http://www.dhammadownload.com

မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမဆရာတော်

ရေးသားစီရင်အပ်သော

ပရမတ္ထသရုပဘေဒနီကျမ်း

ပထမတွဲ

(စိတ်ပိုင်းမှ ပစ္စည်းပိုင်းအထိ)

ရှေကျင်နိကာယ စာပေထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့က ထုတ်ဝေသည်။

သာသနာ-၂၅၅၄ ကောဇာ-၁၃၇၂ ၂၀၁၀

(ဗိုလ်ထောင်) ဒုတိယနှစ်ကြောင်းထိုင်ခုံ

http://www.dhammadownload.com

မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမဆရာတော်

ရေးသားစီရင်အပ်သော

ပရမတ္ထသရုပဘေဒနီကျမ်း

ပထမတွဲ

(စိတ်ပိုင်းမှ ပစ္စည်းပိုင်းအထိ)

ရွှေကျင်နိကာယ စာပေထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့က ထုတ်ဝေသည်။

သာသနာ-၂၅၅၄ ကောဇာ-၁၃၇၂ ၂၀၁၀

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com

မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမဆရာတော်

ရေးသားစီရင်အပ်သော

ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်း

ပထမတွဲ

(စိတ်ပိုင်းမှ ပစ္စည်းပိုင်းအထိ)

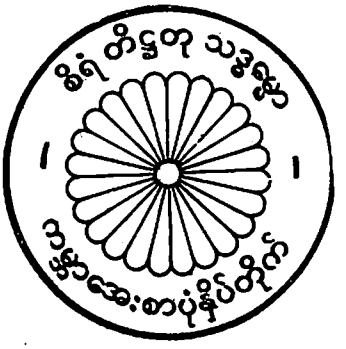

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ
သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာန
ကမ္ဘာအေးစာပုံနှိပ်တိုက်၌ရိုက်နှိပ်သည်။

သာသနာ-၂၅၅၄ ကောဇာ-၁၃၇၂ ၂၀၁၀

http://www.dhammadownload.com

ရန်ကုန်မြို့၊ ကမ္ဘာအေး၊ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန
သာသနာရေးဦးစီးဌာန၊ ကမ္ဘာအေးစာပုံနှိပ်တိုက်တွင်
ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးဝင်းနိုင်
မှတ်ပုံတင်အမှတ် (၀၃၈၄၃၃/၀၂၄၀၅)က
ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်။

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com

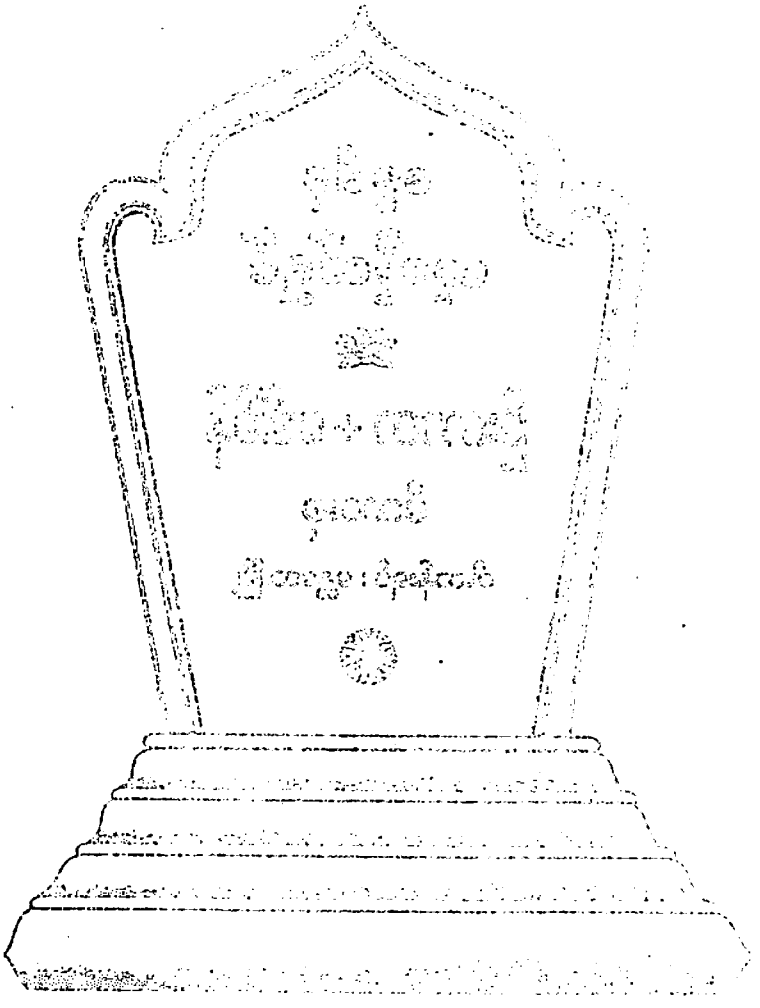

http://www.dhammadownload.com

မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံ ဆရာတော်တုတ်ကြီး

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com

ဂန္ဆာရမ္ဘကါထာချပုံ

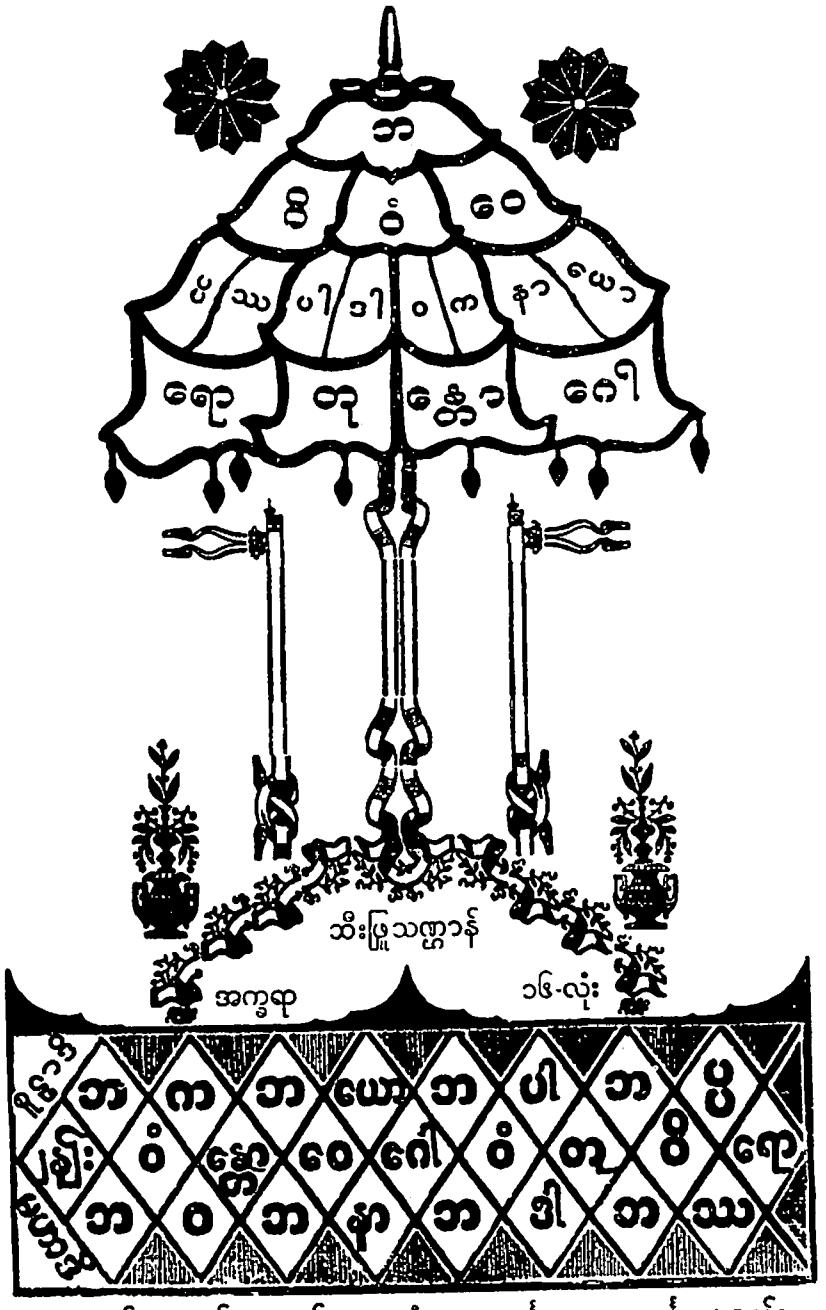

နွားကျင်ကောက်သဏ္ဌာန် ၂၄-လုံး။ စူဠဝဂ်။ မဟာဝဂ် ၂-နည်း

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com

ဂန္ဆာရမ္ဘဂါထာချပုံ

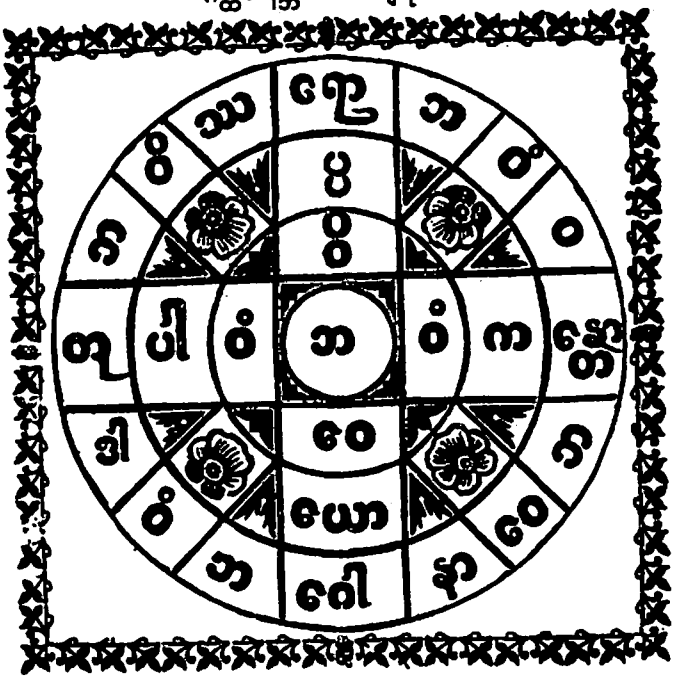

စက်သီဏ္ဍာန် ၂၅-လုံး

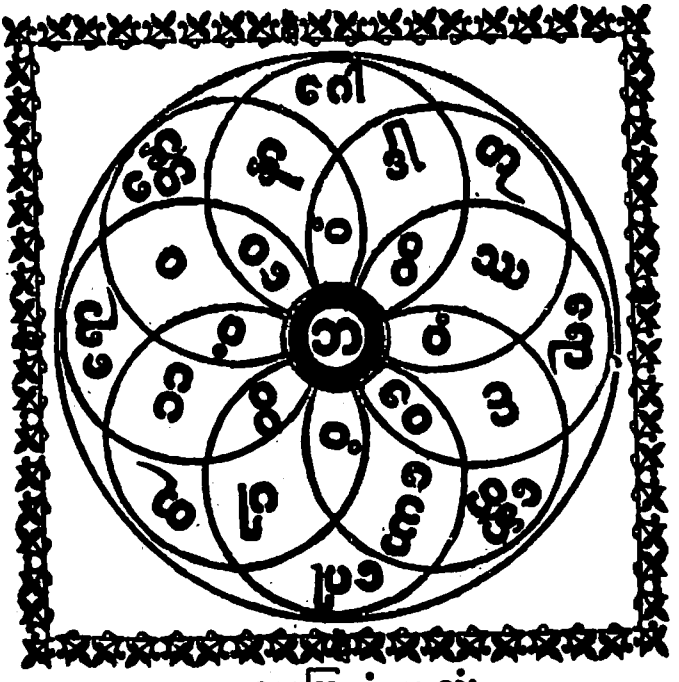

ပဒုမာကြာပုံ ၂၅-လုံး

http://www.dhammadownload.com

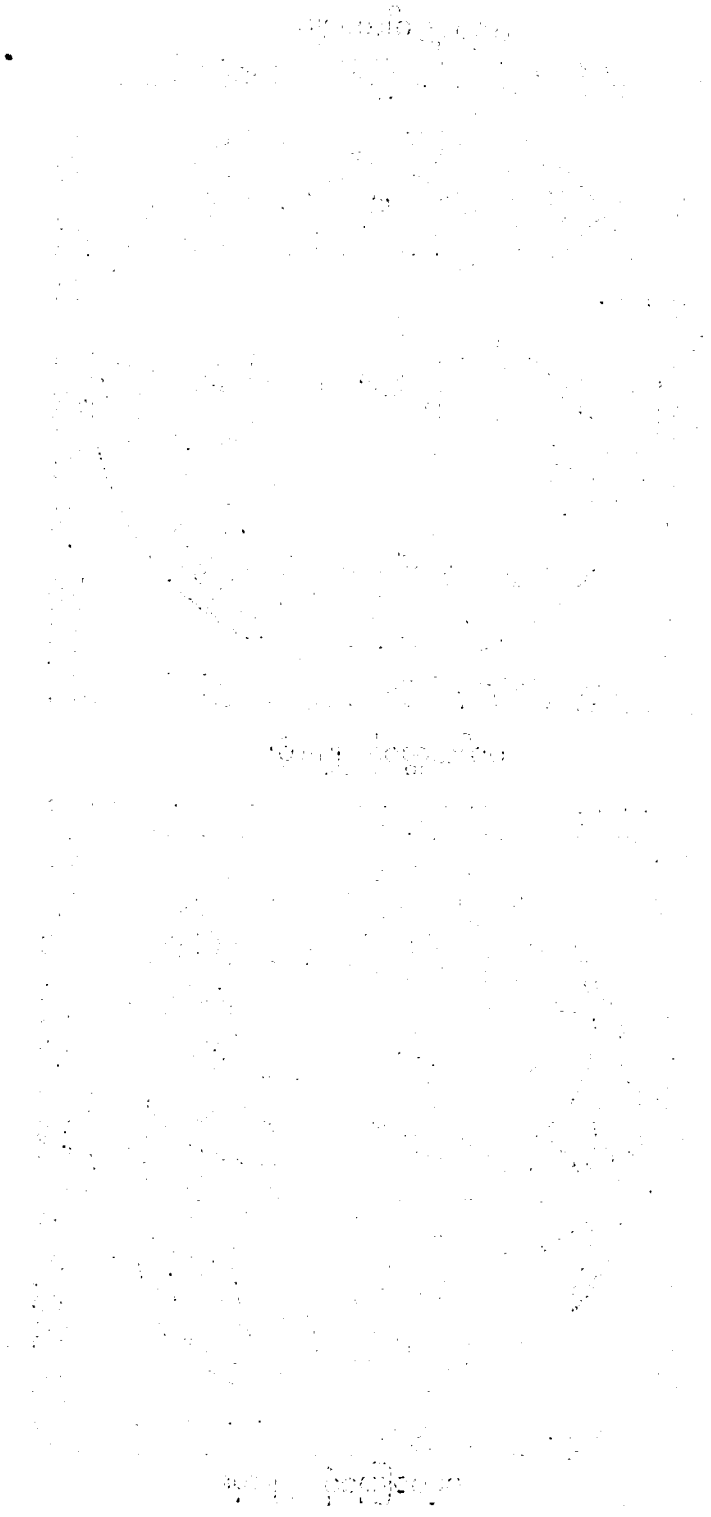

http://www.dhammadownload.com

ဂန္ဆာရမ္ဘဂါထာချပုံ

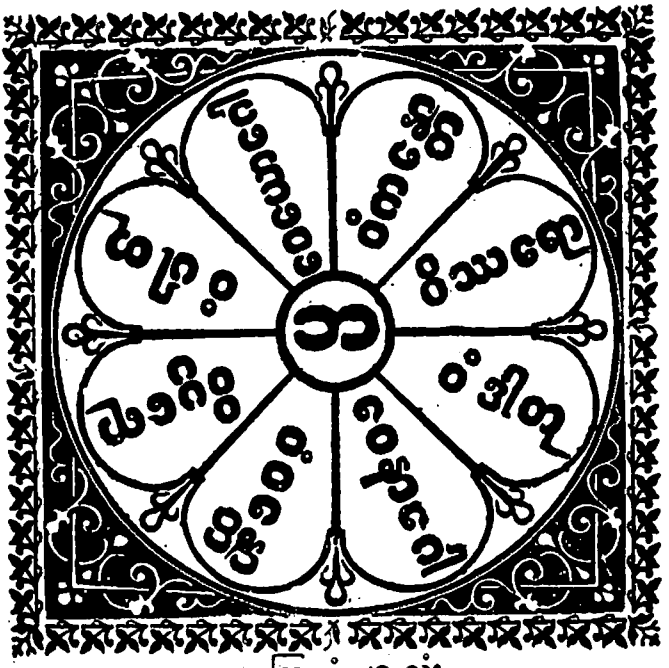

ဥပပလကြာပုံ ၂၅-လုံး

ကျိပုံမှာအင်္ဂါထောင့်ကစ၍လက်ဝဲရစ်ဘတ်

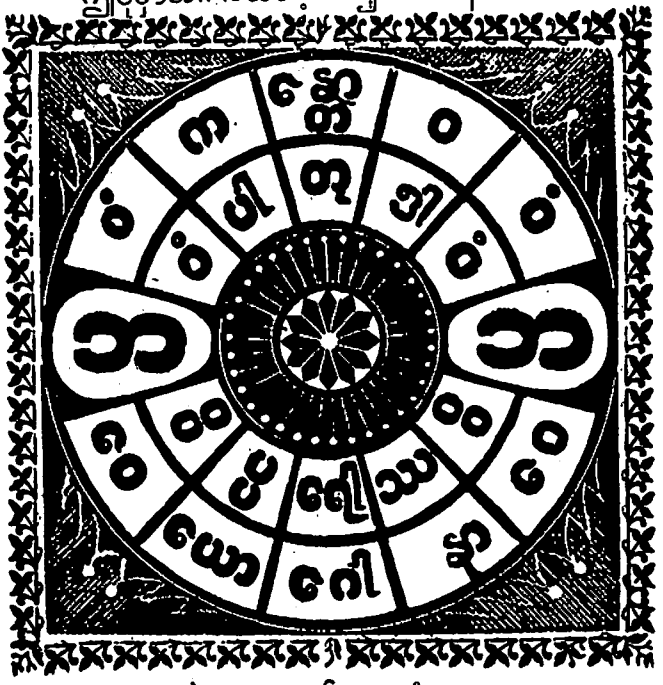

ရွဲလုံးသဏ္ဌာန် ၂၂-လုံး

http://www.dhammadownload.com

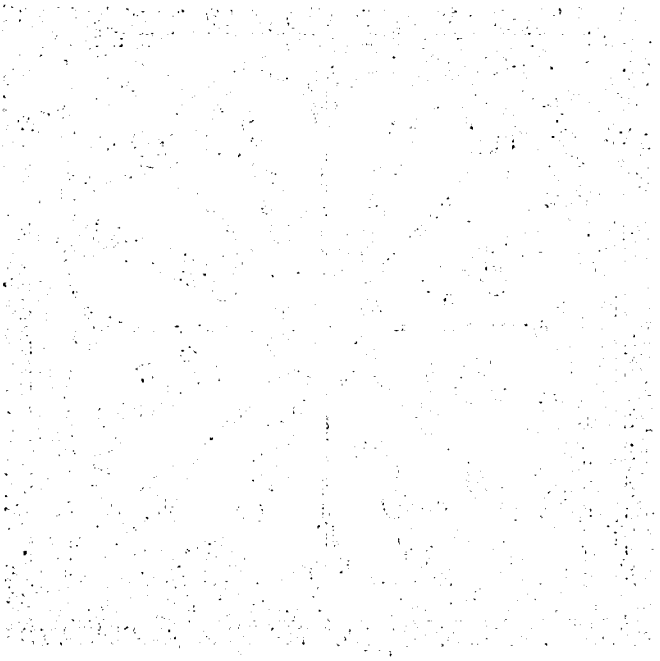

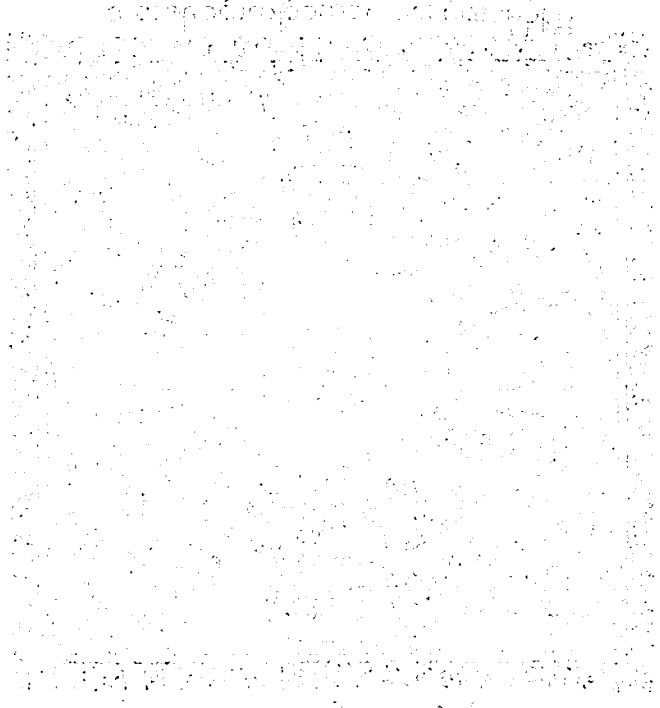

http://www.dhammadownload.com

ကျေးဇူးစကား

သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာနသို့ ၁၃၆၂-ခုနှစ်၊ ဝါခေါင်လဆန်း ၂-ရက် (၁၃-၈-၉၉) နေ့က အောက်ပါကျမ်းစာများ ပြန်လည်ပုံနှိပ်ပြီး ဖြန့်ချိပေးရန် မေတ္တာရပ်ခံခဲ့သည်။

ကျမ်းစာများမှာ -

(၁) ဂန္ဓိရာဂန္ဓိရမဟာနိဗ္ဗုတဒီပနီကျမ်း
(၂) ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်း တို့ဖြစ်သည်။

ဂန္ဓိရာဂန္ဓိရမဟာနိဗ္ဗုတဒီပနီကျမ်း

ထိုကျမ်းစာတို့တွင် ဂန္ဓိရာဂန္ဓိရမဟာနိဗ္ဗုတဒီပနီကျမ်းကြီးမှာ ရွှေကျင်ဂိုဏ်းကြီးကို စတင်တည်ထောင်တော်မူသော ရွှေကျင်ဆရာတော် ဘုရားကြီး ရေးသားပြုစုတော်မူသော ကျမ်းကြီးဖြစ်သည်။

ဗုဒ္ဓသည် ဝိနယမဟာဝဂ္ဂ ပါဠိတော် (နှာ-၅) ၌ အလွန်မြင့်နိုင်ခဲလှသော အရာဌာန နှစ်မျိုးရှိကြောင်း၊ ထိုနှစ်မျိုးမှာ -

(၁) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ အရာဌာန၊
(၂) နိဗ္ဗာန ဟူသော အရာဌာနတို့ ဖြစ်ကြောင်း။

ထိုနှစ်မျိုးတွင် သခ်ါရတရားအားလုံးတို့၏ ငြိမ်သက်ရာ၊ ဥပဓိ ၄-ပါးတို့ကို စွန့်ပယ်ရာ၊ တဏှာကင်းရာ၊ သခ်ါရတရားအားလုံးတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်သည် ပို၍ အသိအမြင်ခက်လှကြောင်း ဟောတော်မူထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဤသို့ ဗုဒ္ဓကိုယ်တော်တိုင်က အနက်နဲဆုံးအဖြစ် သတ်မှတ်ဟောကြားတော်မူအပ်သော နိဗ္ဗာနဓာတ်သဘောကို စင်ကြယ်ဝင်းလက်နေသည့် သီလတော်၊ တစ်ဆယ့်သုံးပါးသော ဓုတင်ကျင့်ဝတ်တို့ဖြင့် မြို့တော်မှ ဖဲခွာ၍ တောတွင်းသို့ ဝင်ကြွတော် နိဗ္ဗာန အငြိမ်းဓာတ်ကို မရမနေ ရှာဖွေတော်မူသော ရွှေကျင်ဆရာတော်ဘုရားကြီး ရေးသားပြုစုတော်မူသည်။ ထိုသို့ ရေးသားရာ၌ ဗုဒ္ဓဟောကြားတော် မူအပ်သော ပိဋကတ်ဆိုင်ရာ ကျမ်းပေါင်းများစွာကိုလည်း အဖန်ဖန်ကြည့်ရှု စိစဉ်နှံ့စိမ့်နှံ့နှံ ပြုတော်မူပြီးမှ ရေးသားတော်မူသော ကျမ်းကြီးဖြစ်သည်။

ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်း

ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်းကြီးမှာ ပထမ မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံ ဆရာတော်ကြီး ရေးသားပြုစုတော်မူသော ကျမ်းကြီးဖြစ်သည်။

ထိုကျမ်းသည် –

(က) ပထမတွဲ

(ခ) ဒုတိယတွဲ– ဟု နှစ်တွဲရှိသည်။

ထိုကျမ်းသည် အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟကျမ်းကို ဖွင့်ဆိုသော ဘာသာဋီကာကျမ်းကြီးဖြစ်သည်၊ ထိုကျမ်းပထမတွဲ၌ စိတ်ပိုင်းမှစ၍ ပစ္စည်းပိုင်းအထိ ၈–ပိုင်းကို ဖွင့်ဆိုထားသည်။ ဤကျမ်းသည် ခေါင်းဆောင်မြန်မာဘာသာဋီကာ ကျမ်းဖြစ်သည့်အပြင် သရုပ်ခွဲကျမ်း ဘုရင်လည်းဖြစ်သည်။

ဒုတိယတွဲမှာ ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း တစ်ပိုင်းတည်းကို ကျယ်ဝန်းစွာ ဖွင့်ဆိုထားသော အတွဲဖြစ်သည်၊ မည်မျှကျယ်ဝန်းသနည်းဆိုသော် သင်္ဂဟကျမ်း ကရောင်း ၁၆–ချို့းဆိုက်၊ ဆိုက်သေး စာမျက်နှာ ၂၁–မျက်နှာ။ ကရောင်း ၁၀–ချို့း၊ ဆိုက်ကြီး စာမျက်နှာ ၁၁–မျက်နှာမျှသာ

http://www.dhammadownload.com

ရှိသော ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်းကို ဆိုက်ကြီး၊ ကရောင်း ၁၀-ချိုးဖြင့် စာမျက်နှာ ၅၀၉-မျက်နှာအထိ ကျယ်ဝန်းစွာ ဖွင့်ဆိုထားသည်။ ရှေ့သင်္ဂဟ ၈-ပိုင်းကို ဖွင့်ဆိုသည့် ပထမတွဲထက် စာမျက်နှာပေါင်း ၁၀၁-မျက်နှာတိတိ ပိုမို များပြားသည်။ (ပထမတွဲသည် စာမျက်နှာ ၄၀၈ သာ ရှိ၏) ထို့ကြောင့် ထို ပရမတ္ထသင်္ဂဟဘေဒနီကျမ်း ဒုတိယတွဲသည် ပဋိပတ္တိ စွယ်စုံကျမ်းဖြစ်လေသည်။

ဆိုကျမ်းစာများ ရိုက်နှိပ်နိုင်ရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ သာသနာရေးဦးစီးဌာနက ဂမ္ဘီရာဂမ္ဘီရမဟာနိဗ္ဗုတဒီပနီကျမ်းနှင့် ပရမတ္ထသင်္ဂဟဘေဒနီ (ပ-တွဲ + ဒု-တွဲ) ကျမ်းစာ သုံးစောင်ကို တစ်မျိုးလျှင် အုပ်ရေ တစ်ထောင်စီ ရိုက်နှိပ်မည်ဆိုပါက စက္ကူဖိုး ကျပ် ၆-သိန်းကျော်နှင့် ပုံနှိပ်ချုပ်လုပ်ခငွေ ကျပ် ၃-သိန်းကျော် ကုန်ကျမည်ဖြစ်ပါကြောင်း စိစစ်တွက်ချက်တင်ပြ လျှောက်ထားလာသည်။

ထိုကျမ်းစာများ ရိုက်နှိပ်နိုင်ရေးကိစ္စကို ၁၃၆၁-ခုနှစ်၊ နတ်တော်လဆန်း (၇၊ ၈၊ ၉)။ ၁၉၉၉-ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ(၁၄၊ ၁၅၊ ၁၆)ရက်များ၌ ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်း၊ ညောင်ရွှေမြို့၊ ကန်ကြီးပရိယတ္တိ စာသင်တိုက်၌ ကျင်းပသော ပန္နရသမ ရွှေကျင်ဂိုဏ်းအစည်းအဝေးကြီးတွင် တင်ပြ လျှောက်ထား အသိပေးလိုက်ရာ –

၁။ ညောင်ရွှေမြို့၊ ကန်ကြီးပရိယတ္တိစာသင်တိုက်၊ ရွှေကျင် သာသနာပိုင် ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ကပ္ပိယ ဥုံးစံမြှ အလှူငွေ ကျပ် ၃၀၀၀၀၀/ (သုံးသိန်းကျပ်)။

၂။ ဘီးလင်းမြို့နယ်၊ တောင်စွန်းမြို့၊ စမ်းအေးမြိုင်စာသင်တိုက် ဆရာတော် အရှင်နန္ဒဝံသာဘိဝံသ(အဂ္ဂမဟာဂန္ထဝါစက-ပဏ္ဍိတ) ၏ ကပ္ပိယနှင့် ဒကာ၊ ဒကာမများ အလှူငွေ ကျပ် ၁၀၀၀၀၀/- (တစ်သိန်းကျပ်)

၃။ ရန်ကုန်မြို့၊ ဗဟန်း၊ မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံ ရွှေကျင်တိုက်သစ် တိပိဋကဓရ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိက အရှင်သီရိန္ဒာဘိဝံသ ၏

http://www.dhammadownload.com

ကပ္ပိယကာရက အလှူငွေ ကျပ် ၁၀၀၀၀၀/- (တစ်သိန်း ကျပ်)။

၄။ စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး၊ သီတဂူကမ္ဘာဗုဒ္ဓတက္ကသိုလ် အဓိပတိ သီတဂူဆရာတော် အရှင်ဉာဏိသရ ၏ ကပ္ပိယကာရက အလှူငွေ ကျပ် ၄၀၀၀၀၀/- (လေးသိန်းကျပ်)။

ဤသို့ အလှူရှင်များ ပေါ်ထွက်လာပြီး ၁၃၆၂-ခုနှစ်၊ ကဆုန်လပြည့်ကျော် ၃-ရက်နေ့ မကွေးတိုင်း၊ ဂန့်ဂေါခရိုင်၊ ထီးလင်းမြို့နယ်၊ ညောင်ကန်ရွာမှ ဒကာ နိုင်မင်းဦး + ဒေါ်မြကြိုင် တို့က အလှူငွေ ၁၀၀၀/- (တစ်ထောင်ကျပ်)လှူဒါန်းကြသဖြင့် ဤကျမ်းစာကြီး သုံးဆူ ရိုက်နှိပ် ထုတ်ဝေနိုင်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ထို့ပြင် ရွှေကျင်နိကာယစာပေထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့သုံးအဖြစ်ဖြင့် စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး မဟာဝိဇယရံသီစာသင်တိုက် ကျစွာဆရာတော် အရှင်လက္ခဏ (အဂ္ဂမဟာကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ)က ကျမ်းစာအုပ်များ ထိန်းသိမ်းဖော်ထုတ်နိုင်ရေးအတွက် ကွန်ပျူတာနှင့် ပရင်တာ တစ်စုံ လှူဒါန်းသဖြင့် ရွှေကျင်ဆရာတော့် စာပေများ ထုတ်ဝေနိုင်ရေးအတွက် များစွာ အထောက်အကူ ဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့ လေးနက်ကျယ်ဝန်း၍ တစ်ကြိမ်တစ်ကြိမ် ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေရန် တာဝန်ကြီးလှသော ကျမ်းစာကြီးသုံးစောင် ရိုက်နှိပ်နိုင်ရန် လှူဒါန်းကြသော ကျမ်းစာများ၏ အရည်အသွေးကို သိရှိတန်ဖိုးထားပြီး သာသနာစိတ်၊ ဂိုဏ်းဂဏစိတ် ထက်သန်လှသော အလှူရှင် အရှင်မြတ်တို့ အားလည်းကောင်း၊ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေရေးကို ဖေါ်ဆောင်အားထုတ်ကြသော သာသနာရေးဦးစီးဌာနအားလည်းကောင်း၊ အထူးပင် ကျေးဇူးတင်လှပါကြောင်း ရွှေကျင်နိကာယစာပေထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့၏ ကိုယ်စားလျှောက်ထားပြောကြားပါသည်။

ဘဒ္ဒန္တမာနိတသီရိဘိဝံသ
ရွှေကျင်နိကာယစာပေထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့
မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံတိုက်သစ်၊ မန္တလေးမြို့။

http://www.dhammadownload.com

ပရမတ္ထသင်္ဂဟပဒေသနာကျမ်း

နိဒါန်း

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟခေါ် သင်္ကြိုဟ်ကျမ်း၏ အဖွင့်ကျမ်းများသမိုင်း

ပိဋကသုံးသွယ် နည်းပင်လယ်ကြီးကို ဟောခြင်း

သခ်ၤတ, အသခ်ၤတ ဥေယျဓမ္မ သိအပ်သော တရားအလုံးစုံကို အကုန်အစင် သိမြင်နိုင်စွမ်းသည့် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓတည်းဟူသော **ဉာဏ်ပင်လယ်ကြီး** သခင် ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးသည် သတ္တဝါအနန္တ ဝေနေယျတို့အား နက်ကျယ်ကြီးမား များပြားလှစွာသော ရေအစု ရေအထုကြီး၏ တည်ရာ မဟာသမုဒ္ဒရာကဲ့သို့ဟူသော **ရေပင်လယ်ကြီး** ထက် ဆထက်ထောင်ရာ ကဲလွန်သာသည့် ခန္ဓာ, အာယတန, ဓာတ်တို့၏ မပြတ်ဖြစ်စဉ် သံသရာပင်လယ်ကြီးမှ ကူးခပ်ပေါက်ရောက် လွန်မြောက်ကြစေခြင်းငှါ ဒေသနာပါဝစန ပိဋကသုံးသွယ် နည်းပင်လယ်ကြီးကို အကျယ်ပြွက်ဟ ဟောပြတော်မူခဲ့ပေသည်[၁]။

ထိုဒေသနာတော် ပိဋကသုံးသွယ် နည်းပင်လယ်ကြီးသည်ကား နိကာယ် ငါးဖြာ, အင်္ဂါကိုးတန်, ဓမ္မက္ခန္ဓာပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင် သခ်ၤာ ဆောင်၍ များမြောင်ကျယ်ဝန်းရုံမျှမက အတ္ထ, ဓမ္မ, ဒေသနာ, ပဋိဝေဓဟူသော ဂမ္ဘီရလေးဖြာဖြင့် နက်နဲလှပေသည်။

အဋ္ဌကထာကျမ်းများ ဖြစ်ပေါ်လာရခြင်း

ယင်းသို့ ကျယ်ဝန်း နက်နဲလှသောကြောင့်လည်း သာမန်လူစား ဉာဏ်နုသူ အများတို့မှာ သမုဒ္ဒရာကြီးအလယ်၌ ယုန်သူငယ် သက်ဆင်း၍ တဖက်ကမ်း ရောက် ကူးမြောက်ခြင်းငှါငင်း, ထောက်မှီခြင်းငှါငင်း မစွမ်းနိုင်သကဲ့သို့ တရားတော်၏ အနက် အဓိပ္ပါယ်တို့ကို သိနားလည်ရန် မလွယ်ပဲ ညှိုးငယ်နွမ်းလျပင်ပန်းကြလေရကား ပိဋကသုံးဖြာ ဒေသနာတို့၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်တို့ကို သိသာထင်ရှားအောင် ဖွင့်ပြသည့် **အဋ္ဌကထာကျမ်းများ** ပေါ် ထွက်၍ လာခဲ့ရပေသည်။

၁။ သာဂရ ၄-ပါး အကျယ်ကို အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ နှာ-၁၁-၁၃၊ အဘိ-မြန်၊ ၁၊ နိဒါန်း(၄)တို့၌ ရှုပါ။

၂။ ဂမ္ဘီရ ၄-ပါးအကျယ်ကို အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ နှာ-၂၃။ အဘိ—မြန်၊ ၁၊ နှာ-၆၊ နိဒါန်းတို့၌ရှုပါ။

http://www.dhammadownload.com

အဋ္ဌကထာ၏ ဟနက်အဓိပ္ပါယ်

ဤ၌ အဋ္ဌကထာကျမ်းတို့နှင့် စပ်ဆိုင်သည့် အနက်အဓိပ္ပါယ် အကြောင်းအရာ သိမှတ်ဖွယ်ကို အနည်းငယ် ရေးသားပါအံ့။

အဋ္ဌကထာ-ဟူသော ဝေါဟာရကို 'အတ္ထော ကထိယတိ ဧတာယာတိ အဋ္ဌကထာ'[1]ဟု ပြဆိုကြသည်။ အနက်ကား-—တောယ၊ ဤအဖွင့် သံဝဏ္ဏနာဖြင့်။ အတ္ထော၊ အနက်ကို။ ကထိယတိ၊ ဖွင့်ဆိုအပ်၏။ ဤတိ၊ ထို့ကြောင့်။ အဋ္ဌကထာ၊ အဋ္ဌကထာမည်၏ဟု သဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ ဝိဂြိုဟ်ပြုထားပါသည်။

ဤသို့ ပြဆိုအပ်သော သဒ္ဒါကျမ်းလာ စကားကို အမှီပြု၍ ပုဒ်ခဲ့သော် (၁) အတ္ထ-တပုဒ် (၂) ကထာ-တပုဒ်အားဖြင့် နှစ်ပုဒ်ဖြစ်သည်၊ ထိုတွင်—

(၁) အတ္ထ-ပုဒ်သည် 'အတ္ထော ပယောဇနေ သဒ္ဒါဘိဓေယ္ယော' စသော အဘိဓာန်ကျမ်းလာ ဂါထာအရ အကျိုးစီးပွါးဟူသော 'ပယောဇန' အနက်, ပစ္စည်းဥစ္စာဟူသော 'ဓန' အနက်, သဒ္ဒါနှင့်-သဒ္ဒါပုဒ်က ဟောဆိုအပ်သည့် အနက်ဟူသော 'သဒ္ဒါဘိဓေယ္ယ'[2]အနက် စသည်တို့ ဖြစ်သည်၊ ဤနေရာ၌ 'သဒ္ဒါဘိဓေယ္ယ'အနက်ကို ဆိုလိုပေသည်။

သဒ္ဒါဘိဓေယ္ယ=သဒ္ဒါနှင့်=သဒ္ဒါပုဒ်က ဟောဆိုအပ်သော အနက်ဟူသည်မှာကား-အရိယတိ ဉယတီတိ အတ္ထော။-အရိယတိ ဉယတိ၊ သိအပ်၏။ ဤတိ၊ ထို့ကြောင့်။ အတ္ထော၊ (အတ္ထ=) အနက်မည်၏[3]ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုရသည်။ အတ္ထအရ အနက်တို့ကား- သဒ္ဒတ္ထ=သဒ္ဒါနည်း အရဖြစ်သော အနက်, ဝေါဟာရတ္ထ=လောက အခေါ် အဝေါ် ဖြစ်သော အနက်, အဓိပ္ပါယတ္ထ=ဆိုလိုသော အဓိပ္ပါယ်အနက်, သဘာဝတ္ထ=ပင်ကိုယ်သတ္တိ သဘောတရားဖြစ်သော အနက်တို့ပင်တည်း။

(၂) ကထာ-ပုဒ်သည် စကားဟူသော အနက်ကို ဟောသည်။

အတ္ထနှင့် ကထာ နှစ်ပုဒ် ပေါင်းလိုက်သောအခါ အတ္ထ-မှ တ္ထ'ကို သဒ္ဒါနည်းအရ 'ဋ္ဌ'ပြု၍ 'အဋ္ဌကထာ'ဟု ဖြစ်လာသည်၊ 'အဋ္ဌကထာ'ကို မြန်မာပြန်သော် 'အနက်ကို ဖွင့်ပြကြောင်း စကား'ဟု ဆဒ္ဒတ္ထအားဖြင့် ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယတ္ထအားဖြင့် 'ပါဠိတော်၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်တို့ကို ဖွင့်ပြသော စကားအစဉ်'ဟု ဖြစ်သည်။ လောကအခေါ် အဝေါ် အားဖြင့် အဋ္ဌကထာကျမ်း ဟုပင် ခေါ်တွင်

၁။ နိတိဓာတု၊ နှာ—၃၁၀။

၂။ သဒ္ဒါဘိဓေယ္ယ= (သဒ္ဒ=သဒ္ဒါပုဒ်။အဘိဓေယ္ယ= ဟောဆိုအပ်သော) သဒ္ဒါပုဒ်က ဟောဆိုအပ်သောအနက်။

၃။ ဒီ၊ သီ-ဋီ ၁၊ နှာ-၂၈။

http://www.dhammadownload.com

ပေသည်။ ဤမျှဆိုလျှင် အဋ္ဌကထာ-ဟူသော ဝေါဟာရ၏ အနက်, အဓိပ္ပါယ်ကို သိသာပေပြီ။

အဋ္ဌကထာ၏ သဘော, လက္ခဏာ

အဋ္ဌကထာ၏ အနက် အဓိပ္ပါယ်မှတပါး သဘောလက္ခဏာကိုလည်း အနည်းငယ် ဖော်ပြပါဦးအုံ့။

အဋ္ဌကထာကျမ်း၏ သဘောကို—

ယာယတ္ထ မဘိဝဏ္ဏေန္တိ၊ ဗျဉ္ဇနတ္ထပဒါနုဂံ။
နိဒါန ဝတ္ထုသမ္ဗန္ဓံ၊ သော အဋ္ဌကထာ မတာ [၁]–

ဟု သဒ္ဓါကျမ်းပြု အကျော် ဆရာတော် အရှင်အဂ္ဂဝံသ က သဒ္ဓနီတိ ဓာတုမာလာကျမ်း၌ ပြဆိုထားပေသည်၊ ၎င်းကိုပင် မောင်းထောင် သာသနာပိုင် အရှင်ဉာဏာဘိဝံသ-ဆရာတော်က သာဓုဇန ဝိလာသိနီ မည်သော သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ဋီကာသစ်၌ ထပ်ဆင့် ဖော်ပြတော်မူပြန်သည်။

ယာယ၊ အကြောင်စကားဖြင့်။ ဗျဉ္ဇနတ္ထပဒါနုဂံ၊ သဒ္ဓါ, သဘောအနက်, ပုဒ်တို့သို့ အစဉ်လိုက်သော=ဆက်သွယ်သော။ နိဒါနဝတ္ထုသမ္ဗန္ဓံ၊ နိဒါန်းဝတ္ထုတို့နှင့် စပ်သော။ အတ္ထံ၊ အနက်ကို။ အဘိဝဏ္ဏေန္တိ၊ ဖွင့်ဆိုကုန်၏။ သော၊ ဤသို့သော စကားကို။ အဋ္ဌကထာ၊ အဋ္ဌကထာဟူ၍။ မတာ၊ သိအပ်၏။

ဤပြဆိုချက်ဖြင့် အဋ္ဌကထာဟူသည်မှာ ပါဠိပုဒ်တို့၏သဒ္ဓါအနက်နှင့် ပုဒ်သို့ အစဉ်လိုက်သော ဝတ္ထုနိဒါန်းတို့နှင့်စပ်ဆိုင်သည့် အဓိပ္ပါယ် အနက်သဘောကို ဖွင့်ဆိုသော ကျမ်းမျိုးဖြစ်သည်ဟု အဋ္ဌကထာကျမ်း၏ သဘောကို သိနိုင်ပေသည်။

ဤသို့ပြဆိုသောသဘောကို အမှီပြု၍ အဋ္ဌကထာကျမ်း၏ အင်္ဂါလက္ခဏာကို ထုတ်ပြရပါမူ အဋ္ဌကထာဟူသည်မှာ ပါဠိတော်တို့၏—

(၁) သဒ္ဓါကို ဖွင့်ပြခြင်း (ဝိဂြိုဟ်အားဖြင့် အနက်ဖွင့်ပြခြင်း၊ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာ၊ နှာ-၅)။

(၂) အနက်ကို ဖွင့်ပြခြင်း (ပုဒ်တခု၏ ရသင့်သော အနက်အားလုံးကို ပြခြင်း၊ သီလက္ခန်အဋ္ဌကထာ၊ နှာ-၂၇)။

(၃) ပုဒ်ကို ဖွင့်ပြခြင်း (နာမ်ပုဒ်, နိပါတ်ပုဒ်အားဖြင့် ပိုင်းခြား ပြခြင်း၊ သီလက္ခန်အဋ္ဌကထာ၊ နှာ-၂၇)။

၁။ သဒ္ဓနီတိ ဓာတုမာလာ၊ နှာ-၃၁၀။ သီလက္ခန် ဋီကာသစ် နှာ-၂၈။

http://www.dhammadownload.com

(၄) နိဒါန်းကို ဖွင့်ပြခြင်း (ဒေသနာဖြစ်ပေါ်လာပုံသမိုင်း)။

(၅) ဝတ္ထုကို ဖွင့်ပြခြင်း(ဒေသနာနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် အတ္ထုပ္ပတ္တိအကြောင်း အရာများ)။

ဟူ၍ အင်္ဂါ ၅-မျိုးရှိသော ကျမ်းဖြစ်သည်ဟု အဋ္ဌကထာ၏ အင်္ဂါလက္ခဏာကို သတ်မှတ်ထုတ်ဆိုနိုင်ပေသည်။

ဗုဒ္ဓသံဝဏ္ဏိတအဋ္ဌကထာ

ဖော်ပြခဲ့သော အနက်,အဓိပ္ပါယ်,သဘော,လက္ခဏာရှိသည့် အဋ္ဌကထာသည် ဗုဒ္ဓသံဝဏ္ဏိတအဋ္ဌကထာ,သာဝကသံဝဏ္ဏိတအဋ္ဌကထာစသည်ဖြင့် များစွာရှိပေရာ ၎င်းအဋ္ဌကထာတို့၏ အကြောင်းအရာများကို အကျဉ်းမျှ ရေးသားပါဦးအံ့။

ဗုဒ္ဓသံဝဏ္ဏိတအဋ္ဌကထာဟူသည်မှာ (ဗုဒ္ဓ=မြတ်စွာဘုရား၊ သံဝဏ္ဏိတ= ဖွင့်ဆိုအပ်သော၊ အဋ္ဌကထာ=)မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တိုင်ဖွင့်ဆိုအပ်သော အဋ္ဌ-ကထာဟု အဓိပ္ပါယ် ရ၏၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဟောပြတော်မူအပ်သော ထိုထို ပါဋ္ဌိတော်တို့၏ နက်နဲ ခက်ခဲသော ပုဒ်, ပါဌ်, အဓိပ္ပါယ်, အနက်တို့ကို သတ္တဝါတို့ သိရှိနားလည်စေရန်အတွက် ကိုယ်တော်တိုင် ထပ်မံ ဖွင့်ပြအပ်သော ရှင်းလင်း ချက် အနက် အဓိပ္ပါယ်တို့ကို ဗုဒ္ဓသံဝဏ္ဏိတအဋ္ဌကထာဟု ခေါ်လေသည်။

ထိုသို့သော ဗုဒ္ဓသံဝဏ္ဏိတအဋ္ဌကထာမျိုး ရှိကြောင်းကို—

"မြတ်စွာဘုရား မဖွင့်ဆိုအပ်သော ပါဋ္ဌိတော်ပုဒ်မည်သည် မရှိ၊ အလုံး စုံသော ပါဋ္ဌိတော်တို့၏အနက်ကို ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်ပြီးသာတည်း"[၁]—

ဟူ၍ အဋ္ဌကထာ ဆရာကြီး အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသသည် ပပဉ္ဇသူဒနီ မည်သော မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ ဥပါလိသုတ်အဖွင့်၌ ပြဆိုအပ်သော စကားရပ်ကို ထောက်ထား၍ သိနိုင်ပေသည်။

ထို့ပြင်လည်း—

"မြတ်စွာဘုရားသည် ပိဋကသုံးပုံတို့၏ အနက်အဖွင့် အစဉ်ကို ဟော တော်မူအပ်ပြီ၊ ၎င်းကို ပကိဏ္ဏကဒေသနာဟုလည်း ခေါ်ဆိုအပ်၏"[၂]—

ဟူသော ဒုတိယအဋ္ဌကထာဆရာကြီးလည်းဖြစ်၍ ဋီကာဆရာကြီးလည်းဖြစ်သည့် အရှင်ဓမ္မပါလ၏ လီနတ္ထပကာသနီ ခေါ် သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ဋီကာဟောင်း နိဒါန်း အဖွင့်၌ ပြဆိုအပ်သောစကားတရပ်လည်း ရှိပေသေးသည်၊ ယင်းစကားအရမူ ဗုဒ္ဓသံဝဏ္ဏိတအဋ္ဌကထာ ရှိဘူးကြောင်းသာမက ၎င်းဗုဒ္ဓသံဝဏ္ဏိတ အဋ္ဌကထာကို ပကိဏ္ဏကဒေသနာ ဟုလည်း ခေါ်သေးကြောင်းကိုလည်း ထပ်မံ၍ သိရပြန်သည်။

၁။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၊ နှာ-၅၂။ ၂။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁၊ နှာ-၁၅။

http://www.dhammadownload.com

သာဝကသံဝဏ္ဏိတ အဋ္ဌကထာ

မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမတော်များကို လိုက်နာကျင့်ကြံကြသော တပည့်သားတို့ကို ပါဠိဘာသာဖြင့် 'သာဝက' ဟု ခေါ်သည်။ ပိဋကဒေသနာတော်များ၏ ခဲရာခဲဆစ်အဓိပ္ပါယ်အနက်များကို ထိုသာဝကခေါ် ဘုရားတပည့်သားတို့ကလည်း မြတ်စွာဘုရားအလိုတော်ကျ ဖွင့်ပြကြသေးသည်၊ ထိုသာဝကတို့ ဖွင့်ဆိုသော အဋ္ဌကထာကား သာဝကသံဝဏ္ဏိတအဋ္ဌကထာဟု ခေါ်တွင်ပေသည်။

ကျမ်းဂန်တို့၌ကား အနုဗုဒ္ဓသံဝဏ္ဏိတအဋ္ဌကထာဟု ပြဆို၏၊ အနုဗုဒ္ဓ-ဟူသည်ကား– အနု=မြတ်စွာဘုရားသိသည့်အတိုင်းလိုက်၍။ဗုဒ္ဓ=သစ္စာလေးပါး ကိုသိသူ တပည့်သာဝက[1] ။ ထို့ကြောင့် အနုဗုဒ္ဓ ဟူသည် ဘုရားတပည့်သာဝကတို့ကိုခေါ် ဝေါ်သည့် အမည်တမျိုးပင်ဖြစ်ပေရာ သာဝကသံဝဏ္ဏိတအဋ္ဌကထာနှင့် အနုဗုဒ္ဓသံဝဏ္ဏိတအဋ္ဌကထာတို့မှာ အတူတူပင် ဖြစ်သည်။

ထိုသာဝကသံဝဏ္ဏိတအဋ္ဌကထာ ခေါ် အနုဗုဒ္ဓအဋ္ဌကထာမျိုး ရှိခဲ့သည်ကို အဋ္ဌကထာကျမ်းပြုဆရာတော် အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ၏—

"မြတ်စွာဘုရားနှင့် သာဝကတို့ ဖွင့်ပြအပ်သော"[2]—

ဟူ၍ ဒီဃ, မဇ္ဈိမ, သံယုတ္တနိကာယ် အဋ္ဌကထာတို့၏ ဂန္ထာရမ္ဘ(=ကျမ်းဦးစကား)၌ ရေးသားပြဆိုထားချက်များနှင့် ၎င်းအဖွင့် ဋီကာကျမ်းပြုဆရာကြီးတို့၏—

"ဗုဒ္ဓါနုဗုဒ္ဓ—ဟူသည် ဘုရားရှင်တို့ သစ္စာလေးပါး သိသည့်အတိုင်း လိုက်၍ သိသော အဂ္ဂသာဝကစသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ပေတည်း၊ ထို အရှင်သူမြတ်တို့သည် အနက်ကို ဖွင့်ဆိုသည်၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း၊ ဂုဏ်ကို ဖွင့်ပြသည်၏အစွမ်းဖြင့်၎င်း ဖွင့်ပြအပ်သော"[3]—

ဟူသော ဖွင့်ပြချက်ကိုလည်း၊ အထောက်အထားပြု၍ ထင်ရှားစွာ သိနိုင်ပေသည်။

ဗုဒ္ဓသံဝဏ္ဏိတ အဋ္ဌကထာများနှင့်
သာဝကသံဝဏ္ဏိတ အဋ္ဌကထာများ

အသျှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ မထေရ်သည် ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့ ပြုစုထားခဲ့သည့် မူလအဋ္ဌကထာ ဟုခေါ် တွင်သော **မဟာအဋ္ဌကထာ**ကို မူရင်းထား၍ မိမိ၏ အဋ္ဌကထာများကို ပေးသားပြုစုခဲ့ပေသည်။

၁။ အနုဗုဒ္ဓ-ပုဒ် ဗုဒ္ဓါနုဗုဒ္ဓပုဒ်တို့ သာဝက-အနက်ဟောကြောင်း နှစ်မျိုးဖွင့်ချက် ရှိ၏။

၂။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ နှာ-၁။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၊ နှာ ၁။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ နှာ-၁။

၃။ ဒီ၊ ဋ္ဌိ၊ ၁၊ နှာ-၁၅။ ဒီ၊ သီ-ဋ္ဌိ၊ ၁။ နှာ-၂၇-စသည်။

http://www.dhammadownload.com

မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်တိုင်ပင် မိမိဟောကြားတော်မူသည့် ဒေသနာတော်များကို တပည့်သာဝကတို့ ပြတ်ပြတ်သားသား သိနားလည်ကြစေရန် တဖန်ဖွင့်ဆို ရှင်းလင်းခဲ့လေသည်။ ထိုရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်များကို ဗုဒ္ဓသံဝဏ္ဏိတ အဋ္ဌကထာ ဟု အမည်ခေါ်တွင်လေသည်။

ပုံစံသာဓကထုတ်ပြရသော်–ဝိနည်းပိဋကတော်၏ ရှင်းလင်းချက်များပင် ဖြစ်လေသည်။ ပါရာဇိကဏ်ဝိနည်းကျမ်း, ပါစိတ္တိယဝိနည်းကျမ်းတို့၌ သိက္ခာပုဒ်များ ပညတ်တော်မူသောအခါ ထိုသိက္ခာပုဒ်တို့၌ပါဝင်သော ပုဒ်တိုင်း ပုဒ်တိုင်း၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်များကို မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်တိုင်ပင် ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုတော်မူခဲ့သည်၊ ထိုရှင်းလင်းချက်များကို အပိုင်းကဏ္ဍ သီးခြားပြု၍ 'ပဒဘာဇနီ'ဟု အခဏ်းခွဲထားသည်။ ဓမ္မသင်္ဂဏီ အဘိဓမ္မာကျမ်း၌လည်း စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ, ရူပကဏ္ဍ, နိက္ခေပကဏ္ဍ, အဋ္ဌကထာကဏ္ဍ ဟူ၍ လေးပိုင်းရှိရာ နိက္ခေပကဏ္ဍနှင့် အဋ္ဌကထာကဏ္ဍတို့မှာ မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်တိုင် ဖွင့်ဆိုတော်မူခဲ့သော အဋ္ဌကထာများပင် ဖြစ်ပေသည်။

သာဝကသံဝဏ္ဏိတ အဋ္ဌကထာကို ပုံစံထုတ်ပြရပါမူ—

(၁) ဘုရားဟောကြားတော်မူခဲ့သော သုတ္တနိပါတကျမ်းမှ အဋ္ဌကဝဂ်ကို အဂ္ဂသာဝက လက်ျာတော်ရံ-အရှင်သာရိပုတြာသည် 'မဟာနိဒ္ဒေသ' ကျမ်း အဖြစ်ဖြင့် အကျယ်ဖွင့်ဆိုတော်မူခဲ့သည်။

(၂) ယင်း သုတ္တနိပါတကျမ်းမှ 'ပါရာယနဝဂ်'ကိုလည်း အရှင်သာရိပုတြာ မထေရ်ကျော်ကပင် 'စူဋ္ဌနိဒ္ဒေသ' ကျမ်း သီးခြားတဆူအဖြစ်ဖြင့် ဖွင့်ဆိုတော်မူခဲ့ပြန်သည်။

(၃) အကျဉ်းကို အကျယ်ချဲ၍ ဟောရာ၌ တေဒဂ်ဖြစ်တော်မူသော ရှင်မဟာကစ္စည်းမထေရ် ဖွင့်ဆိုတော်မူသော သုတ်များနှင့် ရှင်အာနန္ဒာ စသော အရိယာသူတော်မြတ်တို့ ဖွင့်ဆိုသောသုတ်များသည်လည်း အဋ္ဌကထာသဘော၌ ပင် အကျုံးဝင်လေတော့သည်။

ထို့ကြောင့်ပင် အဋ္ဌကထာကျမ်းကို မည်မျှလေးစား ရိုသေအပ်ထိုက်လှ ကြောင်းကို မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံ ဆရာတော်ကြီးက ဤပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်း နှာ-၇၅-၌ အလေးအနက် ရေးသားတော်မူခဲ့သည်။

အဋ္ဌကထာကို သံဂါယနာတင်ခြင်း

အထက်၌ ဖော်ပြခဲ့သည့် ဗုဒ္ဓသံဝဏ္ဏိတအဋ္ဌကထာနှင့် သာဝကသံဝဏ္ဏိတ အဋ္ဌကထာများကို သာဝကအစဉ်အဆက် သင်ယူ လေကျက် ဆောင်ရွက်တော်

http://www.dhammadownload.com

မူခဲ့ကြပေသည်။ မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူသည့်နှစ်၌ ဆုဇင်္ဂြိဟ်ပြည် အဇာတသတ်မင်းကို အမှီပြု၍ အရှင်မဟာကဿပအမှူးရှိသော ရဟန္တာ ငါးရာတို့သည် ပဌမသံဂါယနာ တင်တော်မူသောအခါ ပါဠိတော်များနှင့် အတူ ထို အဋ္ဌကထာများကိုလည်း သံဂါယနာတင်တော်မူခဲ့ကြသည်။

ထို့နောက် မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီး နှစ်ပေါင်းတရာကြာသော အခါ ဝေသာလီပြည် ကာလာသောကမင်းကို အမှီပြုပြီးလျှင် အရှင်မဟာယသ ဦးဆောင်သော ရဟန္တာပေါင်း ခုနစ်ရာတို့သည် ထို အဋ္ဌကထာ များနှင့် ပါဠိတော်များကို ထပ်မံ၍ ဒုတိယသံဂါယနာတင်တော်မူကြပြန်သည်။ ထို့နောက် မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီး၍ နှစ်ပေါင်း နှစ်ရာ သုံးဆယ့်ငါးနှစ်မြောက် အခါ၌လည်း ပါဋလိပုတ်ပြည် သီရိမဂ္ဂာသောကမင်းကို အမှီပြု၍ အရှင်မဟာ-မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿ ခေါင်းဆောင်သည့် ရဟန္တာပေါင်း တထောင်တို့သည် တတိယသံဂါယနာ တင်တော်မူခဲ့ကြပြန်သည်။

မှန်လှ၏၊ ထိုသို့အဋ္ဌကထာများကို သံဂါယနာသုံးတန် တင်ခဲ့ကြောင်းဖြင့် အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသသည် **ထိုထိုအဋ္ဌကထာသစ်တို့၏** ဂန္ထာရမ္ဘ(=ကျမ်းဦး အစ)၌—

> အကြင် အဋ္ဌကထာကို အရှင်မဟာကဿပ အစရှိကုန်သော မထေရ်တို့သည် ရှေးအစဉ် သံဂါယနာတင်ကြကုန်ပြီ၊ နောက်၌လည်း ရဟန္တာ အရှင်တို့သည် ထပ်ဆင့် သံဂါယနာ တင်အပ်ကုန်ပြီ[၁]—

ဟု ထင်ရှားစွာ ပြဆို ရေးသား ထားခဲ့ပေသည်။

ယင်းအဋ္ဌကထာစကားရပ်၌—

> ရှေးအစဆိုသည်မှာ—ပထမသံဂါယနာကို ဆိုလိုသည်၊ နောက်၌လည်း ဆိုသည်မှာ ဒုတိယသံဂါယနာနှင့် တတိယသံဂါယနာကို ဆိုလိုသည်၊ ရဟန္တာ အရှင်တို့ဆိုသည်မှာ အရှင်မဟာယသစသော ဒုတိယ, တတိယ သင်္ဂီတိ-ကာရကာအရှင်များကို ဆိုလိုသည်[၂]။

ဟူ၍ ဋီကာဆရာကြီးများက ဖွင့်ပြတော်မူကြသည်။

ဤသို့ ခိုင်မာစွာ ရေးသားပြဆိုထားသည့် အဋ္ဌကထာ ဋီကာအဖွင့် စကား ရပ်များကို ထောက်ထား၍ အဋ္ဌကထာကို သံဂါယနာ သုံးတန် တင်ခဲ့ကြောင်း ယုံမှားဖွယ်မရှိတော့ပေ။

၁။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၊ နှာ-၂။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၊ နှာ-၂။

၂။ မူလဋီ၊ ၁၊ နှာ-၁၀။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁၊ နှာ-၁၅။

http://www.dhammadownload.com

သီဟိုဠ်ဘာသာ အဋ္ဌကထာများ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း

သံဂါယနာသုံးတန် တင်အပ်ပြီးသော အဋ္ဌကထာကျမ်းများ၏ သမိုင်းရေစီးကြောင်းသည် တတိယသံဂါယနာတင်ပွဲပြီးဆုံးသည့် နောက်တန္စ်ဖြစ်သော သာသနာနှစ် (၂၃၆) ခုနှစ်၏ နောက်ပိုင်းသို့ ရောက်သောအခါ တမျိုးတဖုံ ပြောင်းလွဲသွားခဲ့သည်။

ပြောင်းလွဲသွားပုံ အကျဉ်းချုပ်ကား ဤသို့တည်း—.

အရှင်မဟာမောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿအမှူးရှိသော ရဟန္တာအရှင်ပေါင်း တထောင် တို့သည် သာသနာတော်၏ အညစ်အကြေး အလှေးအမှားဖြစ်သည့် မိစ္ဆာအယူမှားများကို ပယ်ရှားသုတ်သင်၍ တတိယသံဂါယနာတင်ပြီးနောက် သာသနာတော်ကြီး ကမ္ဘာအရပ်ရပ်သို့ ပြန့်နှံ့စေခြင်းငှါ ကိုးပါးသော ရဟန္တာမထေရ်ကြီးများကို ဦးစီးခေါင်းဆောင်စေလျက် နောက်လိုက်နောက်ပါ သံဃာတော်များနှင့်တကွ ကိုးတိုင်း ကိုးဌာနသို့ သာသနာပြု စေလွှတ်တော်မူကြသည်[၁]။

ထိုအခါ အရှင်မဟာမဟိန္ဒ ဦးဆောင်သည့် သာသနာပြုအဖွဲ့သည် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ သာသနာပြုရန် တာဝန်ကျရောက်သည့်အတိုင်း ပဋ္ဌကသုံးပုံနှင့်တကွ အဋ္ဌကထာများကိုပါ ဆောင်ယူ၍ သီဟိုဠ်ကျွန်းသား ရှင်လူအများတို့အား သင်ကြားပို့ချ ဟောပြတော်မူခဲ့ကြလေသည်။

ဤအကြောင်းအရာကို အဋ္ဌကထာသစ်တို့၏ ဂန္ထာရမ္ဘ(=ကျမ်းဦးအစ၌) –

> နောင်အခါ၌ အဋ္ဌကထာကျမ်းကို အရှင်မဟာမဟိန္ဒထေရ်သည် မြတ်သော သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ဆောင်ခဲ့ပြီ၊ ကျွန်းသားတို့၏ အကျိုးငှါ သီဟိုဠ်ဘာသာဖြင့် ပြန်ဆိုရေးသား ထားအပ်လေပြီ[၂]—.

ဟူ၍ ရေးသားဖော်ပြထားပေသည်။

ဒါထက်ပါ အဋ္ဌကထာပြုဆိုချက်ကို ဣန္ဒိယပြည်သား ဋီကာဆရာကြီး အရှင်ဓမ္မပါလက လိုနတ္ထပကာသနိမည်သော သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂဋီကာဟောင်း၌[၃]—

(က) ဆောင်ခဲ့သည်ဟု အဋ္ဌကထာဆရာဆိုသည်မှာ ဇမ္ဗူဒီပမှ သီဟိုဠ်သို့ ဆောင်ခဲ့သည်(ဟု ဆိုလိုသည်)။

(ခ) နောက်အခါ၌ မရောမထွေး စေခြင်းငှါ သီဟိုဠ်ဘာသာဖြင့် ထား အပ်သည်။

၁။ သာသနာ့ပြုလွှတ်ပုံ အကြောင်းအရာ အကျယ်ကို ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၁၊ နှာ-၄၀-၌ ကြည့်ပါ။
၂။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၊ နှာ-၂။ စသည်။ ၃။ ဒီ၊ ဋ္ဌီ၊ ၁၊ နှာ-၁၆။

http://www.dhammadownload.com

ဟူ၍သာ ဖြည့်စွက်ဖွင့်ဆိုတော်မူသည်၊ သိသာပြီဖြစ်သောကြောင့် အခြား အဋ္ဌကထာစကားကို အထူးဖွင့်ပြတော်မမူချေ။

သို့ဖြစ်လျှင် အဋ္ဌကထာနှင့် ဋီကာဟောင်းတို့ သဘောထားအရ အရှင် မဟာမဟိန္ဒသည်ပင် သီဟိုဠ်ဘာသာဖြင့် ပြန်ဆိုထားသည်ဟု မှတ်ယူရန် ရှိပေ သည်။

သို့သော် သီဟိုဠ်ကျန်းသား သာသနာပိုင်ဆရာတော် အရှင်သာရိပုတ္တရာက သာရတ္ထဒီပနီမည်သောဝိနည်းဋီကာသစ်၌ဂုဏ်း [၁], မြန်မာပြည်သားမောင်းထောင် သာသနာပိုင်ဆရာတော် အရှင်ဉာဏာဘိဝံသက သာဓုဇနဝိလာသိနီမည်သော သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂဋီကာသစ်၌ဂုဏ်း [၂] အောက်ပါအတိုင်း ပြဆိုကြသည်။

(က) အရှင်မဟာမဟိန္ဒသည် သီဟိုဠ်ကျန်းသို့ အဋ္ဌကထာများကို ဆောင် ခဲ့သည်။

(ခ) နောက်ကာလ၌ သီဟိုဠ်မဟာထေရ်ကြီးတို့သည် နိကာယ်တပါးနှင့် ရောထွေးခြင်းမှ ရှောင်လွှဲခြင်းငှါ သီဟိုဠ်ဘာသာဖြင့် ထားအပ် လေပြီ။

ဟူ၍ ပြဆိုတော်မူပြန်လေရာ—သီဟိုဠ်ကျန်းသို့ အဋ္ဌကထာများ ဆောင်ယူ သော ပုဂ္ဂိုလ်မှာ အရှင်မဟာမဟိန္ဒပင်ဖြစ်၍ အငြင်းပွါးရန် မရှိသော်လည်း သီဟိုဠ်ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုသူမှာ အဋ္ဌကထာနှင့် ဋီကာဟောင်းတို့ ပြဆိုသော အရှင်မဟာမဟိန္ဒမဟုတ်ပဲ သီဟိုဠ်မဟာထေရ်များဟု ပြဆိုသောကြောင့် အဋ္ဌ-ကထာနှင့် ဋီကာဟောင်းတို့နှင့် ဝါဒကွဲလွဲနေပေသည်။

၎င်း နှစ်ဝါဒကို ဖြစ်သင့်သည့် သဘောအရ စိစစ်ကြည့်သော် ယခုအခါ မြန်မာပြည်၌ အဋ္ဌကထာများကို ပါဠိဘာသာ မကျွမ်းကျင်သူများအတွက် ပါဠိ,မြန်မာတွဲ၍ နိဿယရေးခြင်း သင်ကြားပို့ချခြင်း ပြုသကဲ့သို့ အရှင်မဟိန္ဒ သည်လည်း ပါဠိမတတ်ကျွမ်းသော သီဟိုဠ်ကျန်းသားတို့အား ပါဠိ, သီဟိုဠ် နှစ်ဘာသာတွဲ၍ သင်ကြားပို့ချတော်မူရပေလိမ့်မည်၊ ဤသို့ သင်ကြားပို့ချပေး ရာ၌ ပါဠိပင် ပါဝင်နေစေကာမူ သီဟိုဠ်ဘာသာဖြင့် သင်ကြားပို့ချတော်မူသည် မှာ အမှန်ပင် ဖြစ်သောကြောင့် ဤအပိုင်းကို ကြည့်၍ "အရှင်မဟိန္ဒသည်ပင် အဋ္ဌကထာကျမ်းများကို သီဟိုဠ်ဘာသာဖြင့် ထားအပ်လေပြီ"ဟု အဋ္ဌကထာ နှင့် ဋီကာဟောင်းတို့က ပြဆိုခြင်း ဖြစ်ပေမည်။

အထက်ပါအတိုင်း အရှင်မဟာမဟိန္ဒသည် အဋ္ဌကထာကို ပါဠို, သီဟိုဠ် နှစ်ဘာသာဖြင့် သင်ကြားပို့ချခဲ့ရင်း ဖြစ်သော်လည်း သီဟိုဠ်မဟာထေရ်အဆက်

၁။ သာရတ္ထ၊ ဝိ၊ ဋီ၊ ၁၊ နှာ-၁၉။ ၂။ ဒီ၊သီ-ဋီ၊ ၁၊နှာ-၂၉။

http://www.dhammadownload.com

ဆက်တို့၏ လက်ထက်သို့ ရောက်သောအခါ နိကာယ်တပါးတို့နှင့် မရောထွေး စေခြင်းငှါ ပါဠိဘာသာ အဋ္ဌကထာနိဿယများကို သင်ကြားပို့ချတော်မူကြ ထော့ပဲ သီဟိုဠ်ဘာသာစကားဖြင့် ပြန်ဆိုထားသော သီဟိုဠ် အဋ္ဌကထာသက် ဆက်ကိုသာ သင်ကြား ပို့ချကြလေရာ တစ တစ ပါဠိ အဋ္ဌကထာများ ပျောက် ကွယ်ပြီး သီဟိုဠ်အဋ္ဌကထာများသာ ကျန်ရှိပေလေရာသည်၊ ဓမ္မထက်အကွာရာ တင်သောအခါ၌လည်း သီဟိုဠ်ဘာသာဖြင့်သာ တင်ကြလေရာသည်။

ထိုသို့ ပါဠိမဖက် သီဟိုဠ်ဘာသာ သက်သက်ဖြင့် သင်ကြား ပို့ချခြင်းနှင့် ပေထက်အကွာရာတင်သောအပိုင်းကို ကြည့်၍ ဋီကာသစ်ဆရာများက "သီဟိုဠ် မဟာထေရ်များသည် နိကာယ်တပါးတို့နှင့် ရောထွေးခြင်းမှ ရှောင်ရှားခြင်းငှါ သီဟိုဠ်ဘာသာဖြင့် ထားအပ်လေပြီ"ဟု ပြဆိုသည် ဖြစ်ပေရာ၏။

ဤသို့ ဝေနှင့်ညှိနှိုင်း၍ ယူဆပါမူ အဋ္ဌကထာ, ဋီကာဟောင်းတို့နှင့် ဋီကာ သစ်ဆရာတော်တို့၏ ဖွင့်ပြချက်များသည် သူ့.ရှုထောင့်နှင့်သူ မှန်ကန်နေသည်ကို တွေ့နိုင်ပေသည်။

ဤအရာ၌ *မည့်သို့ပင် အယူဝါဒ ကွဲပြားစေဦးတော့၊ ပါဠိအဋ္ဌကထာများ ပျောက်ကွယ်သွား၍ သီဟိုဠ်အဋ္ဌကထာများသာ ကျန်ရှိနေသည့် အချက်မှာ မူကား အယူဝါဒ မကွဲပြားပဲ တသားတည်း ဖြစ်နေသည်ကို သတိပြုမှတ်သား သင့်လှပေသည်။

အဋ္ဌကထာသစ်များ ပေါ်ထွန်းခြင်း

သီဟိုဠ်ကျန်း၌ ပါဠိဘာသာအဋ္ဌကထာများ ကွယ်ပျောက်၍ သီဟိုဠ်ဘာသာ အဋ္ဌ-ကထာများ ဘဝသို့ ရောက်ပြီးသည့်နောက်၌ အဋ္ဌကထာကြီးများ သီဟိုဠ်သို့ ရွှေဦးစွာရောက်လာသော သာသနာနှစ် ၂၃၆-ခုနှစ်မှစ၍နှစ်ပေါင်းခုနစ်ရာကျော် တိုင်တိုင် တည်တံ့ခိုင်မာစွာဖြစ်၍ သာသနာ့အလင်းရောင်ကို ထွန်းပြောင်စေခဲ့ ပေသည်။

တတိယသံဂါယနာတင်ပြီးနောက် နှစ်ပေါင်း ခုနစ်ရာကျော် ကြာညောင်းပြီး ၍ သာသနာနှစ် ၉၇၃-ခုနှစ်ခန့်သို့ ရောက်သောအခါ၌ကား အဋ္ဌကထာကျမ်း တို့၏ သမိုင်းလမ်းကြောင်းသည် ဒုတိယအကြိမ် ပြောင်းခဲ့ပြန်လေသည်၊ ပြောင်းခဲ့ပုံ အကြောင်းအရာအကျဉ်းချုပ်ကား ဤသို့တည်း—

သာသနာနှစ် ၁၀-ရာစုနှစ်၏ အစပိုင်းသို့ ရောက်လေသော် သာသနာ့သမိုင်း တလျှောက်၌ ထွန်းတောက်ကျော်စောမည့် သာသနာ့အာဇာနည် ပုဂ္ဂိုလ်ကြီး တဦး ပေါ် ပေါက်လာခဲ့လေသည်။

http://www.dhammadownload.com

ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးကား သာသနာ၌ အလွန်စင်ကြယ်သော သက်ဝင်ယုံကြည်မှု 'သဒ္ဓါ', ထိုးထွင်း၍ သိစွမ်းနိုင်သော 'ပညာ', မနေမနား ကြိုးစားအားထုတ်မှု 'ဝီရိယ'တို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ်၏၊ မြတ်စွာဘုရား ပညတ်တော်မူအပ်သော သိက္ခာပုဒ်တော်များကို စောင့်ထိန်းမှု 'သီလ', ဝတ်ကြီး ဝတ်ငယ်တို့ကို ဖြည့်ကျင့်မှု 'အာစာရ'၊ ဖြောင့်မတ်ခြင်း 'အဇ္ဇဝ', နူးညံ့ခြင်း 'မဒ္ဒဝ' စသည့် ဂုဏ်အပေါင်းတို့၏ စုဝေးရာလည်း ဖြစ်၏၊ ဘုရားသာသနာတော်တည်းဟူသော မိမိအယူ, သာသနာတော်မှအပ မိစ္ဆာဝါဒတည်းဟူသော သူတပါးအယူတို့၌လည်း သင့်ဝင်၍ သိခြင်းငှါလည်း စွမ်းနိုင်၏၊ တတ်သိလိမ္မာခြင်း ပညာဟူသော 'သတ္တိ', မကြောက်မ၍ ရဲဝံ့ခြင်းဟူသော 'ဗျတ္တိ'တို့နှင့်လည်း ပြည့်စုံ၏၊ သုံးသွယ်ပိဋကတ် ပရိယတ်အင်္ဂကထာ သာသနာ၌ မပိတ်မပင် သိမြင်နိုင်သည့် ပညာအစွမ်းရှိသော ကျမ်းပြုဆရာကြီး တဦးလည်း ဖြစ်ပေ၏[1]။

ဤသို့စသည်ဖြင့် အံ့ချီးမကုန် ဥာဏ်ပေါင်းစုံသည့် ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးကား ယခု အခါ သာသနာတခုလုံး လက်သုံးတခု အားကိုးပြုနေရသည့် အဋ္ဌကထာကျမ်းသစ်များကို ပြုစုတော်မူသော **အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ** ပင် ဖြစ်ပေသည်၊ ဆိုခဲ့ပြီးသော ဂုဏ်အပေါင်းတို့နှင့် ပြည့်စုံလုံလောက် ထွန်းတောက်ကျော်ကြား ကိုးစားလောက်သည့် အဖြစ်ကို သိရှိကြသော အရှင်သံဃပါလစသော **ပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်း**တို့သည် ရှင်ဗုဒ္ဓဃောသအား အဋ္ဌကထာသစ်များ **ရေးသားပြုစုရန်** တောင်းပန် တိုက်တွန်းကြလေသည်။

ထိုသို့ သံဃပါလစသော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတို့က အဋ္ဌကထာသစ်များကို ပြုစုရန် တောင်းပန်ကြသည်ကလည်း တကြောင်း, အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသကိုယ်တော်တိုင်ကလည်း လက်ရှိသီဟိုဠ် အဋ္ဌကထာကြီးတို့၏ ဟာကွက် ပျောက်ကွက် ချွတ်ယွင်းချက်များကို သိမြင်နေသည်က တကြောင်းတို့ကြောင့် သီဟိုဠ်အဋ္ဌကထာကြီးတို့၏ ချို့တဲ့ချက်များကို ပြုပြင်လျက် အဋ္ဌကထာသစ်များကို ပြုစုတော်မူလေသည်။

သီဟိုဠ်အဋ္ဌကထာကြီးတို့၏ ဟာကွက် ချွတ်ယွင်းချက်များမှာ အဓိက အားဖြင့် သုံးမျိုးရှိသည်၊ သုံးမျိုးဟူသည်ကား—

(၁) ကျဉ်းမြောင်းသည့် သီဟိုဠ်ဘာသာဖြင့် ရေးသားထားခြင်း

(၂) အလွန်ကျယ်ဝန်းနေခြင်း

(၃) ပမာဒလေခေါ် အရေးမှားများ ရှိနေခြင်းတို့ပင် ဖြစ်၏။

ထိုအချက်များ ထင်ရှားစေရန် ခွဲပါဦးအုံ—

၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၁၊ နှာ-၄၅၃ စသည်။

http://www.dhammadownload.com

(၁) သီဟိုဠ်ဘာသာကား သီဟိုဠ်ကျွန်းသားတို့သာ တတ်သိနားလည်ကြ၍ အခြားဇမ္ဗူဒီပ်ကျွန်းသားတို့ နားလည်ဘို့ ခက်သော ဘာသာစကားတခု ဖြစ်သည်၊ နားလည်ဘို့ ခက်ကြောင်းကို—

> "သီဟိုဠ်ဘာသာစကားသည်ကား အနက်တခုတည်းကိုသော်လည်း မျှားစွာသော အက္ခရာတို့ဖြင့် ပြောဆိုသောကြောင့် တပါးသော သူတို့ (လူမျိုးခြားတို့) ပြောဆိုရန် အလွန်ခဲယဉ်းသည်၊ သင်တိုင်းဦးစွပ်နှင့် တူသည်၊ သီဟိုဠ်သားတို့သာ သုံးစွဲသော ဘာသာဖြစ်သည်"[၁] —

ဟူ၍ သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂဋီကာသစ်၌ ရေးသားထားပေသည်။

ဤဋီကာဆရာ၏ ပြဆိုချက်တွင် သီဟိုဠ်ဘာသာကို သင်တိုင်းဦးစွပ်နှင့် တူသည်ဟု ဥပမာပေးသားပေရာ – ထိုဥပမာကို ထင်ရှားအောင် ရေးပြပါအံ့—

ကဠာက-ဟူသော ပါဠိဘာသာကို ရှေးမြန်မာပညာရှိကြီးများက သင်တိုင်းဟုငင်း, သင်တိုင်းဦးစွပ်ဟုငင်း မြန်မာပြန်ဆိုခဲ့ကြသည်၊ သင်တိုင်းဟူသော ပေါရာဏ=ရှေးဟောင်း မြန်မာစကားသည်လည်း 'သင်္ဂဠယာ'ဟူသော သီဟိုဠ်ဘာသာမ ဆင်းသက်လာဟန် ရှိပေသည်[၂]၊ အကြောင်းမှာ အထက်ပါ ကဠာက-ပါဠိစကားလုံးကို သီဟိုဠ်လူမျိုးတို့က 'သင်္ဂဠယာ'ဟု ဘာသာပြန်ချက် ရှိလေရာ သင်တိုင်းနှင့် 'သင်္ဂဠယာ'တို့ အသံချင်း ဆင်တူသည့်ပြင် အနက်ချင်းလည်း တူသောကြောင့် ဖြစ်၏။

ထိုအယူအဆကို လက်ခံနိုင်ပါမူ သင်္ဂဠယာမှ သင်္ဂဠယ်-ငင်းမှ သင်ရိုင်း, ငင်းမှ သင်တိုင်းဟု အဆင့်ဆင့်ပြောင်းလာသည်ဟု မှတ်ယူသင့်ပေသည်၊ ထို ကဠာက(မြန်မာသင်တိုင်း)ဝတ်ဆင်ပုံကို ကျမ်းတတ်အကျော် တောင်ဗီလာဆရာတော်က ဝိနယသင်္ဂဟ အဋ္ဌကထာအဖွင့်ဖြစ်သော ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ၌—

> ကဠာက(=သင်တိုင်း)ဟူသည်ကား ဦးခေါင်းမှ စွပ်၍ ကိုယ်ကို ဝတ်ရုံသော အဝတ်တည်း[၃]—

ဟု ဖွင့်ပြထားတော်မူသည်၊ ထို့ကြောင့်ပင် 'သင်တိုင်းဦးစွပ်'ဟု ခေါ်ကြဟန် ရှိပေသည်၊ ငင်းသင်တိုင်းကို ယခုတော်သုံး မြန်မာဝေါဟာရဖြင့်မူ အင်္ကျီဟုပင် ခေါ်ရ၍ သင်တိုင်းဦးစွပ်ဟူသည်မှာလည်း ဦးခေါင်းမှ စွပ်ရသော အင်္ကျီဟုပင် အဓိပ္ပါယ်ရလေသည်။

၁။ (ဒီ၊ သီ-ဋီ၊ ၁၊ နှာ-၂၉။ ဒီဃနိကာယ်၊ သီလက္ခန္ဓဝဂ်)

၂။ ပါဠိအဘိဓာန်ဂါထာ ၂၉၄-အနက်ဖွင့် တောင်ပေါက်ဆရာတော်နိဿယနှင့် အရှင်သုဘူတိ၏ သီဟိုဠ် အင်္ဂလိပ် နိဿယကြည့်ပါ။

၃။ ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ ၁၊ နှာ-၃၇၇။

http://www.dhammadownload.com

သင်တိုင်းတို့သဘောမှာ ဝတ်ဆင်မည့်သူ၏ ကိုယ်လုံးကိုယ်ထည်ဖြင့် တိုင်းထွာ၍ ချုပ်ထားသည်ဖြစ်ရာ အခြားသူများ ဝတ်ဆင်ရန် မလွယ်ကူချေ၊ ထို့အတူပင် သီဟိုဠ်ဘာသာ အဌကထာများကိုလည်း အခြားလူမျိုးတို့ သိနိုင်ရန် မလွယ်ကူသောကြောင့် ဋီကာဆရာများက သင်တိုင်းဦးစွပ်ဥပမာဖြင့် ပြဆိုခြင်းဖြစ်ပေသည်၊ ဤကား သီဟိုဠ်ဘာသာ အဌကထာကြီးတို့၏ ကျဉ်းမြောင်းသည့် ဘာသာဖြင့် ရေးခြင်းဟူသော ဟာကွက် ချိုတဲ့ချက် တခု ဖြစ်လေသည်။

ထို့ကြောင့် အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသသည် သီဟိုဠ်ဘာသာကိုပယ်၍ ထိုခေတ်က အများသုံးဖြစ်သော ပါဠိဘာသာဖြင့် အဌကထာသစ် ပြုစုတော်မူပေသည်၊ ဤအကြောင်းကို အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသကိုယ်တိုင်ပင်—

> ထိုအဌကထာသည် သီဟိုဠ်ဘာသာဝါကျဖြင့် ပြုစီရင်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းသား ရဟန်းတော်အပေါင်း၏ အကျိုးကို မပြီးစေနိုင်၊ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်နည်းနှင့် လျော်သော အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကို ပြုစီရင်ပေအံ့[၁]—

ဟူ၍ဌင်း။

> ထိုအဌကထာ (ဟောင်း) မှ သီဟိုဠ်ကျွန်းသားတို့၏ ဘာသာကိုပယ်၍ ပါဠိတော်နည်းသို့ အစဉ်လိုက်သော အပြစ်ကင်းသော ပါဠိဘာသာသို့ တင်၍[၂]—

စသည်ဖြင့်ဌင်း မိန့်ဆိုထားချက် ရှိလေသည်။

(၂)ဒုတိယအချက်အရ သီဟိုဠ်အဌကထာများ ကျယ်ဝန်းခြင်းမှာ ကျယ်ဝန်းသင့်သောကြောင့် ကျယ်သည် မဟုတ်ချေ၊ အရာဟုတ်သည်ဖြစ်စေ,အရာမဟုတ်သည်ဖြစ်စေ ဖွင့်ဆိုရန် စကားအစရလျှင် ရသလို ထပ်ခါ တလဲလဲ ဖွင့်ပြနေခြင်းကြောင့် မကျယ်ဝန်းသင့်ဘဲ ကျယ်ဝန်းနေခြင်း ဖြစ်သည်။

ထိုစကား ထင်ရှားရန် ပုံစံထုတ်ပြပါအံ့–

ဝိနည်းပါဠိတော်၌ ပါရာဇိက, ပါစိတ်, မဟာဝါ, စူဠဝါ, ပရိဝါဟူ၍ ကျမ်းအားဖြင့် ၅-ကျမ်းရှိသည်၊ ထိုတွင် အစဆုံးဖြစ်သော ပါရာဇိက ပါဠိတော်ကို ဖွင့်သောအခါ သီဟိုဠ်အဌကထာများက မဟာဝါနှင့် ပရိဝါတို့မှာ ပါရှိသော သံဃကံလေးမျိုးအကြောင်းကိုထည့်၍ ဖွင့်ပြကြသည်၊ ထိုမဟာဝါနှင့် ပရိဝါသို့ ရောက်သောအခါ၌လည်း တဖန် ထပ်၍ ဖွင့်ပြကြပြန်လေသည်၊ ဤသို့ဖြင့် ကျမ်းမကြီးသင့်ဘဲ ကြီးမားကျယ်ဝန်းနေလေသည်၊ အဌကထာသစ်ကမူ ထိုသို့ ဖွင့်ပြခြင်းမပြုတော့ဘဲ–

၁။ ဝိ၊ဌ၊ ၁၊ နှာ-၂။ ၂။ အဘိ၊ဌ ၁၊ နှာ-၂။ ဒီ၊ဌ၊ ၁၊ နှာ-၂-စသည်။

http://www.dhammadownload.com

ထိုသံဃကံလေးပါးကို ငါတို့သည် ပရိဝါပါဋ္ဌိတော်အဆုံး ကမ္မဝိဘင်း ဈေက်မှ ဖွင့်ပြပေတော့အံ့ [၁]။

ဟူ၍ အမှာစကား ရေးသားကာ အကျဉ်းချုံးလိုက်လေသည်။

ဤသို့လျှင် အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသသည် သီဟိုဋ္ဌ အဋ္ဌကထာကြီးတို့၏ ချွတ်ယွင်းချက်ဖြစ်သော ထပ်ပြန်တလဲလဲ ဖွင့်နေမှုကြောင့် ကျမ်း၏ ကြီးလေး ကျယ်ဝန်းခြင်းကိုပယ်၍ အဋ္ဌကထာကျမ်းသစ်ကို စီရင်တော်မူသည်။

ဤသို့ ပြုမည့် အကြောင်းကိုလည်း အဋ္ဌကထာသစ်တို့၏ ကျမ်းဦးအစဉ်—

အထပ်ထပ်လာသော အနက်ကို ပယ်၍ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကို ပြုပေအံ့ [၂]။

ဟူ၍ဂင်း။

ကျယ်လွန်းသော စကား အစဉ်ကို ချုံး၍ ဤအဋ္ဌကထာ (သစ်) သည် ဖြစ်လတ္တံ့ [၃]။

ဟူ၍ဂင်း ဝန်ခံချက် ရေးသားတော်မူလေသည်။

(၃) ပမာဒလေခ ဟူသည်မှာ (ပမာဒ=မေ့မှား၍။ လေခ=ရေးခြင်း) မေ့မှား၍ ရေးသားမိခြင်း(ပါဋ္ဌိမှား)ဟု အဓိပ္ပါယ် ရပေသည်၊ မှန်၏၊ ပမာဒ-လေခ-ဟူသည်ကား နောက်အခါ "ပေါတ္ထကာရူဋ္ဌ"ဟုခေါ်သော ပေထက် အက္ခရာဟင်သည့် သံဂါယနာတင်ရာ၌ မေ့မှား၍ ရေးမိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဖြစ်သော ပါဋ္ဌိအမှားတည်းဟု'သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ'၌ ပြဆိုထားလေသည် [၄]၊ ဂင်း ပမာဒလေခများ သီဟိုဋ္ဌအဋ္ဌကထာ၌ ပါရှိနေသည်။

ချဲ့ဦးအံ့။ ။မြတ်စွာဘုရား သက်တော်ထင်ရှား ရှိစဉ်အခါမှစ၍ ပါဋ္ဌိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာများကို မဟာထေရ် အစဉ်အဆက် နှုတ်တက်အာဂုံ သင်ယူ ဆောင်ရွက်တော်မူခဲ့ကြသည်မှာ သာသနာနှစ် ၄၅၀-ခုနှစ် ဈေက်သည်အထိ နှစ်ပေါင်း ငါးရာနီးပါး ကြာခဲ့သည်၊ သာသနာနှစ် ၄၅၀-ခုနှစ်သို့ ဈေက်သော အခါ၌မူ သာသနာ့ဦးစီး မဟာထေရ်ကြီးတို့သည် နောက်သား နောင်လာ တို့မှာ သတိ, ပညာ စသည်တို့ ယုတ်လျော့အားနည်းသောကြောင့် ပိဋကတ် အဋ္ဌကထာတို့ကို အာဂုံနှုတ်တက် ဆောင်ရွက်နိုင်ကြမည် မဟုတ်ဟု သိမြင်တော်မူကြလေရကား သာသနာတော် အရှည့်တည်တံ့စေခြင်းငှါ ပိဋကသုံးဖြာနှင့် အဋ္ဌကထာတို့ကိုပေထက်တင်သည့်(ပေရွက်ပေါ်၌ ရေးသားထားသည့်)'ပေါတ္ထ-ကာရူဋ္ဌ'သံဂါယနာသဘင်ကို ဆင်ယင်တော်မူခဲ့ကြလေသည်။

၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ ၁၊ နှာ-၂၀၇။

၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၁၊ နှာ-၂-စသည်။

၃။ ဝိ၊ဋ၊ ၁၊ နှာ-၂။

၄။ သာရတ္ထ၊ဝိ၊ ၁၊ နှာ-၂၂။

http://www.dhammadownload.com

ယင်းသို့ ပေစာဖြင့် အဋ္ဌကထာများကို ရေးသားသောအခါ၌ အချို့နေရာတို့တွင် စာကူးရေးသူတို့ သတိမေ့လျော့ကာ မှားယွင်း၍ရေးသားမှတ် ပမာဒလေခ ပါဠိမှားများလည်း ပါဝင်လျက် ရှိနေပေ၏၊ ထိုသို့ရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပုံစံတခုမျှ ထုတ်ပြရလျှင်—

"မြေကြီးထဲမြုပ်ထားသော သူတပါးဥစ္စာကို တူးဖော်၍ ခိုးယူရန် ပေါက်တူးသွားငှါးသောအခါ လိမ်လည်ပြောခြင်းမဟုတ်ပဲ 'ကိစ္စရှိလို့ငှါးပါ'ဟု ပြောလျှင် မခိုးရသေးမီ ခိုးရန် အားထုတ်မှုသာဖြစ်၍ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်သည်၊ အကယ်၍ လိမ်လည်လှည့်ပတ်၍ 'ကျောင်းမြေညှိရန် ပေါက်တူးငှါးပါ'ဟု ပြောလျှင်မူကား ပါစိတ်အာပတ်သင့်သည်"၊ အမှန်အတိုင်း ဤသို့ရေးရမည်ကို သီဟိုဠ်အဋ္ဌကထာက မှားယွင်းရေးထားကြောင်းကို—

> "မဟာအဋ္ဌကထာဠှမူကား အမှန်ကို ဆိုသော်ငင်း, အမှားကို (လိမ်၍)ဆိုသော်ငင်း ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်သည်ဟုဆို၏၊ ၎င်းကို ပမာဒလေခဟု မှတ်အပ်၏၊ မှန်၏၊ ခိုးခြင်း၏ ရှေ့ပြေးအဆုံးဖြစ်သောကြောင့် ပါစိတ်အာပတ်သင့်ရမည့်နေရာ၌ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်ခြင်း မည်သည် မရှိနိုင်"[၁]—

ဟူ၍ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ က သမန္တပါသာဒိက မည်သော ဝိနည်းအဋ္ဌကထာသစ် ဒုတိယပါရာဇိကအဖွင့်၌ ရေးသားဖော်ပြခဲ့လေသည်။

ဤသို့သော ပြဆိုချက်ကို ထောက်၍ ရှေးဟောင်းသီဟိုဠ်အဋ္ဌကထာတို့၌ ချုတ်ယွင်းချက် ပမာဒလေခ များရှိကြောင်း သိသာပေပြီ၊ ထိုပမာဒလေခများရှိခြင်းကြောင့် ၎င်းတို့ကို ပယ်၍ အမှန်ပြင်ရန် အဋ္ဌကထာသစ်ရေးသားကြောင်းကို အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ သည်—

> "ပမာဒလေခ=မေ့မှား၍ ရေးမိခြင်းများကို ပယ်ရှား၍ ဤအဖွင့် (=အဋ္ဌကထာ)သည် ဖြစ်လတ္တံ့"[၂]—

ဟု ကိုယ်တိုင် ဖော်ပြထားလေသည်။

ဤသို့လျှင် သီဟိုဠ်ဘာသာ အဋ္ဌကထာကြီးများ၏ ချုတ်ယွင်းချက်များကို ပြုပြင်လျက် အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ က အဋ္ဌကထာကျမ်းသစ်များကို ပြုစုတော်မူခဲ့ရာ ယခုမျက်မှောက်ခေတ်တိုင်အောင် ၎င်းအဋ္ဌကထာသစ် (=အဘိနဝဋ္ဌကထာ)များ တည်ရှိနေပေတော့သည်။

၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၁၊နှာ-၂၇၀။ ၂. ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၁၊နှာ-၃။

http://www.dhammadownload.com

ထက်သန်း အဋ္ဌကထာများ ပေါ်ထွန်းခြင်း

အဋ္ဌကထာကျမ်းသစ်များ၏ ကျေးဇူးကြောင့် နောင်လာနောက်သားတို့မှာ ပါဠိတော်မြတ် မုခပါဌ်တို့၏ အဲနက်အဓိပ္ပါယ်တို့ကို လွယ်ကူချမ်းသာထင်ရှားစွာ သိရှိကြရပါ၏၊ သို့သော်လည်း အဋ္ဌကထာကျမ်းကြီးများမှာ ကျယ်ဝန်းလှသော ပါဠိတော်တို့၏ အစဉ်အတိုင်းလိုက်၍ အနက် အဓိပ္ပါယ် ပုဒ်ပါဌ် အမှား အမှန် စသည်တို့ကို ဖွင့်ပြနေခြင်းကြောင့် မြစ်ကို အလျားလိုက် ကူးနေရသလိုဖြစ်ကာ ပါဠိတော်လာ ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပါယ်အချုပ်ကို သာမန်လူစား ဉာဏ်နုသူအများတို့ သိမြင်ခြင်းငှါ မလွယ်ကူပေ။

ထို့ကြောင့် ပညာနုသူ သာမန်လူတို့ လွယ်ကူချမ်းသာ ထင်ရှားစွာဖြင့် ပါဠိတော်တို့၏ ဆိုလိုရင်းအချက် အဓိပ္ပါယ်အနက်တို့ကို တတ်သိနားလည်စေနိုင်သည့် ဂါထာဗန္ဓဝါကျဖွဲ့ထုံး စကားလုံးများဖြင့် ယူကျုံးသိမ်းသွင်း အကျဉ်းဖွင့်ပြသော အဋ္ဌကထာငယ်များကိုလည်း ပိဋကတ်ကျမ်းကျင်သည့် ပညာရှင်တို့က ရေးသားစီရင်ကြလေသည်။

ထိုအဋ္ဌကထာကျမ်းငယ်များကို သီဟိုဠ်သာသနာခေတ်၌ ဝိနယသင်္ဂဟ, အဘိဓမ္မာဝတာရ စသော အသီးသီးသော နာမည်ဖြင့်သာ ခေါ်ဝေါ်ခဲ့သော်လည်း မြန်မာပြည်သာသနာခေတ်သို့ ရောက်သောအခါ၌မူ အဋ္ဌကထာငယ်အားလုံးကို သိမ်းရုံးကာ 'လက်သန်းအဋ္ဌကထာ'ဟူသော အမည်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြလေသည်။

လက်သန်းအဋ္ဌကထာဝေါဟာရ

လက်သန်းအဋ္ဌကထာဟူသော ဝေါဟာရ၏ မူလအရင်း ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို စိစစ်လေ့လာသော် သင်္ကရာဇ် ၁၀၃၄-ခုနှစ်တွင် အရှင်ဥတ္တမသိင်္ဃာအမည်ရှိ ရွှေဥမင်ဆရာတော် ရေးသားစီရင်သည့် "ရွှေဥမင် ပိဋကတ်တော်သမိုင်း" ပေမူ (၇၀မ်း) ၌-—

> မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာ ဖြစ်သောကြောင့် (=အကျဉ်းချုပ် အမှတ်အသား မှတ်စုဖြစ်သောကြောင့်) လက္ခဏသဒ္ဒါကို လိုက်၍ 'လက္ခဏ်' အဋ္ဌကထာဟု ကမ္ဘည်းထိုးကုန်သည်၊ 'က'ကိုသတ်၍ 'ခ'ကို ပင့်၍ရေးရာတွင် တဲ့တဲ့အောက်ကသိုင်း၍ မပင့်သောကြောင့် သ အက္ခရာမှတ်၍ လက်သန်းဟူ၍ အက္ခရာရေး၍ ကမ္ဘည်းထိုး မှားလေသည်၊ 'လက္ခန်' အဋ္ဌကထာထိုးသည်သာ မှန်သည် [၁]—

ဟူ၍ ရေးသားဆုံးဖြတ်ထားသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

၁။ ဤအမှတ်အသားကို စကားအလျဉ်းသင့်သဖြင့်သာ သုဇောသီတို့အတွက် ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ထိုသို့ပင် ဆရာတော်အဆုံးအဖြတ် ရေးသော်လည်း "လက္ခန်အဋ္ဌကထာ" ဟူသော ဝေါဟာရမတွင်ဘဲ "လက်သန်းအဋ္ဌကထာ" ဟူသော ဝေါဟာရသာ တွင်ကျယ်ဟန်ရှိပေ၏။ အကြောင်းမှာ—ထိုဋ္ဌဥမင်ပိဋကတ်တော်သမိုင်းပေါ် ပေါက်၍ နှစ်ပေါင်း ၁၈၉-နှစ် ကြာပြီးနောက် သက္ကရာဇ် ၁၁၉၁-ခုနှစ်တွင် ပေါ်လာသည့် မြန်မာပြည်ဖြစ် သာသနာ့သမိုင်း ကျမ်းတဆူဖြစ်သော မင်းထိုင်မင် အမတ်ပညာရှိ မဟာဓမ္မသကြိန်၏ သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း[၁]—

> လက်မ လက်သန်း ဟူသကဲ့သို့ အကျဉ်းအမြွှက်မျှဆိုသောကျမ်းငယ် ဖြစ်၍ လက်သန်းတွင်သည်။ အကျဉ်းအမြွှက်မျှမှတ်သော ကျမ်းငယ် ဖြစ်၍ လက္ခဏ်း ဟူအပ်လျက် ကာလလျားသဖြင့် လက်သန်းတွင်သည် ဟုလည်း ဆိုကုန်၏"—

ဟူ၍ "လက်သန်း" ဟူသော ဝေါဟာရကိုပင် အဓိပ္ပါယ်နှစ်ချက် အနက်နှစ်ထွေ ရှင်းလင်းဖော်ပြချက် တွေ့ရသောကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။ ဤအဆိုအတိုင်းပင် ယနေ့ထက်တိုင် လက်သန်းအဋ္ဌကထာ-ဟု ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲလျက် ရှိပေသည်။

လက်သန်းအဋ္ဌကထာကျမ်းများကား ကျမ်းစောင် အရေအတွက်အားဖြင့် မိုင်းခိုင်းမြို့စား မဟာသေနာပတိအတွင်းဝန်မင်းကြီး မဟာဇေယျသူရ ရေးသား စီရင်အပ်သော "ပိဋကတ်သမိုင်း"အမည်တွင်သည့် ပိဋကသုံးပုံစာတမ်းအရ ဝိနည်းဘက်ဆိုင်ရာ ကျမ်းပေါင်း ၂၀၊ အဘိဓမ္မာဘက်ဆိုင်ရာ ကျမ်းပေါင်း ၁၀-စုစုပေါင်း လက်သန်းအဋ္ဌကထာကျမ်း စောင်ရေ ၃၀-တိတိ ရှိကြောင်း သိရပေသည်။

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ=သင်္ဂြိဟ်ကျမ်း

ထို ၃၀-မျှသော လက်သန်းအဋ္ဌကထာကျမ်းတို့တွင် အခြားကျမ်းများထက် ထူးကဲ၍ အသုံးအစဲ့အများဆုံး, ထင်ရှားကျော်ကြားဆုံး, သာသနာတော်၌ ရှေးဦးအများဆုံး ကျမ်းကား ယခု စာရှုသူတို့ မျက်မှောက်သို့ ရောက်နေသည့် ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်း၏ ဖွင့်ပြရာ (=သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ)ကျမ်းဖြစ်သော အဘိ-ဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟအမည်ရှိသော သင်္ဂြိဟ်ကျမ်းပင် ဖြစ်ချေသည်။

မှန်လှ၏၊ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟခေါ် သင်္ဂြိဟ်ကျမ်းသည်—

(က) အဘိဓမ္မာဒေသနာလာ အနက်အဓိပ္ပါယ် အလုံးစုံကို အကျဉ်းချုံး၍ ငုံမိခြင်း။

(ခ) လေ့လာသူတို့ အလွယ်တကူ သင်ယူနားလည်နိုင်ခြင်း။

(ဂ) အာဂုံနှုတ်တက် ဆောင်ရွက်ရန် လွယ်ကူခြင်း။

၁။ သာသနာလင်္ကာရ၊ နှာ-၄၆။

http://www.dhammadownload.com

ဟူသော ဂုဏ်ထူးဝိသေသနှင့် ပြည့်ဝသောကြောင့် အသုံးအများဆုံး, အကျော်ကြားဆုံး, ကျေးဇူးအများဆုံး ကျမ်းတစောင်အဖြစ်ဖြင့် ရပ်တည်ခဲ့ပေသည်။

ထို့ကြောင့် ရှေးဆရာ အစဉ်အဆက်တို့သည် အဘိဓမ္မာကို တတ်သိနားလည်အောင် သင်ကြားပေးရာ၌ စာသင်ပျိုနုသူတို့အား မူရင်းပါဠိတော် အဘိဓမ္မာကျမ်းကြီးများကို သင်ကြား ပို့ချမပေးမီ အဘိဓမ္မာအခြေခံရစေရန် ဤအဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂဟ သင်္ဂြိဟ်ကျမ်းကို ရှေးဦးစွာ သင်ကြားပေးလေ့ရှိကြသည်၊ စင်စစ်အားဖြင့် သင်္ဂြိဟ်ကျမ်းသည် 'အဘိဓမ္မာသင်ပုန်းကြီး' ဟုပင် ခေါ်တွင်ထိုက်ပေသည်။

(အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ=သင်္ဂြိဟ်အဖွင့်ကျမ်းများ)

အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ကောင်းမြတ်သည့် ဂုဏ်အင်္ဂါအချက်တို့နှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့် သင်ယူလေ့လာသူ များ၍ ထင်ပေါ်ကျော်ကြားသာသနာ၌ ကျေးဇူးတရား ကြီးမားလှသော ဤသင်္ဂြိဟ်ကျမ်းကို ဖွင့်ဆိုကြသော ကျမ်းများမှာလည်း အလွန်တရာ များပြားလှပါပေသည်။

ထိုဖွင့်ဆိုသော ကျမ်းများကို ရှာဖွေတွေ့ရှိရသလောက် ဖွင့်ဆိုပုံအမျိုးအစားကို ခွဲခြား၍ တင်ပြပါအံ့—

(၁) နိဿယပြန်ဆို၍ ဖွင့်သော ကျမ်းများ

နိဿယအမည်

၁။ အရှင်ပညာသိဟ–မူ
၂။ ဦးကေလာသ–မူ
၃။ အုဋ္ဌကျောင်းဆရာတော် ဦးပိုး–မူ
၄။ ကျီးသဲဆရာတော် ရှင်မုနိန္ဒ–မူ
၅။ ငလည်ငေါက်ရွာဇာတိ အမည်မသိဆရာတော်–မူ
၆။ စည်သူမင်းသား ကောင်းပန်၍ ရေးသော–မူ
၇။ ဆားလင်းရွာဇာတိ(အမည်မသိ)အရှင်–မူ
၈။ ဆုံထားဆရာတော်–မူ
၉။ တောင်ဘီလူးဆရာတော်–မူ
၁၀။ ဒက္ခိဏာဝန်ဆရာတော်–မူ
၁၁။ နန်းကျောင်းဆရာတော်–မူ
၁၂။ ဗားကရ(ပဌမ)ဆရာတော်- မူ
၁၃။ မဟာဗောဓိဆရာတော်–မူ

http://www.dhammadownload.com

၁၄။ မိုးထိဆရာတော်–မူ
၁၅။ မိုင်းခိုင်းမြို့စား မဟာဇေယျသူ–မူ
၁၆။ ရေဦးဆရာတော်–မူ
၁၇။ ရှင်အဂ္ဂဝံသ–မူ
၁၈။ ရှင်မုနိန္ဒဿောသ-ဗဟုဆရာတော်–မူ
၁၉။ ရှင်မုနိန္ဒသာရ–မူ
၂၀။ ရှင်ဝါယာမ–မူ
၂၁။ ရှင်ဝိစိတ္တာလင်္ကာရ–မူ
၂၂။ ရှင်သီလာစာရ ပန်းလှဘုရားဆရာတော်–မူ
၂၃။ ရှင်သုဓမ္မာလင်္ကာရ–မူ
၂၄။ လှည်းကူးမရွာဇာတိ(အမည်မသိ)ဆရာတော်–မူ
၂၅။ ဝက်ခုတ်ဆရာတော်–မူ
၂၆။ သက်ကယ်ကျင်းဆရာတော်–မူ
၂၇။ ရှင်ဇနကာဘိဝံသ၏ အခြေပြုသင်္ကြိဟ်
၂၈။ ရွှေတောင်မြို့၊ ဦးတိက္ခိန္ဒြိယ–မူ

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ=သင်္ကြိဟ်ပါဠိ အဖွင့်ပါဠိကျမ်းများ

ကျမ်းအမည်	ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်
၁။ အက်ံုရဋ္ဌိကာ	တလိုင်းကုန်းဆရာတော်ရှင်ဝိမလ
၂။ အနုဝိဘာဝိနီ	ရှင်သာဂရ
၃။ အဘိဓမ္မတ္ထဂဏ္ဌိပဒပါဠိ	အမည်မသိ
၄။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟဇောတိကဋ္ဌိကာ	ရှင်နန္ဒမာလာ
၅။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟယောဇနာ	ဦးသောမ-ဦးသာဆိုင်
၆။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟဝိဘာဝိနီဋီကာသစ်	ရှင်သုမင်္ဂလသာမိ
၇။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟဝိဘာဝိနီဋီကာဟောင်း	ရှင်နဝဝိမလ
၈။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟဝိနိစ္ဆယ	ရှင်ပညာဇောတ
၉။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟဝိနိစ္ဆယ	ရှင်မေဓာသီရိ
၁၀။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟဒီပနီ	ရှင်သီလာစာရ
၁၁။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟဝိကာသိနီ	အမည်မသိ
၁၂။ ပရမတ္ထဒီပနီ	လယ်တီဆရာတော် ရှင်ဉာဏဓဇ
၁၃။ ပရမတ္ထဝိသောဓနီ	ရှင်ဒီပမာလာ
၁၄။ မဟာအတ္ထလဋီကာ	ရှင်နာဂိန္ဒသာမိ
၁၅။ သခ်ေပဝဏ္ဏနာဋီကာ	ရှင်သဒ္ဓမ္မဇောတိပါလ

http://www.dhammadownload.com

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ=သင်္ဂြိုဟ်မြန်မာဋီကာ အဖွင့်ကျမ်းများ

ကျမ်းအမည်	ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်
၁။ ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီ	အရှင်ဝိသုဒ္ဓါစာရ ဝိသုဒ္ဓါရုံဆရာတော်
၂။ အဘိဓမ္မတ္ထဒီပက	အရှင်ဉာဏ-ဗိုလ်ကုန်းဆရာတော်
၃။ ပရမတ္ထသရူပအနုဝဏ္ဏနာ	အရှင်သဒ္ဓမ္မဇောတိပါလ-သူဌေး ဆရာတော်
၄။ သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာ	အရှင်ဇနကာဘိဝံသ · မဟာ ဂန္ဓာရုံဆရာတော်
၅။ အဘိဓမ္မတ္ထပုဋ္ဌတ္ထဒီပနီ	မေဓာဝီဆရာဆိုင်
၆။ အဘိဓမ္မတ္ထဒီပနီ	ရှင်ကဝိန္ဒ
၇။ အခြေခံအဘိဓမ္မာ	အရှင်ကဝိပိယ-ကာဗျကောမလ
၈။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟအနုဝိဘာဝိနီ	ရှင်နာရဒ
၉။ အဘိဓမ္မတ္ထသခေ်ပနယ	အမည်မသိ
၁၀။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟမဓု	ရှင်နာဂိန္ဒ
၁၁။ အဘိဓမ္မတ္ထသာရဒီပနီ	ရှင်ကေတုမာလာ
၁၂။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟပကာသနီ	ရှင်ပဏ္ဍိစ္စ
၁၃။ အဘိဓမ္မတ္ထမဉ္ဇရီ	ပြည်ဆရာတော်
၁၄။ အဘိဓမ္မတ္ထပကာသနီ	ညောင်ပြူဆရာတော်
၁၅။ အဘိဓမ္မတ္ထသရူပဒီပနီ	သေကျွတောင်ဦးတိလောက
၁၆။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟသိင်္ဂီ	ရှင်ပညာဝံသ
၁၇။ အဘိဓမ္မာလမ်းညွှန်	ရှင်ဥတ္ထမာဘိဝံသ
၁၈။ ပရမတ္ထမေဒနီ	ရှင်တေဇောသာရ
၁၉။ ၎င်းကျမ်းသစ်	ရှင်လက္ခဏ
၂၀။ ပရမတ္ထသခေ်ပမေဒနီ	ဆရာတော်ဦးသုတ
၂၁။ ပရမတ္ထသရူပဒီပက	ရှင်ကေတုမာလာ
၂၂။ ပခုက္ကူသင်္ဂြိုဟ်(ပ-သာပြီးသည်)	ရှင်ရာဇိန္ဒ
၂၃။ ပရမတ္ထဇောတိကာ	ဟံသာဝတီဆရာတော်
၂၄။ သဘောပြအဘိဓမ္မာ	ရှင်ပဏ္ဍိတ၊ ဇေယျမေဒနီဆရာတော်
၂၅။ သရူပတ္ထသခေ်ပ	ရှင်ကောသလ္လာဘိဝံသ
၂၆။ သင်္ဂြိုဟ်အဓိပ္ပါယ်	ဒေါ်ခင်မြင့်
၂၇။ သင်္ဂြိုဟ်အရသာ	ရှင်အရိယ၊ ညောင်လေးပင် တောရ ဆရာတော်
၂၈။ အခြေပြုသင်္ဂြိုဟ်	အရှင်ဇနကာဘိဝံသ

http://www.dhammadownload.com

၂၉။	အဘိဓမ္မတ္ထသရူပဒီပက	မြို့ပြင်ကြီးဆရာတော်
၃၀။	မနောရထပူရဏီ	ကျီးသဲလေးထပ်ဆရာတော်ကြီး
၃၁။	ပရမတ္ထသံခိပ်ဋီကာ	လယ်တီပဏ္ဍိတ-ဦးမောင်ကြီး၊ မဟာဝိဇ္ဇာ၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိဘ

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ=သင်္ဂြိုဟ် အကောက်အဖွင့်
ကျမ်းများ

၁။	အဘိမ္မေတ္ထသင်္ဂြိုဟ်အကောက်	ရှင်မ္မောဘိနန္ဒ၊ ဗားကရာ ပထမဆရာတော်
၂။	၎င်း	ရှင်သာဂရ၊ စတုတ္ထ ဆင်တဲဆရာတော်
၃။	၎င်း	မြို့ပြင်ကြီးဆရာတော်
၄။	သင်္ဂြိုဟ်အကောက်စကားပြောပုံ	ရှင်ပညာ
၅။	သင်္ဂြိုဟ်သရုပ်ဆိုရိုးကျမ်း	ရှင်တိက္ခပဏ္ဍိတ

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ=သင်္ဂြိုဟ်မြန်မာပြန်အဖွင့်
ကျမ်းများ

	ကျမ်းအမည်	ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်
၁။	မြန်မာအဘိမ္မော	ပြည်မြို့နိဗ္ဗိန္ဒဆရာတော်
၂။	ရှေးဦးသင်အဘိမ္မော	ဦးအောင်သိမ်း၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်
၃။	အဘိမ္မောသင်တန်း	ဦးကံသာ
၄။	အဘိမ္မောအလွတ်ပညာ	အရှင်သံဝရ
၅။	သင်္ဂြိုဟ်သင်တန်း	ရှင်ဝေပုလ္လ
၆။	မူလတန်းသင်္ဂြိုဟ်	မစိုးရိမ်ဆရာတော်
၇။	မြန်မာပြန်သင်္ဂြိုဟ်	ဦးလှတင်၊ မန်းတက္ကသိုလ်

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ=သင်္ဂြိုဟ်သရုပ်ခွဲ၍ဖွင့်သော
ကျမ်းများ

၁။	မေဃဝတီသင်္ဂြိုဟ်သရုပ်ခွဲ	သရက်တောတိုက် မေဃဝတီ ဆရာတော်
၂။	သင်္ဂြိုဟ်သရုပ်ခွဲ	ပစ္ဆိမာရုံ ဆရာတော် ကျိုက်လတ်မြို့
၃။	သင်္ဂြိုဟ်ကိုးပိုင်းသရုပ်ခွဲဇယား	အရှင်နာရဒ ပဋ္ဌာန်းဆရာတော်
၄။	သင်္ဂြိုဟ်သရုပ်အခြေပြုကျမ်း	ဦးကျော်၊ဥက္ကဋ္ဌ-အဘိမ္မောပြန့်ပွါးရေးအသင်း

http://www.dhammadownload.com

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ=သင်္ဂြိုဟ်ဂဏ္ဌိအဖွင့်
ကျမ်းများ

၁။	အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ဂဏ္ဌိ	ရှင်ဉာဏဝရ၊ ကျော်အောင်စံထား ဆရာတော်
၂။	၎င်း (သစ်)	ရှင်ဇာဂရ၊ ဘုရားကြီးဆရာတော်
၃။	၎င်း	ရှင်ဝရသမ္ဒောဓိ၊ ရေစကြိုဆရာဟော်
၄။	၎င်း (ကျမ်းသစ်ကျဉ်း)	ဦးတိဿ
၅။	၎င်း	ရှင်ဝိစာရ၊ မင်းကျောင်းဆရာတော်
၆။	အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ် စုဒ် စောဒနာ ဂဏ္ဌိ	ရှင်ဓမ္မာလင်္ကာရ

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ=သင်္ဂြိုဟ်ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနာ
(=အမေးအဖြေ)ဖွင့်ကျမ်းများ

၁။	အဘိဓမ္မာသင်္ဂြိုဟ်ပုစ္ဆာကျမ်း	မသိ
၂။	၎င်းအဖြေကျမ်း	အရှင်အာစရ
၃။	အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနာ	ရှင်အဂ္ဂဝံသ(ခေမာသီဝံ)
၄။	အဘိဓမ္မာနေရောင်ကျမ်း	ရှင်ကောဝိဒ-ညောင်တုန်းမြို့
၅။	ကူညီရေးအဘိဓမ္မာ	ရှင်ဓမ္မသာမိ
၆။	အဘိဓမ္မာဉာဏ်ရောင်	ရှင်ကေသရမောဋ္ဌိ
၇။	သင်္ဂဟအမေးအဖြေ	ရှင်ဇောတိပါလ
၈။	သင်္ဂဟဂုဋ္ဌတ္ထဝိသဇ္ဇနာ	ရှင်ပုညာ
၉။	ဝိသဇ္ဇနာဝရဇိန်	ရှင်ကောဝိဒ-ညောင်တုန်း
၁၀။	သင်္ဂဟနှင့်သဒ္ဒါပုစ္ဆာ အဖြေပေါင်းချုပ်	ရှင်ကေသရမောဋ္ဌိ
၁၁။	သင်္ဂြိုဟ်ဋီကာကျော်အဖြေ	သီရိကဉ္ဇန ဦးကံသာ
၁၂။	မစိုးရိမ်ဋီကာကျော်အဖြေ[၁]	ရှင်သုဇာတ စံဝတီဆရာတော်
၁၃။	အဘိဓမ္မာသိပ္ပံ	တောက်ချအင်းဆရာတော်
၁၄။	သင်္ဂြိုဟ်သရုပ်ဆန်း	ရှင်ကေသဝ-တောင်သမန်တိုက်
၁၅။	ပရမတ္ထသင်္ဂြိုဟ်-မေး-ဖြေ အလင်းပြကျမ်း	ဦးဥေယျ (အိုးသည်ကုန်းမြို့၊ စံကျောင်းဆရာတော်၊ ၁၂၃၈)

၁။ ဋီကာကျော်အဖြေဆိုသော်လည်း သင်္ဂြိုဟ်ကို ပဓာနထားရေးသောကြောင့် ထည့်လိုက်သည်။

http://www.dhammadownload.com

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ=သင်္ကြိုဟ်ကိုအစိတ်အပိုင်း ပွင့်သောကျမ်းများ

	ကျမ်းအမည်	ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်
၁။	အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟဋီကာ	ရှင်စန္ဒဝံသ-မြို့ပြင်ကြီးဆရာတော်
၂။	ပဋ္ဌာန်းသုံးချက်စု	ရှင်သူရိယ-သအင်းဆရာတော်
၃။	ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းပြိုင်	၎င်း
၄။	ပဋ္ဌာန်းရာသီစု	၎င်း
၅။	ပဋ္ဌာန်းအမေးအဖြေ	ရှင်ပဏ္ဍိတ(လယ်တီ)
၆။	ပဋ္ဌာန်းသုံးချက်စုခက်ဆစ်	ရှင်ဝိသုဒ္ဓ-တောင်ငူသာသနာပိုင် ဆရာတော်
၇။	ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းပြိုင်အဓိပ္ပါယ်	၎င်း
၈။	ပစ္စယပကာသနီ	ရှင်ကေတုမာလာ
၉။	ပစ္စယတ္ထပကာသနီ	ရှင်တိလောက-သေကျွံဘောင်
၁၀။	ပစ္စယဝိဘာဂသခ်ေပ	ရှင်ပညာဝံသ
၁၁။	ပစ္စယုဒ္ဒေသဒီပနီ	ရှင်ဝိစာရ-မြတောင်တိုက်
၁၂။	ပစ္စယမဉ္ဇရီ	လယ်တီဆရာတော်ရှင်ဉာဏ
၁၃။	ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဒီပနီ	ရှင်စန္ဒဝံသ-မြို့ပြင်ကြီးဆရာတော်
၁၄။	၎င်း	လယ်တီဆရာတော်အရှင်ဉာဏ
၁၅။	ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အရသာ	ရှင်အရိယ-ညောင်လေးပင်ဆရာတော်
၁၆။	ရူပဝိထိပကာသနီ	ရှင်စန္ဒဝံသ-မြို့ပြင်ကြီးဆရာတော်
၁၇။	ဝိထိလက်ရိုး	ရှင်ဉာဏ-တောင်တွင်းဆရာတော် ဦးဖျော်
၁၈။	၎င်း	ရှင်ဂုဏ-ဓရှတောင်ဆရာတော်
၁၉။	၎င်း	ရှင်သူရိယ-သဲအင်းဆရာတော်
၂၀။	ဝိထိလက်ဆန်း	လယ်တီဆရာတော်
၂၁။	ဝိထိစိတ္တပကာသနီ	ဆရာတော်ဦးဗုဒ္ဓ
၂၂။	၎င်း	နေမျိုးကျော်သူဦးဖား
၂၃။	ဝိထိပုံ သိမ်ပုံ ဆန်းပုံ	ရှင်ပဏ္ဍိတ-မိုင်းခိုင်းဆရာတော်
၂၄။	ဝိထိမဉ္ဇရီ	ရှင်ပဏ္ဍိတ(လယ်တီ)
၂၅။	ဝိထိသခ်ေပဒီပနီ	ရှင်သုဇာတ
၂၆။	ဝိထိမုန်ပြကျမ်း	ရှင်သီရိဝိမလ
၂၇။	ဝိထိနှင့်သုံးချက်စုဘာသာဋီကာ	ရှင်ဇနကာဘိဝံသ
၂၈။	ဝိထိဒီပနီ	ရှင်ဩဘာသ-မဟာဗောဓိ ဆရာတော်

http://www.dhammadownload.com

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ=သင်္ဂြိုဟ်ကို ကဗျာလင်္ကာဖြင့် အဖွင့်ကျမ်းများ

ကျမ်းအမည်	ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်
၁။ ပရမတ္ထသံခိပ်နှင့်ဂုင်းအဖွင့်	လယ်တီဆရာတော်အရှင်ဉာဏ
၂။ ပရမတ္ထသင်္ဂဟ သံပေါက်အဓိပ္ပါယ်	ရှင်အမတဇောတိ
၃။ အဘိဓမ္မာနိယံ	ရှင်ပရမ
၄။ မဟာဗောဓိအဘိဓမ္မတ္ထသံခိပ်	ရှင်ဩဘာသ မဟာဗောဓိဆရာတော်

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ=သင်္ဂြိုဟ်အဖွင့်ကျမ်းများ၏ စာရင်းအကျဉ်းချုပ်

နိဿယအဖွင့်ကျမ်း	၂၈
ပါဠိအဖွင့်ကျမ်းပေါင်း	၁၅
မြန်မာရိုကာအဖွင့်ကျမ်းပေါင်း	၃၁
အရကောက်အဖွင့်ကျမ်းပေါင်း	၅
မြန်မာပြန်အဖွင့်ကျမ်းပေါင်း	၇
သရုပ်ခွဲ၍ဖွင့်သော ကျမ်းပေါင်း	၄
ဂဏ္ဌိအဖွင့်ကျမ်းပေါင်း	၆
ပုစ္ဆာ,ဝိသဇ္ဇနာ=အမေးအဖြေဖွင့် ကျမ်းပေါင်း	၁၅
အစိတ်အပိုင်းဖွင့်သော ကျမ်းပေါင်း	၂၈
ကဗျာလင်္ကာအဖွင့် ကျမ်းပေါင်း	၄
စုစုပေါင်း–	၁၄၃

ဤကား တွေ့ရှိသမျှ တိုက်ရိုက်ဖွင့်ပြသော ကျမ်းများမျှသာ ဖြစ်သေး၏၊ မတွေ့ရှိရသေးသော ကျမ်းပေါင်း, တဆင့်ခံ သွယ်ဝိုက်၍ ဖွင့်သော ကျမ်းပေါင်းကား မည်မျှရှိဦးမည်ကို မခန့်မှန်းနိုင်သေးချေ။

ဤသို့ အဖွင့်ကျမ်းပေါင်း မြောက်မြားစွာဖြင့် ခြံရံသျက် ဤအဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ=ခေါ် သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းကား သာသနာတော်ကြီးအတွင်း၌ ကြယ်တာရာပေါင်း ရံခညောင်းသည့် ကောင်းကင်အလယ် လမင်းကြီးနှယ်ကဲ့သို့ တင့်တင့်တယ်တယ် စမ္ပာယ်တည်ရှိနေပါသတည်း။ ။

http://www.dhammadownload.com

ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်း သမိုင်းနှင့်
သိမှတ်ဖွယ်ရာပဒေသာ

နိဒါန်းအခြီး၊ ရေဝယ်မီး၊ အပြီးရောက်တော့သည်။
လိုရင်းဒါနို့၊ ဝက္ခာမိ၊ နာဘိ စိတ်ကြည်ကြည်။

ဟူ၍ ဤပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်း ဘုံပိုင်းစာမျက်နှာ ၁၄၁-၌ မိန့်ဆိုထားသည့် သံပေါက်လက်ံအတိုင်းပင် ပိဋကသုံးဖြာ အဋ္ဌကထာတို့ဖြစ်ပေါ် လာပုံ အစဉ်အဆက်မှစ၍ အဘိဓမ္မာလက်သန်းအဋ္ဌကထာများ, အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟသင်္ဂြိဟ်ကျမ်း၏ အဖွင့်များဖြစ်သော ယခု ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်း အဝင်အပါ ကျမ်းပေါင်းများစွာတို့၏ သမိုင်းအကျဉ်းချုပ်ကို ဖော်ပြခဲ့ပေပြီ။

ယခုအခါ၌ကား ပြဆိုလိုရင်းဖြစ်သော ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်းနှင့် ဆက်စပ်သည့် သိမှတ်ဖွယ်အကြောင်း အစုံအလင်ကို အချုပ်အားဖြင့် ရေးသားဖော်ပြဖွဲ့အံ့။

ဖင်းသို့ ရေးဆု၌ စာရှုသူတို့ အလွယ်တကူ မှတ်ယူကြည့်ရှုနိုင်ကြပါစေခြင်းအကျိုးငှါ—

၁။ ဤကျမ်းကို အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်ပြုစုသနည်း
၂။ အဘယ်အခါက ပြုစုခဲ့သနည်း
၃။ အဘယ်ပုံ ပြုစုသနည်း
၄။ အဘယ့်ကြောင့် ပြုစုသနည်း
၅။ အဘယ့်ကြောင့် ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီအမည်မှည့်သနည်း
၆။ အဘယ်သို့သော ဂုဏ်တို့နှင့်ပြည့်စုံသနည်း
၇။ အဘယ့်ကြောင့် ပြည့်စုံရသနည်း
၈။ အကြိမ်ပေါင်း အဘယ်မျှ ရိုက်နှိပ်ခဲ့ပြီနည်း
၉။ အဘယ့်ကြောင့် ယခုထပ်မံရိုက်နှိပ်ရသနည်း
၁၀။ အဘယ်ပုံရိုက်နှိပ်သနည်း

ဟု မေးခွန်း(၁၀)ချက်ထုတ်၍ ဖြေကြားရေးသားပါမည်။

ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်

၁။ ဤကျမ်းကို အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်ပြုစုသနည်း—

ဤကျမ်းကား ယခုမှပေါ်သည့်ကျမ်းမဟုတ်ပါ၊ မြန်မာပြည်၌ သာသနာထွန်းပသည့် ပဋ္ဌမသံဂါယနာတင်ပြီးစ ၁၂၄၆-ခုနှစ်လောက်ကပင် ပေါ်ခဲ့သော ကျမ်းဖြစ်ပါသည်၊ ထိုမျှမက ပျို့မျစ်ရွယ်နုသူ စာသင်သား သောတုဇနတို့

http://www.dhammadownload.com

လက်စွဲဖြစ်၍လည်း ထူးကဲပေါ်လွင်သည့် ကျမ်းကြီးတဆူ ဖြစ်ရလေသည်၊ ထို့ကြောင့် ဤကျမ်းကို ထင်ရှား၍ လူသိများသလို ဤကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း မဟာဝိသုဒ္ဓါရုမဆရာတော်ကြီးဖြစ်သည်ဟု အများပင် သိကြပြီး ဖြစ်ပေသည်။ စင်စစ်မှာ ဤကဲ့သို့ မေးခွန်းထုတ်၍ ဖြေရန်ပင် မလိုပါ။

သို့သော် နိဒါန်းတို့တံထွာ ဓမ္မတာအရ ရေးသားဖော်ပြပါဦးအုံ။

ဤပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်ကား ရွှေကျင်နိကာယ သာသနာပိုင် ရာဇဂုရုဘွဲ့တံဆိပ်နှစ်ထပ်နှင့် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရ၍ဓာတွတ္ထသင်္ဂဟ, ဆန္ဒောမဥ္ဇရီ,ဆိဒ္ဓပိဓာနနီစသော ထင်ရှားသော ကျမ်းဂန်တို့ကို ပြုစုရေးသား တော်မူသော မဟာဝိသုဒ္ဓါရုမဆရာတော် အရှင် ဝိသုဒ္ဓါစာရဖြစ်ပါသည်။

ဆရာတော်၏ အကြောင်းအရာကို ပြဆိုသည့် မဟာဝိသုဒ္ဓါရုမထေရုပ္ပတ္တိ-ကထာ ဂါထာနံပါတ် ၁၁၀-၁၁၁ တို့၌—

စာသင်သား ရဟန်းတော်များတို့အား ပိဋကသုံးပုံကို သင်ကြား ပို့ချတော်မူရင်းသာလျှင် ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီမည်သော အရေးအသား ပုဒ်နေပုဒ်ထားတို့ဖြင့် သေကွေတင့်တယ်သော ကောင်းစွာ ပိုင်းခြား ဝေဖန်အပ်သော အပိုင်းရှိသော ကျယ်ဝန်းနက်ဝှမ်းသော ကျမ်းကြီးကို ခုနစ်ဝါ ရတော်မူစဉ် ပြုလေပြီ—

ဟု ရေးသားပြဆိုထားပေသည်၊ ဆရာတော်ကြီး ကိုယ်တိုင်ကလည်း ဤကျမ်း၏ နိဂုံး၌—

"မယာ၊ ဝိသုဒ္ဓါစာရ ကဝိဓဇ မဟာရာဇဂုရု, ဝိသုဒ္ဓါစာရဓဇဓိပတိ ပဝရ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု ငါသည်။ ×× ကတာ၊ ကရုဏာသက် မေတ္တာဘက်၍ အတက်ရောဂါ ကိုယ်တွင်းနာကို မညှာ အောင့်အီး အနိုင်ကျည်းလျက် သည်းခံပြုပြင် စီရင်ရေးသားအပ်သော"—

ဟူ၍ ပြဆိုထားပြန်ပါသည်၊ ဤမျှဖြင့် ဤပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်းကို မဟာ ဝိသုဒ္ဓါရုမဆရာတော် ပြုစုကြောင်းကား ထင်ရှားလေပြီ။

ဤနေရာ၌ ဆက်လက်၍ ဆရာတော်ကြီး၏ အကြောင်းအရာ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိကို ပြဆိုရန် သင့်ပေ၏၊ သို့ပြရန် သင့်သော်လည်း ဤကျမ်း၏ တနေရာ၌ ဆရာ တော်၏ အဋ္ဌုပ္ပတ်ကို ပြဦးမည်ဖြစ်သည်က တကြောင်း,ဆရာတော်၏ တပည့်ရင်း သီဟိုဋ္ဌကျွန်းသား ရဟန်းတော် အရှင်သီရိဓမ္မက ဂါထာဗန္ဓဖြင့် ရေး၍ လယ်တီ ပဏ္ဍိတ ဦးမောင်ကြီး အနက်မြန်မာပြန်ဆိုသည့် မဟာဝိသုဒ္ဓါရုမ ထေရုပ္ပတ္တိ-ကထာကျမ်း,ရွှေကျင်နိကာယ သာသနာဝင်ကျမ်း,ရွှေကျင်သာသနာ နှစ်တရာ ကျမ်းတို့၌ အထင်အရှား ရေးသားပါရှိပြီး ဖြစ်သည်က တကြောင်းတို့ကြောင့် ဤနေရာ၌ ရေးသားခြင်း မပြုတော့ပေ။

http://www.dhammadownload.com

ပရမတ္ထသင်္ဂဟဘေဒနီ ကျမ်းပြုချိန်

၂။ ဤကျမ်းကို အဘယ်ကာလက ပြုခဲ့သနည်း—

ထေရဝါဒတို့ကထာ၌ ပရမတ္ထသင်္ဂဟဘေဒနီ ကျမ်းပြုသည့်အချိန်ကို အကာသိ သတ္တဝဿိကော= ခုနစ်ဝါ ရရှိသော အရှင်မြတ်သည် (ပရမတ္ထသင်္ဂဟဘေဒနီကျမ်းကို) ပြုပြင်စီရင်အပ်လေပြီ—

ဟူ၍ ရေးသားထားပေသည်၊ ဤပြဆိုချက်အရ ကျမ်းပြုသော ကျမ်းဆရာ၏ ဝါကို သိရပြီဖြစ်ရာ ကျမ်းဆရာ ခုနစ်ဝါ ရရှိချိန်၌ ဝေါဟာရသင်္ကရာဇ် ဘယ် ခုနှစ် ဖြစ်သည်ကို သိရန် လိုသေးပြန်၏။

ရွှေကျင်နိကာယ သာသနာဝင်ကျမ်း (နှာ-၂၄၄)၌ မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံဆရာတော် ရဟန်းဖြစ်သည့် သင်္ကရာဇ်ကို—

သင်္ကရာဇ် ၁၂၁၉-ခု၊ သီတင်းကျွတ် လပြည့်ဓနုတွင် စမ္ဗန်းရွာအရှေ့အနီး သရိုင်ရွာ ခဏ္ဍသိမ်တော်အပြင် ရွှေကျင်ဆရာတော်ဘုရားကြီး ကိုယ်တော်တိုင် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာအဖြစ် ချီးမြှောက်တော်မူ၍ ဥပသမ္ပဒကံ ဆောင်ခြင်းဖြင့် ရှင်ဝိသုဒ္ဓါစာရသည် ဦးဝိသုဒ္ဓါစာရဟူသော ရဟန်းမြတ်အဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသည်—

ဟူ၍ပြဆိုထားပေသည်၊ ရဟန်းဖြစ်သည့်နှစ် ၁၂၁၉-ခုဟု သိရလျှင် ယင်း ခုနှစ်၌ (၇)စ်ကို ပေါင်းထည့်လိုက်ခြင်းဖြင့် (၁၂၁၉+၇=၁၂၂၆ ဖြစ်ပေရာ) ခုနစ်ဝါ ရပြီးသောနှစ်မှာ သင်္ကရာဇ် ၁၂၂၇-ဟု သိရပေသည်။

ဤသို့ဖြင့် ဤကျမ်းကို ပြုစုသည်မှာ ၁၂၂၇-ခုဟု ယူဆရန် ဖြစ်သည်။

ဤပရမတ္ထသင်္ဂဟဘေဒနီကျမ်း၏ နိဂုံး၌—

လေးဆဲငါးနှစ်အလွန်ရှိသော တထောင်နှစ်ရာ (၁၂၄၅) အတိုင်း အရှည်ရှိသောနှစ်၌ တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော်သုံးရက် စနေနေ့၌ ကောင်းစွာ ပြီးဆုံး နိဂုံးကမ္မဋ္ဌာန် သဏ်သတည်း—

ဟူ၍ ပြဆိုထားပြန်သည်။

ထေရဝါဒတို့ကထာ နိဿယ ဆရာက ထေရဝါဒတို့ကထာ၌ ကျမ်းစပြုသော သင်္ကရာဇ်နှစ်ကို ဆိုသည်၊ ပရမတ္ထသင်္ဂဟဘေဒနီကျမ်းနိဂုံး၌ ကျမ်းပြီးသောနှစ်ကိုဆိုလိုသည်၊ ဤကျမ်းကို စာပေချပြီးရင်း ပြုခဲ့ရာ ၁၀-နှစ်ကြာမှ ပြီးသည်ဟု မှတ်ယူရမည်ပင်ဖြစ်သည်၊ သို့ဖြစ်လျှင် ဤကျမ်းပြုသည့် အချိန်ကို—

၁၂၂၇-မှ ၁၂၄၅-ခုနှစ်တို့၏ အတွင်း ကာလဖြစ်သည်ဟု ခန့်မှန်းရပေသည်။

http://www.dhammadownload.com

ပရမတ္ထသင်္ဂဟဘေဒနီကျမ်းကို ပြုစီရင်ပုံ

၃။ ဤကျမ်းကို အဘယ်ပုံ ပြုစုထားသနည်း။
အဖြေမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်၏။

(က) ပရမတ္ထသင်္ဂဟဘေဒနီ ဟူသော အမည်နှင့် လိုက်လျောညီစွာ ပရမတ္ထသင်္ဂဟ်ခဲ့နည်းများကို ဦးစားပေး၍ဂင်း။

(ခ) သင်္ဂြိဟ်ကိုးပိုင်းကို ပို၍ ရှင်းလင်း သိလွယ်စေရန် "စိတ္တံ စေတသိကံ ယောဂံ"စသော မာတိကာ ဂါထာဖြင့် မူချကာ အပိုင်း(၁၅)ပိုင်း ခွဲခြား၍ဂင်း။

(ဂ) သင်္ဂြိဟ်အဖွင့် ပါဠို ဋီကာကျမ်းတို့က အဖွင့်အဆိုများသော စိတ်, စေတသိက်, ပကိဏ်းပိုင်းများ၌ ပုဒ်ပါဠိအနက် အဓိပ္ပါယ်များကို လုံးဝဖွင့်ဆိုခြင်း မပြုပဲ သရုပ်မျှကိုသာ ခွဲပြ၍ဂင်း။

(ဃ) ဝိထိ, ဝိထိမုတ်, ရုပ်ပိုင်းတို့၌မူ သင်္ဂြိဟ်အဖွင့် ပါဠို ဋီကာကျမ်းတို့မှ မှတ်သားဖွယ် အချို့သော ပုဒ်ပါဠိ အဓိပ္ပါယ် အဖွင့်များနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ထည့်သွင်း၍ဂင်း။

(င) သမုစ္စည်း, ပစ္စည်း, ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်းတို့၌မူကား ပါဠိတော်, အဋ္ဌကထာ ဋီကာကြီးများကို ဆောင်၍ အခေါင်တိုင်ချဉ်း, ပြိုင်သက်ကင်းလုတမျ အကျယ်တဝင့် ရှင်းလင်း ဖွင့်ဆိုခြင်းဖြင့်ဂင်း။

(စ) ဉာဏ်အခြေနုနယ် စာသင်ငယ်တို့ကို ရည်ရွယ်ရေးသားသည့် အလျောက် ကျစ်လစ်သိပ်သည်း၍ ကျဉ်းကျဉ်းနှင့် ရှင်းလင်းသော စကားပြေတွင် ကျက်မှတ်ဖွယ် ဆောင်ပုဒ်ကဗျာ, ဂါထာများ ထည့်စွက်၍ဂင်း—

ဤပရမတ္ထသင်္ဂဟဘေဒနီကျမ်းကို ရေးသားစီရင်ထားခဲ့ပေသည်။

ပရမတ္ထသင်္ဂဟဘေဒနီကျမ်းပြုရခြင်းအကြောင်း

၄။ ဤကျမ်းကို အဘယ့်ကြောင့် ပြုရသနည်း—

ကျမ်းပြုဆရာတို့သည် ကျမ်းပြုရခြင်းအကြောင်းကို ဂန္ထာရမ္ဘ (=ကျမ်းဦးအစ)၌ ပြကြရိုးထုံးတမ်းစဉ်လာရှိ၏၊ အထက်ပါ မေးခွန်း၏အဖြေကို သိရှိအတွက် ဤကျမ်း၏ ဂန္ထာရမ္ဘ ကျမ်းဦးအစကို ကြည့်ရှုရမည် ဖြစ်ပေသည်၊ ထိုဂန္ထာရမ္ဘ၌—

အတ္ထာယ မန္ဒသောတူနံ၊ ဝက္ခံ တဿ သရုပက်။
မန္ဒသောတူနံ၊ ငါ့အောက်နုနယ် စာသင်ငယ်တို့၏။ အတ္ထာယ၊ အကျိုးငှါ။

http://www.dhammadownload.com

တဿ၊ ထိုအဘိဓမ္မာ၏။ သရူပက်၊ အကျဉ်းဖေါ်ပြ သင်္ခေပနဲ သရုပ်ခွဲကို။ ဝက္ခဲ၊ မိန့်ဆိုမြွက်ထား ရေးသားပြုပြင် စီရင်အံ့သာည်း။

ဟု ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရပေသည်၊ သို့ဖြစ်လျှင် ဤကျမ်းပြုစုရခြင်း အကြောင်းကို "စာသင်ငယ်တို့ အကျိုးငှါ ပရမတ္ထသဂ္ဂဟ်ကို ခွဲပြလိုသော အကြောင်းကြောင့်" ရေးသားသည်ဟု သိနိုင်ပေသည်၊ သို့သော် ကျမ်း၏ နိဂုံးခ်ုပ်—

သောတူနှံ၊ ဉာဏ်ခြေနုနယ် စာသင်ငယ်တို့၏။ ပရမတ္ထော၊ ပရမတ် တရားလေးပါးတို့ခ်ု။ (တနည်း) သောတူနှံ၊ မင်္ဂ ဖိုလ် နိဗ္ဗု ရောက်ဖို့ဟူ၍ မှတ်ယူ နာခံ ကျင့်ကြံ အားထုတ်လိုကုန်သော အရည်ဝါသီ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ပရမတ္ထော၊ မင်္ဂဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် နိဗ္ဗာန်တိုင်ငြား မှန်မြတ်သော အကျိုးစီးပွါးတို့ခ်ု။ ဆောတ္ထာယ၊ လိမ္မာကျမ်းကျင် သိမြင်တည့်မတ် ကျင့်ကြံတတ်ကြစေခြင်း အကျိုးငှ်ါ—

ဟု ပြဆိုပြုန်သေးရကား—အထက်ကျမ်းဦးအစ၌ ဖေါ်ပြပါ အကြောင်းအပြင် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း အကျင့်၌ လိမ္မာတတ်သိစေလိုသော အကြောင်းကြောင့် ဤကျမ်းကို ပြုစုရခြင်းဖြစ်သည်ဟု ထပ်မံသိရပြန်လေသည်၊ ထို့ကြောင့် အထက်ပါ မေးခွန်း၏ အဖြေဖြစ်သည့် ကျမ်းပြုရခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ—

(၁) စာသင်ငယ်တို့အား ပရမတ္ထသဂ္ဂဟ်ကို ခွဲပြလိုခြင်း။

(၂) ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့အား နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း အကျင့်ကို ပြလိုခြင်း ဟူ၍ နှစ်မျိုးဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူသင့်ပေသည်။

ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီ၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်

၅။ ဤကျမ်းကို အဘယ့်ကြောင့် ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီဟု မှည့်ခေါ်သနည်း။

ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီ ဟူသော ဝေါဟာရသည် ပရမတ္ထပုဒ်၊ သရူပပုဒ်၊ ဘေဒနီပုဒ်အားဖြင့် သုံးပုဒ်ပေါင်းစပ်ထားသော ပါဠိဝေါဟာရ ဖြစ်သည်။

ထိုသုံးပုဒ်တို့တွင် ပရမတ္ထပုဒ်သည်—

(၁) နိဗ္ဗာန်

(၂) မှန်ကန်သောစကား 'ဝစီသစ္စာ'

(၃) သာမန်မြင့်မြတ်သောသဘော 'ဥတ္တမဂုဏ်'

http://www.dhammadownload.com

(၄) မှန်ကန်မြင့်မြတ်သော သဘောတရား'ပရမတ္ထ'

(၅) မြတ်သောအကျိုးစီးပွါး=နိဗ္ဗာန်နှင့် နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း အကျင့်မဂ်ဖိုလ်တရား

စသော အနက်တို့ကို ဟော်ဆိုလေသည်၊ မှန်ပေသည်–

(၁) အာရဒ္ဓဝီရိယော ပရမတ္ထပတ္တိယာ=နိဗ္ဗာန်ရောက်ရန် အားထုတ်ခြင်းဝီရိယဖြို့[၁]–ဟူသော သုတ္တန်ပါတ် ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ်၌ လာသော 'ပရမတ္ထ ပုဒ်'ကို နိဗ္ဗာန်ဟု အနက် ပြန်ရ၏။

(၂) အနုဿရိတွာ သတံ ဓမ္မံ ပရမတ္ထံ ဝိစိန္တယံ=သူတော်ကောင်းတို့၏ တရားကို အောက်မေ့၍ မှန်ကန်သော သစ္စာစကားကိုကြံစည်လျက်[၂] ဟူသော စရိယပိဋကပါဠိတော် မစ္ဆရာဇစရိယ လာ'ပရမတ္ထ'ပုဒ်ကို မှန်ကန်သော သစ္စာစကား'ဟု အနက်ပြန်ရ၏။

(၃) သန္တိ ဘိက္ခဝေ ဧကေ သမဏပြာဟ္မဏာ ပရမတ္ထဝိသုဒ္ဓိ ပညပေန္တိ=ရဟန်းတို့ မြတ်သော စင်ကြယ်မှုကို ပညတ်ကုန်သော အချို့ သမဏပြာဟ္မဏတို့သည် ရှိကြကုန်၏[၃]–ဟူသော အဂ်ုတ္တိုရ်ပါဠိတော်·ပဌမကောသလသုတ်လာ 'ပရမတ္ထ'ပုဒ်ကို မြတ်သော-ဟု သာမန် မြတ်သော သဘောဟု အနက်ပြန်ရ၏။

(၄) ပဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဘတိ သစ္စိကဋ္ဌ, ပရမတ္ထေန=မှန်ကန်သောသဘော, မဖောက်မပြန် မြင့်မြတ်သော သဘောအားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရအပ်သလော[၄]–ဟူသော ကထာဝတ္ထု ပါဠိတော်လာ 'ပရမတ္ထ'ပုဒ်ကို မဖောက်မပြန် မြင့်မြတ်သောသဘောတရား-ဟု အနက်ပြန်ရ၏။

(၅) တတော မံ ဩဝဒိတွာန ပရမတ္ထေ နိယောဇယိ=ထို့နောင် ငါ့ကို ဆုံးမ၍ မြတ်သော အကျိုးစီးပွါး၌ ယှဉ်စေဖြို့[၅]–ဟူသော ထေရီဂါထာ ပါဠိတော် ဘထေရီဂါထာလာ'ပရမတ္ထ'ပုဒ်ကို (နိဗ္ဗာန်နှင့် နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း အကျင့်တည်းဟူသော)မြတ်သော အကျိုးစီးပွါးဟု အနက်ပြန်ရ၏။

အထက်ဖော်ပြပါ အနက်တို့တွင်—

ဤပရမတ္ထသင်္ဂ္ဂဟဘေဒနီ....ဟူသော ဝေါဟာရ၌ ပါသည့် 'ပရမတ္ထ'ပုဒ်မှာ အမှတ် (၄)မဖောက်မပြန် မြင့်မြတ်သော သဘောတရား အနက် နှင့် အမှတ်

၁။ ခု၊ ၁၊ နှာ-၂၇၉။ ခု-၃၊ နှာ-၁၄။ ၂။ ခု၊ စရိယ၊ နှာ-၄၁၅။
၃။ အံ၊ ၃၊ နှာ-၃၀၇။ အင်-မြန်၊ ၃၊ နှာ-၃၀၆။ ၄။ အဘိ၊ ၅၊ နှာ-၁။
၅။ ခု၊ ထေရီဂါထာ၊ နှာ-၃၉၃။ ခု-မြန်၊ ၂၊ နှာ-၂၀၂။

http://www.dhammadownload.com

(၅) မြတ်သော အကျိုးစီးပွါး အနက်နှစ်မျိုးကို ပြဆိုပေသည်၊ ဟုတ်ပေသည်၊ ထိုသို့ ပြဆိုသော သဘောကို ရည်ရွယ်၍ ကျမ်း၏နိဂုံး၌ ကျမ်းပြုဆရာတော်ကြီး ကိုယ်တိုင်ကပင် –

ပရမတ္ထသု၊ ပရမတ်တရားလေးပါးတို့၌ ဟုဎင်း

ပရမတ္ထသု၊ မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ် နိဗ္ဗာန်တိုင်ငြား မွန်မြတ်သော အကျိုးစီးပွါးတို့၌-ဟုဎင်း

ပရမတ္ထပုဒ်ကို အနက်နှစ်မျိုး ပေးတားသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

ဤသို့လျှင် ပရမတ္ထပုဒ်ကို(ပရမ+အတ္ထ)ဟု နှစ်ပုဒ်ခဲ့၍—

(၁) ပရမ=မဇ္ဈောက်မပြန်သောကြောင့် မြတ်သော+အတ္ထ=သဘော တရားဟုဎင်း၊

(၂) ပရမ=မြတ်သော+အတ္ထ=အကျိုးစီးပွါးဟုဎင်း အနက်နှစ်မျိုးယူရ မည်ဖြစ်သည်။

သရူပ–ပုဒ်သည်—

(၁) အတ္ထ, တူသော
(၂) မိမိအကြောင်းရှိခြင်း
(၃) (တူသောအဆင်း=) အဆင်းတူ
(၄) သဘော 'သရူပ်'

စသော အနက်တို့ကို ဟောဆိုပေသည်။

(၁) ကေဿာ ဂါဝိယာ သရူပဝစ္ဆာယ= တူသော နွားငယ်ရှိသော တကော်ငင်သော နွားမ၏[1]-ဟူသော ပုဂ္ဂလပညတ်ပါဠိတော်လာ 'သရူပ' ပုဒ်ကို 'အတူ=တူသော'ဟု သာမန်အနက်ပြန်ရသည်။

(၂) သရူပါ ဘိက္ခဝေ ဥပ္ပဒ္ဒန္တိ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ = ရဟန်းတို့ ယုတ်မာကုန်သော အကုသိုလ်တရားတို့သည် မိမိအကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ကုန်၏[2] ဟူသော အဂုံတို့ရှိပါဠိတော်လာ 'သရူပ' ပုဒ်ကို 'မိမိအကြောင်း'ဟု အနက်ပြန် ရသည်။

(၃) ကမ္မာသာသု သရူပါသု ဂေါသု ပါရေဝတာသု ဝါ=အဆင်းတူဖြစ်သည့် နွားကျား နွားပြာ ဟူကုန်သော နွားတို့တွင်[3]-ဟူ၍ အဂုံတို့ရှိပါဠိတော် ဝစ္ဆ

၁။ အဘိ၊ ၃၊နှာ-၁၆၅။ အဘိ-မြန်၊ ၃၊ နှာ-၆၈။ ၂။ အံ၊ ၁၊ နှာ-၈၁။
၃။ အံ၊ ၁၊ နှာ-၈၁။ အင်-မြန်၊ ၁၊ နှာ-၉၅။

http://www.dhammadownload.com

ကေါတ္ထသုတ်လာ 'သင်္ခါရ' ပုဒ်ကို အဆင်းတူ(=တူသောအဆင်း)ဟု အနက်ပြန်ရသည်။

(၄) စိတ္တစေတသိကဓမ္မေ ဂဟေတွာ သင်္ခါရေန ပဘေဒတော ဒဿေတုံ= သင်္ခါရအားဖြင့် စိတ် စေတသိက်တရားတို့ကိုယူ၍ အပြားအားဖြင့် ပြခြင်းငှါ[၁] ဟူသော အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ ဓမ္မုဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာလာ 'သင်္ခါရ'=သဘောဟု အနက်ပြန်ရသည်။

အထက်ပါ သင်္ခါရ-ပုဒ်က ဟောနိုင်သည့်အနက်တို့တွင် ပရမတ္ထသင်္ခါရဘေဒနီဟူသော ဝေါဟာရ၌ ပါဝင်သည့် သင်္ခါရ-ပုဒ်သည် (၄) နံပါတ်အရ 'သဘောတရား'အနက်ကို ဟောလေသည်။

ဘေဒနီ-ပုဒ်ကား ခွဲခြင်းအနက်ဟော ဘိဒိ-ဓာတ် ဘာဝ သာဓနဟောသည့် ယု(=အန) ပစ္စည်း, ရှိခြင်းအနက်ဟော ဏျိ(=–ီ)ပစ္စည်းတို့ဖြင့် [ဘိဒိ+ယု (=အန)+–ီ] ဘေဒနီဟု ရုပ်ပြီးထားသော ပုဒ်ဖြစ်သည်၊ ၎င်းကို သဒ္ဒတ္ထအားဖြင့် – ခွဲခြင်းရှိသောကျမ်း, အဓိပ္ပါယတ္ထအားဖြင့် – ခွဲပြခြင်းရှိသော – ခွဲပြရာဖြစ်သော – ခွဲပြတတ်သောကျမ်းဟု အနက်ပြန်ဆိုရသည်။

ပရမတ္ထ+သင်္ခါရ+ဘေဒနီ = ပရမတ္ထသင်္ခါရဘေဒနီဟု သုံးပုဒ် တွဲစပ်လိုက်သောအခါ=စိတ်, စေတသိက်, ရုပ်, နိဗ္ဗာန်, မြတ်သောအကျိုးစီးပွါးဟူသော ပရမတ်တို့၏ သဘောတရား 'သင်္ခါရ'တို့ကို ခွဲပြခြင်းရှိသော ခွဲပြရာဖြစ်သော ခွဲပြတတ်သောကျမ်းဟု ဤပရမတ္ထသင်္ခါရဘေဒနီဟူသော အမည်ဝေါဟာရ၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို သိနိုင်ပေသည်။

ဤမျှဖြင့် "ဤကျမ်းကို အဘယ့်ကြောင့် ပရမတ္ထသင်္ခါရဘေဒနီ-ဟု ခေါ်သနည်း"ဟူသော မေးခွန်း၏ အဖြေကိုသိနိုင်လောက်ပေပြီ။

ဤကျမ်း၏ ထူးခြားကောင်းမြတ်သည့် ဂုဏ်များ

၆။ ဤကျမ်း၌ အဘယ်သို့သော ဂုဏ်များရှိသနည်း –

ဤမေးခွန်းအရ 'ဂုဏ်များ'ဆိုသည်မှာ ထူးခြားသည့်ဂုဏ်နှင့် ကောင်းမြတ်သည့် ဂုဏ်များကိုဆိုလိုပါသည်၊ ထိုထူးခြားကောင်းမြတ်သည့်ဂုဏ်များကို ဤကျမ်းကို ဖတ်ရှုသောအခါ၌ ကောန်မုချတွေ့ရှိကြရတော့မည်သာဖြစ်၍ ရေးသားဖော်ပြရန်ပင် မလိုလှပါချေ၊ သို့သော် ကျမ်းဦးအစ ဤနိဒါန်းကပင်လျှင် အနည်းအကျဉ်းမျှ မြည်းစမ်းကြည့်ကြနိုင်ရန် ဖော်ပြပါဦးအံ့—

၁။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊၁၊ နှာ-၁၅၇။

http://www.dhammadownload.com

(က) ခေါင်းဆောင်မြန်မာဘာသာဋီကာကျမ်းဖြစ်ခြင်း

ဤကျမ်းကား အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ သင်္ဂြိဟ်ကျမ်းကို မြန်မာဘာသာဖြင့် ဖွင့်ဆိုသည့် ဘာသာဋီကာ ကျမ်းတစောင်ဖြစ်သည်၊ ဘာသာဋီကာကျမ်းပေါ်စောင် ဖြစ်ကြောင်းကို ပွင့်ဆိုရေးသားပုံကို ကြည့်ရှုရ၍ အကဲဖြတ်လျှင်လည်း သိနိုင်သည်၊ ကျမ်း၏ နိဂုံး၌—

> ပရမတ္ထဘာနံ သရူပ ဘေဒနီ နာမ၊ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟကျမ်း၌ ပြသော ပရမတ္ထတရားလေးပါး၏ သရူပ်ကို ခွဲထုတ်ဖေနှံရာ သကတ်ခကြောင့် ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီ အမည်တံဆိပ် ခတ်နှိပ်အပ်သော။ ပဏ္ဍိတာ၊ မြန်မာ့ ဘာသာအဖွင့် သံဝဏ္ဏနာကျမ်းသည်—

ဟူသော ကျမ်းပြုဆရာတော်၏ ရေးသားဖော်ပြချက်ကို ထောက်၍လည်း သိနိုင်ပေသည်။

သင်္ဂြိဟ်ကျမ်း၏ မြန်မာဘာသာအဖွင့် ဋီကာကျမ်းများ စာရင်းကိုပြဆိုခဲ့ပါပြီ။ ယင်းသို့ ပြဆိုအပ်သော မြန်မာဘာသာ ဋီကာကျမ်းတို့တွင် ဤပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်းသည် ကျမ်းဖြစ်ပေါ်သည့် အချိန်ကာလအားဖြင့် ဖြစ်စေ, တီထွင်ရေးသားပုံအားဖြင့်ဖြစ်စေ ရှေးသူ့ခေါင်းဆောင် ကျမ်းတစောင် ဖြစ်ပေသည်။

မှန်ပေသည်၊ အခြို့ကျမ်းများသည် ကျမ်းဖြစ်ပေါ်သည့် အချိန်ကာလအားဖြင့် အလျင်ဦးသော်လည်း တီထွင်ရေးသားပုံအားဖြင့် နောက်ကျနေတတ်၍ အခြို့ကျမ်းများမှာ တီထွင်ရေးသားပုံအားဖြင့် ရှေ့ကပြေးသော်လည်း ကျမ်းဖြစ်ပေါ်သည့် အချိန်ကာလ နောက်ကျတတ်ပြန်ပေရာ ခေါင်းဆောင်ကျမ်းဟူသော အမည်ကို တင်းပြည့် ကျပ်ပြည့် မခံယူထိုက်ပေ၊ ဤကျမ်းမှာမူကား အထက်ပါ အင်္ဂါနှစ်မျိုးတို့နှင့် ပြည့်စုံညီညွတ်သောကြောင့် ခေါင်းဆောင်ကျမ်း ဟု ခေါ်ထိုက်လှပါပေသည်။

ဤအဆို မှန်ကန်ကြောင်းကို အခြားထင်ရှားသည့် မြန်မာဋီကာကျမ်းကြီးများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ကြပါစို့။

(၁) ဤကျမ်းသည် သက္ကရာဇ် ၁၂၄၅-ခုနှစ်၌ ပြီးဆုံးသည်။

(၂) မြို့ပြင်ကြီး အရှင်စန္ဒဝံသ၏ အဘိဓမ္မတ္ထသရူပဒီပကကျမ်း (မန္တလေးမြို့၊ မြန်မာ့တာရာ သတင်းစာပုံနှိပ်တိုက် ၁၂၅၇-ခုနှစ်၌ ပထမဦးစွာ ပုံနှိပ်ပြီးစီးသည်)။

(၃) ဗိုလ်ကုန်းဆရာတော်အရှင်ဉာဏာ၏ အဘိဓမ္မတ္ထဒီပကကျမ်းမှာ ၁၂၆၆-ခုနှစ်၌ ကျမ်းပြီးသည်။

http://www.dhammadownload.com

(၄) လယ်တီပဏ္ဍိတ ဆရာဦးမောင်ကြီးရေးသော ပရမတ္ထသံခိပ်ဋီကာမှာ ၁၂၇၀-ခုနှစ်၌ ကျမ်းပြီးသည်။

(၅) သူဌေးဆရာတော် အရှင်သဒ္ဓမ္မဇောတိပါလ၏ ပရမတ္ထသရူပအနုဝဏ္ဏနာကျမ်းမှာ ၁၂၈၈-ခု နှစ်၌ ကျမ်းပြီးသည်။

(၆) အရှင်ဇနကာဘိဝံသ၏ သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာကျမ်းမှာ ၁၂၉၈-ခု နှစ်၌ ကျမ်းပြီးသည်။

(၇) မေဓာဝီဆရာဆိုင်၏ အဘိဓမ္မတ္ထဂုဋ္ဌတ္ထဒီပနီ ကျမ်းမှာ ၁၃၀၁-ခုနှစ်၌ ကျမ်းပြီး၏။

အထက်ပါ ကျမ်းပြီး သက္ကရာဇ်များကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ခြင်းဖြင့် ဤပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်းက အစောဆုံး ထွက်ပေါ်လာသည်ကို တွေ့ရပေသည်၊ ဒုတိယအစောဆုံးဖြစ်သည့် အဘိဓမ္မတ္ထသရူပဒီပကကျမ်းထက်ပင် နှစ်ပေါင်း ၁၂-နှစ်ခန့် စောနေပေသေးသည်။

တီထွင်ရေးသားမှုအားဖြင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပြန်သော်—

ဤကျမ်း၌ ယခင်က ပါဠိမြန်မာအဖွင့် သံဝဏ္ဏနာတို့၌ မပြဆိုဘူးသေးသည့် စေတသိက်ချင်းယှဉ်ပုံကို ပြဆိုသည့် တဒုဘယမိဿကနည်း, တတ္တိကမိဿကနည်းများကိုဌင်း၊ စေတသိက်တို့ကို ပကိဏ်းပိုင်းလာ ဝေဒနာ,ဟိတ်,ကိစ္စ,ဒွါရ, အာရုံ,ဝတ္ထုတို့ဖြင့် ခွဲဝေပြဆိုနည်းများကိုဌင်း တီထွင်၍ ရေးသားထားသည်၊ ဌင်းကို အခြားကျမ်းများကလည်း နောက်မှလိုက်၍ ပြဆိုကြသည်၊ ပုံစံသာဓက တခုမျှထုတ်ပြပါအံ့။

ဤကျမ်း ဝတ္ထုသင်္ဂဟအဖွင့်၌—စေတသိက်တို့ကို ဝတ္ထုရုပ် မှီ,မမှီ ခွဲပြသော အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်ကို ရံခါမှီမှု ဆဝတ္ထုက–စသည်ဖြင့် ရေးသားပြဆိုထားသည်။

အဘိဓမ္မတ္ထဒီပကကျမ်း၌ ဌင်းလက်ာ၏နောက်သို့လိုက်၍— ပဋ္ဌဝေါကာ-ရံခါမှီမှု ဆဝတ္ထုက–စသည်ဖြင့် အလိုက်လက်ာရေးထားသည်။

ပရမတ္ထသရူပအနုဝဏ္ဏနာကျမ်း၌—ရံခါမှီမှု၊ ဆဝတ္ထု၊ မှတ်ရှုစေ သတ္တာ–ဟု အလိုက် သံပေါက်ရေးထားသည်။

သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာနှင့် အဘိဓမ္မတ္ထဂုဋ္ဌတ္ထဒီပနီ ကျမ်းဟို၌ ဤကျမ်းပါလက်ာအတိုင်းပင် ရေးသားဖော်ပြကြသည်။

ဤသို့လျှင် ဤပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်းသည် ကျမ်းဖြစ်ပေါ်သည့် အချိန်ကာလအားဖြင့် ဖြစ်စေ, တီထွင်ရေးသားမှုအားဖြင့် ဖြစ်စေ ခေါင်းဆောင်မြန်မာဘာသာဋီကာ ကျမ်းတစောင်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားလှပေသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ပရမတ္ထသရုပ်ခွဲ ကျမ်းဘုရင်ဖြစ်ခြင်း

"သင်္ဂြိဟ်မှာ သရုပ်၊ သဒ္ဒါမှာ ရုပ်"-ဆိုသည့် ရှေးစကားအတိုင်း သင်္ဂြိဟ်ကျမ်းကို လေ့လာသင်ကြားရာ၌ သရုပ်ကဲ့ဘို့ အရေးကြီးလှသည်၊ ထို့ကြောင့် သင်္ဂြိဟ်ကျမ်းကို ဖွင့်ပြရာ၌ သရုပ် ခွဲနည်းကို အထူးဦးစားပေး၍ ရေးသားဖွင့်ဆိုပြလေသည်၊ ဤအဆိုထင်ရှားစေရန် စိတ်ပိုင်း၌ ခွဲပြပုံကို လေ့လာတင်ပြပါအံ့။

(၁) စိတ်များကို အစဉ်အတိုင်း (အနုလောမနည်း) ရေတွက်ခွဲနည်းကို ပြသည်။

(၂) အပြန်အလှန်အားဖြင့် (ပဋိလောမနည်း) ရေတွက်ခွဲနည်းကို ပြသည်။

(၃) အဋ္ဌဓာ လောဘမူလာနိ- စသော နိဂုံးဂါထာများဖြင့် ခွဲနည်းကို ပြသည်။

(၄) ဒ္ဝါဒသာကုသလာနေဝံ- စသော ဂါထာအရ ဇာတိဘေဒ ခွဲနည်းကို ပြသည်။

(၅) ပါပါဟေတုကမုတ္တာနိ-စသော ဂါထာအရ သောဘဏ, အသောဘဏ ခွဲနည်းကို ပြသည်။

(၆) ဝေဒနာဘေဒ သရုပ်ခွဲနည်းကို ပြသည်။

(၇) သမ္မယောဂနည်း သရုပ်ခွဲနည်းကို ပြသည်။

(၈) သခ်ါရဘေဒ သရုပ်ခွဲနည်းကို ပြသည်။

(၉) သုခသဟဂုတ် မဟုတ်စသည်ဖြင့် နှ- ယောဂ ဝေဒနာဘေဒ ခွဲနည်းကို ပြသည်။

(၁၀) ဝေဒနာယောဂ-စသည်ကို မူထား၍ သခ်ါရယောဂ-စသည်ဖြင့် (မူလီသုတ်) မြောက်ပွါးသော မိဿကသရုပ်ခွဲနည်းကို ပြသည်။

(၁၁) ဇယာဒးကွက်ချ၍ သရုပ်ခွဲနည်းကို ပြသည်။

ဤသို့အားဖြင့် စိတ်ပိုင်း၌ပင် သရုပ်ခွဲနည်း ၁၁-နည်းမျှ ပြဆိုထားပေသည်၊ အခြားအပိုင်းတို့၌လည်း ဤနည်းနှင့်နှင့် သရုပ်ကို လက်မလွတ်စေပဲ ခွဲ၍ ခွဲ၍ ပြဆိုထားပေသည်။

စေတသိက်ပိုင်းလော တဒုဘယမိဿကနည်း, တတ္တိကမိဿကနည်းတို့ကား ဤကျမ်း၏ သရုပ်ခွဲအဆုံး၌ အခြားကျမ်းတို့နှင့်မတူ ဆရဖူဆောင်းသည့်အဖြစ်ကို သက်သေထူနေခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဤသရုပ်ခွဲနည်းများကို ကြည့်ရှုရှု၍ ဘာသာဋ္ဌီကာကျမ်းများစွာကို ပြုစုတော်မူသည့် အရှင်ဇနကာဘိဝံသ-က—

ဝိသုဒ္ဓါရာမိကော ထေရော၊ ဂဏီ ဂမ္ဘီရဂေါစရော။
သောတူနံ ဉာဏသုဒ္ဓါယ၊ မောဓေသိ နယမိဿကံ။

ရွှေကျင်ဂိုဏ်းကြီး၏ ဦးစီးနာယကဖြစ်တော်မူသော နှက်နဲရာဇ် လေ့လာကျက်စားသော ဉာဏ်ရှိတော်မူသော ဝိသုဒ္ဓါရာမသင်္ခ ထေရ်အရှင်သည် ဉာဏ်ခြေနှုန်းယ် စာသင်ငယ်တို့၏ (ပရမတ်သရုပ်၌) အသိဉာဏ် စင်ကြယ်စေခြင်းအကျိုးငှါ (တဒုဘယ့်တတ္တိကဟူသော) မိဿကနည်းကို သိစေတော်မူလေပြီ-ဟု သင်္ဂြိဟ်ဘာသာဋ္ဌီကာကျမ်း စာမျက်နှာ ၁၇၁-၌ ဥဒါန်းစကား ရေးသား တော်မူခဲ့လေသည်။

ဤမျှပြဆိုလျှင် ဤကျမ်းကို သရုပ်ခွဲကျမ်းဘုရင်ဟု ခေါ်သင့်,မခေါ်သင့် စာရှုသူတို့ နှိုင်းချင့် ဝေဖန်နိုင်လေးက်ပါလေပြီ။

(ဂ) ပဋိပတ္တိစွယ်စုံကျမ်းကြီး ဖြစ်ခြင်း

သာသနာသုံးရပ်။ ။မြတ်စွာဘုရား အဆုံးအမ သာသနာတော်သည် လေ့လာသင်ကြားမှု ပရိယတ္တိသာသနာ, ကျင့်ကြံအားထုတ်မှု ပဋိပတ္တိသာသနာ,ထိုးထွင်းသိမြင်မှု ပဋိဝေဓသာသနာဟူ၍ သုံးမျိုးရှိသည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာကျမ်းကြီး။ ။ထိုသုံးမျိုးတို့တွင် ကျင့်ကြံအားထုတ်မှု ပဋိပတ္တိသာသနာ၌ ကိုယ်,နှုတ်,နှလုံး သုံးပါးလုံးကို ကျင့်သုံးစောင့်ထိန်းမှု 'သီလ', စိတ်တည်ကြည်ငြိမ်သက်အောင် စီးဖြန်းပွါးများမှု သမထဘာဝနာ, ရုပ် နာမ်ခန္ဓာတို့ကို အနိစ္စစသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် အထူးရှုမှတ်ပွါးများမှု ဝိပဿနာဘာဝနာဟူ၍ အပိုင်း သုံးပိုင်း ရှိပေသည်၊ ယင်းအပိုင်း သုံးပိုင်းကို အကျယ်တဝင့် ဖွင့်ပြသော ကျမ်းကြီးကား အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ၏ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာကျမ်းကြီး ဖြစ်ပါသည်။

မဟာဋ္ဌီကာ။ ။ထိုသည့်အဋ္ဌကထာကျမ်းကြီးမှာလည်း အချို့နေရာတို့၌ အသိခက်သည့် ပုဒ်ပါ၌ အနက်အဓိပ္ပါယ် အယူအဆများ ရှိနေပြန်သေးရာ ၎င်းတို့ကို ရှင်းလင်းပြဆိုရန် အရှင်ဓမ္မပါလဆရာတော်က ပရမတ္ထမဉ္ဇူ-သာ အမည်ရှိသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမဟာဋ္ဌီကာကျမ်းကြီးကို ရေးသားစီရင်ရပြန်လေသည်။

ယင်းအဋ္ဌကထာနှင့် ဋီကာတို့မှာလည်း ပါဠိဘာသာဖြင့် ရေးသားစီရင်ထားသည်ဖြစ်လေရာ မြန်မာဘာသာကိုသာ တတ်ကျွမ်းသော မြန်မာလူမျိုးတို့

http://www.dhammadownload.com

နားလည်နိုင်စေရန် ပြည်ဆရာတော်က အဋ္ဌကထာနိဿယကျမ်းကိုငင်း, မဟာ-စည်ဆရာတော်က မဟာဋီကာနိဿယကျမ်းကိုငင်း, ကျိုက်ထို အရှင်နန္ဒမာလာဆရာတော်က ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာကြီး၏ မြန်မာပြန်ကျမ်းကိုငင်း ပြုစုရေးသားရပြန်လေသည်။

ဤသို့ဆိုသော် မြန်မာဘာသာကိုသာ တတ်ကျွမ်းသူတယောက် ပဋိပတ္တိသာသနာဟု ဆိုအပ်သော သီလ, သမထကမ္မဋ္ဌာန်း, ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းတို့၏ အကြောင်းစုံကို လေ့လာလိုပါမူ—

(၁) အထက်ပါကျမ်းကြီးများကို တွဲစပ်၍ ကြည့်ရန်

(၂) သို့မဟုတ် ၎င်းကျမ်းကြီးများကို ရောနှောညှိနှိုင်း ရေးသားထားသည့် ကျမ်းတစောင်တဖွဲ့ကို ကြည့်ရန် လိုအပ်ကြောင်း တွေ့နိုင်ပေသည်။

ဤနည်း(၂)မျိုးတို့တွင် (၁)နံပါတ်နည်းမှာ မလွယ်ကူချေ၊ အကြောင်းမှာ ဖော်ပြပါ အဋ္ဌကထာ, ဋီကာ, နိဿယကျမ်းကြီးများကို ညှိ၍ ကြည့်ရန် ခက်ခဲသောကြောင့်တည်း၊ (၂)နံပါတ်နည်းမှာ လွယ်ကူစွာ ဖြစ်နိုင်၏၊ အကြောင်းကား ဤပရမတ္ထသင်္ဂဟဘေဒနီကျမ်းကြီး ရှိနေသောကြောင့်တည်း။

မှန်၏၊ သင်္ကြိုဟ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း အဖွင့်ဖြစ်သော ဤပရမတ္ထသင်္ဂဟဘေဒနီကျမ်းဒုတိယပိုင်းသည် ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာကို အမာခံထား၍ မဟာဋီကာ အဖွင့်များဖြင့် ဖြည့်စွက်ကာ ပါဠိတော်, အဋ္ဌကထာ, ဋီကာ အကိုးအကားတို့ဖြင့် မွမ်းမံပြီးလျှင် ပြုစုထားသော ပဋိပတ္တိစွယ်စုံကျမ်းကြီးတစောင် ဖြစ်ပေသည်။

ယင်းသို့ ပရိယတ္တိ ပဋိပတ္တိ စွယ်စုံကျမ်းကြီးတစောင် ဖြစ်လောက်အောင် ရေးသားထားသောကြောင့်လည်း သင်္ကြိုဟ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်းကို ဖွင့်ဆိုရာ၌ အဘယ် ဋီကာကျမ်းမျိုးမှ ဤပရမတ္ထသင်္ဂဟဘေဒနီကျမ်းကို တုဖက်ယှဉ်ပြိုင် လိုက်၍မမှီနိုင်အောင် ဖြစ်ရလေသည်၊ ဤစကား ထင်ရှားစေရန် အခြား ထင်ရှားသည့် မြန်မာဘာသာဋီကာကြီးများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပြပါအံ့—

ကျမ်းအမည်	ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်းအဖွင့် စာမျက်နှာပေါင်း
ပရမတ္ထသင်္ဂဟဘေဒနီ	၅၀၉
အဘိဓမ္မတ္ထဒီပက	၁၃၅
ပရမတ္ထသင်္ဂဟအနုဝဏ္ဏနာ	၁၀၂
သင်္ကြိုဟ်ဘာသာဋီကာ	၉၉
အဘိဓမ္မတ္ထဂုဠတ္ထဒီပနီ	၁၅၉

http://www.dhammadownload.com

အထက်ပါ နှိုင်းယှဉ်ချက်ကို ကြည့်ပါက သင်္ဂြိဟ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်းကို ဖွင့်ဆို သော ဋီကာကျမ်းများတွင် ဤကျမ်းသည် အကျယ်ဝန်းဆုံး အများဆုံး ဖွင့်ဆို သည်ကို တွေ့နိုင်ပေသည်၊ ဒုတိယလိုက်သည့် ပရမတ္ထသင်္ဂဟအနုဝဏ္ဏနာကျမ်း ထက်ပင် လေးဆနီးပါး များပြား ကျယ်ဝန်းနေပေသည်။

၎င်းပတ္တိသာသနာဟူသော သီလ သမာဓိ ပညာတို့၏ အကြောင်းအရာကို ပြဆိုသော ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်းကို ဖွင့်ဆိုရာတွင် ဤမျှ များပြား ကျယ်ဝန်းစွာ ရေးသားဖွင့်ဆိုပါမှ လေ့လာသူတို့အတွက် အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို စုံစုံလင်လင် ရေရေလည်လည် သိရှိနားလည်နိုင်ပေမည်၊ ဤပဋိပတ္တိသာသနာသိက္ခာသုံးပါး၏ အကြောင်းအရာကို ပါဠိဘာသာဖြင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ စာမျက်နှာပေါင်း ၂၂၆,ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမဟာဋီကာ စာမျက်နှာပေါင်း ၉၉၆, အရှင်နန္ဒမာလာ၏မြန်မာပြန် စာမျက်နှာပေါင်း ၁၅၀၀-ခန့်တို့ဖြင့် ဖွင့်ပြ ရေးသားရသည်ကို ထောက်ဆကြည့်ပါက ဤပရမတ္ထသင်္ဂဟဘေဒနီကျမ်း ဖွင့်ပြ ရေးသားသည့် အတိုင်း အတာ ပမာဏမျှ ဖွင့်ဆို ရေးသားမှ စုံလင် ပြည့်ဝမည်ကို သတိပြုသင့်ပေသည်။

ဤကဲ့သို့သော အကြောင်းများကြောင့် ပရမတ္ထသင်္ဂဟဘေဒနီကျမ်းသည် ပဋိပတ္တိစွယ်စုံကျမ်းကြီး တဆူဖြစ်ကြောင်း သိသာထင်ရှားလှပေသည်။

(ဃ) အမှားကို ပယ်လှန်၍ အမှန်ကို ဖော်ပြခြင်း

သင်္ဂြိဟ်ကျမ်း၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်များကို ဖွင့်ပြရာ၌ အချို့သော ကျမ်းတို့၏ ဖွင့်ဆိုရေးသားချက်များသည် သဘာဝမကျ၊ ပါဠိတော်၏ အဋ္ဌကထာ ဋီကာကြီး များနှင့် မညီမူ၍ ချွတ်ချော်တိမ်းပါး မှားယွင်းနေသည့်အချက်များကို ဤ ပရမတ္ထသင်္ဂဟဘေဒနီကျမ်း၌ အကျိုးအကြောင်း အထောက်အထားပြဆိုကာ ပယ်လှန်၍ အမှန်ကို ရေးသားဖော်ပြထားသည်ကို များစွာပင် တွေ့နိုင်ပေသည်။ ထိုအများထည်းမှ အနည်းငယ်မျှ ထုတ်နုတ်ပြပါအံ့။

(၁) ဝီထိလက်ရိုးကျမ်း၌ အဗျာကတဝီထိတွင် ဘဝင်အကုန်, ဘုံအကုန် ချ၍ ပြဆိုထား၏၊ ၎င်းကို ဤကျမ်း(နှာ-၆၀)၌ ပဋ္ဌပကရဏအဋ္ဌ-ကထာ အကိုးအကားဖြင့် ပယ်ရှားထား၏။

(၂) သင်္ဂြိဟ်ဝဏ္ဏိသစ်၏ ကမ္မစတုက္ကအယူအဆ ဖွင့်ပြချက်ကို(နှာ-၁၅၄)၌ သင်္ဂြိဟ်နှင့် ဋီကာကျော်ကို ကိုးကား၍ မှားကြောင်း ပြဆိုထား၏။

(၃) အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟဒီပနီကျမ်း၌ အဓိပ္ပါယဂ္ဂဟဏဝီထိသည် တတိယ, ဝိညတ္တိ ဝိဇာနန ဝီထိသည် စတုတ္ထဟု ပြဆိုချက်ရှိ၏၊ ၎င်းပြဆိုချက် ယုတ္တိမရှိဟု ဤကျမ်း(နှာ-၂၀၂)၌ ပယ်ရှားထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

(၄) အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝိနီခေါ် ဋီကာကျော်, သင်္ခေပဋီကာ နှင့် သင်္ဂြိဟ် ဂဏ္ဌိသစ်ကျမ်းဟို၏ 'ပဝတ္တိကာလ' အဖွင့်အယူအဆများကို ပါဠိတော်, အဋ္ဌကထာ, ဋီကာကြီးများ အကိုးသာဓကဖြင့် အမှန်ကို ပြဆိုချက် (နှာ-၂၂၄)မှ စ၍ တွေ့နိုင်ပေသည်။

ဤကဲ့သို့သော အမှားကို ပယ်လှန်၍ အမှန်ပြဆိုချက် အများအပြားပင် ဤကျမ်း၌ ရေးသားထားပါသည်။

(၈) ကွဲပြားသောအယူအဆကို ဆုံးဖြတ်၍ပြခြင်း

အဘိဓမ္မာသဘာဝတို့၌ ထိုထိုကျမ်းတို့၏ အယူအဆ မတူကြဘဲ ဝါဒကွဲသော အရာဌာနများကို ဤကျမ်းက အကိုးအကား ယုတ္တိသာဓကတို့ဖြင့် ဆုံးဖြတ်၍ ပြဆိုထားပါသည်၊ ပုံစံမျှ ထုတ်ပြရသော်—

(၁) အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝိနီခေါ် ဋီကာကျော်ကျမ်း၌ ကာမဘုံမှ စုတေ၍ ကာမဘုံသို့ ပဋိသန္ဓေနေသော သတ္တဝါ၏ သေခါနီး မရဏာသန္နဝီထိ ၂-မျိုးသာဟု ပြဆို၏၊ ဝီထိလက်ရိုး, ရာသီစုစသော ဝီထိပိုင်းအဖွင့် မြန်မာအဘိဓမ္မာကျမ်းတို့၌ ၄-ဝီထိဟု ပြဆို၏၊ ဤသို့ အယူအဆ ဝါဒကွဲသည်ကို ဤကျမ်း (နှာ-၃၃)၌ သမ္မောဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာကြီးကို ကိုးကား၍ ဆုံးဖြတ်ချက် ချထားသည်။

(၂) အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ၏ အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာကြီး၌ ကြိယာဇောနောင် တဒါရုံကျသည်ဟု ပြဆို၏၊ အရှင်အာနန္ဒာ၏ မူလဋီကာ၌ တဒါရုံမကျဟု ငြင်းဆန်၍ ပြ၏၊ ဤသို့ အဋ္ဌကထာကြီး, ဋီကာကြီးတို့၏ ကွဲပြားသော ဝါဒကို ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော် အထောက်အထားပြု၍ (နှာ-၇၃)၌ ဆုံးဖြတ်ချက် ချထား၏။

(၃) အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ=သင်္ဂြိဟ်ကျမ်းရုပ်ပိုင်း ရူပ ပဝတ္တိက္ကမ၌ ကမေန-ဟုငှင်း၊ ကမ္မေန-ဟုငှင်း ပါဠိနှစ်ထွေ ကွဲပြား၍ရှိနေရာ ပါဠိတော်, အဋ္ဌကထာ, ဋီကာစကား အထောက်အထားဖြင့် (နှာ-၂၂၃)၌ ဆုံးဖြတ်ချက် ချထားပေသည်။

ဤသို့စသော ဝါဒအကွဲအပြား ဆုံးဖြတ်ချက်တို့သည်ကား ဤပရမတ္ထသင်္ဂဟပဘေဒနီကျမ်း၏ အင်အားတရပ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

(၉) အခက်အခဲ အရှုပ်အထွေးကိုရှင်းပြသည့် ဝိနိစ္ဆယများ ပါရှိခြင်း

သင်္ဂြိဟ်ကျမ်း၌ပါသော အချို့သော အရာဌာနတို့၌ အဘိဓမ္မာသဘာဝ အယူအဆခက်ခဲသည်၊ ရှုပ်ထွေးသည်၊ သိနိုင်ရန်မလွယ်ချေ၊ ထိုသို့သော အခက်

http://www.dhammadownload.com

အခဲ အရွှဲပ်အထွေးများကို လေ့လာသူတို့ သိနိုင်လောက်အောင် ရှင်းလင်းရေးပြ၍ ဝိနိစ္ဆယဆုံးဖြတ်ချက်များ ချထားပေသည်၊ နမူနာမျှ ထုတ်ပြပါမည်။

(၁) ဘုရား, ရဟန္တာတို့ ဣဋ္ဌာရုံ, အနိဋ္ဌာရုံတို့နှင့် တွေ့ကြုံကြသောအခါ ဝိပါက်အမှန် ဇောအပြန် ဖြစ်မည်, ဝိပါက်လည်းအမှန် ဇောလည်း အမှန် ဖြစ်မည်ကို ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ, ဋီကာ သာဓကတို့ဖြင့် ဝိနိစ္ဆယ ချထားသည်ကို ဤကျမ်း နှာ-၆၇-မှစ၍ သုတေသီတို့ လေ့လာနိုင်ပေသည်။

(၂) ဥပစ္ဆေဒက မရဏကို အဘယ်ဘုံ, အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ရသင့်, မရသင့်ကို ဝေဖန်ဆုံးဖြတ်၍ပြသည့် ဝိနိစ္ဆယကား ဤကျမ်း နှာ-၁၇၀-မှစ၍ ရေးသားဖော်ပြထားပေသည်။

(၃) ခက်ခဲလှသော ဝိညတ္တိဂ္ဂဟဏဝီထိကို ရှင်းလင်းဖော်ပြသည့် နာမည်ကျော် သဿက်ဝိနိစ္ဆယကို ဤကျမ်း နှာ-၁၉၂ မှစ၍ လေ့လာသူတို့ ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

ဤသို့သော ဝိနိစ္ဆယများကား ဤပရမတ္ထ သင်္ဂဟဘေဒနီကျမ်း၏ ထက်မြက်စူးရှသည့် အပိုင်းကဏ္ဍများပေတည်း။

(ဆ) ကျက်မှတ်ဖွယ်အချုပ်ဆောင်ပုဒ်များပါဝင်ခြင်း

အဘိဓမ္မာဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ်အဓိပ္ပါယ်များကိုဖြစ်စေ၊ ခက်ခဲရှုပ်ထွေးသော အထူဌာနမျိုးကို ရှင်းပြထူဖြစ်စေ၊ အကျယ်ဝိတ္ထာရကို အကျဉ်းပြထူဖြစ်စေ၊ သင်္ချာသရုပ်အမျိုးအစား ထုတ်ပြထူဖြစ်စေ ထိုထိုအဓိပ္ပါယ် သရုပ်သင်္ချာတို့ကို စာသင်သားတို့၏ အသည်းထည်းမှာ စွဲမြဲစွာမှတ်မိနေစေရန် အာဂုံနှုတ်တက်ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် အချုပ်ပြု ကဗျာလင်္ကာ ဂါထာဆောင်ပုဒ်များဖြင့် ရေးသားပြဆိုချက်များမှာ ဤကျမ်း၌ အများ အပြားပါဝင်ပေသည်။

ဂုဏ်တို့မှာကား စာသင်သားတိုင်း လိုလိုပင် မလွတ်တမ်း ကျက်မှတ်ဆောင်ရွက်နေကြရသည့်—

(၁) ဝေဒနာ တစ်၊ခြောက်ပါးဖြစ်၏-စသော စေတသိက်ကို ဝေဒနာသင်္ဂဟဖြင့် ခွဲပြသောလင်္ကာ (နှာ-၂၅)။

(၂) ပဥ္စဝီ ကာမ၊ ဆ မဟဂ္ဂါ-စသော ကေန်အာရုံပြုလင်္ကာ (နှာ-၃၅)။

(၃) မာ,ပိ,မာပိ၊ ဘနှင့်ဘာ-စသော အဂမနီယဝတ္ထုပြသံပေါက် (နှာ-၁၇၀)။

(၄) စက္ခုဝိညာဏံ တဒနု-ဝိနိစ္ဆယံ သမ္ပဟက်-စသော ကာယဝိညတ္တိဂဟဏဝီထိ အစဉ်ပြဂါထာ (နှာ-၁၉၈) စသည်တို့ဖြစ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဤကဲ့သို့သော အသိဉာဏ်ကို ထိန်းသိမ်းထားသည့် လေ့လာသူအများစာသင်သားတို့အတွက် ကျေးဇူးကြီးမားလှသော ဆောင်ပုဒ်လင်္ကာ ဂါထာများကား ဤပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်း၏ မည်သည့်ခေတ်အခါမှာမှ မရှိးနိုင်သော ခေတ်တိုင်းငံသည့် ဆန်းသစ်သော အရေးအသားများ ဖြစ်ချေသည်။

(၄) အခက်အခဲကို လွယ်စေခြင်း

ပါဠို, အဋ္ဌကထာ, ဋီကာ, ဂန္ထန္တရတို့၌ ပြအပ်သော သိသင့်သိထိုက်သည့် အနက်အဓိပ္ပါယ် အဆိုအမိန့်များသည် ပျိုမျစ်နုနယ် စာသင်ငယ်တို့၏ ဉာဏ်အမြင်နှင့် အံမဝင် ခွင်မကျ ခက်ခဲနေလေရာ ထိုခက်ခဲနက်နဲသောအရာဌာနတို့ကို ဤပရမတ္ထသရူပ ဘေဒနီကျမ်း၌ သင်အံလေ့ကျက် ဆောင်ရွက်ချင့်ဖွယ် လွယ်ကူစွာပြောင်းလဲရေးသားပြဆိုပေသည်၊ ပြယုဂ်ကား—

အာရမ္မဏာဓိပတိ ပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန်ကို ဆရာတော်ဦးဗုဒ္ဓက—

သေဇ် တိပါကံ ကြိယံ၊ စတုရူပဉ္စ သေဇိနော—

စသော အဓိပ္ပါယ် အနက်ခက်လှသည့် ပါဠိဂါထာဖြင့် ရေးသား ပြဆိုတော်မူ၏၊ ယင်းကို ဤကျမ်း (နှာ-၃၆-၃၇) ၌ ချောမွေ့သိလွယ် နာချင့်ဖွယ်ရှိသော မြန်မာဘာသာလင်္ကာအဖြစ်ပြောင်း၍—

လောဘမူသည်၊ ဒေါသမူ မောဟ၊ ဒုက္ခကြဉ်ဖယ်–စသည်ဖြင့် ရေးသားပြဆိုထားလေသည်။

အဝိဇ္ဇာနှင့် တဏှာမူလ နှစ်ပါးထားရခြင်းအကြောင်းကို သမ္မောဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာကြီး၌ စုဏ္ဏိယ (စကားပြေ)ဖြင့် ကျယ်ဝန်းစွာရေးသားထားသည်ကို....ကျက်မှတ်လွယ်ကူစေရန်....ဤကျမ်းနှာ (နှာ-၃၆၆) ၌—

ဒိဋ္ဌိစ္ဆရိတဝသေန၊ ဂဗ္ဘသေယျ ဝသေန ဝါ စသည်ဖြင့် ချောမွေ့သော ဂါထာပန္နဖြင့် စီကုံးရေးသားထားပေသည်။

ဤသို့ လေ့လာသူအများ စာသင်သားတို့၏ စိတ်နှလုံး ရှင်ပြုံးနှစ်ခြိုက်ချစ်ကြိုက်ဖွယ် အရေးအသားတို့ဖြင့် ဤပရမတ္ထသရူပဘေဒနီ ကျမ်းကြီးကို ခြယ်လှယ်ထားပေသည်။

အထက်ဖော်ပြပါ အချက်များ (က) မှ (ဃ) တိုင်အောင် ပြဆိုခဲ့သော အခြင်းအရာတို့ကား ဤပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်း၏ ထူးခြားကောင်းမြတ်သည့် ဂုဏ်အင်္ဂါအချက်အလက်တို့အနက်မှ အမြွက်မျှ ထုတ်နုတ် ဖော်ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အပြည့်အစုံ ရေးရပါလျှင် မူလကျမ်းထက် နိဒါန်းကများနေမည်ကတကြောင်း, စာရှုသူတို့ ကျမ်းရင်းကို လေ့လာသောအခါ တွေ့ရှိသိကြရဦးမည်

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်သည်က တကြောင်း, ဤမျှပြဆိုလျှင် အဘယ်သို့သော ဂုဏ်များရှိသနည်း ဟူသော မေးခွန်းကို ဖြေဆိုလိုလောက်ပြီဖြစ်၍တကြောင်းတို့ကြောင့် အခြား ကောင်းမြတ်သော ဂုဏ်တို့ကို မပြတော့ပဲ ပေယျာလ ထိုးလိုက်ပါတော့သည်။

ပရမတ္ထသင်္ဂဟပဘေဒနီကျမ်းကောင်းခြင်း၏ အကြောင်းရင်း

၇။ အဘယ့်ကြောင့် ဤကျမ်းသည် ကောင်းမြတ်သောဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံရသနည်း။

ဤမေးခွန်းကို ဖြေဆို လျှင် အဓိကအားဖြင့် အကြောင်းရင်းနှစ်ချက်ရှိ၏၊ ၎င်းတို့ကား—

(က) ဉာဏ်ခြေနှုန်းယ် စသင်္ဃယ်တို့အတွက် ရည်ရွယ်၍ရေးခြင်း။

(ခ) အချိန်ရရ စိတ်တိုင်းကျ ရေးခဲ့ခြင်း။

ဟူသော အကြောင်းများပင်ဖြစ်သည်။

ပထမ (က) အချက်အရ ဉာဏ်ခြေနှုန်းယ် စသင်္ဃယ်တို့အတွက် ရည်ရွယ်၍ ရေးကြောင်းကို နံပါတ်(၄)မေးခွန်း၌ ဖြေဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။

ဒုတိယ (ခ) အချက်အရ ကောင်းမြတ်သည့် ဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံရပုံကိုသာ ရေးပြပါအံ့။

ဤကျမ်းကို စာပေပို့ချရင်း ၁၂၂၇-ခုနှစ်မှ ၁၂၄၅-ခုနှစ်အထိ ၁၈-နှစ်ကြာ ပို့စုတော်မူခဲ့သည်၊ ဤသို့ နှစ်ကာလကြာကြာ အချိန်ယူ၍ စိတ်တိုင်းကျ ပြုပြင် စီရင် ရေးသားရသောကြောင့် ဤကျမ်းသည် အထက်ဖော်ပြပါ ကောင်းမြတ် သည့်ဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ရွှေကျင်နိကာယ သာသနာဝင်ကျမ်း စာမျက်နှာ-၂၄၉-၌မူ မာန်လည်ဆရာ တော်ကြီး၏ မဂ္ဂဒေဝလင်္ကာသစ်ကျမ်းကြီးနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပြဆိုထားလေသည်။

မှန်ပေသည်၊ မာန်လည်ဆရာတော်သည် မဂ္ဂဒေဝလင်္ကာသစ်ကို ရဟန်း၀ါ ၁၀-၀ါ, သင်္ကေတ သုံးဆယ်အရွယ်မှစ၍ ရေးခဲ့ရာ သင်္ကေတခုနှစ်ဆယ်အရွယ် ရောက်မှ ပြီးဆုံးခြင်းသို့ ရောက်သည်၊ ပြီးဆုံးသွားသောအခါ၌လည်း တိုင်းသိ ပြည်ကျော် ထင်ပေါ်သည့် ကျမ်းကြီးတစောင် ဖြစ်ခဲ့သည်။

ထို့အတူပင် ဤပရမတ္ထသင်္ဂဟပဘေဒနီကျမ်းသည်လည်း ၁၈-နှစ်ကြာမျှ ရေးရ သော ကျမ်းဖြစ်သည်၊ ကျမ်းပြီးသည့်အခါ၌လည်း ကောင်းမြတ်သည့် ဂုဏ်အင် တို့နှင့် စုံလင်ပြည့်မောက် အံ့လောက်ဖွယ်ရာ ထယ်ဝါခမ်းနား ကျော်ကြားသော ကျမ်းကြီးတစောင် ဖြစ်ခဲ့လေသည်။

ဤကား ဤကျမ်းကောင်းခြင်း၏ အကြောင်းရင်းများပေတည်း။

http://www.dhammadownload.com

ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်း ရိုက်နှိပ်ခဲ့သည့် အကြိမ်များ

၈။ ဤကျမ်းကို အကြိမ်ပေါင်းမည်မျှ ရိုက်နှိပ်ခဲ့ပြီနည်း—

ဤမျှကောင်းမွန်သော ဂုဏ်တို့နှင့်ပြည့်စုံသော ကျမ်းကို အကြိမ်ပေါင်းများစွာ ရိုက်နှိပ်ခဲ့ပြီး, အကြိမ်ပေါင်းများစွာ ရိုက်နှိပ်ရဦးမည်မှာ သေချာလှ၏၊ ထို့ကြောင့် တိတိကျကျရေးပြရန် မလွယ်ကူချေ။

သို့သော် လေ့လာတွေ့ရှိရသမျှ အကြိမ်များကို ဖော်ပြရမည်ဆိုလျှင်—

(က) ၁၂၄၅-ခုနှစ်၌ မန္တလေးမြို့တော် နန်းမြို့တွင်းရှိ ရတနာပုံစာပုံနှိပ်တိုက်၌ ပဌမအကြိမ် ရိုက်နှိပ်ခဲ့သည်ဟု ရှေကျင်နိကာယ သာသနာဝင်ကျမ်း နှာ-၂၄၉ ၌ ဖော်ပြထားသည်။

(ခ) ၁၂၅၃-ခုနှစ် နယုန်လအတွင်း မန္တလေးမြို့, 'မန္တလေးအဆွေသတင်းစာပုံနှိပ်တိုက်'၌ ရိုက်နှိပ်သောမူကိုတွေ့ရသည်၊ စာအုပ်ရေ (၃၀၀၀) ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ထို့ပြင် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့်—

Printed at the "Friend of Mandalay" Press. 1891

ဟု တွေ့ရသည်။

(ဂ) ၁၂၆၂-ခုနှစ်မန္တလေးမြို့ ဂင်္ဂလမ်း ကျောက်သွေးတန်း ဇမ္ဗူ့မျက်မှန်ပုံနှိပ်တိုက်မှ ရိုက်နှိပ်သောမူကို တွေ့ရသည်၊ ထိုမူ၌ တတိယအကြိမ်ရိုက် စာအုပ်ရေ(၁၂၅၀)ဟု ဖော်ပြထား၏။

(ဃ) ၁၂၆၉-ခုနှစ်၌ (အတွင်းဗုံးတွင်) မန္တလေးမြို့ ဇမ္ဗူ့မျက်မှန်တိုက်မှ စတုတ္ထအကြိမ်ရိုက်ဟု ရေးထားသော မူတခုလည်း တွေ့ရသည်၊ ထိုမူ၏ နိဒါန်း၌ ၁၂၆၂-ခုနှစ်က ဇမ္ဗူ့မျက်မှန်တိုက်၌ တတိယအကြိမ် ရိုက်နှိပ်ခဲ့ပြီး ယခု ၁၂၆၉-ခုနှစ်တွင် မန္တလေးမြို့၊ ကျောက်သွေးတန်း၊ တမွဒီပစာပုံနှိပ်တိုက်မှ စတုတ္ထအကြိမ်ရိုက်ကြောင်း ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရ၏။အတွင်းမျက်နှာဖုံး၌ စာအုပ်ရေ(၃၀၀၀)ဟု ဖော်ပြထား၏။

(င) ၁၂၆၉-ခုနှစ် ရန်ကုန်မြို့သာသနဇောတိကပုံနှိပ်တိုက်မှ ပဌမနှိပ်သောမူကိုလည်း တွေ့ရသည်၊ ပထမဝါဆိုလအတွင်း ပုံနှိပ်ပြီးကြောင်းနှင့် စာအုပ်ရေ ၂၅၅၀-ရိုက်ကြောင်း အတွင်းမျက်နှာဖုံး၌ ဖော်ပြထားသည်။

(စ) ၁၂၉၂-ခုနှစ်၌ ရန်ကုန်မြို့ သာသနဇောတိကပုံနှိပ်တိုက်မှပင် ဒုတိယအကြိမ် ရိုက်နှိပ်သည့် မူကိုလည်း တွေ့ရ၏ အတွင်းမျက်နှာဖုံး၌ စာအုပ်ရေ (၁၀၀၀) ရိုက်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

အထက်ပါတွေ့ရှိရသော စာမူများအရ ဤကျမ်းကို ခြောက်ကြိမ်မျှရိုက်နှိပ်ပြီးခဲ့ကြောင်း သိရ၏၊ ယခု ၁၃၃၀-ခုနှစ် ကျန်ပ်တို့ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့မှ ရိုက်နှိပ်ခြင်းကား ခုနစ်ကြိမ်မြောက် ပုံနှိပ်ခြင်းဟု ယူဆရမည် ဖြစ်ပေသည်။

http://www.dhammadownload.com

ထပ်မံရိုက်နှိပ်ရခြင်းအကြောင်း

၉။ အဘယ့်ကြောင့် ထပ်မံရိုက်နှိပ်ရသနည်း—

မေးခွန်း ၆-၌ ရေးသားဖြေဆိုခဲ့သည့်အတိုင်းပင် ဤကျမ်းသည်—

(၁) ခေါင်းဆောင်မြန်မာဘာသာ အဘိဓမ္မာဋီကာကျမ်းဖြစ်ခြင်း

(၂) ပရမတ္ထသရုပ်ခွဲကျမ်း ဖြစ်ခြင်း

(၃) ကမ္မဋ္ဌာနစွယ်စုံကျမ်း ဖြစ်ခြင်း

စသော ထူးခြားကောင်းမြတ်သည့် ဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံလှသည်၊ ထို့ကြောင့် ဤကျမ်းကို အဘိဓမ္မာ လေ့လာသင်ယူသူ သောတုဇနတို့နှင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားပွါးများအားထုတ်သူ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့ လက်စွဲတခု အားကိုးပြုကြရသည်၊ အသုံးများကြသည်။

ထိုသို့ အားကိုးအားထား အသုံးအစွဲများသောကြောင့် ဤကျမ်းသည် 'ယထာပရာဓသာသနာ'ဟု ဆိုအပ်သော ဝိနည်းဒေသနာတော်, 'ယထာနုလောမသာသနာ'ဟု ဆိုအပ်သော သုတ္တန်ဒေသနာတော်, 'ယထာသဘာဝသာသနာ'ဟု ဆိုအပ်သော အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ဟူသော သာသနာသုံးရပ်တို့တွင် ယထာသဘာဝ သာသနာ အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ကြီး တည်တံ့ခိုင်မြဲစေရန်ငှင်း, တိုးတက်စည်ပင် ပြန့်ပွါးစေရန်ငှင်း စွမ်းဆောင်နိုင်သည့် ကျမ်းတစောင် ဖြစ်ပေသည်။

မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားအပ်သည့် တရားဒေသနာကို သင်ယူခြင်းဟူသော ပရိယတ္တိသာသနာ, တရားတော်တို လိုက်နာကျင့်ကြံ အားထုတ်ခြင်းဟူသော ပဋိပတ္တိသာသနာ, တရားတော်ကို ထိုးထွင်းသိမြင်ခြင်းဟူသော ပဋိဝေဓသာသနာဟု ဆိုအပ်သည့် သာသနာသုံးရပ်၏ ကြွံကြွံခိုင်ခိုင် တည်တံ့နိုင်စေခြင်းငှါငှင်း, တိုးတက်ပြန့်ပွါး စည်ကားစေခြင်းငှါငှင်း ဤပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်းက ဆောင်စွမ်းနိုင်ပေသည်။

ဤမျှ သာသနာထော်၌ အကျိုးကျေးဇူးတရား ကြီးမားလှသော ကျမ်းကြီးသည် ၁၂၉၂-ခုနှစ် ဆဋ္ဌမအကြိမ် ရိုက်နှိပ်ပြီးသည်မှ ယခု ၁၃၃၀-ခုနှစ်အထိ နှစ်ပေါင်း ၃၈-နှစ်တိုင်တိုင် ပြန်လည်ရိုက်နှိပ်ခြင်း မရှိဘဲ တိမ်မြုပ်ပျောက်ကွယ်လုနီနီး ဖြစ်နေပေသည်။

ထို့ကြောင့် သာသနာတော်၌ ကျေးဇူးတရား များပြားလှသော ကျမ်းကြီးတဆူ ပျောက်ကွယ်၍ မသွားစေခြင်းငှါ မြန်မာနိုင်ငံ တော်လှန်ရေးအစိုးရ ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့က ထပ်မံ၍ ရိုက်နှိပ်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

http://www.dhammadownload.com

ယခုအကြိမ် ရိုက်နှိပ်ပုံ

၁၀။ အဘယ်ပုံ ရိုက်နှိပ်သနည်း—

ယခုအကြိမ် ပရမတ္ထသင်္ဂဟပဘေဒနီကျမ်းကို ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့က ရိုက်နှိပ်ထုတ်မှု ရှေးအကြိမ် ရိုက်မျှားနှင့် မတူပဲ ထူးကဲ ကောင်းမွန်စေရန်—

(က) မရှုပ်ထွေးစေရန် ဆိုလိုရင်းဝါကျ စကားရပ်တို့ကို စာပိုဒ်မျှား ဖိုင်းဖြတ်ထားခြင်း။

(ခ) ဆိုလိုသည့်အကြောင်းကို ခေါင်းစီးကြီး, ခေါင်းစီးသေး, ဘေးခေါင်းမျှား တပ်ပြခြင်း။

(ဂ) ခက်ခဲသော ပါဠိဝေါဟာရမျှားကို မြန်မာပြန်၍ ပြခြင်း။

(ဃ) အကိုးအကား ကျမ်းညွှန်းမျှားကို ရှာဖွေရေးသား ပြဆိုခြင်း။

(င) ခဲခက်သော အဓိပ္ပါယ်အယူအဆကို ရှင်းလင်း၍ ပြခြင်း။

(စ) ကဗျာလင်္ကာတို့၏ အဖြေနှင့် သိမှတ်ဖွယ် အချက်အလက်တို့ကို နောက်ဆက်တွဲအဖြစ် ရေးသားဖော်ပြခြင်း။

(ဆ) ဗဟုဿုတဖြစ်ဖွယ် နိဒါန်းသွယ်၍ ပြခြင်း။

(ဇ) သိမှတ်ဖွယ် အကြောင်းအရာ အသေးစိတ် မာတိကာရေးခြင်း။

(ဈ) သိလိုသော အကြောင်းအရာကို လွယ်ကူစွာ တွေ့နိုင်ရန် မှတ်သားဖွယ် အသေးစိတ် အကွဏ္ဍဝလီ ထည့်သွင်းခြင်း။

(ည) ကျက်မှတ်ဖွယ်ဂါထာတို့ကို လွယ်ကူစွာ တွေ့နိုင်စေရန် ဂါထာသူစိ=ဂါထာအကွဏ္ဍစဉ် ထည့်သွင်းခြင်း။

စသော ကောင်းမြတ်သည့် အစီအစဉ်တို့ဖြင့် ပြုပြင်တည်းဖြတ် ရိုက်နှိပ်ထားပါသည်။

တိုက်တွန်းချက် ဥယျောဇဉ်

ဤမျှလောက်သော စကားအစဉ်ဖြင့်ကား မူလပင်ရင်းကျမ်း၏ ကောင်းခြင်း, တည်းဖြတ်သုတ်သင် ပြင်ဆင်ရိုက်နှိပ်ပုံ၏ ကောင်းခြင်းစသော ကောင်းခြင်းအဖုံဖုံတို့နှင့် ပြည့်စုံသည့် ပရမတ္ထသင်္ဂဟပဘေဒနီကျမ်း၏ အကြောင်းအရာနိဒါန်းကို သွယ်တန်းရေးသားအပ်လေပြီ၊ ယခုအခါ၌ စာဖွဲ့သူတို့အား ဥယျောဇဉ်ညွှန်း၍ တိုက်တွန်းသော စကားရပ်ဖြင့် နိဂုံးကမ္ဘာ အဆုံးသတ်ပါတော့ဘုံ။

http://www.dhammadownload.com

(က) ဒါနိ ဘောန္တော သမုပ္ပန္နော၊ နဝါကပ္ပေါ သုသခ်တော။
ပရမတ္ထသရူပါနံ၊ အယံ ဂန္ထော ဝိဘေဒကော။

(ခ) ပရမတ္ထသရူပေသု၊ ဆေကဘာဝံ ဝဋ္ဌံသကံ။
ဓာရေတုံ ယေ ပတ္ထယန္ထိ၊ တေမံ သိက္ခန္တု သာဓုကံ။

(က) ဘောန္တော၊ ပရမတ္ထ မြတ်ဓမ္မကို တတ်ကြလိုငြား အိုသူတော်ကောင်းအများတို့။ ဒါနိ၊ ပရမတ်ဉာဏ် အမြင်သန်ဘို့ သင်အံလေ့ကျင့် ကြည့်ရှုခွင့်နှင့် အသင့်ကြုံလာ ယခုအခါ၌။ နဝါကပ္ပေါ၊ ခေတ်စဉ်နှစ်ပေါင်း ဘယ်မျှပြောင်းလည်း မဟောင်းညစ်နွမ်း ပြစ်မသန်းဘဲ သစ်ဆန်းသော အသွင်အပြင်လည်း ရှိပေထသော။ သုသခ်တော၊ အဓိပ္ပါယ်အနက် ဆုံးဖြတ်ချက်နှင့် ကျက်ဖွယ် ဆောင်ပုဒ် အကျဉ်းချုပ်လျက် သရုပ်ခွဲကာ ကောင်းစွာပြုပြင် စီရင်အပ်ပေထသော။ ပရမတ္ထသရူပါနံ၊ စိတ်, စေတသိက်, ရုပ်, နိဗ်, ပဋိပတ် ပရမတ်ငါးပါး သဘောတရားတို့ကို။ ဝိဘေဒကော၊ ခွဲခြမ်းပိုင်းဖြတ် ပြဆိုတတ်သော။ အယံ ဂန္ထော၊ ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီ အမည်တင့်ဆန်း ဤသည့်ကျမ်းသည်။ သမုပ္ပန္နော၊ နေမင်း,လမင်း ပုံအဆင်းကဲ့သို့ ထင်လင်းမှန်စွာ ထွက်ပေါ်၍ လာချေပြီ။

(ခ) ပရမတ္ထသရူပေသု၊ စိတ်,စေတသိက်, ရုပ်,နိဗ်,အကျင့်မြတ် ပရမတ်တည်းဟူသော သဘောတရားတို့၌။ ဆေကဘာဝံ၊ တတ်မြောက်သိမြင်ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသူ၏ အဖြစ်တည်းဟူသော။ ဝဋ္ဌံသကံ၊ ကိုယ်တွင်အမြတ် ဦးခေါင်းရပ်၌ မပြတ်ဆင်မြန်း ဦးဆောက်ပန်းကို။ ဓာရေတုံ၊ ပုံဟန်စွင့်စွင့် ဂုဏ်မာန်ဝင့်လျက် တင့်တယ်လှပ ပန်ဆင်ကြခြင်းငှါ။ ယေ၊ ကြီးငယ်မဟူ ရှင်လူအပေါင်း အကြင်သူတော်ကောင်းတို့သည်။ ပတ္ထယန္ထိ၊ လိုအင်ဆန္ဒ လွန်ပြင်းပြလျက် တောင့်တကြကုန်၏။ တေ၊ တောင့်တလိုလား ထိုသူအများတို့သည်။ ဣမံ ဂန္ထံ၊ ရှင်း, ကျဉ်း,စုံ,ကောင်း ဂုဏ်အပေါင်းကို စုဆောင်းဖွဲ့ရာ ဤကျမ်းမဟာကို။ သာဓုကံ၊ အာရုံအနှံ့ စိတ်မပျံ့ဘဲ တည်တံ့ခိုင်မာ ကောင်းမွန်စွာ။ သိက္ခန္တု၊ သဒ္ဓါ, ဆန္ဒ,ဝီရိယဉာဏ် အရင်းခံလျက် ရွတ်အံလေ့ကျက် ဆောင်ရွက်သင်ယူကြကုန်ရာသတည်း။

http://www.dhammadownload.com

မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံဆရာတော်ဘုရားကြီး
ထေရုပ္ပတ္တိ (အကျဉ်း)

မြန်မာနိုင်ငံတော်တွင် ကုန်းဘောင်ခေတ် နောက်ပိုင်းမှ ယနေ့အထိ (၁) သုဓမ္မာဂိုဏ်း။ (၂) ရွှေကျင်ဂိုဏ်း။ (၃) ဒွါရဂိုဏ်း ဟူသော ပုဒ္ဓသာသနာဂိုဏ်းကြီး ၃-ဂိုဏ်းတို့သည် အထင်ရှားဆုံး ဂိုဏ်းကြီးများ ဖြစ်ကြသည်။

ထိုဂိုဏ်းကြီး ၃-ဂိုဏ်းအနက် ရွှေကျင်ဂိုဏ်း၏ အစပဋမ ရွှေကျင်သာသနာပိုင် ဆရာတော်ဘုရားကြီး ပျံလွန်တော်မူပြီးနောက် ဒုတိယမြောက် ရွှေကျင်သာသနာပိုင်အဖြစ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူသော ဆရာတော်ဘုရားကြီးကား ဤ ယခု ပရမတ္ထသရူပဘေဒနိကျမ်းကြီးကို ပြုစုတော်မူသည့် ဆရာတော်ဘုရားကြီးပင် ဖြစ်တော်မူသည်။

ဂိသုဒ္ဓါရုံဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ မွေးရပ်ဌာန ဇာတိကဆံ ရွှေဘိုမြို့ တောင်ဘက် ခရီး ၇-မိုင်အကွာ စမွန်းရွာဖြစ်သည်၊ ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ အမိ အဖတို့ကား စမွန်းရွာဝယ် ဥစ္စာရွှေငွေ လယ်မြေကျေးကျွန်များစွာတို့နှင့် ပြည့်စုံသည့် သူဌေး သူကြွယ် ဦးမို့-ဒေါ်မိတို့ ဖြစ်ကြသည်၊ ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၀၀-ပြည့် ဝါဆိုလဆန်း ၁၃-ရက် ညဉ့် ၃-ချက်တီးကျော် ပုဒ္ဓဟူးနေ့၌ ဖွားမြင်တော်မူသည်၊ ငယ်မည်တော်မှာ မောင်မောက် ဖြစ်သည်။

ဆရာတော်ကြီး၌ မွေးချင်းအစ်ကိုကြီးတယောက်သာ ရှိသည်၊ ဆရာတော်ကြီး အလောင်းအလျာ သူငယ်သည် သုံးနှစ်သားအရွယ်သို့ ရောက်သောအခါ မိခင် ကွယ်လွန်ရှာသည်၊ ဘခင်မှာကား ရဟန်း ၁၂-ဝါ ရတော်မူသည့်အခါမှာမှ ကွယ်လွန်လေသည်။

ရှစ်နှစ်သားအရွယ် (၁၂၀၇-ခုနှစ်)သို့ ရောက်သောအခါ ခမည်းတော်က စမွန်းရွာ မဟာရုံကျောင်းတိုက် အရှင်ဣန္ဒသာရမဟာထေရ်ထံ အပ်နှံကာ ပညာသင်စေသည်၊ (ထိုအချိန်ကား ပုဂံမင်း နန်းတက်ခိုက်ဖြစ်သည်)။

၁၃-နှစ်သားအရွယ်တွင် ဆရာတော်ဣန္ဒသာရ အရှင်မြတ်ထံ၌ပင် ဘခင် ဒါယကာကြီးနှင့် အစ်ကိုကြီးတို့ကို ဒါယကာပြုကာ သာမဏေအဖြစ်သို့ တက်ရောက်ခဲ့လေသည်၊ ရှင်ဘွဲ့မှာ ဝိသုဒ္ဓါစာရ ဖြစ်သည်။

ဤသို့လျှင် အရှင်ဣန္ဒသာရ အရှင်မြတ်ထံ၌ ကျောင်းသားအဖြစ် ၅-နှစ် သာမဏေအဖြစ် ၄ နှစ်မျှနေကာ ပညာရင်္ဆိုသောက်စိုပြီးနောက် ၁၇-နှစ်အရွယ်သို့ ရောက်သောအခါ ရွှေဘိုနယ် ခေါတောရွာ တောရကျောင်း၌ သီတင်းသုံးတော်မူလျက်ရှိသော ရွှေကျင်ဆရာတော်သုရားအထံသို့ ရောက်လေ

http://www.dhammadownload.com

သည်၊ (ထိုအခါကား မင်းတုန်းမင်းသား မင်းအဖြစ်သို့ ဆိုက်ရောက်ပြီးနောက် အမရပူရမြို့တော်တွင် ထီးနန်းစိုက်၍ နေခိုက်ဖြစ်သည်)။

ရှင်ဝိသုဒ္ဓါစာရသည် ရွှေကျင်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ထံပါး၌ (ဝိနည်း ပိဋကမှတပါး) ပါဠို, အဋ္ဌကထာ, ဋီကာ, ဂန္ထန္တရ, ဘာသန္တရ (သင်္ကတ)စာပေ များကိုပါ သင်ကြားတော်မူသည်၊ ယင်းသို့ သင်ကြားရာဝယ် နေတွင်္ကနည်း, ဉာသ်နည်း, ဆန်းနည်း, အလင်္ကာနည်း စသည်တို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်၍ သင်ယူ တော်မူခြင်း ဖြစ်သည်။

ဤတွင် သဗ္ဗဟာဘာသာနှင့် သင်္ကတသဒ္ဒါကျမ်းများကို အရေး တကြီး ဂမ္ဘီဂ် သင်ကြားတော်မမူရဘဲ သူတပါးတို့ထံမှ အရိပ်အမြွက် လောက်ကိုသာ နည်းယူ၍ ရွေးကရှိပြီး သင်္ကတဘာသာ ကာတန္တ (ကလာပ်)ကျမ်း၊ သူရဿတီ(သာရသွတ)ဗျာကရဏ်းကျမ်း၊ မုဒ္ဓဗောဓ ဗျာကရဏ်းကျမ်း စသည်တို့၏ နိဿယများ, ဒဗ္ဗဂုဏ, ဘာဝပ္ပကာသက စသော ဆေးကျမ်းတို့၏ နိဿယများကို ကြည့်ရှုလေ့လာတော်မူခြင်း။

ဣန္ဒိယမှ ရောက်လာသည့် ပြာဟ္မဏလူမျိုး(ဟိန္ဒူပုဏ္ဏား)တို့နှင့် နီးနှောခြင်းတို့ဖြင့် ပါရမီထူးရှိသည့်အတိုင်း ကတ်မြောက်တော်မူရခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ဝိသုဒ္ဓါရာမိက, ထေရပ္ပတ္တိနိဿယ၌ ပြဆိုထားလေသည်။

နာဂရီအက္ခရာ, ဘင်္ဂလီအက္ခရာ, သီဟိုဠ်အက္ခရာ အရေးအသား ၌လည်း မြန်မာအက္ခရာများကို ရေးသားနိုင်သကဲ့သို့ ကျေပြွန် ကျွမ်း ကျင်စွာ တတ်မြောက်တော်မူသည်။

ထိုစဉ်အခါ ခမည်းတော်နှင့် ဆွေမျိုးသားချင်းတို့က လူထွက်စေလိုသဖြင့် အဝတ်အထည်ကောင်းတို့ဖြင့်ဂင်း, ရွှေငွေတို့ဖြင့်ဂင်း, မြင်းကောင်းနှစ်ကောင် တို့ဖြင့်ဂင်း, ဖြားယောင်းကြသော်လည်း ကာမဂုဏ်ညှတ်ကွင်း လှောင်ချိုင့် တွင်းမှ ထွက်မြောက်လိုသည့်ဆန္ဒ 'နိက္ခမဇ္ဈာသယ'လွန်ပြည့်ဝလျက် ဗုဒ္ဓသာသ နာ၌ မတုန်မလှုပ် ခိုင်ခဲ့ တည်တံ့လှသော ယုံကြည်မှု 'အစလသဒ္ဓါဓာတ်'ကိန်း ဝပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည့်အတိုင်း ငြင်းဆန်တော်မူခဲ့လေသည်။

၁၂၁၉-ခု၊ သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့(အသက် ၂၀-အပြည့်)တွင် ရွှေဘိုခရိုင်၊ ဝက်လက်မြို့နယ်၊ သရိုင်ရွာ သိမ်တော်ကြီး၌ ရွှေကျင်ဆရာတော်ကိုပင် ဥပဇ္ဈာယ် ပြုကာ ရဟန်းအဖြစ်သို့ တက်ရောက်တော်မူခဲ့လေသည်။

ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူပြီးနောက် ထိုစဉ်အခါက ရှိမ်းမကားရွာ၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူဆဲဖြစ်သော ရွှေကျင်ဆရာတော်ထံ၌ အဋ္ဌကထာ, ဋီကာ များနှင့်တကွ ဝိနည်းပိဋကကို သင်ကြားတော်မူလေရာ ရဟန်းတဝါအရ

http://www.dhammadownload.com

(သက်တော် ၂၀)၌ တိပိဋကဝိဒူ-ဘာသန္တရဝိညူ-ရာဇဝင်အမျိုးမျိုးတို့၌ လိမ္မာသူ အဖြစ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူခဲ့လေသည်(ထေရုပ္ပတ္တိဒီပနီနိဿယ)။

ဒုတိယဝါကို သီးလုံးဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ တပည့်ရင်းတပါး ဖြစ်တော်မူသော ရွှေဘိုနယ် ဆီသည်ရွာ အရှင်ဥေယျ ထံ၌ မှီခိုသိတင်းသုံးတော်မူသည်။ (အရှင်ဥေယျ ကား နောင်အခါ ရာဇဂုရုဘွဲ့တော်ရ မန္တလေးမြို့ သက်ပန်းမိဖုရား ဆောက်လှူသည့် သက်ပန်းကျောင်းတော်၌ သိတင်းသုံးတော်မူသဖြင့် သက်ပန်းဆရာတော်ဖြစ်မည့် အရှင်မြတ်ပေတည်း။)

တတိယဝါကို မန္တလေးမြို့ မဟာဓမ္မိကာရာမတိုက်ကြီး၌ ရွှေကျင်ဆရာတော်ဘုရားကြီးကို အမှီပြုကာ သိတင်းသုံးတော်မူလေသည်၊ ထိုသို့ သိတင်းသုံးစဉ် "ဓာတုကထာ ဝိဇ္ဇာဓိုရ်"ခေါ် လင်္ကာကျမ်းငယ်ကို ရေးသားတော်မူလေသည်။

စတုတ္ထဝါကို အဘိဓမ္မာအရာ၌ လွန်စွာထင်ရှားသော မြို့ပြင်ကြီးရွာ အရှင်စန္ဒဝံသာလင်္ကာရ(မည်သော မြို့ပြင်ကြီးဆရာတော်)ထံ၌ အဘိဓမ္မာပိဋကကို အထူးဆည်းပူးရင်း သိတင်းသုံးတော်မူလေသည်။

မှတ်ချက်။ ။မြို့ပြင်ကြီးဆရာတော်အတ္ထုပ္ပတ္တိကို ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့ထုတ် အဘိဓမ္မတ္ထသရူပဒီပကကျမ်း၌ ရှုပါ။

ပဉ္စမဝါကို အင်းဝမြို့ သက်ငယ်ကျင်းတိုက် ဂိုဏ်းထောက်ဆရာတော် အရှင်မဥူထံ၌ မှီခိုကာ သိတင်းသုံးတော်မူသည်။

ဆဋ္ဌမဝါကို မန္တလေးမြို့ အရှေ့ပြင် မင်းတဲတိုက် 'ဥတ္တမာဘိဓဇ ဓိပ္ပတိသိရီပဝရ မဟာဓမ္မ ရာဇာဓိရာဇဂုရု'ဘွဲ့တော်ရ အရှင်ဥတ္တမမည်သော ဆရာတော်ကြီးထံ၌ မှီခိုရင်း သိတင်းသုံးတော်မူသည်။

ယင်းသို့ ပိဋကတ်နှင့် ဂန္ထန္တရများကို ရဟန်းတဝါအရ သက်တော် ၂၀-ကပင် တတ်မြောက်တော်မူခဲ့သော်လည်း ခြောက်ဝါ(ခြောက်နှစ်)တိုင်တိုင် ကျော်စောကင်ရှားသော ဆရာတော်ကြီးများထံ၌ ဗဟုသုတများကို ထပ်မံကာ ဆည်းပူးတော်မူလေသည်။

ထို့နောက် မဟာဓမ္မိကာရာမ(ရွှေကျင်တိုက်မ)၌ ပြန်လည် သိတင်းသုံးကာ ရွှေကျင်ဆရာတော်ကြီးအတွက် ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ပြုတော်မူရင်း ရဟန်းခုနစ်ဝါအရ(သက္ကရာဇ် ၁၂၂၇-ခုနှစ်)တွင် 'ပရမတ္ထ သရူပဘေဒနီ'ကျမ်းကြီးကို စတင်ရေးသားတော်မူလေသည်။

ဆရာတော်ကြီးသည် ၁၂-ဝါ ရတော်မူသည်အထိ ထိုရွှေကျင်တိုက်မကြီး၌ သိတင်းသုံးတော်မူသည်၊ ယင်းသို့ သိတင်းသုံးတော်မူစဉ် စာပေလည်းပို့ချတော်

http://www.dhammadownload.com

မူသည်၊ အကြားအကြား အားလပ်ချိန်များ၌ စာများကိုလည်း ရေးသား ပြုစုတော်မူသည်။

(ပြုစုတော်မူသည့် ကျမ်းများကို သီးသန့် ပြဆိုပါမည်)။

အရှင်ဝိသုဒ္ဓါစာရ ၁၂-ဝါ အရ (သက်တော် ၃၂-နှစ်)၌ ခမည်းတော်ကြီး ကွယ်လွန်ရှာလေသည်။

ထိုအခါ အလောဘဏ္ဍာသယ ကြီးမားတော်မူလှသော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ဖြစ်တော် မူသည်နှင့်အညီ လယ်ယာ ရွှေငွေ အထွေထွေနှင့် ခိုင်းစေဖွယ် တိရစ္ဆာန်တို့ကို ရသင့်သည့်အတိုင်း ယူတော်မမူဘဲ ရက်ရက်စွန့်တော်မူကာ နောင်တော်ကြီး၏ သမီးများအတွက်သာ ဖြစ်စေလေသည်၊ ကိုယ်ကို ပေါင်နှံကာ ကျေးကျွန် ဖြစ်နေရှာသူ ၂၅-အိမ်ထောင် လူပေါင်း တရာခန့်တို့အားလည်း ဖျက်သိမ်းကာ ချမ်းသာပေးတော်မူသည်၊ ဆရာတော်ကြီး၏ မယ်တော် ခမည်းတော်တို့ထံမှ ကြွေးယူစားသုံးသူများ၏ ကြွေးစာရင်းကိုလည်း ဖျက်သိမ်းစေတော်မူသည်။

ထိုအတေ၁အတွင်း အရှင်ဝိသုဒ္ဓါစာရသည် သီးလုံးဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ တပည့် ရွှေဘိုနယ် ဝက်လက်မြို့အနောက်ဖက် မဟာဗိုလ်တောအုပ်၌ သီတင်း သုံးတော်မူသော မဟာဗိုလ်ဆရာတော်ဘုရားကြီး(အရှင်ပဒုမ)ထံသို့ ရံခါ ရံခါ ကြွရောက်၍ သီတင်းသုံးတော်မူကာ နည်းခံတော်မူသည်၊(ဝါကား မဆို)။

ထိုမဟာဗိုလ်ဆရာတော်၏ဂုဏ်သတင်းကို ကြားသိရသော မင်းတုန်း မင်းသည် နေပြည်တော်သို့ပင့်ကာ 'ပဒုမာဘိဓဇ သဒ္ဓမ္မဝံသ အတုလာ-ဓိပတိ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု' ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ကို ဆက်ကပ်တော်မူသည့် ပြင် ရွှေမြို့တော်၏အရှေ့ပြင် ဆင်ဖြူမရှင်မိဖုရားကြီး၏ ကုသိုလ်တော် မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမတိုက်ကြီးကိုလည်း လှူတော်မူလေသည်၊မြောက်ပြင်၌ ယောမင်းကြီး ဆောက်လုပ်သည့် အုတ်ကျောင်းတော်ကြီးကိုလည်း လှူဒါန်းတော်မူသည်။

မဟာဗိုလ် ဆရာတော်နှင့် ရွှေကျင်ဆရာတော်တို့သည် ဆရာတူ တပည့် ဧကနိကာယဝါသီ-သမာနဝါဒီ ဖြစ်တော်မူကြလေသည်၊ ဆရာ တော်ကြီးသည် အရညဝါသီ တောမှီနေထိုင်မူကိုသာ နှစ်သက်တော် မူသည့်အတိုင်း မြို့တော်၌ ကြာရှည်စွာ သီတင်းသုံးတော်မမူဘဲ မဟာ ဗိုလ် တောရသို့သာ ပြန်လည် သီတင်းသုံးတော်မူလေသည်။

သက္ကရာဇ် ၁၂၃၁-ခု၊ သက်တော် ၃၂၊ ဝါတော် ၁၂-ဝါအရတွင် မဟာဓမ္မိကာ ရာမတိုက်ကြီး၌ ရှိရှိသမျှ ပရိက္ခရာဘဏ္ဍာများနှင့် တပည့်ဒါယကာတို့ကို စွန့်ပစ် တော်မူကာ အဖော်မပါ တပါးထည်းသာလျှင် ရောဝတီမြစ်ညာ ရေလင်မော်ရွာ

http://www.dhammadownload.com

နှင့် ငါးပတ်ချောင်းရှာဟူသော ရွာနှစ်ရွာတို့၏အကြား သစ္စာရစေတီတော်ကြီး အနီး ဒေါင်းလည်ချောင်းတောရသို့ ကြွရောက်တော်မူကာ တောရဆောက်တည် တော်မူလေသည်၊ ယင်းသို့ ၁၃-ဝါမြောက်၌ တောရဆောက်တည်တော်မူရင်း 'ဒေါင်းမေတ္တာစာ'ကိုလည်း, 'ဒေါင်းဠီကာ'ကိုလည်း ရေးသားတော်မူလေသည်။

သံဃာတော်အရှင်မြတ်များအား ပစ္စည်းလေးပါးအလိုငှါ ဒေါင်းဒင်္ဂါး (ဒေါင်းတံဆိပ်ပါသောဒင်္ဂါး)များကို လှူဒါန်း၍နေကြခြင်းမှာ ရဟန်းတော်တို့နှင့် မအပ်စပ်သော အနာမာသ အကပ်ိယ ရူပိယဝတ္ထုများဖြစ်ကြောင်းကို သိသာစေရန် ၁၂၃၂-ခု အရောက်၌ အဆိုပါ ဒေါင်းမေတ္တာစာကို ရေး၍ မင်းတုန်းမင်းထံ ဆက်သွင်းစေခြင်းဖြစ်သည်။

အရှင်ဝိသုဒ္ဓါစီရသည် ကျောက်မြောင်းမြို့အပိုင် ရွှေခွန် (ယခုအခါ ရွှေဂုန်ရွှေတိုက်ဟု ခေါ်တွင်သော) တောရ၌ ၁၄-ဝါမြောက် ဝါကပ်တော်မူကာ တဝါတွင်းလုံး ကေစာမီအဖြစ် သီတင်းသုံးတော်မူသည့်ပြင် အာရညိကဓုတင်စသည်ကိုလည်း ဆောက်တည်တော်မူလေသည်။

ယင်းသို့ တောရဆောက်တည်တော်မူနေခိုက်တွင် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးသည် အရှင်ဝိသုဒ္ဓါစာရကို ပင့်၍ (ဘကြီးတော်ဘုရား၏ မိဖုရားခေါင်ကြီးဖြစ်သော နန်းမတော်မယ်နုမှ ဖွားမြင်သော) မင်းတုန်းမင်း၏ အလယ်နန်းမိဖုရားကြီး(၁၂၃၈-ခုတွင် ဆင်ဖြူမရှင်ဘွဲ့ရသည့် မိဖုရားကြီး)က ဓမ္မာဆောက်လုပ်သည့် မဟာဝိသုဒ္ဓါရုမတိုက်တော်ကြီးကို ၁၂၃၄-ခု ကဆုန်လ၌ လှူဒါန်းတော်မူလေသည်။ (ဆင်ဖြူမရှင်မိဖုရားကြီးသည် စုဖုရားလတ်၏မယ်တော်တည်း)

ထိုကျောင်းတော်ကြီးကို မဟာဗိုလ်ဆရာတော်ဘုရားကြီးအတွက် ရည်စူးဆောက်လုပ်တော်မူခဲ့ခြင်း ဖြစ်သော်လည်း မဟာဗိုလ်ဆရာတော်ကြီးမှာ တဝါတွင်းမျှသာ သီတင်းသုံးနေတော်မူပြီးလျှင် တောသို့သာ ပြန်ကြွတော်မူလိုသဖြင့် အရှင်ဝိသုဒ္ဓါစာရအား ပင့်ဆောင်တင်လှူရခြင်းဖြစ်သည်၊ ထိုကျောင်းလှူပွဲကျင်းပစဉ်က ရွှေကျင်ဆရာတော်ကြီးနှင့် မဟာဗိုလ်ဆရာတော်ကြီးတို့မှာ အကြီးအမှူးဖြစ်တော်မူကြလေသည်။

အရှင်ဝိသုဒ္ဓါစာရထေရ်မြတ်သည် ထိုဝိသုဒ္ဓါရုံတိုက်ကြီး၌ ၁၂၃၄-ခုမှ ၁၂၆၃-ခုအထိ (၂၉-ဝါလုံးလုံး) သီတင်းသုံးတော်မူကာ စာပေပို့ချခြင်း၊ ရှင်လူတို့အား ဆုံးမဩဝါဒပေးတော်မူခြင်း၊ ကျမ်းဂန်ပြုစုတော်မူခြင်း စသော တာဝန်တို့ကို ထမ်းဆောင်တော်မူရင်းသာလျှင် အချိန်ကို ကုန်လွန်စေတော်မူခဲ့လေသည်။

ဤအတွင်း ၁၂၃၅-ခု၊ ဝါတော် ၁၆-ဝါအရ၌ မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးက 'ဝိသုဒ္ဓါစာရ ကဝိဓဇ မဟာဓမ္မရာဇဂုရု'ဟူသော ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ကို ဆက်ကပ်တော်မူသည်၊ မဟာဝိသုဒ္ဓါရုမတိုက်ရှိ သံဃာတော်များ၏ ဆွမ်းကိစ္စအတွက်

http://www.dhammadownload.com

တိုက်တွင်းရှိ ကပ္ပိယကာရက ဒါယကာများမှတဆင့် လစဉ် အလှူငွေ ၅၀၀/(ငါးရာ) လှူဒါန်းတော်မူသည်၊ ဆင်ဖြူမရှင် မိဖုရားကြီးကလည်း မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမဆရာတော်ဘုရားကြီးအတွက် သီးသန့်ငွေကျပ် လေးဆယ်ကျော်တို့ကို လစဉ် လှူဒါန်းသည်။

၂၆-ဝါ အရတွင် မိတ္ထိလာမြို့ ပင်းတလဲမြို့ စသည်တို့၌ သာသနာပြန့်ပွါးထွန်းကားအောင် အထူးတလည် အားထုတ်တော်မူသည်။

သီပေါမင်းလက်ထက် ၁၂၄၅-ခုနှစ်[၁] တော်သလင်းလ (သိက္ခာတော် ၂၆-ဝါ အရ၌) သီပေါမင်းက "ဝိသုဒ္ဓါစာရ ကဝိဓဇ ဓိပတိ သိရိပဝရ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု"ဟူသော တံဆိပ်တော်ကို လှူဒါန်းတော်မူလေသည်။

၁၂၅၅-ခုနှစ်၊ တပေါင်းလဆန်း ၆-ရက်နေ့တွင် ရွှေကျင်ဆရာတော်ဘုရားကြီး ပျံလွန်တော်မူပြီးနောက် ၁၂၅၆-ခုနှစ် တပို့တွဲလဆန်း ၁၃-ရက်နေ့၌ မဟာဓမ္မီကာရာမတိုက်ကြီး၌ သံဃအစည်းအဝေး ကျင်းပကာ မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမ ဆရာတော်ဘုရားကြီးအား ရွှေကျင် (သမ္မုတိ)သာသနာပိုင်အဖြစ် တင်မြှောက်တော်မူကြလေသည်။

မန္တလေးမြို့တော် မြောက်ပြင်၌(ယောမင်းကြီး ဟု ခေါ် ဝေါ်ထင်ရှားသော) ယောအတွင်းဝန်က အုတ်ကျောင်းတော်ကြီး ဆောက်လုပ်၍ ပြီးစီးလေလျှင် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးက မဟာဗိုလ်ဆရာတော်ဘုရားကြီးအား တင်လှူရန် ညွှန်ကြားသည့်အတိုင်း တင်လှူလေသည်၊ သို့သော် မဟာဗိုလ်ဆရာတော်ကြီးမှာ ခေတ္တသာ သီတင်းသုံးတော်မူပြီးနောက် တောကျောင်းသို့ ပြန်လည်ကြွသွားတော်မူသဖြင့် (ရွှေကျင်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ညွှန်ကြားတော်မူချက်အရ) မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမဆရာတော်အား တင်လှူတော်မူလေသည်၊ မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမဆရာတော်ကြီး ရွှေကျင်သာသနာပိုင် ဖြစ်တော်မူသောအခါ ထိုကျောင်း၌ သင့်လျော်သော တပည့်ကြီးများကို သီတင်းသုံးစေတော်မူလေသည်။

၁၂၅၆-ခုနှစ်၊ တန်းခူးလ၌ ကျိုက်လတ်မြို့ ဓမ္မရက္ခိတဆန်စက်သူဌေး ဦးတူက ကျောင်းဆောက်လှူဒါန်းသည်၊ ထိုကျောင်းကို ယင်းမြို့ သွန်းဘုရားကြီး၏ အရှေ့မျက်နှာ၌ ဆောက်လုပ်သောကြောင့် 'ပုဗ္ဗာရုံ'ဟု ခေါ်ဆိုသည်။ ထို

၁။ မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမိကာထေရပ္ပတ္တိဒီပနီနိဿယ၊ နှာ-၁၄၆-၌ '၁၂၄၅-ခုနှစ်'ဟု ဆိုထားသည်။ နှာ-၂၁၀ ၌မူ '၁၂၄၆-ခုနှစ်' ဟု ဆိုထားပြန်သည်၊ ရွှေနောက်စကားမညီဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ပရမတ္ထသင်္ဂဟပဘောဒနီကျမ်းနိဂုံး၌ ဆရာတော်ဘုရားကြီး ကိုယ်တိုင်ရေးသားခဲ့သည်မှာ—'ဝိသုဒ္ဓါစာရကဝိဓဇမဟာဓမ္မရာဇဂုရု' နှင့် 'ဝိသုဒ္ဓါစာရကဝိဓဇ ဓိပတိ သိရိပဝရ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု' ငါသည်....ပရမတ္ထသင်္ဂဟဘောဒနီ နာမည်တံဆိပ် ခပ်အပ်သောကျမ်းကို ၁၂၄၅-ခုနှစ် တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော် ၃-ရက် စနေနေ့၌ ပြီးဆုံးသည်—ဟု မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သဖြင့် ဤကျမ်းပြီးချိန်၌ ဘွဲ့တံဆိပ်တော်၌ ၂-ခုစလုံးပင် ရရှိတော်မူလေပြီ။

http://www.dhammadownload.com

ကျောင်းတော်ကြီးကို အလှူခံတော်မူပြီးလျှင် တပည့်ကြီး အရှင်ကောဏ္ဍည (ပုဗ္ဗာရုံဆရာတော်)အား သီတင်းသုံးစေပြီးလျှင် သာသနာပြုစေတော်မူသည်။

ကျိုက်လတ်မြို့နေ ဦးရန်ရှင်းစသော သူကြွယ်တို့၏ကောင်းမှု (သွန်းဘုရားကြီး၏အနောက်ဘက်၌ ဆောက်လုပ်သောကြောင့်) 'ပစ္ဆိမာရုံ'ဟုခေါ်ဆိုသော ကျောင်းတော်ကြီးကို အလှူခံတော်မူပြီးလျှင် တပည့်ကြီး အရှင်ကေလာသအား သီတင်းသုံးစေကာ သာသနာပြုစေတော်မူလေသည်။

ရန်ကုန်မြို့ ပုဇွန်တောင် ကျောင်းဒါယကာ ဦးရွှေဘ၊ မောင်စိုးမောင်၊ ဦးရွှေကိုယ်၊ ပဲ့စားကြီး မောင်ထွန်းမြတ်၊ ကိုရွှေဆင်စသော ဒါယကာအပေါင်းတို့က ကျိုက္ကစံစေတီတော်ကြီး၏ အနောက်မျက်နှာ၌ ကျိုက္ကစံကျောင်းတိုက်ကြီးကို ဆောက်ကာ သီလဝန္တပုဂ္ဂိုလ်ကြီးအဖြစ် ကျော်စောတော်မူလှသော ဘုန်းတော်ကြီး ဦးသီလ အရှင်မြတ်အား လှူဒါန်းတော်မူကြလေသည်။

ထို့နောက်တဖန် ဘုန်းတော်ကြီး ဦးသီလ၏ ညွှန်ကြားတော်မူချက်အရ ၁၂၆၃-ခု၊ ဒုတိယဝါဆိုလတွင် ၄၃-ဝါအရ ရွှေကျင်သာသနာပိုင် မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံဆရာတော်ဘုရားကြီးကို ပင့်ဆောင်ကာ တင်လှူပြုလေသည်၊ ထိုအခါ 'မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံတိုက်'ဟု အမည်တွင်ပြန်လေသည်၊ (ထိုအခါ မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံတိုက်တော်ကြီးမှ ပြောင်းကြွတော်မူလာကာ ၄၄-ဝါမြောက် ဝါဆိုတော်မူလေရာ တပည့်သံဃာ ၈၀-မျှ ရှိလေသည်၊ ယင်းကျိုက္ကစံ မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံတိုက်၌ သီတင်းသုံးတော်မူစဉ်အတွင်း မော်လမြိုင်မြို့ ဘီလူးကျွန်းဆရာတော်၊ပဲခူးမြို့ ကျိုက်ပဒိုင် သိမ်ကုန်းတိုက်ဆရာတော်၊ တွံတေးဆရာတော် (ဦးနာဂ) တို့သည် ဆရာတော်ကြီး၏ ကိုယ်စား သံဃာတော်တို့အား စာပေပို့ချတော်မူကြရလေသည်။)

ယင်းသို့ ကျိုက္ကစံ မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံတိုက်၌ သီတင်းသုံးတော်မူနေစဉ် ၁၂၆၃-ခု၊ နတ်တော်လဆန်း ၇-ရက်နေ့တွင် နာမည်ကျော်ကျမ်းပြုဆရာ(စာရေးဆရာကြီး) ဖြစ်မည့် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏တပည့် ဦးပဏ္ဍိတသည် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏အမိန့်အရ လယ်တီတိုက်ကြီးမှ ထွက်ခွါ၍လာပြီးလျှင် မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံဆရာတော်ဘုရားကြီးထံ ခိုလှုံဆည်းကပ်ပြီးလျှင် သက္ကတစာပေမျှားကို သင်ယူတော်မူလေသည်၊ 'မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမိကထေရပွတ္တိဒီပနီကျမ်း'ပြု သီဟိုဠ်အရှင်သီရိဓမ္မနှင့်လည်း ဒဋ္ဌိမိတ္တ-ပိယသဟာယအဖြစ်သို့ ဆိုက်ရောက်ကြလေသည်၊ထိုရန်ကုန် ကျိုက္ကစံ (မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံ)တိုက်၌ နေစဉ်အတွင်း လယ်တီပဏ္ဍိတသည် မုဒုဗောဓဗျာကရဏဏ်းကို သင်ကြား တတ်မြောက်သည့်ပြင် ဆရာတော်ကြီး၏ အမိန့်အရ စာဏကျနီတိနိဿယကိုလည်း ပြုစုလေသည်။

၁၂၆၄-ခု၊ နယုန်လဆန်း ဂ-ရက်နေ့တွင် ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် မန္တလေးမဟာဝိသုဒ္ဓါရုံတိုက်သို့ ပြန်ကြွတော်မူကာ ဝါဆိုတော်မူသည်၊ ကျိုက္ကစံဝိသုဒ္ဓါရုံ

http://www.dhammadownload.com

တိုက်၌ ကျိုက်ပဒိုင် သိမ်ကုန်းတိုက်ဆရာတော် (အရှင်ဥတ္တမ)ကို သီတင်းသုံးစေတော်မူလေသည်။

မန္တလေးမြို့ အနောက်ပြင်နေ ယောမင်းကြီး၏စာရေးတော်ကြီးဦးလူကလေး အမှူးပြုသော ဒါယကာတို့၏ကောင်းမှု ရွှေတချောင်း အနောက်ဖက် ဒေးဝန်း ရပ်အနီးရှိ ဥယျာဉ်မြေကျောင်းတိုက်ကြီးကို အလှူခံတော်မူပြီးလျှင် မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံတိုက်သစ်ဟု ကမ္ပည်းတင်စေတော်မူသည်၊ မိုးအခါ ရေများ ဝိုင်းဝန်း ပြည့်လျှံနေတတ်သည်ကို အကြောင်းပြု၍ 'ရေဝိုင်းတိုက်'ဟုလည်း ဆရာတော် ဘုရားကြီးကိုယ်တိုင် သမုတ်တော်မူပြန်သည်။(အနောက်အင်းခန်းတိုက်ဟုလည်း ခေါ်တွင်သေးသည်)

ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် ထိုတိုက်သစ်သို့ ၁၂၆၅-ခု၊ ဝါဆိုလဆန်း ၁၁-ရက် နေ့တွင် ကြွရောက်သီတင်းသုံးတော်မူသည်၊ ရံခါရံခါ အရှေ့ပြင်ရှိ တိုက်ဟောင်း သို့လည်း ကြွရောက်ဘော်မူကာ သံဃာတော်တို့အား ဆွမ်းမတော်မူလေ့ရှိလေသည်။

ဣန္ဒိယနိုင်ငံ ကလကတ္တားမြို့ ချမွာတိုလာလမ်းနေ ပန်းဝါမြို့သား သူဌေး (ပဲ့ငံစားကြီး)ချစ်စရှည် အမည်ရှိသော ဒါယကာတဦးက လူလွတ်ပင့်လျှောက် သဖြင့် ပင့်လျှောက်သူ၏ ဖူးမြင်လိုသော သမ္မာဆန္ဒလည်း ပြည့်စုံစေရန်, ပင့်လျှောက်သူ၏ တရားနာလိုသော ဆန္ဒလည်း ပြည့်စုံစေရန်, သာမဏေတပါး အား ပစ္စည်းလေးပါးဒါယကာပြုလုပ်၍ ဥပသမ္ပဒကံကို ရွက်ဆောင်လိုပါသည် ဟူသော ပင့်လျှောက်သူ၏ဆန္ဒလည်း ပြည့်စုံစေရန်, ဗုဒ္ဓဘာသာဆိုင်ရာဒဿနိယ ဌာနကြီးများကိုလည်း ဖူးမြင်ရန်စသော ရည်ရွယ်တော်မူချက်များဖြင့် ၁၂၆၅-ခု၊ ပြာသိုလဆုတ် ၂-ရက်နေ့တွင် မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံ ရေဝိုင်းတိုက်မှ ကြွတော်မူလေသည်။

ရန်ကုန်မြို့သို့ ရောက်တော်မူပြီးနောက် ပန်းဝါမြို့သို့ ကြွတော်မူသည်၊ ထိုမြို့တွင် သက္ကတဘာသာအရာ၌ လွန်စွာတတ်ကျွမ်းသော စစ်တွေမြို့ ဇာတိဖြစ်သူ သီရိစန္ဒြမုနိခေါ် သာမဏေအား ရဟန်းဘောင်သို့ တင်ဆောင်ချီးမြှင့်တော်မူလေသည်။ ထိုစန္ဒြမုနိထေရ်သည် ယခုအခါ သက်တော် ၉၀-နှစ်ကျော်ရှိ၍ ဣန္ဒိယပြည် ကုသိနာရုံမြို့၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူသည်။

ပန်းဝါမြို့မှ တဖန် ကလကတ္တားမြို့သို့ သဘော်ဖြင့် ကြွတော်မူလေသည်၊ ကလကတ္တားမြို့တွင် ပရိသတ်အပေါင်းတို့အား တရားဧကာဒြင့် နှစ်သိမ့်စေ တော်မူပြီးလျှင် မဟာဗောဓိသို့ ကြွတော်မူလေသည်၊ မဟာဗောဓိနှင့် သတ္တ-ဌာနစသည်တို့ကို ဖူးမြော်ပူဇော်တော်မူသည်။

http://www.dhammadownload.com

ထိုမှတဖန် ရုဇင်္ဂိဟ်မြို့တော်နေ့ရာသို့ ကြွရောက်တော်မူပြီးလျှင် ဂိဇ္ဈကူဋ်တောင် တပေါဒါမြစ် စသည်တို့ကိုလည်း လှည့်လည်ကြည့်ရှုတော်မူသည်။

ထို့နောက် ဗုဒ္ဓရှင်တော်ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံတော်မူရာ ကုသိနာရုံပြည် နေ့ဟတိုက်သို့ ကြွရောက်တော်မူလေသည်။

ပြောင်းလဲပျက်စီးနေပုံတို့ကို ရှုတော်မူကာ မျှားစွာလည်း သံဝေဂ ယူတော်မူသည်။

ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် မတ္တိမဒေသမှ ပြန်ကြွတော်မူလာပြီးနောက် မြန်မာနိုင်ငံ ဓနုဖြူမြို့ တဖက်ကမ်း စံကင်းရွာကြီး၌ ဒါယကာတို့ ဆောက်လှူသည့်ကျောင်းကို အလှူခံတော်မူကာ တပည့်ရင်း (စစ်ကိုင်းမြို့မြောက် ၂၂-မိုင်ကွာ လင်းယင်ရွာဇာတိ) အရှင်စန္ဒမည်သော မထေရ်မြတ်ကို လွှဲအပ်နေထိုင်စေတော်မူလေသည်၊ ထိုအရှင်သည် တိကွဂမ္ဘီရဉာဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသည့်ပြင် နူးညံ့သိမ်မွေ့သော စိတ်နှလုံးလည်း ရှိတော်မူသည်၊ ဆန်းကျမ်းအရာ ဂါထာအစီအကုံး၌ အလွန် လျင်မြန်တော်မူသည်၊ (နောင်သောအခါ အဘိဓမ္မာဝရဋီကာတော်ရေးသားတော်မူလာသည်)။

ဓနုဖြူမြို့၌ ဒါယကာတို့ ဆောက်လှူသည့် မင်္ဂလာမုန်ကျောင်းတော်ကို ခံယူတော်မူကာ ဓမ္မာဓရာဘွဲ့တော်ရ တပည့်ကြီး အရှင်စာရိတ္တအား သီတင်းသုံးစေတော်မူလေသည်။

ရာမညတိုင်း၌ သာသနာပြန့်ပွါးရေးကိစ္စများကို ဆောင်ရွက်တော်မူပြီးလျှင် ၁၂၆၆-ခု၊ နယုန်လဆန်း ၁၄-ရက်နေ့တွင် မန္တလေးမြို့ မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံ(ရေဝိုင်း)တိုက်သို့ ပြန်လည်ဆိုက်ရောက်တော်မူလေသည်။

၁၂၆၇-ခု၊တန်းခူးလဆုတ် ၁၂-ရက်နေ့တွင် ပုသိမ်မြို့ သမာဓိမြို့ဝန် ဦးတက်ဖြိုး စသော•ဒါယကာတို့ ဆောက်လှူသည့် ကျောင်းတိုက်ကြီးကို အလှူခံတော်မူကာ မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံမတိုက်ဟု တွင်စေပြီးလျှင် တန်းခူးလမှ နယုန်လထိ သီတင်းသုံးတော်မူသည်၊ ကျောင်းတိုက်ကြီးကိုမူ မုံရွာနယ် မောင်းထောင်ရွာဇာတိ 'ဝိမလာလင်္ကာရ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု' ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရ ဆရာတော် အရှင်ဝိမလမထေရ်အား အပ်နှံသီတင်းသုံးစေတော်မူသည်၊နောင်အခါ မောင်းထောင်တိုက်ဟု အခေါ်များသည်။

ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် ဘိုက်တွင်းရှိ ကပည့်များအတွင်းမှ အဟော အပြောကောင်းသည့် တပည့်ငါးပါးတို့အား သံဃပရိသတ်အလယ်၌ ချီးကျူး

http://www.dhammadownload.com

မြွက်ကြားကာ ဓမ္မကထိကများအဖြစ် တင်မြှောက်တော်မူလေသည်၊ ထိုငါးပါး တို့မှာ—

၁။ အရှင်စာရိတ္တ (ဓမ္မကထိကချုပ်၊ ဓမ္မာရုံကွန်)

၂။ အရှင်ပဏ္ဍိတ (မရုရဘာဏီ ဓမ္မကထိက)

၃။ အရှင်သောဘဏ (ဇာတကဘာဏီ ဓမ္မကထိက)

၄။ အရှင်ဝါသဝါဘိဝံသ (ဝိနယပါမောက္ခ ဓမ္မကထိက)

၅။ အရှင်ကုဏ္ဍလ (ကာဗျဝိဒူ ဓမ္မကထိက)

ဤအရှင်စာရိတ္တဆိုသည်မှာ ဝိသုဒ္ဓါရုံပုဒ်စစ်ဂဏ္ဌိ, မရဏာနုဿတိဒီပနီ, ဝိစိတ္တ-သာရဒေသနာ, အနန္တဂုဏဒီပနီစသည်တို့ကို ရေးသားပြုစုတော်မူသော အရှင် ဖြစ်သည်။

၁၂၇၂-ခုနှစ်ကစ၍ မော်လမြိုင်မြို့ သူဌေး ဦးသာညွှန်းက မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံမ ဆရာတော်ဘုရားကြီးအား လစဉ် အကပ်ပိုယ အနာမာသဝတ္ထုပေါင်း ၁၂၀၀/- တို့ကို ကပ်ိုယကာရကထံ လွှဲအပ်လှူဒါန်းလေသည်၊ ဆရာတော်ကြီးသည် ယင်း ဝတ္ထုငွေများကို မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံမအဆောက်တိုက်-အနောက်တိုက်နှင့် မူလဆောက်ငါး တိုက်ရှိ သံဃာတော်များအား တဖန်လှူဒါန်းတော်မူလေသည်။

ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် သက်တော် ၇၇-နှစ်အရွယ်သို့ ရောက်တော်မူ လာသောအခါ အားအင်နည်းပါးတော်မူလာပြီဖြစ်သည့်အလျောက် အရပ်ရပ်မှ ရောက်လာသမျှ အမေး(ပြဿနာ)တို့ကို တပည့်ကြီးများထံမှ ရွေးကောက်ကာ လက်ထောက် ဝိဿဇ္ဇကအဖြစ် ဖြေဆိုစေတော်မူသည်၊ ထိုတပည့်ကြီးများ ကား—

၁။ တိုက်အုပ်ဆရာတော်

၂။ တိုက်ကြပ်ဆရာတော်

၃။ ဝါဆိုကျောင်းဆရာတော် အရှင်စန္ဒ (နောင် အဘိဓဇမဟာရဋ္ဌဂုရု ဘွဲ့တော်ရ ရွှေကျင်သာသနာပိုင် စံကင်းဆရာတော်ကြီး)

၄။ အရှင်စာရိတ္တ(ဓမ္မာရုံကွန်)

၅။ အရှင်အဂ္ဂဓမ္မာဘိဝံသ (နောက် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ အဘယာရာမ ရွှေဂူ ဆရာတော်)

၆။ ဆီးပင်ကျောင်းဆရာတော် အရှင်နာရဒါဘိဝံသ

၇။ အရှင်ဝိဇယသာမိ

http://www.dhammadownload.com

၈။ အရှင်ကောဿလ္လာဘိဝံသ (နောက်-အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဒုတိယ ရွှေကျင်သာသနာပိုင် စည်ရှင်ဆရာတော်)

၉။ အရှင်ကုဏ္ဍလ(ကာဗျဝိဒူ)တို့ ဖြစ်ကြပေသည်။

၁၂၇၇-ခု၊ သက်တော် ၇၇-နှစ်၌ အင်္ဂလိပ်အစိုးရတို့က အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘွဲ့တံဆိပ် ဆက်ကပ်လှူဒါန်းသည်ကို ခံယူတော်မူရသည်။

ထို ၁၂၇၇-ခုနှစ်မှာပင် တိုက်တာ အုပ်ချုပ်ရေးအတွက် ကူညီအုပ်ချုပ်ရန် တပည့်ကြီး ခုနစ်ပါးတို့ကို နာယကမထေရ်ကြီးများအဖြစ် တင်မြှောက်တော်မူလေသည်၊ ထိုမထေရ်ကြီးများကား—

၁။ တိုက်အုပ်ဆရာတော် အရှင်ဝိစာရ

၂။ တိုက်ကြပ်ဆရာတော် အရှင်ကောဿလ္လ

၃။ ဓမ္မာချက္ခု အရှင်စာရိတ္တ

၄။ ဆီးပင်ကျောင်းဆရာတော် အရှင်နာရဒါဘိဝံသ

၅။ သုဝဏ္ဏဝတီကျောင်းဆရာတော် အရှင်အဂ္ဂဓမ္မာဘိဝံသ

၆။ ဝါဆိုကျောင်းဆရာတော် အရှင်စန္ဒာဘိဝံသ

၇။ စည်ရှင်ဆရာတော် အရှင်ကောဿလ္လာဘိဝံသ

၁၂၇၇-ခုနှစ်၊ နတ်ဟော်လကစ၍ အိုမင်း ရင့်ရော် ရုပ်ခာတ်တော်ကို ပျက်ချော်စရိုက် ဗျာဓိမိုက်လျှင် တိုက်ခိုက်ဖျက်ဆီးလာလေရကား ၁၂၇၈-ခုနှစ်၊ ဝါဆိုလဆန်း ၈-ရက်၊ နံနက် ၇-နာရီ ၁၀-မိနစ်အချိန်ဝယ် 'ပုနဗ္ဘဝ' ပြောင်းကြွစံနေတော်မူရ ရှာလေသတည်း။

သာသနာ့ပြု ထုပ်ငန်းကြီး ဆောင်ရွက်တော်မူပုံ

ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် မိမိ၏ကျေးဇူးရှင် ရွှေကျင်ဆရာတော်ဘုရားကြီး ထူထောင်တော်မူခဲ့သည့် ရွှေကျင်နိကာယကြီး၏ ကြီးပွါးစင်ကြယ်ရေးအတွက် အနည်းနည်း အဖုံဖုံ ကြိုးပမ်းအားထုတ်တော်မူခဲ့လေသည်။

ရွှေကျင်နိကာယ ဂဏသာမိ သမ္မုတိသာသနာပိုင်အဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူပြီးနောက် ဂိုဏ်းဆိုင်ရာဩဝါဒကျမ်း ဥပဒေသကျမ်းများကို ပြုစုတော်မူကာ ပြန့်နှံ့အောင် ဝေငှစေလေသည်၊ ဥပဒေသအတိုင်းလည်း ကိုယ်တော်တိုင် လိုက်နာကျင့်သုံး၍ သူတပါးတို့ကိုလည်း လိုက်နာစေတော်မူသည်၊ ထို့ကြောင့်ပင် ရွှေကျင်ဂိုဏ်းကြီးသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက်သာမက သီဟိုဠ် ယိုးဒယား စသော နိုင်ငံများအထိ ပြန့်ပွါးထွန်းကားခဲ့လေသည်။

http://www.dhammadownload.com

သာသနာတော်၏ အသက်ဖြစ်သော ဝိနည်းတော် တည်တံ့ ထွန်းကားရေး အတွက် ဝိနည်းစာပြန်ပွဲများ ကျင်းပစေတော်မူလေသည်၊ သက်ဆိုင်ရာ မြို့နယ် အလိုက် ဝိနည်းစာပြန်ပွဲသည်ပင် သံဃထေရ်ကြီးတို့၏ အစည်းအဝေး သဖွယ် လည်းဖြစ်ကာ ထိုအစည်းအဝေးများ၌ပင် အဓိကရုဏ်းများကိုလည်း ငြိမ်းစေ တော်မူကြရသည်။

'ယထာဝါဒီ-တထာကာရီ၊ ယထာကာရီ-တထာဝါဒီ' (ပြောသည့်အတိုင်း-လုပ်၊ လုပ်သည့်အတိုင်း-ပြော)ဟူသော ဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသည့်အတိုင်း နေ့လွဲကွမ်းစား ဆေးဝါး ဆေးသောက်မှုများကို အလျဉ်းပင် ပြုတော်မမူချေ၊ 'စတုမဓု'စသော ဆေးပစ္စည်းမျိုးကိုပင် နေထိုင် မကောင်းခြင်း ဟူသော အကြောင်းမရှိဘဲ သုံးဆောင်တော်မမူချေ။

မြို့ရွာအတွင်းသို့ ဘိနပ်စီး ထီးဆောင်း လှည်းစီး၍ ကြွတော်မမူချေ။

တခါတရံ မီးရထား မီးသင်္ဘောတို့ဖြင့် ခရီးကြွတော်မူလျှင် 'သဟသေယျ သိက္ခာပုဒ်'တော်ကို စောင့်ထိန်းတော်မူရန် လျောင်း၍ ကျိန်းစက်တော်မမူဘဲ နိသဇ်ဓုတင်ဖြင့်သာ သီတင်းသုံးတော်မူလေ့ရှိသည်။

ကုလဒူသန(=ဒါယကာတို့၏ သဒ္ဓါကို ဖျက်ဆီးခြင်း)၊ အနေသန(=မသင့်သော ရှာမှီးခြင်း)တို့ဖြင့် ရသော ပစ္စည်းဟူ၍ တစုံတရာမျှ ရှိတော်မမူချေ၊ ငယ်စဉ်ကပင် အလောဘဇ္ဈာသယဓာတ်ခံ ရင့်သန်တော်မူသည့်အလျောက် ကိုယ်တော်တိုင် ပစ္စည်း လာဘ် သပ္ပကာတို့၌ ငဲ့ကွက်ခြင်းရှိတော်မမူပေ၊ တရားသဖြင့် ရလာခဲ့လျှင်လည်း သံဃာအတွက် ဝေဖန်လှူဒါန်းတော်မူလေ့ရှိသည့်ပြင် တပည့်သားများနှင့် သူတပါးတို့အားလည်း မိမိကိုယ်တိုင် ကျင့်သုံးသကဲ့သို့ လိုက်နာ ကျင့်သုံးကြစေရန် ဆုံးမတော်မူသည်။

သူတပါးပစ္စည်းပင် ဖြစ်စေဦးတော့ တရားသဖြင့် ရလာအပ်သော 'ဓမ္မိယ-လဒ္ဓ'ပစ္စည်းမဟုတ်မှန်း သိတော်မူလျှင်(ဝါ-အတပ်သိတော်မမူသော်လည်း အထင်ရောက်လျှင်) သုံးဆောင်တော်မမူတော့ပေ။

ဆရာတော်ကြီးသည် ကျန်းမာတော်မမူသည့်အခါမျိုးမှတပါး အခါခပ်သိမ်း နံနက်အရုဏ်မတက်မီ အိပ်ရာမှထတော်မူပြီးနောက် နိသဇ်ဓုတင်၊ ရံခါ ရုက္ခမူဓုတင်၊ ရံခါ အဗ္ဘောကာသိကဓုတင်များကို ဆောက်တည်တော်မူလေ့ရှိသည်။

ဂိုဏ်းသံဃာတပည့်များနှင့် နေတော်မူစဉ် အောက်နေငယ်သား တပည့် ရဟန်းများနှင့်အတူတကွ မြတ်စွာဘုရားအား ရေဟော်ကပ်ခြင်း, ပန်းကပ်လှူခြင်း, ဝတ်တက် ဝတ်ကပ်လိုက်တော်မူခြင်းများကို မပျက်မကွက်ပြုတော်မူသည်။ အရုဏ်မတက်မီ သံဃာတော်တို့၏ အလျင်လက်မွန်မဆွ ကျိန်းစက်ရာမှ ထတော်မူ

http://www.dhammadownload.com

သည်။ သီတင်းနေ့တိုင်း ဒုတိယညဉ့်ယာမ်ကုန်အောင် တိုက်တာတွင်းရှိ သံဃာတော်တို့အား ကိုယ်တော်တိုင် ဩဝါဒပေးတော်မူပြီးနောက် ငယ်သားတပည့် သံဃာတို့ အလှည့်ကျဟောအပ်သော တရားတော်များကိုလည်း ရှိသေစွာ နာယူလေ့ရှိသည်။ သံသယကုက္ကုစ္စကင်းစေခြင်းငှါ သိက္ခာထပ်ခြင်းကို သုံးကြိမ်ခံယူတော်မူသည်။

နွားနို့၏ အရသာကို မခံစားရရှာသော နွားကျောင်းသားသဖွယ် ပရိယတ္တိနယ်၌သာ တန့်ရပ်၍နေတော်မမူဘဲ နွားရှင်အလား တရားနို့ရည်သုံးဆောင်မည်ဟု ထူးကဲယုံကြည်သော စိတ်ဓာတ်ဖြင့် ပဋိပတ်လုပ်ငန်းကိုလည်း ကြိုးပမ်းအားထုတ်တော်မူသည်။

ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် ငယ်စဉ်ကပင် ဂန္ထကာရကဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူခဲ့လေသည်၊ ရဟန်းဝါ ၃-ဝါ အရကပင် 'ဝိဇ္ဇာဓိုရ်'မည်သော ဓာတုကထာချိုးလင်္ကာကျမ်းကို ပြုစုတော်မူလေသည်၊ (ရှေးက ရေးသားခဲ့သော ဒုတ်လှမ်း ဆရာတော်၏ ဓာတုကထာချိုးထက် ပြည့်စုံသောအချိုးဖြစ်ပေသည်)။

ရဟန်း ၇-ဝါအရတွင် မဟာဓမ္မိကာရာမ ရွှေကျင်ကျောင်းတိုက်ကြီး၌ ရွှေကျင်ဆရာတော်ကြီး၏ ညာလက်ရုံးသဖွယ် သီတင်းသုံးတော်မူကာ ဂဏဝါစက စာချလုပ်ငန်းကို လုပ်ဆောင်တော်မူရုံမျှမက ဝိနယဓမ္မဝိနိစ္ဆယများကိုလည်း ရေးသားဆုံးဖြတ်တော်မူလေသည်။

ထိုရဟန်း ၇-ဝါ အရမှာပင် ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်းကြီးကို စတင်ပြုစုတော်မူလေရာ ၁၂၄၅-ခု ဝါတော်၂၆-ဝါ အရမှာမှ အပြီးသို့ ရောက်တော်မူလေသည်၊ ၁၈-နှစ်လုံးလုံး ကြာခဲ့ပေသည်၊ ယင်းသို့ ကြာတင်ရခြင်းကား စာချလုပ်ငန်းကြီးက တဖက်ရှိနေသဖြင့် အားလပ်သည့်အခါတို့၌သာ ရေးသားတော်မူခြင်းဖြစ်သည့်ပြင် တခါတခါလည်း နှစ်ကာလပိုင်းနှင့်ချီ၍ ပြတ်နေသောကြောင့်ဖြစ်သည်၊ ဤပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်းကြီးကို သီပေါမင်း၏ရွှေနန်းတော်တွင်း ပုံနှိပ်စက်၌ ပထမအကြိမ်ရိုက်နှိပ်ခဲ့သည်၊ ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏တပည့် သီဟိုဋ္ဌ ရဟန်းတော် အရှင်သီရိဓမ္မသည် ဤကျမ်းကို သီဟိုဋ္ဌဘာသာသို့ ပြန်ဆိုခဲ့သည်။

ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်းကြီးအပြီးတွင် ပရိသတ်လေးပါးတို့မှ ဖဲခွါ၍ အရညဝါသီတောမှီကာ ကျင့်ကြံအားထုတ်ကြစေကြောင်း တောထွက်ရေးအတွက် တိုက်တွန်းသော 'နိက္ခမ္မုယျောဇန'ကျမ်းကို ရေးသားတော်မူလေသည်။

ထို့နောက် နိဿယည်းကင်းခြင်း၏ အကြောင်းအင်္ဂါတို့ကို ပြဆိုရာ 'မုစ္စနင်္ဂပကာသနီကျမ်း'ကို ပြုစုတော်မူသည်။

သဒ္ဒ, အတ္ထ, သဒ္ဒတ္ထ အရာတို့၌ ကျော်စောလှသော သဒ္ဒတ္ထဘေဒစိန္တာကျမ်း၏ ခက်ဆစ်များကို ရှင်းလင်းပြဆိုရာ 'သဒ္ဒတ္ထဘေဒစိန္တာဂဏ္ဌိသစ်ကျမ်း'ကိုငှင်း

http://www.dhammadownload.com

စာစပ်ဉာဏ်ထက်သန်ကြစေရန် 'ဉာဏောဒယစာစပ်ကျမ်း'ကိုငင်း ပြုစုတော်မူလေသည်။

သက္ကတဘာသာ 'ဆန္ဒောမဉ္ဇရီ'ဆန်းကျမ်းကို မဂဓဘာသာသို့ ပြန်ဆိုပြီးလျှင် နိဿယကိုငင်း၊ ဆန္ဒောမဉ္ဇရီလင်္ကာကိုငင်း ရေးသားတော်မူလေသည်။

မာဂဓသဒ္ဒါကျမ်း ဓာတ်ကျမ်း အဘိဓာန်ကျမ်း အမျိုးမျိုးအပြင် ပါဠိတော်အဋ္ဌကထာအလုံးစုံနှင့် ကဝိကပဒုမ စသော သက္ကတအဘိဓာန်ကျမ်းများကို မှီကာ 'ဓာတ္ဝတ္ထသင်္ဂဟ'(ဓာတ္ဝတ္ထသင်္ဂြိဟ်)ကျမ်းကို ပြုစုတော်မူလေသည်။

ဤဆန္ဒောမဉ္ဇရီ မာဂဓဘာသာပြန်ကျမ်း ယင်းနိဿယကျမ်း ဓာတ္ဝတ္ထသင်္ဂဟကျမ်းတို့သည် ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ပိဋ္ဌကတ်ဉာဏ်ကိုသာ မက သက္ကတသဒ္ဒါကျမ်းတို့၌လည်း စွမ်းစွမ်းတမံ တတ်မြောက်တော်မူကြောင်းကို သက်သေပြရာ ရောက်ခဲ့လေသည်။

၁၂၄၇-ခု၌ နေတ္တိပါဠိတော်အကောက် (နေတ္တိဟာရတ္ထဒီပနီသစ်)ကို ပြုစုတော်မူလေသည်။

၁၂၅၄-ခုနှစ် တပို့တွဲလ၌ သိမ်သမုတ်ရန်ကိစ္စကို အကြောင်းပြုကာ ပုသိမ်မြို့စသည်သို့ ကြွတော်မူရင်း မင်းဘူးရွှေစက်တော်သို့ ဝင်ရောက်ဖူးမြော်စဉ် ပါဒစက္ကစေတိယဝန္ဒနာကျမ်း, ရောင်ခြည်တော်ခြောက်ပါးကို ဖွဲ့ဆိုသော ဆဗ္ဗဏ္ဏ-ရံသီဝန္ဒနာကျမ်းတို့ကို ရေးသားတော်မူလေသည်။

၁၂၅၆-ခုတွင် ရွှေကျင်သာသနာပိုင်အဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူပြီးနောက် မစ္ဆကဏ္ဍကပဟာန်စာတန်း, ရွှေကျင်ဂိုဏ်းကျင့်ထုံး, ရွှေကျင်ဝံသာနုရက္ခကျမ်း, ရွှေကျင်နိကာယစာရိတ္တဥပဒေသကျမ်းစသော ဥပဒေသကျမ်းများကို ပြုစုကာ ဂိုဏ်းလုံးအနှံ့ ဝေငှလိုက်နာစေတော်မူလေသည်။

သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ သီမာနိမိတ် သံဃိကဒါန တို့နှင့် စပ်လျဉ်းသော ငြင်းခုံမှု ဝိဝါဒအဓိကရဏ်းကြီးများ ဖြစ်ပွါးပေါ် ပေါက်နေရာ ဆရာတော်ဘုရားကြီးက ပါဠိဘာသာဖြင့် ဝိနိစ္ဆယအဆုံးအဖြတ် ရေးသားပေးပို့သဖြင့် ထိုအဓိကရဏ်းကြီးများ ငြိမ်းအေးသွားလေသည်။

၁၂၆၄-ခုနှစ်၌ 'ဆ လောကသ္မိ' ဆိဒ္ဓါနိ'ဟု အစချီသော ဒေဝတာသံယုတ် ပါဠိတော်ကို အရင်းမူလပြုကာ နိကာယ်ငါးရပ် ပိဋကတ်သုံးဖြာ ဂန္ထန္တရများစွာတို့မှ ထုတ်နုတ်လျက် အပေါက်ခြောက်ပါး တံခါးခြောက်ပေါက် ပိတ်ရေး 'ဆိဒ္ဓ ပိဓာနနီ'ကျမ်းကြီးကို ပြုစုတော်မူလေသည်။

၁၂၆၆-ခုနှစ်တွင် ပါဠိသဒ္ဒါစာပေလောကသို့ များစွာထင်ရှားကျော်စော သော ဝိသုဒ္ဓါရုံကစ္စည်းသုတ်နက်ကျမ်းကို ပြုစုတော်မူလေသည်၊ မဟာဝိသုဒ္ဓါ

http://www.dhammadownload.com

ရုပိကထေရုပ္ပတ္တိနိဿယ၌ "ရှေးရှေးရှိရှိသမျှသော ကစ္စည်းသုတ်နက်ကျမ်းတို့ ထက် သေချာကောင်းမွန်လှသည်သာ ဖြစ်၏"ဟု ချီးကျူးထားလေသည်။

ထိုမှတပါး သမဇ္ဇဒေါသဒီပနီကျမ်း, ဂိဟိစာရိတ္တကျမ်း, သတ်ပုံသစ်သံခိပ်ကဗျာကျမ်း, သံဝါသဒီပနီကျမ်း, သံဝဏ္ဏနာဆက္ကကျမ်း, ပရိဝါသ ဝိနိစ္ဆယကျမ်း စသည်တို့အပြင် အဆုံးအဖြတ် အမျိုးမျိုးကိုလည်း ပြုစုတော်မူခဲ့လေသည်။

ယင်းသို့ ဆရာတော်ဘုရားကြီး ရေးသားပြုစုတော်မူသည့် ကျမ်းတို့တွင် ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်း ဝိသုဒ္ဓါရုံကစ္စည်းသုတ်နက်နှင့် ဆိဒ္ဒပိဓာနနီကျမ်းတို့သည် အထူးပင် ထင်ရှားကျော်စော့သော ကျမ်းများဖြစ်ကြပါပေသည်။

မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံဆရာတော်ဘုရားကြီး

ရေးသားပြုစုတော်မူခဲ့သော ကျမ်းများ စာရင်း

၁။ "ဝိဇ္ဇာဓိုရ်"မည်သော ဓာတုကထာချိုးလက်ာ
၂။ ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်း
၃။ နိက္ခမ္မုယျောဇနကျမ်း
၄။ မုစ္စနှင်ပကာသနီကျမ်း
၅။ သဒ္ဒတ္ထဘေဒစိန္တာဂဏ္ဌိသစ်
၆။ ဉာဏောဒယစာစဗ်ကျမ်း
၇။ ဆန္ဒောမဥ္ဇရီပါဠ်
၈။ ဆန္ဒောမဥ္ဇရီနိဿယ
၉။ ဆန္ဒောမဥ္ဇရီလက်ာ
၁၀။ ဓာတွတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ပါဠ်
၁၁။ ဓာတွတ္ထသင်္ဂြိုဟ်နိဿယ
၁၂။ နေတ္တိဟာရတ္ထဒီပနီသစ်
၁၃။ ပါဒစက္ကစေတိယဝဏ္ဏနာကျမ်း
၁၄။ ဆဗ္ဗဏ္ဏရံသီဝန္ဒနာကျမ်း
၁၅။ မစ္ဆကဏ္ဍကပဟာန်စာတန်း
၁၆။ ရွှေကျင်ဝံသာနုရက္ခကျမ်း
၁၇။ ရွှေကျင်နိကာယစာရိတ္တဥပဒေသကျမ်း
၁၈။ ဆိဒ္ဒ ပိဓာနနီကျမ်း
၁၉။ ဝိသုဒ္ဓါရုံကစ္စည်းသုတ်နက်

http://www.dhammadownload.com

၂၀။ ကစ္စည်း ပဏာမကောက်
၂၁။ ဝိနယ ကောသလ္လကျမ်း
၂၂။ သမဏဒေါသဒီပနီကျမ်း
၂၃။ ဂိဟိ စာရိတ္တကျမ်း
၂၄။ သတ်ပုံသစ်သံခိပ်ကဗျာ
၂၅။ မဓုသာရတ္ထသတ်ပုံ
၂၆။ သံဝါသဒီပနီကျမ်း
၂၇။ သံဝဏ္ဏနာဆက္ကကျမ်း
၂၈။ ပရိဝါသ ဝိနိစ္ဆယကျမ်း
၂၉။ ကမ္မဝါစာ နိဿယမူသစ်
၃၀။ ဥပါသက ပဋိပဒါကျမ်း
၃၁။ ဝိသုဒ္ဓါဒိအဆုံးအဖြတ်
၃၂။ သိရီမဟာမာယာဝတ္ထုနိဿယသစ်
၃၃။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟနိဿယသစ်
၃၄။ ဒေါင်းဦကာဟောင်း

ကြီးကြပ်ပြင်ဆင် စီစဉ်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်များ

၁။ ဦးထွန်းလှိုင် (ဒု-စာပြင်မှူးချုပ်)၊ သက္ကသီဟ ပရိယတ္တိသာသနဟိတ ဓမ္မာစရိယ (ဝဠုံသက)၊ အစိုးရဓမ္မာစရိယ (သိရေးမဏိ)၊ စေတီယင်္ဂဏ ဓမ္မာစရိယ

၂။ ဦးဝင်းမောင် (စာပြင်ဆရာ)

၃။ ဦးမြင့်စိုး (လက်ထောက်စာပြင်ဆရာ)၊ အစိုးရဓမ္မာစရိယ (ဝိဘင်္ဂါဒိ-ဂုဏ်ထူးနှင့် သံယုတ္တနိကာယ ပါဠိဖါရဂူ)

၄။ ဝဏ္ဏကျော်ထင် - ဦးသာတင် (မာဃ) (ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့ - သာသနာ့ရောင်ခြည် အယ်ဒီတာဟောင်း)

၅။ ဦးလှမောင် M.A., M.S., B.L. [ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့ စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးကော်မတီ အတွင်းရေးမှူး (အုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိချုပ်)]

http://www.dhammadownload.com

မူလနိဒါန်းဖျော်ဖြေ

(ရှေးခေတ်ပုံနှိပ်တိုက်များမှ ရိုက်နှိပ်သော စာအုပ်နိဒါန်းများသည်လည်း ထိုခေတ် ထိုအခါက နည်းစနစ် မှတ်တမ်းတင်ပုံများကို ဖော်ပြသည့် ခေတ်ကြေးမုံ ခေတ်သမိုင်းများ ဖြစ်သောကြောင့် ယခုခေတ် သုတေသီကို သိသင့် သိထိုက်သည်ဖြစ်၍ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ တော်လှန်ရေးအစိုးရ ဗုဒ္ဓ-သာသနာအဖွဲ့ ပုံနှိပ်တိုက်က ထပ်မံရိုက်နှိပ်တင်ပြလိုက်ရပါသည်။)

သက္ကရာဇ် ၁၂၅၃-ခုနှစ် (အင်္ဂလိပ်သက္ကရာဇ် ၁၈၉၁)

ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီ-နိဒါန်း

လောကဥက္ကင်္၊ ဗျဂ္ဃနတ်ဟု၊ မြတ်မကုဋ္ဌ၊ တုမရသဖြင့်၊ ကုဋ္ဌသင်းကျစ်၊ သနင်းဖြစ်တော်မူသော၊ ဓမ္မရာဇမှန်ကူ၊ သယမ္ဘူသည်၊ ရန်မူမည့်ရေး၊ ခြောက်ဆဲ့လေးတည့်၊ ရှက်မြွေးအယူ၊ ထီးဆူဆူနှင့်၊ အမူမမှန်၊ ကျင့်ဘောက်ပြန်လျက်၊ ပုန်ကန်သီးခြား၊ တမီးပျံးလည်း၊ ဘုရားသာသနာ၊ ငါးထောင်ကြာကို၊ ပရမာစု၊ ပျက်စေမှုဖြင့်၊ မြူဏုတလုံး၊ အားအံကြုံး၍၊ မဖုံးစေငှါ၊ မျှတညှာလျက်၊ ယထာဘူတ၊ ဉာဏခေါင်ဖျား၊ ပတ္တမြားစိုင်၊ မြကျောက်တိုင်ကို၊ မယိုင်ခိုင်ဖြီး၊ စိုက်ထူပြီးလျှင်၊ နယ်သီးပိုင်းခြား၊ တည်ခဲ့ထားသည့်၊ ဘုရားရှင့် သာသနာတော်မြတ်သည်ကား။ ။ဂေါဇာသက္ကရာဇ် ၁၂၅၂-ခုသို့ ရောက်လတ်သောအခါ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ၊ တုမရသည်၊ တိလောကထီး၊ တောက်လောင်ငြိုးလျက်၊ မီးပွင့်ရေလှဲ၊ နေမကန်အောင်၊ ရွှေဘုံကွန်ရက်၊ ဧသန်ချက်သို့၊ စက်ဒေဿနာ၊ မြှက်ချေလာသော်၊ သေလာပြန့်ပြည့်၊ တောင်တန့်ကြည့်တွင်၊ ငံ့တည့်ခါမှန်၊ ရှစ်ဆုပန်သည့်၊ အာနန္ဒဘုရာဇ်၊ သေခချစ်နှင့်၊ ဓမ္မစစ်သျှင်၊ အောင်သံချီမှ၊ စန္ဒိဉက္ကင်္၊ မုခီနတ်လျှင်၊ နဝရတ်ခဂ္ဂ၊ ညာလက်မ၍၊ နဝဂုဏ်မံ၊ စောဘုန်းလှံကို၊ အရဟံ အရဟာ၊ ပဏာမဖြင့်၊ ဂါရဝမှန်း၊ သားမြတ်ပန်းကို၊ ဖြတ်ဆန်းခံခွေ၊ ဗန္ဓဝေလျှင်၊ အန္တေဝါသိ၊ တင်လတ်ဘိက၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်၊ မနောမြတ်ကို၊ လောကတ္တရာ၊ ရင့်ချိန်မျှ၍၊ သကျမုနိန်၊ မာရဇိန်သည်၊ မနိန္ဒြေ၊ ပြုံးပြန်လေက၊ ခြောက်ထွေရောင်ခြည်၊ ထွက်လေသည်ကို၊ မြွက်မည်ကေန်၊ အခါတန်ဟု၊ အာနန်ဘုန်းမော်၊ လျှောက်ပန်သော်လျှင်၊ ကိုးဘော်ဂုဏ်ထူး၊ မဂ္ဂင်မှူးသည်၊ ဘီလူးစန္ဒ၊ မုခီမကား၊ ငါ့သာသနာ၊ နှစ်ထောင်သာ၍၊ **လေးရာစွန်းက၊** ထိုကာလ၌၊ နရရာဇိန်၊ ဓမ္မာဒိန်နှင့်၊ ကွာပိန္နဇာတ်၊ လူများနတ်သည်၊ သတ်မှတ်ညီမျှ၊ ဤဒေသဝယ်၊ ဒဗ္ဗအဟုန်၊ ရာဇဂုဏ်ဖြင့်၊ ပုန်ရတနာ၊ မြို့အောင်

http://www.dhammadownload.com

ချာကို၊ နောင်လာဓွန့်ရှည်၊ ပြည်ကြီးတည်လျက်၊ ဇာနည်ပရမေ၊ ဘုန်းမိုးစွေလိမ့်၊ ညှိုးရွှေလက်ဆန့်၊ ဗျာဒိတ်သန့်သည်ဟု၊ သိုက်ကွန့်မန္တလင်၊ မြေရန်နှင်တွင်၊ မတညူဟိတ်၊ အောင်ဘိသိက်နှင့်၊ အတိတြ၊ စက်နှယ်ရှသည့်၊ လောကသခင်၊ ဘဝရှင်သည်၊ သနက်ုမာရ၊ မိုးမှကျသို့၊ မောရိယပစ္စယာ၊ ဆင်စကြာနှင့်၊ ဂဇာရစိ၊ နာဂီမိကို၊ သီရိမဟာ၊ သုဘဒ္ဒါဟု၊ ရတနာနှစ်ဝ၊ ပြောင်ပေါက်မနှင့်၊ အဿယဉ်ပျံ၊ တိမ်တိုက်စံပြင်၊ လှံရိန္ဒမာ၊ ဝင့်တိုင်းပါသည်၊ ဝဇိရာဝုဓ၊ ထိတိုင်းရှနှင့်၊ ဘုရာ့နှုတ်မှာ၊ အယုဇ္ဇာတွင်၊ မုတ္တာ မုတ္တ၊ အမုတ္တနှင့်၊ ခဂ္ဂသံလျက်၊ ဝင့်တိုင်းလက်သည်၊ အရွက်သုံးမြွာ၊ လိုတော်ပါ၍၊ မဟာစက္ကဝတ်၊ မင်းမြတ်အသရေကို၊ ဆောင်တော်မူပေသော၊ ရေမြှေအရှင်၊ လက်နက်စကြာသခင်၊ ပဉ္ဇမသင်္ဂါယနာတင်၊ အသျှင်ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးဘုရားနှင့်၊ ပတ္တမြားပြာသာဒ်၊ မျိုးနွယ်မယွင်း၊ စမ္ပယ်မြန်းသည့်၊ လယ်နန်းနတ်သည်၊ မြတ်စေနာထင်၊ နေပြဘင်သို့၊ ရွှေကျင်ဆရာတော်ဘုရားကြီးကို၊ ခိုမှီးမယွင်း၊ ကိုင်းရှိုင်းပြင်း၍၊ ဟင်းလင်းကျေးကြက်၊ ရွှေသားငှက်နှင့်၊ ကနက္ကဒဏ်၊ ဖြန့်မိုးဟန်ဖြင့်၊ ရည်သန်ကိုးကွယ်တော်မူရင်းအတိုင်း၊ ပရိုင်းနွယ်လာ၊ ထေရ်မဟာသည်၊ ဇာဂရာဘိ ကဝိဓဇ သဒ္ဓမ္မဝံသ သိရီပဝရ ၊ သနာပတိ မဟာဓမ္မရာဇာဓိ ရာဇဂုရု၊ ဇမ္မူဆီမီး၊ ကိုယ်တော်ကြီးကို၊ ကျောက်ထီးအမှတ်၊ စိုက်ဆောက်လတ်၍၊ နဝရတ်ရံငြား၊ လရထား၌၊ ပတ္တမြားမြရိပ်၊ ယုန်တံဆိပ်သည်၊ ပုံနှိပ်စက်ရာ၊ ကဲ့ပမာဖြင့်၊ သညာတော်ရှိသော၊ သာသနာပြု၊ ဥပဇ္ဇာယ်ဆရာ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာစရိယ ဥပသမ္ပဒါစရိယ ဓမ္မာစရိယ သြဝါဒါစရိယ၊ ဘဝဥကင်၊ မကိုင်ရှဆင်သို့၊ ရွှေကျင်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏၊ တရားဂမ္ဘီ၊ ခြသေ့်ဆီကို၊ သိဂီဖလား၊ ထည့်သောလားဖြင့်၊ ညွှတ်တွားပဆစ်၊ ဆဲ့ခုနစ်က၊ ကြယ်ပြိုင်လသို့၊ ဓမ္မအညီ၊ ကျမ်းဂန်မှီလျက်၊ လဇ္ဇီပေသလ၊ ခန္တီသောရစ္စ၊ ဗဟုဿုတ၊ ပညဝန္တတာ စသောဂုဏ်ဖြင့်၊ ကြေစုန်ပျံ့ပျူး၊ သြဘာကြူးအပ်သော၊ အထူးကျမ်းပြုဆရာအဖြစ်သို့ ရောက်လတ်ရကား၊ ထရားဓမ္မ၊ မြတ်သီလကို၊ သခ်မိတ္တာ၊ မိကလျာကဲ့သို့၊ သဒ္ဓါပီတိ၊ ရှိကြီး ရှိသဖြင့်၊ ရဝိနွယ်ဇာတ်၊ မိန်းမမြတ်ဟု၊ နတ်လယ်နန်းရှင်၊ အောင်ဇေယျတု၊ ငွေကမ္မုနှင့်၊ ဆင်ဖြူ့သျှင်ဟူသော၊ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ၊ နှစ်ပါးနတ်၏ မယ်တော်သည်၊ အဟော်ဝတ၊ လွန်ချမ်းမြသော၊ သမန္တဂုဏ်၊ များပြောဟုန်သည့်၊ ရတနာပုန် ရွှေမြို့တော်ကြီး၏၊ အရှေပြုဗွာ၊ ဘူသိခရာ၊ မြေမျက်နှာထက်၊ မဟာတုလွတ်ဝေယန်၊ အရံကျောင်းငယ်များနှင့်တကွ၊ မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမတိုက်ကြီးကို၊ ကောင်းခြီးနုမော်၊ ပူဇော်လှူဒါန်းရာ၊ မဟာဗိုလ်ဆရာတော်၊ ရွှေကျင်ဆရာတော်ဘုရား၊ ထေရ်နှစ်ပါးတို့၏၊ ပဋိပဒါ၊ စဉ်လာလက်သုံး၊ ကောင်းကျင့်ထုံးကို၊ နှလုံးသွင်းခြိုက်၊ ယာပိုက်မျှကာ၊ နေစဉ်အခါ၌၊ သတ္တဝါအများ၊ နောက်နောက်သားကို၊ သနားဗြဟ္မစိုရ်၊ သက်ကြည်ညိုသောကြောင့်၊ မင်္ဂဖိုလ်ပေါက်စေ၊ ကြီးမြောက်စေဟု၊ စိတ်နေသန့်စင်၊ ပြုစီရင်အပ်သော၊ ဤ ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်းကို။ ။

http://www.dhammadownload.com

ပကိဏ္ဏကသင်္ဂဟ သတ္တမမာတိကာ ဘွင့်ကုန်ရုံလောက်၊ စာဆိုသမျှကို ကျနသေ ချာစွာ ဆောင်ရွက်ခွဲစစ်လျှင်ပင်၊ စာသင်သားတို့များစွာ အခြေပါဒရသည်၊ သည်ကတက်သော်၊ သရုပ်ခွဲနှင့်တကွ ဝိထိသင်္ဂဟ၊ ဘုံ,ပုဂ္ဂိုလ်,စိတ်ရ ခြောက်နည်း တို့ကို ကျေပွန်စွာ ရလျှင်၊ ယမိုက်ဆယ်ကျမ်း ကုန်သည်တိုင်အောင်၊ ညဝါ၌ လွယ်ကာတကူ သွားနိုင်သည်၊ သည်ကတက်သော်၊ ၂၄-ပစ္စည်းအနက်၊ သရုပ်ခွဲ၊ ပစ္စည်းပြိုင်တို့နှင့်တကွ၊ သုံးချက်စုကို ကျေပွန်အောင် ဆောင်ရွက် ခွဲခြမ်းလျှင်။ ပဋ္ဌာန်းညဝါ၌ ခက်ဆစ်ခက်ရာမရှိ၊ လွယ်လှတော့သည်၊ တတိယတွဲ၊ စတုတ္ထတွဲ တို့၌၊ သမော၊ ဝိသုဒ္ဓိမင်အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာလာ၊ မှတ်ဘွယ်မှတ်ရာတို့ကို ပေါင်းကာ ချဉ်းချုံး၊ ဆုံးဖြတ်စုထားအပ်သည်ဖြစ်၍၊ တရားစကား ပြောဟောလိုသော ဓမ္မ-ကထိကပုဂ္ဂိုလ်တို့လည်း လိုရာတရားကို နုတ်ယူ ဟောကြားလွယ်သည်၊ တရား ကျင့်လိုသော အရညဝါသီ ယောဂီသူမွန် သီလဝန်ပုဂ္ဂိုလ်များလည်း၊ စရိုက်အား လျော်စွာ၊ လိုရာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်း၍ မင်္ဂလမ်း ဖိုလ်ပေါက် နိဗ္ဗာန်ရောက် လွယ်လှသည်ဖြစ်၍။ ဂါမဝါသီ အရညဝါသီ၊ လူကြီးလူငယ်တို့နှင့်ပင်၊ သင့်လျော် လျောက်ပတ်လှသည်နှင့်၊ ဆရာတော်ဘုရား၏ တပည့် ဒါယကာ သဟာ မိတ်ဆွေ အပေါင်းတို့၊ ကောင်းမွန်လွယ်ကူ၊ ကြည်ဖြူသဒ္ဓါ၊ ညီညာဖျဖျ၊ ဥဿာဟဖြင့်၊ ထောက်မ ကူညီကြ၍၊ ၁၂၅၃-ခုနှစ် နယုန်လပြည့်ကျော် ၁၀-ရက် အင်္ဂါနေ့တွင်၊ ကျွန်တော်တို့ မန္တလေးအဆွေ သတင်းစာတိုက်က ကောင်းမွန်သေချာစွာ စက် တင် ပုံနှိပ် လုပ်ဆောင် ပြီးစီးပါသည်။

၁၂၅၃-ခုနှစ်ရိုက် ပရပတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်း၏ အတွင်းမျက်နှာဖုံး ကျမ်းအမည် စာမျက်နှာ (TITLE PAGE)

ပရမတ်တတ်လို၊ စာသင်ပျိုတို့၊ သင်္ဂြိုဟ်ဓိပ္ပါယ်၊ ဆန်းတကြယ်ကို၊ သိလွယ် စေချင်၊ ဆောင်ဓုတင်နှင့်၊ အရညဝါ၊ မြို့င်သာတမ်းခွန်၊ ယောဂီမွန်တို့၊ အားသွန် ငန်းငန်း၊ လိုလိုရာရာ၊ ဘာဝနာကို၊ ယူကာမှန်း၍၊ စီးဖျန်းပါစေ၊ မေတ္တာ စွေလျက်၊ စာနေဝါကျ၊ သင်္ခေပဖြင့်၊ အတ္ထနက်ကျယ်၊ အဓိပ္ပါယ်ကို၊ မှတ်လွယ် ကြအောင်၊ စိတ်ရည်ဆောင်၍၊ တောင်မန္တလာ၊ မြို့ရွှေညာဝယ်၊ သာယာ သိုက်မြို့က်၊ မယ်တော်တိုက်နှိုက်၊ ယာပိုက်မျှကာ၊ နေစဉ်ခါဝယ်၊ မဟာဝိသုဒ္ဓါ ရာမ ဆရာတော်ဘုရား ရေးသား ပြုပြင် စီရင်တော်မူအပ်သော—

http://www.dhammadownload.com

ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်း

ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်း

၁၂၅၃-ခုနှစ်

နယုန်လအတွင်း စက်တင်ပုံနှိပ်၍ ပြီးစီးအောင်မြင်သည်။

မန္တလေးမြို့

မန္တလေးအဆွေ သတင်းစာပုံနှိပ်တိုက်။

စာအုပ်ရေ(၃၀၀၀)

MANDALAY

PRINTED AT THE "FRIEND OF MANDALAY" PRESS.

1891.

http://www.dhammadownload.com

သက္ကရာဇ် ၁၂၆၂-ခုနှစ် ပရမတ္ထသင်္ဂဟပဘေဒနီကျမ်း နိဒါန်း

လောကဥက္ကင်္ဒ၊ ဗျဂ္ဃနတ်ဟု၊ မြတ်မကုဋ္ဌ၊ တုမရာသဖြင့်၊ ကုဋ္ဌသင်းကျစ်၊ သနင်းဖြစ်တော်မူသော၊ ဓမ္မဇုဇ်မှန်ကူ၊ သယမ္ဘူသည်၊ ရန်မူမည့်ရေး၊ ခြောက်ဆယ့်လေးတည့်၊ ယှက်မြွေးအယူ၊ ထီးဆူဆူနှင့်၊ အမူမမှန်၊ ကျင့်ဘောက်ပြန်လျက်၊ ပုန်ကန်သီးခြား၊ တမီးပွါးလည်း၊ ဘုရားသာသနာ၊ ငါးထောင်ကြာကို၊ ပရမာစု၊ ပျက်ဓစမူဖြင့်၊ မြူဇုတလုံး၊ အားအံကြုံး၍၊ မဖုံးစေဋ္ဌိ၊ မျတည္ဘာလျက်၊ ယထာဘူတ၊ ဉာဏခေါင်ဖျား၊ ပတ္တမြားစိုင်၊ မြကျောက်တိုင်ကို၊ မယိုင်ခိုင်ဖြိုး၊ စိုက်ထူပြီးလျင်၊ နယ်သီးပိုင်းခြား၊ တည်ခဲ့ထားသည့်၊ ဘုရားရှင့် သာသနာမြတ်သည်၊ ဂေါဇာသက္ကရာဇ် ၁၂၆၂-ခုသို့ ရောက်လတ်သောအခါ၊ သမ္မာသမ္မုဒ္ဓ၊ တုမရသည်၊ တိလော်ကထီး။ပ။ ဆရာဟော်ဘုရား၏ တပည့် ဒါယကာ သဟာမိတ်ဆွေအပေါင်းတို့၊ ကောင်းမွန်လွယ်ကူ၊ ကြည်ပြူသဒ္ဓါ၊ ညီညာဖျဖျ၊ ဥဿာဟဖြင့်၊ ထောက်မကူညီကြ၍၊ ၁၂၆၂-ခုနှစ် နဟ်တော်လပြည့်ကျော် ဂ-ရက် ၅-တေးနေ့တွင်၊ ကျွန်တော်တို့ (ဇမ္မူမျက်မှန်) စာပုံနှိပ်တိုက်က ကောင်းမွန်သေချာစွာ စက်တင်ပုံနှိပ်လုပ်ဆောင်ပြီးစီးပါသည်။

၁၂၆၂-ခုနှစ်ရိုက် ပရမတ္ထသင်္ဂဟပဘေဒနီကျမ်း၏ အတွင်းမျက်နှာဖုံး

ကျမ်းအမည်စာမျက်နှာ(TITLE PAGE)

(ကျမ်းအမည်နှင့် ကျမ်းပြုဆရာတော်ဂုဏ်များမှာ ၁၂၅၃-ခု စာအုပ်အတိုင်းဖြစ်သည်)

၁၂၆၂-ခုနှစ်

နတ်တော်လအတွင်း စက်တင်ပုံနှိပ်၍ ပြီးစီးအောင်မြင်သည်။

မန္တလေးမြို့ ဂဂ-လမ်း ကျောက်သွေးတန်း

ဇမ္မူမျက်မှန် စာပုံနှိပ်တိုက်။

စာတအုပ်လျှင် စက္ကူဖုံး ၎၊ ဘိလပ်ဖုံး ၎-၁၂ ပဲ၊ သားရေဖုံး ၅။

တတိယနှိပ် စာအုပ်ရေ [၁၂၅၀]

၁၉၀၀။

http://www.dhammadownload.com

သက္ကရာဇ် ၁၂၆၉-ခုနှစ် ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီ
(မန္တလေးရိုက်)
နိဒါန်း

လောကဥက္ကဋ္ဌ၊ ဗျဂ္ဃနတ်ဟု၊ မြတ်မကုဋ္ဌ၊ တုမရသဖြင့်၊ ကုဋ္ဌသင်္ကြစ်၊ သနင်းဖြစ်တော်မူသော၊ မေမ္မရာဇ်မှန်ကူ၊ သယမ္ဘူသည်။ပ။ ဘုရားရှင့်သာသနာတော်မြတ်သည်ကား။ ။ဂေါဇာသက္ကရာဇ် ၁၂၆၂-ခုသို့ ရောက်လတ်သောအခါ။ပ။ ဆရာတော်ဘုရား၏ တပည့်ဒါယကာ သဟာမိတ်ဆွေအပေါင်းတို့၊ ကောင်းမွန်လွယ်ကူ၊ ကြည်ဖြူသဒ္ဓါ၊ ညီညာဖြဖြ၊ ဥဿာဟဖြင့်။ ထောက်မကူညီကြ၍။ ၁၂၆၂-ခုနှစ်၊ နတ်တော်လပြည့်ကျော် ဂ-ရက် ကြာသပတေးနေ့တွင်၊ ကျွန်တော်တို့ (ဇမ္မူ့မျက်မှန်) စာပုံနှိပ်တိုက်က ကောင်းမွန်သေချာစွာ စက်တင်ပုံနှိပ်လုပ်ဆောင်ပြီးနောက် ယခုတဖန် ဆရာငွေ ထပ်မံ ပြင်ဆင်၍ ၎င်းစာအုပ်ရှင်ကိုဘိုးစိန်က မန္တလေးမြို့၊ ကျောက်သွေးတန်း (တမ္ပဒီပတိုင်း) စာပုံနှိပ်တိုက်တွင် ပုံနှိပ်လုပ်ဆောင်ခြင်းကို ပြုလုပ်ပါသည်။

၁၂၆၉-ခုနှစ်ရိုက် ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီးကျမ်း၏ အတွင်းမျက်နှာဖုံး

ကျမ်းပြုဆရာတော်ဂုဏ်များမှာ ၁၂၅၃,၁၂၆၂-ခုနှစ်ရိုက် (အတွင်းဖုံးအတိုင်းဖြစ်သည်)

စတုတ္ထ-လေးကြိမ်မြောက်နှိပ်ခြင်း

စာအုပ်ရေ (၃၀၀၀)

မန္တလေးမြို့

ဂ၄-လမ်း၊ ကျောက်သွေးတန်း

(ဇမ္မူ့မျက်မှန်စာပုံနှိပ်တိုက်)

စာတအုပ်လျှင်။ စက္ကူဖုံး ၄-ကျပ်၊ ဘိလပ်ဖုံး ၄-ကျပ် ၁၂-ပဲ၊ သားရေဖုံး ၅-ကျပ်။

၁၂၆၉-ခု။

ကျမ်းအမည် စာမျက်နှာ (TITLE PAGE)

http://www.dhammadownload.com

သက္ကရာဇ် ၁၂၆၉-ခုနှစ် ပရမတ္ထသင်္ဂဟဘေဒနီ (ရန်ကုန်ရိုက်)

နိဒါန်း

(၁၂၉၂-ခုရိုက် နိဒါန်းအတိုင်းဖြစ်သည်)

၁၂၆၉-ခုနှစ် (ရန်ကုန်ရိုက်) ပရမတ္ထသင်္ဂဟဘေဒနီကျမ်း၏ အတွင်းမျက်နှာဖုံး ကျမ်းအမည် စာမျက်နှာ (TITLE PAGE)

(ကျမ်းပြုဆရာတော်ဂုဏ်များမှာ ၁၂၉၂-ခုရိုက် အတွင်းမျက်နှာဖုံးအတိုင်းဖြစ်သည်)

၁၂၆၉-ခု ပထမဝါဆိုလအတွင်း ပုံနှိပ်ပြီးသည်။

နန်းမတော်ဆရာ-ဆရာတင် ကြီးကြပ်ပြင်ဆင်သည်။

ရန်ကုန်မြို့ စဉ့်အိုးတန်း အထက်လမ်း တိုက်နံပါတ် ၂၉

သာသနဇောတိကပိဋကတ်ပုံနှိပ်တိုက်။

ကျွန်ုပ်တို့ တိုက်၌ ပထမနှိပ်ခြင်း စာအုပ်ရေ-၂၅၀

[ကိုဘောကြီး]

http://www.dhammadownload.com

သင်္ကရာဇ် ၁၂၉၂-ခုနှစ်ရိုက်
ပရမတ္ထသင်္ဂဟဘောဒနီကျမ်း
နိဒါန်း

မဟာအတုလ၊ သုဂတဟု၊ မကုဋ္ဌမှန်ကူ၊ စံမပြူသည့်၊ သယမ္ဘူအဓိဇာတ်၊ အမိတတ်သခင်၊ တြိနတ်အရှင်သည်၊ မျှားဖြင်ပါရမီ၊ အလီလီကို၊ ဘာဝယီတမ်း၊ စာရီငြမ်းဖြင့်၊ ကြိုးပမ်းအားသစ်၊ တရားလှစ်၍၊ ဘုရားဖြစ်တော်မူရာ၊ သတ္တဝါဗိုလ်ပေါ်၊ မျှားဝေနေကို၊ ဆုဝေပေးငှ၊ အရေးလှသည်တွင်၊ မြေရိပ်ဌ၊ နိမိတ်ထူလျက်၊ နိဗ္ဗူလျှပ်သန်း၊ မြတ်ကြင့်နှံးသို့၊ စံမြန်းတော်မူသည့်အခါ၊ ရဟန္တာထေရ်မှန်၊ သီလဝန်တို့ဩဠာ၊ ရည်ညွှန်အာသာ၊ ပတ္ထနာဖြင့်၊ မိစ္ဆာတွယ်ရစ်၊ နွယ်အမြစ်ကို၊ ပယ်ပစ်သုတ်သင်လျက်၊ ဓမ္မစက်ပြောင်ထိန်၊ ရောင်အရှိန်ဖြင့်၊ နောင်မမှိန်ထွန်းလင်းဖြာအောင်၊ သင်္ဂါယနာလေးချက်၊ အရေးဆက်လျှင်၊ ထွေးရွက်ကင်းပ၊ အခင်းလှသည့်၊ ယင်းကစ၍၊ သုဝဏ္ဏဘူမိ၊ အရိမဒ္ဒန၊ ဝံသနွယ်ရိပ်၊ ကွယ်မဆိပ်ပဲ၊ ဗျာဒိတ်အရ၊ တဉ္စက်သ၍၊ မန္တလကြည်လျှမ်း၊ ပြည်ကြင့်နှံးကို၊ တည်နန်းစိုက်ထောင်၊ မကိုဋ္ဌဆောင်လျက်၊ ကုန်းဘောင်ပဝရ၊ ဘုန်းရောင်ရှသည့်၊ ဒသမ ကွာပိန်၊ နရာသိန်သည်၊ ငါးကြွိမ်မြောက်သင်္ဂါယနာ၊ ရွှင်သဒ္ဓါဖြင့်၊ မင်္ဂလာပွဲကြီး၊ အသီးရင်တော်မူရကား၊ ဘုရာ့သာသနာ၊ နေရောင်ဝါသို့၊ တေဇာကွန့်မြူး၊ အထူးထွန်းလင်းပြန်သတည်း၊ ဤသို့ယထာဂ္ဂမ၊ အဆက်ပြသည့်၊ အနုဂ္ဂရတနာ၊ သာသနာသည်၊ ကောင်းစွာထွန်းပ၊ ရှန်းရှန်းကြွက၊ မောရိယပစ္စယ၊ ဆဒ္ဒန္တသခင်၊ ပဌမသင်္ဂါယနာတင်၊ ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး ဘုရားနှင့်၊ ပတ္တမြားနှစ်ခိုင်၊ စုလျားဆိုင်လျက်၊ နှစ်ပါးပြိုင် အသရေရှိပေသော၊ သီရိပဝရ တိလောက မဟာရာဇိန္ဒာဓိပတိ ပဒုမာ ရတနာဒေဝီ မဟေသီဘိသိက်၊ သပြေရိပ်၌၊ ရွှေတံဆိပ်ပန်သလျက်၊ ဒုတိယနန်းစံ၊ ဘုန်းမီးလှုံသည့်၊ နိုင်ငံသခင်၊ ဘုရင်မင်းခေါင်၊ သတင်းပြောင်သည့်၊ တောင်ညာဒေဝီ၊ မဟေသီမိဖုရားခေါင်ကြီးအမှူး၊ နတ်သုံဦးတို့၏၊ ကျေးဇူးဖြိုးထွား၊ မယ်တော်ဘုရားဟု၊ ထင်ရှားပျံ့ကြွား၊ ရန်ံလူပေသော၊ ဆင်ဖြူရှင်မိဖုရားကြီးသည်၊ အတီးကာလ၊ ပုည ဆောက်ဦး၊ ပကတူးဖြင့်၊ အထူးပါထုံ၊ သဒ္ဓါဘုန်ကြောင့်၊ ရတနာပုံ ရွှေမြို့တော်ကြီး၏အနီး၊ ခရီးမကွေ၊ အရွှေပြုဗွာ၊ ဥက္ကဋ္ဌဘဟု၊ ထုတ်ရှာမွေချက်၊ မြေကနက်၌၊ ပေရွက်ပန်းကြွေ၊ နရန်းသလျက်၊ ဆန်းလှုနုတ်၊ မဟာတုလတ်၊ တမုတ်ဝေယန်၊ အခြေခံလျက်၊ အရံကျောင်းထပ်၊ အပေါင်းကပ်၍၊ ကောင်းမြတ်တင့်စွာ၊ ဆင်ယင်ကာဖြင့်၊ မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမတိုက်ဟု၊ နှံစိုက်ကမ္ဘည်း၊ ဖလတိုက်ကြီး၌၊ အသီးဘန်ဆန်း၊ လှုဒါန်းတော်မူရကား၊ လေးပါးလှည့်ပြောင်း၊ ၎င်းမဟာဝိဟာရ၌၊ မျှတသီတင်းသုံးနေတော်မူရာ၊ မျှားစွာခြွေမှ်အုန်း၊ ပျား

http://www.dhammadownload.com

ပိတုန်းတို့၊ ရှုန်းရှုန်းဝဲပျံ၊ သဲသဲညံ့လျက်၊ ဝတ်ဆံသုံးယူ၊ တနှုန်းမူသို့၊ ဆူလှယ်သယ်၊ ဝန်းရံကာလျက်၊ ပညာဝတ်ရည်၊ တမွတ်ဆီကို၊ အညီသုံးစွဲ၊ အမြဲဝေဌ၊ ပို့ချသင်ကြားသော အလေ့ဝါသနာလည်း ရှိတော်မူထသော၊ သီလသိက္ခာ၊ ပညာလုံလောက်၊ သတင်းမောက်လျက်၊ သီဟိုဠ်ရောက် ကျော်စောခြင်း ရှိတော်မူသော၊ ဇာဂရာဘိကဝိဇ သဒ္ဓမ္မဝံသ သိရိပဝရ ဓမ္မသေနာပတိ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု၊ သမုတိနတ်မြတ်၊ လှူကပ်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ နဝရတ်ရုံငြား၊ လ-ရထား၌၊ ပတ္တမြားမုံရိပ်၊ ယုန်တံဆိပ်ဖြင့်၊ ပုံနှိပ်ဘွဲ့ရာ၊ ကဲ့ပမာသို့၊ ကြေညာပျံ့လိုင်၊ သာသနာပိုင် ရွှေကျင်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ထံပါး၌၊ တရားဂမ္ဘီ၊ ခြသေ့်ဆီကို၊ သိင်္ဂီဖလား၊ ထည့်သောလားဖြင့်၊ ညွှတ်တွားပုဆစ်၊ ဆဲ့ခုနစ်က၊ ကြယ်ပြိုင်လသို့၊ ဓမ္မအညီ၊ ကျမ်းဂန်မှီရသဖြင့်၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာစရိယ၊ ဥပသမ္ပဒါစရိယ၊ ဓမ္မာစရိယ၊ ဩဝါဒါစရိယ၊ သဒ္ဓိဝိဟာရိက အတူနေ တပည့်ကြီးဖြစ်၍၊ အားသစ်ကြိုးပမ်း၊ ဆရာငြမ်းသို့၊ ဖြောင့်တန်းစွာ လိုက်နာလေ့ရှိတော်မူသော သောဝစဿတာဂုဏ်နှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူထသော၊ ပရိယတ် ပဋိပတ်၊ နှစ်ရပ်ပြည့်ညီ၊ လဇ္ဇီထေရ်မွန်၊ သီလဝန်တည့်မတ်၊ တောကပ်မှီခို၊ မဟာဗိုလ် ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏၊ အနီးထံပါး၊ ဝတ်တွားမှီဘင်း၊ အတွင်းနေတပည့်ကြီး ဖြစ်သည့်အတိုင်း၊ ညွှတ်ကိုင်းရှိသေ၊ ဥပဒေကျင့်ထုံးကို၊ နှလုံးသွင်းတော်မူသော၊ ယောနိသော မနသိကာရ၊ သမ္မာဆန္ဒကောင်းနှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူထသော၊ ပုဗ္ဗဟေတုက၊ သီလဟိတ်လာ၊ နိမိတ်သာလျက်၊ သိက္ခာသီလ၊ မဘီရအောင်၊ ညီမျှအောင် သဘောထားလျက်၊ စာမရီသား၊ ကိကီအလားကဲ့သို့၊ လေးစားစောင့်ရှောက်သော သီလဝိသုဒ္ဓိဂုဏ်နှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူထသော၊ ပုထုဇဉ်အလိုက်၊စရိုက်ဒေါသ၊ ကင်းပသည် မဟုတ်ငြားသော်လည်း၊ အများမျက်မှောက်၊ သိမြင်လောက်သော ပါကဋ္ဌဒေါသမှလည်း ကင်းဝေးတော်မူထသော၊ ကုလဂိဒ္ဓ၊ ဉာတိဂိဒ္ဓ၊ ပစ္စယဂိဒ္ဓ ဟူဟူသမျှတို့၌၊ သရဒအခါ၊ လ-တာရာသို့၊ ကောင်းစွာစင်ကြယ်သော သဘောနှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူထသော၊ ကြီးငယ်အများ၊ တပည့်သားတို့အား၊ လေးပါးသော ပစ္စယတို့ကို၊ ယထာရဟ ဝေဌပေးကမ်းတော်မူနိုင်ခြင်းတည်းဟူသော သံဝိဘာဂဂုဏ်နှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူထသော၊ ဝေးနီးသောင်းသောင်း၊ တပည့်အပေါင်းတို့အား၊ ကောင်းမြတ်သော မေတ္တာရေချမ်းဖြင့်၊ ဖျန်းပက်တော်မူပြီးမှ၊ ဓမ္မအညီ၊ ဝါဒီအလေ့၊ သိမ်မွေ့ပျော့ပျောင်း၊ ကောင်းသောစကားဖြင့်၊ မိန့်ကြားဆုံးမ၊ ဩဝါဒပေးတော်မူခြင်းတည်းဟူသော သဏှဝါစာဂုဏ်နှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူထသော၊ ဂမ္ဘီရဉာဏ်ထက်မြက်သန်၍၊ အတန်တန်သော ကျမ်းဂန်တို့ကို ပြုတော်မူသော၊ ပဋိဝေဓသတ္ထကာရ ပရိယတ္ကိဝိသာရဒဂုဏ်နှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူထသော၊ ကာမာဒီနဝဒဿာဝီ၊ ပြည့်ညီအရေး၊ သံသရာဘေးကို၊ လေးသောဝန်တခုဟု၊ အာရုံပြု၍၊ ကြည့်ရှုသိမြင်တတ်သော သံသာရဘယ ဘီရုကဂုဏ်နှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူထ

http://www.dhammadownload.com

သော၊ ရွှေကျင်ဂိုဏ်းသား၊ သံဃာတော်အရှင်များတို့၏၊ ရှေသွားပုဂံဝ၊ နာယကဦးစီး၊ အကြီးဓိပတိ၊သမုတိသာသနာပိုင် ဆရာတော်ဘုရားကြီးဟူသော ဘွဲ့နာမ်ကိုလည်း ခံတော်မူထသော၊ ဤသို့စသည့်၊ သမန္တပါသာဒိက၊ ဂုဏ်ပေါင်း ခလျက်၊ နရဆုဇင်း၊ အမင်းမင်းတို့၏ လက်ထက်၊ မပျက်သောဘုန်းတေဇာနှင့်၊ ကောင်းစွာပြည့်စုံလျက်၊ ဝိသုဒ္ဓါစာရ ကဓိဓေ မဟာဓမ္မဆုဇဂုရုဟူသော ပထမ တံဆိပ်၊ ဝိသုဒ္ဓါစာရ ကဝိဓေဓိပတိ သိရီပဝရ မဟာမေဓာဝီဆုဇဂုရု ဟူသော ဒုတိယတံဆိပ်တို့ဖြင့်၊ ဘိတ်ဘိတ်ရောင်ထွက်၊ တန်ဆောင်လက်သို့၊ အောက်ထက် ကြေငြာ၊ အသရေဖြာတော်မူသော- မဟာဝိသုဒ္ဓါရုမ ဆရာတော်ဘုရားကြီး သည်၊ အသီးသီးသော အမျိုးသားတို့အား၊ အကျိုးများရန်၊ ရည်သန်တောင့် တတော်မူလျက်၊ သမန္တဘဒ္ဒက၊ ထက်ဝန်းကျင် ကောင်းလှပေသော၊ ပရမတ္ထ သင်္ဂဟဘေဒနီဟူ၊ ဂမ္ဘီနက်ထု၊ ကျမ်းသေတ္တုကို၊ ပြုစုရေးသားတော်မူပေသတည်း၊ ၎င်းကျမ်းကြီး၌၊ အပြီးအဆင်သင့်၊ ခရုပင့်အချက်၊ အထက်ကပြုရာ၊ ဂါထာ လက်ံ၊အရာရာတို့ကို၊ ကောင်းစွာနှုတ်တက်၊ လေ့ကျက်မှတ်သားရန်၊ ရည်သန် ညွှန်းပြလျက်၊ မင်ကျ မင်နကို၊ လှပသေသပ်စွာထား၍၊ ပုဒ်သွားပါဠိနေ၊ အခြေ ကျကျ၊ ဟန်ရအောင် စီမံလျက်၊ ရန်ကုန်မြို့-စဉ့်အိုးတန်း အထက်လမ်း၊ ဂဏန်း သစ်မှတ်၊ နံပါတ် ၁၀၀၊ မည်သာသမုတ်၊ ကျွန်ုပ်တို့ သာသနဓောတိကပိဋကတ် ပုံနှိပ်တိုက်က၊ သိုက်မြိုက်ကောင်းမွန်စွာ ပြင်ဆင်၍ စက်တင်ပုံနှိပ်လုပ်ဆောင်ပါ သတည်း။

http://www.dhammadownload.com

၁၂၉၂-ခုနှစ်ရိုက် ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်း၏ အတွင်းမျက်နှာဖုံး ကျမ်းအမည် စာမျက်နှာ (TITLE PAGE)

အဘိဝိသိဋ္ဌ နိမိတ်ပြသည့် တိက္ခဓမ္မခန် လေးတန်ပရမတ် ဓမ္မမြတ်ကို ဆတ်ဆတ်သိလို စာသင်ပျိုတို့ သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းဝယ် ဆန်းတကြယ်ကို သိလွယ်စေချင်ဆောင်ဓုတင်နှင့် အရညဝါ မြို့င်သာတန်ခွန် ယောဂီမွန်တို့ အားသွန်ကြိုးပမ်းလိုရာလိုရာ ဘာဝနာကို ယူကာမှန်း၍ စီးဖြန်းပါစေ မေတ္တာစွေလျက် စာနေဝါကျ သင်္ခေပဖြင့် အတ္ထနက်ကျယ် အဓိပ္ပါယ်ကို မှတ်လွယ်စေရန် ရည်သန်သော စိတ်ထားဖြင့်

မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမဆရာတော်

ဘုရားကြီး ရေးသားစီရင်တော်မူအပ်သော

ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်း

၁၂၉၂-ခု တန်ခူးလအတွင်း

ကျမ်းပြုဆရာတော်ဘုရားကြီးကိုယ်တော်တိုင် နောက်ထပ်

ပြင်ဆင် ထည့်သွင်းထားသော မူမှန်အတိုင်း

ပုံနှိပ်သည်။

ရန်ကုန်မြို့-စဉ်အိုးတန်း အထက်ဖမ်း-တိုက်နံပါတ် ၁၀၈

သာသနဇောတိကပိဋကတ်ပုံနှိပ်တိုက်

ကျွန်ုပ်တို့ တိုက်၌ ဒုတိယနှိပ်ခြင်း စာအုပ်ရေ ၁၀၀၀

(ဦးဘေကြီး)

http://www.dhammadownload.com

ဖြင်ဆင်ဖတ်ရှုရန်

အမှား	အမှန်	စာမျက်နှာ	ကြောင်းရေ
လောဘ,ဒိဋ္ဌိ	ဒိဋ္ဌိ	၁၅	၁၉
လောဘ,မာန	မာန	၁၅	၂၀
ဉာပတေဗ္ဗမတ္ထံ	ဉာပေတဗ္ဗမတ္ထံ	၂၀၁	၁၈
သတရုပ်	သုတရုပ်	၂၀၉	၁၈
ရူပ ဝါ	ရူပဝါ	၃၅၇	၆
သဗ္ဗဌာနိကပစ္စည်း	သဗ္ဗဌာနိကပစ္စည်း	၃၉၂	၁
အသဗ္ဗဌာနိကပစ္စည်း	အသဗ္ဗဌာနိကပစ္စည်း	၃၉၂	၄

http://www.dhammadownload.com

ပရမတ္ထသင်္ဂဟပဒေသနိကျမ်း

မာတိကာ

မာတိကာ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
	ပရမတ္ထသင်္ဂဟပဒေသနိကျမ်း နိဒါန်း	က၊ ဃော်
	ဝိသုဒ္ဓါရုံဆရာတော်ဘုရားကြီးထေရပွတ်(အကျဉ်း)	ဃံ၊ စ၁
	ရှေးပုံနှိပ်တိုက်များမှ ရိုက်နှိပ်သော နိဒါန်းများ	စိ၊ ဆ
ဂန္ထာရမ္ဘကထာ	....	၁၊၂
(၁)	အာသီသပုဗ္ဗက ဂန္ထာရမ္ဘ	၁
(၂)	ပဏာမပုဗ္ဗက ဂန္ထာရမ္ဘ	၂
	ပရမတ္ထသင်္ဂဟပဒေသနိကျမ်း အစီအစဉ် ၁၅-ပါး	
	၁-စိတ်ပိုင်း	၅၊၁၂
၁။	စိတ္တသင်္ဂဟဝိဘာဂနည်း	၅
	စိတ်မည်ပုံ	၅
	စိတ်တခုယုတ် ၉၀-ရေတွက်ပုံ	၅
	ဝေဒနာအရ သရုပ်ပြပုံ	၆
	သမ္မယုတ်အရ သရုပ်ပြပုံ	၆
	သခါရအားဖြင့် သရုပ်ပြပုံ	၇
	စိတ်အကျယ် ၁၂၁-ပါး ခွဲပုံ	၇
	စိတ်သရုပ်ခွဲနည်း (ဇယားကွက်)	၉၊၁၂
	၂-စေတသိက်ပိုင်း	၁၃၊၂၃
၂။	စေတသိကသင်္ဂဟ ဝိဘာဂနည်း	၁၃
	စေတသိက်မည်ပုံနှင့် စေတသိက် ၅၂ မျိုး	၁၃
၃။	သမ္မယောဂနည်း	၁၃၊၁၄
၄။	သင်္ဂဟနည်း	၁၄၊၁၆

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၅။	သမ္မယောဂနှင့် သင်္ဂဟ မရောပြွမ်းရှင်းပြသောနည်း	၁၆
	သမ္မယောဂနည်း သင်္ဂဟနည်းနှင့် မိဿကနည်းတို့ ဥ-ပါး ပေါင်းရှင်းပြခြင်း....	၁၈
	စေဘသ်က် သရုပ်ခွဲနည်း ဇယား	၁၉၊၂၃
	၃-ပကိဏ်းပိုင်း	၂၅၊၅၄
၆။	စိတ် စေတသိက်ကို ဝေဒနာ, ဟိတ်, ကိစ္စ, ဒွါရ, အာရုံ, ဝတ္ထု ဤ ခြောက်ခုတို့ဖြင့် ပေါင်းစုယူသိမ်းသော ပကိဏ္ဏက သင်္ဂဟနည်း	၂၅၊၅၄
(၁)	ဝေဒနာသင်္ဂဟနှင့် အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏာ ကဗျာအချုပ်	၂၅၊၂၆
(၂)	ဟေတုသင်္ဂဟ	၂၆၊၂၇
	"အဟိတ် တေရသ" အစချီသော သင်္ဂဟကဗျာ	၂၆
	"သုံး ကေဟိတ်" အစချီသော သင်္ဂဟကဗျာ	၂၇
(၃)	ကိစ္စသင်္ဂဟနှင့် အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏာ ကဗျာအချုပ်	၂၇၊၂၉
(၄)	ဒွါရသင်္ဂဟ	၃၀
(၅)	အာရမ္မဏသင်္ဂဟ	၃၁၊၃၈
	ကေန်အာရုံပြု	၃၁၊၃၂
	အနေကန် အာရုံပြု	၃၂၊၃၄
	အာရုံကိုမူထား၍ ကေန် အနေကန် အာရုံပြုစိတ်တို့ကို ပြခြင်း	၃၄၊၃၅
	ကေန်အာရုံပြု လက်ာ	၃၅
	အနေကန်အာရုံပြု လက်ာ....	၃၆
	လောဘမူသည် စသောစိတ်တို့၏ အလေးအမြတ် အာရုံပြုလက်ာ	၃၇
	စေတသိက် အာရုံပြုလက်ာ	၃၈
(၆)	ဝတ္ထုသင်္ဂဟ	၃၈၊၃၉
	ဝတ္ထုရုပ်ကို မှီသောစိတ်များ	၃၈
	ရုံခါမှီ ရုံခါမမှီ	၃၈
	ဝတ္ထုရုပ်ကို မမှီသောစိတ်များ	၃၈
	ဘုံအားဖြင့် ဝေဖန်ပြခြင်း....	၃၉
	စေတသိက်တို့ကို ဝတ္ထုသင်္ဂဟဖြင့် ခွဲပုံ လက်ာ	၃၉
	ပကိဏ္ဏကသင်္ဂဟ မိဿကနည်း	၃၉၊၄၀

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
	ဝေဒနာသင်္ဂဟ ဟေတုသင်္ဂဟ သရုပ်ခွဲနည်း (ဇယားကွက်)	၄၁၊၄၂
	ကိစ္စသင်္ဂဟ သရုပ်ခွဲနည်း (ဇယားကွက်)	၄၃၊၄၆
	ဒွါရသင်္ဂဟ သရုပ်ခွဲနည်း (ဇယားကွက်)	၄၇၊၄၈
	အာရမ္မဏသင်္ဂဟ သရုပ်ခွဲနည်း (ဇယားကွက်)	၄၉၊၅၂
	ဝတ္ထုသင်္ဂဟ သရုပ်ခွဲနည်း (ဇယားကွက်)	၅၃၊၅၄
	၄-ဝီထိပိုင်း	**၅၅၊၁၁၈**
၇။	ဝီထိချနည်း	၅၅
	ဝီထိမည်ပုံ	၅၅
	ဝီထိအချုပ် ၂-မျိုး	၅၃
ပဉ္ဇဒွါရဝီထိ ၅-ပါး	....	၅၅
	စက္ခုဒွါရဝီထိ ၁၅	၅၅
	အတိမဟန္တာရုံဝီထိဖြစ်ပုံ	၅၅
	မဟန္တာရုံ ၂-ဝီထိ	၅၅
	ပရိတ္တာရုံ ၆-ဝီထိ	၅၆
	အတိပရိတ္တာရုံ ၆-ဝီထိ	၅၆
	၇၅-ဝီထိ	၅၆
	စိတ် သရုပ် အာရုံပြု စသောအားဖြင့် ဝေဖန်ပုံ	၅၆၊၅၇
မနောဒွါရဝီထိ	....	၅၈
မနောဒွါရဝီထိ ၂-ပါး	....	၅၈
ကာမဇောဝီထိ ၉-ပါး	....	၅၈
ဝိဘူတာရုံ ၅-ဝီထိ	....	၅၈
အဝိဘူတာရုံ ၂-ဝီထိ	....	၅၈
စိတ်သရုပ် စသောအားဖြင့် ဝေဖန်ပုံ	....	၅၈၊၅၉
ဝိဘူတာရုံ အဝိဘူတာရုံ နှစ်ဝီထိ ဖြစ်ဟန်	....	၅၉
"ဒွိ မနောဒွါ" အစချီသော ဂဗျာ....	....	၅၉
မရဏာသန္နဝီထိ	....	၆၀
ပဉ္ဇဒွါရဌ် မရဏာသန္နဝီထိ (၂၀)	....	၆၀
စက္ခုဒွါရိက မရဏာသန္နဇောဝီထိ ၄-ပါး	....	၆၁
မရဏာသန္နဝီထိကို စိတ်သရုပ် စသည်ဖြင့် ဝေဖန်၍ ပြခြင်း	....	၆၁
မနောဒွါရ မရဏာသန္နဝီထိ	....	၆၂

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
မနောဒွါရ မရဏာသန္နဝီထိ ၄-ပါး	....	၆၂၊၆၃
ရဟန္တာ၏ မရဏာသန္နဝီထိ	....	၆၄
ဝိပါက်ချဟန် ဇောချဟန်များ	....	၆၅
တဒါရုံကျခြင်း အင်္ဂါ ၃-ပါး	....	၆၆
အာဂန္တုက ဘဝင်ကျခြင်း	....	၆၆
ဇောချဟန်	....	၆၇၊၈၂
ဘုရားရဟန္တာများနှင့် ဣဋ္ဌ အနိဋ္ဌ သဘော အဆုံးအဖြတ်	....	၆၇၊၇၁
အာရုံအားလျော်စွာ လိုက်လျော မလိုက်လျောခြင်း အကြောင်းများ		၇၁
ကြိယာဇောနောင် တဒါရုံကျပုံအဆုံးအဖြတ်	....	၇၃၊၇၅
အဋ္ဌကထာကို အထွတ်အမြတ် လေးစားရိုသေအပ်ကြောင်း	....	၇၅၊၈၂
ဝိပလ္လာသ ၄-ပါး, ၁၂-ပါး	....	၇၆
ဟသိတုပ္ပါဒ် ဖြစ်ပုံ	....	၈၁
အတီတဘဝင် စသည်မည်ပုံ	....	၈၂
အတီတဘဝင်	....	၈၃
ဘဝင်္ဂစလန	....	၈၃
ဘဝင်္ဂုပစ္ဆေဒ	....	၈၄
ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း	....	၈၄
မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း	....	၈၄
စက္ခု, သောတ, ဃာန, ဇိဝှါ, ကာယ	....	၈၄
စက္ခုဝိညာဉ် စသည်	....	၈၄
သမ္ပဋိစ္ဆန	....	၈၅
သန္တီရဏ	....	၈၅
ဝုဋ္ဌော	....	၈၅
ဇော	....	၈၅
တဒါရုံ	....	၈၅
ဘဝင်လှုပ်ခြင်း	....	၈၅
မန္ဒာယုကစသော ပသာဒသုံးမျိုးနှင့် ပဉ္စဝိညာဏ် မှီရာပသာဒ	....	၈၆
မန္ဒာယုကပသာဒ	....	၈၆
အမန္ဒာယုကပသာဒ	....	၈၆
မဇ္ဈိမာယုကပသာဒ	....	၈၆
အပွနာဝီထိ	....	**၈၈၊၉၇**
အပွနာဝီထိ ၅-ပါး	....	**၈၈**

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ဈာနဝီထိ ၂-ပါး	....	၈၈
အာဒိကမ္မိကဝီထိ ဖြစ်ဟန်	....	၈၈
သမာပဇ္ဇနဝီထိ ဖြစ်ဟန်	....	၈၈
ပစ္စဝေက္ခဏာဝီထိဖြစ်ဟန်	....	၈၈
ဈာနဝီထိပေါင်း ၇၂-ပါး	....	၈၈
ပစ္စဝေက္ခဏာဝီထိ ၁၉၂-ပါး	....	၈၈
"ဈာန်ကိုးခုကို" အစချီသော သင်္ဂဟကဗျာ	....	၈၈
ဈာနဝီထိ၌ ဖြစ်သော စိတ်သရုပ် အာရုံစသည့်လက်ာ	....	၈၉
"ပစ္စဝေက္ခဏာ ချရာမနော" အစချီသော သင်္ဂဟကဗျာ	....	၉၀
နိမိတ် ဘာဝနာ စသည် ၃-ပါးစီ	....	၉၀
မဂ္ဂဝီထိ	....	၉၀၊၉၂
မဂ္ဂဝီထိ ၄-ပါး	....	၉၀
သောတာပတ္တိမဂ္ဂဈာနဝီထိ ၅-ပါး	....	၉၀
ပစ္စဝေက္ခဏာ ဝီထိငါးမျိုး	....	၉၁
"မင်္ဂလေးတန်ကို" အစချီသော သင်္ဂဟသပေါက်	... .	၉၁
မဂ္ဂဝီထိ၌ စိတ်သရုပ်စသည်	....	၉၂
ဖလသမာပတ္တိဝီထိ	....	၉၃
ဖလသမာပတ္တိဝီထိဖြစ်ဟန်	....	၉၃
"ဂေါ်တြဘူ" အစချီသော သင်္ဂဟကဗျာ	.... ..	၉၃
အဘိညာဉ်ဝီထိ	....	၉၄၊၉၆
အဘိညာဉ်ဝီထိ ၇-ပါး	... .	၉၄
ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ်ဝီထိ	....	၉၄
ကျန်အဘိညာဉ်များ၌ အဓိဋ္ဌာန်ပုံများ	....	၉၅
အဘိညာဉ်တို့၏ အာရုံများ	....	၉၅
အဘိညာဉ်ငါးပါး	....	၉၅
အဘိညာဉ်ခြောက်ပါး	....	၉၆
နိရောဓသမာပတ္တိဝီထိ	....	၉၆၊၉၇
နိရောဓသမာပတ္တိဝီထိဖြစ်ဟန်	....	၉၆
ပုဗ္ဗကိစ္စလေးပါး	....	၉၇

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ	အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
စိတ်တို့၏တကြိမ်ဖြစ်ခြင်း စသောနည်းဖြင့် သရုပ်ခွဲခြင်း			....	၉၇
ဝါရဘေဒ	....	....	....	၉၈
ဥပ္ပတ္တိက္ကမ	....	....	....	၉၉
ဘူမိဇာတိဘေဒ	....	....	....	၉၉
သရူပဘေဒ	....	....	....	၁၀၀၊၁၀၁
ဝီထိပိုင်းဆိုင်ရာ ကျက်မှတ်ဖွယ်များ		....	....	၁၀၂၊၁၀၆
ကာမဝီထိဆိုင်ရာ ကျက်မှတ်ဖွယ်များ		....	....	၁၀၂၊၁၀၆
ဈာနဝီထိဆိုင်ရာ ကျက်မှတ်ဖွယ်များ		....	....	၁၀၆၊၁၁၁
၆-ကြိမ် ၇-ကြိမ်မြောက်နှင့် ၃-ကြိမ်မြောက်တို့၌ အပွနာ မဖြစ်နိုင်ခြင်းအကြောင်း		....	....	၁၀၈
ပရိကံ စသည်မည်ပုံ		....	....	၁၀၈
ဈာန်မည်ပုံ		....	....	၁၀၈
နီဝရဏ ငါးပါးကို ဈာန်အင်္ဂါငါးပါးဖြင့်ပယ်ပုံ		....	....	၁၀၈၊၁၀၉
အသုဘအာရုံ၌ ပထမဈာန်သာဖြစ်ခြင်း		....	....	၁၀၉
အပွနာမည်ခြင်း	....	....	....	၁၁၀
ဝသီဘော်ငါးပါး	....	....	....	၁၁၁
မဂ္ဂဖလဝီထိဆိုင်ရာ ကျက်မှတ်ဖွယ်များ....		....	....	၁၁၂၊၁၁၃
အဘိညာဏ် ဝီထိဆိုင်ရာ ကျက်မှတ်ဖွယ်များ		....	....	၁၁၃၊၁၁၃
ပရိကံစိတ်နှင့် အဘိညာဉ်စိတ်	....	....	....	၁၁၃
အဘိညာဉ်အရာ၌ စိတ်ကို ဆုံးမကြောင်း အခြင်းအရာ ၁၄-ပါး		....	....	၁၁၄၊၁၁၅
နိရောဓသမာပတ္တိ ဝီထိဆိုင်ရာ ကျက်မှတ်ဖွယ်များ....		....	....	၁၁၅၊၁၁၆
ဝီထိပိုင်းသရုပ်ခွဲနည်း (ဇယားကွက်)		....	....	၁၁၇၊၁၁၈
၃-ဘုံပိုင်း (ဝီထိမုတ်ပိုင်း)			....	၁၁၉၊၂၀၃
ဘူမိပုဂ္ဂလနည်း	....	....	....	၁၁၉
မူဂ္ဂိုလ် ၁၂	....	....	....	၁၁၉
အရိယာ ၉၆	....	....	....	၁၁၉
သောတာပန် ၂၄	....	....	....	၁၁၉
သကဒါဂါမ် ၁၂	....	....	....	၁၁၉
အနာဂါမ် ၄၈	....	....	....	၁၂၀
ရဟန္တာ ၁၂	....	....	....	၁၂၀
၃၁-ဘုံ ရေတွက်ပုံ	....	....	....	၁၂၁၊၁၂၃

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ကာမ ၁၁-ဘုံ	....	၁၂၁
အပါယ်လေးပုံ(ငရဲကြီး ၈)	....	၁၂၁
ငရဲငယ်များ	....	၁၂၂
ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ	....	၁၂၂
ဗြဟ္မာ ၂၀ (ရူပ ၁၆-ဘုံ)	....	၁၂၂၊၁၂၃
အရူပ ၄-ဘုံ	....	၁၂၃
တနည်း ၃၁-ဘုံ ရေတွက်ပုံ	....	၁၂၃
ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ၇-ဘုံ	....	၁၂၃
သတ္တဝါသ ဘုံကိုးဝ	....	၁၂၄
ကမ္ဘာပျက်ပုံ	....	၁၂၄
အနုသာသနီဌာနဂတ သံဝေဂဂါထာ	....	၁၂၅
ဘုံအဖွင့်ဝစနတ္ထများ	....	**၁၂၅**
အပါယ်ဆိုင်ရာ အဖွင့်ဝစနတ္ထများ	....	၁၂၅
ငရဲကြီး ရှစ်ထပ်	....	၁၂၅
အသုရာ	....	၁၂၆
ပြိတ္တာ	....	၁၂၆
တိရစ္ဆာန်	....	၁၂၆
အပါယ်	....	၁၂၆
ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ ဆိုင်ရာ အဖွင့် ဝစနတ္ထများ	....	၁၂၆
မနုဿလူ့ဘုံ	....	၁၂၆
စတုမဟာရာဇ်	....	၁၂၆
တာဝတိံသာ	....	၁၂၅
ယာမာ	....	၁၂၆
တုသိတာ	....	၁၂၆
နိမ္မာနရတိ	....	၁၂၆
ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီ	....	၁၂၆
ဗြဟ္မာဘုံဆိုင်ရာ အဖွင့် ဝစနတ္ထများ	....	၁၂၆
ပထမဈာန် ၃-ဘုံ	....	၁၂၆
ဒုတိယဈာန် ၃-ဘုံ	....	၁၂၇
တတိယဈာန် ၃-ဘုံ	....	၁၂၇
စတုတ္ထဈာန်ဘုံများ	....	၁၂၇
သုဒ္ဓါဝါသ ၅-ဘုံ	....	၁၂၇

http://www.dhammadownload.com

[ဆော်] ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်း

မာတိကာ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
အရူပ ၄-ဘုံ	....	၁၂၇
ငရဲကြီးရှစ်ထပ်နှင့် အပါယ် ၄-ဘုံ	....	၁၂၇
ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ	....	၁၂၈၊၁၂၉
ဗြဟ္မာ	....	၁၂၉
သုဒ္ဓါဝါသငါးဘုံ	....	၁၃၀
အရူပလေးဘုံ	....	၁၃၀
ဘုံတို့၏ အကွာအဝေး	....	၁၃၁
ဘုံအကွာအဝေးဆောင်ပုဒ်များ	....	၁၃၃
ပိဋ္ဌကသင်္ချာယူနည်း	.. ..	၁၃၄
သတ္တဝါတို့၏သက်တမ်း	....	၁၃၅
ငရဲကြီးရှစ်ထပ်သက်တမ်း	....	၁၃၅
နတ်သက်ကို လူသက်အားဖြင့် ပြပုံနှင့် လေးဆတက်ပုံ	....	၁၃၆
ဆောင်ပုဒ် (နတ်သက်)	....	၁၃၆၊၁၃၇
သက်တမ်း ဆုတ်ယုတ်ပုံ တက်ပုံ	....	၁၃၇
ကပ်အမျိုးမျိုးနှင့် ဘုရားပွင့်ရာကာလများ	....	**၁၃၈**
အာယုကပ်	....	၁၃၈
အန္တရကပ်	....	၁၃၇
အသင်္ချေယျကပ်	....	၁၃၈
အသင်္ချေယျထေးကပ်နှင့် မဟာကပ်	....	**၁၃၉**
သံဝဋ္ဌအသင်္ချေယျကပ်	....	၁၃၉
သံဝဋ္ဌဌာယီကပ်	....	၁၃၉
ဝိဝဋ္ဌကပ်	....	၁၃၉
ဝိဝဋ္ဌဌာယီကပ်	....	၁၃၉
မဟာကပ်	....	၁၃၉
မဟာကပ်၏ပမာဏ	....	၁၃၉
မဟာကပ်ခြောက်မျိုး	....	၁၃၉
သာရကပ်	....	၁၃၉
မဏ္ဍကပ်	....	၁၃၉
ဝရကပ်	....	၁၃၉
သာရမဏ္ဍကပ်	....	၁၃၉
ဘဒ္ဒကပ်	....	၁၃၉

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
သုညကပ်	....	၁၃၉
ဗြဟ္မာတို့၏သက်တမ်းများ	....	၁၄၀
ဂ-ဘုံ၌ ပဋိုလ်ဖြစ်(ဘူမိပဋိလနည်း)	....	၁၄၁
"အပါယ် ဒုရ" အစချီသော ကဗျာအချုပ်	....	၁၄၁
"တယောက် ငါးဘုံ" အစချီသော ကဗျာအချုပ်	....	၁၄၂
ပဋိုလ်သည် ဘုံ၌ဖြစ်	....	၁၄၂
"သုံး လေး ခုနစ်" အစချီသော ကဗျာအချုပ်	....	၁၄၂
ဃ-ဘုံ၌ စိတ်ဖြစ်(ဘူမိစိတ္တနည်း)	....	၁၄၃
"သုံးဆယ့်ခုနစ်" အစချီသော ကဗျာအချုပ်	....	၁၄၄
စိတ်သည် ဘုံ၌ဖြစ်(ဘူမိစိတ္တနည်း)	....	၁၄၄
"တဘုံလေးသာ" အစချီသော ကဗျာပျို	....	၁၄၆
၁၀-ပဋိုလ်၌ ဖြစ်သောစိတ်များ(ပဋိလစိတ္တနည်း)	....	၁၄၆
ကာမပဋိုလ်တို့၌ ရသောစိတ်များ	....	၁၄၆
ရူပဗြဟ္မာတို့၌ ရအပ်သောစိတ်များ	....	၁၄၇
အရူပပဋိုလ်တို့၌ ရအပ်သောစိတ်များ	....	၁၄၇
"စျာန်မရသည်" အစချီသော ကဗျာပျို	....	၁၄၈
စိတ်သည် ပဋိုလ်၌ဖြစ်(ပဋိလစိတ္တနည်း)	....	၁၄၈
"ပဋိုလ်တယောက်" အစချီသော ကဗျာ	....	၁၄၉
ဘုံ၌ ပဋိုလ်ဖြစ် ဘုံ၌ စိတ်ဖြစ် သရုပ်ခွဲနည်း နှစ်နည်း(ဇယားကွက်)		၁၅၀၊၁၅၁
ပဋိုလ်၌ စိတ်ဖြစ် သရုပ်ခွဲနည်း (ဇယားကွက်)	....	၁၅၂၊၁၅၃
ကမ္မစတုက္ကအကျဉ်း	....	**၁၅၄**
ကိစ္စအားဖြင့် ကိစ္စစတုက္ကကံ ၄-ပါး	....	၁၅၄
အကျိုးပေး အလှည့်အစဉ်ဖြင့် ပါကဒါနပရိယာယစတုက္ကကံ ၄-ပါး		၁၅၄
အကျိုးပေးရာကာလအားဖြင့် ပါကကာလစတုက္ကကံ ၄-ပါး	....	၁၅၄
အကျိုးပေးရာ ဘုံအားဖြင့် ပါကဌာနစတုက္ကကံ ၄-ပါး	....	၁၅၄
စတုက္ကအဆုံးအဖြတ်	....	၁၅၄
ကမ္မစတုက္ကအကျယ်	....	၁၅၅
ကိစ္စစတုက္ကကံ အဓိပ္ပါယ်များ	....	**၁၅၅**
ဇနကကံ	....	၁၅၅
ဥပတ္ထမ္ဘကကံ	....	၁၅၅
ဥပပီဠကကံ	....	၁၅၅

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ	အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
ဥပဃာတကံ	....	....	....	၁၅၅
ဇနကနှင့် ဥပဃာတက ထူးခြားပုံ	....	...	....	၁၅၅၊၁၅၆
သုဂတိဘုံအတွက် ကိစ္စစတုက္က ရှင်းလင်းချက်	....	....	....	၁၅၇
ဒုဂ္ဂတိဘုံအတွက် ကိစ္စစတုက္ကရှင်းလင်းချက်	....	....	....	၁၅၈
ပါကဒါနုပရိယာယစတုက္ကံ လေးပါး		....	....	၁၅၉၊၁၆၁
ဂရုကံ	....	....	....	၁၅၉
အာသန္နကံ	....	....	....	၁၅၉
အာစိဏ္ဏကံ	....	....	....	၁၆၀
ကဋတ္တာကံ	....	....	....	၁၆၀
ပါကကာလစတုက္ကံ လေးပါး	....	....	....	၁၆၁၊၁၆၄
ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယကံ	....	....	....	၁၆၁၊၁၆၂
ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယကံ	....	....	....	၁၆၂၊၁၆၃
အပရာပရိယဝေဒနီယကံ	....	....	....	၁၆၃
အဟောသိကံ	....	....	....	၁၆၃၊၁၆၄
ပါကဌာနစတုက္ကကံများ	....	....	....	၁၆၄၊၁၈၆
ကာမကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံ	....	....	....	၁၆၄
ကာယဒွါရ	....	....	....	၁၆၄
ကာယကံ ၃-ပါး	....	....	....	၁၆၄
ဝစီကံ ၄-ပါး	....	....	....	၁၆၄
မနောကံ ၃-ပါး	....	....	....	၁၆၄
ဒွါရဖြင့်ကံ,ကံဖြင့် ဒွါရကို မှတ်ခြင်း	....	....	....	၁၆၄၊၁၆၇
ကမ္မပထ မမြောက်သော ကုသိုလ် မရှိခြင်း	....	....	....	၁၆၇
အကုသလကမ္မပထ ၁၀-ပါးတို့၏ အင်္ဂါပယောဂစသည်		....	....	၁၆၈၊၁၆၉
ပါဏာတိပါတ အင်္ဂါ ၅-ပါးနှင့် ပယောဂ ၆-ပါး	....	....	....	၁၆၈၊၁၆၉
အဒိန္နာဒါန် အင်္ဂါ ၅-ပါး	....	....	....	၁၆၉
ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ အင်္ဂါ ၄-ပါး	....	....	....	၁၇၀
အဂမနီယဝတ္ထု ၂၀-ပါး	....	....	....	၁၇၀
စောင့်ရှောက်အပ်သော မိန်းမတကျိပ်		....	....	၁၇၀
မယားတကျိပ်	....	....	....	၁၇၀
"မာပိ မာပိ" အစချီသော သင်္ဃာကဗျာ		....	....	၁၇၀

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ကာမေသုမိစ္ဆာစာရအဆုံးအဖြတ်	၁၇၀၊၁၇၁
သေရည်သောက်ခြင်း၏ အပြစ် အဆုံးအဖြတ်	၁၇၂
မုသာဝါဒအင်္ဂါ ၄-ပါး	၁၇၃
ပိသုဏဝါစာ စသည်တို့၏ အင်္ဂါများ	၁၇၄၊၁၇၅
ပိသုဏဝါစာ အင်္ဂါ ၄-ပါး	၁၇၄
ဖရုသဝါစာ အင်္ဂါ ၃-ပါး	၁၇၄
သမ္ဖပ္ပလာပဝါစာ အင်္ဂါ ၂-ပါး	၁၇၅
အဘိဇ္ဈာအင်္ဂါ ၂-ပါး	၁၇၅
ဗျာပါဒအင်္ဂါ ၂-ပါး	၁၇၅
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအင်္ဂါ ၂-ပါး	၁၇၅
အကုသလကမ္မပထ ၁၀-ပါးကို ဓမ္မတရားကိုယ်စသောအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	၁၇၅၊၁၇၆
ဓမ္မအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	၁၇၆
ကောင်္စသအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း....	၁၇၆
အာရုံအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	၁၇၆
ဝေဒနာအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	၁၇၆
မူလအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	၁၇၆
ကုသလကမ္မပထတရား ၁၀-ပါး	၁၇၆၊၁၇၇
ကုသလကမ္မပထတရား ၁၀-ပါးကို ဓမ္မစသောအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	၁၇၇
ကုသလကမ္မပထ ၁၀-ပါးကို ဒါန သီလ ဘာဝနာအားဖြင့် ဝေဖန်ပြပုံ	၁၇၈
ပုညကြိယာဝတ္ထု ၁၀-ပါး	**၁၇၈**
ဒါန	၁၇၈
သီလ	၁၇၈
ဘာဝနာ	၁၇၈
အပစာယန	၁၇၉
ဝေယျာဝစ္စ	၁၇၉
ပတ္တိဒါန	၁၇၉
ပတ္တာနုမောဒနာ	၁၇၉
ဓမ္မဿဝန	၁၇၉
ဓမ္မဒေသနာ	၁၇၉
ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မ	၁၈၀
ပုညကြိယာဝတ္ထုတို့ကို ဒါန သီလ ဘာဝနာ၌သွင်းယူပုံ	၁၈၀

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ဥဒ္ဓစ္စစေတနာဆိုင်ရာ အကျိုးပေးပုံ အဆုံးအဖြတ်	....	၁၈၁
ဥက္ကဋ္ဌကုသိုလ်ကံ	....	၁၈၁
ဩမကကုသိုလ်ကံ	....	၁၈၂
ကုသိုလ်ကံအကျိုးပေးရာ၌ ပါဝင်သောဟိတ်များ	....	၁၈၂
စျာန်အကျိုးပေး အမြတ် အလတ် အညံ့ ကွဲပြားပုံ	....	၁၈၂
ပရိတ္တစျာန်	....	၁၈၃
မဇ္ဈိမစျာန်	....	၁၈၃
ပဏီတစျာန်	....	၁၈၃
အဘိညာဏ်သည် ပဋိသန္ဓေအကျိုးမပေးခြင်း	....	၁၈၄
အသညသတ်ဘုံ၌ဖြစ်ပုံ	....	၁၈၅
စျာန်ရပုထုဇဉ်စသည်တို့ မိမိတို့ဖြစ်လိုရာဘုံ၌ ဖြစ်နိုင်ခြင်း	....	၁၈၅
စျာန်ရ မိန်းမတို့မှာ မိမိတို့လားရာ ပဌမစျာန်ဘုံ စသည်တို့တွင် အနိမ့်ဆုံးဘုံ၌သာ ဖြစ်ရခြင်း	....	၁၈၆
ကမ္မစတုက္ကလေးရပ် ရောစပ်ပုံများနှင့် စက်လှည့်ပုံ	....	၁၈၆
ဥပစ္ဆေဒကမရဏ အဆုံးအဖြတ်	....	၁၈၇၊၁၉၀
ကိုယ်ဝန်ပျက်ခြင်း ၃-ပါး	....	၁၉၀
သေချိန်ကာလမဟုတ်ပဲ သေခြင်း ၇-ပါး, ၀-ပါး	....	၁၉၀
မရဏာသန္နဝီထိနှင့် ပဋိသန္ဓေစိတ်	....	၁၉၁
သခ်ါရအရ	....	၁၉၁
မရဏာသန္နဝီထိ၏အာရုံ	....	၁၉၂
သသက်ဝိနိစ္ဆယ	....	၁၉၂၊၂၀၃
ဝိညတ္တိဂ္ဂဟဏဝီထိအကျယ်	....	၁၉၂
ကာယဝိညတ်ဖြစ်ပုံ ဝီထိ ၃-ဆင့်	....	၁၉၃
ဝိညတ် အဓိပ္ပါယ်	....	၁၉၄
ကာယဝိညတ် ဝီထိများဖြစ်ပုံ	....	၁၉၅
စတုတ္ထ မနောဒ္ဓါရဝီထိ	....	၁၉၅
ပဉ္ဇမ မနောဒ္ဓါရဝီထိ	....	၁၉၆
ကာယဝိညတ်ကို ၅-ဝီထိအားဖြင့် သိခြင်း	....	၁၉၆
ကာယဝိညတ်ဖြစ်ပုံကိုသိသော ဝီထိ ၃-မျိုး	....	၁၉၇
ဝီထိ ၉-မျိုးပြ သင်္ဂဟဂါထာ	....	၁၉၈
ကာယဝိညတ်၏အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေသော ဝီထိ ၉-ပါး	....	၁၉၉
ဝစီဝိညတ်ဝီထိများ	....	၁၉၉

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
အသံတိုရှည်	....	၂၀၀
အခြေခံဝိထိ ၃-ခုတို့ များစွာဖြစ်ခြင်း	....	၂၀၀
စတုတ္ထဝိထိ	....	၂၀၀
သမ္မဟာဂကာရပညတ်ဝိထိနှင့် နာမပညတ်ဝိထိ	....	၂၀၁
အကွာရုတလုံးအတွက် နာမဝိထိဖြစ်ပုံ	....	၂၀၁
ဝေါဟာရနာမပညတ်နှင့် ဒြဗ်ကိုအာရုံပြုသော အတ္ထဝိထိ ၂-မျိုး	....	၂၀၂
ဝိထိအစဉ် ၄-ဆင့် ၅-ဆင့်ယူပုံ	....	၂၀၂
ဝိထိအစဉ် ၁၀-ဆင့်ဖြင့် အသံတခု၏အဓိပ္ပါယ်ကို သိရခြင်း	....	၂၀၂၊၂၀၃
၆-ရူပ်ပိုင်း	....	၂၀၄၊၂၃၆
၁၁-ရူပသရူပဝိဘာဂနည်း	....	၂၀၄၊၃၃၂
ရူပ်မည်ပုံ	....	၂၀၄
ရူပ်ပရမတ်ဖြစ်ပုံ	....	၂၀၄
ရူပသမုဒ္ဒေသ	....	၂၀၄၊၂၀၇
ရူပ်အပြား	....	၂၀၄
ရူပ်အမျိုး ၈ဘတ် ၁၁-ပါး	....	၂၀၅
ရူပ် ၂၈-ပါး	....	၂၀၅
ဘာဝရူပ် ၂-ခုနှင့် ဣန္ဒြိယပစ္စည်း	....	၂၀၅
ဣန္ဒြိယပစ္စည်း တပ်နိုင်သော အင်္ဂါများ	....	၂၀၅
ဣန္ဒြိယရူပ်ဖြစ်သော်လည်း ဣန္ဒြိယပစ္စည်း မရနိုင်ပုံ....	....	၂၀၆
လိင် နိမိတ္တ ကုတ္တ အာကပ္ပတို့၏အထူး	....	၂၀၆
ဟဒယဝတ္ထုကို ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်၌ ဟောတော်မမူခြင်းအကြောင်း		၂၀၆၊၂၀၇
ရူပဝိဘာဂ	....	၂၀၈၊၂၁၂
ရူပ်ကို မိုင်းခြားပုံ ဧကကနည်းအားဖြင့် ၄၃-ပါး	....	၂၀၈
ပကိဏ္ဏကဒုက် ၁၄-ပါး	....	၂၀၈
ဝတ္ထုဒုက် ၂၅-ပါး	....	၂၀၈
အာရမ္မဏဒုက် ၂၅-ပါး	....	၂၀၈
အာယတနဒုက် ၁၀-ပါး	....	၂၀၉
ဓာတုဒုက် ၁၀-ပါး	....	၂၀၉
ဣန္ဒြိယဒုက် ၈-ပါး	....	၂၀၉
သုခုမရူပဒုက် ၁၂-ပါး	....	၂၀၉

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
သရုပ်ခွဲပုံ(စက်လှည့်ပုံ)	၂၁၀
စက္ခုနှင့် သောတ အသမ္ဗတ္တဖြစ်ပုံ	၂၁၁
ရူပသမုဋ္ဌာန	၂၁၂၊ ၂၁၆
ရုပ်ကိုဖြစ်စေသည့်အကြောင်းတရား ၄-ပါး	၂၁၂
ရုပ်ကိုဖြစ်စေသည့် ကံစေတနာများ....	၂၁၂
ရုပ်တို့ကိုဖြစ်စေသည့်စိတ်များ	၂၁၂
ရယ်ရှင်ရုပ် စသည်တို့ကို ဖြစ်စေသည့်စိတ်များ	၂၁၃
စက်လှည့်၍ သရုပ်ခွဲခြင်း	၂၁၄
တေဇောသည် ဌီဿိဇောက်မှ ဥတုဇရုပ်ကို ဖြစ်စေခြင်း	၂၁၄
အာဟာရ၏ အာဟာရဇရုပ်ကို ဖြစ်စေသည့်အချိန်....	၂၁၄
ကေဇရုပ် စသည်ဖြင့် ခွဲဝေခြင်း	၂၁၅
စတုဇရုပ် ၁၁-ပါးယူပုံ	၂၁၅
စတုဇရုပ် ၁၃-ပါးယူပုံ	၂၁၅
လက္ခဏရုပ်လေးပါးသည် နှ ကုတောစိသမုဋ္ဌာန မုချသာ	၂၁၅
စက်လှည့်၍ သရုပ်ခွဲပုံ	၂၁၆
ရူပကလာပ	၂၁၆၊ ၂၁၇
ရုပ်ကလာပ်လက္ခဏာ ၄-ပါး	၂၁၆
ကလာပ်အားဖြင့် စက်လှည့်၍ သရုပ်ခွဲပုံ	၂၁၆
ရူပပဝတ္တိက္ကမ	၂၁၇၊ ၂၃၂
ကာမဘုံ၌ ရုပ်ဖြစ်စဉ်	၂၁၇
ကာမသံသေဒဇဥပပါတ်ပုဂ္ဂိုလ်များ	၂၁၇
အပါယ်သံသေဒဇပုဂ္ဂိုလ်	၂၁၇
အပါယ်ဥပပါတ်	၂၁၇
သုဂတိဥပပါတ်ပုဂ္ဂိုလ်၌ ဣန္ဒြေမချို့တဲ့စကောင်း	၂၁၈
သုဂတိ သံသေဒဇပုဂ္ဂိုလ်၌ စက္ခု သောတ ဃာန ချို့တဲ့နိုင်ခြင်း	၂၁၈
ကလာပ်သုံးစည်း ရသည့်သတ္တဝါ	၂၁၈
အမိဝမ်း၌ ဂဗ္ဘသေယျကသတ္တဝါတို့၏ ရုပ်ဖြစ်စဉ်	၂၁၉၊ ၂၂၀
ပဿာဒရုပ်တို့ ၁၁-သတ္တာဟသို့ရောက်မှ ပေါ်လာခြင်း	၂၂၁၊ ၂၂၃
ကမ္မေနနှင့် ကမေန အဆုံးအဖြတ်	၂၂၃၊ ၂၂၄
ဌီကာကျော်ဆရာ၏ အယူအဖွင့်မှားပုံ	၂၂၄၊ ၂၂၅

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
သမာနဝါဒ	....	၂၂၆
ဇစ္စန္ဓ, ဇစ္စဗန္ဓရ, ဇစ္စသာနကပုဂ္ဂိုလ်များ	....	၂၂၇
ယောနိလေးရပ်ကို ဂတိငါးပါးနှင့်စပ်ပုံ	....	၂၂၇
ဂဗ္ဘသေယျကဒ္ဒ ဇီဝါယတန မချို့စကောင်း	....	၂၂၈
ရုပ်လေးပါးတို့ အသီးသီး စတင်ဖြစ်ပေါ်လာပုံအစဉ်	....	၂၂၀
ဥပါဒ်ခဏဒ္ဓ စိတ်က အားကောင်း၍ ဌီခဏဒ္ဓ ရုပ်အားရှိပုံ	....	၂၂၉
ရုပ်က ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်သော ဌီခဏ	....	၂၂၉
ရုပ်လေးပါးတို့ နောက်ဆုံးချုပ်ပုံအစဉ်	....	၂၃၀
ရုပ်၏ဘဝသံသရာလည်ပုံ	....	၂၃၀
အနုသာသနီဂါထာ	....	၂၃၁
ရူပဘုံ၌ ရုပ်ဖြစ်စဉ်	....	၂၃၁
အသညတ်ဘုံ၌ရအပ်သောရုပ်များ	....	၂၃၁
ကာမဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေအခါ ဇီဝိတနဝကကလာပ် သီးခြားမရခြင်း အကြောင်း	....	၂၃၂
စက်လှည့်သရုပ်ခွဲပုံ	....	၂၃၂
ရုပ်ပိုင်း သရုပ်ခွဲနည်း (ဇယားကွက်)	....	၂၃၃၊၂၃၆
	၇-သမုစ္စည်းပိုင်း	၂၃၇၊၃၂၇
၁၂-သမုစ္စယသင်္ဂဟနည်း	....	၂၃၇
သဘာဝဓမ္မ ၇၂-ပါး	....	၂၃၇
သမုစ္စယသင်္ဂဟ ၄-ပါး	....	၂၃၇
အကုသလသင်္ဂဟ ၉-မျိုး	... .	၂၃၇
(၁) အာသဝ	....	၂၃၇
အာသဝအဓိပ္ပါယ်	....	၂၃၇
အာသဝအမျိုးမျိုး	....	၂၃၈
ကာမာသဝ	....	၂၃၉
ဘဝါသဝ	....	၂၃၉
ဒိဋ္ဌာသဝ	....	၂၃၉
အဝိဇ္ဇာသဝ	....	၂၃၉
အာသဝကို စိစဉ်ဟောကြားပုံ	....	၂၃၉
သာသဝနှင့် အာသဝသမ္မယုတ္တ	....	၂၃၉
စက်လှည့်၍ သရုပ်ခွဲပုံ	....	၂၄၀

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
(၂) ဩဃ (၃) ယောဂ	....	၂၄၀
ဩဃအဓိပ္ပါယ်	....	၂၄၁
ယောဂအဓိပ္ပါယ်	....	၂၄၁
(၅) ဂန္ထ ၄-ပါး	....	၂၄၁
ဂန္ထဝစနတ္ထ	....	၂၄၁
ကာယဂန္ထမည်ပုံ	....	၂၄၁
အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထ	....	၂၄၁
ဗျာပါဒကာယဂန္ထ	....	၂၄၁၊ ၂၄၂
သီလမ္ဗတပရာမာသကာယဂန္ထ	....	၂၄၂
ဣဒံ သစ္စာဘိနိဝေသကာယဂန္ထ	....	၂၄၂
ဒေါသ ၁၉-ပါး သရုပ်များ	....	၂၄၂
ဟောပုံအစီအစဉ်	....	၂၄၃
စက်လှည့်သရုပ်ခွဲပုံ	....	၂၄၃
(၅) ဥပါဒါန်လေးပါး	....	၂၄၃
ဥပါဒါန်မည်ပုံ	....	၂၄၃
ကာမုပါဒါန်	....	၂၄၃
ဒိဋ္ဌုပါဒါန်	....	၂၄၃
သီလမ္ဗတုပါဒါန်	....	၂၄၄
အတ္တဝါဒုပါဒါန်	....	၂၄၄
သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် မဂ်ကိုသာ တားခြင်း	....	၂၄၅
ဟောပုံအစဉ်	....	၂၄၅
စက်လှည့်သရုပ်ခွဲပုံ	....	၂၄၅
(၆) နီဝရဏခြောက်ပါး (တရားကိုယ် ဂ-ပါး)	....	၂၄၅
နီဝရဏအဓိပ္ပါယ်	....	၂၄၆
ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏ	....	၂၄၆
ဝိစိကိစ္ဆာနီဝရဏ	....	၂၄၆
ထိနနှင့်မိဒ္ဓ, ဥဒ္ဓစ္စနှင့် ကုက္ကုစ္စတို့ကို နီဝရဏဘာခုဘည်းအဖြစ် ဆိုခြင်း အကြောင်း	....	၂၄၆

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ	အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
(၇)အနုသယ ၇-ပါး	(တရားကိုယ် ၆-ပါး)	....	....	၂၄၇
အနုသယမည်ပုံ	....	....	....	၂၄၇
စက်လှည့်သရုပ်ခွဲပုံ	....	....	....	၂၄၈
(၈) သံယောဇဉ် ၁၀-ပါး	(တရားကိုယ် ၉-ပါး)		....	၂၄၈
သံယောဇဉ်မည်ပုံ	....	....	....	၂၄၈
မာန်ကိုးပါး	....	....	....	၂၄၈
ယာထာဝမာန် ၃-ပါး	....	....	....	၂၄၈၊ ၂၄၉
အယာထာဝမာန် ၆-ပါး	....	....	....	၂၄၉
မစ္ဆေရငါးပါး	....	....	....	၂၄၉
မစ္ဆေရငါးပါးတို့ အကျိုးပေးပုံ	....	....	....	၂၄၉-၂၅၀
(၉) ကိလေသာ ၁၀-ပါး	....	....	....	၂၅၁
ကိလေသာမည်ပုံ	....	....	....	၂၅၁
စက်လှည့်သရုပ်ခွဲပုံ	....	....	...	၂၅၁
ကာမနှင့်ဘဝတို့၏တရားကိုယ်ကို တဏှာဟု ယူပုံ	....		....	၂၅၁
စက်လှည့်သရုပ်ခွဲပုံ	....	....	....	၂၅၂
"လော ကိုးမည်ရှိ" အစချီသောသင်္ဂဟကဗျာ	....		....	၂၅၂
မိဿက သင်္ဂဟ ၇-မျိုး	....	....	....	၂၅၂
(၁) ဟိတ်	....	....	....	၂၅၂
ဟိတ် ၆-ပါး	....	....	....	၂၅၂
ဟိတ်မည်ပုံ	....	....	....	၂၅၃
စက်လှည့်သရုပ်ခွဲပုံ	....	....	....	၂၅၃
(၂) ဈာန် ၇-ပါး	....	....	....	၂၅၃
ဈာန်, ဈာနင်	....	....	....	၂၅၃
ဈာန်အဓိပ္ပါယ်	....	....	....	၂၅၃
ဈာနင်	....	....	....	၂၅၃
စက်လှည့်သရုပ်ခွဲပုံ	....	....	....	၂၅၃
ပဋ္ဌာန်းက အစချီသော သင်္ဂဟကဗျာ	....	....	....	၂၅၄

http://www.dhammadownload.com

ပရမတ္ထသင်္ဂဟပဘေဒနီကျမ်း

မာတိကာ	အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
(၃) မဂ္ဂင် ၁၂-ပါး (တရားကိုယ် ၉-ပါး)	....	....		၂၅၄
မဂ္ဂင်မည်ခြင်း	....	....	....	၂၅၄
စက်လှည့်သရုပ်ခွဲပုံ	....	....	....	၂၅၄
"အင်္ဂဂိုက" အစချီသော သင်္ဂဟကဗျာ	....	....	....	၂၅၅
(၄) ဖလေ့ ၂၂-ပါး (တရားကိုယ် ၁၆-ပါး)	....	....		၂၅၅
ဖလေ့မည်ခြင်း	....	....	....	၂၅၅
ဖလေ့ တရားကိုယ်များ	....	....	....	၂၅၆
သမာဓိလေ့	....	....	....	၂၅၆
ပညာလေ့ ၄-မျိုး	....	....	....	၂၅၆
ဖလေ့အဆုံးအဖြတ်ငါးပါး	....	....	....	၂၅၇
ဘေဒါဘေဒ	....	....	....	၂၅၇
အစီအစဉ်'ကမ'	....	....	....	၂၅၇၊ ၂၅၈
ကိစ္စအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	....	....	....	၂၅၈၊ ၂၅၉
စက္ခုလေ့ စသည် ငါးပါး	....	....	....	၂၅၈
မနိလေ့	....	....	....	၂၅၉
ဘာဝ ၂-ပါး	....	....	....	၂၅၉
ဇီဝိတိလေ့	....	....	....	၂၅၉
သုခိလေ့	....	....	....	၂၅၉
ဥပေက္ခိလေ့	....	....	....	၂၅၉
သဒ္ဓါစသည် ၅-ပါး	....	....	....	၂၅၉
အနညာတညဿာမီတိလေ့	....	....	....	၂၅၉
အညိလေ့	....	....	....	၂၅၉
အညာတာဝိလေ့	....	....	....	၂၅၉
ဘူမိအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	....	....	....	၂၅၉
တာဝတ္တအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	....	....	....	၂၅၉၊ ၂၆၀
(၅) ဗိုလ် ၉-ပါး	....	....	....	၂၆၁
ဗိုလ်မည်ပုံ	....	....	....	၂၆၁
စက်လှည့်ပုံ	....	....	....	၂၆၁
"နှစ်ဗိုလ် စိတ်နှစ်" အစချီသော သင်္ဂဟကဗျာ	....	....	....	၂၆၁

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ	အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
(၆) အဓိပတိ ၄-ပါး	....	....	....	၂၆၂
အဓိပတိမည်ပုံ	....	....	....	၂၆၂
အဓိပတိနှင့် ဣန္ဒြေအထူး	....	....	....	၂၆၂
သရုပ်ခွဲစက်လှည့်ပုံ	....	....	....	၂၆၃
(၇) အာဟာရ ၄-ပါး	....	....	....	၂၆၃
အာဟာရဝစနတ္ထ	....	....	....	၂၆၃
အာဟာရမည်ပုံ	....	....	....	၂၆၃၊ ၂၆၄
ဈာန်ကိစ္စတပ်နိုင်သည့်အင်္ဂါနှင့် ဈာန်ကိစ္စမတပ်နိုင်သော တရားများ	....	....	....	၂၆၄
မဂ်ကိစ္စတပ်နိုင်သောအင်္ဂါနှင့် မဂ်ကိစ္စမတပ်နိုင်သော တရားများ	....	....	....	၂၆၅
"ပညာငါးမည်" အစချီသော သင်္ဂဟကဗျာ	....	....	....	၂၆၅
စက်လှည့်သရုပ်ခွဲပုံ	....	....	....	၂၆၆
ဗောဓိပက္ခိယ သင်္ဂဟ ၇-မျိုး	....	....	....	၂၆၆
ဗောဓိပက္ခိယမည်ပုံ	....	....	....	၂၆၆
(၁) သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါး	....	....	....	၂၆၆
သတိပဋ္ဌာန်ဝစနတ္ထ	....	....	....	၂၆၆
သတိလေးပါးဖြစ်ပုံ	....	....	....	၂၆၆
(၂) သမ္မပ္ပဓာန် ၄-ပါး	....	....	....	၂၆၇
သမ္မပ္ပဓာန်ဝစနတ္ထ	....	....	....	၂၆၇
ဝီရိယလေးပါးဖြစ်ပုံ	....	....	....	၂၆၇
(၃) ဣဒ္ဓိပါဒ် ၄-ပါးနှင့် အဓိပ္ပါယ်	....	....	....	၂၆၇
ဣဒ္ဓိ နှင့် ဣဒ္ဓိပါဒ်	....	....	....	၂၆၈
(၄) ဣန္ဒြေ (၅) ဗိုလ်	....	....	....	၂၆၈
(၆) ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါး	....	....	....	၂၆၈
ဗောဓိအဓိပ္ပါယ်	....	....	....	၂၆၉
ဗောဇ္ဈင်မည်ပုံ	....	....	....	၂၆၉

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
(၇) မဂ္ဂင် ၈-ပါး	....	၂၆၉
ဗောဓိပက္ခိယတရားကိုယ်များ	....	၂၆၉
ဗောဓိပက္ခိယတရားကို ဌာနဖြင့် ဝေဖန်ခြင်း	....	၂၇၀
ဆဗ္ဗိသုဒ္ဓိ သရုပ်	....	၂၇၀
စက်လှည့်ပုံ	....	၂၇၀
သဗ္ဗသင်္ဂဟ ၅-မျိုး	....	၂၇၁
(၁) ခန္ဓာငါးပါး (၂) ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး	....	၂၇၁
ခန္ဓာမည်ပုံ	....	၂၇၁
တဆယ့်တပါး ကွဲပြားပုံ	....	၂၇၂
ကာလအားဖြင့်ခွဲပုံ	....	၂၇၂၊၂၇၃
ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို နည်းခြောက်ပါးဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ	....	၂၇၄
အစီအစဉ် 'ကမ' ငါးမျိုး	....	၂၇၄
ဝိသေသအားဖြင့်အဆုံးအဖြတ်	....	၂၇၅
ခန္ဓာနှင့်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ	....	၂၇၅
အနူနာဓိကအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ	....	၂၇၅
နှိုင်းယှဉ်ကြောင်း ဥပမာနှင့် ခန္ဓာငါးပါး	....	၂၇၆
ဒဋ္ဌဗ္ဗတော ဒွိဓာ (ရှုနည်း ၂-ပါးဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ)	....	၂၇၆
ရုပ်-ရေမြှုပ်	....	၂၇၇
ဝေဒနာ-ရေပွက်	....	၂၇၇
သညာ-တံလျှပ်	....	၂၇၈
သင်္ခါရ-ငှက်ပျောတုံး	....	၂၇၈
ဝိညာဏ-မျက်လှည့်	....	၂၇၈
အတ္ထသိဒ္ဓိအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ	....	၂၇၈
"အသုဘာ နှင့်" အစချီသောသင်္ဂဟကဗျာ	....	၂၇၈၊၂၇၉
(၃) အာယတန ၁၂-ပါး	....	၂၇၉
အာယတနမည်ပုံ	....	၂၈၀
ဆုံးဖြတ်နည်း ငါးမျိုး	....	၂၈၀
မယုတ်မလွန် ပိုင်းခြားခြင်း 'တာဝတွ'အားဖြင့် ဟောကြားပုံ	....	၂၈၀
အစီအစဉ်'ကမ'အားဖြင့် ဟောကြားပုံ	....	၂၈၀
သင်္ခေပအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ	....	၂၈၁

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ဝိတ္ထာရအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ	....	၂၀၁
ဒဋ္ဌမ္မအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ	....	၂၀၂
(၄) ဓာတ် ၁၈-ပါး	....	၂၀၃
ဓာတ်မည်ပုံ	....	၂၀၃
ဆုံးဖြတ်ခြင်း ငါးပါး	....	၂၀၄
အစီအစဉ်'ကမ'အားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	....	၂၀၄
တာဝတ္ဘအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	....	၂၀၄၊ ၂၀၅
သခ်္ခါအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	....	၂၀၆
ဒဋ္ဌမ္မအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	....	၂၀၆
သခ်ံတဓာတ်တို့ကို သာမညအားဖြင့် ရှုပုံ	....	၂၀၇
သခ်ံတဓာတ်တို့ကို ဝိသေသအားဖြင့် ရှုပုံ	....	၂၀၇
မနောဓာတ်စသည်၌ ရှုပုံ သင်္ဂဟကဗျာ	....	၂၀၇
(၅) သစ္စာ ၄-ပါး	....	၂၀၀
အရိယသစ္စာမည်ပုံ	....	၂၀၀
ဒုက္ခမည်ပုံ	....	၂၀၀
သမုဒယမည်ပုံ	....	၂၀၀
နိရောဓမည်ပုံ	....	၂၀၀
မဂ္ဂမည်ပုံ	....	၂၀၀
ဆုံးဖြတ်ခြင်း ၁၄-ချက်	....	၂၀၉
သစ္စာအနက် ၁၆-ချက်	....	၂၀၉
ဒုက္ခသစ္စာ၏အနက် ၄-နက်	....	၂၀၉
သမုဒယသစ္စာ၏အနက် ၄-နက်	....	၂၀၉
နိရောဓသစ္စာ၏ အနက် ၄-နက်	....	၂၀၉
မဂ္ဂသစ္စာ၏ အနက် ၄-နက်	....	၂၀၉
အာဝိဘာဝနာကာရဖြစ်ပုံများ	....	၂၉၀
ဒုက္ခသစ္စာ၏ အာဝိဘာဝနာကာရဖြစ်ပုံ	....	၂၉၀
သမုဒယသစ္စာ၏ အာဝိဘာဝနာကာရဖြစ်ပုံ	....	၂၉၀
နိရောဓသစ္စာ၏ အာဝိဘာဝနာကာရဖြစ်ပုံ	....	၂၉၀
မဂ္ဂသစ္စာ၏ အာဝိဘာဝနာကာရဖြစ်ပုံ	....	၂၉၀
သစ္စာ ၄-ပါးတို့၏ လက္ခဏ, ရသ, ပစ္စုပဋ္ဌာန်	....	၂၉၁
လက္ခဏာ	....	၂၉၁

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ရသ=ကိစ္စ	....	၂၉၁
ပစ္စုပဋ္ဌာန်	....	၂၉၂
အတ္ထအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	....	၂၉၂
အတ္ထုဒ္ဓါရအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	....	၂၉၃
မယုတ်မလွန် ပိုင်းခြား၍ ဟောခြင်း 'တာဝတွ'	....	၂၉၄
အစီအစဉ် 'ကမ'	... .	၂၉၅
ဇာတျာဒိနိစ္ဆယ	....	၂၉၅
ဒုက္ခသစ္စာ ၁၂-ပါး	....	၂၉၆
ဇာတိအနက် ၉-ပါး	....	၂၉၆
ဇာတိ၏ လက္ခဏာစသည်	....	၂၉၆
ဇာတိ၏ ဒုက္ခဖြစ်ပုံ	....	၂၉၇၊၂၉၈
ဇရာ၏ ဒုက္ခမည်ပုံ	....	၂၉၉
ဇရာ၏ လက္ခဏာစသည်	....	၂၉၉
မရဏနှင့် အမျိုးအစား	....	၃၀၀
မရဏ၏ လက္ခဏာစသည်	....	၃၀၀
သောက၏ လက္ခဏာစသည်	....	၃၀၁၊၃၀၂
ပရိဒေဝ၏ လက္ခဏာစသည်	....	၃၀၂၊၃၀၃
ဥပါယာသ၏ လက္ခဏာစသည်	....	၃၀၃
သောက, ပရိဒေဝ, ဥပါယာသ သုံးပါးတို့အထူး	....	၃၀၃
အပ္ပိယသမ္ပယောဂဒုက္ခ၏လက္ခဏာစသည်	....	၃၀၄
ပိယဝိပ္ပယောဂဒုက္ခ၏ လက္ခဏာစသည်	....	၃၀၄
ဣစ္ဆိတာလာဘဒုက္ခ၏လက္ခဏာစသည်	....	၃၀၅
ဥပါဒါနက္ခန္ဓဒုက္ခမည်ပုံ	....	၃၀၅
သမုဒယသုံးပါး	....	၃၀၆
တဏှာသည်သာ သမုဒယဖြစ်ပုံ	....	၃၀၆
နိရောဓသစ္စာမည်ပုံနှင့် နိရောဓ၏လက္ခဏာ,ရသစသည်	....	၃၀၇
နိဗ္ဗာန်ထင်ရှားရှိကြောင်း	....	၃၀၈
နိဗ္ဗာန်ထင်ရှားရှိသော်လည်း မြင်နိုင်ရန် ခဲယဉ်းပုံ	....	၃၀၈
ပုထုဇဉ်တို့သည် စိတ်, စေတသိက်တို့ကိုပင် မသိနိုင်	....	၃၀၉
ပုထုဇဉ်တို့သည် ရုပ်လက္ခဏာကိုပင် မသိမြင်နိုင်	....	၃၁၀
ဘုရားရှင်၏ ဉာဏ်တော်ကို ခန့်မှန်းကြည်ညိုနိုင်ပုံ	....	၃၁၀
မဂ္ဂသစ္စာမည်ခြင်း	....	၃၁၀

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
မရှိခြင်း 'အဘာဝ'မျှကို နိဗ္ဗာန်ဟု မဆိုနိုင်ပုံ	....	၃၁၁
ဘင်္ဂကဏသည် နိဗ္ဗာန်မဟုတ်	....	၃၁၁
အဆုံးစွန်သော ကိလေသကွယ်သည် နိဗ္ဗာန်မဟုတ်	....	၃၁၂
ဆယ်၏အကြောင်းသာ နိဗ္ဗာန်မည်ပုံ....	....	၃၁၃
ဉာဏကိစ္စအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	....	၃၁၄၊၃၁၆
သစ္စာဉာဏ်နှစ်ပါး	....	၃၁၄
အနုဗောဓဉာဏ်	....	၃၁၄၊၃၁၅
ပဋိဝေဓဉာဏ်သစ္စာ ၄-ပါးကို တပြိုင်နက်သိပုံ	....	၃၁၆
အန္တောဘေဒအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	....	၃၁၇
သစ္စာလေးပါးကို ဥပမာအားဖြင့် ပြခြင်း	....	၃၁၇
စတုက္ကအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	....	၃၁၈
သုညအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	....	၃၁၉
ဧကဝိဓဒိအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း(သစ္စာ ၄-ပါး)	....	၃၂၀၊၃၂၂
သဘာဝ,ဝိသဘာဂအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	... .	၃၂၂
ဝေဒနာ,သညာတို့ကို ခန္ဓာသီးခြားဖွဲ့ရပုံ	....	၃၂၂၊၃၂၃
သစ္စာဝိမုတ် စီစစ်ပြခြင်း	....	၃၂၃
သမုစ္ဆေဒပိုင်း သရုပ်ခွဲနည်း(ဇယား)	....	၃၂၄၊၃၂၇
ဂ-ပစ္ဆေဒပိုင်း	....	၃၂၉
၁၃-ပစ္ဆေယသင်္ဂဟနည်း	....	၃၂၉
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်း	....	၃၂၉
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပစ္ဆေဒနှင့် ပဋ္ဌာန်းပစ္ဆေဒအထူး....	....	၃၂၉
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒမည်ပုံ ဝစနတ္ထလေးချက်	....	၃၃၀၊၃၃၁
ပဋိစ္စသဒ္ဒါနှင့် သမုပ္ပါဒသဒ္ဒါတို့ဖြင့် ပယ်သော၀ါဒများ	....	၃၃၁
ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နမည်ပုံ	....	၃၃၂
မြင်နိုင်ခဲ့, ဟောနိုင်ခဲသည့် တရားလေးပါး	....	၃၃၂
ဝေဖန်ဆုံးဖြတ်နည်းငါးမျိုး	....	၃၃၂၊၃၃၃
ဒေသနာဘေဒအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	....	၃၃၃၊၃၃၅
အဝိဇ္ဇာကိုအစထားပုံ	....	၃၃၄
ဧကဝိဓဒိအားဖြင့်ဆုံးဖြတ်ခြင်း(ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်)	....	၃၃၅
အင်္ဂါအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	....	၃၃၅
အင်္ဂါ ၁၂-ပါးဖြစ်ပုံ....	... .	၃၃၅၊၃၃၆
ဓမ္မသရုပ်, ပစ္စယသရုပ်အားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	....	၃၃၆

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
အဝိဇ္ဇာမည်ပုံ	....	၃၃၆
သခ်ါရအပြားနှင့် သခ်ါရမည်ပုံ	....	၃၃၆
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပစ္စယသဂွဝ်	....	၃၃၇
အဝိဇ္ဇာကြောင့် သခ်ါရဖြစ်ရခြင်းအကြောင်း	....	၃၃၇၊၃၃၈
အဝိဇ္ဇာပစ္စယာသခ်ါရန္တိ ရနိုင်သည့် ပစ္စည်းများ	....	၃၃၈
"အဝိဇ္ဇာ ဒုဝိဓာ" အစချီသော သင်္ဂဟဂါထာ	....	၃၃၈
အကြောင်းအများကြောင့် အကျိုးအများသာဖြစ်ပုံ	....	၃၃၈
အဝိဇ္ဇာက ကုသိုလ်ကို ကျေးဇူးပြုပုံ	....	၃၃၉
ဌာနဝိရုဒ္ဓစသည်ဖြစ်ပုံ	....	၃၄၀
သဘာဝဝိရုဒ္ဓအကြောင်းဖြစ်ပုံ	....	၃၄၀
ကိစ္စဝိရုဒ္ဓအကြောင်းဖြစ်ပုံ	....	၃၄၀
အဝိရုဒ္ဓအကြောင်းဖြစ်ပုံ	....	၃၄၀
သဒိသအကြောင်းဖြစ်ပုံများ	....	၃၄၀
အသဒိသအကြောင်းဖြစ်ပုံ	....	၃၄၀
စုတိ,ပဋိသန္ဓေမည်ပုံ	....	၃၄၁
သံသရာမည်ပုံ	....	၃၄၁
သခ်ါရလက္ခဏာ (သခ်ံတတ္တရူးတို့၏လက္ခဏာ)	....	၃၄၂
မိစ္ဆာအယူဝါဒများ	....	၃၄၂၊၃၄၃
သံသရာတွင် သူကန်းခရီးသွားသကဲ့သို့ ကျင်လည်ရပုံ	....	၃၄၃၊၃၄၄
သခ်ါရပစ္စယာ ဝိညာဏပဒဒ္ဓ အဓိပ္ပါယ်	....	၃၄၅
သခ်ါရအရကောက်	....	၃၄၅
ဝိညာဏ်အရကောက်	....	၃၄၅
ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်အပြား	....	၃၄၆
ရူပမိဿပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်	....	၃၄၆
ကလလရေကြည်ပမာဏ	....	၃၄၇
ဇာတိဥဏ္ဏအဓိပ္ပါယ်	....	၃၄၇
ယောနိလေးပါးနှင့်ဂတိငါးပါးစပ်ဟပ်ယူပုံ	....	၃၄၇
စုတိနောင်ပဋိသန္ဓေဖြစ်ပုံ	....	၃၄၉
ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပပဒဒ္ဓ အဓိပ္ပါယ်	....	၃၅၁
ဝိညာဏ်အရကောက်	....	၃၅၁
နာမ်အရကောက်	....	၃၅၁
ရုပ်အရကောက်	....	၃၅၁

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
နာမ်ရုပ်အရကောက်	....	၃၅၁
ဝိပါက်ဝိညာဏ်က နာမ်ရုပ်အား ကျေးဇူးပြုသည့်ပစ္စည်းများ	....	၃၅၂
ကမ္မဝိညာဏ်က နာမ်ရုပ်တို့အား ကျေးဇူးပြုသည့်ပစ္စည်းများ	....	၃၅၂
နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနပဒ၌ အဓိပ္ပါယ်	....	၃၅၃
နာမ်ရုပ်အရကောက်	....	၃၅၃
သဠာယတနအရကောက်	....	၃၅၃
နာမ်သည် သဠာယတနအား ကျေးဇူးပြုသည့်ပစ္စည်းများ	....	၃၅၃
ရုပ်သည် သဠာယတနအား ကျေးဇူးပြုသည့် ပစ္စည်းများ	....	၃၅၃
နာမ်ရုပ်က မနာယတနအား ကျေးဇူးပြုပုံ	....	၃၅၃
သဠာယတန ပစ္စယာ ဖဿပဒ၌ အဓိပ္ပါယ်	....	၃၅၄
သဠာယတနအရကောက်	....	၃၅၄
ဖဿအရကောက်	....	၃၅၄
စက္ခုစသော အာယတနတို့က နာမ်ဖဿအား ကျေးဇူးပြုသော ပစ္စည်းများ	....	၃၅၄
နာမ်အာယတနက ဖဿအား ကျေးဇူးပြုသော ပစ္စည်းများ	....	၃၅၄
ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာပဒ၌ အဓိပ္ပါယ်	....	၃၅၄
ဖဿ,ဝေဒနာအရကောက်	....	၃၅၄
ဖဿသည် ဝေဒနာအား ကျေးဇူးပြုသည့် ပစ္စည်းများ	....	၃၅၅
ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာပဒ၌ အဓိပ္ပါယ်	....	၃၅၅
ဝေနာအရကောက်	....	၃၅၅
တဏှာ ၁၀၀-ပါး	....	၃၅၅
"တဏှာခြောက်တန်"အစချီသော သင်္ဂဟသံပေါက်	....	၃၅၅
တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနပဒ၌ အဓိပ္ပါယ်	....	၃၅၆
တဏှာနှင့်ကာမုပါဒါန်အထူး	....	၃၅၆
ဥပါဒါန်မည်ပုံနှင့် အရကောက်	....	၃၅၇
တဏှာသည် ဥပါဒါန်အား ကျေးဇူးပြုသည့် ပစ္စည်းများ	....	၃၅၇
ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝပဒ၌ အဓိပ္ပါယ်	....	၃၅၈
ဘဝအရကောက်	....	၃၅၈
သခ်ါရနှင့်ကမ္မဘဝအထူး	....	၃၅၈
"ပစ္စုပ်တိတ"အစချီသော သင်္ဂဟသံပေါက်	....	၃၅၈
ဘဝအပြား ခုနစ်ဆယ့်နှစ်ပါး	....	၃၅၈
ဥပါဒါန်က ဘဝအား ကျေးဇူးပြုသည့် ပစ္စည်းများ	....	၃၅၈

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ဘဝပစ္စယာ ဇာတိပဒဋ္ဌ အဓိပ္ပါယ်		၃၅၉
ဘဝအရကောက်		၃၅၉
ဘဝသည် ဇာတိအား ကျေးဇူးပြုသော ပစ္စည်း		၃၅၉
ဇာတိသည် ဇရာ မရဏစသည်တို့အား ကျေးဇူးပြုပုံ		၃၅၉၊၃၆၁
သောကစသည်ကို အဆုံးထား၍ ဟောကြောင်း		၃၆၁
အပေါင်းအားဖြင့် ခွဲဝေပုံ ခြောက်မျိုး		၃၆၂
အဓွန့် ၃-ပါး		၃၆၃
ခြင်းရာ ၂၀		၃၆၃
အတိတ်အကြောင်း ၅-ပါး		၃၆၃
သခ်ါရနှင့် ကမ္မဘဝအထူး		၃၆၃
အတိတ်အကြောင်း ၅-ပါး၏ ပစ္စုပ္ပန်အကျိုး ၅-ပါး		၃၆၄
ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်း ၅-ပါး		၃၆၄
အနာဂတ်အကျိုး ၅-ပါး		၃၆၄
အစပ် ၃-ပါး		၃၆၄
အလှာ ၄-ရပ်		၃၆၄
ဝဋ် ၃-ပါး		၃၆၄
မူလ ၂-ပါး		၃၆၆
အဝိဇ္ဇာသည် ပုဗ္ဗန္တမူလမည်ပုံ		၃၆၆
တဏှာသည် အပရန္တ မူလမည်ပုံ		၃၆၆
ပုဗ္ဗန္တဘဝစက်လည်ပုံ....		၃၆၆
အပရန္တ ဘဝစက်လည်ပုံ		၃၆၆
မူလနှစ်ပါးကို ဟောရခြင်းအကျိုး		၃၆၆
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ဝေဖန်နည်း ခြောက်မျိုး		၃၆၇
သစ္စပွဘဝအားဖြင့် ဝေဖန်နည်း		၃၆၇
ကိစ္စအားဖြင့် ဝေဖန်နည်း		၃၆၈
အကြောင်းကိစ္စလည်း ဖြစ်ခြင်း		၃၆၈
မိစ္ဆာအယူကို တားမြစ်ခြင်း 'ဝါရဏ'အားဖြင့် ဝေဖန်နည်း		၃၆၈
နိဂ္ဂဟဝိနိစ္ဆယ် ဥပမာအားဖြင့် ဝေဖန်ပြခြင်း		၃၇၀
ဂမ္ဘီရအပြား ၄-ပါး		၃၇၁
အတ္ထဂမ္ဘီရ		၃၇၁
ဓမ္မဂမ္ဘီရ		၃၇၁
ဒေသနာဂမ္ဘီရ		၃၇၂

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ပဋိဝေဓကမ္မဋ္ဌာန	....	၃၂၂
နယဘေဒအားဖြင့် ဝေဖန်ပြခြင်း	....	၃၂၂
ကောဋ္ဌာနည်း	....	၃၂၃
နာနတ္တနည်း	....	၃၂၂
အဗျာပါဒနည်း	....	၃၂၂
ဝေဒမ္မတာနည်း	....	၃၂၂
အဋ္ဌကထာဆရာညည်းညူပုံ	....	၃၂၃
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၏နက်နဲပုံ	....	၃၂၃
တိုက်တွန်းသတိပေးလက်ာ	....	၃၂၄
ပဋ္ဌာန်းနည်း	....	၃၂၅
ပဋ္ဌာန်းခေါ်တွင်ပုံ	....	၃၂၅
ပစ္စယုဒ္ဒေသအနက်	....	၃၂၅
ဟေတုပစ္စယောဟူသောပုဒ်၏အနက်	....	၃၂၅
အာရမ္မဏပစ္စယော ။	....	၃၂၅
အဓိပတိပစ္စယော ။	....	၃၂၆
အနန္တရပစ္စယော ။	....	၃၂၆
သမနန္တရပစ္စယော ။	....	၃၂၆
သဟဇာတပစ္စယော ။	....	၃၂၆
အညမညပစ္စယော ။	....	၃၂၆
နိဿယပစ္စယော ။	....	၃၂၆
ဥပနိဿယပစ္စယော ။	....	၃၂၇
ပုရေဇာတပစ္စယော ။	....	၃၂၇
ပစ္ဆာဇာတပစ္စယော ။	....	၃၂၇
အာသေဝနပစ္စယော ။	....	၃၂၇
ကမ္မပစ္စယော ။	....	၃၂၇
ဝိပါကပစ္စယော ။	....	၃၂၈
အာဟာရပစ္စယော ။	....	၃၂၈
ဣန္ဒြိယပစ္စယော ။	....	၃၂၈
ဈာနပစ္စယော ။	....	၃၂၈
မဂ္ဂပစ္စယော ။	....	၃၂၈
သမ္မယုတ္တပစ္စယော ဟူသောပုဒ်၏အနက်	....	၃၂၈
ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယော ဟူသောပုဒ်အနက်	....	၃၂၉

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
အတ္ထိပစ္စယော ။	....	၃၇၉
နတ္ထိပစ္စယော ။	....	၃၇၉
ဝိဂတပစ္စယော ။	....	၃၇၉
အဝိဂတပစ္စယော ဟူသော ပုဒ်အနှက်	....	၃၇၉
သုံးချက်စုအကျဉ်း	....	၃၈၀
ဟေတုပစ္စယော၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	....	၃၈၀
အာရမ္မဏပစ္စယော၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန် ပစ္စနိက်	....	၃၈၀
အာရမ္မဏာဓိပတိ၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	....	၃၈၀၊၃၈၁
သဟဇာတာဓိပတိ၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	....	၃၈၁
အနန္တရပစ္စယော၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန် ပစ္စနိက်	....	၃၈၁
သမနန္တရပစ္စယော၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, အရ	....	၃၈၁
အညမညပစ္စယော၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	....	၃၈၁
ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယ၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	....	၃၈၂
ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတနိဿယ၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	....	၃၈၂
ပကတူပနိဿယ၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	....	၃၈၂
အာရမ္မဏပုရေဇာတ၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	....	၃၈၃
ပစ္ဆာဇာတပစ္စယော၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	....	၃၈၃
အာသေဝနပစ္စယော၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	....	၃၈၃
သဟဇာတကမ္မ၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	....	၃၈၃
နာနာက္ခဏိက ကမ္မ၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	....	၃၀၃
ဝိပါကပစ္စယော၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	....	၃၈၃
နာမ်အာဟာရ၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	....	၃၈၃
ရူပ်အာဟာရ၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	....	၃၈၃
သဟဇာတိန္ဒြိယ၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	....	၃၈၄
ပုရေဇာတိန္ဒြိယ၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	....	၃၈၄
ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	....	၃၈၄
ဈာနပစ္စယော၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	....	၃၈၄
မဂ္ဂပစ္စယော၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	....	၃၈၄
သမ္မယုတ္တပစ္စယော၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	....	၃၈၄
သဟဇာတဝိပ္ပယုတ်၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	....	၃၈၅
အတ္ထိဝါးပါး	....	၃၈၅
လေးချက်စု သရုပ်ခဲ့....	....	၃၈၅

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
လေးချက်စု စက်လှည့်ပုံ		၃၈၅
၂၄-ပစ္စည်းကို ပစ္စည်းကြီး ၄-မျိုး ပစ္စည်းကြီး ၈-မျိုးတို့၌ သွင်းယူပြုပုံ (ဋ္ဌိကာကျော်နည်း ပစ္စည်းကြီး ၄-မျိုး၌ သွင်းယူပုံ)		၃၈၆
ပစ္စည်းကြီးလေးမျိုး၌ အကျုံးဝင်ပုံ		၃၈၆
ရှေးဆရာကြီးများနည်း ပစ္စည်းကြီး ၈-မျိုး၌ သွင်းယူပုံ		၃၈၆
(၁) အာရမ္မဏမျိုး ၈-ပါး		၃၈၆
(၂) ဥပနိဿယမျိုး ၇-ပါး		၃၈၆
(၃) နာနာက္ခဏိက ကမ္မမျိုး ၁၀-ပါး		၃၈၇
(၄) သဟဇာတတ္ထိမျိုး ၁၅-ပါး		၃၈၇
(၅) ဝတ္ထုပုရေဇာတတ္ထိမျိုး ၆-ပါး....		၃၈၇
(၆) ပစ္ဆာဇာတတ္ထိမျိုး ၄-ပါး		၃၈၇
(၇) ရူပအာဟာရတ္ထိမျိုး ၃-ပါး		၃၈၇
(၈) ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယတ္ထိမျိုး ၃-ပါး		၃၈၇
အဋ္ဌကထာနည်းဖြင့် ပစ္စည်းတို့ကို သရုပ်ခွဲနည်း		၃၈၈
အဆုံးအဖြတ် ၅-မျိုး		၃၈၉
ကာလအားဖြင့် ဝေဖန်ဆုံးဖြတ်ခြင်း		၃၈၉
ကေကာလိကပစ္စည်း....		၃၈၉
ဒ္ဒိကာလိကပစ္စည်း		၃၈၉
တိကာလိကနှင့် ကာလဝိမုတ်ပစ္စည်း		၃၈၉
နာနပွကာရအားဖြင့် ဝေဖန်ဆုံးဖြတ်ခြင်း		၃၉၀
သဘာဝပစ္စည်းအစု ၈-ခု		၃၉၀
အစုံအစုံ'ယုဂ'ငါးမျိုး		၃၉၁
ဇနကပစ္စည်း ၇-မျိုး....		၃၉၁
ဥပတ္ထမ္ဘကပစ္စည်း		၃၉၁
ဇနက,ဥပတ္ထမ္ဘကနှစ်မျိုးရပစ္စည်း ၁၈		၃၉၁
သမ္မဋ္ဌဝနိကပစ္စည်း ၄-မျိုး		၃၉၂
အသမ္မဋ္ဌဝနိကပစ္စည်းမျိုး ၂၀		၃၉၂
ဝိကပ္ပနည်း ၆-မျိုး		၃၉၂
နာမ်သည် နာမ်,နာမ်ရုပ်,ရုပ်တို့အား ကျေးဇူးပြုပုံ....		၃၉၂
ရုပ်သည် နာမ်အား ကျေးဇူးပြုပုံ		၃၉၂
ပညတ်နာမ်ရုပ်တို့က နာမ်အား ကျေးဇူးပြုပုံ		၃၉၂
နာမ်ရုပ်နှစ်ပါးသည် နာမ်ရုပ် ၂-ပါးကို ကျေးဇူးပြုပုံ		၃၉၂

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ပစ္စည်းပြိုင်(အကျဉ်း)	....	၃၉၂
"ဆယ့်တစ်ဟေ,ဟာ"အစချီသော လက်ာဆောင်ပုဒ်	....	၃၉၃
ဟေတုဃဋ္ဌနာ ၂၄-ချက်	....	၃၉၃
အဝိပါကဟေတုဃဋ္ဌနာ ၄-ချက်	....	၃၉၃
သဝိပါက ဟေတု ဃဋ္ဌနာ ၅-ချက်	....	၃၉၃
သဋ္ဌန္ဒြိယမဂ္ဂဃဋ္ဌနာကိုးချက်	....	၃၉၃
သာဓိပတိန္ဒြိယမဂ္ဂဃဋ္ဌနာခြောက်ချက်	....	၃၉၄
အာရမ္မဏဃဋ္ဌနာ ၅-ချက်	....	၃၉၄
အဓိပတိဃဋ္ဌနာ ၃၀-ချက်	....	၃၉၄၊၃၉၅
အနန္တရနှင့် သမနန္တရဃဋ္ဌနာ ၃-ချက်စီ	....	၃၉၅
သဟဇာတဃဋ္ဌနာ ၁၀-ချက်	....	၃၉၅၊၃၉၆
အညမညဃဋ္ဌနာ ၆-ချက်	....	၃၉၆
နိဿယဃဋ္ဌနာ ၂၀-ချက်	....	၃၉၆
ဥပနိဿယဃဋ္ဌနာ ၇-ချက်	....	၃၉၆၊၃၉၇
ပုရေဇာတဃဋ္ဌနာ ၇-ချက်	....	၃၉၇
ပစ္ဆာဇာတဃဋ္ဌနာ ၁-ချက်	....	၃၉၇
အာသေဝနဃဋ္ဌနာ ၁-ချက်	....	၃၉၇
ကမ္မဃဋ္ဌနာ ၁၁-ချက်	....	၃၉၇
ဝိပါကဃဋ္ဌနာ ၅-ချက်	....	၃၉၈
အာဟာရဃဋ္ဌနာ ၃၄-ချက်	....	၃၉၈
ဋ္ဌန္ဒြိယဃဋ္ဌနာ ၇၆-ချက်	....	၃၉၈၊၃၉၉
ဈာနဃဋ္ဌနာ ၃၆-ချက်	....	၃၉၉
မဂ္ဂဃဋ္ဌနာ ၅၇-ချက်	....	၃၉၉
သမ္ပယုတ္တဃဋ္ဌနာ ၂-ချက်	....	၃၉၉
ဝိပ္ပယုတ္တဃဋ္ဌနာ ၁၃-ချက်	....	၃၉၉၊၄၀၀
အတ္ထိဃဋ္ဌနာ ၂၉-ချက်	....	၄၀၀
"ဃဋ္ဌနာနိ"အစချီသော သင်္ဂဟဂါထာ	....	၄၀၁
ပညတ်အပြား	....	၄၀၁၊၄၀၈
ပညတ် ၂-မျိုး	....	၄၀၂
အတ္ထပညတ်မည်ပုံ	....	၄၀၂
သဒ္ဒပညတ်မည်ပုံ	....	၄၀၂၊၄၀၃
ပြောဆိုသည့် ဝဒန္ထပုဂ္ဂိုလ်၌ကျသော ဝီထိ ၃-မျိုး....	....	၄၀၃

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ပညတ် ၇-မျိုးနှင့် ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်၌ဖြစ်သော ဝိထိ ၇ ပါး	....	၄၀၃၊၄၀၄
အနက်၌ ညွှတ်ပုံသဘော	....	၄၀၄၊၄၀၅
ကြားသူ သုဏန္တဋ္ဌကျသော ဝိထိ ၄-မျိုး	....	၄၀၅၊၄၀၆
အက္ခရာနှစ်လုံးရှိသော ဒုက္ခရသဒ္ဒါ၌ ခုနစ်ဝိထိကျမှ ဘာဝတ္ထကို သိပုံ	....	၄၀၆
တျက္ခရ, စတုက္ခရသဒ္ဒါစသည်၌ ဝိထိကျပုံများ	....	၄၀၆
သုဏန္တပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ဒုက္ခရသဒ္ဒါ၏ ဘာဝတ္ထကို သိအောင် ခုနစ် ဝိထိကျပုံ	....	၄၀၆၊၄၀၇
ဘာသန္တရဝေါဟာရကိုကြားရုံ၌သိပုံအစဉ်	....	၄၀၇
မလေ့လာသော ကိုယ့်ဘာသာဝေါဟာရကိုကြားရုံ၌ သိပုံအစဉ်	....	၄၀၇၊၄၀၈
အတ္ထပညတ် ပျက်စီးတတ်၍ နာမပညတ်သာ မြဲပုံအစဉ်	....	၄၀၈
သိမှတ်ဖွယ်ရာ ခက်ဆစ်ရှင်းချက်များ	....	၄၀၉
"ပဋ္ဌဝိကာမ"အစရှိသော ကေန်အာရုံပြုလက်ာ၏အဖြေ	....	၄၀၉၊၄၁၃
စိတ်အသီးသီးတို့က ယူနိုင်သည့်အာရုံများ	....	၄၁၁၊၄၁၃
"မခဲစေရန်"အစရှိသော အနေကန်အာရုံပြုလက်ာ၏အဖြေ	....	၄၁၃
နိဗ္ဗာန်ကို အနေကန်အာရုံပြုသောစိတ်များ	....	၄၁၇
ပဉ္ဉာရုံကို အနေကန်အာရုံပြုသောစိတ်များ	....	၄၁၇
'စေတသိက်ယှဉ်၊ ဆင်ခြင်ဖွယ်ရာ'အစရှိသော လက်ာ၏အဖြေ	....	၄၁၈
စိတ်တို့ကို ဝေဒနာ, ဟိတ်, ကိစ္စ, ဒွါရ, အာရုံ, ဝတ္ထုအားဖြင့်ခွဲဝေပုံ	....	၄၁၈
ပကိဏ္ဏကသင်္ဂဟမိဿကနည်း	....	၄၁၈၊၄၂၂
စေတသိက်တို့ကို ဝေဒနာ, ဟိတ်, ကိစ္စ, ဒွါရ, အာရုံ, ဝတ္ထုအားဖြင့် ခွဲဝေပုံ	....	၄၂၂၊၄၂၅
သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏစေတသိက် ၇-ပါးကို ဝေဒနာစသည်အားဖြင့် ခွဲဝေပုံ	....	၄၂၂
ပကိဏ်းစေတသိက်တို့ကို ဝေဒနာစသည်အားဖြင့် ခွဲဝေပုံ	....	၄၂၂
အကုသိုလ်စေတသိက်တို့ကို ဝေဒနာစသည်အားဖြင့် ခွဲဝေပုံ	....	၄၂၃
သောဘနစေတသိက်တို့ကို ဝေဒနာစသည်အားဖြင့် ခွဲဝေပုံ	....	၄၂၄
ဂိထိစိတ်ဖြစ်ပုံ ဥပမာ ၄-မျိုး	....	၄၂၅၊၄၂၉
ကြဲကြိတ်ကြဲချက်သမား ဥပမာ ဝိထိစိတ်ဖြစ်ပုံ	....	၄၂၅
တံခါးစောင့်ဥပမာ ဝိထိစိတ် ဖြစ်ပုံ	....	၄၂၆
ပင့်ကူဥပမာ ဝိထိစိတ်ဖြစ်ပုံ	....	၄၂၈
သရက်သီးဥပမာ ဝိထိစိတ်ဖြစ်ပုံ	....	၄၂၉

http://www.dhammadownload.com

[ဈေဒ်] ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်း

မာတိကာ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
'သတ် မနောဒွါ....ဒွိဟလွတ်ကင်း-ရှင်းလေတည်း'ဟူသော လင်္ကာ၏ အဓိပ္ပါယ်	....	၄၃၀
'လွတ်ကင်းဒွိဟ....ဝီထိဖြစ်သည်'ဟူသော လင်္ကာ၏အဓိပ္ပါယ်	....	၄၃၀
'စိစစ်ဘဝင် သွင်းလေတည်း'ဟူသည်၌ အဓိပ္ပါယ်	....	၄၃၀
'ဒွိမနောဒွါ....ဒွိဟလွတ်ကင်း ရှင်းလေတည်း'ဟူသော လင်္ကာ၏ အဓိပ္ပါယ်	....	၄၃၁
'လွတ်ကင်းဒွိဟ....စိစစ်ဘဝင် သွင်းလေတည်း'ဟူသော လင်္ကာ၏ အဓိပ္ပါယ်	....	၄၃၂
ပဉ္ဇဂိကပထမဈာန်မက်, ပါဒကဈာန်, သမ္မသိတဈာန်, ပုဂ္ဂလဇ္ဈာ-သယဈာန်များ	....	၄၃၃
ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာဉာဏ် ခေါ်တွင်ပုံ	....	၄၃၃
'မက်လေးတန်'အစချီသော လင်္ကာအဖြေ	....	၄၃၄
ပဉ္ဇဂိကပထမဈာန်မက် ၄-မျိုး	....	၄၃၄၊၄၃၅
ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာနည်းအားဖြင့် ရသော ပထမဈာန်မက်များ	....	၄၃၄
သုက္ခဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ်၏ မက်,ဖိုလ်ရပုံ	....	၄၃၄
ဈာနလာဘီပုဂ္ဂိုလ်သည် ဈာန်မဝင်စား, ရပြီးဈာန်ကိုလည်း မသုံး သပ်ပဲ ရသော ပထမဈာန် မက်, ဖိုလ်	....	၄၃၄
ဝင်စားသော ဈာန်ကို မသုံးသပ်ပဲ တခြား တေဘုမ္မကသခ်ါရတရား ကို သုံးသပ်၍ ရသော ပထမဈာန် မက်,ဖိုလ်	....	၄၃၄
ဝင်စားသော ဈာန်ကို သုံးသပ်၍ ရသော ပဉ္ဇဂိကပထမဈာန် မက်,ဖိုလ်	....	၄၃၄
ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာနည်းဖြင့် ရသော မက်,ဖိုလ်များ	....	၄၃၅
ပါဒကဈာန် စသည် ၃-မျိုး	....	၄၃၅
သမ္မသိတဈာန်	....	၄၃၅
ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယ	....	၄၃၅
ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယမရှိလျှင် အထက်ဈာန်နှင့်တူသော မက်ဖြစ်ရခြင်း	....	၄၃၅
ပါဒကဈာန်နှင့်တူသော မက်ဖြစ်ပုံ	....	၄၃၆
သမ္မသိတဈာန်နှင့်တူသော မက်ဖြစ်ပုံ	....	၄၃၆
ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယအတိုင်း မက်ဖြစ်ရခြင်း	....	၄၃၆
'ဂေါတြဘူ၊ နောက်မူစံထုံး'အစချီသော သင်္ဂဟကဗျာအဖြေ	....	၄၃၆၊၄၃၇
'ဒုဝေသတ၊ တာလီသ'အစချီသော သင်္ဂဟကဗျာအဖြေ	....	၄၃၇၊၄၃၈
တကြိမ်ဖြစ်သော စိတ် ၅၈-ပါး	....	၄၃၈

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ	အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
၂-ကြိမ်ဖြစ်သော စိတ် ၁၈-ပါး		....	....	၄၃၈
၃-ကြိမ်ဖြစ်သော စိတ် ၁၃-ပါး		....	....	၄၃၈
၄-ကြိမ်ဖြစ်သော စိတ် ၈-ပါး		....	....	၄၃၉
၅-၆-၇-ကြိမ်ဖြစ်သော စိတ် ၂၉-ပါး		....	....	၄၃၉
အကြိမ်များစွာ ဖြစ်နိုင်သော စိတ် ၄၁-ပါး		....	....	၄၄၉
ဘုံအားဖြင့် အကုသိုလ်ဇောနောင် ဖြစ်နိုင်သော စိတ်များ		....	....	၄၃၉
ကာမကုသိုလ်ဇောနောင် ဖြစ်နိုင်သော စိတ်များ		....	....	၄၄၀
ကာမဝိပါက်နောင် ဖြစ်နိုင်သော စိတ်များ		....	....	၄၄၀
ကာမကြိယာနောင် ဖြစ်နိုင်သော စိတ်များ		....	....	၄၄၁
ရူပကုသိုလ်နောင် ဖြစ်နိုင်သော စိတ်များ		....	....	၄၄၂
ရူပဝိပါက်နောင် ဖြစ်နိုင်သော စိတ်များ		....	....	၄၄၂
ရူပကြိယာနောင် ဖြစ်နိုင်သော စိတ်များ		....	....	၄၄၃
အရူပကုသိုလ်နောင် ဖြစ်နိုင်သောစိတ်များ		....	....	၄၄၃
အရူပဝိပါက်နောင် ဖြစ်နိုင်သောစိတ်များ		....	....	၄၄၄
အရူပကြိယာနောင် ဖြစ်နိုင်သောစိတ်များ		....	....	၄၄၄
လောကုတ္တရာကုသိုလ်နောင် ဖြစ်နိုင်သောစိတ်များ		....	....	၄၄၄
လောကုတ္တရာဝိပါက်နောင် ဖြစ်နိုင်သောစိတ်များ		....	....	၄၄၅
လောဘမူစိတ်နောင် ဖြစ်နိုင်သောစိတ်များ		....	....	၄၄၅
ဒေါသမူစိတ်နောင် ဖြစ်နိုင်သောစိတ်များ		....	....	၄၄၅
မောဟမူစိတ်နောင် ဖြစ်နိုင်သောစိတ်များ		....	....	၄၄၆
ကာမကုသိုလ် (မဟာကုသိုလ်) နောင်ဖြစ်နိုင်သောစိတ်များ		....	....	၄၄၆
ကာမဝိပါက်နောင် ဖြစ်နိုင်သောစိတ်များ		....	....	၄၄၇
ကာမကြိယာနောင် ဖြစ်နိုင်သောစိတ်များ		....	....	၄၄၇
ရူပကုသိုလ်နောင် ဖြစ်နိုင်သောစိတ်များ		....	....	၄၄၈
ရူပဝိပါက်နောင် ဖြစ်နိုင်သောစိတ်များ		....	....	၄၄၈
ရူပကြိယာနောင် ဖြစ်နိုင်သောစိတ်များ		....	....	၄၄၉
အရူပကုသိုလ်နောင် ဖြစ်နိုင်သောစိတ်များ		....	....	၄၄၉
အရူပဝိပါက်နောင် ဖြစ်နိုင်သောစိတ်များ		....	....	၄၄၉
အရူပကြိယာနောင် ဖြစ်နိုင်သောစိတ်များ		....	....	၄၅၀
မဂ်စိတ်နောင် ဖြစ်နိုင်သောစိတ်များ		....	....	၄၅၀
ဖိုလ်စိတ်နောင် ဖြစ်နိုင်သောစိတ်များ		....	....	၄၅၀
တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌကံက အကုသိုးပေးရာ၌ပါဝင်သော ဟိတ် ၈-ပါး		....	....	၄၅၁

http://www.dhammadownload.com

[စျား] ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်း

မာတိကာ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
တိဟိတ်ဩမကကံ အကျိုးပေးရာ၌ပါဝင်သော ဟိတ် ၇-ပါး	....	၄၅၁
ဒ္ဒိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌကံ အကျိုးပေးရာ၌ပါဝင်သော ဟိတ် ၆-ပါး	....	၄၅၂
ဒ္ဒိဟိတ်ဩမကကံ အကျိုးပေးရာ၌ပါဝင်သော ဟိတ် ၄-ပါး	....	၄၅၂
'အစတစ်ဓှာ ရုပ်ကိုသာကိုယ်' အစချီသောလက်ာ၏အဖြေ	....	၄၅၃၊၄၅၆
ရုပ်ကို အတ္တ ဟု စွဲယူရာတဌာန	....	၄၅၃
နာမ်ကို အတ္တ ဟု စွဲယူရာ ၇-ဌာန	....	၄၅၃
ရုပ်နာမ်တို့ကို အတ္တ ဟု စွဲယူရာ ၁၂-ဌာန	....	၄၅၃၊၄၅၄
ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိနှင့် ဝိဘဝဒိဋ္ဌိ ၅-ပါး	....	၄၅၅
သဿတဒိဋ္ဌိနှင့် ဘဝဒိဋ္ဌိမည်ပုံ	....	၄၅၅
သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၀-သည် နတ်ပြည် ဗြဟ္မာ့ပြည် စသည့် သုဂတိဘုံသို့လားခြင်းကို မတားနိုင်	....	၄၅၆
ဘူမိအဆုံးအဖြတ် လက်ာအဖြေ	....	၄၅၆
ကာမဘုံ၌ဖြစ်သော ဣန္ဒြေ ၁၀-ပါး	....	၄၅၆
လောကုတ္တရာ(အဝတ္ထာဘုံ)၌ဖြစ်သော ဣန္ဒြေ ၃-ပါး	....	၄၅၆
ဘုံ ၃-ပါး၌ဖြစ်သော ဣန္ဒြေ ၁-ပါး	....	၄၅၇
ဘုံ ၄-ပါး၌ဖြစ်သော ဣန္ဒြေ ၈-ပါး	....	၄၅၇
'နှစ်ဗိုလ်စိတ်နှစ်' အစချီသော သင်္ဂဟကဗျာ၏အဖြေ	....	၄၅၇၊၄၅၈
မိစ္ဆာဝါဒများ	....	၄၅၈၊၄၆၁
အတ္တအဓိပ္ပါယ်နှင့် ပမာဏ	....	၄၆၀
အတ္တပရိယာယ် (မိစ္ဆာဝါဒများ)	....	၄၆၀
အတ္တ ၂-မျိုး	....	၄၆၁

http://www.dhammadownload.com

ပရမတ္ထသရုပဘေဒနီကျမ်း

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္မုဒ္ဓဿ။

ဂန္ထာရမ္ဘကထာ

(၁) အာသီသပုဗ္ဗကဂန္ထာရမ္ဘ

ဘဝံ ကန္ထော ဘဝေ ယောဂေါ၊ ဘဝံ ပါတု ဘဝိပ္ပရော။
ဘဝံ ဝန္ထော ဘဝေ နာဂေါ၊ ဘဝံ ဒါတု ဘဝိဿရော။

(စက္ကဝဋ္ဌ, ပဒုမုပ္ပလ, ဂေါမုတ္တဝက်, မဏိဂုဋ္ဌ, သေတဆတ္တူပမာ ဝမြောက်နည်းရ အာသီသဂါထာ)

ဘဝံ၊ ကမလုပ္ပလ ဝေနေယျ၏ ဒါနအာဒိ မဂ်ဖိုလ်ထိသား တြိသမ္ပတ်အပြီး သတ်အောင် ထွတ်မြတ်ခိုင်ဖြီး ပွါးစီးခြင်းကို။ ကန္ထော၊ ကိုယ်တော်ထပ်တူ ကြည်ဖြူ နှစ်သက်ရကား။ ဘဝေ၊ ပွါးစီးခြင်း၌။ ဝါ၊ သီလ, သမာ စစ္စာ သောင်းသောင်း ကြီးပွါးကြောင်း၌။ ယောဂေါ၊ 'သာဓု ဘိက္ခဝေ ကာလေန ကာလံ' တောင်းပန်၍လည်း ဗောဓည်းအလိုက် စရိုက်အလျောက် ရွေးကောက် စီစဉ် ယှဉ်စေတော်မူတတ်ထသော။ ('သုဝိဇာနော ဘဝံ ဟောတိ၊ ဘဝေ တဿ န နန္ဒတိ'တို့ကဲ့သို့ ဘဝံ, ဘဝေတို့ကား ဝစုနတ္ထ။)

တနည်းလည်း။ ။ဘဝံ၊ သဗ္ဗညာဏ်ထိ တိုင်ရောက်ဘိအောင် အတိဥက္ကဋ္ဌ ကြီးမြတ်ပွါးစည်းခြင်းသို့။ ကန္ထော၊ ဆရာမကူ ရောက်တော်မူထသော။ ဘဝေ၊ ပွါးကြောင်းစုံစီ ပါရမီအကျင့်၌။ ယောဂေါ၊ ယှဉ်တော်မူပြီးထသော။ ဝါ၊ ဘဝေ၊ အကျင့်တို့ကို။ ယောဂေါ၊ မတွန့်မဆုတ် အားထုတ်တော်မူပြီးထသော။ ဘဝိဖ္ပရော၊ ဈာန်, မဂ်, ဖိုလ်ထိ ပွါးခြင်း ရှိသူထို့ထက် မြတ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်။ "ပစ္စနိကော'တ္ထမေ သွ'ညေ၊ ပစ္စာဘာဂေ ပရော တိသု" ဟူသော အဘိဓာန်နှင့်လည်း သင့်အောင်ကြံ။) ဘဝံ၊ ဘုံသုံးလီကို လောကီ, လောကုတ် မယုတ်ဖွံ့ထွား ကြီးမြင့်ပွါးအောင်။ ပါတု၊ နေ့- ညဉ့်နိစ္စ စောင်မ တော်မူစေသတည်း။ ဘဝံ၊ ဘဝတဏှာကို။ ဝန္ထော၊ မဂ်ခံတွင်းဖြင့် အကြွင်း မချန် ထွေးအန်တော်မူပြီးရကား။ ဘဝေ၊ ဘုံသုံးပါး၌။ နာဂေါ၊ မရပ်မတည် ကျင်လည် ပြေးသွား လားခြင်းကင်းတော်မူပြီးထသော။ ဘဝိဿရော၊ ဘုံသုံး

http://www.dhammadownload.com

ပါး၌ ပွါးခြင်းရှိသူ နတ်နှင့်လူကို လွယ်ကူပိုင်သ အစိုးရတော်မူသော ဘုရားမြတ်သည်။ (မေ၊ ကျမ်းပြုခြင်းငှါ အားထုတ်ပါသော အကျွန်ုပ်အား။ထည့်။) ဘဝံ၊ ကိုယ်လက်ကျန်းမာ ပညာစည်ကား သတိပွါးခြင်းကို။ ဒါတု၊ ပေးတော်မူစေသတည်း။

(၂) ပဏာမပုဗ္ဗကဂန္ထာရမ္ဘ

(ပရိညာဉ်)

အနည ဝိသယံ ဓမ္မံ၊ ဝန္ဒိတွာန ဝဒံ ဇိနံ။
အတ္ထာယ မန္ဒ သောတူနံ၊ ဝက္ခံ တဿ သရူပကံ။

အဟံ၊ ငါသည်။ အနညဝိသယံ၊ တပါးသူတို့၏ အရာမဟုတ်သော။ ဓမ္မံ၊ အဘိဓမ္မာခုနစ်ကျမ်းကို။ ဝဒံ၊ ဟောတော်မူတတ်သော။ ဇိနံ၊ မြတ်စွာဘုရားကို။ ဝန္ဒိတွာန၊ ရှိခိုးပြီး၍။ မန္ဒသောတူနံ၊ ငါ့အောက် နုနယ် စာသင်ငယ်တို့၏။ အတ္ထာယ၊ အကျိုးငှါ။ တဿ၊ ထိုအဘိဓမ္မာ၏။ သရူပကံ၊ အကျဉ်းဖော်ပြသင်္ခေပနဲ သရုပ်ခွဲကို။ ဝက္ခံ၊ မိန့်ဆိုမြွက်ထား ရေးသားပြုပြင် စီရင်အံ့သတည်း။

http://www.dhammadownload.com

ပရမတ္ထသရူပဘေဒနိကျမ်းအစီအစဉ် ၁၅-ပါး

အဘိဓမ္မာခုနစ်ကျမ်း၌ ပြုံးပြုံမ်းရောနှော လေးပါးသော အဘိဓမ္မတ္ထတရား တို့ကို အကျဉ်းအားဖြင့် ပြဆိုရာ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟကျမ်းကို ဆုံးကမ်း ကူးခပ် လိုသော သဒ္ဓါသမ္ပန္န ဗဟဝစ္ဆန္န မန္ဒသောတု ကုလပုတ္တသည် ဤဆိုလတ္တံ့သော—

(၁) စိတ္တသရူပ ဝိဘာဂနည်း။

(၂) စေတသိကသရူပ ဝိဘာဂနည်း။

(၃) သမ္မယောဂနည်း။

(၄) သင်္ဂဟနည်း။

(၅) စေတသိက်ချင်းချင်း ယှဉ်သည်ကို ဆိုသော တဒုဘသ မိဿကနည်း။

(၆) စိတ် စေတသိက်ကို ဝေဒနာ, ဟိတ်, ကိစ္စ, ဒွါရ, အာရုံ, ဝတ္ထု ဤခြောက်ခုတို့ဖြင့် ပေါင်းစုယူသိမ်းသော ပကိဏ္ဏကသင်္ဂဟနည်း။

(၇) ဝီထိချနည်း။

(၈) ဘုံ၌ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်, ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဘုံ၌ဖြစ်သော ဘူမိပုဂ္ဂလနည်း။

(၉) ဘုံ၌ စိတ်ဖြစ်, စိတ်သည် ဘုံ၌ဖြစ်သော ဘူမိစိတ္တနည်း။

(၁၀) ပုဂ္ဂိုလ်၌ စိတ်ဖြစ်, စိတ်သည် ပုဂ္ဂိုလ်၌ဖြစ်သော ပုဂ္ဂလစိတ္တနည်း။

(၁၁) ရူပသရူပဝိဘာဂနည်း။

(၁၂) သမုစ္စယသင်္ဂဟနည်း။

(၁၃) ပစ္စယသင်္ဂဟနည်း။

(၁၄) သမထနည်း။

(၁၅) ဝိပဿနာနည်း။

ဤတဆယ့်ငါးပါးသော နည်းတို့ကို သိမ်းဆည်း လေ့ကျက် ဆောင်ရွက် ဖွေနည် ကြံစည်ခွဲစစ် အားသစ်ရမည်။

http://www.dhammadownload.com

သင်္ဂဟဂါထာ

စိတ္တံ, စေတသိကံ, ယောဂံ၊ သင်္ဂဟဋ္ဌ, တဒုဘယံ။
ကိဏ္ဏံ, ဝီထိံ, ဘူပုဂ္ဂလံ၊ ဘူစိတ္တံ, ပုဂ္ဂလံစိတံ။
ရူပံ, သမုစ္စယံ, ပစ္စယံ၊ သမဏဋ္ဌ, ဝိပဿနံ။
ပဋ္ဌဒ္ဒသဝိဓံ ဇေတံ၊ နယံ လက္ခေယျ ပဏ္ဍိတော။

[**အနက်ကား။** ။စိတ္တံ၊ စိတ္တသရူပဝိဘာဂနည်းကိုဝင်း။ စေတသိကံ၊ စေတသိက သရူပဝိဘာဂနည်းကိုဝင်း။ ယောဂံ၊ သမ္ပယောဂနည်းကိုဝင်း။ သင်္ဂဟဋ္ဌ၊ သင်္ဂဟနည်းကိုဝင်း။ တဒုဘယံ၊ စေတသိက် ချင်းချင်း ယှဉ်သည်ကို ပြဆိုသော တဒုဘယမိဿကနည်းကိုဝင်း။ ကိဏ္ဏံ၊ ပကိဏ္ဏကသင်္ဂဟနည်းကိုဝင်း။ ဝီထိံ၊ ဝီထိချနည်းကိုဝင်း။ ဘူပုဂ္ဂလံ၊ ဘူမိပုဂ္ဂလနည်းကိုဝင်း။ ဘူ စိတ္တံ၊ ဘူမိစိတ္တနည်းကိုဝင်း။ ပုဂ္ဂလံစိတ္တံ၊ ပုဂ္ဂလစိတ္တနည်းကိုဝင်း။ ရူပံ၊ ရူပသရူပဝိဘာဂနည်းကိုဝင်း။ သမုစ္စယံ၊ သမုစ္စယ သင်္ဂဟနည်းကိုဝင်း။ ပစ္စယံ၊ ပစ္စယသင်္ဂဟနည်းကိုဝင်း။ သမထဋ္ဌ၊ သမထနည်းကိုဝင်း။ ဝိပဿနံ၊ ဝိပဿနာနည်းကိုဝင်း။ ဇ္ဈတိ၊ ဤသို့။ ပဋ္ဌဒ္ဒသဝိဓံ၊ ၁၅-ပါး အပြားရှိသော။ ဇေတံ နယံ၊ ဤနည်းကို။ ပဏ္ဍိတော၊ ပညာရှိသည်။ လက္ခေယျ၊ သိမ်းဆည်း လေ့ကျက် ဆောင်ရွက် မှတ်သားရာ၏။]

http://www.dhammadownload.com

၁-စိတ်ပိုင်း

(၁-စိတ္တသရူပဝိဘာဂနည်း)

အဘယ်သို့ အားသစ်ရာသနည်းဟူမူကား—

စိတ်မည်ပုံ။ ။"စိန္တေတီတိ စိတ္တံ၊ အာရမ္မဏံ ဝိဇာနာတီတိ အတ္ထော။ ဝိသယ-ဝိဇာနနလက္ခဏံ ဟိ စိတ္တံ" ကျမ်းဂန်နှင့် အညီ ဤသို့သော သဘော လက္ခဏာရှိသောတရားသည် စိတ်မည်၏။

စိတ်တခုယုတ်-၉၀ ရေတွက်ပုံ

ထိုစိတ်သည် အကျဉ်းအားဖြင့် သောမနဿ သဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် အသခ်ါရိကစိတ်, သောမနဿ သဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် သသခ်ါရိကစိတ်။ပ။ အရဟတ္တမဂ်စိတ်, အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်။ ဤသို့ စိတ်တခုယုတ်ကိုးဆယ် အပြား ရှိ၏။ ပဋိလုံလည်း ပြန်၍ဆို။

တနည်း။ ။"အဋ္ဌဓာ လောဘမူလာနိ။ ပ ။ ဒ္ဒါဒသာကုသလာ သိယုံ" ဟူသော ဂါထာနှင့်အညီ လောဘမူစိတ် ရှစ်ခု၊ ဒေါသမူစိတ် နှစ်ခု၊ မောဟမူစိတ် နှစ်ခုအားဖြင့် အကုသိုလ်စိတ် တဆယ့်နှစ်ခု။

"သတ္တာ ကုသလပါကာနိ။ပ။ အဋ္ဌာရသ အဟေတုကာ"ဟူသော ဂါထာနှင့် အညီ အဟိတ်စိတ် တဆယ့်ရှစ်ခု။

"ဝေဒနာဉာဏသခ်ါရ။ ပ။ ပုညဲ,ပါက, ကြိယာ မတာ"ဟူသော ဂါထာနှင့် အညီ ကာမသောဘနစိတ် နှစ်ဆယ့်လေးခု။

"ပဋ္ဌဓာ စျာနဘေဒေန။ပ။ တံ ပဋ္ဌဒသဓာ ဘဝေ"ဟူသော ဂါထာနှင့် အညီ ရူပစိတ် တဆယ့်ငါးခု။

"အာလမ္မဏပ္ပဘေဒေန။ပ။ ပုန ဒ္ဒါဒသဓာ ဌိတံ"ဟူသော ဂါထာနှင့်အညီ အရူပစိတ် တဆယ့်နှစ်ခု။

"စတုမဂ္ဂပ္ပဘေဒေန။ ပ ။ အဋ္ဌဓာနုတ္တရံ မတံ"ဟူသော ဂါထာနှင့် အညီ ကုသိုလ်လေး, ဝိပါက်လေးအားဖြင့် လောကုတ္တရာစိတ် ရှစ်ခု။ ဤသို့လည်း တခုယုတ် ကိုးဆယ်အပြား ရှိ၏။

တနည်း။ ။"ဒ္ဒါဒသာကုသလာနေဝံ။ပ။ ကြိယစိတ္တာနိ ဝီသတိ"ဟူသော ဂါထာနှင့် အညီ အကုသိုလ် ဒ္ဒါဒသ၊ ကုသိုလ် ကေဝီသ၊ ဝိပါက် ဆတ္တိံသ၊ ကြိယာ ဝီသ။ ဤသို့လည်း တခုယုတ်ကိုးဆယ် အပြား ရှိ၏။

http://www.dhammadownload.com

တနည်း။ ။"ပါပါဟေတုကမုတ္တာနိ။ပ။ အထေကနဝုတိပိ ဝါ"ဟူသော ဂါထာနှင့်အညီ အသောဘနစိတ် သုံးဆယ်, သောဘနစိတ် တခုယုတ် ခြောက်ဆယ်။ ဤသို့လည်း ရှစ်ဆယ့်ကိုးပါး အပြားရှိ၏။

တနည်း။ ။ဌာပေတွာ ဣစ္ဆိတံ စိတ္တံ၊ ဘဇေ ဝေဒနဘေဒဟော။
သမ္မယောဂဝိပွယောဂ၊ သခ်ါသခ်ါရဘေဒတော။
နှ-ယောဂေန စ တထေဝ၊ မိဿတော စ ယထာက္ကမံ။

ဣစ္ဆိတံ၊ သရုပ်ခဲ့လိုသော။ စိတ္တံ၊ စိတ်ကို။ ဌာပေတွာ၊ တည်စေ၍။ ဝေဒန-ဘေဒတော၊ ဝေဒနာသုံးပါးအပြားဖြင့်။ ဘဇေ ဝိဘဇေယျ၊ ဝေဖန်ခဲ့စိတ်ရာ၏။ သမ္မယောဂ ဝိပွယောဂ သခ်ါ သခ်ါရဘေဒတော စ၊ သမ္မယုတ်, ဝိပွယုတ်အပြား သသခ်ါရ အသခ်ါရအပြားတို့ဖြင့်လည်း။ ဘဇေ၊ ဝေဖန်ခဲ့စိတ်ရာ၏။ နှ-ယောဂေန စ၊ သုခသဟဂုတ်မဟုတ် ဒုက္ခ သဟဂုတ် မဟုတ်စသည် နှ-အက္ခရာ ယှဉ်သဖြင့်လည်း။ တထေဝ၊ ထို 'နှ' မယှဉ်သည့်နည်းတူသာလျှင်။ ဘဇေ၊ ဝေဖန် ခဲ့စိတ်ရာ၏။ ယထာက္ကမံ၊ ဝေဒနာ, ယောဂ, သခ်ါရသုံးပါး အစဉ်အတိုင်း။မိဿတောစ၊ ရောနှောသောအားဖြင့်လည်း။ ဘဇေ၊ ဝေဖန်ခဲ့စိတ်ရာ၏။

ဝေဒနာဘရသရုပ်ပြပုံ။ ။ဤဂါထာနှင့်ညီစွာ အကုသိုလ်မှလေး၊ အဟိတ်မှ သုံး၊ ကာမသောဘနမှ တဆယ့်နှစ်၊ မဟဂ္ဂုတ်မှ တဆယ့်နှစ်၊ လောကုတ္တရာရှစ်အားဖြင့် သုခသဟဂုတ်စိတ်သုံးဆယ့်ကိုး။

ဒေါသမူဒ္ဓ, အကုသလဝိပါက် ကာယဝိညာဏ်အားဖြင့် ဒုက္ခသဟဂုတ် စိတ်သုံး။

အကုသိုလ်မှ ခြောက်၊ အဟိတ်မှ တဆယ့်လေး၊ ကာမသောဘနမှတဆယ့်နှစ်၊ မဟဂ္ဂုတ်မှ တဆယ့်ငါး၊ လောကုတ္တရာရှစ်အားဖြင့် ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ငါးဆယ့်ငါး။ ဤသို့လည်း ရှစ်ဆယ့်ကိုးခု ရှိ၏။ ။(ဤဌ အက္ခယ်လေးဆယ်ကို ပေါင်းစု၍ အကျဉ်းပြုသောကြောင့် လောကုတ္တရာစိတ်ရှစ်ခုသည် သုခေါပေက္ခာ နှစ်ပါးသင့်။)

သမ္မယုတ်အရ သရုပ်ပြပုံ။ ။အကုသိုလ်မှရှစ်၊ ကာမသောဘနမှ တဆယ့်နှစ်၊ မဟဂ္ဂုတ်, လောကုတ္တရာ သုံးဆယ့်ငါးအားဖြင့် သမ္မယုတ် ငါးဆယ့်ငါး။

ကြွင်းဝိပွယုတ် သုံးဆယ့်လေး။ ဤသို့လည်း ရှစ်ဆယ့် ကိုးပါးရှိ၏။ (ဤဌလည်း သမ္မယုတ် အမည်ကို ပေးတတ်သော ဒီဋ္ဌိ စသည်နှင့် မယှဉ်သောကြောင့် အဟိတ်စိတ်ကို ဝိပွယုတ်ဆိုလိုက်သည်။)

http://www.dhammadownload.com

သခ်ါရအားဖြင့်သရုပ်ပြပုံ။ ။အကုသိုလ်မှ ငါး၊ ကာမသောဘနှမှ တဆယ့်နှစ်၊ မဟဂ္ဂုတ် လောကုတ္တရာ သုံးဆယ့်ငါးအားဖြင့် သသခ်ါရိက ငါးဆယ့်နှစ်။ ကြွင်း အသခ်ါရိက သုံးဆယ့်ခုနှစ်။ ဤသို့လည်း ရှစ်ဆယ့်ကိုးပါး ဖြစ်၏။ (ဤဌဋ္ဌလည်း မောဟမူ အဟိတ်တို့ကို အသခ်ါရိက၊ အပ္ပနာစိတ်စုကို သသခ်ါရိကဆိုသည်ကား မှတ်သားနှင့်ရုံ သရုပ်ခွ လွယ်ရုံသာ၊ သင့် မသင့်ကို ထောက်ချင့် ကြံဆ ဆင်ခြင်ကြလေဦး။)

သုခသဟဂုတ် မဟုတ်သောစိတ် ငါးဆယ့်ရှစ်၊ ဒုက္ခသဟဂုတ် မဟုတ်သောစိတ် ရှစ်ဆယ့်ခြောက် စသည်ဖြင့်လည်း ရှေးနည်းအတူ ခွဲ။

ဝေဒနာ ယောဂဘို့ကို မူဆား၍ ယောဂသခ်ါခတို့နှင့် မြောက်ပုံးဆောသွတ် ၍လည်း ခွဲ။ ခွဲဟန်ကား—

သုခသဟဂုတ်သာ ဖြစ်၍ သမ္မယုတ်[၁] မဖြစ်သောစိတ် တဆယ့်တစ်၊ သမ္မယုတ် သာဖြစ်၍ သုခသဟဂုတ်မဖြစ် နှစ်ဆယ့်ခုနစ်။ နှစ်ပါးလုံးဖြစ် နှစ်ဆယ့်ရှစ်၊ နှစ်ပါးလုံး မဖြစ် နှစ်ဆယ့်သုံး၊ ဤသို့ လေးပါးစုလည်း ရှစ်ဆယ့်ကိုးပါးဖြစ်၏။

သုခသာဖြစ်၍ ဝိပ္ပယုတ်[၂]မဖြစ် နှစ်ဆယ့်ရှစ်၊ ဝိပ္ပယုတ်သာ ဖြစ်၍ သုခမဖြစ် နှစ်ဆယ့်သုံး၊ နှစ်ပါးလုံးဖြစ် တဆယ့်တစ်၊ နှစ်ပါးလုံးမဖြစ် နှစ်ဆယ့်ခုနစ်၊ ဤသို့လည်း ရှစ်ဆယ့် ကိုးပါးဖြစ်၏။

ဤနည်းအတူ သသခ်ါရိကကို မူလိသွတ်၊ အသခ်ါရိကကိုလည်း မူလိသွတဲ့။

ထို့အတူ ဒုက္ခကို မူတည်၍ မူလိလေးချက်သွတ်၊ ဥပေက္ခာမူတည်၍လည်း လေးချက်သွတ်။ ။ထို့အတူ သမ္မယုတ် ဝိပ္ပယုတ် နှစ်ပါးကို မူထား၍ သခ်ါရ နှစ်ပါးနှင့်လည်း ခွဲ။

စိတ်အကျဉ်း ပြီး၏။

စိတ်အကျယ် ၁၂၁-ပါးခွဲပုံ

အကျယ်အားဖြင့်ကား—

သောမနဿသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္မယုတ် အသခ်ါရိကစိတ်၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ရှေးအတိုင်း အရင်းကခြို၍ လောကီစိတ်ကိုခွဲ။

လောကုတ္တရာစိတ်၌ကား ဝိတက်, ဝိစာရ, ပီတိ, သုခ, ကေဂ္ဂတာ စျာနင်္ဂါ ငါးပါးနှင့် ယှဉ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ပထမစျာန်စိတ်။ပ။ ဥပေက္ခာ, ကေဂ္ဂတာ စျာနင်္ဂါ နှစ်ပါးနှင့်ယှဉ်သော အရဟတ္တဖိုလ် ပဉ္စမစျာန်စိတ်။ ဤသို့လျှင် တရာ့ နှစ်ဆယ့်တပါး အပြားရှိ၏။

၁-၂။ သမ္မယုတ်, ဝိပ္ပယုတ်=ဒိဋ္ဌိ, ဥဒ္ဓစ္စ, ပဋိဃသမ္မယုတ်, ဝိပ္ပယုတ်ဟု ဆိုလိုသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဤမှတပါးလည်း ရှေးအကျဉ်း၌ ဆိုခဲ့ပြီးသော နည်းကို အစဉ်မှီး၍ နည်းကုန်အောင် ခဲ့လေ။ ထိုသို့ခဲ့ရာ၌လည်း "စတုမဂ္ဂပ္ပဘေဒေန" ဂါထာ အရ၌ "စျာနင် ယောဂဘေဒေန" ဂါထာကို ရွတ်၍ခဲ့ "ဒွါဒသာကုသလာနေဝံ" ဂါထာအဆုံး၌လည်း—

ဒွါဒသာကုသလာနေဝံ၊ ကုသလာ သတ္တတိံသတိ။
ဒ္ဝိပညာသ ဝိပါကာနိ၊ ကြိယစိတ္တာနိ ဝီသတိ။

ဤဂါထာကိုရွတ်။ ဂဏန်းသင်္ချာမှာလည်း ကျရာဆို။

တနည်း။ ။ကာမစိတ် စတုပညာသ၊ ပထမစျာန်စိတ် ကောဒသ၊ ဒုတိယစျာန်, တတိယစျာန်, စတုတ္ထစျာန်စိတ် ကောဒသ၊ ပဉ္စမစျာန် စိတ်တေဝီသ၊ ဤသို့လည်း တရာ့နှစ်ဆယ့်တပါး အပြားရှိ၏။ ။အဖန်ဖန် ခဲ့လေ။ လွယ်သည်ဟု မထီမဲ့မြင် မပြုပဲ ထပ်တလဲ ဖန်ခါခါ လွန်သည်းစွာ ဆောင်ရွက်၍ ရေတွက်ခဲ့စဉ်မှ ကျေပွန်မည်၊ စိတ်သရုပ် ကျေပွန်မှ စေတသိက်ပိုင်း, ပကိဏ်းပိုင်း စသည်တို့၌ လွယ်မည်။

သင်္ဂဟဂါထာ

ကေကတ် သင်္ဂဟော ပုန၊ တထာ စ ဝေဒနာဒိကံ။
ဣတိ ပဉ္စဟိ စိတ္တာနိ၊ ဝိဘဇေယျ ပုနပ္ပုနံ။

ကေကတ်၊ တခုတခုစီခဲ့ခြင်း။ သင်္ဂဟော၊ အစိတ်အကျယ် သင်္ဂဟ ဂါထာငယ်တို့ကို ရွတ်၍ ခဲ့ခြင်း။ ပုန၊ တဖန်, သင်္ဂဟဂါထာလတ်ကို ရွတ်၍ခဲ့ခြင်း။ တထာစ၊ ထို့အတူ အကျဉ်းဆုံး သင်္ဂဟဂါထာကြီးကိုလည်း ရွတ်၍ခဲ့ခြင်း။ ဝေဒနာဒိကံ၊ ဝေဒနာစသည်ဖြင့် ခဲ့ခြင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ စိတ္တာနိ၊ စိတ်တို့ကို။ ပဉ္စဟိ၊ ငါးပါးသော နည်းတို့ဖြင့်။ ပုနပ္ပုနံ။ အဖန်ဖန်အထပ်ထပ်။ ဝိဘဇေယျ၊ အထူးဝေခြမ်း ကြိုးပမ်းရာ၏။

ဣတိ ပရမတ္ထသင်္ဂဟဘေဒနီယံ စိတ္တာနံ
သင်္ဂဟဝိဘာဂ နယော ပဌမော။

http://www.dhammadownload.com

စိတ်-သရုပ်ခွဲနည်း	ဥပဓိဒုကဒုကစိတ်	ဥပဓိဒုကသုခစိတ်	ဥပဓိဒုကဥပေက္ခာစိတ်	ဥပဓိသုခသဟဂတာစိတ်	ဥပဓိသုခဝိပ္ပယုတ်စိတ်	ဥပဓိဥပေက္ခာစိတ်	ဥပဓိသုခသဟဂတာစိတ်	ဥပဓိသုခဝိပ္ပယုတ်စိတ်	ဥပဓိဥပေက္ခာစိတ်	ဥပဓိဒုက္ခသဟဂတာစိတ်	ဥပဓိဒုက္ခဝိပ္ပယုတ်စိတ်	ဥပဓိဥပေက္ခာစိတ်
အကုသိုလ်စိတ်	၁၂	၄	၂	၆	၈	၄	၃	၅	၂	၂	၂	၂
အဟိတ်စိတ်	၁၈	၃	၁	၁၄		၁၈	၁၈			၃	၃	
အသောဘနစိတ်	၃၀	၃	၃	၂၀	၈	၂၂	၂၅	၅	၂	၅	၅	၂
ကာမသောဘနစိတ်	၂၄	၁၂		၁၂	၁၂	၁၂	၁၂	၁၂	၆	၆	၆	၆
ကာမစိတ်	၅၄	၁၉	၃	၃၂	၂၀	၃၄	၃၃	၁၃	၈	၁၁	၁၁	၈
ရူပစိတ်	၁၅	၁၂		၄	၁၅			၁၅	၁၂			၁၂
အရူပစိတ်	၁၂			၁၂	၁၂			၁၂				
မဟဂ္ဂုတ်စိတ်	၂၃	၁၂		၁၅	၂၃			၂၃	၁၂			၁၂
လောကီစိတ်	၈၁	၄၁	၄	၄၃	၄၃	၃၄	၃၃	၄၄	၂၈	၁၁	၁၁	၂၀
လောကုတ္တရာစိတ်ကျဉ်း	၈	၈		၈	၈			၈	၈			၈
လောကုတ္တရာအကျယ်	၄၀	၃၂		၈	၄၀			၄၀	၃၂			၃၂
စိတ်အကျဉ်း	၈၉	၃၉	၄	၅၅	၅၅	၃၄	၃၃	၅၂	၂၈	၁၁	၁၁	၂၈
စိတ်အကျယ်	၁၂၁	၆၃	၄	၅၅	၈၃	၃၄	၃၃	၈၄	၅၂	၁၁	၁၁	၅၂

http://www.dhammadownload.com

စိတ်သရုပ်ခွဲနည်း	ဒုကွဲ,သမ်ယုတ်	ဒုကွဲ,ပိုယုတ်	ဒုကွဲ,အသွဲ့ခြိုက	ဒုကွဲ,သသွဲ့ခြိုက	ဥပေကွဲ,သမ်ယုတ်	ဥပေကွဲ,ပိုယုတ်	ဥပေကွဲ,အသွဲ့ခြိုက	ဥပေကွဲ,သသွဲ့ခြိုက	သမ်ယုတ်,အသွဲ့ခြိုက	သမ်ယုတ်,သသွဲ့ခြိုက	ပိုယုတ်,အသွဲ့ခြိုက	ပိုယုတ်,သသွဲ့ခြိုက
အကုသိုလ်စိတ်	၂		၁	၁	၄	၂	၄	၂	၅	၃	၂	၂
အဟိတ်စိတ်		၁	၁			၁၄	၁၄				၁၈	
အသောဘနစိတ်	၂	၁	၂	၁	၄	၁၆	၁၈	၂	၅	၃	၂၀	၂
ကာမသောဘနစိတ်					၆	၆	၆	၆	၆	၆	၆	၆
ကာမစိတ်	၂	၁	၂	၁	၁၀	၂၂	၂၄	၈	၁၁	၉	၂၆	၈
ရူပစိတ်					၃			၃		၁၅		
အရူပစိတ်					၁၂			၁၂		၁၂		
မဟဂ္ဂုတ်စိတ်					၁၅			၁၅		၂၇		
လောကီစိတ်	၂	၁	၂	၁	၂၅	၂၂	၂၄	၂၃	၁၁	၃၆	၂၆	၈
လောကုတ္တရာစိတ်ကျဉ်း					၈			၈		၈		
လောကုတ္တရာအကျယ်					၈			၈		၄၀		
စိတ်အကျဉ်း	၂	၁	၂	၁	၃၃	၂၂	၂၄	၃၁	၁၁	၄၄	၂၆	၈
စိတ်အကျယ်	၂	၁	၂	၁	၃၃	၂၂	၂၄	၃၁	၁၁	၇၆	၂၆	၈

http://www.dhammadownload.com

စိတ်-သရုပ်ခွဲနည်း	စိတ်အရေအတွက်	ဒုဇသဟဂတ်	ဒုဇသဟဂတ်	ဥပေကွာသဟဂတ်	သမ္ပယုတ်	ဝိပ္ပယုတ်	အသင်္ခါရိက	သသင်္ခါရိက	ဒုဇ,သမ္ပယုတ်	ဒုဇ,ဝိပ္ပယုတ်	ဒုဇ,အသင်္ခါရိက	ဒုဇ,သသင်္ခါရိက
လောဘမူစိတ်	၈	၄		၄	၄	၄	၄	၄	၂	၂	၂	၂
ဒေါသမူစိတ်	၂		၂		၂		၁	၁				
မောဟမူစိတ်	၂			၂	၂		၂					
မဟာကုသိုလ်စိတ်	၈	၄		၄	၄	၄	၄	၄	၂	၂	၂	၂
မဟာဝိပါက်စိတ်	၈	၄		၄	၄	၄	၄	၄	၂	၂	၂	၂
မဟာကြိယာစိတ်	၈	၄		၄	၄	၄	၄	၄	၂	၂	၂	၂
ကာမကုသိုလ်စိတ်	၈	၄		၄	၄	၄	၄	၄	၂	၂	၂	၂
ကာမဝိပါက်စိတ်	၂၃	၆	၁	၁၆	၄	၁၉	၁၉	၄	၂	၄	၄	၂
ကာမကြိယာစိတ်	၁၁	၅		၆	၄	၇	၇	၄	၂	၃	၃	၂
လောကီကုသိုလ်စိတ်.	၁၇	၈		၉	၁၃	၄	၄	၁၃	၆	၂	၂	၆
လောကီဝိပါက်စိတ်	၃၂	၁၀	၁	၂၁	၁၃	၁၉	၁၉	၁၃	၆	၄	၄	၆
ကြိယာစိတ်	၂၀	၉		၁၁	၁၃	၇	၇	၁၃	၆	၃	၃	၆
ကုသိုလ်အကျဉ်း	၂၁	၁၂		၁၃	၁၇	၄	၄	၁၇	၁၀	၂	၂	၁၀
ကုသိုလ်အကျယ်	၃၇	၂၄		၁၃	၃၃	၄	၄	၃၃	၂၂	၂	၂	၂၂
ဝိပါက်အကျဉ်း	၃၆	၁၄	၁	၂၅	၁၇	၁၉	၁၉	၁၇	၁၀	၄	၄	၁၀
ဝိပါက်အကျယ်	၅၂	၂၆	၁	၂၅	၃၃	၁၉	၁၉	၃၃	၂၂	၄	၄	၂၂

http://www.dhammadownload.com

စိတ်-သင်္ခေပ်ခွဲနည်း	တွဲလျက်ဖြစ်သည့်ဒုက္ခဝေဒနာ	တွဲလျက်ဖြစ်သည့်သုခဝေဒနာ	ယှဉ်ပြဋ္ဌာန်းသည့်ဒုက္ခဝေဒနာ	ယှဉ်ပြဋ္ဌာန်းသည့်သုခဝေဒနာ	တွဲလျက်ဖြစ်သည့်ဥပေက္ခာဝေဒနာ	တွဲလျက်ဖြစ်သည့်ပီတိသမ္ပယုတ်	ယှဉ်ပြဋ္ဌာန်းသည့်ပီတိသမ္ပယုတ်	ယှဉ်ပြဋ္ဌာန်းသည့်ဥပေက္ခာဝေဒနာ	ယှဉ်ပြဋ္ဌာန်းသည့်တွဲလျက်ဖြစ်သည့်	ယှဉ်ပြဋ္ဌာန်းသည့်တွဲလျက်ဖြစ်သည့်	ယှဉ်ပြဋ္ဌာန်းသည့်တွဲလျက်ဖြစ်သည့်	ယှဉ်ပြဋ္ဌာန်းသည့်တွဲလျက်ဖြစ်သည့်
လောဘမူစိတ်	—	—	—	—	၂	၂	၂	၂	၂	၂	၂	၂
ဒေါသမူစိတ်	၂	—	၁	၁	—	—	—	—	၁	၁	—	—
မောဟမူစိတ်	—	—	—	—	၂	—	၂	—	၂	—	—	—
မဟာကုသိုလ်စိတ်	—	—	—	—	၂	၂	၂	၂	၂	၂	၂	၂
မဟာဝိပါက်စိတ်	—	—	—	—	၂	၂	၂	၂	၂	၂	၂	၂
မဟာကြိယာစိတ်	—	—	—	—	၂	၂	၂	၂	၂	၂	၂	၂
ကာမကုသိုလ်စိတ်	—	—	—	—	၂	၂	၂	၂	၂	၂	၂	၂
ကာမဝိပါက်စိတ်	—	၁	၁	—	၂	၁၄	၁၄	၂	၂	၂	၁၂	၂
ကာမကြိယာစိတ်	—	—	—	—	၂	၄	၄	၂	၂	၂	၅	၂
လောကီကုသိုလ်စိတ်	—	—	—	—	၃	၂	၂	၃	၂	၁၁	၂	၂
လောကီဝိပါက်စိတ်	—	၁	၁	—	၃	၁၄	၁၄	၃	၂	၁၁	၁၃	၂
ကြိယာစိတ်	—	—	—	—	၃	၄	၄	၃	၂	၁၁	၅	၂
ကုသိုလ်အကျဉ်း	—	—	—	—	၁၁	၂	၂	၁၁	၂	၁၅	၂	၂
ကုသိုလ်အကျယ်	—	—	—	—	၁၁	၂	၂	၁၁	၂	၃၁	၂	၂
ဝိပါက်အကျဉ်း	—	၁	၁	—	၁၁	၁၄	၁၄	၁၁	၂	၁၅	၁၃	၂
ဝိပါက်အကျယ်	—	၁	၁	—	၁၁	၁၄	၁၄	၁၁	၂	၃၁	၁၃	၂

http://www.dhammadownload.com

၂-စေတသိက်ဝိုင်း

(၂-စေတသိက သရူပ ဝိဘာဂနည်း)

ဣဒါနိ စေတသိကသရူပဝိဘာဂနယော ဝုစ္စတေ။

စေတသိက်ပည်ပုံ။ ။"စေတသိ နိယုတ္တံ တဒါယတ္တဝုတ္တိတာယာတိ စေတသိကံ" ဟူသည်နှင့်၎င်း, "ကေုပ္ပါဒနိရောဓာ စ။ ပ။ ဓမ္မာ စေတသိကာ မတာ" ဟူသည်နှင့်၎င်း ညီစွာ ဤသို့သော သဘောလက္ခဏာ ရှိသောတရားသည် စေတသိက်မည်၏။

စေတသိက် ၅၂-မျိုး။ ။ထိုစေတသိက်သည် ဖဿ, ဝေဒနာ, သညာ။ ပ။ ကရုဏာ, မုဒိတာ, ပညာအားဖြင့် ငါးဆယ့်နှစ်ပါး အပြားရှိ၏။ ။ပဋိလုံလည်း ပြန်၍ဆို။

တနည်း။ ။"တေရသညသမာနာစ။ပ။ ဒ္ဒိပညာသ ပဝုစ္စရေ"ဂါထာနှင့် အညီ အညသမာန်း တေရသ၊ အကုသိုလ် စုဒ္ဒသ၊ သောဘန ပဥ္ဇဝီသ၊ ဤသို့ သုံးရာသီပေါင်း၍လည်း ဒ္ဒိပညာသဖြစ်၏။

တနည်း။ ။"ဣဿာ,မစ္ဆေရ,ကုက္ကုစ္စ။ပ။ သေသာ နိယတယောဂိနောဝ" ဟူသည်နှင့်အညီ အနိယတယောဂီ တဆယ့်တခု၊ နိယတယောဂီ လေးဆယ့်တခု၊ ဤသို့ နှစ်ရာသီစု၍လည်း ငါးဆယ့်နှစ် ဖြစ်၏။

ဣတိ ပရမတ္ထသရူပဘေဒနိယံ စေတသိကာနံ
သရူပဝိဘာဂနယော ဒုတိယော။

၃-သမ္ပယောဂနည်း

ဣဒါနိ သမ္ပယောဂနယော ဝုစ္စတေ။

"သတ္တ သဗ္ဗတ္ထ ယုဇ္ဇန္တိ" ဟူသည်နှင့် အညီ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ စေတသိက် ခုနစ်ခုတို့သည် အလုံးစုံသော စိတ်တခုယုတ်ကိုးဆယ် အကျယ် တရာ့နှစ်ဆယ့် တပါးတို့၌ ယှဉ်ကုန်၏။

"ဝိဘက္ကော တာဝ။ပ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ" ဟူသည်နှင့်အညီ ဝိတက်သည် ငါးဆယ့် ငါးပါးသော စိတ်တို့၌ ယှဉ်၏။

"ဝိစာရော ပန။ ပ။ ဆသဋ္ဌိစိတ္တေသု" ဟူသည်နှင့် အညီ ဝိစာရသည် ခြောက်ဆယ့်ခြောက်ပါးသောစိတ်တို့၌ ယှဉ်၏။ ။(ဤသို့စသည်ဖြင့် သဂြိုဟ် ပါဋ္ဌကို ရွတ်ကာ ရွတ်ကာ ပညာကိုင်အောင် ခွဲလေ မခဲခက်လှပြီ။)

http://www.dhammadownload.com

တနည်း။ ။သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ စသည်ကို မူတည်၍ ဝိတက်စသည်ကို မူလီသွတ်၍လည်း မြွောက်ပို့ခဲ့စစ် ဆု၏။ ခဲ့စစ်ပုံကား—

သဗ္ဗနှင့်သာ ယှဉ်၍ ဝိတက်နှင့်မယှဉ်သောစိတ် ခြောက်ဆယ့်ခြောက်။

ဝိတက်နှင့်သာ ယှဉ်၍ သဗ္ဗနှင့် မယှဉ်သောစိတ် မရှိ။

နှစ်ပါးလုံးနှင့် ယှဉ်သောစိတ် ငါးဆယ့်ငါး၊ နှစ်ပါးလုံးနှင့် မယှဉ်သောစိတ် မရှိ။ ။ဤနည်းအတူ ပညာတိုင်အောင် မူလီသွတ်။

ထို့အတူ ဝိတက်ကို မူတည်၍ ပညာတိုင်အောင် မူလီသွတ်၊ ဝိစာရ စသည်ကို မူတည်၍လည်း ပညာတိုင်အောင်ချည်း မူလီသွတ်၊ အလွန်ရှုပ်ပွေကျယ်ဝန်းသည်၊ မပျင်းမရိခဲ့နိုင်မှ ကျေပွန်မည်။

ဤသမွယောဂနည်း ကျေပွန်လျှင် သင်္ဂဟနည်း, တဒုဘယ မိဿကနည်း တို့သည် အလိုလို ပါကုန်၏။ ပကိဏ္ဏကသင်္ဂဟနည်း စသည်တို့၌လည်း အလွန်ကျေးဇူးများ၏။

ဣတိ သမွယောဂ နယော တတိယော။

၄-သင်္ဂဟနည်း

ဧဒါနိ သင်္ဂဟနယော ဝုစ္စတေ။

ဧတ္ထာဘမူ ပထမအသခ်ီရိကစိတ်၌ တဆယ့်ကိုးပါးသော စေတသိက်တို့သည် ယှဉ်ကုန်၏။ ဒုတိယ သသခ်ီရိကစိတ်၌ နှစ်ဆယ့်တပါးသော စေတသိက်တို့သည် ယှဉ်ကုန်၏။ တတိယ၌ တဆယ့်ကိုး၊ စတုတ္ထ၌ နှစ်ဆယ့်တစ်၊ ပဉ္စမ၌ တဆယ့်ရှစ်၊ ဆဋ္ဌ၌ နှစ်ဆယ်၊ သတ္တမ၌ တဆယ့်ရှစ်၊ အဋ္ဌမ၌ နှစ်ဆယ်။

ဒေါသမူ ပထမ၌ နှစ်ဆယ်၊ ဒုတိယ၌ နှစ်ဆယ့်နှစ်။

မောဟမူဒွေ၌ တဆယ့်ငါးစီ။

ဒွေပဉ္စဝိညာဏ်တဆယ်၌ ခုနစ်ပါးစီ။ပ။

အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ် ပထမစျာန်စိတ်၌ သုံးဆယ့်ခြောက်။ ဒုတိယ၌ သုံးဆယ့်ငါး၊ တတိယ၌ သုံးဆယ့်လေး၊ စတုတ္ထ၌ သုံးဆယ့်သုံး၊ ပဉ္စမ၌ သုံးဆယ့်သုံးပါးသော စေတသိက်တို့သည် ယှဉ်ကုန်၏။

http://www.dhammadownload.com

တနည်းကား။　။[၁] စိတ်တပါးဌ်သော ယှဉ်သော စေတသိက် တခု။
[၂] စိတ်နှစ်ပါးဌ်သော ယှဉ်သော စေတသိက် လေးခု။
[၃] လေးပါးဌ် နှစ်ခု။
[၄] ငါးပါးဌ်လည်း နှစ်ခု။
[၅] ရှစ်ပါးဌ် တခု။
[၆] တဆယ့်နှစ်ပါးဌ် လေးခု။
[၇] တဆယ့်ခြောက်ပါးဌ် သုံးခု။
[၈] နှစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးဌ် နှစ်ခု။
[၉] လေးဆယ့်ခုနစ်ပါးဌ် တခု။
[၁၀] ငါးဆယ့်တပါး, [၁၁] ငါးဆယ့်ငါးပါးတို့ဌ်လည်း တခုစီ။
[၁၂] ငါးဆယ့်ကိုးပါးဌ် တဆယ့်ကိုးခု။
[၁၃] ခြောက်ဆယ့်ခြောက်ပါးဌ် တခု။
[၁၄] ခြောက်ဆယ့်ကိုးပါး, [၁၅] ခုနစ်ဆယ့်သုံးပါး, [၁၆] ခုနစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးတို့ဌ်လည်း တခုစီ။
[၁၇] စိတ်ဘခုယုတ်ကိုးဆယ့် အကျယ် တရာ့နှစ်ဆယ့်တပါးတို့ဌ် ခုနစ်ခုသော စေတသိက်တို့သည် ယှဉ်ကုန်၏။

၁-ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်စိတ်ဌ်သော ယှဉ်သော စေတသိက်=ဝိစိကိစ္ဆာ။ ၂-ဒေါသမူဒ္ဒေဌ်သာယှဉ်သော စေတသိက်=ဒေါသ, ကုက္ကုစ္စ။ ၃-ဒိဋ္ဌိဂတ သမ္မယုတ်စိတ် ၄-ပါးဌ်သော ယှဉ်သော စေတသိက်=လောဘ, ဒိဋ္ဌိ။ ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါးဌ်သော ယှဉ်သော စေတသိက်=လောဘ, မာန။ ၄-လောဘမူ, ဒေါသမူသသင်္ခါရိကစိတ် ၅-ပါးဌ်သော ယှဉ်သော စေတသိက်=ထိန, မိဒ္ဓ။ ၅-လောဘမူစိတ်၈-ပါးလုံးဌ် ယှဉ်သော စေတသိက်=လောဘ။ ၆-အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါးလုံးဌ်ယှဉ်သော စေတသိက်=မောဟ, အဟိရိက, အနောတ္တပ္ပ, ဥဒ္ဓစ္စ။ ၇-မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈-ပါး, လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ပါးအားလုံးတို့ဌ် ယှဉ်သော စေတသိက်=ဝိရတီ စေတသိက် ၃-ပါး။ ၈-မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈-မဟာကြိယာစိတ် ၈-မဟဂ္ဂုတ် ပ, ဒု, တ, စ ဈာန်စိတ်အားလုံးတို့ဌ် ယှဉ်သော စေတသိက်=ကရုဏာ, မုဒိတာ။ ၉-ကာမာဝစရဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၁၂, မဟဂ္ဂုတ်လောကုတ္တရာစိတ် ၃၅-ပါးတို့ဌ် ယှဉ်သော စေတသိက်=ပညာ(အမောဟ)။

၁၀-သမ္ပဋိစ္ဆနစိတ် ၅-ပါးဌ် ယှဉ်သော စေတသိက်=ပီတိ။ ၁၁-သဝိစာရဂ္ဂစိတ် ၃၅-ပါးဌ် ယှဉ်သော စေတသိက်=ဝိစာရ။ ၁၂-သောဘနစိတ် ၅၉-ပါးဌ် ယှဉ်သော စေတသိက် = သောဘဏသာဓာရဏ စေတသိက်-၁၉။ ၁၃-သဝိစာရစိတ် ၆၆-ပါးဌ် ယှဉ်သော စေတသိက်=ဝိစာရ။ ၁၄-သဆန္ဒစိတ် ၆၉-ပါးဌ်ယှဉ်သော စေတသိက်=ဆန္ဒ။ ၁၅-သဝီရိယစိတ် ၇၁-ပါးဌ် ယှဉ်သော စေတသိက်=ဝီရိယ။ ၁၆-သာဓိမောက္ခစိတ် ၇၈-ပါးဌ်ယှဉ်သော စေတသိက်=အဓိမောက္ခ။ ၁၇-စိတ် ၈၉- (၁၂၁)ပါးဌ် ယှဉ်သော စေတသိက်= သမ္မစိတ္တသာဓာရဏ စေတသိက် ၇-ခု။

http://www.dhammadownload.com

တနည်းလည်း။ ။လောဘမူစိတ် စသည်ကို မူတည်၍ ဒေါသမူစိတ်စသော မူလီမျှားဖြင့် မြွှာက်ပွါးရေတွက်အပ်၏။ ရေတွက်ပုံကား—

လောဘမူစိတ်၌သာ ယှဉ်၍ ဒေါသမူစိတ်၌ မယှဉ်သော စေတသိက်လေးခု (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မာန, ပိတိ)။

ဒေါသမူစိတ်၌သာ ယှဉ်၍ လောဘမူစိတ်၌ မယှဉ်သော စေတသိက်လည်း လေးခု (ဒေါသ, ဣဿာ, မစ္ဆရိယ, ကုက္ကုစ္စ)။

နှစ်ပါးလုံး၌ ယှဉ်သော စေတသိက် တဆယ့်ရှစ်ခု (ပီတိကြဉ် အညသမာန်း ၁၂ မောစတုက်-၄၊ ထိန, မိဒ္ဓ)။ မယှဉ်သော စေတသိက် နှစ်ဆယ့်ခြောက်ခုဖြစ်၏ (သောဘဏသာဓာရဏ-၂၅၊ ဝိစိကိစ္ဆာ-၁)။ လေးချက်ပေါင်းမူ ဒွေပညာသ။

ဤနည်းတူ အရဟတ္တဖိုလ် ပဉ္စမစျာန်တိုင်အောင် မူလီသွတ်။

ထို့အတူ ဒေါသမူ စသည်ကို မူတည်၍လည်း ၎င်းပဉ္စမစျာန်တိုင်အောင်ချည်း မူလီသွတ်လေ (ဤကား ခဏ္ဍစက်[1] တည်း)။ **ဗဒ္ဓစက်ကား** အရင်းကို လှည့်၍ လှည့်၍ ထည့်ရသည်။ တနည်းလည်း ပထမမူ ခဏ္ဍစက်။ ဒုတိယမူ စသည်ကား ဗဒ္ဓစက်၊ (ဤကား စက်နှစ်ပါးအထူး)။ သင်္ဂြိဟ်သင်္ဂဟနည်းကို မကြည့်လင့်။ သမ္မယောဂနည်းဖြင့်သာ ကွဲအောင်ခွဲ၊ သို့မှ သန့်ရှင်းမည်။

ဣတိ သင်္ဂဟနယော စတုတ္ထော။

၅-သမ္မယောဂနှင့် သင်္ဂဟ ရောပြွမ်းရှိပြသောနည်း

ဣဒါနိ တဒုဘယ မိဿက နယော ဝုစ္စတေ။

ဖဿသည် ကြွင်းသောစေတသိက် ငါးဆယ့်တခုနှင့် ယထာရဟ ယှဉ်၏။ ဝေဒနာစသည် နည်းတူ။

အဓိမောက္ခသည် မိမိနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာတို့မှ ကြွင်းသော စေတသိက်ငါးဆယ်နှင့် ယှဉ်၏။

ဝီရိယသည် ဖဿနည်းတူ။

ပီတိသည် ပီတိ, ဒေါသ, ဣဿာ, မစ္ဆရိယ, ကုက္ကုစ္စ, ဝိစိကိစ္ဆာ တို့မှကြွင်းသော စေတသိက် လေးဆယ့်ခြောက်ခုနှင့် ယှဉ်၏။

၁။ ခဏ္ဍစက် လှည့်ပုံမှာ- တခုကိုမူတည်၍ ကြွင်းသောတခုးမျှားကို အစဉ်အတိုင်း မူလီသွတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

၂။ ဗဒ္ဓစက် လှည့်ပုံမှာ- အပြန်အလှန် မူလီသွတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ဆန္ဒသည် အဓိမောက္ခနည်းတူ။

မောဟသည် နှစ်ဆယ့်ခြောက်ပါးနှင့်ယှဉ်၏။ အဟိရိကစသည် မောဟနည်းတူ။

လောဘသည် နှစ်ဆယ့်တပါးနှင့် ယှဉ်၏။ ဒိဋ္ဌိသည် နှစ်ဆယ်နှင့်။ မာနလည်း နှစ်ဆယ်နှင့်။

ဒေါသသည် နှစ်ဆယ့်တခုနှင့်။ ဣဿာသည် တဆယ့်ကိုးခုနှင့်။ မစ္ဆရိယ ကုက္ကုစ္စတို့သည် ဣဿာနည်းတူ။

ထိနသည် နှစ်ဆယ့်ငါးခုနှင့်။ မိဒ္ဓသည် ထိနနည်းတူ။

ဝိစိကိစ္ဆာသည် တဆယ့်လေးခုနှင့် ယှဉ်၏။

သဒ္ဓါသည် သုံးဆယ့်ခုနစ်ခုနှင့်ယှဉ်၏။ သဘိစသည သဒ္ဓါနည်းတူ။

သမ္မာဝါစာသည် မိမိနှင့် အပ္ပမညာဒွေကြဉ်သော သုံးဆယ့်ငါးခုနှင့်ယှဉ်၏။ သမ္မာကမ္မန္တ, သမ္မာအာဇီဝတို့သည် သမ္မာဝါစာ နည်းတူ။

ကရုဏာသည် ဝိရတိ, အပ္ပမညာကြဉ်သော သုံးဆယ့်သုံးခုသော စေတသိက်တို့နှင့် ယှဉ်၏။ မုဒိတာလည်း ကရုဏာ နည်းတူ။ ပညာစေတသိက်သည် သဒ္ဓါနှင့်တူ၏။

ဖဿစသည်ကို မူတည်၍ ဝေဒနာစသည်ကို မူလီသွတ်၍ ဖဿနှင့်သာယှဉ်, ဝေဒနာနှင့်မယှဉ်သော စေဘသိက်ကား ဝေဒနာစေတသိက်ဘည်း။ ဝေဒနာစေတသိက်နှင့်သာ ယှဉ်, ဖဿနှင့် မယှဉ်သော စေတသိက်ကား ဖဿစေတသိက်တည်း။ ဖဿ, ဝေဒနာနှစ်ပါးနှင့်ယှဉ်သော စေတသိက်ကား ကြွင်းစေတသိက်ငါးဆယ်ဘည်း။ နှစ်ပါးလုံးနှင့်မယှဉ်သော စေတသိက် မရှိ။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပညာတိုင်အောင် မူလီသွတ်၍ စက်လှည့်။

ဝေဒနာစသည်ကို မူတည်ရာ၌လည်း ဤနည်းတူ။ ဝိတက်စသည်ကို မူတည်၍ ဝိစာရစသည်ကို မူလီသွတ်ရာ၌ကား ရှုပ်ပွေခဲခက်၏။ စက်လည်အောင် လှည့်ရမည်။ မလည်လျှင် မနေလင့်။ လည်အောင် လှည့်လေ။

သမ္ပယောဂနည်း, သင်္ဂဟနည်းဟူသော အမည်သည် စေတသိက်ပိုင်း၌ လာသောအမည်ဖြစ်ရကား စေတသိက်တို့၏ ယှဉ်ခြင်းမျှကိုသာ ဆိုသော နည်းသည် သမ္ပယောဂနည်းမည်၏။ ယှဉ်သော စေတသိက်တို့ကို ဤမျှ ဤမျှဟု ရေတွက်ပေါင်းစုသည်ကား သင်္ဂဟနည်းမည်၏။ ဤသို့ စေတသိက်ကို ပဓာနပြု၍ရသော အမည်ဖြစ်သည်။

ဤယခုဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နည်းသည်ကား စေတသိက်တို့၏ ယှဉ်ခြင်းကို ဆိုသောကြောင့်ဌင်း, ယှဉ်သောစေတသိက်တို့ကို မည်မျှမည်မျှဟု ပေါင်းစု

http://www.dhammadownload.com

ရေတွက်သောကြောင့်ဝင်း နည်းနှစ်ပါးစုံရောသောကြောင့် တဒုဘယမိဿက နည်းမည်၏ဟုမှတ်။

ဤတိ တဒုဘယမိဿကနယော ပဉ္စမော။

သမ္မယောဂနည်း, သင်္ကာနည်းနှင့် မိဿကနည်းတို့ ၃-ပါးပေါင်းရှင်းပြခြင်း

ဤဒါနိ တတ္ထိကမိဿကနယော ဝုစ္စတေ။

ဤနည်း သုံးပါးကိုရောလျှင် တတ္ထိကမိဿကနည်းမည်၏။

ယခင် ရှေးနည်းအတိုင်းပင် စိတ်နှင့်စေတသိက် နှစ်ပါးလုံးကို အရကောက် သည်သာ ထူးပြား၏။

လှည့်ဟန်ကား—ဖဿမှ ဝေဒနာမှလွဲ၍ ပထမစက်ကန့်၊ ဒုတိယစက်ကန့် အရတူ၏။ ဖဿ,ဝေဒနာ နှစ်ပါးလုံးနှင့် ယှဉ်သည်ကား စိတ်တခုယုတ်ကိုးဆယ် စေတသိက်ငါးဆယ်တည်း။ စတုတ္ထစက်ကန့် အရမရှိ။

ဝိတက်စသည်ကို မူတည်ဆုဠ်ကား ဝိတက်နှင့်သာယှဉ်၍ ဝိစာရနှင့် မယှဉ် သောစိတ် မရှိ၊ စေတသိက်ကား သဝိတက္ကစိတ် ငါးဆယ့်ငါးခုဠ်ရှိသော ဝိစာရ စေတသိက်တည်း။

ဝိစာရနှင့်သာယှဉ်၍ ဝိတက်နှင့်မယှဉ်သောစိတ်တို့ကား ဒုတိယစျာန်စိတ် ကောဒသ၊ ထိုစိတ်တို့ဠ်ယှဉ်သော ဝိစာရကြဉ်သောစေတသိက် သုံးဆယ့် ခြောက်ခု, သဝိတက္ကစိတ် ငါးဆယ့်ငါးခုဠ် ရှိသော ဝိတက်စေတသိက်တို့သည် ဒုတိယစက်ကန့်အရတည်း။

နှစ်ပါးလုံးနှင့်ယှဉ် တာဘိယစက်ကန့်အရကား သဝိတက္က, သဝိစာရစိတ် ငါးဆယ့်ငါး၊ ထိုနှစ်ပါးကြဉ်သော စေတသိက်ငါးဆယ်တည်း။

စတုတ္ထစက်ကန့်အရကား ဒွေပဉ္စဝိညာဏ် တဆယ်၊ တတိယစျာန်ကောဒသ၊ စတုတ္ထစျာန် ကောဒသ၊ ပဉ္စမစျာန် တေဝီသ-ဟူသော အဝိစာရစိတ် ငါးဆယ့်ငါး၊ ထိုစိတ်တို့ဠ်ယှဉ်သောစေတသိက် ဆတ္တိံသ၊ ဒုတိယစျာန် ကောဒသဠ်ရှိသော ဝိစာရစေတသိက်တို့တည်း။ ဤစက်လည်လျှင် သဝိတက္ကတိက်ဠ် လှယ်လှ၏။

ဝေဒနာသုံးပါးတို့တွင် သုခဝေဒနာကိုမူတည်၍ ပီတိကို မူလီသူတ်၍ ထူည့် သော စက်လည်လျှင်လည်း သပ္ပီတိကတိက်ဠ် လှယ်လှ၏၊ မပျင်းမရိ စက်လည် အောင် လှည့်လေ။

ဤတိ တတ္ထိကမိဿကနယော။

http://www.dhammadownload.com

စေတသိက် သရုပ်ခွဲနည်း / ရှေးစိတ် သရုပ်ခွဲနည်းကို မှီ၍ ဂဏန်း ပြည့်အောင် ရေးရမည်။		ပဋိပက္ခစေတသိက်ခုနစ်ပါး	ပဋိပက္ခမဟုတ်သော စေတသိက်ခြောက်ဆယ်ခုနစ်ပါး	ပဋိပက္ခမဟုတ်သော စေတသိက်ခုနစ်ဆယ်ခြောက်ပါး	ပဋိပက္ခမဟုတ်သော စေတသိက်ရှစ်ဆယ်ငါးပါး	ပဋိပက္ခမဟုတ်သော စေတသိက်ကိုးဆယ်လေးပါး	ပဋိပက္ခမဟုတ်သော စေတသိက်တစ်ရာတစ်ဆယ်သုံးပါး	ပဋိပက္ခမဟုတ်သော စေတသိက်တစ်ရာနှစ်ဆယ်နှစ်ပါး	ပဋိပက္ခမဟုတ်သော စေတသိက်တစ်ရာသုံးဆယ်တစ်ပါး	ပဋိပက္ခမဟုတ်သော စေတသိက်တစ်ရာလေးဆယ်ပါး
သမ္မစိတ္တသာဓာရဏာ	၇	၇								
ပကိဏ်းစေတသိက်	၆	၆	—	—	—	—	—	—	—	—
အညသမာန်းစေတသိက်	၁၃	၁၃	—	—	—	—	—	—	—	—
အကုသိုလ်စေတသိက်	၁၄	၉	—	—	—	—	—	—	—	—
သောဘနသာဓာရဏာ	၁၉		—	—	—	—	—	—	—	—
သောဘနစေတသိက်	၂၅		—	—	—	—	—	—	—	—
နိယတယောဂီ	၄၁	၁၉	—	—	—	—	—	—	—	—
အနိယတယောဂီ	၁၁	၃	—	—	—	—	—	—	—	—
ပေါင်းစေတသိက်	၅၂	၂၂								

မှတ်ချက်။ ။လေ့လာသူများအတွက် နမူနာအဖြစ်ဖြင့် လောဘမူစိတ်၌ ယှဉ်သော စေတသိက်များကို ရေတွက် ထည့်သွင်း၍ ပြလိုက်သည်၊ ဤဇယားမှာ စာသင်သူတို့အတွက် လွေ့ကျင့်ရန်ထည့်သွင်းထားခြင်းဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

စေတသိက် သရုပ် ခွဲနည်း / ရှေးစိတ်သရုပ် ခွဲနည်းကိုမှီ၍ ဂဏန်း ပြည့် အောင် ရေးရမည်။		ဒေါ်ဒေါ်ဝင်းနှင်း	ဒေါ်ဒေါ်ဝင်းနှင်း	ဒေါ်ဒေါ်ဝင်း	ဒေါ်ဒေါ်ဝင်းဝင်း	ဒေါ်ဒေါ်ဝင်းဝင်း	ဒေါ်ဒေါ်ဝင်းဝင်း	ဒေါ်ဒေါ်ဝင်း	ဒေါ်ဒေါ်ဝင်းဝင်း	ဒေါ်ဒေါ်ဝင်း	ဒေါ်ဒေါ်ဝင်း	ဒေါ်ဒေါ်ဝင်း	ဒေါ်ဒေါ်ဝင်း	ဒေါ်ဒေါ်ဝင်း
သဗ္ဗ	၇													
ပကိဏ်း	၆													
အည	၁၃													
အကု	၁၄													
သော-ဓာ	၁၉													
သော-စေ	၂၅													
နိယတ	၄၁													
အနိယတ	၁၁													
ပေါင်း	၅၂													

http://www.dhammadownload.com

စေတသိက် သရုပ် ခွဲနည်း / ရှေးစိတ်သရုပ် ခွဲနည်းကိုမှီ၍ ဂဏန်းပြည့် အောင် ရေးရ မည်။	၂	၆	၁၃	၁၄	၁၅	၁၆	၁၇	၁၈	၁၉	၂၀	၂၁
ဥဿုက္ကဉ္စသမ္ပယုတ္တစေတသိက်											
ဥဿုက္ကဉ္စဝိပ္ပယုတ္တစေတသိက်											
ဥဿုက္ကဉ္စသဟဇာတစေတသိက်											
ဥဿုက္ကဉ္စသဟဇာတဝိပ္ပယုတ္တစေတသိက်											
ဥဿုက္ကဉ္စသဟဇာတဝိပ္ပယုတ္တဓမ္မ											
ဥဿုက္ကဉ္စသဟဇာတဝိပ္ပယုတ္တဓမ္မဟေတုဓမ္မ											
ဥဿုက္ကဉ္စသဟဇာတဝိပ္ပယုတ္တဓမ္မဟေတုဓမ္မမဟုတ်											
ဥဿုက္ကဉ္စသဟဇာတဝိပ္ပယုတ္တဓမ္မဟေတုဓမ္မမဟုတ်ဝိပါကဓမ္မ											
ဥဿုက္ကဉ္စသဟဇာတဝိပ္ပယုတ္တဓမ္မဟေတုဓမ္မမဟုတ်ဝိပါကဓမ္မမဟုတ်											
ဥဿုက္ကဉ္စသဟဇာတဝိပ္ပယုတ္တဓမ္မဟေတုဓမ္မမဟုတ်ဝိပါကဓမ္မမဟုတ်ဥပါဒါဓမ္မ											
ဥဿုက္ကဉ္စသဟဇာတဝိပ္ပယုတ္တဓမ္မဟေတုဓမ္မမဟုတ်ဝိပါကဓမ္မမဟုတ်ဥပါဒါဓမ္မမဟုတ်											
ဥဿုက္ကဉ္စသဟဇာတဝိပ္ပယုတ္တဓမ္မဟေတုဓမ္မမဟုတ်ဝိပါကဓမ္မမဟုတ်ဥပါဒါဓမ္မမဟုတ်သင်္ကိလေသိကဓမ္မ											
ဥဿုက္ကဉ္စသဟဇာတဝိပ္ပယုတ္တဓမ္မဟေတုဓမ္မမဟုတ်ဝိပါကဓမ္မမဟုတ်ဥပါဒါဓမ္မမဟုတ်သင်္ကိလေသိကဓမ္မမဟုတ်											

http://www.dhammadownload.com

တဒုဘယ မိဿကနည်း ရှေးစိတ် သရုပ်ခွဲနည်းကိုမှီ၍ဂဏန်း ပြည့်အောင် ရေးရမည်။		ဖဿစေတသိက်	ဝေဒနာစေတသိက်	သညာစေတသိက်	စေတနာစေတသိက်	ဇီဝိတိန္ဒြိယစေတသိက်	မနသိကာရစေတသိက်	ဝိတက်စေတသိက်	ဝိစာရစေတသိက်	အဓိမောက္ခစေတသိက်	ဝီရိယစေတသိက်	ပီတိစေတသိက်	ဆန္ဒစေတသိက်
သဗ္ဗစိတ္တ သာဓာရဏ	၇												
ပကိဏ်း စေတသိက်	၆												
အညသမာန်း	၁၃												
အကုသလ သာဓာရဏ	၄												
ကြင်းအကုသိုလ် စေတသိက်	၁၀												
အကုသိုလ် စေတသိက်	၁၄												
သောဘန သာဓာရဏ	၁၉												
ကြင်း-သောဘန	၆												
ပေါင်း-သောဘန	၂၅												
နိယတယောဂီ	၄၁												
အနိယတယောဂီ	၁၁												
ပေါင်း-စေတသိက်	၅၂												

http://www.dhammadownload.com

တဒုဘာယ မိဿကနည်း / ရှေးနည်းကို မှီ၍ ဂဏန်း ထိုးရမည်။		ဒေါသမူလစိတ်တို့ဖြစ်ခြင်း	ဣဿာမစ္ဆရိယစိတ်တို့ဖြစ်ခြင်း	ကုက္ကုစ္စစိတ်တို့ဖြစ်ခြင်း	ထိနမိဒ္ဓစိတ်တို့ဖြစ်ခြင်း	ဝိစိကိစ္ဆာစိတ်တို့ဖြစ်ခြင်း	ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ်တို့ဖြစ်ခြင်း	ဝိရတိစေတသိက်တို့ဖြစ်ခြင်း	အပ္ပမညာစေတသိက်တို့ဖြစ်ခြင်း	ကရုဏာစေတသိက်တို့ဖြစ်ခြင်း	မုဒိတာစေတသိက်တို့ဖြစ်ခြင်း	ပညိန္ဒြိယစေတသိက်တို့ဖြစ်ခြင်း
သဗ္ဗ	၂		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ပကိဏ္ဏ	၆		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
အညသမာန	၁၃		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
အကုသ-ဓာ	၄		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ကြွင်း အကုသ	၁၀		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
အကုသ စေ	၈၄		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
သော ဓာ	၁၉		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
သော ကြွင်း	၆		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ပေါင်း သော	၂၅		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
နိယတ	၄၁		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
အနိ	၁၁		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ပေါင်း စေ	၅၂		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

http://www.dhammadownload.com

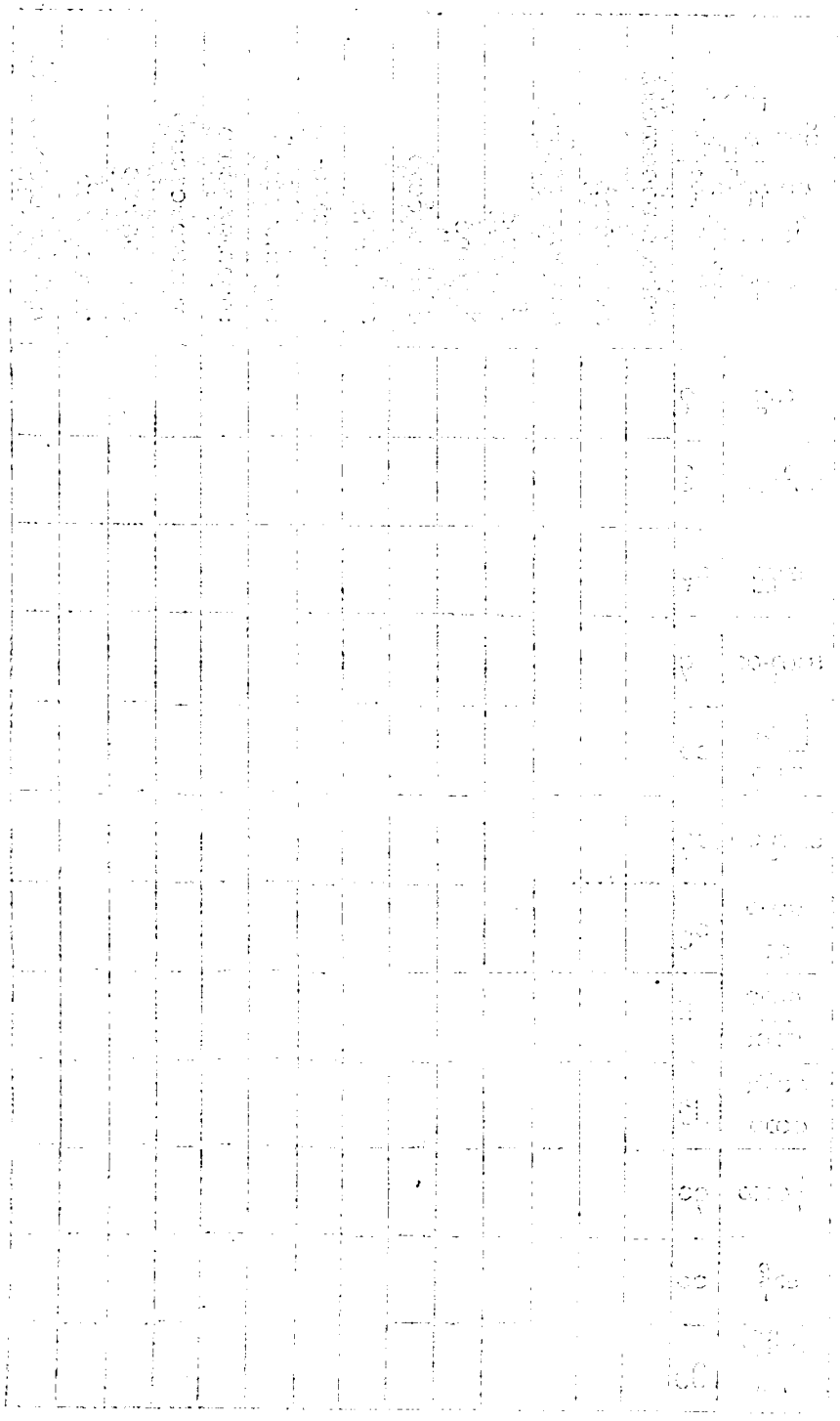

http://www.dhammadownload.com

၃-ပကိဏ်းပိုင်း

(၆-စိတ်, စေတသိက်ကို ဝေဒနာ, ဟိတ်, ကိစ္စ, ဒွါရ, အာရုံ, ဝတ္ထု ဤ ခြောက်ခုတို့ဖြင့် ပေါင်းစုယူသိမ်းသော ပကိဏ္ဏကသင်္ဂဟနည်း)

(၁) ဝေဒနာသင်္ဂဟ

ဣဒါနိ ပကိဏ္ဏကသင်္ဂဟနယော ဝုစ္စတေ။

"သုခမေ'ကတ္ထ ဒုက္ခဥ္ဇ။ ပ။ ပဥ္ဇပညာသကေ'တရာ" ဂါထာနှင့်အညီ သုခ-သဟဂုတ်စိတ်တခု၊ ဒုက္ခသဟဂုတ်စိတ်လည်း တခု၊ ဒေါမနဿသဟဂုတ် စိတ် နှစ်ခု၊ သောမနဿသဟဂုတ်စိတ် ခြောက်ဆယ့်နှစ်ခု၊ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ငါးဆယ့်ငါးခုအားဖြင့် စိတ်အကျယ် တရာ့နှစ်ဆယ့်တပါးဖြစ်၏၊ (ဤကား ဣန္ဒြိယဘေဒတည်း)။

အာရမ္မဏာနုဘဝနဘေဒအားဖြင့်ကား သောမနဿကို သုခသို့ ဒေါမနဿ ကို ဒုက္ခသို့သွင်း၍ ရေတွက်။

"တေသံ ဒါနိ ယထာရဟံ။ပ။သင်္ဂဟောနာမ နီယတေ"ဟု ဆိုသောကြောင့် စေတသိက်ကိုလည်း ရေတွက်အပ်၏။ ရေတွက်ဟန်ကား— သုခသဟဂုတ် စေတသိက်ခြောက်ခု၊ ဒုက္ခသဟဂုတ် စေတသိက်လည်း ခြောက်ခု၊ သောမနဿ-သဟဂုတ် လေးဆယ့်ခြောက်ခု၊ ဒေါမနဿသဟဂုတ် နှစ်ဆယ့်တခု၊ ဥပေက္ခာ-သဟဂုတ်စေတသိက် လေးဆယ့်ခြောက်ခု ဖြစ်၏။

အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏာ[၁]ကဗျာအချုပ်ကား

ဝေဒနာတစ်၊ ခြောက်ပါးဖြစ်၏[၂]၊ နှစ်မှာ ဌဝိ[၃]၊ သုံးလီဆယ့်တစ်[၄]၊ ငါးဖြစ် ခြောက်ခု[၅]၊ မ-တခု[၆]၊ ပေါင်းစု ငါးဆယ့်နှစ်။

ဒေါသ, ဣဿာ, မစ္ဆေရ, ကုက္ကုစ္စ, ဝိစိကိစ္ဆာ, ပီတိ၊ ဤခြောက်ခုတို့သည် ဝေဒနာတပါးစီနှင့်သာ ယှဉ်ကုန်၏။

၁။ အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏသည် မယူရသေး မရေတွက်ရသေးသည့် စေတသိက်တို့ကိုသာ ယူခြင်း ရေတွက်ခြင်း (တနည်း) ယူပြီး ရေတွက်ပြီးစေတသိက်တို့ကို ထပ်မံမယူခြင်း မရေတွက် ခြင်းဟုဆိုလိုသည်။

၂။ ဒေါသ, ဣဿာ, မစ္ဆရိယ, ကုက္ကုစ္စ-ဤစေတသိက် ၄-ပါးတို့သည် ဒေါမနဿဝေဒနာ တပါးနှင့်သာယှဉ်သည်။ ဝိစိကိစ္ဆာသည် ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်သာယှဉ်သည်။ ပီတိသည် သောမနဿဝေဒနာနှင့်သာယှဉ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဝေဒနာတပါးနှင့်သာယှဉ်သော စေတသိက် ၆-ပါးရှိသည်ဟု ဆိုသည်။

http://www.dhammadownload.com

လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မာန, သောဘန၊ ဤနှစ်ဆယ့်ရှစ်ခုတို့သည် ဝေဒနာနှစ်ပါး နှင့်သာ ယှဉ်ကုန်၏စသည်ဖြင့် ခွဲ၊ ခက်သည်။ အားသစ်၍ကြ၊။

ဝေဒနာသင်္ဂဟ ပြီး၏။

---

(၂) ဟေတုသင်္ဂဟ

"အဟေတုကာဒ္ဒါရသေက။ပ။ စတ္တာလီသ တိဟေဟုကာ" ဂါထာနှင့် အညီ ခွဲ၊ မခဲ။

"တေသံ ဒါနိ ယထာရဟံ။ပ။သင်္ဂဟောနာမ နီယတေ"ဟု ဆိုသောကြောင့် စေတသိက်ကိုလည်း ရေတွက်အပ်၏။ ရေတွက်ဟန်ကား— မောဟမူဒွေ့၌ မောဟ၊ အဟိတ်စိတ်တို့၌ ဆန္ဒကြဉ်သော အညသမာန်းဒွါဒသ၊ ဤတဆယ့်သုံးခုတို့သည် သမ္မယုတ်ဟိတ်မရှိသောကြောင့် အဟိတ်စေတသိက် မည်ကုန်၏။

မောဟမူဒွေ့၌ (မောဟကြဉ်သည့်) ကြွင်းသော ယှဉ်ဘက် တဆယ့်ငါးပါး၊ လောဘမူ,ဒေါသမူစိတ်တို့၌ ဟိတ်သုံးပါး (လောဘ,ဒေါသ, မောဟစေတသိက် များ), ဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ်တို့၌ ဟိတ်နှစ်ပါး (အလောဘ,အဒေါသစေတသိက် များ)။ ဤနှစ်ဆယ်တို့သည် ဧကဟိတ်စေတသိက်မည်ကုန်၏။

လောဘမူ၌ ကြွင်းနှစ်ဆယ်၊ (ဒေါသမူ၌) ဣဿာ,မစ္ဆေရ,ကုက္ကုစ္စ၊ဉာဏဝိပ္ပ-ယုတ်စိတ်တို့၌ (အလောဘ, အဒေါသကြဉ်) ကြွင်းသော ယှဉ်ဘက်သောဘန နှစ်ဆယ့်နှစ်ပါး၊ တိဟိတ်စိတ်တို့၌ ဟိတ်သုံးပါး၊ ပေါင်း ဤလေးဆယ့်ရှစ်ပါးတို့ သည် ဒွိဟိတ်စေတသိက်မည်ကုန်၏။

ဉာဏသမ္မယုတ်စိတ်တို့၌ (အလောဘ, အဒေါသ, အမောဟကြဉ်) ကြွင်း သုံးဆယ့်ငါးပါးတို့သည် တိဟိတ်စေတသိက်မည်ကုန်၏။

အဟိတ် တေရသ၊ ဧကနှစ်ဆယ်၊ ဒွိဝယ် ဌစတ်၊ တိဟိတ်မှတ်၊ ရလတ်သုံးဆယ့်ငါး။

အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏ ကော်သအားဖြင့်ကား—

၃။ လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မာန, သောဘန ၂၅-ပေါင်းစေတသိက် ၂၀-ပါးတို့သည် သောမနဿ ဝေဒနာ,ဥပေက္ခာဝေဒနာ ၂-ပါးတို့နှင့် ယှဉ်သည်။

၄။ ပီတိကြဉ် ပကိဏ်းစေတသိက် ၅-ခု မောစတုက် ၄-ခု ထိန မိဒ္ဓ၊ ဤ ၁၁-ပါးသော စေတသိက်တို့သည် ဝေဒနာ ၃-ပါးနှင့်သာ ယှဉ်ကုန်၏။

၅။ ဝေဒနာကြဉ်သော သမ္မစိတ္တသာဓာရဏ စေတသိက် ၆-ပါးတို့သည် ဝေဒနာ ၅-ပါး လုံးနှင့် ယှဉ်ကုန်၏။

၆။ ဝေဒနာသည် မည်သည့်ဝေဒနာနှင့်မျှ မယှဉ်၊ ဝေဒနာ ဝေဒနာချင်း ယှဉ်သည်ဟု မဆိုကောင်း။

http://www.dhammadownload.com

သုံး ဧကဟိတ်၊ ဒ္ဒိဟိတ် ကိုးလိ၊ သတ္တဝီ တိဟိတ်[၁]၊ ပဋ္ဌတိတ် တစ်[၂]၊ဆယ့်နှစ်ဆဟိတ်[၃]၊ ဒွေပညိတ်၊ နိမိတ်ထင်ရှကြီ။

လောဘ, ဒေါသ, ဝိစိကိစ္ဆာ၊ ဤသုံးခုတို့သည် ဧကဟိတ်မည်ကုန်၏။ မောဟ, ဒိဋ္ဌိ, မာန, ဣဿာ, မစ္ဆေရ, ကုက္ကစ္စ, အလောဘ, အဒေါသ, အမောဟ ဤကိုးခုတို့သည် ဒ္ဒိဟိတ်မည်ကုန်၏ စသည်ဖြင့် ကြံ။

ဟေတုသင်္ဂဟ ပြီး၏။

---

(၃) ကိစ္စသင်္ဂဟ

"အဌသဋ္ဌိ တထာ ဒွေ စ။ပ။ ကိစ္စဌာနာနိ နိဒ္ဒိသေ" ဂါထာနှင့်အညီ တကိစ္စတဌာနတပ်သောစိတ် ခြောက်ဆယ့်ရှစ်ခုစသည်ဖြင့် ခွဲ၊ မခဲ။

ပဋ္ဌိသန္ဓေကိစ္စသာတပ်၍ ဘဝင်ကိစ္စ မတပ်သောစိတ် မရှိ၊ ဘဝင်ကိစ္စသာတပ်၍ ပဋ္ဌိသန္ဓေကိစ္စမတပ်သော စိတ်လည်း မရှိ၊ နှစ်ကိစ္စလုံးတပ်သော စိတ်တဆယ့်ကိုး၊ မတပ်သောစိတ် ခုနစ်ဆယ်၊ ပေါင်း စိတ်တခုယုတ်ကိုးဆယ် ဖြစ်၏။

ထိုအတူ အာဝဇ္ဇန်းကိစ္စ, ဒဿနကိစ္စစသည်ကို မူလီသွတ်၍ စက်လှည့်။ ဘဝင်ကိစ္စ အာဝဇ္ဇန်းကိစ္စ စသည်ကို မူတည်၍လည်း စက်လှည့်လေဦး။

ဤ၌ ဌာနအပြား သာမညအားဖြင့် ဆယ်ပါး။

ဝိသေသအားဖြင့်ကား နှစ်ဆယ့်ငါးပါးတည်း။ နှစ်ဆယ့်ငါးပါးဟူသော်ကား—

သန္ဓိ ဧကံ ဆဘဝင်္ဂံ၊ ဒ္ဒါ'ဝဇ္ဇနံ ပဋ္ဌာဒျေကံ။
ဒွေဝေါ ဇောဆ တဒါ ဒွေတိ၊ စုတိ'တိ ပဏ္ဍဝီသတိ။

သန္ဓိ၊ ပဋ္ဌိသန္ဓေဌာနသည်။ ဧကံ၊ တခုသာတည်း။ ဘဝင်္ဂံ၊ ဘဝင်ဌာနသည်။ ဆ၊ ခြောက်ခု။အာဝဇ္ဇနံ၊သည်။ ဒွေ၊ နှစ်ခု။ ပဋ္ဌာဒိ၊ ပဋ္ဌဝိညာဏ်စသည်သည်။

၁။ အလောဘ အဒေါသ အမောဟကြဉ် သောဘနစေတသိက် ၂၂-ခု၊ ဤ ၂၂-ပါးတို့သည် အလောဘ, အဒေါသ, အမောဟ-ဟိတ် ၃-ပါးနှင့် ယှဉ်ကြသည်။ ဥဒ္ဓစ္စ, အဟိရိက, အနောတ္တပ္ပ, ထိန, မိဒ္ဓ၊ ဤ ၅-ပါးတို့သည် လောဘ, ဒေါသ, မောဟ ဟိတ် ၃-ပါးနှင့် ယှဉ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဤ ၂၇-ခုသော စေတသိက်တို့သည် ဟိတ် ၃-ပါးနှင့် ယှဉ်ကုန်၏ဟု ဆိုသည်။

၂။ ပီတိသည် ဒေါသကြဉ်သော ဟိတ် ၅-ပါးနှင့် ယှဉ်၏။

၃။ ပီတိကြဉ် အညသမာန်းစေတသိက် ၁၂-ခုတို့သည် ဟိတ် ၆-ပါးလုံးနှင့် ယှဉ်ကုန်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝါ၊ ပဋ္ဌဝိညာဏ်, သမ္ပဋိစ္ဆိန်း, သန္တီရဏဒွာနသည်။ ကော်၊ တခုစီတည်း။ ဝေါ၊ ဝုဋ္ဌေဒွာနသည်။ ဒွေ၊ နှစ်ခု။ ဇော၊ သည်။ ဆ၊ ခြောက်ခု။ တဒါ၊ တဒါရုံ ဒွာနသည်။ ဒွေ၊ နှစ်ခု။ စုတိ၊ သည်။ တိ၊သုံးပါး။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဌာန်၊ သည်။ ပဏ္ဏတိသတိ၊ နှစ်ဆယ့်ငါးပါးတည်း (ဤကား အကျဉ်းတည်း)။

အကျယ်အားဖြင့်ကား—

(၁) သန္ဓိဌာနံ စုဘဝန္တရံ ၁၊ ပ-အာ, တ-အာ, ဇ-အာ, ဝေါ-အာ။
တ-စု, ဇ-စုန္တရံ ဘဿ၊ ဆဒ္ဒွာနံ ပရိဒီပယေ။

(၂) ဘဝိ,ဘ-ဇန္တရံယေဝ၊ ဒုအာဒ္ဒွာနံ အာ-သန္တရံ။
ဝိဒ္ဒါနေကံ ဝိ-တိန္တရံ၊ သံဒ္ဒါနေကံ သံ-ဝေါန္တရံ။

(၃) တီဒ္ဒါနေကံ ဒုဝေါဒ္ဒါနံ၊ တီ-ဇ, တီ-ဘဝန္တရံ တထာ။
ဝေါ-တ,ဝေါ-ဘ,ဝေါ-စုန္တရံ၊ အာ-တ, အာ-ဘ, အာ-စုန္တရံ။

(၄) ဇဒ္ဒွာနံ ဆ ဇ-ဘ, ဇ-စုန္တရံ၊ ဥယျံ ဒုတဒ္ဒွာနံ။
တ-ပ, ဇ-ပ, ဘ-ပန္တရံ၊ စုတိဒ္ဒါနံ တိဓာ မတံ။

သင်္ခေပဝဏ္ဏနာဒ္ဒီကာ

အနုက်ကား။ ။(၁) စု-ဘန္တရံ၊ စုတိ,ဘဝင်နှစ်ခုတို့၏အကြားကို။ သန္ဓိဌာနံ၊ ပဋိသန္ဓေဌာန တခုဟူ၍။ပရိဒီပယေ၊ ပြုထ၏။ပ-အာ, တ-အာ, ဇ-အာ, ဝေါ-အာ, တ-စု, ဇ-စုန္တရံ၊ ပဋိသန္ဓေ, အာဝဇ္ဇန်းအကြား၊ တဒါရုံ, အာဝဇ္ဇန်းအကြား၊ ဇော, အာဝဇ္ဇန်း အကြား၊ဝုဋ္ဌော,အာဝဇ္ဇန်းအကြား၊ တဒါရုံ,စုတိအကြား၊ ဇော,စုတိအကြားကို။ ဘဿ၊ ဘဝင်ကွေနဝိသ၏၊ ဆဒ္ဒွာနံ၊ ခြောက်ဌာနဟူ၍။ ပရိဒီပယေ၊ ပြုထ၏။ (နောက်ကိုလွှယ်ပြီ။ 'ဝိ'ကို ပဋ္ဌဝိညာဏ်၊ 'သံ'ကို သမ္ပဋိစ္ဆိန်း၊ 'တီ'ကို သန္တီရဏဟု အနက်ပေးလေ။)၂

ဝိထိကျေပွန်စွာ ချုတတ်ပါမှ ဤဌာနအပြား နှစ်ဆယ့်ငါးကို နားလည်နိုင်ချေမည်။

၁။ သင်္ခေပဝဏ္ဏနာ (မူ) များစွာတို့၌ 'စုဘန္တရံ သန္ဓိဌာနံ' ဟုသာရှိကြသည်။

၂။ ဂါထာနံပါတ် (၂) ဘ-ဝိ, ဘ-ဇ'န္တရံယေဝ=ဘဝင်နှင့်ပဋ္ဌဝိညာဉ်အကြား, ဘဝင်နှင့် ဇောအကြားကိုသာလျှင်။ ဒု အာဒ္ဒွာနံ=နှစ်ပါးသော အာဝဇ္ဇန်းဌာန ဟူ၍။ ပရိ-ဒီပယေ=ပြုထ၏။ အာ-သ'န္တရံ=အာဝဇ္ဇန်းနှင့် သမ္ပဋိစ္ဆိန်းအကြားကို။ ကော်=တပါး မသာ။ ဝိဒ္ဒါနံ=ပဋ္ဌဝိညာဉ်ဌာနဟူ၍။ ပရိဒီပယေ=ပြုထ၏။ ဝိ-တိ'န္တရံ=ပဋ္ဌဝိညာဉ်နှင့် သန္တီရဏအကြားကို။ ကော်=တပါးသော။ သံဒ္ဒါနံ = သမ္ပဋိစ္ဆိန်းဌာနဟူ၍။ ပရိ-ဒီပယေ=ပြုထ၏။ သံ-ဝေါ'န္တရံ=သမ္ပဋိစ္ဆိန်းနှင့် ဝုဋ္ဌော အကြားကို။

http://www.dhammadownload.com

"တေသံ ဒါနိ ယထာရဟံ။ပ။" ခွဲဟန်ကား— ပဋိသန္ဓေကိစ္စတပ်သော စေတသိက်ပဉ္ဇတိံသ၊ ဘဝင်ကိစ္စနည်းတူ။ အာဝဇ္ဇန်းကိစ္စတပ်သော စေဘသိက်တဆယ့်တခု၊ ဒဿနကိစ္စတပ်သော စေတသိက်ခုနစ်ခု၊ စသည်ဖြင့် ခွဲ-မခဲ။

အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏာ ကဗျာအချုပ်ကား—

တကိစ္စ ဖြစ်၊ ဆယ့်ခုနစ်တည်း၊ လေးဖြစ် နှစ်ပါး[၁]၊ ငါးဧကဝီ[၂]၊ ခြောက်လီမှာတစ်[၃]၊ ခွန်လည်းတစ်ပင်[၄]၊ ကိုးဖြစ်ကားတေး[၅]၊ ဆယ့်လေးခုနစ်ရပ်[၆]၊ ကိစ္စတပ်သည်။ ။ပေါင်းအပ် ဒွိပညာသတည်း။

အကုသိုလ်, ဝိရတိ-ဤတဆယ့်ခုနစ်ခုတို့သည် တကိစ္စ တပ်ကုန်၏ စသည်ဖြင့် ကြံလေ။

ကိစ္စသင်္ဂဟ ပြီး၏။

ဂါထာနံပါတ် (၃) ဧကံ=တပါးသော။ တိဌာနံ=သန္တီရဏ ဌာနဟူ၍။ ပရိဒီပယေ=ပြရာ၏။ တီ-ဇ,တီ-ဘ'နွှရံ=သန္တီရဏနှင့် ဇောအကြား, သန္တီရဏနှင့် ဘဝင်အကြားကို။ ဒု-ဝေါဌာနံ၊ ဝုဋ္ဌောနှစ်ဌာနဟူ၍။ ပရိဒီပယေ=ပြရာ၏။ တထာ၊ ထိုမှတပါး။ ဝေါ-တ,ဝေါ-ဘ, ဝေါ-စု'နွှရံ=ဝုဋ္ဌောနှင့် တဒါရုံအကြား, ဝုဋ္ဌောနှင့်ဘဝင်အကြား, ဝုဋ္ဌောနှင့် စုတိအကြားကိုဂင်း။ အာ-တ, အာ-ဘ, အာ-စု'နွှရံ=အာဝဇ္ဇန်းနှင့် တဒါရုံအကြား, အာဝဇ္ဇန်းနှင့် ဘဝင်အကြား, အာဝဇ္ဇန်းနှင့် စုတိအကြားကိုဂင်း။

ဂါထာနံပါတ် (၄) ဆ=ခြောက်ပါးသော။ ဇဌာနံ=ဇောဌာနဟူ၍။ ပရိဒီပယေ=ပြရာ၏။ ဇ-ဘ,ဇ-စု'နွှရံ = ဇောနှင့်ဘဝင်, ဇောနှင့်စုတိအကြားကို။ ဒုတဌာနံ = တဒါရုံနှစ်ဌာန ဟူ၍။ ဥေယျံ=သိအပ်၏။ တ-ပ,ဇ-ပ, ဘ-ပနွှရံ=တဒါရုံနှင့် ပဋိသန္ဓေအကြား, ဇောနှင့် ပဋိသန္ဓေအကြား, ဘဝင်နှင့် ပဋိသန္ဓေအကြားကို။ တိဓာ=သုံးပါးအပြားအားဖြင့်။ စုတိဌာနံ=စုတိဌာနဟူ၍။ မတံ=သိအပ်ပေ၏။

၁။ အပ္ပမညာဒွေသည် ပဋိသန္ဓေ, ဘဝင်, စုတိ, ဇောအားဖြင့် ၄-ကိစ္စတပ်၏။

၂။ ဆန္ဒ, သောဘနသာဓာရဏစေတသိက် ၁၉, ပညာ၊ ဤ ၂၁-ခုတို့သည် ပဋိသန္ဓေ, ဘဝင်, စုတိ, ဇော, တဒါရုံအားဖြင့် ၅-ကိစ္စတပ်ကုန်၏။

၃။ ပီတိသည် ပဋိသန္ဓေ, ဘဝင်, စုတိ, သန္တီရဏ, ဇော, ထဒါရုံအားဖြင့် ၆-ကိစ္စတပ်၏။

၄။ ဝီရိယသည် ပဋိသန္ဓေ, ဘဝင်, စုတိ, အာဝဇ္ဇန်း, ဝုဋ္ဌော, ဇော, တဒါရုံအားဖြင့် ၇-ကိစ္စတပ်၏။

၅။ ဝိတက်, ဝိစာရ, အဓိမောက္ခတို့သည် ပဋိသန္ဓေ, ဘဝင်, စုတိ, အာဝဇ္ဇန်း, သမ္ပဋိစ္ဆိုန်း, သန္တီရဏ, ဝုဋ္ဌော, ဇော, တဒါရုံအားဖြင့် ၉-ကိစ္စတပ်ကုန်၏။

၆။ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏစေတသိက် ၇-ခုတို့သည် ၁၄-ကိစ္စတပ်ကုန်၏။

http://www.dhammadownload.com

(၄) ဒွါရသင်္ဂဟ

"ပဋ္ဌဒွါရာဝဇ္ဇန စက္ခု ဝိညာဏ ။ ပ ။ ဆစတ္တာလီသေဝ ဘဝန္တိ" ဟူသည်နှင့် အညီ စက္ခု, သောတ, ဃာန, ဇိဝှါ, ကာယ ဤငါးဒွါရတို့၌ လေးဆယ့်ခြောက်ပါး စီသော စိတ်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။

"မနောဒွါရေ ပန ။ပ။ သတ္တသဋ္ဌိစိတ္တာနိ ဘဝန္တိ" ဟူသည်နှင့်အညီ မနောဒွါရ၌ ခြောက်ဆယ့်ခုနစ်ပါးသော စိတ်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ (သရုပ်ဖော်၍ဆိုလေ)

"ကျေနဝီသတိ ပဋိသန္ဓိ, ဘဝင်, စုတိဝသေန ဒွါရဝိမုတ္တာနိ" ဟူသည်နှင့် အညီ ဥပေက္ခာသန္တီရဏ နှစ်ခု၊ မဟာဝိပါက် ရှစ်ခု၊ ဤဆယ်ခုသော စိတ်တို့သည် ရံခါ ခြောက်ဒွါရမှ လွှတ်ကုန်၏။

မဟဂ္ဂုတ် ဝိပါက်ကိုးခုတို့သည် အခါခပ်သိမ်း ခြောက်ဒွါရမှ လွှတ်ကုန်၏။

တနည်းလည်း။ ။စက္ခုဒွါရ၌သာဖြစ်၍ သောတဒွါရ၌ မဖြစ်သောစိတ်နှစ်ခု၊ သောတ၌သာဖြစ်၍ စက္ခု၌ မဖြစ်သောစိတ်လည်း နှစ်ခု၊ နှစ်ဒွါရလုံး၌ ဖြစ်သောစိတ် လေးဆယ့်လေးခု၊ မဖြစ်သောစိတ် လေးဆယ့်တခု။ လေးချက်စုမူ စိတ်တခုယုတ် ကိုးဆယ်ဖြစ်၏။ [ဃာန, ဇိဝှါ, ကာယ မူလီနည်းတူ။]

စက္ခုဒွါရ၌သာဖြစ်၍ မနောဒွါရ၌ မဖြစ်သောစိတ် ငါးခု၊ မနောဒွါရ၌သာဖြစ်၍ စက္ခု၌ မဖြစ်သောစိတ် အပွနာဇော ဆဗ္ဗီသ၊ နှစ်ဒွါရလုံး၌ဖြစ် လေးဆယ့်တစ်၊ မဖြစ် တဆယ့်ခုနစ်၊ လေးချက်စုလျှင် တခုယုတ် ကိုးဆယ်၊ (ဤနည်းတူ သောတ ဒွါရစသည်ကို မူတည်၍လည်းခွဲ။)

တနည်းလည်း။ ။"ကေဒွါရိကစိတ္တာနိ ။ပ။ ပဋ္ဌခာ ပရိဒီပယေ" ဟူသည်နှင့် အညီ တဒွါရ၌ ဖြစ်သောစိတ် သုံးဆယ့်ခြောက်ခု စသည်ဖြင့် ခွဲ။သရုပ်ထုတ်၍ ဆို။"တေသံ ဒါနိ ယထာရဟံ။ပ။" ခွဲဟန်ကား—အပွမညာ ဒွေ, ဝိရတိ သုံးခုတို့သည် မနောဒွါရ၌သာ ဖြစ်ကုန်၏။ ကြွင်းလေးဆယ့်ခုနစ်ခုတို့သည် ဆဒွါရိကချည်းသာတည်း။ ဒွါရဝိမုတ်စေတသိက်ကား ပဋ္ဌတိ သတည်း။

ဤလေးသင်္ဂဟ၊ သရူပ၊ ကြံဆ မခက်ခဲ။
ထို့ကြောင့်ရကား၊ အကျဉ်းအား၊ ငါကား မိန့်သပဲ။

ဒွါရသင်္ဂဟ ပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

(၅) အာရမ္မဏ သင်္ဂဟ

ကေန်အာရုံပြု။ ။"ပဉ္ဇဝီသ ပရိတ္တမှိ။ပ။ အဋ္ဌ နိဗ္ဗာန ဂေါစရေ" ဂါထာနှင့် အညီ ကာမဝိပါက် တေဝီသ, ပဉ္ဇဒ္ဓါရုဝဇ္ဇန်း, ဟသိတုပ္ပါဒ်၊ ဤနှစ်ဆယ့်ငါးပါးသော စိတ်တို့သည် ကာမစိတ် စတုပညာသ, ယှဉ်ဘက် စေဟသိက် ဒွိပညာသ, ရုပ် အဋ္ဌဝီသဟူသော ကာမတရားကို အာရုံပြုကုန်၏၊ ကြွင်းသော မဟဂ္ဂုတ်, လောကုတ္တရာ, နိဗ္ဗာန်, ပညတ် တို့ကို အာရုံမပြုကုန်။

ဝိညာဏဥာယတနကုသိုလ်သည် ဤဘဝ, ရှေးဘဝ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်ဘူးသော အာကာသာနဥာယတန ကုသိုလ်ကို အာရုံပြု၏။

ဝိညာဏဥာယတနဝိပါက်သည် ရှေးဘဝ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်ဘူးသော အာကာသာနဥာယတန ကုသိုလ်ကမ္မနိမိတ်ကို အာရုံပြု၏။

ဝိညာဏဥာယတန ကြိယာသည် ဤဘဝ, ရှေးဘဝ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်ဘူးသော အာကာသာနဥာယတနကုသိုလ်, ဤဘဝ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်ဘူးသော ကြိယာတို့ကို အာရုံပြု၏။

ဤနည်းတူ နေဝသညာစိတ်သုံးခုတို့သည် အာကိဉ္ဇညာစိတ် နှစ်ခုတို့ကို အာရုံပြုကုန်၏။

ရူပပထမဈာန်စိတ်သုံးခုတို့သည် ကသိုဏ်းဆယ်ပါး, အသုဘဆယ်ပါး, ကာယဂတာသတိ၏ အာရုံဖြစ်သော ဆံပင်စသော ကောဋ္ဌာသပညတ်, အာနာပါနဿတိ၏ အာရုံဖြစ်သော ထွက်သက်ဝင်သက်ပညတ်, မေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာ ဤဗြဟ္မဝိဟာရ တရားသုံးပါး၏ အာရုံဖြစ်သော အတိုင်းမသိသော သတ္တဝါပညတ်၊ဤနှစ်ဆယ့်ငါးပါး ပညတ်တရားတို့ကို အာရုံပြုကုန်၏။

ဒုတိယ တတိယ စတုတ္တ ဈာန်ကိုးခုတို့သည် ကသိုဏ်းဆယ်ပါး, အာနာပါနဿတိ၏ အာရုံဖြစ်သော ထွက်သက် ဝင်သက် ပညတ်, မေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာ ဤဗြဟ္မဝိဟာရတရားသုံးပါး၏ အာရုံဖြစ်သော အတိုင်း မသိသော သတ္တဝါပညတ်၊ဤတဆယ့်လေးပါး ပညတ်တရားတို့ကို အာရုံပြုကုန်၏။

ပဉ္ဇမဈာန်စိတ် သုံးခုတို့သည် ကသိုဏ်းဆယ်ပါး, အာနာပါနဿတိ၏ အာရုံဖြစ်သော ထွက်သက် ဝင်သက် ပညတ်, ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရ၏ အာရုံဖြစ်သော အတိုင်းမသိသော သတ္တဝါပညတ်၊ဤတဆယ့်နှစ်ပါးပညတ်တရားတို့ကို အာရုံပြုကုန်၏။

ဤဧကန်ဂါထာ၌ သာမည ပဉ္ဇမဈာန်ကိုသာယူ၊ အဘိညာကိစ္စ တပ်သော ပဉ္ဇမဈာန်ကား အနေကန် ဂါထာ၌ လာလတ္တံ့။

http://www.dhammadownload.com

အာကာသာနဉ္စာယတန စိတ်သုံးခုတို့သည် အာကာသ ကြဉ်သော ကသိုဏ်း ကိုးပါးတို့တွင် တပါးပါးကို ခွါ၍ ရအပ်သော ကောင်းကင်ပညတ်ကို အာရုံ ပြုကုန်၏။

အာကိဉ္စညာစိတ် သုံးခုတို့သည် အာကာသာနဉ္စာယတန ကုသိုလ် ကြိယာ၏ မရှိခြင်းဟူသော နတ္ထိဆောပညတ်ကို အာရုံပြုကုန်၏။

ဤသည်လျှင် အပွနာစျာန်ကို ဆောင်စွမ်းနိုင်သော ပညတ်နှစ်ဆယ့် ရှစ်ပါး တည်း။

ကြွင်း အနုဿတိရှစ်ဖြာ, အာဟာရေပဋိကူလသညာ, စတုဓာတုဝဝတ္ထာန် ဤဆယ်ပါးဟူသည် ဥပစာရစျာန်ကိုသာ ဆောင်စွမ်းနိုင်ကုန်၏။ အပွနာကို မဆောင်စွမ်းနိုင်ကုန်။ ဝိညာဏဉ္စာယတန နေဝသညာနာသညာယတနတို့၏ အာရုံနှစ်ပါးနှင့်တကွ ပေါင်း သမထ ကမ္မဋ္ဌာန်း လေးဆယ်ဖြစ်၏။

လောကုတ္တရာစိတ် ရှစ်ခုတို့သည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုကုန်၏။

[ဤကား ကေန်အာရုံတည်း]။

အနေကန်အာရုံပြု။ ။"ဝိသာနုတ္တရမုတ္တမှိုပ။ သတ္တဓာ တတ္ထ သင်္ဂဟော" ဂါထာနှင့်အညီ အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ, မဟာကုသိုလ် ကြိယာ ဝိပ္ပယုတ် ရှစ်, ဤနှစ်ဆယ်သော စိတ်တို့သည် လောကီစိတ် ကောသိတ်, စေတသိက် ဒွိပညာသ, ရူပ် အဋ္ဌဝီသ, ပညတ် တို့ကို အာရုံပြုကုန်၏။

မဟာကုသိုလ်သမ္မယုတ်လေးခု, ကုသိုလ်အဘိညာ, ဤငါးပါးသော စိတ်တို့သည် အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ် ကြဉ်သော စိတ်သုံးခုယုတ် ကိုးဆယ် စေတသိက် ဒွိပညာသ, ရူပ် အဋ္ဌဝီသ, နိဗ္ဗာန်, ပညတ် တို့ကို အာရုံပြုကုန်၏။

မဟာကြိယာ သမ္မယုတ်လေးခု, ကြိယာအဘိညာ, ဝုဋ္ဌော, ဤခြောက်ပါး သော စိတ်တို့သည် အလုံးစုံသော စိတ်, စေ, ရူပ်, နိဗ္ဗာန်, ပညတ်တို့ကို အာရုံ ပြုကုန်၏။

[ဤကား အနေကန်အာရုံတည်း]။

ဤ၌ အဘိညာ နှစ်ပါးတို့၏ အာရုံကို အကျယ် ဆိုသင့်သော်လည်း ဝိထိမချုတတ်လျှင် နားမဝင်ရာ သောကြောင့်ဝင်း ဝိထိသင်္ဂဟ၌ ပြလတ္တံ့. ဖြစ်၍ဝင်း လျစ်လျူသာ ရှုအပ်တော့သည်။

"ခွါရဝိမုတ္တာနဉ္စ ပဋိသန္ဓိ။ပ။ အာရမ္မဏံ ဟောတိ" ဟူသည်နှင့် အညီ ခွါရဝိမုတ်စိတ် တဆယ့်ကိုးခုတို့သည် အတိတာနန္တရ ရှေးဘဝ၌ ဆဒ္ဒါရိက

http://www.dhammadownload.com

ဇောသည်၊ ဝါ၊ ဆဒ္ဓါရိက မရဏာသန္နဇောသည် ယူအပ်သော ပစ္စုပ္ပန် အတိတ် ပညတ်ဖြစ်သော ကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ် သုံးပါးတို့တွင် တပါးပါးကို အာရုံပြုကုန်၏။

ထိုတွင် ကံသည် ဓမ္မာရုံ အတိတ်သာ၊ မနောဒ္ဓါရဖြင့်သာ ယူအပ်၏။

ကမ္မနိမိတ်၌ ပဥ္စာရုံသည် ပစ္စုပ္ပန်, အတိတ်တည်း၊ ခြောက်ဒ္ဓါရဖြင့် ယူအပ်၏၊ ဓမ္မာရုံလည်း ပစ္စုပ္ပန်, အတိတ်တည်း၊ မနောဒ္ဓါရဖြင့် ယူအပ်၏။

ဂတိနိမိတ်ကား ပစ္စုပ္ပန် မျှပါရုံသာ၊ မနော ဒ္ဓါရဖြင့်သာ ယူအပ်၏၊ အနာဂတ်ဟူ၍ မရှိ။

ပစ္စုပ္ပန်ကိုယူရာတွင်လည်း မနောဒ္ဓါရ၌ ပဋိသန္ဓေနောင် ဘဝင် လေးချက် တိုင်အောင် ပစ္စုပ္ပန် ဂတိနိမိတ် ရကောင်း၏။

ပဥ္စဒ္ဓါရ၌ကား ပဋိသန္ဓေ၌သာ ပစ္စုပ္ပန် ကမ္မနိမိတ် ရကောင်း၏ဟု ဋီကာပြ၏။ ပြသည့် အလိုသော် ကာမဘုံမှ စုတေ၍ ကာမဘုံသို့သွားရာ၌ ကံ၏အစွမ်း အားဖြင့် အာရုံ အလွန်ထင်ရှား ရကား တဒါရုံနောင် စုတိ၊ တဒါရုံ, ဘဝင် နောင် စုတိ၊ ဤနှစ်ဝီထိသာ ဟူလိုရိပ်ထင်၏၊ ထို့ကြောင့် ပဥ္စမပရိစ္ဆေဒ အဖွင့် (ဋီကာကျော်-၁၈၉) ၌—

> တတ္ထ "ကာမဘဝတော စဝိတ္ဝာ တတ္ထေဝ ဥပပဇ္ဇမာနာနံ တဒါရမ္မဏ-ပရိယောသာနာနိ, သေသာနံ ဇဝနပရိယောသာနာနီ"တိ ဓမ္မာနုသာရဏိယံ ဝုတ္တံ။
>
> ဟုမိန့်၏။

တတ္ထ၊ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်။ ကာမဘဝတော၊ ကာမဘဝမှ။ စဝိတ္ဝာ၊ စုတေ၍။ တတ္ထေဝ၊ ထိုကာမဘုံ၌သာလျှင်။ ဥပပဇ္ဇမာနာနံ၊ ဖြစ်လတ္တံ့ကုန်သော သတ္တဝါတို့အား။ တဒါရမ္မဏပရိယောသာနာနိ၊ တဒါရုံ အဆုံးရှိကုန်သော ဝီထိစိတ်တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ သေသာနံ၊ ကြွင်းသော သတ္တဝါတို့အား။ ဇဝနပရိယောသာနာနိ၊ ဇောအဆုံးရှိကုန်သော ဝီထိစိတ်တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဓမ္မာနုသာရဏိယံ၊ ဓမ္မာနုသာရဏီ[၁] ကျမ်း၌။ ဝုတ္တံ၊ မိန့်အပ်၏။ (ရာသိစု, ဝီထိလက်ရိုးတို့၌ကား လေးဝီထိပင် ချ၏။)

> တဒါရမ္မဏပရိယောသာနာယ သုဒ္ဓါယ ဝါ ဇဝနဝီထိယာ အနန္တရံ ဘဝင်-ဝိသယံ အာရမ္မဏံ ကတ္ဝာ စုတိစိတ္တံ ဥပပဇ္ဇတိ—

၁။ ဋီကာကျော်ဆရာ ကိုးယောကျမ်းဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ဟူသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂကထာ[၁]ကြီး အရပ်ရပ်တို့နှင့် ထိုစကား ညီပေသည်။

ဤသို့လျှင် ပဋိသန္ဓေ, ဘဝင်အချို့တို့သည် ရုံခါ ပစ္စုပ္ပန်ကို အာရုံပြုကုန်၏၊ ရုံခါ အတိတ်ကို အာရုံပြုကုန်၏။ အချို့ ဘဝင်, စုတိတို့သည် အတိတ်ကိုသာ အာရုံပြုကုန်၏။ ဤဒွါရဝိမုတ်အာရုံသည် ရှေးဦး ပါပြီးသော်လည်း စဉ်းငယ်ထူးသောကြောင့် တဖန် ပြုပြန်သည်။ ဤအာရုံသည် လွန်စွာ ခဲခက်သိမ်မွေ့၏။ အဖန်ဖန် ကြံစည် ထောက်လှမ်း စုံစမ်း ကြည့်ရှုလှမှ နားဝင်နိုင်မည်။

အာရုံကိုမူထား၍ ကေန်, အနေကန်အာရုံပြု စိတ်တို့ကိုပြခြင်း

တနည်းလည်း—ကာမဝိပါက်, ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း, ဟသိတုပ္ပါဒ်၊ ဤနှစ်ဆယ့်ငါးပါးသော စိတ်တို့သည် ကာမတရားကိုသာ အမြဲ အာရုံပြုကုန်၏။ ဟသိတုပ္ပါဒ် ကြဉ်သော ကာမဇော, ဝုဋ္ဌော, အဘိညာဤသုံးဆယ့်တပါးသော စိတ်တို့သည် ရုံခါ ကာမတရားကို အာရုံပြုကုန်၏။ နောက်ကို ဤပုံချည်းဆို။

မဟဂ္ဂုတ်ကေန်—ဝိညာ, နေဝါ၊ ပေါင်း ခြောက်။ အနေကန်—ယခင်သုံးဆယ့်တစ်။

နိဗ္ဗာန်ကေန်—လောကုတ် ရှစ်။ အနေကန်—မဟာကုသိုလ် ကြီယာသမ္မယုတ်, ဝုဋ္ဌော, အဘိညာ ဒွေ၊ ပေါင်း တဆယ့်တစ်။

နာမ်ကေန်—ဝိညာ, နေဝါ, လောကုတ် ဂ၊ ပေါင်း တဆယ့်လေး။ အနေကန်—တဒါရုံ, ကာမဇော, ဝုဋ္ဌော, အဘိညာဒွေ၊ ပေါင်း လေးဆယ့်သုံး။

ရူပ်ကေန်—ပဉ္စဝိညာဏ်, မနောဓာတ်၊ ပေါင်း တဆယ့်သုံး။ အနေကန်—နာမ် နည်းတူ။

ပစ္စုပ္ပန်ကေန်—ရူပ်နည်းတူ။ အနေကန်—နာမ်နည်းတူ။

အတိတ်ကေန်—မဟဂ္ဂုတ်နည်းတူ။ အနေကန်—နာမ်နည်းတူ။

အနာဂတ်ကေန်—မရှိ။ အနေကန်—နာမ်နည်းတူ။

ကာလဝိမုတ်ကေန်—ရူပါဝစရစိတ်, အာကာ, အာကိဉ်, လောကုတ်၊ ပေါင်း နှစ်ဆယ့်ကိုး။ အနေကန်—ကာမနည်းတူ။

ပညတ်ကေန်—ရူပါဝစရ, အာကာ, အာကိဉ်၊ ပေါင်း နှစ်ဆယ့်တစ်။ အနေကန်—ကာမနည်းတူ။

၁။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ (အဘိ၊ဋ္ဌ ၂၊၁၄၉။)

http://www.dhammadownload.com

ပရမတ် ကေန်—ကာမဝိပါက်, ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း, ဟသိတုပ္ပါဒ်, ဝိညာ,နေဝါ, လောကုတ်၊ ပေါင်း သုံးဆယ့်ကိုး။ အနေကန်—ကာမနည်းတူ။

အဇ္ဈတ္တကေန်—မဟဂ္ဂုတ်နည်းတူ။ အနေကန်—ကာမစိတ်, အဘိညာဒွေ၊ ပေါင်း ငါးဆယ့်ခြောက်။

ဗဟိဒ္ဓကေန်—ရူပါဝစရ, အာကာ, လောကုတ်၊ ပေါင်း နှစ်ဆယ့်ခြောက်။ အနေကန်—အဇ္ဈတ္တနည်းတူ။

အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓ ကေန်—မရှိ။ အနေကန်—အဇ္ဈတ္တ နည်းတူ။

ရူပါရုံကေန်—စက္ခုဝိညာဏ်ဒွေ။ အနေကန်—နာမ်အနေကန်တွင် မနော-ဓာတ်ကိုထည့်၍ လေးဆယ့်ခြောက်။ သဒ္ဒါရုံ စသည် အတွက် ရူပါရုံ နည်းတူ။

ဓမ္မာရုံ ကေန်—မဟဂ္ဂုတ်, လောကုတ်၊ ပေါင်း သုံးဆဲ့ငါး။ အနေကန်—နာမ်နည်းတူ။

တပါး ကေန်—ဒွိပဉ္စဝိညာဏ် တဆယ်၊အာကာ, အာကိဉ် ခြောက်၊ ဝိညာ, နေဝါ-ကုသိုလ်ဝိပါက် လေး၊ လောကုတ် ရှစ်၊ ပေါင်း နှစ်ဆယ့်ရှစ်။

နှစ်ပါး ကေန်—ဝိညာ, နေဝါ ကြိယာ နှစ်။

ငါးပါးကေန်—မနောဓာတ် သုံး။

တဆယ့်နှစ်ပါး ကေန်—ရူပ ပဉ္စမစျာန် သုံး။

တဆယ့်လေးပါးကေန်—ရူပဒုတိယ, တတိယ, စတုတ္ထစျာန်၊ ပေါင်း ကိုး။

နှစ်ဆယ့်ငါးပါးကေန်—ရူပ ပထမစျာန်သုံး ဖြစ်၏။

ဤအရာဝယ် မှတ်လွယ်စေဘို့ ကဗျာပျို့ကား ဤသို့တက်။

[1] ကေန်အာရုံပြုလင်္ဂ။ ။ပဉ္စဝိကာမ၊ဆ မဟဂ္ဂါ၊ ရှစ်ဖြာ နိဗ္ဗာန်၊ နာမ်တဆယ့်လေး၊ တေရသ ရူပ်၊ ပစ္စုပ်် ထို့တူ၊ တိတ်မူ ဆမှတ်၊ နာဂတ်မရှိ၊ ဝိမုတ် နှစ်ဆယ့်ကိုး၊ ရွှေးရိုးကျမ်းညီ၊ ကေဝိ ပညပ်၊ ပရမတ္ထ၊ နဝတိ်သာ၊ ဆဓာ အဇ္ဈတ်၊ ဗာဟျတ် ဆဇ္ဈီ၊ နှစ်စီ ပဉ္စ၊ ဓမ္မ သုံးဆယ့်ငါး၊ တပါး ဌဝီ၊ ဒွေး နှစ်လီတည်း၊ ငါးလီမှာ သုံး၊ ဆယ့်နှစ်သုံးပင်၊ သိကုံးချို့၊ ဆယ့်လေးကိုးလီ၊ ပဉ္စဝီ သုံးတန်၊ ကေန် ရွှေးရှု၊ အာရုံပြုသည်။ ။သောတု-နောင်္လာ မခဲးတည်း။

၁။ ဤလင်္ဂာအဖြေများကို နောက်ဆက်တွဲ၌ကြည့်။

http://www.dhammadownload.com

အနေကန်အာရုံပြုလက်ာ။ ။မခဲ စေရန်၊ အနေကန်ကို၊ အကျဉ်းဆိုအံ့၊ ပိုယိုကင်းပ၊ ကာမ, မဟဂ္ဂုတ်၊ ဝိမုတ်, ပညပ်၊ ပရမတ်ဟု၊ ငါးရပ်တူလစ်၊ သုံးဆယ့်တစ်စီ၊ ပစ္စုပ်, တီတ၊ နာဂတနှင့်၊ ဓမ္မ, ရုပ်, နာမ်၊ ခြောက်တန် ပေါင်းရုံး၊ လေးဆယ့်သုံးစီ၊ သုံးလီအဇ္ဈတ်၊ စွဲလတ် မှီရောက်၊ ငါးဆယ့်ခြောက်မှန်၊ နိဗ္ဗာန် ဧက်ဒသ၊ ပဋ္ဌဉ်ဝယ်၊ လေးဆယ်နှင့်ခြောက်၊ ရွှေးကောက်စေမှု၊ ဥဒါန်းပြုသည်။ ။စေ့ငု ဖန်ခါထပ်လဲတည်း။

စေဘသိက်ယှဉ်၊ ဆင်ခြင်ဘွယ်ရာ၊ ဣဿာ, ပမဉ်၊ ပယ်ကြဉ်အဇ္ဈတ်၊ ဗာဟျတ် မစ္ဆေ၊ မပြုလေဘူး၊ သုံးထွေ ဝိရတိ၊ ဝိရမိတဗ္ဗ၊ သမုတ်ရသည်၊ ကာမ, နာမ်, ရုပ်၊ ပစ္စုပ်, နာဂတ်၊ စွဲမှီကပ်၏၊ ပညပ်, ပမညာ၊ ဝိမုတ္တာလည်း၊ ဖွေရှာဆည်းစု၊ အကျဉ်းပြုသည်။ ။ ရွှေးမှုသည်သာ မကဲးတည်း။

ဤကား အလွယ်ဘကူ ဆောင်ယူရန်ဘို့ ကဗျာပျို့တည်း။

တနည်းလည်း—အလေးအမြတ် ပြုတတ်, မပြုတတ် အားဖြင့် အာရမ္မဏိကစိတ်လည်း နှစ်ပါး၊ အလေးအမြတ် ပြုအပ်, မပြုအပ် အားဖြင့် အာရုံလည်း နှစ်ပါး ပြား၏၊ ထိုတွင်—

သေဇံ တိပါကံ ကိရိယံ၊ စတုရူပဋ္ဌ သေဇိနော။
တိပုညံ ကာမပုညဿ၊ သေဇဿာ ဓိပတီ ဘဝေ။
ဥတ္တရံ ဓီယုတ္တဋ္ဌန်၊ နိဗ္ဗာနံ ဥတ္တရဿတု[၁]။

သေဇံ၊ လောဘမူစိတ်ရှစ်ခုသည်ငင်း။ တိပါကံ၊ ဘုံသုံးပါးဌ်ဖြစ်သော ဒုက္ခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဏ် ကြဉ်သော လောကီဝိပါက်ဧကတိံသ သည်ငင်း။ ကိရိယံ၊ ကြိယာဝိသသည်ငင်း။ စတုရူပဋ္ဌ၊ စတုဇ ဣဋ္ဌနိပ္ပန္နရုပ် အဋ္ဌာရသသည်ငင်း။ သေဇိနော၊ လောဘမူစိတ် ရှစ်ခု၏။ အဓိပတိ၊ အာရမ္မဏာ ဓိပတိပစ္စည်းသည်။ ဘဝေ၊ ဖြစ်၏။ တိပုညံ၊ လောကီကုသိုလ် သတ္တရသသည်။ ကာမပုညဿ စ၊ ကာမကုသိုလ်၏ငင်း။ သေဇဿ စ၊ လောဘမူစိတ် ဂ-ခု၏ငင်း။ အဓိပတိ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်းသည်။ ဘဝေ၊ ၏။ ဥတ္တရံ၊ လောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးသည်။ ဓီယုတ္တဋ္ဌန်၊ မဟာကုသိုလ်, ကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် ရှစ်ခုတို့၏။ အဓိပတိ၊ အကြီးအကဲသည်။ ဘဝေ၊ ဖြစ်၏။ ဥတ္တရဿတု၊ လောကုတ္တရာစိတ်ရှစ်ခုကိုကား။ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်သည်။ အဓိပတိ၊ အစိုးရ၏။

ဤဂါထာနှင့် အညီ လောဘမူစိတ် ရှစ်ခုတို့သည် ဒေါသမူ, မောဟမူ, ဒုက္ခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဏ် ကြဉ်သော လောကီစိတ် ဆသတ္တတိ၊ ဒေါသ,

၁။ ဆရာတော် ဦးဗုဓ်၏ ပစ္စယဘွဟကာသနီဌ် ပါသော ဂါထာဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ဣဿာ, မစ္ဆေရ, ကုက္ကုစ္စ, ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သော စေတသိက် သတ္တစတ္တာလီသ၊ စတုဇ ဣဋ္ဌနိပ္ပန္နရှပ်အဋ္ဌာရသတို့ကို အလေးအမြတ် အာရုံပြုကုန်၏။

ပုထုဇဉ်တို့၏ မဟာကုသိုလ် ရှစ်ခုတို့သည် လောကီကုသိုလ် သတ္တရသတို့ကို အလေးပြုကုန်၏။

သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်၏ မဟာကုသိုလ် သမ္ပယုတ်လေးခုတို့သည် မိမိ၏ သောတာပတ္တိမင်, ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်တို့ကို အလေးအမြတ် အာရုံပြုကုန်၏။

သကဒါဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်, အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မဟာကုသိုလ် သမ္ပယုတ် လေးခုတို့သည် မိမိတို့၏ သကဒါဂါမိမင်,ဖိုလ်, အနာဂါမိ မင်,ဖိုလ်,နိဗ္ဗာန်တို့ကို အလေးအမြတ် အာရုံပြုကုန်၏။

ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်၏ မဟာကြိယာ သမ္ပယုတ် လေးခုတို့သည် မိမိ၏ အရဟတ္တ မင်, ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်တို့ကို အလေးအမြတ် အာရုံပြုကုန်၏။

ဤသို့လျှင် သမ္ပယုတ်ရှစ်ခုတို့သည်ကား လောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးကိုလည်း အလေးပြုကုန်၏။ လောကုတ္တရာစိတ် ရှစ်ခုတို့သည် နိဗ္ဗာန်ကို အလေးအမြတ် အာရုံပြုကုန်၏။

ဤအရာဝယ် မှတ်လွယ်စေဘို့ ကဗျာပျှိကား၊ ဤသို့တက်။

လောဘမူသည်၊ဒေါသမူ,မောဟ၊ ဒုက္ခကြဉ်ဖယ်၊ ခုနစ်ဆယ် ခြောက်ခု၊ လောကီစုနှင့်၊ စတုဇိ'ဋ္ဌံ၊ ရှပ်နိဗ္ဗန်ကို၊ ကြည်ညိုသမှု၊ အလေးပြု၏၊ ကုသိုလ်ကာမ၊ စိတ်အဋ္ဌလည်း၊ လောကခေါ်ဆို၊ ကုသိုလ်သတ္တရသ်၊ လွန်လေးမြတ်၏၊ ရှစ်မှတ်သမုတ်၊ သမ္ပယုတ် လည်း၊ လောကုတ်နဝံ၊ သသကံကို၊ ချေငံစွဲမိတ်၊ လောကုတ် စိတ်လည်း၊ အောင်မြိတ်နိဗ္ဗူ၊ အလေးမူသည်။ ။ဘုန်းလူဇိန မော်ကွန်းတည်း။

ဤကား အလွယ်တကူ ဆောင်ယူရန်ဘို့ ကဗျာပျှိတည်း။

တနည်းလည်း— ရူပါရုံကိုသာ အာရုံပြု၍ သဒ္ဒါရုံကို မပြု၊ သဒ္ဒါရုံကိုသာ အာရုံပြု၍ ရူပါရုံကိုမပြု၊ နှစ်ပါးလုံးကို ပြု၊ နှစ်ပါးလုံးကို မပြု စသည်ဖြင့် အာရုံ ခြောက်ပါးကိုဌင်း။ ။ကာမကိုသာ အာရုံပြု၍ မဟဂ္ဂုတ်ကို မပြု၊ မဟဂ္ဂုတ်ကို သာ အာရုံပြု၍ ကာမကိုမပြု၊ နှစ်ပါးလုံးကို ပြု၊ နှစ်ပါးလုံးကို မပြု စသည်ဖြင့် ဆိုခဲ့ပြီးသော အစဉ်ကိုဌင်း၊ မူလီ, မူလာဖက်၍ သပ္ပတ်အူ ပွေချာယှက်အောင် စက်လှည့်ခွဲဝေ ကြံစည်လေဦး။ ဂန္ဆဂရှဘေးကြောင့် မရေးလိုက်သည်။

"တေသံ ဒါနိ ယထာရဟံ။ပ။"အရ အာရုံပြုဟန်ကား—

http://www.dhammadownload.com

စေတသိက်အာရုံပြုလက်ာ

ငါးဆယ့်နှစ်ခု၊ စေတသိက်စုတွင်၊ အကုသလာ၊ လောကီသာတည်း၊ ဣဿာ,ပမဉ်၊ ပယ်ကြဉ် အဇ္ဈတ်၊ ဗာဟျတ် မစ္ဆေ၊ မပြုလေဘူး၊ သုံးထွေ ဝိရတိ၊ ဝိရမိတဗ္ဗ၊ သမုတ်ရသည်၊ ကာမ, နာမ်, ရုပ်၊ ပစ္စုပ်, နာဂတ်၊ စွဲမှီကပ်၏၊ ပညတ် ပမညာ၊ ဝိမုတ္တာလည်း၊ အာရုံပြုလျှင်း၊ ကြွင်းလေသမျှ၊ တေတ္တိံသမှာ၊ ဘယ်ဟာတခု၊ အာရုံစုကို။ ။မပြု မရှိလေဘူးတည်း။

လောကုတ္တရာ၌ ယှဉ်သော သမုစ္ဆေဒဝိရတိကား နိဗ္ဗာန်ဟူသော အပွမာဏကာလဝိမုတ်တရားကို အာရုံပြုသေး၏။

အာရမ္မဏသင်္ဂဟ ပြီး၏။

---

(၆) ဝတ္ထုသင်္ဂဟ

စက္ခု,သောတ,ဃာန,ဇိဝှါ,ကာယ,ဟဒယအားဖြင့် ခြောက်ပါးသော ဝတ္ထုရုပ်တို့တွင် ဃာနာဒိတ္တယကို ရူပတဆယ့်ငါးဘုံ၌ မရအပ်၊ အရူပလေးဘုံ အသည-သတ်ဘုံတို့၌ကား ခြောက်ပါးလုံးကိုပင် မရအပ်။

"တတ္ထ ပဋ္ဌဝိညာဏဓာတုယော။ပ။ အာရူပ္ပဝိပါကဝသေန ဟဒယံ အနိဿာ-ယေဝ" ဟူသည်နှင့်အညီ—

ဝတ္ထုရုပ်ကို မှီသောစိတ်များ။ ။စက္ခုဝိညာဏဓာတ် နှစ်ခုသည် စက္ခုဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၍သာ ဖြစ်၏။ပ။ ကာယဝိညာဏ်ဒွေသည် ကာယဝတ္ထုကို မှီ၍သာဖြစ်၏။

မနောဓာတ်သုံးခု၊ ဒေါသမူ, သန္တီရဏ, ဟသိတုပ္ပါဒ်, မဟာဝိပါက်, ရူပစိတ်, ပဋ္ဌမမဂ်-ဟူသော မနောဝိညာဏဓာတ်သုံးဆယ်၊ ပေါင်း ဤသုံးဆယ့်သုံးပါး သော စိတ်တို့သည် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၍သာလျှင်ဖြစ်ကုန်၏။

ရံခါမှီ ရံခါမပှီ။ ။လောဘမူ, မောဟမူ, မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း, မဟာကုသိုလ်, ကြိယာ, အရူပကုသိုလ် ကြိယာ, အထက် လောကုတ္တရာ ခုနစ်ခု၊ ဤမနောဝိညာဏဓာတ်လေးဆယ့်နှစ်ခုတို့သည် ပဋ္ဌဝေါကာရ နှစ်ဆယ့် ခြောက်ဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၍ဖြစ်ကုန်၏။ ။စတုဝေါကာရ လေးဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ မှီရာဝတ္ထု မရှိကုန်။

ဝတ္ထုရုပ်ကို မမှီသောစိတ်များ။ ။အရူပဝိပါက်လေးခုတို့သည် တစုံတခုသော ဝတ္ထုရုပ်ကို မမှီမူ၍ ဖြစ်ကုန်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဘုံအားဖြင့် ဝေဖန်ပြခြင်း။ ။တနည်းလည်း—"ဆဝတ္ထုံ နိဿိတာ ကာမေ။ပ။ ဓာတော့ကာ နိဿိတာ မတာ"ဂါထာနှင့် အညီ ကာမတဆယ့်တဘုံ၌ သတ္တဝိညာဏဓာတ်[1] ရှစ်ဆယ်တို့သည် ယထာရဟ ဆဝတ္ထု ကို မှီကုန်၏။ ရူပတဆယ့်ငါးဘုံ၌ စတုဝိညာဏဓာတ်[2] ခြောက်ဆယ့်ကိုးခုတို့သည် ယထာရဟ တိဝတ္ထုကို မှီကုန်၏။ အရူပလေးဘုံ၌ မနောဝိညာဏဓာတ် လေးဆယ့်ခြောက်ခုတို့သည် ဝတ္ထုရုပ်ကို မမှီကုန်။

တနည်းလည်း—"တေစတ္တာလီသ နိဿာယ။ပ။ ပါကာရူပါ အနိဿိတာ" ဂါထာနှင့်အညီ ခွဲလေ၊ မခဲပြီ။

"တေသံ ဒါနိ ယထာရဟံ။ပ။" ခွဲဟန်ကား—

သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏစေတသိက် ခုနစ်ခုတို့သည် ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သော အခါ ဆဝတ္ထုကို မှီကုန်၏။ ဒ္ဝေရူပဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ မှီရာဝတ္ထု မရှိကုန်။

ဒေါသ, ဣဿာ, မစ္ဆေရ, ကုက္ကုစ္စလေးပါးတို့သည် ဟဒယဝတ္ထုကိုသာ အမြဲ မှီကုန်၏။ ကြွင်း စေတသိက် လေးဆယ့်တခုတို့သည် ဟဒယဝတ္ထုကိုသာ ရံခါ မှီကုန်၏။ အရူပဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် ရံခါ မမှီကုန်။

စေတသိက်တို့ကို ဝတ္ထုသင်္ဂဟဖြင့် ခွဲပုံလက်ံ

ရံခါမှီမှု၊ ဆဝတ္ထုက၊ ခုနစ်ဝတည်း၊ ဟဒယစွဲ၊ မှီမြဲ လေးဖြာ၊ ရံခါ မှီလစ်၊ လေးဆယ့်တစ်၊ စိစစ် ဒွိပညာ။

ဝတ္ထုသင်္ဂဟ ပြီး၏။

ဤကား ပကိဏ္ဏကသင်္ဂဟ သုဒ္ဓတည်း။

ပကိဏ္ဏကသင်္ဂဟ မိဿကနည်း

မိဿကအားဖြင့်ကား လောဘမူစိတ် ရှစ်ခုတို့သည် သောမနဿ, ဥပေက္ခာ ဝေဒနာနှစ်ပါးနှင့် ယှဉ်ကုန်၏၊ လောဘ,မောဟ ဟိတ်နှစ်ပါးရှိကုန်၏၊ ဇော ကိစ္စတပ်ကုန်၏၊ ခြောက်ဒွါရ၌ ဖြစ်ကုန်၏၊ လောကီဘရားကို အာရုံပြုကုန်၏၊ ဟဒယဝတ္ထုကို ရံခါ မှီကုန်၏၊ ရံခါ မမှီကုန်၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ် တိုင်အောင် ဆောင်လေ၊ ခွဲလေ၊ မခဲ။

၁။ စက္ခုဝိညာဏဓာတ်။ပ။ ကာယဝိညာဏဓာတ်၊ မနောဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်။

၂။ ဃာန,ဇိဝှါ,ကာယဝိညာဏ ဓာတ်သုံးပါးကြဉ်သော စတုဝိညာဏဓာတ်။

http://www.dhammadownload.com

"တေသံ ဒါနိ ယထာရဟံ။ပ။ သင်္ဂဟောနာမ နီယတေ"ဟု ဆိုသောကြောင့် စေတသိက်ကိုလည်း ရေတွက်အပ်၏။ ရေတွက်ဟန်ကား—

ဖဿသည် ဝေဒနာငါးပါးလုံးနှင့် ယှဉ်၏၊ ရံခါ ဟိတ်ခြောက်ပါး ရှိ၏၊ ရံခါ ဟိတ်မရှိ၊ တဆယ့်လေးကိစ္စ တပ်၏၊ ရံခါ ခြောက်ဒွါရဌဖြစ်၍ ရံခါ ခြောက်ဒွါရမှ လွတ်၏၊ အလုံးစုံကို အာရုံပြု၏၊ ရံခါ ဆဝတ္ထုကို မှီ၏၊ ရံခါ မမှီ။

ဝေဒနာသည် မည်သည့်ဝေဒနာနှင့်မျှ မယှဉ်၊ ဟိတ်စသည် ဖဿနှင့်တူ၏။ သညာစသည် ဖဿနည်းတူ။

ဝိတက်သည် ဖဿနှင့် ဝေဒနာ, ဟိတ်, ဒွါရ, အာရုံတူ၏၊ ကိုးကိစ္စ တပ်၏၊ရံခါ ဟဒယဝတ္ထုကို မှီ၏၊ ရံခါ မမှီ၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပညာတိုင်အောင်ဆောင်လေ၊ ခွဲလေ၊ မခဲ[1]။

ဣတိ ပကိဏ္ဏကသင်္ဂဟနယော ဆဋ္ဌော။

(စိတ် စေတသိက်ကို ဝေဒနာ, ဟိတ်, ကိစ္စ, ဒွါရ, အာရုံ, ဝတ္ထု၊ ဤခြောက်ခု တို့ဖြင့် ပေါင်းစုယူသိမ်းသော ပကိဏ္ဏကသင်္ဂဟနည်း ပြီး၏)။

၁။ ခွဲပုံကို နောက်ဆက်တွဲကြည့်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ဝေဒနာသင်္ဂဟ, ဟေတုသင်္ဂဟ သရုပ်ခွဲနည်း		၅၂	၃	၅၅	၁၈	၃၁	၂	၂၂	၄၃
ဂဏန်းပြည့်အောင်ထိုး	စိတ်အရေအတွက်	သုခသဟဂုတ်စိတ်	ဒုက္ခသဟဂုတ်စိတ်	ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ်	အဟိတ်စိတ်	သဟိတ်စိတ်	ကေဟိတ်စိတ်	ဒိဟိတ်စိတ်	ဓိဟိတ်စိတ်
အကုသိုလ်စိတ်	၁၂	၄	၂	၆	မ	၁၂	၂	၁၀	မ
အဟိတ်စိတ်	၁၈	၃	၁	၁၄	၁၈	မ	မ	မ	မ
အသောဘနစိတ်	၃၀								
ကာမသောဘနစိတ်	၂၄								
ကာမစိတ်	၅၄								
ရူပစိတ်	၁၅								
အရူပစိတ်	၁၂								
မဟဂ္ဂုတ်စိတ်	၂၇								
လောကီစိတ်	၈၁								
လောကုတ္တရာစိတ်(ကျဉ်း)	၈								
၎င်းအကျယ်	၄၀								
စိတ်အကျဉ်း	၈၉								
စိတ်အကျယ်	၁၂၁								

မှတ်ချက်။ ။ဤဇယား အတွင်း စာသင်သားများက အကွက် အလိုက် မှန်ကန်စွာရေးသား ထည့်သွင်းရန်ဖြစ်သည်။ အကုသိုလ်စိတ်နှင့် အဟိတ်စိတ်တို့ အတွက် နမူနာအဖြစ် ထည့်သွင်းပြလိုက်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ဝေဒနာသင်္ဂဟ,ဟေတုသင်္ဂဟ သရုပ်ခွဲနည်း / ဂဏန်းပြည့်အောင်ထိုး	စိတ်အရေအတွက်	၆၂ သုခသဟဂုတ်	၃ ဒုက္ခသဟဂုတ်	၅၅ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်	၁၈ အဟိတ်စိတ်	၃၃ သဟိတ်စိတ်	၂ ကေဟိတ်စိတ်	၂၂ ဒွိဟိတ်စိတ်	၄၄ တိဟိတ်စိတ်
လောဘမူစိတ်	၈								
ဒေါသမူစိတ်	၂								
မောဟမူစိတ်	၂								
မဟာကုသိုလ်	၈								
မဟာဝိပါက်	၈								
မဟာကြိယာ	၈								
ကာမကုသိုလ်	၈								
ကာမဝိပါက်	၂၃								
ကာမကြိယာ	၁၁								
လောကီကုသိုလ်	၁၇								
လောကီဝိပါက်	၃၂								
ကြိယာ	၂၀								
ကုသိုလ်အကျဉ်း	၂၁								
ကုသိုလ်အကျယ်	၃၇								
ဝိပါက်အကျဉ်း	၃၆								
ဝိပါက်အကျယ်	၅၂								

http://www.dhammadownload.com

ကိစ္စသင်္ဂဟ သရုပ်ခွဲနည်း	၁၂	၁၁	၁၀	၉	၈	၇	၆	၅	၄
ဂဏန်းပြည့်အောင် ထိုးရမည် (အကုသိုလ်စိတ်နှင့် အဟိတ်စိတ်ကို နည်းမှီး၍ ဂဏန်းပြည့်အောင် ထိုးရန်လေ့ကျင့်ရမည်)	ဝိတ်ကျဉ်းအကုသိုလ်စိတ်ဝင်ပွဲ	ဝိတ်ကျယ်အကုသိုလ်စိတ်ဝင်ပွဲ	ဝိတ်ကျဉ်းအကုသိုလ်စိတ်ထွက်ပွဲ	ဝိတ်ကျယ်အကုသိုလ်စိတ်ထွက်ပွဲ	ဒေါသမူလစိတ်ဝင်ပွဲ	ဒေါသမူလစိတ်ထွက်ပွဲ	လောဘမူလစိတ်ဝင်ပွဲ	လောဘမူလစိတ်ထွက်ပွဲ	မောဟမူလစိတ်ဝင်ပွဲ
အကုသိုလ်စိတ်	၈	၈	၈	၈	၈	၈	၈	၈	၈
အဟိတ်စိတ်	၂	၂	၂	၂	၂	၂	၂	၂	၂
အသောဘနစိတ်									
ကာမသောဘနစိတ်									
ကာမစိတ်									
ရူပစိတ်									
အရူပစိတ်									
မဟဂ္ဂုတ်စိတ်									
လောကိစိတ်									
လောကုတ္တရာစိတ်ကျဉ်း									
၎င်းအကျယ်									
စိတ်အကျဉ်း									
စိတ်အကျယ်									

http://www.dhammadownload.com

	၃	၁	၅	၁၁	၁၂	၆	၂	၂	၀	၂
ကိစ္စသင်္ဂဟ သရုပ်ခွဲနည်း										
ဂဏန်းပြည့်အောင်ထိုးရမည် (အကုသိုလ်စိတ်နှင့် အဟိတ် စိတ်ကို နည်းမှီး၍ ဂဏန်းပြည့်အောင် ထိုးရန်လေ့ကျင့်ရမည်)	သန္တိရဏိစ္စတပ်သောစိတ်	ဝဋ္ဌာကိစ္စတပ်သောစိတ်	ဇောကိစ္စတပ်သောစိတ်	တဒါရုံကိစ္စတပ်သောစိတ်	စုတိကိစ္စတပ်သောစိတ်	တကိစ္စတပ်သောစိတ်	နှစ်ကိစ္စတပ်သောစိတ်	သုံးကိစ္စတပ်သောစိတ်	လေးကိစ္စတပ်သောစိတ်	ငါးကိစ္စတပ်သောစိတ်
အကုသိုလ်စိတ်	မ	မ	၁၂	မ	မ	၁၂	မ	မ	မ	မ
အဟိတ်စိတ်	၃	၁	၁	၃	၂	၁၄	၂	မ	မ	၂
အသောဘနစိတ်										
ကာမသောဘနစိတ်										
ကာမစိတ်										
ရူပစိတ်										
အရူပစိတ်										
မဟဂ္ဂုတ်စိတ်										
လောကီစိတ်										
လောကုတ္တရာစိတ်ကျဉ်း										
၎င်းအကျယ်										
စိတ်အကျဉ်း										
စိတ် အကျယ်										

http://www.dhammadownload.com

ကိစ္စသင်္ဂဟသရုပ်ခွဲနည်း ဂဏန်းပြည့်အောင် ထိုးရမည်။	၂၀ ပဋိသန္ဓေကိစ္စတပ်သောစိတ်	၂၀ ဘဝင်ကိစ္စတပ်သောစိတ်	၂ အာဝဇ္ဇန်းကိစ္စတပ်သော	၂ ဒဿနကိစ္စတပ်သောစိတ်	၂ သဝနကိစ္စတပ်သောစိတ်	၂ ဃာယနကိစ္စတပ်သောစိတ်	၂ သာယနကိစ္စတပ်သောစိတ်	၂ ဗုဒ္ဓနကိစ္စတပ်သောစိတ်	၂ သမ္ပဋိစ္ဆနကိစ္စတပ်သောစိတ်
လောဘမူစိတ်									
ဒေါသမူစိတ်									
မောဟမူစိတ်									
မဟာကုသိုလ်စိတ်									
မဟာဝိပါက်စိတ်									
မဟာကြိယာစိတ်									
ကာမကုသိုလ်									
ကာမဝိပါက်စိတ်									
ကာမကြိယာစိတ်									
လောကီကုသိုလ်စိတ်									
လောကီဝိပါက်စိတ်									
ကြိယာစိတ်									
ကုသိုလ်အကျဉ်း									
ကုသိုလ်အကျယ်									
ဝိပါက်အကျဉ်း									
ဝိပါက်အကျယ်									

http://www.dhammadownload.com

ကိစ္စသင်္ဂဟ သရုပ်ခွဲနည်း ဂဏန်းပြည့်အောင် ထိုးရမည်။	၃ သန္တိရဏကိစ္စတပ်ဆောင်ခြင်း	၃ ဝုဋ္ဌာကိစ္စတပ်ဆောင်ခြင်း	၅ ဇောကိစ္စတပ်ဆောင်ခြင်း	၃၃ တဒါရုံကိစ္စတပ်ဆောင်ခြင်း	၃၅ စုတိကိစ္စတပ်ဆောင်ခြင်း	၆ တကိစ္စတပ်ဆောင်ခြင်း	၂ နှစ်ကိစ္စတပ်ဆောင်ခြင်း	၅ သုံးကိစ္စတပ်ဆောင်ခြင်း	၄ လေးကိစ္စတပ်ဆောင်ခြင်း	၂ ငါးကိစ္စတပ်ဆောင်ခြင်း
လောဘမူစိတ်										
ဒေါသမူစိတ်										
မောဟမူစိတ်										
မဟာကုသိုလ်စိတ်										
မဟာဝိပါက်စိတ်										
မဟာကြိယာစိတ်										
ကာမကုသိုလ်စိတ်										
ကာမဝိပါက်စိတ်										
ကာမကြိယာစိတ်										
လောကီကုသိုလ်စိတ်										
လောကီဝိပါက်စိတ်										
ကြိယာစိတ်										
ကုသိုလ်အကျဉ်း										
ကုသိုလ်အကျယ်										
ဝိပါက်အကျဉ်း										
ဝိပါက်အကျယ်										

http://www.dhammadownload.com

ဒွါရသင်္ဂဟသရုပ်ခွဲနည်း။ / ဂဏန်းပြည့်အောင်ထိုးရမည်။	၁။ ထုထည်ခန့်မှန်းခြင်းတို့ဖြစ်သော	၂။ ထုထည်ခန့်မှန်းခြင်းတို့ဖြစ်သော	၃။ ထုထည်ခန့်မှန်းခြင်းတို့ဖြစ်သော	၄။ ထုထည်ခန့်မှန်းခြင်းတို့ဖြစ်သော	၅။ ထုထည်ခန့်မှန်းခြင်းတို့ဖြစ်သော	၆။ ထုထည်ခန့်မှန်းခြင်းတို့ဖြစ်သော	၇။ ထုထည်ခန့်မှန်းခြင်းတို့ဖြစ်သော	၈။ ထုထည်ခန့်မှန်းခြင်းတို့ဖြစ်သော	၉။ ထုထည်ခန့်မှန်းခြင်းတို့ဖြစ်သော	၁၀။ ထုထည်ခန့်မှန်းခြင်းတို့ဖြစ်သော	၁။ ထုထည်ခန့်မှန်းခြင်းတို့ဖြစ်သော
အကုသိုလ်စိတ်	၁၂	၁၂	၁၂	၁၂	၁၂	၁၂				၁၂	
အဟိတ်စိတ်	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀	၇	၂	၁၀	၃	၇	
အသောဘနစိတ်											
ကာမသောဘနစိတ်											
ကာမစိတ်											
ရူပစိတ်											
အရူပစိတ်											
မဟဂ္ဂုတ်စိတ်											
လောကီစိတ်											
လောကုတ္တရာကျဉ်း											
၎င်းအကျယ်											
စိတ်အကျဉ်း											
စိတ်အကျယ်											

http://www.dhammadownload.com

ဒွါရသင်္ဂဟသရူပ် ခွဲနည်း / ဂဏန်းပြည့် အောင်ထိုးရမည်။	၁။ ဘဝင်စိတ်ခြောက်ဆယ့်ခြောက်ပါး	၂။ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇနစိတ်တစ်ပါး	၃။ စက္ခုဝိညာဏစိတ်တစ်ပါး	၄။ သောတဝိညာဏစိတ်တစ်ပါး	၅။ ဃာနဝိညာဏစိတ်တစ်ပါး	၆။ ဇိဝှါဝိညာဏစိတ်တစ်ပါး	၇။ ကာယဝိညာဏစိတ်တစ်ပါး	၈။ သမ္ပဋိစ္ဆနစိတ်နှစ်ပါး	၉။ သန္တီရဏစိတ်သုံးပါး	၁၀။ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနစိတ်တစ်ပါး	၁၁။ ဇဝနစိတ်ငါးဆယ်ပါး	၁၂။ တဒါရမ္မဏစိတ်တစ်ဆယ့်တစ်ပါး
လောဘမူစိတ်												
ဒေါသမူစိတ်												
မောဟမူစိတ်												
မဟာကုသိုလ်စိတ်												
မဟာဝိပါက်စိတ်												
မဟာကြိယာ												
ကာမကုသိုလ်												
ကာမဝိပါက်												
ကာမကြိယာ												
လောကီကုသိုလ်												
လောကီဝိပါက်												
ကြိယာစိတ်												
ကုသိုလ်အကျဉ်း												
ကုသိုလ်အကျယ်												
ဝိပါက်အကျဉ်း												
ဝိပါက်အကျယ်စိတ်												

http://www.dhammadownload.com

ကေန်အာရုံပြု အာရမ္မဏသင်္ဂဟ သရုပ်ခွဲနည်း / တခြားကူး၍ ဂဏန်းပြည့် ထိုးနိုင်မှ ကျေမည်	၁၇ ဘဝဒွိဝိညာဏဓာတ်	၁၈ ဘဝတဝိညာဏဓာတ်	၁၉ ဘဝန်းငေးခဓာတ်	၂၀ ဘဝန်းငေးခဓာတ်	၂၁ ဘဝရှင်ဓာတ်	၂၂ ဘဝဒွိဝိဓာတ်	၂၃ ဘဝဒွိဝိဓာတ်	၂၄ ဘဝဆွဲထိုးဓာတ် (ဘဝဒွိဝိညာဏ)	၂၅ ဘဝဆွဲထိုးဓာတ် (ဘဝတဝိညာဏ)	၂၆ ဘဝန်းငေးခဓာတ် (ဘဝဒွိဝိညာဏ)	၂၇ ဘဝန်းငေးခဓာတ် (ဘဝတဝိညာဏ)	၂၈ ဘဝဒွိဝိဓာတ် (ဘဝဒွိဝိညာဏ)	၂၉ ဘဝဒွိဝိဓာတ် (ဘဝတဝိညာဏ)
ပဉ္စဝိ ကာမ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ဆ မဟဂ္ဂါ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ရှစ်ဖြာ နိဗ္ဗာန်	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
နာမ် တဆယ့်လေး	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
တေရသ ရုပ်	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ပစ္စုပ် ထို့တူ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
တိတ်မူ ဆမှတ်	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ဝိမုတ် နှစ်ဆယ့်ကိုး	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ကေဝီ ပညတ်	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ပရမတ္ထနဝတိ သာ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ဆဓာ အဇ္ဈတ်	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ဗာဟျတ် ဆဗ္ဗီ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
နှစ်စီ ပဋ္ဌ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ဓမ္မ သုံးဆယ့်ငါး	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
တပါး ဌဝီ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ဒွေး နှစ်လီတည်း	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ငါးလီမှာ သုံး	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ဆယ့်နှစ် သုံးပင်	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ဆယ့်လေး ကိုးလီ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ပဉ္စဝိ သုံးတန်	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ကေန်အာရုံပြု													

http://www.dhammadownload.com

ကောန်အာရုံပြု အာရမ္မဏသင်္ဂဟ သင်္ခေပခဲ့နည်း / ဂဏန်းပြည်အောင် ထိုးမှသင်္ခေပ ကျေမည်	၁။ ဗျည်းဆွေလုံးဝေ	၂။ ဗျဉ်းဆွေလုံးဝေ	၃။ ဗျည်းဆွေဝဲဝဲ	၄။ ဗျဉ်းဆွေဝဲဝဲ	၅။ ဗျဉ်းဆွေဝဲ	၆။ ဗျည်းဆွေဖြစ်ခင်းထိုးခင်း	၇။ ဗျည်းဆွေးဖြစ်ခင်း	၈။ ဗျည်းဆွေးနှုတ်ခေါင်းခေါ်	၉။ ဗျည်းဆွေလုံးဝေ	၁၀။ ဗျည်းဆွေးဖြစ်ခင်းထိုးခင်	၁၁။ ဗျည်းဆွေးဖြစ်ခင်း	၁၂။ ဗျည်းဆွေးဖြစ်ခင်းနှုတ်	၁၃။ ဗျည်းဆွေးဖြစ်ခင်း
ပဋ္ဌဝိကာမ													
ဆ မဟာဂ္ဂါ													
ရှစ်ဖြာ နိဗ္ဗာန်													
နာမ်တဆယ့်လေး													
တေရသ ရုပ်													
ပစ္စုပ် ထို့ တူ													
တိတ်မူ ဆမှတ်													
ဝိမုတ် နှစ်ဆယ့်ကိုး													
ကေဝီ ပညတ်													
ပရမတ္ထနဝတိ သာ													
ဆဓာ အဇ္ဈတ်													
ဗာဟျတ် ဆဗ္ဗီ													
နှစ်စီ ပဋ္ဌ													
ဓမ္မ သုံးဆယ့်ငါး													
တပါး ဌဝီ													
ဒွေ နှစ်လီတည်း													
ငါးလီမှာ သုံး													
ဆယ့်နှစ် သုံးပင်													
ဆယ့်လေး ကိုးလီ													
ပဋ္ဌဝီ သုံးတန်													

http://www.dhammadownload.com

အနေကန်အာရုံပြု အာရမ္မဏသင်္ဂဟ သရုပ်ခွဲနည်း / ဂဏန်းပြည့်အောင် ထိုးမှ သရုပ်ကျေမည်	၁၂	၁၈	၃၀	၂၄	၅၄	၁၅	၁၂	၈	၄၀	၅၈	၈၁	၈၂	၈၃
	အကုသိုလ်စိတ်	အဟိတ်စိတ်	အသောဘနစိတ်	ကာမသောဘနစိတ်	ကာမစိတ်	ရူပစိတ်	အရူပစိတ်	လောကတ္တရာကျင်း	လောကတ္တရာကျယ်	သောဘနကျင်း	သောဘနကျယ်	စိတ်ကျင်း	စိတ်ကျယ်
ကာမအနေကန်	၁၂	၁	၁၃	၁၆	၂၉	၂	မ	မ	မ	၁၆	၁၆	၃၁	၃၁
မဟဂ္ဂုတ်	၁၂												
နိဗ္ဗာန်	မ												
နာမ်	၁၂												
ရုပ်	၁၂												
ပစ္စုပ္ပန်	၁၂												
အတိတ်	၁၂												
အနာဂတ်	၁၂												
ကာလဝိမုတ်	၁၂												
ပညတ်	၁၂												
ပရမတ်	၁၂												
အဇ္ဈတ္တ	၁၂												
ဗဟိဒ္ဓ	၁၂												
ပဋ္ဌာရုံ	၁၂												
ဓမ္မာရုံအနေကန်	၁၂												

(မှတ်ချက်။ ။နမူနာအဖြစ်ဖြင့် အကုသိုလ်စိတ် ဇယားကွက်နှင့် ကာမအနေကန် ဇယားကွက်များကို သွင်းပေးလိုက်သည်၊ ကျန်ဇယားများအတွက်, လေ့လာသူက ဖြည့်ပါလေ။ ရူပစိတ်ဇယားကွက်၌ ကာမအနေကန် အာရုံပြုအတွက် ပဋ္ဌမစျာန်အဘိညာဉ်ဒွေဖြစ်သည်။)

http://www.dhammadownload.com

အနေကန် အာဝဇ္ဇနဝီထိ အာရမ္မဏ သင်္ဂဟ သရုပ်ခွဲနည်း / ဂဏန်း ပြည့်အောင်ထိုး	၁	၂	၃	၄	၅	၆	၇	၈	၉	၁၀	၁၁	၁၂	၁၃	၁၄
	ပဉ္စဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန	သမ္ပဋိစ္ဆန	သန္တီရဏ	ဝေါဋ္ဌပန	ဇဝန	တဒါရမ္မဏ	ဘဝင်္ဂ	စက္ခုဝိညာဏ	သောတဝိညာဏ	ဃာနဝိညာဏ	ဇိဝှါဝိညာဏ	ကာယဝိညာဏ	မနောဓာတု	မနောဝိညာဏ
ကာမအနေကန်	၁	၁	၈	၈	၅	၂	၆	၁၃	၁၄	၁၅	၂၃	၄၁	၅	၅၀
မဟဂ္ဂုတ်														
နိဗ္ဗာန်														
နာမ်														
ရူပ်														
ပစ္စုပ္ပန်														
အတိတ်														
အနာဂတ်														
ကာလဝိမုတ်														
ပညတ်														
ပရမတ်														
အဋ္ဌကထာ														
ဗဟိဒ္ဓ														
ပဋ္ဌာန်း														
ဓမ္မာရုံအနေကန်														

(မှတ်ချက်။ ။ကရဏာ, မုဒိတာ, အပ္ပမညာ ၂-ပါးသည် ပညတ်ကို ကေန်အာရုံ ပြုသည်)။

http://www.dhammadownload.com

ဝတ္ထုသင်္ဂဟသရုပ်ခွဲနည်း / ဂဏန်းပြည့်အောင်ထိုးရမည်	၁၂ အကုသိုလ်စိတ်	၁၈ အဟိတ်စိတ်	၃၀ အသောဘနစိတ်	၂၄ ကာမသောဘနစိတ်	၅၄ ကာမစိတ်	၅၅ ရူပစိတ်	၁၂ အရူပစိတ်	၂၇ မဟဂ္ဂုတ်စိတ်	၈၁ လောကိစိတ်	၄ မဂ်စိတ်အကျဉ်း	၂၀ မဂ်စိတ်အကျယ်	၄ ဖိုလ်စိတ်အကျဉ်း	၂၀ ဖိုလ်စိတ်အကျယ်
စက္ခုဝတ္ထုရုပ်ကို မှီသောစိတ်	မ	၂	၂	မ	၂	မ	မ	မ	၂	မ	မ	မ	မ
သောတဝတ္ထု													
ဃာနဝတ္ထု													
ဇိဝှါဝတ္ထု													
ကာယဝတ္ထု													
ဟဒယဝတ္ထု အမြဲမှီ													
ဟဒယဝတ္ထု ရံခါမှီ													
ဝတ္ထုရုပ်ကို မမှီ													
အမြဲမှီ စိတ်ပေါင်း													
ရံခါမှီ စိတ်ပေါင်း													
မမှီသော စိတ်ပေါင်း													

http://www.dhammadownload.com

ဝတ္ထုသင်္ဂဟသရုပ်ခွဲနည်း / ဂဏန်းပြည့်အောင်ထိုး	၈ လောကုတ်ကျည်း	၉၀ လောကုတ်ကျဟ်	၅၉ သောဘနကျည်း	၉၁ သောဘနကျဟ်	၈၈ စိတ်ကျည်း	၂၂ စိတ်ကျဟ်	၃ သမ္မာဝိတ္တသောဓာရဏ	၅ ပဏ်ဏ်းစေတသိက်	၃၃ အညသမာန်းစေတသိက်	၃၄ အကုသိုလ်စေတသိက်	၃၉ သောဘနသာဓာရဏ	၂၅ သောဘနစေတသိက်	၄၂ နိုဟတဟောဂီ	၃၈ အနိုဟတဟောဂီ	၅၂ ပေါင်းစေတသိက်
စက္ခုမှီစိတ်	မ	မ	မ	မ	၂	၂	၃	မ	၃	မ	မ	မ	၃	မ	၃
သောတမှီ															
ဃာနမှီ															
ဇိဝှါမှီ															
ကာယမှီ															
ဟဒယမြဲမှီ															
ဟဒယရံခါမှီ															
ဝတ္ထုမမှီ															
အမြဲမှီ															
ရံခါမှီ															
မမှီသောစိတ်ပေါင်း															

http://www.dhammadownload.com

၄-ဝီထိပိုင်း

(၇-ဝီထိ ချနည်း)

ဣဒါနိ ဝီထိသင်္ဟနယော ဝုစ္စတေ။

ဝီထိမည်ပုံ။ ။"ဝီယန္တိ ဂစ္ဆန္တိ သတ္တာ ဧတ္ထာတိ ဝီထိ၊ ဝီထိ ဝိယာတိ ဝီထိ"[၁] ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်ညီစွာ သတ္တဝါတို့၏ သွားလာရာ ခရီးသည် ရွာစဉ်ကို မကျော်မလွှား သွားသကဲ့သို့ နိယာမအတိုင်းဖြစ်သော စိတ်တို့၏အစဉ်သည် ခရီးအစဉ်နှင့် တူသောကြောင့် ဝီထိမည်၏။

ဝီထိအချုပ် ၂-မျိုး။ ။ထို ဝီထိသည် ပဉ္ဇဒ္ဓါရဝီထိ, မနောဒ္ဓါရဝီထိအားဖြင့် နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။

ပဉ္ဇဒ္ဓါရဝီထိ ၅ ပါး။ ။ထိုတွင် ပဉ္ဇဒ္ဓါရဝီထိသည်လည်း စက္ခုဒ္ဓါရဝီထိ, သောတ, ဃာန, ဇိဝှါ, ကာယဒ္ဓါရဝီထိအားဖြင့် ငါးပါးအပြားရှိ၏။

စက္ခုဒ္ဓါရဝီထိ ၁၅။ ။ထိုတွင် စက္ခုဒ္ဓါရဝီထိသည်လည်း အတိမဟန္တာရုံတဝီထိ၊ မဟန္တာရုံ နှစ်ဝီထိ၊ ပရိတ္တာရုံ ခြောက်ဝီထိ၊ အတိ-ပရိတ္တာရုံ ခြောက်ဝီထိအားဖြင့် တဆဲ့ ငါးပါး အပြားရှိ၏။

အတိမဟန္တာရုံဝီထိ ဖြစ်ပုံ။ ။ထိုတွင် ရူပါရုံ, စက္ခုပသာဒတို့ ရှေးရှုအတူ ဥပါဒ်ကြသည်မှစ၍ အတီတဘဝင်, ဘဝင်္ဂစလန, ဘဝင်္ဂုပစ္ဆေဒ, ပဉ္ဇဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း, စက္ခုဝိညာဏ်, သမ္ပဋိစ္ဆိုန်း, သန္တီရဏ, ဝုဋ္ဌော, ဇောခုနစ်ကြိမ်, တဒါရုံနှစ်ကြိမ်, ထို့နောင် ဘဝင်ဖြစ်ထိုက်သမျှဖြစ်၍ ရူပါရုံ, စက္ခုပသာဒတို့သည် သတ္တရသာယုက စေ့သဖြင့် ဒုတိယတဒါရုံ၏ ဘင်နှင့်ပြိုင်၍ ချုပ်ခြင်းရှိသော တဝီထိသည် အတိမဟန္တာရုံဝီထိ မည်၏။

မဟန္တာရုံ ၂-ဝီထိ။ ။ထို့အတူ အတီတဘဝင် နှစ်ချက်ငင်း, သုံးချက်ငင်း လွန်၍ တဒါရုံမကျပဲ ဘဝင်ကျ၍ ပထမဘဝင်၏ ဘင်နှင့်ငင်း, သတ္တမဇော၏ ဘင်နှင့်ငင်း ပြိုင်၍ချုပ်ခြင်းရှိသော နှစ်ဝီထိသည် မဟန္တာရုံ ဝီထိ မည်၏။

၁။ ဧတ္ထ=ဤခရီး၌။ သတ္တာ=သတ္တဝါတို့သည်။ ဝီယန္တိ ဂစ္ဆန္တိ=သွားတတ်ကုန်၏။ ဣတိ = ထို့ကြောင့်။ ဝီထိ = ဝီထိမည်၏။ ဝီထိဝိယ =လမ်းခရီးကဲ့သို့ပေတည်း။ ဣတိ = ထို့ကြောင့်။ ဝီထိ = ဝီထိမည်၏။

http://www.dhammadownload.com

ပရိတ္တာရုံ ၆-ဝီထိ။ ။အတီတဘဝင် လေးချက်ငင်း။ပ။ ကိုးချက်ငင်း လွန်၍ ဝုဋ္ဌောနှစ်ကြိမ်, သုံးကြိမ်ဖြစ်၍ ဇောမကျပဲ ဘဝင်ကျ၍ ပဉ္စမဘဝင်နှင့်ငင်း၊ စတုတ္ထ, တတိယ, ဒုတိယ, ပထမဘဝင်နှင့်ငင်း၊ ဒုတိယ, တတိယ ဝုဋ္ဌောနှင့်ငင်း ပြိုင်၍ချုပ်ခြင်းရှိသော ခြောက်ဝီထိသည် ပရိတ္တာရုံဝီထိ မည်၏။

အတိပရိတ္တာရုံ ၆-ဝီထိ။ ။အတီတဘဝင် ဆယ်ချက်ငင်း။ပ။ တဆဲ့ငါးချက်ငင်း လွန်၍ ဘဝင်္ဂစလန နှစ်ကြိမ်ဖြစ်၍ ဝီထိစိတ်မကျပဲ ဘဝင်ကျ၍ ပဉ္စမဘဝင်နှင့်ငင်း၊ စတုတ္ထ, တတိယ, ဒုတိယ, ပဌမဘဝင်နှင့်ငင်း၊ ဒုတိယဘဝင်္ဂစလနနှင့်ငင်း ပြိုင်၍ ချုပ်ခြင်းရှိသော ခြောက်ဝီထိသည် အတိ-ပရိတ္တာရုံဝီထိ မည်၏။

၇၅-ဝီထိ။ ။ထိုအတူ သောတ, ဃာန, ဇိဝှါ, ကာယဒွါရဝီထိတို့သည်လည်း တဆဲ့ငါးဝီထိစီချည်း အပြားရှိကုန်၏။ ပေါင်း ခုနစ်ဆဲ့ငါးဝီထိ။

သဒ္ဒံ ပဋမစိတ္တေန၊ တီတံ ဒုတိယစေတသာ။
နာမံ တတိယစိတ္တေန၊ အတ္ထံ စတုတ္ထစေတသာ။ [၁]

နည်းပြဂါထာ လာသည်အတိုင်း ဤ တခု တခုသော ပဉ္စဒွါရဝီထိ၏ အဆုံး အဆုံး၌ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ တဒနုဝတ္တက မနောဒွါရဝီထိ, သုဒ္ဓမနော-ဒွါရဝီထိတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။

စိတ်သရုပ်, အာရုံပြု စသောအားဖြင့် ဝေဖန်ပုံ

ဤ ခုနစ်ဆဲ့ငါးဝီထိတို့၌ စိတ်သရုပ်, အာရုံပြု, မှီရာဝတ္ထု, ဘုံဖြစ်, ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တို့ကို ဤဆိုလတ္တံ့သော နည်းတို့ဖြင့် သိအပ် မှတ်အပ်ကုန်၏။

ပဉ်သတ္တရိ၊ ဝီထိ ပဉ္စဒွါ၊ ချဒ္ဒ စိတ်စု၊ စတုပညာ၊ ကာမသာချည်း၊ အာရုံမှာမူ၊ ဘဝင်ဟူသမျှ၊ သုံးဝအတိတ်၊ ကံနိမိတ်တည်း၊ ကြွင်းစိတ်ရုံငါး၊ မှီကားသူပင်၊ သူ့ဝီညာဉ်သာ၊ ကြွင်းလျှင်စိတ်စု၊ ရှေးရှေးဥသည့်၊ ဝတ္ထုဟာဒယ၊ စွဲမှီရသည်။ ။ဒွိဟလွတ်ကင်း ရှင်းလေတည်း။

လွတ်ကင်းဒွိဟ၊ ရှင်းရှင်းပလေ၊ ကာမဇ္ဈာသာ၊ ဃာနာဒိတ္တယံ၊ တိမဟာန္တ၊ သတ္တတာလီ၊ ကျမ်းအညီတည်း၊ ဥဒိ ပဋ္ဌဝေါ၊ ပုဂ္ဂလောရှစ်၊ ဝီထိဖြစ်သည်။ ။စိစစ် ဘဝင် သွင်းလေတည်း။

အဓိပ္ပါယ်ကား—ပဉ္စဒွါရုပဇ္ဇန်းအစ တဒါရုံအဆုံးရှိသော ဝီထိစိတ်တို့သည် ကာမစိတ် စတုပညာသရုပ်ချည်းသာတည်း။

၁။ မဏိသာရမဉ္ဇူသာ ဒု-၄၅၂။

http://www.dhammadownload.com

အာရုံအားဖြင့် ဝီထိ၏ ရှေ့နောက် ဘဝင်တို့သည် မိမိ၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့် ဘူမိ, ဇာတိ, သမ္ပယုတ္တဓမ္မ, သင်္ခါရ, အာရုံကူ၍ အတီတာနန္တရဘဝဋ္ဌ ဆဒ္ဒါရိက မရဏာသန္နဇောသည် ယူအပ်သော ကံ, ကမ္မနိမိတ်, ဂတိနိမိတ် သုံးပါးတို့တွင် တပါးပါးကို အာရုံပြုကုန်၏။ ထိုဘဝင်စိတ်တို့တွင် ဌပဘဝင် ငါးခုတို့သည် ကမ္မ-နိမိတ်တပါးကိုသာ အာရုံပြုကုန်၏။ ပဥ္စဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်းစသော ဝီထိစိတ်တို့သည် မတ္ထိမာယုက ပသာဒရုပ်၌ထင်လာ၍ ရှေးဦးအစ အတီတဘဝင်လွန် တချက်နှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်၍ ဘဝင်္ဂစလနတွင် ထိခိုက်ခြင်းသို့ ရောက်သော ပစ္စုပ္ပန်ပဉ္စာရုံကို အာရုံပြုကုန်၏။

မှီရာအားဖြင့် ဒွိပဉ္စဝိညာဏ်တဆယ်တို့သည် ရှေးဦးအစ အတီတဘဝင်လွန် တချက်နှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်သော (မတ္ထိမာယုကဖြစ်သော ပသာဒရုပ်) ပဉ္စဝတ္ထုကို မှီကုန်၏။ ကြွင်းသော စိတ်တို့သည် မိမိတို့၏ ရှေးရှေး အနန္တရစိတ်နှင့် အတူ ဥပါဒ်ပြိုင်သော ဟဒယဝတ္ထုကိုချည်း မှီကုန်၏။

ဘုံအားဖြင့် စက္ခု့သောတ အတိမဟန္တာရုံ နှစ်၊ ဃာနာဒိတ္တယ လေးဆယ့်ငါး၊ ဤလေးဆယ့်ခုနစ်ဝီထိတို့သည် ကာမတဆယ့်တဘုံဋ္ဌသာ ဖြစ်ကုန်၏။ ကြွင်း နှစ်ဆယ့်ရှစ်ဝီထိတို့သည် ပဥ္စဝေါကာရ နှစ်ဆယ့်ခြောက်ဘုံဋ္ဌ ဖြစ်ကုန်၏။ (ဤဋ္ဌ တဒါရုံမကျသော အတိမဟန္တာရုံဝီထိတို့ကား ရူပဘုံဋ္ဌဖြစ်ကုန်သေး၏။ ကာမဘုံကိုသာရည်၍ အတိမဟန္တာရုံကို တဒါရုံဖြင့်မှတ်၍ ဆိုသည်။ နောက် ဝိဘူတာရုံ ဝီထိများလည်း နည်းဝူး။)

ပုဂ္ဂိုလ်အားဖြင့် ဤအလုံးစုံသော ဝီထိတို့သည် ပုထုဇဉ်လေးယောက်, ဖလဋ္ဌာန်လေးယောက်၊ ဤရှစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ဋ္ဌ ဖြစ်ကုန်၏။

"စိစစ်ဘဝင် သွင်းလေတည်း" ဟူထုဝယ် အဓိပ္ပါယ်ကား—ကာမဘုံဋ္ဌ ဖြစ်သော ဝီထိဖြစ်လျှင် ကာမဘဝင် တဆယ်ကို ချ၊ ဒုဂ္ဂတိအဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်ဋ္ဌ ဖြစ်လျှင် အကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသဟဂုတ် သန္တီရဏဘဝင်ကို ချ၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် ဝီထိ၏ ဘုံဖြစ်, ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ကို စိစစ်ရွေးချယ်ဆင်ခြင်၍ ဘဝင်ကို သွင်းလေ ချလေ ဟူလိုသည်။

ပဉ်သတ္တရိ၊ သင်္ချာ ခ်ိ၊ ဝီထိ ပဉ္စဒ္ဒါ။

ကြံချက်သမား၊ တံခါးစောင့်လူ၊ ပင့်ကူ,သရက်၊ ပုံမပျက်၊

မိန်မြက် ဋ္ဌကထာ။ [၁]

ပဉ္စဒ္ဒါရဝီထိ ပြီး၏။

၁။ ကြံချက်သမား၊ အဋ္ဌသာလိနီ၊ ဋ္ဌ၊ နှာ-၃၀၄။ တံခါးစောင့်လူ၊ ၎င်း၊ ၃၁၉။ ပင့်ကူ၊ ၎င်း၊ ၃၂၀။ သရက်၊ ၎င်း ၃၁၁ (နောက်ဆက်တွဲကြည့်ပါ)

http://www.dhammadownload.com

မနောဒ္ဓါရဝီထိ

မနောဒ္ဓါရဝီထိ ၂-ပါး။ ။မနောဒ္ဓါရဝီထိသည်လည်း ကာမဇောဝီထိ, အပ္ပနာဇောဝီထိ အားဖြင့် နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။

ကာမဇောဝီထိ ၉-ပါး။ ။ဘိုတွင် ကာမဇောဝီထိသည်လည်း ဝိညတ်ဒွေ, လက္ခဏာရုပ်လေးခု ကြဉ်သော သတ္တရသာယုက (စိတ္တက္ခဏကြီး ၁၇-ချက်)ရစကောင်းသော ပစ္စုပ္ပန် ရုပ်ဗာဝီသ(ရုပ် ၂၂-ပါး)ကို အာရုံပြု၍ ဝိဘူတာရုံ ငါးဝီထိ၊ အဝိဘူတာရုံ နှစ်ဝီထိ၊ သတ္တရသာယုက မရစကောင်းသော ကြွင်း ရုပ်, နာမ်, ပညတ်တို့ကို အာရုံပြု၍ ဝိဘူတာရုံ တဝီထိ, အဝိဘူတာရုံ တဝီထိအားဖြင့် ကိုးပါး အပြားရှိ၏။

ဝိဘူတာရုံ ၅-ဝီထိ။ ။ထိုတွင် ပစ္စုပ္ပန် ရုပ်ဗာဝီသ ဥပါဒ်သည်မှစ၍ အကီတဘဝင်တချက်ငင်း။ပ။ငါးချက်ငင်း လွန်၍ ဘဝင်္ဂစလန, ဘဝဂုံပစ္ဆေဒ, မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း, ဇော ခုနစ်ကြိမ်, တဒါရုံနှစ်ကြိမ်, ထို့နောင် ဘဝင်ဖြစ်ထိုက်သမျှဖြစ်၍ ပစ္စုပ္ပန် ရုပ်ဗာဝီသသည် သတ္တရသာယုက စေ့သဖြင့် စုတုတ္ထဘဝင်နှင့်ငင်း တတိယ, ဒုတိယ, ပဌမဘဝင်နှင့်ငင်း ဒုတိယတဒါရုံနှင့်ငင်း ပြိုင်၍ချုပ်ခြင်းရှိသော ငါးဝီထိသည် ဝိဘူတာရုံဝီထိ မည်၏။

အဝိဘူတာရုံ ၂-ဝီထိ။ ။ထို့အတူ အတီတဘဝင် ခြောက်ချက်ငင်း, ခုနစ်ချက်ငင်း လွန်၍ တဒါရုံမကျပဲ ဘဝင်ကျ၍ ပဌမဘဝင်နှင့်ငင်း သတ္တမဇောနှင့်ငင်း ပြိုင်၍ချုပ်ခြင်းရှိသော နှစ်ဝီထိသည် အဝိဘူတာရုံဝီထိမည်၏။

စိတ်သရုပ်စသောအားဖြင့် ဝေဖန်ပုံ

ဤခုနစ်ဝီထိတို့၌ စိတ်သရုပ်စသည်ကို ဤသို့ သိအပ်၏။

သတ်မနောဒ္ဓါ၊ စိတ်ချရုကား၊ ပဋ္ဌဝိညာ၊ မနောဓာပစ်၊ ဇော်တာလီသာ၊ ကာမသာချည်း၊ အာရုံမှာမူ၊ ဘဝင် ဟူသမျှ၊ သုံးဝ အတိတ်၊ ကံ နိမိတ်တည်း၊ ကြွင်း စိတ်များမှာ၊ သတ္တာဒသ၊ အသက်ရသည်၊ ဗာဝီသ ရုပ်၊ ပစ္စုပ္ပန်သာ၊ မှီရုမှတ်ရှု၊ ရှေးရှေးဥသည့်၊ ဝတ္ထုဟဒယ၊ စွဲမှီရသည်။ ။ဒွိဟလွတ်ကင်း ရှင်းလေတည်း[၁]။

လွတ်ကင်းဒွိဟ၊ ရှင်းရှင်းပလေ၁၊ ကာမဌ်သာ၊ ဝိဘူတာရုံ၊ ဘုံသုံးဆယ်မူ၊ အဝိဘူတည်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်မူရှစ်၊ ဝီထိဖြစ်သည်။ ။စိစစ်ဘဝင် သွင်းလေတည်း။

၁။ အဖြေနောက်ဆက်တွဲကြည့်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

အဓိပ္ပါယ်ကား—ရှေးနည်းကို မှီ၍ဆို။ စတုဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ မှီရာဝတ္ထုရုပ် မရှိခြင်းသာ ထူးပြားသည်။

ဝိဘူတာရုံ, အဝိဘူတာရုံ နှစ်ဝီထိဖြစ်ဟန်ကား—သတ္တရသာယုက (စိတ္တက္ခဏကြီး ၁၇-ချက်) မရစကောင်းသော ပစ္စုပ္ပန်, အတိတ်, အနာဂတ်ဖြစ်သော ကာမစိတ်, စေတသိက်, ဝိညတ်ဒွေ, လက္ခဏရုပ်, အတိတ်-အနာဂတ်ဖြစ်သော ကြွင်း ရုပ်ဗာဝီသတို့ကို အာရုံပြု၍ အတီတဘဝင် မကျပဲ ရှေးနည်းတူ တဒါရုံနောင် ဘဝင်ကျသော တဝီထိသည် ဝိဘူတာရုံဝီထိမည်၏။ ။ကာလသုံးပါး၌ဖြစ်သော စိတ်တခုယုတ်ကိုးဆယ်, စေတသိက် ဒွေပညာသ, ဝိညတ်ရုပ်, လက္ခဏရုပ်, အတိတ်-အနာဂတ်ဖြစ်သော ကြွင်းရုပ်ဗာဝီသ၊ ကာလဝိမုတ်ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်, ပညတ်တို့ကို အာရုံပြု၍ တဒါရုံ မကျပဲ ယင်းနည်းတူ ဇောနောင်ဘဝင်ကျသော တဝီထိသည် အဝိဘူတာရုံဝီထိ မည်၏။ ဤနှစ်ဝီထို၌ အာရုံ၏ ဖြစ်, ချုပ်ကို မဆိုရပြီ။

စိတ်သရုပ်စသည်မှာ—

ဒို့ မနောဒွါ၊ စိတ် ချရာကား၊ ပဥ္စဝိညာ၊ မနောဓာ ပစ်၊ ကော်တာလီသာ၊ ကာမသာချည်း၊ အာရုံမှာမူ၊ ဘဝင်ဟူသမျှ၊ သုံးဝအတိတ်၊ ကံနိမိတ်တည်း၊ ကြွင်းစိတ် သေသ၊ ကာမစိတ်, စေ၊ လက္ခဏော ဝိညတ်၊ ပယ်အပ် ပစ္စုပ်၊ ရုပ်ဗာဝီသာ၊ ဝိဘူတာတည်း၊ အဝိဘူ မှာ၊ နိဗ္ဗု, ပညတ်၊ သေသပ်စိတ်ကို၊ ထည့်၍ဆိုပါ၊ မှီရာမှတ်ရှု၊ ရှေးရှေးဥသည့်၊ ဝတ္ထုဟဒယ၊ စွဲမှီရသည်။ ။ဒို့ဟလွတ်လင်း ရှင်းလေတည်း[၁]။

လွတ်ကင်းဒို့ဟ၊ ရှင်းရှင်းပလေ၊ ကာမဋ္ဌသာ၊ ဝိဘူတာရုံ၊ ဘုံသုံးဆယ်မူ၊ အဝိဘူတည်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်မူ ရှစ်၊ ဝီထိဖြစ်သည်။ ။စိစစ်ဘဝင် သွင်းလေတည်း။

အဓိပ္ပါယ်ကို ရွေ့ဝယ်မှီလေ။

ဝီထိလက်ရိုး၌ကား "သုပိနေနေဝ ဒိဋ္ဌံဝိယ မေ သုတံဝိယ မေတိ ကထနကာလေပိ အဗျာကတောယေဝ"[၂] ဟု သမ္မောဇဝနကထာလာတိုင်း အလုံးစုံကို အာရုံပြု၍ ဇောမကျပဲ မနာဒွါရာဝဇ္ဇန်း နှစ်ကြိမ်, သုံးကြိမ်ဖြစ်၍ ဘဝင်ကျသော အဗျာကတ အဝိဘူတာရုံ တဝီထိကိုလည်း ချသေး၏။ (ဤ၌ "သုပိနေနေဝ" ကို "ကထနကာလေပိ"၌ စပ်)။

၁။ ရှင်းချက် နောက်ဆက်တွဲကြည့်ပါ။

၂။ သုပိနေနေဝ - အိပ်မက်ထည်း၌သာလျှင်။ မေ-မယာ=ငါသည်။ ဒိဋ္ဌံဝိယ = မြင်ရသကဲ့သို့။ မေ-မယာ=ငါသည်။ သုတံဝိယ =ကြားရဘိသကဲ့သို့....။ ဣတိ=ဤသို့၊ ကထနကာလေပိ=ဆိုသောအခါ၌လည်း။ အဗျာကတောယေဝ = အဗျာကတဝီထိသာတည်း။

http://www.dhammadownload.com

ထိုဝီထိကို ရှေးဆရာတို့ ချရိုးမရှိသောကြောင့်ငင်း မူလဋ္ဌီကာဃသော ဆရာကြီးတို့ မနှစ်သက်သောကြောင့်ငင်း မချမဆိုလိုက်သည်။ သဘောကို ထောက်ဆမူကား အာရုံစိတ်ဖြစ်ပုံတို့၏ ဒုပ္ပလ,ဒုပ္ပလတရစသော အထူးအထေ များပြားလှသောကြောင့် ပဋ္ဌာဒါရဋ္ဌကဲ့သို့ မနောဒွါရဋ္ဌလည်း မောဃဝါရပင် ဖြစ်တန်ရာသေး၏။ အာဝဇ္ဇနပါရ အဗျာကတ ဝီထိကား ဆိုဖွယ်ရာမရှိပေ။ မူလဋ္ဌီကာဆရာကား ပဋ္ဌာဒါရဋ္ဌပင် ဝေါဋ္ဌပ္ပနဝါရကိုမကြိုက် ဇောမကျသော ဝီထိမည်သည် မရှိ ဟူ၏။ ငင်းအဗျာကတ ဝီထိဋ္ဌ ဘဝင်အကုန် ဘုံအကုန် ချခြင်းသည်လည်း။

"ဝေါဋ္ဌပ္ပန ကိရိယာ ဌပေတ္ဝာ ကိရိယမနောဓာတုံ ဒဿန္ဒံ ကာမာဝစရကိရိယာနံ ကာမာဝစရကုသလာ,ကုသလာနံ ပဋ္ဌဝေါကာရေ ဘဝင်္ဂဝသေန ပဝတ္တာနံ ပန္နရသန္နံ ဝိပါကစိတ္တာနဋ္ဌာတိ ပဋ္ဌစတ္တာလီသာဃ"—

ဟူသော ပဋ္ဌာန်းအဋ္ဌကထာ (ကုသလတ္တိက၊ ပဋ္ဌာဝါရဝိဘင်္ဂဏ္ဌနာ၊နှာ-၄၄၁) နှင့် မညီလေ။

အနက်ကား။ ။ဝေါဋ္ဌပ္ပန ကိရိယာ၊ ဝုဋ္ဌော,အာဝဇ္ဇန်း ကိစ္စတပ်သော ကြိယာသည်။ ကိရိယမနောဓာတုံ၊ ပဋ္ဌဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်းကို။ ဌပေတ္ဝာ၊ ထား၍။ ဒဿန္ဒံ ကာမာဝစရကိရိယာနံ၊ ဆယ်ပါးကုန်သော ကာမာဝစရကြိယာတို့အား ၎င်း။ ကာမာဝစရကုသလာကုသလာနံ၊ ကာမာဝစရကုသိုလ်, အကုသိုလ်တို့ အား၎င်း။ ပဋ္ဌဝေါကာရေ၊ ကာမ ဂ္ဂဟဘုံ၌။ ဘဝင်္ဂဝသေန၊ ဘဝင်၏အစွမ်းဖြင့်။ ပဝတ္တာနံ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ ပန္နရသန္နံ၊ တဆယ့်ငါးပါးကုန်သော။ ဝိပါက စိတ္တာနဋ္ဌ၊ ဝိပါက်စိတ်တို့အား၎င်း။ ဇ္ဈတိ၊ ဤသို့။ ပဋ္ဌစတ္တာလီသာဃ၊ လေးဆယ့်ငါးပါးသော။ စိတ္တာနံ၊ စိတ်တို့အား။ အနန္တရပစ္စယေန၊ အနန္တရပစ္စည်း၏အဖြစ်ဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုတတ်၏။

အထက်၌ ဆိုလတ္တံ့သော ပစ္စဝေက္ခဏာဝီထို့ ပရိကမ္မဝီထိတို့သည်လည်း ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ဤမနောဒွါရဝီထိတို့၌ပင် ဝင်ကုန်၏။

ကာမ မနောဒွါရဝီထိ ပြီး၏။

မရဏာသန္နဝီထိ

ပဋ္ဌဒ္ဒါရဋ္ဌ မရဏာသန္နဝီထိ(၂၀)။ ။မရဏာသန္နဝီထိသည်လည်း ဤကာမာဝစရဝီထိတို့၌ပင် ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ဝင်၏။

ထို့ကြောင့် ယင်းမရဏာသန္နဝီထိသည် စက္ခုဒ္ဒါရဝီထို့ သောတ, ဃာန, ဇိဝှါ, ကာယ, မနောဒွါရဝီထိအားဖြင့် ခြောက်ပါးအပြားရှိ၏။

http://www.dhammadownload.com

စက္ခုဒ္ဒါရိကမရဏာသန္ဒဇောဝီထိ ၄-ပါး။ ။ထိုတွင် စက္ခုဒ္ဒါရဝီထိသည် ဇော နောင် စုတိ၊ ဇော, ဘဝင် နောင် စုတိ၊ တဒါရုံနောင် စုတိ၊ တဒါရုံဘဝင်နောင် စုတိအားဖြင့် လေးပါး အပြားရှိ၏။

ဝီထိချဟန်ကား—အတီတဘဝင်, ဘဝင်္ဂစလန, ဘဝင်္ဂုပစ္ဆေဒ, ပဥ္ဇဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်း, စက္ခုဝိညာဏ်, သမ္ပဋိစ္ဆိုန်း, သန္တီရဏ, ဝုဋ္ဌော, မရဏာသန္ဒဇောဝါးကြိမ်, စုတိ။ (ဝါ၊ ဇောဝါးကြိမ်၊ ဘဝင်၊ စုတိ။ ဝါ၊ ဇောဝါးကြိမ်၊ တဒါရုံနှစ်ကြိမ်၊ စုတိ။ ဝါ၊ ဇောဝါးကြိမ်၊ တဒါရုံနှစ်ကြိမ်၊ ဘဝင်၊ စုတိ၊) ပဋိသန္ဓေ၊ ဘဝင် တဆယ့်ငါးချက်, တဆယ့်ခြောက်ချက်၊ မနောဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဘဝနိကန္တိကဇော ခုနစ်ကြိမ်၊ ဘဝင်အကြိမ်များစွာဖြစ်၍ ချုပ်၏။ သောတ, ဃာန, ဇိဝှါ, ကာယဒ္ဒါရဝီထိတို့လည်း စက္ခုဒ္ဒါရဝီထိနည်းတူ။ ပေါင်း နှစ်ဆယ်။

မရဏာသန္ဒဝီထိကို စိတ်သရုပ်စသည်ဖြင့် ဝေဖန်၍ပြခြင်း

စိတ်သရုပ်စသည်၌ကား—ရှေ့နောက် ဘဝအလုံးစုံသော စိတ်တို့သည် ကြိယာဇောကြဉ်သော ကာမစိတ် လေးဆယ့်ငါးခုသာတည်း။

အာရုံအားဖြင့် ရှေ့ဘဝ ဘဝင်, စုတိတို့သည် မိမိပဋိသန္ဓေဟောင်းနှင့် ဘူမိ, ဇာတိ, သမ္ပယုတ္တဓမ္မ,သခ်ါရ,အာရုံတူ၍ အတီတာနန္တရဘဝ၌ ဆဒ္ဒါရိက မရဏာသန္ဒဇောသည် ယူအပ်သော ကံ, ကမ္မနိမိတ်, ဂတိနိမိတ် သုံးပါးတို့တွင် တပါးပါးကို အာရုံပြုကုန်၏။

ပဥ္ဇဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်းစသော ရှေးဘဝ ဝီထိစိတ်၊ နောက်ဘဝ ပံဋိသန္ဓေသစ်, ဘဝင် စိတ်တို့သည် ပဋိသန္ဓေသစ်ကိုဖြစ်စေတတ်သော ဇနကကံ၏ အာရုံနှင့်တူသော ကြောင့် သဒိသူပစာအားဖြင့်၎င်း ဧကသန္တာန နည်းအားဖြင့်၎င်း ကမ္မနိမိတ်ဟူ၍ သမုတ်အပ်သော,ထိုမရဏာသန္ဒ သေခါနီးခဏ၌ ဆွေမျိုးခင်ပွန်းတို့သည် ရှေးရှုဆောင်ယူအပ်သော ရှေးဦးအစ အတီတဘဝင်လွန်တချက်နှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်သော ပစ္စုပ္ပန်ပဥ္ဇာရုံကို အာရုံပြုကုန်၏။

(ယခုဘဝသစ်) မနောဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်း, ဘဝနိကန္တိဇောတို့သည် ပဋိသန္ဓေသစ်ဟူဆိုအပ်သော ဝိပါက် ကဋ္ဌတ္တာရုပ်ကို အာရုံပြုကုန်၏။

မှီရာအားဖြင့် ဒွိပဥ္ဇဝိညာဏ်တဆယ်တို့သည် စုတိစိတ်မှ ပြန်၍ရေသည်ရှိသော် တဆယ့်ခုနစ်ချက်မြောက်သော စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်ပြိုင်သော ပဥ္ဇဝတ္ထုကို မှီကုန်၏။ ရှေ့ဘဝ ကြွင်းသောစိတ်တို့သည် စုတိစိတ်မှ အထက် တဆယ့်ခုနစ်ချက်မြောက်သော စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်ပြိုင်သော ဟဒယဝတ္ထုကို မှီကုန်၏။

http://www.dhammadownload.com

ပဋိသန္ဓေသစ်သည် မိမိနှင့် အတူဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုကို မှီ၏။ နောက် ဘဝသစ်၌ ကြွင်းစိတ်ဟူသမျှတို့သည် မိမိတို့၏ ရှေးရှေး အနန္တရစိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်ပြိုင်သော ဟဒယဝတ္ထုကို မှီကုန်၏။

ဘုံအားဖြင့် ကာမဆယ့်တဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်၏၊ ပုဂ္ဂိုလ်အားဖြင့် ကာမဘုံမှစုတိ၍ ကာမဘုံ၌ဖြစ်သော ပုထုဇန် ၄-ယောက်, သောတာပန်, သကဒါဂါမ်၊ ဤခြောက်ယောက်တို့၌ ဖြစ်ကုန်၏။

ပဋ္ဌဒ္ဓါရဝိထိ ပြီး၏။

မနောဒ္ဓါရ-မရဏာသန္နဝိထိ

မနောဒ္ဓါရ-မရဏာသန္နဝိထိ ၄-ပါး။ ။မနောဒ္ဓါရဝိထိသည်လည်း ကာမဘုံမှ စုတေ၍ ကာမဘုံ၌ပင်ဖြစ်သောသူအား ပဋ္ဌဒ္ဓါရနည်းတူ လေးဝိထိပင်၊ ဘဝင်စလန, ဘဝင်္ဂုပစ္ဆေဒ, မနောဒ္ဓါဝဇ္ဇန်း, မရဏာသန္နဇောငါးကြိမ် စသည်ဖြင့်ဆို။ ။ဤလေးဝိထိ၏ သင့် မသင့်ကို အာရမ္မဏ ဘဒ္ဒ ပြခဲ့ပြီ[၁]။ ။ဤမှတပါးသော မရဏာသန္နဝိထိတို့၌ကား ဇောနောင် စုတိ၊ ဇော,ဘဝင်နောင် စုတိ အားဖြင့် နှစ်ပါးစီသာ၊ ဝိထိစိတ်စဉ်မှာ ရှေးနည်းတူပင်။

ထိုတွင် အဟိတ်, ဒွိဟိတ်စုတိခြောက်ခုနောင် ကာမပဋိသန္ဓေ တဆယ်ကို ချအပ်၏။

ပုထုဇန်၏ တိဟိတ်ကာမစုတိလေးခုနောင် ပဋိသန္ဓေနှစ်ဆယ်ကို ချအပ်၏။

အရိယာ၏ တိဟိတ်ကာမစုတိလေးခုနောင် တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေ တဆယ့်သုံးခုကို ချအပ်၏။

အသညသတ်စုတိနောင် ကာမဒွိဟိတ်,တိဟိတ် ပဋိသန္ဓေရှစ်ခုကို ချအပ်၏။

ဝေဟပ္ဖလ်တိုင် ရူပဆယ်ဘုံ၌ ပုထုဇန်စုတိငါးခုနောင် သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ တဆယ့်ခုနစ်ခုကို ချအပ်၏။

သုဘကိဏှတိုင် ရူပအောက်ကိုးဘုံ၌ အရိယစုတိလေးခုနောင် မိမိပဋိသန္ဓေ နှင့်တကွ အထက် အထက် ရူပါ,ရူပပဋိသန္ဓေကိုးခုကို ချအပ်၏။

ဝေဟပ္ဖလ်ဘုံ၌ အရိယစုတိတခုနောင် မိမိပဋိသန္ဓေတခုကို ချအပ်၏။

သုဒ္ဓါဝါသအောက်လေးဘုံ စုတိတခုနောင် အထက်သုဒ္ဓါဝါသ ပဋိသန္ဓေ တခုကို ချအပ်၏၊ အကနိဋ္ဌစုတိတခုနောင် ပဋိသန္ဓေမရှိ။

၁။ စာမျက်နှာ ၃၃-အာရမ္မဏသင်္ဂဟကြည့်။

http://www.dhammadownload.com

အရူပဟုထုဇန် စုတိလေးခုနောင် မိမိပဋိသန္ဓေနှင့်တကွ အထက် အရူပ ပဋိသန္ဓေ, ကာမတိဟိတ်ပဋိသန္ဓေတို့ကို ချအပ်၏။

ယင်းအရူပ အရိယစုတိလေးခုနောင် မိမိပဋိသန္ဓေနှင့်တကွ အထက် အရူပ-ပဋိသန္ဓေကို ချအပ်၏၊ ထို့ကြောင့် ဆရာမြတ်တို့သည်—

အာရုပ္ပစုတိယာဟောန္တိ၊ ဟေဋ္ဌိမာရုပ္ပဂဇ္ဈိတာ။
ပရမာရုပ္ပသန္ဓီ စ၊ တထာ ကာမတိဟေတုကာ။

ရူပါဝစရစုတိယာ၊ အဟေတုရဟိတာ သိယုံ။
သဗ္ဗာ ကာမတိဟေတုမှာ၊ ကာမေသ္ဝေဝ ပနေတရာ။

(အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ၊ ၉၃။)

ဝေဟပ္ဖလေ အကနိဋ္ဌေ၊ ဘဝဂ္ဂေ စ ပတိဋ္ဌိတာ။
နု ပုနာညတ္ထ ဇာယန္တိ၊ သဗ္ဗေ အရိယပုဂ္ဂလာ။
ဗြဟ္မလောကဂတာ ဟေဋ္ဌာ၊ အရိယာ နောပပဇ္ဇရေ။

(နာမရူပပရိစ္ဆေဒအဋ္ဌကထာ၊ ဂါထာ-၄၅၁, ၂)

သုဒ္ဓါဝါသ ဘူးမရ၊ အကနိဋ္ဌ တုမရ၊ အာပါယိက စစ်မရ။

ဟူ၍ မိန့်ကုန်၏။

အနက်ကား။ ။အာရုပ္ပစုတိယာ၊ အရူပစုတိလေးခုမှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ ဟေဋ္ဌိမာရုပ္ပဂဇ္ဈိတာ၊ အောက် အောက်၌ဖြစ်သော အရူပ ပဋိသန္ဓေတို့သည် ကြဉ်အပ်ကုန်သော။ အာရုပ္ပသန္ဓီ စ၊ အရူပပဋိသန္ဓေ လေးခု, သုံးခု, နှစ်ခု, တခုတို့သည်ငင်း။ တထာ၊ ထို့အတူ။ ကာမတိဟေတုကာ စ၊ ကာမတိဟိတ်ပဋိသန္ဓေလေးခုတို့သည်ငင်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

ရူပါဝစရစုတိယာ၊ ရူပါဝစရစုတိငါးခုမှ။ ပရံ၊ နောက်၌၊ အဟေတုရဟိတာ၊ ဒုဂ္ဂတိအဟိတ်, သုဂတိအဟိတ်ကြဉ်အပ်သော ဒွိဟိတ်, တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေ သတ္တရသတို့သည်။ သိယုံ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

ကာမတိဟေတုမှာ၊ ကာမတိဟိတ် စုတိလေးခုမှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ သဗ္ဗာ၊ အလုံးစုံကုန်သော ပဋိသန္ဓေနှစ်ဆယ် [၁] တို့သည်။ သိယုံ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

ဣတရာ ပန၊ ဒွိဟိတ်, အဟိတ်စုတိခြောက်ခုမှကား။ ပရံ၊ နောက်၌။ ကာမေသ္ဝေဝ၊ ကာမတဆယ့်တဘုံတို့၌သာလျှင်။ သဗ္ဗာ၊ အလုံးစုံကုန်သော ပဋိသန္ဓေတဆယ်တို့သည်။ သိယုံ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

၁။ နာမ်ပဋိသန္ဓေ ၁၉-ပါး၊ အသညသတ်ရုပ်ပဋိသန္ဓေ ၁-ပါး။

http://www.dhammadownload.com

ဝေဟပ္ဖလေ စ၊ (သုဒ္ဓါဝါသကြဉ်သော ရူပဘုံတို့တွင် အမြင့်ဆုံးဖြစ်သော) ဝေဟပ္ဖိုလ်ဘုံ၌ဉဒ်း။ အကနိဋ္ဌေ စ၊ (သုဒ္ဓါဝါသဗြဟ္မာငါးဘုံတို့တွင် အမြင့်ဆုံးဖြစ်သော) အကနိဋ္ဌဘုံ၌ဉဒ်း။ ဘဝဂ္ဂေ စ၊ (အရူပလေးဘုံတို့တွင် အမြင့်ဆုံးဖြစ်သော) နေဝသညာ နာသညာယတနဘုံ၌ဉဒ်း။ ပတိဋ္ဌိတာ၊ တည်ကုန်သော။ သမ္မေ အရိယပုဂ္ဂလာ၊ အလုံးစုံသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ပုန၊ တဖန်။ အညတ္ထ၊ တပါးဘုံ၌။ န ဇာယန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။ ။ ဗြဟ္မလောကဂတာ၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ရောက်ကုန်ပြီးသော။ အရိယာ၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်ဘုံတို့၌။ န ဥပပဇ္ဇရေ၊ မဖြစ်ကုန်။

ဉဒ်းမရဏာသန္နဝီထိတို့၌ စိတ်သရုပ်စသည်မှာ ပုဂ္ဂိုလ်, အာရုံ, ဘုံသွားကို စဉ်းစား၍ဆို။ ရှေးနည်းကိုမှီး၍ ဉာဏ်ကြီးသင့်ပြီ။

အသညသတ်ဘုံသို့ သွားဆုံး၌ ဝါယောကသိုဏ်းကို (ကေစိဝါဒအားဖြင့် အာကာသကသိုဏ်းကို) စီးဖြန်းသည်ဟူ၍ မှတ်။

ရဟန္တာ၏ မရဏာသန္နဝီထိသည်ကား မနောဒွါရဝီထိသာတည်း၊ ယခင်ကဲ့သို့ လေးဝီထိ ခု။ အာရုံအားဖြင့် မနောဒွါဆုံဝင်္ဂန်း, မရဏာသန္နဇော, တဒါရုံတို့သည် ထင်တိုင်းသော သခါရ, လက္ခဏရုပ်, ပညတ်တို့ကို အာရုံပြုကုန်၏။ ဤမျှသာ ထူးပြားသည်။

(ကတ္ထစိ ပန အနုပ္ပဇ္ဇမာနဿာ) ခီဏာသဝဿ ယထောပဋိတံ နာမရူပါဒိကမေဝ စုတိပရိယောသာနာနံ ဂေါစရဘာဝံ ဂစ္ဆတိ။ (ဋီကာကျော် နှာ-၁၈၈)။

အာဒိသဒ္ဒေန လက္ခဏပညတ္တိယော သင်္ဂဟိတာ။ စုတိပရိယောသာနာနန္တိ ဇော် မနောဒွါရိကဝီထိစိတ္တာနေဝါဓိပ္ပေတာနိ, သမာပတ္တိ သမာပဇ္ဇနသခါရသမ္မသနပစ္စဝေက္ခဏေဟေဝ ပရိနိဗ္ဗာယနတောတိ အမှာကံ ခန္တိ။ (မဏိသာရမဉ္ဇူသာ ဒု၊နှာ-၈၆)။

ကတ္ထစိ၊ ကစုံတခုသော ဂတိ၌။ အနုပ္ပဇ္ဇမာနဿ၊ မဖြစ်လတ္တံ့သော။ (ဖြစ်တော့မည် မဟုတ်သော။)ခီဏာသဝဿ၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏။ ယထောပဋိတံ၊

၁။ အာဒိသဒ္ဒေန၊ အာဒိသဒ္ဒါဖြင့်။ လက္ခဏပညတ္တိယော၊ လက္ခဏရူပ်, ပညတ်တို့ကို။ သင်္ဂဟိတာ၊ ပေါင်းရုံးရေတွက် (ယူငင်)အပ်ကုန်၏။ စုတိပရိယောသာနာနန္တိဇော်၊ ဟူသော ဤပါဋ်၌။ မနောဒွါရိကဝီထိစိတ္တာနေဝ၊ မနောဒွါရိကဝီထိစိတ်တို့ကိုသာလျှင်။ အဓိပ္ပေတာနိ၊ အလိုရှိအပ်ကုန်၏။ သမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနသခါရသမ္မသနပစ္စဝေက္ခဏေဟေဝ၊ သမာပတ်ငင်စားခြင်း သခါရတို့ကို သုံးသပ်ခြင်း ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်တို့ဖြင့်သာလျှင်။ ပရိနိဗ္ဗာယနတော၊ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသည့်အဖြစ်ကြောင့်ပေတည်း။ ဣတိ၊ ဤကား။ အမှာကံ၊ ကျွန်ုပ်တို့၏။ ခန္တိ၊ အယူပေတည်း။

http://www.dhammadownload.com

ထင်လာတိုင်းသော။ နာမရူပါဒိကမေဝ၊ နာမ်ရုပ်စသော တရားသည်သာလျှင်။ စုတိပရိယောသာနာနံ၊ အဆုံးအနီး၌ စုတိရှိကုန်သော မနောဒွါရိကဝီထိစိတ်တို့၏။ ဂေါစရဘာဝံ၊ အာရုံအဖြစ်သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်၏။ (ဤကား ဌီကာကျော်အနက်)

ပဋ္ဌဒွါရ မနောဒွါရ လေးဝီထိစီပေါင်းသော် သော စရ-စောဗီသ[၁] (၆×၄) = မရဏာသန္ဓ နှစ်ဆယ့်လေးဝီထိ ဖြစ်၏။

ဘုံသွားနှင့် မြှောက်ပွါးမူကား ငရဲဘုံမှ ကာမတဆယ့်တဘုံသို့ သွားရာ၌ လေးဝီထိစီဖြစ်၍ တဆယ့်တစ်ကို လေးနှင့်မြှောက်၊ လေးဆယ့်လေးဝိထိဖြစ်၏။ ထို့အတူ ကြွင်း အပါယ်သုံးဘုံမှ စုတေရာ၌လည်း လေးဆယ့်လေးဝီထိစီဖြစ်၍ အပါယ်လေးဘုံမှ စုတေရာ၌ တရာ့ခုနစ်ဆယ့်ခြောက်ဝီထိ ဖြစ်၏။

ထို့အတူ ကာမသုဂတိခုနစ်ဘုံမှ ကာမတဆယ့်တဘုံသို့သွားရာ၌ လေးဝီထိစီ၊ မသွားသော ရဟန္တာ၌လည်း လေးဝီထိ၊ ရူပါရူပဘုံသို့ သွားရာ၌ နှစ်ဝီထိစီဖြစ်၍ နေဝသညာဘုံတိုင်အောင် မြှောက်ပွါးသည့်ရှိသော် များပြားလှစွာ၏။

ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ဟန်၊ ဇောဖြစ်ဟန်ဖြင့်၊ ပြန်လှန် မြှောက်ပွါး၊ သရုပ်ထား၊ အပြားမရေရာ။

ဤမရဏာသန္ဓဝီထိစုသည် ရှေးဆိုခဲ့ပြီးသော ကာမဝီထိတို့၌ပင် ဝင်သတည်း။

ဝိပါက်ချဟန် ဇောချဟန်များ

ယင်းကာမဝီထိတို့၌ "ဝိပါက်ကို အမှန်၊ ဇောကို အပြန်" ဆိုကြသော ဥဒါန်းစကားစဉ်အတိုင်း ဝိပါက်ချဟန် ဇောချဟန်ကို ဆိုဦးမည်။

သဗ္ဗတ္ထာပိ ပနေတ္ထ အနိဋ္ဌေ အာရမ္မဏေ။ပ။

ကာမေ ဇဝနသတ္တာလ-မ္ဗဏာနံ နိယမေ သတိ။
ဝိဘူတေတိမဟန္တေ စ၊ တဒါရမ္မဏမီရိတံ။

(သင်္ဂဟ၊ ဝီထိပိုင်း၊ တဒါရမ္မဏနိယာမ၊၆၄၊၆၅၊၆၆) ဟူသည်နှင့်အညီ—

အနိဋ္ဌာရုံ၌ အကုသလဝိပါက်ခုနစ်ခုကို ချအပ်၏။

ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရုံ၌ ကုသလဝိပါက် သုခေါပေက္ခာ တဆယ့်တခုကို ချအပ်၏။

အတိဣဋ္ဌာရုံ၌ သောမနဿသန္တီရဏ, သောမနဿတဒါရုံ ငါးခုတို့ကို ချအပ်၏။

၁။ ကိုးကြောင်းတွက်ရိုးအားဖြင့် 'သော ဇယ-ဇောဗီသ'ဟု ဆိုကြသည်။

ဘောဒနီ ၅—ပ-မ-ဗ-သ-ဝ

http://www.dhammadownload.com

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား ဝိပလ္လာသတရား ကင်းပြီးရကား အတိဂ္ဂဟာရုံ၌ သောမနဿကြိယာဇော ငါးခုနောင် သောမနဿတဒါရုံငါးခုကို ချအပ်၏။

ဂဟဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရုံ, အနိဋ္ဌာရုံတို့၌ ဥပေက္ခာကြိယာဇော လေးခုနောင် အာရုံအား လျော်စွာ ဥပေက္ခာတဒါရုံခြောက်ခုကို ချအပ်၏။

ဒေါသဇောနောက်၌ကား ဥပေက္ခာ တဒါရုံခြောက်ခု, ဥပေက္ခာ ဘဝင်ခြောက်ခုကို ချအပ်၏။

ဤဝယ်သနစ်၊ အရည့်စစ်ကား၊ ဥပေက် ကြိယာ၊ ဒေါသာခြောက် နောက်၊တဒါ ခြောက်တည်း၊ ကြိ သော, နောက်ငါး၊ကြွင်းငြား ဆယ့်ရှစ်၊ ဇောနောင်ဖြစ်ကား။ ။ဆယ့်တစ် တဒါရုံပေါင်းတည်း။

တဒါရုံကျခြင်းအင်္ဂါ ၃-ပါး။ ။ဤသို့ ချဆုဋ္ဌလည်း ကာမဇော, ကာမသတ္တဝါ, ကာမအာရုံ အင်္ဂါသုံးပါးစုံ၍ အတိမဟန္တာရုံ, ဝိဘူတာရုံတို့၌သာ တဒါရုံကို ချအပ်၏။ ဤကား ကေန္တတည်း။

ယေဘုယျအားဖြင့်ကား ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇောနောင် သမ္ပယုတ်တဒါရုံကို, ဝိပ္ပယုတ်ဇောနောင် ဝိပ္ပယုတ်တဒါရုံကို, အကုသိုလ်ဇောနောင် အဟိတ်တဒါရုံကို, ကုသိုလ်ဇောနောင် သဟိတ်တဒါရုံကို ချအပ်၏။

အာဂန္တုကဘဝင်ကျခြင်း။ ။သောမနဿပဋိသန္ဓေနေသောပုဂ္ဂိုလ်အား အတိဂ္ဂဟာရုံဖြစ်၍ငင်း၊ မဟန္တာရုံ အဝိဘူတာရုံဖြစ်၍ငင်း၊ ပညတ်, မဟဂ္ဂုတ်အာရုံဖြစ်၍ငင်း ဒေါသဇောနောင် ဥပေက္ခာတဒါရုံကျခွင့် မရခဲ့သည်ရှိသော် ဘဝင်ကို ချအပ်၏။ထိုဘဝင်တို့တွင် သောမနဿဘဝင်လည်း ဇောနှင့် မလျော်၊ ဥပေက္ခာဘဝင်လည်း ပဋိသန္ဓေနှင့် မတော်ရကား ဤဘဝ ရှေးကာလ၌ လေ့ကျက်အပ်ဘူးသော ကာမအာရုံကို အာရုံပြု၍ ဥပေက္ခာသန္တီရဏသည် အာဝဇ္ဇန်းကင်းလျက် ပင် အာဂန္တုကဘဝင်ကိစ္စ ထင်ကြိမ်ဖြစ်၍ ချုပ်၏။ထို့နောင် ထိုစိတ်မှ အနန္တရာဒိပစ္စည်းကို ရ၍ ပဋိသန္ဓေနှင့်တူစွာ သောမနဿ ဘဝင် ကျ၏။ ဤကို ရည်၍ ဋီကာကျော် ၁၅၃-၌—

နိရာဝဇ္ဇံ ကထံ စိတ္တံ၊ ဟောတိ နေ'တဉ္စိ သမ္မတံ။
နိယမော နု ဝိနာဝဇ္ဇံ၊ နိဇောဓာ ဖလဒဿနာ။

ဟု မိန့်အပ်၏။ ။နိရာဝဇ္ဇံ၊ အာဝဇ္ဇန်းကင်းသော။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ ကထံ ဟောတိ၊ အဘယ့်ကြောင့် ဖြစ်နိုင်အံ့နည်း။ ဟိ ယုတ္တံ၊ စောဒနာသင့်စ္။ ဇေတံ၊ ထိုအာဝဇ္ဇန်းကင်းလျက် စိတ်၏ဖြစ်ခြင်းကို။ နု သမ္မတံ၊ ရှေးဆူမြတ်တို့ မသမုတ်အပ်ခဲ့။ ဣတိ၊ ဤကား စောဒနာ။ နိယမော၊ အာဝဇ္ဇန်းနှင့် တကွ

http://www.dhammadownload.com

သာဖြစ်၏ဟု မြဲသောအမှတ်သည်။ န၊ မရှိ။ ကသ္မာ၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူကား။ နိရောဓာ၊ နိရောဓသမာပတ်မှ။ ဝုဋ္ဌဟန္တဿ၊ ထသော အနာဂါမ်, ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏။ အာဝဇ္ဇံ၊ အာဝဇ္ဇန်းကို။ ဝိနာ၊ ကြဉ်ဖယ်၍။ ဖလဒဿနာ၊ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုလျက် ဖိုလ်ဖြစ်သည်ကို မြင်ခြင်းကြောင့်တည်း။ ထို့ကြောင့် သင်္ဂြိုဟ် ဂ၁-နှာ၌—

ပဋိသန္ဓိ ဘဝင်္ဂ၊ တထာ စဝနမာနသံ။
ဧကမေဝ တထေဝေ'က၊ ဝိသယဥ္ဇေ'ကဇာတိယံ။

ဟူသော စကားကို ယေဘုယျ မှတ်အပ်၏။

ဝိပါက်ချနည်း ပြီး၏။

ဇောချဟန်

ပုထုဇန် သေက္ခသန္တာန်၌ အယောနိသောမနသိကာရရှိမူ အကုသိုလ်ဇောကို ချအပ်၏၊ ယောနိသောမနသိကာရရှိမူ ကုသိုလ်ဇောကို ချအပ်၏။

နိရာနုသယ ခီဏာသဝ ရဟန္တာသန္တာန်၌ဖြစ်မူ အတိဣဋ္ဌာရုံမှာ သောမနဿ ကြိယာဇောကို ချအပ်၏၊ ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရုံ, အနိဋ္ဌာရုံတို့မှာ ဥပေက္ခာကြိယာဇောကို ချအပ်၏။

အာဝဇ္ဇန်းဒွေမှာ အာရုံထင်လာခြင်း ဘဝင်ပြတ်ခြင်းသာလျှင် အကြောင်းရင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် "ဝိပါက်ကို အမှန်၊ ဇောကို အပြန်"ဆိုကြသော စကားကို ကုသိုလ်, အကုသိုလ်ဇော၌သာ မှတ်အပ်၏။ ကြိယာဇော၌ကား ဝိပလ္လာသကင်းပြီးသော ရဟန္တာသန္တာန်၌ ဖြစ်သောကြောင့် "ဝိပါက်လည်း အမှန်၊ ဇောလည်း အမှန်ပင်"။

ဘုရား ရဟန္တာများနှင့် ဣဋ္ဌ, အနိဋ္ဌ သဘော အဆုံးအဖြတ်

ဤအရာ၌ အချိုဆရာတို့ သင်္ကာမကင်း ဉာဏ်မရှင်း၍ အတင်းပင် ငြင်းဆန်ကြသောစကားကို ဆင်ခြင် စဉ်းစား သဘောဉာဏ် ကြံစည်နည်း ပွါးရန်ဘို့ အတန်များများ ဖွင့်လှပ်၍ ဝိနိစ္ဆယစကား ချပ်ဦးအံ့။ ငြင်းဆန်ပုံကား—

ကြိယာဇော၌ကား ဝိပလ္လာသကင်းပြီးသော ရဟန္တာသန္တာန်၌ ဖြစ်သောကြောင့် "ဝိပါက်လည်း အမှန်၊ ဇောလည်း အမှန်ပင်"ဟူသော ဤစကားသည် အနန္တရပစ္စည်းကို အကျယ်ဝေဖန်၍ပြသော ပဋ္ဌာန်းအဋ္ဌကထာ, ရာသိစုပါဋ္ဌ, အရပ်ရပ်သော အဘိဓမ္မသင်္ဂဟကျမ်းများနှင့် ညီပါပေ၏။

http://www.dhammadownload.com

သို့သော်လည်း သုတ်ပါထေယျ၊ သမ္မသာဒနီယသုတ် (နှာ-၉၃) စသည်တို့၌—

ကုဓ ဘန္တေ ဘိက္ခု သစေ အာကင်္ခတိ "ပဋိကူလေ အပ္ပဋိကူလသညီ ဝိဟရေယျ"န္တိ၊ အပ္ပဋိကူလသညီ တတ္ထ ဝိဟရတိ[1]။

စသည်ဖြင့်လာသော သုတ္တန်ပါဠိတော်များနှင့် အလွန်ပင် ဆန့်ကျင်သည်။

ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိတော် အဆုံး ကုန္ဒြိယဘာဝနာသုတ် (နှာ-၃၄၈-၃၅၁)မှာ ဒွါရခြောက်ပါး အာရုံခြောက်ပါးနှင့် ဝေဖန်၍ ဟောတော်မူသည်။ သံယုတ်, အင်္ဂုတ္တိရ်များမှာလည်း ထို့အတူပင်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်, ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ကုဒ္ဓိကထာ (ဒု၊ ၁၀) တွင်လည်း "အရိယိဒ္ဓိ"ဟု လာသည်။ ဂုဏ်တော်ဖွင့်များတွင်လည်း စိတ္တိဿရိယဘုန်းတော်ဟု လာသည်။ ၎င်းစကား အရပ်ရပ်တို့နှင့်လည်း ဆန့်ကျင်သည်။

ဆန့်ကျင်ပုံကား—အဘိဓမ္မာ ကျမ်းဂန်များ အလို ဘုရား ရဟန္တာတို့၏ ကာမကြိယာဇောများသည် ကာမဝိပါက်များနှင့်အတူ အတိတ္တဒ္ဓာရုံမှာ သောမနဿ မြဲသည်၊ တဒ္ဓမတ္တတ္တာရုံနှင့် အနိဋ္ဌာရုံများ၌ ဥပေက္ခာမြဲသည်။

သုတ္တန်ပါဠိတော်များအလို ဘုရားရဟန္တာတို့သည် အရိယိဒ္ဓိဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူကြပေကုန်သည်နှင့် တဒ္ဓာရုံ, အနိဋ္ဌာရုံတို့နှင့် တွေ့ကြုံကြရာ အာကင်္ခါ-ပဋိဗန္ဓဝုတ္တိ[2] ဖြစ်တော်မူကြကုန်၍ တဒ္ဓာရုံကို အနိဋ္ဌာရုံပြု၍, အနိဋ္ဌာရုံကိုလည်း တဒ္ဓာရုံပြု၍ ရှုတော်မူနိုင်ကြကုန်သည်။ တဒ္ဓာရုံ, အနိဋ္ဌာရုံ နှစ်ပါးစုံကိုပင် မဇ္ဈတ္တာရုံပြု၍ ရှုနိုင်ကြကုန်သည်။ ဤသို့ ရှုနိုင်ခြင်းသည် ပုထုဇန်တို့နှင့် မဆင်ဆံသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏သာ အာဝေဏိက တန်းခိုး တဒ္ဓိ ဖြစ်ပေသည်။ မြတ်စွာဘုရားမှာလည်း စိတ္တိဿရိယဂုဏ်တော် တစိတ်ဖြစ်ပေသည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ကျသည်။

သဘောမှာ ကာမဝိပါက်တို့၏ဌင်း ဝိပလ္လာသတရားတို့၏ဌင်း ကျက်စားရာ အာရုံသဘောမည်သည် အလွန်တိမ်ကောလှ။ စတုသစ္စဂမ္ဘီရ ပဋိဝေဓဉာဏ်ကို ရပြီးသော ရဟန္တာတို့၏ စိတ္တာစာရသည် အလွန် နက်နဲလှ။ ဝိပါက်တရားတို့၏

၁။ ဘန္တေ၊ မြတ်စွာဘုရား။ ကုဓ၊ ဤလောကဌာ်။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။ ပဋိကူလေ၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်အာရုံ၌။ အပ္ပဋိကူလသညီ၊ မစက်ဆုပ်ဖွယ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍။ ဝိဟရေယျန္တိ၊ နေအံ့ဟု။ သစေ အာကင်္ခတိ၊ အကယ်၍ အလိုရှိသည်ဖြစ်အံ့။ တတ္ထ၊ ထိုစက်ဆုပ်ဖွယ်အာရုံ၌။ အပ္ပဋိကူလသညီ၊ မစက်ဆုပ်ဖွယ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍။ ဝိဟရတိ၊ နေ၏။

၂။ အာကင်္ခါ ပဋိဗန္ဓဝုတ္တိ=အလိုနှင့် စပ်၍ ဖြစ်နိုင်ခြင်း၊ မိမိ အလိုဆန္ဒအတိုင်း ဖြစ်နိုင်ခြင်း။

http://www.dhammadownload.com

ဝေဒနာနိယမအရာ၌ ဇိုအပ် ဆုံးဖြတ်အပ်သော ဣဋ္ဌ, အနိဋ္ဌ သဘော မည်သည် တိမ်ကောဂ်။ လောကီ လူအပေါင်းတို့၏ အကြိုက်နှင့် တိုင်းတာရ နှိုင်းစာရသော အရာဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုဣဋ္ဌ, အနိဋ္ဌ သဘောများသည် ဝိပလ္လာသ မကင်းကြသေးသော ပုထုဇန်, သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏စိတ်ကိုသာ အာရုံအားလျော်စွာ အလိုပါအောင် ထွေးဆောင် ဖြားယောင်းနိုင်သည်။ အာရုံအားလျော်စွာ ဝေဒနာ လိုက်လျောရှိ နေရသည်။ အာရုံအားလျော်စွာ ဝေဒနာ လိုက်လျောရှိ နေကြသည်အတွက် သံသရာက မထွက်နိုင် ရှိနေကြရသည်။ အာရုံအားလျော်စွာ ဝေဒနာ မလိုက်လျောပဲ ကန့်လန့်ပြောင်းပြန် အကုန်လုံး လှန်နိုင်မှ သံသရာက ထွက်နိုင်ကြသည်။ ကန့်လန့်ပြောင်းပြန် အကုန်လုံး လှန်မှုသည်လည်း ဝိပလ္လာသ ကင်းကွာသော ရဟန္တာအဖြစ်သို့ရောက်မှ အထွတ်အထိပ်သို့ကျရှိ ကိစ္စ အပြီးတိုင် လေသည်။

လောကီဃာသမ္မတဖြစ်သော ဣဋ္ဌရသ, အနိဋ္ဌရသဟူသော ဣဋ္ဌာ, နိဋ္ဌသဘော သည် အဟုန်မီးမီး စီးသော မြစ်ကြီးရေလျှဉ်နှင့် တူ၏။ ဝိပလ္လာသရှိကြသော သူတို့၏ ဇောစိတ်များသည် ရေဝင်ရန် အပေါက်မရှိသော ဗူးသီးပူးနှင့် တူ၏။ စတုသစ္စဂမ္ဘီရ ပဋိဝေဓဉာဏ်ကို အဆုံးတိုင်ရှိ ဝိပလ္လာသ ကင်းပြီးသော ရဟန္တာ ထို့၏ ဇောစိတ်သည် အရွယ်, အားခွန်ဗလ ကောင်းသော မိကျောင်းမင်းနှင့် တူ၏။ ၎င်းဗူးကို ထိုရေလျှဉ်မှာ ချလိုက်လျှင် တဟုန်တည်းသာ ပေါလော ပေါလော အတွင်မျော၍ ဒလဟော ပါရလေ၏၊ မိကျောင်းမင်းကို ချထွဋ်ကား ရေလျှဉ် အလိုသို့ မလိုက်မပါ စုန်ကာ ဆန်ကာ ငုတ်ကာ ပေါ်ကာ အလိုရှိရာ ချမ်းသာရာ ရှာဖွေ၍ အလွန်ပျော်မြူးစွာ နေပေလတ္တံ့။

ဝိပါက် ဇေဒနာနှင့်မှတ်၍ ဤကား ဣဋ္ဌ,ဤကား အနိဋ္ဌဟု ခြားနားပြီးသော တခုတည်းသော အာရုံ၌ပင် ဣဋ္ဌရသ, အနိဋ္ဌရသလည်း ရှိ၏၊ ဣဋ္ဌာ, နိဋ္ဌရသမှ တပါး များစွာသော နာနာရသ နာနာသဘာဝလည်း ရှိ၏။ ပုထုဇန်တို့၏ ဇောစိတ်သည်ကား ဣဋ္ဌရသ, အနိဋ္ဌရသတွင်၌သာ နစ်မျောလိုက်စား ဆုံးပါး ကုန်ခန်း၍ နေ၏။ ရဟန္တာတို့သည်ကား အလိုရှိရာ ရသကိုယူ၍ အလိုရှိရာ ဝေဒနာနှင့် နေနိုင်ကြကုန်၏။ နာနာရသဟူသည်လည်း တည်ရာအာရုံမှ အသီးအခြားမဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် ဝိပါက်နှင့် မှတ်၍ ဣဋ္ဌ,အနိဋ္ဌ အမည်ကို ရပြီးသော အာရုံသည် နာနာရသ နာနာသဘာဝအတွက် အနိဋ္ဌ,ဣဋ္ဌ ပြောင်းလွှဲ့တော့သည် မဟုတ်။

ထိုမှတပါးလည်း ဝိကပ္ပသတ္တိ,အနုဗောဓသတ္တိ,ပဋိဝေဓသတ္တိ[1] ရှိကြကုန်သော ကုသိုလ်, အကုသိုလ်, ကြိယာဇောတို့၏ အတိဣဋ္ဌာရုံ၌ပင် ဥပေက္ခာနှင့် တည်

၁-ဝိကပ္ပသတ္တိ=အထူးထူး ကြံဆရှိသိနိုင်ခြင်း၊ အနုဗောဓသတ္တိ=လျော်စွာ သိနိုင်ခြင်း၊ ပဋိဝေဓသတ္တိ=တိုးထွင်း၍ သိနိုင်ခြင်း။

http://www.dhammadownload.com

နေနိုင်ရန်အကြောင်း, အတိအနိဋ္ဌာရုံ၌ပင် သောမနဿနှင့် တည်နေနိုင်ရန် အကြောင်း အလွန်ပင် များပြားပါ၏။

များပြားပုံကား— မြတ်စွာဘုရားသည် ဝက်မငယ်ကို မြင်တော်မူ၍ ပြုံးတော်မူရာ၌[၁] မြင်စမှာ ဥပေက္ခာဇော ဖြစ်ခွင့်ရှိ၏။ ထိုဝက်မငယ်၏ ရှေးရှေးသော ဘဝတွေကို မြင်၍သွားသောအခါ ဝဋ္ဌဂတိ၏ ဆန်းကြယ်ခြင်းနှင့်စပ်၍ သောမနဿဇော ဖြစ်လေရာ၏။ ထိုသောမနဿဇောကား ဉာဏဝိစာရဏကိစ္စနှင့် ယှဉ်သည်ဖြစ်၍ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇော၏ အရာသာတည်း။ ရှေးအဘို့၌ ထိုသို့မြင်သော သောမနဿဇောအဟုန်သည် နောက်အခါ ဝက်မငယ်တည်းဟူသော အနိဋ္ဌာရုံကိုပင် အာရုံပြု၍ ပြုံးမှုကိစ္စနှင့်တကွ ဟသိတုပ္ပါဒ် သောမနဿဇော၏ ဖြစ်နိုင်ရန် တည်နေနိုင်ရန် အကြောင်း ဥပနိသျကြီးပေတည်း။ ခင်ပုပ်ငှက်ငယ်ကို မြင်၍ ပြုံးတော်မူရာ[၂] ပြိတ္တာတွေကို မြင်၍ ရှင်မောဂ္ဂလာန်ပြုံးတော်မူရာ[၃] တို့၌လည်း ဤနည်းအတူ။

မစင်ပုပ်ပုပ် ခွေးသေကောင်ပုပ်ပုပ် ခွက်တဆယ်ရလျှင် ရွှေအခွက်တဆယ် ပေးမည်ဆို၍ ရှာလေသော သူဆင်းရဲသည် မစင် ခွေးသေကောင်ပုပ်ကို တွေ့မြင်သောအခါ မစင် ခွေးကောင်ပုပ် များလေလေ ဝမ်းမြောက်လေလေ ဖြစ်ပေလတ္တံ့။ ဤ၌ ရွှေခွက်တဆယ်ရမှုကြောင့် ဖြစ်ပွါးသော သောမနဿဇောအဟုန်သည် မစင်ပုံ ခွေးကောင်ပုပ်၌ သောမနဿဇောဖြစ်ပွါးနိုင်ရန် အလွန်အားကြီးသော ဥပနိသျအကြောင်းကြီးပေတည်း။

ဝဋ္ဌဒုက္ခမှ အမြန်လွတ်လိုလှ၍ အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းကောင်ကိုရှာစဉ် ဥဒ္ဓုမာတက အသုဘကောင်ကို တွေ့မြင်ရာ၌ဂင်း, ကရူဏာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းလို၍ အာရုံကိုရှာစဉ် ကျိုက်ကျိုက်ဆူသော လူနူကြီးကို တွေ့မြင်ရာ၌ဂင်း တွေ့မြင်စမှစ၍ အပွနာစျာန်သို့ ရောက်သည်တိုင်အောင် ဝမ်းမြောက်ခြင်း သောမနဿဖြစ်ရာ၌လည်း ဤနည်းတူပင်။

ဝိပဿနာပွါးရာ၌ ဘယဉာဏ်, အာဒီနဝဉာဏ်, နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်တို့သို့ အဆိုက်တွင် တေဘူမကတရားတို့၏ အလွန်ကြောက်လန့်ဖွယ် စက်ဆုပ်ဖွယ်တွေ အထင်ကောင်းလေလေ ဝမ်းမြောက်လေလေ ဖြစ်ပေလတ္တံ့။

ဤသို့ သူဆင်းရဲအား ရွှေအခွက်တဆယ်ကို ခဏချက်ခြင်း မချွတ်မလွဲ ရစေခြင်းငှါ ကျေးဇူးပြုမှုဟူသော ပစ္စယရသသည် မစင်ပုပ် ခွေးကောင်ပုပ်၌သာ

၁-မွေပဒ၊ ၌၊ ဒု၊ နှာ ၃၃၁-၃၃၄၊ (သူကရပေါတိကဝတ္ထု)

၂-မဇ္ဈိမနိကာယ၊ မူလပဏ္ဏာသ၊ ၌၊ သီဟနာဒဝဂ်၊ စူဋ္ဌသီဟနာဒသုတ်၊ (မ၊ ၌၊ ၁၊ ၃၂၂)

၃-ပါရာဇိကပါဋ္ဌိ၊ နှာ ၁၄၄-၁၄၈။ နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ်၊ လက္ခဏသုတ်၊ နှာ ၄၄၆-၄၄၉။

http://www.dhammadownload.com

ရှိ၏။ မိမိတို့၏ ဝါသနာစရိုက်နှင့် အထူးလျော်သော အသုဘအာရုံ ဒုက္ခိတအာရုံကို ရှာကုန်သော ယောဂီတို့အား သံသရာမှ မြန်မြန်ကြီး ကျွတ်လွတ်တဲ့ရန် သန်သန်ကျေးဇူးပြုမှုဟူသော ပစ္စယရသသည် ဥဒ္ဓုမာတကဝတ္ထု အမြင်မလှသော ဒုက္ခိတဝတ္ထုတို့၌သာ ရှိ၏၊ ဝိပဿနာယောဂီတို့အားလည်း တဏှာသမုဒယ၏ မြန်မြန်ကြီး ကုန်ခန်းတဲ့ရန် သန်သန်ကျေးဇူးပြုမှုဟူသော ပစ္စယရသသည် တောဘူမကဓမ္မတို့၏ ဖွာလွန်ကြောက်လန့်ဖွယ်ဟူသော ဒုက္ခလက္ခဏာ၌သာ ရှိ၏။ မစင်ခွေးကောင်ပုပ်စသည်၌ ကည်သော ထိုရသစုသည် မစင်ခွေးကောင်ပုပ်စသည်ကို အာရုံပြုသော ဇောစိတ်ကို သောမနဿသဟဂုတ် ဖြစ်နိုင်အောင် ချီးမြှောက်အားပေး ကျေးဇူးပြုပေ၏။ ဤသို့ နှိုးနှောသင့်၏။ ဤသို့ မနှိုးမနှောမိသော သူတို့အား ရွှေကိုအာရုံပြုသော ဝီထိတခြား မစင်ပုပ်ကို အာရုံပြုသော ဝီထိတခြား ရွှေကိုအာရုံပြုသောဝီထိ၌သာ သောမနဿဇော ဖြစ်သည်။ မစင်ပုပ်ကိုအာရုံပြုသော ဝီထိ၌ကား သောမနဿဇော မဖြစ်နိုင်ဟု အထင်ကပ်၍ နေတတ်သည်။

ဤမျှသော ယုတ္တိစကားတို့ဖြင့် ကြိယာဇောတို့ကိုလည်း ကုသိုလ်, အကုသိုလ် ဇောတို့ကို ကဲ့သို့ပင် ဝိပါက်နှင့်ပိုင်းခြားအပ်သော ဣဋ္ဌာရုံ, အနိဋ္ဌာရုံတို့၌ အာရုံအားလျော်စွာ ဝေဒနာမြဲခြင်းဟူသော နိယာမအမှုကို မပြုထိုက်လှပေဟု ဆိုလိုပါသည်။ ထိုစကား မှန်၏[1]။ ဤအရာမျိုးမှာ အာရုံအားလျော်စွာ ဝေဒနာလိုက်လျောမှုသည် ချီးမွမ်းထိုက်သောအမှုပင် မဟုတ်။ မလိုက်လျောမှု၌သာ အကြီးအကျယ် ချီးမွမ်းဖွယ်ရှိပါပေသတည်း။

အာရုံအားလျော်စွာ လိုက်လျော, မလိုက်လျောခြင်း အကြောင်းများ အကုသိုလ်ဇော, ကုသိုလ်ဇော, ကြိယာဇော သုံးရပ်တို့တွင် အကုသိုလ်ဇောတို့အား အာရုံနှင့်လျော်စွာ ရံခါရံခါ ဝေဒနာလိုက်လျောခြင်း ဖြစ်သည်မှာ ဝိပလ္လာသကြောင့်ပင်၊ ရံခါရံခါ ဝေဒနာမလိုက်လျောခြင်း ဖြစ်သည်မှာလည်း ဝိပလ္လာသကြောင့်ပင်ဟု ဆိုခွင့်ရှိ၏။ ။ ကုသိုလ်ဇောတို့၏ လိုက်လျောခြင်း မလိုက်လျောခြင်းနှစ်ပါးမှာ ဝိပလ္လာသအတွက်လည်း ရှိမည်၊ အာဒိနဝဿန, အာနိသံသဒဿန[2] အတွက်လည်း ရှိမည်၊ အနုဗောဓဉာဏ် ပဋိဝေဓဉာဏ်[3] အတွက်လည်း ရှိမည်။

၁။ ကုသိုလ်, အကုသိုလ်ဇောတို့ကို နိယာမအမှု မပြုထိုက်သကဲ့သို့ ကြိယာဇောတို့ကိုလည်း နိယာမအမှု မပြုထိုက်ပေဟု ဆိုလိုသည်။

၂-၃။ အာဒိနဝဿန = အပြစ်ကိုမြင်ခြင်း၊ အာနိသံသဒဿန = အကျိုးကိုမြင်ခြင်း၊ အနုဗောဓဉာဏ် = အာရုံအားလျော်စွာ သိသောဉာဏ်၊ ပဋိဝေဓဉာဏ် = ထိုးထွင်း၍သိသောဉာဏ်။

http://www.dhammadownload.com

ကြိယာဇောတို့၏ လိုက်လျောခြင်း မလိုက်လျောခြင်း နှစ်ပါးမှာမူကား ဝိပလ္လာသအတွက်ကို လှုတ်၍ ကြွင်းလေးပါးအတွက်သာ ဖြစ်သည်။

နက်နဲခက်ခဲသောအရာဖြစ်၍ စစ်တမ်း အမတော်ကြီးများအောင် ကြံဖွယ်ကိုသာ ထုတ်ဆောင်ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။ ဘုတ်အုပ်မှာမူကား သင်္ကြိုဖ်ပါင့်ရှိသည်အတိုင်း ရှိစေမှသာ သင့်လျော်ပါသည်။

"ဝိဇောဓော'တ္တ သုခါ လောကေ၊ သမဂ္ဂါ ဥတ္တိ ဒုက္ကရာ"[၁] ဟူ၍ ဂါထာဗန္ဓဖြင့် ဆုံးမတော်မူဘူးသည်များကို သတိမကွာစွဲမြဲပါ၏။ သို့သော်လည်း မတိမ်မြုပ်သင့်လှသော အမှန်အကန်ကြီးများကို နာနာ့စရိယကတို့အတွက်နှင့် ကွယ်ဝှက်တိမ်းပါး၍ သွားမည်ကို ငဲ့ကွက်ထောက်စာမိ၍ ခပ်မာမာလျှောက်ပါသည်။ ကျမ်းဆရာတို့ကို မရိုသေလို၍ မဟုတ်ပါ။

ရဇောဟာရော'မိ ထေရာနံ၊ သာသနံ ယေဟိ အာဘတံ။
ပါဒဋ္ဌိနိစ သမ္ဘာနိ၊ တေသံ ဝဟာမိ မတ္ထကေ[၂]။

ရဇံ ဟရန္တိ အပနေန္တိ ထွေ တေနာတိ ဝါ ရဇောဟာရော၊ ပါဒပုဏ္ဏနဝတ္ထဝဋ္ဋိ။ အာဘတန္တိ ပဋ္ဌမသင်္ဂီတိတော ပဋ္ဌာယ ယာဝဇ္ဇတနာ အာဘတံ[၃]။

ဤသို့ အဘိမဟာအဖုင့် ကျမ်းဂန်များကို သုတ္တန်ပါဠိတော်များနှင့် မညီကြောင်းနှင့် အတင်းပင် ငြင်းဆန်သွေလှန်ပြောဆိုသည်ကို ဤသို့ ဖြေဆိုညီညွတ်သင့်၏။

၁။ လောကေ၊ လောကဋ္ဌ။ ဝိရောဓောတ္တိ၊ ဆန့်ကျင်ဘက် ဆိုရခြင်းသည်။ သုခါသုကရာ၊ လွယ်ကူပေ၏။ သမဂ္ဂါ ဥတ္တိ၊ ညီညွတ်ရေး ဆိုရခြင်းသည်။ ဒုက္ကရာ၊ ပြုနိုင်ခဲ၏။ (ခဲယဉ်း၏။)

၂။ အဟံ၊ တပည့်တော်သည်။ ထေရာနံ၊ မဟာထေရ်တို့၏။ ရဇောဟာရော၊ ခြေဆုတ်ပုဆိုးဝန်းသည်။ (ခြေသုတ်အဝတ်ကြိုးခွေသည်။) အမို့၊ ဖြစ်ပါချေ၏။ ယေဟိ၊ အကြင် မထေရ်တို့သည်။ သာသနံ၊ သာသနာတော်ကို။ အာဘတံ၊ အဆက်ဆက် ဆင်းသက် ဆောင်လာတော်မူအပ်ပေ၏။ တေသံ၊ ထိုမထေရ်တို့၏။ သမ္ဘာနိ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ ပါဒဋ္ဌိနိစ၊ ခြေရိုးတော်တို့ကိုလည်း။ မတ္ထကေ၊ ဦးခေါင်းထက်၌။ ဝဟာမိ၊ ရွက်(ဆောင်)ပါ၏ဘုရား။

၃။ ထွေ၊ ဤခြေသုတ်ပုဆိုးဝန်း ခြေသုတ်အဝတ်ကြိုးခွေ၌။ ဝါ၊ တနည်းကား။ တေန၊ ဤခြေသုတ်ပုဆိုးဝန်း ခြေသုတ်အဝတ်ကြိုးခွေဖြင့်။ (ထေရာ၊ မထေရ်တို့သည်။) ရဇံ၊ မြူမှုန့်အညစ်အကြေးကို။ ဟရန္တိ အပနေန္တိ၊ ပယ်စွန့်တင်ကုန်၏။ ဤတိတသွာ၊ ထိုသို့ မြူမှုန့်အညစ်အကြေးကို ပယ်စွန့်ရာ ပယ်စွန့်ကြောင်းဖြစ်သော သတ္တိကြောင့်။ ရဇောဟာရော၊ ရဇောဟာရမည်၏။ ပါဒပုဏ္ဏနဝတ္ထဝဋ္ဋိ၊ ခြေသုတ်ပုဆိုးဝန်း ခြေသုတ်အဝတ်ကြိုးခွေကို။ (လဗ္ဘတိ၊ ရအပ်၏။)

အာဘတန္တိ၊ အာဘတံဟူသည်ကား။ ပဌမသင်္ဂီတိတော၊ ပဋ္ဌမသင်္ဂီမနာမှ။ ပဋ္ဌာယ၊ စ၍။ ယာဝဇ္ဇတနာ၊ ယနေ့တိုင်အောင်။ အာဘတံ၊ ဆောင်အပ်ဆည်ကို ဆိုလိုသတည်း။

http://www.dhammadownload.com

"အဘိမွောအဖွင့်ကျမ်းဂန်များ" ဟူရာ၌ မူလဋီကာကို အလွတ်ထား၊ ယင်း မူလဋီကာဆရာကား ကြိယာဇောနောင် တဒါရုံကျခြင်းကို အလျဉ်းပင် အလိုမရှိ။

ကြိယာဇောနောင် တဒါရုံကျပုံ အဆုံးအဖြတ်များ

သောမနဿသဟဂတ တိဟေတုက အသခ်ါရိကစိတ္တေန ဟိ ကမ္မေ အာယူ-ဟိတေ တာဒိသေနေဝ ဝိပါကစိတ္တေန ဂဟိတပဋိသန္ဓိကဿ ဝုစိုပ္ပတ္တဿ စက္ခုဒ္ဒါရေ ဣဋ္ဌာရမ္မဏေ အာပါထဂတေ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ တယော မောဃဝါရာ ဟောန္တိ။ တဿ ကုသလတော စတ္တာရိ သောမနဿသဟ-ဂတာနိ,အကုသလတော စတ္တာရိ,ကိရိယတော ပဋ္ဌာတိ ဣမေသံ တေရသန္နံ စိတ္တာနံ အညတရေန ဇဝိတပရိယောသာနေ တဒါရမ္မဏံ ပတိဋ္ဌဟမာနံ သောမနဿ သဟဂတ အသခ်ါရိကတိဟေတုကစိတ္တမ္ပိ ဒုဟေတုကစိတ္တမ္ပိ ပတိဋ္ဌာတိ[၁]။

ဟူသော မောရဝါပီဝါသီ မဟာဒတ္တတ္ထေရဝါဒပြ အဋ္ဌသာလိနီ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ အဗျာကတပဒ ဝိပါကုဒ္ဓါရကထာ၊ နှာ-၃၂၃-လာ စကားကို—

"ကိရိယတော ပဋ္ဌာတိ ဣမေသံ။ပ။ ပတိဋ္ဌာတိတိ ကိရိယဇဝနာနန္တရဋ္ဌ တဒါရမ္မဏံ ဝုတ္တံ။ ပဋ္ဌာနေ ပန "ကုသလာ'ကုသလေ နိရုဒ္ဓေ ဝိပါကော တဒါရမ္မဏတာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ"တိ ဝိပါကမ္မမ္မောနမေဝ အနန္တရာ တဒါရမ္မဏံ ဝုတ္တံ။ ကုသလတ္တိကေ စ သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ ကုသလံ အနိစ္စတော"-တိ အာဒိနာ ကုသလာ'ကုသလဇဝနမေဝ ဝတ္ဌာ တဒနန္တရံ တဒါရမ္မဏံ ဝုတ္တံ။ န အဗျာကတာနန္တရံ၊ န စ ကတ္ထစိ ကိရိယာနန္တရံ တဒါရမ္မဏဿ ဝုတ္တဋ္ဌာနံ ဒိဿတိ။ ဝိဇ္ဇမာနေ စ တသ္မိံ အဝစနေ ကာရဏံ နတ္ထိ၊တသ္မာ ဥပပရိက္ခိတဗ္ဗော ဧသော ထေရဝါဒေါ။ ဝိပ္ပါရိကံ ဟိ ဇဝနံ နာဝံဝိယ နဒီသောတော ဘဝင်္ဂံ အနုဗန္ဓတိတိ ယုတ္တံ။ န ပန ဆဋ္ဌင်္ဂုပေက္ခဝတော သန္ဓဝုတ္တိံ ကိရိယဇဝနံ ပဏ္ဍပုဋ္ဌံဝိယ နဒီသောတောတိ[၂]" ဟု အကြောင်း ဥပမာနှင့်တကွ ဆိုရ၍ (မူလဋီကာ ဆရာက) ပယ်လေသည်။

အနုဋီကာဆရာလည်း—

တ္ထေ ကေစိ "ဆဋ္ဌင်္ဂုပေက္ခဝတောပိ ကိရိယမယစိတ္တတာယ ကိရိယ-ဇဝနဿ ဝိပ္ပါရိက ကိရိယဘာဝေါ န သက္ကာ နိသေဓေတုန္တိ နိဒဿနဘာ-ဝေန ပဏ္ဍပုဋ္ဌမုပနီတံ အသမာနံ။ ကိရိယဇဝနာနန္တရံ တဒါရမ္မဏာဘာ-ဝဿ ပါဋ္ဌိယံ အဝစနမ္ပိ အကာရဏံ လဗ္ဘမာနဿပိ ကတ္ထစိ ကေနစိ

၁။ ပြည်နိဿယ (နှာ ၁၂၁-၂)၌ ရှပါ။

၂။ မူလဋီကာ၊ နှာ-၁၃၄။

http://www.dhammadownload.com

အဓိပ္ပါယေန အဂစနတော။ တထာ ဟိ ဓမ္မသင်္ဂဟေ အကုသလနိဒ္ဒေသေ လဗ္ဘမာနောပိ အဓိပတိ န ဝုတ္တော၊ တသ္မာ ကိရိယဇဝနာနန္တရံ တဒါရမ္မ-ဏာဘာဝေါ ဝီမံသိတဗ္ဗော''တိ ဝဒန္တိ[၁]။

ဟူ၍ ပထမ မဟာကုသိုလ်ကံကြောင့် ပထမ မဟာဝိပါက်စိတ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေ နေသောသူမှာ အတိဣဋ္ဌာရုံ၌ သောမနဿဇော တဆယ့်သုံးခုနောင် သောမနဿ အသခ်ါရိက တိဟိတ်, ဒွိဟိတ် တဒါရုံကျသည်ထိုသော မဟာဒတ္တထေရ်၏ ဝါဒ (အဋ္ဌကထာဝါဒ)ကို (မူလဋီကာဆရာက ဤသို့ ပယ်သည်)။ လေးလွန်စွာသော လှေ၏ နောက်သို့ မြစ်ရေယဉ်လိုက်သကဲ့သို့ တုန်လှုပ်ပျံလွင့်ခြင်းသဘောရှိသော ကုသိုလ်, အကုသိုလ်ဇောနောက်သို့သာ ပိဋ္ဌိဘဝင် (=တဒါရုံ) လိုက်သင့်သည်၊ ဖက်ခွက်ပမာ ငြိမ်သက်စွာသော ကြိယာဇော နောက်သို့ကား ပိဋ္ဌိဘဝင် မလိုက်သင့်ကြောင်းနှင့် မူလဋီကာဆရာက အဋ္ဌကထာကို ပယ်သည်။ အဋ္ဌကထာ ကို ပယ်လှန်သော မူလဋီကာကို ဆန်လှန်ပြန်သော (ကေစိဝါဒ၌)ဆင္ဇဂုံပေက္ခာ ရဟန္တာ၏ ကိရိယာစိတ်လည်း ကိုယ်,နှုတ်အမူအရာ ဗျာပါရကို ဖြစ်စေတတ် သောကြောင့် သဝိပ္ပါရိက(တုန်လှုပ်ပျံလွင့်ခြင်းသဘော) ဖြစ်ရကား ပဏ္ဏပုဋ္ဌ (ဖက်ခွက်) ဥပမာကို မဆောင်သင့်၊ ဓမ္မသင်္ဂဏီ အကုသလနိဒ္ဒေသ၌ သဟ-ဇာတာဓိပတိကို သင့်လျက်နှင့် မဟောသကဲ့သို့ ဤ၌ မဟောခြင်းသည်လည်း ကြိယာဇောနောင် တဒါရုံမရှိခြင်း၏ အကြောင်းမဟုတ်ဟု ဆိုသော ကေစိဝါဒ ကို (အနုဋီကာဆရာက) ပြပြီး၍—

သတိပိ ကိရိယမယတ္တေ သဗ္ဗတ္ထ တာဒိဘာဝပ္ပတ္တာနံ ခီဏာသဝါနံ ဇဝနစိတ္တံ န ဣတရေသံဝိယ ဝိပ္ပါရိကံ၊ သန္တသဘာဝတာယ ပန သန္နိသိန္နရသံ သိယာတိ တဿ ပဏ္ဏပုဋ္ဌံ ဒဿိတံ။ပ။ အပိစ တတ္ထ ဝီမံသာယ ကေသုစိ သဗ္ဗေသဉ္ဇ အဓိပတိနံ အဘာဝတော ဧကရသံ ဒေသနံ ဒဿေတုံ "ဥဒ္ဓဋ္ဌော"တိ စ သက္ကာ ဝတ္တုံ၊ ဣဓ ပန န တာဒိသံ အဝစနေ ကာရဏံ လဗ္ဘတီတိ "အဝစနေ ကာရဏံ နတ္ထိ"တိ ဝုတ္တံ[၂]။

ဟု (အနုဋီကာဆရာက) အကုသိုလ်သဟဇာတာဓိပတိကို မဟောရာ၌ အကြောင်းကို ရှာပြီး၍ ကြိယာဇောနောင် တဒါရုံကို မဟောရာ၌ အကြောင်း မရှာနိုင်သောကြောင့် မူလဋီကာအတိုင်းပင် ထိုင်လေသည်။ အကြောင်းရှာ ကြံသော်ကား ကုသိုလ်, အကုသိုလ်ဇောနောင် တဒါရုံဘဝင်စုတိကျသည်ကို တလုံးတဝတည်း ပေါင်းစု၍ "ကုသလံ ဝုဋ္ဌာနဿ၊ အကုသလံ ဝုဋ္ဌာနဿ"ဟု ဟောတော်မူသကဲ့သို့ "ကိရိယံ ဝုဋ္ဌာနဿ[၃]"ဟု အနန္တရပစ္စည်း၌ ဟောတော်မူ

၁-၂။ အနုဋီကာ၊ နှာ-၁၄၁။

၃။ 'ဝုဋ္ဌာန'အရ တဒါရုံ,ဘဝင်,စုတိဟု အနန္တရပစ္စည်း၌ ဟောတော်မူခဲ့သည်။

http://www.dhammadownload.com

သည်။ **အာရမ္မဏပစ္စည်း**၌ကား "**အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော**"ဟူသော ဥဒ္ဒေသ ဝိဓိ ပါဠိတော်အရ ပုထုဇန်, သေက္ခတို့မှာ ကုသိုလ်,အကုသိုလ်ဇောနောင် ကျသော တဒါရုံမျှသာ ရသည်၊ ကုသိုလ်,အကုသိုလ်ဇောကား မရ။ ထို့ကြောင့် "ကုသလေ နိရုဒ္ဓေ, အကုသလေ နိရုဒ္ဓေ ဝိပါကော တဒါရမ္မဏတာ ဥပပဇ္ဇတိ"ဟု နိဒ္ဒေသ **အနုဝါဒ** ပါဠိတော်ကို ဟောတော်မူရသည်။

ရဟန္တာမှာမူကား ကြိယာဇောကပင် စ၍ ရကောင်းသောကြောင့် ယခင် ပုထုဇန် သေက္ခတို့နှင့် မတူ ထူးခြား ကဲပြားသည်ဟု ပြခြင်းငှါ "အရဟာ စက္ခုံ အနိစ္စတော, ဒုက္ခတော,အနတ္တတော ဝိယဿတိ"ဟူ၍သာ ဟောတော်မူသည်။ "ကိရိယေ နိရုဒ္ဓေ ဝိပါကော တဒါရမ္မဏတာ ဥပပဇ္ဇတိ"ဟု ရသင့်လျက်ပင် ဟောတော်မမူပြီ။ ဤသို့ ရှာကြံ၍ သင့်လျော်သောအကြောင်းကို ရနိုင်ကောင်း ပါ၏။**ထို့ကြောင့်** မူလဋ္ဌကာဆိုတိုင်း မမှတ်မူ၍ အဋ္ဌသာလိနီ **အဋ္ဌကထာ** နှာ-၃၂၃ ၌ **မဟာဒတ္တမထေရ်** မိန့်ဆိုသည်အတိုင်း ကြိယာဇောနောင်လည်း တဒါရုံကျ **ကောင်း၏**ဟူ၍ မှတ်အပ်၏။

အဋ္ဌကထာကို အထုတ်အမြတ် လေးစားရှိသေအပ်ကြောင်း

အဋ္ဌကထာမိန့်ဆိုသည့်အတိုင်း အာရုံအားလျော်စွာ ယင်းကြိယာဇောနှင့် တဒါရုံတို့၏ ဝေဒနာတူမျှခြင်းကိုလည်း မငြင်းမဆန် နာခံမှတ်ယူသင့်ပေသည်။ သဘောဉာဏ်တွင် မသက်ဝင်နိုင်သေးလျှင် အကြောင်းထူး ရှိပေလေဦးမည်ဟု နှလုံးပိုက်လျက် အကြောင်းကို မရ ရအောင်လိုက်၍ ရှာကြံစုံစမ်းသင့်ပေသည်။ မျက်မှေးတဆုံးလောက်သာ မြင်နိုင်သော မိမိတို့ ဉာဏ်မျက်စိဖြင့် အကြောင်း ရှာ၍ မမြင်မသိ မရနိုင်ရှိခဲ့သော်လည်း အဋ္ဌကထာကို လက်မလွှတ်သင့်ပေ။

ဗုဒ္ဓေန ဓမ္မော ဝိနယော စ ဝုတ္တော၊
ယော တဿ ပုတ္တေဟိ တထေဝ ဉာတော။
သော ယေဟိ တေသံ မတိမစ္ဆေဿ၊
ယသ္မာ ပုရေ အဋ္ဌကထာ အကံသု—[၁]

၁။ (ပါဏိဿ်၊ဌ၊ပ၊နှာ-၃။) ဗုဒ္ဓေန၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ ယော ဓမ္မော စ၊ **အကြင်**သုတ် အဘိဓမ္မာကိုငင်း။ ယော ဝိနယော စ၊ အကြင်ဝိနည်းကိုငင်း။ (ယထာ၊ **အကြင်သို့**သော အပြားအားဖြင့်။) ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ သော၊ ထိုသုတ် အဘိဓမ္မာ ဝိနည်းကို။ တဿ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရား၏။ ယေဟိ ပုတ္တေဟိ၊ အကြင် **အရှင်**မဟာ ကဿပအစရှိသော သားတော်တို့သည်။ တထေဝ၊ ထိုသို့သော အပြား**အား**ဖြင့်သာလျှင်။ ဉာတော၊ သိအပ်ပြီ။ တေသံ၊ ထို**အရှင်**မဟာကဿပအစရှိသော **သား**တော်**တို့၏**။ မတိ၊ အယူအလိုကို။ အစ္ဆေဿ၊ မစ္ဆန်ကြကုန်ဘ၊ ယသ္မာ၊ **အကြင့်ကြောင့်**။ ပုရေ၊ **ရှေးအခါ**၌။ အဋ္ဌကထာ၊ **အဋ္ဌကထာတို့**ကို။ အကံသု၊ **ပြုကြကုန်ပြီ**။

http://www.dhammadownload.com

စသော အဋ္ဌကထာနှင့်အညီ ဘုရားအလိုတော်မြတ်ကို ဟုတ်မှန်တိုင်း သိမြင်တော်မူကြကုန်သော အရှင်သာရိပုတြာစသော သားတော်ကြီးတို့၏ အလို အယူကို မစွန့်ကုန်မူ၍ မြတ်စွာဘုရား၏ အန္တရန္တရကထာ ပကိဏ္ဏကဒေသနာ ကိုပင် အဋ္ဌကထာ၏အဖြစ်ဖြင့် အရှင်မဟာကဿပစသော ထေရ်သခင်တို့ သံဂါယနာတင်တော်မူခဲ့ကြသော အဋ္ဌကထာဟောင်းကို ဘာသာပြောင်းရုံ အကျဉ်းချုံးရုံမျှသာ ပြုမူလျက် ကူးယူအပ်သည်ဖြစ်၍ ပါဠိတော်အတူ အဋ္ဌကထာကို ယုံကြည်လေးမူ မှတ်ယူသင့်ပေသည်။ အဋ္ဌကထာဆရာမြတ်တို့သည် လွန်စွာကြီးကျယ်ခမ်းနားလှပေကုန်သည်။

ထို့ကြောင့် ဤအဏုဋ္ဌ ပဋ္ဌာန်းအဋ္ဌကထာ စသော အဘိဓမ္မာကျမ်းဂန်တို့ကို သုတ္တန်ပါဠိတော် စသည်တို့နှင့် မဆန့်ကျင်ရအောင် နှိုးနှောသင့်ပေသည်။

နှိုးနှောပုံကား—ပညာစက္ခု သမထစက္ခုကန်းသော ပုထုဇန် အန္ဓဗာလတို့သည် သူရဉ်းမွတ္တကကဲ့သို့ စိတ်ကို အစိုးမရသောကြောင့် သညာ, စိတ္တ, ဒိဋ္ဌိ ဝိပလ္လာသတို့၏ အစွမ်းဖြင့် ဖောက်လဲဖောက်ပြန် အပေါ်ယံ လျှံကာတွေ့မြင်မှတ်ထင်တိုင်းသော အာရုံသို့ လိုက်၍ ဝါသနာ ပရိစယ ပရိဏာမန စသော အကြောင်းတို့သည် ထုံအပ်သော ယောနိသော, အယောနိသော မနသိကာရ အားလျော်စွာ ကုသိုလ်, အကုသိုလ်ဇောတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။

မစင်ပုပ် အခွက်တဆယ်ရအောင် ရှာနိုင်က ရွှေအခွက်တဆယ် ပေးမည် ဆိုလျှင်ပင် အကျိုးကျွဲဌာရုံ ရွှေပုံကြီးကဲ့သို့ အကြောင်းအနိဋ္ဌာရုံ မစင်ပုံကြီးကိုပင် တပါးအခါ၌ငင်း သူတပါးတို့အားငင်း အလွန်စက်ဆုပ်ရွံရှာအပ်သော အနိဋ္ဌာရုံဖြစ်သော်လည်း ထိုအခိုက်အခါ ထိုသူဆင်းရဲမှာ နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ဖွယ်ရာ ပီတိသောမနဿ၏ အာရုံ ရောမကွဋ္ဌာရုံကြီး ဟူ၍ မှတ်ထင်၏။ ထိုသို့ မှတ်ထင်တိုင်းလည်း ထိုမစင်ပုံသည် ထိုအခိုက်အခါ ထိုသူဆင်းရဲမှာ ပဂ္ဂလကွဋ္ဌာရုံ ပရိကပ္ပကွဋ္ဌာရုံပင် ဖြစ်၏။ အနိဋ္ဌာရုံမဟုတ်ပြီ။ ရွှေပုံကိုသာ မဟုတ်သေး ထိုရွှေကို ရကြောင်း ကွဋ္ဌာရုံ မစင်ပုံကိုလည်း အာရုံပြု၍ ပီတိသောမနဿ အနုပဂမ်း (များစွာ)ဖြစ်တော့သည်သာ။ ခွေး, ဝက်, ကျီး, ငှက်, ပြိတ္တာစသော ပဋိသန္ဓေမျိုးစေ့ မကောင်းသော 'ယောနိဒုဋ္ဌ', ကံမကောင်းသော 'ကမ္မဒုဋ္ဌ' သတ္တဝါတို့မှာကား ဆိုဖွယ်ရာမရှိ၊သာလွန်၍ ပီတိသောမနဿဖြစ်တော့မည်သာ။

ဝိပလ္လာသ သုံးပါး, လေးပါး, တဆဲ့နှစ်ပါး[2] ကင်းကွာ၍ ယထာဘူတအာရုံ ဟုတ်မှန်တိုင်းကို အတွင်း, အပြင် ကုန်စင်အောင် သိနိုင်သော နိဗ္ဗာန-

---

၁။ ဝိပလ္လာသသုံးပါး=သညာ, စိတ္တ, ဒိဋ္ဌိ။
ဝိပလ္လာသလေးပါး=အနိစ္စကို နိစ္စ, ဒုက္ခကို သုခ, အနတ္တကို အတ္တ, အသုဘကို သုဘဟု ထင်မှတ်မှားခြင်း။
ဝိပလ္လာသ ၁၂-ပါး=သုံးပါးနှင့်လေးပါး မြောက်ပွါးသော် ၁၂-ပါး ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

သဝသခင် ဘုရား ရဟန္တာ အရှင်ကောင်း ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကား စိတ်ကိုအစိုးရသော စိတ္တိဿရိယ အရိယဣဒ္ဓိနှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ ရေနိုင်သော သဘော ဦးစီး လေသူကြီးသည် ပဲ့တက်စက်ကြီးကို ကြိတ်ကာ ကြိတ်ကာ လိုရာရေကြောင်းရီးသို့ သွားသကဲ့သို့ဂင်း၊ လေနိုင်သော ငှက်ကြီးသည် အတောင်အမြီးကို ညှိတ်ကာ ညှိတ်ကာ လိုရာ ကောင်းကင်ခရီးသို့ သွားသကဲ့သို့ဂင်း။

အနိဋ္ဌာကို၊ မေတ္တာဓာတု၊ နှလုံးပြု၍၊ ရွှန်ိုင်ဣဋ္ဌ၊ ယင်းဣဋ္ဌကို၊ အသုဘနှင့်၊ အနိစ္စပြု၊ နိဋ္ဌရွှ၏၊ စက္ခုရူပ၊ တွေ့ရာစလည်း၊ နေဝ သုမနော၊ နော စ ဒုဋ္ဌု၊ ဆဋ္ဌကို့ပေကွာ၊ ရဟန္တာ၏၊ အရိယာဣဒ္ဓိ—

ဟူ၍ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်နှင့်အညီ အထက်၌ ဖွဲ့စီထားအပ်သော ကဗျာ စကား အတိုင်း အဆင်း, အနံ့ ဆိုးရွားလှသော အနိဋ္ဌသတ္တဝါ ရှုဖွယ်ရာသော မစင် ခွေးကောင် ပုပ် စသော သခါရတို့ကို တွေ့မြင် အာရုံပြုမိသည်ရှိသော် အပေါ်ယံ လျှံကာ တွင်သာ မယူပဲ အထဲကိုနှိက်၍ ခေါင်းအာရုံ ပြောင်းကာ ကောင်းမွန်စုံမက် နှစ်သက် ချစ်ခင်ဖွယ်ရာ သတ္တဝါပညတ် ရေခတ် မြေခတ်စသည်ကို အာရုံပြု၍ ဣဋ္ဌဟု ရွှတော်မူကြလျက် သောမနဿ ကြိယာဇောစိတ်ကို ဖြစ်စေနိုင်ကုန်သည်။ ယဉ်ကျေး လှပ ရွှမဝနိုင်သော ဣဋ္ဌသတ္တဝါ, ရွှေ ငွေ ပတ္တမြား စသော အဝတ် အဆင် တန်းဆာ နံ့သာမွှေးမျိုး စသော သခါရတို့ကို တွေ့မြင်ပြန်လျှင်လည်း အပေါ်ယံ လျှံကာ တွင်သာ မယူပဲ အထဲကို နှိက်၍ ခေါင်းအာရုံ ပြောင်းကာ စက်ဆုပ်ဖွယ်ရာသော အသုဘ, အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အနတ္တဝတ္ထုဟု ဟုတ်မှန်ထိုင်းကို အာရုံပြု၍ အနိဋ္ဌဟု ရွှတော်မူကြလျက် ဥပေက္ခာ ကြိယာ ဇောစိတ်ကို ဖြစ်စေ နိုင်ကုန်သည်။ ဘုရား ရဟန္တာကို မဆိုထားဘိ ရှင်အာနန္ဒာနှင့်အတူ ဆွမ်းခံ သွားရင်း, ယဉ်ကျေးလှပသောမိန်းမကို သုဘနိမိတ်မှတ်ယူ၍ ကာမရာဂပူလောင် ခံရသော ရဟန်းဖြစ်စ ဝဂ်ီသပဉ္စင်းပျိုသည်—

ကာမရာဂေန ဍယှာမိ၊ စိတ္တံ မေ ပရိဍယှတိ။
သာဓု နိဗ္ဗာပနံ ဗြူဟိ၊ အနုကမ္ပာယ ဂေါတမ[၁]။

ဟု (ထေရဂါထာပါဠိတော်၊ နှာ ၃၆၉၊ ဂါထာ ၁၂၃၂) အရှင်အာနန္ဒာကို လျှောက်သည့်အခါ—

၁။ ကာမရာဂေန၊ ကာမရာဂဖြင့်။ ဍယှာမိ၊ ပူလောင်၍နေရပါသည်ဘုရား။ မေ၊ တပည့်တော်၏။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ (ကာမရာဂေန၊ ကာမရာဂဖြင့်။) ပရိဍယှတိ၊ အစဉ် တလဲ့လဲ လောင်မြိုက်၍ နေပါတော့သည်ဘုရား။ ဂေါတမ၊ ဂေါတမအန္တေဝါသိတော်မူသော အရှင်ဘုရား။ သာဓု၊ တော်းပန်ပါ၏။ အနုကမ္ပာယ၊ သနားပါသဖြင့် (အစဉ် သနားသော အားဖြင့်)။ နိဗ္ဗာပနံ၊ (ရာဂ) ငြိမ်းအေးစေကြောင်းကို။ ဗြူဟိ၊ ဟောတော်မူပါတုရား။

http://www.dhammadownload.com

သညာယ ဝိပရီယေသာ၊ စိတ္တံ တေ ပရိဥယှတိ။
နိမိတ္တံ ပရိဝဇ္ဇေဟိ၊ သုဘံ ဇုဂူပသညှိတံ။

အသုဘာယ စိတ္တံ ဘာဝေဟိ၊ ဧကဂ္ဂံ သုသမာဟိတံ။
သခ်ါရေ ပရတော ပဿ၊ ဒုက္ခတော မာ စ အတ္တတော။
နိဗ္ဗာပေဟိ မဟာဇုဂံ၊ မာ ဥယှိတ္ထော ပုနပ္ပုနံ [၁]။

ဟူသော(ထေရဂါထာ နှာ-၃၇၀-လာ)အရှင်အာနန္ဒာ၏ ဩဝါဒကထာကို နာခံရသဖြင့် ထိုမိန်းမ၏ သုဘနိမိတ် အာရုံကို ခွါဖျောက်လျက် အသုဘ အာရုံသို့ စိတ်ပြောင်းကူးဇောက်၍ ဇုဂမီး ပူလောင်ခြင်း ကင်းပျောက်လေသတည်း၊ ထို့ကြောင့်—

ယံ ပဿတိ န တံ ဒိဋ္ဌံ၊ ယံ ဒိဋ္ဌံ တံ န ပဿတိ။
အပဿံ ဗဇ္ဈတေ မုဋ္ဌော၊ ဗဇ္ဈမာနော န မုစ္စတိ [၂]။

ဟု (ဝိဘင်းအဋ္ဌကထာ၊ နှာ-၂၀၇-စသည်၌) ပြတော်မူသည်။ ဤဂါထာကို—

ယံ ပဿတိ ဣတ္ထိံ ဝါ ပုရိသံ ဝါ၊ နနု စက္ခုနာ ဣတ္ထိ, ပုရိသဒဿနံ နတ္ထီတိ။ သစ္စံ။ "ဣတ္ထိံ ပဿာမိ ပုရိသံ ပဿာမိ"တိ ပန ပဝတ္တသညာယ-ဝသေန ယံ ပဿတီတိ ဝုတ္တံ။ မိစ္ဆာဒဿနေန ဝါ ဒိဋ္ဌိယာ ယံ ပဿတိ၊

၁။ သညာယ၊ (ဖောက်ပြန်သော) အမှတ်သညာ၏။ ဝိပရိယေသာ၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းကြောင့်။တေ၊ သင်၏။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ ပရိဥယှတိ၊ ပူလောင်၍ နေရပေ၏။ ဇုဂူပ-သညှိတံ၊ ဇုဂနှင့်စပ်သော။ သုဘံ-နိမိတ္တံ၊ သုဘမိနိတ်ကို။ ပရိဝဇ္ဇေဟိ၊ပယ်စွန့်လိုက်ပါလော့။

အသုဘာယ၊ အသုဘရှုခြင်းဖြင့်။ စိတ္တံ၊ စိတ်ကို။ ဧကဂ္ဂံ၊တခုတည်းသောအာရုံရှိအောင်။ သုသမာဟိတံ၊ ကောင်းစွာတည်ကြည်သည်ကိုပြု၍။ ဘာဝေဟိ၊ ပွါးများပါလေလော့။

သခ်ါရေ၊ သခ်ါရတရားဌ်။ ပရတော၊ တပါးတခြား အားဖြင့်။ ပဿ၊ ရှုကြည့်ပါလော။ ဒုက္ခတော၊ ဒုက္ခအားဖြင့်။ ပဿ၊ ရှုကြည့်ပါလော။ အတ္တတော၊ အတ္တအားဖြင့်။ မာ ပဿ၊ မရှုကြည့်ပါလေလင့်။

မဟာဇုဂံ၊ ကြီးစွာသောဇုဂကို။ နိဗ္ဗာပေဟိ၊ ငြိမ်းအေးပါစေလော့။ ပုနပ္ပုနံ၊ အဖန်ဖန် ထပ်ခါတလဲလဲ။ မာ ဥယှိတ္ထော၊ မလောင်ကျွမ်းပါစေလင့်။

၂။ ယံ၊ အကြင်အရာကို။ ပဿတိ၊ မြင်၏။ တံ၊ ထိုအရာကို။ န ဒိဋ္ဌံ၊ မမြင်ချေ။ ။ ယံ၊ အကြင်အရာကို။ ဒိဋ္ဌံ၊ မြင်အပ်၏။ တံ၊ ထိုအရာကို။ န ပဿတိ၊ မမြင်။ ။အပဿံ၊ မြင်အပ်သည်ကို မမြင်သော။ မုဋ္ဌော၊ တွေဝေသော ပုထုဇန်သည်။ ဗဇ္ဈတေ၊ တဏှာ ကြိုးဖြင့် ဖွဲ့ချည်နှောင်ခံရ၏။ ။ဗဇ္ဈမာနော၊ တဏှာနှောင် ကြိုးဖြင့် ဖွဲ့ချည်နှောင်ခံရ သူသည်။ န မုစ္စတိ၊ သံသရာဝဋ္ဌ ဘဝညွတ်မှ မကျွတ်လွတ်နိုင်ချေ။

http://www.dhammadownload.com

'နံ တံ ဒိဋ္ဌံ'။ တံ ရူပါယတနံ နံ ဟောတိ၊ ရူပါယတနံ ဝါ တံ နံ ဟောတီတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ တံ ကေသာဒိဘူတုပါဒါယသမူဟသင်္ခါတံ ဒိဋ္ဌံ နံ ဟောတိ၊ ဒိဋ္ဌံ ဝါ ယထာဝုတ္တံ နံ ဟောတီတိ အတ္ထော။

"ယံ ဒိဋ္ဌံ တံ နံ ပဿတီ"တိ ယံ ရူပါယတနံ ကေသာဒိဘူတုပါဒါယသမူဟသင်္ခါတံ ဝါ ဒိဋ္ဌံ၊ တံ ပညာစက္ခုနာ ဘူတတော နံ ပဿတီတိ အတ္ထော။

ဟူ၍ သတိပဋ္ဌာနဝိဘင်းဋီကာ(နှာ ၁၄၀-၌)မိန့်မှာ ဖွင့်ဆိုသည့်အတိုင်း ဝိပလ္လာသသို့ အစဉ်လိုက်သော လူမိုက်တို့၏ ပကတိစက္ခု မိစ္ဆာစက္ခုဖြင့် ရှုမြင်ရသော သုဘနိမိတ်၊ ဣတ္ထိ, ပုရိသ စသည်သည် ထင်ရှား မရှိသည်ဖြစ်၍ မမြင်ရ ဒိဋ္ဌ မဟုတ်။ ပညာရှိတို့သည် ပညာစက္ခုဖြင့် ရှုမြင်အပ်သည်ဖြစ်၍ ဒိဋ္ဌ မည်သော ရူပါယတန ကေသာဒိ သမူဟ ဘူတုပါဒါယ သမူဟကို ယထာဘူတဉာဏစက္ခုဖြင့် မရှုမမြင်သော ပုထုဇန် အနွဓာလသည် သမုဒယသစ္စာ တဏှာကြိုး ချည်နှောင် အဖွဲ့ခံရသည်ဖြစ်၍ သံသရာဝဋ်ဒုက္ခ ဘဝညှတ်မှ မကျွတ်မလွတ်နိုင် ဟူလိုသည်။

ဤ၌ မိန်းမ ယောကျ်ားကို ငါကြည့်မည်မှတ်၍ ပကတိမျက်စိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ မျက်စိဖြင့် ကြည့်ရှုထင်မြင်သော မိန်းမ, ယောကျ်ားသည် ထင်ရှား မရှိ၊ လောဘ, ပမာဒ စသည်တို့၏အကြောင်း ကောင်းသောသုဘနိမိတ် ဣဋ္ဌာရုံတည်း။ သမထ-ဝိပဿနာ ပညာစက္ခုဖြင့် ကြည့်ရှု ထင်မြင်သော ဆံပင်, အမွေး, အရိုး, အကြော, ကျင်ကြိုး, ကျင်ငယ်အစု မဟာဘုတ် ဥပါဒါရုပ်အစု အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အနတ္တအစုသည် အလောဘ နိဗ္ဗိန္ဒဉာဏ် စသည်တို့၏ အကြောင်း မကောင်းသော အသုဘနိမိတ် အနိဋ္ဌာရုံတည်း။ မိန်းမယောကျ်ား တယောက်တည်း ဖြစ်သော်လည်း ဣဋ္ဌ, အနိဋ္ဌနှစ်ပါး ကွဲပြား၍ အာရမ္မဏိကစိတ္တုပ္ပါဒ် နှစ်ပါးကို တခြားတမျိုးစီ ဖြစ်ပွါး စေတတ်၏။

ဥပမာကား ရှေးအခါ စပါးအလိုရှိသော လှည်းသမားတို့သည် ပစ္စန္တဆုဇ် တောရွာသို့ စပါးခံသွားကြရာ နေ့ရက်ရှည်ကြာစွာ မောင်းနှင် နေဝင်မိုးချုပ်မှ ထိုရွာသို့ ဆိုက်ရောက်ခြင်းကြောင့် ထမင်းချက်ချိန် အခွင့်မရ၍ ဘန်းစကြာ လှည့်ကြလေသော် စားသောက်ကျန်ကြွင်း တီကောင်ဟင်းနှင့်တကွ ရွာသားတို့က ပိုလျှံများစွာ ပေးကမ်းလိုက်ကြသည်ကို ယူဆောင်ခဲ့၍ မိုက်မှောင်အတွင်း အတင်းအဝ ဟင်းချိုလှသည်ဟု မြိန်ရှက်စွာ စားသောက်ကြပြီး၍ ဟင်းချို အကျန်ကို နက်ဖြန်ဘို ချန်ထား၍ နံနက်ခါ နွေး၍စားမည်ဟု ကြည့်ရှုကြလျှင် တီတွေအမြှောင်အမြှောင်ကို မြင်မှ တီဟင်းမှန်းသိကြ၍ နှလုံးနာသဖြင့် ညဉ့်အခါက စားမိသမျှကို ပျို့အန်၍ ပစ်ကြသည်ဟူ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဤဝတ္ထုဒွိ တိဟင်းတခုတည်းပင် မမြင်မီ ဣဋ္ဌာရုံ, မြင်လျှင် အနိဋ္ဌာရုံ။ တနည်းလည်း ဇဝဒွါဒွါရဒွ် ဣဋ္ဌာရုံ၊ စက္ခုဒွါရဒွ် အနိဋ္ဌာရုံ။ တနည်းလည်း ရွာသားများမှာ ဣဋ္ဌာရုံ, လှည်းသမားတို့မှာ အနိဋ္ဌာရုံ ကွဲပြား သောမနဿ, ဒေါမနဿ အထူးအပြားကို ဖြစ်စေတတ်၏။

သမ္မော, ဝိသုဒ္ဓိမဂ်တို့ဒွ်လည်း နို့စို့သူငယ်တို့၏ မစင်သည် စက္ခုဒွါရ, ကာယဒွါရတို့ဒွ် ဣဋ္ဌာရုံဖြစ်၍ ဃာန ဇဝဒွါဒွါရတို့ဒွ် အနိဋ္ဌာရုံဖြစ်သည်။ စကြာမင်း၏ ပတ္တမြားရတနာသည် အသာထိုကိုင် သုံးသပ်လျှင် ကုသလဝိပါက်၏ အာရုံ ဣဋ္ဌာရုံ၊ ဦးခေါင်းစသည်ဒွ် နာနာချလိုက်လျှင် ဖူးဖူးရောင်ကြွမည်ဖြစ်၍ အကုသလဝိပါက်၏ အာရုံ အနိဋ္ဌာရုံဖြစ်သည်။ ဤသို့ ဒွါရပယောဂ ရှေ့ပြောင်း ကွဲပြားလျှင် ပါကတိကသာတ္တဝါ (သာမညပုထုဇဉ်သတ္တဝါ) များဒွ်ပင် ဣဋ္ဌ, အနိဋ္ဌ ကွဲပြား၍ သုခ, ဒုက္ခ, သောမနဿ, ဒေါမနဿအထူးအခြားကို ဖြစ်စေတတ်သည်ဟု ဆို၏။ စိတ်ကို အစိုးရတော်မူကြကုန်သော အရိယဣဋ္ဌိသခင် အရှင်ကောင်း တို့မှာကား အဘယ်ဆိုဖွယ်ရာရှိပေအုံးနည်း။ အာရုံကို အလိုရှိတိုင်း ပြုပြင်ပြောင်း နိုင်တော့သည်သာ။ ထိုပြုပြင်ပြောင်းလဲသော အာရုံအား လျော်စွာလည်း သောမနဿ'ပေကွာဇော၊ သောမနဿ' ပေကွာတဒါရုံတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ဝိဘင်းအနုဋ္ဌိကာ (ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒဝိဘင်း နှာ-၁၁၂)ဒွ်လည်း—

> ကိရိယဇဝနာနံ ပန ဝိသယာဘိသခ်ရဏဿ ဗလဝဘာဝတော၁ တဒနုရူပတာ ဣစ္ဆိတာ။

ဟု မိန့်ဆို၏။

အနက်ကား—ကိရိယဇဝနာနံ ပန၊ ကြိယာဇောတို့၏ကား။ ဝိသယာဘိသခ်ရဏဿ၊ အာရုံကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်း၏။ ဗလဝဘာဝတော၁ အားရှိသည့်အဖြစ်ကြောင့်။ တဒနုရူပတာ၊ ထိုကြိယာဇော၏ အခြားမဲ့ဒွ် ကျကုန်သော။ တဒါရမ္မဏာနံ၊ တဒါရုံတို့၏။ ယထာဝိသယံ၊ အာရုံအားလျော်စွာ။ ဝိသယဝေဒနာဝသေန၊ အာရုံကို ခံစားသည်၏ အစွမ်းဖြင့်။ တဒနုရူပတာ၊ ထိုဇော အား လျော်သည်၏အဖြစ်ကို။ ဝါ၊ ထိုဇောနှင့် ဝေဒနာတူသည်၏ အဖြစ်ကို။ ဣစ္ဆိတာ၊ အလိုရှိအပ်၏။ (အနက်)

ဤဆိုခဲ့ပြီးသော အာရုံပြောင်းလဲ ပြုပြင်နည်းသည် ထိုကေစိဆရာတို့ ဆိုသော စောဒနာစစ်တမ်း စကားတွင်လည်း ဝိပါက် ဝေဒနာနှင့် မှတ်၍ ဣဋ္ဌ, အနိဋ္ဌဟု ခြားနားပြီးသောအာရုံတခုတည်းဒွ်ပင် ဣဋ္ဌရသ, အနိဋ္ဌရသ, နာနာသဘာဝလည်း ရှိကြောင်းနှင့် ပါဠိငါလျက်ပင်၊ သို့ဖြစ်လျက် ယောင်းမကို ခါးဒွ်ညှပ်ထားပြီးလျှင် ထမင်းဆိုး ဆူပွက်ဝေဖိတ်သည့်အခါ ဗျာပါဒသောက

http://www.dhammadownload.com

ကြီးလှ၍ ယောင်းမရှာ မတွေ့သကဲ့သို့ရင်း၊ ခြံသို့ဝင်ပြီးမှ ခြံစည်းကို ခုန်လွှား ထွက်သွားသော နွားဆိုး နွားကြမ်းကဲ့သို့ရင်း၊ သဘောကျခါနီးမှ နာနာရသ ဟူသည်လည်း တည်ရာအာရုံမှ အသီးအခြား မဟုတ်စသည်ဖြင့် စည်းခြံကို ခုန်လွှား၍ ထွက်သွားလေသည်။

ပါရမီတော်အဟုန်ပြုပြင်၍ ထက်ဝန်းကျင် ကိုယ်တော်အလုံး အတိဇ္ဇာရုံ တုံးကြီးဟူ၍ ကုသလဝိပါက်ဖြင့် ပိုင်းခြားထားသော ဘုရားကိုယ်တော်ကြီးပင် ဖြစ်သော်လည်း ကျင်ကြီး ကျင်ငယ်တော်စသော ကောဌာသကို ခွဲစိတ်၍ အာရုံ ပြုလျှင် အကုသလဝိပါက်ဖြစ်မည်သာ။ ယဉ်ကျေးလှပ ရှုမဝဟု မှတ်ထင်ရသော အဂ္ဂဒေဝီ မဟေသီ မိဖုရားခေါင်ကြီးစသည်တို့၏ ကျင်ကြီး ကျင်ငယ်စသည် ဝယ်ကား ဆိုဖွယ်ရာမရှိပြီ။ ထို့ကြောင့်—

"ကိံ တေ ဝက္ကလိ ဣမိနာ ပူတိကာယေန ဒိဋ္ဌေန"[၁]—

စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူသည်။ (ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော် နှာ-၉၈)

ဟသိတုပ္ပါဒ်ဖြစ်ပုံ။ ။ခင်ပုပ်ငှက် ဝက်မငယ်တို့ကို ဘုရားမြင်တော်မူရာ အရိုးစု ပြိတ္တာစသည်တို့ကို ရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်မြင်တော်မူရာ စသည် တို့၌ သနားဖွယ် ကြောက်မက် စက်ဆုပ်ဖွယ် ဖြစ်ပါလျက် အဘယ်သို့ အာရုံ ပြောင်း၍ အဘယ်အကြောင်းကြောင့် ပြုံးရယ်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ် ဖြစ်နိုင်လေသနည်းဟူမူ—ပြိတ္တာကိုမြင်လျှင် အကြောင်း မကောင်းမူကို မြင်၍ ထိုကဲ့သို့သော အစ္ဆရိယဝိစိတြ ဂတိဝိပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်း မရှိသော မိမိသန္တာန်၏ ပြည့်စုံခြင်း သမ္ပတ္တိဂုဏ် ဣဋ္ဌာရုံကို အာရုံပြုကာ ဝမ်းသာ ရွှင်ပြယ် ပြုံးရယ်သည်ဟု အဌကထာမိန့်ဆို၏။ ဥပမာကား မုတ်ဆိတ်ဖွားရားနှင့် ကုလားကို မြင်သောလုလင်ငယ် ပြင်းစွာငိုကြွေးသည်ကို အမောင် ငါ့ကို မကြောက်ပါနှင့်ဆိုရာ ခင်ဗျားကြီးကိုကြောက်၍ငိုသည်မဟုတ်ပါ၊ခင်ဗျားကြီးကို မြင်ရာတွင် ရှေးအခါ ပျောက်သွားသော ကျွန်တော် ဆိတ်ကို အောက်မေ့ လွမ်းဆွတ်၍ ငိုပါသည် ဆိုသကဲ့သို့တည်း။

ဟသိတုပ္ပါဒ်သည် ပြိတ္တာ၏ အဆင်းစသော အနောဌာရိက အာရုံခြောက်ပါး ကို အာရုံပြုသည်ဟူ၍လည်း အဌကထာဆရာ မိန့်ဆိုသောကြောင့် ဤလောက၌ သားနှင့်တူသောသူကို သားဟူ၍ ချစ်ခင်ကြည်ဖြူ မွေးမြူကြသကဲ့သို့ ဆိတ်ကို လွမ်းဆွတ်သော သူငယ်သည်လည်း ဆိတ်ကို ချစ်လက်စ ကူးယှက်၍ ဆိတ်နှင့် အလားတူ မုတ်ဆိတ်ထူသော ကုလားကို ချစ်ခင်စုံမက်မည်ပင်။ ထို့အတူ မိမိ သန္တာန်၌ သမ္ပတ္တိဂုဏ်ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော သောမနဿဟသိတုပ္ပါဒ် ရောစပ်

၁။ ဝက္ကလိ၊ အို-ဝက္ကလိ။ အလံ၊ မသင့်။ ဒိဋ္ဌေန၊ မြင်အပ်သော။ဣမိနာ ပူတိကာယေန၊ ဤပုပ်သောကိုယ်ကာယဖြင့်။ တေ၊ သင့်အား။ ကိံ၊ အဘယ်အကျိုး ရှိအံ့နည်း။

http://www.dhammadownload.com

ယှက်ကူး၍ ငါမဖြစ်ရမည့် ပြိတ္တာအဆင်းကား ဤပြိတ္တာအဆင်းလိုပင်တည်း၊ ဤအဆင်းပင်တည်းဟု အတိုသြဠာရိက ပြိတ္တာ့အဆင်းကို မိမိမဖြစ်ရမည့် အနောဠာရိက ပြိတ္တာ့အဆင်းဖြစ်အောင် ရှေ့ပြောင်းပြုပြင်သည်ဟု ကြံသင့်၏၊ ဆန်းကြယ်သော နာနာဂတိကား ဆန်းကြယ်ရုံမျှနှင့် ဣဋ္ဌမဖြစ်သင့်ရာ၊ အနိဋ္ဌ ဘဝတွေလည်း ပါလေဦးမည်၊ ပါလျက်နှင့် ဆန်းကြယ်သည်ဟုဆိုလျှင်—

နာဟံ ဘိက္ခဝေ အညံ ကေနိကာယမ္မိ သမနုပဿာမိ၊ ယံ ဧဝံ စိတ္တံ ယထယိဒံ ဘိက္ခဝေ တိရစ္ဆာနဂတာ ပါဏာ[1]—

ဟု-ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်၊ ဒုတိယဂဒ္ဒုလဗဒ္ဓသုတ်၊ နှာ၊ ၁၂၃-၌ ဟောတော်မူသော ကြောင့် ခွေးဝက်ကစ တိရစ္ဆာန်ဟူသမျှ အတိဋ္ဌဒ္ဓချည်းသာ ဖြစ်ခဲ့ရာ၏၊ ဖြစ်ကား မဖြစ်။ ။ဤဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း အာရုံပြောင်းလဲ၍ နှလုံးသွင်းနဲ့ အကဲ့ကဲ့ အထွေထွေ ဟောပြတော်မူပေသောကြောင့်—

"ဣဓ ဘန္တေ သစေ အာကန်တိ ပဋိကူလေ အပ္ပဋိကူလသညီ ဝိဟရေယျန္တိ၊ အပ္ပဋိကူလသညီ တတ္ထ ဝိဟရတီ"[2] စသည်ဖြင့်လာသော သုတ္တန်ပါဠိတော်မျှား နှင့် အဘိဓမ္မာကျမ်းဂန်မျှားသည် ယမုနာရေနှင့် ဂင်္ဂါရေသည် နှစ်ထွေမကွဲပြားသကဲ့သို့ဂင်း၊ ရှေ့တခဲနက်ကို ထက်ဝက်စီ ခွဲထားသကဲ့သို့ဂင်း၊ တသားတည်း နီးနှောစေ့စပ် ညီညွတ်ကြပေသည်။ သို့ဖြစ်ပါလျက် "ခါချဉ်ကောင် မာန်ကြီးလို့၊ တောင်ကြီးကို ဖြိုမည့်ကြဲ၊ ခါးက မသန်"ဟူသကဲ့သို့ ခါချဉ်ဉာဏ် မာန်ဖိစီး၍ အဋ္ဌကထာ ရှေ့တောင်ကြီးကို ဖျက်ဆီးမည် မကြံကြလေလင့်။

ဇောချနည်း ပြီး၏။

အတီတဘဝင်စသည်မည်ပုံ

အဘယ့်ကြောင့် အတီတဘဝင်စသည် မည်သနည်း—

ဝတ္ထာရမ္မဏ သံဃဋ္ဋနံ အတိက္ကမိတ္မာ ဣတိ ဂတံ ပဝတ္တံ၊ တေန ဝါ အတိက္ကမိ-တန္တိ အတီတံ။ တဒေဝ ဥပပတ္တိဘဝဿ အင်္ဂံ ကာရဏန္တိ အတီတဘဝင်ံ ဟူသော ဝစနတ္ထကြောင့် အတီတဘဝင်မည်၏။

၁။ ဘိက္ခဝေ၊ ဂဟန်းတို့။ တိရစ္ဆာနဂတာ၊ တိရစ္ဆာန်ဖြစ်ကုန်သော။ ဣဒံ ဣမေ ပါဏာ၊ ဤသတ္တဝါတို့သည်။ စိတ္တာ ယထာ၊ ဆန်းကြယ်ကုန်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ စိတ္တံ၊ ဆန်းကြယ်သော။ အညံ၊ တပါးသော။ ကေနိကာယမ္မိ၊ အပေါင်းအစည်း တဝုမျှကိုသော်လည်း။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ နံ သမနုပဿာမိ၊ မြင်တော်မမူ။

၂။ အနက်ကို စာမျက်နှာ ၆၈-၌ ရှုပါ။

http://www.dhammadownload.com

ဝိသဒိသ ဝိညာဏုပ္ပတ္တိဟေတုဘာဝေန ဘဝင်္သန္တတိ် စာလေတိ တဿ ဝါ စလနံ။ ဘဝင်မေဝ ဝါ စလနန္တိ ဘဝင်စလနံ။

တထာ ဥပစ္ဆိန္နတိ ဥပစ္ဆိဇ္ဇနံ ဝါ ဘဝကုံပစ္ဆေဒေါ။

စက္ခာဒိပဥ္စဒ္ဝါရေ အာပါထဂတံ ရူပါဒိပဥ္စာရမ္မဏံ အာဝဇ္ဇေတိ ကိ်နာမေတန္တိ ဝဒန္တိ ဝီထိ အာဘုဇတီတိ ပဥ္စဒ္ဝါရာဝဇ္ဇနံ။

တထာ မနောဒ္ဝါရာဝဇ္ဇနံ။

စက္ခတိ အာစိက္ခတိ သမဝိသမံ၊ ရူပံ ဝါ အဿာဒေတိ ဝိဘာဝေတိ ဝါတိ စက္ခု။ သုဏာတီတိ သောတံ။ ဃာယတိ ဂန္ဓေဝါဒါနံ ကရောတီတိ ဃာနံ။ ဇိဝိတနိမိတ္တံ ရသံ အဝ္ဟါယတီတိ ဇိဝ္ဟာ။ ဝိသေသေန ကုစ္ဆိတာနံ ပါပဓမ္မာနံ ကေသာဒီနံ ဝါ အာယော ပဝတ္တိဋ္ဌာနန္တိ ကာယော။ သဗ္ဗတ္ထ ပသာဒေါယေဝ။ တသ္မိ် နိဿိတံ ဝိညာဏန္တိ စက္ခုဝိညာဏာဒိ။

တမေဝါ'ရမ္မဏံ သမ္ပဋိစ္ဆတိ ပဋိဂ္ဂဏှန္တံ ဝိယ ဟောတီတိ သမ္ပဋိစ္ဆနံ။

သမ္မာ တီရေတိ ဝိမံသန္တံ ဝိယ ဘာဝတီတိ သန္တီရဏံ။

ဝဝတ္ထပေတိ သုဋ္ဌု သလ္လက္ခေန္တံ ဝိယ ပဝတ္တတီတိ ဝေါဋ္ဌပ္ပနံ။

ဇဝတိ သီဃံ ဂစ္ဆတိ ဝေဂသာ ပဝတ္တတီတိ ဇဝနံ။

တဿ အာရမ္မဏ' မာရမ္မဏ' မေတဿာတိ တဒါရမ္မဏံ-ဟူသော ဝစနတ္ထ ကြောင့် ဘဝင်စလန စသည်မည်၏။

အတီတဘဝင်။ ။ဝတ္ထာရမ္မဏ သံဃဋ္ဋနံ၊ ဝတ္ထု, အာရုံတို့၏ ထိခိုက်ခြင်းကို။ အတီက္ကမိတ္ဝာ၊ မထိခိုက်ခင် ဆောလျင်စွာလွန်၍။ ဣတံ ဂတံ ပဝတ္တံ၊ ဖြစ်၏။ ဝါ၊ တနည်းလည်း။ တေန၊ ထိုထိခိုက်ခြင်းသည်။ အတီက္ကမိတံ၊ သဟုပ္ပါဒ မထ်ကြပဲ ဆိုင်းတွင့်စား လွန်သွားအပ်၏။ ဣတိတသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ အတီတံ၊ အတီတမည်၏။ တဒေဝ၊ ထိုအတီတသည်သာလျှင်။ ဥပယတ္တိဘဝဿ၊ ဝိပါက်နာမ်ရုပ် သမုတ်ခေါ်ရ ဖြစ်ဆဲဘဝ၏။ အင်္ဂ်ကာရဏံ၊ မသေမပြတ် တစပ်တည်း ဖြင်းကြောင်းဘည်း။ ဣတိတသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ အတီတဘဝင်္ဂံ၊ အတီတဘဝင်မည်၏။

ဘဝင်္ဂစလန။ ။ဝိသဒိသ ဝိညာဏုပ္ပတ္တိ ဟေတုဘာဝေန၊ ဘဝင်အစဉ်နှင့် မတူသော ဝီထိဝိညာဏ်ဖြစ်ကြောင်း၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဘဝင်္သန္တတိ်၊ ဘဝင်အစဉ်ကို။ စာလေတိ၊ လှုပ်စေတတ်၏။ ဝါ၊ တနည်းလည်း။ တဿ၊ ထို့ဘဝင်၏။ စလနံ၊ လှုပ်ခြင်းတည်း။ ဝါ၊ တနည်းလည်း။ ဘဝင်္ဂမေဝ၊ ဘဝင်သည်သာလျှင်။ စလနံ၊ လှုပ်တတ်သည်တည်း။ ဣတိတသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဘဝင်္ဂစလနံ၊ ဘဝင်္ဂစလနမည်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဘဝဂုံပစ္ဆေဒ။ ။တထာ၊ ထို့အတူ။ ဥပစ္ဆိန္နတိ၊ ဖြတ်တတ်၏။ ဝါ၊ တနည်း လည်း။ ဥပစ္ဆိဇ္ဇန်၊ ပြတ်ခြင်း ပြတ်တတ်သည်တည်း။ ဣတိ-တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဘဝဂုံပစ္ဆေဒေါ၊ ဘဝဂုံပစ္ဆေဒမည်၏။

ပဋ္ဌဒ္ဓါရုဝဇ္ဇန်း။ ။စက္ခာဒိ ပဋ္ဌဒ္ဓါရေ၊ စက္ခုစသော ပဋ္ဌဒ္ဓါရ၌။ အာပါထဂတံ၊ ထင်ခြင်းသို့ ရောက်လာသော။ ရူပါဒိပဋ္ဌာရမ္မဏံ၊ ရူပ (အဆင်း)စသော ပဋ္ဌာရုံကို။ အာဝဇ္ဇေတိ၊ ဆင်ခြင်တတ်၏။ တေါ၊ ဤကား။ ကိံ နာမ၊ အဘယ်မည်သည်ဟာနည်း။ ဣတိ ဝဒန္တံဝိယ၊ ဤသို့ဆိုသကဲ့သို့။ အာဘုဇတိ၊ နှလုံးသွင်းတတ်၏။ ဣတိတသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ပဋ္ဌဒ္ဓါရုဝဇ္ဇန်၊ ပဋ္ဌဒ္ဓါရုဝဇ္ဇန်း မည်၏။

မနောဒ္ဓါရုဝဇ္ဇန်း။ ။တထာ၊ ထိုနှင့်တူသော ဝစနတ်ကြောင့်။ မနောဒ္ဓါရု-ဝဇ္ဇန်၊ မနောဒ္ဓါရုဝဇ္ဇန်းမည်၏။

စက္ခု။ ။သမဝိသမံ၊ လမ်းကောင်း, လမ်းဆိုးစသော ညီညွတ်သည့်, မညီ ညွတ်သည်ကို။ စက္ခတိ အာစိက္ခတိ၊ ပြောဆိုတတ်၏။ ဝါ၊ တနည်းလည်း။ ရူပံ၊ ရူပါရုံကို။ စက္ခတိ အဿာဒေတိ၊ သာယာတတ်၏။ ဝါ၊ တနည်းလည်း။ စက္ခတိ ဝိဘာဝေတိ၊ ထင်ရှားပြတတ်၏။ ဣတိတသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ စက္ခု၊ စက္ခုမည်၏။

သောတ။ ။သုဏာတိ၊ ကြားနာတတ်၏။ ဣတိတသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ သော-တံ၊ သောတမည်၏။

ဃာန။ ။ဃာယတိ ဂန္ဓောပါဒါနံ ကရောတိ၊ အနံ့ကိုကပ်၍ ယူခြင်းကို ပြု တတ်၏။ ဣတိတသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဃာနံ၊ ဃာနမည်၏။

ဇိဝှါ။ ။ဇိဝိတနိမိတ္တံ၊ အသက်၏ အကြောင်းဖြစ်သော။ ရသံ၊ ရသဓာတ်ကို။ ဝါ၊ အရသာကို။ အဝှါယတိ၊ ခေါ်ယူတတ်၏။ ဣတိတသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဇိဝှါ၊ ဇိဝှါမည်၏။

ကာယ။ ။ဝိသေသေန၊ အထူးအားဖြင့်။ ကုစ္ဆိတာနံ၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်ဖြစ် ကုန်သော။ ပါပဓမ္မာနံ၊ မေထုန်စသော တရားယုတ်တို့၏။ ဝါ၊ တနည်းလည်း။ ကေသာဒီနံ၊ ဆံစသည်တို့၏။ အာယော ပဝတ္တိဋ္ဌာနံ၊ ဖြစ်ရာ တည်း။ ဣတိတသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ကာယော၊ ကာယမည်၏။

စက္ခုဝိညာဉ်စသည်။ ။သမ္မတ္တ၊ ငါးပုဒ်လုံးတို့၌။ ပသာဒေါ ယေဝ၊ စက္ခု-ပသာဒ စသည်ကိုသာ ကောက်အပ်၏။ တသ္မိံ၊ ထို စက္ခုစသော ပသာဒရုပ်၌။ နိဿိတံ၊ မှီသော။ ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဏ်တည်း။ ဣတိတသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ စက္ခုဝိညာဏာဒိ၊ စက္ခုဝိညာဏ် စသည်မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

သမ္ပဋိစ္ဆန။ ။တမေဝါရမ္မဏံ၊ ထိုပဥ္ဇဝိညာဏ် ယူပြီးသော အာရုံကိုသာလျှင်။ သမ္ပဋိစ္ဆတိ ပဋိဂ္ဂဏှန္တံ ဝိယ ဟောတိ၊ ခံယူသိမ်းဆည်းသကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ သမ္ပဋိစ္ဆနံ၊ သမ္ပဋိစ္ဆန မည်၏။

သန္တီရဏ။ ။သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ တီရေတိ ဝိမံသန္တံ ဝိယ ဘဝတိ၊ စုံစမ်း ဆင်ခြင်သကဲ့သို့ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ သန္တီ-ရဏံ၊ သန္တီရဏ မည်၏။

ဝုဋ္ဌော။ ။ဝဝတ္ထပေတိ သုဋ္ဌု သလ္လက္ခေန္တံ ဝိယ ပဝတ္တတိ၊ ကောင်းစွာ မှတ်သားပိုင်းခြားသကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနံ၊ ဝုဋ္ဌောမည်၏။

ဇော။ ။ဇဝတိ သီဃံ ဂစ္ဆတိ၊ လျင်စွာသွားတတ်၏။ ဝေဂသာ၊ အဟုန်ဖြင့်။ ပဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဇဝနံ၊ ဇော မည်၏။

တဒါရုံ။ ။တဿ၊ ထိုဇော၏။ အာရမ္မဏံ၊ အာရုံသည်။ ဇောဿ၊ ထိုပိဋ္ဌိ ဘဝင်၏။ အာရမ္မဏံ၊ အာရုံတည်း။ ဣတိတသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ တဒါရမ္မဏံ၊ တဒါရုံမည်၏။ (ဤကား ဝစနတ္ထတည်း)

ဘဝင်လှုပ်ခြင်း။ ။ပဥ္ဇာရုံသည် ပဥ္ဇပသာဒ၌ ထိခိုက်လာလျှင် ခုတ်ရာတပါး ရှရာတခြားဟူသကဲ့သို့ ဟဒယဝတ္ထု၌ မှီသော ဘဝင်သည် အဘယ့်ကြောင့် လှုပ်လေ ပြတ်လေသနည်း။ ။ပဥ္ဇပသာဒသည် မဟာဘုတ်၌ မှီသည်၊ မဟာဘုတ်တို့သည် အချင်းချင်း စပ်ကြသည်၊ ယင်းမဟာဘုတ်၌ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်မှီသည်၊ ဟဒယဝတ္ထု၌ ဘဝင်စိတ်မှီသည်၊ ဤသို့ တစပ်တည်း တည်သောကြောင့် လှုပ်လေ ပြတ်လေသည်။ ဥပမာကား စည်မျက်နှာတဖက်မှ တီးနှက် ရိုက်ခတ်သောအခါ တဖက်မှကပ်ထားသော သကာခဲ၌ နားသော ယင်ကောင်၏ တုန်လှုပ် ပျံသွားခြင်းကဲ့သို့တည်း။ ထို့ကြောင့် (သစ္စသင်္ခေပ အဋ္ဌကထာ၊ ဂါထာ ၁၇၆-၌)—

ဃဋ္ဌိတေ အညဝတ္ထုမှိ၊ အညနိဿိတကမ္ပနံ။
ဧကာဗဒ္ဓေန ဟောတိတိ၊ သက္ခရောပမယာ ဝဒေ။

ဟု မိန့်အပ်၏။ ။အညဝတ္ထုမှိ၊ တပါးသော ပဥ္ဇဝတ္ထုကို။ ဃဋ္ဌိတေ၊ ပဥ္ဇာရုံတို့ ထိခိုက်အပ်သည်ရှိသော်။ အညနိဿိတကမ္ပနံ၊ တပါးသော ဟဒယ ဝတ္ထု၌မှီသော ဘဝင်စိတ်၏ လှုပ်ခြင်းသည်။ ဧကာဗဒ္ဓေန၊ တပျစ်တဆက်တည်း စပ်ခြင်းကြောင့်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိဇေံ၊ ဤအနက်ကို။ သက္ခရောပမယာ= သက္ခရောပမာယ၊ သကာခဲဥပမာဖြင့်။ ဝဒေ၊ ဆိုရာ၏။ (ဤလည်း တခန်း)

http://www.dhammadownload.com

မန္ဒာယုကစသော ပသာဒသုံးမျိုးနှင့် ပဋ္ဌဝိညာဏ်မှိရာပသာဒ

ပဋ္ဌဝိညာဏ်သည် မိမိတို့ဖြစ်သောအခါ ထင်ရှားရှိသေး မချုပ်သေးသော ကျေနပညာသ ပသာဒ (၄၉-ပါး) တို့တွင် အတီတဘဝင် တချက်နှင့်ဥပါဒ်ပြိုင်သော ပဋ္ဌဝတ္ထုကို့သာ မှီ၏။ ကြွင်း လေးဆဲ့ရှစ်ခုကို မမှီ။

အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ—

မန္ဒာယုကပသာဒ။ ။အတီတဘဝင်၏ ရှေး တေရသမ (တဆယ့်သုံးခုမြောက်) ဘဝင်၏ ဘင်မှ စ၍ ပဌမဘဝင်၏ ဘင် တိုင်အောင် စိတ္တက္ခဏငယ် သုံးဆယ့် ခုနစ်ချက်နှင့်အကူ ဥပါဒ်သော သတ္တတိံသ (၃၇-ပါး သော)ပသာဒတို့သည် ဒုတိယ တဒါရုံ၏ဘင်သို့ မရောက်ကုန်။ ဤဝီထိ၏ အာရုံအောက် နည်းသော အသက်ရှိခြင်းကြောင့် "မန္ဒံ အာယု ယေသန္တိ"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ **မန္ဒာယုက** မည်ကုန်၏။

အမန္ဒာယုကပသာဒ။ ။အတီတဘဝင်၏ ဌီမှစ၍ ပဋ္ဌဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်း၏ ဘင်တိုင်အောင် စိတ္တက္ခဏငယ် တဆယ့်တချက်တို့နှင့် အတူ ဥပါဒ်သော ကောဒသပသာဒတို့သည် ဒုတိယတဒါရုံ၏ ဘင်ကို လွန်လျက် ဤဝီထိ၏ အာရုံထက် များသောအသက်ရှိခြင်းကြောင့် "အမန္ဒံ အာယု ယေသန္တိ" ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ အမန္ဒာယုက မည်ကုန်၏။

ထို့ကြောင့် ယင်းပသာဒ လေးဆဲ့ရှစ်ခုတို့ကို ပဋ္ဌဝိညာဏ် မမှီသည်။

မဇ္ဈိမာယုကပသာဒ။ ။အတီတဘဝင်၏ဥပါဒ်ခဏ၌ ဥပါဒ်သော ပသာဒသည်ကား ဤဝီထိ၏ အာရုံနှင့် ဟူမျှသော အသက်ရှိခြင်းကြောင့် "မဇ္ဈိမံ အာယု ယဿာတိ"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ မဇ္ဈိမာယုက မည်၏။ ထို့ကြောင့် ပဋ္ဌဝိညာဉ်မှီသည်။

သတ္တတိံသ မန္ဒာယုကာ၊ ကေံဝ မဇ္ဈိမံ မတံ။
အမန္ဒေ'ကာဒသာ စေတိ၊ ဝိညာတဗ္ဗာ ဝိဘာဝိနာ[၁]။ ။မဏိမဥ္ဇူ-ပ-နှာ-၄၄၇။

အနက်ကား လွယ်၏။(မရဏာသန္နဝီထိကိုထောက်၍ ဤစကားကို ယေဘုယျ ဟူ၍ မှတ်)

၁။ မန္ဒာယုကာ၊ မန္ဒာယုက ပသာဒတို့ကို။ သတ္တတိံသ၊ ၃၇-ချက်တို့ဟူ၍။ မတာ၊ သိအပ်ကုန်၏။ မဇ္ဈိမံ၊ မဇ္ဈိမာယုကပသာဒကို။ ကေံဝ၊ တချက်ဟူ၍သာလျှင်။ မတံ၊ သိအပ်၏။ စ၊ ထိုမှတပါး။ အမန္ဒာ၊ အမန္ဒာယုကပသာဒတို့ကို။ ကော ဒသ ဣတိ၊ တဆယ့်တချက်တို့ဟူ၍။ ဝိဘာဝိနာ၊ ပညာရှိသောသူသည်။ ဝိညာတဗ္ဗာ၊ သိအပ်ကုန်၏။

http://www.dhammadownload.com

တနည်း။ ။သခေါ်ဝဏ္ဏနာအလိုကား အတိတဘဝင်၏ရှေး ပဋ္ဌမဘဝင်၏ ဘင် နှင့် အတူဥပါဒ်သော ပဿာဒဿည် ပဋ္ဌဝိညာဏ်ဥပါဒ်သောကာလ ခဏငယ် နှစ်ဆယ့်ခြောက်ချက် အသက်'ဝေမဇ္ဈ'ရောက်သောကြောင့် မဇ္ဈိမာယုက မည်၏။ ထိုမှ ရှေး ခဏငယ် နှစ်ဆယ့်သုံးချက်နောက် စက္ခုဝိညာဏ်၏ ဥပါဒ်တိုင်အောင် ခဏငယ် နှစ်ဆယ့်ငါးချက်တို့နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ပဿာဒတို့သည် အစဉ်အတိုင်း အသက် တိုခြင်း, ရှည်ခြင်းကြောင့် မန္ဒာယုက, အမန္ဒာယုက မည်ကုန်၏။

အမန္ဒာယုကပဿာဒ နှစ်ဆယ့်ငါးခုတို့တွင် အတိတဘဝင်၏ ဥပါဒ်၌ဖြစ်သော အလယ်ပဿာဒတခုကိုသာ ပဋ္ဌာရုံနှင့်အတူ ဥပါဒ်သဖြင့် ထိခိုက်လာ၍ ပဋ္ဌာရုံနှင့် အတူချုပ်သောကြောင့် ပဋ္ဌဝိညာဏ်မှိုသည်၊ ကြင်းပဿာဒ အဋ္ဌစတ္တာလီသတို့ကို မမှီ။ ။ဤ၌ သခေါ်ပဆရာကား ပဋိသန္ဓေစိတ်, စုတိစိတ်တို့ကို ထောက်၍ လျဉ်းပါးသည်။ ယုတ္တိ ရှိပေစ့။

သင်္ဂဟဂါထာ

တေဝိသတိ မန္ဒာယုကာ၊ ကော်ဝ မဇ္ဈိမံ မတံ။
အမန္ဒာ ပဋ္ဌဝိသာတိ၊ အမန္ဒေ မဇ္ဈနိဿိတံ။

မန္ဒာယုကာ၊ မန္ဒာယုကပဿာဒတို့ကို။ တေဝိသတိ၊ ၂၃-ချက်တို့ဟူ၍၊ မတာ၊ သိအပ်ကုန်၏။ မဇ္ဈိမံ၊ မဇ္ဈိမာယုကပဿာဒကို။ ကော်ဝ၊ တချက်ဟူ၍သာလျှင်။ မတံ၊ သိအပ်၏။ အမန္ဒာ၊ အမန္ဒာယုကပဿာဒတို့ကို။ ပဋ္ဌဝိသ၊ ၂၅-ပါးတို့ဟူ၍။ မတာ၊ သိအပ်ကုန်၏။ ဣတိ ဣမေသု တီသု ဝတ္ထုဠေသု၊ ဤပဿာဒဝတ္ထုရုပ်သုံးခုတို့တွင်။ အမန္ဒေ၊ အမန္ဒာယုက နှစ်ဆယ့်ငါးခုတွင်။ မဇ္ဈနိဿိတံ၊ အလယ်ဝတ္ထုရုပ်တခုကိုသာ(ပဋ္ဌဝိညာဉ်သည်)မှီ၏။ ။ဤကား အတိမဟန္တာရုံဝီထိကို ဆိုသည်။

မဟန္တာရုံ, ပရိတ္တာရုံတို့၌ကား မဏိမဋ္ဌအလိုဖြင့် ထိုက်သည်အားလျော်စွာ မန္ဒာယုက သုံးခု သုံးခု လျော့သည်။ အမန္ဒာယုက သုံးခု သုံးခု ဟိုးပွါးသည်။ ထို့ကြောင့် ပရိတ္တာရုံ ခြောက် ဝီထိတို့တွင် အဆုံးစွန် ဝီထိ၌ မန္ဒာယုက တဆယ့်သုံး, အမန္ဒာယုက သုံးဆယ့်ငါး ရှိ၏။ ။သခေါ်ပအလိုဖြင့်ကား မထူးမပြားပြီ။ မှိုရာ ဝတ္ထုရုပ်သာ ပြောင်းလွှဲတော့သည်။ အတိပရိတ္တာရုံ ခြောက်ဝီထိ၌ကား မှိုမည့် ဝိညာဏ်ပင်မရှိသောကြောင့် မှိုရုပသာဒကို မလွှေးချယ်ရပြီ။ ။မန္ဒာ,-မန္ဒ, မဇ္ဈိမာယုက ပြီး၏။

သာဗျာကတာ၊ ကာမဝိထိ၊ ပဉ္စသီတိ၊ နိဋ္ဌိ ဤတွင်တာ။

http://www.dhammadownload.com

အပ္ပနာဝိထိ

အပ္ပနာဝိထိ ၅-ပါး။ ။အပ္ပနာဝိထိသည်လည်း ဈာနဝိထိ, မဂ္ဂဝိထိ, ဖလသမာပတ္တိဝိထိ, အဘိညာဝိထိ, နိရောဓသမာပတ္တိဝိထိအားဖြင့် ငါးပါးအပြား ရှိ၏။

ဈာနဝိထိ ၂-ပါး။ ။ထိုတွင် ဈာနဝိထိသည်လည်း အာဒိကမ္မိကဝိထိ, သမာပဇ္ဇနဝိထိအားဖြင့် နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။

ထိုတွင် အာဒိကမ္မိကဝိထိဖြစ်ဟန်ကား—ဘဝင်္ဂစလန, ဘဝင်္ဂုပစ္ဆေဒ, မနောဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်း, မန္ဒပညဒန္ဓာဘိညပုဂ္ဂိုလ်အား ပရိကံ, ဥပစာ, အနုလုံ, ဂေါတြဘူဟု ဥပစာရသမာဓိဇော လေးကြိမ်၊ တိက္ခပညဒိပွါဘိညပုဂ္ဂိုလ်အား ဥပစာ, အနုလုံ, ဂေါတြဘူဟု သုံးကြိမ်၊ အပ္ပနာသမာဓိဇောဟုဆိုအပ်သော ဈာန်တကြိမ်၊ ဘဝင် ထိုက်သမျှဖြစ်၍ ချုပ်၏။

သမာပဇ္ဇနဝိထိဖြစ်ဟန်ကား—ရပြီးသော ဈာန်ကို သမာပဇ္ဇန, အဓိဋ္ဌာန, ဝုဋ္ဌာနဝသီဘော်သုံးပါးတို့ဖြင့် ဝင်စားလို, ဆောက်တည်လို, ထလိုသည်ရှိသော် ရှေးအတိုင်း ဖြစ်၏။ ဈာန်အကြိမ်များစွာ ကျသည်သာထူး ပြားသည်။

ပစ္စဝေက္ခဏာဝိထိ ဖြစ်ဟန်ကား—ရပြီး ဝင်စားပြီးသော ဈာန်၌ရှိသော ဝိတက်စသောဈာန်အင်္ဂါကို အာဝဇ္ဇနဝသီ, ပစ္စဝေက္ခဏဝသီ နှစ်ပါးတို့ဖြင့် အစိတ် အစိတ် ဆင်ခြင်လိုလတ်သော် ဘဝင်္ဂစလန, ဘဝင်္ဂုပစ္ဆေဒ, မနောဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်း, ပစ္စဝေက္ခဏာ (ကာမဇော) ဇောငါးကြိမ်, ဘဝင်ဖြစ်ထိုက်သမျှဖြစ်၍ ချုပ်၏။

ဈာနဝိထိပေါင်း ၇၂-ပါး။ ။ရူပဈာန်ငါးပါး အရူပဈာန်လေးပါး၊ ဤကိုးပါးကို ကုသိုလ်, ကြိယာနှစ်ပါးနှင့် မြှောက် တဆယ့်ရှစ် ဖြစ်၏၊ ၎င်းတဆယ့်ရှစ်ကို အာဒိကမ္မိက သမာပဇ္ဇနနှစ်ပါးနှင့် မြှောက်ပြန်သော် သုံးဆယ့်ခြောက် ဖြစ်၏၊ ၎င်းသုံးဆယ့်ခြောက်ကို တိက္ခ, မန္ဒပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ပါးနှင့်မြှောက်ပြန်သော် ဈာနဝိထိပေါင်း ခုနစ်ဆယ့်နှစ်ဝိထိ ဖြစ်၏။

ဤ၌ ပထမဈာန်ဝိထိ ရှစ်။ပ။ စတုတ္ထဈာန်ဝိထိ ရှစ်၊ ပဉ္စမဈာန်ဝိထိ လေးဆယ် ရှိ၏။

ပစ္စဝေက္ခဏာဝိထိ ၁၉၂-ပါး။ ။ပစ္စဝေက္ခဏာဝိထိကား ဈာန်အင်္ဂါတပါးတပါး၌ တဝီထိ တဝီထိစီ ရကောင်းသောကြောင့် ပထမဈာန်ရှစ်ဝီထိနောင် လေးဆယ်၊ ဒုတိယဈာန်ရှစ်ဝီထိနောင် သုံးဆယ့်နှစ်၊ တတိယဈာန် ရှစ်ဝီထိနောင် နှစ်ဆယ့်လေး၊ စတုတ္ထဈာန် ရှစ်ဝီထိနောင် တဆယ့်ခြောက်၊ ပဉ္စမဈာန်ဝီထိ လေးဆယ်နောင် ရှစ်ဆယ်၊ ပေါင်း တရာ့ကိုးဆယ့်နှစ်ဝီထိ ဖြစ်၏။

http://www.dhammadownload.com

(သင်္ဂဟကဗျာ)

ဈာန်ကိုးခုကို၊ ကုန်ကို,အာဒသံ၊ တိက်,မန် မြောက်ရေး၊ ဒွေး သတ္တရိ၊ ဈာန်ဝီထိပြား၊ အင်တပါး၌၊ တပါးရကောင်း၊ ပစ္စဝေက်ပေါင်းမှာ၊ များပြားစွာသည်။ ။တရားကိုးဆယ် နှစ် စွန်းတည်း။

ဈာနဝီထိဠ်ဖြစ်သော စိတ်သရုပ်, အာရုံစသည် လက်ာ

ထိုဝီထိတို့တွင် ရှုပဈာနဝီထိဠ် စိတ်သရုပ်စသည်ကို ဤသို့ သိအပ်၏။

ပထမဈာန်၊ အာဒိကမ်၌၊ ချရန်မနော၊ တိဇောကာမ၊ သောမနဿင့်၊ ပထမဈာန်၊ ခုနစ်တန်သာ[1]၊ အာရုံမှာမူ၊ ဘွင်ဟူသမျှ၊ သုံးဝအတိတ်၊ ကံနိမိတ်တည်း၊ ကြွင်းစိတ်ခုနစ်၊ ဥပေက္ခာကြွင်၊ ပဉ္စဝိသတိ၊ ပညတ္တိကို၊ ပြုဘိမြဲစွာ၊ မှီရာမှတ်ရှု၊ ရှေးရှေးဥသည့်၊ ဝတ္ထုဟဒယ၊ စွဲမှီကြသည်။ ။ ဒုတိယ လွတ်ကင်း ရှင်းလေတည်း။

လွတ်ကင်းဒုတိ၊ ရှင်းရှင်းပလေ၊ ကာမသုဂတိ၊ ဘူမိဋ္ဌသာ၊ ဖလာတိဇန်၊ ငါးတန်တွက်စစ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်။ ။စိစစ်ဘဝင် သွင်းလေတည်း။

ကာမတိဟိတ်ဘဝင်လေးခုကို ချဟူလို။ "ဥပေက္ခာ ကြွင်"ဆိုသည်ကား ဌာန၂,ဖလူတည်း။

ထက်ဈာန်မှာလည်း၊ တူစွာဤနှင့်၊ ဆင့်ကာမြှင့်၍၊ ထည့်လင့်ဘွင်ဘုံ၊ အာရုံမှာလည်း၊ အာရမ္မဏ၊ သင်္ဂဟက၊ ပြခဲ့သည့်တိုင်း၊ ကသိဏ်းဆယ်ဝ၊ အသုဘနှင့်၊ ကာယဂတာ၊ အာနာပါန၊ လေးဝဋြဟ္မစိုရ်၊ ကျမ်းဆို လျော်ညီ၊ ဆဗ္ဗိသတိ၊ ပညတ္တိသည်။ ။ရုံးညှိမကျန် ခပင်းတည်း။

သမာပဇ္ဇန၊ ဟူသမျှလည်း၊ ရှုပဘွင်ကုန်၊ ဘုံအကုန်ကို၊ ဆိုရုံမျှသာ၊ အထူးလာသည်။ ။သေသာအာဒိ မယင်းတည်း။

ဝီထိလက်ရိုးဆရာကား သမာပဇ္ဇနဝီထိတို့ဠ် ဘဝင်ချ,ဘုံဖြစ်တို့ကို အဆင့်ဆင့် တိုးပွါး၍ ဆိုင်း။ ယုတ္တိမရှိ၊ ရာသီစုနှင့်လည်း မညီလေ။

ရှုပဈာနဝီထိဠ် စိတ်သရုပ်စသည် ပြီး၏။

၁။ လောကီပထမဈာန် ၃-ပါး (ကုသိုလ်,ဝိပါက်,ကြိယာ)၊ ဖိုလ်ပထမဈာန် ၄-ပါး (သောတာပတ္တိဖိုလ်။ပ။ အရဟတ္တဖိုလ်)။

http://www.dhammadownload.com

အရူပဈာနဝီထိ၌ကား လွယ်လှပြီ။

စတုဓာ သုခပုညမှာ၊ ပဉ္ဇဓာ'ပေက္ခကာ'ပရံ။
သုခကြိယတော စတုဓာ၊ ပဉ္ဇု'ပေက္ခာ မဟဂ္ဂတေ[၁]။

ဤဂါထာကို သဘောကျစေ။

ပစ္စဝေက္ခဏာ၊ ချရာ မနော၊ ကာဇော သောဘန၊ သတ္တရသာ၊ အာရုံမှာမူ၊ ဘဝင်ဟူသမျှ၊ သုံးဝအတိတ်၊ ကံနိမိတ်တည်း၊ ကြွင်းစိတ်များမှာ၊ ဈာန်အင်္ဂါကို၊ ကြွင်းသမာပဇ်၊ နည်းတူဖြစ်သည်။ ။သစ်သစ်ယုံကြည် မငြင်းတည်း။

နိမိတ်,ဘာဝနာစသည် ၃-ပါးစီ။ ။ပရိကမ္မနိမိတ်,ဥဂ္ဂဟနိမိတ်, ပဋိဘာဂနိမိတ်ဟု နိမိတ်သုံးပါး၊ ပရိကမ္မဘာဝနာ,ဥပစာရဘာဝနာ, အပ္ပနာဘာဝနာဟု ဘာဝနာသုံးပါး။ သမာဓိလည်း နည်းတူ သုံးပါးတို့ကို ပိုင်းခြား၍မှတ်။

ရှေ့ချင်းနှစ်တစ်၊ နောက်တစ်နှစ်၊ ယှဉ်လစ် စပ်ယူပါ။

ဒွေသတ္တရိ၊ ဈာန်ဝီထိ၊ နိဋ္ဌိ ဤတွင်တာ။

ဈာနဝီထိ ပြီး၏။

မဂ္ဂဝီထိ

မဂ္ဂဝီထိ ၄-ပါး။ ။မဂ္ဂဝီထိသည်လည်း သောတာပတ္တိမဂ္ဂဝီထိ, သကဒါဂါမိမဂ္ဂဝီထိ, အနာဂါမိမဂ္ဂဝီထိ,အရဟတ္တမဂ္ဂဝီထိအားဖြင့် လေးပါးအပြားရှိ၏။

သောတာပတ္တိမဂ္ဂ ဈာနဝီထိ ၅-ပါး။ ။ထိုတွင် သောတာပတ္တိမဂ္ဂဝီထိသည်လည်း ပထမဈာနဝီထိ,ဒုတိယဈာနဝီထိ,တတိယဈာနဝီထိ, စတုတ္ထဈာနဝီထိ, ပဉ္ဇမဈာနဝီထိအားဖြင့် ငါးပါး အပြားရှိ၏။

၁။ သုခပုညမှာ၊ မဟာကုသိုလ် သောမနဿနှစ်ခုနောင်မှ။ စတုဓာ၊ ရူပါဝစရကုသိုလ် သောမနဿဈာန်ဇောဟူသော လေးပါးအပြားရှိ၏။ ဥပေက္ခကာ၊ မဟာကုသိုလ်တိဟိတ် ဥပေက္ခာနှစ်ခုမှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ ပဉ္ဇဓာ၊ ရူပကုသိုလ် ဥပေက္ခာဈာန်ဇော-၁,အရူပကုသိုလ် ဈာန်ဇော-၄ ဟူသော ငါးပါးအပြားရှိ၏။ သုခကြိယတော၊ မဟာကြိယာတိဟိတ်သောမနဿ နှစ်ခုနောင်မှ။ စတုဓာ၊ရူပါဝစရ ကြိယာသောမနဿဈာန်ဇော ဟူသော လေးပါးအပြားရှိ၏။ မဟဂ္ဂတေ၊ မဟဂ္ဂုတ်၌။ ဥပေက္ခာ၊ မဟာကြိယာတိဟိတ် ဥပေက္ခာနှစ်ခုနောင်မှ။ ပဉ္ဇ၊ ရူပကြိယာဥပေက္ခာဈာန်ဇော-၁, အရူပကြိယာဥပေက္ခာဈာန်ဇော-၄ ဟူသော ငါးပါးအပြားရှိကုန်၏။

http://www.dhammadownload.com

ထိုတွင် ပထမစျာနဝီထိ ဖြစ်ဟန်ကား— စျာနဝီထိအကိုင်းတွင် ဂေါတြဘူနောင် မဂ်တကြိမ်၊ မန္ဒပည ဒန္ဓာဘိညပုဂ္ဂိုလ်အား ဖိုလ်နှစ်ကြိမ်၊ တိက္ခပည ခိပ္ပါဘိညပုဂ္ဂိုလ်အား ဖိုလ်သုံးကြိမ်၊ ဘဝင် ထိုက်သမျှ ဖြစ်၏။

မဂ္ဂဝီထိ၌ သမာပဇ္ဇနဝီထိ မရှိ။ 'ကသ္မာ မဂ္ဂဿ ဧကစိတ္တက္ခဏိကတ္တာ'(အဘယ့်ကြောင့် နည်းဟူမူကား—မဂ်သည် စိတ္တက္ခဏတချက်မျှသာ အသက်ရှည်သည် ဖြစ်သောကြောင့်တည်း)။

ပစ္စဝေက္ခဏာဝီထိ ငါးမျိုး။ ။ပစ္စဝေက္ခဏာဝီထိ ဖြစ်ဟန်ကား— ရအပ်ပြီးသော မဂ်, ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်, ပဟီန ကိလေသာ (ပယ်ပြီးသောကိလေသာ), အပ္ပဟီနကိလေသာ (မပယ်ရသေးသော ကိလေသာ) ဤငါးပါးကို ဆင်ခြင်လိုလဘ်သော် စျာနဝီထိနောင်ကျသော ပစ္စဝေက္ခဏာဝီထိအတိုင်း ချ။ ဤ၌ လျင်မြန်ခြင်းကို အလိုမရှိအပ်ရကား ပစ္စဝေက္ခဏာဇော ခုနစ်ကြိမ်ကျခြင်းသာ ထူးပြားသည်။ ပစ္စဝေက္ခဏာငါးဝီထိတည်း။

ဒုတိယစျာနဝီထိ စသည်လည်း ဤနည်းတူ။ အထက်မဂ် သုံးခုလည်း ဂေါတြဘူအရာ၌ ဝေါဒါန်ချရသည်သာ ထူးသည်။

ပစ္စဝေက္ခဏာဝီထိလည်း အရဟတ္တမဂ်နောင် ဆင်ခြင်ဖို့ရာ ကိလေသာကြွင်း မရှိရကား လေးဝီထိစီသာ ဖြစ်သည်။

သောတာပတ္တိမဂ် စျာနဝီထိ ငါးပါးကို တိက္ခ,မန္ဒပုဂ္ဂိုလ် နှစ်ပါးနှင့်မြှောက်၊ တဆယ်ဖြစ်၏။ ယင်းတဆယ်ကို ပါဒကစျာန်, သမ္မသိတစျာန်, ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယ သုံးပါးနှင့် မြှောက်ပြန်လျှင် သုံးဆယ်ဖြစ်၏။ ဤသို့လျှင် ဂေါတြဘူကျသော 'ဂေါ-ဝါရ' သုံးဆယ်၊ အထက်မဂ် သုံးခုကိုလည်း ဤနည်းတူ မြှောက်၍ ဝေါဒါန်ကျသော 'ဝေါ-ဝါရ' ကိုးဆယ်။ ပေါင်း မဂ္ဂဝီထိ တရာ့နှစ်ဆယ်ဖြစ်၏။

ပစ္စဝေက္ခဏာဝီထိကား အကျဉ်းတခုယုတ် နှစ်ဆယ်၊ အကျယ်အားဖြင့် အောက်မဂ်သုံးခုနောင် တရာ့ငါးဆယ်စီ၊ အရဟတ္တမဂ်နောင် တရာ့နှစ်ဆယ်၊ ပေါင်း ငါးရာ့ခုနစ်ဆယ် ဖြစ်၏။

(သင်္ဂဟသံပေါက်)

မဂ်လေးတန်ကို၊ စျာန်တိက်,မန္ဒ၊ ပါဒကနှင့်၊ သမ္မ,ပုဂ္ဂလဇ်၊ တွက်စစ်မြှောက်က၊ တရာ့နှစ်ဆယ်၊ များကျယ် သောင်းသောင်း၊ ပစ္စဝေက် ပေါင်းမှာ၊ ရသင်္ချာ၊ ငါးရာခုနစ်ဆယ်။

လောကီစျာန်ကို မရသော သုက္ခဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ်၊ ရသော်လည်း ထိုစျာန်ကို ပါဒက သမ္မသိတ မပြုသော စျာနလာဘီ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်ကား သင်္ခါရပေက္ခာ

http://www.dhammadownload.com

ဉာဏ်, အနုလောမဉာဏ် ဟု ဆိုအပ်သော ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာ နိယမအားဖြင့် ပထမဈာန် မဂ် ဖိုလ်ကိုသာ ရကုန်၏။ ။ပါဒကဈာန်, သမ္မသိတဈာန်နှစ်မျိုးစုံ ရှိလျက်နှင့် ပဂ္ဂလဇ္ဈာသယမရှိခဲ့လျှင် အထက်ဈာန်နှင့်တူစွာ မဂ်ဖိုလ်ကို ရ၏[၁]။

ဤမဂ္ဂဝီထိ၌ စိတ်သရုပ်ဝသည်ကား—

သောဟာမဂ္ဂ၊ပဌမဈာန်၊ချရန်မနော၊တိဟေတုကာမတ်၊သောမနဿ[၂] ကုသိုလ်၊ မိမိဖိုလ်မဂ်၊ ဤငါးမျက်သာ၊ အာရုံမှာမူ၊ ဘွင်ဟူသမျှ၊ သုံးဝ အတိတ်၊ ကံနိမိတ်တည်း၊ ကြွင်းစိတ် နုတိုင်၊သုံးဆိုင်ဘူမ၊ သခါရတည်း၊ ကြွင်းထနိဗ္ဗာန်၊မှီရန်မှတ်ဂျှ၊ ရှေးရှေးဥသည့်၊ ဝတ္ထုဟဒယ၊ စွဲမှီရသည်။ ။ ဒွိဟလွတ်ကင်း ရှင်းလေတည်း။

မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း, ပရိကံ,ဥပစာ, အနုလုံတို့သည် တေဘူမိက သခါရကို အာရုံပြုကုန်၏၊ ဂေါတြဘူ, ဝေါဒါန်,မဂ်,ဖိုလ် တို့သည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုကုန်၏ ဟူလိုသည်။

လွတ်ကင်းဒွိဟ၊ ရှင်းရှင်းပလေ၊ ကာမ သုဂတိ၊ ဘူမိရှုပေ၊ တိဟေသက၊ မဂ္ဂဖလဋ္ဌ၊ သုံးကန်တွက်စစ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်။ ။စိစစ်ဘဝင် သွင်းလေတည်း။

ပဋ္ဌဝေါကာရ တိဟိတ်ဘဝင်ကိုးခုကို ချ ဟူလိုသည်။ ။ဒုတိယဈာန်စသည် ဤနည်းတူ။

အထက်မဂ်သုံးခု၌ကား စတုဝေါကာရဘုံ၌လည်း ဖြစ်ရကား တိဟိတ်ဘဝင် တေရသကို ချအပ်၏။ ပစ္စဝေက္ခဏာဝီထိ၌လည်း မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ဆင်ခြင်ရာ၌ ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇောကိုသာ ချအပ်၏။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း, ပစ္စဝေက္ခဏာ ဇောတို့သည်—

မဂ္ဂံ ဖလဉ္စ နိဗ္ဗာနံ၊ ပစ္စဝေက္ခတိ ပဏ္ဍိတော။
ဟီနေ ကိလေသေ သေသေ စ၊ ပစ္စဝေက္ခတိ ဝါ န ဝါ။

ဟူ၍ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ၊နှာ-၁၆၂-၌ လာသော ငါးပါးကို အာရုံပြုကုန်၏။ ဖလဋ္ဌ ပုဂ္ဂိုလ်လေးယောက်၌သာ ဖြစ်၏။ ဤမျှသာ ထူးသည်။

သတံ ဝီသတိ၊ မဂ်ဝီထိ၊ နိဋ္ဌိ ဤတွင်တာ။

(မဂ္ဂဝီထိ ပြီး၏။)

၁။ နောက်ဆက်တွဲကြည့်ပါ။

၂။ ပထမဈာန်မှ စတုတ္ထဈာန်အထိ ဥပစာရဇောဟုခေါ်သော ပရိကံ, ဥပစာ, အနုလုံ, ဂေါတြဘူကာမဇောတို့မှာ သောမနဿ ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ဖလသမာပတ္တိဝီထိ

ဖလသမာပတ္တိဝီထိဖြစ်ဟန်ကား—ဘဝင်စလန့, ဘဝင်ုပစ္ဆေဒ, မနောဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်း, ပန္ဒပညပုဂ္ဂိုလ်အား အနုလုံလေးကြိမ်။ တိက္ခပညပုဂ္ဂိုလ်အား သုံးကြိမ်။ ဖိုလ် အလိုရှိတိုင်း များစွာ၊ ဘဝင် များစွာဖြစ်၍ ချုပ်၏။ ။ဤ၌ မနောဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်း, အနုလုံတို့သည် တေဘူမကသခ်ါရကို အာရုံပြုကုန်၏။ ဖိုလ်ဇောတို့သည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုကုန်၏။ မိမိ ဖလင္ဌံပုဂ္ဂိုလ်တယောက်စီ၌သာ ဖြစ်၏။ အကြွင်း မဂ္ဂဝီထိနှင့် နည်းတူ။

အစွန်းတရာ၊ နှစ်ဆယ်သာ၊ ဖလာဝီထိပေါင်း။

မင်,ဖိုလ်နှစ်ပါး ပေါင်းမူကား—

အဋ္ဌဝီသ သုခါပုညာ၊ သတ္တဓာ ပေက္ခကာ[1]ပရံ။
သုခကြိယတော စတုဓာ၊ ဧကော[2]ပေက္ခာ အနုတ္တရေ[3]။

ဤဂါထာကို သဘောကျစေ။ ။မဟဂ္ဂုတ်နှင့် ရောပြန်လျှင် "ဒွတ္တိံသ သုခပုညမှာ" စသော အဘိမ္မေတ္ထသင်ဟ ဂါထာအတိုင်း ထွက်၏။ သဘောကျစေ။

(သင်ဟကဗျာ)

ဂေါတြဘူ၊ နောက်မူ စံထုံး၊ နှစ်ဆယ့်သုံး မှန်၊ ဝေါဒါန် နောက်ပါး၊ ဆယ့်ငါးကြိုက်ကြုံ၊ အနုလုံ နောက်၊ ရောက်သည် နှစ်ဆယ်၊ အကျယ်ရွေးစစ်၊ ငါးဆယ့်ရှစ်လီ၊ ဆဗ္ဗီခေပါ၊ အပွနာ သည်။ ။သခ်ျာပေါင်းစု အခွဲတည်း[4]။

၁။ သုခါပုညာ၊ သောမနဿသဟဂုတ် ဥာဏသမ္ပယုတ် မဟာကုသိုလ်ဇော ၂-ခု မှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ အဋ္ဌဝီသ၊ မင်သောမနဿ ၁၆, အောက်ဖိုလ် သောမနဿ ၁၂-အားဖြင့် ၂၈-ပါးသော လောကုတ္တရာအပွနာဇောတို့သည်။ (ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။) ဥပေက္ခကာ၊ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဥာဏသမ္ပယုတ် မဟာကုသိုလ်ဇော ၂-ခုမှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ [အပွနာ၊ လောကုတ္တရာ အပွနာဇော တို့သည်။] သတ္တဓာ၊ မင်ဥပေက္ခာ ၄, အောက်ဖိုလ်ဥပေက္ခာ ၃-အားဖြင့် ၇-ပါးအပြားရှိကုန်၏။ သုခကြိယတော၊ မဟာကြိယာတိဟိတ် သောမနဿဇော ၂-ခုမှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ (အပွနာ၊ လောကုတ္တရာ အပွနာဇောတို့သည်။) စတုဓာ၊ အရဟတ္တဖိုလ်သောမနဿအားဖြင့် ၄-ပါးအပြားရှိကုန်၏။ အနုတ္တရေ၊ လောကုတ္တရာစိတ်၌။ ဥပေက္ခာ၊မဟာကြိယာတိဟိတ် ဥပေက္ခာဇော ၂-ခုမှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ ဧကော၊အရဟတ္တဖိုလ် ဥပေက္ခာအပွနာဇောတပါးသည်။ (ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။)

၂။ နောက်ဆက်တွဲကြည့်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ဝီထိပေါင်းကား—

ဒုဝေသတ၊ တာလီသ၊ လောကဥတ္တရာ။
တြိသတ၊ ဒွါဒသ၊ ပေါင်းက အပ္ပနာ။
စတုသတ၊ တိဉီန၊ ဆောထ သဗ္ဗကာ[၁]။

အဘိညာဉ်ဝီထိ

ဆိုလတ္တံ့သော အဘိညာဝီထိ, နိဆောဝသမာပတ္တိဝီထိတို့သည်လည်း ဤ၌ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ဝင်ကုန်ပြီ။ ဖြစ်ဟန်ထူးသောကြောင့်သာ အသီး ထုတ်၍ ဆိုရသည်။

အဘိညာဉ်ဝီထိ ၇-ပါး။ ။ထိုအဘိညာဝီထိသည် ဒိဗ္ဗစက္ခု, ဒိဗ္ဗသောတ, ဣဒ္ဓိဝိဓ, ပရစိတ္တဝိဇာနန, ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ, ယထာကမ္မုပဂ, အနာဂတံသ အဘိညာဝီထိအားဖြင့် ခုနစ်ပါး အပြားရှိ၏။

ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ဝီထိ။ ။ထိုတွင် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဝီထိ ဖြစ်ဟန်ကား— ယေဘုယျအားဖြင့် သမာပတ် ရှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံပြီးသောပုဂ္ဂိုလ်သည် ဒုရ, ပဋိစ္ဆန္ဒ, သဏ္ဍ, သုခုမဖြစ်သော ရူပါရုံကိုသော်လည်း မြင်လိုလတ်သော် တေဇော'ဒါတာ'လောက ကသိုဏ်း (တေဇောကသိုဏ်း, ဩဒါတကသိုဏ်း, အာလောကကသိုဏ်း) သုံးပါးတို့တွင် တပါးပါး၌ ရူပပဋ္ဌမစျာန်ကို ဝင်စား၏။ (ဤကား ပရိကံ၏ အခြေဖြစ်သော ပါဒကစျာနဝီထိတည်း။)

ထို့နောင် မမြင်ရသေးသော အနာဂတ်ရူပါရုံကို အာရုံပြု၍ "တေဿ ရူပံ ပဿာမိ၊ တေံ ရူပံ ပဿာမိ" ဟု ဆောက်တည်သောအားဖြင့် ကာမ မနောဒွါရဝီထိတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ (ဤကား ပရိကမ္မဝီထိတည်း။)

ထို့နောင် ရှေးအတိုင်း ကသိုဏ်းသုံးပါးတို့တွင် တပါးပါး၌ ရူပ ပဋ္ဌမစျာန်ကို ဝင်စားပြန်၏။ (ဤကား အဘိညာဉ်၏ အခြေဖြစ်သော ပါဒကစျာနဝီထိတည်း။)

ထို့နောင်မှ အဓိဋ္ဌာန်အပ်ပြီးသော ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံကို အာရုံပြု၍ အလွန်အကျူး အထူးသိတတ်သော စျာန်တကြိမ်ကျသော ရူပပဋ္ဌမစျာန်အဘိညာဝီထိ ဖြစ်၏။ ဤသို့ လေးဝီထိ ချအပ်၏။

ကြွင်း အဘိညာခြောက်ပါး၌လည်း နည်းတူ။

၁။ နောက်ဆက်တွဲကြည့်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဉ်၏ ပါဒကစျာန် နှစ်ဝိထီမှာကား ကသိုဏ်းဆယ်ပါးတွင် **ထိုက်ထုတပါးပါးကို** ဆို။ **ဝိထိလက်ရိုးဆထုကား ဣဒ္ဓိဝိဓ** အဘိညာမှာ ပထဝီကသိုဏ်းကို အာရုံပြုရ၏ဟု ဆို၏။ ကြွင်း အဘိညာခြောက်ပါးမှာ အာလောက ကသိုဏ်းကို အာရုံပြုရ၏ဟု ဆို၏။ သာဂကလည်း မရှိ၊ ယုတ္တိလည်း **မရသော** ကြောင့် ဥပလက္ခဏ နိဒဿနနည်းအားဖြင့် ဆိုသည်ဟု ယူရန်ရှိသည်။ [အကျယ်ကို သိလိုမူ အထက် စုဒ္ဒသမကထာ သမထအရာ အဘိညာ အခန်းမှာမှ သိရလတ္တံ့။]

ကျန်အဘိညာဉ်များ၌ အဓိဋ္ဌာန်ပုံများ။ ။ဒိဗ္ဗသောတအဘိညာဉ်၌ "တေသဉ္စ သဒ္ဒံ သုဏောမိ"။ ဣဒ္ဓိဝိဓ အဘိညာဉ်၌ "သတံ ဟောမိ, သဟဿံ ဟောမိ"။ ပရစိတ္တဝိဇာနနအဘိညာဉ်၌ "တေသဉ္စ စိတ္တံ ဇာနာမိ"။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိအဘိညာဉ်၌ "ပုဗ္ဗေ နိဝုတ္ထံ ခန္ဓံ ဇာနာမိ"။ ယထာကမ္မူပဂအဘိညာဉ်၌ "အတီတံ ကမ္မံ ဇာနာမိ"။ အနာဂတံသ-အဘိညာဉ်၌ "အနာဂတံ ခန္ဓံ ဇာနာမိ"။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်သည်။

အဘိညာဉ်တို့၏ အာရုံများ။ ။ဒိဗ္ဗသောတသည် ပစ္စုပ္ပန်သဒ္ဒါရုံကိုအာရုံပြု၏။ ဣဒ္ဓိဝိဓသည် ပါဒကစျာန်နှင့် နိမ္မိတရုပ်တို့ကို အာရုံပြု၏။

ပရစိတ္တဝိဇာနနသည် ရှေ့ခုနစ်ရက် နောက် ခုနစ်ရက်အတွင်း သူတပါးတို့၏ စိတ်, စေတသိက်ကို အာရုံပြု၏။

ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိသည် ရှေးအနန္တရ ဘဝ စုတိမှစ၍ အဇ္ဈာဝုတ္ထနိဝါသ, ဂေါစရနိဝါသအားဖြင့် နေခဲ့ဘူး သုံးခဲ့ဘူး(အာရုံပြုခဲ့ဘူး)သော မိမိ, သူတပါး တို့၏ ခန္ဓာငါးပါး၊ ထိုခန္ဓာငါးပါးနှင့်စပ်သော အမည်အမျိုးစသော ပညတ်, နိဗ္ဗာန်၊ ဤအာရုံခြောက်ပါးကို အာရုံပြု၏။

ယထာကမ္မူပဂသည် အတိတ်ဖြစ်သော လောကီကုသိုလ်, အကုသိုလ်ကံ စိတ္တဇုပ္ပါဒ်ကို အာရုံပြု၏။

အနာဂတံသသည် အနာဂတ်ဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါး, ထိုခန္ဓာငါးပါးနှင့် စပ်သော အမည်အမျိုးစသောပညတ်,နိဗ္ဗာန် ဤအာရုံခြောက်ပါးကိုအာရုံပြု၏။

ဤအဘိညာဉ်ခုနစ်ပါးကို ကုသိုလ်, ကြိယာ နှစ်ပါးနှင့်မြှောက် တဆဲ့လေး ဖြစ်၏။ ၎င်းကို တိကၠ, မန္ဒ နှစ်ပါးနှင့်မြှောက်ပြန်သော် နှစ်ဆဲ့ရှစ်ဝိထိ ဖြစ်၏။ စိတ် သရုပ်စသည် လွယ်ပြီ။

အဘိညာဉ်ငါးပါးဟူ၍ ဒိဗ္ဗစက္ခုနှင့်ကင်း၍ ပရိကမ် အသီးအခြား မရှိရကား ယထာကမ္မူပဂ, အနာဂတံသနှစ်ပါးကို ဒိဗ္ဗစက္ခု၌ သွင်းသည်။

http://www.dhammadownload.com

အနာဂတံသဉ္ဇာဏဉ္ဇ၊ ယထာကမ္မုပဂံ တထာ
တန္ဒိဿိတတ္တာ ဂစ္ဆန္တိ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုမြို့ သင်္ဂဟံ [၁]။
နာမရူပပရိစ္ဆေဒ (ဂါထာ-၁၄၉၃။)

အဘိညာခြောက်ပါးဟူရာ၌ အာသဝက္ခယအဘိညာကိုထည့်သည်။

ဣဒ္ဓိဝိဓံ, ဒိဗ္ဗသောတံ၊ ပရစိတ္တဝိဇာနနာ။
ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခာ'သဝက္ခယော။
ဆဋ္ဌာဘိညေဟိ သမ္ပန္ဒံ၊ ဝန္ဒေ ပုရိသကုဉ္ဇရံ။ ။သုတဝန္ဒနာ။

(သင်္ဂဟသံပေါက်)

စ,သော,ဣဒ်,ပ၊ ပုဗ်,ယ,အ-ဟု၊ သတ္တဘိညာ၊ ငါးဖြာဖြစ်က၊ ယ-နှင့် အ-ကို၊ စ-၌ သွင်းယူ၊ ခြောက်မူ အာသဝက်၊ ထိုဝယ်စွက်၊ သုံးချက် နားလည်စေ။

အဓိဋ္ဌာန, ဝိကုဗ္ဗန, မနောမယ, ဉာဏဝိပ္ပါရ, သမာဓိဝိပ္ပါရ, အရိယ, ကမ္မ-ဝိပါကဇ, ပုညဝတော, ဝိဇ္ဇာမယ, တတ္ထတတ္ထသမ္မာပယောဂပစ္စယဣဒ္ဓိအားဖြင့် တန်းခိုးဆယ်ပါးတို့တွင် အစသုံးပါးကိုသာ ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဉ်ဟူရာ၌ ယူအပ်၏။

အ,ဝိ,မ,ဉာဏ်၊ သ,အ,ကံ၊ ပုညံ,ဝိဇ္ဇာ,တတ်။
ဣဒ္ဓိဝိဓာ၊ ဘိညာမှာ၊ စစ္စာ သုံးပါးမှတ်။
ဝီထိဘိညာ၊ ဌဝီသာ၊ ဤခါ အပြီးသတ်။

အဘိညာဉ်ဝီထိ ပြီး၏။

နိရောဓ သမာပတ္တိဝီထိ

နိရောဓသမာပတ္တိဝီထိ ဖြစ်ဟန်ကား—သမာပတ် ရှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်,ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် "ဘာရာ ဟဝေ ပဉ္ဇကွန္ဓာ [၂]" (သံ-၂၊၂၂) လေးလံစွာသော ခန္ဓာဝန်ကို ဆောင်ရွက်ရသဖြင့် လွန်စွာငြီးငွေ့လှ၍ ဒိဋ္ဌမေ

၁။ အနာဂတံသ ဉာဏဉ္ဇ၊ အနာဂတံသဉာဏ်သည်ငှင်း။ တထာ၊ ထိုမှတပါး။ ယထာ-ကမ္မုပဂံ စ၊ ယထာကမ္မုပဂဉာဏ်သည်ငှင်း။ တန္ဒိဿိတတ္တာ၊ ထိုဒိဗ္ဗစက္ခုလျှင် မှီရာရှိသည့် အဖြစ်ကြောင့်။ ဒိဗ္ဗစက္ခုမြို့၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်၌။ သင်္ဂဟံ၊ ရေဟွက်ပေါင်းရုံးခြင်းသို့။ ဂစ္ဆန္တိ၊ ရောက်ကုန်၏။ (ကျန်ဂါထာအနက်လွယ်)။

၂။ ဟဝေ၊ စင်စစ်။ ပဉ္ဇကွန္ဓာ၊ ခန္ဓာငါးပါးတို့သည်။ ဘာရာ၊ လေးလံလှသော ဝန်ထုပ် ဝန်ပိုးကြီးတို့မည်ကုန်၏။

http://www.dhammadownload.com

နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို ခံစားလိုလတ်သော် လောကီပထမဈာန်ကို ဝင်စားပြီး၍ ထိုဈာန်၌ရှိသော သခ်ါရကို အနိစ္စ,ဒုက္ခ,အနတ္တ ဟု ဝိပဿနာရှု၏။

ဤနည်းတူစွာ အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်တိုင်အောင် ဝင်စားပြီးလျှင် အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်မှထ၍နာနာဗဒ္ဓအဝိကောပန,သံဃပဋိမာနန,သတ္ထုပက္ကောသန, အဒ္ဓါနပရိစ္ဆေဒ၊ ဤပုဗ္ဗကိစ္စ လေးပါး[၁] ကိုပြုသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား ကာမမနောဒွါရဝီထိတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ရူပဘုံ၌ကား—ဤလေးကိစ္စကို ပြုဖွယ်မရှိ။

ထို့နောင် နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်ကို ဝင်စား၏၊ ယင်းဈာန်နှစ်ကြိမ်အဆုံး၌ ကာမသုဂတိခုနစ်ဘုံ၌ဖြစ်လျှင် ခုနစ်ရက်, ရူပဘုံ၌ ဖြစ်လျှင် အလိုရှိတိုင်း စိတ်,စေတသိက်, စိတ္တဇရုပ်တို့ ချုပ်၏၊ တိဇရုပ်, ဒွိဇရုပ်တို့၏ ဖြစ်ခြင်း,တည်ခြင်းသည် ရှိသေး၏၊ ဤသို့ချုပ်ခြင်းသည် နိရောဓသမာပတ်မည်၏။

သမာပတ်မှထသောအခါ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်မှာ အနာဂါမိဖိုလ်တကြိမ်,ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်မှာ အရဟတ္တဖိုလ်တကြိမ် ဖြစ်ပြီးနောက် ဘဝင် အကြိမ်များစွာဖြစ်၍ ချုပ်၏။

နိရောဓဝီထိကို ကာမ,ရူပဘုံနှစ်ပါးနှင့်မြှောက် နှစ်ပါး၊ ၎င်းကို အနာဂါမ်, ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ပါးနှင့် မြှောက်ပြန်သော် လေးပါး၊ ၎င်းကို တိက္ခ,မန္ဒပုဂ္ဂိုလ် နှစ်ပါးနှင့်မြှောက်ပြန်သော် ရှစ်ပါးဖြစ်၏။　　။စိတ်သရုပ်စသည် လွယ်ပြီ။

သခ်ျာအဋ္ဌ၊ နိရောဓ၊ ဤမျှနိဋ္ဌိတာ။

စိတ်တို့၏တကြိမ်ဖြစ်ခြင်းစသောနည်းဖြင့်သရုပ်ခွဲခြင်း

ဤဝီထိသင်္ဂဟ၌ သရုပ်ခွဲပုံကား—ဒွိပဉ္ဇဝိညာဏ်, မနောဓာတ်, မဂ်စိတ်၊ ဤတဆယ့်ခုနစ်ခုသော စိတ်တို့သည် တကြိမ်သာ ဖြစ်ကုန်၏။

သုခသန္တီရဏသည် တကြိမ်၎င်း နှစ်ကြိမ်၎င်း ဖြစ်၏။ (သန္တီရဏကိစ္စနှင့် တဒါရုံကိစ္စ)

၁။ ပုဗ္ဗကိစ္စလေးပါး-(၁) နာနာဗဒ္ဓ အဝိကောပန (နာနာ + အဗဒ္ဓ + အဝိကောပန)=မိမိကိုယ်နှင့်ကင်းကွာနေသည့် ကျောင်း သင်္ကန်းစသောပစ္စည်းအမျိုးမျိုးတို့ မပျက်စီးပါစေသတည်း။ (၂) သံဃပဋိမာနန=သံဃာတို့ တောင့်တ အလိုရှိအပ်လျှင် (သမာပတ်မှ ထပါစေသတည်း)။(၃) သတ္ထုပက္ကောသန=ဘုရားခေါ်တော်မူလျှင် (သမာပတ်မှ ထပါစေသတည်း)။ (၄) အဒ္ဓါန ပရိစ္ဆေဒ = နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားနေစဉ် (၇-ရက်အဘွင်း) သေမည် မသေမည် အသက်အပိင်းအခြားကို ဆင်ခြင်ကြည့်ရှုခြင်း။

http://www.dhammadownload.com

နေဝသညာနာသညာယတန ကုသိုလ်, ကြိယာကြဉ်သော မဟဂ္ဂုတ်စိတ် နှစ်ဆယ့်ငါးခုတို့သည် တကြိမ်ငင်း အကြိမ်များစွာငင်း ဖြစ်ကုန်၏။ (အာဒိ-ကမ္မိကစျာန်နှင့် သမာပတ္တနစျာန်)

မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းတခုသည် တကြိမ်ငင်း နှစ်ကြိမ်ငင်း သုံးကြိမ်ငင်း ဖြစ်၏။ (အာဝဇ္ဇနကိစ္စ၊ ဝုဋ္ဌေါကိစ္စ)

ကာမပဋိသန္ဓေ ၁၀-ပါးနှင့် နေဝသညာနာသညာယတန ကုသိုလ်, ကြိယာ၊ ဤတဆယ့်နှစ်ခုတို့သည်တကြိမ်ငင်း နှစ်ကြိမ်ငင်း အကြိမ်များစွာငင်းဖြစ်ကုန်၏။ (ပဋိသန္ဓေကိစ္စ, တဒါရုံကိစ္စ, ဘဝင်ကိစ္စ, အာဒိကမ္မိကစျာန်, သမာပတ္တနစျာန်)

အောက်ဖိုလ်နှစ်ခုသည် နှစ်ကြိမ် သုံးကြိမ် အကြိမ်များစွာဖြစ်၏။(မဂ္ဂပုဂ္ဂိုလ် တိကွပုဂ္ဂိုလ်တို့၏မဂ်ဝီထိ, ဖလသမာပတ္တိဝီထိ)

အထက်ဖိုလ်နှစ်ခုတို့သည် တကြိမ် နှစ်ကြိမ် သုံးကြိမ် အကြိမ်များစွာဖြစ်ကုန်၏။(နိရောဓသမာပတ်မှထခါန်, မဂ္ဂပုဂ္ဂိုလ်, တိကွပုဂ္ဂိုလ်,ဖလသမာပတ္တိဝီထိ)

အကုသိုလ်,မဟာကုသိုလ်,ကြိယာဝိပွယုတ် ဟသိတုပ္ပါဒ်၊ ဤနှစ်ဆယ့်တခုတို့သည် ငါးကြိမ် ခြောက်ကြိမ် ခုနစ်ကြိမ် ဖြစ်ကုန်၏။ (ဇောကိစ္စ)

မဟာကုသိုလ် ကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်ရှစ်ခုတို့သည် သုံးကြိမ် လေးကြိမ် ငါးကြိမ် ခြောက်ကြိမ် ခုနစ်ကြိမ် ဖြစ်ကုန်၏။ (ဥပစာရသမာဓိဇော, ပစ္စဝေက္ခဏာဇော, မရဏာသန္နဇော, ပကတိဇော) ပေါင်းသော် စိတ်တခုယုတ်ကိုးဆယ် ဖြစ်၏။

ဤအရာဝယ်၊ အလွယ်တကူ၊ ဆောင်ယူရန်ဘို့၊ ကဗျာပျို့ကား—
ဤသို့တက်။

တကြိမ်သာဖြစ်၊ ဆယ့်ခုနစ်တည်း။ တစ်နှစ်တပါး။ တစ်,အများကား။ နှစ်ဆယ့်ငါးဖြစ်။ တစ်နှစ်သုံးမှာ၊ တခုသာတည်း။ တခါနှစ်များ၊ ဆယ့်နှစ်ပါးလုံး။ နှစ်သုံးများမြောက်၊ ဒွေးဟုကောက်လေ။ ငါးခြောက်ခုနစ်၊ နှစ်ဆယ့်တစ်မှတ်။ တစ်နှစ်သုံးများ၊ နှစ်ပါးဟုရေး။ သုံး လေး ငါး ခြောက်၊ ခုနစ်မြောက်မှာ၊ ရှစ်ခုလာ၏။ ဖွေရှာရွေးနုတ်၊ အကုန်ထုတ်သည်။ ။ ကော်ယုတ် ကိုးဆယ် စိတ်ပေါင်းတည်း။

ဝါရဘေဒ

တနည်းလည်း[1]။ ။တကြိမ် ဖြစ်ကောင်းသောစိတ် ငါးဆယ့်ရှစ်၊ နှစ်ကြိမ် ဖြစ်ကောင်းသောစိတ် တဆယ့်ရှစ်၊ သုံးကြိမ် တဆယ့်သုံး၊ လေးကြိမ် ရှစ်၊

၁။ နောက်ဆက်တွဲကြည့်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ငါးကြိမ် နှစ်ဆယ့်ကိုး၊ ခြောက်ကြိမ် ခုနစ်ကြိမ် နည်းတူ၊ အကြိမ်များစွာဖြစ် ကောင်းသောစိတ် လေးဆယ့်တခုရှိ၏၊ ရှေးနည်းကိုကြည့်၍ ခွဲလေ၊ မခဲ။ ။ မဏိမဥ္ဇူဠ္ဌကား ပဋိသန္ဓေနောင် ဘဝင် တဆယ့်သုံးကြိမ် တဆယ့်လေးကြိမ်၊ တဆယ့်ငါးကြိမ် တဆယ့်ခြောက်ကြိမ်၊ မဂ္ဂဝီထိ၌ ဖိုလ်တကြိမ် နှစ်ကြိမ် သုံးကြိမ် နိရောဓသမာပတ်၏ရှေ့ နေဝသညာနာသညာယတန ဈာန်တကြိမ် နှစ်ကြိမ်ကျ သည်ဟု ဆို၏၊ ဆရာတို့ ချရိုးမရှိ၍ မဆိုလိုက်ပြီ။ (ဤကား ဝါရဘေဒ)

ဥပ္ပတ္တိက္ကမ

တနည်း။ ။အနန္တရပစ္စည်း ပဋ္ဌာန်းနည်းဖြင့်လည်း ခွဲအပ်၏၊ ခွဲဟန်ကား —

ပဋိသန္ဓေနောင် ဘဝင်ဖြစ်၏၊ ဘဝင်နောင် ဘဝင်, အာဝဇ္ဇန်း, စုတိဖြစ်၏၊ ပဉ္ဇဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းနောင် ပဉ္ဇဝိညာဏ်၊ ၎င်းနောက် သမ္ပဋိစ္ဆိုန်း၊ ၎င်းနောက် သန္တီရဏ၊ ၎င်းနောက် ဝုဋ္ဌော၊ ဝုဋ္ဌောနောက် ဝုဋ္ဌော ကာမဇော ပဉ္ဇဝေါကာရဘဝင်၊ မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းနောက် ကာမဇော၊ ကာမဇောနောက် ကာမဇော, မဟဂ္ဂုတ် ဇော, လောကုတ္တရာဇော, တဒါရုံ, ဘဝင်, စုတိ၊ အပ္ပနာဇောနောက် အပ္ပနာ ဇော, တိဟိတ်ဘဝင်၊ တဒါရုံနောက် တဒါရုံ, ကာမဘဝင်, စုတိ၊ စုတိနောက် ပဋိသန္ဓေ ဖြစ်၏။

ဤအရာဝယ် မှတ်လွယ်ဘို့ရာ ကဗျာအချုပ်ကား—

သန္ဓေဘဝင်၊ ပဉ္ဇဒ္ဓါရာ၊ ပဉ္ဇာသမ္ပ၊ တီရဏ ဝုဋ္ဌော၊ မနောဇဝါ၊ တဒါစုတိ၊ ဖြစ်ဘိကမ၊ ဧက်ဒသနောက်၊ ကျရောက်စိတ်ကို၊ ရွှေးကောက် ဆိုက။ ။မငြင်မငြိုကွဲလိမ့်တည်း။ (ဤကား ဥပ္ပတ္တိက္ကမ)

ဘူမိဇာတိဘေဒ

တနည်းလည်း[၁]။ ။(ကာမ,ရူပ,အရူပဘုံတို့၌ အကုသိုလ်ဇောစောခဲ့သော်) အကုသိုလ်ဇောနောက် အကုသိုလ်ဇော, ကာမဝိပါက်, ရူပဝိပါက်, အရူပဝိပါက်၊ ဤလေးမျိုး (တို့သည် ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ဇော, တဒါရုံ, ဘဝင်, စုတိ အဖြစ်ဖြင့်) ဖြစ်၏။

ကာမကုသိုလ်ဇောနောက် ကာမ, ရူပ, အရူပ, အနုတ္တရကုသိုလ်, ဝိပါက်၊ ဤရှစ်မျိုး (ဇော, တဒါရုံ, ဘဝင်, စုတိ, အဖြစ်ဖြင့် ထိုက်သည်အားလျော်စွာ) ဖြစ်၏။

၁။ နောက်ဆက်တွဲကြည့်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ကာမဝိပါက်နောက် ကာမဝိပါက်, ရူပဝိပါက်, အရူပဝိပါက်, ကာမကြိယာ၊ ဤလေးမျိုးဖြစ်၏။ (ပဥ္စဒ္ဒါရဝီထိ၊ မနောဒ္ဒါရဝီထိ၊ ကာမဘုံမှ စုတေသင်္ဘဝးသည့် ပဋိသန္ဓိဝီထိများ)

ကာမကြိယာနောက် အကုသိုလ်, ကာမကုသိုလ်, ကာမဝိပါက်, ရူပဝိပါက်, အရူပဝိပါက်, အနုတ္တရဝိပါက်၊ ကာမ,ရူပါ,ရူပကြိယာ၊ ဤကိုးမျိုးဖြစ်၏။

ရူပကုသိုလ်နောက် ရူပကုသိုလ်, ကာမဝိပါက်, ရူပဝိပါက်၊ ဤသုံးမျိုးဖြစ်၏။ ရူပဝိပါက်နောက် ကာမ,ရူပါ,ရူပဝိပါက်၊ ကာမကြိယာ၊ ဤလေးမျိုးဖြစ်၏။ ရူပကြိယာနောက် ရူပကြိယာ၊ ကာမ,ရူပဝိပါက်၊ ဤသုံးမျိုးဖြစ်၏။

အရူပကုသိုလ်နောက် အရူပကုသိုလ်, ကာမဝိပါက်, ရူပဝိပါက်, အရူပဝိပါက်, အနုတ္တရဝိပါက်၊ ဤငါးမျိုးဖြစ်၏။ အရူပဝိပါက်နောက် ကာမဝိပါက်, အရူပဝိပါက်,ကာမကြိယာ၊ ဤသုံးမျိုး ဖြစ်၏၊ အရူပကြိယာနောက် ကာမဝိပါက်, ရူပဝိပါက်,အရူပဝိပါက်,အနုတ္တရဝိပါက်,အရူပကြိယာ၊ ဤငါးမျိုး ဖြစ်၏။

လောကုတ္တရကုသိုလ်နောက် လောကုတ္တရဝိပါက်တမျိုးသာ ဖြစ်၏၊ လောကုတ္တရဝိပါက်နောက် ကာမ,ရူပါ,ရူပါ,နုတ္တရဝိပါက်၊ ဤလေးမျိုး ဖြစ်၏။

ဤအရာဝယ် မှတ်ဖွယ်ချို့ချဉ်း ကဗျာကျဉ်းကား—

အကုသလ၊ ကာမ ရူပါ၊ နုတ္တရာဝိပါက်၊ နောက်ဆက်လေးဝ၊ ကာမ ကုသိုလ်၊ နောက်ကို ရှစ်ဖြာ၊ ကြိမှာ နဝ၊ ရူပပုညာ၊ ကိရိယာနှင့်၊ အရူပါဝိပါက်၊ နောက်သုံးချက်ကျ၊ အရူပဌ်၊ ပုညကြိယာ၊ နောက်မှာ ငါးထုတ်၊ လောကုတ် ကုသိုလ်၊ နောက်ကို တမျိုး၊ မော်ကွန်းထိုးသည်။ ။ရှေးရိုးကျမ်းညီ မလွဲတည်း။ (ဤကား ဘူမိဇာတိဘေဒ)

သရူပဘေဒ

တနည်းလည်း[1]။ ။လောဘမူနောက် လောဘမူ, သန္တီရဏ, မဟာဝိပါက်, မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက်၊ ဤနှစ်ဆယ့်ရှစ် ဖြစ်၏။

ဒေါသမူနောက် ဒေါသမူဥပေက္ခာသန္တီရဏ,မဟာဝိပါက်ဥပေက္ခာ၊ ဤရှစ်ခု ဖြစ်၏။

မောဟမူနောက် မောဟမူ, သန္တီရဏ, မဟာဝိပါက်,မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက်၊ ဤနှစ်ဆယ့်နှစ် ဖြစ်၏။

ကာမကုသိုလ်နောက် သန္တီရဏ,မဟာကုသိုလ်,မဟာဝိပါက်,ရူပါ,ရူပကုသိုလ်, ဝိပါက်,မဂ်စိတ်နှစ်ဆယ်,အောက်ဖိုလ်တဆယ့်ငါး၊ ဤခုနစ်ဆယ့်နှစ်ခု ဖြစ်၏။

၁။ နောက်ဆက်တွဲကြည့်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ကာမဝိပါက်နောက် အာဝဇ္ဇန်း, ပဉ္စဝိညာဏ်ကြဉ်သော လောကီဝိပါက်၊ ဤနှစ်ဆယ့်လေးခု ဖြစ်၏။

ကာမကြိယာနောက် အကုသိုလ်, ကာမကုသိုလ်, မနောဓာတ်ကြဉ်သော ကာမ,ရူပါ,ရူပဝိပါက်,ကြိယာ,အရဟတ္တဖိုလ် ငါး၊ ဤခုနစ်ဆယ့်လေးခု ဖြစ်၏။

ရူပကုသိုလ်နောက် ရူပကုသိုလ်, ပဉ္စဝေါကာရတိဟိတ် ဝိပါက်၊ ဤတဆယ့်လေးခုဖြစ်၏။ ရူပဝိပါက်နောက် အာဝဇ္ဇန်း, မဟာဝိပါက်, ရူပါ, ရူပဝိပါက်၊ ဤတဆယ့်ကိုးခု ဖြစ်၏။ ရူပကြိယာနောက် ရူပကြိယာ,ပဉ္စဝေါကာရတိဟိတ် ဝိပါက်၊ ဤတဆယ့်လေးခု ဖြစ်၏။

အရူပကုသိုလ်နောက် အရူပကုသိုလ်, တိဟိတ်ဘဝင်, အနာဂါမိဖိုလ်၊ ဤတဆယ့်ရှစ်ခု ဖြစ်၏။ အရူပဝိပါက်နောက် မနောဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်း, သမ္မယုတ်မဟာဝိပါက်, အရူပဝိပါက်၊ ဤကိုးခု ဖြစ်၏။ အရူပကြိယာနောက် အရူပကြိယာ, တိဟိတ်ဘဝင်,အရဟတ္တဖိုလ်၊ ဤတဆယ့်ရှစ်ခု ဖြစ်၏။

မင်နောင် ဖိုလ်လေးခုဖြစ်၏၊ ဖိုလ်နောင် ဖိုလ်,တိဟိတ်ဘဝင်၊ ဤတဆယ့်ခုနစ်ခုဖြစ်၏။

တနည်းလည်း။ ။လောဘမူ ပထမအသင်္ခါရိကတခုနောက် ယင်းအသင်္ခါရိက,သန္တီရဏ,မဟာဝိပါက်,မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက်၊ဤနှစ်ဆယ့်တခုသော စိတ်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသို့စသည်ဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ် ပဉ္စမစျာန်တိုင်အောင် စိတ်တခုတခုနောင် ကျသောစိတ်ကို ရေတွက်ရမည်၊ မခဲလှပြီ။

တနည်းလည်း။ ။လောဘမူနောက်၌သာ ဖြစ်၍ ဒေါသမူနောက်၌ မဖြစ်၊ ဒေါသမူနောက်၌သာ ဖြစ်၍ လောဘမူနောက်၌ မဖြစ်၊ နှစ်ပါးလုံးနောင် ဖြစ်၊ နှစ်ပါးလုံးနောင် မဖြစ်။ ဤသို့စသည်ဖြင့် ဘပွတ်အူပမာ ပွေချာရစ်ပတ် အထပ်ထပ် ခွဲလေ။

ဤအရာဝယ် မှတ်ဖွယ်သိမ်းအုပ် ကဗျာချုပ်ကား—

လောနောက် နှစ်ဆယ့်ရှစ်၊ ဒေါနောက် ရှစ်တည်း၊ နှစ်ဆယ့်နှစ်ဝ၊ မောနောက်ကျ၏၊ကာမပုညာ၊ ဒွါသတ္တရိ၊ ယင်းဝိနှစ်ဆယ့်လေး၊ ခုနစ်ဆယ့်လေး ကိ၊ ဆယ့်လေး ရူပိ၊ ကုနှင့် ကိဘည်း၊ ဝိဆယ့်ကိုးဖြစ်၊ ဆယ့်ရှစ် အရူပ၊ ပုညကိရိ၊ ဝိမှာ နဝ၊ မင်္ဂမှ လေးဖြစ်၊ ဆယ့်ခုနစ်ဖိုလ်၊ ထိုမှတဆူ၊ လောဘမူလ၊ ပထမ တစ်၊ နောက်မှာဖြစ်သည်၊ နှစ်ဆယ့်တစ် ဆို၊ ဤနည်းကိုလျင်၊ ထက်ဖိုလ် တိုင်အောင်၊ နည်းယူဆောင်လေ၊ ထိုနောင်မှာဖြစ်၊ဤမဖြစ်ဟူ၊သပွတ်အူခက်၊ပွေချာယှက်အောင်၊ စက်လှည့်လေဘိ၊ ဤနည်းသိက။ ။ဝိထိထိုထို မခဲတည်း။ (ဤကား သရူပဘေဒ)

ဝိထိသရုပ်ခွဲပုံ ပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝီထိပိုင်းဆိုင်ရာ ကျက်မှတ်ဖွယ်များ

ဤဝီထိသင်္ဂဟဝယ် ယုံဖွယ်အမှန် ကျက်မှတ်ရန်ကား—

ကာမဝီထိဆိုင်ရာ ကျက်မှတ်ဖွယ်များ

ရူပဿဒ္ဒါ အနေကာဝ၊ သကဋ္ဌာနာ ပဒိဿရေ။
ပန သမုဒါယေန၊ အလ္လိနေကာပိ သေသကာ။

ပသာဒါပိ စ ကောပိ၊ ဟောန္တိ ဝိညာဏနိဿယာ။
"စက္ခုံ ပဋိစ္စ ရူပေ စ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတီ"တိ ပါဠိတော။ ။ဋီကာကျော် နှာ၁၄၁။

ယဒိ စေ'တံ ဒ္ဝယံ အတ္ထ၊ သမိပံယေဝ ဂဏှတိ။
အက္ခိဝဏ္ဏံ တထာ မူလံ၊ ပဿေယျ ဘမုကဿ စ။ ။ဋီကာကျော်၊ ၂၀၆။

ဒိသာဒေသ ဝဝတ္ထာနံ၊ သဒ္ဒဿ နာ ဘဝေယျ စ။
သိယာ စ သရဝေဓိဿ၊ သကဏ္ဏေ သရပါတနံ။ ။ဋီကာကျော်-၂၀၆။

ယထာ ဝေဂေန ဓာဝန္တော၊ ဌာတုကာမော နာ တိဋ္ဌတိ။
ဧဝံ ဒိုက္ခတ္တုံ ဘဝင်္ဂံ၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ဝာဝ ဆိဇ္ဇတိ။ ။ဋီကာကျော်-၁၄၁။

ဒ္ဝိဝါရတ္ထာ နိရုဒ္ဓတ္ထာ၊ တဒါလမ္ဗံ နာ ဇာယတိ။
အတီတေပိ စ အာလမ္ဗေ၊ နာနာရမ္မဏာ ဘာဝတော။
နာ ဟိ မဂ္ဂဖလာ'ညတြာ၊ နာနာရမ္မဏာ သမ္ဘဝေါ။ ။ဋီကာကျော်-၁၄၄။

ဥတု,ဗီဇနိယာမော စ၊ ကမ္မ,ဓမ္မနိယာမတာ။
စိတ္တဿ စ နိယာမောတိ၊ ဧဃျာ ပဉ္စ နိယာမတာ။ ။အာဘိဓမ္မာဝတာရ-
ဂါထာ ၄၆၈။

ပုပ္ဖါဒိဓာရဏံ, တုလ္ယာ၊ ဖလုပ္ပါဒေါ, ဝိပါကဒေါ။
မဟီကမ္မော,စိတ္တုပ္ပတ္တိ၊ နိဒဿန'မိဒံ ကမာ[1]။

မဏိန္ဒနာတပေ အဂ္ဂိ၊ အသန္တောပိ သမာဂမေ။
ယထာ ဟောတိ တထာ စိတ္တံ၊ ဝတ္ထာလမ္ဗာဒိသင်္ဂမေ။ ။သစ္စသင်္ခိပ် အဋ္ဌ-
ကထာ ဂါထာ-၃၁၁။

ဇနကံ တံသမာနံ ဝါ၊ ဇဝနံ အနုဗန္ဓတိ။
နာ တု အညံ တဒါလမ္ဗံ၊ ဗာလဒါရကလီလယာ။
သမ္ဘဝတ္ထာ စ ဗီဇဿ၊ ကာမေ တဏှာဝသေန ဝါ။ ။ဋီကာကျော်-၁၅၄။

၁။ အာဘိဓမ္မာဝတာရ ဂါထာနံပါတ် ၄၆၉-၄၇၃ တို့ကို ဖော်ကျူးချုံးထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဣဋ္ဌာ'နိဋ္ဌာနိ မဇ္ဈဿ၊ ဝသာ ဒွါရဝသေန ဝါ။
ပယောဂဿ ဝသေနာပိ၊ နိစ္ဆိတာနီတိ အာဂတံ။ ။(သမ္မောဟဝိနောဒနီ ဋ္ဌ၊၃၊၆၊ ဂ ၁၁)

(မရဏာသန္နဘာဝေန မန္ဒီဘူတဝေဂတ္တာ ပဋ္ဌဝ ဇဝနာနိ)။ ။ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ဋ္ဌ၊၆၊၁၀၁။

အဝိဇ္ဇာတဏှာသင်္ခါရ-သဟဇေဟိ အပါယိနံ။
ဝိသယာဒီ နဝစ္ဆာဒံ၊ နာမနံ ခိပနမ္ပိ စ ၇။ ။သစ္စသံခိပ်၊ဋ္ဌ၊ ၁၆၄။

အပ္ပဟီနေဟိ သေသာနံ၊ ဆာဒနံ နာမနမ္ပိ စ။
ခိပကာ ပန သင်္ခါရာ၊ ကုသလာ'ဝ ဘဝန္တိ'ဟ။ ။သစ္စသံခိပ်၊ဋ္ဌ၊ ၁၆၅။

ဥပရုဒ္ဓ'ပရိ အာရုပ္ပါ၊ နု အာယူဟန္တိ ဟေဋ္ဌိမံ။
ဗလိတ္ထာ စုပစာရဿ၊ တိဟေတုကာဝ သန္ဓိယော။

ဘဝန္တရကတံ ကမ္မံ၊ ယ'မောကာသံ လဘေ တတော။
ဟောတိ သာ သန္ဓိ တေနေဝ၊ ဥပဋ္ဌာပိတဂေါစရေ။ ။သစ္စသံခိပ်၊ဋ္ဌ၊၁၇၁။

အနက်ကား။ ။ရူပ့သဒ္ဒါ၊ ရူပါရုံ့သဒ္ဒါရုံတို့သည်။ အနေကာဝ၊ နှလုံးသွင်းအားလျော်စွာ အပေါင်းများသာလျှင်။ သကဋ္ဌာနာ၊ မိမိတို့တည်ရာအရပ်မှ။ ပဒိဿရေ၊ ထမ်းစင်ထမ်းလောအသွင် ထင်လာကုန်၏။ ပန တထာပိ၊ ထိုသို့အပေါင်းများစွာ ထင်လာကုန်ငြားသော်လည်း။ သမုဒါယေန၊ အပေါင်းအားဖြင့်။ နု၊ အာရုံမပြုတတ်။ သေသကာ၊ ကြွင်းသော ဂန္ဓ, ရသ, ဖောဋ္ဌဗ္ဗတို့သည်ကား။ အလွှိနာ၊ ဝိညာဏ်၏မှီရာ ပသာဒရုပ်ကလာပ်၌ ကပ်ငြိကုန်ရကား။ ကောပိ၊တခုတည်းသောကလာပ်၌တည်ကုန်သော အာရုံတို့သည်လည်း။ ပဒိဿရေ၊ ထင်လာကုန်၏။

ပသာဒါပိ စ၊ ပသာဒရုပ်တို့သည်လည်း။ ကောပိ၊ တခုတည်းသောကလာပ်၌တည်ကုန်သော်လည်း။ ဝိညာဏနိဿယာ၊ ပဋ္ဌဝိညာဏ်၏မှီရာတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်နိုင်ကုန်၏။ ကသ္မာ၊ အဘယ်သာဓကကြောင့်သိရသနည်းဟူမူ။ "စက္ခုံ ပဋိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတီ"တိပါဠိတော၊ ဟူသော သာဓကပါဠိကြောင့်တည်း။ (ဋီကာ-သင်္ဂဟ)

ဧတံ ဒွယံ၊ ဤစက္ခု သောတနှစ်ပါးသည်။ အတ္တဘဝိပံယေဝ၊ မိမိအနီးသို့ရောက်လာသော အဆင်း, အသံကိုသာ။ ယဒိ စ ဂဏှတိ၊ အကယ်၍ ယူသည်ဖြစ်အံ့။ အက္ခိဝဏ္ဏံ၊ မျက်လုံး၏အဆင်းကို။ ပဿေယျ၊ မြင်ရလတ္တံ့။ တထာ၊

၁။ "နမနက္ခိပကေဟိ တု" ဟုလည်း အချို့မူရှိသည်။

http://www.dhammadownload.com

ထို့အတူ။ ဘမုကဿ စ၊ မျက်မှောင်၏လည်း။ မူလံ၊ အရင်းကို။ ပဿေယျ၊ မြင်ရာ၏။

သဒ္ဒဿ၊ အသံ၏။ ဒိသာဒေသဝဝတ္ထာနံ စ၊ အရပ်အကွက်ကို ပိုင်းခြားနိုင်ခြင်းသည်လည်း။ နာ ဘဝေယျ၊ မဖြစ်ရာ။ သရဝေဓိဿ၊ အသံကိုနားထောင်၍ ပစ်သော လေးသမား ကန်း၏။ သကဏ္ဏော၊ မိမိနားတွင်း၌။ သရပါတနဉ္စ၊ မြားကိုပစ်ချခြင်းသည်လည်း။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ (ဋီကာကျော်)

ဝေဂေန၊ အဟုန်ဖြင့်။ ဓာဝန္တော၊ ပြေးသောသူသည်။ ဌာတုကာမော၊ ရပ်လိုပါလျက်။ နာ တိဋ္ဌတိ ယထာ၊ မရပ်တည်နိုင်သကဲ့သို့။ ဇဝံ၊ ဤအတူ။ ဘဝင်္ဂံ၊ ဘဝင်သည်။ ဒိုက္ခဏ္ဍံ၊ နှစ်ကြိမ်။ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ဝာဂ၊ ဖြစ်၍သာလျှင်။ ဆိဇ္ဇတိ၊ ပြတ်၏။

တဒါလမ္ဗံ၊ တဒါရုံသည်။ ဒွိဝါရတ္တာ၊ နှစ်ကြိမ်ကျရိုး ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း။ နိရုဒ္ဓတ္တာ၊ အာရုံချုပ်နှင့်လေသောကြောင့်၎င်း။ နာ ဇာယတိ၊ မဟန္တာရုံစသည်၌ မဖြစ်။

အတိတေပိ စ အာလမ္ဗေ၊ ချုပ်လေပြီးသောအာရုံ၌လည်း။ နာနာရမ္မဏာဘာဝတော၊ အာဝဇ္ဇန်းစသည်တို့နှင့် ကာလအားဖြင့် ပြားသောအာရုံရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ နာ ဇာယတိ၊ တဒါရုံမဖြစ်။ ဟိ သစ္စံ၊ မှန်၏။ မဂ္ဂ,ဖလာ၊ မဂ္ဂဝီထိ, ဖလသမာပတ္တိဝီထိမှ။ အညတြ၊ တပါးသောဝီထိ၌။ နာနာရမ္မဏသမ္ဘဝေါ၊ အာရုံပြားသောဖြစ်ခြင်းသည်။ နာ၊ မရှိ။

ဥတု,ဗီဇနိယာမော စ၊ ဥတု၏မြဲခြင်း, မျိုးစေ့၏မြဲခြင်းဎ၌။ ကမ္မ,ဓမ္မနိယာမတာ၊ ကံ၏မြဲခြင်း, တရားတို့၏မြဲခြင်းဎ၌။ စိတ္တဿ၊ စိတ်၏။ နိယာမော စ၊ မြဲခြင်းဎ၌။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပဥ္စ၊ ငါးပါးကုန်သော။ နိယာမတာ၊ မြဲသော အဖြစ်တို့ကို။ ဥဃျာ၊ သိအပ်ကုန်၏။

ပဗ္ဘါဒိဓာရဏံ၊ သစ်ပင်တို့၏တပြိုင်နက် အပွင့်စသည်ကို ဆောင်ခြင်း။ တုလ္ယ-ဖလုပ္ပါဒေါ၊ တူသောအသီးကို ဖြစ်စေခြင်း။ ဝိပါကဒေါ၊ လျော်သောဒုက္ခိုးကို ပေးခြင်း။ မဟီကမ္ပော၊ ဘုရားလောင်း ပဋိသန္ဓေနေတော်မူခါ စသည်တို့၌ မြေကြီးတုန်လှုပ်ခြင်း။ စိတ္တုပ္ပတ္တိ၊ ဝီထိစိတ်တို့၏ ရှေ့နောက်ဖြစ်ခြင်း။ ဣဒံ၊ ဤသည်ကား။ ကမာ၊ အစဉ်အတိုင်း။ နိဒဿနံ၊ သက်သေတည်း။ (အဘိဓမ္မာဝတာရ သင်္ဂဟ)

မဏိန္ဓနာတပေ၊ ကျောက်, လောင်စာ, နေပူသည်။ ဃမာဂမေ၊ ပေါင်းစုမိလတ်သော်။ အသန္တော်ပိ၊ စကတဲက မရှိပဲလည်း။ အဂ္ဂိ၊ မီးသည်။ ဟောတိ ယထာ၊ ဖြစ်ပေါ်လာသကဲ့သို့။ တထာ၊ ထို့အတူ။ ဝတ္ထာလမ္ဗာဒိသင်္ဂမေ၊

http://www.dhammadownload.com

ဝတ္ထု, အာရုံစသည်တို့ ပေါင်းဆုံမိလတ်သော်။ အသန္တိပိ၊ စကတဲက မရှိပဲလည်း။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ (သစ္စသံခိပ်)

တဒါလမ္ဗံ၊ တဒါရုံသည်။ ဗာလဒါရကလီလယာ=ဗာလဒါရကလီလာယ၊ သူငယ်၏စမ္မာယ်နည်းဖြင့်။ ဇနကံ ဝါ၊ မိမိကို ဖြစ်စေတတ်သော ကာမကုသိုလ်, အကုသိုလ်ဧောသို့ဝင်း။ တံသမာနံ၊ ထိုဧောနှင့်တူသော။ ဇဝနံ ဝါ၊ ကာမကြိယာဧောသို့ဝင်း။ ဝါ၊ ကာမကုသိုလ်, အကုသိုလ်,ကြိယာဧောသို့ဝင်း။ အနုပန္ဓတိ၊ အစဉ်လိုက်၏။ အညံတု၊ တပါးသော မဟဂ္ဂုတ်, လောကုတ္တရာဧောသို့ကား။ န အနုပန္ဓတိ၊ မလိုက်။

ဗီဇာ စ၊ ကာမပဋိသန္ဓေတည်းဟူသော မျိုးစေ့၏လည်း။ သမ္ဘဝတ္တာ၊ ရှိခြင်းကြောင့်။ ဝါ၊ တနည်းလည်း။ တဏှာဝသေန၊ ကာမတဏှာ၏ အစွမ်းကြောင့်။ ကာမေ၊ ကာမတဏှာသာ။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ (ဋီကာကျော် သင်္ဂဟ နှာ-၁၅၄)

ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာနိ၊ ဣဋ္ဌာရုံ, အနိဋ္ဌာရုံတို့ကို။ မဇ္ဈဿ၊ အလတ်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝသာ၊ အစွမ်းဖြင့်ဝင်း။ ဒုါရဝသေန ဝါ၊ ဒွါရ၏အစွမ်းဖြင့်ဝင်း။ ပယောဂဿ၊ အလျော့အတင်း ထိခိုက်ခြင်းစသော လှုံ့လ၏။ ဝသေနာပိ၊ အစွမ်းဖြင့်ဝင်း။ နိစ္ဆိတာနိ၊ ဆုံးဖြတ်အပ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အာဂတံ၊ သမ္မောဟဝိနောဒနီ ဝိဘင်း အဋ္ဌကထာ၌ လာ၏။

မရဏာသန္နဘာဝေန၊ သေခြင်းနီးသည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ မန္ဒီဘူတဧကတ္တာ၊ နုန့်နှေးသောအဟုန်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပဋ္ဌေဝ၊ ငါးကြိမ်သာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော။ ဇဝနာနိ၊ ဧောတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ဒုုနှာ-၁၈၁)

အဝိဇ္ဇာတဏှာသခ်ါရ သဟဧဟိ၊ မရဏာသန္နဧောနှင့် တကွ ဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာ, တဏှာ, ကံတို့သည်။ အပါယိနံ၊ အပါယ်လားမည့်သူတို့အား။ ဝိသယာဒီနဝဋ္ဌာဒ၊ အာရုံ၏အပြစ်ကို ဖုံးလွှမ်းခြင်းသည်ဝင်း။ နာမနံ၊ ဘဝသို့ ညွတ်စေခြင်းသည်ဝင်း။ ခိပနမ္မိစ၊ ဘဝ၌ ပစ်ချခြင်းသည်ဝင်း။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

သေသာနံ၊ သုဂတိသို့ လားမည့်သူတို့အား။ အပ္ပတိနေဟိ၊ မဂ်ဖြင့် မပယ်ရသေးသော အဝိဇ္ဇာတဏှာတို့သည်။ ဆာဒနံ၊ အာရုံ၏အပြစ်ကို ဖုံးလွှမ်းခြင်းသည်ဝင်း။ နာမနမ္မိစ၊ ညွတ်စေခြင်းသည်ဝင်း။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ခိပကာယန-သခ်ါရာ၊ ပစ်ချတတ်သော သခ်ါရတို့သည်ကား။ ဣဟ၊ ဤသုဂတိသို့ လားရာ၌။ ကုသလာဝ၊ မရဏာသန္နဧောနှင့်တကွဖြစ်သော ကုသိုလ်ကံတို့သည်သာလျှင်။ ဘဝန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ (သစ္စသံခိပ်)

http://www.dhammadownload.com

ဥပရူပရိ အာရုပ္ပါ၊ အထက်အထက် အရူပဘုံသို့ ရောက်ကုန်သော ပြဟ္မာတို့ သည်။ ဟေဋ္ဌိမံ၊ အောက်အောက် ရူပါ, ရူပစျာန်ကို။ န အာယူဟန္တိ၊ အား မထုတ်ကုန်။ တသ္မာ စ၊ ထို့ကြောင့်၎င်း။ ဥပစာရဿ၊ ဥပစာရစျာန်၏။ ဗလိတ္တာ စ၊အားရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ တိဟေတုကာဝ သန္ဓိယော၊ မိမိ ပဋိသန္ဓေနှင့်တကွ အထက် အရူပပဋိသန္ဓေ ကာမတိဟိတ် ပဋိသန္ဓေတို့သည် သာလျှင်။ ဘဝန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ (ဋီကာသင်္ဂဟ)

ဘဝန္တရကတံ၊ အခြားမဲ့ ကာမသုဂတိဘဝက ပြုခဲ့သော။ ယံ ကမ္မံ၊ အကြောင် ဥပစာရစျာနစေတနာကံသည်။ သြကာသံ၊ အခွင့်ကို။ လဘေ၊ ရ၏။ တတော၊ ထို့ကြောင့်။ သာ သန္ဓိ၊ ထိုအသညသတ်ဘုံမှ စုတေသောသတ္တဝါ၏ ကာမပဋိ သန္ဓေသည်။ တေနေဝ၊ထို့ဥပစာရစျာန စေတနာကံသည်သာလျှင်။ ဥပဋ္ဌာပိတ-ဂေါစရော၊ ထင်စေအပ်သောအာရုံ၌။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ကာမဝီထိ၌ ဆိုင်ရာမှတ်ဖွယ် ပြီး၏။

စျာနဝီထိဆိုင်ရာ ကျက်မှတ်ဖွယ်များ

ပပါတာ'ဘိမုခေါ ဓာဝံ၊ ဌာတုကာမောပိ နု'ဿဟေ။
ဝေံ ဆဋ္ဌေ သတ္တမေ ဝါ၊ အပ္ပေတုံ နု စ သက္ကတိ။ ။(ဘဝင်္ဂါ'သန္ဋတ္တာ)

အလဒ္ဓါသေဝနံ စိတ္တံ၊ ဒုဗ္ဗလတ္တာ'ဝ ဂေါတြဘုံ။
ဥပ္ပါဒေတုံ နု သက္ကာ'တိ၊ တတိယေပိ နု သက္ကတိ။

အပ္ပနာ'ဘိသင်္ခါရတ္တာ၊ နာ'တိဒူရာ စ တာဒိ တု။
ပုဗ္ဗာ'ပရာ'နုလောမတ္တာ၊ ကာမဂေါတ္တာဒိဘိဘဝါ။
ပရိကမ္မာဒိနာမာနိ၊ လဘန္တိတိ ပကာသိတာ။

ဥပနိဗ္ဗာနကိစ္စတ္တာ၊ ကာမာဒိပဋိပက္ခတော။
သန္တေသ္စ'ပိစ အညေသု၊ ပဠေ'ဝ စျာနသညိတာ။

ဝိတက္ကော ထိနမိဒ္ဓဿ၊ ဝိစိကိစ္ဆာယ ဝိစာရော။
ပီတိ စာပိ ဗျာပါဒဿ၊ သုခံ ဥဒ္ဓစ္စ,ကုက္ကုစ္စံ။

သမာဓိ ကာမစ္ဆန္ဒဿ၊ ပဋိပက္ခော'တိ ပေဋကေ။
တသ္မာ ပဠေ'ဝ တေ ဓမ္မာ၊ ပဟာန'င်္ဂေ နိယာမိတာ။

သဘာဝတ္တာ စ နေကတ္တာ၊ ကေဿ'ပိ စ ဂမ္ဘီရာ။
ဗုဒ္ဓါနုဿတိအာဒီသု၊ ဥပစာရော'ဝ'နုပ္ပနာ။
ပရမတ္ထပိ ဘာဝနာ၊ ဗလေန'ဂ္ဂပ္ပ'နုတ္တရာ။

http://www.dhammadownload.com

နာဝါ အရိတ္တဗလေန၊ သီဃသောဘမှိ တိဋ္ဌတိ။
ဧဝါ'သုဘေသု စိတ္တမှိ၊ တက္ကဗလေန တိဋ္ဌတိ။
တေနေတ္ထ ပထမံ ဈာနံ၊ နဟောန္တိ ဒုတိယာဒိနိ။

လက္ခဏေ ကာပျ ပွမညာ၊ တိဿော ပုရာ စတုက္ကဇာ။
သောမနဿာ'ဝိပွယောဂါ၊ ဒေါမနဿဇ နိဿရာ။

မဇ္ဈတ္တဝေဒနာယောဂါ၊ ပဉ္ဇမေ ဇာတု'ပေက္ခကာ။
မေတ္တာဒီသု စ လဒ္ဓဇ္ဈာ၊ နိကဿေဝေ'သ ဝတ္တတိ။

ယထာ ပိသာစဘိရုကော၊ ရတ္တိံ ခါဏုမှိ ဘာယတိ။
ဧဝံ ကရဇဘိရုကော၊ ယောဂီ ကသိဏရူပကံ။

အနန္တတာ ပန'ဿ ဥပါဒဝယန္တာဘာဝတော အနန္တ မနသိကာရဝသေန ဝါ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

သန္တတော စေ မနသိကရောတိ၊ ကထံ သမတိက္ကမောတိ။ အသမာ-ပဇ္ဇိတုကာမတာယ။

အာလမ္ဗနံ ကရောတေဝ၊ အညာဘာဝေန တံ ဣဒံ။
ဒိဋ္ဌဒေါသမှိ ရာဇာနံ၊ ဝုတ္တိဟေတု ဇနော ယထာ။

အပွေတိ အာရမ္မဏေ အပွေန္တောဝိယ ပဝတ္တတီတိ ဝိတက္ကော အပွနာ။ တံ မုခတာဝသေန သဗ္ဗေပိ မဟဂ္ဂတာနုတ္တရဈာနဓမ္မာ အပွနာတိ ဝုစ္စန္တိ။ (ဋီကာကျော် နှာ-၂၅၈)

ပဉ္ဇသု ဈာနင်္ဂေသု ဧကေကာရမ္မဏေ ဥပ္ပန္နာ'ဝဇ္ဇနာနန္တရံ စတု, ပဉ္ဇ-ဇဝနကတိပယဘဝင်္ဂတော ပရံ အဂန္ဓာ အပရာပရံ ဈာနင်္ဂါဝဇ္ဇနသမတ္ထတာ 'အာဝဇ္ဇနဝသိတာ'နာမ။ သမာပဇ္ဇိတုကာမတာနန္တရံ ကတိပယဘဝင်္ဂတော ပရံ အဂန္ဓာ ဥပ္ပန္နာဝဇ္ဇနာနန္တရံ သမာပဇ္ဇိတုံ သမတ္ထတာ'သမာပဇ္ဇန ဝသိတာ'-နာမ။ သေတု ဝိယ သီဃ သောတာယ နဒိယာ ဩဃံ ဘဝင်္ဂေဂံ ဥပစ္ဆိန္ဒိတ္ဝာ ယထာ ပရိစ္ဆိန္နကာလံ ဈာနံ ဌပေတုံ သမတ္ထတာ ဘဝင်္ဂပါတတော ရက္ခဏ-ယောဂျတာ 'အဓိဋ္ဌာနဝသိတာ'နာမ။ ယထာပရိစ္ဆိန္နကာလံ အနတိက္ကမိတ္ဝာ ဈာနတော ဝုဋ္ဌာနသမတ္ထတာ 'ဝုဋ္ဌာန ဝသိတာ'နာမ။ပ။ 'ပစ္စဝေက္ခဏဝသိတာ' အာဝဇ္ဇနဝသိတာယ ဧဝ သိဒ္ဓါ။ အာဝဇ္ဇနာနန္တရံ ဥပ္ပန္နဇဝနာနေ'ဝ ဟိ ပစ္စဝေက္ခဏဇဝနာနိနာမ။ (ဋီကာကျော် နှာ၊၂၆၃)

http://www.dhammadownload.com

အနက်ကား။ ။ပပါတာဘိမုခေါ၊ ချောက်ကမ်းပြတ်သို့ ရှေးရှု။ ဓာဝံ၊ ပြေးသည်သူသည်။ ဌာတုကာမောပိ၊ရပ်တည်လိုပါသော်လည်း။ နု'ဿဟေ ယထာ၊ မစ္ဆမ်းနိုင်သကဲ့သို့။ ဝေံ၊ ဤအတူ။ ဆဋ္ဌေ ဝါ၊ ခြောက်ကြိမ်မြောက်၌ဂင်း။ သတ္တမေ ဝါ၊ ခုနစ်ကြိမ်မြောက်၌ဂင်း။ အပ္ပေတုံ၊ အပ္ပနာဖြစ်ခြင်းငှါ။ နစသက္ကတိ၊ မစ္ဆမ်းနိုင်သည်သာတည်း။ ကသ္မာ၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူကား။ ဘဝင်္ဂါသန္နတ္တာ၊ ဘဝင် နီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂသင်္ဂဟ)[၁]

အလဒ္ဓါသေဝနံ၊ အာသေဝနပစ္စည်းကို မရသော။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ ဒုဗ္ဗလတ္တာဝ၊ အားနည်းသောကြောင့်သာလျှင်။ဂေါတြဘုံ၊ ဂေါတြဘူကို။ဥပ္ပါဒေတုံ၊ ဖြစ်စေခြင်းငှါ။ နသက္ကာ၊ မတတ်နိုင်။ ဣတိတသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ တတိယေပိ၊ သုံးကြိမ်မြောက်၌လည်း။ အပ္ပေတုံ၊ အပ္ပနာဖြစ်ခြင်းငှါ။ နသက္ကတိ၊ မစ္ဆမ်းနိုင်။ (ပရမတ္ထမဉ္ဇူသာ သင်္ဂဟ[၂])။

အပ္ပနာဘိသခ်ါရတ္တာ၊ အပ္ပနာကိုပြုပြင်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တုံ၊ ထိုမှတပါး။ တဿ၊ ထိုအပ္ပနာ၏။ နာတိဒူရာ စ၊ အနီးဖြစ်သောကြောင့်ဂင်း။ (စ-သဒ္ဒါဖြင့် "အပ္ပနံ ဥပေစ္စ စရတိတိ ဥပစာရံ"ဟူသော ဋီကာကျော်[၃] ဒုတိယဝိကပ်ကို ဆည်းသည်)။ ပုဗ္ဗာ'ပရာ'နုလောမတ္တာ၊ ရှေ့ဇော, နောက် အပ္ပနာတို့အား လျော်ခြင်းကြောင့် (ရှေးရှေး ပရိကံ, နောက် နောက် အပ္ပနာဇောအား လျော်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်)။ ကာမဂေါတ္တာဒိဘိဘဝါ၊ ကာမအနှယ် စသည်ကို လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်ခြင်းကြောင့်။ ပရိကမ္မာဒိနာမာနိ၊ ပရိကံ, ဥပစာ, အနုလုံ, ဂေါတြဘူဟူသော အမည်တို့ကို။ လဘန္တိ၊ အစဉ်အတိုင်းရကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပကာသိတာ၊ ဋီကာကျော်စသည်၌ ပြအပ်ကုန်၏။

ဗျာန်မည်ပုံ။ ။အညေသု၊ ဖဿစသော တပါးသောတရားတို့သည်။ သန္တေသု ပိ စ၊ ရှိကုန်သော်လည်း။ ပဋ္ဌေ'ဝ၊ ဝိတက်စသော ငါးပါးတို့ကိုသာလျှင်။ ဥပနိဇ္ဈာန ကိစ္စတ္တာ၊ ကပ်၍ရှုခြင်း ကိစ္စ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ကာမာဒီ ပဋိပက္ခတောဝ၊ ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏစသည်တို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့်။ ဗျာနသည်ဣတာ၊ ဗျာန်ဟု မှတ်အပ်ကုန်၏။ (ရှေးဆရာ[၄])

နီဝရဏင်းပါးကို ဗျာန်အင်္ဂါငါးပါးဖြင့် ပယ်ပုံ။ ။ဝိတက္ကော၊ ဝိတက်သည်။ ထိနမိဒ္ဓဿ၊ ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏ၏။ ပဋိပက္ခော၊ ဆန့်ကျင်ဘက်တည်း။ ဝိစာရော၊ ဝိစာရသည်။ ဝိစိကိစ္ဆာယ၊

၁။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ၂-ပ-၁၃၅-ရှိ စုဏ္ဏိယကို ဂါထာစီထားခြင်းဖြစ်သည်။

၂။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ၊ ပ၊ ၁၆၂-ရှိ စကားပြေကို ဂါထာစီထားခြင်းဖြစ်သည်။

၃။ ဋီကာကျော်၊ နှာ-၁၄၀။

၄။ ဋီကာကျော်၊ နှာ ၉၃-လာ ပေါဇ္ဇာဂါထာ။

http://www.dhammadownload.com

ဝိစိကိစ္ဆာနိဝရဏ၏။ပိတိစာပိ၊ ပီတိသည်လည်း။ ဗျာပါဒဿ၊ ဗျာပါဒနိဝရဏ၏။ သုခံ၊ သုခသည်၊ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကစ္စံ-ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စဿ၊ ဥဒ္ဓစ္စ, ကုက္ကုစ္စနိဝရဏ၏။ သမာဓိ၊ သမာဓိသည်။ ကာမစ္ဆန္ဒဿ၊ ကာမစ္ဆန္ဒနိဝရဏ၏။ ပဋိပက္ခော၊ ဆန့်ကျင်ဘက်တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပေဋကေ၊ နေတ္တိကျမ်း၌။ ဝုတ္တံ၊မိန့်အပ်၏။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ပဋ္ဌေဝ တေ ဓမ္မာ၊ ငါးပါးသာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော ထိုစျာန်အင်္ဂါတရားတို့ကို။ ပဟာနင်္၊ ပယ်ကြောင်းအင်္ဂါ၌။ နိယာမိတာ၊ မုတ်အပ်ကုန်၏[၁]။

သဘာဝတ္ထာ စ၊ ပရမတ်ဖြစ်သောကြောင့်ငင်း။ နေကတ္တာ စ၊ များခြင်းကြောင့်ငင်း။ ကေဿပိ၊တခုတည်းသောအာရုံ၏လည်း။ ဂမ္ဘီရာ=ဂမ္ဘီရတ္တာ စ၊ နက်နဲခြင်းကြောင့်ငင်း။ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ အာဒီသု၊ ဗုဒ္ဓါနုဿတိစသော ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့၌။ ဥပစာရော၀၊ ဥပစာရသည်သာလျှင်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ အပ္ပနာ၊ အပ္ပနာသည်။ နာ၊ မဖြစ်။ အာရုပ္ပနုတ္တရာ၊ ဝိညာ,နေ၀ါ, လောကုတ္တရာတို့သည်ကား။ ပရမတ္ထေပိ၊ ပရမတ္ထ၌လည်း။ ဘာ၀နာဗလေန၊ ဘာ၀နာအစွမ်းဖြင့်။ အပ္ပနံ၊ အပ္ပနာသို့။ ပါပုဏန္တိ၊ ရောက်ကုန်၏။

အသုဘအာရုံ၌ပထမစျာန်သာ ဖြစ်ခြင်း။ ။နာ၀ါ၊ လှေသည်။ အရိတ္တဗလေန၊ ထိုး၀ါးအစွမ်းကြောင့်။ သီသ-သောတမှိ၊ လျင်မြန်သောရေယဉ်၌။ တိဋ္ဌတိယထာ၊ တည်လေသကဲ့သို့။ ဧ၀ံ၊ ဤအတူ။ အသုဘေသု၊ အသုဘအာရုံတို့၌။ စိတ္တမ်ပိ၊ စိတ်သည်လည်း။ တက္က-ဗလေန၊ ဝိတက်စွမ်းကြောင့်။ တိဋ္ဌတိ၊ တည်၏။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ ဝုတ္တော၊ ဤအသုဘအာရုံ၌။ ပထမံ စျာနံ၊ ပထမစျာန်သည်သာလျှင်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဒုတိယာဒီနိ၊ ဒုတိယစျာန်စသည်တို့သည်။ န ဟောန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။

အပ္ပမညာ၊ အပ္ပမညာတို့သည်။ လက္ခဏေကာပိ၊ အပ္ပမာဏဂေါစရချင်းလက္ခဏာတူကြကုန်သော်လည်း။ တိဿောပုရာ၊ ရှေသုံးပါးတို့သည်။ သောမ-နဿာဝိပ္ပယောဂါ၊ သောမနဿဝေဒနာနှင့် မကွေမကွာ ယှဉ်ခြင်းကြောင့်ငင်း။ ဒေါမနဿဇ နိဿရာ၊ ဒေါမနဿကြောင့်ဖြစ်သော ဗျာပါဒ စသည်တို့၏ ထွက်မြောက်ရာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်ငင်း။ စတုက္ကဇာ၊ စျာန်လေးပါး၌ ဖြစ်ကုန်၏။

ဥပေက္ခကာ၊ ဥပေက္ခာအပ္ပမညာသည်။ မဇ္ဈတ္တဝေဒနာယောဂါ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်ယှဉ်ခြင်းကြောင့်။ ပဋိဃေ၊ ပဋိဃစျာန်၌။ ဇာတာ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ မေတ္တာဒီသုစ၊ မေတ္တာစသည်တို့၌လည်း။ လဒ္ဓဋ္ဌာနိကသ္မေဝ၊ ရအပ်သောစျာန်

၁။ ပေဋကောပဒေသပါဠိတော် နှာ-၂၆၂။အဋ္ဌသာလိနီ၊ ၎၊ နှာ-၂၁၀။ ဋီကာကျော် နှာ ၉၃။

http://www.dhammadownload.com

ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်အားသာလျှင်။ သေ ဧသော၊ ဤဥပေက္ခာ ဗြဟ္မဝိဟာရသည်။ ဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။

ပိသာစတီရုကော၊ ဘီလူးကိုကြောက်ဟတ်သသူသည်။ ရတ္တိ ၊ ညဉ့်မှောင်မိုက်၌။ ခါကုမ္ပိ၊ သစ်ငုတ်ကိုလည်း။ ဘာယတိ ယထာ၊ ကြောက်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ဤအတူ၊ ကရဇဘီရုကော၊ ကရဇရုပ်ကို ကြောက်သော။ (ကရဇကာ-ယန္တိ စတုသန္တတိရူပ'မာဟ။ သုတ်ဋီကာ) ယောဂီ၊ အားထုတ်ခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကသိဏရူပကမ္ပိ၊ ကသိုဏ်းရုပ်ကိုလည်း။ ဘာယတိ၊ကြောက်ထိတ်လန့်ရွံ့လွန်လေ၏။ (အဋ္ဌကထာသင်္ဂဟ)[၁]

အဿ၊ ထိုကောင်းကင်ပညတ်၏။ အနန္တတာ ပန၊ အဆုံးမရှိခြင်းကိုကား။ ဥပ္ပါဒ ဝယန္တာဘာဝတော၊ ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်း အပိုင်းအခြားမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ တနည်းလည်း။ အနန္တမနသိကာရဝသေန၊ အဆုံးမရှိဟု နှလုံးသွင်းသည့်အစွမ်းဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ သိအပ်၏။ (အဘိဓမ္မတ္ထဝိကာသိနီ)[၂]

သန္တတော၊ ငြိမ်သက်၏ဟု၊ စေ မနသိကရောတိ၊ အကယ်၍နှလုံးသွင်းသည်ဖြစ်အံ့။ ကထံ၊ အဘယ်အခြင်းအရာဖြင့်။ သမတိက္ကမော၊ လွန်ခြင်း ဖြစ်နိုင်အံ့နည်း။ ဣတိ စောဒနာ၊ ဤကား စောဒနာချက်တည်း။ အသမာပဇ္ဇိတု-ကာမတာယ၊ မဝင်စားလိုသည့်အဖြစ်ဖြင့်။ သမတိက္ကမော၊ လွန်ခြင်းဖြစ်နိုင်၏။ (တတ်သိလိမ္မာလှသော ဆင်စွယ်ပွတ်သမားကို မြင်သော ပြည့်ရှင်မင်း၏သို့ ဟူလို)[၃]

ဒိဋ္ဌဒေါသမ္ပိ၊ မြင်အပ်သောအပြစ်ရှိပါသော်လည်း။ ရာဇာနံ၊ မင်းဆိုးကို။ ဇနော၊ မင်းခယောကျ်ားသည်။ ဝုတ္တိဟေတု၊ အသက်မွေးခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ နိဿာယ၊ အမှီပြု၍။ ပဝတ္တတိ ယထာ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ ဣဒံ၊ ဤနေဝသညာစျာန်သည်။ အညာဘာဝေန၊အာရုံပြုစရာတပါးမရှိခြင်းကြောင့်။ တံ၊ ထိုအာကိဉ္ဇညာယတနစျာန်ကို။ ဒိဋ္ဌဒေါသမ္ပိ၊ မြင်အပ်သောအပြစ်ရှိသော်လည်း။ အာလမ္ဗနံ ကရောတေဝ၊ အာရုံပြုရသလျှင်ကတည်း။ (အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ၊နှာ-၂၅၆)

အပ္ပနာမည်ခြင်း။ ။အာရမ္မဏေ၊ ကသိုဏ်းစသောအာရုံ၌။ အပ္ပေတိ အပ္ပေ-နွောဝိယ ပဝတ္တတိ၊ ချဉ်းကပ်ဝင်ရောက်သကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိ၊ ထိုကြောင့်။ ဝိတက္ကော၊ ဝိတက်သည်။ အပ္ပနာ၊ အပ္ပနာမည်၏။

၁။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ဋ္ဌ၊ပ၊နှာ-၃၂၀။

၂။ အဘိဓမ္မာပတာရအဖွင့် အဘိဓမ္မတ္ထဝိကာသိနီ၊ပ၊၂၃၀။

၃။ အဋ္ဌသာလိနီ၊ဋ္ဌ၊နှာ-၂၅၁။

http://www.dhammadownload.com

တံမုခတာဝသေန၊ ထိုဝိတက်အရင်း ရှိခြင်းအစွမ်းကြောင့်။ သဗ္ဗေပိ၊ အလုံးစုံ လည်းဖြစ်ကုန်သော။ မဟဂ္ဂတာနုတ္တရဈာနဓမ္မာ၊ မဟဂ္ဂုတ်, လောကုတ္တရာ ဈာန်တရားတို့ကို။ အပ္ပနာတိ၊ အပ္ပနာတို့ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ၊ ဆိုအပ်ကုန်၏။

ဝသီဘော်ငါးပါး။ ။ပဥ္ဇသု ဈာနင်္ဂေသု၊ ငါးပါးကုန်သောဈာန်အင်္ဂါတို့တွင်။ ဧကေကာရမ္မဏေ၊ တပါး တပါးသောအင်္ဂါ၌။ ဥပ္ပန္နာ-ဝဇ္ဇနာနန္တရံ၊ ဖြစ်သော အာဝဇ္ဇန်း၏ အခြားမဲ့၌။ စတု,ပဥ္ဇဇဝနကတိပယ-ဘဝင်္ဂတော၊လေးချက်,ငါးချက်သောဇော နှစ်ချက်,သုံးချက်သောဘဝင်ထက်။ ပရံ၊ အလွန်။ အဂန္ဒာ၊ မသွားမူ၍။ အပရာပရံ၊ အဆင့်ဆင့် အထပ်ထပ်။ ဈာနင်္ဂါဝဇ္ဇနသမတ္ထတာ၊ ဈာနင်ကို ဆင်ခြင်ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သောအဖြစ်သည်။ အာဝဇ္ဇနဝသိတာနာမ၊ ဆင်ခြင်ခြင်း၌ လေ့လာကျေပွန်သော အဖြစ်မည်၏။ (နောက်သို့ လွယ်ပြီ)[၁] သမာပဇ္ဇနဝသိတာနာမ၊ ဝင်စားခြင်း၌ လေ့လာကျေ ပွန်ခြင်းမည်၏။ အဓိဋ္ဌာနဝသိတာနာမ၊ ဆောက်တည်ထားခြင်း၌ ကျေပွန်ခြင်း မည်၏။ ဝုဋ္ဌာနဝသိတာနာမ၊ထမြောက်ခြင်း၌ ကျေပွန်ခြင်းမည်၏။ ပစ္စဝေက္ခဏ-ဝသိတာ၊ ရှေးရှုသက်ဝင်ဆင်ခြင်ခြင်း၌ စိတ်တက်ကျေပွန် အလွန်လေ့လာခြင်း သည်။ (ဟူ၍အနက်ပေး)

ဈာနဝီထိ၌ မှတ်ဖွယ် သာဓက ပြီး၏။

၁။ [သမာပဇ္ဇိတုကာမတာနန္တရံ၊ ဈာန်ကိုဝင်စားခြင်းငှါ အလိုရှိသည်၏ အခြားမဲ့၌၊ ကတိပယ ဘဝင်္ဂတော၊ နှစ်ကြိမ်,သုံးကြိမ်သောဘဝင်ထက်၊ ပရံ၊ အလွန်၊ အဂန္ဒာ၊မသွားမူ (မဖြစ်မူ)၍။ ဥပ္ပန္နာဝဇ္ဇနာနန္တရံ၊ ဖြစ်သော အာဝဇ္ဇန်း၏အခြားမဲ့၌၊ သမာပဇ္ဇိတုံ၊ ဝင်စား ခြင်းငှါ၊ သမတ္ထတာ၊ စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်သည်၊ သမာပဇ္ဇနဝသိတာနာမ၊ ဝင်စားခြင်း၌ လေ့လာကျေပွန်သောအဖြစ်မည်၏။ သေတု၊ တံတားသည်။ သိဃသောတာယ၊ လျင်မြန် သော အယဉ်ရှိသော။ နဒိယာ၊ မြစ်၏။ ဩဃံ၊ ရေအယဉ်ကို။ ဥပစ္ဆိန္ဒတိ ဝိယ၊ ဖြတ်သကဲ့သို့။ ဘဝင်္ဂေဂံ၊ ဘဝင်၏အယဉ်ကို။ ဥပစ္ဆိန္ဒိတွာ၊ ဖြတ်၍။ ယထာ ပရိစ္ဆိန္ဒကာလံ၊ ပိုင်းခြား အပ်သောကာလပတ်လုံး (ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ထားသည့်ကာလအတိုင်း)။ ဈာနံ၊ ဈာန်ကို ဌပေတုံ၊ ထားခြင်းငှါ။ သမတ္ထတာ၊ စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်သည် (ဝါ-စွမ်းနိုင်သည့်အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော)။ ဘဝင်္ဂပါတတော၊ ဘဝင်ကျခြင်းမှ။ ရက္ခဏယောဂျတာ၊ ဈာန်ကို စောင့် ထိန်းခြင်းငှါ သင့်လျော်-လျောက်ပတ်သည့်အဖြစ်သည်။ အဓိဋ္ဌာနဝသိတာနာမ၊ ဆောက် တည်ထားခြင်း၌ ကျေပွန်သည်မည်၏။ ယထာပရိစ္ဆိန္ဒကာလံ၊ သတ်မှတ်ပိုင်းခြားတိုင်း ဖြစ် သည့်ကာလကို။ အနတိက္ကမိတွာ၊ မလွန်မူ၍။ ဈာနတော၊ ဈာန်မှ။ ဝုဋ္ဌာနသမတ္ထတာ၊ ထခြင်းငှါစွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်သည်။ ဝုဋ္ဌာနဝသိတာနာမ၊ ထခြင်း၌ကျေပွန်သည်၏အဖြစ် မည်၏။ပ။ ပစ္စဝေက္ခဏဝသိတာ၊ ပစ္စဝေက္ခဏဝသိဘော်သည်၊ အာဝဇ္ဇနဝသိတာယ ဝေ၊ အာဝဇ္ဇနဝသိဘော်ဖြင့်သာလျှင်။ သိဒ္ဓါ၊ ပြီးလေတော့၏။ ဟိ၊ ပြီးပုံကား၊ အာဝဇ္ဇနာနန္တရံ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၏အခြားမဲ့၌။ ဥပ္ပန္နဇဝနာနေဝ၊ ဖြစ်သောဇောတို့သည်သာလျှင်။ ပစ္စ-ဝေက္ခဏဇဝနာနိနာမ၊ ပစ္စဝေက္ခဏာ ဇောတို့မည်ကုန်၏။]

http://www.dhammadownload.com

မဂ္ဂဖလဝီထိဆိုင်ရာ ကျက်မှတ်ဖွယ်များ

ယထာ ဘိန္နဇာတိကဿ၊ နတ္ထာသေဝနပစ္စယော။
ဘိန္နဝေဒနိကဿာပိ၊ တေန ဒုတ္တိ˚သအာဒိကော[1]။

သမာပဇ္ဇိယ ယံ စျာနံ၊ သခ်ိဏံ သမ္မသန္တဿ။
ဇာတာ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ၊ တဒိဒံ ပါဒကဇ္ဈာနံ[2]။

သမ္မသန္တဿ ယံ စျာနံ၊ သာ ဇာတာ သမ္မသီတကံ။
ဒ္ဝီသု ယံ ဣစ္ဆတေ ယောဂီ၊ ပဂုဏဇ္ဈာသယံ မတံ။
သစေ အဇ္ဈာသယော နတ္ထိ၊ ဥပရိမံဝ လဗ္ဘတိ[3]။

ဝေဒနာ နိယမော ဇ္ဈော၊ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝသာ။
သုက္ခဝိပဿကဿာပိ၊ စျာနင်္နိယမော တထာ[4]။

အနက်ကား။ ။ဘိန္နဇာတိကဿ၊ ဇာတ်ပြားသော ဇောအား။ အာသေဝန ပစ္စယော၊ အာသေဝနပစ္စည်းသည်။ နတ္ထိယထာ၊ မရှိသကဲ့သို့။ ဘိန္နဝေဒနိကဿာပိ၊ ဝေဒနာပြားသော ဇောအားလည်း။ အာသေဝနပစ္စယော၊ အာသေဝနပစ္စည်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ ဒုတ္တိ˚သ အာဒိကော၊ 'ဒုတ္တိ˚သ သုခပုညမှာ˚စသော အစီအရင်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏[5]။

ယံ စျာနံ၊ အကြောင်စျာန်ကို။ သမာပဇ္ဇိယ၊ ဝင်စားပြီး၍။ သခ်ိဏံ၊ သခ်ိဏ ဓမ္မကို။ သမ္မသန္တဿ၊ သုံးသပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်အား။ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ၊ မင်္သိုဏောက် ကြောင်း ဝိပဿနာသည်။ ဇာတာ၊ ဖြစ်၏။ တဒိဒံ၊ ထိုဝင်စားအပ်သော စျာန်သည်။ ပါဒကဇ္ဈာနံ၊ ပါဒကစျာန်မည်၏။

ယံ စျာနံ၊ အကြောင်စျာန်ကို။ သမ္မသန္တဿ၊ သုံးသပ်သောပုဂ္ဂိုလ်အား။ သာ၊ ထိုဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ ဝိပဿနာသည်။ ဇာတာ၊ ဖြစ်၏။ တံ၊ ထိုသုံးသပ်အပ်သော စျာန်သည်။ သမ္မသီတကံ၊ သမ္မသီတ စျာန်မည်၏။ ဒ္ဝီသု၊ ပါဒက, သမ္မသီတစျာန် နှစ်ပါးရှိရာတို့တွင်။ ယံ၊ အကြောင် တပါးပါးကို။ ယောဂီ၊ ယောဂီသည်။ ဣစ္ဆတေ၊ လိုချင်၏။ တံ၊ ထိုစျာန်ကို။ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယံ၊ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယဟူ၍။ မတံ၊ သိအပ်၏။ (ပုဂ္ဂလေန အဇ္ဈာသိယတေတိ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယံ ပြု)

အဇ္ဈာသယော၊ အလိုသည်။ သစေ နတ္ထိ၊ အကယ်၍ မရှိအံ့။ ဥပရိမံဝ၊ အထက်စျာန်ကိုသာလျှင်။ လဗ္ဘတိ၊ ရအပ်၏။

၁။ ဋီကာကျော်၊ စုဏ္ဏိယ၊နှာ-၁၄၉။

၂။ ဋီကာကျော်၊ စုဏ္ဏိယ၊ နှာ-၁၀၁,၁၀၂။

http://www.dhammadownload.com

တွေ၊ ဤမဂ္ဂဖလဝီထိ၌။ဝေဒနာနိယမော၊ ဝေဒနာကိုမှတ်ခြင်းသည်။ ဝုဋ္ဌာန-ဂါမိနီဝသာ၊ မဂ်သို့ရောက်ကြောင်း ဝိပဿနာ၏အစွမ်းဖြင့်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သုက္ခဝိပဿကဿာပိ၊ သမထ အစေးခြောက်သော ဝိပဿနာယောဂီ၏လည်း။ ဈာနင်္ဂနိယမော၊ ဈာန်အင်္ဂါကို မှတ်ခြင်းသည်။ တထာ၊ ထို့အတူတည်း။ (ဋီကာကျော်သင်္ဟချည်း)[၁]

မဂ္ဂဖလဝီထိ၌ ကျက်မှတ်ဖွယ် ပြီး၏။

အဘိညာဏ်ဝိထိဆိုင်ရာ ကျက်မှတ်ဖွယ်များ

ပုဗ္ဗေ အဘိညာပါဒကဇ္ဈာနသမာပဇ္ဇနံ ပရိကမ္မစိတ္တဿ သမာဓာနတ္ထံ။ ပုန သမာပဇ္ဇနံ အဓိဋ္ဌာနစိတ္တဿ ဗလဂ္ဂါဟတ္ထံ။ အဓိဋ္ဌာနန္တိ ဟိ သဗ္ဗတ္ထ အဘိညာဉာဏံ ဝုစ္စတိ။

ပရိကမ္မစိတ္တံ အဿုတဿ ဂဟဏတော သဒ္ဒမတ္တံ ဂဏှာတိ။အဘိညာစိတ္တံ ပန အဿုတမ္ပိ ဂဏှန္တံ သဝနာကာရေန ဂဟဏတော အတ္ထာဝဗောဓဿာပိ ပစ္စယဘာဝေနေဝ ဂဏှာတီတိ အယမေတေသံ ဝိသေသော။

န ဟိ အဋ္ဌသု သမာပတ္တီသု စုဒ္ဒသဟာကာရေဟိ စိဏ္ဏဝသီဘာဝံ ဝိနာ ဥပရိ အဘိညာဓိဂမော ဟောတိ။

အနက်ကား။ ။ပုဗ္ဗေ၊ ရှေးဦးစွာ၌။ အဘိညာပါဒကဇ္ဈာနသမာပဇ္ဇ-နံ၊ အဘိညာဉ်၏အခြေဖြစ်သော ဈာန်ကိုဝင်စားခြင်းသည်။ ပရိကမ္မစိတ္တဿ၊ "သတံ ဟောမိ"စသည်ဖြင့် ပြုပြင်သော ပရိကံစိတ်ကို။ သမာဓာနတ္ထံ၊ ကောင်း စွာထားနိုင်ခြင်းအကျိုးရှိ၏။ ပုန သမာပဇ္ဇနံ၊ တဖန်ဝင်စားခြင်းသည်။ အဓိဋ္ဌာန-စိတ္တဿ၊ အဘိညာဉ်စိတ်ကို။ ဗလဂ္ဂါဟတ္ထံ၊ အားကိုယူစေခြင်းအကျိုးရှိ၏။ ဟိ၊ သင့်စွ။ အဓိဋ္ဌာနန္တိ၊ အဓိဋ္ဌာန်ဟူသည်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ ခပ်သိမ်းသော အရာ၌။ အဘိညာဉာဏံ၊ အဘိညာဉ်ဉာဏ်ကို။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

ပရိကံစိတ်နှင့် အဘိညာဉ်စိတ်။ ။ပရိကမ္မစိတ္တံ၊ ပရိကံစိတ်သည်။ အဿုတဿ၊ မကြားရသော အသံကို။ ဂဟဏတော၊ ယူခြင်းကြောင့်။ သဒ္ဒမတ္တံ၊ အသံသာမန်ကို။ ဂဏှာတိ၊ ယူ၏။ အဘိညာ-စိတ္တံ ပန၊ အဘိညာဉ်စိတ်သည်ကား။ အဿုတံ၊ မကြားရသော အသံကို။ ဂဏှန္တမ္ပိ၊ ယူသော်လည်း။ သဝနာကာရေန၊ ကြားသော အခြင်းအရာဖြင့်။

၁။ ဋီကာကျော်၊ စုဏ္ဏိယ၊နှာ-၁၀၁၊၁၀၂။

http://www.dhammadownload.com

ဂဟဏတော၊ ယူခြင်းကြောင့်။ အတ္ထာဝဟောဓဿာပိ၊ အနက်ကို သိသောဉာဏ်၏ လည်း။ ပစ္စယဘာဝေနေဝ၊ အကြောင်း၏အဖြစ်ဖြင့်သာလျှင်။ ဂဏှာတိ၊ ယူ၏။ အယံ၊ ဤသည်ကား။တေသံ၊ ထိုပရိကမ္မစိတ်နှင့် အဘိညာဉ်စိတ်နှစ်မျိုးတို့၏။ ဝိသေသော၊ ထူးခြားပုံတည်း။ (အဘိဓမ္မတ္ထပိကာသိနီ၊ဒုတိယ-၂၇၁-၃)

ဟိ၊ သင့်စု။ အဋ္ဌသု သမာပတ္တီသု၊ ရှစ်ပါးသောသမာပတ်တို့၌။ စုဒ္ဒသဟိ အာကာရေဟိ၊ ၁၄-ပါးသောအခြင်းအရာတို့ဖြင့်[၁]။ စိဏ္ဏဝသိဘာဝံ၊ လေ့လာ

၁။ အဘိညာဉ်အရာ၌ စိတ်ကို ဆုံးမကြောင်း အခြင်းအရာ ၁၄-ပါး။

(၁) ကသိဏာနုလောမ=ပထဝီကသိုဏ်းအစ ဩဒါတကသိုဏ်းအဆုံးရှိသော ကသိုဏ်း ဂ-ပါးတို့၌ အစဉ်အတိုင်း ကြိမ်ဖန်များစွာ ဈာန်ဝင်စားမှု။

(၂) ကသိဏပဋိလောမ=ဩဒါတကသိုဏ်းမှစ၍ နောက်ပြန်အားဖြင့် အစဉ်အတိုင်း ကြိမ်ဖန်များစွာ ဈာန်ဝင်စားမှု။

(၃) ကသိဏာနုလောမ ပဋိလောမ=ပထဝီကသိုဏ်းမှစ၍ ဩဒါတကသိုဏ်းတိုင်အောင်ငင်း, ဩဒါတကသိုဏ်းမှစ၍ ပထဝီကသိုဏ်းတိုင်အောင်ငင်း အစဉ်အတိုင်း အပြန်အလှန် ကြိမ်ဖန်များစွာ ဈာန်ဝင်စားမှု။

(၄) ဈာနာနုလောမ= ပထမဈာန်မှစ၍ နေဝသညာနာသညာဃတန ဈာန်တိုင် အောင် ဈာန်အစဉ်အတိုင်း ကြိမ်ဖန်များစွာ ဈာန်ဝင်စားမှု။

(၅) ဈာနပဋိလောမ= နေဝသညာနာသညာဃတန ဈာန်မှ စ၍ ပထမဈာန်တိုင် အောင် နောက်ပြန်အားဖြင့် အစဉ်အတိုင်း ကြိမ်ဖန်များစွာ ဈာန်ဝင်စားမှု။

(၆) ဈာနာနုလောမ ပဋိလောမ=ပထမဈာန်မှစ၍ နေဝသညာနာသညာဃတနဈာန် တိုင်အောင်ငင်း, နေဝသညာနာသညာဃတန ဈာန်မှစ၍ ပထမဈာန်တိုင်အောင်ငင်း အစဉ်အတိုင်း အပြန်အလှန် ကြိမ်ဖန်များစွာ ဈာန်ဝင်စားမှု။

(၇) ဈာနုက္ကန္တိက= ပထဝီကသိုဏ်း၌ ပထမဈာန်ကိုဝင်စားပြီး၍ ထိုကသိုဏ်း၌ပင် တတိယဈာန်ကို ဝင်စား၏၊ ထိုတတိယဈာန်မှ ထပြီးလျှင် ပထဝီကသိုဏ်းကိုခွါ၍ အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်ကို ဝင်စား၏၊ ထို့နောက် အာကိဉ္စညာယတနဈာန်ကို ဝင်စား၏၊ ဤသို့ ကသိုဏ်းစဉ်မပျက်စေပဲ ဈာန်အစဉ်ကို ခုန်ကျော်၍ ကြိမ်ဖန်များစွာ ဈာန်ဝင်စားမှု (ဈာန+ ဥ+ကန္တိက) [ဥ=ဩဏက်+ကန္တိက=သွားသည်။ ဥက္ကန္တိက=ခုန်ကျော်သွားခြင်း]။

(၈) ကသိဏုက္ကန္တိက= ပထဝီကသိုဏ်း၌ ပထမဈာန် ဝင်စားပြီး၍ တဖန် ထိုဈာန်ကိုပင် တေဇောကသိုဏ်း၌ ဝင်စား၏၊ ဤနည်းဖြင့် ဈာန်အစဉ်မပျက်စေပဲ ကသိုဏ်းအစဉ်ကို ခုန်ကျော်၍ ကြိမ်ဖန်များစွာ ဈာန်စင်စားမှု။

http://www.dhammadownload.com

ကျေပွန်လွန်သော ဝသီဘော်ကို။ ဝိနာ၊ ကြည်၍။ ဥပရိ၊ အထက်ဈာန်၌။ အဘိညာဓိဂမော၊ အဘိညာဉ်ကိုရခြင်းမည်သည်။ နဟောတိ၊ မဖြစ်။ (သုမင်္ဂလ ဝိလာသိနီခေါ် သီလက္ခန်၊၄၊နှာ-၁၉၆)

အဘိညာဏ်ဝီထိ၌ ကျက်မှတ်ဖွယ် ပြီး၏။

နိရောဓသမာပတ္တိဝီထိဆိုင်ရာ ကျက်မှတ်ဖွယ်များ

သမာဓိပရိဗန္ဓဿ၊ ကာမရာဂဿ ဟာယိနံ။
အတ္ထိတ္ထာ စာနုပုဗ္ဗာယ၊ နိရောဓော ကာမရူပိနံ။

ဥဒယဗ္ဗယသခ်ါရေ၊ ဥက္ကဏ္ဌိတွာန ဃောနိသော။
ဖာသုံ ဝိဟရိဿာမာတိ၊ သမာပဇ္ဇန္ဆိ တေ ဣမံ။

---

(၉) ဈာနကသိဏုက္ကန္ဆိက=ပထဝီကသိုဏ်း၌ ပထမဈာန်ကို ဝင်စား၍ ထိုနောင် တေဇောကသိုဏ်း၌ တတိယဈာန်ကို ဝင်စား၏၊ ဤနည်းဖြင့် ဈာန်အစဉ် ကသိုဏ်းအစဉ် နှစ်မျိုးလုံးကို ခုန်ကျော်၍ ကြိမ်ဖန်များစွာ ဈာန်ဝင်စားမှု။

(၁၀) အင်္ဂသင်္ကန္ဆိက= ပထဝီကသိုဏ်းတခုတည်း၌ပင် ပထမဈာန်ကို ဝင်စား၍ အခြားသော ဈာန်တို့ကိုလည်း ဝင်စား၏၊ ဤနည်းဖြင့် ကသိုဏ်းတခုတည်း၌ပင် ဈာန်အင်္ဂါကို ပြောင်းရွှေ့၍ ကြိမ်ဖန်များစွာ ဈာန်ဝင်စားမှု(အင်္ဂ+သင်္ကန္ဆိက) (အင်္ဂ=ဈာန်အင်္ဂါ+သင်္ကန္ဆိက=ပြောင်းရွှေ့ခြင်း)။

(၁၁) အာရမ္မဏသင်္ကန္ဆိက=ပထမဈာန် တခုတည်းကိုပင် ပထဝီကသိုဏ်း၌ ဝင်စား၍ အခြားသော ကသိုဏ်းများ၌လည်း ဝင်စား၏၊ ဤနည်းဖြင့် ဈာန်တခုတည်းကိုပင် ကသိုဏ်းအာရုံပြောင်းရွှေ့၍ ကြိမ်ဖန်များစွာ ဈာန်ဝင်စားမှု။

(၁၂) အင်္ဂါရမ္မဏသင်္ကန္ဆိက=ပထဝီကသိုဏ်း၌ ပထမဈာန်ကို ဝင်စား၍ အာပေါကသိုဏ်း၌ ဒုတိယဈာန်ကို ဝင်စား၏၊ ဤနည်းဖြင့် ဈာန်အင်္ဂါ, ကသိုဏ်းအာရုံ နှစ်မျိုးလုံးကို ပြောင်းရွှေ့၍ ကြိမ်ဖန်များစွာ ဈာန်ဝင်စားမှု။

(၁၃) အင်္ဂဝဝတ္ထာပန= ပထမဈာန်သည် အင်္ဂါ ၅-ပါးရှိ၏၊ ဒုတိယဈာန်သည် အင်္ဂါ ၃-ပါးရှိ၏၊ ဤနည်းဖြင့် ဈာန်အင်္ဂါကို ပိုင်းခြားမှတ်သားမှု (အင်္ဂ=ဈာန်အင်္ဂါ+ဝဝတ္ထာပန=ပိုင်းခြားမှတ်သားခြင်း)။

(၁၄) အာရမ္မဏဝဝတ္ထာပန=ဤ အာရုံကား ပထဝီကသိုဏ်းတည်း၊ ဤ အာရုံကား အာပေါကသိုဏ်းတည်း၊ ဤနည်းဖြင့် ကသိုဏ်းအာရုံကို ပိုင်းခြားမှတ်သားမှု။(ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊၄၊၂၊၂၂၃။)

http://www.dhammadownload.com

အာဟာရမုပဇီဝီနံ၊ ဘုတ္တာဿ ကေဒိဝသံ။
သတ္တာဟံဝ ယာပနတော၊ ကာမေ သတ္တာဟမေဝ စ။

အနက်ကား။ ။သမာဓိပရိဗန္ဓဿ၊ သမာဓိကိုတားမြစ်တတ်သော။ ကာမ-ရာဂဿ၊ ပဥ္ဇကာမဂုဏိကရာဂကို။ ဟာယိနံ၊ ပယ်ပြီးကုန်သော။ ကာမရူပီနံ၊ ကာမ ရူပ အနာဂါမ် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့အား။ အနုပုဗ္ဗာယ၊ အစဉ်အတိုင်းသော သမာပတ်ရှစ်ပါး၏။ အတ္ထိတ္တာ စ၊ ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်း။ နိရောဓော၊ နိရောဓသမာပတ်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ဥဒယဗ္ဗယသခ်ါရေ၊ ဖြစ်တုံပျက်ထ သခ်ါရ၌။ ယောနိသော၊ သင့်သော အကြောင်းအားဖြင့်။ ဥက္ကဏ္ဌိတ္ဌာန၊ ဆန့်ကျင်ငြီးငွေ့ မပျော်မွေ့ကုန်၍။ ဖာသုံ၊ ချမ်းသာစွာ။ ဝိဟရိဿာမ၊ နေကုန်အံ့။ ဣတိ၊ဤသို့။ တေ၊ ထိုကာမ ရူပ အနာ-ဂါမ် ရဟန္တာတို့သည်။ ဣမံ၊ ဤနိရောဓသမာပတ်ကို။ သမာပဇ္ဇန္တိ၊ ဝင်စားကြ ကုန်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂသင်္ဂဟ)[၁]

အာဟာရံ၊ အာဟာရကို။ ဥပဇီဝီနံ၊ မှီ၍ အသက်ရှည်ရကုန်သော ကာမ ဘုံသားတို့အား။ ကေဒိဝသံ၊ တနေ့၌။ ဘုတ္တဿ၊ စားအပ်သော လူ့အစာ၏။ သတ္တာဟံဝ၊ ခုနစ်ရက်သာလျှင်။ ယာပနတော၊ မျှခြင်းကြောင့်။ ကာမေ၊ ကာမဘုံ၌။ သတ္တာဟမေဝ စ၊ ခုနစ်ရက်သာလျှင်လည်း။ သမာပဇ္ဇန္တိ၊ ဝင်စား ကုန်၏။ (သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ၊ပ၊ နှာ-၃၈၀၊သင်္ဂဟဂါထာ)

နိရောဓသမာပတ္တိဝီထိဝယ် ကျက်မှတ်ဖွယ် သာဓက ပြီး၏။

ဣတိ ဝီထိသင်္ဂဟနယော သတ္တမော။

၁။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ၄၊ဒု၊နှာ-၃၄၄-ဂ။

http://www.dhammadownload.com

ဝိထ်ပိုင်း သရုပ်ခွဲနည်း / ရှေးနည်းကိုမှီ၍ ဂဏန်းပြည့်အောင် ထိုးလေ	၁ ဝိတ်ဝိုင်းဆွဲဝိထိ	၀ ဝိတ်ဝိုင်းဆွဲဝိထိ	၃ ဝိတ်ဝိုင်းဆွဲဝိထိ	၄ ဝိတ်ဝိုင်းဆွဲဝိထိ	၅ ဝိတ်ဝိုင်းဆွဲဝိထိ	၆ ဝိတ်ဝိုင်းဆွဲဝိထိ	၇ ဝိတ်ဝိုင်းဆွဲဝိထိ	၈ ဝိတ်ဝိုင်းဆွဲဝိထိ	၉ ဝိတ်ဝိုင်းဆွဲဝိထိ	၁၀ ဝိတ်ဝိုင်းဆွဲဝိထိ	၁၁ ဝိတ်ဝိုင်းဆွဲဝိထိ	၁၂ ဝိတ်ဝိုင်းဆွဲဝိထိ	၁၃ ဝိတ်ဝိုင်းဆွဲဝိထိ
အကုသိုလ်စိတ်	၁၂	၁၂			၁၂	၁၂	၁၂		၁၂	၁၂	၁၂		
အဟိတ်စိတ်	၁၈	၁၈	၁၇	၂	၁၈	၅	၄	၃	၅	၁၈	၁၈	၁	၂
အသောဘနစိတ်	၃၀	၃၀	၁၇	၂	၃၀	၁၇	၁၆	၃	၁၇	၃၀	၃၀	၁	၂
ကာမသောဘန	၂၄	၂၄	၀	၀	၂၄	၂၄	၂၄	၀	၂၄	၂၄	၂၄	၀	၂၀
ကာမစိတ်	၅၄	၅၄	၂၅	၁၀	၅၄	၄၁	၄၀	၁၁	၄၁	၅၄	၅၄	၉	၂၂
ရူပစိတ်	၅	၅	၅	၅	၅		၅	၅	၅	၅	၅	၁၀	၅
အရူပစိတ်							၄	၄	၄	၄	၄	၀	၄
မဟဂ္ဂတ်စိတ်	၅	၅	၅	၅	၅		၉	၉	၉	၉	၉	၁၀	၉
လောကီစိတ်	၅၉	၅၉	၃၀	၁၅	၅၉	၄၁	၄၉	၂၀	၅၀	၆၃	၆၃	၂၇	၃၁
လောကုတ္တရာ စိတ်ကျဉ်း													
၎င်းအကျယ်													
စိတ်အကျဉ်း	၅၉	၅၉	၃၀	၁၅	၅၉	၄၁	၄၉	၂၀	၅၀	၆၃	၆၃	၂၇	၃၁
စိတ်အကျယ်	၅၉	၅၉	၃၀	၁၅	၅၉	၄၁	၄၉	၂၀	၅၀	၆၃	၆၃	၂၇	၃၁
ကုသိုလ်ကျဉ်း	၀	၀			၀	၀	၀		၀	၀	၀	၁၃	၀
ကုသိုလ်ကျယ်	၀	၀			၀	၀	၀		၀	၀	၀	၁၃	၀
ဝိပါက်ကျဉ်း	၂၀	၂၀	၂၀	၁၅	၂၀	၁၁	၁၉	၁၉	၂၀	၂၃	၃၂	၁၃	၁၃
ဝိပါက်ကျယ်	၂၀	၂၀	၂၀	၁၅	၂၀	၁၁	၁၉	၁၉	၂၀	၂၃	၃၂	၁၃	၁၃
ကြိယာစိတ်	၁၁	၁၁	၂		၁၁	၁၀	၁၀	၁	၁၀	၁၁	၁၁	၁	၁၀
စေတသိက်	၅၂	၅၂	၃၅	၃၅	၅၂	၅၂	၅၂	၃၅	၅၂	၅၂	၅၂	၃၀	၃၀

ပြထားသောဝိထိတို့၌ ပါဝင်သည့်စိတ်များကို ဂဏန်းထိုး၍ ပြထားခြင်းဖြစ်သည်၊ အဗျာကတဝိထိဆိုသည်မှာ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့် ဘဝင်သာဖြစ်သည့် ဝိထိဖြစ်သည် (စာမျက်နှာ ၅၉-၆၀ ပြန်ကြည့်)။

ဤဇယားတွင် ဝိဘူတာရုံဝိထိ ၆-ပါးမှာ ကာမဝိထိကိုသာ ဆိုလိုသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဝိထိပိုင်းသင်္ချပ်ခွဲနည်း / ရှေးနည်းကိုမှီ၍ ဂဏန်းပြည့်အောင်ထိုးလေ	ထိုဝိညာဏလေ	ထိုဝဋ်ဒု	ထိုဝိတက်ကလေ	ထိုဝိစာရလေ	ထိုပီတိလေ	ထိုဝိရိယလေ	ထိုဆန္ဒလေ	ထိုပီတိလေ	ထိုသုခလေ	ထိုဥပေက္ခာလေ	ထိုသုခလေ	ထိုဒုက္ခလေ	ထိုသောမနဿလေ	ထိုဥပေက္ခာလေ	ထိုဒုက္ခလေ	ထိုသောမနဿလေ	ထိုဥပေက္ခာလေ	ထိုအဝိဇ္ဇာလေ
အကုသိုလ်စိတ်	၁၂																	၁၂
အဟိတ်စိတ်	၁၈	၁	၁	၁	၁	၁		၂	၁	၂		၂	၁	၁	၁	၁	၁	၁၈
အသောဘနစိတ်	၃၀	၁	၁	၁	၁	၁		၂	၁	၂		၂	၁	၁	၁	၁	၁	၃၀
ကာမသောဘန	၂၄	၈	၁၂	၁၂	၁၂	၁၂		၂၀	၁၂	၂၀		၂၀	၁၂	၁၂	၁၂	၁၂	၁၂	၂၄
ကာမစိတ်	၅၄	၉	၁၃	၁၃	၂၃	၂၃		၂၃	၁၃	၂၃		၂၃	၁၃	၁၃	၁၃	၁၃	၁၃	၅၄
ရူပစိတ်	၁၅	၅	၅	၅	၅	၅		၅	၅	၅		၅	၅	၅	၅	၅	၅	၁၅
အရူပစိတ်	၁၂	၄	၄	၄	၄	၄		၄	၄	၄		၄	၄	၄	၄	၄	၄	၁၂
မဟဂ္ဂတ်စိတ်	၂၇	၉	၉	၉	၉	၉		၉	၉	၉		၉	၉	၉	၉	၉	၉	၂၇
လောကီစိတ်	၈၁	၁၈	၂၂	၂၂	၂၂	၂၂		၂၁	၂၂	၂၁		၂၁	၂၁	၂၁	၂၁	၂၁	၂၁	၈၁
လောကုတ္တရာစိတ်ကျဉ်း		၈	၄															၈
ဌာန်းအကျယ်		၄၀	၂၀														၁၀	၄၀
စိတ်အကျဉ်း	၈၁	၂၆	၂၆	၂၂	၂၂	၂၂		၂၁	၂၂	၂၁		၂၁	၂၁	၂၁	၂၁	၂၁	၂၀	၁၉
စိတ်အကျယ်	၈၁	၅၈	၄၂	၂၂	၂၂	၂၂		၂၁	၂၂	၂၁		၂၁	၂၁	၂၁	၂၁	၂၁	၂၀	၂၁
ကုသိုလ်ကျဉ်း	၁၂	၈	၄					၈	၈	၈		၈	၈	၈	၈	၈	၅	၁၂
ကုသိုလ်ကျယ်	၁၂	၂၄	၄					၈	၈	၈		၈	၈	၈	၈	၈	၅	၁၂
ဝိပါက်ကျဉ်း	၃၂	၁၂	၁၂	၁၃	၁၃	၁၃	၁၃	၁၃	၁၃	၁၃	၁၃	၁၃	၁၃	၁၃	၁၃	၁၃	၁၃	၃၃
ဝိပါက်ကျယ်	၃၂	၃၃	၃၃	၁၃	၁၃	၁၃	၁၃	၁၃	၁၃	၁၃	၁၃	၁၃	၁၃	၁၃	၁၃	၁၃	၁၃	၃၂
ကြိယာစိတ်	၂၀	၁	၅	၅	၅	၅	၁၀	၁	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀	၂၀
စေတသိက်	၅၂	၃၀	၃၀	၃၀	၃၀	၃၀	၃၀	၃၀	၃၀	၃၀	၃၀	၃၀	၃၀	၃၀	၃၀	၃၀	၃၀	၅၂

http://www.dhammadownload.com

၅-ဘုံဝိုင်း

ဣဒါနိ ဘူမိပုဂ္ဂလနယော ဝုစ္စတေ။

ဤဘူမိပုဂ္ဂလနည်း၌ ရှေးဦးစွာ ပုဂ္ဂိုလ်သရုပ်, ဘုံသရုပ်, ဘုံဝိဂြိုဟ်, ဘုံခြား, ဘုံသက်တို့ကို လေ့ကျက်ဖွေနည် ကြံစည်ခဲ့စစ် အားသစ်ရမည်ကား—

ပုဂ္ဂိုလ် ၁၂။ ။ဒုဂ္ဂတိအဟိတ်, သုဂတိအဟိတ်, ဒွိဟိတ်, တိဟိတ်ဟူ၍ ပုထုဇန် လေးယောက်၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌ, သောတာပတ္တိဖလဋ္ဌ။ပ။ အရဟတ္တမဂ္ဂဋ္ဌ, အရဟတ္တဖလဋ္ဌဟူ၍ အရိယာရှစ်ယောက်အားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်သည် တကျိပ်နှစ်ယောက် အပြားရှိ၏။

ကာမ ရူပ၊ အရူပ၊ တိ˚သ ပုဂ္ဂလာ။
သုံးဆဲ့တဘုံ၊ မြောက်ပြန်တုံ၊ မှတ်ယုံ ဝါကရု [၁]။

အရိယာ – ၉ဖြ

သောတာပန် ၂၄။ ။ထိုတွင် သောတာပန်သည် ကေဗီဇီ, ကောလံကောလ, သတ္တက္ခတ္တုပရမအားဖြင့် သုံးယောက်၊ ၎င်းကို ပဋိပဒါလေးပါး[၂]နှင့်မြောက် တကျိပ်နှစ်ယောက်၊ ၎င်းကို ဓုရ[၃]နှစ်ပါးနှင့်မြောက် နှစ်ကျိပ်လေးယောက် ဖြစ်၏။

သကဒါဂါမ် ၁၂။ ။သကဒါဂါမ်သည် ဣဓ ပတ္တာ ဣဓ ပရိနိဗ္ဗာယီ, တတ္ထ ပတ္တာ တတ္ထ ပရိနိဗ္ဗာယီ, ဣဓ ပတ္တာ တတ္ထ ပရိနိဗ္ဗာယီ, တတ္ထ ပတ္တာ ဣဓ ပရိနိဗ္ဗာယီ, ဣဓ ပတ္တာ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တိတ္ဝာ ဣဓ ပရိနိဗ္ဗာယီ [၄]

၁။ ဝါကရု=၂၁၄(ပိဋကတ်သခ်ၤာနည်း)

၂။ ပဋိပဒါလေးပါး=ဒုက္ခပဋိပဒါဒန္ဓာဘိညာ စသည် ၄-ပါး။

၃။ ဓုရ=ဂန္ထဓုရ, ဝိပဿနာဓုရ။

၄။ ဤလူ့ပြည်၌ သကဒါဂါမိမိုလ်သို့ရောက်၍ ဤ လူ့ပြည်၌ပင် ရဟန္တာဖြစ်ပြီးလျင် ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုခြင်းရှိသော သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်, ထိုနတ်ပြည်၌ သကဒါဂါမိမိုလ်သို့ရောက်၍ ထိုနတ်ပြည်၌ပင် ရဟန္တာဖြစ်ပြီးလျင် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုခြင်းရှိသော သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်, ဤလူ့ပြည်၌ သကဒါဂါမိမိုလ်သို့ရောက်၍ ထိုနတ်ပြည်၌ ရဟန္တာဖြစ်ပြီးလျင် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုခြင်းရှိသော သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်, ထိုနတ်ပြည်၌ သကဒါဂါမိမိုလ်သို့ရောက်၍ ဤလူ့ပြည်၌ ရဟန္တာဖြစ်ပြီးလျင် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုခြင်းရှိသော သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်, ဤလူ့ပြည်၌ သကဒါဂါမိမိုလ်သို့ရောက်၍ ထိုနတ်ပြည်၌ ဖြစ်ပြီး၍ ဤလူ့ပြည်၌ ရဟန္တာဖြစ်ပြီးလျင် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုခြင်းရှိသော သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်။ (အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၃၊ နှာ-၄၈)

http://www.dhammadownload.com

အားဖြင့် ငါးယောက်။ ထိုတွင် နောက်ဆုံး တယောက်ကိုသာ ဤ၌ လိုအပ်၏။ ၎င်းကို ဝိမောက္ခ[1] သုံးပါးနှင့်မြောက် သုံးယောက်၊ ၎င်းကို ပဋိပဒါလေးနှင့် မြောက် တကျိပ်နှစ်ယောက် ဖြစ်၏။

အနာဂါမ် ၄၈။ ။အနာဂါမ်[2] သည်လည်း အဝိဟာဘုံ၌ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီ သုံးယောက်[3]၊ ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယီ တယောက်၊ ဥဒ္ဓံသောတ-အကနိဋ္ဌဂါမီ တယောက် အားဖြင့် ငါးယောက်၊ ၎င်းကို အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ, သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ နှစ်ပါးနှင့်မြောက် တကျိပ်၊ အတပ္ပါ, သုဒဿာ, သုဒဿီဘုံ တို့၌လည်း နည်းတူ တကျိပ်စီ၊ အကနိဋ္ဌဘုံ၌ကား ဥဒ္ဓံသောတမရှိသောကြောင့် ရှစ်ယောက်၊ ပေါင်း လေးကျိပ်ရှစ်ယောက် ဖြစ်၏။

ရဟန္တာ ၁၂။ ။ရဟန္တာလည်း သကဒါဂါမ်ကဲ့သို့[4] မြောက်၍ တကျိပ်နှစ်ယောက် ဖြစ်၏။ ပေါင်း အရိယာပုဂ္ဂိုလ် ကိုးကျိပ်ခြောက်ယောက် ရှိ၏ဟု ပုဂ္ဂလပညတ်အဋ္ဌကထာ (နှာ ၄၅-၅၃) ၌ လာ၏။

> ကေမေဝ ခန္ဓဗိဇံ ပဋိသန္ဓိဗိဇံ ဝါ ယဿာတိ ကေဗိဒီ၊ ကုလံကုလံ ကုလတော ဝါ ကုလံ ဂစ္ဆတီတိ ကောလံကောလော၊ သတ္တသု ဝါရေသု ပရမံ အဿာတိ သတ္တက္ခတ္တုပရမော[5]။ (သောတာပန် ၃-မျိုးအဖွင့်)

၁။ သုညတဝိမောက္ခ၊ အနိမိတ္တဝိမောက္ခ၊ အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခ။

၂။ သုဒ္ဓါဝါသ ၅-ဘုံ၌ရှိသော အနာဂါမ်ကိုသာ ရေတွက်ပြထားသည်။

၃။ (၁) ပဋိသန္ဓေ နေပြီးနောက် အခြားမဲ့ တဆက်တည်းပင် ရဟန္တာဖြစ်သော အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီ။

(၂) အသက်ပမာဏ၏ ရှေ့ထက်ဝက် (အလယ်မရောက်မီ) ၌ ရဟန္တာဖြစ်၍ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသော အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီ။

(၃) အသက်ပမာဏ၏ထက်ဝက် အလယ်၌ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသော အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီ။

၄။ ရဟန္တာတပါးကို ဝိမောက္ခ ၃-ပါး, ပဋိပဒါ ၄-ပါးတို့နှင့် မြောက်ပါးရမည်။

၅။ ယဿ၊ အကြောင် သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်အား။ ကေမေဝ၊ တဘဝသာဖြစ်သော။ ခန္ဓဗိဇံ၊ ခန္ဓာမျိုးစေ့သည်။ ဝါ၊ တနည်းကား။ ပဋိသန္ဓိဗိဇံ၊ ပဋိသန္ဓေမျိုးစေ့သည်။ ဇာတ္တိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထိုသို့ တဘဝ၌သာ ခန္ဓာမျိုးစေ့ ပဋိသန္ဓေမျိုးစေ့ရှိသောကြောင့်။ ကေဗိဒီ၊ ကေဗိဒီသောတာပန်မည်၏။

ကုလံ ကုလံ၊ ထမျိုးထမျိုးသို့။ ဝါ၊ တနည်းကား။ ကုလတော၊ ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်သော အမျိုးမှ။ ဝါ၊ ဘဝမှ။ ကုလံ၊ ကြီးကျယ် မြင့်မြတ်သော အမျိုးသို့။ ဝါ၊ ဘဝသို့။ ဂစ္ဆတိ၊ လူ, ပြည်၌ဖြစ်စေ၊ နတ်ပြည်၌ဖြစ်စေ၊ လူ့ပြည်, နတ်ပြည် နှစ်ပါးစုံ၌ဖြစ်စေ၊ အများဆုံး ၇-ကြိမ်တိုင်အောင်သာ သွားလာတတ်၏။ ဝါ၊ ပဋိသန္ဓေနေ၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ကောလံကောလော၊ ကောလံကောလသောတာပန်မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

အဝိဟာဒီသု တတ္ထ တတ္ထ အာယုဝေမဇ္ဈ'မပ္ပတ္တာ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယန-သီလောတိ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီ။ တံ ဥပဟစ္စ ဥပဂန္ဆာ၊ အသခ်ါရေန အပ္ပ-ယောဂေန စသည်ဖြင့် ဝစနတ္ထပြု။ ဥဒ္ဒံ ဥပရူပရိ ဗြဟ္မလောကေ ဥပ္ပတ္တိ သောတာ တေဿာတိ ဥဒ္ဓံသောတော၊ သော ဧဝ ပဋိသန္ဓိယာ အကနိဋ္ဌ ဂစ္ဆတီတိ ဥဒ္ဓံသောတအကနိဋ္ဌဂါမီ [၃] (ဝိကြုပ်ပြု) (အနာဂါမ် ၅-မျိုးအဖွင့်)။ ဤကား ပုဂ္ဂိုလ်သရုပ်တည်း။

၃၁-ဘုံ ရေတွက်ပုံ [၂]

ကာမ ၁၁-ဘုံ

အပါယ်လေးဘုံ (ငရဲကြီး-ဂ)။ ။သဋ္ဌိဝ်း, ကာလသုတ် သဒ်္ဓာတ, ဇောရူဝ, မဟာဇောရူဝ တာပန, မဟာတာဝန, အဝီစိ အားဖြင့် ငရဲကြီးရှစ်ထပ်။

အဿ၊ ထိုသောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်အား။ ပရမံ၊ ပဋိသန္ဓေယူခြင်းဟူသော အလွန်ဆုံး အတိုင်းအရှည်သည်။ သတ္တသု ဝါရေသု၊ ခုနစ်ကြိမ်ကို၌။ ဝါ၊ ခုနစ်ကြိမ်တိုင်အောင်သာ။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ သတ္တက္ခတ္တုံပရမော၊ သတ္တက္ခတ္တုံပရမသောတာပန်မည်၏။ (ပုဂ္ဂလပညတ်၊ နှာ ၁၁၊ ၁၁၉။ ပုဂ္ဂလပညတ်၊ ဋ္ဌ၊ နှာ ၄၆၊ ၄၇။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊၂၊ နှာ-၄၁၁။)

၁။ အဝိဟာဒီသု၊ အဝိဟာစသော သုဒ္ဓါဝါသဘုံတို့တွင်။ တတ္ထ တတ္ထ၊ ထိုထိုသော သုဒ္ဓါဝါသဘုံ၌။ အာယုဝေမဇ္ဈံ၊ အသက်အပိုင်းအခြားအလယ်သို့။ အပတ္တာ၊ မရောက်မူ၍။ အန္တရာ၊ အကြား၌။ ပရိနိဗ္ဗာယနသီလော၊ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုလေ့ရှိ၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီ၊ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီ အနာဂါမ်မည်၏။

တံ၊ အသက်အပိုင်းအခြား ရွေထက်ဝက်လွန်ပြီး၍ နောက်ထက်ဝက်အတွင်းသို့။ ဥပ-ဟစ္စ ဥပဂန္ဆာ၊ ရောက်၍။ ပရိနိဗ္ဗာယနသီလော၊ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုလေ့ရှိ၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယီ၊ ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယီ အနာဂါမ်မည်၏။

အသခ်ါရေန အပ္ပယောဂေန။ အနည်းငယ်သောလှုံ့လဖြင့်။ ဝါ၊ လွန်စွာ အားမထုတ်ရ အနည်းငယ်သောဒုက္ခဖြင့်။ ပရိနိဗ္ဗာယီ၊ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုလေ့ရှိ၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ အသခ်ါရပရိနိဗ္ဗာယီ၊ အသခ်ါရပရိနိဗ္ဗာယီ အနာဂါမ်မည်၏။

ဥဒ္ဓံ ဥပရူပရိဗြဟ္မလောကေ၊ အထက်အထက်သော ဗြဟ္မာ့ပြည်၌။ ဥပ္ပတ္တိ၊ ဖြစ်သော။ သောတာ၊ တဏှာတည်းဟူသောအယဉ်သည်။ တေဿ၊ ထိုအနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်အား။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဥဒ္ဓံသောတော၊ ဥဒ္ဓံသောတမည်၏။ သော ဧဝ၊ ထို ဥဒ္ဓံသောတ အနာဂါမ်သည်ပင်လျှင်။ ပဋိသန္ဓိယာ၊ ပဋိသန္ဓေအားဖြင့်။ အကနိဋ္ဌံ၊ အကနိဋ္ဌ ဘုံသို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်၏။ (ထိုအကနိဋ္ဌဘုံသို့ရောက်မှသာ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်၍ ရဟန္တာ ဖြစ်ပြီးလျှင် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသည်) ဣတိ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဥဒ္ဓံသောတအကနိဋ္ဌဂါမီ၊ ဥဒ္ဓံ-သောတအကနိဋ္ဌဂါမီ အနာဂါမ်မည်၏။ (ပုဂ္ဂလပညတ်၊ နှာ ၁၁၉၊ ၁၂၀။ ပုဂ္ဂလပညတ်၊ ဋ္ဌ၊ နှာ ၄၀၊ ၄၉။)

၂။ ဝိဘင်းပါဠိတော်၊ ဓမ္မဟဒယဝိဘင်း၊ နှာ ၄၃၇-၄၄၁။

http://www.dhammadownload.com

ငရဲငယ်များ

ဣစ္စေ'တေ အဋ္ဌ နိရယာ၊ အက္ခာတာ ဒုရတိက္ကမာ။
အာကိဏ္ဏာ လုဒ္ဒကမ္မေဟိ၊ ပစ္စေကာ သောဋ္ဌသု'ဿဒါ[၁]။

သဋ္ဌိနိပါတ်၊ သံကိစ္စဇာတ်ပါဋ္ဌိတော် (ဇာတက၊ ဒု၊ နှာ-၆၀)

ဧကေ'ကဿ စတ္တာရိ စတ္တာရိ ဒ္ဒါရာနိ ဟောန္တိ။ ဧကေ'ကသ္မိံ ဒ္ဒ၊ရေ စတ္တာရော စတ္တာရော ဥဿဒနိရယာ ဧကေ'ကော ယမရာဇာ။ ။ဒေဝဒူတ သုတ်အဋ္ဌကထာ စသည်လာတိုင်း ဂူထ, ကုက္ကုလ, သိမ္မလိဝန, အသိပတ္တဝန ဟုဆိုအပ်သော ဘင်ပုပ်ငရဲ, ပြာပူငရဲ, လက်ပံပင်တောငရဲ, သန်လျက်ရှက်တော ငရဲအားဖြင့် တမျက်နှာ တမျက်နှာ၌ ဥဿဒငရဲ လေးလုံးစီဖြစ်၍ ငရဲကြီးတထပ်လျှင် ငရဲငယ် တဆဲ့ခြောက်လုံး၊ငရဲကြီးရှစ်ထပ်လျှင် ဥဿဒငရဲငယ် တရာ့နှစ်ဆဲ့ရှစ်လုံး[၂]။

လောကပညတ္တိကျမ်း၌ကား မီးရည်, သံရည်, ပြာပူ, ရေပူ, ကြေးနီ, ဘင်ပုပ်, လက်ပံပင်, ကြိမ်ပိုက်ချောင်းအားဖြင့် တမျက်နှာ တမျက်နှာ၌ ရှစ်လုံးစီဖြစ်၍ ငရဲကြီးတထပ်လျှင် သုံးဆဲ့နှစ်လုံး၊ ငရဲကြီးရှစ်ထပ်လျှင် ဥဿဒငရဲငယ် နှစ်ရာ့ငါးဆဲ့ခြောက်လုံးဟု ဆို၏။

ထိုမှတပါးလည်း ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၏ပတ်ချာ သမုဒြာလယ်ကျွန်း[၃] စသည်တို့၌ ငရဲငယ်ကား များလေသေး၏။ ဤအလုံးစုံသောငရဲ။ ထိုမှတပါး အသုရကာယ်, ပြိတ္တာ, တိရစ္ဆာန်ဟူ၍ အပါယ်လေးဘုံ။

ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ။ ။လူ့ဘုံ, စတုမဟာရာဇ်, တာဝတိံသာ, ယာမာ, တုသိတာ, နိမ္မာနရတိ, ပရနိမ္မိတ ဝသဝတ္တိဘုံဟူ၍ ကာမသုဂတိခုနစ်ဘုံ၊ ပေါင်း ကာမတဆဲ့တဘုံ။

ဗြဟ္မာ-၂၀ (ရူပ ၁၆-ဘုံ)။ ။ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာ, ဗြဟ္မပုရောဟိတာ, မဟာဗြဟ္မာ ဟု ပထမစျာန်သုံးဘုံ။

၁။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အဋ္ဌ၊ရှစ်မျိုးကုန်သော။ ဧတေ နိရယာ၊ ထိုငရဲကြီးတို့ကို။ အက္ခာတာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်၏။ (သင်တို့ကို ယခု ငါဟောသကဲ့သို့ ရှေးပညာရှိတို့လည်း ဟောအပ်ကုန်၏) ဒုရတိက္ကမာ၊ လွန်မြောက်နိုင်ခဲကုန်၏။ လုဒ္ဒကမ္မေဟိ၊ (ကြမ်းကြုတ်မှုကို ပြုတတ်ကုန်သော) ငရဲထိန်းတို့ဖြင့်။ အာကိဏ္ဏာ၊ ပြွမ်းကုန်၏။ ဝါ-ပြည့်နှက်၍ နေကုန်၏။ (ယင်းအဋ္ဌကထာ၊ ၂၈၉-၌ 'အာကိဏ္ဏာတိ ပရိပုဏ္ဏာ'ဟု ဖွင့်သည်)။ ပစ္စေကာ၊ အသီးအသီး တခုစီ တခုစီ။ သောဋ္ဌသုဿဒ၊ တဆယ့်ခြောက်ပါးကုန်သော ဥဿဒငရဲငယ်တို့သည်။ သန္တိ၊ ရှိကုန်၏။

၂။ မ၊ ၃၊ နှာ- ၂၂၃။ ဇာ၊ ၄၊၅၊နှာ-၂၈၉။ ၃။ ဇာ၊၄၊၄၊ နှာ-၃ (မိတ္တဝိနှကဇာတ်)။

http://www.dhammadownload.com

ပရိတ္တာဘာ, အပ္ပမာဏာဘာ, အာဘာဿရာဟု ဒုတိယစျာန်သုံးဘုံ။

ပရိတ္တသုဘာ, အပ္ပမာဏသုဘာ, သုဘကိဏှာဟု တတိယစျာန်သုံးဘုံ၊

ဝေဟပ္ဖိုလ်ဘုံ, အသညသတ်ဘုံ။ အဝိဟာ, အတပ္ပါ, သုဒဿာ, သုဒဿီ, အကနိဋ္ဌ၊ ဤသုဒ္ဓါဝါသငါးဘုံနှင့်တကွ စတုတ္ထစျာန် ခုနစ်ဘုံ၊ ပေါင်း ရှုပတာဆယ့်-ခြောက်ဘုံ။

အရှုပ ၄-ဘုံ။ ။အာကာသာနဉ္စာယတနဘုံ, ဝိညာဏဉ္စာယတနဘုံ, အာကိဉ္စ-ညာယတနဘုံ, နေဝသညာနာသညာယတနဘုံဟူ၍ အရှုပ လေးဘုံ၊ ပေါင်း မြဟ္မာနှစ်ဆယ်။ ဤသို့လျှင် ဘုံပေါင်း သုံးဆဲ့တဘုံရှိ၏။

တနည်း ဥ၁-ဘုံ ရေတွက်ပုံ

တနည်းလည်း။ ။အသညသတ်ဘုံသည် ကေဝါကာရဘုံ မည်၏။

အရှုပလေးဘုံသည် စတုဝေါကာရဘုံ မည်၏။

ကြွင်း နှစ်ဆဲ့ခြောက်ဘုံသည် ပဉ္စဝေါကာရဘုံ မည်၏။ ဤသို့လည်း ဘုံပေါင်း သုံးဆဲ့တဘုံ ရှိ၏။

တနည်း ဥ၁-ဘုံ ရေတွက်ပုံ

တနည်းလည်း။ ။ဒုတိယစျာန်သုံးဘုံသည် ရှုပကာယသာ တူ၍ ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏ်ပြားသောကြောင့် ကေတ္တကာယ နာနတ္တသညီဘုံ မည်၏။

ပထမစျာန်သုံးဘုံ, အပါယ်လေးဘုံတို့သည် ရှုပကာယသဏ္ဌာန်ပြား၍ ပဋိ-သန္ဓေဝိညာဏ်သာ တူသောကြောင့် နာနတ္တကာယ ကေတ္တသညီဘုံ မည်ကုန်၏။

တတိယစျာန်သုံးဘုံ, စတုတ္ထစျာန်ခြောက်ဘုံတို့သည် နှစ်ပါးလုံး တူသော ကြောင့် ကေတ္တကာယ ကေတ္တသညီဘုံ မည်ကုန်၏။

ကာမသုဂတိခုနစ်ဘုံတို့သည် နှစ်ပါးလုံး ပြားသောကြောင့် နာနတ္တကာယ နာနတ္တသညီဘုံ မည်ကုန်၏။

ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ၇-ဘုံ[1]။ ။အရှုပ အောက်သုံးဘုံနှင့်တကွ (အထက် ဖော်ပြပါ ဘုံ ၄-မျိုးတို့သည်) ဝိညာဏ်၏တည်ရာ ဝိညာဏဋ္ဌိတိဘုံ ခုနစ်ဖြစ်၏။

အသညသတ်ဘုံ, နေဝသညာဘုံတို့သည် ဝိညာဏဋ္ဌိတိဘုံသို့ မဝင်ကုန်။

၁။ ဒီ၊ဥ၊နှာ-၂၀၉။

http://www.dhammadownload.com

သတ္ထဝါသ ဘုံကိုးဝ[1]။ ။ဘတ္ထဝါ၏ နေရာ တည်ရာဖြစ်သောကြောင့် 'သတ္ထ-ဝါသ' ဟူရာ၌ကား ၎င်းနှစ်ဘုံကို ထည့်၍ သတ္ထဝါသ ကိုးဘုံဖြစ်၏။ ဤသို့လည်း ဘုံပေါင်း သုံးဆဲ့တဘုံ ရှိ၏။

ဤ၌ ကမ္ဘာသုံးသောင်းတထောင်ပတ်လုံး ဘုရားမပွင့်မူ၍ သုညခံသော အခါ ဗြဟ္မာဆက်ပြတ်သောကြောင့် ရံခါသာ သတ္ထဝါရှိရကား သုဒ္ဓါဝါသငါးဘုံ ထို့သည် ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ခုနစ်ဘုံ၊ သတ္ထဝါသ ကိုးဘုံတို့သို့ မဝင်ကုန်ဟူ၏။ (ကေစိ ဝါဒ)

ကမ္ဘာပျက်ပုံ

ထို ၃၁-ဘုံတို့တွင်—

သတ္ထသတ္ထဂ္ဂိနာ ဝါရာ၊ အဋ္ဌမေ အဋ္ဌမေ ဒကာ။
စတုသဋ္ဌိ ယဒါ ပုဏ္ဏာ၊ ဧကော ဝါယုဝရော သိယာ။

အဂ္ဂိနာဘဿရာ ဟေဋ္ဌာ၊ အာပေန သုဘကိဏ္ဏတော။
ဝေဟပ္ဖလတော ဝ၊တေန၊ ဧဝံ လောကော ဝိနဿတိ။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ဒု၊နှာ-၂၅) (ဋီကာကျော်နှာ-၁၆၇၊၁၆၈)

သတ္ထ သတ္ထ ဝါရာ၊ ခုနစ်ကြိမ် ခုနစ်ကြိမ်တို့တိုင်တိုင်။ အဂ္ဂိနာ၊ မီးဖြင့်။ ဝိန-ဿတိ၊ ကျေပျက်၏။ အဋ္ဌမေ အဋ္ဌမေ၊ ရှစ်ခုမြောက် ရှစ်ခုမြောက်တကြိမ်၌။ ဒကာ ဒကေန၊ ရေငန်ဖြင့်။ ဝိနဿတိ၊ ကျေပျက်၏။ ယဒါ၊ အကြင်အခါ၌။ စတုသဋ္ဌိ၊ ခြောက်ဆဲ့လေးကြိမ်သည်။ ပုဏ္ဏာ၊ ပြည့်၏။ တဒါ၊ ထိုအခါ၌။ ဧကော၊ တကြိမ်သော။ ဝါယုဝါရော၊ လေဖျက်သောအကြိမ်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ('ဝါယုဝရော'၌ ဆန်းကြောင့် ရဿ)

အာဘဿရာ၊ အာဘဿရဘုံမှ။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်တလျှောက်သည်။ အဂ္ဂိနာ၊ မီးဖြင့်။ ဝိနဿတိ၊ ကျေပျက်၏။ သုဘကိဏ္ဏတော၊ သုဘကိဏ်ဘုံမှ။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်တလျှောက်သည်။ အာပေန၊ ရေဖြင့်။ ဝိနဿတိ၊ ကျေပျက်၏။ ဝေဟပ္ဖလတော၊ ဝေဟပ္ဖိုလ်ဘုံမှ။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်တလျှောက်သည်။ ဝါတေန၊ လေဖြင့်။ ဝိနဿတိ၊ ကျေပျက်၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့သော သင်္ချာကရိုဏ်း အပိုင်း အခြားအားဖြင့်။ လောကော၊ သြကာသလောကသည်။ ဝိနဿတိ၊ ကြေမွ ပြုန်းတီး ပျက်စီး၏။

ဤသို့ကျမ်းဂန်လာသည်နှင့်အညီ မီးခုနစ်ကြိမ်ဖျက်သောအခါ ပထမစျာန် သုံးဘုံနှင့်တကွ စကြဝဋ္ဌာ ကုဋ္ဌေထသိန်းပျက်၏။ ရှစ်ကြိမ်မြောက် ရေတကြိမ်

၁။ ပါထိကဝဂ်၊နှာ-၂၁၈၊ (ဒီ၊၃၊နှာ-၂၀၈)။ အံ၊၃၊နှာ-၂၀၁။

http://www.dhammadownload.com

ဖျက်သောအခါ ဒုတိယဈာန်သုံးဘုံနှင့်တကွ ပျက်၏။ ဤနည်းတူ အလှည့်စီ အလှည့်စီ မီးငါးဆဲ့ခြောက်ကြိမ် ရေခုနစ်ကြိမ်ဖျက်၍ ခြောက်ဆဲ့သုံးကြိမ် စေ့သည့်နောက် ခြောက်ဆဲ့လေးကြိမ်မြောက် လေတကြိမ် ဖျက်သောအခါ တတိယဈာန်သုံးဘုံနှင့်တကွ ပျက်၏။ ဤနည်းတူစွာ ကမ္ဘာပျက်ရသည်ကား အစလည်း မရှိ အဆုံးလည်း မရှိချေ။ ယင်းကမ္ဘာ၌ဖြစ်ကြသော သက္ကဝါတို့လည်း အစအဆုံး မရှိချေ။

အနုသာသနီဌာနဂတ သံဝေဂဂါထာ

ဝေံ မေ အဓုဝါ နိစ္စာ၊ သခ်ါရာ ဗာလလာပနာ။
နဲ ကဿစိ ဝသော တတ္ထ၊ ဣဒ္ဓိမဿာပိ ဝတ္တတိ။
တေံ ဉတ္ဝာ ယထာဘူတံ၊ နိဗ္ဗိန္ဒေ သဗ္ဗသခ်တံ။

ဝေံ၊ ဤဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း။ ဣမေ သခ်ါရာ၊ ဤသခ်ါရတရားတို့သည်။ အဓုဝါ၊ အကျိတ်အခဲ မတည်ကုန်။ အနိစ္စာ၊ အမြဲ မရှိကုန်။ ဗာလလာပနာ၊ အကျိတ်အခဲ မြဲယောင်အလား လူမိုက်များကို ဖြားယောင်းလှည့်ပတ်၍မြဲ၏ဟု ဆိုစေတတ်ကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထိုသခ်ါရတရားတို့၌။ ကဿစိ၊ တစုံတယောက်သော။ ဣဒ္ဓိမဿာပိ၊ တန်းခိုးကြီးသောပုဂ္ဂိုလ်၏သော်လည်း။ ဝသော၊ အလိုအစွမ်းသည်။ နဲ ဝတ္တတိ၊ မဖြစ်နိုင်။ တေံ၊ ဤသို့မမြဲ ဆင်းရဲစွာလှ စိုးမရသော သဘောကို။ ယထာဘူတံ၊ ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း။ ဉတ္ဝာ၊ သိ၍။ သဗ္ဗသခ်တံ၊ ရှိမဲ့ချက်ကုန် ဇီဝသုဉ်သော လုံးစုံသဗ္ဗ သခ်ါရကို။ ဝါ၊ သခ်ါရ၌။ နိဗ္ဗိန္ဒေ၊ ငြီးငွေ့ သင့်လှပြီ။

ဤကား ဘုံသရုပ်တည်း။

ဘုံအဖွင့်ဝစနတ္ထများ

အပါယ်ဆိုင်ရာ အဖွင့်ဝစနတ္ထများ

ငရဲကြီးရှစ်ထပ်။ ။သံ ပုနပ္ပုနံ ဇီဝန္တိ တ္ထောတိ သဋ္ဌိဝေါ။

ကာလသုတ္တံ ပါတေတ္ဝာ အင္ဒံသာဒိနာ တစ္ဆန္တိ တ္ထောတိ ကာလသုတ္တော။

သဃာတေန္တိ အယပဗ္ဗဟာ တ္ထောတိ သံဃာတော။

ရုရု လောဟိတဇာလာ ပုဏ္ဏာ တ္ထောတိ ရောရုဝေါ။

သော ဝေ မဟန္တော မဟာရောရုဝေါ။

နိစ္စလေ သတ္တေ တာပေတီတိ တာပနော။

http://www.dhammadownload.com

သော ဝေ မဟန္တော မဟာတာပနော။

အဂ္ဂိဇာလာနံ သတ္တာနံ ဒုက္ခဿ ဝါ နတ္ထိ ဝိစိ အန္တရံ တ္ထောတိ အဝိစိ။

အသုရာ။ ။အယာ သုခါ နိဂ္ဂတောတိ နိရယော။ န သုရန္တိ န ဒိဗ္ဗန္တိတိ အသုရာ၊ ပေတာသုရာ၊ တေသံ နိကာယော အသုရကာယော။ "တာဝတိံသေသု ဒေဝေသု ဝေပစိတ္တာ သုရာဂတာ"[၁]။

ပြိတ္ထာ။ ။သုခတော ပကဋ္ဌေန ဣတာ ဂတာတိ ပေတာ။

တိရစ္ဆာန်။ ။တိရန္တိ အဓောဘာဂေန ဂစ္ဆန္တိ တိရော ဝါ အဉ္ဆိတာတိ တိရစ္ဆာနာ။

အပါယ်။ ။အယာ ပုညာ အပဂတော အပါယော၊ သောယေဝ ဘဝန္တိ တ္ထောတိ အပါယဘူမိ။

ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံဆိုင်ရာ အဖွင့်ဝစနတ္ထများ

မနုဿထူ.ဘုံ။ ။မနန္တိ ဇာနန္တိ မနုနော ဝါ အပစ္စံ မနော ဝါ ဥဿန္ဒံ ဧတေသန္တိ မနုဿာ၊ တေသံ နိဝါသာ မာနုဿာ။

စတုမဟာရာဇ်။ ။စတုမဟာရာဇေ ဘဝါ စတူသု ဝါ မဟာရာဇေသု ဘတ္တိ ဧတေသန္တိ စာတုမဟာရာဇိကာ။

တာဝတိံသာ။ ။တေတ္တိံသ တ္ထေ နိဗ္ဗတ္တာတိ တာဝတိံသာ။

ယာမာ။ ။အမာ ဒုက္ခာ ယာတာ အပယာတာတိ ယာမာ။

တုသိတာ။ ။တုသံ ပီတိံ ဣတာ ဂတာတိ တုသိတာ။

နိမ္မာနရတိ။ ။နိမ္မာနေ ရတိ ဧတေသန္တိ နိမ္မာနရတိနော။

ပရနိမ္မိတဝသဝတ္ထိ။ ။ပရေဟိ နိမ္မိတေသု ဘောဂေသု အတ္ထနော ဝသံ ဝတ္ထေန္တိတိ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္ထိနော။

ဗြဟ္မာဘုံဆိုင်ရာ အဖွင့်ဝစနတ္ထများ

ပထမစျာန် ၃-ဘုံ။ ။ဂုဏဝိသေသေဟိ ဗြူဟိတာတိ ဗြဟ္မာနော၊ မဟာ-ဗြဟ္မာနံ ပရိသတိ ဘဝါတိ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာ၊ တေသံ ပုရောဟိတာတိ ဗြဟ္မပုရောဟိတာ။

၁။ နာမရူပပရိစ္ဆေဒ၊ ဂါထာ-၄၃၇။

http://www.dhammadownload.com

ဒုတိယစျာန် ၃-ဘုံ။　။ပရိတ္တာ အာဘာ တေသန္တီ ပရိတ္တာဘာ၊ ဧဝံ အပ္ပမာဏာဘာ၊ အာဘာ သဗ္ဗတိ တေသန္တီ အာဘာဿရာ၊ အာဘာသနသီလာတိ ဝါ တထာ။

တတိယစျာန် ၃-ဘုံ။　။သုဘာ ဝုစ္စန္တိ ကေဋ္ဌနာ အစလာ သရီရာဘာ။ တာဟိ ကိဏ္ဏာတိ သုဘကိဏှာ။

စတုတ္ထစျာန်ဘုံများ။　။ဝိပုလံ ဖလံ တေသန္တီ ဝေဟပ္ဖလာ။

နတ္ထိ သညာ တေသံ သတ္တာနန္တိ အသညသတ္တာ။

သုဒ္ဓါဝါသ ၅-ဘုံ။　။သကဋ္ဌာနံ နာ ဝိဇဟန္တီတိ အဝိဟာ။

နာ ကေနစိ တပ္ပန္တီတိ အတပ္ပါ။

သုခေန ဒိဿန္တီတိ သုဒဿာ။

သုခံ ပဿန္တီတိ သုဒဿိနော။

နတ္ထိ ကနိဋ္ဌဘာဝေါ တေသန္တီ အကနိဋ္ဌာ။ ရူပဿ ဘဝေါ ရူပံ။

အရူပ ၄-ဘုံ။　။အနန္တော အာကာသော ယေဝ အာယတနံ ဣမဿ စျာနဿာတိ အာကာသာနဉ္စာယတနံ၊ သေသံ ဥတ္တာနမေဝ။ နတ္ထိ ရူပါနိ တတ္ထာတိ အရူပံ၊ အရူပဿ ဝါ ဘဝေါ အရူပံ အာရုပ္ပံ ဝါ။ (ပါင်္ဂ)

ငရဲကြီးရှစ်ထပ်နှင့်အပါယ် ၄-ဘုံ

အနက်ကား။　။တ္ထော၊ ဤငရဲ၌။ (မရန္တာပိ၊ သေကုန်သော်လည်း။ ကမ္မဖလာနုဘဝနတ္ထံ၊ အကုသိုလ်ကံ၏အကျိုးကို ခံရခြင်းငှါ။) သံ ပုနပ္ပုနံ၊ အဖန်တလဲလဲ။ ဇဝန္တိ၊ အသက်ရှင်ကုန်၏။ ဣတိတသ္မာ၊ ထိုသို့အသက်ရှင်ရာ သတ္တိကြောင့်။ သော၊ ထိုငရဲသည်။ သဉ္ဇီဝေါ၊ သဉ္ဇီဝ်းမည်၏။

တ္ထော၊ ဤငရဲ၌။ ကာလသုတ္တံ၊ တမျှဉ်းချည်ကို။ ပါတေတွာ၊ ချ၍။ အင်္ဂံ-သာဒိနာ၊ ရှစ်မြောင့်စသည်ဖြင့်။ တစ္ဆန္တိ၊ ရွေကုန်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ကာလသုတ္တော၊ ကာလသုတ်မည်၏။

တ္ထော၊ ဤငရဲ၌။ အယပမ္ဘတာ၊ သံတောင်တို့သည်။ သံဃာတေန္တိ၊ လိမ့်၍ လိမ့်၍ ကြိတ်ချေကုန်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ သံဃာတော၊ သံဃာတမည်၏။

တ္ထော၊ ဤငရဲ၌။ ပုဏ္ဏာ၊ ပြည့်သော။ ရူရူ လောဟိတဇာလာ၊ သွေးလျှံသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ရောရဝေါ၊ ရောရဝ မည်၏။

သော ဧဝ၊ထိုရောရဝသည်သာလျှင်။မဟန္တော၊ ကြီးရကား။မဟာရောရဝေါ၊ မဟာရောရဝမည်၏။

http://www.dhammadownload.com

နိစ္စလေ၊ မတုန်မလှုပ်နိုင်ကုန်သော။ သတ္တေ၊ သတ္တဝါတို့ကို။ တာပေတိ၊ ပူစေတတ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တာပနော၊ တာပန၏။

မဟန္ဆော၊ ကြီးသော။ သောဝေ၊ ထိုတာပနငရဲသည်သာလျှင်။ မဟာတာ-ပနော၊ မဟာတာပနမည်၏။

တ္ထေ၊ ဤငရဲ၌။ အဂ္ဂိဇာလာနံ ဝါ၊ မီးလျှံတို့၏ငင်း။ သတ္တာနံ ဝါ၊ ငရဲသူတို့၏ငင်း။ ဒုက္ခဿ ဝါ၊ ဆင်းရဲ၏ငင်း။ ဝီစိ အန္တရံ၊ အကြားအပေါက် အလပ်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ အဝီစိ၊ အဝီစိမည်၏။

အယာ သုခါ၊ ချမ်းသာမှ။ နိဂ္ဂတော၊ ကင်းသည်တည်း။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ နိရယော၊ နိရယမည်၏။

နု သုရန္ဆိ နု ဒိဗ္ဗန္ဆိ၊ မထွန်းပ မမြူးရှင် မအောင်မြင်ကုန်။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ အသုရာ၊ အသုရာမည်ကုန်၏။ ပေတာသုရာ၊ ပြိတ္တာမျိုးအသုရာတို့ကို။ လဗ္ဗန္ဆိ၊ ရအပ်ကုန်၏။ တေသံ၊ ထိုပြိတ္တာ အသုရာတို့၏။ နိကာယော၊ အပေါင်းသည်။ အသုရကာယော၊ အသုရကာယ်မည်၏။

ဝေပစိတ္တာသုရာ၊ မြင်းမိုရ်အောက်မှ အသုရာတို့သည်ကား။ တာဝတိံသေသုဒေဝေသု၊ တာဝတိံသာနတ်တို့၌။ ဂတာ အန္တောဂတာ၊ အကျုံးဝင်ကုန်၏။

သုခတော၊ ချမ်းသာမှ။ ပကဋ္ဌေန၊ ဝေးသည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဣတာ ဂတာ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ပေတာ၊ ပြိတ္တာ မည်ကုန်၏။

တိရန္ဆိ အဓောဘာဂေန ဂစ္ဆန္ဆိ၊ အောက်အဘို့အားဖြင့် လားတတ်ကုန်၏။ ဝါ၊ တနည်းလည်း။ တိရော၊ ဖီလာ လျားလျား။ အဥ္ဆိတာ၊ သွားတတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တိရစ္ဆာနာ၊ တိရစ္ဆာန်မည်ကုန်၏။

အယာ ပုညာ၊ ကောင်းမှုမှ။ (အယာ သုခါ၊ ချမ်းသာခြင်းမှ။) အပဂတော၊ ကင်းသည်တည်း။ အပါယော၊ ကောင်းမှုကင်းသည်။ သော ဝေ၊ ထိုအပါယသည်သာလျှင်။ ဘဝန္ဆိ တ္ထောတိ ဝစနတ္ထေန၊ 'ဘဝန္ဆိတ္ထေ' ဤ၌ဖြစ်ကုန်၏ ဟူသော ဝစနတ္ထကြောင့်။ အပါယဘူမိ၊ အပါယ်ဘုံမည်၏။

ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ

မနန္ဆိ ဇာနန္ဆိ၊ သိတတ်ကုန်၏။ ဝါ၊ တနည်းကား။ မနုနော၊ မနုမည်သူကပ်ဦးလူ၏။ အပစ္စံ၊ သားတို့တည်း။ ဝါ၊ တနည်းကား။ တေသံ၊ ထိုလူတို့အား။ ဥဿန္ဆံ၊ များသော။ မနော၊ ကုသိုလ်စိတ်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ မနုဿာ၊ မနုဿမည်ကုန်၏။ တေသံ၊ ထိုလူတို့၏။ နိဝါသာ၊ နေရာဘုံသည်။ မာနုဿာ၊ မာနုဿမည်၏။

http://www.dhammadownload.com

စတုမဟာရာဇေ၊ နတ်မင်းလေးတန် ပျော်ရပ်ဌာန်၌။ ဘဝါ၊ဖြစ်ကုန်၏။ ဝါ၊ တနည်းကား။ **စတူသု၊** လေးပါးကုန်သော။ မဟာရာဇေသု၊ နတ်မင်းကြီးတို့၌။ ဘတ္ထိ၊ ခစားဆည်းကပ်ခြင်းသည်။ တေသံ၊ ထိုနတ်တို့အား။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ၊ထို့ကြောင့်။ စာတုမဟာရာဇိကာ၊ စတုမဟာရာဇ်မည်ကုန်၏။ (ဘုံရအောင်ကား "တေသံ နိဝါသာ စာတုမဟာရာဇိကာ"ဟု နိဝါသတဒ္ဓိတ်ဆင့်)

တ္ထေ၊ ဤဘုံ၌။ တေတ္တိံသ၊ မာဃလွှမ်းမိုး သုံးကျိပ်သုံးတို့သည်။ နိဗ္ဗတ္တာ၊ ဖြစ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တာဝတိံသာ၊ တာဝတိံသာမည်၏။

အမာ ဒုက္ခာ၊ ဆင်းရဲမှု။ ယာတာ အပယာတာ၊ ကင်းသည်တည်း။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ယာမာ၊ ယာမာမည်၏။

တုသံ ပီတိ၊ နှစ်သက်ပြည့်ဖြိုးခြင်းသို့။ ဣတာ ဂတာ၊ ရောက်သည်တည်း။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တုသိတာ၊ တုသိတာမည်၏။

နိမ္မာနေ၊ **စာန်း**ခိုးဖန်ဆင်းခြင်း၌။ ရတိ၊ မွေ့လျော်ခြင်းသည်။ **ဧတေသံ**၊ ထိုနတ်တို့အား။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ နိမ္မာနရတိနော၊ နိမ္မာနရတိမည်ကုန်၏။

ပရေဟိ၊ တပါးနတ်တို့သည်။ နိမ္မိတေသု၊ ဖန်ဆင်းအပ်ကုန်ပြီးသော။ ဘောဂေသု၊ ကာမဂုဏ်တို့၌။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ဝသံ၊ အလိုကို။ ဝတ္တေန္တိ၊ ဖြစ်စေတတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ပရနိမ္မိတ ဝသဝတ္တိနော၊ ပရနိမ္မိတ ဝသ-ဝတ္တိမည်ကုန်၏။

ပြဟ္မာ။ **။ဂုဏဝိသေသေဟိ၊** စျာန်စသောဂုဏ် **အထူး**တို့ဖြင့်။ ပြုဟိတာ၊ ပွါးကုန်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ပြဟ္မာနော၊ ပြဟ္မာမည်ကုန်၏။

မဟာပြဟ္မာနံ၊ မဟာပြဟ္မာတို့၏။ ပရိသတိ၊ ပရိသတ်၌။ ဘဝါ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ပြဟ္မပါရိသဇ္ဇာ၊ ပြဟ္မပါရိသဇ္ဇာမည်ကုန်၏။

တေသံ၊ ထိုမဟာပြဟ္မာတို့၏။ ပုရောဟိတာ၊ မင်းတိုင်ပင်**အမတ်အရာ**တို့တည်း။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ပြဟ္မပုရောဟိတာ၊ ပြဟ္မပုရောဟိတာမည်ကုန်၏။

ဧတေသံ၊ ပြဟ္မာတို့အား။ ပရိတ္တာ၊ နည်းသော။ အာဘာ၊ အရောင်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ပရိတ္တာဘာ၊ ပရိတ္တာဘာမည်ကုန်၏။

ဝေ၊ ဤနည်းတူ။ အပ္ပမာဏာဘာ၊ အပ္ပမာဏာဘာမည်ကုန်၏။

ဧဘေသံ၊ ထိုပြဟ္မာတို့၏။ အာဘာ၊ အရောင်သည်။ သရတိ၊ လျှပ်စစ်ပြက်သို့ တလက်လက်ထွက်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ အာဘဿရာ၊ အာဘဿရာမည်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝါ၊ တနည်းကား။ အာဘာသန သီလာ၊ ထွန်းပခြင်းအလေ့ရှိကုန်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တထာ၊ ထို့အတူ အာဘဿရမည်ကုန်၏။

ကေဂ္ဆနာ၊ တခဲနက်ကုန်သော။ အစလာ၊ မတုန်မလှုပ်ကုန်သော။ သရီရာ-ဘာ၊ ကိုယ်ရောင်တို့ကို။ သုဘာ၊ သုဘာတို့ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ၊ ဆိုအပ်ကုန်၏။ တာဟိ၊ ထိုတခဲနက်ကိုယ်ရောင်တို့ဖြင့်။ ကိဏ္ဏာ၊ ရောပြွမ်းကုန်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ သုဘကိဏ္ဏာ၊ သုဘကိဏ္ဏာမည်ကုန်၏။

ဧတေသံ၊ ထိုဗြဟ္မာတို့အား။ ဝိပုလံ၊ ပြန့်ပြောသော။ ဖလံ၊ အကျိုးသည်။ အတ္ထိ၊ရှိ၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝေဟပ္ဖလာ၊ ဝေဟပ္ဖိုလ်မည်ကုန်၏။

ဧတေသံ သတ္တာနံ၊ ထိုအသညသတ်သတ္တဝါတို့အား။ သညာ၊ သညာကွန္ဓာ သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ အသညသတ္တာ၊ အသညသတ်မည်ကုန်၏။

သုဒ္ဓါဝါသ ငါးဘုံ။ ။သကဋ္ဌာနံ၊ မိမိနေရာကို။ န ဝိဇဟန္တိ၊ မစွန့်ကုန်။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ အဝိဟာ၊ အဝိဟာမည်ကုန်၏။

ကေနစိ၊ တစုံတခုသော အကြောင်းကြောင့်။ န တပ္ပန္တိ၊ မပူပန်ကုန် (အတပ္ပါဘုံ)။

သုခေန၊ ချမ်းသာလွယ်ကူသဖြင့်။ ဒိဿန္တိ၊ ရှုအပ်ကုန်၏(သုဒဿာဘုံ)။

သုခံ၊ ချမ်းသာလွယ်ကူ။ ပဿန္တိ၊ မြင်တတ်ကုန်၏(သုဒဿီဘုံ)။

ဧတေသံ၊ ထိုဗြဟ္မာတို့အား။ ကနိဋ္ဌဘာဝေါ၊ နည်းငယ်သိမ်ဖျင်းခြင်း ဟူသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ(အကနိဋ္ဌဘုံ)။

ရူပဿ၊ ရုပ်၏။ ဘဝေါ၊ ဖြစ်ရာတည်း။ ရူပံ၊ ရုပ်၏ဖြစ်ရာ(ရူပ ၁၆-ဘုံ)။

အရူပ လေးဘုံ။ ။အနန္တော၊ အဆုံးမရှိသော။ အာကာသောယေဝ၊ ကသိ-ဏုဂ္ဆါဋ္ဌိမာကာသ ဟူသော ကောင်းကင်သည်သာလျှင်။ ဣမဿ ဈာနဿ၊ ဤဈာန်၏။ အာယတနံ၊ တည်ရာတည်း။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ အာကာသာနဥ္ဇာယတနံ၊ အာကာသာနဥ္ဇာယတနမည်၏။

သေသံ၊ အကြွင်းသည်။ ဥတ္တာနမေဝ၊ ပေါ်လွင်သိသာသည်သာတည်း။ ဧတ္ထ၊ ဤဘုံ၌။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ အရူပံ၊ အရူပ မည်၏။ ဝါ၊ တနည်းကား။ အရူပဿ၊ နာမ်၏။ ဘဝေါ၊ ဖြစ်ရာတည်း။ အရူပံ၊ နာမ်ဖြစ်ရာဘုံ။ အာရုပ္ပံ ဝါ၊ အာရုပ္ပလည်း မည်၏။

ဤကား ဘုံဝစနတ္ထတည်း။

http://www.dhammadownload.com

ဘုံတို့၏ အကွာအဝေး[၁]

လေအပြင်၌ ရေတည်၏၊ ရေအပြင်၌ လင်ပန်းသုံးချပ် စပ်သည့်ပမာ သိလာပထဝီကျောက်ခွက် တည်၏၊ ၎င်းကျောက်ခွက် အနားရေးကို စကြဝဠာတောင်ခေါ်ဝေါ်ကြ၏၊ ၎င်းကျောက်ခွက်ထဲတွင် ပဲသုပထဝီ တည်၏၊ သိလာ,ပဲသုမြေနှစ်ခုသည် အထူ ထက်ဝက်စီ နေ၏။ သိလာပထဝီ အထက် အပြင် ပဲသုပထဝီလိုက်ခေါင်း တသောင်းကျယ်သော ဥမင်တွင်း၌ အဝီစိငရဲကြီး တည်၏။ ထိုမှအထက် ငရဲကြီးခုနစ်ရွာ အသုရာပြည်တိုင်အောင် ယူဇနာ သောင်းငါးထောင်စီ ဝေး၏။

အသုရာပြည်မှ အထက် လူ့ပြည် ရှစ်သောင်းလေးထောင် ဝေး၏။

လူ့ပြည်မှ နတ်ပြည်ခြောက်ထပ် လေးသောင်းနှစ်ထောင်စီ ဝေး၏။

ဝဿဝတ္တီနတ်ပြည်မှ ဗြဟ္မာပြည်နှစ်ဆယ်သည် ငါးသန်းငါးသိန်းရှစ်ထောင်စီ ဝေးကွာ၏။

(ကျမ်းဂန်တို့၌ ငရဲကြီးရှစ်ထပ် ဇမ္ဗူဒီပါကျွန်းအောက်၌ တည်သည်ဆို၍ ဇမ္ဗူဒီပ်ကျွန်းပေါ် မြေပြင်က တာကြ၏။ ဇမ္ဗူဒီပါကျွန်းအောက်၌ ကျွန်းနှင့်အမျှ ငရဲကြီး လိုဏ်ခေါင်းရှစ်ထပ်ရှိက ပထဝီသန္ဓာရက ရေဆိုက်ထိအောင် ဗဒ္ဓသိမ်သက်၍ တည်သည်ဟု ဆိုသော အဋ္ဌကထာစကား မသင့်နိုင်ရာသောကြောင့် အသုရာတို့ပြည်လည်း မြေပေါ် အပြင်၌ပင် ဖြစ်၍ ကျွှဲသို့လည်းဖြစ်သော် ဖြစ်တန်ရာ၏ဟု နှလုံးပြုမိ၍ အသုရာပြည်က တာထိုးလိုက်ပေသည်။)

ကျွှဲ၌ ပထမစျာန်သုံးဘုံ တပြိုင်တည်း။ ဒုတိယစျာန်သုံးဘုံ တပြိုင်တည်း။ တတိယစျာန်သုံးဘုံ တပြိုင်တည်း။ ဝေဟပ္ဖလ်,အသညသတ်နှစ်ဘုံ တပြိုင်တည်း တည်၏။

အသုရကာယ်, ပြိတ္တာ, တိရစ္ဆာန်သုံးဘုံတို့ကား ဘုံအသီးအခြား မရှိကုန်။ မြင်းမိုရ်တောင်အောက် အသုရာတို့မှာ တာဝတိံသာနတ်မျိုး၌ ဝင်ကုန်၏ (ဘုံကား အသီးအသီး တခြားစီ ဖြစ်ကြ၏)။ ကြွင်းဘုံတို့ကား တဘုံစဉ်စီ တည်ကုန်၏။ (အချို့သော ဆရာတို့ကား သုဒိန္နကဏ္ဍ, ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနသုတ်အဆုံး နိဂုံးတို့၌ "ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာနံ ဒေဝါနံ သဒ္ဒံ သုတ္ဝာ ဗြဟ္မပုရောဟိတာ ဒေဝါ သဒ္ဒမနုဿာဝေသုံ" စသည်ဖြင့် လာသောကြောင့် ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာဘုံ စသည်တို့လည်း အောက်,အထက် အဆင့်ဆင့် တည်ကုန်သည်ဟု ဆိုကုန်၏။ အချို့ဆရာတို့လည်း ဖိုခုံလျှောက်ဆိုင် တည်ကုန်သည်ဟု ဆိုကုန်၏။ "တယောပေ'တေ

၁။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ပ၊၌၊ ၁၉၉-၂၀၀။

http://www.dhammadownload.com

သမာန တလဝါသိနော"စသော အဋ္ဌကထာ, ဋီကာတို့နှင့် မမျှ မညီ၊ သာဓက လည်း မရှိ၊ ယုတ္တိလည်း မထင်။)

အထ ခေါ သော ဗြဟ္မာ အညတရံ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇံ အာမန္တေသိ။
(သဂါထာဝဂ္ဂ သံယုတ်ပါဋိတော် နှာ-၁၄၈)

'ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇ'နွှဲ ဗြဟ္မပါရိစာရိကံ။ ထေရာနဉ္ဂိ ဘဏ္ဍဂ္ဂါဟကဒဟရာ ဝိယ ဗြဟ္မာနမ္ပိ ပါရိသဇ္ဇာ ဗြဟ္မာနော နာမ ဟောန္တိ။ (၎င်း သဂါထာဝဂ္ဂ သံယုတ်အဋ္ဌကထာ နှာ-၁၉၅)

တတ္ထ အနာဂါမိနိယော သုဒ္ဓါဝါသေသု ဥပ္ပန္နာ။ ဣတရာ ကာစိ တာဝတိံသေသု, ကာစိ တုသိတေသု, ကာစိ နိမ္မာနရတီသု, ကာစိ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီသု ဥပ္ပန္နာ။

သာမာဝတီအမ္ဘူးရှိသော မိဖုရားငါးရာတို့ စုတိ၍ လားရာဂတိကို ဖွင့်ဆို ပြည့်နှင်းသော ဥဒါန်းအဋ္ဌကထာ (၃၄၉)။

ဣတ္ထိယောပိ ပန အရိယာ ဝါ အနရိယာ ဝါ အပိ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိနိယော ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇေသုယေဝ နိဗ္ဗတ္တန္တီတိ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ။

ပဉ္ဇမပရိစ္ဆေဒအဖွင့် ဋီကာကျော်(၁၈၆) (သမ္မောအဋ္ဌကထာ ၄၁၉-စသည် တို့၌ရှု)

အနက်ကား။ ။အထ ခေါ၊ ဘုရားနှင့်တကွ ငါးဝအရဟံ လူ့ရပ်ထံသို့ ပြန်လည်တော်မူသော ထိုအခါ၌။ သော ဗြဟ္မာ၊ထိုမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူရှိသော ဗြဟ္မာမင်းသည်။ အညတရံ၊ အမှတ်အသား မထင်ရှားသော။ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇံ၊ အလုပ်အကျွေး အစေအပါး ဗြဟ္မာငယ်ကို။ အာမန္တေသိ၊ ခေါ်ဆိုလူ့ဘုံ စေလွှတ်တုံ၏။

ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇ။ ။ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇန္တိ၊ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇံ ဟူသည်ကား။ ဗြဟ္မပါရိစာရိကံ၊ အလုပ်အကျွေး အစေအပါး ဗြဟ္မာငယ်ကို(ဆိုအပ်၏)။ ဟိ ယုတ္တံ၊ ထိုစကား သင့်၏။ ထေရာနံ၊ မထေရ်ကြီးတို့အား။ ဘဏ္ဍဂ္ဂါဟကဒဟရာ၊ သင်္ကန်း, သပိတ်, ပရိက္ခရာ ဘဏ္ဍာဆောင်တွယ် ပဋ္ဌင်းငယ်တို့သည်။ ဟောန္တိ ဝိယ၊ ရှိကုန်သကဲ့သို့။ ဗြဟ္မာနမ္ပိ၊ ဗြဟ္မာမင်းကြီးတို့အားလည်း။ ပါရိသဇ္ဇာ၊ ဗြဟ္မာမင်း၏ အလုပ်အကျွေး အစေအပါး ဖြစ်ကုန်သော။ ဗြဟ္မာနော နာမ၊ ကျေးကျွန်သဖွယ် ဗြဟ္မာငယ်တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ရှိသည်ဖြစ်ကုန်၏။

တတ္ထ၊ ထိုမိန်းမ အလဇ္ဇီ မာဂဏ္ဍီလုပ်ကြံ နတ်ပြည်စံရ ငါးရာသော မိန်းမတို့တွင်။ အနာဂါမိနိယော၊ အနာဂါမ်မိန်းမတို့သည်။ သုဒ္ဓါဝါသေသု၊ သုဒ္ဓါဝါသဘုံတို့၌။ ဥပ္ပန္နာ၊ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဣတရာ၊ ဤမှတပါးကုန်သော။ ကာစိ၊

http://www.dhammadownload.com

အချိုသောမိန်းမတို့သည်။ တာဝတိ ံသေသု၊ တာဝတိ ံသာနတ်တို့ရွာ၌။ ဥပ္ပန္နာ၊ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ကာစိ၊ အချိုသောမိန်းမတို့သည်။ တုသိတေသု၊ တုသိတာမည်နတ်တို့ပြည်၌။ ဥပ္ပန္နာ၊ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ကာစိ၊ အချိုသောမိန်းမတို့သည်။ နိမ္မာနရတီသု၊ နိမ္မာနရတိနတ်ပြည်တို့၌။ ဥပ္ပန္နာ၊ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ကာစိ၊ အချိုသောမိန်းမတို့သည်။ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီသု၊ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီနတ်ပြည်တို့၌။ ဥပ္ပန္နာ၊ ဖြစ်ကြကုန်၏။

ပန၊ အဘို့တပါးကား။ ဣတ္ထိယောပိ၊ မိန်းမတို့သည်လည်း။ အရိယာ ဝါ၊ အရိယာဖြစ်ကုန်သော်၎င်း။ အနရိယာ ဝါ၊ အရိယာမဆံ ပုထုဇန်ဖြစ်ကုန်သော်၎င်း။ အပိ အဌသမာပတ္တိလာဘိနိယော=အဌသမာပတ္တိလာဘိနိယော အပိ၊ သမာပတ်ရှစ်ပါး ရကုန်ငြားသော်လည်း။ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇေသုယေဝ၊ အလုပ်အကျွေးအစေအပါးဖြစ်သော ဗြဟ္မာငယ်တို့၌သာလျှင်။ နိဗ္ဗတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ရကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ အဌကထာယံ၊ ဝိဘင်းအဌကထာ (နှာ-၄၁၉)၌။ ဝုတ္တံ၊ ဖွင့်ဆို တော်မူအပ်၏။

ဤသို့ ပါဠိ, အဌကထာ, ဋီကာလာရကား လူ့ပြည်၌ ရာဇာ, မစ္စ, ဒုဂ္ဂတတို့ ကဲ့သို့ တပေါင်းတည်း ရောနှော၍နေသည် မှတ်ရမည်။ အစွန်အနား တိုင်းတပါးတို့က စကားကို ဆင်းရဲသား, မှူးမတ်, ပြည့်ရှင်မင်းတို့ အဆင့်ဆင့်ကြားသကဲ့သို့ သုဒိန်၏အမှုစသည်များကို အဆင့်ဆင့်ကြားသည်ဟု ယူရမည်။

အဝီစိမှ အသုရာပြည်သို့ တသိန်းနှစ်သောင်း၊ လူ့ပြည်သို့ နှစ်သိန်း လေးထောင်၊ ဝသဝတ္တီသို့ လေးသိန်း ငါးသောင်း ခြောက်ထောင်၊ နေဝသညာဘုံသို့ ခုနစ်ကုဋ္ဌေ နှစ်သန်း ခြောက်သောင်း ဝေးကွာ၏။

လူ့ပြည်မှ ဝသဝတ္တီသို့ နှစ်သိန်း ငါးသောင်း နှစ်ထောင်၊ နေဝသညာသို့ ခုနစ်ကုဋ္ဌေ တသန်း ရှစ်သိန်း ငါးသောင်း ခြောက်ထောင် ကွာဝေး၏။

ဝသဝတ္တီဘုံမှ နေဝသညာဘုံသို့ ခုနစ်ကုဋ္ဌေ တသန်း ခြောက်သိန်း လေးထောင် ကွာဝေး၏။

လေအထုမှ အောက်ဟေဌာ အဇဋ္ဌာကာသ, ဘဝဂ်ဘုံမှ အထက်ဥပရိ အဇဋ္ဌာကာသ၊ ဘယ်ဟာဘခု ဝတ္ထုအကောင်အထည် မရှိပြီ။

ဘုံအကွာအဝေး ဆောင်ပုဒ်များ

သောင်းငါးထောင်စီ၊ သန်ျာညီ၊ ရှစ်လီ ပါယ်,သုရာ (၁၅၀၀၀)။

ရှစ်သောင်း လေးထောင်၊ သန်ျာဆောင်၊ လူ့ဘောင်,အသုရာ (၈၄၀၀၀)။

http://www.dhammadownload.com

လေးသောင်း နှစ်ထောင်၊ သန်ျာဆောင်၊ လူ့ဘောင်, နတ်ခြောက်ရွာ (၄၂၀၀၀)။

ဗြဟ္မာနတ်နှန်း၊ ရှစ်ထောင်စွန်း၊ ငါးသန်း ငါးသိန်းသာ (၅၅၀၈၀၀၀)။

သုရာ,ဝီစိ၊ တသိန်းရှိ၊ စွန်းဘိ နှစ်သောင်းသာ (၁၂၀၀၀၀)။

နှစ်သိန်းလေးထောင်၊ သန်ျာဆောင်၊ လူ့ဘောင် ဝီစိမှာ (၂၀၄၀၀၀)။

လေးသိန်းငါးသောင်း၊ ပေါင်းခြောက်ထောင်ရှိ၊ သန်ျာချိ၊ ဝီစိ,နိမ္မိတာ (၄၅၆၀၀၀)။

ဝီစိ,နေဝ၊ သတ္တကောဋိ၊ နှစ်သန်းရှိ၊ စွန်းဘိ ခြောက်သောင်းသာ (၇၂၀၆၀၀၀၀)။

တြိန်းသုည၊ ဒွေးပျဉ်းဒွ၊ လူမှ နိမ္မိတာ (၂၅၂၀၀၀)။

နေဝနှင့် ဇူ၊ သုံးဆူ သုည၊ သော ပဉ္ဇ၊ အဌ သေတ္တာ (၇၁၈၅၆၀၀၀)။

နိမ္မိ,နေဝ၊ နော နိ နဝ၊ ဝါန စာပထာ (၇၁၆၀၄၀၀၀)။

ပိဋကသန်ျာယူနည်း

ဤနောက်ဆုံးတပုဒ်ကား—

ကာဒီ ဌာဒီ ယကာရာဒီ၊ နဝသန်ျာ ပကာသိတာ။
ပဉ္ဇသန်ျာ ပကာရာဒီ၊ သုညာနာမ သရ ည နာ။

ကာဒီ၊ က-အစ စျ-အဆုံး ကိုးလုံးတို့ကိုဂင်း။ဌာဒီ၊ ဌ-အစ ဓ-အဆုံး ကိုးလုံးတို့ကိုဂင်း။ ယကာရာဒီ၊ ယ,ရ,လ,ဝ,ယှ,ရှ,သ,ဟ,ဋ ဟူသော ကိုးလုံးတို့ကိုဂင်း။ နဝသန်ျာ၊ အစဉ်အတိုင်း တစ်,နှစ်,သုံး,လေး,ငါး,ခြောက်,ခုနစ်,ရှစ်,ကိုး ဟူသော အနက်ကို ဟောသော သင်္ကေတသန်ျာသဒ္ဒါတို့ဟူ၍။ ပကာသိတာ၊ ပြအပ်ကုန်၏။ပကာရာဒီ၊ပအက္ခရာ စသော ငါးလုံးတို့ကို (ပဝဂ်အက္ခရာငါးလုံးတို့ကို)။ ပဉ္ဇသန်ျာ၊ အစဉ်အတိုင်း တစ်,နှစ်,သုံး,လေး,ငါးဟူသော အနက်ကိုဟောသော သင်္ကေတသန်ျာသဒ္ဒါတို့ဟူ၍။ ပကာသိတာ၊ ပြအပ်ကုန်၏။ သရ ည နာ၊ ရှစ်လီ သရ ည-နှင့်-နဝ-တို့သည်ကား။ သုညာနာမ၊ ဂဏန်းဆိတ်ထ ချပုံ-ဝဟု သုညမည်ကုန်၏။

ဤသို့ ဂါထာလာတိုင်း ပိဋက သန်ျာတည်း။ သန်ျာဟူသမျှကို နောက်ပြန်ချရိုး မှတ်။ (ဤအရာတွင် လောကဝိဒူအခန်းကို အကုန်သွင်း၍ ကျယ်ဝန်းစွာ ရေတွက်မှတ်သားလေ။ ဂန္ဆဂရှဘေးကြောင့် မရေးမဆိုပြီ)

ဤကား ဘုံခြားတည်း။

http://www.dhammadownload.com

သတ္ထဝါတို့၏သက်တမ်း[၁]

ငရဲကြီးရှစ်ထပ်သက်တမ်း။ ။စတုမဟာရာဇ် အနှစ်ငါးရာသည် သဋ္ဌိဝံးငရဲမှာ တနေ့နှင့် တညဉ့် ဖြစ်၏ ထိုနေ ညဉ့်ဖြင့် ရက်သုံးဆယ်သည် တလ၊ ထိုလဖြင့် တဆယ့်နှစ်လသည် တနှစ်၊ ထိုနှစ်ဖြင့် အနှစ်ငါးရာသည် သဋ္ဌိဝံးငရဲသက် ဖြစ်၏။ ဤနည်းတူ တာဝတိံသာစသည်တို့နှင့် ကာလသုတ်စသည်ကို စပ်ဟပ်၍ ရေတွက်လေ။ အန္တရကပ် ထက်စက်သည် မဟာတာပနငရဲသက် ဖြစ်၏။

အန္တရကပ် တကပ်သည် အဝီစိငရဲသက် ဖြစ်၏ဟု အနုဋ္ဌိကာ,ဇိနာလင်္ကာရ ဋ္ဌိကာဆရာတို့ ဆိုကုန်၏။ သာရတ္ထဒီပနီစသည်တို့၌ကား မဟာကပ်ကို အဘို့ရှစ်ဆယ်ပုံ တပုံသည် အဝီစိငရဲ၏ အာယုကပ်ဖြစ်၏ဟု လာ၏။ အသခ္ခေယျကပ်ကို အဘို့နှစ်ဆယ်ပုံ၍ တပုံ၊ အန္တရကပ်ကား သုံးကပ်သာ ကျ၏။ အသခ္ခေယျကပ်ကား အန္တရကပ်နှစ်ဆယ်သာဟု ဆိုသောဝါဒနှင့်ကား ဋ္ဌိကာချင်းချင်း တပြေးတည်း ညီညွတ်စေ့စပ်ကြ၏။

ဤသို့နှစ်,လ,နေ့ရက်,အသက်တမ်း အပိုင်းအခြား ရှိသော်လည်း "အပါယေသု ဟိ ကမ္မမေဝ ပမာဏံ၊ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တာနံ ယာဝ ကမ္မံ န ခီယတိ၊ တာဝ စဝနာဘာဝတော"[၂]ဟု ကျမ်းဂန်လာသောကြောင့် အပါယ်ဘုံတို့၌ဝင်း လူ့ဘုံ, ဘုမ္မစိုးနတ်,ဝိနိပါတိကအသုရာနတ်တို့၌ဝင်း အသက် အပိုင်းအခြားမရှိ။

၁။ အင်္ဂုတ္တိုရ်၊တ၊အဋ္ဌကနိပါတ်၊နှာ ဂ၁-ဂ၄ (ဝိတ္ထတ္ထပေါသထသုတ်)။
အင်္ဂုတ္တိုရ်၊ပ၊တိကနိပါတ်၊ နှာ-၂၀၆ (ဥပေါသထသုတ်)။
ဝိဘင်း၊နှာ ၄၃၇-၄၄၁ (ဓမ္မဟဒယဝိဘင်း)။

၂။ ဋ္ဌိကာကျော်၊ နှာ-၁၆၆။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ဓမ္မဟဒယဝိဘင်း၊ နှာ-၅၀၄ (အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၅၀၄)။ (ဟိ၊ မှန်၏။ ဝါ၊ ခဲ့၍ဆိုဦးအံ့။ အပါယေသု၊ အပါယ်သတ္တဝါတို့၌။ ကမ္မမေဝ၊ အကုသိလ်ကံသည်သာလျှင်။ ပမာဏံ၊ အသက်အတိုင်းအရှည်ပမာဏတည်း။ (ကသွာ၊ အာဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူကား။) တတ္ထ၊ ထိုအပါယ်ဘုံ၌။ နိဗ္ဗတ္တာနံ၊ ဖြစ်ကုန်သော သတ္တဝါတို့အား။ ဝါ၊တို့၏။ ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက်။ ကမ္မံ၊ အကုသိလ်ကံသည်။ န ခီယတိ၊ မကုန်သေး။ တာဝ၊ ထိုအကုသိလ်ကံ မကုန်သေးသမျှ။ စဝနာဘာဝတော၊ စုတေခြင်း မရှိသောကြောင့်တည်း။)

၃။ ဤဘုံတို့၌ မိမိတို့ကံ အရှိန်ရှိသမျှသာ အသက်ရှည်ကြသည်ဟု ဆိုလိုသည်,နတ်ပြည် ၆-ထပ်နှင့် ဗြဟ္မာဘုံ ၂၀-တို့၌သာ ယေဘုယျအားဖြင့် သက်တမ်းအပိုင်းအခြားအတိုင် နေကြရသည်။

http://www.dhammadownload.com

နတ်သက်ကို လူသက်အားဖြင့် ပြပုံနှင့် လေးဆတက်ပုံ

ယာနိ ပညာသဝဿာနိ၊ မနုဿာနံ ဒိနော တဟိ ံ။
တိ ံသရတ္တိဒေါ၊ မာသော၊ မာသာ ဒ္ဝါဒသ သံဝစ္ဆရံ။
တေန သံဝစ္ဆရေနာ'ယု၊ ဒိဗ္ဗံ ပဉ္စသတံ မတံ။
(ဋီကာကျော်၊ ဘုံပိုင်း၊ ၁၆၆)

မနုဿာနံ၊ လူတို့၏။ ယာနိ ပညာသ ဝဿာနိ၊ အကြင် အနှစ်ငါးဆယ်တို့သည်။ သန္တိ၊ ရှိကုန်၏။ တာနိ၊ ထိုလူသက် အနှစ်ငါးဆယ်တို့သည်။ တဟိ ံ၊ ထိုစတုမဟာရာဇ်ဘုံ၌။ ဒိနော၊ တရက်ဖြစ်ကုန်၏။ တိ ံသ ရတ္တိဒေါ၊ ညဉ့်နေ့သုံးဆယ်သည်။ မာသော၊ တလဖြစ်၏။ ဒ္ဝါဒသမာသာ၊ တဆယ့်နှစ်လတို့သည်။ သံဝစ္ဆရံ၊ တနှစ်ဖြစ်၏။ တေန သံဝစ္ဆရေန၊ ထိုနှစ်ဖြင့်။ ပဉ္စသတံ၊ အနှစ်ငါးရာကို။ ဒိဗ္ဗံ၊ စတုမဟာရာဇ်နတ်၌ဖြစ်သော။ အာယု၊ အသက်တမ်းဟူ၍။ မတံ၊ သိအပ်၏။

ဤသို့ ကျမ်းဂန်လာတိုင်း လူတို့ အနှစ်ငါးဆယ်သည် စတုမဟာရာဇ်၌ တရက်၊ ထိုရက်ဖြင့် လ,နှစ်ဖွဲ့၍ နှစ်ပေါင်း ငါးရာသည် စတုမဟာရာဇ်နတ်သက်ဖြစ်၏။ လူတို့အရေအတွက်အားဖြင့် အနှစ် ကိုးသန်းရှိ၏။

လူတို့ အနှစ်တရာ့ စတုမဟာရာဇ်နှစ်ရက်သည် တာဝတိ ံသာ၌ တရက်ဖြစ်၏။ ထိုရက်ဖြင့် လ,နှစ်ဖွဲ့၍ နှစ်ပေါင်းတထောင်သည် တာဝတိ ံသာနတ်သက် ဖြစ်၏။ လူတို့ အရေအတွက်အားဖြင့် ကိုးသန်း လေးလီဖြစ်၍ နဝ စရ ဆတြိသ (နဝ ဇယ=ဆတြိ ံသ)သုံးကုဋေခြောက်သန်း ရှိ၏။

ဤနည်းတူ ရက်,လ,နှစ်ပမာဏနှစ်ဆ-သခ်္ဂါနှစ်ဆအားဖြင့် လေးဆ လေးဆ တက်၍ ယာမာနတ်သက် နှစ်ထောင်–လူမှာ တဆယ့်လေးကုဋေ လေးသန်း။ တုသိတာနတ်သက် လေးထောင်–လူမှာ ငါးဆယ့်ခုနစ်ကုဋေခြောက်သန်း။ နိမ္မာနရတိနတ်သက် ခြုစ်ထောင်–လူမှာ ကုဋေနှစ်ရာသုံးဆယ့်ငါးသန်း။ ဝသဝတ္တီနတ်သက် တသောင်းခြောက်ထောင်–လူတို့ အရေအတွက်အားဖြင့် ကုဋေကိုးရာနှစ်ဆယ့်တကုဋေ အနှစ်ခြောက်သန်း ရှိ၏။

ဆောင်ပုဒ်

မ-ကိုင်္ခ-ခဲ-ဝါ၊ ဟန့်တျာ၊ သုညာဒွေးစ၊ အောက်သုံးချ၊ ခြောက်ဝ နတ်ဘုံသက်။

http://www.dhammadownload.com

ဗျာန်-စ-လာ၊ ဝါ-ဝါ-က၊ စော-သ-မ၊ ဝင်း-နု-လာ-ခါ၊ စော-ပု-ခေ-ငွေ။ ။ခြောက်သုည၁၊ ညီညာထည့်စွက်။ ။နတ်ခြောက်ဘုံ လူကတွက်လျှင်၊ ဟော ဤမျှထွက်။

စတုမဟာရာဇ်အနှစ်ငါးရာကို အထက်နတ်တို့ အရေအတွက်ဖြင့် ရေတွက်မှုကား—တာဝတိံသာဌ် နှစ်ရာ့ငါးဆယ်၊ ယာမာဌ် တရာ့နှစ်ဆယ့်ငါးနှစ်၊ တုသိတာဌ် ခြောက်ဆယ့်နှစ်နှစ်နှင့်ခြောက်လ၊ နိမ္မာနရတိဌ် သုံးဆယ်တနှစ်နှင့် သုံးလ၊ ဝသဝတ္တိဌ် တဆယ့်ငါးနှစ်ခြောက်လ တဆယ့်ငါးရက် ဖြစ်၏။

ဝသဝတ္တီနတ်သက် တသောင်းခြောက်ထောင်ကို အောက်နတ်တို့ အရေအတွက်ဖြင့် ရေတွက်ပြန်မှုကား—နိမ္မာနရတိဌ် သုံးသောင်းနှစ်ထောင်၊ တုသိတာဌ် ခြောက်သောင်းလေးထောင်၊ ယာမာဌ် တသိန်းနှစ်သောင်းရှစ်ထောင်၊ တာဝတိံသာဌ် နှစ်သိန်းငါးသောင်းခြောက်ထောင်၊ စတုမဟာရာဇ်ဌ် ငါးသိန်းတသောင်းနှစ်ထောင်ဖြစ်၏။ ။အလယ်လေးထပ် နတ်သက်ကိုလည်း အောက်, အထက်နတ်တို့ အရေအတွက်ဖြင့် ရေတွက်လေဦး။

နတ်သက် ပြီး၏။

သက်တမ်း ဆုတ်ယုတ်ပုံ, တက်ပုံ

တောင်ကျန်းသူတို့အသက် ဆုတ်ကပ်၌ အသခ်ျ[၂]မှစ၍ အနှစ်တရာကြာလျှင် တနှစ်ဆုတ်၍ တထောင်ကြာလျှင် ဆယ်နှစ်ဆုတ်သည်။ တက်ကပ်၌ကား ဆယ်နှစ်တမ်းမှစ၍ နှစ်ဆယ်,လေးဆယ်,ရှစ်ဆယ် စသည်ဖြင့် ထမ်းပိုး ထမ်းပိုး တက်သည်ဟု ပြောဆိုရေးသားကြ၏။

ပါထေယျဝဂ် စက္ကဝတ္တိသုတ်(နှာ-၅၆)[၃]၌ကား—"အသီတိဝဿသဟဿာယုကာနံ မနုဿာနံ ပုတ္တာ စတ္တာရီသဝဿသဟဿာယုကာ အဟေသုံ" စသည်ဖြင့် ထမ်းပိုးဆုတ်သည် ထမ်းပိုးတက်သည်ဟု လာ၏။

လောကပညတ်တိကျမ်း၌ကား "ဝဿသတေ နိက္ခန္တေ ဒသဝဿာနိ ဟာယန္တိ" စသည်ဖြင့် နှစ်ပေါင်းတရာကြာလျှင် ဆယ်နှစ်ဆုတ်သည် ထမ်းပိုး ထမ်းပိုး တက်သည်ဟု ဆို၏။ ယခုမျက်မြင်နှင့် ထောက်စာလျှင် ရံခါလည်း မျှားစွာဆုတ်

၁။ ပိဋကတ်သခ်ျာအရ ရေတွက်ပါလေ။ မ=၅, ကိုင်္ဂ=၁, ခဲ=၂, ဝါ=၄, ဟ=၀, ဣ=၁၆-စသည်တွက်ပါ။

၂။ တဆခ်ျေ=၁-ဂဏန်း နောက်မှာ သုည ၁၄၀-ရှိသည်။

၃။ ဗီဂု၊နှာ-၄၉-၆၇ (မြန်မာပြန်)။

http://www.dhammadownload.com

သည်၊ ရုံခါလည်း အနည်းငယ်သာ ဆုတ်သည်၊ ဆုတ်ဟန်,တက်ဟန် အမြဲမရှိဟု ယူရန်ရှိ၏။

ကပ်အမျိုးမျိုးနှင့် ဘုရားပွင့်ရာကာလများ

အာယုကပ်။ ။ဤ ဆုတ်ကပ်,တက်ကပ်တို့၌ ရောက်လေရာရာ အသက်တမ်းသည် အာယုကပ်မည်၏။

အန္တရကပ်။ ။ဆုတ်ကပ်,တက်ကပ် နှစ်ခုအစုံသည် အန္တရကပ်မည်၏။

အသင်္ခေ်ယျကပ်[၁]။ ။ယင်း အန္တရကပ် ခြောက်ဆယ့်လေးကပ်သည် (ဝါဒတနည်းလည်း အန္တရကပ် နှစ်ဆယ်သည်) လူနေရာ ဝိဝဋ္ဌဌာယီအသင်္ခေ်ယျ တကပ်မည်၏။

ဤငါတို့ကမ္ဘာ၌ အန္တရကပ် တဆယ့်ငါးကပ်အလွန်တွင် အစဉ်အတိုင်း ဆုတ်ကပ်,ဆုတ်ကပ်၌ ကကုသန်, ကောဏာဂုမ်, ကဿပ, ဂေါတမ, အရိမေတ္တေယျအားဖြင့် ဘုရားငါးဆူ ပွင့်တော်မူသည်။မေတ္တေယျဘုရားရှင်နောက် လေးဆယ့်လေးကပ်ရောက်မှ ကမ္ဘာပျက်လတ္တံ့[၂]။ ဤနောက် လေးဆယ့်လေးကပ်ကို မမြင်သောကြောင့် အသင်္ခေ်ယျကပ်ကား အန္တရကပ်နှစ်ဆယ်သာတည်းဟု ကေစိတို့ ဆိုကုန်သတတ်။

ဝါဒတနည်းကား။ ။ယင်းကဲ့သို့သော အန္တရကပ် ကိုးကပ် အလွန်၌ ကကုသန်ဘုရား လူသုံးပါးတွင် ထင်ရှားပွင့်တော်မူလာပြီ။

ထိုမှ ဆယ်ကပ်အလွန်၌ ကောဏာဂုမ်ဘုရား၊ ထိုမှ တဆယ့်တကပ်အလွန်၌ ကဿပဘုရား၊ ထိုမှ တဆယ့်နှစ်ကမ်အလွန်၌ ဂေါတမဘုရား၊ ဤမှ တဆယ့်သုံးကပ်အလွန်၌ မေတ္တေယျဘုရား လူသုံးပါးတွင် ထင်ရှားပွင့်တော်မူလတ္တံ့။ ထိုမှ ကိုးကပ်လွန်လျှင် ကမ္ဘာပျက်လတ္တံ့ဟု ပြောဆိုရေးသားကြ၏[၂]။

ဝေပုလ္လတောင် အစဉ်အတိုင်း နိမ့်သည်ကို ပြဆိုသော အနမတဂ္ဂသုတ် ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ[၃] စသည်ကို ထောက်၍ ပထမအန္တရကပ်မှစ၍ ဆုတ်ကပ် ဆုတ်ကပ် လေးသောင်းတမ်း, သုံးသောင်းတမ်း, နှစ်သောင်းတမ်း, တရာတမ်း၌ အစဉ်အတိုင်း ကကုသန်စသော ဘုရားလေးဆူ ပွင့်တော်မူကြောင်း၊ ယခု ရောက်ဆဲကပ်သည် စတုတ္ထ အန္တရကပ်ဖြစ်ကြောင်းကို နေယျတ္ထနည်း, အတ္ထာပတ္တိနည်းတို့ဖြင့် သိရသည်ဟု မဟာရာဇဝင်တော်ကြီး၌ ဆို၏။

၁။ သာရတ္ထ၊ဋီ၊နှာ ၂၇၇-၂၈၅။

၂။ ဤဝါဒများအတိုင်း အန္တရကပ် ၆၄-ကပ်ပြည့်သည့်အခါ၌ကမ္ဘာပျက်မည်ပင်တည်း။

၃။ သံယုတ်ပါဠိတော်၊ ၃၉၆။ ဋ္ဌ၊ ၂၊၁၄၉။ (ဝေပုလ္လပဗ္ဗတသုတ်)

http://www.dhammadownload.com

အသခ္ခေါ်ယျလေးကပ်နှင့် မဟာကပ်

သံဝဋ္ဋအသခ္ခေါ်ယျကပ်[၁]။ ။ကမ္ဘာဖျက်မိုး ရွာသည်မှစ၍ သခါရမကြွင်း ဟင်းလင်းဖြစ်သည်တိုင်အောင် ပျက်ဆဲကပ်သည် သံဝဋ္ဋအသခ္ခေါ်ယျကပ် မည်၏။

သံဝဋ္ဋဌာယီကပ်။ ။ဟင်းလင်း ဖြစ်စမှ စ၍ ကမ္ဘာပြုမိုး ရွာစ တိုင်အောင် အပျက်တည်ဆဲ ကပ်သည် သံဝဋ္ဋဌာယီ အသခ္ခေါ်ယျကပ် မည်၏။

ဝိဝဋ္ဋကပ်။ ။ကမ္ဘာပြုမိုး ရွာစမှစ၍ တပေါင်းလပြည့်နေ့ နေ့လ,နက္ခတ်ပေါ် သည်တိုင်အောင် ဖြစ်ဆဲကပ်သည် ဝိဝဋ္ဋအသခ္ခေါ်ယျကပ်မည်၏။

ဝိဝဋ္ဋဌာယီကပ်။ ။ထိုမှစ၍ ကမ္ဘာဖျက်မိုး ရွာစတိုင်အောင်ဖြစ်ပြီး၍ တည်ဆဲဖြစ်သော (ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော) အန္တရကပ် ခြောက်ဆဲ့လေးကပ်သည် ဝိဝဋ္ဋဌာယီအသခ္ခေါ်ယျကပ် မည်၏။

မဟာကပ်။ ။ဤအသခ္ခေါ်ယျလေးကပ်သည် ကာလအားဖြင့် ညီမျှ၏။ ထိုလေးကပ်အပေါင်းသည် မဟာကပ် မည်၏။

မဟာကပ်၏ ပမာဏ။ ။ယင်းမဟာကပ်၏ ပမာဏကား မုန်ညင်းဖြူစေ့တို့ဖြင့် ပြည့်သော အလျား, အနံ့ အစောက် တယူဇနာရှိသော တိုက်ခန်းကြီးမှ အနှစ်တရာ တခါ တစေ့ယူ၍ပစ်သဖြင့် မုန်ညင်းစေ့သာ ကုန်လေရာ၏၊ မဟာကပ်ကား မကုန်နိုင် မဆုံးနိုင်ရာ။

မဟာကပ်ခြောက်မျိုး[၂]။ ။ထိုကပ်သည် ဘုရားတဆူသာပင့်လျှင် **သာရကပ်**[၃]၊

နှစ်ဆူပင့်လျှင် မဏ္ဍကပ်၊

သုံးဆူပင့်လျှင် ဝရကပ်၊

လေးဆူပင့်လျှင် သာရမဏ္ဍကပ်၊

ငါးဆူပင့်လျှင် ဘဒ္ဒကပ်၊

ဘုရားမပင့်မူ သူညကပ်ဟူ၍ ခြောက်ပါး ပြား၏။

ဤငါတို့ကပ်ကား ဘဒ္ဒကပ်တည်း။

၁။ အင်္ဂုတ္တိုရ်၊ပ၊နှာ-၄၆၀ (စတုက္ကနိပါတ်)။

၂။ ဗုဇ္ဈဝင်၊ဋ္ဌ၊နှာ-၂၂၇-၂၂၈။

၃။ ဗုဇ္ဈဝင်၊နှာ-၃၄၃(ပဒုမုတ္တရဗုဇ္ဈဝင်)

http://www.dhammadownload.com

ဖြဟ္မာတို့၏သက်တမ်းများ[၁]

မီး,ရေ,လေဖျက်ရာ တရံတခါမျှ မလွတ်သောကြောင့် ပထမ ဈာန်သုံးဘုံ၌ မဟာကပ်ဖြင့် မယူအပ်၊ အထက်ဘုံတို့၌သာ ယူအပ်၏။ ထို့ကြောင့် အစဉ်အတိုင်း ပထမဈာန်သုံးဘုံသည် အသင်္ချေယျကပ် သုံးပုံ့တပုံ့ထက်ဝက်,တကပ် အသက် ရှည်၏။

ဒုတိယဈာန်သုံးဘုံသည် မဟာကပ်နှစ်ကပ်, လေးကပ်, ရှစ်ကပ် အသက် ရှည်၏။

တတိယဈာန်သုံးဘုံသည် မဟာကပ် တဆဲ့ခြောက်ကပ်, သုံးဆဲ့နှစ်ကပ်, ခြောက်ဆဲ့လေးကပ် အသက်ရှည်၏။

ဝေဟပ္ဖုလ်, အသညသတ် နှစ်ဘုံတို့သည် မဟာကပ် ငါးရာစီ အသက်ရှည် ကုန်၏။

သုဒ္ဓါဝါသငါးဘုံတို့သည် မဟာကပ်တထောင်, နှစ်ထောင်, လေးထောင်, ရှစ်ထောင်, တသောင်း ခြောက်ထောင် အသက်ရှည်ကုန်၏။

အရူပလေးဘုံတို့သည် မဟာကပ်နှစ်သောင်း, လေးသောင်း, ခြောက် သောင်း, ရှစ်သောင်းလေးထောင် အသက်ရှည်ကုန်၏။

သို့စင် အသက်ရှည်သော်လည်း ပုထုဇန်တို့ကား အေးအေးမြမြ စိတ်ချရ သေးသည် မဟုတ်ချေ။ ထို့ကြောင့်—

> ဥက္ခိတ္တာ ပုညတေဇေန၊ ကာမရူပဂတိ ဂတာ။
> ဘဝဂ္ဂန္တ္တမို့ သမ္ဗတ္တာ၊ ပုန အာယန္တိ ဒုဂ္ဂတိ [၂]။
> နတ္ထိ ကောစိ ဘဝေါ နိစ္စော၊ ဣတိ ဝုတ္တံ မဟေသိနာ။
>
> ဟူ၍ မိန့်တော်မူ၏။

ပုညတေဇေန၊ ကောင်းမှုရှိန်စော် အာနုဘော်သည်။ ဥက္ခိတ္တာ၊ ချီတင် မြှောက်ပင့်အပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍။ ကာမရူပဂတိ၊ ကာမသုဂတိ ရူပသုဂတိသို့။ ဂတာ၊ လားရကုန်သော။ ဘဝဂ္ဂန္တ္တမို့၊ ဘုံတို့ထိပ်ချာ နေဝသညာနာသညာ အဆုံးသို့သော်လည်း။ သမ္ဗတ္တာ၊ ရောက်ကုန်သော ပုထုဇန်တို့သည်။ ပုန၊ တုံ့ခေါက်တဖန်။ ဒုဂ္ဂတိ၊ အပါယ်လေးရွာသို့။ အာယန္တိ၊ လာခဲ့ရပြန်ကုန်၏။

၁။ ဝိဘင်း၊ ၄၃၇-၄၄၁။ အံ၊ခ၊နှာ-၄၄၁၊၄၄၃။ အံ ဋ္ဌ ၂၊နှာ-၃၃၁၊၃၃၂။

၂။ ဆဋ္ဌမဋ္ဌ"ဘဝဂ္ဂတမို့ သမ္ဗတ္တာ၊ ပုနာ'ဂစ္ဆန္တိ ဒုဂ္ဂတိ""ဟု ပါရှိသည်။
(ဝိဘင်းပါဠိတော်၊ ၄၄၁)

http://www.dhammadownload.com

နိစ္စော၊ မြဲသော။ ကောစိ ဘဝေါ၊ တစုံတခုသော ဘုံဘဝသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ မဟေသိနာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ပြဟ္မာသက် ပြီး၏။

ဤကား ဘုံသက်တည်း။

ဂ-ဘုံ၌ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ် (ဘူမိပုဂ္ဂလနည်း)

နိဒါန်းအချီး၊ ရေဝယ်မီး၊ အပြီးရောက်တော့သည်။

လိုရင်းဒါန်၊ ဝက္ခာမိ၊ နာဘိ စိတ်ကြည်ကြည်။

အပါယ်လေးဘုံ၌ ဒုဂ္ဂတိအဟိတ် ပုဂ္ဂိုလ်တယောက်ကို ရအပ်၏။

လူ့ဘုံ စတုမဟာရာဇ်ဘုံတို့၌ ယင်းဒုဂ္ဂတိအဟိတ်ကြဉ်သော ပုဂ္ဂိုလ် တကျိပ် တယောက်ကို ရအပ်၏။

အထက်နတ်ပြည် ငါးထပ်၌ အဟိတ်ကြဉ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တကျိပ်ကို ရအပ်၏။

ဝေဟပ္ဖိုလ်တိုင်အောင် ရှုပဆယ်ဘုံ၌ တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်ကိုးယောက်ကို ရအပ်၏။

အသညသတ်ဘုံ၌ သုဂတိ အဟိတ် ပုဂ္ဂိုလ်တယောက်ကို ရအပ်၏။

သုဒ္ဓါဝါသငါးဘုံ၌ အထက်ဆုံး အရိယာပုဂ္ဂိုလ်သုံးယောက်ကို ရအပ်၏။

အရူပလေးဘုံ၌ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဉာန်ကြဉ်သော တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်**ရှစ်ယောက်** ကို **ရအပ်၏**။

ဤအရာ၌ ကဗျာအချုပ်ကား—

အပါယ် ဒု-ရ၊ လူနတ်စဉ်၊ ဒုပ ကော်ဒသ်၊ ထက်ငါးနှတ်ဝယ်၊ **အဟိတ်** ပယ်လော၊ ဆယ်ဘုံရှုပ၊ တိဟိတ်ရ၏၊ သည သုသာ၊ ငါးသုဒ္ဓါမှာ၊ ရိယာ ခေါင်ဆုံး၊ သုံးယောက်စီရ၊ အရူပဝယ်၊ စမင်ပယ်သည်။ ။ရှစ်သွယ် တိဟိတ် မကြွင်းတည်း။

ထိုတွင် ပုဂ္ဂိုလ်တယောက်သာဖြစ်ရာ ငါးဘုံ၊ သုံးယောက်သာ ဖြစ်ရာလည်း ငါးဘုံ၊ ရှစ်ယောက်သာ ဖြစ်ရာ လေးဘုံ၊ ကိုးယောက်သာဖြစ်ရာ ဆယ်ဘုံ၊ ဆယ်ယောက်သာ ဖြစ်ရာ ငါးဘုံ၊ တဆယ့်တယောက်သာ ဖြစ်ရာ နှစ်ဘုံရှိ၏။ ပေါင်း သုံးဆယ့်တဘုံ။

http://www.dhammadownload.com

ကဗျာအချုပ်ကား—

တယောက် ငါးဘုံ၊ သုံး ငါးဘုံတည်း၊ လေးဘုံ ရှစ်ယောက်၊ ကိုး ယောက် ဆယ်ဘုံ၊ ငါးဘုံ ဆယ်ယောက်၊ ဆယ့်တယောက်မူ၊ ဘုံနှစ်ဆူ၊ ပေါင်းယူ သုံးဆယ့်တစ်။

ဘုံ၌ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ် ပြီး၏။

ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဘုံ၌ဖြစ်

ဒုဂ္ဂတိအဟိတ် ပုဂ္ဂိုလ်သည် အပါယ်လေးဘုံ၌ ဖြစ်၏။

သုဂတိအဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် လူ့ဘုံ, စတုမဟာရာဇ်, အသညသတ်၊ ဤသုံးဘုံ၌ ဖြစ်၏။

ဒွိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ကာမသုဂတိခုနစ်ဘုံ၌ ဖြစ်၏။

တိဟိတ်ပုထုဇန်သည် ကာမသုဂတိခုနစ်ဘုံ၊ ဝေဟပ္ဖိုလ်တိုင်အောင် ရူပဆယ် ဘုံ၊ အရူပလေးဘုံ၊ ဤနှစ်ဆယ့်တဘုံ၌ ဖြစ်၏။

ပထမမဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ကာမသုဂတိခုနစ်ဘုံ၊ ဝေဟပ္ဖိုလ်တိုင်အောင် ရူပ ဆယ်ဘုံ၊ ဤတဆယ့်ခုနစ်ဘုံ၌ ဖြစ်၏။

အလယ် အရိယာလေးယောက်တို့သည် တိဟိတ်ပုထုဇန်နှင့်နည်းတူ နှစ်ဆယ့် တဘုံ၌ ဖြစ်၏။

အထက်ဆုံး အရိယာသုံးယောက်တို့သည် အပါယ်ကြဉ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရ နှစ်ဆယ့်နှစ်ဘုံ၊ အရူပလေးဘုံ၊ ဤနှစ်ဆယ့်ခြောက်ဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်၏။

ထိုတွင် သုံးဘုံ၌သာဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ် တယောက်၊ လေးဘုံ ခုနစ်ဘုံ၊ တဆယ့် ခုနစ်ဘုံတို့၌သာ ဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်လည်း တယောက်စီ၊ နှစ်ဆယ့်တဘုံ၌သာ ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ် ငါးယောက်၊ နှစ်ဆယ့်ခြောက်ဘုံ၌သာ ဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ် သုံး ယောက် ရှိ၏။ ပေါင်းပုဂ္ဂိုလ် တကျိပ်နှစ်ယောက်။

ကဗျာအချုပ်ကား—

သုံး, လေး, ခုနစ်၊ ဆယ့်ခုနစ်မှာ၊ ကော်စီသာတည်း၊ ကောဝိပဋ္ဌ၊ ဆဋ္ဌိသမှာ၊ တြိန်း လာ၊ ပေါင်းခါ တကျိပ်နှစ်။

ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဘုံ၌ဖြစ် ပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

ဤသို့ နှစ်နည်း ထုတ်သောကြောင့် 'ဘူမိပုဂ္ဂလ'ပုဒ်ကို "ဘူမိယံ ပုဂ္ဂလော ပုဂ္ဂလဿ ဝါ ဘူမိတိ ဘူမိပုဂ္ဂလော"ဟု-ဝိဂြိုဟ်ပြု၊နောက်နှစ်နည်းလည်း နည်းတူ။

ဤတိ ဘူမိပုဂ္ဂလနယော အဋ္ဌမော။

ဓ-ဘုံ၌ စိတ်ဖြစ် (ဘူမိစိတ္တနည်း)

ဤဒါနိ ဘူမိစိတ္တနယော ဝုစ္စတေ။

အပါယ်လေးဘုံ၌ ဟသိတုပ္ပါဒ်ကြဉ်သော အသောဘနစိတ်၊ မဟာကုသိုလ်စိတ်၊ ဤသုံးဆယ့်ခုနစ်ပါးသော စိတ်တို့ကို ရအပ်ကုန်၏။

ကာမသုဂတိခုနစ်ဘုံ၌ ဝိထိစိတ် ရှစ်ဆယ်တို့ကို ရအပ်ကုန်၏။

ပထမဈာန်သုံးဘုံ၌ ထိုဝိထိစိတ်ရှစ်ဆယ်တို့တွင် ဒေါသမူဒ္ဓေ၊ ဃာနာဒိဆဏ္ဏ၊ မဟာဝိပါက်၊ ဤတဆယ့်ခြောက်ခုတို့ကို နုတ်၍ ပထမဈာန်ဝိပါက်ကို ထည့်၍ စိတ်ခြောက်ဆယ့်ငါးခုတို့ကို ရအပ်ကုန်၏။

ဒုတိယဈာန် သုံးဘုံ၌ ပထမဈာန်ဝိပါက်ကို နုတ်၍ ဒုတိယ, တတိယဈာန်ဝိပါက်နှစ်ခုကိုထည့်၍ ခြောက်ဆယ့်ခြောက်ခုတို့ကို ရအပ်ကုန်၏။

တတိယဈာန် သုံးဘုံ၌ စတုတ္ထဈာန်ဝိပါက်ကို ဒု,တတိယဈာန်ဝိပါက်နှင့် လဲလှယ်၍ ခြောက်ဆယ့်ငါးခုတို့ကို ရအပ်ကုန်၏။

ဝေဟပ္ဖိုလ်ဘုံ၌လည်း ပဉ္စမဈာန်ဝိပါက်ကို စတုတ္ထဈာန်ဝိပါက်နှင့် လဲလှယ်၍ ခြောက်ဆယ့်ငါးခုတို့ကို ရအပ်ကုန်၏။

သုဒ္ဓါဝါသဘုံ၌ကား ၎င်းတွင် ဒိဋ္ဌဂတသမ္ပယုတ်၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ အောက်မဂ်သုံးခု၊ အောက်ဖိုလ်နှစ်ခု၊ ဤစိတ်ဆယ်ခုတို့ကိုလည်း နုတ်ပြန်၍ ငါးဆယ့်ငါးပါးတို့ကို ရအပ်ကုန်၏။

အာကာသာနဉ္စာယတနဘုံ၌ ဒေါသမူကြဉ်သော အကုသိုလ်တဆယ်၊ မနော ဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ်၊ မဟာကြိယာ၊ အရူပကုသိုလ်၊ အရူပကြိယာ၊ အာကာသာနဉ္စာယတနဝိပါက်၊ ပထမမဂ်ကြဉ်သော လောကုတ္တရာစိတ်ခုနစ်မျိုး၊ ဤလေးဆယ့်သုံးခုတို့ကို ရအပ်ကုန်၏။

ဝိညာဏဉ္စာယတနဘုံ၌ ၎င်းတွင် အာကာသစိတ်သုံးခုကို နုတ်၍ ဝိညာဏဉ္စာဝိပါက်ကိုထည့်၍ လေးဆယ့်တခုတို့ကို ရအပ်ကုန်၏။

အာကိဉ္စညာယတနဘုံ၌ ဝိညာဏဉ္စာစိတ်သုံးခုကို နုတ်၍ အာကိဉ္စညာဝိပါက်ကိုထည့်၍ သုံးဆယ့်ကိုးခုတို့ကို ရအပ်ကုန်၏။

http://www.dhammadownload.com

နေဝသညာဘုံ၌ အာကိဉ္စညာစိတ်သုံးခုကို နုတ်၍ နေဝသညာဝီပါက်ကို ထည့်၍ သုံးဆယ့်ခုနစ်ခုတို့ကို ရအပ်ကုန်၏။

အသညသတ်ဘုံ၌ကား စိတ်ရ မရှိ။

ကဗျာအချုပ်ကား—

သုံးဆယ့်ခုနစ်၊ စိတ်ဖြစ်လေရာ၊ ဘုံငါးဖြာတည်း၊ နဝါတိ သ၊ ကေတာလီ၊ တေတာလီ၌၊ ကော်စီ မှတ်ဖွယ်၊ ငါးဆယ်နှင့်ငါး၊ ဘုံပေါင်းငါးပင်၊ ခြောက်ဆယ့်ငါးမှာ၊ ခုနစ်ဖြာရောက်၊ ခြောက်ဆယ့်ခြောက်ဝယ်၊ ဘုံသုံးသွယ်တည်း၊ ရှစ်ဆယ်စိတ်ဖြစ်၊ ဘုံခုနစ်သည်။ ။စီစစ် သုံးဆယ် ဘုံပေါင်းတည်း။

ဘုံ၌ စိတ်ဖြစ် ပြီး၏။

စိတ်သည် ဘုံ၌ဖြစ် (ဘူမိစိတ္တနည်း)

ဒိဋ္ဌ,ဝိစိကိစ္ဆာသမ္မယုတ်စိတ်ငါးခုတို့သည် သုဒ္ဓါဝါသကြဉ်သော ပဉ္စဝေါကာရ ၂၁-ဘုံ, စတုဝေါကာရ ၄-ဘုံ၊ ပေါင်း ၂၅-ဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်၏။

ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်, ဥဒ္ဓစ္စ, မနောဒ္ဓါတုဝဇ္ဇန်း, မဟာကုသိုလ်၊ ဣတဆယ် လေးခုတို့သည် အသညသတ်ကြဉ်သော ဘုံပေါင်း သုံးဆယ်၌ ဖြစ်ကုန်၏။

ဒေါသမူဒွေ, ဃာနာဒိဆက္က၊ ဣရှစ်ခုတို့သည် ကာမတာဆယ့်တဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်၏။

ဟသိတုပ္ပါဒ်သည် အပါယ်ကြဉ်သော ပဉ္စဝေါကာရ နှစ်ဆယ့်နှစ်ဘုံ၌ ဖြစ်၏။

ကြင်းသော အဟိတ်စိတ်ဆယ်ခုတို့သည် ပဉ္စဝေါကာရ နှစ်ဆယ့်ခြောက်ဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်၏။

မဟာဝိပါက်ရှစ်ခုတို့သည် ကာမသုဂတိခုနစ်ဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်၏။

မဟာကြိယာရှစ်ခုတို့သည် အပါယ်ကြဉ်သော ပဉ္စဝေါကာရ, စတုဝေါကာရ နှစ်ဆယ့်ခြောက်ဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်၏။

ရူပကုသိုလ်,ကြိယာ ဆယ်ခုတို့သည် ဟသိတုပ္ပါဒ်နှင့်နည်းတူ နှစ်ဆယ့်တဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်၏။

ပထမဈာန်ဝိပါက်သည် ပထမဈာန်သုံးဘုံ၌ ဖြစ်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဒုတိယ တတိယစျာန်ဝိပါက်နှစ်ခုတို့သည် ဒုတိယစျာန်သုံးဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်၏။ ။ စတုတ္ထစျာန်ဝိပါက်သည် တတိယစျာန်သုံးဘုံ၌ ဖြစ်၏။ ။ရူပပဉ္စမစျာန် ဝိပါက်သည် အသညသတ်ကြဉ်သော စတုတ္ထစျာန်ခြောက်ဘုံ၌ ဖြစ်၏။

အာကာသကသိုလ်, ကြိယာတို့သည် အပါယ်ကြဉ်သော ပဉ္စဝေါကာရ, အာကာသ, ဤနှစ်ဆယ့်သုံးဘုံတို့၌ ဖြစ်ကုန်၏။ ။အထက်အရူပကုသိုလ်, ကြိယာတို့သည်လည်း အထက်သုံးဘုံတို့ကို ထည့်၍ အစဉ်အတိုင်း, နှစ်ဆယ့်လေးဘုံ, နှစ်ဆယ့်ငါးဘုံ, နှစ်ဆယ့်ခြောက်ဘုံတို့၌ ဖြစ်ကုန်၏။ ။အရူပဝိပါက်လေးခုတို့သည် အသီးအသီး မိမိတို့ဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်၏။

ပထမမဂ်သည် ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ၊ ဝေဟပ္ဖိုလ်တိုင်အောင် ရူပ ၁၀-ဘုံ၊ ဤ တဆယ့်ခုနစ်ဘုံ၌ ဖြစ်၏။ ။အလယ် လောကုတ္တရာ စိတ်လေးခုတို့သည် ၎င်း ၁၇-ဘုံ၌ အရူပဘုံကို ထည့်၍ နှစ်ဆယ့်တဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်၏။ ။အဃက် လောကုတ္တရာစိတ်သုံးခုတို့သည် ၎င်း ၁၇-ဘုံ၌ အရူပဘုံကို ထည့်၍ နှစ်ဆယ့်တဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်၏။ ။အထက်လောကုတ္တရာစိတ်သုံးခုတို့သည် ၎င်း ၂၁-ဘုံ၌ သုဒ္ဓါဝါသဘုံကို ထည့်ပြန်၍ နှစ်ဆယ့်ခြောက်ဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်၏။

ကိုတွင် ကဘုံ၌သာဖြစ်သောစိတ် အရူပဝိပါက်လေးခု။ ။သုံးဘုံ၌ဖြစ်သော စိတ် ရူပဝိပါက် အောက်လေးခု။ ။ခြောက်ဘုံ၌ ပဉ္စမစျာန်ဝိပါက်တခု။ ။ ခုနစ်ဘုံ၌ မဟာဝိပါက် ရှစ်ခု။ ။တဆယ့်တဘုံ၌ ဒေါသမူ, ဟသနဒိဆက္က ရှစ်ခု။ ။တဆယ့်ခုနစ်ဘုံ၌ ပထမမဂ် တခု။ ။နှစ်ဆယ့်တဘုံ၌ အလယ် လောကုတ္တရာစိတ် လေးခု။ ။နှစ်ဆယ့်နှစ်ဘုံ၌ ရူပကုသိုလ်, ရူပကြိယာ, ဟသိ-တုပ္ပါဒ် တဆယ့်တခု။ ။နှစ်ဆယ့်သုံးဘုံ၌ အာကာသကသိုလ်, ကြိယာနှစ်ခု။ ။ နှစ်ဆယ့်လေးဘုံ၌ ဝိညာဏဉ္စာကသိုလ်, ကြိယာ နှစ်ခု။ ။နှစ်ဆယ့်ငါးဘုံ၌ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ်, ဝိစိကိစ္ဆာ, အာကိဉ္စညာကသိုလ်, ကြိယာ ခုနစ်ခု။ ။နှစ်ဆယ့် ခြောက်ဘုံ၌ စက္ခု, သောတဝိညာဏ် လေး၊ မနောဓာတ် သုံး၊ သန္တီရဏ သုံး၊ မဟာကြိယာ၊ နေဝသညာကသိုလ်, ကြိယာ၊ အဃက်လောကုတ္တရာစိတ် သုံးခု အားဖြင့် နှစ်ဆယ့်သုံးခု။ ။ဘုံပေါင်း သုံးဆယ်၌ဖြစ်သောစိတ် ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ်၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ မနောဒ္ဓါတုဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ်အားဖြင့် တဆယ့်လေးပါး ရှိ၏။ ။ ပေါင်း စိတ်တခုယုတ် ကိုးဆယ် ဖြစ်၏။

ဤအထုပ်ယ စာသင်ယ်တို့ မှတ်လွယ်စေဘို့ ကဗျာပျို့ကား—

တဘုံ လေးသာ၊ သုံးမှာလည်း လေး၊ ခြောက် ငကေးဖြစ်၊ ခွန်မှာ ရှစ်တည်း၊ ဆယ့်တစ်လည်း ရှစ်၊ ဆယ့်ခုနစ် ၎၊ လေး ကောဝိ၊ ဗာဝိ

http://www.dhammadownload.com

ကော်ဒ၊ တေဝီသ ဒွေး၊ နှစ်ဆယ့်လေး ဒွိ၊ ပဉ္စဝီ သတ္တာ၊ ဆဗ္ဗီသဝယ်၊ နှစ်ဆယ်နှင့်သုံး၊ ဘုံသုံးဆယ်မူ၊ ဆယ့်လေးဟူ၏။ ။ကွေန နဝုတိစိတ် ပေါင်းတည်း။

စိတ်သည် ဘုံ၌ဖြစ် ပြီး၏။

ဣတိ ဘူမိစိတ္တနယော နဝမော။

၁၀-ပုဂ္ဂိုလ်၌ စိတ်ဖြစ် (ပုဂ္ဂလစိတ္တနည်း)

ဣဒါနိ ပုဂ္ဂလစိတ္တနယော ဝုစ္စတေ။

ကာမပုဂ္ဂိုလ်ဟို၌ ရသော စိတ်များ

ဒုဂ္ဂတိအဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် အပါယ်ဘုံ၌ရသော စိတ် သုံးဆယ့်ခုနစ်ခုတို့ကို ရအပ်ကုန်၏။ (အကုသိုလ်စိတ်-၁၂၊ ဟသိတုပွါဒ်ကြဉ်သော အဟိတ်စိတ်-၁၇၊ မဟာကုသိုလ်စိတ်-၀)။

သုဂတိအဟိတ်, ဒွိဟိတ် နှစ်ယောက်တို့သည် ၎င်းစိတ် ၃၇-ခု၌ မဟာဝိပါက် ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ကိုထည့်၍ လေးဆယ့်တခုတို့ကို ရအပ်ကုန်၏။

တိဟိတ်ပုထုဇန်သည် ၎င်းစိတ် ၄၁-ခု၌ မဟာဝိပါက် ဉာဏသမ္ပယုတ်ကို ထည့်ပြန်၍ လေးဆယ့်ငါးခုတို့ကို ရအပ်ကုန်၏။

အောက် ဖလဋ္ဌနစ်ယောက်တို့သည် ၎င်းစိတ် ၄၅-ခု၌ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ် ဝိစိကိစ္ဆာတို့ကို နုတ်၍ မိမိတို့ဖိုလ်ကို အသီးအသီးထည့်၍ လေးဆယ့်ဈာခုစီ ရအပ်ကုန်၏။

အနာဂါမိဖလဋ္ဌသည် ဒေါသမူကိုလည်း နုတ်ပြန်၍ ဖိုလ်ချင်းလည်း လဲ၍ သုံးဆယ့်ကိုးခုတို့ကို ရအပ်ကုန်၏။

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် ကာမဝိပါက် တပိသ, ကာမကြိယာ ကောဒသ, အရဟတ္တဖိုလ်၊ ဤသုံးဆယ့်ငါးခုတို့ကို ရအပ်ကုန်၏။ ။ဤကား စျာန်မရသော သုက္ခဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ် စိတ်ရတည်း။

စျာန်ရမူကား ရှေးစိတ်ရသခဲ့ပြီတွင် တိဟိတ်ပုထုဇန်၊ အောက်ဖလဋ္ဌတို့၌ မဟဂ္ဂုတ် ကုသိုလ်ကိုးခုကို။ ရဟန္တာ၌ မဟဂ္ဂုတ် ကြိယာကိုးခုကို ထည့်၍ အစဉ်အတိုင်း ငါးဆယ့်လေးခု, ငါးဆယ်, လေးဆယ့်ရှစ်ခု, လေးဆယ့်လေးခု သော စိတ်တို့ကို ရအပ်ကုန်၏။

မဂ္ဂင်္ဃ ပုဂ္ဂိုလ်လေးယောက်တို့သည်ကား မိမိတို့ မဂ်စိတ် တခုစီသာ ရကြကုန်၏။ ။ဤကား ကာမပုဂ္ဂိုလ် စိတ်ရတည်း။

http://www.dhammadownload.com

ရူပဖြာဟ္မာတို့၌ ရအပ်သောစိတ်များ

ရူပဘုံ၌ကား အဟိတ်, ဒွိဟိတ် ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ မရှိ။ ဈာန်မရသည်လည်း မရှိ။ ထို့ကြောင့် ဈာန်ရသော ကာမပုဂ္ဂိုလ်၏စိတ်အစဉ်၌ ဘုံအားဖြင့် ကြဉ်သော ဒေါသမူ, ဃာနာဒိဆက္က, မဟာဝိပါက်, ဤတဆယ့်ခြောက်ခုတို့ကို နုတ်၍ ရူပဝိပါက်ငါးခုတို့ကို ထည့်၍ တိဟိတ်ပုထုဇန်၌ အကုသိုလ်တဆယ်၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်မှလည်း တပါးသော အဟိတ်စိတ်တဆယ့်တခု, မဟာကုသိုလ်, မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်, ရူပဝိပါက်အားဖြင့် လေးဆယ့်သုံးခုသော စိတ်တို့ကို ရအပ်ကုန်၏။

အောက်ဖလဋ္ဌံ သုံးယောက်၌ ဒိဋ္ဌိ, ဝိစိကိစ္ဆာကို နုတ်ပြန်၍ မိမိတို့ဖိုလ်ကို အသီးအသီး ထည့်၍ သုံးဆယ့်ကိုးခုတို့ကို ရအပ်ကုန်၏။

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၌ အဟိတ်စိတ် တဆယ့်နှစ်ခု, မဟာကြိယာ, ရူပဝိပါက်, မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာ, အရဟတ္တဖိုလ်အားဖြင့် သုံးဆယ့်ငါးခုတို့ကို ရအပ်ကုန်၏။ ဤကား ရူပပုဂ္ဂိုလ်စိတ်ရတည်း။

အရူပပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ရအပ်သောစိတ်များ

ထိုနည်းတူ အရူပဘုံလည်း ဘုံအားဖြင့် ကြဉ်သော စက္ခု, သောတဝိညာဏ်, မနောဓာတ်, သန္တီရဏ, ရူပစိတ်, (ပဏ္ဍမမဂ်), ဤစိတ် ၂၀-တို့ကိုလည်း ထပ်မံနုတ်ပြန်၍[1] အရူပဝိပါက်ကိုထည့်၍ တိဟိတ်ပုထုဇန်၌ အကုသိုလ်တဆယ်, မနောဒ္ဓါတုဝဇ္ဇန်း, မဟာကုသိုလ်, အရူပကုသိုလ်, ဝိပါက်, ဤနှစ်ဆယ့်ခုနစ်ခုတို့ကို ရအပ်ကုန်၏။

အောက် ဖလဋ္ဌသုံးယောက်၌ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္မယုတ် ၄-ခု, ဝိစိကိစ္ဆာတခု, ပေါင်း ငါးခုကို နုတ်ပြန်၍ မိမိတို့ဖိုလ်ကို အသီးအသီး ထည့်၍ နှစ်ဆယ့်သုံးခုတို့ကို ရအပ်ကုန်၏။

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၌ မနောဒ္ဓါတုဝဇ္ဇန်း, မဟာကြိယာ, အရူပဝိပါက် ကြိယာ, အရဟတ္တဖိုလ်, ဤတဆယ့်ရှစ်ခုတို့ကို ရအပ်ကုန်၏။ (ဤကား အရူပပုဂ္ဂိုလ်စိတ်ရတည်း)

ဗကဖြဟ္မာကဲ့သို့ မေ့လျော့သည် ကြာသောကြောင့်ငင်း, ကာမဘုံ၌ နိကန္တိရှိသောကြောင့်ငင်း, ရူပ၊ အရူပဘုံတို့၌လည်း တိဟိတ်ပုထုဇန်ပုဂ္ဂိုလ်များကား ဈာန်ကွယ်ပ၍ မရသည်လည်း ရှိသေး၏ဟု-ဆိုကြကုန်၏။

ဤအဆုဝယ် စာသင်ငယ်တို့ မှတ်လွယ်စေသို့ ကဗျာပျို့ကား ဤသို့တည်း—

၁။ ရူပတိဟိတ် ပုထုဇန်ရအပ်သောစိတ် ၄၃-ပါးမှ နုတ်ရမည်။

http://www.dhammadownload.com

စျာန်မရသည်၊ ကာမသတ္တ၁၊ စိတ်သခ္ခါဂကား၊ ဆ-လာ-က-ဝံ၊ မ-ဃံ-ယု-ဝါ၊ စျ-လာ-မ-လံ၊ စျာန်ဟုန်လျှံမူ၊ ဝါ-မံ-ညြ-မေ၊ ဟ-ဝေ-ဘ-ဝါ၊ ရူပမှာကား၊ ဂ-ဝါ-စျ-လ၊ မ-လ-မှတ်လေ၊ အရူပေမှာ၊ ဆ-ခေ-လ-ခ၊ ဟ-နှင့် က-သည်။ ။ရွေးမျှဆိတ်စာ မလွဲတည်း။ (ဂိဠကသခ္ခါ)

စိတ် တဆယ့်ရှစ်၊ ဖြစ်ဆုဇီဝ၊ တယောက်ရ၏၊ တေဝိသနှင့်၊ သတ္တ ဝီသ၁၊ သတ္တာတိံလီ၊ တေတာလီဟု၊ ပည်းတာလီသ၁၊ ဌတာလီသ၊ ပညာသဟု၊ စတုပညာ၊ စိတ်ဖြစ်ရာလည်း၊ ကေစီသာရ၊ ပဋ္ဌတိံသ၁၊ နဝါတိံသ၊ ကေတာလီ၊ နှစ်ယောက်စီသည်။ ။ပါဏီ ဆယ့်ခြောက် အပေါင်းတည်း။

ပုဂ္ဂိုလ်၌ စိတ်ဖြစ် ပြီး၏။

စိတ်သည် ပုဂ္ဂိုလ်၌ဖြစ် (ပုဂ္ဂလစိတ္ထနည်း)

ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာ သမ္မယုတ်ငါးခုတို့သည် ပုထုဇန်လေးယောက်တို့၌ ဖြစ်ကုန်၏။

ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်၊ ဥဒ္ဓစ္စ, မဟာကုသိုလ်၊ ဤစိတ် တဆယ့်သုံးခုတို့သည် ရဟန္တာကြင်္သော အောက်ဖလင့်သုံးယောက်နှင့် ပုထုဇန်လေးယောက်၊ပေါင်း ဥနစ်ယောက်တို့၌ ဖြစ်ကုန်၏။

ဒေါသမူဒ္ဓေသည် အနာဂါမ်, (မဂ်ပုဂ္ဂိုလ်လေးယောက်), ရဟန္တာကြင်္သော ခြောက်ယောက်တို့၌ ဖြစ်ကုန်၏။

ဟသိတုပ္ပါဒ်ကြင်္သော အဟိတ်စိတ်တဆယ့်ခုနစ်ခုတို့သည် (ပုထုဇန်လေး ယောက်၊ ဖလင့်လေးယောက်) မျှစ်ယောက်လုံး၌ ဖြစ်ကုန်၏။

ကြိယာဇောတဆယ့်ရှစ်ခုတို့သည် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၌ ဖြစ်ကုန်၏။

မဟာဝိပါက် ဉာဏဝိပ္ပယုတ်လေးခုတို့သည် ဒုဂ္ဂတိအဟိတ် ကြင်္သော ခုနစ် ယောက်တို့၌ ဖြစ်ကုန်၏။

ကြွင်းမဟာဝိပါက်,မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက်၊ ဤတဆယ့်သုံးခုတို့သည် တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ် ငါးယောက်တို့၌ ဖြစ်ကုန်၏။

မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ကိုးခုတို့သည် ရဟန္တာကြင်္သော တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်လေး ယောက်တို့၌ ဖြစ်ကုန်၏။

လောကုတ္တရာစိတ်ရှစ်ခုတို့သည် အသိုးအသိုး အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ရှစ်ယောက်တို့၌ ဖြစ်ကုန်၏။

http://www.dhammadownload.com

ပုဂ္ဂိုလ်တယောက်၊ နှစ်ဆယ့်ခြောက်တည်း၊ လေးယောက် စဒ္ဒ၊ ပဉ္ဇ တေရစ်၊ ခြောက်မှာ နှစ်တည်း၊ ခုနစ်,ရှစ်မှာ၊ သတ္တာဒယ၊ ကိယ်စီရသည်။ ။ပေါင်းထ ဧက်ယုတ် ကိုးဆယ်တည်း။

စိတ်သည် ပုဂ္ဂိုလ်၌ဖြစ် ပြီး၏။

ဤတိ ပုဂ္ဂလစိတ္တနယော ဒသမော။

ဤသုံးနည်း ခြောက်ချက်တို့ကို ဇောစပ်လျက် ဘုံ,ပုဂ္ဂိုလ်၌ စိတ်ဖြစ်သောနည်း၊ စိတ်သည် ဘုံ,ပုဂ္ဂိုလ်၌ဖြစ်သောနည်းဟု-တနည်း နှစ်ချက် ထွက်သင့်သေး၏။ သုံပေါင်း သုံးဆယ်တို့၌ အသီး အသီးဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသမျှတို့၌ ရသင့်ရထိုက်သော စိတ်တို့ကို အသီးအသီး ရေတွက်လေ။ ရှေးသုံးနည်း ခြောက်ချက် ကျေပွန်လျှင် မခက်ပြီ။

စတုဘုမ္မိကကျင့်စဉ်

http://www.dhammadownload.com

ဘုံ၌ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ် ဘုံ၌စိတ်ဖြစ် သရုပ် ခွဲနည်း-နှစ်နည်း။ ဂဏန်းပြည့်အောင် ထိုးရမည်။		၁ ဒဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယဝိပါကဇနကကမ္မဇ	၁ ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယဝိပါကဇနကကမ္မဇ	၁ အပရာပရိယဝေဒနီယဝိပါကဇနကကမ္မဇ	၁ အဟောသိကကမ္မဇ	၅ ပဋိသန္ဓိဇနကကမ္မဇ	၅ ပဝတ္တိကာလဇနကကမ္မဇ	၅ ပဝတ္တိကာလဥပတ္ထမ္ဘကကမ္မဇ	၈ ပဝတ္တိကာလဥပပီဠကကမ္မဇ	၉ ပဝတ္တိကာလဥပဃာတကကမ္မဇ	၁၂ ပဝတ္တိကာလဝိပါကဇီဝိတိန္ဒြေ	၁၆ ပဝတ္တိကာလဝိပါကဘဝင်
အပါယ်ဘုံ	၄	၁				၁					၁	၁၂
လူ့ဘုံ	၁၁		၁	၁	၁	၃	၄	၄	၈	၉	၁၁	၁၂
စတုမဟာရာဇ်ဘုံ	၁		၁			၃	၄	၄	၈	၉	၁၁	၁၂
အထက်နတ်ပြည်	၅			၁	၁	၂	၄	၄	၈	၉	၁၀	၁၂
ကာမဘုံ	၁၁	၁	၁	၁	၁	၄	၄	၄	၈	၉	၁၂	၁၂
ပထမဈာန်ဘုံ	၃				၁	၁	၄	၄	၈	၉	၉	၁၀
ဒုတိယဈာန်ဘုံ	၃				၁	၁	၄	၄	၈	၉	၉	၁၀
တတိယဈာန်ဘုံ	၃				၁	၁	၄	၄	၈	၉	၉	၁၀
ဝေဟပ္ဖလ်ဘုံ	၁				၁	၁	၄	၄	၈	၉	၉	၁၀
အသညသတ်ဘုံ	၁		၁								၁	
သုဒ္ဓါဝါသဘုံ	၅						၁	၂	၃	၃	၃	၅
စတုတ္ထဈာန်ဘုံ	၃		၁		၁	၂	၄	၄	၈	၉	၁၀	၁၁
အရူပဘုံ	၄				၁	၁	၃	၄	၃	၈	၈	၁၀
ဗြဟ္မာ့ဘုံ	၂၀		၁		၁	၂	၄	၇	၈	၉	၁၁	၁၁
ဘုံပေါင်း	၃၁	၁	၁	၁	၁	၄	၄	၄	၈	၉	၁၂	၁၂

http://www.dhammadownload.com

ဘုံ၌စိတ်ဖြစ် သရုပ်ခွဲနည်းဇယား

ဘုံ၌စိတ်ဖြစ်	၁၈	၂၄	၅၄	၁၅	၁၂	၈၁	၈	၄၀	၈၉	၁၂	၂၁	၂၁	၂၉	၂၀
သရုပ် ခွဲနည်း။ ဂဏန်း ပြည့်အောင် ထိုးရမည်။	အဟိတ်စိတ်	ကာမသောဘန	ကာမစိတ်	ရူပစိတ်	အရူပစိတ်	လောကုတ္တရာဈာန်စိတ်	လောကုတ္တရာဈာန်စိတ်	၄င်းအကျယ်	စိတ်ကျယ်	စိတ်ကျယ်	ကုသိုလ်စိတ်	အကုသိုလ်စိတ်	ဝိပါတ်စိတ်	ကြိယာစိတ်
အပါယ်ဘုံ	၁၇	၈	၃၇			၃၇			၃၇	၃၇	၈	၁၂	၁၅	၂
လူ့ဘုံ	၁၈	၂၄	၅၄	၁၀	၈	၇၂	၈	၄၀	၈၀	၁၁၂	၂၁	၁၂	၂၇	၂၀
စတုမဟာရာဇ်	၁၈	၂၄	၅၄	၁၀	၈	၇၂	၈	၄၀	၈၀	၁၁၂	၂၁	၁၂	၂၇	၂၀
အထက်နတ်ပြည်	၁၈	၂၄	၅၄	၁၀	၈	၇၂	၈	၄၀	၈၀	၁၁၂	၂၁	၁၂	၂၇	၂၀
ကာမဘုံ	၁၈	၂၄	၅၄	၁၀	၈	၇၂	၈	၄၀	၈၀	၁၁၂	၂၁	၁၂	၂၇	၂၀
ပထမစျာန်ဘုံ	၁၂	၁၆	၃၈	၁၁	၈	၅၇	၈	၄၀	၆၅	၉၇	၂၁	၁၀	၁၄	၂၀
ဒုတိယစျာန်ဘုံ	၁၂	၁၆	၃၈	၁၂	၈	၅၈	၈	၄၀	၆၆	၉၈	၂၁	၁၀	၁၅	၂၀
တတိယစျာန်ဘုံ	၁၂	၁၆	၃၈	၁၁	၈	၅၇	၈	၄၀	၆၅	၉၇	၂၁	၁၀	၁၄	၂၀
ဝေဟပ္ဖိုလ်ဘုံ	၁၂	၁၆	၃၈	၁၁	၈	၅၇	၈	၄၀	၆၅	၉၇	၂၁	၁၀	၁၄	၂၀
အသညသတ်ဘုံ														
သုဒ္ဓါဝါသဘုံ	၁၂	၁၆	၃၃	၁၁	၈	၅၂	၃	၁၅	၅၅	၆၇	၁၈	၅	၁၂	၂၀
စတုတ္ထစျာန်ဘုံ	၁၂	၁၆	၃၈	၁၁	၈	၅၇	၈	၄၀	၆၅	၉၇	၂၁	၁၀	၁၄	၂၀
အရူပဘုံ	၁	၁၆	၂၇		၁၂	၃၉	၇	၃၅	၄၆	၇၄	၁၅	၁၀	၈	၁၃
ဗြဟ္မာဘုံ	၁၂	၁၆	၃၈	၁၅	၁၂	၆၅	၈	၄၀	၇၃	၁၀၅	၂၁	၁၀	၂၂	၂၀
ဘုံပေါင်း	၁၈	၂၄	၅၄	၁၅	၁၂	၈၁	၈	၄၀	၈၉	၁၂၁	၂၁	၁၂	၃၆	၂၀

http://www.dhammadownload.com

ပုဂ္ဂိုလ်၌ စိတ်ဖြစ်သရုပ် ခွဲနည်း / ဂဏန်းပြည့်အောင်ထိုးရမည်။		၀	၂	၂	၁၂	၁၅	၃	၁၇	၃၀	၀	၀	၀	၄
		လောဘမူစိတ်	ဒေါသမူစိတ်	မောဟမူစိတ်	အကုသိုလ်စိတ်	အဟိတ်ဝိပါက်စိတ်	အဟိတ်ကြိယာစိတ်	အဟိတ်စိတ်	အသောဘနစိတ်	မဟာကုသိုလ်စိတ်	မဟာဝိပါက်စိတ်	မဟာကြိယာစိတ်	ကာမသောဘနစိတ်
ကာမဘုံ၌ ဒုဂ္ဂတိအဟိတ်		၀	၂	၂	၁၂	၁၅	၂	၁၇	၂၉	၀			၀
သုဂတိအဟိတ် ဒွိဟိတ်	၂	၀	၂	၂	၁၂	၁၅	၂	၁၇	၂၉	၀	၄		၁၂
တိဟိတ်ပုထုဇဉ်		၀	၂	၂	၁၂	၁၅	၂	၁၇	၂၉	၀	၀		၁၆
သောတာပန် သကဒါဂါမ်	၂	၄	၂	၁	၇	၁၅	၂	၁၇	၂၄	၀	၀		၁၆
အနာဂါမိဖိုလ်		၄		၁	၅	၁၅	၂	၁၇	၂၂	၀	၀		၁၆
ရဟန္တာ						၁၅	၃	၁၀	၁၀		၀	၀	၁၆
ရူပဘုံ၌ တိဟိတ်ပုထုဇဉ်		၀		၂	၁၀	၉	၂	၁၁	၂၁	၀			၀
အောက်ဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ် ၃-ယောက်		၄		၁	၅	၉	၂	၁၁	၁၆	၀			၀
အရဟတ္တဖိုလ်						၉	၃	၁၂	၁၂			၀	၀
အရူပဘုံ၌ တိဟိတ်ပုထုဇဉ်		၀		၂	၁၀		၁	၁	၁၁	၀			၀
အောက်ဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ် ၃-ယောက်		၄		၁	၅		၁	၁	၆	၀			၀
ရဟန္တာ							၁	၁	၁			၀	၀
ကာမမဂ္ဂဋ္ဌံ	၄												
ရူပမဂ္ဂဋ္ဌံ	၄												
အရူပမဂ္ဂဋ္ဌံ ပုဂ္ဂိုလ်	၃												

http://www.dhammadownload.com

ပုဂ္ဂိုလ်၌ စိတ်ဖြစ် သရုပ်ခွဲနည်း / ဂဏန်း ပြည့်အောင် ထိုးရမည်		၅၄	၅၅	၅၆	၅၇	၅၈	၆	၆၀	၆၁	၆၂	၆၃	၆၄	၆၅	၆၆
		ကာမစိတ်	ရူပစိတ်	အရူပစိတ်	မဟဂုတ်စိတ်	လောကုတ်စိတ်	လောကုတ်စိတ်အကျဉ်း	ဝိုင်းအကျယ်	စိတ်အကျဉ်း	စိတ်အကျယ်	ကုသိုလ်စိတ်	အကုသိုလ်စိတ်	ဝိပါက်စိတ်	ကြိယာစိတ်
ကာမဘုံ၌ ဒုဂ္ဂတိအဟိတ်		၃၇				၃၇			၃၇	၃၇	၈	၁၂	၁၅	၂
သုဂတိအဟိတ် ဒွိဟိတ်	၂	၄၁				၄၁			၄၁	၄၁	၈	၁၂	၁၉	၂
တိဟိတ်ပုထုဇဉ်		၄၅	၅	၄	၉	၅၄			၅၄	၅၄	၁၇	၁၂	၂၃	၂
သောတာပန် သကဒါဂါမ်	၂	၄၀	၅	၄	၉	၄၉	၂	၁၀	၅၁	၅၉	၁၇	၇	၂၅	၂
အနာဂါမ်		၃၈	၅	၄	၉	၄၇	၁	၅	၄၈	၅၂	၁၇	၅	၂၄	၂
ရဟန္တာ		၃၄	၅	၄	၉	၄၃	၁	၅	၄၄	၄၈			၂၄	၂၀
ရူပဘုံ၌ တိဟိတ်ပုထုဇဉ်		၂၉	၁၀	၄	၁၄	၄၃			၄၃	၄၃	၁၇	၁၀	၁၄	၂
အောက်ဖိုလ် ၃-ယောက်		၂၄	၁၀	၄	၁၄	၃၈	၃	၁၅	၄၁	၅၃	၁၇	၅	၁၇	၂
အရဟတ္တဖိုလ်		၂၀	၁၀	၄	၁၄	၃၄	၁	၅	၃၅	၃၉			၁၅	၂၀
အရူပဘုံ၌ တိဟိတ်ပုထုဇဉ်		၁၉		၈	၈	၂၇			၂၇	၂၇	၁၂	၁၀	၄	၁
အောက်ဖိုလ် ၃-ယောက်		၁၄		၈	၈	၂၂	၃	၁၅	၂၅	၇၃	၁၂	၅	၇	၁
ရဟန္တာ		၉		၈	၈	၁၇	၁	၅	၁၈	၂၃			၅	၁၃
ကာမမဂ္ဂဋ္ဌံ	၄						၄	၂၀	၄	၂၀	၄			
ရူပမဂ္ဂဋ္ဌံ	၄						၄	၂၀	၄	၂၀	၄			
အရူပမဂ္ဂဋ္ဌံ	၃						၃	၁၅	၃	၁၅	၃			

http://www.dhammadownload.com

ကမ္မစတုက္ကအကျဉ်း

ဤဘုံခန်း၌ ကမ္မစတုက္က ပိနိစ္ဆယကို ပြဦးမည်။

ကိစ္စအားဖြင့် ကိစ္စစတုက္ကကံ ၄-ပါး။ ။ကံသည် "ဇနက, မု'ပတ္ထမ္ဘက, မု'ပပီဋ္ဌက-မု'ပဃာတက, ဥေတိ ကိစ္စဝသေန" ဟူသည်နှင့်အညီ အမူအရာ ကိစ္စအားဖြင့် (ဇနကကံ, ဥပတ္ထမ္ဘကကံ, ဥပပီဋ္ဌကကံ, ဥပဃာတကကံ) လေးပါး။

အကျိုးပေး အလှည့်အစဉ်ဖြင့် ပါကဒါနပရိယာယစတုက္ကကံ ၄-ပါး "ဂရုက, မာ' သန္ဒ, မာ, စိဏ္ဏံ, ကဋ္ဌတ္တာ-ကမ္မဥေတိ ပါကဒါန ပရိယာယေန" ဟူသည်နှင့် အညီ အကျိုးပေးသော အစဉ် အလှည့်အားဖြင့် (ဂရုကံ, အာသန္ဒကံ, အာစိဏ္ဏကံ, ကဋ္ဌတ္တာကံ) လေးပါး။

အကျိုးပေးရာကာလအားဖြင့် ပါကကာလစတုက္ကကံ ၄-ပါး "ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယံ, ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယံ, အပရာ-ပရိယာယဝေဒနီယံ, အဟောသိကမ္မဥေတိ ပါကကာလဝသေနေတိ စတ္တာရိ ကမ္မာနိ နာမ" ဟူသည်နှင့်အညီ အကျိုးပေးသော ကာလအားဖြင့် လေးပါး။

အကျိုးပေးရာဘုံအားဖြင့် ပါကဌာနစတုက္ကကံ ၄-ပါး။ ။"တထာ အကုသလံ, ကာမာဝစရကုသလံ, ရူပါဝစရကုသလံ, အရူပါဝစရ ကုသလဥေတိ ပါကဌာနဝသေန" ဟူသည်နှင့် အညီ အကျိုးပေးရာ ဘုံဌာနအားဖြင့် လေးပါး အပြားရှိ၏။ ဤသို့ ကမ္မစတုက္ကကို လေးမျိုးယူရမည်။

'စတုက္ကဲ'အဆုံးအဖြတ်။ ။(ဂဏ္ဌိဆရာတော်[၁]ကား ဤလေးပါးလုံး ပေါင်းမှ ကမ္မစတုက္က ဟူ၏။ (သင်္ဂြိုဟ်) အဋ္ဌကထာ၌ "စတ္တာရိ ကမ္မာနိနာမ" ဟု သင်္ချာပဓာနပုဒ်ထားပုံ "ဣဒါနိ ကမ္မစတုက္ကံ စတူဟာကာရေဟိ ဒဿေတုံ ဇနကန္တိ အာဒိ အာရဒ္ဓံ"[၂] ဟူသော ဋီကာ[၃] (၁၆၉) အနုသန္ဓေတက်ပုံတို့နှင့် မညီလေ)။

၁။ ဘုရားကြီး သင်္ဂြိုဟ်ဂဏ္ဌိကို ဆိုလိုသည်။ ဘုရားကြီးဆရာတော် ဦးဇာဂရကို ဂဏ္ဌိဆရာတော်ဟု ခေါ်ကြသည်။ ဂဏ္ဌိ၊နှာ-၂၁၀-ရှု။

၂။ ဣဒါနိ၊ ယခုအခါ၌။ ကမ္မစတုက္ကံ၊ ကမ္မစတုက္ကကို။ စတူဟာကာရေဟိ၊ လေးပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့်။ ဒဿေတုံ၊ ပြခြင်းငှါ။ ဇနကန္တိအာဒိ၊ ဤသို့ ဇနကကံအစရှိသော စကားရပ်ကို။ အာရဒ္ဓံ၊ အားထုတ်အပ်၏။

၃။ ဋီကာကျော်(ဝိဘာဝိနီဋီကာ)။

http://www.dhammadownload.com

"ပဋိသန္ဓိဇနကဝသေန ဟိ ဂရုကာဒိကမ္မစတုက္ကံ ဝုတ္တံ"[၁] ဟု ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ဋီကာ(ဒု၊၃၇၇)၌လည်း ပရိယာယစတုက္ကတခုကည်းကိုပင် စတုက္ကတခု အဖြစ်ဖြင့် မိန့်၏။

ကမ္မစတုက္ကအကျယ်

ကိစ္စစတုက္ကကံ အခိပ္ပါယ်များ

ဇနကကံ။ ။ထိုတွင် ပဋိသန္ဓေ,ပဝတ္တိတို့၌ ကိုယ်တိုင် ဝိပါက် ကဋတ္တာရုပ်တို့ကို ဖြစ်စေနိုင်သော ကုသိုလ်, အကုသိုလ်စေတနာသည် ဇနကကံ မည်၏။

ဥပတ္ထမ္ဘကကံ။ ။ထိုဇနကကံ မြဲမြံ ရှည်ဝေး အကျိုးပေးအောင် ပဋိသန္ဓေ ပဝတ္တိတို့၌ လိုက်၍ ထောက်ပံ့တတ်သော ကုသိုလ်,အကုသိုလ် ကံသည် ဥပတ္ထမ္ဘက ကံမည်၏။

ဥပပီဋကကံ။ ။ထိုဇနကကံ၏ အကျိုးကို မသန်မထက်အောင် နှိပ်စက်တတ်သော ကံသည် ဥပပီဋကကံမည်၏။

ဥပဃာတကကံ။ ။ဒုဗ္ဗလကံ၏ ဇနကသာမတ္ထိယကို သတ်ဖြတ်လျက် ထိုကံ၏ ဝိပါက်ကို တားမြစ်၍ မိမိအကျိုးပေးသော ကံသည် ဥပဃာတကကံ မည်၏။

ဇနကနှင့်ဥပဃာတကထူးခြားပုံ။ ။ဇနကံ ကမ္မန္တရဿ ဝိပါကံ အန္တရာ အနုပစ္ဆိန္ဒိတ္ဒာဝ ဝိပါကံ ဇနေတိ၊ ဥပဃာတကံ ဥပစ္ဆေဒနက ပုဗ္ဗကန္တိ အယံ ဝိသေသော။ (အဋ္ဌကထာသန္ဓိဋ္ဌာန)[၂]။

ဥပဃာတကံ ကမ္မန္တရဿ ဝိပါကံ သဗ္ဗသော ဥပစ္ဆိန္ဒိတ္ဒာ အညတြ ဩကာသံ ဒေတိ။ န ပန သယံ ဝိပါကနိဗ္ဗတ္တကံ။ (အပရေဝါဒ)

ဗတ္ဒာ' ဗာဓတာဒိပစ္စယူပနိပါတေန ဝိပါကဿ ဝိဗာဓကံ ဥပပီဋကံ။ တတာ ဝိပါကဿေဝ ဥပစ္ဆေဒကံ ဥပဃာတကံ၊ ကမ္မံ ဥပဃာတေတ္ဒာ အတ္တနော ဝိပါကဿ ဩကာသကရဏေန ဝိပစ္စနေ သတိ ဇနကမေဝ သိယာ။ ဇနကာဒိဘာဝေါ နာမ ဝိပါကံ ပတိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗော။ န ကမ္မံ ပတိတိ ဝိပါကဿေဝ ဥပဃာတကတာ ယုတ္တာ ဝိယ ဒိဿတိ။ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ဋီကာ၊ဒု၊နှာ ၃၇၉)

၁။ ဟိ၊ မှန်၏။ ပဋိသန္ဓိဇနကဝသေန၊ ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေသည်၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဂရုကာဒိကမ္မစတုက္ကံ၊ ဂရုကကံအစရှိသော ကမ္မစတုက္ကကို။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်၏။

၂။ ဋီကာကျော်-၁၆၉။

http://www.dhammadownload.com

ဇနကံ၊ ဇနကကံသည်။ ကမ္မန္တရဿ၊ ကံတပါး၏။ ဝိပါကံ၊ အကျိုးဝိပါက်ကို။ အန္တရာ၊ မဆုံးမီအကြား၌။ အနုပစ္ဆိန္ဒိတ္ဒာဝ၊ မဖြတ်မူ၍သာလျှင်။ ဝိပါကံ၊ မိမိအကျိုးကို။ ဇနေတိ၊ ကံတပါး၏ အကျိုး ပြီးဆုံးသောအခါမှ ဖြစ်စေ၏။

ဥပဃာတကံ၊ ဥပဃာတကကံသည်။ ဥပစ္ဆေဒနကပုဗ္ဗကံ၊ ဖြတ်ခြင်းရှေးရှိ၏။ ဣတိအယံ၊ ဤသည်ကား။ ဝိသေသော၊ အထူးတည်း။

ဥပဃာတကံ၊ ဥပဃာတကကံသည်။ ကမ္မန္တရဿ၊ ကံတပါး၏။ ဝိပါကံ၊ အကျိုးကို။ သဗ္ဗသော၊ အလုံးစုံ။ ဥပစ္ဆိန္ဒိတ္ဒာ၊ ဖြတ်၍။ အညဿ၊ အခြားတပါးကံအား။ ဩကာသံ၊ အကျိုးပေးခွင့်ကို။ ဒေတိ၊ ပေး၏။ သယံ ပန၊ မိမိသည်မူကား။ န ဝိပါကနိဗ္ဗတ္တကံ၊ အကျိုးကို မဖြစ်စေဇာတ်။

ဗဟ္ဒာဗာဓတာဒိ ပစ္စယူပ နိပါတေန၊အနာများခြင်းစသည်တို့၏ အကြောင်းကို ပေါင်းစုကျရောက်စေသဖြင့်။ ဝိပါကဿ၊ အကျိုးဝိပါက်ကို။ ဝိဗာဓကံ၊ တားမြစ်နှိပ်စက်တတ်သော ကံသည်။ ဥပပီဋ္ဌကံ၊ ဥပပီဋ္ဌကကံမည်၏။

တထာ၊ထို့အတူ။ ဝိပါကဿေဝ၊ အကျိုးဝိပါက်ကိုသာလျှင်။ ဥပစ္ဆေဒကံ၊ ဖြတ်တတ်သော ကံသည်။ ဥပဃာတကံ၊ ဥပဃာတကကံမည်၏။

ကမ္မံ၊ ကံကို။ ဥပဃာတေတ္ဒာ၊ သတ်၍။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ဝိပါကဿ၊ အကျိုး၏။ ဩကာသ ကရဏေန၊ အခွင့်ကို ပြုသဖြင့်။ဝိပစ္စနေ၊ အကျိုးပေးခြင်းသည်။ သတိ၊ ရှိသော်။ ဇနကမေဝ၊ ဇနကကံသည်သာလျှင်။ သိယာ၊ ဖြစ်ခဲ့ရာ၏။ ဇနကာဒိဘာဝေါနာမ၊ ဇနကအစရှိသည်၏ အဖြစ်မည်သည်ကို။ ဝိပါကံ၊ အကျိုးကို။ ပတိ၊ စွဲ၍။ ဣစ္ဆိတဗ္ဗော၊ လိုအပ်၏။ ကမ္မံ၊ ကံကို။ ပတိ၊ စွဲ၍။ န ဣစ္ဆိတဗ္ဗော၊ မလိုအပ်။ ဣတိတသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝိပါကဿေဝ၊ အကျိုးဝိပါက်ကိုသာလျှင်။ ဥပဃာတကတာ၊ သတ်ဖြတ်တတ်သည်၏ အဖြစ်သည်။ ယုတ္တာဝိယ၊ သင့်အံ့သကဲ့သို့။ ဒိဿတိ၊ ထင်၏။

အရှင်မောဂ္ဂလာန်[၁]စသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ ဥပစ္ဆေဒကကံ သက်သက်သာ၊ ဗိမ္မိသာရမင်း[၂], သာမာဝတီ[၃]စသည်တို့မှာ ဥပစ္ဆေဒကကံဖြင့် စုတိသည်၏ အခြားမဲ့၌ တပါးကုသိုလ်ကံ အကျိုးပေးသည်။ ဒေဝဒတ်[၄], ကလာဗုမင်း[၅]

၁။ မမ္မပဒ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၂-၄၄(မောဂ္ဂလာနဝတ္ထု)။

၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁၊၁၂၅-၆။

၃။ မမ္မပဒ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၃-၁၄၇(သာမာဝတီဝတ္ထု)။

၄။ မမ္မပဒ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ဂ၆-၉၇(ဒေဝဒတ္တဝတ္ထု)။

၅။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၇-၄၉(ခန္ဆီဝါဒီဇာတ်-ကလာဗုမင်း)။

http://www.dhammadownload.com

စသည်တို့မှာ ထိုကံကပင် သေအောင်လည်း ဖြတ်သည်။ အခြားမဲ့၌လည်း အကျိုးကိုပေးသည်။ ထို့ကြောင့် နှစ်ဝါဒလုံးပင် အသင့်ချည်းဖြစ်၍ နှစ်ပါဒလုံးပင် မပြဲလေ။

သုဂတိဘုံအတွက် ကိစ္စစတုက္က ရှင်းလင်းချက်

ဤကိစ္စစတုက္ကဌ် သုဂတိဘုံမှာ ကုသလဝိပါက် ဣဋ္ဌကမ္မဇရုပ်တို့ကို ဖြစ်စေတတ်သော ကုသိုလ်ကံသည် ဇနကကံမည်၏။

ထိုကံ၏ အကျိုးကို ဖွဲ့ဖြိုးရှည်ကြာအောင် ထောက်ပံ့တတ်သော ကုသိုလ်ကံသည် ဥပတ္ထမ္ဘကကံမည်၏။

ထိုဇနကကံ၏ အကျိုးကို ညှိုးမှိန်သိမ်ငယ်ရုံသာ နှိပ်စက်တတ်သော အကုသိုလ်ကံသည် ဥပပီဠကကံမည်၏။ ထိုဥပပီဠကကံကိုပင် အားရှိအောင် ထောက်ပံ့ပြန်သော အကုသိုလ်ကံသည် ဥပတ္ထမ္ဘကကံမည်၏။

ယခင်ဇနကကံ၏ အကျိုးကို ညှိုးမှိန်သိမ်ဖျင်းရုံမက သုခအစဉ်ကို ဖြတ်တတ်သော အကုသိုလ်ကံသည်၎င်း, ဖြတ်ပြီးလျှင် ရံခါ ရံခါ ညှပ်၍ အနိဋ္ဌဝိပါက်ကမ္မဇရုပ်တို့ကို ဖြစ်စေတတ်သော အကုသိုလ်ကံသည်၎င်း သေအောင် သတ်ဖြတ်၍ ဒုဂ္ဂတိဘဝသို့ ဆောင်တတ်သော အကုသိုလ်ကံသည်၎င်း ဥပဃာတကကံမည်၏။

ထိုဥပဃာတကကံကို ဖွဲ့ဖြိုးအားရှိအောင် ထောက်ပံ့သော အကုသိုလ်ကံသည် ဥပတ္ထမ္ဘကကံမည်၏။ ညှိုးမှိန်နုန့်နေးရုံ နှိပ်စက်တတ်သော ကုသိုလ်ကံသည်ကား ဥပပီဠကကံမည်၏။

ကုသိုလ်ဇနကကို ထောက်ဆမူကား ဥပတ္ထမ္ဘကမည်၏။

ထိုဥပဃာတကကံကို ညှိုးမှိန်ရုံသာမက ဒုက္ခအစဉ်ကို ဖြတ်တတ်သော ကုသိုလ်ကံသည်၎င်း, ဖြတ်ပြီးလျှင် ညှပ်၍ညှပ်၍ ကုသလဝိပါက် ဣဋ္ဌကမ္မဇရုပ်တို့ကို ဖြစ်စေတတ်သော ကုသိုလ်ကံသည်၎င်း, သေအောင်ဖြတ်၍ ထို့ထက်မြတ်သော သုဂတိဘဝသို့ ဆောင်တတ်သော ကုသိုလ်ကံသည်၎င်း ဥပဃာတကကံမည်၏။ ထိုဥပဃာတကကံကို ဖွဲ့ဖြိုးအားရှိအောင် ထောက်ပံ့တတ်သော ကုသိုလ်ကံသည် ဥပတ္ထမ္ဘကကံမည်၏ ဟူ၍ မှတ်လေ။ အလွန် ပေလိမ်ရှုပ်ထွေးမြေးရှက်သော ခက်ဆစ်။

ဤကား သုဂတိဘုံ၌ ခွဲပုံတည်း။

http://www.dhammadownload.com

ဒုဂ္ဂတိဘုံအတွက် ကိစ္စစတုက္ကရှင်းလင်းချက်

ဒုဂ္ဂတိဘုံ၌လည်း ထို့အတူ အကုသလဝိပါက် အနိဋ္ဌကမ္မဇရုပ်တို့ကို ဖြစ်စေ ကတ်သော အကုသိုလ်ကံသည် ဇနက ကံမည်၏။

ထိုဇနကကံ၏ အကျိုးကို ဖွံ့ဖြိုးရှည်ကြာအောင် ထောက်ပံ့သော အကုသိုလ် ကံသည် ဥပတ္ထမ္ဘက ကံမည်၏။ ထိုအကျိုးကို ညှိုးမှိန်သိမ်ဖျင်းရုံသာ နှိပ်စက် တတ်သော ကုသိုလ်ကံသည် ဥပပီဋ္ဌက ကံမည်၏။ ထိုဥပပီဋ္ဌကကံကိုပင် အားရှိ အောင် ထောက်ပံ့ပြန်သော ကုသိုလ်ကံသည် ဥပတ္ထမ္ဘက ကံမည်၏။ ထိုအကျိုး ကို ညှိုးမှိန်သိမ်ဖျင်းရုံမက ဒုက္ခအစဉ်ကို ဖြတ်တတ်သော ကုသိုလ်ကံသည်ငှင်း, ဖြတ်ပြီးလျှင် ရံခါ ရံခါ ညွှပ်၍ ဣဋ္ဌဝိပါက် ကမ္မဇရုပ်တို့ကို ဖြစ်စေတတ်သော ကုသိုလ်ကံသည်ငှင်း, သေအောင်ပင်ဖြတ်၍ သုဂတိဘုံသို့ ဆောင်တတ်သော ကုသိုလ်ကံသည်ငှင်း ဥပဃာတက ကံမည်၏။ ဤသို့စသည်ဖြင့် ပြန်၍ ပြန်၍ ပဋိပက္ခချည်း ဆိုလေ။ ပွေရှုပ်ရစ်ပတ်သော ခက်ဆစ် ခက်ရပ်။

ဤကား ဒုဂ္ဂတိဘုံ၌ ခွဲပုံတည်း။

ဤသို့သော အကွဲအပြားကို မရှု သတိမပြုက မနုဿဝိဂ္ဂဟသိက္ခာပုဒ်၏ ဝိနီတဝတ္ထု[၁]၌ ခိုးသူကို သတ်မည်ဟု ကြာရှည်ထိုးဆွ ညွှဉ်းဆဲနေသည်ကို မြင်၍ သနားကြင်နာသဖြင့် ဆင်းရဲ တာတိုပါစိမ့်ငှါ တချက်တည်းဖြင့်သာ လျင်စွာ သတ်ကြပါဟု သူသတ်တို့ကို စေခိုင်းသောရဟန်း။ မိဘမျိုးဆွေတို့ မသေ မရှင် တဆန့်ငင်ငင်နေသောအခါ သနားကြင်နာ ဆင်းရဲတာရှည်သည်ကို မမြင်လို၍ အိမ်အမိုးကို ဖောက်ခြင်းစသည်ကို ပြုသော သားသမီး။ ခရု, ဃောက်သွား, ရေပိုး, ရေငါးတို့ကို သနားလှသဖြင့် တသီတင်းတွင် နှစ်တင်း သုံးတင်းပြုတ်၍ ချွတ်သော ကသည်းမတို့၏ မေတ္တာ,ကရုဏာကဲ့သို့ လူ့ပြည်မှ စုတေ သေရှာလေ၍ တစ္ဆေပြိတ္တာဖြစ်သော ဆွေမျိုး, သား, သမီး, မြေး, မြစ်တို့ကို ထိုအဖြစ်မှ လျင်စွာစုတိ၍ သုဂဟိဘဝတို့၌ ဖြစ်လာအောင် ဒါန, ပလစသော ကောင်းမှုကို ပြုကြ၍ အမျှပေးဝေသည်ကား ထုံးဥပဒေ မလာ ချေ။ "အဝေရာ ဟောန္တု, ဒုက္ခာ မုစ္စန္တု"ဟု မေတ္တာ,ကရုဏာ ပို့ရပါမည်ကို မပို့ပဲ "မဟာ ဘဝန္တု မေ မိတ္တာ, တတော ခိပ္ပံ စဝန္တု တေ"ဟု ဗျာပါဒ ပို့ရာကျခဲ့သည်။ ထိုပြိတ္တာအဖြစ်ဖြင့် အဝတ်အစား အိပ်ရာ နေရာတို့ကို ရ၍ ချမ်းသာရုံမျှသာ ဗိမ္မိသာရမင်းစသည်တို့ လှူဒါန်းခြင်းစသည်ကို ပြု၍ ကုသိုလ် အဘို့ကို အမျှပေးဝေသော ထုံးဥပဒေ ရှိချေသည်[၂]။ ထိုပြိတ္တာတို့ကို သေအောင် အမျှပေးဝေသည် မဟုတ်ချေ။

၁။ ဝိ၊၁၊၁၁၁ (အာဃာတနဝတ္ထု)။

၂။ ခုဒ္ဒက၊၈။ ခုဒ္ဒက၊၄၊ ၁၇၁-၁၇၂ (တိရောကုဋ္ဌသုတ်)။

http://www.dhammadownload.com

လူ့အသွင် ဖန်ဆင်း၍ ရဟန်းပြုလာသော နဂါးမင်း[၁] ကို တိရစ္ဆာန်အဖြစ်မှ လွတ်တည့်လွယ်အောင် ပဥ္စင်္ဂအဌင်္သီလကို စောင့်ရှောက်ခြင်း၌ တိုက်တွန်းတော်မူသောအရာ၊ တတိယပါရာဇိကာ အတ္ထုပ္ပတ္တိ (နှာ-၈၆)၌ သားမူဆိုးဖြစ်ဘူးသော ရဟန်းတို့အား အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဟောတော်မူသော အရာများကား ရှိ၏။ ဘုရားပေတည်း။ "နော မရဏဝဏ္ဏ သံဝဏ္ဏနာပိပွါယေန" ဟူ၍ အဋ္ဌကထာဂျင်လည်း ပသင်္ကို ဗျတိရေက ပေဖလတ္တ အညတ္ထာပေါဟန အဖြစ်ဖြင့် တားမြစ် ဖယ်ဟန် ကန့်တော်မူခဲ့သည်။

ထို့ကြောင့် ကိလေသာ မကုန်သေးသော သူတို့မှာ ရောဂါဝေဒနာ ရှည်ကြာအားကြီး သေခါနီးလျှင် သူနာပြုပင် ကလွန်ခဲယဉ်းသည်။ ဖြောင့်စင်းစွာ ကရဏာကို ရွေထား အသက်ရှည်အောင်သာ စိတ်ပါး၍ တရားပြသ ဆေးဝါး ကုသရမည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်ပင် ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုပါရစေဟု ရဟန္တာတို့လာ၍ ခွင့်တောင်းပန်သောအခါ ကောင်းပြီဟု ဝန်ခံတော်မမူလိုက်ဘဲ "နာဘိကင်္ခါမိ မရဏံ၊ နာဘိနန္ဒာမိ ဇီဝိတံ"[၂] ဟူသော အကြံတော်ဖြင့် အသံတော်မဟာ၊ ဓမ္မသံဝေဂစိတ်ဖြင့် ဆိတ်ဆိတ်သာ နေတော်မူလေသည်။ အလွန်ခဲခက်သော အရာပေတည်း။ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ, ဋီကာ, အနု, မဓု, လက်သန်း, ဂဏ္ဌိကျမ်းတို့ကို စုံစမ်း မွှေနှောက်လေ၊ ဆရာသမား ထံပါးချဉ်းကပ် ဤခဲရပ်ကို ထပ်ထပ်မေးလျှောက်လေ၊ ဉာဏ်ခြသော်ဖြင့် ဓမ္မဂူမှာ ဆူအောင် ဟောကြစေ။

ကိစ္စစတုက္က ပြီး၏။

ပါကဒါနပရိယာယစတုက္က ကံလေးပါး

ဂရုက။ ။"မိ ဘာ, ရဟံ၊ လောဟိတံ၊ ဘေဒံ နန္တရိ" ဟူသော ပဉ္စာနန္တရိယကံ ငါးပါး။ နတ္ထိက, အဟေတုက, အကိရိယဟူသော နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံ သုံးပါး၊ မဟဂ္ဂုတ်ကံ ကိုးပါး၊ ဤကံများသည် ဂရုကကံ မည်၏။

အာသန္နကံ။ ။မရဏာသန္နဇော်သို့ မရောက်မီ သေခါနီးကာလ၌ အောက်မေ့အပ် ပြုအပ်သော ကံသည် အာသန္နကံ မည်၏။ ။(မရဏာသန္နဇောကား ပဋိသန္ဓေကျိုးကို မပေးနိုင်၊ သေသောသူ ဟူသမျှလည်း မရဏာ-

---

၁။ ဝိ၃၊၁၂၀-၁၂၁။ (တိရစ္ဆာနကထာဝတ္ထု)

၂။ တပါးသောအနက်ကို ပယ်မြစ်ခြင်း။ (သဒ္ဒတ္ထဘေဒစိန္တာ ၁၂၀-ခုမြောက် ဂါထာ၌)

၃။ ထေရဂါထာ-အဋ္ဌ ၁၉၆, ဖဝ၆, ၆၅၄, ၁၀၀၂-တို့၌ 'နာဘိနန္ဒာမိ မရဏံ' ဟု ပါရှိသည်။ အနက်မှာ—မရဏံ၊ သေခြင်းကို။ နာဘိကင်္ခါမိ၊ အလိုမမျိ။ ဇီဝိတံ၊ အသက်ရှင်ခြင်းကို။ နာဘိနန္ဒာမိ၊ မနှစ်သက်။

http://www.dhammadownload.com

သန္နဇောဖြင့် ကံ့ကမ္မနိမိတ်,ဂတိနိမိတ်သုံးပါးတို့တွင် တပါးပါးကို အောက်မေ့မြဲဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မရဏာသန္နဇောဖြင့် အောက်မေ့သည်ကို မယူသင့်)။

အာစိဏ္ဏက်။ ။အမြဲမပြတ် ပြုအပ်သောကံ၊ တကြိမ်ပြုပြီး၍လည်း အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် အောက်မေ့အပ်သော ကံတို့သည် **အာစိဏ္ဏက်** မည်၏။

ကဋတ္တာက်။ ။ထိုကံသုံးပါးမှ တပါးသော ပဋိသန္ဓေကျိုးကို ပေးစွမ်းနိုင်သော ကံသည် **ကဋတ္တာက်** မည်၏။

ထိုလေးပါးတို့တွင် ရှေးကံသုံးပါးတို့သည် ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌သာ ဖြစ်ကုန်၏၊ အနုမတဂ္ဂ အတိတ်ဘဝ၌ ပြုပြူသမျှကံစုကို ကဋတ္တာက်ချည်းဟု မှတ်အပ်၏။

ထိုကံလေးပါးတို့တွင် အစဉ်အတိုင်း ရှေးရှေးကံသည် အားကြီး၏။ထို့ကြောင့် ကံ နှစ်ပါး, သုံးပါး, လေးပါးစုံ အပြိုင်ရှိမူ ရှေးရှေးကံ အကျိုးပေးသည်။ နောက်နောက်ကံကား အကျိုးပေးရာ ဘုံတူလျှင် ထောက်ပံ့နိုင်သေး၏။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ဒု၊ နှာ-၂၃၆....စသည်တို့၌ကား အာသန္နက်၏ ရှေး၌ **အာစိဏ္ဏက်**ကို ဆို၏။ ၎င်း ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ဋီကာ ဒု၊ နှာ-၃၇၇ ၌လည်း--

> တတ္ထ ဂရုကံ သမ္ဗဟဋ္ဌမံ ဝိပစ္စတိ။ တထာ ဟိ တံ ဂရုကန္တိ ဝုတ္တံ။ ဂရုကေ အသတိ ဗဟုလီကတံ။ တသ္မိံ အသတိ အာသန္နံ။ တသ္မိမ္ပိ အသတိ "ကဋတ္တာ ဝါ ပနာ" တိ ဝုတ္တံ ပုရိမဇာတိသု ကတကမ္မံ ဝိပစ္စတိ။

ဟုအစဉ်ကို ပြပြီးလျှင် နောက်ကံသုံးပါးတို့၌ အစဉ်မမြဲသည့်အဖြစ်ကို "တတြာနန္တ ယဉ္စာယံ ပုဂ္ဂလော ဣဓ ပါဏာတိပါတီ" စသော ပါဠိသာဓကဖြင့် ပြ၍—

> ကိံ ဗဟုနာ ယံ တံ တထာဂတဿ မဟာကမ္မ ဝိဘင်္ဂာဏံ၊ တဿေဝါယံ ဝိသယော၊ ယဒိဒံ တဿ တဿ ကမ္မဿ တေန တေန ကာရဏေန ပုဗ္ဗာပရဝိပါကတာ သာမတ္ထိယံ။

ဟု မိန့်၏။

ကတ္ထ၊ ထိုကံလေးပါးတို့တွင်။ ဂရုကံ၊ ဂရုကံသည်။ သမ္ဗဟဋ္ဌံ၊ ကံခပ်သိမ်းတို့ထက် ပြဓာန်းသည်ဖြစ်၍ မျှေးဦးစွာ။ ဝိပစ္စတိ၊ အကျိုးပေး၏။ တထာ ဟိ၊ ထို့ကြောင့်သာလျှင်။ တံ၊ ထိုကံကို။ ဂရုကန္တိ၊ ဂရုကံဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်၏။

ဂရုကေ၊ ဂရုကံသည်။ အသတိ၊ မရှိသော်။ ဗဟုလီကတံ၊ များစွာပြုအပ်အောက်မေ့အပ်သော **အာစိဏ္ဏက်**သည်။ ဝိပစ္စတိ၊ အကျိုးပေး၏။ တသ္မိံ၊ ထိုဗဟုလီကတကံသည် (**အာစိဏ္ဏက်**သည်)။ အသတိ၊ မရှိသော်။ အာသန္နံ၊

http://www.dhammadownload.com

အာသန္နကံသည်။ ဝိပစ္စတိ၊ အကျိုးပေး၏။ တသ္မိမ္ပိ၊ ထိုအာသန္နကံသည်လည်း။ အသတိ၊ မရှိသော်။ "ကဋ္ဌတ္တာ ဝါ ပနာ" တိ၊ "ကဋ္ဌတ္တာ ဝါ ပန" ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သော။ ပုရိမဇာတိသု၊ ရှေးဘဝတို့၌။ ကတကမ္မံ၊ ပြုအပ်ခဲ့ပြီး သောကံသည်။ ဝိပစ္စတိ၊ အကျိုးပေး၏။

ဗဟုနာ၊ များစွာ ဆိုသဖြင့်။ ကိံ၊ အဘယ်အကျိုးရှိတော့အံ့နည်း။ တဿ တဿ ကမ္မဿ၊ ထိုထိုကံ၏။ တေန တေန ကာရဏေန၊ ထိုထိုသို့သောအကြောင်း ကြောင့်။ ယံ ဣဒံ ပုဗ္ဗာပရ ဝိပါကတာ သာမတ္ထိယံ၊ အကြင် ရှေ့နောက် အကျိုး ပေးနိုင်ခြင်း အစွမ်းသတ္တိသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ အယံ၊ ဤအစွမ်းသတ္တိသည်။ တထာဂတဿ၊ ဘုရားမြတ်၏။ ယံ တံ မဟာကမ္မဝိဘင်္ဂဉာဏံ၊ ကံကိုဝေဖန်နိုင်သော အကြင်ဉာဏ်တော်မြတ်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တဿေဝ၊ ထိုမဟာကမ္မ ဝိဘင်္ဂ-အသာဓာရဏ ဉာဏ်တော်၏သာလျှင်။ ဝိသယော၊ အရာတည်း။ (ဤဌီကာ၌ နောက်ကံသုံးပါး၏သာ အစဉ်မမြဲကြောင်းကို ဆို၏)။

ဣဏ္ဍတိ ဘိက္ခဝေ သီလဝတော စေတောပဏိဓိ ဝိသုဒ္ဓတ္တာ[၁]။

ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ သီလဝတော၊ သီလရှိသောသူ၏။ စေတောပဏိဓိ၊ စိတ်တောင့်တခြင်းသည်။ ဝိသုဒ္ဓတ္တာ၊ အထူးစင်ကြယ်ခြင်းကြောင့်။ ဣဏ္ဍတိ၊ တောင့်တတိုင်း ပြည့်စုံ၏။

ဤသို့ ဟောတော်မူသည်နှင့် ညီစွာ ကာမဘုံ၌ ဖြစ်လိုသည် ဟု တောင့်တ ခြင်း စေတောပဏိဓိ ရှိမူ မဟဂ္ဂုတ်ဂရုကံလည်း မမြဲ ဟု မှတ်ရမည်။ အနန္တရိယ ကံ့မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့ကား ကုစားရန်ဆေးမရှိ။သမ္မတ္တနိယာမမင်္ဂ[၂]ကဲ့သို့ မိစ္ဆတ္တနိယတ[၃] ဖြစ်၍ စင်စစ် မြဲသည်။

ပရိယာယစတုက္ကဲ ပြီး၏။

ကာလစတုက္ကဲ ကံလေးပါး

ဒိဋ္ဌမ္မေဝေဒနိယကံ။ ။ဆန့်ကျင်ဖက်လည်း မနှိပ်စက်ပါမှ ခေတ္တ, အဏ္ဍာသယ စသော အကြောင်းထူးလည်း ရှိပါမှ အားကြီးသန်စွမ်း လှသော အာသေဝနပစ္စည်းကို မရသောကြောင့်လည်း အကျိုးပေး တာတိုလှ၍

၁။ အံ၊၃၊၇၁။

၂။ မဖောက်ပြန်သောသဘောရှိ၍ မိမိ၏အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးမြဲသောသဘော။

၃။ ဖောက်ပြန်သောသဘောရှိ၍ သေသည်၏အခြားမဲ့၌ (အပါယ်ငရဲ၌)အကျိုးပေးမြဲ သောသဘော။

http://www.dhammadownload.com

ဤပစ္စုပ္ပန် ဘဝတွင်သာလျှင် အဟိတ်ဝိပါက်ကမ္မဇရုပ်တို့ကို ဖြစ်စေနိုင်သော ပထမဇော စေတနာသည် ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယ ကံ မည်၏။

ဣဓေဝ ပုပ္ပမတ္တံ ဝိယ ပဝတ္တိဝိပါကမတ္တံ အဟေတုကမတ္တံ အဟေတုကဖလံ ဒေတိ။ (ဋီကာကျော် နှာ-၁၇၁)

ဣဓေဝ၊ ဤဘဝ၌သာလျှင်။ ပုပ္ပမတ္တံဝိယ၊ အသီးမဆင့် လေကြောင့်ပွင့်သော လေပွင့်ကိုကဲ့သို့။ ပဝတ္တိဝိပါကမတ္တံ၊ ပဝတ္တိကျိုးမျှဖြစ်သော။ အဟေတုကဖလံ အဟိတ်အကျိုးကို။ ဒေတိ၊ ပေး၏။

ထိုကံသည် ကာကဝလိယသေဋ္ဌေး ကလာဗုမင်း စသည်တို့၏ ကံကဲ့သို့ ခုနစ်ရက်အတွင်း၌ အကျိုးပေးမူ ပရိပက္က ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယကံ မည်၏။ ခုနစ်ရက်လွန်မှ အကျိုးပေးမူ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယမတ္တ မည်၏။

ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယကံ။ ။အခြားမဲ့ဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေကျိုးကို ပေးစွမ်းနိုင်သော အတ္ထသာဓိက သန္နိဋ္ဌာပကသတ္တမဇောစေတနာ[၁] သည် ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယကံမည်၏။

သာ ဓ ပဋိသန္ဓိ* ဒတ္ဘာ ပဝတ္တိဝိပါကံ ဒေတိ။ ပဋိသန္ဓိယာ ပန အဒိန္နာယ ပဝတ္တိဝိပါကံ ဒေတီတိ နတ္ထိ။ စုတိအနန္တရဉ္စိ ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယဿ ဩကာသော။ ပဋိသန္ဓိယာ ပန ဒိန္နာယ ဇာတိ သတေပိ ဇာတိသဟဿေပိ ပဝတ္တိဝိပါကံ ဒေတီတိ အာစရိယာ။ (ဋီကာကျော် နှာ-၁၇၁)

သာ စ၊ ထိုသတ္တမဇော စေတနာသည်လည်း။ ပဋိသန္ဓိ*၊ အခြားမဲ့ဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေကို။ ဒတ္ဘာ၊ ပေး၍။ ပဝတ္တိဝိပါကံ၊ ပဝတ္တိအကျိုးကို။ ဒေတိ၊ ပေး၏။ ပဋိသန္ဓိယာ၊ ပဋိသန္ဓေ အကျိုးကို။ အဒိန္နာယ ပန၊ မပေးရမူကား။ ပဝတ္တိဝိပါကံ၊ ပဝတ္တိကျိုးသက်သက်ကို။ ဒေတီတိ၊ ပေး၏ ဟူသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ (ဟိ၊ အကြောင်ကြောင့်။ စုတိအနန္တရံ၊ ပစ္ဆုပ္ပန်စုတိ၏ အခြားမဲ့ ပဋိသန္ဓေ အခါသည်။ ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယာဿ၊ သတ္တမဇော စေတနာ၏။ ဝါ-ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယကံ၏။ ဩကာသော၊ အကျိုးပေးရာ အခွင့်အခါ (ဖြစ်သောကြောင့်) ပေတည်း)။

ပဋိသန္ဓိယာ၊ အခြားမဲ့ဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေကို။ ဒိန္နာယ ပန၊ ပေးရမူကား။ ဇာတိသတေပိ၊ ဘဝအရာ၌ သော်၎င်း။ ဇာတိသဟဿေပိ၊ ဘဝအထောင်၌ သော်၎င်း။ ပဝတ္တိဝိပါကံ၊ ပဝတ္တိအကျိုးကို။ ဒေတိ၊ ပေး၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အာစရိယာ၊ ဆရာတို့သည်။ ဝဒန္တိ၊ ဆိုကြကုန်၏။

၁။ အကျိုးကို ပြီးစေနိုင်သော သန္နိဋ္ဌာန်ကျ ဆုံးဖြတ်ချက်ချကြောင်းဖြစ်သော သတ္တမဇော စေတနာ-ဟု ဆိုလိုသည်။

http://www.dhammadownload.com

အပရာပရိယဝေဒနီယကံ။ ။'အပရာပရိယာယေတိ ဒိဋ္ဌဓမ္မာနန္တရာနာဂတတော အညသ္မိံ အတ္တဘာဝပရိယာယေ အတ္တဘာဝပရိဝတ္တေ'၁။

ဟူသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ဋီကာ (နှာ-၃၇၀)နှင့်အညီ တတိယ ဘဝမှစ၍ နိဗ္ဗာန်ရသည့်ဘဝတိုင်အောင် အခွင့်ရသည်ရှိသော် ပဋိသန္ဓေ, ပဝတ္တိတို့၌ အကျိုးပေးသော အလယ် ဇောငါးချက် စေတနာသည် အပရာပရိယာယ ဝေဒနီယကံမည်၏။

ဋီကာကျော် (နှာ-၁၇၀)၌ကား—

အပရေ အပရေ ဒိဋ္ဌဓမ္မတော အညသ္မိံ ယတ္ထ ကတ္ထစိ အတ္တဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗံ ကမ္မံ အပရာပရိယဝေဒနီယံ'၂။

ဟူ၍ 'အညသ္မိံ'၏ အပါဒါန်ကို 'ဒိဋ္ဌဓမ္မတော' ဟု ခံသောကြောင့် အလယ် ဇော ငါးချက်သည် အခြားမဲ့ ဒုတိယဘဝမှစ၍ ပဝတ္တိကျိုး၊ တတိယ ဘဝမှစ၍ ပဋိသန္ဓေ,ပဝတ္တိကျိုးတို့ကို ပေးသည့်ယူရမည်ဟု ဂဏ္ဌိဆရာတော် (နှာ ၂၀၇-၌) ဆိုးဖြတ်၏။

အဟောသိကံ။ ။ဆိုခဲ့ပြီးအပ် ဇောဒုနစ်ရပ် စေတနာ အပေါင်းသည် အကျိုးမပေးလတ္တံ့ စင်စစ်ဖြစ်လျှင် အဟောသိကံ မည်၏။ ဤ၌ "သက သက ကာလာတိတံ ပန"စသော ဋီကာကျော်(နှာ-၁၇၁)ကို မြင်သောကြောင့် စင်စစ် အကျိုးမပေးလတ္တံ့ ဖြစ်သော်လည်း မိမိတို့ ကာလကို လွန်မှ အဟောသိကံ ဖြစ်သည်ဟု အထင်အမှတ် မှားကြသည် များပြားစွာ၏။ မလွန်ခင်လည်း မည်သည့်နည်းဟု နေရာတကျ မဆုံးဖြတ်တတ်ကြလေ။ ကာလလွန်သည် ဖြစ်စေ,မလွန်သည် ဖြစ်စေ၊ ကေန် စင်စစ် အကျိုးမပေးလတ္တံ့ မှန်က အား ထုတ်ဆဲခဏကပင် အတ္ထသာဓိက စေတနာကဲ့သို့ အဟောသိကံ မည်သည်ဟု မှတ်ရမည်။

"အဟောသိဧဝ ကမ္မံ၊ နတ္ထိ ဝိပါကော အဟောသိ, အတ္ထိ, ဘဝိဿတိ စာတိ ဧဝံ ဝတ္တဗ္ဗံ ကမ္မံ အဟောသိ ကမ္မံ" ဟူသော (ဋီကာကျော် နှာ-၁၇၁) လက္ခဏာပြ စကားကိုထောက်။

၁။ အပရာပရိယာယေတိ၊ ဟူသည်ကား။ ဒိဋ္ဌဓမ္မာနန္တရာနာဂတတော၊ မျက်မှောက်ဘဝနှင့် အခြားမဲ့လာလတ္တံ့သော (ဒုတိယ)ဘဝတို့မှ။ အညသ္မိံ၊ တပါးသော။ အတ္တဘာဝပရိယာယေ အတ္တဘာဝ ပရိဝတ္တေ၊ အတ္ထဘောအစဉ်၌။

၂။ အပရေ အပရေ၊ တပါး တပါးသော။ ဒိဋ္ဌဓမ္မတော၊ မျက်မှောက်ဘာမှ။ အညသ္မိံ၊ ဘပါးသော။ ယတ္ထ ကတ္ထစိ၊ အမှတ်မထား တပါးပါးသော။ အတ္တဘာဝေ၊ ကိုယ်ခန္ဓာ အတ္ထဘောဝ၌။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ရအပ် ခံစားအပ်သော။ ကမ္မံ၊ ကံသည်၊ အပရာပရိယဝေဒနီယံ၊ အပရာပရိယဝေဒနီယကံမည်၏။

http://www.dhammadownload.com

ကမ္မံ ဧဝ၊ ကံသည်သာလျှင်။ အဟောသိ၊ ဖြစ်ပြီ။ တဿ၊ ထိုကံ၏။ ဝိပါကော၊ အကျိုးသည်။ န အဟောသိ စ၊ ရှေးဌာန်လည်း မဖြစ်ဘူးသေး။ န အတ္ထိ စ၊ ယခုလည်း ဖြစ်ဆဲမဟုတ်။ န ဘဝိဿတိ စ၊ နောင်လည်း မဖြစ်လတ္တံ့။ ဣတိ ဧဝံ၊ ဤသုံးပါးသော အခြင်းအရာဖြင့်။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဆိုအပ်သော။ ကမ္မံ၊ ကံသည်။ အဟောသိ ကမ္မံ၊ အဟောသိကံ မည်၏။

ကာလစတုက္ကံ ပြီး၏။

ကာမကုသိုလ်ကံ, အကုသိုလ်ကံ

ကာယဒွါရ။ ။တတ္ထ အကုသလံ ကာယ ကမ္မံ, ဝစီကမ္မံ, မနောကမ္မဥ္စေတိ ကမ္မဒွါရဝသေန တိဝိဓံ ဟောတိ။ ကထံ။ပ။ စိတ္တုပ္ပါဒဝသေန ပနေတံ အကုသလံ သမ္ဘထာပိ ဒွါဒသဝိဓံ ဟောတိ။

ဟူသော သင်္ဂြိဟ်နှင့်အညီ ပါဏာတိပါတ စသည်ကို ပြုသော အခါ သန္ဓိဋ္ဌာပက ဇော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကြောင့် ဖြစ်သော စောပနကာယဟူသော ဝိညတ်သည့် ကာယကံ ပြီးကြောင်း ကာယကံဟု ခေါ် ဝေါ်ရကြောင်း ဖြစ်၍ ကာယဒွါရမည်၏။

ကာယကံ ၃-ပါး။ ။ထိုကာယဒွါရ၌ များစ္စာဖြစ်သော ပါဏာတိပါတ, အဒိန္နာ-ဒါန်, ကာမေသု မိစ္ဆာစာရဟူသော စေတနာသုံးပါးသည် ကာယကံ မည်၏။

ဝစီကံ ၄-ပါး။ ။ထိုအတူ စောပနဝါစာ ဟူသော ဝစီဝိညတ္တိဒွါရ၌ များစ္စာ ဖြစ်သော မုသာဝါဒ, ပိသုဏ ဝါစာ, ဖရုသဝါစာ, သမ္ဖပ္ပလာပ ဟူသော စေတနာလေးပါးသည် ဝစီကံမည်၏။

မနောကံ ၃-ပါး။ ။"သမ္ဘောပိ မနော မနောဒွါရံ"ဟူသည်နှင့် အညီ အလုံးစုံ သောစိတ်တခု ယုတ် ကိုးဆယ်သည်ပင် အနန္တရာဒိ ပစ္စည်း တပ်လျက် နောက်နောက်သော မန၏ ဖြစ်ကြောင်း မနဖြစ်၍ မနောဒွါရ မည်သည်ချည်းတည်း။ ဤအကုသလကမ္မဒွါရအရာ၌ကား လောဘမူ, ဒေါသမူ စိတ် ဆယ်ခုသည် မနောဒွါရမည်၏။ ဝိညတ်ကို ကြဉ်၍သော်လည်း ထိုမနောဒွါရ၌ များစ္စာဖြစ်သော အဘိဇ္ဈာ, ဗျာပါဒ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ စေတသိက် သုံးခုသည် မနောကံ မည်၏။

ဒွါရဖြင့် ကံ, ကံဖြင့် ဒွါရကိုမှတ်ခြင်း

ဤသို့ ယောဂါဝစရဖြစ်ရာ ဒွါရဖြင့်လည်း ကံကို မှတ်အပ် ပိုင်းခြားအပ်၏။ ကံဖြင့်လည်း ဒွါရကို အမည်ပေးအပ် ပိုင်းခြားအပ်၏။ ထို့ကြောင့်—

http://www.dhammadownload.com

ဒွါရေ စရန္တိ ကမ္မာနိ၊ န ဒွါရာ ဒွါရစာရိနော။
တသ္မာ ဒွါရေဟိ ကမ္မာနိ၊ အညမညံ ဝဝတ္ထိတာ။

သူစိယာ စေ ကတံ ကမ္မံ၊ 'သူစိကမ္မ'န္တိ ဝုစ္စတိ။
သူစိ စ သူစိကမ္မဥ္စ၊ အညမညံ ဝဝတ္ထိတာ။

ဝါသိယာ စေ ကတံ ကမ္မံ၊ 'ဝါသိကမ္မ'န္တိ ဝုစ္စတိ။
ဝါသိ စ ဝါသိကမ္မဥ္စ၊ အညမညံ ဝဝတ္ထိတာ။

ပုရိသေန စေ ကတံ ကမ္မံ၊ 'ပုရိသကမ္မ'န္တိ ဝုစ္စတိ။
ပုရိသော စ ပုရိသကမ္မဥ္စ၊ အညမညံ ဝဝတ္ထိတာ။

ဧဝမေဝံ—

ကာယေန စေ ကတံ ကမ္မံ၊ 'ကာယကမ္မ'န္တိ ဝုစ္စတိ။
ကာယော စ ကာယကမ္မဥ္စ၊ အညမညံ ဝဝတ္ထိတာ။

ဝါစာယ စေ ကတံ ကမ္မံ၊ 'ဝါစာကမ္မ'န္တိ ဝုစ္စတိ။
ဝါစာ စ ဝါစာကမ္မဥ္စ၊ အညမညံ ဝဝတ္ထိတာ။

မနသာ စေ ကတံ ကမ္မံ၊ 'မနောကမ္မ'န္တိ ဝုစ္စတိ။
မနော စ မနောကမ္မဥ္စ၊ အညမညံ ဝဝတ္ထိတာ။

အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ (စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၊ ကာယကမ္မဒွါရကထာ၊ နှာ-၁၂၇-၌) မိန့်အပ်ပြီ။

ဒွါရေ၊ ဒွါရ၌။ ကမ္မာနိ၊ ကံအမှုတို့သည်။ စရန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဒွါရာ၊ ဒွါရတို့သည်။ န ဒွါရစာရိနော၊ ဒွါရ၌ မကျင်လည်ကုန်။ တံသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဒွါရေဟိ၊ ဒွါရတို့ဖြင့်။ ကမ္မာနိ၊ ကံအမှုတို့ကို။ ကမ္မေဟိ စ၊ ကံအမှုတို့ဖြင့်လည်း။ ဒွါရာ၊ ဒွါရတို့ကို။ အညမညံ၊ အချင်းချင်း။ ဝဝတ္ထိတာ၊ ပိုင်းခြားသတ်မှတ် အမည်တပ်အပ်ကုန်၏။

သူစိယာ၊ အပ်ဖြင့်။ စေ၊ အကယ်၍။ ကမ္မံ၊ ချုပ်မှုကို။ ကတံ၊ ပြုအပ်သည် ဖြစ်အံ့။ သူစိကမ္မန္တိ၊ အပ်ချုပ်မှုဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ သူစိ စ၊အပ်ကိုဂျင်း။ သူစိကမ္မဥ္စ၊ အပ်ချုပ်မှုကိုဂျင်း။ အညမညံ၊ အချင်းချင်း။ ဝဝတ္ထိတာ၊ ပိုင်းခြားသတ်မှတ် အမည်တပ်အပ်ကုန်၏။

ဝါသိယာ၊ ပဲခွပ်ဖြင့်။ စေ၊ အကယ်၍။ ကမ္မံ၊ ရွေ့မှုကို။ ကတံ၊ ပြုအပ်သည် ဖြစ်အံ့။ ဝါသိကမ္မန္တိ၊ ပဲခွပ်အမှုဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ဝါသိ စ၊ ပဲခွပ်ကိုဂျင်း။ ဝါသိကမ္မဥ္စ၊ ပဲခွပ်အမှုကိုဂျင်း။ အညမညံ၊ အချင်းချင်း။ ဝဝတ္ထိတာ၊ ပိုင်းခြားသတ်မှတ် အမည်တပ်အပ်ကုန်၏။

http://www.dhammadownload.com

ပုရိသေန၊ ယောကျ်ားသည်။ စေ၊ အကယ်၍။ ကမ္မံ၊ ကံအမှုကို။ ကတံ၊ ပြုအပ်သည်ဖြစ်အံ့။ ပုရိသကမ္မန္တိ၊ ယောကျ်ားအမှု(ယောကျ်ားသည် ပြုလုပ်အပ်သောအမှု)ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ပုရိသော စ၊ ယောကျ်ားကိုငင်း။ ပုရိသကမ္မဉ္စ၊ ယောကျ်ားသည် ပြုအပ်သောအမှုကိုငင်း။ အညမညံ၊ အချင်းချင်း။ ဝဝတ္ထိတာ၊ ပိုင်းခြားသတ်မှတ် အမည်တပ်အပ်ကုန်၏။

ဝေမေတံ၊ ဤနည်းအတူသာလျှင်။

ကာယေန၊ စောပနကာယဖြင့်။ စေ၊ အကယ်၍။ ကမ္မံ၊ အမှုကံကို။ ကတံ၊ ပြုအပ်သည်ဖြစ်အံ့။ ကာယကမ္မန္တိ၊ ကိုယ်ဖြင့် ပြုအပ်သော ကာယကံအမှုဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ကာယော စ၊ ကာယဒွါရကိုငင်း။ ကာယကမ္မဉ္စ၊ ကာယကံကိုငင်း။ အညမညံ၊ အချင်းချင်း။ ဝဝတ္ထိတာ၊ ပိုင်းခြားသတ်မှတ် အမည်တပ်အပ်ကုန်၏။

ဝါစာယ၊ ဝစီဝိညတ်ဖြင့်။ စေ၊ အကယ်၍။ ကမ္မံ၊ အမှုကံကို။ ကတံ၊ ပြုအပ်သည်ဖြစ်အံ့။ ဝါစာကမ္မန္တိ၊ နှုတ်မြွက်မှုဝစီကံဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ဝါစာ စ၊ ဝစီဒွါရကိုငင်း။ ဝါစာကမ္မဉ္စ၊ နှုတ်မြွက်မှုဝစီကံကိုငင်း။ အညမညံ၊ အချင်းချင်း။ ဝဝတ္ထိတာ၊ ပိုင်းခြားသတ်မှတ် အမည်တပ်အပ်ကုန်၏။

မနသာ၊ မနောဒွါရဖြင့်။ စေ၊ အကယ်၍။ ကမ္မံ၊ ကံကို။ ကတံ၊ ပြုအပ်သည်ဖြစ်အံ့။ မနောကမ္မန္တိ၊ မနောကံဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ မနော စ၊ မနောဒွါရကိုငင်း။ မနောကမ္မဉ္စ၊ မနောကံကိုငင်း။ အညမညံ၊ အချင်းချင်း။ ဝဝတ္ထိတာ၊ ပိုင်းခြားသတ်မှတ် အမည်တပ်အပ်ကုန်၏။

ဤသို့ အဋ္ဌကထာ လာသည်နှင့်အညီ ကမ္မပထမြောက်သော အရာ၌ ကာယကံသည် ကာယဒွါရ, ဝစီဒွါရနှစ်ပါး၌ပင် ဖြစ်၏။ ဝစီကံလည်း ထိုနှစ်ပါး၌ပင် ဖြစ်၏။ မနောကံကား ဒွါရသုံးပါးလုံး၌ ဖြစ်၏။ သို့သော်လည်း ဖြစ်တိုင်းသော ဒွါရသို့ မလိုက်မူ၍ ယေဘုယျ ဖြစ်နေကျ ဒွါရဖြင့်သာလျှင် "ဝန စရကော" [1] (=တောဘွဲ့ ကျက်စားလေ့ရှိသော သူ= မုဆိုး)ဟူသကဲ့သို့ ကာယကံ, ဝစီကံ, မနောကံဟူသော အမည်ကို ရသည်။ ဒွါရလည်း 'မြားဟူ၏ ဂါမော' [2] (=ပုဏ္ဏားရွာ)ဟူသကဲ့သို့ ကာယကမ္မဒွါရစသော အမည်ကို ရသည်။

၁။ မုဆိုးကို တောဘွဲ့ ကျက်စားလေ့ရှိသူ 'ဝန စရကော'ဟု ခေါ်သော်လည်း မုဆိုးသည် ရွာဘွဲ့လည်း နေသူဖြစ်သည်။ တောဘွဲ့ အနေများသဖြင့်သာ 'ဝနစရကော'ဟု အမည်ရပေသည်။

၂။ ပုဏ္ဏားရွာ 'မြားဟူ၏ဂါမ'ဟု ခေါ်ငြားလော်လည်း အခြားလူမျိုးများလည်း ဤရွာ၌ နေထိုင်ကြသည်။ ပုဏ္ဏားလူမျိုးက များသဖြင့်သာ ယေဘုယျနည်းအားဖြင့် ပုဏ္ဏားရွာဟု ခေါ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ဤသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၌ကား 'ကမ္မ'သဒ္ဒါ မပါသောကြောင့် 'ကာယောယေဝ ဒွါရံ'စသည်ဖြင့် ဝစနတ္ထပြု။ ကာယောယေဝ၊ စောပနကာယသည်သာလျှင်။ ဒွါရံ၊ ကာယကံ၏ယေဘုယျဖြစ်ရာ ဒွါရတည်း။ ဝါ၊ ကံသုံးပါးတို့၏ယေဘုယျ, အပွကဖြစ်ရာ ဒွါရတည်း။ ကာယဒွါရံ၊ ကာယဒွါရဟု အနက်ပေး။

ကမ္မပထ မမြောက်သောအရာ၌ကား ဖြစ်သမျှဒွါရသို့လိုက်၍ ကာယဒုစ္စရိုက်စသော အမည်ကို ရသည်။ ထို့ကြောင့် ကိုယ်တိုင် ခိုးသူ၏ လက်ခြေကိုဖြတ်ရာ နွားခွေးစသည်တို့ကို သင်းကွပ်ဆုံးမရာ လူငယ်ရှင်ငယ်တို့ကို ရိုက်နှက်ပုတ်ခတ်ရာ စသည်တို့၌ ကာယဒုစ္စရိုက်သာ ဖြစ်သည်။ သူတပါးကို စေခိုင်းရာ၌ ဝစီဒုစ္စရိုက်သာ ဖြစ်သည်။ စိတ်ဖြင့်သာ ကြံမူ မနောဒုစ္စရိုက် ဖြစ်သည်။ မိမိသို့ မညှတ်မူ၍ သူ့ဥစ္စာကို လိုချင်လျှင် မနောဒုစ္စရိုက်, ချီးမွမ်းနှုတ်မြွက်မူ ဝစီဒုစ္စရိုက်, ကိုင်၍ ကြည့်ရှုမူ ကာယဒုစ္စရိုက် ဖြစ်သည်။ အရည်စစ်သော် ကမ္မပထ မမြောက်သော အကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်လာလျှင် ဖြစ်ရာဒွါရသို့လိုက်၍ ကာယဒုစ္စရိုက်စသော အမည်ကို ရသည်ချည်းသာ။ မရသော အကုသိုလ် အနည်းငယ်မျှ မရှိ မှတ်ရမည်။ ဤအနက်ကို—

> ကာယ, ဝစီဒွါရေသု ဟိ စောပနံ ပတွာ ကမ္မပထံ အပွတ္တံ အတ္ထိ။ မနောဒွါရေ စ သမုဒါစာရံ ပတွာ ကမ္မပထံ အပွတ္တံ အတ္ထိ။ တံ ဂဟေတွာ တံ တံ ဒွါရပက္ခိကမေဝ အကံသု။

ဟူ၍ ဒွါရသံသန္ဒနာ၌လာသော အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာပါဋ္ဌ် (နှာ-၁၃၂) ဖြင့် မှတ်အပ်၏။

ဟိသစ္စံ၊ မှန်၏။ ကာယ, ဝစီဒွါရေသု၊ ကာယဒွါရ, ဝစီဒွါရတို့၌။ စောပနံ၊ လှုပ်ရှားခြင်းသို့။ ပတွာ၊ ရောက်တပြီးလျက်။ ကမ္မပထံ၊ အပါယ်လားကြောင်း မကောင်းမှုရင့်အရာသို့။ အပွတ္တံ၊ မရောက်သော ကံနုသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ မနောဒွါရေ စ၊ မနောဒွါရ၌လည်း။ သမုဒါစာရံ၊ ဖြစ်ခြင်းသို့။ ပတွာ၊ ရောက်၍။ ကမ္မပထံ၊ ကမ္မပထသို့။ အပွတ္တံ၊ မရောက်သော ကံနုသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တံ၊ ထိုကမ္မပထ မမြောက်သောအကုသိုလ်ကို။ ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။ တံ တံဒွါရပက္ခိက-မေဝ၊ ထိုထိုဒွါရအသင်းအပင်း၌ ထည့်သွင်းအပ်သည်ကိုသာလျှင်။ အကံသု၊ ကြေညာထင်ပေါ် ဆရာကျော်တို့ ပြုတော်မူကြကုန်ပြီ။

ကုသိုလ်အရာ၌ကား ကမ္မပထ မမြောက်သော ကုသိုလ်မည်သည် မရှိ။ တပါးတပါးသော ကံသည်လည်း သုံးပါး,သုံးပါးသော ဒွါရတို့၌ ဖြစ်၏။

"ကမ္မမေဝ သုဂတိ, ဒုဂ္ဂတီနံ ပထောတိ ကမ္မပထော"ဟူသော ဋီကာ[1]စကား ဖြင့်ကား ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို မပေးနိုင်ဟူ၍ အဋ္ဌကထာ၌ မိန့်ဆိုသော ပဋ္ဌ-

---

၁။ သံ၊ဋီ၊၂၊နှာ-၁၄၃။

http://www.dhammadownload.com

ဒုါရိကကုသိုလ်, မရဏာသန္နကုသိုလ်, သုပိနန္တကုသိုလ် စသည်ကို ကမ္မပထ မခြောက်ဟု ဆိုသင့်၏။

"ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိ" စသော အကိရိယသမုဋ္ဌာန် ကုသိုလ်ကံများကို လည်း ပါဏာတိပါတစသည်ကဲ့သို့ပင် ဖြစ်ရာဒုါရကို အပြန်အားဖြင့် ဆုံးဖြတ် သင့်၏။

ကိရိယသမုဋ္ဌာန်ကုသိုလ်ကံတို့ကိုကား ဖြစ်ရာဒုါရသို့လိုက်၍ ကာယကံစသည် ခေါ် ဝေါ် သင့်၏။

သံဝရဒုါရရှစ်ပါး[1]တို့တွင် ဆိုခဲ့ပြီးသော ဒုါရသုံးပါးမှ ကြွင်းသော စက္ခု, သောတ, ဃာန, ဇိဝှါ, ပသာဒကာယဟူသော ပဉ္စဒုါရဋ္ဌကား ဝိညတ်ကိုမဖြစ် စေနိုင်ခြင်းကြောင့် မနောကံတပါးသာ ဖြစ်၏။ စက္ခုသံဝရ, သောတသံဝရ, ဃာနသံဝရ, ဇိဝှါသံဝရ, ပသာဒကာယသံဝရ, စောပနကာယသံဝရ, ဝါစာသံဝရ, မနောသံဝရအားဖြင့် ရှစ်ပါး။ တရားကိုယ်အားဖြင့်—

သီလ, သတိ၊ ဉာ,ခန္တီ၊ ဝီရိသံဝရ။

ဟု ငါးပါးကုန်သော သံဝရတို့သည်၎င်း, ထိုမှပြုန်သော အသံဝရတို့သည်၎င်း ပဉ္စဒုါရဋ္ဌ ဝုဋ္ဌောတိဝ်အောင်သော စိတ်တို့မှာ မရှိ၊ ဇောဋ္ဌသာ ရှိကုန်၏။

အကုသလကမ္မပထ ၁၀-ပါးတို့၏ အင်္ဂါ,ပယောဂစသည်

ဤ အကုသလကမ္မပထတရား ဆယ်ပါးတို့၏ အင်္ဂါ, ပယောဂ စသည်တို့ကို ဤသို့ မှတ်အပ်ကုန်၏။

ပါဏာတိပါတ အင်္ဂါ ၅-ပါးနှင့် ပယောဂ ၆-ပါး[2]

ပါဏော စ, ပါဏသညီတာ၊ ဃာတစိတ္တဥ္စ'ပက္ကမော။
တေနေဝ မရဏဥ္စာတိ၊ ပဉ္စိမာ ဝဓဟေတုယော။

သာဟတ္ထိကော, အာဏတ္တိကော၊ နိဿဂ္ဂိယော စ, ထာဝရော။
ဝိဇ္ဇာမယော, ဣဒ္ဓိမယော၊ ပယောဂါ ဆယိမေ မတာ။

(၁) ပါဏော စ၊ သတ်အပ်သော သတ္တဝါဌင်း။ (၂) ပါဏ သညီတာ၊ သတ္တဝါဟု မှတ်ခြင်းဌင်း။ (၃) ဃာတစိတ္တံ၊ သတ်ကြောင်းစိတ် (သတ်လိုသော စိတ်ရှိခြင်း)ဌင်း။ (၄) ဥပက္ကမော၊ သတ်ခြင်းလုံ့လဌင်း။ (၅) တေနေဝ၊

၁။ အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ နှာ-၁၃၉။ ၂။ အဋ္ဌသာလိနီ၊ ဋ္ဌ၊ နှာ ၁၄၀။

http://www.dhammadownload.com

ထိုလုံ့လကြောင့်သာလျှင်။ မရဏံ၊ သေခြင်းဌာန်း။ ဣတိ ဣမာ ပဇာ၊ ဤငါးပါး တို့သည်။ ဝဓဟေတုယော၊ ပါဏာတိပါတကံ၏ အကြောင်း အင်္ဂါတို့တည်း။

(၁) သာဟတ္ထိကော၊ ကိုယ်တိုင် သတ်ခြင်း။ (၂) အာဏတ္တိကော၊ စေခိုင်းခြင်း။ (၃) နိဿဂ္ဂိယော၊ လက်လွှတ် ပစ်ခတ်ခြင်း။ (၄) ထာဝရော၊ မြဲသော ထား လုံ့စသည်ပြုလုပ်ခြင်း။ (၅) ဝိဇ္ဇာမယော၊ အင်း, အိုင်, ရိပ်ဖမ်း, သံဖမ်း, ချပ်ထား, နံထား, မန္တန်, ဒဏ်ပြန်အတတ် စသည်ဖြင့် သတ်ခြင်း။ (၆) ဣဒ္ဓိမယော၊ အစုယ် ခေါက်ခြင်း, မျက်စောင်း ထိုးခြင်းစသော ကမ္မဝိပါကဇ တန်းခိုးဖြင့် သတ်ခြင်း။ ဆ၊ ခြောက်ပါးကုန်သော။ ဣမေ ပယောဂါ၊ ဤလုံ့လ တို့ကို။ မတာ၊ သိအပ်ကုန်၏။

အဒိန္နာဒါန်အင်္ဂါ ၅-ပါး [၁]

ပရဿ သံ တထာသညီ၊ ထေယျစိတ္တဿ'ပက္ကမော။
ထေန ဟာရော‌တိ ပဉ္စင်္ဂါ၊ ထေယျဿ ယတနာ သမာ။

(၁) ပရဿ၊ သူတပါး၏။ သံ၊ သိမ်းဆည်းအပ်သောဥစ္စာ။ (၂) တထာသညီ၊ ထိုကဲ့သို့မှတ်ခြင်း။ (၃) ထေယျစိတ္တဿ၊ ခိုးဧကြောင်းစိတ်(ခိုးလိုသောစိတ်)။ (၄) ဥပက္ကမော၊ ခိုးခြင်းလုံ့လ။ (၅) တေန၊ ထိုလုံ့လဖြင့်။ ဟာရော၊ ဆောင်ဖြစ်ခြင်း (ဆောင်ယူခြင်း)။ ဣတိ ဣမေ ပဉ္စ၊ ဤငါးပါးတို့သည်။ ထေယျဿ၊ အဒိန္နာဒါန်၏။ အင်္ဂါ၊ အကြောင်းတို့တည်း။

ယတနာ၊ လုံ့လခြောက်ပါးတို့သည်။ သမာ၊ ရှေး ပါဏာတိပါတနှင့် တူကုန်၏။

ဤ၌ "အနာပတ္တိ ဘိက္ခဝေ တိရစ္ဆာနပရိဂ္ဂဟေ"ဟု ဝိနည်းပါဠိတော် ရှိ၏။ တိရစ္ဆာန်သိမ်းဆည်းသော ဥစ္စာ၌ ဝိနည်းပညတ် အာပတ်သာ မသင့်သည်။ အဒိန္နာဒါန်ကံကား ထိုက်၏ဟု ယူရမည်။ ထို့ကြောင့် ဤအဘိဓမ္မာအဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ(နှာ-၁၄၀)၌ "ပရပရိဂ္ဂဟိတံ"ဟူ၍ သာမံသာ လာ၏။

ကာမေသုမိစ္ဆာစာရအင်္ဂါ ၄-ပါး [၂]

ဝတ္ထုံ, အဂမနီယဉ္စ၊ တသ္မိံ သေဝနစိတ္တတာ။
ပယောဂေါ မဂ္ဂေန မဂ္ဂ- ပဋိပတ္တိဓိဝါသနံ။
ဣတိ ကာမဿ စတ္တာရော၊ ပယောဂေ'ဧကာ သဟတ္ထိကော။

၁-၂။ အဋ္ဌသာလိနီ၊ ဋီ၊ နှာ ၁၄၀-၁၄၁။

http://www.dhammadownload.com

(၁) အဂမနီယဝတ္ထု၊ မသွားလာအပ်သောဖြစ်အထည်။ (၂) တသ္မိံ၊ ထိုဖြစ်အထည်၌။ သေဝနစိတ္တတာ၊ မှီဝဲကြောင်းစိတ်ရှိခြင်း။ (၃) ပယောဂေါ၊ လုံ့လပြုခြင်း။ (၄) မဂ္ဂေန၊ မိမိမဂ်ဖြင့်။ ဝါ၊ သူ့မဂ်ဝဖြင့်။ မဂ္ဂပဋိပတ္တိအဓိဝါသန်၊ သူ့မဂ်တွင်းသို့ ရောက်သည်ကို သာယာခြင်း။ ဣတိ ဣမေ စတ္တာရော၊ ဤလေးပါးတို့သည်။ ကာမဿ၊ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ၏။ အင်္ဂါ၊ အကြောင်းတို့တည်း။

ပယောဂေါ၊ လုံ့လပယောဂသည်။ ဧကော သာဟတ္ထိကော၊ သာဟတ္ထိက တပါးသာတည်း။

အဂမနီယဝတ္ထု ၂၀-ပါး

ဤ၌ အဂမနီယဝတ္ထု ဟူသည်ကား—ယောကျ်ားတို့မှာ မိမိမယားမှ တပါးမသွားမလာကောင်းသော—

စောင့်ရှောက်အပ်သော မိန်းမတကျိပ်။ ။(၁) မာတုရက္ခိတာ၊ (၂) ပိတုရက္ခိတာ၊(၃)မာတာပိတုရက္ခိတာ၊ (၄) ဘဂိနိရက္ခိတာ၊ (၅) ဘာတုရက္ခိဘာ၊ (၆) ညာတိရက္ခိတာ၊ (၇) ဂေါတ္တရက္ခိတာ၊ (၈) ဓမ္မရက္ခိဘာ၊ (၉) သပရိဒဏ္ဍာ၊ (၁၀) သာရက္ခာဟူသော **မိန်းမတကျိပ်။**

မယားတကျိပ်။ ။(၁) ဓနက္ကိတာ၊ (၂) ဆန္ဒဝါသိနီ၊ (၃) ဘောဂဝါသိနီ၊ (၄) ပဋဝါသိနီ၊ (၅) ဩဒပတ္တကိနီ၊ (၆) သြဘတစုမ္ဗတာ၊ (၇)ဓဇာဟတာ၊ (၈)ကမ္မကာရီဘရိယာ၊ (၉) ဒါသီဘရိယာ၊ (၁၀)မုဟုတ္တိကာ ဟူသော မယားတကျိပ်-ပေါင်းနှစ်ကျိပ်သည် ယောကျ်ားတို့၏ အဂမနီယဝတ္ထု မည်၏။

သင်္ဂဟကဗျာ

မာ-ပိ-မာပိ၊ ဘန္ဒုဘာ၊ ဉာ-ဂေါ-ဓမ်-သ-သာ။
ဓ-ဆန်-ဘော-ပ၊ သြ-သြ-ဓ၊ ကမ္မ-ဒါ-မုဟာ။

မိန်းမတို့မှာ—

သ-သာ နှစ်တန်၊ ဓ-ဆန်-ဘော-ပ၊ သြ-သြ-ဓ၊ ကမ္မ-ဒါ-မုဟာ။

ဟူသော တကျိပ်နှစ်ယောက်တို့မှာသာလျှင် မိမိတို့လင်မှ တပါးသော ယောကျ်ားတို့နှင့် သွားလာပေါင်းဖော်ဆွဲ၌ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရက် ထိုက်သည်။ ရှေးရှစ်ယောက်တို့မှာကား မိမိတို့အတွေ့ကို အစိုးရသည်သူ မရှိ၊ မိမိတို့သာ ပိုင်သော

http://www.dhammadownload.com

ကြောင့် မိစ္ဆာစာရ မဖြစ်။ ယခင် မိန်းမတကျိပ်နှစ်ယောက်တို့သည် တိရစ္ဆာန်ထီးတို့နှင့် သံဝါသကျင့်ရာ မိစ္ဆာစာရဖြစ်မည်လော, မဖြစ်မည်လောဟူမူ–မိန်းမတို့မှာ ဆိုဖွယ်ရာ မရှိ၊ ဖြစ်တော့သည်သာ။ တိရစ္ဆာန်တို့မှာကား·—

ဘဂဝါ နာဂရာဇာနံ တိသု သရဏေသု ပဉ္စသု စ သီလေသု ပတိဋ္ဌာပေသိ[၁]—

စသည်ဖြင့် များစွာလာသောကြောင့် တိရစ္ဆာန်တို့အား ငါးပါး, ရှစ်ပါး, ဆယ်ပါးသီလ ရှိသည်။ ရှိလျှင်လည်း ဖောက်ပြန်၍ကျင့်က သီလပျက်ရမည်။ ထို့ကြောင့် မာတုရက္ခိတစသည် ရှိစကောင်းသော နဂါး,ဂဠုန်စသော တိရစ္ဆာန်မျိုးတို့ ချင်းချင်း မိစ္ဆာစာရ ဖြစ်သင့်သည်။ ထို့ထက်မြတ်သူ လူမဉ္ဇ ကျင့်မူကား ယုံမှားဖွယ် မရှိပြီ။

ထို့အတူ ညဉ့်မိုက်၌ သူ့မယားကို မိမိမယားဟု အမှတ်လွဲ၍ မှီဝဲမိသော ယောကျ်ား။ မိမိလင် ထင်မိ၍ သည်းခံခိုသောမိန်းမတို့အားလည်း ကံထိုက်သင့်သည်။ ဝိနည်းဂဏ္ဌိဆရာတော်ကား အဂမနီယဝတ္ထုမှန်းသိမှ မိစ္ဆာစာရဖြစ်သည်ဟူ၏၊ သာဓကကို ပြတော်မမူခဲ့။ 'အဂမနီယဝတ္ထုသညိတာ'ဟူ၍ မပါ၊ အင်္ဂါလေးပါးသာ ဖြစ်သောကြောင့် ဆင်ခြင်သင့်သည်။

အမိစသည် မစောင့်ရှောက် ပေါက်လွှတ် လှည့်ပတ်လိုရာ ချာချာလှည့်သော အလှူမ၊ ခွေး,ဝက်,ကြက်,ငှက်မတို့သည်ကား အဂမနီယဝတ္ထု မဟုတ်ကုန်၊ ငါ၏၊ တိုင်း, ခရိုင်, နိုင်ငံ, နယ်ပယ်အတွင်းရှိ ခွေးမ, ဝက်မ, အလှူမစသည်၌ သွားလာသောသူကို ဒဏ်ထားမည်ဟု အစိုးရမင်းတို့က ဆင့်ဆိုလျက်ရှိမူ ထာဇရက္ခိတသပရိဒဏ္ဍ ဖြစ်သင့်သေး၏။

ဆိုခဲ့ပြီးသော မိန်းမနှစ်ကျိပ်တို့မှာလည်း ပဿာဝမဂ်၌သာ ကံထိုက်သည်မဟုတ်သေး၊ "မဂ္ဂေန မဂ္ဂပဋိပတ္တိ အဓိဝါသနံ"ဟူ၍ သာမံရှိသောကြောင့် ဝစ္စမဂ်,မုခမဂ်တို့၌လည်း ထိုက်သည်ဟု မှတ်ရမည်။ ဝစ္စ,မုခချင်း တူလျှင်လည်း သိုသူတို့၏ ဝစ္စ,မုခတို့၌သာ ထိုက်သည်။ ယောကျ်ားတို့၏ ဝစ္စ,မုခမဂ်တို့၌ကား ကံမထိုက်ဟူ၍ ယူရန်မရှိချေ။ ကျမ်းဂန်တို့၌ကား သွားလာရိုးဖြစ်၍ မိန်းမနှစ်ကျိပ်ကိုသာ ပြဟန်ရှိချေသည်။ (ဤအရာသည် ယုက်ထွေး၏။ သဘောဉာဏ်အထင်ကိုသာ ရေးလိုက်သည်။ ဆွေးနွေးမေးမြန်းကြလေဦး)။

၁။ ဘဂဝါ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ နာဂရာဇာနံ၊ နဂါးမင်းကို။ တိသု သရဏေသု စ၊ သရဏဂုံသုံးပါးတို့၌ဌာင်း။ ပဉ္စသု သီလေသု စ၊ ငါးပါးသီလတို့၌ဌာင်း။ ပတိဋ္ဌာပေသိ၊ တည်စေတော်မူပြီ။

http://www.dhammadownload.com

သေရည်သောက်ခြင်း၏ အပြစ်အဆုံးအဖြတ်

သုရာပါနမ္ပိ ဧတ္ထေဝ သင်္ဂယှတီတိ ဝဒန္တိ ရသသခ်ါတေသု ကာမေသု မိစ္ဆာစာရဘာဝတော။ ဋီကာကျော် (နှာ-၁၇၂)

သုရာပါနမ္ပိ၊ သုရာသောက်ခြင်းကိုလည်း။ ဧတ္ထေဝ၊ ဤမိစ္ဆာစာရကမ္မပထ၌ ပင်လျှင်။ သင်္ဂယှတိ၊ သိမ်းယူသင့်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝဒန္တိ၊ ဆိုကြကုန်၏။ ကသ္မာ၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုကြကုန်သနည်း။ ရသ သခ်ါတေသု၊ ရသာရုံဟု ဆိုအပ်ကုန်သော။ ကာမေသု၊ ဝတ္ထုကာမဂုဏ်တို့၌။ မိစ္ဆာစာရဘာဝတော၊ မှားသော အကျင့်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

တနည်းလည်း သုရာပါနကို ပြုတုံအံ့၊ အလုံးစုံသော ကမ္မပထကိုပင် ပြုဝံ့ ရဲတင်းသောကြောင့် ဆယ်ပါးလုံး၌ပင် သွင်းအပ်၏။ (ဝဒန္တိ)

ဤကိုထောက်၍ သေရည်ကိုသောက်လျက် သူ့သက်သတ်ခြင်း စသည်ကိုပြုမှသာ မကောင်းမှုဖြစ်သည်။ ဆေးဝါးအထူး မယစ်မူးလောက် အနည်းငယ်မျှ သောက်ပြီး၍ ဝမ်းမြောက်ကျန်းမာ ကြည်သာ့ရွှင်ပြုံး တရားကျင့်သုံး နှလုံး သွင်းဘိမူ အပြစ်မရှိဟု သူအချို ဆိုကြ၏။ မသင့်။

သုရာမေရယပါနေ ပါစိတ္တိယံ။ (ပါစိတ်ပါဋိတော်၊ နှာ-၁၄၆။)

အစိတ္တကံ, လောကဝဇ္ဇံ, အကုသလစိတ္တံ(ပါစိတျာဒိ၊ဋ္ဌ၊နှာ-၁၂၇)။

မဇ္ဇပါနံ သာမဏေရာနံ သစိတ္တကံ ပါရာဇိကဝတ္ထု (ဝိနည်းမဟာဝါ အဋ္ဌ-ကထာ၊နှာ-၂၉၆)။

သုရာမေရယပါနေ၊ သေရည်အရက်ကို သောက်ခြင်းကြောင့်။ ပါစိတ္တိယံ၊ ပါစိတ်အာပတ်သင့်၏။

ဣဒံ၊ ဤသုရာပါနအာပတ်သည်။ အစိတ္တကံ၊ ဝတ္ထုဝိဇာနနဝိတိက္ကမစိတ် မရှိဘဲသော်လည်း သင့်၏။ လောကဝဇ္ဇံ၊ လောကပြစ်ရှိ၏။ အကုသလစိတ္တံ၊ အကုသိုလ်စိတ်နှင့်မကင်းနိုင်။ သာမဏေရာနံ၊ သာမဏေတို့၏။ မဇ္ဇပါနံ၊ ယစ်မျိုးကိုသောက်ခြင်းသည်။ သစိတ္တကံ၊ ဝတ္ထုဝိဇာနန ဝိတိက္ကမစိတ်ရှိပါမှ။ ပါရာဇိက-ဝတ္ထု၊ လိင်ကျကြောင်းတည်း။

ဤသို့ကျမ်းဂန်လာသောကြောင့် ရဟန်းတို့မှာ သေအရက်ဟု သိသည်ဖြစ်စေ မသိသည်ဖြစ်စေ သိက္ခာပုဒ် ပျက်၏။ လူသာမဏေတို့မှာကား သိမှ သီလ ပျက်သည်။ မသိလျှင် မပျက်။ အကုသိုလ်စိတ်ကား ဖြစ်တော့သည်သာ မှတ်ရမည်။ "အနာပတ္တိ သူပသမ္ပာကေ"ဟု လာရကား အနုံ့ထုံရုံမျှ ဟင်းလျာ၌ ထည့်ခပ်လျှင် အာပတ်မသင့်၊ သီလမပျက်၊ အကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်,မဖြစ်ကိုကား ထောက်ချင့်ဆင်ခြင်သင့်၏။

http://www.dhammadownload.com

မုသာဝါဒအင်္ဂါ ၄-ပါး [၁]

မုသာယ အတထံ ဝတ္ထု၊ ဝိသံဝါဒနစိတ္တတာ။
တဇ္ဇော ဝါယာမော ပရဿ၊ တဒတ္ထဇာနနံ ဣတိ။

သမ္ဘာရာ စတုရော ဟောန္တိ၊ ပယောဂေကော သဟတ္ထိကော။
အာဏတ္တိကနိဿဂ္ဂိယ - ထာဝရုပိ စ ယုဇ္ဇရေ။

မုသာယ၊ မုသာဝါဒစေတနာ၏။ သမ္ဘာရာ၊ အင်္ဂါတို့ကား—(၁) အတထံ ဝတ္ထု၊ ဝတ္ထုမမှန်ခြင်း။ (၂) ဝိသံဝါဒန စိတ္တတာ၊ လှည့်စားလိုသောစိတ်ရှိခြင်း။ (၃) တဇ္ဇော ဝါယာမော၊ ထိုအားလျော်သောလှုံ့လ။ (၄) ပရဿ၊ သူတပါး၏။ တဒတ္ထ ဇာနနံ၊ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကိုနား•လည်ခြင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ စတုရော၊ လေးပါး တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏

ပယောဂေါ၊ လှုံ့လသည်ကား။ ဧကော သဟတ္ထိကော၊ သဟတ္ထိကတပါး သာ အဋ္ဌကထာဟောင်း[၂]၌ လာ၏။ စ၊ ယင်းသို့လာသော်လည်း။ အာဏတ္တိ-ကနိဿဂ္ဂိယ ထာဝရုပိ၊ အာဏတ္တိက, နိဿဂ္ဂိယ, ထာဝရသုံးပါးတို့သည်လည်း။ ယုဇ္ဇရေ၊ သင့်လျော်ကုန်သေး၏ဟု အဋ္ဌကထာသစ်[၃]ဆရာ မိန့်မှာတော်မူ၏။

၎င်းမုသာဝါဒကို တိရစ္ဆာန်တို့၌လည်း ရထိုက်သောကြောင့် ကျောက်,တုတ်, အုတ်ခဲ မပါ၊ လက်ချည်းသာ ကျီး ခွေးစသည်တို့ကို ပစ်ဟန်ပြုက မုသာဝါဒ မလွတ်သင့်။

သော အတ္ထဘေဒကရော၀ ဂမ္မပထော၊ ဣတရော ကမ္မမေ၀ [၂]။

သော၊ ထိုမုသာဝါဒသည်။ အတ္ထဘေဒ ကရော၀၊ သူတပါးအကျိုးပျက်ခြင်း ကိုပြုမှု။ ကမ္မပထော၊ အပါယ်လားကြောင်း မကောင်းမှုဖြစ်၏။ ဣတရော၊ သူ့အကျိုးပျက်ခြင်းကို မပြုသော မုသာဝါဒသည်။ ကမ္မမေ၀၊ ကံ မည်ရုံသာ တည်း။

ရဟန်းတို့မှာ—

ဝိသံဝါဒန ပုရေက္ခာရတာ၊ ယမတ္ထံ ဝတ္တုကာမော တဿ ပုဂ္ဂလဿ ဝိညာပနပ္ပယောဂေါ စာတိ ဣမာနေတ္ထ ဒွေ အင်္ဂါနိ [၃]။

(၁) ဝိသံဝါဒန ပုရေက္ခာရတာ စ၊ ချွတ်ယွင်းခြင်းကို ရှေ့ပြု၍ဌင်း။ ယံ အတ္ထံ၊ အကြောင်းအနက်ကို။ ဝတ္တုကာမော၊ ဆိုလို၏။ (၂) တဿ၊ ထိုအနက်ကို။ ပုဂ္ဂလဿ၊

၁။ အဋ္ဌသာလိနီ၊ ဋ္ဌ၊ နှာ-၁၄၂။ ၂။ ဋီကာကျော်၊ နှာ-၁၇၄။

၃။ ကင်္ခါ၊ ဝိဋ္ဌ၊ နှာ-၁၉၀။

http://www.dhammadownload.com

ဆိုသူ၏။ ဝါ၊ နာသူအား။ ဝိညာဝနပ္ပယောဂေါ စ၊ သိစေခြင်း ကိုယ်နှုတ်လှုံ့လ ၎င်း။ ဣတိ ဣမာနိ ဒ္ဝေ၊ ဤနှစ်ပါးတို့သည်။ ထွေ၊ ဤသိက္ခာပုဒ်၌။ ဝါ၊ ဤသိက္ခာပုဒ်၏။ အင်္ဂါနိ၊ အကြောင်းတို့တည်း။

ဤသို့သာ လာသောကြောင့် အင်္ဂါနှစ်ပါးပြည့်စုံလျှင် သီလပျက်တော့သည်။

လူတို့မှာကား ကမ္မပထမြောက်မှ သီလပျက်သည်။ မင်းလည်း စိတ်ချမ်း သာလေအောင် သူတကာလည်း ရာဇဝတ်လွတ်လေအောင် မိမိလည်း မျက်နှာ ရလေအောင် ကြံဆောင်လုည့်ဖြား မင်းခယောကျ်ားတို့ တင်လျှောက်ထား သော မုသာဝါဒစကားသည် ငါးပါးသီလမပျက်။ (ဝဒန္တိ)

ပိသုဏဝါစာစသည်တို့၏အင်္ဂါများ[၁]

ပိသုဏာယ ဘိန္ဒိတဗ္ဗော၊ တပ္ပုရ ပိယကမ္မတာ။
ဝါယာမော ဇာနနံ စတု၊ ဘိန္နေ ကမ္မပထော ဘဝေ။

ဖရုသာယကွောသိတဗ္ဗော၊ ကောပေါ အက္ကောသနာ တယော။
သမ္ဖဿ နိရတ္ထကထာ-ပုရတာ ကထနံ ဒုဝေ။
ပရေန ဂဟိတေယေဝ၊ ဟောတိ ကမ္မပထော နနော။

ဒွေ ဘိဒ္ဓာယ ပရဘဏ္ဍံ၊ အတ္တနော ပရိဏာမနံ။
ဗျာပါဒဿ ပရသတ္တာ၊ တဿ ဝိနာသ စိန္တနံ။

မိဒ္ဓိယာ ဒုဝေ သမ္ဘာရာ၊ ဝတ္ထုနော ဝိပရီတတာ။
တဇ္ဇာဘာဝေနံ ပဋ္ဌာနံ၊ ကမ္မပထော တီဟေဝ စ။

ပိသုဏဝါစာ အင်္ဂါ ၄-ပါး။ ။ပိသုဏာယ၊ ပိသုဏာဝါစာ၏။ သမ္ဘာရော၊ အင်္ဂါကား။(၁) ဘိန္ဒိတဗ္ဗော၊ခွဲအပ်သည်။ (၂) တပ္ပုရပိယကမ္မတာ၊ ထိုကဲ့ခြင်းသို့ရှေးရှု မိမိကိုမူလည်း ချစ်စေလိုခြင်း။ (၃) ဝါယာမော၊ အားထုတ်ခြင်း။ (၄) ဇာနနံ၊ ထိုသူနားလည်ခြင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ စတု၊ လေးပါးတည်း။ ဘိန္နေ၊ သူနှစ်ဦးသဘော ကွဲပြားသော်မှ။ ကမ္မပထော၊ ကမ္မပထသည်။ ဘဝေ၊ ဖြစ်၏။

ဖရုသဝါစာအင်္ဂါ ၃-ပါး။ ။ဖရုသာယ၊ ဖရုသဝါစာ၏။ သမ္ဘာရော၊ အင်္ဂါအဆောက်အဦတို့သည်။ (၁)အက္ကောသိတဗ္ဗော၊ ဆဲရေးအပ်သူ (ဆဲရေးခံရသူ)။ (၂) ကောပေါ၊ အမျက်ထွက်ခြင်း။ (၃) အက္ကောသနာ၊ ဆဲရေးခြင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တယော၊ သုံးပါးတို့တည်း။

၁။ အဋ္ဌသာလိနီ၊ ဋီ၊ နှာ-၁၄၄-၁၄၅။

http://www.dhammadownload.com

သမ္မပ္ပလာပဝါစာအင်္ဂါ ၂-ပါး။ ။သမ္မဿ၊ သမ္မပ္ပလာပ၏။ သမ္ဘာရာ၊ အင်္ဂါ အဆောက်အဦတို့သည်။ (၁) နိရတ္ထ ကထာ-ပုရတာ၊ သီတာမင်းသမီးကို ဆောင်ခြင်း, မင်းညီနောင်တို့ စစ်ထိုးခြင်း စသော အနက်မရှိသော(အကျိုးမရှိသော)စကားသို့ ရှေးရှုခြင်း။ (၂) ကထနံ၊ပြောဆို ခြင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒုဝေ၊ နှစ်ပါးတို့တည်း။

ပရေန၊ သူတပါးသည်။ ဂဟိတေ ယေဝ၊ ယုံကြည်လေးမူ မှာ်ယူသော်မှ။ ကမ္မပထော၊ ကမ္မပထသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ နော ဂဟိတေ၊ မယူလတ်သော်။ နဲ ကမ္မပထော၊ ကမ္မပထမမြောက်။

အဘိဇ္ဈာအင်္ဂါ ၂-ပါး။ ။အဘိဇ္ဈာယ၊အဘိဇ္ဈာ၏။ သမ္ဘာရာ၊ အင်္ဂါအဆောက် အဦတို့သည်။ (၁) ပရဘဏ္ဍံ၊ သူ့ဘဏ္ဍာဝင်း။ (၂) အတ္တနော၊ မိမိသို့။ ပရိဏာမနံ၊ ငါ့ဟာဖြစ်သော် တော်လေစွဟု–ညွှတ် စေခြင်းဝင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒွေ၊ နှစ်ပါးတို့တည်း။

ဗျာပါဒအင်္ဂါ ၂-ပါး။ ။ဗျာပါဒဿ၊ ဗျာပါဒ၏လည်း။ သမ္ဘာရာ၊ အင်္ဂါ အဆောက်အဦတို့သည်။ (၁) ပရသတ္တော၊ ရန်သူ ဝင်း (တပါးသော သတ္တဝါဝင်း)။ (၂) တဿ၊ ထိုရန်သူ၏။ ဝိနာဘ စိန္တနံ၊ ပျက်စီးခြင်းကို ကြံခြင်းဝင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒွေ၊ နှစ်ပါးတို့တည်း။

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအင်္ဂါ ၂-ပါး။ ။ဒိဋ္ဌိယာ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၏။ သမ္ဘာရာ၊ အင်္ဂါ အဆောက် အဦတို့သည်။ (၁) ဝတ္ထုနော၊ ယူအပ်သော အနက် ဒြပ်၏။ ဝိပရီတတာ၊ ဖောက်ပြန်ခြင်း။ (၂) တထ ဘာဝေန၊ အမှန်အဖြစ်ဖြင့်။ ဥပဋ္ဌာနံ၊ ထင်ခြင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒုဝေ၊ နှစ်ပါးတို့တည်

တီဟေဝ စ၊ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ သုံးပါးတို့ဖြင့် သာလျှင်လည်း။ ကမ္မပထော၊ ကမ္မပထသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

အကုသလကမ္မပထ ၁၀-ပါးကို ဓမ္မတရားကိုယ် စသောအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း[၁]

ဤအကုသလကမ္မပထ ဆယ်ပါးတို့၌—

ဓမ္မတော စေဝ ကောဋ္ဌာသာ၊ အာလမ္မနာ စ ဝေဒနာ။
မူလတော ပဋ္ဌကာရေဟိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိနိစ္ဆယော။

၁။ အဋ္ဌသာလိနီ၊ ဋ္ဌ၊နှာ-၁၄၄, ၁၄၅။

http://www.dhammadownload.com

ဓမ္မတော စေဝ၊ တရားကိုယ်အားဖြင့်၎င်း။ ကောဌာသာ၊ အဘို့အစုအားဖြင့်၎င်း။ အာလမ္ဗနာ စ၊ အာရုံအားဖြင့်၎င်း။ ဝေဒနာ စ၊ ဝေဒနာအားဖြင့်၎င်း။ မူလတော၊ မူလအားဖြင့်၎င်း။ ပဋ္ဌ အာကာရေဟိ၊ ငါးပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့်။ ဝိနိစ္ဆယော၊ အဆုံးအဖြတ်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သိအပ်၏။

ထိုငါးပါးတို့တွင် ဓမ္မအားဖြင့်—(ကာယကံသုံးပါး, ဝစီကံလေးပါး) ရှေးခုနစ်ပါးတို့သည် စေတနာဓမ္မ။ နောက် (မနောကံ) သုံးပါးတို့သည် စေတနာသမ္ပယုတ္တ စေတသိကဓမ္မတည်း။

ကောဌာသအားဖြင့်—အဘိဇ္ဇာ, ဗျာပါဒနှစ်ပါးတို့သည် ကမ္မပထလည်း မည်ကုန်၏။ မူလလည်း မည်ကုန်၏။ ကြွင်းရှစ်ပါးတို့ကား ကမ္မပထသာ မည်ကုန်၏။

အာရုံအားဖြင့်—

ဖရုသ် ဗျာပါ၊ သတ္တဝါကို၊ ပါဏာ ကာမ၊ ဒိဋ္ဌိကကား၊ သခ်ါရကို၊ ကြွင်းထကံငါး၊ ယင်းနှစ်ပါးကို၊ ပြုငြား အာရုံအမှန်တည်း။ (မိစ္ဆာစာရော သတ္တာရမ္မဏောတိပိ ဧကေ)။

ဝေဒနာအားဖြင့်—

ပါဏာ ဖရုသ၊ ဗျာပါဒသည်၊ ဒုက္ခနှင့်ယှဉ်၊ ကာမဘိဇ္ဇာ၊ ဒိဋ္ဌိမှာကား၊ သုခါမဇ္ဇ၊ ကြွင်းလေးဝ၊ တိကဝေဒနာယှဉ်သတည်း။

မူလအားဖြင့်—

ဘိဇ္ဇာ ဗျာပါ၊ မောဟ သာရှိ၊ ကာမာ ဒိဋ္ဌိ၊ လော မော ဒ္ဒိတည်း၊ ပါဏာတိပ၊ ဖရုသကား၊ နှစ်ပါး ဒေါ, မော၊ ကြွင်းသော လေးဝ၊ လောဘ,မောဟာ၊ ဒေါ,မောဟာဟု၊ မူနှစ်ခု၊ ရှိမှု အမှန်တည်း။

ဤသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၌ကား မဆက်ဆံသော အသာဓာရဏ မူလဝိသေသကိုသာ ပြခြင်းငှါ "တတ္ထ ပါဏာတိ ပါတော,ဖရုသဝါစာ,ဗျာပါဒေါ စ ဒေါသမူလေန ဇာယန္တိ" စသည်ကို မိန့်သည် မှတ်ရမည်။

အကုသိုလ်ကံ ပြီး၏။

ကုသလကမ္မပထတရား ၁၀-ပါး

ကာမာဝစရကုသလမ္မိ ကာယဒ္ဒါရေ ပဝတ္တံ ကာယကမ္မံ။ပ။ တံ ပနေတံ ဂီသတိဝိဓမ္မိ ကာမာဝစရကမ္မမိစ္စေဝ သခ်ံ ဂစ္ဆတိ။

http://www.dhammadownload.com

ဟူ၍ သင်္ဂြိုဟ်၌ ဆိုသည်နှင့်အညီ ပါဏာတိပါတာ ဝိရတိ။ပ။ သမ္မပ္ပလာပါ ဝိရတိ, အနဘိဇ္ဈာ, အဗျာပါဒ, သမ္မာဒိဋ္ဌိအားဖြင့် ကုသလကမ္မပထ တရားလည်း ဆယ်ပါးအပြား ရှိ၏။

(သမ္မတ္တဝိရတိ, သမာဒါနဝိရတိ, သမုစ္ဆေဒဝိရတိ သုံးပါးတို့တွင် သမုစ္ဆေဒ-ဝိရတိကို ဤ၌ မလိုအပ်)။

ဤကုသလကမ္မပထတရား ဆယ်ပါးတို့၌လည်း ရှေးနည်းတူ "ဓမ္မတော စေဝ ကောဋ္ဌာသာ' စသော ဝိနိစ္ဆယငါးပါးတို့ကို မှတ်သားအပ်ကုန်၏။

ထိုတွင် ဓမ္မ အားဖြင့်—ရှေးခုနစ်ပါးမှာ စေတနာလည်း သင့်၏။ ဝိရတိ လည်း သင့်၏။ နောက်သုံးပါး၌ စေတနာသမ္မယုတ္တဓမ္မတည်း။

ကောဋ္ဌာသ လွယ်၏ [၁]။

အာရုံ အားဖြင့်—ပါဏာတိပါတာဒီနံ အာရမ္မဏာနေဝ ဧတေသံ အာရမ္မ-ဏာနီ ဝီတိက္ကမိတဗ္ဗတောယေဝ ဟိ ဝေရမဏိနာမ ဟောတိ။ အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ (ကုသလကမ္မပထကထာ၊ နှာ-၁၄၇)။

ပါဏာတိပါတာဒီနံ၊ ပါဏာတိပါတစသည်တို့၏။ အာရမ္မဏာနိဧဝ၊ အာရုံ တို့သည်သာလျှင်။ ဧတေသံ၊ ဤကုသလကမ္မပထတို့၏။ အာရမ္မဏာနိ၊ အာရုံ တို့တည်း။ဟိသစ္စံ၊ ထိုစကားမှန်၏။ ဝီတိက္ကမိတဗ္ဗတောယေဝ၊လွန်ကျူးအပ်သော အာရုံမှသာလျှင်။ ဝေရမဏိနာမ၊ ကြဉ်ရှောင်ခြင်းမည်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ဝေဒနာ အားဖြင့်—အလုံးစုံဖင် သုခနှင့်သော်ဂင်း ဥပေက္ခာနှင့်သော်ဂင်း ယှဉ်၏။

မူလ လွယ်၏ [၂]။

၁။ ရှေးခုနစ်ပါးတို့သည် ကမ္မပထသာ မည်ကုန်၏၊ နောက် မနောကံ ၃-ပါးတို့သည် ကမ္မပထလည်း မည်ကုန်၏၊ မူလလည်း မည်ကုန်၏။

၂။ အစဉ်အတိုင်း ရှေးကမ္မပထ ၇-ပါးတို့သည် မိမိတို့ဒုစ္စရိုက်မှ ဉာဏ်ယှဉ်၍ ရှောင်ကြဉ်သောအခါ အလောဘ, အဒေါသ, အမောဟအားဖြင့် မူလ ၃-ပါးရှိကုန်၏၊ ဉာဏ်မယှဉ်ပဲ ရှောင်ကြဉ်သောအခါ အလောဘ, အဒေါသအားဖြင့် မူလ ၂-ပါးရှိကုန်၏။

အနဘိဇ္ဈာသည် ဉာဏ်ယှဉ်၍ရှောင်ကြဉ်သောအခါ အဒေါသ, အမောဟ မူလ ၂-ပါး ရှိ၏၊ ဉာဏ်မယှဉ်ပဲ ရှောင်ကြဉ်သောအခါ အဒေါသ မူလတပါးသာ ရှိ၏။

အဗျာပါဒသည် ဉာဏ်ယှဉ်၍ရှောင်ကြဉ်သောအခါ အလောဘ, အမောဟ မူလ ၂-ပါး ရှိ၏၊ ဉာဏ်မယှဉ်ပဲ ရှောင်ကြဉ်သောအခါ အလောဘ မူလတပါးသာ ရှိ၏။

သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် အလောဘ, အဒေါသအားဖြင့် မူလ ၂-ပါးရှိ၏။

http://www.dhammadownload.com

ကုသလကမ္မပထ ၁၀-ပါးကို ဒါန, သီလ, ဘာဝနာအားဖြင့် ဝေဖန်ပြပုံ

၌ ကုသလကမ္မပထတရား ဆယ်ပါးတို့သည် ဒါန, သီလ, ဘာဝနာ ဟူသော နိယမ သုံးပါးတို့ဖြင့် ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုတွင် ဒါနမယသည် ကိုယ်တိုင်လှူသောအခါ ကာယကံ၊ သူ့ကို လှူခြေ့ စေခိုင်းသောအခါ ဝစီကံ၊ မိမိအား ထင်ရှားရှိသော ဝတ္ထုကို အာရုံပြု၍ "ဒဿာမိ, ကရိဿာမိ"(လှူမည်, ပြုမည်)ကြံစည်မှု မနောကံမည်၏။ တို့အတူ ဆွေမျိုးစဉ်ဆက် အလေ့အကျက်ဖြင့် လှူမှု စေခိုင်းမှု ကြံစည်မှု သီလမယမည်၏။ လှူပြီးလျှင် စကြံသွား၍ နှုတ်မြွက်၍ ဝိညတ်ကို မဖြစ်စေမူ၍ "အယံ ဒေယျဓမ္မော ခယံ ဂမိဿတိ, ဝယံ ဂမိဿတီ"[1]ဟု ဆင်ခြင်မှု ဘာဝနာမယမည်၏။

ပုညကြိယာဝတ္ထု ၁၀-ပါး။ ။တနည်းလည်း— ဒါန, သီလ, ဘာဝနာ, အပစာယန။ပ။ ဒိဋ္ဌဇုကမ္မအားဖြင့် ကုသလကမ္မပထ ပုညကြိယာဝတ္ထုတရား ဆယ်ပါးတည်း။

ဒါန။ ။ထိုတွင် ပဇာနုဂ္ဂဟအားဖြင့် ပေးကမ်းစွန့်ကြဲကြောင်း စေတနာသည် ဒါနမည်၏။

ပုဗ္ဗ,ပစ္ဆာဘာဂစေတနာ ဇော္ဍော သမောဓာနံ ဂစ္ဆန္တိ။ ဝေံ သေသေသုပိ ယထာရဟံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ (ဋီကာကျော် နှာ-၁၇၆)

ပုဗ္ဗ ပစ္ဆာဘာဂစေတနာ၊ ရှေနောက်အဘို့၌ဖြစ်ကုန်သော စေတနာတို့သည်။ ဇော္ဍော၊ ဤဒါန၌သာလျှင်။ သမောဓာနံ၊ ပေါင်းခြင်းသို့။ ဂစ္ဆန္တိ၊ ရောက်ကုန်၏။ ဝေံ၊ ဤနည်းကို။ သေသေသုပိ၊ ကြွင်းကိုးပါးတို့၌လည်း။ ယထာရဟံ၊ ထိုက်လျောက်စွာ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်အပ်၏။

သီလ။ ။ပဉ္စသီလစသည်ကို ဆောက်တည်ကျင့်သုံးခြင်း စေတနာသည် သီလမည်၏။

ဘာဝနာ။ ။အပုနာဿိ မရောက်သော ဂေါတြဘူအဆုံးရှိသော သမထ, ဝိပဿနာစေတနာသည် ဘာဝနာမည်၏။

နိရဝဇ္ဇဝိဇ္ဇာဒိပရိယာပုဏနစေတနာပိ ဇော္ဍော သမောဓာနံ ဂစ္ဆတိ။ (ဋီကာကျော် နှာ-၁၇၆)

၁။ အယံ ဒေယျဓမ္မော၊ ဤလှူဖွယ်ဝတ္ထုသည်။ ခယံ၊ ကုန်ဆုံးခြင်းသို့။ ဂမိဿတိ၊ ရောက်လတ္တံ့။ ဝယံ၊ ပျက်စီးခြင်းသို့။ ဂမိဿတိ၊ ရောက်လတ္တံ့။

http://www.dhammadownload.com

နိရဝဇ္ဇဝိဇ္ဇာဒိ ပရိယာပုဏန စေတနာပိ၊ အပြစ်ကင်းသော ဝိဇ္ဇာဌာန, သိပ္ပါ-ယတန,ကမ္မာယတနတို့ကို သင်ကြားမှတ်ယူခြင်း စေတနာသည်လည်း။ ဧတ္ထေဝ၊ ဤဘာဝနာဌ်သာလျှင်။ သမောဓာနံ၊ ပေါင်းခြင်းသို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်၏။

အပစာယန။ ။သက်နှံးစသော လာဘ်လာဘကို မတောင့်တပဲ ဝယောဝုစု, ဂုဏဝုစု ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား အရိုအသေ နေရာခင်းခြင်း စသော စေတနာသည် အပစာယနမည်၏။

ဝေယျာဝစ္စ။ ။ထိုကဲ့သို့ပင် စင်ကြယ်သော အဇ္ဈာသယဖြင့် သက်နှံးဖွပ်လျော်ခြင်းစသော ကိစ္စကို ပြုကြောင်းစေတနာသည် ဝေယျာဝစ္စမည်၏။

ပတ္တိဒါန။ ။မိမိပြုသော ကောင်းမှုကို သူတပါးတို့အား အမျှပေးဝေကြောင်း စေတနာသည် ပတ္တိဒါနမည်၏။

ပတ္တာနုမောဒနာ။ ။သူ့ကောင်းမှုကို သာဓုနုမော် ခေါ်ကြောင်း စေတနာသည် ပတ္တာနုမောဒနမည်၏။

ဓမ္မဿဝန။ ။မိမိ,သူတပါး နှစ်ဦးသားတို့၏ လောကီ,လောကုတ္တရာ ချမ်းသာစီးပွါးငှါ တရားနာကြောင်း စေတနာသည် ဓမ္မဿဝနမည်၏။

နိရဝဇ္ဇဝိဇ္ဇာဒိ သဝန စေတနာပိ ဧတ္ထေဝ သင်္ဂယှတိ။ (ဋ္ဌိကာကျော် နှာ-၁၇၇)

နိရဝဇ္ဇဝိဇ္ဇာဒိ သဝန စေတနာပိ၊ အပြစ်မရှိသော စာရေးအတတ်, ဂဏန်းအတတ်စသည်ကို နာခံခြင်း ကုသိုလ်စေတနာကိုလည်း။ ဧတ္ထေဝ၊ ဤဓမ္မဿဝန ဌ်သာလျှင်။ သင်္ဂယှတိ၊ သိမ်းယူအပ်၏။

ဓမ္မဒေသနာ။ ။လာဘ,သက္ကာရ စသည်ဌ် ငဲ့ကွက်ခြင်းမရှိပဲ အကျိုးစီးပွါးကို ညွှန်ပြ ဟောပြောကြောင်း စေတနာသည် ဓမ္မဒေသနာမည်၏။

နိရဝဇ္ဇဝိဇ္ဇာဒိ ဥပဒိသန စေတနာပိ ဧတ္ထေဝ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆတိ။ (ဋ္ဌိကာကျော် နှာ-၁၇၇)

နိရဝဇ္ဇဝိဇ္ဇာဒိ ဥပဒိသန စေတနာပိ၊ အပြစ်ကင်းသော အတတ် စသည်ကို ညွှန်ပြ ဟောပြောကြောင်း စေတနာသည်လည်း။ ဧတ္ထေဝ၊ ဤဓမ္မဒေသနာ ကုသိုလ်ဌ်သာလျှင်။ သင်္ဂဟံ၊ ရေတွက်ခြင်းသို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်၏။

http://www.dhammadownload.com

ယခု ဆုတ်ကပ်ကာလ၌ကား စာပေပို့ချ တရားပင် ဟောကြသော်လည်း ဟိတူပဒေသမရှိ ယောနိသောမနသိကာရ ရှားပါးသဖြင့် ဓမ္မဒေသနာကုသိုလ် မရပဲ ပကာသနအစု မကောင်းမှုသာ များတတ်သည်ကို လွန်စွာ သတိထား အပ်သည်။ ဒါနစသည်၌လည်း နည်းတူ သတိမူသင့်သည်။

ဒိဋ္ဌိဇကမ္မ။ ။"အတ္ထိ ဒိန္နံ, အတ္ထိ ယိဋ္ဌံ, အတ္ထိ ဟုတံ, အတ္ထိ သုကတ ဒုက္ကဋာနံ ကမ္မာနံ ဖလံ ဝိပါကော"[1]စသော သမ္မာဒဿနဖြင့် အယူကို ဖြောင့်မတ်စွာပြုခြင်းသည် ဒိဋ္ဌိဇကမ္မမည်၏။ ဥဇုကရဏအခိုက်၌ ဉာဏသမ္မယုတ် သာတည်း။ ဝိပ္ပယုတ်ကိုကား ပုဗ္ဗာ, ပရတို့၌သာ ရထိုက်၏။

ပုညကြိယာဝတ္ထုတို့ကို ဒါန,သီလ,ဘာဝနာ၌ သွင်းယူပုံ။ ။ထို ဆယ်ပါးတို့တွင် ပတ္တိဒါန, ပတ္တာနုမောဒနာ နှစ်ပါးသည် ဒါန၌ ဝင်၏။ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ "ကုဿာ, မစ္ဆရိယာနံ ပဋိပက္ခတာယ သမာနလက္ခဏတ္ထာ"။ (ကုဿာ မစ္ဆရိယာနံ၊ ကုဿာ မစ္ဆရိယတို့၏။ ပဋိပက္ခတာယ၊ ဆန့်ကျင်ဘက်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ သမာန လက္ခဏတ္ထာ၊ တူသောလက္ခဏာရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။) (ဋီကာကျော် နှာ-၁၇၇)

အပစာယန ဝေယျာဝစ္စ နှစ်ပါးသည် သီလ၌ ဝင်၏။ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ—"စာရိတ္တသီလဘာဝတော"။ (စာရိတ္တသီလဘာဝတော၊ အပစာယန, ဝေယျာဝစ္စ ၂-ပါးတို့၏ စာရိတ္တသီလဖြစ်ခြင်းကြောင့်တည်း။) (ဋီကာကျော် နှာ-၁၇၇)

နောက် သုံးပါးသည် ဘာဝနာ၌ ဝင်၏။ အဘယ့်ကြောင့်နည်း ဟူမူ—"ကုသလဓမ္မာသေဝနဘာဝတော"။(ကုသလဓမ္မာသေဝနဘာဝတော၊ဓမ္မဿဝန, ဓမ္မဒေသနာ, ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မ ၃-ပါးတို့၏ ကုသိုလ်တရားကို အဖန်ဖန် မှီဝဲသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။) (ဋီကာကျော် နှာ-၁၇၇)

ဟောန္တိ စေ့တ္ထ—

ဒါန သီလာ၊ ဘာဝနာ၊ သုံးဖြာ စဉ်ချိခင်း။

စနှစ် လယ်မှာ၊ လယ်စမှာ၊ နောက်မှာ နောက်သုံး သွင်း။ ဣတိ၊

ဤကား ဓမ္မပါလထေရဝါဒတည်း။

ဒေသနာသည် ဒါန၌ အကျုံးဝင်၏၊ ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မသည် အလုံးစုံ၌ စင်၏ ဟူ၍ လည်း ဆိုသင့်သေး၏။ (ဋီကာကျော် နှာ-၁၇၈)

၁။ ဇာ၊ ၃၊ ၂၇၂။

http://www.dhammadownload.com

ဤသို့သွင်း၍ အကျဉ်းအားဖြင့် ကုသလကမ္မပထ ပုညကြိယာဝတ္ထုတရား သုံးပါးသာတည်း။ စိတ္တုပ္ပါဒ်အားဖြင့်ကား အကုသိုလ်နှင့်ပေါင်း၍ ကာမာဝစရကံ နှစ်ဆယ် ပြီး၏။

ရှုပါ, ရှုပကုသိုလ်ကံနှစ်ပါးကား ထင်ရှား သိသာပြီ။

ဥဒ္ဓစ္စစေတနာဆိုင်ရာအကျိုးပေးပုံ အဆုံးအဖြတ်။ ။ထွေ၁'ကုသလကမ္မ,မုဒ္ဓစ္စ ရဟိတံ။ ဝ။ ယထာရဟံ ဝိပစ္စတိ-(သင်္ဂဟ နှာ-၇၅)ဟူသည်နှင့်အညီ ဥဒ္ဓစ္စစေတနာသည် အဓိမောက္ခနှင့် ယှဉ်ရသော်လည်း ပျံလွှင့်ရုံမျှဖြစ်၍ အဓိမောက္ခကင်းသော ဝိစိကိစ္ဆာ စိတ်အောက် သတ္တိညံ့ဖျင်း ပဋိသန္ဓေကျိုးကို ပေးခြင်းသဘော ကင်းသောကြောင့် ကြွင်းအကုသိုလ်စေတနာ တဆယ့်တခုတို့သည်သာ ပဋိသန္ဓေအခါ အပါယ်ဘုံ၌ အကုသလဝိပါက် အနိဋ္ဌကမ္မဇရုပ်တို့ကို ဖြစ်စေကုန်သည်။ပဝတ္တိအခါ၌ကား အကုသိုလ်စိတ် တဆယ့်နှစ်ပါးလုံး၌ရှိသော စေတနာသည်ပင် ကာမဘုံ, ရူပဘုံတို့၌ အကုသလဝိပါက် အနိဋ္ဌကမ္မဇရုပ်တို့ကို ဖြစ်စေ၏။

သူအချို့ကား ဥဒ္ဓစ္စစေတနာသည် နှစ်ဖြာသော အကျိုးကိုပင် မပေးနိုင်ဟူကုန်၏။ အရှင်ပုဒ္ဓဒတ်ဆရာကား ပုထုဇဉ်တို့၏ဥဒ္ဓစ္စစေတနာသည် နှစ်ဖြာသော ဝိပါက်ကို ပေး၏။ သေကွပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥဒ္ဓစ္စစေတနာကား တစုံတရာ အကျိုးကို မပေးနိုင် ဟူ၏။ ထိုဆရာတို့၏ ဝါဒ မသင့်ကြောင်းကို ဋီကာကျော် (နှာ-၁၇၀-၁၈၁) စသည်မှ ယူ။ အာစရိယဂါမိတိုက်၌ကား ဥပတ္ထမ္ဘကကိုရည်၍ ပဋိသန္ဓေကျိုး ပေးသည်ကို ကောက်သည်။ ။တနည်းလည်း— ဥဒ္ဓစ္စမှာ ဂတိ (=ပဝတ္တိအကျိုး)ကို, အကြွင်းမှာ စုတိ, ပဋိသန္ဓိ, ဂတိသုံးပါးလုံးကို ရည်၍ ယထာရဟ ကောက်သည် မှတ်ရမည်။

"ကာမာဝစရကုသလမ္ပိ။ပ။ ယထာသမ္ဘဝ'မုဒ္ဓိသေ"ဟူရာ၌—

ယံ ဟိ ကမ္မံ အတ္တနော ပဝတ္တိကာလေ ပုရိမ, ပစ္ဆာဘာဂပ္ပဝတ္တေဟိ ကုသလကမ္မေဟိ ပရိဝါရိတံ၊ ပစ္ဆာ ဝါ အာသေဝနလာဘေန သမုဒါစိဏ္ဏံ၊ တံ ဥက္ကဋ္ဌံ။ ယံ ပန ကရဏကာလေ အကုသလကမ္မေဟိ ပရိဝါရိတံ၊ ပစ္ဆာ, ဝါ "ဒုက္ကဋမေ' တံ မယာ"တိ ဝိပ္ပဋိသာရုပ္ပါဒနေန ပရိဘာဝိတံ၊ တံ ဩမကန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ (ဋီကာကျော်၊ နှာ-၁၈၂)

ဥက္ကဋ္ဌကုသိုလ်ကံ။ ။ဟိ၊ ခဲ့ပြီးအံ့။ ယံ ကမ္မံ၊ အကြင် ကုသိုလ်ကံကို။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ပဝတ္တိကာလေ၊ ဖြစ်ဆဲကာလ၌။ ပုရိမ-ပစ္ဆာဘာဂပ္ပဝတ္တေဟိ၊ ရှေ့, နောက်အဘို၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ကုသလကမ္မေဟိ၊ ကုသိုလ်ကံတို့ဖြင့်။ ပရိဝါရိတံ၊ ခြံရံအပ်၏။ ပစ္ဆာ ဝါ၊ နောက်၌မူလည်း။

http://www.dhammadownload.com

အာသေဝန လာဘေန၊ အထုံကိုရသဖြင့်။ သမုဒါစိဏ္ဏံ ကောင်းစွာ အဖန်ဖန် လေ့ကျက်အပ်၏။ တံ၊ ထိုကုသိုလ်ကံသည်။ ဥက္ကဋ္ဌံ၊ မြတ်သောကံ မည်၏။

ဩမကကုသိုလ်က။ ။ယံ ပန၊ အကြင်ကုသိုလ်ကံကိုကား။ ကရဏကာလေ၊ ပြုဆဲအခါ၌။ အကုသလကမ္မေဟိ၊ အကုသိုလ်ကံတို့သည်။ ပရိဝါရိတံ၊ ခြံရံအပ်၏။ ပစ္ဆာ ဝါ၊ နောက်အဘို့၌မူလည်း။ မယာ၊ ငါသည်။ တေံ၊ ဤကုသိုလ်ကို။ ဒုက္ကဋ္ဌံ၊ ပြုမှားမိချေပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝိပ္ပဋိသာရုပ္ပါ-ဒနေန၊ နှလုံးမသာခြင်းကို ဖြစ်စေခြင်းဖြင့်။ ပရိဘာဝိတံ၊ အဖန်ဖန် ထုံမွှန်း အပ်၏။ တံ၊ ထိုကုသိုလ်ကံသည်။ ဩမကံ၊ ယုတ်ညံ့သောကံမည်၏။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ကုသိုလ်ကံအကျိုးပေးရာ၌ ပါဝင်သောဟိတ်များ။ ။ဤသို့ ဋီကာကျော် (နှာ-၁၈၂) လာတိုင်း ဥက္ကဋ္ဌ, ဩမကကုသိုလ်ကံအထူးကို မှတ်ပြီးလျှင် တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌ ကုသိုလ်ကံအကျိုးပေး ရာ၌ ပဋိသန္ဓေအခါ ဇနကဟိတ် သုံးပါး၊ ဘဝသို့ ညွှတ်စေတတ်သော နိကန္တိ တဏှာ၌ ပရိဏာမနဟိတ် (လောဘ, မောဟ) နှစ်ပါး၊ ပဋိသန္ဓေနှင့် ယှဉ်သော သမ္ပယုတ်ဟိတ် သုံးပါး၊ ပေါင်း ဟိတ်ရှစ်ပါး ရှိ၏။ ၎င်းတိဟိတ်ဩမကကံ အကျိုးမေးရာ၌ ပဋိသန္ဓေအခါ ဟိတ်ခုနစ်ပါး ရှိ၏။ (နောက်ဆက်တွဲကြည့်)

ဒွိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌကံပေးရာ၌ ခြောက်ပါး၊ ၎င်းဩမကကံပေးရာ၌ လေးပါးရှိ၏ဟု သိအပ်၏။ ။ပဝတ္တိအခါ၌လည်း ဟိတ်ကား နည်းတူ။ (နောက်ဆက်တွဲကြည့်)

တိပိဋကစူဋ္ဌနာဂထေရဝါဒအားဖြင့် သောဋ္ဌသဝိပါက် ဒွါဒသကမဂ် အဟေ-တုကဋ္ဌကတို့ကို ဆိုသည်။ ။မောရဝါပီဝါသီ မဟာဓမ္မရက္ခိတထေရဝါဒအား ဖြင့်—

အသခ်ါရံ သသခ်ါရ-ဝိပါကာနိ နပစ္စတိ။
သသခ်ါရ မသခ်ါရ-ဝိပါကာနိတိ ကေစန။

ဟူသော ဒွါဒသကဝိပါက် ဒသကမဂ် အဟေတုကဋ္ဌက တို့ကို ဆိုသည်ဟုမှတ်။

ဈာန်အကျိုးမေး, အမြတ်, အလတ်, အညံ့ ကွဲပြားပုံ

ရူပါဝစရ ကုသလံ ပန ပရိတ္တံ ဘာဝေတွာ-စသည်၌—

ပဋိလဒ္ဓမတ္တ' မနာသေဝိတံ ပရိတ္တံ။ နာတိသုဘာဝိတံ အပရိပုဏ္ဏဝသီ-ဘာဝံ မဇ္ဈိမံ။ အတိဝိယ သုဘာဝိတံ ပန သဗ္ဗသော ပရိပုဏ္ဏ ဝသီဘာဝံ ပဏီတံ။ ။ဟီနာဟိ ဆန္ဒ, စိတ္တ, ဝီရိယ, ဝီမံသာဟိ နိဗ္ဗတ္တိတံ ဝါ ပရိတ္တံ။ မဇ္ဈိမေဟိ ဆန္ဒာဒီဟိ မဇ္ဈိမံ။ ပဏီတေဟိ ပဏီတန္တိ အလမတိပ္ပပဋ္ဌေန။

http://www.dhammadownload.com

ပရိတ္တဈာန်။ ။ပဋိလဒ္ဓမတ္တံ၊ ရအပ်ကာမျှသော။ အနာသေဝိတံ၊ အဖန်တလဲလဲ မမှီဝဲအပ်သောဈာန်သည်။ ပရိတ္တံ၊ နည်းသော အာနုဘော်ရှိ၏။

မဇ္ဈိမဈာန်။ ။နာတိသုဘာဝိတံ၊အလွန်မပွါးအပ်သော။အပရိပုဏ္ဏ ဝသီဘာဝံ၊ မပြည့်စုံသော ဝသီဘော်ရှိသောဈာန်သည်။ မဇ္ဈိမံ၊ အလယ်အလတ်သော အာနုဘော်ရှိ၏။

ပဏီတဈာန်။ ။အတိဝိယ၊ အလွန်လျှင်။ သုဘာဝိတံ၊ ကောင်းစွာပွါးအပ်သော။ သဗ္ဗသော၊ အချင်းခပ်သိမ်း။ ပရိပုဏ္ဏ ဝသီဘာဝံ ပန၊ ပြည့်စုံသော ဝသီဘော်ရှိသော ဈာန်သည်ကား။ ပဏီတံ၊ မြတ်သော အာနုဘော်ရှိ၏။

ဝါ၊ တနည်းလည်း။ ဟီနာဟိ၊ ယုတ်ညံ့ကုန်သော။ ဆန္ဒ, စိတ္တ, ဝီရိယ-ဝီမံသာဟိ၊ အလို့စိတ်,လုံ့လ,ပညာတို့ဖြင့်။နိဗ္ဗတ္တိတံ၊ဖြစ်စေအပ်သော ဈာန်သည်။ ပရိတ္တံ၊ ပရိတ္တဈာန်မည်၏။ မဇ္ဈိမေဟိ၊ အလယ်အလတ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဆန္ဒာဒိဟိ၊ ဆန္ဒစသည်တို့ဖြင့်။ နိဗ္ဗတ္တိတံ၊ ဖြစ်စေအပ်သော ဈာန်သည်။ မဇ္ဈိမံ၊ မဇ္ဈိမဈာန်မည်၏။ ပဏီတေဟိ၊ မြတ်သောဆန္ဒစသည်တို့ဖြင့်။ နိဗ္ဗတ္တိတံ၊ ဖြစ်စေအပ်သော ဈာန်သည်။ ပဏီတံ၊ ပဏီတဈာန်မည်၏။ ဣတိတသွာ၊ ထို့ကြောင့်။ အတိပ္ပ-ပဋ္ဌေန၊ အလွန်ချဲ့သဖြင့်။ အလံ၊ မသင့်လှပြီ။

ဤသို့ ဋီကာကျော် (နှာ-၁၈၅)၌လာတိုင်း ပရိတ္တ, မဇ္ဈိမ, ပဏီတ သုံးပါး အထူးကို မှတ်အပ်၏။

ဤသင်္ဂြိုဟ်ဆရာ အနုရုဒ္ဓါထေရ်ကား ပရိတ္တဈာန်လည်း စဉ်းငယ် အာသေဝန ကိုရမှ အကျိုးပေးသည်ဟု နှလုံးမူ၍ နာမရူပပရိစ္ဆေဒကျမ်း (၄၇၃-ခု မြောက် ဂါထာ) ၌—

သမာနာသေဝနေ လဒ္ဓေ၊ ဝိဇ္ဇမာနေ မဟဗ္ဗလေ။
အလဒ္ဓါ တာဒိသံ ဟေတုံ၊ အဘိညာ နဝိပစ္စတိ။

ဟု မိန့်၏။

သမာနာသေဝနေ၊ သဘောတူသောစိတ်မှ အာသေဝနပစ္စည်းကို။ လဒ္ဓေ၊ ရအပ်သော်မှ။ မဟဗ္ဗလေ၊ အားကြီးသောအဖြစ်သည်။ ဝိဇ္ဇမာနေ၊ ရှိပါမှ။ ဝိပါကံ၊ အကျိုးကို။ ဒေတိ၊ ပေး၏။ အဘိညာ၊ အဘိညာဉ်ကုသိုလ်သည်ကား။ တာဒိသံ ဟေတုံ၊ ထိုသို့သောအကြောင်းကို။ အလဒ္ဓါ၊ မရ၍။ နဝိပစ္စတိ၊ အကျိုးမပေးနိုင်။

http://www.dhammadownload.com

အဘိညာဉ်သည် ပဋိသန္ဓေအကျိုးမပေးခြင်း။ ။အဘိညာ အကျိုးမပေးခြင်း၏ အကြောင်းကို ဆိုသော ထို စကားကို—

> ကေစိ ပန "သမာနဘူမိကတော အာသေဝနလာဘေန ဗလဝန္တာနိ စျာနာနိတိ တာနိ ဝိပါကံ ဒေန္တိ သမာပတ္တိဘာဝတော။ အဘိညာ ပန သတိပိ စျာနဘာဝေ တဒဘာဝတော တသ္မိံ တသ္မိံ အာရမ္မဏေ အာဝဇ္ဇနကာ ဝါတိ ဒုဗ္ဗလာ။ တသ္မာ ဝိပါကံ န ဒေတီ"တိ ဝဒန္တိ။ တံ အကာရဏံ ပုနပ္ပုနံ ပရိကမ္မဝသေန အဘိညာယပိ ဝသီဘာဝ သဒ္ဘာဝတော"။

ဟု-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အဖွင့် အနုဋ္ဌီကာ (နှာ-၁၀၁-၌) ပယ်၏။ မိမိနှင့်သဘောတူသော ပါဒက စျာန်ဝင် (၍ ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို ပေးခဲ့ပြီးဖြစ်) သောကြောင့် အဘိညာဉ် အကျိုးပေးခွင့် မရဟုဆိုသော ဝါဒကိုလည်း—

> တမ္မိ အကာရဏံ အဝိပါကဘာဝတော တာသံ—

ဟု ၎င်းအနုဋ္ဌီကာ (နှာ-၁၀၁-၌ပင်) ပယ်၏။ အဘိညာစေတနာသည် ကာမတရားစသည်ကို အာရုံပြု၏။ စတုတ္ထစျာန်သမာဓိ၏ အာနိသင်တည်း။ ထို့ကြောင့် နဝတ္တမ္မာရမ္မဏဝိပါက်ကို အကျိုးမပေး စသည်ဖြင့် အဘိညာ အကျိုးမပေးသည်ကို မူလဋ္ဌီကာ, အနုဋ္ဌီကာကိုဋ္ဌ များစွာဆို၏။

၁။ ပန၊ ကေစိဝါဒကိုဆိုအံ့။ ကေစိ၊ အချို့သောဆရာတို့သည်။ သမာနဘူမိကတော၊ တူသောဖြစ်ရာဘုံရှိသောတရားမှ။ အာသေဝနလာဘေန၊ အာသေဝနပစ္စည်းကို ရသဖြင့်။ စျာနာနိ၊ စျာန်တို့သည်။ ဗလဝန္တာနိ၊ အားရှိကုန်၏။ ဣတိတသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ တာနိ၊ ထိုစျာန်တို့သည်။ သမာပတ္တိဘာဝတော၊ သမာပတ်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝိပါကံ၊ ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို။ ဒေန္တိ၊ ပေးကုန်၏။

အဘိညာ ပန၊ အဘိညာဉ်သည်ကား။ စျာနဘာဝေ၊ စျာန်၏အဖြစ်သည်။ သတိပိ၊ ရှိသော်လည်း။ တဒဘာဝတော၊ ထိုအာသေဝနပစ္စည်းကို မရမရှိခြင်းကြောင့်။ တသ္မိံ တသ္မိံ အာရမ္မဏေ၊ ထိုထိုအာရုံ၌။ အာဝဇ္ဇနကာ၊ ညှို့သည်အာဝဇ္ဇနကမျှသာတည်း။ ဣတိတသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဒုဗ္ဗလာ၊ အားနည်းကုန်၏။ တသ္မာ၊ ထိုသို့အားနည်းသောကြောင့်။ ဝိပါကံ၊ ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို။ န ဒေတိ၊ မပေး။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝဒန္တိ၊ ဆိုကုန်၏။ တံ၊ ထိုအကြောင်းသည်။ အကာရဏံ၊ သင့်သောအကြောင်းမဟုတ်။ (ကသ္မာ၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူကား။) ပုနပ္ပုနံ၊ အဖန်ဖန်အထပ်ထပ်။ ပရိကမ္မဝသေန၊ ပရိကမ်၏အစွမ်းဖြင့်။ အဘိညာယပိ၊ အဘိညာဉ်၏လည်း။ ဝသီဘာဝသဒ္ဘာဝတော။ ဝသီဘော်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ (ကေစိဆရာတို့အကြောင်း ပြချက်ကိုသာ အနုဋ္ဌီကာက ပယ်ခြင်းဖြစ်သည်။ အဘိညာဉ်မှာ ပဋိသန္ဓေအကျိုးကိုမပေးနိုင်ဟူသောအချက်ကိုမူ မပယ်ချေ)။

http://www.dhammadownload.com

"ပဋ္ဌမံ ဈာနံ ဘာဝေတွာ"ဟူသော သဒ္ဒိဟ် (နှာ-၃၆) ၌ အဘိညာဉ်ကို ကြဉ်ရမည်။

အသညသတ်ဘုံ၌ ဖြစ်ပုံ။ ။"အသညသတ္တေသု ဥပပဇ္ဇန္တီ ကမ္မကိရိယဝါဒိနော တိတ္ထိယာ ဧဝ"ဋီကာကျော်(နှာ-၁၈၅)၌ ပြသည်နှင့်အညီ ကံ့ကဲ့၏အကျိုး ရှိ၏-ဟု ယူသော ပုထုဇဉ်တို့သည်သာလျှင် "သညာ ရောဂေါ, သညာ ဂဏ္ဍော, ဓီ စိတ္တံ့ ဓီ နာမံ"-ဟု နာမ်၌ အပြစ်ကိုရှုရှု၍ ဝါယောကသိုဏ်း၌ (ကောသဇ္ဇိမတိအားဖြင့် ပရိစ္ဆိန္နာကာသ ကသိုဏ်း၌) ပဋ္ဌမဈာန်ကို ပွါးလျက် အသညသတ်ဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်၏ဟု မှတ်။

တေ ပန ယေန ဣရိယာပထေန ဣဓ မရန္တိ၊ တေနေဝ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တန္တီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဋီကာကျော်၊နှာ-၁၈၆။

တေ ပန၊ ထိုအသညသတ္တဝါတို့သည်ကား။ ယေန ဣရိယာပထေန၊ အကြင် ဣရိယာပုထ်ဖြင့်။ ဣဓ၊ ဤလူ့ပြည်၌။ မရန္တိ၊ စုတိကုန်၏။ တေနေဝ၊ ထို ဣရိယာပုထ်ဖြင့်သာလျှင်။ တတ္ထ၊ ထိုအသညသတ်ဘုံ၌။ နိဗ္ဗတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ရကုန်၏။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ဤသို့မှတ်။

(သဒ္ဒိဟ် နှာ-၃၆-၌ 'အနာဂါမိနော'ပုဒ်နောင် ဝေသဒ္ဒါ၊ သုဒ္ဓါဝါသေသု'ပုဒ်နောင် စ သဒ္ဒါ ကျေသည်)။ ။ပဋ္ဌမဈာန်ကုသိုလ် တပါးတည်း ဖြစ်လျက် သဒ္ဓါစသော ဣန္ဒြေတို့၏ ဝေမတ္တအားဖြင့် သုဒ္ဓါဝါသငါးဘုံ၌ အသီးအသီး ဖြစ်ကြသည်။

သဗ္ဗမ္ပိ စေတံ တဿ တဿေဝ ဈာနဿ အာဝေဏိကဘူမိဝသေန ဝုတ္တံ၊ နိကန္တိယာ ပန သတိ ပုထုဇ္ဇနာဒယော ယထာလဒ္ဓဿ ဈာနဿ ဘူမိဘူတေ သုဒ္ဓါဝါသဝိဝဇ္ဇိတေ ယတ္ထ ကတ္ထစိ နိဗ္ဗတ္တန္တိ။ တထာ ကာမာဝေပိ ကာမာဝစရကမ္မဗလေန။ "ဣဇ္ဈတိ ဘိက္ခဝေ သီလဝတော စေတောပဏိဓိ ဝိသုဒ္ဓတ္တာ"တိ ဟိ ဝုတ္တံ။

ဣတ္ထိယောပိ ပန အရိယာ ဝါ အနရိယာ ဝါ အပိ အဋ္ဌသမာပတ္တိ-လာဘိနိယော ပြဟ္မပါရိသဇ္ဇေသုယေဝ နိဗ္ဗတ္တန္တိတိ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ။ ဋီကာကျော်၊ နှာ-၁၈၆။

ဗျာန်ရပုထုဇဉ် စသည်တို့ မိမိတို့ဖြစ်လိုရာဘုံ၌ ဖြစ်နိုင်ခြင်း။ ။သဗ္ဗမ္ပိ စ တေ၊ "ရူပါဝစရ-ကုသလံ ပန ပရိတ္တံ ဘာဝေတွာ"စသော ဤအလုံးစုံကိုလည်း။ တဿ တဿေဝ ဈာနဿ၊ ထိုထိုဈာန်၏သာလျှင်။ အာဝေဏိကဘူမိဝသေန၊ အသီးသောဘုံ၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်၏။ နိကန္တိယာ ပန၊ တောင့်တခြင်းသည်ကား။ သတိ၊

http://www.dhammadownload.com

ရှိသော်၊ ပုထုဇ္ဇနာဒယော၊ ပုထုဇ္ဇဉ်စသည်ဘို့သည်။ ယထာလဒ္ဓဿ စျာနဿ၊ ရတိုင်းသောစျာန်၏။ ဘူမိဘူတော၊ အကျိုးပေးရာဘုံဖြစ်၍ဖြစ်သော။ သုဒ္ဓါဝါသ-ဝိဝဇ္ဇိတော၊ သုဒ္ဓါဝါသမှကပါးသော။ ယတ္ထ ကတ္ထစိ၊ အမှတ်မဲ့သောဘုံ၌။ နိဗ္ဗတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

တထာ၊ ထို့အတူ။ ကာမဘဝေပိ၊ ကာမဘုံ၌လည်း။ ကာမာဝစရကမ္မပလေန၊ ကာမာဝစရကံစမ်းဖြင့်။ နိဗ္ဗတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဟိသစ္စံ၊ မှန်၏။ ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ သီလဝတော၊ သီလရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ စေတောပဏိဓိ၊ စိတ်၏ တောင့်တခြင်းသည်။ ဝိသုဒ္ဓတ္တာ၊ စင်ကြယ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဣဋ္ဌတိ၊ ပြည့်စုံ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်၏။

စျာန်ရမိန်းမတို့မှာ မိမိတို့လားရာပထမစျာန်ဘုံ စသည်တို့တွင် အနိမ့်ဆုံးဘုံ၌သာ ဖြစ်ရခြင်း

ပန၊အထူးကား။ဣတ္ထိယောပိ၊ မိန်းမတို့သည်လည်း။အရိယာဝါ၊ အရိယာဖြစ်ကုန်သော်ငင်း။ အနရိယာ ဝါ၊ ပုထုဇန်ဖြစ်ကုန်သော်ငင်း။ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိနိယောအပိ၊ သမာပတ်ရှစ်ပါးတို့ကို ရကုန်စေကာမူလည်း။ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇေသုယေဝ၊ အလုပ်အကျေး ဗြဟ္မာငယ်မျိုးတို့၌သာလျှင်။ နိဗ္ဗတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အဋ္ဌကထာယံ၊ သမ္မောဟဝိနောဒနီ အဋ္ဌကထာ(နှာ-၄၁၉)၌။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်၏။

'ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇေသုယေဝ'ဆိုသော်လည်း ပထမစျာန်ဘုံတွင် ရှေ့သာ မယူသင့်၊ ရသောစျာန် အကျိုးပေးရာဘုံတို့၌ အလုပ်အကျေး ဗြဟ္မာငယ်မျိုး၌ဖြစ်သည်ဟု ယူသင့်သည်။ သို့မှလည်း အထက်မဟဂ္ဂုတ်ကံတို့၏ ဂရုကံအဖြစ်သင့်နိုင်မည်။ "အထ ခေါ သော ဗြဟ္မာ အညတရံ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇံ အာမန္တေသိ" အစရှိသော ပါဠိဘော်ကိုလည်း ထောက်။

ပါကဋ္ဌာနစတုက္က ပြီး၏။

ကမ္မစတုက္ကလေးရပ်ရောစပ်ပုံမျှားနှင့် စက်လှည်ပုံ။ ။ဤကမ္မစတုက္က လေးရပ်ကို ရောစပ်သည်ရှိသော် ပထမကိစ္စစတုက္ကသည် ဒုတိယ ပရိယာယ စတုက္ကလည်း ဖြစ်သင့်၏။ တတိယာ ကာလစတုက္ကဋ္ဌ ဓမ္မသုံးပါးလည်း ဖြစ်သင့်၏။ စတုတ္ထ ဌာနစတုက္ကလည်း ဖြစ်သင့်၏။

ဒုတိယပရိယာယစတုက္ကဋ္ဌ ဂရုကံသည် ပရိယာယ်အားဖြင့် တတိယကာလစတုက္ကဋ္ဌ ရှေးသုံးပါးလည်း ဖြစ်သင့်၏။ စတုတ္ထဌာန စတုက္ကဋ္ဌ အကုသလ၊ ရူပါ၊ ရူပသုံးပါးလည်း ဖြစ်သင့်၏။

http://www.dhammadownload.com

၎င်း ဒုကိယပရိယာယစတုက္ကဒ္ဒ နောက်သုံးပါးသည် တတိယကာလစတုက္ကဒ္ဒ ပရိယာယ်အားဖြင့် အလယ်နှစ်ပါးလည်း ဖြစ်သင့်၏။ စတုတ္ထဌာနစတုက္ကဒ္ဒ ရှေးနှစ်ပါးလည်း ဖြစ်သင့်၏။

တတိယကာလစတုက္ကဒ္ဒ ပထမ, တတိယသည် စတုတ္ထဌာနစတုက္ကဒ္ဒ ရှေ့နှစ်ပါးလည်း ဖြစ်သင့်၏။ ၎င်း တတိယကာလစတုက္ကဒ္ဒ ဒုတိယ, စတုတ္ထသည် စတုတ္ထဌာနစတုက္ကလည်း ဖြစ်သင့်၏။

ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်ကို မှတ်လျက် ပထမ စတုက္ကဒ္ဒသာ ပါ၍ ဒုတိယစတုက္ကဒ္ဒ မပါသော ကံ စသည်ဖြင့် စက်လှည့်၍ ခွဲရမည်။

ဤသို့ ရောဟန်ကို ကျမ်းဂန်ဒ္ဒ မပြ၊ သဘောကျကိုသာ ရေးလိုက်သည်။ သင့်,မသင့်ကို ထောက်ချင့် ဆွေးနွေး မေးမြန်း ကြံဆကြလေဦး။

ဥပစ္ဆေဒက မရဏအဆုံးအဖြတ်။ ။မရဏုပ္ပတ္တိလေးပါးတို့တွင် ဥပစ္ဆေဒကမရဏကို ငရဲစသည်ဒ္ဒ မရအပ်ဟု "ဣဒံ ပန နေရယိကာနံ ဥတ္တရကုရုဝါသီနံ ကေသဉ္ဇိ ဒေဝါနဉ္ဇ နဟောတိ"ဟု ဋီကာကျော်(နှာ-၁၈၇) ဒ္ဒ ဆို၏။

ဣဒံ ပန၊ ဤဥပစ္ဆေဒကမရဏသည်ကား။ နေရယိကာနံ၊ ငရဲသူတို့အား၎င်း။ ဥတ္တရကုရုဝါသီနံ၊ မြောက်ကျွန်းသူတို့အား၎င်း။ ကေသဉ္ဇိ ဒေဝါနဉ္ဇ၊ အချိုနတ်တို့အား၎င်း။ နဟောတိ၊ မဖြစ်။

ဤဒ္ဒ ငရဲပြည်မှာ ဒေဝဒူတငါးပါးတို့ဖြင့် ယမမင်း စစ်ဆေးမေးမြန်းသည့်အခါ ကောင်းမှုကို သတိရ၍ ထိုခဏ လူ့ပြည် နတ်ပြည်သို့ စုတေပြန်လည်ခဲ့သောသူ[၁]။ ငရဲမီးလျံကို မြင်၍ ငရဲမီးသံကို ကြား၍ ကောင်းမှုကို အမှတ်ရသဖြင့် ထိုခဏ စုတေပြန်လည်ခဲ့သောသူ[၂]။ အဝီစိငရဲဒ္ဒ လူ့အရေအတွက်ဖြင့် ခုနှစ်ရက်သာခံ၍ စုတေပြီး နတ်ပြည်သို့ သွားသော မလ္လိကာမိဖုရား[၃] စသည်တို့၏ ကောင်းမှုကံကို ဥပစ္ဆေဒကကံဟု ဆိုသင့်ရကား "နေရယိကာနံ"ဟူသော ဋီကာစကားကို စဉ်းစား ဆင်ခြင်သင့်၏။

မြေမျိုရ၍ အဝီစိသို့ကျသော ဝသဝတ္တီ ဒုဿီမာရ်နတ်[၄]။ တာဝတိံသာ အဓမ္မနတ်[၅]။ သုံဗြဟ္မနတ်၏ မိဖုယားများဖြစ်သည့် ပန်းပင်ထက်က စုတေ၍

၁-၂။ ဥပရိပဏ္ဏာသ၊ ဌ၊ သုညတင်၊ ဒေဝဒူတသုတ်၊ နှာ-၁၆၆။ (မ၊ဌ၊၄၊၁၆၆။)

၃။ ဓမ္မပဒ၊ဌ၊ဒု၊ နှာ-၇၆၊ မလ္လိကာဒေဝီဝတ္ထု။

၄။ မူလပဏ္ဏာသ၊ နှာ-၄၁၃။ မူလပဏ္ဏာသ၊ ဌ၊ ဒု၊ နှာ-၃၁၅။

၅။ ဇာတက၊ဌ၊၄၊ နှာ-၁၀၁ (ကောဒသကနိပါတ်၊ ဓမ္မဒေဝပုတ္တဇာတ်)။

http://www.dhammadownload.com

အဝီစိသို့ကျသော နတ်သို့ငါးရာ[၁]။ စတုမဟာရာဇ်,တာဝတိံသာတို့၌ အချင်းချင်း စိတ်ဆိုး၍ သေသော မနောပဒေါသိကနတ်[၂]။ နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်လုံး၌ အပျော်အပါးအားကြီး၍ စားချိန်ကို လွန်သောကြောင့် သေသော ခိဋ္ဌာပဒေါသိကနတ်[၃]။ ဘေးမဲ့အလှူခံလာသော ရသေ့ငါးရာတို့ကို ပြစ်မှားသည်နှင့် ရောဂါစွဲကပ်၍ မကြာမီသေသော ဝေပစိတ္တိအသုရိန်နတ်မင်း[၄] စသည်တို့၏ သေရခြင်းသည် အကုသိုလ် ဥပစ္ဆေဒက ကံကြောင့် ဖြစ်ရကား တာဝတိံသာ အဝင်အပါ အသုရာပြည်နှင့်တကွ နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်လုံး၌ 'ကေသဉ္ဇိ ဒေဝါနဉ္ဇ'ဟု ဋီကာဆိုစရာ မရှိ။ သိကြားမင်းစသော တန်းခိုးကြီးသော နတ်များကို ယူလျှင် လူ့ပြည်၌လည်း ခုနှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် သေကြောင်းကြံ၍ မရသော ဃောသကသူဌေး[၅]။ ဘုန်းကံကြီးလှသောဇောတိက[၆] ဇဋိလ[၇] မေဏ္ဍကသူဌေး[၈]။ စကြဝတေး, မန္ဓာတ်မင်းစသည်တို့ကိုယူ၍ 'ကေသဉ္ဇိ မနုဿာနဉ္ဇ'ဟူ၍လည်း ဆိုရလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် ဗြဟ္မာတို့ကိုရည်၍ 'ကေသဉ္ဇိ ဒေဝါနဉ္ဇ'ဟု ဆိုသည်ဟူ၍ ယူသော် သင့်လျော်ရန် ရှိ၏။

ဤအန္တရကပ်၌ပင် ငါတို့ဘုရားအလောင်းတော်သည် အခါခါ အခေါက်ခေါက် ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ရောက်၍ ကံမကုန်မီ အသက်တမ်းမစေ့မီ အဓိမုတ္တိကာလံကိရိယာကို ပြု၍ လူ့ပြည်သို့ စုတေ ပြန်လည်လာသည် မဟုတ်လော၊ ဤမှနောက်ကို ဝိပါက်နာမကွန္ဓာ ကဋ္ဌတ္တာရုပ်တို့ မဖြစ်စေကုန်သတည်းဟု ဆောက်တည်၍ သေခဲ့သော ထိုအဓိမုတ္တိကာလံကိရိယာကို အာယုကွယ, ကမ္မကွယ, ဥဘယကွယ သုံးပါးမှ လွတ်သောကြောင့် ဥပစ္ဆေဒကမရဏ၌ သွင်းသင့်သည် မဟုတ်လောဟု မေးရန်ရှိပေ၏။

ဘုရားအလောင်းတို့သာ ကြီးမားသော ကုသိုလ်ပါရမီရှိန်စော် အာနုဘော်ကြောင့် အဓိမုတ္တိ ကာလံကိရိယာကို ပြု၍ ပါရမီဖြည့်ခြင်းငှါ လူ့ပြည်သို့

၁။ မူလပဏ္ဏာသ၊ ၌၊ ပ၊ သတိပဋ္ဌာနသုတ်၊ နှာ-၂၄၀။ (မ၊၌၊၁၊၂၄၀။) သဂါထာဝဂ္ဂ၊ ဒေဝပုတ္တသံယုတ်၊ သုဗြဟ္မသုတ်၊ နှာ-၁၀၃။ (သံ၊၌၊၁၊၁၀၃။)

၂။ သီလကွန်၊၌၊ နှာ-၁၀၅။

၃။ သီလကွန်၊၌၊ နှာ-၁၀၄။

၄။ သဂါထာဝဂ္ဂ၊ သက္ကသံယုတ်၊ သမုဒ္ဒကသုတ်၊ နှာ-၂၂၉။ ၎င်း၊၌၊၃၁၆၊၃၁၇။ သဂါထာဝဂ္ဂ၊ သက္ကသံယုတ်၊ သမ္မရိမာယာသုတ်၊ နှာ-၂၄၀။ ၎င်း၊ ၌၊ ၃၂၄။

၅။ ဓမ္မပဒ၊၌၊ပ၊နှာ-၁၁၀။

၆။ ဓမ္မပဒ၊၌၊ဒု၊နှာ-၄၃၆။

၇။ ဓမ္မပဒ၊၌၊ဒု၊နှာ-၄၄၀။

၈။ ဓမ္မပဒ၊၌၊ဒု၊နှာ-၂၃၂။

http://www.dhammadownload.com

လာနိုင်သည်၊ သူတပါးတို့ ထိုကဲ့သို့ မစုတေနိုင်။ ထို့ကြောင့် တရာတမ်း တသိန်း တမ်း အတွင်း၌ ပဋိသန္ဓေကုန်သော မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့သည် လူတို့အသက် တမ်းကို ငါးပုံ ပုံ၍ တပုံကို ပယ်တော်မူမြဲ ဓမ္မတာ အတိုင်း လေးအသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း ကာလပတ်လုံး ဖြည့်ဆည်းပူးတော်မူခဲ့သော ပါရမီတော်အလုံး စုရုံး၍ ထောက်ပံ့အကျိုးပေးကြသော ကုသိုလ်ကံတော်အတိုင်း နေရလျှင် သက်တော်အသင်္ချေ နေရလောက်သော ကံတော်ရှိလျက်နှင့် တရာတမ်းမှာ ပဋိသန္ဓေတော်မူသော ငါတို့မြတ်စွာဘုရားသည် 'ကာလဝသေန ပရိဏာမတိ' ဟူသော အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ (နှာ-၃၀၇) နှင့်အညီ သက်တော်တရာပင် မနေရသော်လည်း သက်ဇတော်ရှစ်ဆယ်ကို ဘုရားရှင်တို့၏ အာဝေဏိက သက်တမ်းတော်အသီးယူ၍ သက်တမ်းစေ့သဖြင့် အာယုက္ခယမရဏာဖြင့်သာ ပရိနိဗ္ဗာန်စံယူတော်မူသည်ဟု ဆိုရသကဲ့သို့ ဝေဟပ္ဖုလ်တိုင်အောင် ဆယ်ဘုံသော ရူပါဝစရ ဗြဟ္မာပြည်သို့ ရောက်ကုန်သော ဘုရားအလောင်းတို့လည်း ဗြဟ္မာ့သက်တမ်း စေ့အောင် ကြာရှည်နေမြဲ ဓမ္မတာမဟုတ်၍ အနည်းငယ်မျှသာ နေခဲ့၍ အာဝေဏိကသက်တမ်းစေ့သဖြင့် အာယုက္ခယ မရဏာအားဖြင့်ပင် စုတေခဲ့သည်ဟု ကြံစည်တွေးဆဖြေဆိုရန်အကြောင်းရနိုင်ဆု၏။ ဤသို့လျှင် 'ကေသဉ္စိ ဒေဝါနဉ္စ' ဟူသော ဋီကာ၌ ဗြဟ္မာကို ယူရလျှင် သင့်လျော်ရန် ရှိပေ၏။

တနည်းလည်း—ကြီးမားသော ပါရမီရှိန်စော် အာနုဘော်သည် မြွောက်ကော် ချီးမြှင့်အပ်သော အဓိမုတ္တိကုသိုလ်စိတ်တော်သည် အကျိုးပေးဆဲဖြစ်သော ရူပါဝစရဂရုကံကို ဖြတ်၍ ဥပစ္ဆေဒက ကံဖြင့် စုတေခဲ့သည်ဟု ဆိုလျှင်လည်း ကျန် ဗြဟ္မာဆယ်ဘုံကို 'ကေသဉ္စိ ဒေဝါနံ' အရ၌ ယူသော် သင့်လျော်ရန် ရှိ၏။

အဓိမုတ္တိကာလံကိရိယာကို အာယုက္ခယမရဏာ၌၊ တနည်း—ဥပစ္ဆေဒက မရဏာ၌ သွင်း၍ ယူသော် ယုတ်စေ။

သဋ္ဌာယတနဝဂ္ဂ ဝေဒနာသံယုတ် (နှာ-၄၂၀)၊ အဂ်ုတ္တရအဋ္ဌကနိပါတ် ပါဋိတော်တို့၌ ဝေဒနာရောဂါဖြစ်ကြောင်း ရှစ်ပါး၊ မိလိန္ဒပဉှာ (နှာ-၂၉၁) ၌ သေခြင်းရှစ်ပါးဟူ၍လာသော ဝါတသမုဋ္ဌာန်, ပိတ္တသမုဋ္ဌာန်, သေမ္ဟသမုဋ္ဌာန်, သန္နိပါတိက, ဥတုဝိပရိဏာမဇ, ဝိသမပရိဟာရဇ, သြပက္ကမိက, ကမ္မဝိပါကဇ ရှစ်ပါးတို့တွင် ကမ္မဝိပါကဇဟူသော ဥပစ္ဆေဒကမရဏမှ ကြွင်းသော သေခြင်းခုနစ်ပါးတို့ကို ဤမရဏုပ္ပတ္တိလေးပါး၀ယ် အဘယ် မရဏုပ္ပတ္တိ၌ သွင်းမည်နည်းဟူမူ—"ဂဇ္ဈော ဟိ ဝါတေန ပါဏကေဟိ ကမ္မုနာ စာတိ တိဟိ ကာရဏေဟိ ဝိနဿတိ" ဟူ၍ သီလက္ခန်ဓဋီကာ (နှာ-၉၁) ၌ လာသော (လေ့, ပိုး, ကမ္မ၊

၁။ နိဒါနဝဂ္ဂ၊ ၎၊ အနုမတဂ္ဂသံယုတ်(ဝေပုလ္လဟဠတသုတ်)၊နှာ-၁၄၉။

http://www.dhammadownload.com

တိဝိဓ၊ ဂဗ္ဗ ပျက်ကြောင်းတည်း) ဟူသော ကိုယ်ဝန်ပဋိသန္ဓေ ပျက်ကြောင်း သုံးပါးတို့တွင် လေ, ပိုးနှစ်ပါးကြောင့် ပျက်ရာဌ်လည်း—

ဝိနယဋ္ဌကထာယံ ပန ဝါတေန ပါဏကေဟိ ဝါ ဂဗ္ဘော ဝိနဿန္တော
ကမ္မံ ဝိနာ န ဝိနဿတီတိ အဓိပ္ပါယေန တမညတြ ဒ္ဒီဟာကာရေဟီတိ ဝုတ္တံ။

ဟု-ငှင်း သီလက္ခန် ဋီကာသစ်(နှာ-၃၇၅)စသည် လာတိုင်း ကံမကင်းနိုင်။ ကံနှင့် ပေါင်းဖက်၍ လေ, ပိုးတို့ ဖျက်သည်ကို အသာဓာရဏနည်းဖြင့် 'ဘေရီသဒ္ဒေါ, ယဝကုံရော' ဟူသကဲ့သို့ 'ဝါတေန ပါဏကေဟိ' ဆိုသည်ဟု ယူရသည့်ပမာ မိလိန္ဒ-ပဥ္ဟာ အကာလ မရဏပဥ္ဟ (နှာ-၂၉၁၊ ၂၉၂)၌လည်း—

ဇိဃစ္ဆာယ ပိပါသာယ၊ အဟိဒဋ္ဌော ဝိသေန စ။
အဂ္ဂိ ဥဒက ဃတ္တီဟိ၊ အကာလေ တတ္ထ မီယတိ။

ဟူသော အကာလမရဏခုနစ်ပါး။

ဝါတပိတ္ထေဟိ သေမှေန၊ သန္နိပါတဥတူဟိ စ။
ဝိသမောပက္ကမ ကမ္မေဟိ၊ အကာလေ တတ္ထ မီယတိ။

ဟူသော တနည်း အကာလမရဏ ရှစ်ပါးတို့ကို ကံမကင်း၍ ဥပစ္ဆေဒက မရဏုပ္ပတ္တိ၌ပင် သွင်းရသည်၏အဖြစ်ကို—

ဣဓ မဟာရာဇ ယော ပုဗ္ဗေ ပရေ ဇိဃစ္ဆာယ မာရေတိ။ သော ဗဟူနိ ဝဿသတသဟဿာနိ ဇိဃစ္ဆာယ ပရိပီဋ္ဌိတော ဆာတော။ပ။ ဇိဃစ္ဆာယ-ယေဝ မရတိ ဒဟရောပိ မဇ္ဈိမောပိ မဟလ္လကောပိ။ ဣဒမ္ပိ တဿ အသာ-မယိကမရဏံ။

စသည်ဖြင့် တိုက်ရိုက်ပင် ရှေ့ခုနစ်ပါး၌ မိန့်ဆိုလျက်ရှိသည်။ နောက်ရှစ်ပါး၌လည်း နည်းယူ၍ သိသင့်၏။ ထို့ကြောင့် သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၌လာသော မရဏုပ္ပတ္တိ လေးပါးမှလွတ်သော သေခြင်းမည်သည် တစုံတခုမျှ မရှိဟူ၍ မှတ်အပ်၏။

ကိုယ်ဝန်ပျက်ခြင်း ၃-ပါး။ ။ဟိသစ္စံ၊ မှန်၏။ ဂဗ္ဘော၊ သူငယ်ကိုယ်ဝန် ပဋိ-သန္ဓေသည်။ ဝါတေန၊ ဖောက်ပြန်သောလေ ကြောင့်ငှင်း။ ပါဏကေဟိ၊ ပိုးတို့ကြောင့်ငှင်း။ ကမ္မုနာ စ၊ ဥပစ္ဆေဒက ကံ ကြောင့်ငှင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တီဟိ၊ သုံးပါးကုန်သော။ ကာရဏေဟိ၊ အကြောင်း တို့ကြောင့်။ ဝိနဿတိ၊ ပျက်၏။

သေချိန်ကာလမဟုတ်ပဲ သေခြင်း ၇-ပါး၊ ၈-ပါး။ ။ဇိဃစ္ဆာယ၊ ဆာလောင် ခြင်းကြောင့်ငှင်း။ ပိပါ-သာယ၊ ရေမွတ်သိပ်ခြင်းကြောင့်ငှင်း။ အဟိဒဋ္ဌော၊ မြွေကိုက်အပ်သည်ဖြစ်၍

http://www.dhammadownload.com

၎င်း။ ဝိသေန စ၊ အဆိပ်ကြောင့်၎င်း။ အဂ္ဂိ, ဥဒက, သတ္တီဟိ၊ မီး, ရေ, လှန်လက်နက်တို့ကြောင့်၎င်း။ တတ္ထ တာဒိသေ၊ ထိုသို့သဘောရှိသော။ အကာလေ၊ အာယု, ကမ္မ, ဥဘယခိဏ် သေချိန်ကာလ မဟုတ်သည်၌။ မီယတိ၊ သေပျက်ရ၏။

ဝါတ ပိတ္တေဟိ၊ လေ,သည်းခြေတို့ကြောင့်၎င်း။ သေမှေန၊ သလိပ်ကြောင့်၎င်း။ သန္ဒိပါတဥတူဟိ စ၊ (လေ,သည်းခြေ,သလိပ်)သုံးပါးပေါင်းစု, အချမ်းအပူ ဥတုတို့ကြောင့်၎င်း။ ဝိသမော'ပက္ကမ ကမ္မေဟိ၊ ကိုယ့်အားနှင့် မမျှအောင်ပြုခြင်း, မိမိ သူတပါးတို့၏ လုံလ, ဥပစ္ဆေဒကကံ တို့ကြောင့်၎င်း။ တတ္ထ၊ ထိုသို့သဘောရှိသော။ အကာလေ၊ သေချိန်ကာလ မဟုတ်သည်၌။ မီယတိ၊ သေပျက်ရ၏။

မရဏာသန္ဒဝိထိနှင့် ပဋိသန္ဓေစိတ်။ ။"ဝိထိစိတ္တာဝသာနေ"ဟူရာ၌—"ကာမ-ဘဝတော စဝိတ္ဝာ တတ္ထေဝ ဥပ္ပဇ္ဇမာ-နာနံ တဒါရမ္မဏပရိယောသာနာနိ, သေသာနံ ဇဝနပရိယောသာနာနီတိ ဓမ္မာနုသာရဏိယံ ဝုတ္တံ"-ဟု ဋီကာကျော် (နှာ-၁၈၉)၌ ဆို၏။ ။ဇဝန, တဒါရမ္မဏနှစ်ဝါရပင် ရ၏ဟု 'သခ်ါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ'အဖွင့် သမ္မောဟဝိနောဒနီ အဋ္ဌကထာ(နှာ-၁၄၉၊၁၅၀)တို့၌ လာတိုင်း မှတ်။

"အဝိဇ္ဇာနုသယ ပရိက္ခိတ္တေန"စသည်၌—

အဝိဇ္ဇာ တဏှာ သခ်ါရ၊ သဟဇေဟိ အပါယိနံ။
ဝိသယာဒီနဝစ္ဆာဒံ၊ နာမနံ ခိပနမ္ပိ စ။

အပ္ပဟီနေဟိ သေသာနံ၊ ဆာဒနံ နာမနမ္ပိ စ။
ခိပကာ ပန သခ်ါရာ၊ ကုသလာဝ ဘဝန္တိဟ။

ဋီကာကျော် (နှာ-၁၈၉-၁၉၀) လာတိုင်းမှတ်။ (အနက် ရှေး ၁၀၃-နှာ၌ သမ္မန်ခဲ့ပြီ။)

သခ်ါရ အရကိုလည်း 'သခ်ါရေနာ'တိ ကုသလာ,ကုသလကမ္မေန ကမ္မသဟ-ဇာတ ဖဿာဒိ ဓမ္မသမုဒါယေန စုတိအာသန္ဒ ဇဝနသဟဇာတေန ဝါ[၁]-ဟု ဋီကာကျော်(နှာ-၁၈၉-၌)ဖွင့်တိုင်း မှတ်။

'ဥပ္ပဇ္ဇမာနမေဝ ပတိဋ္ဌာတိ'၌ ပဲ့တင်သံ, ဆီမီးလျှံ, တံဆိပ်ရေးတို့ကဲ့သို့ မှတ်။

၁။ သခ်ါရေနာတိ၊ သခ်ါရေနဟူသည်ကား။ ကမ္မသဟဇာတ ဖဿာဒိ ဓမ္မသမုဒါယေန၊ ကံနှင့်တကွဖြစ်သော ဖဿစသော တရားအပေါင်းရှိသော။ ဝါ၊ တနည်းကား။ စုတိအာသန္ဒ-ဇဝန သဟဇာတေန၊ စုတိ၏အနီးဖြစ်သော ဇောနှင့်တကွဖြစ်သော။ ကုသလာ ကုသလ-ကမ္မေန၊ ကုသိုလ်, အကုသိုလ်ကံသည်။ (သခ်ါရအရ ကုသိုလ်ကံ, အကုသိုလ်ကံကိုယူ)

http://www.dhammadownload.com

မရဏာသန္နဝီထိ၏အာရုံ။ ။'ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏေသု'၌—

မနောဒ္ဓါရေ ဂတိနိမိတ္တဝသေန ပဋ္ဌဒ္ဓါရေ ကမ္မနိမိတ္တဝသေန။

'ပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂါနမ္ပိ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏတာ လဿတီ'တိ မနောဒ္ဓါရေ တာဝ ပဋိသန္ဓိယာ စတုန္နဉ္စ ဘဝင်္ဂါနံ။ ပဋ္ဌဒ္ဓါရေ ပန ပဋိသန္ဓိယာဝ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏဘာဝေါ လဿတိ"။ (ဋီကာကျော် နှာ-၁၉၀)

ဓမ္မာနုသာရဏီကျမ်း၌ ဆိုတိုင်း တဒါရုံအဆုံးရှိသော ဝီထိကိုသာ ချ၍ အလွန်ဆုံး ဘဝင်လေးချက်တွင် ရှေ့ ပစ္စုပ္ပန်အာရုံရသည်။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ဋ္ဌ၊ နှာ-၁၅၀-၁၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ဒု၊ နှာ-၁၈၁ လာတိုင်း ဇောအဆုံးဂို့သော ဝီထိကို ချမူကား မနောဒ္ဓါရ၌ ဘဝင်ခြောက်ချက် ပစ္စုပ္ပန်အာရုံ ရ၏။

'ဆဒ္ဓါရဂ္ဂဟိတံ'၌—

ကမ္မနိမိတ္တံ ဆဒ္ဓါရဂ္ဂဟိတံ။ ဂတိနိမိတ္တံ ဆဋ္ဌဒ္ဓါရဂ္ဂဟိတန္တိ ယထာသမ္ဘဝံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ (ဋီကာကျော် နှာ-၁၉၁)

ကမ္မနိမိတ္တံ၊ ကမ္မနိမိတ်ကို။ ဆဒ္ဓါရဂ္ဂဟိတံ၊ ခြောက်ဒ္ဓါရဖြင့် ယူအပ်၏။ ဂတိနိမိတ္တံ၊ ဂတိနိမိတ်ကို။ ဆဋ္ဌဒ္ဓါရဂ္ဂဟိတံ၊ ခြောက်ခုမြောက်သော မနောဒ္ဓါရဖြင့် ယူအပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ယထာသမ္ဘဝံ၊ ဖြစ်ထိုက်သည်အားလျော်စွာ။ ယောဇေတဗ္ဗံ၊ ယှဉ်အပ်၏။

'ဆဒ္ဓါရဋ္ဌ ဆဋ္ဌဒ္ဓါရဋ္ဌ ဆဒ္ဓါရာနိ'ဟု ဝိရုဓေကသိသ် ပြုစေလိုသည်။ ဤအရာဝယ် ကာယဒ္ဓါရ, ဝစီဒ္ဓါရဟူသော ဝိညတ် နှစ်ပါးဖြစ်ရာ၌ ဝီထိကျပုံကို သရုပ်သဒ္ဒါနှင့်တကွ အသေအချာ သိစေခြင်းငှါ ဝဇီရာရာမဆရာတော်မေးရာ ဆရာ ဖြေဆိုဆုံးဖြတ်အပ်သော 'သသဲက်ဝိနိစ္ဆယ'ကို သွင်း၍ ပြဦးအံ့။

သသက်ဝိနိစ္ဆယ

ဝိညတ္တိဂ္ဂဟဏဝီထိသဘောအကျယ်

အထ ပန နာလမ္ဘိတာပိ ဝိညတ္တိ ကာယိက ကရဏဂ္ဂဟဏသ္မာ စ ပစ္စယော ပုရိမသိဒ္ဓသမ္ဘန္ဓဂ္ဂဟဏောပနိဿယဝသေန သာဓိပ္ပါယဝိကာရဘူတဝဏ္ဏဂ္ဂဟဏာနန္တရံ ပဝတ္တမာနဿ အဓိပ္ပါယဂ္ဂတဿ အဓိပ္ပါယသဟဘူဝိကာရာ-

---

၁။ ပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂါနမ္ပိ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏတာ·လဿတီတိ၊ ပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂါနမ္ပိ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏတာ လဿတိ ဟူသည်ကား။ မနောဒ္ဓါရေ၊ မနောဒ္ဓါရ၌။ တာဝ၊ ရှေးဦးစွာ။ ပဋိသန္ဓိယာ စ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ဌာင်း။ စတုန္နံ၊ ၄-ပါးကုန်သော။ ဘဝင်္ဂါနဉ္စ၊ ပဋိသန္ဓေနောင် ဆက်၍ ဖြစ်သော ဘဝင်စိတ်တို့၏ဌာင်း။ (ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏဘာဝေါ၊ ပစ္စုပ္ပန်အာရုံ၏အဖြစ်ကို။ လဿတိ၊ ရအပ်၏။) ပဋ္ဌဒ္ဓါရေ ပန၊ ပဋ္ဌဒ္ဓါရ်၌ကား။ ပဋိသန္ဓိယာဝ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏သာလျှင်။ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏဘာဝေါ၊ ပစ္စုပ္ပန်အာရုံ၏အဖြစ်ကို။ လဿတိ၊ ရအပ်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဘာဝေ အဘာဝတော။ ဧဝံ သတိ ဝဏ္ဏဂ္ဂဟဏာနန္တရေန ဥဒကာဒိဂ္ဂဟဏေနေဝ တာလပဏ္ဏာဒိသညာဏာကာရော ဝိယ ဝဏ္ဏဂ္ဂဟဏာနန္တရေန အဓိပ္ပါယဂ္ဂဟဏေနေဝ ဝိညတ္တိ ပါကဋာ ဟောတီတိ "ဣဒဉ္ဆိဒဉ္စ ဧသ ကာရေတိ မညေ"တိ အဓိပ္ပါယဝိဇာနနေနေဝ ဝိညတ္တိယာ ဒ်ညာတတာ ဝုတ္တာ။ ။ဓမ္မသင်္ဂဏိ-မူလဋီကာပါဠိ(နှာ-၇၃။)

ကာယဝိညတ်ဖြစ်ပုံ ဝိထိ ၃-ဆင့်။ ။ပန၊ တနည်းမူကား။ နာလမ္ဗိတာပိ၊ အာရုံပင် ထင်ရှားတပ်တပ်မပြုအပ်သော်လည်း။ ဝိညတ္တိ၊ ဝါယောဓာတ္ဝာဓိက စိတ္တဇဘုတ်တို့၏ လှုပ်ရှားခြင်း ဝိကာရသဘာဝ ကာယဝိညတ်သည်။ ကာယိက ကရဏဂ္ဂဟဏာဿ စ၊ 'ကာယဒ္ဒါရိကစိတ္တကြိယာ' ဟူသော အလိုကို မှတ်ယူခြင်း၏လည်း။ ပစ္စယော၊ အကြောင်းဖြစ်နိုင်သည်။ အထ ဟောတိ၊ အကယ်၍ ဖြစ်ငြားအံ့။ ကသ္မာ၊ အဘယ့်ကြောင့် ဖြစ်ငြားအံ့ဟု ဆိုသနည်း ဟူမူ။ ပုရိမသိဒ္ဓ သမ္မန္ဓဂ္ဂဟဏောပနိဿယ ဝသေန၊ ရှေးကာလတပါးက ထင်ရှားပြီးပြေခဲ့သော သင်္ကေတ ပညတ်အစပ်ကို ယူမှတ်ခြင်းအကြောင်းရင်း ဥပနိဿယ၏ အစွမ်းဖြင့်။ သာဓိပ္ပါယ ဝိကာရဘူတဝဏ္ဏဂ္ဂဟဏာနန္တရံ၊ အလိုဆန္ဒ ဝိကာရန္ဒစ်ပါးနှင့်တကွ ဖြစ်၍ဖြစ်သော အဆင်းကို ယူသော စက္ခုဝိညာဏဝီထိ, တဒနုဝတ္တိကဒ်ထိ နှစ်ဝီထိ၏ အခြားမဲ့၌။ ပဝတ္တမာနဿ၊ ဖြစ်သော။ အဓိပ္ပါယဂ္ဂဟဏဿ၊ အလိုကို ယူသော သုဒ္ဓမနောဒ္ဒါရိက တတိယဝီထိစိတ်၏။ အဓိပ္ပါယသဟဘုဝိကာဆာဘာဝေ၊ အလိုနှင့်တကွ ဖြစ်လေ့ရှိသောလှုပ်ရှားဖောက်ပြန်ခြင်း အကြောင်းရင်း မရှိလတ်သော်။ အဘာဝတော၊ မဖြစ်နိုင်ကောင်းသောကြောင့်တည်း။

ဝေသတိ၊ ဤသို့ အာရုံမပြုအပ်သော ဝိညတ်သည်ပင် ကိုယ်ဖြင့် ပြအပ်သော အလိုဆန္ဒကို သိခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်နိုင်ခဲ့သည်ရှိသော်။ ဝဏ္ဏဂ္ဂဟဏာနန္တရေန၊ ထန်းရွက်စသည်တို့၏ အဆင်းကို ယူသော စက္ခုဝိညာဏဝီထိ, တဒနုဝတ္တိက မနောဒ္ဒါရိကဝီထိ နှစ်ဝီထိ၏ အခြားမဲ့၌ ဖြစ်သော။ ဥဒကာဒိဂ္ဂဟဏေနေဝ၊ ရေစသည်ကို ယူသော သုဒ္ဓမနောဒ္ဒါရိကတတိယဝီထိဖြင့် သာလျှင်။ တာလပဏ္ဏာဒိသညာဏာကာရော၊ ထန်းရွက်စသည်နှင့် စပ်သော အမှတ်သင်္ကေတ အခြင်းအရာသည်။ ပါကဋ္ဌောဝိယ၊ တမင် အာရုံမပြုပဲသူ့အလိုလို အသိဉာဏ်တွင် ထင်ရှားလာသကဲ့သို့။ ဝဏ္ဏဂ္ဂဟဏာနန္တရေန၊ လက်စသည်၏ အဆင်းကိုယူသော နှစ်ဝီထိ၏အခြားမဲ့၌ ဖြစ်သော။ အဓိပ္ပါယဂ္ဂဟဏေနေဝ၊ အလိုကိုယူသော သုဒ္ဓမနောဒ္ဒါရိက တတိယဝီထိဖြင့်သာလျှင်။

၁။ အနုဋီကာ၊၁၊၇၃။ (သဓကန္တာရဏဲ၌ ရေရှိသည့်နေရာကို သိစေရန် ထန်းရွက်ကို တံခွန်ထူ၍ အမှတ်အသားပြထားသည်။ ထန်းရွက်ကို မြင်သဖြင့် မမြင်ရသေးသည့် ရေရှိသည်ကို သိသော တတိယသုဒ္ဓမနောဒ္ဒါရိဝီထိဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုသည်။)

http://www.dhammadownload.com

ဝိညတ္တိ၊ ဝိညတ်သည်။ ပါကဋ၊ ထင်ရှား၍လာသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ "ဣဒဉ္ဆိဒဉ္စ သေ ကာရေတိ မညေ"တိ၊ ဟူသောပါဠိဖြင့်။ အဓိပ္ပါယ-ဝိဇာနနေနေဝ၊ အလိုကိုသိခြင်းဖြင့်သာလျှင်။ ဝိညတ္တိယာ၊ ဝိညတ်၏။ ဝိညာ-တတာ၊ သိအပ်သည်၏အဖြစ်ကို။ ဝုတ္တာ၊ အဋ္ဌကထာဆရာမြတ် မိန့်ဆိုအပ်၏။

ဤ၌ "နာလမ္ဗိတာပိ" ဆိုသော်လည်း "အထ ပနာတိ အာဒိနာ ဝိညတ္တိယာ အနုမာနေန ဂဟေတဗ္ဗတံ ဒဿေတိ"။ အထ ပနာတိအာဒိနာ၊ အထ ပန စသော စကားဖြင့်။ ဝိညတ္တိယာ၊ ဝိညတ်၏။ အနုမာနေန၊ ဆင်သောအားဖြင့်။ ဂဟေ-တဗ္ဗတံ၊ ယူအပ်သည်၏အဖြစ်ကို။ ဒဿေတိ၊ ပြ၏-ဟု အနုဋ္ဌီကာ (နှာ-၇၉) ၌ လာရှိရကား အထင်အရှား မသိ၊ မထင်မရှား သိသည် အာရုံပြုသည်ကို ယူအပ်၏။ ထိုသို့ ဝိညတ်ကို သိပါမှသာလျှင် ဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပက စိတ်ဟူသော အလို အဓိပ္ပါယကို သိကြနိုင်သည်။ ထိုသို့ဝိညတ်ကို အာရုံပြုအပ်ပါလျက် "နာလမ္ဗိတာပိ ဝိညတ္တိ"ဟု မူလဋ္ဌီကာ ဆိုသည်ကား နွားဇြပ်ကို မြင်လျှင် နွားဇာတ်နှင့် နွားဇြပ်တို့၏ အစပ် သမ္ဗန်သည် မသိသာ မထင်ရှားရကား ပဝတ္တနိမိတ်သို့ သွင်းရှု မရေတွက်အပ်သကဲ့သို့ မနောဒ္ဒါရဝီထိ၏ အာရုံဖြစ်သော ဝိညတ်သည်လည်း အကူးအစပ်မျှ ဖြစ်၍ မပြခန်း မသိသာ။ နောက် အဓိပ္ပါယဂဟဏ ဝီထိစိတ် ဖြစ်သည်ကို ထောက်ဆမှ ရှေး၌ ဝိညတ္တိဂဟဏစိတ် ဖြစ်ဟန်ရှိ၏။ ဟု အနုမာန အားဖြင့်သာ သိရသောကြောင့် အဗ္ဗောဟာရိက[1]အရာသို့ ချ၍ "နာလမ္ဗိတာပိ ဝိညတ္တိ"ဟု ဆိုသည်။

ထို့ကြောင့်ပင် ဝစီဘေဒသဒ္ဒါ ဝိဇ္ဇာစိတ်အစဉ်ကို ပြရာ၌ ဝိညတ္တိဂဟဏဝီထိကို မပြမူ၍ "သဒ္ဒံ ပထမစိတ္တေန"စသည်ဖြင့် မိန့်ကြလေကုန်သည်။ 'ဝစီဃောသာ-နုသာရေန' စသောဂါထာ အဖွင့်မျှားဌီလည်း ဝိညတ္တိဂဟဏဝီထိစိတ်ကို အမြွက်မျှ မဆိုကြကုန်။ သို့သော်လည်း ဝိညတ္တိဂဟဏဝီထိစိတ်ကား ဖြစ်၏ဟု ယူမှ "ဝိညာ-ပနတ္တာ ပနေသာ ဝိညတ္တီတိ ဝုစ္စတိ"။ "ဝိညေယျတောပိ ပန ဝိညတ္တိယေဝနာမ" ဟူသော အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ (နှာ-၁၂၅-၁၂၆။) "ဉာပကော စ ဟေတု ဉာပေတဗ္ဗမတ္ထံ သယံ ဉာတောယေဝ ဉာပေတိ"။ ဟူသော ဓမ္မသင်္ဂဏီ-အနုဋ္ဌီကာ (နှာ-၇၉) တို့နှင့်ညီအံ့သည်။

ဝိညတ်အဓိပ္ပါယ်။ ။အနက်ကား—ဝိညာပနတ္တာ ပန၊ သိစေတတ်သော ကြောင့်ကား။ သော၊ ဤကိုယ်အမူအရာကို။ ဝိညတ္တိတိ၊ ဝိညတ်ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ဆိုအပ်၏။ ပန၊ စင်စစ်ကား။ ဝိညေယျတောပိ၊ သိအပ်သောကြောင့်လည်း။ ဝိညတ္တိယေဝ နာမ၊ ဝိညတ်မည်သည်သာတည်း။ ။

၁။ အဗ္ဗောဟာရိက=(အ+ဝေါဟာရ+ဣက) = မပြောပလောက်ခြင်း၊ အရေး မထားလောက်၊ မမူလောက်။

http://www.dhammadownload.com

ဉာပကော စ ဟေတု၊ ဉာပကဟိတ်မည်သည်လည်း။ သဃံ၊ မိမိကို။ ဉာတောယေဝ၊ သိအပ်သော်သာလျှင်။ ဉာပေတဗ္ဗံ၊ သိစေအပ်သော။ အတ္ထံ၊ အကျိုးကို။ ဉာပေတိ၊ သိစေတတ်၏။

ကာယဝိညတ်ဝိထိများဖြစ်ပုံ။ ။လက်ယပ်၍ ခေါ်ငင်ကြရာ ထိုကာယဝိညတ် ဖြစ်ရာ၌—

သဒ္ဒံ ပထမစိတ္တေနာ၊ တီတံ ဒုတိယစေတသာ။
နာမံ တတိယစိတ္တေန၊ အတ္ထံ စတုတ္ထစေတသာ။

ဟူသော မဏိသာရမဉ္ဇူသာ (ဆဋ္ဌမူ ဒု၊ နှာ-၄၇၂၊) နည်းပြဂါထာနှင့်အညီ

၁။ ဖန္ဒမာန ပစ္စုပ္ပန် ဝဏ္ဏာယတန[၁]ကို အာရုံပြု၍ စက္ခုဝိညာဏဝီထိတခု။

၂။ ထိုအတိတ် ဝဏ္ဏာယတနကို အာရုံပြု၍ တဒနုဝတ္တိကမနောဒွါရဝီထိတခု။

၃။ ထိုအတိတ် ဝဏ္ဏာယတနကိုပင် ဆုံးဖြတ်သောအားဖြင့် ထပ်၍ သိပြန်သော ဒုတိယ တဒနုဝတ္တိက ဝိနိစ္ဆယမနောဒွါရဝီထိတခု။

ဤနောက် ဝီထိ(တကိယဝီထိ)ကား မဏိမဉ္ဇူ(ဒု၊ နှာ-၁၄၂,၄၇၂)၌ ဆို၏။ စိတ်၏ လဟုပရိဝတ္တိ ဖြစ်ရကား ဆိုတိုင်းပင် ဖြစ်သင့်ရာ၏။ နည်းပြဂါထာ၌ကား တီတံ ဒုတိယစေတသာ-တွင် သွင်းအပ်၏။

ထို့နောင် အောက်သို့ စဉ်းငယ်ချွေ၍ ဥပါဒ်သော ဖန္ဒမာန ပစ္စုပ္ပန် ဝဏ္ဏာယတန, အတိတ် ဝဏ္ဏာယတနတို့ကို အာရုံပြု၍ ထိုအတူ သုံးဝီထိ။ ထိုနည်းတူ အောက်အောက်ဌာနသို့ စဉ်းငယ် စဉ်းငယ် ချွေပြောင်း၍ ဥပါဒ်သော ဖန္ဒမာန-ဝဏ္ဏာယတနတို့ကို အာရုံပြု၍ သုံးဝီထိ အလှည့်စီ၊ လက်ယပ်သည့်အခါ မျက်စိတမှိတ်ခန့် ကြာလျှင် ကုဋေတသိန်းခန့် နှစ်မှိတ်ခန့်ကြာလျှင် ကုဋေနှစ်သိန်းခန့် စိတ္တက္ခဏတို့ဖြင့် ဖြစ်သည်ကို သဘောတူ ပေါင်းစု၍ သုံးဝီထိဟု ဆိုအပ်၏။

ထိုတွင် ပဋ္ဌဒွါရဝီထိချင်း ဆက်၍ မကျကောင်းဟု အဋ္ဌကထာ ရှိရကား စက္ခုဒွါရဝီထိမှာ တလှည့်ကို တကြိမ်သာ။ တဒနုဝတ္တိကမနောဒွါရဝီထိတို့ကား ဇာတ်တူဝီထိ အများပင် ဖြစ်သင့်ရာ၏။

စတုတ္ထမနောဒွါရဝီထိ။ ။ဤသို့လျှင် စက္ခုဝိညာဏဝီထိ, တဒနုဝတ္တိကဝီထိ, ဝိနိစ္ဆယဝီထိ သုံးခုတို့၏ အကြိမ်ကြိမ်ဖြစ်၍ အထက်အရပ်မှ အောက်တမိုက်ခန့် တထွာခန့် တတောင်ခန့် အရပ်တိုင်အောင် လှုပ်ရှား

၁။ ဖန္ဒမာန=လှုပ်ရှားသော+ဝဏ္ဏာယတန=အဆင်း။

http://www.dhammadownload.com

သော လက်ခ်ံတည်သော ဝဏ္ဏာယတနတို့၏ အပေါင်းအစုဟူသော သမူဟာ-ကာရ ပညတ်ကို အာရုံပြု၍ စတုတ္ထ သုဒ္ဓမနောဒွါရဝီထိ ဖြစ်၏။ ဤဝီထိကား.... ဒုက္ခရ, တျက္ခရသဒ္ဒါဘိုဉ်လာသော သာရတ္ထဒီပနီ, အဘိဓမ္မာဝတာရ ဋီကာ (ဒု၊နှာ-၃၀၃)နည်းတည်း။

မဏိမဉ္ဇူဋ္ဌ မဆိုသော်လည်း ယပ်သေ့လက်၏ အထက်မှာ မြင်တဲ့ချေ့, အောက်မှာ မြင်တဲ့ချေ့ဖြစ်သော ဖန္ဒမာနဝဏ္ဏာယတနတို့ကို ပေါင်းစုထောက်ဆမှ ဝိကာရအခြင်းအရာဝိညတ်ကို သိနိုင်မည်ဖြစ်၍ ၁စီဝိညတ်အရာ ဒုတ္တိအက္ခရသဒ္ဒါတို့၌ သာရတ္ထဒီပနီ, အဘိဓမ္မာဝတာရဋီကာလာ သမူဟာကာရ ပညတ္တာရမ္မဏ သုဒ္ဓမနောဒွါရဝီထိကို ဤကာယဝိညတ္တိအရာ၌လည်း နည်းယူသင့်သည်ပင်။

ပဉ္စမ မနောဒွါရဝီထိ။ ။ထို့နောင် ဝါယောဓာတ္ဝါဓိက စိတ္တဇဘုတ်တို့၏ လှုပ်ရှားသောအခြင်းအရာ အာကာရပညတ် ကာယ-ဝိညတ်ကို အာရုံပြု၍ ပဉ္စမသုဒ္ဓမနောဒွါရဝီထိ ဖြစ်၏။ ၎င်းဝီထိကို စတုတ္ထဟု မဏိမဉ္ဇူ။ (ဒု၊ နှာ-၁၄၂,၄၇၂) ဆို၏။ ။ဤ၌ တဒနုဝတ္တိကဝီထိတို့ကို စက္ခု-ဝိညာဏဝီထိ၌ သင်္ဂြိဟ်၍ သမူဟာကာရ ပညတ္တာရမ္မဏဝီထိကိုလည်း အဗ္ဗော-ဟာရိကပြု၍—

> စိတ္တဿ ပန လဟုပရိဝတ္တိတာယ စက္ခုဝိညာဏဝီထိယာ အနန္တရံ မနောဝိညာဏေန ဝိညာတမ္မိ စလနံ စက္ခုနာ ဒိဋ္ဌံ ဝိယ မညန္တိ အဝိသေသ-ဝိဒုနော—

ဟု ဓမ္မသင်္ဂဏိ-မူလဋီကာ (နှာ-၇၂)၌ မိန့်သည်။

စိတ္တဿ ပန၊ စိတ်၏ကား။ လဟုပရိဝတ္တိတာယ၊ လျင်မြန်သော အပြန်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ စက္ခုဝိညာဏဝီထိယာ၊ စက္ခုဝိညာဏဝီထိ၏။ အနန္တရံ၊ အခြားမဲ့၌။မနောဝိညာဏေန၊ မနောဝိညာဉ်ဖြင့်။ဝိညာတမ္ပိ၊ သိအပ်သည်လည်း ဖြစ်သော။ စလနံ၊ လှုပ်ခြင်းကို။ စက္ခုနာ၊ မျက်စိဖြင့်။ ဒိဋ္ဌံ ဝိယ၊ မြင်အပ်သကဲ့သို့။ အဝိသေသ ဝိဒုနော၊ ရွှေနောက်စိတ်တို့၏အထူးကို မသိတတ်ကုန်သော အန္ဓဗာလတို့သည်။ မညန္တိ၊ မှတ်ထင်မှောက်မှားကြကုန်၏။

ကာယဝိညတ်ကို ၅-ဝီထိအားဖြင့် သိခြင်း။ ။ဤသို့လျှင် ကာယဝိညတ်ကို သိသော ဝီထိတို့အောင် စက္ခုဝိညာဏဝီထိ, တဒနုဝတ္တိကဝီထိ, ဝိနိစ္ဆယဝီထိ, သမူဟာကာရဂ္ဂဟဏဝီထိ, ဝိညတ္တိဂ္ဂဟဏဝီထိအားဖြင့် ငါးဝီထိ ဖြစ်သတည်း။

http://www.dhammadownload.com

ဤဂါထာများလည်း အကြမ်းသာတည်း။ အနုစိတ်လိုမူကား—

တဇ္ဇောပါဒါသမူဟဉ္စ၊ သန္တတိ အတ္ထသင်္ကေတံ။
ဒဗ္ဗပညတ္တိမာလမ္ဗ၊ ဝဒန္တေ ဝတ္တတေ စိတ္တံ။

ဟူသော ဂါထာကို နည်းမှီ၍ 'ဝစီဃောသာနုသာရေန' စသော ဂါထာအဖွင့် အထက်ပစ္စည်းပိုင်းအဆုံးတွင် ဆိုသည့် ဝိထိများကို သွင်းလျက် အကျယ်တဝင့် အနုစိတ်၍ သိအပ်၏။

ကာယဝိညတ်ဖြစ်ပုံကို သိသော ဝိထိ ၃-မျိုး။ ။ထို့နောင် လက်ကို အောက်သို့ လှုပ်လျင် ခေါ်သည်ဟု (၁) ရှေးဦးမှတ်ဘူးသော သင်္ကေတပညတ်ကို အာရုံပြု၍ မနောဒွါရသင်္ကေတဝိထိ ၁-ခု။ (၂) ထိုသင်္ကေတပညတ်နှင့် ယခုလှုပ်သည်ကို (ဆက်စပ်) ရောစပ်သော အားဖြင့် အစပ်သမ္မန်ကို အာရုံပြုသော မနောဒွါရ သမ္မန္နဝိထိ ၁-ခု။ (၃) ဤ လက်ကို အောက်သို့ လှုပ်သည်ဟု ဆုံးဖြတ်သော မနောဒွါရ ဝိနိစ္ဆယဝိထိ ၁-ခု။ ဤဝိထိသုံးမျိုးတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသုံးဝိထိဖြစ်လင့်သည်ကို—

ပုရိမသိဒ္ဓသမ္မန္နဂုဟာဏောပ' နိဿယဝသေန"ဟူသော ဓမ္မသင်္ဂဏီ-မူလဋီကာ (နှာ-၇၃။)

သောတာလမ္ဗနမာပန္နော၊ သင်္ကေတေန ဝဝတ္ထိတော။
အတ္ထဿ ဉာပကော သဒ္ဒေါ၊ နာသန္တေ ကာရဏဒွယေ။

ဟူသော ဘေဒစိန္တာ နည်းပြဂါထာ (ဂါထာအမှတ် ၁၁)ကို မှီ၍ ဖွဲ့စီအပ်သော

စက္ခွာလမ္ဗနမာပန္နော၊ သင်္ကေတေန ဝဝတ္ထိတော၊
ဆန္ဒဿ ဉာပကော ဝဏ္ဏော၊ နာသန္တေ ကာရဏဒွယေ။

ဟူသော ရုစနာဂါထာ။

ဇနယိတ္ဝာန သမ္ဗန္ဓံ၊ ကြိယာ ကာစိ နိဝတ္တတေ။
သုယျမာနေ ကြိယာသဒ္ဒေ၊ သမ္ဗန္ဓော ဇာယတေ ကွစိ။

ဟူသော ဘေဒစိန္တာဋီကာ၊ လူနှစ်ယောက် ဒြဗ်ကို မြင်လျင် ပေးခြင်း၊ ယူခြင်း စသော ကြိယာကို ကြံ၍ သမ္ဗန်ကို သိပြီးမှ သား, အဘဒြပ်ဟု ဆုံးဖြတ်ဉာဏ် ဖြစ်သည်များကို ထောက်၍ ယုံကြည်အပ်၏။

သောတာလမ္ဗနံ၊ သောတဝိညာဏ်၏ အာရုံအဖြစ်သို့။ အာပန္နော၊ ရောက်သော။ သင်္ကေတေန၊ လောကအမှတ်ဖြင့်။ ဝဝတ္ထိတော၊ ပိုင်းခြားမှတ်သားအပ်ဘူးသော။ သဒ္ဒေါ၊ သဒ္ဒါသည်။ အတ္ထဿ၊ အနက်ကို။ ဉာပကော၊ သိစေတတ်

http://www.dhammadownload.com

၏။ ကာရဏဒ္ဒယေ၊ အကြောင်းနှစ်ပါးသည်။ အသန္တေ၊ မရှိလတ်သော်။ နဉ်ပကော၊ မသိစေတတ်။ (နောက်ဂါထာ နည်းတူ။)

စက္ခာလမ္ဗနံ၊ စက္ခုဝိညာဏ်၏ အာရုံ အဖြစ်သို့။ ဆန္ဒဿ၊ အလိုဆန္ဒကို။ ဝဏ္ဏော၊ အဆင်းသည်။-ဟုအနက်ပေး။

ကာစိ ကြိယာ၊ အချို့ကြိယာသည်။ သမ္မန္ဓံ၊ မူလသမ္မန်ကို။ ဇနယိတ္ဝာန၊ ဖြစ်စေပြီး၍။ နိဝတ္တတေ၊ နှစ်လေ၏။ ကစိ၊ အချို့သောအရာ၌။ ကြိယာသဒ္ဒေ၊ ကြိယာသဒ္ဒါကို။ သုယျမာနေ၊ ကြားအပ်သည်ရှိသော်။ သမ္မန္ဓော၊ ပဝတ္တိသမ္မန်သည်။ ဇာယတေ၊ ဖြစ်၏။

ဤသုံးဝိထိကျပြီးမှ "ဤသူ ငါ့ကို ခေါ်သည်, လာစေလိုသည်"ဟု အလိုကို သိသော အဓိပ္ပါယဂ္ဂဟဏ စတုတ္ထဝိထိ ဖြစ်၏။ ယခင် ငါးဝိထိနှင့် ပေါင်းလျှင် နဝမဝိထိဟု ဆိုအပ်၏။

မဏိမဉ္ဇူဋ္ဌကား တဒနုဝတ္တိက မနောဒ္ဓါရ နှစ်ဝိထိကို စက္ခုဝိညာဏဝီထိဋ္ဌ သွင်း၍ သမူဟကဝီထိ, သင်္ကေတဝီထိ, သမ္မန္ဓဝီထိ, ဝိနိစ္ဆယဝီထိတို့ကိုလည်း အဗ္ဘောဟာရိကပြု၍—

"အဓိပ္ပါယော ပန ဝိညတ္တိဝဇ္ဇာနနာနန္တရံ ပဉ္စမ မနောဒ္ဓါရိကဇဝနေဟိ ဝိညာယတိ"—

ဟု ဆို၏။ (မဏိသာရမဉ္ဇူ၊ ဒု၊ နှာ-၁၄၂)

အဓိပ္ပါယော ပန၊ အလိုကိုကား။ ဝိညတ္တိဝဇ္ဇာနနာနန္တရံ၊ ဝိညတ်ကိုသိသည်၏အခြားမဲ့၌။ ပဉ္စမ မနောဒ္ဓါရိက ဇဝနေဟိ၊ ငါးခုမြောက်သော မနောဒ္ဓါရိက ဝိထိဇောစိတ်တို့ဖြင့်။ ဝိညာယတိ၊ သိအပ်၏။

ဓမ္မသင်္ဂဏီ မူလဋ္ဌိကာ (နှာ-၇၃)၌ကား အကြား ခုနစ်ဝိထိလုံးကိုပင် အဗ္ဘောဟာရိကပြု၍—

"သာဓိပ္ပါယဝိကာရ ဘူတဝဏ္ဏဂ္ဂဟဏာနန္တရံ ပဝတ္တမာနဿ အဓိပ္ပါယဂ္ဂဟဏဿ အဓိပ္ပါယသဟဘူဝိကာရဘာဝေ အဘာဝတော"ဟု မိန့်၏။

သင်္ဂဟဂါထာ

စက္ခုဝိညာဏ် တဒနု-ဝိနိစ္ဆယ် သမူဟက်။
ဝိညတ္တိညူ စ သင်္ကေတ်၊ သမ္မန္ဓ် ပုန နိစ္ဆယ်။
အဓိပ္ပါယညူတိ နဝ၊ စိတ္တာနိ ဇာယရေ ကမာ။

http://www.dhammadownload.com

ကာယဝိညတ်၏အဓိပ္ပါယ်ကိုသိစေသော ဝီထိ ၉-ပါး။ ။စက္ခုဝိညာဏ်၊ စက္ခုဝိညာဏဝီထိဂင်း။

တဒနု၊ တဒနုဝတ္တိကမနောဒ္ဓါရဝီထိဂင်း။ ဝိနိစ္ဆယ်၊ ဝိနိစ္ဆယတဒနုဝတ္တိက မနောဒ္ဓါရဝီထိဂင်း။ သမူဟက်၊ သမူဟက သုဒ္ဓမနောဒ္ဓါရဝီထိဂင်း။ ဝိညတ္တိညူစ၊ ဝိညတ္တိဝိဇာနနဝီထိဂင်း။ သင်္ကေတ်၊ သင်္ကေတဝိဇာနနဂီထိဂင်း။ သမ္မန္ဓ်၊ သမ္မန္ဓဝီထိဂင်း။ ပုန၊ တဖန်။ နိစ္ဆယ်၊ နိစ္ဆယဝီထိဂင်း။ အဓိပ္ပါယညူ၊ အဓိပ္ပါယဂ္ဂဟဏဝီထိဂင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ နဝ၊ ကိုးပါးကုန်သော။ စိတ္တာနိ၊ ဝီထိစိတ်တို့သည်။ ကမာ၊ အစဉ်အတိုင်း။ ဇာယရေ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟဒီပနီ[၁]၌ကား—

"တဥ္ဇ ဇာနနံ ဟတ္ထစလနာဒီသု ဝိပ္ပန္ဒမာနကာယေန အဓိပ္ပါယဂ္ဂဟဏ-တတိယမနောဒ္ဓါရိက ဇဝနာနန္တရံ သာမညဝိဒူဟိ အဝိညာယမာနန္တရေဟိ စတုတ္ထမနောဒ္ဓါရိကဇဝနေဟိ ဂယှမာနံ ဟုတ္ဓာ ဇာနာတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ"[၂]—

ဟု ဆို၏။ အဓိပ္ပါယ်ကို သိပြီးမှ ဝိညတ်ကို တဖန် သိပြန်သော အနုမာနဝီထိကို ရည်၍ ဆိုမူ သင့်ရာ၏။ သို့မဟုတ်က "ဉပကော စ ဟေတု ဉပေတဗ္ဗမတ္ထံ သယံ ဉတောယေဝ ဉပေတိ"ဟူသော ဓမ္မသင်္ဂဏီ အနုဋ္ဌီကာ (နှာ-၇၉)စသည် နှင့် မည်။

ကာယဝိညတ် ပြီး၏။

ဝစီဝိညတ်ဝီထိများ

ဝစီဝိညတ်၌လည်း 'ဃဋ္ဌ'ဟူသောသဒ္ဒါကို ရွတ်ဆိုရာ—

ဧကမတ္တော ဘဝေ ရဿော၊ ဒ္ဓိမတ္တော ဒီဃ ဥစ္စတေ။
တိမတ္တော တု ပ္လုတော ဥေယျော၊ ဗျဥ္ဇနဥ္ဇ'ဒ္ဓမတ္တကံ။

၁။ စလင်းဆရာတော်ဟူ၍ဂင်း, ပန်းလွှားဆရာတော်ဟူ၍ဂင်း ထင်ရှားသည့် ဆရာတော် (အရှင်သီလာစာရ)ပြုစုသော ကျမ်းဖြစ်သည်။

၂။ တဥ္ဇ ဇာနနံ၊ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကို သိခြင်းကိုလည်း။ ဟတ္ထစလနာဒီသု၊ လက်လှုပ်ခြင်း အစရှိသည်တို့၌။ ဝိပ္ပန္ဒမာနကာယေန၊ လှုပ်ရှားသောစောပနကာယ ကာယဝိညတ်ဖြင့်။ အဓိပ္ပါယဂ္ဂဟဏ တတိယမနောဒ္ဓါရိက ဇဝနာနန္တရံ၊ အဓိပ္ပါယ်ကိုယူသော သိသော တတိယမနောဒ္ဓါရိကဇော၏ အခြားမဲ့၌။ သာမညဝိဒူဟိ၊ သာမညကို သိကုန်သော။ အဝိညာယမာနန္တရေဟိ၊ အနက်ထူးကိုမသိကုန်သောသူတို့သည်။ စတုတ္ထမနောဒ္ဓါရိကဇဝနေဟိ၊ စတုတ္ထမနောဒ္ဓါရိကဇောတို့ဖြင့်။ ဂယှမာနံ၊ ယူအပ် သိအပ်သည်။ ဟုတ္ဓာ၊ ဖြစ်၍။ ဇာနာတိ၊ သိ၏။ ဣတိ။ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သိအပ်၏။

http://www.dhammadownload.com

အသံတို့-ရှည်။ ။ကေမတ္တော၊ တမတြာကာလသည်။ ရဿော၊ ရဿမည်သည်။ ဘဝေ၊ ဖြစ်၏။ ဒွိမတ္တော၊ နှစ်မတြာခန့်ရှိသော ကာလကို။ ဒီဃ=ဒီဃော၊ ဒီဃဟူ၍။ ဥစ္စတေ၊ ဆိုအပ်၏။ တိမတ္တော တု၊ သုံးမတြာရှိမူကား။ ပ္လုတော၊ပလုတ်ဟူ၍။ ဥေ ယျော၊ သိအပ်၏။ ဗျဉ္ဇနဉ္ဇ၊ ဗျည်းသက်သက်သည်လည်း။ အဒ္ဓမတ္တကံ၊ မတြာခွဲကာလရှိ၏။

ဟူသော သက္ကတသဒ္ဒါကျမ်းများလာ ဂါထာ—

"သဒ္ဒံ ပထမစိတ္တေန"စသော နည်းပြဂါထာ—

ကေစ္ဆရာကာလ၌ ကုဋ္ဌေတသိန်းခန့်မျှ စိတ်ဖြစ်၏ဟု "ကေစ္ဆရက္ခဏေ ကောဋိသတသဟဿာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ"။ ကေစ္ဆရက္ခဏေ၊ လက်ဖျစ်တစ္ဂက် စ္ဂက်သောခဏ၌။ ကောဋိသတသဟဿာနိ၊ ကုဋ္ဌေတသိန်းမျှလောက်သော စိတ်တို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်၏။ ဟူ၍လာသော နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ် ၁ စသော အဋ္ဌကထာ—

အခြေခံ ဝိထိ ၃-ခုတို့ များစွာဖြစ်ခြင်း။ ။အပုံ အစု အလုံး အခဲ ရကောင်းလျှင် ဝါဟ(လှည်း)ပေါင်း အရာ မကသော စပါးပုံထက်ပင် ကြီးမား များမြင့်ရာ၏ဟု လာသော မိလိန္ဒပဥာ၂တို့နှင့်အညီ ဝိထိတို့၏ အကြားအကြား၌ ကျသော ဘဝင်အတွက်ကို နုတ်၍ ဝဒန္တ ပုဂ္ဂိုလ်(ပြောသူ)၏ ကုဋ္ဌေ အရာ, အထောင် မကသော မနောဒ္ဒါရိက ဇောဝိထိ စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည် ဖြစ်စေအပ်သော ကုဋ္ဌေ အရာ, အထောင် မကသော သဘာဂ သဒ္ဒတို့ နဘေထပ် ပေါင်းစပ်၍ဖြစ်သော 'ဃ'ဟူသော တခုသော ရဿအက္ခရာ ပစ္စုပ္ပန်, အတိတ် သဒ္ဒါ အစိတ်အစိတ်ကို အာရုံပြု၍ သောတဒ္ဒါရဝိထိ, တဒနုဝတ္တိက မနောဒ္ဒါရဝိထိ, တဒနုဝတ္တိကဝိနိစ္ဆယဝိထိ သုံးခုတို့သည် အလှည့်စီ ကုဋ္ဌေ ထောင်,ရာ မက ဖြစ်ကုန်၏။

စတုတ္ထဝိထိ။ ။ထို့နောင်"ပထဝီဓာတ္ဒာဓိကစိတ္တဇဘုတ်တို့၏ ကမ္မဇဘုတ်တို့နှင့် ထိခတ်ခြင်း ထိခတ်ကြောင်း အခြင်းအရာ ဃဋ္ဌနာကာရပ္ပဝတ္တဘူတဝိကာရ ဟူသော အာကာရပညတ် ဝစီဝိညတ်ကို အာရုံပြု၍ သုဒ္ဓမနောဒ္ဒါရ စတုတ္ထဝိထိ ဖြစ်၏"ဟု မဏိမဉ္ဇူဆို၏။ "ယင်း စတုတ္ထဝိထိ၏ အာရုံဖြစ်သော ဝိညတ်ကို စေတောပရိယာယအဘိညာ ဝဒယဗ္ဗယ ဝိပဿနာဉာဏ်ကို့ကို မရ၍ ပုဗ္ဗာပရ စိတ္တဘေဒကို မသိနိုင်ကြသော အဝိဘေသဝိဒု ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကား သောတဝိညာဏ်ဖြင့်ပင် ကြားရသည် မှတ်ထင်ကြကုန်၏"ဟု မူလဋ္ဌိကာ စသည် ဆို၏။

၁။ သံ-ဋ္ဌ၊၂။၉၂။ သံ၊ဋ္ဌီ၊ ၂၊၂၅၁။ ၂။ မိလိန္ဒ၊ ၁၀၉။

http://www.dhammadownload.com

ကာယဝိညတ်၌ ပြခဲ့သော သမူဟကဝိထိကိုကား ဤဝစီဝိညတ်အရာ အက္ခရာတလုံးတည်း၌ မရနိုင်ကောင်းသေး မှတ်၊ ယင်း စတုတ္ထဝိထိဖြင့် သိအပ်သောကြောင့် "ဝိညေယျတောပိ ပန ဝိညတ္တိယေဝ နာမ"ဟု အဋ္ဌသာလိနီ (နှာ-၁၂၆)၌ မိန့်၏။

မူလဋီကာ(နှာ-၇၂)၌လည်း—

ကာရေတိ မညေတိ ဧတေန သဒ္ဒဂ္ဂဟဏာနုသာရေန ဂဟိတာယ ဝိညတ္တိယာ ယံ ကရဏံ ဝိညာတဗ္ဗံ။ တဿ ဝိဇာနနေန ဝိညတ္တိယာ ဝိညာတတ္တံ ဒဿေတိ"—

ဟု မိန့်၏။

ကာရေတိ မညေတိ ဧတေန၊ 'ကာရေတိ မညေ' ဟူသော ဤပါဠ်ဖြင့်။ သဒ္ဒဂ္ဂဟဏာနုသာရေန၊ အသံကိုယူခြင်းကို အစဉ်ပျောက်သဖြင့်။ ဂဟိတာယ၊ ယူအပ်သော။ ဝိညတ္တိယာ၊ ဝိညတ်ဖြင့်။ ယံ ကရဏံ၊ အကြင်ဝစီဒ္ဒါရိကစိတ်၏ အမူအရာဟူသော အလိုကို။ ဝိညာတဗ္ဗံ၊ သိအပ်၏။ တဿ၊ ထိုအလိုကို။ ဝိဇာနနေန၊ သိသဖြင့်။ ဝိညတ္တိယာ၊ ဝိညတ်ကို။ ဝိညာတတ္တံ၊ သိအပ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကို။ ဒဿေတိ၊ ပြ၏။

ယင်းသို့ မိမိကို သိအပ်ပါမှသာ နောင် အဓိပ္ပါယဂ္ဂဟဏဝိထိစိတ် ဖြစ်နိုင်ရကား "ဝိညာပနတ္တာ ပနေ'သာ ဝိညတ္တိတိ ဝုစ္စတိ"ဟု အဋ္ဌသာလိနီ (၄၊၁၂၅)၌ မိန့်၏။ ယင်း အနုဋီကာ (နှာ-၇၉)၌လည်း "ဉာပကော စ ဟေတု ဉာပတေဗ္ဗမတ္ထံ သယံ ဉာတောယေဝ ဉာပေတိ"ဟု မိန့်၏။ ထို့ကြောင့် "နာလမ္ဗိတာပိ ဝိညတ္တိ"ဟူသော မူလဋီကာကို မိမိ၏ ရှေ့နောက်စကား အဋ္ဌကထာ,အနုဋီကာ စကားများနှင့် မဆန့်ကျင်အောင်, ကာယဝိညတ်၌ ဆိုခဲ့ပြီးသော နည်းဖြင့် ယူသင့်သည်။

သမူဟာကာရပညတ်ဝိထိနှင့် နာမပညတ်ဝိထိ။ ။ဤသို့ ဃ-အက္ခရာ၌ လေးဝိထိဖြစ်သကဲ့သို့ ဋ-အက္ခရာ၌လည်း လေးဝိထိဖြစ်၏။ ထို့နောင် ဃ-နှင့် ဋ-ကို ပေါင်းစုသိမ်းယူသောအားဖြင့် သာရတ္ထဒီပနီ, အဘိဓမ္မာဝတာရ ဋီကာလာ သမူဟာကာရပညတ်ကို အာရုံပြု၍ သမူဟကာရက နဝမ မနောဒ္ဒါရဝိထိ၊ ထို့နောင် ပေါင်းစုအပ်ပြီးသော ဃဋ-ဟူသော နိစ္စသဒ္ဒါ နာမပညတ်ကို အာရုံပြု၍ ဒသမ မနောဒ္ဒါရဝိထိဖြစ်၏။

အက္ခရာတလုံးအတွက် နာမဝိထိဖြစ်ပုံ။ ။ဂေါ-စသော ဧကက္ခရသဒ္ဒါကိုကြားရာ၌ကား ၎င်းနာမဝိထိသည် ပဥ္ဇမ-ဝိထိဖြစ်၏။ သင်္ဂြိုဟ်၌ကား အကြားဝိထိတို့ကို အဗ္ဗောဟာရိကပြု၍ "ဝစီ-ဃောသာနုသာရေန၊ သောတဝိညာဏဝိထိယာ"စသည်ဖြင့် ဆို၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝေါဟာရနာမပညတ်နှင့် ဒြပ်ကို အာရုံပြုသော အတ္ထဝိထိ ၂-ပျိုး ထို ဒသမဝိထိ နောင် "ဝေါဟာရတ္ထောဝ သဒ္ဒတ္ထော၊ ဘာဝတ္ထော တေန ဒီပိတော" ဟူသော ဘေဒစိန္တာဂါထာ (၃၉၄) နှင့်အညီ အိုးဟူသော ဝေါဟာရတ္ထကို အာရုံပြု၍ မနောဒ္ဒါရဝိထိ တမျိုး၊ အိုး-ဒြပ်တည်းဟူသော ဘာဝတ္ထကို အာရုံပြု၍ မနောဒ္ဒါရဝိထိ တမျိုး ဖြစ်၏။

ဝိထိအစဉ် ၄-ဆင့်, ၅-ဆင့်ယူပုံ။ ။ထိုနည်းတူ ကေဝါကျန္တောဂတ ပဒတိုင်း, ပဒတိုင်း ဝိထိကျ၍ တဝါကျလုံး ဆိမ်းကျုံးမိသည့်အခါ ကာယဝိညတ်၌ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းအတူ သင်္ကေတဝိထို, သမ္မန္ဝိထို, နိစ္ဆယဝိထိ သုံးခု ကျပြီး၍ "ဣဒမေ'သ ကာရေတိ မညေ"ဟု သိသော အဓိပ္ပါယဂ္ဂဟဏဝိထိဖြစ်၏။ ဤဝိထိကို ပဋ္ဌမဝိထိဟု မဏိမဉ္စူ (၃၊ နှာ-၁၄၂) ဆို၏။ အကွရတလုံးနှင့် ပြီးသောအရာကို ယူအပ်၏။

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟဒီပနီ-ဆရာကား သောတဝိညာဏဝိထို, တဒနုဝတ္တိကမနောဒ္ဒါရဝိထိ နှစ်ခု နောက်၌ အဓိပ္ပါယဂ္ဂဟဏဝိထိကို တတိယ, ဝိညတ္တိဇာနနဝိထိကို စတုတ္ထဟု ရှေနောက် ပြောင်းပြန်ဆို၏၊ ယုတ္တိမရှိ။

ဝိထိအစဉ် ၁၀-ဆင့်ဖြင့် အသံတခု၏အဓိပ္ပါယ်ကိုသိရခြင်း။ ။ဤသို့လျှင် ကေကွရ သဒ္ဒါကို ကြား ရာ၌ ဝိထိစိတ် အစဉ်ကား—

သင်္ဂဟဂါထာ

သောတဝိညာဏံ တဒနု၊ ဝိနိစ္ဆယံ ဝိဉ္စ တ္တိကံ။
နာမံ အတ္ထဉ္စ သင်္ကေတံ၊ သမ္မန္နံ ပုန နိစ္ဆယံ။
အဓိပ္ပါယညူတိ ဒသ၊ စိတ္တာနိ ဇာယရေ ကမာ [၁]။

သောတဝိညာဏံ၊ သောတဝိညာဏ ဝိထိစိတ်၎င်း။ တဒနု၊ တဒနုဝတ္တိက မနောဒ္ဒါရဝိထိစိတ်၎င်း။ ဝိနိစ္ဆယံ၊ ဝိနိစ္ဆယ တဒနုဝတ္တိက မနောဒ္ဒါရဝိထိစိတ်၎င်း။ ဝိဉ္စ တ္တိကံ၊ ဝိညတ်ကို သိသော သုဒ္ဓမနောဒ္ဒါရ ဝိထိ၎င်း။ နာမံ၊ နာမပညတ္တိ ဝိထိ၎င်း။ အတ္ထဉ္စ၊ ဝေါဟာရ,ဒြပ်နက်ကိုသိသော အတ္ထဝိထိ၎င်း။ သင်္ကေတံ၊ သင်္ကေတပညတ္တိဝိထိ၎င်း။ သမ္မန္နံ၊ သမ္မန္န ဝိထိ၎င်း။ ပုန၊ တဖန်။ နိစ္ဆယံ၊ နိစ္ဆယဝိထိ၎င်း။ အဓိပ္ပါယညူ၊ အလိုကို သိသော ဝိထိစိတ်၎င်း။ ဣတိ၊

၁။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟဒီပနီစသည်တို့၌လာသော အချက်များကို အကျဉ်းချုံးထားသည့် ဂါထာ ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ဤသို့။ ဒသ၊ ဆယ်ပါးကုန်သော။ စိတ္တာနိ၊ ဝီထိစိတ်တို့သည်။ ကမာ၊ အစဉ် အတိုင်း။ ဇာယရေ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

ဒွက္ခရ,တျက္ခရ စသည်ကို ကြားရာ၌ကား— ရှေးလေးဝီထိကို သဘောတူ အမည်တူ ပေါင်း၍ ဝိညတ္တိဂ္ဂဟဏ,နာမဂ္ဂဟဏ နှစ်ဝီထိ အကြား၌ သမူဟာ-ကာရဂ္ဂဟဏဝီထိကို သွင်း၍ တဆဲ့တဝီထိ စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်၏။ ။ဤ စကားလည်း အကြမ်း သာတည်း။ အနုစိတ်လိုမူကား အထက်၌ "ဝစီဃော-သာနုသာရေန" စသော ဂါထာအဖွင့်တွင် ပြအပ်သော ဝီထိများကို လျော်ရာ သွင်းလျက် ကျယ်ဝန်းစွာ အနုစိတ်၍ သိအပ်၏။

မဟာနေရုသမံ မူလ- ဋ္ဌီကာဒိ ံ သုဋ္ဌု ပီဋ္ဌိယ။
မေဒိနီမသိယာ လိခ်ျ၊ ပဿေ သသက်နိစ္ဆယံ။

မဟာနေရုသမံ၊ နေရုမည်သီး ရွှေတောင်ကြီးနှင့် အလားတူသော။ မူလ-ဋ္ဌီကာဒိ ံ၊ မူလဋ္ဌီကာ အစရှိသော ကျမ်းကို။ သုဋ္ဌု၊ ကောင်းစွာ။ ပီဋ္ဌိယ၊ ညှစ်ယူ၍။ မေဒိနီမသိယာ၊ တောင်ဆီမင်ဆေးဖြင့်။ လိခ်ျ၊ ရေးသားစီရင်အပ်သော။ သသက်နိစ္ဆယံ၊ လဝန်းငွေရိပ် သိကြားနှိပ်သည့်၊ ယုန်ရေးတံဆိပ်နှင့် တူသော အဆုံးအဖြတ်ကို။ ပဿေ၊ ရှုရာ၏။

သသက်ဝိနိစ္ဆယ ပြီး၏။

ဤတွင် ဘုံခန်း နိဋ္ဌိတံ။

http://www.dhammadownload.com

၆-ရုပ်ပိုင်း

၁၁-ရူပသရူပဝိဘာဂနည်း

ဣဒါနိ ရူပသရူပဝိဘာဂနယော ဝုစ္စတေ။

ရုပ်မည်ပုံ။ ။ရုပ္ပတီတိ ရူပံ။ သီဘုဏ္ဍာဒိ ဝိရောဓိပစ္စယေဟိ ဝိကာရံ အာပဇ္ဇတိ၊ အာပါဒီယတီတိ ဝါ အတ္ထော။

ရုပ္ပတိ၊ ဖောက်ပြန်တတ်, ဖောက်ပြန်စေအပ်၏။ ဣတိ ဣမသ္မာ ကာရဏာ၊ ဤသတ္တိနှစ်ပါးကြောင့်။ ရူပံ၊ ရုပ်မည်၏။ သီတုဏ္ဍာဒိ ဝိရောဓိ ပစ္စယေဟိ၊ အဧ, အပူစသော ဆန့်ကျင်ဘက် အကြောင်းတို့ဖြင့်။ ဝါ၊ အကြောင်းတို့သည်။ ဝိကာရံ၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့။ အာပဇ္ဇတိ၊ ရောက်တတ်၏။ ဝါ၊ တနည်းကား။ အာပါဒီယတိ၊ ရောက်စေအပ်၏။ ဣတိ အယံ၊ ဤသဒ္ဒါနှစ်ပါးသည်။ ရုပ္ပတီတိ ဝစနတ္ထဿ၊ ရူပံ ဟူသော နိပ္ပန္နဝစန၏ ပဌမအနက်ဖြစ်သော ရုပ္ပတိသဒ္ဒါ၏။ အတ္ထော၊ ဒုတိယဖြစ်သောအနက်တည်း။

ဤသို့ ဋီကာကျော်(နှာ-၇၅)၌ ပြသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ သီတ,ဥဏ္ဍ, ဇိဃစ္ဆာ (=ဆာလောင်ခြင်း), ပိပါသ (=မွတ်သိပ်ခြင်း), ဒဏ္ဍပ္ပဟာရ (=တုတ်နှင့် ရိုက်နှက်ပုတ်ခတ်ခြင်း), သတ္ထပ္ပဟာရ (=လက်နက်ဖြင့် ထိုးခုတ်ခြင်း)စသော ဆန့်ကျင်ဘက် အကြောင်းတို့ဖြင့် အပေါင်းပညတ် ဒြပ် ရုပ်လုံး ရုပ်ခဲ၏ ပြိုကွဲ ပဲ့ရွဲ့ ပိန်တဲ့ချေ ဝတဲ့ချေ ဖြူချေတခါ ဝါချေတလဲ မဲချေတတန် စသောအားဖြင့် ဖောက်ပြန်ပျက်စီးတတ်သောကြောင့် ရုပ်မည်၏။

ရုပ်-ပရမတ်ဖြစ်ပုံ။ ။"ပရမော ဥတ္တမော အဝိပရီတော အတ္ထော ပရမတ္ထော" ဟူရာ၌ကား ပထဝီဓာတ်၏ ဥပါဒ်၌လည်း ကက္ခဋ္ဌသဘော, ဌီ၌လည်း ကက္ခဋ္ဌသဘော, ဘင်၌လည်း ကက္ခဋ္ဌသဘော မြဲ၍ လက္ခဏာသဘော အားဖြင့် မဖောက်မပြန်သောကြောင့် ပရမတ်ဆိုသည် မှတ်။

ရူပသမုဒ္ဒေသ

ရုပ်အပြား။ ။ထိုရုပ်ကို ဝေဖန်ရာ "သမုဒ္ဒေသာ ဝိဘာဂါ စ"အစရှိသော ရူပ-သင်္ဂဟ ငါးပါးတို့တွင် သမုဒ္ဒေသအားဖြင့် သရုပ်ခွဲဟန်ကား—

ရုပ်သည် ဆိုခဲ့ပြီးသော ရုပ္ပနလက္ခဏာအားဖြင့် တပါးသာ။

ဘူတရုပ်, ဥပါဒါရုပ်အားဖြင့်၎င်း နိပ္ပန္နရုပ်, အနိပ္ပန္နရုပ်အားဖြင့်၎င်း နှစ်ပါး ပြား၏။

http://www.dhammadownload.com

ရူပ်အမျိုး ဇာတ် ၁၁-ပါး။ ။ဇာတ်တူအားဖြင့်ကား "ကောဒသဝိဓေန သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆတိ" ဟူသည်နှင့် အညီ ဘူတရူပ်, ပသာဒရူပ်, ဂေါစရရူပ်, ဘာဝရူပ်, ဟဒယရူပ်, ဇီဝိတရူပ်, အာဟာရရူပ်, ပရိစ္ဆေဒရူပ်, ဝိညတ်ရူပ်, ဝိကာရရူပ်, လက္ခဏရူပ်အားဖြင့် တဆယ့်ဘပါး အပြား ရှိ၏။

ပဋိလုံအားဖြင့်လည်း လက္ခဏရူပ်, ဝိကာရရူပ်, ။ပ။ ပသာဒရူပ်, ဘူတရူပ် အားဖြင့် တဆယ့်တပါးအပြားရှိ၏။ ဤသို့ အဖန်ဖန် ရေတွက်လေ။ ကျေပွန်သော အခါ ဆရာက 'ပဥ္စမရူပ်ကား အဘယ်နည်း? နဝမရူပ်ကား အဘယ်နည်း?' စသည်ဖြင့် အနုလုံ, ပဋိလုံအတိုင်း ဆစ်ပိုင်း၍ မေးမြန်း စုံစမ်းရမည်။

ရူပ် ၂၈-ပါး။ ။သရူပ်အားဖြင့်ကား— "အဋ္ဌဝီသတိဝိဓံ ဟောတိ သရူပဝသေန။ ကထံ" စသည်နှင့်အညီ ပဌဝီ, အာပေါ, တေဇော, ဝါယော, စက္ခု, သောတ, ဃာန, ဇိဝှါ, ကာယ, ရူပ, သဒ္ဒ, ဂန္ဓ, ရသ, ဣတ္ထိန္ဒြေ, ပုရိသိန္ဒြေ, ဟဒယ, ဇီဝိတ, အာဟာရ, ပရိစ္ဆေဒ, ကာယဝိညတ်, ဝစီဝိညတ်, လဟုတာ, မုဒုတာ, ကမ္မညတာ, ဥပစယ, သန္ထတိ, ဇရတာ, အနိစ္စတာအားဖြင့် နှစ်ဆယ့်ရှစ်ပါး အပြားရှိ၏။

ပဋိလောမအားဖြင့်လည်း အနိစ္စတာ, ဇရတာ, သန္ထတိ, ။ပ။ အာပေါ, ပထဝီ အားဖြင့် နှစ်ဆယ့်ရှစ်ပါး အပြားရှိ၏။ ဤသို့ အပြန်အပြန် အလှန်လှန် ရေတွက်လေ။ ကျေပွန်သောအခါ ဆရာက 'ဒသမရူပ်ကား အဘယ်နည်း? ဝီသတိမ ရူပ်ကား အဘယ်နည်း? စသည်ဖြင့် အနုလုံ, ပဋိလုံ အစဉ်အတိုင်း ဆစ်ပိုင်း မေးမြန်းလျက် ရေတွက်စေရမည်။

ဘာဝရူပ် ၂-ခုနှင့် ဣန္ဒြိယပစ္စည်း

ထိုနှစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးတို့တွင် ဣတ္ထိ, ပုရိသ ဣန္ဒြိယရူပ် နှစ်ခုတို့သည် လိင်, နိမိတ္တ, ကုတ္တ, အာကပ္ပတို့ကို ပြုတတ်သော်လည်း ပဋိသန္ဓေနေစအခါ၌ ဘာဝရူပ် ရှိလျက် နှင့် လိင်စသည် မထင်၊ မြဟ္မာတို့အား ဘာဝရူပ် မရှိပဲလျက် ပုရိသလိင်စသည် ထင်သည်၊ အချို့မိန်းမသည် ယောကျ်ားကဲ့သို့ ကြီးကြမ်းသည်၊ အချို့ယောကျ်ား သည် မိန်းမပုံဟန် သဏ္ဌာန် အသွင်အမူ တူသည်။ ဤသို့ အမြဲနီယတ မဟုတ် သောကြောင့် ဣန္ဒြိယပစ္စည်း မတပ်ကုန်။

ဣန္ဒြိယပစ္စည်းတတ်နိုင်သောအင်္ဂါများ။ ။တနည်းလည်း—ဇနက, ဥပတ္ထမ္ဘက, အနုပါလန-ကိစ္စသုံးပါး တို့ဖြင့် ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ကျေးဇူးပြုနိုင်ပါမှ နှစ်ဆယ့်လေးပစ္စည်းတွင် ပါဝင်နိုင်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ဤဘာဝရုပ်နှစ်ခုတို့ကား ပြည့်ရှင်မင်းသည် ငါ့တိုင်း ငါနိုင်ငံအတွင်း အိမ်ကျေဉင်းစသော အလုပ်အကိုင်ကို လုပ်ကိုင်သောသူသည် ဤပုံစံနှင့်တူအောင်သာ လုပ်ကိုင်ရမည်၊ မတူ ထူးချွန်မှု ရာဇဒဏ်တပ်မည်ဟု အမိန့်တော် ထုတ်ပြန် ပုံစံပေးထားသောကြောင့် ပုံစံတော်နှင့် တူအောင်သာ တနိုင်ငံလုံး လုပ်ကိုင်ရသကဲ့သို့ မင်းနှင့်တူသော ဘာဝရုပ်နှစ်ပါး၊ စိုးပိုင်သော ဣတ္ထိ, ပုရိသသဏ္ဌာန်တည်းဟူသော နှစ်နိုင်ငံ၌ ကံ, စိတ်, ဥတု, အာဟာရတည်းဟူသော နှစ်နိုင်ငံသားတို့သည် မိန်းမပုံစံ ယောကျ်ားပုံစံ ကျအောင် လိင်္ဂ, နိမိတ္တ, ကုတ္တ, အာကပ္ပတည်းဟူသော ပစ္စယုပ္ပန် သခ်ၤတတရားတို့ကို ပြုပြင်လုပ်ကိုင်ရသည်ဖြစ်၍ လိင်္ဂ, နိမိတ္တ, ကုတ္တ, အာကပ္ပတို့ကို အစိုးရရှိသာ၊ ဇနက, ဥပတ္ထမ္ဘက, အနုပါလန-ကိစ္စ မတပ်သောကြောင့် ဘာဝရုပ်နှစ်ပါးတို့သည် ဣန္ဒြိယပစ္စည်း မတပ်ကုန်။

ဣန္ဒြိယရုပ်ဖြစ်သော်လည်း ဣန္ဒြိယပစ္စည်းမရနိုင်ပုံ။ ။တနည်းလည်း—လိင်္ဂ, နိမိတ္တ, ကုတ္တ, အာကပ္ပတို့သည် ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်ထိုက်သော ပရမတ္ထသဒ်တ အစစ်ကြီး မဟုတ်ကြ၊ ပညတ္တိဝေသဟို့သာတည်း၊ ထို့ကြောင့် လိင်္ဂစသည်ကို အစိုးရသော်လည်း ဘာဝရုပ်နှစ်ပါးတို့သည် ဣန္ဒြိယပစ္စည်းတွင် မပါမဝင်ကြကုန်။

လိင်္ဂ, နိမိတ္တ, ကုတ္တ, အာကပ္ပတို့၏ အထူး

လိင်္ဂံ ဟတ္ထာဒိသဏ္ဌာနံ၊ နိမိတ္တံ မိဟိတာဒိကံ။
ကုတ္တံ သုပ္ပါဒိနာ ကိဋ္ဌာ၊ အာကပ္ပေါ ဂမနာဒိကံ။

ဟူ၍ ဋီကာကျော် (နှာ-၁၉၇)၌ ပြ၏။

ဟတ္ထာဒိသဏ္ဌာန်၊ လက်စသည်တို့၏ အကြီးအငယ် သဏ္ဌာန်သည်။ လိင်္ဂံ၊ အသွင်မည်၏။ မိဟိတာဒိကံ၊ ပြုံးရယ်ခြင်း စသည်သည်။ နိမိတ္တံ၊ သိကြောင်းမည်၏။ သုပ္ပါဒိနာ၊ မန်း ဆန်ကော စသည်ဖြင့်။ ကိဋ္ဌာ၊ ကစားခြင်းသည်။ ကုတ္တံ၊ အပြုအမူမည်၏။ ဂမနာဒိကံ၊ သွားခြင်းစသည်သည်။ အာကပ္ပေါ၊ အသွင်အပြင်မည်၏။

ဟဒယဝတ္ထု။ ။မမ္မသင်္ဂဏိပါဠိတော်မှာ ဟဒယဝတ္ထု မပါ၊ ရုပ်နှစ်ဆဲ့ခုနစ်ခုသာ မဟုတ်လော ဟူမူ—

နိပ္ပန္နဘူတိကာဓာတု၊ ဒွေ ဓာတူ ကာမရူပိနံ။
ရူပါ နုဗန္ဓဝုတ္တိတ္တာ၊ စက္ခုဝိညာဏာဒယော ယထာ။

စက္ခာဒိ နိဿိတာ နေတာ၊ တဿ ညာဓရဘာဝတော။
နာပိ ရူပါဒိကေ တေသံ၊ ဗဟိဒ္ဓါပိ ပဝတ္တိတော။

http://www.dhammadownload.com

နံ စာပိ ဇိဝိတံ တဿ၊ ကိစ္စန္တရနိယုတ္တိတော၊
နံ စ ဘာဝဒ္ဒယံ တသ္မိံ၊ အသန္တေပိ ပဝတ္တိတော၊

ဟသ္မာ တဒည် ဝတ္ထု တံ၊ ဘူတိကန္တိ ဝိဇာနိယံ။
ဝတ္ထာလမ္ဗဒုကာနန္တ္ဂ၊ ဒေသနာဘေဒတော ဣဒံ။
ဓမ္မသင်္ဂဏိပါဠိသ္မိံ၊ နံ အက္ခာတံ မဟေသိနာ။

ဟူ၍ ဋီကာကျော် (နှာ-၁၉၈)၌ ဖြေ၏။

ကာမရူပိနံ၊ ကာမရူပသတ္တဝါတို့၏။ ဒွေ ဓာတူ၊ မနောဓာတ်, မနောဝိညာဏဓာတ်နှစ်ပါးတို့သည်။ စက္ခုဝိညာဏာဒယော ယထာ၊ စက္ခုဝိညာဉ်စသည်တို့ကဲ့သို့။ ရူပါနုဗန္ဓဝုတ္တိတ္တာ၊ ရုပ်သို့အစဉ်လိုက်၍ ဖြစ်ခြင်းရှိသောကြောင့်။ နိပ္ပန္နဘူတိကာဓာရာ၊ နိပ္ပန္နဥပါဒါရုပ်ကို မှီကုန်၏။

တော၊ ထိုဓာတ်နှစ်ပါးတို့သည်။ စက္ခာဒိံ၊ စက္ခုစသည်ကို။ နံ နိဿိတာ၊ မမှီကုန်။ ကဿ၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ။ တဿ၊ ထိုစက္ခုစသည်၏။ အညာဓရဘာဝတော၊ တပါးသော ပဉ္စဝိညာဏ်တို့၏ မှီရာ ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ ရူပါဒိကေ အပိ၊ ရူပါရုံစသည်တို့ကိုလည်း။ နံ နိဿိတာ၊ မမှီကုန်။ ကဿ၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ။ တေသံ၊ ထိုရူပါရုံစသည်တို့၏။ ဗဟိဒ္ဓါပိ၊ အပသက်မဲ့၌လည်း။ ပဝတ္တိတော၊ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်တည်း။

ဇိဝိတံ စာပိ၊ ဇိဝိတရုပ်ကိုလည်း။ နံ နိဿိတာ၊ မမှီကုန်။ ကဿ၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ။ တဿ၊ ထိုဇီဝိတရုပ်၏။ ကိစ္စန္တရ နိယုတ္တိတော၊ သဟဇာတာနုပါလနကိစ္စတပါးဌ် အမြဲယှဉ်ခြင်းကြောင့်တည်း။ ဘာဝဒ္ဒယံ စ၊ ဘာဝရုပ်နှစ်ပါး အပေါင်းကိုလည်း။ နံ နိဿိတာ၊ မမှီကုန်။ ကဿ၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ။ တသ္မိံ ဘာဝဒ္ဒယေ၊ ထိုဘာဝရုပ်နှစ်ပါးအပေါင်းသည်။ အသန္တေပိ၊ မရှိသော်လည်း။ ပဝတ္တိတော၊ (နပုန်းပဏ္ဏက်သန္တာန်၌လည်း) ဖြစ်နိုင်ခြင်းကြောင့်တည်း။

တဿ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝတ္ထု၊ ဓာတ်နှစ်ပါးတို့၏ မှီရာဝတ္ထုရုပ်သည်။ တဒည်၊ ထိုဆိုခဲ့ပြီးသော ရုပ်တို့မှတပါးတည်း။ တံ၊ ထိုတပါးသောဝတ္ထုကို။ ဘူတိကန္တိ၊ ဥပါဒါရုပ်ဟူ၍။ ဝိဇာနိယံ၊ သိအပ်၏။

တု၊ ယင်းသို့ သိအပ်သော်လည်း။ ဝတ္ထာလမ္ဗဒုကာနံ၊ ဝတ္ထုဒုက်, အာရုမ္မဏဒုက်တို့၏။ ဒေသနာ ဘေဒတော၊ ခြောက်ဒုက်, ငါးဒုက်ဟူ၍ ဒေသနာကွဲပြားမည်ကြောင့်။ မဟေသိနာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိသ္မိံ၊ ဓမ္မသင်္ဂဏီ (ရူပကဏ္ဍ)ပါဠိတော်၌။ နံ အက္ခာတံ၊ ဟောတော်မမူအပ်သတည်း။

ရူပသမုဒ္ဒေသ ပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

ရူပဝိဘာဂ

အလုံးစုံသော ရုပ် အဌဝီသ တို့သည်—

ရုပ်ကို ပိုင်းခြားပုံ ဧကကနည်းအားဖြင့် ၄၃-ပါး[၁]။ ။ရူပ၊ နဟေတု၊ အဟေတုက၊ ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တ၊ သပ္ပစ္စယ၊ သခ်တ၊ လောကိယ၊ သာသဝ၊ သံယောဇနိယ၊ ဂန္ထနိယ။ (၁၀)

ဩဃနိယ၊ ယောဂနိယ၊ နီဝရဏိယ၊ ပရာမဋ္ဌ၊ ဥပါဒါနိယ၊ သံကိလေသိက၊ အဗျာကတ၊ အနာရမ္မဏ၊ အစေတသိက၊ စိတ္တဝိပ္ပယုတ္တ။ (၂၀)

နေဝဝိပါက, နဝိပါကဓမ္မဓမ္မ၊ အသံကိလိဋ္ဌ,သံကိလေသိက၊ နသဝိတက္ကသဝိစာရ၊ နအဝိတက္ကဝိစာရမတ္တ၊ အဝိတက္ကအဝိစာရ၊ နပီတိသဟဂတ၊ နသုခသဟဂတ၊ နဥပေက္ခာသဟဂတ၊ နေဝဒဿနေနနဘာဝနာယပဟာတဗ္ဗ၊ နေဝဒဿနေနနဘာဝနာယပဟာတဗ္ဗ ဟေတုက။ (၃၀)

နေဝါစယ နာပစယဂါမိ၊ နေဝသေက္ခ နာသေက္ခ၊ ပရိတ္တ၊ ကာမာဝစရ၊ နရူပါဝစရ၊ နအရူပါဝစရ၊ ပရိယာပန္ဒ၊ နောအပရိယာပန္ဒ၊ အနိယတ၊ အနိယျာနိက။ (၄၀)

ဥပ္ပန္ဒံ ဆဟိ ဝိညာဏေဟိ ဝိညေယျံ၊ အနိစ္စ၊ ဇရာဘိဘူတတို့ချည်း သာတည်း။ ဤကား ပါဋ္ဌိတော်လာ ဧကက လေးဆယ့်သုံးမည်။

ပကိဏ္ဏကဒုက်-၁၄[၂]။ ။ဥပါဒါ,နောဥပါဒါ၊ ဥပါဒိန္ဒ,အနုပါဒိန္ဒ၊ ဥပါဒိန္ဒုပါဒါနိယ,အနုပါဒိန္ဒုပါဒါနိယ၊ သနိဒဿန,အနိဒဿန၊ သပ္ပဋိဃ,အပ္ပဋိဃ၊ ဣန္ဒြိယ,အနိန္ဒြိယ၊ မဟာဘူတ,နမဟာဘူတ၊ ဝိညတ္တိ, နဝိညတ္တိ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန,နော စိတ္တသမုဋ္ဌာန၊ စိတ္တသဟဘူ, နစိတ္တသဟဘူ၊ စိတ္တာနုပရိဝတ္တိ, နစိတ္တာနုပရိဝတ္တိ၊ အဇ္ဈတ္တိက,ဗာဟိရ၊ ဩဋ္ဌာရိက,သုခုမ၊ ဒူရေ,သန္တိကေ ရုပ်ဟူ၍ နှစ်ပါး,နှစ်ပါးဖြစ်၏။ ဤကား ပကိဏ္ဏကဒုက် တဆယ့်လေးပါးတည်း။

စက္ခုသမ္ဖဿဿဝတ္ထု,စက္ခုသမ္ဖဿဿ နဝတ္ထု၊ စက္ခုသမ္ဖဿဇာဝေဒနာယ, သညာယ, စေတနာယဝတ္ထု, နဝတ္ထု၊ စက္ခုဝိညာဏဿဝတ္ထု, နဝတ္ထု၊ သောတ, ဃာန,ဇိဝှါ,ကာယ နည်းတူ[၃]။ (ဤကား ဝက္ခုဒုက် နှစ်ဆယ့်ငါးပါးတည်း။)

စက္ခုသမ္ဖဿဿအာရမ္မဏ, နအာရမ္မဏ စသည် နည်းတူ[၄]။ အာရမ္မဏဒုက် နှစ်ဆယ့်ငါးပါး။

၁။ အဘိ၊ ၁-၁၄၅။ အဘိမြန်၊၁-၂၂၆။ အဘိ ၂၊၁၃။ အဘိမြန်၊၂၊၂၅။
၂။ အဘိ၊ ၁၊၁၄၆။ အဘိမြန်၊၁၊၂၂၇။ အဘိ၊ ၂၊ ၁၃။ အဘိမြန်၊ ၂၊၂၈။
၃။ အဘိ၊ ၁၊၁၄၆။ အဘိမြန် ၁၊၂၂၉။ အဘိမြန်၊ ၂၊၃၀။
၄။ အဘိ၊ ၁၊၁၄၆။ အဘိမြန် ၁၊၂၃၀။ အဘိမြန်၊ ၂၊၃၁။

http://www.dhammadownload.com

စက္စာယတန, နစက္စာယယတနစသည် အာယတနဒုက် ဆယ်ပါး [၁]။

ထို့အတူ ဓာတုဒုက် ဆယ်ပါး [၂]။

စက္စုန္ဒြိယ, နစက္စုန္ဒြိယစသည် ဣန္ဒြိယဒုက် ရှစ်ပါး [၃]။

ကာယဝိညတ္တိ, နကာယဝိညတ္တိ၊ ဝစီဝိညတ္တိ, အာကာသဓာတု, အာပေါဓာတု, ရူပဿလဟုတာ, မုဒုတာ, ကမ္မညတာ, ဥပစယ, သန္တတိ, ဇရတာ, အနိစ္စတာ၊ ကဗဠိ-ကာရအာဟာရရုပ်, နကဗဠိကာရအာဟာရရုပ်ဟူ၍ နှစ်ပါး နှစ်ပါး ဖြစ်၏ [၄]။ ဤကား သုခုမရူပဒုက် တဆယ့်နှစ်ပါးတည်း။ ပေါင်း တရာ့လေးဒုက်။

အဇ္ဈတ္တဥပါဒါ၊ ဗာဟိရဥပါဒါ၊ ဗာဟိရနော ဥပါဒါဟု သုံးပါးအပြားရှိ၏။

ဤနည်းတူ အဇ္ဈတ္တိကဒုက်ကိုမူတည်၍ ဥပါဒိန္နဒုက်စသော တရာ့နှစ်ဒုက်တို့ကို မူလီသွတ်၍ လျော်စွာ တိက် ဖွဲ့အပ်၏။ ။ပေါင်း တရာ့သုံးတိက် [၅]။

ဥပါဒါဥပါဒိန္န, ဥပါဒါ နုပါဒိန္န, နုပါဒါ ဥပါဒိန္န, နုပါဒါနုပါဒိန္န ရုပ်အားဖြင့် လေးပါးအပြားရှိ၏။ ဤနည်းတူ ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယ, သပ္ပဋိဃ, ဩဋ္ဌာရိက, ဒူရေဒုက်တို့ကို ထည့်၍ ဥပါဒါဒုကမူ၌ စတုက္က ငါးပါး။ ။ဥပါဒိန္နဒုက်ကိုမူတည်၍ သနိဒဿန, သပ္ပဋိဃ, မဟာဘူတ, ဩဋ္ဌာရိက, ဒူရေဒုက်တို့ကို ထည့်၍ စတုက္က ငါးပါး။ ။ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယဒုကမူ၌လည်း ထို့အတူ စတုက္က ငါးပါး။ ။ သပ္ပဋိဃဒုက်၌ ဣန္ဒြိယ, မဟာဘူတဒုက်တို့ကို ထည့်၍ စတုက္က နှစ်ပါး။ ။ဣန္ဒြိယဒုက်၌ ဩဋ္ဌာရိက, သန္တိကေဒုက်တို့ကို ထည့်၍ စတုက္က နှစ်ပါး။ ။မဟာဘူတဒုက်၌လည်း နည်းတူ စတုက္က နှစ်ပါး။ ။ဒိဋ္ဌရုပ်, သတရုပ်, မုတရုပ်, ဝိညာတရုပ်ဟူ၍ စတုက္ကတပါး။ ။စတုက္က ပေါင်းနှစ်ဆယ့်နှစ်ပါး [၆]။

ပထဝီ, အာပေါ, တေဇော, ဝါယော, ဥပါဒါရုပ်အားဖြင့် ငါးပါး အပြားရှိ၏ [၇]။

စက္စုဝိညေယျရုပ်။ပ။ မနောဝိညေယျရုပ်အားဖြင့် ခြောက်ပါးပြား၏ [၈]။

စက္စုဝိညေယျရုပ်။ပ။ မနောဓာတု ဝိညေယျရုပ်, မနောဝိညာဏဓာတု ဝိညေယျရုပ်အားဖြင့် ခုနစ်ပါးပြား၏ [၉]။

၁။ အဘိ၊ ၁၊၁၄၇။ အဘိမြန် ၁၊၂၃၀။ အဘိမြန် ၂၊၃၂။
၂။ အဘိ၊ ၁၊၁၄၇။ အဘိမြန် ၁၊၂၃၁။ အဘိမြန် ၂၊၃၃။
၃။ အဘိ၊ ၁၊၁၄၇။ အဘိမြန် ၁၊၂၃၁။ အဘိမြန် ၂၊၃၄။
၄။ အဘိ၊ ၁၊၁၄၇။ အဘိမြန် ၁၊၂၃၂။ အဘိမြန် ၂၊၃၅။
၅။ အဘိ၊ ၁၊၁၄၈။ အဘိမြန် ၁၊၂၃၄။ အဘိ၊ ၂၊၁၄။ အဘိမြန် ၂၊၃၇။
၆။ အဘိ၊ ၁၊၁၅၂။ အဘိမြန် ၁၊၂၄၆။ အဘိ၊ ၂၊၁၄။ အဘိမြန် ၂၊၅၆။
၇။ အဘိ၊ ၁၊၁၅၄။ အဘိမြန် ၁၊၂၅၄။ အဘိ၊ ၂၊၁၄။ အဘိမြန် ၂၊၆၇။
၈။ အဘိ၊ ၁၊၁၅၄။ အဘိမြန် ၁၊၂၅၅။ အဘိ၊ ၂၊၁၄။ အဘိမြန် ၂၊၆၇။

http://www.dhammadownload.com

စက္ခုဝိညေယျ။ပ။ သုခသမ္ဖဿကာယဝိညေယျ,ဒုက္ခသမ္ဖဿကာယ ဝိညေယျ, မနောဓာတုဝိညေယျ,မနောဝိညာဏဓာတုဝိညေယျရှပ်အားဖြင့် ရှစ်ပါးပြား၏[၁]။

စက္ခုန္ဒြိယရှပ်။ပ။ ဇီဝိတိန္ဒြိယရှပ်, နဲ ဣန္ဒြိယရှပ်အားဖြင့် ကိုးပါးပြား၏[၁]။

စက္ခုန္ဒြိယ။ပ။ ဇီဝိတိန္ဒြိယ, နဲ ဣန္ဒြိယ သပ္ပဋိဃ, နဲ ဣန္ဒြိယ အပ္ပဋိဃရှပ်အားဖြင့် ဆယ်ပါးအပြား ရှိ၏[၁]။

စက္ခာယတနရှပ်။ပ။ ဓမ္မာယတနရှပ်အားဖြင့် တဆယ့်တပါး အပြားရှိ၏[၁]။

သရှပ်ခဲ့ပုံ (စက်လှည့်ပုံ)

ဤသို့ပါဠိတော်၌ ပြအပ်သော ဧကက,ဒုက,။ ပ။ ကောဒသကအားဖြင့် တဆယ့်တပါးသော ရူပဝိဘာဂတို့တွင် အသုံးဝင်များသော ရူပဝိဘာဂ တစိတ်ကိုသာ ဤသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၌ 'သဗ္ဗဋ္ဌ ပနေ'တံ ရူပံ"စသည်ဖြင့် သရှပ်ဖော်၍ ပြသည်။ အကြွင်းကို 'ဣစ္စေဝံ'၌ ပကာရအနက်ရှိသော 'ဣတိ'သဒ္ဒါဖြင့် သိမ်းရုံးတော်မူသည်။ သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၌ ပြသမျှတွင်၍ သရှပ်ခဲ့ပုံကို ဆိုမည်။

သရှပ်ခဲ့ပုံကား—အဇ္ဈတ္တိကဒုက် စသည်ကို မူတည်၍ ဝတ္ထုဒုက်, ဒွါရဒုက်, ဣန္ဒြိယဒုက်စသည်ကို မူလီသွတ်လျက် အဇ္ဈတ္တိကသာမည်၍, ဝတ္ထုမမည်သော ရှပ်မရှိ။ ဟဒယရှပ်သည် ဝတ္ထုသာမည်၍ အဇ္ဈတ္တိက မမည်။ ပသာဒရှပ်သည်, နှစ်ပါးလုံး မည်၏။ ကြွင်းရှပ် နှစ်ဆယ့်နှစ်ခုတို့သည် နှစ်ပါးလုံး မမည်ကုန်။ ဗာဟိရအဝတ္ထုရှပ်သာ မည်ကုန်တော့သည်။ပ။

ပသာဒရှပ်သည် အဇ္ဈတ္တိကသာ မည်၍ အဝိနိဗ္ဘောဂ မမည်။ ဝဏ္ဏ,ဂန္ဓ,ရသ, ဩဇာ ဓာတ်လေးဖြာတို့သည် အဝိနိဗ္ဘောဂသာ မည်၍ အဇ္ဈတ္တိက မမည်။ နှစ်ပါးမည် မရှိ၊ ကြွင်းရှပ် တဆယ့်ငါးခုတို့သည် နှစ်ပါးလုံး မမည်ကုန်။ ဗာဟိရ ဝိနိဗ္ဘောဂသာ မည်ကုန်တော့သည်။ ။ဤကား ခဏ္ဍစက်တည်း။ ဝတ္ထုရှပ် စသည်ကို မူတည်၍လည်း နည်းတူ ဗဒ္ဓစက် လှည့်လေဦး။

('ဗာဟိယော ဒါရုစိရိယော'ဟု ဥဒါနပါဠိတော် (နှာ-၈၄)စသော ပါဠိတော် အများ ရှိသောကြောင့်ငုင်း "ဗဟိနဂရေ ဇာတော ဗာဟိယော'ဟု အဋ္ဌကထာ ဖွင့်သောကြောင့်ငုင်း, 'ဗဟိ ဘဝံ ဗာဟျံ'ဟု လောကီကျမ်း၌ ရှိသောကြောင့်ငုင်း ထိုထိုအရာ၌ 'ဗာဟိယ'ဟု ယ-ငယ်နှင့် ရှိသင့်သည်။ သရနှောင်း၍ သန္ဓိစပ်ရာ၌သာ ရကောက်လာ၍ ဗဟိရင်ဝိဓိ စသည်ဖြင့် ရှိသင့်သည်။ သည်အရာ မှဘပါး ခပ်သိမ်းသော ပါဠိ,အဋ္ဌကထာ ဋီကာကျမ်းဂန်တို့၌ကား 'ဗာဟိရာ ဓမ္မာ' စသည်ဖြင့် ရကြီးနှင့်သာ ပါဋ္ဌရှိကြ၏။ အဘိဓာန်ဋီကာ၌လည်း ရ-ကြီးနှင့်ပင်

အဆိ၊ ၁၊၁၅၄-၅။ အဘိမြန် ၁၊၁၅၆-၁၅၈။ အဘိ၊ ၂၊၁၅။ အဘိမြန် ၂၊၆၈-၇၁။

http://www.dhammadownload.com

'ဗဟိ ဇာတံ ဗာဟိရံ၊ ဣဆေ'ဟု-ရုပ်စီရင်၏။ ဝုဒ္ဓိရောက်သည်နှင့် မညီ။ ဣရဏိ ပစ္စည်းသော်လည်း ဖြစ်ရာ၏။ ဆင်ခြင်။)

စက္ခုနှင့်သောတ အသမ္ပတ္တဖြစ်ပုံ။ ။ဤ၌ စက္ခု,သောတ နှစ်ပါးကို အဘယ့်ကြောင့် အသမ္ပတ္တဂေါစရဂ္ဂါဟရုပ်ဟူ၍ ဆိုသနည်းဟူမူ—

စက္ခုသောတံ ပနေ'တေသု၊ ဟောတာ သမ္ပတ္တဂါဟကံ။
ဝိညာဏုပ္ပတ္တိဟေတုတ္တာ၊ သန္တရာဓိကဂေါစရေ။

ဂန္ဓာ ဝိသယဒေသံ တံ၊ ဖရိတ္ဝာ ဂဏ္ဍတီတိ စေ။
အဓိဋ္ဌာနဝိဓာနေန၊ တဿ သော ဂေါစရော သိယာ။

ဘူတပ္ပဗန္ဓတော သော စေ၊ ယာတိ ဣန္ဒြိယသန္နိဓိံ။
ကမ္မစိတ္တောဇသမ္ဘူတော၊ ဝဏ္ဏော သဒ္ဒေါ စ စိတ္တဇော။

န တေသံ ဂေါစရာ ဟောန္တိ၊ န ဟိ သမ္ဘောန္တိ တေ ဗဟိ။
ဝုတ္တာ စ အဝိသေသေန၊ ပါဋ္ဌေ တံ ဝိသယာဝ တေ။

ယဒိ စေ'တံ ဒ္ဝယံ အတ္တ-သမီပံယေဝ ဂဏ္ဍတိ။
အက္ခိဝဏ္ဏံ တထာ မူလံ၊ ပဿေယျ ဘမုကဿ စ။

ဒိသာဒေသဝဝတ္ထာနံ၊ သဒ္ဒဿ န ဘဝေယျ စ။
သိယာ စ သဒ္ဒဝေဓိဿ[1]၊ သကဏ္ဏေ သရပါတနံ။

ဟူ၍ ဋီကာကျော် (နှာ-၂၀၅)၌ ဖြေ၏။

ဇေတေသု၊ ထိုဂေါစရဂ္ဂါဟကရုပ် ငါးခုတို့တွင်။ စက္ခုသောတံ ပန၊ စက္ခုနှင့် သောတသည်ကား။ အသမ္ပတ္တဂါဟကံ၊ မိမိထံမှောက် မလာမရောက်သော အာရုံကို ယူတတ်၏။ ကသွာ၊ အဘယ့်ကြောင့် သိရသနည်းဟူမူ။ သန္တရာဓိက ဂေါစရေ=သအန္တရာဓိကဂေါစရေ၊ ဖလ်, မှန်, ဝမ်းရေစသည် အခြားရှိသော ရူပ, သဒ္ဒ,ဆင်, ခေါင်းလောင်း စသည်တို့၏ ကြီးစွာသော အဆင်း,အသံအာရုံ၌။ ဝိညာဏုပ္ပတ္တိဟေတုတ္တာ၊ စက္ခု သောဘဝိညာဏ်ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကြောင့် သိရ၏။

တံ၊ ထိုစက္ခု,သောတ နှစ်ပါးသည်။ ဝိသယဒေသ၊ အာရုံရှိရာအရပ်သို့။ ဂန္ဓာ၊ သွား၍။ တံ၊ ထိုအာရုံကို။ ဖရိတ္ဝာ၊ နှံ့၍။ ဂဏ္ဍတိ၊ ဟူ၏။ ဣတိ စေ၊ ဤသို့ဆိုငြားအံ့။ အဓိဋ္ဌာနဝိဓာနေန၊ ဆောက်တည်ခြင်း အစီအရင်ဖြင့်။သော၊

---

[1] သရဝေဓိဿ (မူကွဲ)

http://www.dhammadownload.com

ထိုဝေးလံ ခြားကွယ်သော ရုပ့်သဒ္ဒသည်။ တဿ၊ ထိုစက္ခု့သောတ၏။ ဂေါစ-ရော၊ အာရုံသည်။ သိယာ၊ မဖြစ်တန်သာ ဖြစ်ခဲ့ရာ၏။

သော၊ ထိုရုပ့်သဒ္ဒသည်။ ဘူတပုဗ္ဗန္တတော၊ မဟာဘုတ် အဖွဲ့အစုမှ။ ဣန္ဒြိယ-သန္နိဓိ၊ စက္ခိန့်သောတိန် တည်ရာအရပ်သို့။ စေ ယာတိ၊ အကယ်၍သွားသည်ဖြစ်အံ့။ ကမ္မစိတ္တောဇ သမ္ဘူတော၊ ကံ့ စိတ်, အာဟာရကြောင့်ဖြစ်သော။ ဝဏ္ဏော စ၊ ရုပါရုံသည်ငင်း။ စိတ္တဇော၊ စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော။ သဒ္ဒေါ စ၊ အသံသည်ငင်း။

တေသံ၊ ထိုစက္ခု့သောတတို့၏။ ဂေါစရာ၊ အာရုံတို့သည်။ နဟောန္တိ၊ ဖြစ်သင့်ပါလျက် မဖြစ်ခဲ့ကုန်ရာ။ ဟိသစ္စံ၊ မှန်၏။ တေ၊ ထိုကမ္မစိတ္တောဇရုပ, စိတ္တဇသဒ္ဒတို့သည်။ ဗဟိ၊ အပသက်မဲ့၌။ နသမ္ဘောန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။ တေ၊ ထိုရုပ, သဒ္ဒတို့ကို။ ပါဠေ၊ ပါဠိတော်၌။ အဝိသေသေန၊ ဥတုဇဟု အထူးမမ သာမည အားဖြင့်သာလျှင်။ တံ ဝိသယာဝ၊ ထိုစက္ခု့သောတတို့၏အာရုံတို့ဟူ၍သာလျှင်။ ဝုတ္တာ စ၊ ဟောလည်း ဟောတော်မူအပ်ကုန်ခဲ့။ (‘ယဒိ စေတံ’ စသော နှစ်ဂါထာကို အောက်၌ အနက် သမ္ဗန်ခဲ့ပြီ။[၁])

ရုပဝိဘာဂ ပြီး၏။

ရုပသမုဋ္ဌာန

ရုပ်ကိုဖြစ်စေသည့်အကြောင်းတရား ၄-ပါး။ ။“ကမ္မံ, စိတ္တံ, ဥတု, အာဟာရော စေတိ စတ္တာရိ ရုပသမုဋ္ဌာနာနိ နာမ” ဟူသည်နှင့်အညီ ရုပ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်းသမုဋ္ဌာန်သည် နာမ်နှစ်ပါး ရုပ်နှစ်ပါးအားဖြင့် လေးပါးအပြားရှိ၏။

ရုပ်ကိုဖြစ်စေသည့် ကံစေတနာမျာ။ ။ထိုတွင် “ကာမာဝစရံ ရုပါဝစရဉ္စေတိ ။ပ။ ခဏော ခဏော သမုဋ္ဌာပေတိ” ဟူသည်နှင့်အညီ ကာမ ရုပ နာနာက္ခဏိက စေတနာက် နှစ်ဆယ့်ငါးပါးသည် ပဋိသန္ဓေ ဥပါဒ်မှစ၍ စုတိကျသည်တိုင်အောင် စိတ်တို့၏ ဥပါဒ်တိုင်း, ဌီတိုင်း, ဘင်တိုင်း ကမ္မဇရုပ်ကို ဖြစ်စေ၏။

ရုပ်တို့ကို ဖြစ်စေသည့်စိတ်မျာ။ ။“အာရုပ္ပဝိပါကဒ္ဒိပဉ္စဝိညာဏာဝဇ္ဇိတံ ။ပ။ ဟသနမ္ပိ ဇနေန္တိ” ဟူသည်နှင့် အညီ အရုပဝိပါက် လေး၊ ဒွေ ပဉ္စဝိညာဏ် တဆယ်၊ ခပ်သိမ်းသောပဋိသန္ဓေစိတ်၊

၁။ စာမျက်နှာ ၁၀၃-၁၀၄ ကြည့်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

အဋ္ဌကထာနည်း အားဖြင့် [၁] ရဟန္တာတို့၏ စုတိစိတ်၊ ဌီကာနည်းအားဖြင့် [၂] အလုံးစုံသော စုတိစိတ်တို့သည် ကြဉ်အပ်သော ခုနစ်ဆယ့်ငါးပါးသော စိတ်သည် ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သော အခါ ပဋိသန္ဓေနောင် ပထမဘဝင်မှစ၍ ဥပါဒ်တိုင်း, ဥပါဒ်တိုင်း စိတ္တဇရုပ်ကို ဖြစ်စေ၏။

ရယ်ရှင်ရုပ်စသည်တို့ကို ဖြစ်စေသည့် စိတ်များ

မနောဓာတုံ၊ တဒါရုံက၊ ရူပဝိပါက်၊ ဆယ့်ကိုးချက်မှာ၊ ရုပ်ကိုသာ တည်း၊ ပွနာဇဝန၊ ဆဒ္ဒီသကား၊ ယာပထ လည်း၊ ဖွဲ့တည်းခိုင်စေ၊ တထွေဝုဋ္ဌော၊ ကာဇောဘိညာ၊ ဒုတ္တိံသာကား၊ နှစ်ဖြာဝိညတ်၊ ကိုလည်း တပ်၏၊ သောမနသ်ဟု၊ ဆဲ့သုံးခုကား၊ ရယ်မှုရှင်ခြင်း၊ လည်းပြုလျှင်း၏၊ ကြွင်းအာရုပ္ပ၊ ဝိပါကနှင့်၊ ပဋ္ဌဝိညာ၊ ဆဲ့လေးဖြာသည်။ ။ဘယ်ဟာ ဖြစ်စေနိုင်ဘူးတည်း။

ပုထုဇ္ဇနာ ဟသန္တေတ္ထ၊ စိတ္တေဟိ ပန အဋ္ဌဟိ။
ဆဟိ သေက္ခာ အသေက္ခာ တု၊ စိတ္တေဟိ ပန ပဋ္ဌဟိ[၃]။

ဟူသော (အဘိမ္မောဝတာရ၊ နှာ-၁၇ ဂါထာ-၅၇)ဂါထာ။

ရှစ် ပုထုဇန်၊ ခြောက် သေက္ခန်၊ ငါးတန် ရဟန္တာ။
ဟာသ အကြောင်း၊ ထူးပြား ရှောင်း၊ စိတ်ပေါင်း တေရသာ။

ဟူသော လက်ာနှင့်အညီ—

ပုထုဇဉ်တို့သည် လောဘမူ မဟာကုသိုလ်သောမနဿ ရှစ်ခုတို့ဖြင့် ပြုံးရယ် ကြကုန်၏။

၁။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၊ ၃၆၂။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၂၂။ ၂။ မူလဋီ၊ ၁၊ ၁၅၁-၂။

၃။ ဆ ဟိ သေခါ အသေခါ စ၊ ဟသန္တိ ပန ပဋ္ဌဟိ။ (နဝ၊ဝသမူ)

ဇ္ဇေ၊ ဤကာမသောမနဿတဆယ့်သုံးပါးတို့တွင်။ ပုထုဇ္ဇနာ၊ ပုထုဇဉ်တို့သည်။ အဋ္ဌဟိ၊ လောဘမူ သောမနဿ ၄-ပါး, မဟာကုသိုလ် သောမနဿ ၄-ပါးအားဖြင့် ရှစ်ပါးကုန်သော။ စိတ္တေဟိ၊ စိတ်တို့ဖြင့်။ ဟသန္တိ၊ ရယ်ရှင်ကြကုန်၏။

သေက္ခာ၊ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဆဟိ၊ လောဘမူ ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ် သောမနဿ ၂-ပါး, မဟာကုသိုလ် သောမနဿ ၄-ပါးအားဖြင့်-၆-ပါးသော စိတ်တို့ဖြင့်။ ဟသန္တိ၊ ရယ်ရှင်ကြကုန်၏။

အသေက္ခာ တု၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်ကား။ ပဋ္ဌဟိ၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်, မဟာကြိယာ သောမနဿ ၄-ပါး အားဖြင့် ငါးပါးကုန်သော။ စိတ္တေဟိ၊ စိတ်တို့ဖြင့်။ ဟသန္တိ၊ ရယ်ရှင်ကြကုန်၏။

http://www.dhammadownload.com

သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဒိဋ္ဌဂတဝိပ္ပယုတ် လောဘမူ, မဟာကုသိုလ်သော-မနဿ ခြောက်ခုတို့ဖြင့် ပြုံးရယ်ကြကုန်၏။

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဟသိတုပ္ပါဒ်, မဟာကြိယာသောမနဿ ငါးခုတို့ဖြင့် ရယ်ရွှင်ကြကုန်၏။

စက်လည်၍သရုပ်ခွဲခြင်း။ ။ကျွဲရုပ်, ဣရိယာပုထ်, ဝိညတ်, ရွှင်ခြင်း လေးခု တို့ကို မူလီမူလာပြုလျက် ရုပ်ကိုသာ ဖြစ်စေနိုင်၍ ဣရိယာပုထ်ကို မဖြစ်စေနိုင်သောစိတ် တဆဲ့ကိုးခု၊ ဣရိယာပုထ်ကိုသာ ဖြစ်စေနိုင်၍ ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်သောစိတ် မရှိ၊ နှစ်ပါးစုံကို ဖြစ်စေနိုင်သောစိတ် ငါးဆဲ့ရှစ်၊ နှစ်ပါးစုံကို မဖြစ်စေနိုင်သောစိတ် တဆဲ့လေးခု၊ ပေါင်း စိတ်ကိုးဆဲ့ ထပါးဖြစ်၏။ အဘိညာဒ္ဒေကြောင့် စိတ်သရုပ် ပိုသည်။ ဤသို့စသည်ဖြင့် ခွဲလေ၊ မခဲပြီ။

စတဇောသည် ဌီသို့ရောက်မှ ဥတုဇရုပ်ကိုဖြစ်စေခြင်း။ ။"သီတုဏှောတု-သမညာတာ။ပ။ သမုဋ္ဌာပေတိ"ဟူသည်နှင့်အညီ အဇ္ဈ, အပူ ဟူသော ဥတုသည် ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဌီဟူသော မိမိ၏ ဌီကာလသို့ ရောက်၍ ပစ္ဆာဇာတစသော ပစ္စည်းကို ရသဖြင့် ဥတုဇရုပ်ကို ဖြစ်စေသည်။

အာဟာရ၏ အာဟာရဇရုပ်ကို ဖြစ်စေသည့်အချိန်။ ။"ဩဇာသခ်ါတော။ပ။ သမုဋ္ဌာပေတိ"ဟူသည်နှင့်အညီ အလုတ်အခဲဟူသော ဝတ္ထု၌ တည်သော မျိုသောအခါ အင်္ဂါကြီးငယ်သို့ လျှောက်၍ နှံ့တတ်သော ရသာရုံကိုလည်း ဆောင်တတ်သော အစေးသည် ပဋိသန္ဓေတည်နေသည့်နောက် တသတ္တာဟ, နှစ်သတ္တာဟမြောက်သည်မှ စ၍ အာမာသယ[1]၌ တည်လျက် "ကေဒိဝသံ ဘုတ္တာဟာရဿ သတ္တာဟမေဝ ယာပနတော"[2] ဟူရကား ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး မိမိ၏ဌီသို့ ရောက်သော အခါ၌ အဇ္ဈတ္တ စတုဇ ဩဇနှင့် ပေါင်းဆုံမိကြ၍ အာဟာရဇရုပ်ကို ဖြစ်စေ၏။

'အဇ္ဈောဟရဏကာလေ'ဟူသည်ကို ယေဘုယျမှတ်ရမည်။ ကိုယ်မှာ အစာထိလျှင်ပင် အာဟာရဇရုပ်ဖြစ်ခြင်းကို အဋ္ဌကထာ[3]၌ မိန့်ဆိုသည်။ ပဋိသန္ဓေနေသော သူငယ်ကိုလည်း ထောက်[4]။

၁။ အာမာသယ=အစာသစ်အိမ်။

၂။ သာရတ္ထ၊ ဋီ၊ ၁၊ နှာ-၃၀၈ (အနက်ကို ဘေဒနီ နှာ-၁၁၆-၌ ရှု)။

၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၌၊ ၃၊ နှာ-၂၅၁။ ၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၌၊ ၃၊ နှာ-၂၅၁။ ဆံ၊ ၌၊ ၁၊ ၂၇၅။

http://www.dhammadownload.com

ကေဇရူပ်စသည်ဖြင့် ခွဲဝေခြင်း။ ။"ဟဒယ ဂ္လန္ဒြိယရူပါနိ။ပ။ နာ ကုတောစိ ဇာယန္တိ"ဟူသည်နှင့် အညီ ကေဇရူပ် တဆဲ့တခု၊ ဒွိဇရူပ် တခု၊ တိဇရူပ် သုံးခု၊ စတုဇရူပ် ကိုးခု၊ နာကုဇောစိသမုဋ္ဌာန ရူပ် လေးခုအားဖြင့် ပေါင်း ရူပ် အဋ္ဌဝီသ ဖြစ်၏။

စတုဇရူပ် ၁၁-ပါးယူပုံ။ ။တနည်းလည်း—

တမ္မိ ရူပဇနကပစ္စယာနံ ရူပုပ္ပါဒနံ ပဋိစ္စ အနုပရတဗျာပါရာနံ ပစ္စယ-ဘာဝူပ ဂမနက္ခဏေ ဇာယမာနဓမ္မဝိကာရဘာဝေန ဥပလဗ္ဘမာနတံ သန္ဓာ-ယာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

တမ္မိ၊ ထိုဇာတိရူပ်၏'ကုတောစိဇာတ'အဖြစ်ကိုလည်း။ ရူပုပ္ပါဒနံ၊ ရူပ်ကို ဖြစ်စေခြင်းကို။ ပဋိစ္စ၊စွဲ၍။ အနုပရတ ဗျာပါရာနံ၊ မငြိမ်းစဲသေးသော လှုံ့လ ပယောဂရှိကုန်သော။ ရူပဇနကပစ္စယာနံ၊ ရူပ်ကိုဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်း လေးပါးတို့၏။ ပစ္စယ ဘာဝူပ ဂမနက္ခဏေ၊ အကြောင်း၏အဖြစ်သို့ ရောက်ဆဲ သော ဥပါဒ်ခဏ၌။ ဇာယမာနဓမ္မဝိကာရဘာဝေန၊ ဖြစ်ဆဲသော စတုဇရူပ် တရားတို့၏ ဖောက်ပြန်ခြင်း အမူအရာ၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဥပလဗ္ဘမာနတံ၊ ရအပ် သည်၏အဖြစ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ရည်၍။ အနုညာတံ၊ ခွင့်ပြုတော်မူအပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်အပ်၏။

ဤသို့ ဋီကာကျော်(နှာ-၂၁၁) ၌လာသည်နှင့်အညီ ပစ္စည်းတို့၏ သတ္တိမငြိမ်း စဲခင် ထင်ရှားသော ဥပါဒ်အခိုက်၌ ရထိုက်သောကြောင့် ဥပစယ,သန္တတိ နှစ်ပါး ကို စတုဇ၌ သွင်းမူ စတုဇရူပ် တဆဲ့တပါး ဖြင့်၏။

စတုဇရူပ် ၁၃-ပါးယူပုံ။ ။တနည်းလည်း—

တတ္ထာပိ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာနံ လက္ခဏဘာဝတောတိ အယမဘိသန္ဓိ။

တတ္ထာပိ၊ထို'ဇရာ မရဏံ သခ်ံတံ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နံ'စသော စကားတော်၌လည်း။ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာနံ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နဓမ္မတို့ကို။ လက္ခဏဘာဝတော၊ မှတ်ကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့်။ သခ်ံတံ၊ သခ်ံတဖြစ်သင့်၏။ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နံ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နဖြစ် သင့်၏။ ဣတိအယံ၊ ဤသည်ကား။ အဘိသန္ဓိ၊ ဘုရားအလိုတော်တည်း။

ဤသို့ ဋီကာကျော်(နှာ-၂၁၁) ၌ ပြသည်နှင့် အညီ စတုဇရူပ်တို့ကို မှတ် ကြောင်းမကင်းသော လက္ခဏာ ဖြစ်၍ ဇရတာ, အနိစ္စတာ နှစ်ပါးကိုလည်း စတုဇရူပ်၌ သွင်းပြန်မူ စတုဇရူပ် တဆဲ့သုံးပါးဖြစ်၏။

လက္ခဏရူပ်လေးပါးသည် နာကုတောစိ သမုဋ္ဌာန မုချသာ။ ။ဤသို့ သွင်းခြင်း သည် ပရိယာယ်
သာတည်း။ မုချအားဖြင့်ကား နာကုတောစိသမုဋ္ဌာန ပင်တည်း။ ထို့ကြောင့်—

http://www.dhammadownload.com

ပါဠေ ကုတောစိ ဇာတတ္တံ၊ ဇာတိယာ ပရိယာယတော။
သခ်ံတာနံ သဘာဝတ္တာ၊ တီသု သခ်ံတတေရိတာ။

ဟု မိန့်အပ်၏[1]။

ပါဠေ၊ ပါဠိတော်၌။ ဇာတိယာ၊ ဥပစယ, သန္တတိချုပ်နှစ်ခုတို့၏။ ကုတောစိ-ဇာထတ္တံ၊ ထစုံတခုသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ခြင်းကို။ ပရိယာယတော၊ ဝေဝုစ်အားဖြင့်။ ဤရိတံ၊ ဟောတော်မူအပ်၏။ သခ်ံတာနံ၊ သခ်ံတဓမ္မတို့၏။ သဘာဝတ္တာ၊ သဘောတို့အဖြစ်ကြောင့်။ တီသု၊ ဇာတိ, ဇရာ, မရဏသုံးပါးလုံး တို့၌။ သခ်ံတတာ၊ သခ်ံတအဖြစ်ကို။ ဤရိတာ၊ ဟောတော်မူအပ်၏။

စက်လှည့်၍ သရုပ်ခွဲပုံ။ ။'အဋ္ဌာရသ ပန္နရသ'စသော ဂါထာ၌ လာသော လေးချက်ကို စက်ဖွဲ့မူကား ကံကြောင့်သာဖြစ်၍ စိတ်ကြောင့် မဖြစ်သောချပ် ကိုးခု၊ စိတ်ကြောင့်သာဖြစ်၍ကံကြောင့် မဖြစ်သော ချပ် ခြောက်ခု၊ နှစ်ပါးစုံကြောင့် ဖြစ်သောချပ် ကိုးခု၊နှစ်ပါးစုံကြောင့် မဖြစ်သော ချပ် လေးခု၊ ပေါင်း ချပ် အဋ္ဌဝီသဖြစ်၏။ ဤနည်းကို မှီး၍ ပြီးဆုံးအောင် စက်လှည့်လေ။

ရူပသမုဋ္ဌာန် ပြီး၏။

ရူပကလာပ

ရုပ်ကလာပ်လက္ခဏာ ၄-ပါး။ ။'ကေ့ပွါဒါ, ကေနိဏောဓာ' စသော ကလာပ် လက္ခဏာ လေးပါးကို ဝိညတ်ဒွေမှာ စိတ္တ-သဟဘူ စိတ္တာနုပရိဝတ္တိ ဖြစ်၍ ကေနိဏောဓ မရသောကြောင့်ငင်း, မဟာဘုတ် တို့မှာ ဥပါဒါရုပ်တို့ကဲ့သို့ နိဿယလေးပါး မရမူ၍ သုံးပါးစီသာ ရသောကြောင့် ငင်း ယောဘုယျအားဖြင့် ဆိုသည် မှတ်။

ရူပသမုဋ္ဌာန်၌ ပြခဲ့ပြီးသော ကေဇ, ဒိဇ, တိဇရုပ်တို့ကို စတုဇရုပ်နှင့် လျော်ရာ စပ်ဟပ်၍ ကလာပ် ဖွဲ့စည်းရမည်။ သို့မှ သန္ဓရှင်း သိလွယ်သည်။ ကလာပ ယောဇနာနည်းတွင်ရှေသာ ကြံက အသိဉာဏ် ရှုပ်ထွေးသည်။

ကလာပ်အားဖြင့် စက်လှည့်၍ သရုပ်ခွဲပုံ။ ။ဤနှစ်ဆယ့်တစည်းသော ကလာပ် တို့ကို ရှေ, နောက် ရောစပ်လျက် စက်လှည့်အပ်၏။ လှည့်ဟန်ကား—စက္ခုဒသကဋ္ဌသာ ပါ၍ သောတ ဒသကဋ္ဌ

၁။ ဦးကာကျော် (နှာ-၂၁၁) ၌ ရှေးဆရာဆိုကြောင်းကို ထပ်ဆင့်ဖော်ပြသော ဂါထာ ဖြစ်သည်။ 'သခ်ံတတောဒိတာ'ဟု အရှိမျှသည်။

http://www.dhammadownload.com

မပါသောရူပ် တခု၊ သောတဒသကဋ္ဌသာ ပါ၍ စက္ခုဒသကဋ္ဌ မပါသောရူပ် တခု၊ နှစ်ပါးစုံဋ္ဌပါသောရူပ် ကိုးခု၊ မပါ တဆယ့်ခုနစ်ခု၊ ပေါင်း ရူပ် အဋ္ဌဝီသဖြစ်၏။ ဤနည်းကို စံမှီး၍ ပြီးဆုံးအောင် စက်လှည့်လေ။

ရူပကလာပ ပြီး၏။

ရူပ ပဝတ္တိကွမ

ကာမဘုံ၌ ရူပ်ဖြစ်စဉ်။ ။"သမ္မာနိ ပနေတာနိ။ပ။ဥပလဗ္ဘန္တိ"ဟူသည်နှင့်အညီ ကာမဘုံ၌ ပဝတ္တိအခါ ပြည့်စုံသော အာယတနရှိသော သတ္တဝါအား ရူပ်အဋ္ဌဝီသကို ယထာရဟ ရကောင်းသည် ချည်း တည်း။

ကာမသံသေဒဇ, ဥပပါတ် ပုဂ္ဂိုလ်များ။ ။"ပဋိသန္ဓိယံ ပန။ပ။ ကလာပဟာနိ ဝေဒိတမ္မာ" ဟူသည်နှင့် အညီ ပဋိသန္ဓေစိတ်ဥပါဒ်၌ ပရိပုဏ္ဏာယတန သံသေဒဇ, ဥပပါတ် သတ္တဝါတို့အား ဇာတ်အားဖြင့် (စက္ခု, သောတ, ဃာန, ဇိဝှါ, ကာယ, ဘာဝ, ဟဒယ) **ကမ္မဇ-ကလာပ်ခုနစ်စည်း၊** ရူပ်ပေါင်း ခုနစ်ဆယ်၊ အာယတနတဆယ့်တပါး ရအပ်၏။

အပါယ်သံသေဒဇပုဂ္ဂိုလ်။ ။ပါပကံနှိပ်စက်၍ အာယတနချို့ယ်သော သတ္တဝါတို့တွင် အပါယ်သံသေဒဇအား စက္ခုချို၍ ခြောက်စည်း၊ သောတချို၍ ခြောက်စည်း၊ ဃာနချို၍ ခြောက်စည်း၊ ဘာဝချို၍ ခြောက်စည်း-လေးလီ။ စက္ခု, သောတချို၍၊ စက္ခု, ဃာနချို၍၊ စက္ခု, ဘာဝချို၍၊ သောတ, ဃာနချို၍၊ သောတ, ဘာဝချို၍၊ ဃာန, ဘာဝချို၍၊ ငါးစည်းစီ ခြောက်လီ။ စက္ခု, သောတ, ဃာနချို၍၊ သောတ, ဃာန, ဘာဝချို၍ ဃာန, ဘာဝ, စက္ခုချို၍၊ ဘာဝ, စက္ခု, သောတချို၍- လေးစည်းစီ လေးလီ။ စက္ခု, သောတ, ဃာန, ဘာဝ လေးပါးလုံး ချို၍ သုံးစည်းရအပ်၏။

အပါယ်ဥပပါတ် သတ္တဝါအားကား–"ကာမဓာတုယံ အဃာနကော ဩပပါတိကော နာမ နတ္ထိ"ဟု အာယတနယမိုက် အဋ္ဌကထာ(နှာ-၃၀၉)၌ အဆိုရှိသည်နှင့်အညီ ဃာနမချို့ကောင်းသောကြောင့် ကေက သုံးပါး၊ ဒုက သုံးပါး၊ တိက တပါးသာ ရအပ်၏။

သုဂတိယံ မဟာနုဘာဝေန ကမ္မုနာ နိဗ္ဗတ္တမာနာနံ ဩပပါတိကာနံ ဣန္ဒြိယဝေကလ္လာယောဂတော **စက္ခု, သောတ, ဃာနာလာဘော သံသေဒ-ဇာနံ။ ဘာဝါလာဘော ပထမကပ္ပိကဩပပါတိကာနံ ဝသေနာပိ၊** ဒုဂ္ဂတိယံ

http://www.dhammadownload.com

ပန စက္ခု, သောတ, ဘာဝါလာဘော ဒိုန္ဒမ္ပိ ဝသေန၊ ဃာနာလာဘော သံသေဒဇာနမေဝ ဝသေန၊ န ဩပပါတိကဝသေနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

သုဂတိဥပပါတ်ပုဂ္ဂိုလ်၌ ဣန္ဒြေမချို့တဲ့စကောင်း။ ။သုဂတိယံ၊ သုဂတိဘုံ၌ မဟာနုဘာဝေန၊ကြီးသော အာနုဘော်ရှိသော။ ကမ္မုနာ၊ ကံကြောင့်။ နိဗ္ဗတ္တမာနာနံ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ ဩပပါတိကာနံ၊ ဥပပါတ်သတ္တဝါတို့အား။ ဣန္ဒြိယဝေကလ္လာယောဂတော၊ ဣန္ဒြေ ချို့တဲ့ခြင်း၏ မသင့်သောကြောင့်။

သုဂတိသံသေဒဇပုဂ္ဂိုလ်၌ စက္ခု, သောတ, ဃာန ချို့တဲ့နိုင်ခြင်း စက္ခု, သောတ, ဃာနာလာဘော၊ စက္ခု, သောတ, ဃာနတို့ကို မရခြင်းသည်။ သံသေဒဇာနံ၊ သံသေဒဇသတ္တဝါတို့၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ဘာဝါလာဘော၊ ဘာဝချိခြင်းသည်။ ပထမကပ္ပိက ဩပပါတိကာနံ၊ ကပ်ဦးဥပပါတ်တို့၏။ ဝသေနာပိ၊ အစွမ်းဖြင့်လည်း။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ဒုဂ္ဂတိယံ ပန၊ ဒုဂ္ဂတိဘုံ၌ကား။ စက္ခု သောတ ဘာဝါလာဘော၊ စက္ခု, သောတ, ဘာဝချိခြင်းသည်။ ဒိုန္ဒမ္ပိ၊ ဥပပါတ်သတ္တဝါ, သံသေဒဇသတ္တဝါ နှစ်ယောက်လုံးတို့၏လည်း။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ဃာနာလာဘော၊ ဃာနချိခြင်းသည်။ သံသေဒဇာန မေဝ၊ သံသေဒဇသတ္တဝါတို့၏သာလျှင်။ဝသေန၊အစွမ်းဖြင့်။ဟောတိ၊ဖြစ်၏။ဩပပါတိကဝသေန၊ ဥပပါတ်သတ္တဝါတို့၏အစွမ်းဖြင့်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ဤသို့ ဋီကာကျော် (နှာ-၂၁၂)၌ လာသည်နှင့်အညီ သုဂတိဘုံ၌ကား ဥပပါတ်မှာ ကပ်ဦးအခါ၌သာ ဘာဝဒသက တစည်းသာ ချိကောင်း၏။

သုဂတိအဟိတ် သံသေဒဇအားကား ဒုဂ္ဂတိအဟိတ် သံသေဒဇနှင့်အတူ ချို၏။

ကလာပ်သုံးစည်းရသည့် သတ္တဝါ။ ။"ဂဗ္ဘသေယျကသတ္တာနံ ပန။ပ။ ပါတုဘဝန္တိ"ဟူသည်နှင့်အညီ သုဂတိ, ဒုဂ္ဂတိ အဟိတ် အဏ္ဍဇ, ဇလာဗုဇဖြစ်သော ဂဗ္ဘသေယျကပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ပဋိသန္ဓေ ဥပါဒ်၌ ဇာတ်အားဖြင့် ကာယ, ဘာဝ, ဝတ္ထုဒသက ကလာပ်သုံးစည်းတို့ကို ရအပ်ကုန်၏။

နပုန်းပဏ္ဍုက်တို့အား ဘာဝချို၍ နှစ်စည်းသာ ရအပ်၏။

http://www.dhammadownload.com

အမိဝမ်းဌ် ဂဗ္ဘသေယျကသတ္တဝါတို့၏ ရုပ်ဖြစ်စဉ်

ပဌမံ ကလလံ ဟောတိ၊ ကလလာ ဟောတိ အဗ္ဗုဒံ။
အဗ္ဗုဒါ ဇာယတေ ပေသိ၊ ပေသိ နိဗ္ဗတ္တတိ ဃနော။
ဃနာ ပသာခါ ဇာယန္တိ၊ ကေသာ, လောမာ, နခါပိ စ။

(သဂါထာဝဂ္ဂ) ယက္ခသံယုတ်ပါဠိတော်၊ နှာ-၂၀၈။

သတ္တာဟံ ကလလံ ဟောတိ၊ ပရိပက္ကံ သမ္မဟက်ံ။
ဝိဝဋ္ဋမာနံ တဒဟဝံ၊ အဗ္ဗုဒံ နာမ ဇာယတိ။

သတ္တာဟံ အဗ္ဗုဒံ ဟောတိ။ ပ။ ပေသိ နာမ ပဇာယတိ။
သတ္တာဟံ ပေသိ ဘဝတိ။ ပ။ ဃနော နာမ ပဇာယတိ [၁]။

'ဃနာ ပသာခါ ဇာယန္တိ'တိ ပဋ္ဌမေ သတ္တာဟေ ဒ္ဝိန္နံ် ဟတ္ထပါဒါနံ် သီသဿ စာ'ထ္ထာယ ပဋ္ဌ ပိဋ္ဌကာ ဇာယန္တိ။ ယံ သန္ဓာယေ'တံ် ဝုတ္တံ် "ပဋ္ဌမေ ဘိက္ခဝေ သတ္တာဟေ ပဋ္ဌ ပိဋ္ဌကာ သဏ္ဌဟန္တိ ကမ္မတော"တိ။ ဣတော ပရံ် ဆဋ္ဌ, သတ္တမာဒီနိ သတ္ထာဟာနိ အတိက္ကမ္မ မေသနံ် သံခိပိတ္ဝာ ဒ္ဝါစတ္တာ-လီသေ သတ္တာဟေ ပရိဏတကာလံ် ဂဟေတ္ဝာ ဒသေန္တော 'ကေသာ'တိ-အာဒိမာဟ။ တတ္ထ 'ကေသာ, လောမာ, နခါပိ စာ'တိ ဒ္ဝါစတ္တာလီသေ သတ္တာဟေ တောနိ ဇာယန္တိ။ ဂဍ်းသံယုတ်အဋ္ဌကထာ၊ နှာ-၂၇၅။

နဝမာသိကော ဟိ ဂဗ္ဘော ပရိပုဏ္ဏော နာမ ဟောတိ ကေသ, လောမာဒီ နိဗ္ဗတ္တိတော [၂]။ ဂဍ်းဋီကာ၊ နှာ-၃၀၇။

ပဌမံ၊ ရှေးဦးစွာ။ ကလလံ၊ ရေကြည်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ကလလာ၊ ရေကြည်သတ္တာဟမှ။ ပရံ်၊ နောက် ဒုတိယသတ္တာဟ၌။ အဗ္ဗုဒံ၊ အမြှုပ်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

အဗ္ဗုဒါ၊ အမြှုပ်သတ္တာဟမှ။ ပရံ်၊ နောက် တတိယသတ္တာဟ၌။ ပေသိ၊ သားတစ်သည်။ ဇာယတေ၊ ဖြစ်၏။

ပေသိ-ပေသိတော၊ သားတစ်သတ္တာဟမှ။ ပရံ်၊ နောက် စတုတ္ထသတ္တာဟ၌။ ဃနော၊ မာမာခက်ခက် တခဲနက်သည်။ နိဗ္ဗတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။

၁။ ထောက် ဝိသဒီသံ။

၂။ နဝမာသတော ဗဟိ ပရိပက္ကော နာမ ဟောတိ ကေသ လောမာဒီ နိဗ္ဗတ္တိတော။ (ဆဋ္ဌမူ)

http://www.dhammadownload.com

ဃနာ၊ အခဲသဘ္ဘာဟမှ။ ပရံ၊ နောက်ပဋ္ဌမသတ္တာဟဋ္ဌ။ ပသာခါ၊ ဦးခေါင်း, ခြေလက်, ခက်မင်းဖြာတို့သည်။ ဇာယန္တီ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

တတောပရံ၊ ထိုမှနောင် (လေးဆယ့်နှစ်သတ္တာဟအတွင်းဌ) လေးဆယ့်နှစ်သတ္တာဟမြောက်ဌ။ ကေသာ စ၊ ဆံမျှင်တို့သည်ရင်း။ လောမာ စ၊ အမွေးတို့သည်ရင်း။ နခါပိ စ၊ လက်သည်း, ခြေသည်းတို့သည်ရင်း။ ဇာယန္တိ၊ ပေါက်လာကုန်၏။

သတ္တာဟံ၊ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး။ ကလလံ၊ ရေကြည်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ပရိပက္ကံ၊ ရင့်ကျက်သည်ဖြစ်၍။ သမူဟကံ၊ ရုပ်ကလာပ်ပေါင်းစုလျက်။ တဇ္ဇာဝံ၊ ထိုရေကြည်အဖြစ်ကို။ ဝိဝဋ္ဋမာနံ၊ ဖောက်ပြန်စေလျက်။ အမ္ဗုဒံ နာမ၊ အမြှုပ်မည်သည်။ ဇာယတိ၊ ဖြစ်၏။

သတ္တာဟံ၊ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး။ အမ္ဗုဒံ၊ အမြှုပ်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ပရိပက္ကံ၊ ရင့်ကျက်သည်ဖြစ်၍။ သမူဟကံ၊ ရုပ်ကလာပ် ပေါင်းစုလျက်။ တဇ္ဇာဝံ၊ ထိုအမြှုပ် အဖြစ်ကို။ ဝိဝဋ္ဋမာနံ၊ လည်စေလျက်။ ပေသိ နာမ၊ သားတစ်မည်သည်။ ဇာယတိ၊ ဖြစ်၏။

သတ္တာဟံ၊ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး။ ပေသိ၊ သားတစ်သည်။ ဘဝတိ၊ ဖြစ်၏။ ပရိပက္ကံ၊ ရင့်ကျက်သည်ဖြစ်၍။ သမူဟကံ၊ ရုပ်ကလာပ် ပေါင်းစုလျက်။ တဇ္ဇာဝံ၊ ထိုသားတစ်အဖြစ်ကို။ ဝိဝဋ္ဋမာနံ၊ ဖောက်ပြန်စေလျက်။ ဃနော နာမ၊ အခဲမည်သည်။ ဇာယတိ၊ ဖြစ်၏။

ဃနာ ပသာခါ ဇာယန္တိတိ၊ ဟူသည်ကား။ ပဋ္ဌမေ၊ ငါးခုမြောက်သော။ သတ္တာဟေ၊ သတ္တာဟဋ္ဌ။ ဒ္ဝိန္နံ၊ နှစ်ချောင်းစီကုန်သော။ ဟတ္ထပါဒါနံ စ၊ လက်ခြေတို့၏ဌင်း။ သီသဿ စ၊ ဦးခေါင်း၏ဌင်း။ အတ္ထာယ၊ အကျိုးငှါ။ ပဋ္ဌ၊ ငါးခုကုန်သော။ ပီဠကာ၊ အဖုတို့သည်။ ဇာယန္တိ၊ ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ ယံ၊ ယင်းသို့အဖုငါးခု ပေါ်လာသည်ကို။ သန္ဓာယ၊ ရည်၍။ "ပဋ္ဌမေ။ပ။ ကမ္မတော"တိ၊ -ဟူသော။ တေ၊ ဤစကားကို။ ဝုတ္တံ၊ မိန့်တော်မူအပ်၏။

ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ ပဋ္ဌမေ၊ ငါးခုမြောက်ဖြစ်သော။ သတ္တာဟေ၊ သတ္တာဟဋ္ဌ။ ပဋ္ဌ ပီဠကာ၊ ဇလုံးအဖု ခက်မင်းခုတို့သည်။ ကမ္မတော၊ ကံကြောင့်။ သဏ္ဌာန္တိ၊ ကောင်းစွာတည်ရောက် ပေါ်ပေါက်လာကုန်၏။ ဣတော၊ ဤပဋ္ဌမသတ္တာဟမှ။ ပရံ၊ နောက်ဌ။ ဆဋ္ဌသတ္တမာဒီနိ၊ ဆဋ္ဌ သတ္တမအစရှိကုန်သော။ သတ္တာဟာနိ၊ သတ္တာဟတို့ကို။ အတိက္ကမ့၊ ခုန်လွန်၍။ ဒေသနံ၊ ဒေသနာကို။ သံခိပိတ္တာ၊ ချုံ့၍။ ဒ္ဝါစတ္တာလီသေ သတ္တာဟေ၊ (လေးဆယ့်နှစ်သတ္တာဟအတွင်းဌ)လေးဆယ့်နှစ်သတ္တာဟမြောက်ဌ။ ပရိဏာဟကာလံ၊ ရင့်သောကာလ

http://www.dhammadownload.com

ကို။ ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။ ဒဿေန္တော၊ ပြတော်မူလိုသော မြတ်စွာဘုရားသည်။ ကေသာတိအာဒိ၊ 'ကေသာ'စသောစကားကို။ အာဟ၊ မိန့်တော်မူပြီ။ တတ္ထ၊ ဟို'အာဟ'၏ ကံ'ကေသာ'အစရှိသောစကား၌။ ကေသာ လောမာ နခါပိ စာတိ၊ ဟူသည်ကား။ ဒွါစတ္တာလီသေ သတ္တာဟေ၊ လေးဆယ့်နှစ်သတ္တာဟ၌။ ဧတာနိ၊ ထိုဆံ, အမွေး, ခြေသည်း, လက်သည်းတို့သည်။ ဇာယန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

ဟိသစ္စံ၊ မှန်၏။ နဝမာသိကော၊ ကိုးလသားအရွယ်ရှိသော။ ဂဗ္ဘော၊ သူငယ် ကိုယ်ဝန်ပဋိသန္ဓေသည်။ ကေသလောမာဒိ နိဗ္ဗတ္တိတော၊ ဆံပင်အမွေးစသည်တို့၏ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ ပရိပုဏ္ဏောနာမ၊ ပြည့်စုံသည်မည်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ပသာဒရုပ်တို့ ၁၁-သတ္တာဟသို့ရောက်မှ ပေါ်လာခြင်း။ ။ဤသို့ ကျမ်းဂန်လာသည်အတိုင်း ကလလ, အဗ္ဗုဒ, ပေသိ, ဃန, ပဥ္ဇပ္ပသာခတို့သည် တသတ္တာဟစီသာ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ထိုတွင် ပထမသတ္တာဟ စသည်၌ ကလလရုပ် စသည်တို့ နုလှသေးခြင်းကြောင့် ပဥ္ဇပ္ပသာခ မပေါက်လာသေးသကဲ့သို့ ဆဋ္ဌ,သတ္တမ သတ္တာဟ စသည်၌လည်း ပဥ္ဇပ္ပသာခ အပါ သီသပ္ပိဋ္ဌက နုလှသေးသောကြောင့် ဧကာဒသမ သတ္တာဟသို့ ရောက်မှ သီသပ္ပသာခ ရင့်ရကား စက္ခု,သောတ,ဃာန,ဇိဝှါ ပသာဒရုပ် ကလာပ်လေးခုတို့ တပြိုင်နက် ဥပါဒ်ကြောင်းကို—

ဂဗ္ဘသေယျကာနံ အဏ္ဍတ္တိကာယတနေသု မနာယတန,ကာယာယတနာနေဝ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ သေသာနိ စတ္တာရိ သတ္တ သတ္တတိ ရတ္တိမှိ—

ဟု ကထာဝတ္ထု အဋ္ဌကထာ သဋ္ဌာယတနုပ္ပတ္တိကထာအဖွင့် (နှာ-၂၄၀)၌ မိန့်ဆိုသည်။

ဂဗ္ဘသေယျကာနံ၊ အမိဝမ်းခေါင်း ကိန်းအောင်းကုန်သော အဏ္ဍဇ,ဇလာဗုဇဟူသော ဂဗ္ဘသေယျက သတ္တဝါတို့အား။ အဏ္ဍတ္တိကာယတနေသု၊ အဏ္ဍတ္တိကာယတန ခြောက်ပါးတို့တွင်။ မနာယတန ကာယာယတနာနေဝ၊ မနာယတန နှင့် ကာယာယတနတို့သည်သာလျှင်။ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ၊ ပဋိသန္ဓေခဏ၌။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ သေသာနိ၊ ကြွင်းကုန်သော။ စတ္တာရိ၊ စက္ခု, သောတ, ဃာန, ဇိဝှါ အဏ္ဍတ္တိကာယတန လေးပါးတို့သည်။ သတ္တသတ္တတိရတ္တိမှိ၊ ခုနစ်ဆဲ့ခုနစ်ရက် ဟူသော တဆဲ့တသတ္တာဟမြောက်၌။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

ဤ၌ "သတ္တ စ သတ္တတိ စ, သတ္တဟိ ဝါ အဓိကာ သတ္တတိ သတ္တသတ္တတိ။ သတ္တသတ္တတိ စ သာ ရတ္တိယော စာတိ သတ္တသတ္တတိရတ္တိ"ဟု ဒွန် တပ္ပုရိသ် ကမ္မဓာရည်း ဒိဂုသမာသ်ဝစနတ္ထပြု။ နပုန်းဧကတ် ငဲ့။ ဤ အဋ္ဌကထာအထွက် ခုနစ်ဆဲ့ခုနစ်ရက်သော် တဆဲ့တစ်သတ္တာဟ ရသောကြောင့်၎င်း၊ 'သေသာနိ

http://www.dhammadownload.com

စတ္တာရိ'ဟု တလုံးတည်းဆိုခြင်းကြောင့်ငှင်း၊ စက္ခု,သောတ,ဃာန,ဇိဝှါယတန လေးပါးတို့သည် ကောဒသမသတ္တာဟ၌ တပြိုင်နက် ဖြစ်ကြကုန်၏ဟု အဓိပ္ပါယ် ကျရကား အနာဂတပုဂ္ဂလဝါရပစ္စနိက် စက္ခုမူ, ရူပမူလီ ပဋိလောမအဖွင့်၌—

အထ ကသ္မာ "ယဿ ဝါ ပန ရူပါယတနံ နုပ္ပဇ္ဇိဿတိ။ တဿ စက္ခာယတနံ နုပ္ပဇ္ဇိဿတီတိ အာမန္တာ"တိ ပဋိညာတံ၊ နနုစ ဂဗ္ဘသေယျကဿ ပစ္ဆိမ-ဘဝိကဿ ဥပပဇ္ဇန္တဿ ကောဒသမသတ္တာဟာ သြရတော ဌိတဿ ရူပါ-ယတနံ နုပ္ပဇ္ဇိဿတိ။ နော စ စက္ခာယတနံ နုပ္ပဇ္ဇိဿတီတိ။န။ တသ္မိံ ဘဝေ ဘဝိဿန္တဿ ဥပ္ပါဒဿ အနာဂတဘာဝေန အဝစနတော—

ဟူ၍ငှင်း။

ပစ္စုပ္ပန္နာတီတ ပုဂ္ဂလောကာသဝါရ အနုလုံ ဃာနမူ, ရူပမူလီ ပဋိလောမ အဖွင့်၌လည်း—

ယံ ပန "ယဿ ဝါ ပန ယတ္ထ ရူပါယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ။ တဿ တတ္ထ ဃာနာယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ကာမာဝစရာ စဝန္တာနံ အဃာနကာနံ ကာမာ-ဝစရံ ဥပပဇ္ဇန္တာနံ,ရူပါဝစရာနံ တေသံ တတ္ထ ရူပါယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ။ နော စ တေသံ တတ္ထ ဃာနာယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ"တိ တ္ထေ "အဃာနကာနံ ကာမာ-ဝစရံ ဥပပဇ္ဇန္တာန"နွိ ဝုတ္တံ၊ တံ ယေ ကောဒသမသတ္တာဟာ သြရတော ကာလံ ကရိဿန္တိ။ တေသံ ဃာနာယတနာနိဗ္ဗတ္တကကမ္မေန ဂဟိတပ္ပဋိ-သန္ဓိကာနဥ္စ ဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ—

ဟူ၍ငှင်း မူလဋီကာရှင် (နှာ-၁၃၀၊၁၃၁-တို့၌) မိန့်ဆိုသည်။

အထ၊ ထိုသို့ဖြစ်လျက်။ ကသ္မာ၊ အဘယ့်ကြောင့်။ 'ယဿ ဝါ ပန ။ပ။ နုပ္ပဇ္ဇိဿတီတိပဥ္ဇေ'၊ဟူသော အမေး၌။ အာမန္တာတိ၊ အာမန္တာဟူ၍။ ပဋိညာတံ၊ ဝန်ခံအပ်သနည်း။ နနုစ၊ စောဒနာဦးအံ့။ ပစ္ဆိမဘဝိကဿ၊ ဘဝဆုံး၌ယှဉ်သော။ ဥပပဇ္ဇန္တဿ၊ ပဋိသန္ဓေနေဆဲဖြစ်သော။ ကောဒသမသတ္တာဟာ၊ တဆဲ့တခု မြောက်သော သတ္တာဟမှ။ သြရတော၊ အတွင်း၌(ဝါ-ရှေ့၌)။ ဌိတဿ၊ တည်သော။ ဂဗ္ဘသေယျကဿ၊ ဂဗ္ဘသေယျကပုဂ္ဂိုလ်အား။ ရူပါယတနံ၊ ရူပါယတန သည်။ နုပ္ပဇ္ဇိဿတိ၊ မဖြစ်လတ္တံ့မဟုတ်လော။ စက္ခာယတနံ၊ စက္ခာယတနသည်။ နော စ နုပ္ပဇ္ဇိဿတိ၊ မဖြစ်လတ္တံ့မဟုတ်သည် မဟုတ်လော။ ဝါ၊ ဖြစ်လတ္တံ့သည် မဟုတ်လော။ ဣတိ၊ ဤကား စောဒနာ။ နှ၊ မစောဒနာသင့်။ ကသ္မာ၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူကား။ တသ္မိံ ဘဝေ၊ ထိုဘဝ၌။ ဘဝိဿန္တဿ၊ ဖြစ်လတ္တံ့သော။ ဥပ္ပါဒဿ၊ ဥပါဒ်၏(ဝါ-ဥပါဒ်ကို)။ အနာဂတဘာဝေန၊ အနာဂတ် အဖြစ်ဖြင့်။ အဝစနတော၊ ဟောတော်မမူခြင်းကြောင့်တည်း။

http://www.dhammadownload.com

"ယဿ ဝါ ပန ယတ္ထ ရူပါယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ။ တဿ တတ္ထ ဃာနာယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ"တိ ပဥ္ဆ၊ ဟူသော ပုစ္ဆာ၏။ "ကာမာဝစရာ စဝန္တာနံ။ပ။ ဥပ္ပဇ္ဇတီ"တိ ဇတ္ထ၊ ဟူသော အဖြေ၌။ "အဃာနကာနံ ကာမာဝစရံ ဥပပဇ္ဇန္တာန"န္တိ၊ ဟူ၍။ ယံ ပန ဝစနံ၊ အကြင်စကားကိုကား။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်၏။ ၎ဝံ ဝစနံ၊ ထိုစကားကို။ ယေ၊ အကြင်သတ္တဝါတို့သည်။ ကောဒသမသတ္တာဟာ၊ ဝါဆဲတခုမြောက် သတ္တာဟမှ။ ဩရတော၊ အတွင်း၌။ ကာလံကရိဿန္တိ၊ သေကုန်လတ္တံ့။ တေသဉ္စ၊ ထိုသတ္တဝါတို့၏ငင်း။ ဃာနာယတနာနိပဇ္ဇတ္တာကကမ္မေန၊ ဃာနာယတနကို မဖြစ်စေနိုင်သောကံကြောင့်။ ဂဟိတပဋိသန္ဓိကာနဉ္စ၊ ယူအပ်သောပဋိသန္ဓေရှိကုန်သောသတ္တဝါတို့၏ငင်း။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သိအပ်၏။

အဋ္ဌကထာနှင့် ဋီကာဝါဒ မညီကြလျှင် ပယ်သင့်သည်ကိုပယ်, တည်သင့်သည်ကိုတည်စေ၍ အနုဋီကာဆရာ ခုံကောက် ဖြတ်တောက်မြဲဖြစ်လျက် "သတ္တာသတ္တတိရတ္တိမ္ပိ"ဟူသော ဤပုဒ်မှာ မည်သို့မှ မဖွင့်ပြသောကြောင့် အနုဋီကာလည်း သဘောတူပင်။ အဋ္ဌကထာနှင့်ဋီကာလည်း မကွဲမပြားဟု ယူရန်ရှိသည်။

ကမ္မေနနှင့် ကမေနအဆုံးအဖြတ်။ ။သေသာနိ စတ္တာရိ သတ္တ သတ္တတိရတ္တိမ္ပိ။ တာနိ စ ခေါ ယေန ကမ္မုနာ ပဋိသန္ဓိ ဂဟိတာ။ တဿေဝ အညဿ ဝါ ကတတ္တာတိ အယံ သက သမယော ဝါဒေါ—

ဟူသော ကထာဝတ္ထု အဋ္ဌကထာ (နှာ-၂၄၀) ကိုထောက်၍ သင်္ဂြိဟ်ကျမ်းဋီကာလည်း ကံနှစ်ပါးလုံး သိမ်းမိအောင် "တတော ပရံ ပဝတ္တိကာလေ ကမ္မေန "စက္ခုဒသကာဒီနိ စ ပါတုဘဝန္တီ" ဟုဆိုရကား "ကမ္မေန" ဟု ဒွေဘော်နှင့် ရှိသင့်သည်။ "ပထမံ ကလလံ ဟောတိ"စသော သံယုတ်ပါဠိတော် (နှာ-၂၀၈)—

"တတော ပရံ ပဝတ္တိမ္ပိ၊ ဝဿာနသာ ဇန္တုနော။
စက္ခုဒ္ဒသကာဒယော စ၊ စတ္တာရော ဟောန္တိ သမ္ဘဝါ[၁]။

ဟူသော ပရမတ္ထဝိနိစ္ဆယ (နှာ-၇၁) တို့ကို မှီ၍ ပဋိသန္ဓေနောက် ပဝတ္တိအခါ ကလလ, အဗ္ဗုဒ, ပေသိ, ဃန, ပဉ္စပသာခ အစဉ်အတိုင်းကြီးပွါး၍ ကောဒသမသတ္တာဟ ဖြစ်ချိန်ကျသည့်အခါ စက္ခု, သောတ, ဃာန, ဇိဝှါဒသကကလာပ်တို့

၁။ တတော၊ ထိုပဋိသန္ဓေအခါမှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ ပဝတ္တိမ္ပိ၊ ပဝတ္တိအခါ၌။ ဝဿာနသာ၊ အစဉ်အတိုင်း ကြီးပွါးလာသော။ ဇန္တုနော၊ သတ္တဝါအား။ သမ္ဘဝါ၊ ဖြစ်ထိုက်သည်အားလျော်စွာ။ ဝါ၊ ဖြစ်ထိုက်ကုန်သော။ စက္ခုဒသကာဒယော၊ စက္ခုဒသက အစရှိကုန်သော။ ဝါ၊ စက္ခုဒသက, သောတဒသက, ဃာနဒသက, ဇိဝှါဒသကဟူကုန်သော။ စတ္တာရော၊ လေးပါးသောကလာပ်တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

http://www.dhammadownload.com

တပြိုင်နက် ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ် လာကြကုန်၏ဟူသောအနက်ကို ပြသည်ဟုဆိုလျှင် 'ကမေန'ဟု သံယုတ်မဲ့ ပါဠိလည်း သင့်အံ့သကဲ့သို့ ရှိ၏။ သို့သော်လည်း—

ဝတ္ထု ကာယဒသကာနိ၊ သဘာဝဒသကာနိ ဝါ။
ဂဗ္ဗသေယျကသတ္ထာနံ၊ တတော သေသာနိ သမ္ဘဝါ[၁]။

ဟူသော နာမရူပပရိစ္ဆေဒ(နှာ-၅၂)၌ အစဉ်ပြ ပါဠိ မပါ။ အဋ္ဌကထာ, ဋီကာ, အနုတို့၌လည်း အစဉ်ကို မပြ။

"ပဋ္ဌမေ ဘိက္ခဝေ သတ္တာဟေ ပဋ္ဌပိဋ္ဌကာ သဏ္ဌဟန္တိ ကမ္မတော[၂]"—
ဟူသော ပါဋ္ဌိ—

"တာနိ စ ခေါ ယေန ကမ္မုနာ ပဋိသန္ဓိ ဂဟိတာ။ တဿေဝ အညဿ ဝါ ကတတ္တာ"—

ဟူသော ကထာဝတ္ထု အဋ္ဌကထာ(နှာ-၂၄၀)တို့၌ ကံကြောင့်ဖြစ်သည်ကို မိန့်ဆို ရကား "ကမ္မေန"ဟူသော မ,သံယုတ်ရှိ ပါဠိသည် သာလွန်၍ ကောင်းမြတ် သင့်လျော်၏။ ဤသို့လျှင် သင်္ဂြိုဟ်, ပရမတ္ထဝိနိစ္ဆယ, နာမရူပပရိစ္ဆေဒ ကျမ်းတို့ လည်း အဋ္ဌကထာဋီကာကြီးတို့နှင့် ဝါဒ မကွဲမပြားကြပေ။

ဋီကာကျော်ဆရာ၏ အယူ အဖွင့် မှားပုံ

ပဋ္ဌာန်း ပဉ္စာ ဝါရ ပစ္စနိက် အစ ပစ္စယုဒ္ဓါရဝါရကိုမှ သတိမရ၍ "အာရမ္မဏူပ-နိဿယ, ကမ္မတ္ထိ ပစ္စယေသု စ သဗ္ဗေပိ ပစ္စယာ သမောဓာနံ ဂစ္ဆန္တိ" ဟူသော သင်္ဂြိုဟ်၌ ပစ္စည်းသွင်းဟန်ကို ကယောက်ကယက်ဖွင့်ဆိုသော ဋီကာကျော်ဆရာ သာ "သတ္တသတ္တတိရတ္တိမှိ"၌ 'တိ'အက္ခရာ ကျပျောက်သော အဋ္ဌကထာ (နှာ-၂၄၀)ပါဠိပျက်၊ 'ကမေန'ဟု သံယုတ်မဲ့သော သင်္ဂြိုဟ်ပါဠိပျက်တို့ကို မြင်၍ သော်ငင်း၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ အဝိဇ္ဇာမူလကပုဗ္ဗန္တဘဝစက်, တဏှာမူလကအပရန္တ ဘဝစက် နှစ်ပါးတို့၏ အထူးကို ဖွင့်ဆိုသော—

၁။ ဂဗ္ဗသေယျကသတ္ထာနံ၊ ဂဗ္ဗသေယျကသတ္ထဝါတို့အား။ ဝတ္ထုကာယဒသကာနိ ဝါ၊ ဝတ္ထုဒသက ကလာပ်,ကာယဒသက ကလာပ်တို့သည်ငင်း။ သဘာဝဒသကာနိ ဝါ၊ဘာဝရှပ်နှင့် တကွသော ဘာဝဒသက ကလာပ်တို့သည်ငင်း။ (ပါတုဘဝန္တိ၊ ပဋိသန္ဓေအခါ ထင်ရှား ဖြစ်ကုန်၏။) တတော၊ ထိုပဋိသန္ဓေအခါမှ နောက်ဖြစ်သော ပဝတ္ထိအခါ၌။ သမ္ဘဝါ၊ ဖြစ် ထိုက်သည် အားလျော်စွာ။ ဝါ၊ ဖြစ်ထိုက်ကုန်သော။ တတော၊ ထိုဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ကလာပ်မှ။ သေသာနိ၊ ကြွင်းကုန်သော စက္ခုဒသကအစရှိကုန်သော ကလာပ်တို့သည်။ (ပါဟုဘဝန္တိ၊ ထင်ရှားဖြစ်ကုန်၏။)

၂။ သံ၊ ဋ္ဌ၊၁၊ ၂၇၅။

http://www.dhammadownload.com

ဂဇ္ဈသေယျကဝသေန ဝါ ပုရိမံ အနုပုဗ္ဗပဝတ္တိဒီပနတော။ သြပပါတိက-ဝသေန ပစ္ဆိမံ သဟုပ္ပတ္တိဒီပနတော[၁]—

ဟူသော သမ္မောဟဝိနောဒနီ အဋ္ဌကထာ (နှာ-၁၈၁)၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာ (ဒု၊ နှာ-၂၁၃)တို့၌ အယူအဆလွဲချော်၍သော်၎င်း၊ 'သတ္တသတ္တရတ္တိ'၌ ဂုဏိတသခ်္ခါ ကြုံ၍ သတ္တ သတ္တာ နဝါစာလီသ=၄၉-ရက်ဖြစ်က ခုနစ်သတ္တာဟသာရသည်။ အဋ္ဌကထာနှင့်ဋီကာဝါဒ မညီ ကွဲပြားကြသည်-ဟု ထင်မှတ်၍—

ပဝတ္တိကာလေတိ သတ္တမေ သတ္တာဟေ။ ဋီကာကာရမတေန[၂] ကောဒသမေ သတ္တာဟေ ဝါ။ ကမေနာတိ စက္ခုဒသကပါတုဘာဝတော သတ္တာဟာတိက္ကမေန သောတဒသကံ။ တတော သတ္တာဟာတိက္ကမေန ဃာနဒသကံ။ တတော သတ္တာဟာတိက္ကမေန ဇိဝှါဒသကန္တိ ဧဝံ အနုက္ကမေန[၃]။

(ဋီကာကျော်၊ နှာ-၂၁၄)ဟု ဖွင့်ဆိုမိဟန်ရှိချေသည်။

၁။ ဝါ၊ တနည်းကား။ ပုရိမံ၊ ရှေးဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာကို။ ဂဇ္ဈသေယျကဝသေန၊ ဂဇ္ဈသေယျကပုဂ္ဂိုလ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ အနုပုဗ္ဗပဝတ္တိဒီပနတော၊ အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်ခြင်းကို ပြခြင်းကြောင့်။ (ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်၏။) ['အနုပုဗ္ဗပဝတ္တိ' ကို ဋီကာကျော်ဆရာ အယူချော်သွားဟန်ရှိသည်။]

ပစ္ဆိမံ၊ နောက်ဖြစ်သော တဏှာကို။ သြပပါတိကဝသေန၊ ဥပပါတ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ သဟုပ္ပတ္တိဒီပနတော၊ တကွဲဖြစ်ခြင်းကိုပြခြင်းကြောင့်။ (ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်၏။)

၂။ မူလဋီကာ၊ ၃၊ နှာ ၁၃၀-၁၃၁-၌ ပြထားသောစကားကို ဋီကာကျော်ဆရာ ဒယူအဆ မှားသွားသည်။

၃။ ပဝတ္တိကာလေတိ၊ ပဝတ္တိကာလေဟူသည်ကား။ သတ္တမေ၊ ခုနစ်ခုမြောက်သော။ သတ္တာဟေ၊ သတ္တာဟ၌။ ဝါ၊ တနည်းကား။ ဋီကာကာရမတေန၊ မူလဋီကာဆရာ၏ အလိုဖြင့်။ ကောဒသမေ၊ တဆယ့်တခုမြောက်သော။ သတ္တာဧဟေ၊ သတ္တာဟ၌။

ကမေနာတိ၊ ကမေနဟူသည်ကား။ စက္ခုဒသကပါတုဘာဝတော၊ စက္ခုဒသကကလာပ် ထင်ရှားဖြစ်သည်မှ။ သတ္တာဟာတိက္ကမေန၊ ခုနစ်ရက်လွန်သဖြင့်။ ဝါ၊ ခုနစ်ရက်လွန်သော အခါ၌။ သောတဒသကံ၊ သောတဒသက ကလာပ်သည်။ (ပါတုဘာဝတိ၊ ထင်ရှားဖြစ်၏။)

တတော၊ ထိုသောတဒသက ကလာပ် ထင်ရှားဖြစ်သည်မှ။ သတ္တာဟာတိက္ကမေန၊ ခုနစ်ရက်လွန်သောအခါ၌။ ဃာနဒသကံ၊ ဃာနဒသက ကလာပ်သည်။ (ပါတုဘာဝတိ၊ ထင်ရှားဖြစ်၏။)

တတော၊ ထိုဃာနဒသက ကလာပ် ထင်ရှားဖြစ်သည်မှ။ သတ္တာဟာတိက္ကမေန၊ ခုနစ်ရက်လွန်သောအခါ၌။ ဇိဝှါဒသကံ၊ ဇိဝှါဒသက ကလာပ်သည်။ (ပါတုဘာဝတိ၊ ထင်ရှားဖြစ်၏။) ဤတိုင်အောင် ဤသို့။ အနုက္ကမေန၊ အစဉ်အတိုင်း။ (ပါဘုဘာဝန္တိ၊ စက္ခုဒသက ကလာပ်စသည်တို့ ထင်ရှားဖြစ်ကုန်၏။) [ဤကား ဋီကာကျော်ဆရာ၏ အယူလွဲချော်ပုံကည်း။]

http://www.dhammadownload.com

တတြာယမာဒိ ဘဝတိ၊ ဣဓ ပညာ ဘိက္ခုနော။
ဣန္ဒြိယဂုတ္တိ သန္တုဋ္ဌိ၊ ပါတိမောက္ခေ စ သံဝရော[1]။

ဟူသော သူတော်အများ သုံးကြသည့် ဓမ္မပဒပါဠိတော် (ဘိက္ခုဝဂ်၊ ဂါထာ ၃၇၅)ကိုမှ မဒွေမိ၍ 'တတြာယမာဒိ'ဟူသော သန္ဓိပြယုဂ်ကိုပင် အလဲ့လဲ့ အချော်ချော် အနက် သမ္ဓန်ခြင်း စသည်ဖြင့် ချတ်ယွင်းတိမ်းပါး များသော သုတ္တန်ဒေသကျမ်း[2] သူငယ်အများ ဆောင်ရွက်ဟောရွတ်ရိုး ဓာတုကထာ ဝဝတ္ထာန်ကိုမျ မရမမိ သတိမထင်သောကြောင့် "သောကောတိ ဒေါသော" စသည်ဖြင့် ဖွင့်မှားမိသော သခေါပဝဏ္ဏနာကျမ်း[3]တို့ကို ပြုစီရင်သော သခေါပ-ဝဏ္ဏနာဆရာလည်း ဋီကာကျော်စကားမျကို မှီ၍ မူလဋီကာဝါဒ ကောဒသမ သတ္ထာဟဖြစ်လျင် ရွှေဆယ်သတ္ထာဟကို ကလလ, အဗ္ဗုဒ, ပေသိ, ဃန, ပသာခ ငါးပါးနှင့် ခဲ့စိတ် ကြိတ်နယ် ဝေမျသင့်၏ဟု ရမ်းဆလျက် "ကလလံ ဒွေ သတ္တာဟာ၊ အဗ္ဗုဒံ ဒွေ သတ္တာဟာ"စသည်ဖြင့် ဆိုမိဟန် ရှိချေသည်။

ယင်းဋီကာကျော်,သခေါပဝဏ္ဏနာများအဆိုကို မှီခိုယုံကြည်မိမှား၍ သံဝေဂ ဝတ္ထုကို ပြုစီရင်သော ဂန္ထန္တရဟုဆုတ ဒက္ခိဏာရာမဆရာတော်လည်း မူလ ဋီကာဝါဒကို ပြုရာ၌ ကလလ,အဗ္ဗုဒ,ပေသိ,ဃန,ပသာခ,စက္ခု,သောတ,ဃာန, ဇိဝှါ၊ ကိုးပါးတို့ကို နှစ်သတ္တာဟစီ ဝေဖန်၍ ပြဆိုမိဟန် ရှိချေသည်[4]။

သမာနဝါဒ။ ။ထိုကြောင့် ယခင်ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ပါဠိ,အဋ္ဌကထာ,ဋီကာကြီး, လက်သန်းအဋ္ဌကထာငယ်များ လာသည့်အတိုင်း—

ကလလ,အဗ္ဗုဒ,ပေသိ,ဃန,ပဥ္စပွသာခတို့သည် တသတ္တာဟစီ။

စက္ခု,သောတ,ဃာန,ဇိဝှါ ပသာဒရုပ်လေးခုတို့သည် ကောဒသမသတ္တာဟ၌ တပြိုင်နက်။

၁။ ဣဓ၊ ဤသာသနာတော်၌။ ပညာ၊ ပညာရှိသော။ ဘိက္ခုနော၊ ရဟန်းအား။ ဣန္ဒြိယဂုတ္တိ၊ ဣန္ဒြေ၌ လုံခြုံမှုဆည်ငင်း။ သန္တုဋ္ဌိ၊ အာဇီဝ,ပစ္စယ၌ ရောင့်ရဲလွယ်မှုသည်ငင်း။ ပါတိမောက္ခေ၊ ပါတိမောက္ခသီလ၌။ သံဝရော စ၊ စောင့်စည်းမှုသည်ငင်း။ (အတ္ထိ၊ ရှိ၏။) အယံ၊ ဤဣန္ဒြေ၌ လုံခြုံမှုစသည်သည်။ တတြ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းအကျင့်၌။ အာဒိ၊ အစသည်။ ဘဝတိ၊ ဖြစ်၏။

၂။ ပုဂ်ခေတ် အရှင်ဆပွဒ (=ဆပဒ) ရေးသည့် ကစ္စည်း အာဒင့်ကျမ်း။

၃။ အရှင်ဆပွဒပင် ပြုစုသောကျမ်း။

၄။ ဒက္ခိဏာရာမ ဘုရားကြီးဆရာတော်၏ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိဟ်ဂဏ္ဌိကျမ်း (ဆုဓမ္မဝတီရိုက်) (နှာ-၂၆၁)၌ ရှုပါ။

http://www.dhammadownload.com

ဆံ့အမွေး့လက်သည်း ခြေသည်းတို့သည် လေးဆယ့်နှစ်သတ္တာဟမြောက် အတွင်း၌ ဖြစ်ကုန်၏ ဟူ၍ မှတ်အပ်၏။

ဇစ္ဆန္န, ဇစ္ဆဗဓိရ, ဇစ္ဆဃာနကပုဂ္ဂိုလ်များ။ ။ထိုတွင် စက္ခု့သောဟ့ ဃာန သုံးပါး တို့သည် မိမိတို့ ဖြစ်ထိုက်ရာ ကောဒသမ သတ္တာဟ၌ မဖြစ်လျှင် ပဋိသန္ဓေအခါ၌ပင် ချို့သည်မည်ရကား ဇစ္ဆန္န, ဇစ္ဆဗဓိရ, ဇစ္ဆဃာနက ဟူ၍ပင် ဆိုရသည်။

ဤအဏုဝယ် ကဗျာအချုပ်ကား

စက္ခုသောတ၊ ဃာနဘာဝါ၊ ချို့ကောင်းရာသား၊ နှစ်ဖြာဂဗ္ဘ၊ သံသေဒမှတ်၊ ဥပပါတ် မှာ၊ ပါယ်၌သာလျှင်၊ စက္ခာ့သောတ၊ ဘာဝ ချို့ဘိ၊ သုဂတိကား၊ ကပ်ဦးသား၊ ချို့ငြား ဓောတခု။

အဏ္ဏဇ့ဇလာဗုဇ့သံသေဒဇ့ဥပပါတ်၊ ဤယောနိလေးရပ်ကို ဂဂိငါးပါး နှင့် စပ်သော်ကား—

ဘုမ္မစိုးဖြတ်၊ ကြွင်းနတ် နိဗ္ဗာ၊ ငရဲရွာ၊ တစ်သာ ဥပပါတ်။

အကြွင်းဂတိ၊ လေး ယောနိ၊ ရဘိပုံသေမှတ်။

ဤဆိုပြီးသည်ကို ရည်၍—

ကာမဓာတုယာ ဥပပတ္တိက္ခဏေ ကဿစိ ကောဒသာယတနာနိ ပါတုဘဝန္တိ၊ ကဿစိ ဒသာယတနာနိ ပါတုဘဝန္တိ၊ ကဿစိ အပဏာနိပိ ဒသာယတနာနိ ပါတုဘဝန္တိ၊ ကဿစိ နဝါယတနာနိ ပါတုဘဝန္တိ၊ ကဿစိ သတ္တာယတနာနိ ပါတုဘဝန္တိ—

ဟူ၍ ဝိဘင်းပါဠိတော် (နှာ-၄၂၆-၇) ၌ ဟောတော်မူအပ်၏။

ကာမဓာတုယာ၊ ကာမဘုံ၌။ ဥပပတ္တိက္ခဏေ၊ ပဋိသန္ဓေခဏ၌။ ကဿစိ၊ အချို့သော ဥပပါတ်အား။ ကောဒသာယတနာနိ၊ သဒ္ဒကြဉ်သော အာယတန တဆယ့်တပါးတို့သည်။ ပါတုဘဝန္တိ၊ ထင်ရှားဖြစ်ကုန်၏။ ကဿစိ၊ အချို့သော ဥပပါတ်အား။ ဒသာယတနာနိ၊ စက္ခု့သဒ္ဒကြဉ်သော အာယတနဆယ်ပါးတို့သည်။ ပါတုဘဝန္တိ၊ ထင်ရှားဖြစ်ကုန်၏။ ကဿစိ၊ အချို့သော ဥပပါတ်အား။ အပဏာနိပိ၊ ထိုမှတပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဒသာယတနာနိ၊ သောတ့ သဒ္ဒကြဉ်သော အာယတနဆယ်ပါးတို့သည်။ ပါတုဘဝန္တိ၊ ထင်ရှား ဖြစ်ကုန်၏။ ကဿစိ၊ အချို့သော ဥပပါတ်အား။ နဝါယတနာနိ၊ စက္ခု့သောတ့ သဒ္ဒကြဉ်သော အာယတန ကိုးပါးတို့သည်။ ပါတုဘဝန္တိ၊ ထင်ရှားဖြစ်ကုန်၏။

http://www.dhammadownload.com

ကဿစိ၊ အချို့သော ဂန္ဓဿယျကအား။ သတ္တာယတနာနိ၊ စက္ခု, သောတ, ဃာန, ဇိဝှါ, သဒ္ဒ ကြဉ်သော အာယတနခုနစ်ပါးတို့သည်။ ပါတုဘဝန္တိ၊ ထင်ရှား ဖြစ်ကုန်၏။

ဂန္ဓဿယျကဒ္ဒ ဇိဝှါယတန မချို့စကောင်း။ ။ကျိုဒ္ဒ 'သတ္တ'ဟု လာသော ကြောင့် ဇိဝှါယတန ချို့ကောင်းသည်ဟု မှတ်ထင်တတ်၏။ ဂန္ဓဿယျက သတ္တဝါအား ပဋိသန္ဓေဉပါဒ်ဒ္ဒ ရသော အာယတနကိုသာ ယူ၍ 'သတ္တ'ဟု ဟောတော်မူသည်။ နောက် ပဝတ္တိ အခါဒ္ဒ ရထိုက်သမျှကို မဟော၊ ဇိဝှါယတနချို့သည်ဟု မရှိ မှတ်လေ။

ရုပ်လေးပါးတို့ အသီးအသီး စတင်ဖြစ်ပေါ်လာပုံအစဉ်။ ။"ဣစ္ဆေဝံ ပဋိသန္ဓိ-မုပါဒါယ ကမ္မ-သမုဋ္ဌာနာ။ပ။ ယာဝတာယုကမတ္တေါစ္ဆိန္နံ ပဝတ္တတိ"—

ဟူရာဒ္ဒ စတုဇရုပ်တို့၏ အဆက်ဆက်ဖြစ်ပုံကား—ပဋိသန္ဓေစိတ် ဥပါဒ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ကံ၏သားဖြစ်သော ကမ္မဇကလာပ်တို့ဒ္ဒ ပါသော တေဇောဓာတ် သည် ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဌီအခါဟူသော မိမိတို့ဌီသို့အရောက်တွင် ဥတုဇအဋ္ဌကလာပ် တို့ကို ဖြစ်စေ၏၊ . (ဤကား ကံ၏မြေးတည်း။) ထိုမြေးတို့ဒ္ဒပါသော တေဇော ဓာတ်သည် ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဘင်ဟူသော မိမိဌီသို့ အရောက်တွင် ဥတုဇကလာပ် တို့ကို ဖြစ်စေ၏၊ (ဤကား ကံ၏မြစ်တည်း။) ထို့အတူ တိ, မြေ့, ကျွတ်တိုင် အောင် လေးဆက်, ငါးဆက် ဖြစ်စေ၏။ စုတိသည်တိုင်အောင် ဤနည်းချည်း သွား၏။

ပထမဘဝင်၏ ဌီမှစ၍ စိတ္တဇတေဇော ဓာတ်မှလည်း မြေး, မြစ်, တို ရောက် အောင် နှစ်ဆက်သုံးဆက် ဖြစ်စေ၏။ ဗဟိဒ္ဓ သီတု'ဏှုန့် တွေ့သောအခါဖြစ်သော ဥတုဇတေဇောဓာတ်မှလည်း နည်းတူ အဆက်ဆက် အစဉ်နှုတ်ကြာစွာ မရေ တွက်နိုင်အောင် သွား၏။

ဂန္ဓဿယျကသတ္တဝါတို့အား တသတ္တာဟ, နှစ်သတ္တာဟ ရောက်သဖြင့် ဩဇာပြန့်သောအခါမှစ၍, သံသေဒနှင့် ဥဖပါတ်တို့အား မိမိတံထွေးကို မျိုသော အခါမှ စ၍ ဖြစ်သော အာဟာရဇ တေဇောဓာတ်မှလည်း နည်းတူ ဆယ်ဆက်, ဆယ့်နှစ်ဆက် သွား၏။

ဤသို့လျှင် ပဋိသန္ဓေမှစ၍ ဖြစ်ကြကုန်သော ရုပ်တရားတို့သည် ကုလားတို့၏ ဥက္ကာ (မီးပန်း), သစ်ပင်တို့၏ ခွမှာခြင်းကဲ့သို့ များပြားလှစွာကုန်၏။ စုတိသည် တိုင်အောင် ရေယဉ်, မီးလျှံကဲ့သို့ တရံမလပ် ဆက်စပ်ဖြစ်ပျိုးကုန်၏။ (အထက် ဝိပဿနာ သမ္မသနဉာဏ်အရာ၌ ဤမှာထက်ပင် ကျယ်ဝန်းထင်ရှားလတ္တံ့။)

http://www.dhammadownload.com

ပဋိသန္ဓေဝိထိကို ချလျက် အကွက်အကွက် စီရင် အမျှင်အမျှင်သား၍ ထင်ရှား အောင် ရှုလေ။

ဥပါဒ်ခဏ၌ စိတ်က အားကောင်း၍ ဌီခဏ၌ ရုပ်အားရှိပုံ။ ။ကျွဲ၌ စိတ်သည် အနန္တဏဒိပစ္စည်း ကိုရရှိ၍ ဥပါဒ်ခဏ၌ အားရှိသည်။ ဥတု အာဟာရဟူသော ရုပ်သည် ပစ္စာဇာတ စသော ပစ္စည်းကိုရရှိ၍ ဌီခဏ၌ အားရှိသည်။

ရုပ်က ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်သော ဌီခဏ။ ။စိတ္တံ ဌာနကွဏေ ဘင်္ဂကွဏေ စ ဒုဗ္ဗလံ ဥပ္ပါဒကွဏေ ဗလဝန္တိ ဥပ္ပါဒကွဏေ ရူပံ သမုဋ္ဌာပေတိ။ ရူပံ ဥပ္ပါဒကွဏေ ဘင်္ဂကွဏေ စ ဒုဗ္ဗလံ ဌီတိကွဏေ ရူပံ သမုဋ္ဌာပေတိ [၁]။ (သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ နှာ-၂၄။ **အနက် လွယ်၏။**)

ရုပ်၏ဌီသည်လည်း စိတ္တက္ခဏငယ် လေးဆယ့်ကိုးချက်ခန့်ကြာသော်လည်း လေးဆယ့်ကိုးခါ ရုပ်ကိုဖြစ်စေသည် မမှတ်လင့်။ ဌီသို့ ရောက်စ အခါ ကလာပ် တစည်းကိုသာ ဖြစ်စေသည်။

ဌီတိကာလန္တိ ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ ဌီတိကာလံ။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တသဟဇာတာ ဟိ ဥတု ဌာနုပ္ပတ္တာ တဿ ဌီတိက္ခဏေ သုဒ္ဓဋ္ဌကံ သမုဋ္ဌာပေတိ၊ တဒါ ဥပ္ပန္နာ ဘင်္ဂက္ခဏေတ် အာဒိနာ အနုက္ကမေန ဥတု ရူပံ ဇနေတိ။ (ဋီကာကျော်-နှာ-၂၁၄။)

ဌီတိကာလန္တိ၊ ဌီတိကာလံဟူသည်ကား။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏။ ဌီတိကာလံ၊ ဌီကာလကို။ ဟိ၊ ခဲ့ပြီးအံ့။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တသဟဇာတာ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ် နှင့်တကွဖြစ်သော။ ဥတု၊ ကမ္မဇတေဇောဓာတ်သည်။ ဌာနုပ္ပတ္တာ၊ မိမိဌီသို့ ရောက်သည်ဖြစ်၍။ တဿ၊ ထိုပဋိသန္ဓေစိတ်၏။ ဌီတိက္ခဏေ၊ ဌီခဏ၌။ သုဒ္ဓဋ္ဌကံ၊ **အဋ္ဌကလာပ်သက်သက်ကို**။ သမုဋ္ဌာပေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ တဒါ၊ ထိုပဋိသန္ဓေစိတ် ဌီကာလ၌။ ဥပ္ပန္နာ၊ ဖြစ်သောကမ္မဇတေဇောသည်။ ဘင်္ဂက္ခဏေ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဘင်ခဏ၌။ သုဒ္ဓဋ္ဌကံ၊ အဋ္ဌကလာပ်သက်သက်ကို။ သမုဋ္ဌာပေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။

၁။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ ဌာနကွဏေ စ၊ ဌီခဏ၌ဌင်း။ ဘင်္ဂကွဏေ စ၊ ဘင်ခဏ၌ဌင်း။ ဒုဗ္ဗလံ၊ အားနည်း၏။ ဥပ္ပါဒကွဏေ၊ ဥပါဒ်ခဏ၌။ ဗလဝံ၊ အားရှိ၏။ ဣတိ၊ ကို, ဆိုကြောင့်။ ဥပ္ပါဒကွဏေ၊ ဥပါဒ်ခဏ၌။ ရူပံ၊ စိတ္တဇရုပ်ကို။ သမုဋ္ဌာပေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။

ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ ဥပ္ပါဒကွဏေ စ၊ ဥပါဒ်ခဏ၌ဌင်း။ ဘင်္ဂကွဏေ စ၊ ဘင်ခဏ၌ဌင်း။ ဒုဗ္ဗလံ၊ အားနည်း၏။ ဌီတိကွဏေ၊ ဌီခဏ၌။ ဗလဝံ၊ အားရှိ၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဌီတိကွဏေ၊ ဌီခဏ၌။ ရူပံ၊ ဥတုဇရုပ်, အာဟာရဇရုပ်ကို။ သမုဋ္ဌာပေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဗ္ဗတိအာဒိနာ အနုက္ကမေန၊ ဤသို့စသောအစဉ်ဖြင့်။ ဥတု၊ စတုဇဥတုသည်။ ရူပံ၊ ကံ, စိတ်, ဥတု, အာဟာရတို့၏ သား, မြေး, မြစ်, တီ, မြှော့, ကျွတ်, ဆတ် စသော ယထာရဟရှပ်ကို။ ဇနေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။

ရှပ်လေးပါးတို့ နောက်ဆုံး ချုပ်ပုံ အစဉ်။ ။ 'မရဏကာလေ ပန' စသည်၌ ကမ္မဇရှပ် ဟူသမျှသည်—

အာယု ဥသ္မာ စ ဝိညာဏံ၊ ယဒါ ကာယံ ဇဟန္တိမံ။
အပဝိဒ္ဓေါ တဒါ သေတိ၊ နိရတ္ထံဝ ကလိဂ်ရံ[၁]။

အာယု စ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေသည်ငုင်း။ ဥသ္မာ စ၊ ကမ္မဇတေဇော ကိုယ်ငွေ့သည်ငုင်း။ ဝိညာဏံ၊ စိတ် စေတသိက်သည်ငုင်း။ ယဒါ၊ အာယုကွယ စသည်မရွှေ့ သေနေ့ စေ့ရာ အကြင်အခါ၌။ ဗ္ဗမံ ကာယံ၊ ဤကိုယ်ကို။ ဇဟန္တိ၊ စွန့်ခွါပယ်ရှင်း ချုပ်ကင်း ကုန်၏။ တဒါ၊ ထိုအခါ၌။ နိရတ္ထံ၊ အသုံးမဝင်သော။ ကလိဂ်ရံ၊ ထင်းနုပ်ထင်းဖွဲ့ သည်။ အပဝိဒ္ဓံ ဆဋ္ဌိတံ၊ လူမလိုချင် တောတွင်စွန့်ပစ်ခဲ့အပ်သည်ဖြစ်၍။ သေတိ ဗ္ဗဝ၊ မြေမှာစင်း၍ ဆွေးခြင်းသို့ရောက်ရသလို။ အယံ ကာယော၊ ဤကိုယ်ခန္ဓာ သည်။ အပဝိဒ္ဓေါ ဆဋ္ဌိတော၊ သုသာန်တောရပ် စွန့်ပစ်အပ်သည်ဖြစ်၍။ သုသာနဘူမိယံ၊ တစလွင်ထီး သင်းချိုင်းမြေကြီး၌။ သေတိ၊ အိပ်ရချေ၏။

ဤသို့ ပါဠိ လာရှိသည်နှင့်ညီစွာ အဝိညာဏက ဗဟိဒ္ဓသန္ဆာန်၌ မရှိကောင်း သောကြောင့် စုတိစိတ်၏ ဘင်ခဏတွင် လက်စသတ်၍ ပြတ်လေ၏။

စိတ္တဇရှပ်ကား အဌကထာနည်းအားဖြင့် ပုထုဇဉ်သေကွတို့၏ စုတိစိတ်သည် ရှပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်သောကြောင့် စုတိနောက် စိတ္တကွဏ တဆယ့်ခြောက်ချက်ခန့် တည်ရစ်သေး၏။

အာဟာရဇရှပ်လည်း ဝိညာဏ်အထောက်အပံ့ကို ရသဖြင့် စုတိစိတ်၏ ဘင်ခဏ တိုင်အောင် ဖြစ်သေးရကား ခဏငယ် ငါးဆယ်ခန့် ကြွင်းရစ်သေး၏။

ဥတုဇရှပ်ကား ကမ္ဆာပျက်သည်တိုင်အောင် အဆက်ဆက် သွားလေသည်။ 'ယာဝ မတ ကဋ္ဌေဝရသခါတာ' ဆိုသည်ကား သတ္တဝါဟု ခေါ်ရသေးသော ကာလတွင်ရွှေ့ ပြသည်။

ရှပ်၏ဘဝသံသရာလည်ပုံ။ ။ထိုစုတိစိတ် ချုပ်သည်နောက် ပဋိသန္ဓေဥပါဒ်မှ စ၍ စတုဇရှပ်ကလာပ်တို့သည် ရှေး ဆိုအပ်ပြီး သော နည်းအတိုင်း ဖြစ်ကုန်၏။ ဤနည်းတူစွာ သမုဒယသစ္စာ တဏှာအစွမ်း

၁။ သံ၊၂၊နှာ-၁၁၇။ ဋီကာကျော်၊ နှာ-၂၃၄။

http://www.dhammadownload.com

မပြတ်၍ သံသရာနခမ်းမသတ်သေးသမျှ စတည့်ရင်း-ဆုံးတည့်ရင်း-ဖြစ်တည့်ရင်း ပျက်တည့်ရင်း-သာ ကျင်လည်ကြရသည်ကား အစလည်း မထင် အဆုံးလည်း မမြင်လေ။

အနုသာသနီဂါထာ

ဧဝံ မေ အဓုဝါ နိစ္စာ၊ သခ်ါရာ ဗာလလာပနာ။
နဲ ကဿစိ ဝသော တတ္ထ၊ ဣဒ္ဓိမဿာပိ ဝတ္ထတိ။
ဧတံ ဉာတွာ ယထာဘူတံ၊ နိဗ္ဗိန္ဒေ သဗ္ဗသခ်တံ[၁]။

အနက် အောက်ဘုံပိုင်းမှာ သမ္မာန်ခဲ့ပြီ။

ဤကား ကာမဘုံ၌ ပဝတ္တိက္ကမတည်း။

ရူပဘုံ၌ ရုပ်ဖြစ်စဉ်။ ။"ရူပလောကေ ပန ဃာန,ဇိဝှါ။ပ။ စိတ္တော တု သမုဋ္ဌာနာ စ လဗ္ဘန္တိ" ဟူသည်နှင့်အညီ ရူပဘုံ၌ ဘာဝနာ၏ အစွမ်း အားဖြင့် ဃာန,ဇိဝှါ,ကာယကို မရအပ်ချေ။ ကာမရာဂဟူသော မှီရာမရှိ၍ ဘာဝကို မရအပ်ချေ။ အစာကို မမှီဝဲရကား အာဟာရဇရုပ်ကို မရအပ်ချေ။ ဤသို့—

ဃာနာဒိတျ၊ ဟာရဇ၊ ဘာဝ ရုပ်ငါးခု။
ကံက ငါးရပ်၊ ဟာ နှစ်ရပ်၊ ကလာပ် ခုနစ်ခု။

တို့ကို မရသောကြောင့် ပဋိသန္ဓေအခါ စက္ခု, သောတ, ဝတ္ထု, ဇီဝိတကလာပ် လေးစည်းတို့ကို ရအပ်ကုန်၏။ ပဝတ္တိအခါ၌ကား စိတ္တဇ, ဥတုဇကလာပ်တို့ ကိုလည်း ရအပ်ကုန်၏။ ပေါင်းသော် ကလာပ်တဆယ့်လေးစည်း၊ ရုပ် နှစ်ဆယ့်သုံးခု ရ၏။

အသညသတ်ဘုံ၌ ရအပ်သောရုပ်များ။ ။"အသညသတ္တာနံ ပန။ပ။ အတိ-ရိစ္ဆတိ" ဟူသည်နှင့်အညီ အသည သတ်ဘုံ၌ စက္ခု, သောတ, ဝတ္ထု, သဒ္ဒ စိတ္တဇရုပ်ခြောက်ခု၊ ကလာပ်အားဖြင့် တဆဲ့တစည်းတို့ကိုလည်း မရပြန်သောကြောင့် ပဋိသန္ဓေအခါ၌ ဇီဝိတနဝက ကလာပ် တစည်းသာ ရ၏။ ပဝတ္တိအခါ၌ ဥတုဇကလာပ် နှစ်စည်းကိုလည်း ရ၏။ ပေါင်းသော် ကလာပ် သုံးစည်း၊ ရုပ် တဆယ့်ခုနစ်ခု ရ၏။

၁။ အနက်ကို စာမျက်နှာ ၁၂၅-၌ကြည့်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ကာမဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေအခါ ဇီဝိတနဝက ကထာပ် သီးခြားမရခြင်းအကြောင်း

ကာမဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေအခါ၌ ဇီဝိတနဝက ကလာပ်ကို မရပဲလျက် ရှုပအသည်းသတ်တို့၌ အဘယ့်ကြောင့် ရအပ်သနည်းဟူမူ—ပြဟ္မာတို့မှာ ကာယ, ဘာဝ ဟူသော သမ္ဘတ္ထဝုတ္တိကလာပ် မရှိ။ စက္ခုဒသက-စသော ပဒေသဝုတ္တိကလာပ်သာ ရှိသောကြောင့် ဇီဝိတနဝကကို မရလျှင် ပြဟ္မာဟူ၍ပင် ခေါ်ဝေါ်စရာ သတ္တဝါ အကောင်အထည် မရှိခဲ့ဆုပြီ။ ထို့ကြောင့် ကာယဒသကအစား ဇီဝိတနဝကကလာပ်ကို ရအပ်သည်ဟု ဖြေ။

စက်လှည့်သရွပ်ခဲ့ပုံ။

။ကာမဘုံ၌သာရ၍ ရူပဘုံ၌မရသောရွပ် စသည်ဖြင့်ငင်း, ပဋိသန္ဓေအခါ၌သာ ရ၍ ပဝတ္တိအခါ၌ မရသောရွပ် စသည်ဖြင့်ငင်း လေးချက်လှည့်၍ စက်ဖွဲ့လေဦး။ နိဗ္ဗာန်ကား အထက်၌ ထင်ရှားလတ္တံ့။

ဣတိ ရူပသင်္ဂဟဝိဘာဂနယော ကောဒသမော။

http://www.dhammadownload.com

ရွှမ်ပိုင်း သရွမ်ခွဲနည်း / ကဏန်းပြည့်ထိုး	ဟထိစဝဘဏ	အာဒေဝါ	တဇေဒေ	ဝါသေဝ	စဋ္ဌသဃဒေ	ဃဃသေ	ဃဒန	ဝဝ်ါ	ဏဃ	ဖဝ်ါ	ဖဒ်ါ	ဗဒ်ါ	ဗဝ်ါ	ဘဝ်ါ
နိပ္ပန္နရွမ်	၁	၁	၁	၁	၁	၁	၁	၁	၁	၁	၁	၁	၁	၁
အဋ္ဌတ္တိကရွမ်					၁	၁	၁	၁	၁					
ဝတ္ထုရွမ်					၁	၁	၁	၁	၁					
ဒွါရရွမ်					၁	၁	၁	၁	၁					
ဣန္ဒြိယရွမ်					၁	၁	၁	၁	၁					၁
သြဠာရိကရွမ်	၁		၁	၁	၁	၁	၁	၁	၁	၁	၁	၁	၁	
ဥပါဒိန္နရွမ်	၁	၁	၁	၁	၁	၁	၁	၁	၁	၁		၁	၁	၁
ဂေါစရဂ္ဂါဟိက	၁		၁	၁						၁	၁	၁	၁	
အဝိနိဗ္ဘောဂရွမ်	၀	၁	၁	၁						၁		၁	၁	
ကမ္မဇရွမ်					၁	၁	၁	၁	၁					၁
စိတ္တဇရွမ်											၁			
ဥတုဇရွမ်											၁			
အာဟာရဇရွမ်														
ကေဇရွမ်					၁	၁	၁	၁	၁					၁
ဒ္ဝီဇရွမ်											၁			
တီဇရွမ်														
စတုဇရွမ်	၁	၁	၁	၁						၁		၁	၁	
နကုတောဘိဇရွမ်														
စက္ခုဒသက	၁	၁	၁	၁	၁					၁		၁	၁	
သောတဒသက	၁	၁	၁	၁		၁				၁		၁	၁	
ဃာနဒသက	၁	၁	၁	၁			၁			၁		၁	၁	
ဇိဝှါဒသက	၁	၁	၁	၁				၁		၁		၁	၁	
ကာယဒသက	၁	၁	၁	၁					၁	၁		၁	၁	

ဘဝသမ္ပတ္တိဘဝဒသကရွမ်းပြည့်
ဘဝသမ္ပတ္တိဘဝဒသကရွမ်းမပြည့်
ဘဝသမ္ပတ္တိဘဝဒသကရွမ်းပြည့်

http://www.dhammadownload.com

| ရုပ်ပိုင်း သရုပ်ခွဲနည်း / ဂဏန်းပြည့်ထိုး | ပထဝီဓာတ် | အာပေါဓာတ် | တေဇောဓာတ် | ဝါယောဓာတ် | စက္ခုပသာဒ | သောတပသာဒ | ဃာနပသာဒ | ဇိဝှါပသာဒ | ကာယပသာဒ | ရူပ | သဒ္ဒ | ဂန္ဓ | ရသ | ဩဇာ | ဇီဝိတိန္ဒြေ | ဘာဝ | ဟဒယ | ဇီဝိတ | ကာယ | ဝတ္ထု | ပဋိသန္ဓိ | ပဝတ္တိ | ဆဒ္ဒါရ | ဣတ္ထိ | ပုရိသ | ဇီဝိတ | ဟဒယ

http://www.dhammadownload.com

၇-သမုစ္စည်းပိုင်း

၁၂-သမုစ္စယသင်္ဂဟနည်း

ဣဒါနိ သမုစ္စယသင်္ဂဟနယော ဝုစ္စတေ။

သဘာဝမ္မေ ၇၂-ပါး။ ။ဒ္ဒါသတ္တတိသရုပ်ကား — နာမ်တေပညန်၊ ရုပ်နိပ္ပါန်၊ နိဗ္ဗာန် ဒ္ဒါသတ္တိ။

သမုစ္စယသင်္ဂဟ ၄-ပါး။ ။"ပါပ, မိဿက၊ ဗောဇ်, သဗ္ဗ၊ လေးဝ သမုစ္စည်း" ဟူ၍ သမုစ္စယသင်္ဂဟ လေးပါးရှိသည်။

အကုသလသင်္ဂဟ ၉-မျိုး[၁]

၁-အာသဝ

အာသဝ။ ။ထိုသမုစ္စယသင်္ဂဟ ၄-ပါးတို့တွင် အကုသလသင်္ဂဟ၌ လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟ သုံးပါးတို့သည်—

စိရပါရိဝါသိယာ'ဝ၊ ဝိဿန္ဒာ ဝါ ဝဏာ ဝိယ။
အာဂေါတြဘုံ ဘဝဂ္ဂံ ဝါ၊ ယေ သဝန္တီတိ အာသဝါ။

ဟူသော ဝစနတ္ထကြောင့် အာသဝ မည်ကုန်၏။

အာသဝအဓိပ္ပါယ်။ ။ယေ ဓမ္မာ၊ အကြင်တရားတို့သည်။ စိရပါရိဝါသိယာ ဣဝ၊ ရှည်မြင့်စွာထုံအပ်သော အရက်နှင့် တူကုန်၏။

ဝါ၊ တနည်းကား။ ဝဏာ၊ အိုင်းအနာမှ။ ဝိဿန္ဒာ ဝိယ၊ ယိုစီးသော မန်းရည်ပြည်စေးတို့ကဲ့သို့။ ဝိဿန္ဒာ၊ စက္ခုစသည်မှ ရူပစသောအာရုံ၌ စီးတတ်ကုန်၏။

ဝါ၊ တနည်းကား။ အာဂေါတြဘုံ၊ ဓမ္မအားဖြင့် ဂေါတြဘူတိုင်အောင်။ အာဘဝဂ္ဂံ၊ ဘုံအားဖြင့် ဘဝဂ်တိုင်အောင်။ သဝန္ထိ ပဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်တတ်ကုန်၏။ ဣတိ ဣမသ္မာ၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။ တေ ဓမ္မာ၊ ထိုတရားတို့သည်။ အာသဝါ၊ အာသဝ မည်ကုန်၏။

ဂေါတြဘူဘဝဂ်တိုင်အောင် ဖြစ်တတ်သော မာနစသည် ရှိသော်လည်း အာသဝဟူ၍ မဆိုရ၊ လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟ သုံးပါးတို့၌သာ ထင်ရှားသော ရုဋ္ဌီအမည်ဟူ၍ မှတ်။

၁။ အာသဝ,ဩဃ,ယောဂ,ဂန္ထ,ဥပါဒါန်,နီဝရဏ,အနုသယ,သံယောဇဉ်, ကိလေသာ။

http://www.dhammadownload.com

ရုပ်ပိုင်း သင်္ခါရနည်း / ဂဏန်းပြဿနာထိုး	ဖဿ	ဝေဒနာ	သညာ	စေတနာ	ဧကဂ္ဂတာ	ဇီဝိတိန္ဒြေ	မနသိကာရ	ဝိတက်	ဝိစာရ	ပီတိ	သုခ	ဥပေက္ခာ	အဿဒ္ဓါ	အဟိရိက	အနောတ္တပ္ပ	ဥဒ္ဓစ္စ	လောဘ	ဒေါသ	ဣဿာ	မစ္ဆရိယ	ကုက္ကုစ္စ	ထိနမိဒ္ဓ	ဝိစိကိစ္ဆာ	ပဋိဃသမ္ပယုတ်	ပဋိဃဝိပ္ပယုတ်	ဥပေက္ခာသမ္ပယုတ်	ဥပေက္ခာဝိပ္ပယုတ်	ဉာဏသမ္ပယုတ်	ဉာဏဝိပ္ပယုတ်	သသင်္ခါရိက	အသင်္ခါရိက	ဆန္ဒာဓိပတိ	ဝီရိယာဓိပတိ	စိတ္တာဓိပတိ	ဝီမံသာဓိပတိ	ပဋိသန္ဓိ	ဘဝင်	စုတိ	ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်	စက္ခုဝိညာဏ်	သောတဝိညာဏ်	ဃာနဝိညာဏ်	ဇိဝှါဝိညာဏ်	ကာယဝိညာဏ်	သမ္ပဋိစ္ဆန်	သန္တီရဏ်	မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်	ဟသိတုပ္ပါဒ်	ပဉ္စဝိဉ်း
ဟ္ဒုတ္ထိဘာဝဒသက	၁	၁																																																			၁၀
ပုပ္ဖာဝဒသက	၁	၁																																																		၁၀
ဝတ္ထုဒသက	၁	၁																																																	၁၀
ဇီဝိတနဝက	၁	၁																																																	၉
သုဒ္ဓဋ္ဌက		၁																																																	၈
ကာယဝိညတ္တိနဝက		၁			၁																																														၉
ဝစီဝိညတ္တိဒသက		၁				၁																																													၁၀
လဟုတာဒေကာဒသက		၁					၁	၁	၁																																										၁၁
ကာယဝိညတ္တိလဟုတာဒိ		၁			၁		၁	၁	၁																																										၁၁
ဝစီဝိညတ္တိသဒ္ဒလဟုတာဒိ		၁				၁	၁	၁	၁																																									၁၂
သုဒ္ဓဋ္ဌက		၁																																																၈
သဒ္ဓနဝက		၁																																																၉
လဟုတာဒေကာဒသက		၁					၁	၁	၁																																										၁၁
သဒ္ဓလဟုတာဒိဒ္ဝါဒသက		၁					၁	၁	၁																																										၁၂
သုဒ္ဓဋ္ဌက		၁																																																၈
လဟုတာဒေကာဒသက		၁					၁	၁	၁																																										၁၁
ဥပဓါတိသံသေဒဇသန္ဓေအခါ	၁	၁																																																၁၂
ဂဗ္ဘသေယျကပဋိသန္ဓေအခါရ	၁	၁																																																၁၂
ဈာနဘုံပဋိသန္ဓေအခါရ	၁	၁																																																၁၂
ဈာနဘုံပဝတ္တိအခါရ		၁			၁	၁	၁	၁	၁																																									၁၄
အာသဉ္ဉပဋိသန္ဓေအခါရ	၁	၁																																																၁၂
ဌာနပဝတ္တိအခါရ		၁					၁	၁	၁																																									၁၁
ပဋိသန္ဓေအခါမရ					၁	၁	၁	၁	၁																																									၁၁
ပဋိသန္ဓေအခါရ	၁	၁	၁							၁	၁																																								၂၀

http://www.dhammadownload.com

၇-သမုဒ္ဒဉ်းဗိုင်း

၁၂-သမုစ္စယသင်္ဂဟနည်း

ဤဒါနိ သမုစ္စယသင်္ဂဟနယော ဝုစ္စတေ။

သဘာဝဓမ္မ ၇၂-ပါး။ ။ဒွါသတ္တတိသရုပ်ကား — နာမ်တေပညန်၊ ရုပ်နိုပ္ပါန်၊ နိဗ္ဗာန် ဒွါသတ္တိ။

သမုစ္စယသင်္ဂဟ ၄-ပါး။ ။"ပါပ, မိဿက၊ ဗောဇ်, သဗ္ဗ၊ လေးဝ သမုစ္စည်း" ဟူ၍ သမုစ္စယသင်္ဂဟ လေးပါးရှိသည်။

အကုသလသင်္ဂဟ ၉-မျိုး[၁]

၁-အာသဝ

အာသဝ။ ။ထိုသမုစ္စယသင်္ဂဟ ၄-ပါးတို့တွင် အကုသလသင်္ဂဟ၌ လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟ သုံးပါးတို့သည်—

စိရပါရိဝါသိယာ'ဝ၊ ဝိဿန္ဒာ ဝါ ဝဏာ ဝိယ။
အာဂေါတြာဘုံ ဘဝဂ္ဂံ ဝါ၊ ယေ သဝန္တိတိ အာသဝါ။

ဟူသော ဝစနတ္ထကြောင့် အာသဝ မည်ကုန်၏။

အာသဝအဓိပ္ပါယ်။ ။ယေ ဓမ္မာ၊ အကြောင်တရားတို့သည်။ စိရပါရိဝါသိယာ ဣဝ၊ ရှည်မြင့်စွာထုံအပ်သော အရက်နှင့် တူကုန်၏။

ဝါ၊ တနည်းကား။ ဝဏာ၊ အိုင်းအနာမှ။ ဝိဿန္ဒာ ဝိယ၊ ယိုစီးသော မန်းရည် ပြည်စေးတို့ကဲ့သို့။ ဝိဿန္ဒာ၊ စက္ခုစသည်မှ ရွပစသောအာရုံ၌ စီးတတ်ကုန်၏။

ဝါ၊ တနည်းကား။ အာဂေါတြာဘုံ၊ ဓမ္မအားဖြင့် ဂေါတြာဘူတိုင်အောင်။ အာဘဝဂ္ဂံ၊ ဘုံအားဖြင့် ဘဝင်တိုင်အောင်။ သဝန္တိ ပဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်တတ်ကုန်၏။ ဣတိ ဣမသ္မာ၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။ တေ ဓမ္မာ၊ ထိုတရားတို့သည်။ အာသဝါ၊ အာသဝ မည်ကုန်၏။

ဂေါတြာဘူဘဝင်တိုင်အောင် ဖြစ်တတ်သော မာနစသည် ရှိသော်လည်း အာသဝဟူ၍ မဆိုရ၊ လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟ သုံးပါးတို့ရှိသော ထင်ရှားသော ရွဋ်အမည်ဟူ၍ မှတ်။

၁။ အာသဝ,ဩဃ,ယောဂ,ဂန္ထ,ဥပါဒါန်,နီဝရဏ,အနုသယ,သံယောဇဉ်, ကိလေသာ။

http://www.dhammadownload.com

အတ္တတ္တနိယဂ္ဂဟဏဝသေန အဘိဗျာပန္နတော မဒကရဏဋ္ဌေန အာသဝ-သဒိသတာယ တေယေဝ အာသဝဘာဝေန နိဂ္ဂဟဏာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဋီကာကျော် (နှာ-၂၁၈)

အတ္တတ္တနိယဂ္ဂဟဏဝသေန၊ ကိုယ်တည်း, ကိုယ်၏ဥစ္စာတည်းဟု ယူသည်၏ အစွမ်းဖြင့်။ အဘိဗျာပန္နတော၊ နှံ့ခြင်းကြောင့်။ မဒကရဏဋ္ဌေန၊ ယစ်ခြင်းကို ပြုတတ်သောအနက်ဖြင့်။ အာသဝ သဒိသတာယ၊ သေရည်သေရက်နှင့်တူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တေယေဝ၊ ထိုလောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟ တို့သည်သာလျှင်၊ အာသဝဘာဝေန၊ အာသဝေါအမည်ဖြင့်။ နိဂ္ဂဟဏာ၊ ထင်ရှားကုန်၏။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ (နောက် ဩဃ စသည်တို့၌လည်း နည်းတူ။)

အာသဝအမျိုးမျိုး။ ။ထိုအာသဝသည် ဆိုခဲ့ပြီးသော စိရပါရိဝါသိယဋ္ဌ စသော အနက်သာမညအားဖြင့် တပါးသာ။

ဝိသေသလက္ခဏာကို စွဲ၍ ခွဲသည်ရှိသော်ကား—

ဒိဋ္ဌမ္မိကအာသဝ, သမ္မရာယိကအာသဝအားဖြင့် နှစ်ပါး။

ကာမ, ဘဝ, အဝိဇ္ဇာ အားဖြင့် သုံးပါး။

ကာမ, ဘဝ, ဒိဋ္ဌိ, အဝိဇ္ဇာ အားဖြင့် လေးပါး။

နိရယဂမနီယ, တိရစ္ဆာနယောနိ, ပေတ္တိဝိသယ, မနုဿလောက, ဒေဝလောက-ဂမနီယ အားဖြင့် ငါးပါး။

သံဝရပဟာတဗ္ဗ, ပဋိသေဝနပဟာတဗ္ဗ, အဓိဝါသနပဟာတဗ္ဗ, ပရိဝဇ္ဇန-ပဟာတဗ္ဗ, ဝိနောဒနပဟာတဗ္ဗ, ဘာဝနာပဟာတဗ္ဗအားဖြင့် ခြောက်ပါး။

ဒဿနပဟာတဗ္ဗနှင့်တကွ ခုနစ်ပါး အပြားရှိ၏[1]။

၁။ အာသဝ ၂-ပါး ပထမပါထုဇ္ဈ၊ သုဒိန္နဘာဏဝါရ၊ နှာ-၂၄။
ဌာနုပ္ပတ္တိဒီပနီ၊ ဒုတိယသုတ်၊ နှာ-၁၀၁။
အာသဝ ၃-ပါး ပါထိကဝဂ်၊ သဒ္ဓါတိသုတ်၊ နှာ-၁၀၁။
သဒ္ဓေယျတနသုတ်၊ အာသဝပဋိသုတ်၊ နှာ-၄၅၀-၁။
မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်၊ အာသဝသုတ်၊ နှာ-၅၂။
အဂုတ္တိရ်၊ ဆက္ကနိပါတ်၊ နိဗ္ဗေဓိကသုတ်၊ နှာ-၃၆၂။
အာသဝ ၄-ပါး ဝိဘင်း၊ ခုဒ္ဒကဝတ္ထုဝိဘင်္ဂ၊ စတုက္က၊ နှာ-၃၈၀။
အာသဝ ၅-ပါး အဂုတ္တိရ်၊ ဆက္ကနိပါတ၊ နိဗ္ဗေဓိကသုတ်၊ နှာ-၃၆၂။
အာသဝ ၆-ပါး အဂုတ္တိရ်၊ ဆက္ကနိပါတ်၊ အာသဝသုတ်၊ နှာ-၃၄၀။
အာသဝ ၇-ပါး မူလပဏ္ဏာသ၊ မူလပရိယာယဝဂ်၊ သဗ္ဗာသဝသုတ်၊ နှာ-၉။
အာသဝ ၁-ပါးမှ ၇-ပါး မူလပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ၊ မူလပရိယာယဝဂ်။
သဗ္ဗာသဝသုတ်၊ နှာ-၆၁-၄။
အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ၊ နိက္ခေပကဏ္ဍ၊ နှာ-၄၀၁-၂။

http://www.dhammadownload.com

ဤသင်္ဂြိဟ်ကျမ်းဦးကား လေးပါးသာ လာ၏။

ကာမာသဝ။　။ထိုတွင် (၁) ကာမဘုံ၌ တပ်တတ်သော ပဉ္စကာမဂုဏ်က ရောဂသည် ကာမာသဝမည်၏။

ဘဝါသဝ။　။(၂) ရူပါရူပဟူသော ဥပပတ္တိဘဝ, ဈာန်ဟူသော ကမ္မဘဝတို့၌ တပ်တတ်သော ရောဂ, သဿတဒိဋ္ဌိဟူသော ဘဝဒိဋ္ဌိနှင့် တကွ ဖြစ်သော ရောဂတို့သည် ဘဝါသဝမည်ကုန်၏။

ဒိဋ္ဌာသဝ။　။(၃) ခြောက်ဆဲ့နှစ်ပါးသော ဒိဋ္ဌိသည် ဒိဋ္ဌာသဝမည်၏။

အဝိဇ္ဇာသဝ။　။(၄) သစ္စာလေးတန်၊ ပုဗ္ဗန်, ပရန္တ၊ ဥဘယနှင့်၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၊ ဤရွှစ်ရပ်သော ဌာနကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော မောဟသည် အဝိဇ္ဇာသဝမည်၏။ ဤ၌—

"ဒိဋ္ဌိသဟဇာတော ပန ရာဂေါ ကာမာသဝေါ ဟောတိ နု ဟောတီတိ။ နု ဟောတိ။ ဒိဋ္ဌိရာဂေါ နာမ ဟောတိ" ဟူသော အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ (နှာ-၄၀၃)သည် "ကာမာသဝေါ အဋ္ဌသု လောဘသဟဂတေသု စိတ္တုပ္ပါဒေသု ဥပ္ပဇ္ဇတိ" ဟူသော ဓမ္မသင်္ဂဏိပါဠိတော် (နှာ-၂၇၈) နှင့် ဆန့်ကျင်သကဲ့သို့ ရှိ၏။

ဒိဋ္ဌိသဟဇာတော၊ ဒိဋ္ဌိနှင့်တကွဖြစ်သော။ ရာဂေါ ပန၊ ရောဂသည်ကား။ **ကာမာသဝေါ၊** ကာမာသဝမည်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်မည်လော၊ နု ဟောတိ၊ မဖြစ်မည်လော။ ဣတိပုစ္ဆာ၊ ဤကား အမေးတည်း။ နု ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဒိဋ္ဌိရာဂေါ နာမ၊ ဒိဋ္ဌိရောဂမည်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ (ပါဠိတော်၏အနက် လွယ်၏။)

အာသဝကို စီစဉ် ဟောကြားပုံ။　။ထိုလေးပါးတို့တွင် သိလွယ်ထင်ရှား ဖြစ်ခြင်းမျှားသောကြောင့် ကာမာသဝကို ရှေးဦးစွာ ထားတော်မူသည်။ ယင်းနောက် တရားကိုယ် တူသောကြောင့် ဘဝါသဝကို ဟောတော်မူသည်။ ယင်းနောက် ကာမဘဝတို့ကို ရအောင် ကောတုဟလမင်္ဂလာစသည်ကို ပြုသောကြောင့် ဒိဋ္ဌာသဝကို ဟောတော်မူသည်။ ယင်းနောက် ထိုသုံးပါးတို့၏ အခြံအရံဖြစ်သောကြောင့် အဝိဇ္ဇာသဝကို အစဉ် အတိုင်းထားသည်။

သာသဝ။　။ထိုအာသဝလေးပါးတို့၏ အာရုံဖြစ်သော လောကီစိတ်, စေတသိက်, ရုပ်, ပညတ်တရားတို့သည် သာသဝမည်ကုန်၏။

အာသဝသမ္ပယုတ္တ။　။ထိုအာသဝတို့နှင့် ယှဉ်သော အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ၊ ဒေါသမူ, မောဟမူစိတ်၌ မောဟကြဉ်သော စေတသိက် သတ္တဝီသတို့သည် **အာသဝသမ္ပယုတ္တမည်ကုန်၏။**

http://www.dhammadownload.com

စက်လှည့်၍ သရုပ်ခဲ့ပုံ။ ။ဤသို့ အသေအချာ မှတ်ပြီးလျှင် **အာသဝ** သာ မည်၍ သာသပ မမည်သောတရား မရှိ။ **အာသဝ** ကြဉ်သော လောကီတရားသည် သာသဝ သာမည်၍ **အာသဝ** မမည်။ **အာသဝ** တရားကိုယ် သုံးပါးသည် နှစ်ပါးစုံ မည်၏။ လောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးတို့သည် နှစ်ပါးစုံ မမည်ကုန်။ ဟူ၍ငင်း—

ဒေါသမူ၊ မောဟမူစိတ်တို့၌ မောဟသည် **အာသဝ** သာမည်၍ **အာသဝ** သမ္မယုတ် မမည်။ **အာသဝ**ကြဉ်သော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် **အာသဝ**သမ္မယုတ်သာ မည်၍ **အာသဝ**မမည်။ လောဘမူစိတ်၌ **အာသဝ**တရားကိုယ် သုံးပါးသည် နှစ်ပါးစုံ မည်၏။ ကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာ, စိတ္တုပ္ပါဒ်, ရုပ်, နိဗ္ဗာန်တို့သည် နှစ်ပါးစုံ မမည်ကုန်။ ဟူ၍ငင်း—

ဒေါသမူ၊ မောဟမူစိတ်တို့၌ မောဟ၊ လောကီကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာ, စိတ္တုပ္ပါဒ်, ရုပ် တရားတို့သည် သာသဝသာမည်၍ **အာသဝ**သမ္မယုတ် မမည်ကုန်။ **အာသဝ**သမ္မယုတ်သာ မည်၍ သာသဝ မမည်သောတရား မရှိ။

ဒေါသမူ, မောဟမူစိတ်တို့၌ မောဟကြဉ်သော အကုသိုလ်ဒုဟသ စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည် နှစ်ပါးလုံး မည်ကုန်၏။

လောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးတို့သည် နှစ်ပါးလုံး မမည်ကုန်။ ဟူ၍ငင်း— **လေးချက်လှည့်၍ စက်ဖွဲ့အပ်၏။**

(ပညတ်ကိုကား ဓမ္မသင်္ဂဏီ၌ မလာသောကြောင့် စက်တွင်းသို့ **မသွင်း** မထည့်လိုက်သည်။ နောက် သြဃစသည်တို့၌လည်း ဤနည်းတူ စက်လှည့်၊ ဤ စက်ကျေပွန်မှ ညွှန်ပြ၌ လွယ်သည်။ ။ဤ **အာသဝ**လေးပါးတို့၏ ဘုံဖြစ်, ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်, မဂ်ပယ်ဟန်တို့ကို ဝေဖန်ခဲ့ခြင်းလေဦး၊ မခဲလှပြီ)။

၂-သြဃ, ၃-ယောဂ

သြဃ, ယောဂ။ ။ထို**အာသဝ**တရားကိုယ် သုံးပါးတို့သည်သာလျှင်—

သြတ္ထရိတ္ဝာန မာရေန္တိ၊ သြသီဒေန္တိတိ ဝါ သြဃာ။
ဝန္ဒမို့ ဘဝယန္တေ ဝါ၊ သတ္တေ ပါကေန ကမ္မံ ဝါ။

သတ္တေ ဘဝန္တရာဒီဟိ၊ ဒုက္ခေန ဝါပိ ယောဇရေ။
တသ္မာ ယောဂါတိ ဝုစ္စန္တိ၊ အန္ဒတ္ထေနာပိ ရုဇ္ဇိယာ။

ဟူသော ဝစနတ္ထကြောင့် **သြဃ, ယောဂတို့လည်း** မည်ကုန်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဩဃအဓိပ္ပါယ်။ ။ယေ ဓမ္မာ၊ အကြင်တရားတို့သည်။ သတ္တေ၊ သတ္တဝါတို့ကို။ ဩတ္ထရိတ္ဘာန၊ လွှမ်းဘိကုန်၍။ မာရေန္တိ၊ သေစေတတ် သတ်တတ်ကုန်၏။ ဝါ၊ တနည်းကား။ ဩသီဒေန္တိ၊ နစ်စေတတ် နှစ်တတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တေ ဓမ္မာ၊ ထိုတရားတို့သည်။ ဩဃာ၊ ဩဃမည်ကုန်၏။

ယောဂအဓိပ္ပါယ်။ ။ယေ ဓမ္မာ၊ အကြင်တရားတို့သည်။ သတ္တေ၊ သတ္တဝါတို့ကို။ ဝဋ္ဌမှိ၊ ဝဋ္ဌသုံးပါး၌။ ဝါ၊ တနည်းကား။ ဘဝယန္တေ၊ ဘဝ သုံးပါး စက်ယန္တရား၌။ ယောဇရေ၊ ယှဉ်စေတတ်ကုန်၏။

ဝါ၊ တနည်းကား။ ကမ္မံ၊ အကြောင်းကံကို။ ပါကေန၊ အကျိုးနှင့်။ ဝ။ တနည်းကား။ သတ္တေ၊ သတ္တဝါတို့ကို။ ဘဝန္တရာဒီဟိ၊ ဘဝတပါးစသည်တို့နှင့်။ ဝါပိ၊ တနည်းလည်း။ ဒုက္ခေန၊ ဒုက္ခနှင့်။ ယောဇရေ၊ ယှဉ်စေတတ်ကုန်၏။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ တေ ဓမ္မာ၊ ထိုတရားတို့ကို။ အနွတ္ထေနာပိ၊ မုချအားဖြင့် ၎င်း။ ရှင်ဇယာ၊ အတွင်, အတင်, အထင်အားဖြင့်၎င်း။ ယောဂါတိ၊ ယောဂတို့ ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ၊ ဆိုအပ်ကုန်၏။

၄-ဂန္ထ ၄-ပါး

ဂန္ထဝစနတ္ထ။ ။လောဘ, ဒေါသ, ဒိဋ္ဌိ သုံးပါးတို့သည်—

နာမကာယေန ရူပံ ဝါ၊ ပစ္စုပ္ပန္နေန နာဂတံ။
ဒုပ္ပမုဉ္ဇံ ပဝေဌေန္တိ၊ စုတိ, သန္ဓိဝသေန ဝါ။
သတ္တေ ဝဋ္ဌေ ဃဋ္ဌေန္တိတိ၊ ကာယဂန္ထာတိ ဝုစ္စရေ။

ဟူသော ဝစနတ္ထကြောင့် ကာယဂန္ထ မည်ကုန်၏။

ကာယဂန္ထမည်ပုံ။ ။နာမကာယေန၊ နာမ်အပေါင်းနှင့်။ ရူပကာယံ၊ ရုပ် အပေါင်းကို။ ဝါ တနည်းကား။ ပစ္စုပ္ပန္နေန၊ ယခုဘဝ ကိုယ်နှင့်။ အနာဂတံ၊ နောက်ဘဝကိုယ်ကို။ ဒုပ္ပမုဉ္ဇံ၊ ဖြေနိုင်ခက်အောင်။ ပဝေဌေန္တိ၊ ရစ်ပတ်တတ်ကုန်၏။

ဝါ၊ တနည်းကား။ သတ္တေ၊ သတ္တဝါတို့ကို။ စုတိသန္ဓိဝသေန၊ စုတိ,ပဋိသန္ဓေ၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝဋ္ဌေ၊ ဝဋ္ဌဆင်းရဲ၌။ ဃဋ္ဌေန္တိ၊ စပ်တတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ကာယဂန္ထာတိ၊ ကာယဂန္ထတို့ဟူ၍။ ဝုစ္စရေ၊ ဆိုအပ်ကုန်၏။

အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထ။ ။ထိုတွင် ကာမာသဝ, ဘဝါသဝနှစ်ပါးသည် အဘိဇ္ဈာ-ကာယဂန္ထ မည်၏။

ဗျာပါဒကာယဂန္ထ။ ။"အနတ္ထံ မေ အစရီ စရတိ စရိဿတီတိ အာဃာတော ဇာယတိ။ ပိယဿ မေ အနတ္ထံ, အပိယဿ မေ အတ္ထံ အစရီ စရတိ စရိဿတီတိ အာဃာတော ဇာယတိ" ဟူ၍လာသော အာဃာတ-

http://www.dhammadownload.com

ဝတ္ထုကိုးပါး။ "အတ္ထံ မေ နာစရီ နဲ စရတိ နဲ စရိဿတိ"စသည်ဖြင့် ထိုမှပြန်သော အာဃာတဝတ္ထုကိုးပါး[၁]။ "အဌာနေ ဝါ ပန အာဃာတော ဇာယတိ"[၂] ဟူသော အဌာနကောပနှင့်တကွ တဆဲ့ကိုးပါးသော ဒေါသသည်[၃] ဗျာပါဒ-ကာယဂန္ထ မည်၏။

သီလဗ္ဗတပရာမာသ ကာယဂန္ထ။ ။"ဣဒမေဝ သစ္စံ မောဃမည်"ဟု မယူပဲ "ဂစ္ဆန္တော ဘက္ခတိ၊ တိဋ္ဌန္တော မုတ္တေတိ" စသော နွား ကျဲ စသည်တို့၏ အလေ့အကျင့်ဖြင့်ပင် ကိလေသာ စင်ကြယ်၏၊ နိဗ္ဗာန်ကို ရ၏ဟု မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်ခြင်း ဒိဋ္ဌိစေတသိက်သည် သီလဗ္ဗတပရာမာသ ကာယဂန္ထ မည်၏။

ဣဒံ သစ္စာဘိနိဝေသ ကာယဂန္ထ။ ။သီလဗ္ဗတပရာမာသ ကာယဂန္ထကို ချန်ထား၍ ကြွင်းသမျှ ဒိဋ္ဌိသည် ဣဒံ သစ္စာ-ဘိနိဝေသ ကာယဂန္ထ မည်၏။

၁။ အဘိ ၁၊ စာပိုဒ် ၁၁၄၁။ အဘိ ၂၊ ၄၀၃-၄။

မေ၊ ငါ၏။ အနတ္ထံ၊ စီ ပွါးမရှိ, အကျိုးမဲ့သည်ကို။ အစရိ၊ ပြုကျင့်ခဲ့ပြီ။ စရတိ၊ ပြုကျင့်နေဆဲ။ စရိဿတိ၊ ပြုကျင့်လတ္တံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အာဃာတော၊ ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်းသည်။ ဇာယတိ၊ ဖြစ်၏။ မေ၊ ငါ၏။ ပိယဿ၊ ချစ်နှစ်သက်အပ်သော သူ၏။ အနတ္ထံ၊ စီးပွါးမရှိ, အကျိုးမဲ့သည်ကို။ အစရိ၊ ပြုကျင့်ခဲ့ပြီ။ စရတိ၊ ပြုကျင့်နေဆဲ။ စရိဿတိ၊ ပြုကျင့်လတ္တံ့။ ပ။ မေ၊ ငါ၏။ အပိယဿ၊ မချစ်မုန်းတီးအပ်သောသူ၏။ အတ္ထံ၊ စီးပွါးရှိသည် အကျိုးရှိသည်ကို။ အစရိ၊ ပြုကျင့်ခဲ့ပြီ။ စရတိ၊ ပြုကျင့်နေဆဲ။ စရိဿတိ၊ ပြုကျင့်လတ္တံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အာဃာတော၊ ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်းသည်။ ဇာယတိ၊ ဖြစ်၏။ (ရန်ငြိုး ၉-ပါး။ ဝါ-ဒေါသ ၉-ပါး။)

မေ၊ ငါ၏။ အတ္ထံ၊ အကျိုးစီးပွါးကို။ နဲ အစရိ၊ မပြုကျင့်ခဲ့။ နဲ စရတိ၊ ပြုကျင့်နေဆဲမဟုတ်။ နဲ စရိဿတိ၊ မပြုကျင့်လတ္တံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အာဃာတော၊ ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်းသည်။ ဇာယတိ၊ ဖြစ်၏။ မေ၊ ငါ၏။ ပိယဿ၊ ချစ်နှစ်သက်အပ်သော သူ၏။ အတ္ထံ၊ အကျိုးစီးပွါးကို။ နဲ အစရိ၊ မပြုကျင့်ခဲ့။ နဲ စရတိ၊ ပြုကျင့်နေဆဲမဟုတ်။ နဲ စရိဿတိ၊ မပြုကျင့်လတ္တံ့။ ပ။ မေ၊ ငါ၏။ အပိယဿ၊ မချစ်မုန်းတီးအပ်သောသူ၏။ အနတ္ထံ၊ စီးပွါးမရှိ အကျိုးမဲ့သည်ကို။ နဲ အစရိ၊ မပြုကျင့်ခဲ့။ နဲ စရတိ၊ ပြုကျင့်နေဆဲမဟုတ်။ နဲ စရိဿတိ၊ မပြုကျင့်လတ္တံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အာဃာယော၊ ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်းသည်။ ဇာယတိ၊ ဖြစ်၏။ (တနည်း၊ ရန်ငြိုး ၉-ပါး၊ ဝါ - ဒေါသ ၉-ပါး။)

၂။ အဘိ ၁၊ နှာ-၂၁၆။ အဘိ ၂၊ နှာ-၄၀၅။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၊ နှာ-၃၉၉။

ဝါ ပန၊ ထိုမှတပါး။ အဌာနေ၊ မိုးတွင်းအခါ မိုးအလွန်ရွာလျှင် မိုးကလဲ ရွာလိုက်တာစသည်ဖြင့် အကြောင်းမဟုတ်သည်၌။ အာဃာတော၊ အမျက်ထွက်မှုသည်။ ဇာယတိ၊ ဖြစ်၏။ (အကြောင်းမဟုတ်သည်၌ ဒေါသ ဟပါး)

၃။ ဒေါသ ၁၉-ပါး သရုပ်များ—အထက်၌ ဖော်ပြခဲ့သည့် ဒေါသ ၁၉-ပါးပင် ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ဟောပုံ အစီအစဉ်။ ။ထိုလေးပါးတို့တွင် ဖြစ်ခြင်းများသောကြောင့် အသိဇ္ဇာ-ကာယဂန္ဆကို ဟောတော်မူသည်။ ရှန့်ရင်းသောကြောင့် ဗျာပါဒကို ဟောတော်မူသည်။ ဒိဋ္ဌိနှစ်ပါးတွင်လည်း ရှန့်ကြမ်းသောကြောင့် သီလမှတကို ဟောတော်မူသည်။ သိမ်မွေ့သောကြောင့် ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသကို အစဉ်အတိုင်း ဟောတော်မူသည်။

စက်လှည့်သရှပ်ခွဲပုံ။ ။ထိုဂန္ဆတရားတို့၏ အာရုံဖြစ်သော လောကီတရားသည် ဂန္ဆနိယ မည်၏။ လောဘမူ, ဒေါသမူစိတ် ဆယ်ခု၊ ဝိပွယုတ်၌ လောဘ, ဒေါသ ကြဉ်သော စေတသိက် ပဉ္စဝီသသည် ဂန္ဆသမ္ပယုတ္တ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ဂန္ဆ, ဂန္ဆနိယ, ဂန္ဆသမ္ပယုတ္တ သုံးပါးတို့ကို အသေအချာ မှတ်သားလျက် စက်လှည့်လေ။ ဘုံဖြစ်, ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်, မင်ပယ်ဟန်တို့ကိုလည်း ဝေဖန်လေ။

၅-ဥပါဒါန် လေးပါး

ဥပါဒါန်မည်ပုံ။ ။တဏှာ, ဒိဋ္ဌိနှစ်ပါးတို့သည်—

ဥပါဒါနာနိ ဝုစ္စန္တိ၊ တဏှာဒိဋ္ဌိဝသာ ဒုဝေ။
ဘုသာရမ္မဏမာဒိနွာ၊ မဏ္ဍူကံ ပနွဂေါ ယထာ။

ဟူသော ဝစနတ္ထကြောင့် ဥပါဒါန် မည်ကုန်၏။

ပနွဂေါ၊ မြေ့သည်။ မဏ္ဍူကံ၊ ဖားကို။ ဘုသံ၊ ပြင်းပြစွာ။ အာဒိနွော ယထာ၊ စွဲလမ်းဖမ်းယူသကဲ့သို့။ တဏှာ, ဒိဋ္ဌိဝသာ၊ တဏှာဒိဋ္ဌိအစွမ်းဖြင့်။ ဒုဝေ၊ နှစ်ပါးကုန်သော။ ယေ မွေ့၊ အကြင် တရားတို့သည်။ ဘုသံ၊ ပြင်းစွာ၊ အာရမ္မဏံ၊ အာရုံကို။ အာဒိနွာ၊ စွဲလမ်းကပ်ယူတတ်ကုန်၏။ တသွာ၊ ထို့ကြောင့်။ တေ မွေ့၊ ထိုတရားတို့ကို။ ဥပါဒါနာနိ၊ ဥပါဒါန်တို့ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ၊ ဆိုအပ်ကုန်၏။

ကာမုပါဒါန်။ ။ထိုတွင် လောဘသည် ကာမုပါဒါန် မည်၏။

ဒိဋ္ဌုပါဒါန်။ ။သီလမှတ, အတ္ထဝါဒနှစ်ပါးကို ချန်ထား၍—

"နတ္ထိ ဒိနွံ၊ နတ္ထိ ယိဋ္ဌံ၊ နတ္ထိ ဟုတံ၊ နတ္ထိ သုကတ, ဒုက္ကဋာနံ ကမ္မာန ဖလံ ဝိပါကော။ နတ္ထိ အယံ လောကော၊ နတ္ထိ ပရော လောကော၊ နတ္ထိ မာတာ၊ နတ္ထိ ပိတာ၊ နတ္ထိ သတ္တာ ဩပပါတိကာ၊ နတ္ထိ လောကေ သမဏ, ဗြာဟ္မဏာ သမ္မဂ္ဂတာ သမ္မာပဋိပနွာ။ ယေ ဣမဉ္စ လောကံ ပရဉ္စ လောကံ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒေန္တိ[၁]။

ဟူသော ဝတ္ထုဆယ်ပါးရှိသော ဒိဋ္ဌိဟူသမျှသည် ဒိဋ္ဌုပါဒါန် မည်၏။

၁။ အဘိ ၁၊ နှာ ၂၆၃စသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဒိန္ဓံ၊ လှူအပ်သောအကျိုးသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ယိဋ္ဌံ၊ ယဇ်ငယ်ပူဇော်ခြင်းအကျိုးသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဟုတံ၊ ယဇ်ကြီးပူဇော်ကျိုးသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ သုကတ-ဒုက္ကဋာနံ၊ ကောင်းစွာပြုအပ် မကောင်းသဖြင့် ပြုအပ်ကုန်သော။ ကမ္မာနံ၊ ကုသိုလ်, အကုသိုလ်ကံတို့၏။ ဖလံ၊ အကျိုးဆက်သည်။ ဝိပါကော၊ အကျိုးရင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ အယံ လောကော၊ ဤပစ္စုပ္ပန်လောကသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ပရော လောကော၊ တမလွန်လောကသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ မာတာ၊ အမိဉ်ပြုသောအကျိုးအပြစ်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ပိတာ၊ အဖဉ်ပြုအပ်သော အကျိုးအပြစ်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဩပပါတိကာ၊ ကိုယ်ထင်ရှားဖြစ်ကုန်သော။ သတ္တာ၊ သတ္တဝါတို့သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိကုန်။ လောကေ၊ လောကဉ်။ ယေ သမဏဗြာဟ္မဏာ၊ အကြင်ရဟန်းပုဏ္ဏားတို့သည်။ ဣမဉ္စ လောကံ၊ ဤပစ္စုပ္ပန်လောကကိုငှင်း။ ပရဉ္စ လောကံ၊ တမလွန်လောကကိုငှင်း။ သယံ၊ ကိုယ်တိုင်။ အဘိညာ-အဘိညာယ၊ ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိကုန်၍။ သစ္ဆိကတွာ၊ မျက်မှောက်ပြုကုန်၍။ ပဝေဒေန္တိ၊ ပြောဟောနိုင်ကုန်၏။ သမ္မဂ္ဂတာ၊ ငြိမ်သက်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သော။ သမ္မာ-ပဋိပန္နာ၊ မဖောက်မပြန် လမ်းမှန် ကျင့်တတ်ကုန်သော။ တေ သမဏဗြာဟ္မဏာ၊ ထိုရဟန်းပုဏ္ဏားတို့သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိကုန်။

သီလဗ္ဗတုပါဒါန်။ ။သီလဗ္ဗတပရာမာသ ကာယဂန္ထသည် သီလဗ္ဗတုပါဒါန်မည်၏။

အတ္တဝါဒုပါဒါန်။ ။ရူပံ အတ္တာ၊ ရူပဝါ အတ္တာ၊ အတ္တနိ ရူပံ၊ ရူပသ္မိံ အတ္တာ။

ဝေဒနာ အတ္တာ၊ ဝေဒနဝါ အတ္တာ၊ အတ္တနိ ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာယ အတ္တာ။

သညာ အတ္တာ၊ သညဝါ အတ္တာ၊ အတ္တနိ သညာ၊ သညာယ အတ္တာ။

သခ်ါရာ အတ္တာ၊ သခ်ါရဝါ အတ္တာ၊ အတ္တနိ သခ်ါရာ၊ သခ်ါရေသု အတ္တာ။

ဝိညာဏံ အတ္တာ၊ဝိညာဏဝါ အတ္တာ၊ အတ္တနိ ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဏသ္မိံ အတ္တာ[၁]။

ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ အတ္တာ၊ အစိုးရသော ကိုယ်ကောင်တည်း။ အတ္တာ၊ ကိုယ်ကောင်သည်။ ရူပဝါ၊ ရုပ်ရှိ၏။ အတ္တနိ၊ ကိုယ်ကောင်၌။ ရူပံ၊ ရုပ်တည်၏။ ရူပသ္မိံ၊ ရုပ်၌။ အတ္တာ၊ ကိုယ်ကောင်တည်၏။ (နောက်ကို နည်းတူ။)

၁။ မေမှသင်္ဂဏီပါဋ္ဌိတော်၊ နှာ-၂၀၈။....စသည်တို့၌ (အကျယ်) ရှု။ ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့ထုတ်၊ ပရမတ္ထသံခိပ်ရှိကာ၊ဒု၊နှာ-၂၈၃ ၌ အဓိပ္ပါယ်အကျယ်-ရှု။

http://www.dhammadownload.com

ဤသို့ နှစ်ဆယ်သော ဝတ္ထုရှိသော အစဉ်အတိုင်း အစ္ဆိနှင့်ဝဏ္ဏ, ဆာယာနှင့် ဂွက္ခ, ပုပ္ဖနှင့်ဂန္ဓ, ကရဏ္ဍကနှင့် မဏိတို့ကဲ့သို့ ရွှမြင်ထင်မှတ်သော သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် အတ္တဝါဒုပါဒါန်မည်၏။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် မင်္ကိုသာတားခြင်း။ ။ ဘစတစ်မှာ၊ ရုပ်ကိုသာကိုယ်၊ ဟူ၍ဆို၏၊ နာမ်ကို ခုနှစ်၊ တဆယ့်နှစ်မှာ၊ မိဿကာ တည်း၊ ပေါင်းကာ နှစ်ဆယ်၊ ခန်ငါးသွယ်၌၊ စ, ဝယ် ငါးထွေ၊ ဥစ္စော, ဝိဘဝ၊ နောက်မှ ဆယ့်ငါး၊ ယူမှာ သဿတ၊ ဘဝမည်ရှိ၊ ဤဒိဋ္ဌိကား၊ မင်္ကို တား သည်။ ။ မတားနတ်ပြည် လမ်းကြောင်းတည်း[၂]။

ဟောပုံအစဉ်။ ။ ထိုဥပါဒါန်လေးပါးတို့တွင် ဏကျယ်ထင်ရှားသောကြောင့် ကာမုပါဒါန်ကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူသည်။ ကာမရမ္မကောတုဟလ မင်္ဂလာ စသည်ကို ပြုသောကြောင့် ဒိဋ္ဌုပါဒါန်ကို ဟောတော်မူသည်၊ ဒိဋ္ဌိဘေဒနှစ်ပါးတွင် ရုန်ရင်းသိလွယ်သောကြောင့် သီလမွတ်ကို ဟောတော်မူသည်၊ ထို့ထက် သိခက်သောကြောင့် အတ္တဝါဒကို အစဉ်အတိုင်း ဟောတော်မူသည်။

စက်လှည့်သရုပ်ခွဲပုံ။ ။လောကီတရားသည် ဥပါဒါနိယ မည်၏။ လောဘမူစိတ် ရှစ်ခု, ဝိပ္ပယုတ်၌ လောဘကြဉ်သော စေတသိက် ဗာဝီသသည် ဥပါဒါနသမွယုတ် မည်၏ဟု မှတ်လျက် ရှေးနည်းတူ စက်လှည့်လေ။

ကာမုပါဒါန်ကို မင်္ကလေးပါး ပယ်သည်။ ကြောင်းသုံးပါးကို သောတာပတ္တိမင်္ဂ ပယ်သည်။

၆.နီဝရဏခြောက်ပါး (တရားကိုယ် ဂ-ပါး)

လောဘော, ဒေါသော, ကိန်, မိဒ္ဓ၊ ဥဒ္ဓစ္စ, ကုက္ကုစ် တထာ။
ဝိစိကိစ္ဆာ,အဝိဇ္ဇာတိ၊ အဋ္ဌ နီဝရဏာ မတာ[၃]။

၁။ အစ္ဆိ=(ဆိ)မီးလှံ၊ ဝဏ္ဏ=(ဆိမီးလှံ)အရောင်၊ ဆာယာ=အရိပ်၊ ဂွက္ခ=သစ်ပင်၊ ပုပ္ဖ=ပန်းပွင့်၊ ဂန္ဓ=(ပန်း)နံ့၊ ကရဏ္ဍက=ကြူတ်၊ မဏိ=ပတ္တမြား။ (ဤဥပမာတို့၏ အကျယ်ကို အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ၊ နှာ-၃၇၇ ၌ ရှုပါ။)

၂။ ဓမ္မသင်္ဂဏီ၊ နှာ-၂၀၈။ အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ၊ နိက္ခေပကဏ္ဍ၊ နှာ-၃၀၈၊ (အဘိ၊ ဋ္ဌ၊၁၃၀)။ နောက်ဆက်တွဲကြည့်။

၃။ လောဘော၊ လောဘဇင်း။ ဒေါသော၊ ဒေါသဇင်း။ ထိနံ၊ ထိနဇင်း။ မိဒ္ဓံ၊ မိဒ္ဓဇင်း။ ဥဒ္ဓစ္စံ၊ ဥဒ္ဓစ္စဇင်း။ တထာ၊ ထိုမှတပါး။ ကုက္ကုစ္စံ၊ ကုက္ကုစ္စဇင်း။ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ ဝိစိကိစ္ဆာဇင်း။ အဝိဇ္ဇာ၊ အဝိဇ္ဇာဇင်း။ ဣတိ ဣမေ အဋ္ဌ၊ ဤရှစ်ပါးဘို့ကို။ နီဝရဏာ၊ နီဝရဏတို့ဟူ၍။ မတာ၊ သိအပ်ကုန်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဟူသော ရှစ်ပါးတို့သည်—

ဈာနာဒိကံ နိသေဓေန္တိ၊ နတံ ဒေန္တိ ပဝတ္တိတုံ။
စက္ခုံ ဝါ အာဝရန္တိတိ၊ ဝုတ္တာ နိဝရဏာနိတိ။

ဟူသော ဝစနတ္ထကြောင့် နိဝရဏမည်ကုန်၏။

နိဝရဏအဓိပ္ပါယ်။ ။ဈာနာဒိကံ၊ ဈာန်စသည်အစုမ်းဖြင့် ဖြစ်သော ကုသိုလ်စိတ်ကို။ နိသေဓေန္တိ၊ တားမြစ်တတ်ကုန်၏။ တံ၊ ထို ကုသိုလ်စိတ်ကို။ ပဝတ္တိတုံ၊ ဖြစ်ခြင်းငှါ။ နဒေန္တိ၊ မပေးတတ်ကုန်။ ဝါ၊ တနည်းလည်း။ စက္ခုံ၊ ပညာမျက်စိကို။ အာဝရန္တိ၊ ပိတ်ဆို့တတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ နိဝရဏာနိတိ၊ နိဝရဏတို့ဟူ၍။ ဝုတ္တာ၊ ဆိုအပ်ကုန်၏။

ကာမစ္ဆန္ဒနိဝရဏ။ ။ထိုတွင် ပဉ္ဇကာမဂုဏိက အဓိမတ္တရာဂသည် ကာမစ္ဆန္ဒနိဝရဏမည်၏။

ဝိစိကိစ္ဆာနိဝရဏ။ ။"သတ္ထရိ ကခ်တိ၊ ဓမ္မေ ကခ်တိ၊ သံဃေ၊ သိက္ခာယ၊ ပုဗ္ဗန္တေ၊ အပရန္တေ၊ တဒုဘယေ၊ ဣဒပ္ပစ္စယတာ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နေသု ဓမ္မေသု ကခ်တိ ဝိစိကိစ္ဆတိ" ဟူသော ကခ်ါရှစ်ပါးသည် ဝိစိကိစ္ဆာနိဝရဏမည်၏ [၁]။

ထိနနှင့်မိဒ္ဓ၊ ဥဒ္ဓစ္စနှင့်ကုက္ကုစ္စ တို့ကို နိဝရဏ တခုတည်းပေါင်း၍ ဆိုရာ၌—

"ကိစ္စာဟာရပဋိပက္ခာနံ သမာနဘာဝတော"။ ဋီကာ (ကျော် ၂၂၀-လာ) ဟိတ်။

ကိစ္စာဟာရပဋိပက္ခာနံ၊ စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို တွန့်တိုစေခြင်း ကိစ္စ,မငြိမ်သက်အောင်ပြုခြင်း ကိစ္စ, ပျင်းရိဆန့်ငင်ခြင်း ဟူသော အကြောင်း, ဉာတိဗျသနစသည်ကို ကြံစည်ခြင်းဟူသောအကြောင်း, ဝိရိယဟူသော ဆန့်ကျင်ဘက်,သမထဟူသော ဆန့်ကျင်ဘက်တို့၏။ သမာနဘာဝတော၊ တူကြသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဧကနိဝရဏဘာဝေန၊ တခုတည်းသော နိဝရဏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော် မူအပ်ကုန်၏။

ကိစ္စာဟာရ ဝိပက္ခာနံ၊ ဧကတ္တာ ဧကမေတ္ထ ဟိ။
ကတမုဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ၊ ထိနမိဒ္ဓဥ္ဇ တာဒိနာ [၂]။

ဟု ရှေးဆရာတို့အမိန့် (ဋီကာကျော် ၂၂၀-၌ လာသည်။)အနက် ရှေးကို မှီ။

၁။ အဘိ၊၁၊၂၀၈၊၂၃၃-၄။

၂။ ဟိ၊ မှန်၏၊ တ္ထေ၊ ဤနိဝရဏအရာ၌။ ကိစ္စာဟာရဝိမံက္ခာနံ၊ ကိစ္စ, အကြောင်း, ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့၏။ ဧကတ္တာ၊ တူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ စ၊ ဥဒ္ဓစ္စ,

http://www.dhammadownload.com

လောကီတရားသည် နိဝရဏိယမည်၏။ အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် နိဝရဏသမ္မယုတ်မည်၏ ဟူ၍ မှတ်လျက် စက်လှည့် ဝေဖန်လေ။

ကုက္ကုစ္စကို သောတာပတ္တိမဂ် ပယ်သည်။ **အကြောင်း** လွယ်၏။

၇-အနုသယ ၇-ပါး (တရားကိုယ် ၆-ပါး)

လောဘော, ဒေါသော, မာဒနာ, ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ, အဝိဇ္ဇာကာ။
သန္တာနမှိ အနု အနု၊ သေန္တိတျနုသယာ မတာ။
လဒ္ဓါ အနုရူပံ.ဟေတုံ၊ ဥပပဇ္ဇန္တိတိ အတ္ထတာ။

အနုသယမည်ပုံ။ ။လောဘော၊ လောဘကိုဝင်း။ပ။ အဝိဇ္ဇာကာ၊ အဝိဇ္ဇာကို ဝင်း။ သန္တာနမှိ၊ သန္တာန်အစဉ်၌။ အနု အနု၊ အဖန်တလဲလဲ။ သေန္တိ၊ ဖြစ်တတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ အနုသယာ၊ အနုသယတို့ဟူ၍။ မတာ၊ သိအပ်ကုန်၏။ အနုရူပံ၊ လျောက်ပတ်သော။ ဟေတုံ၊ အကြောင်းကို။ လဒ္ဓါ၊ ရသည်ရှိသော်။ ဥပပဇ္ဇန္တိ၊ ဖြစ်ထိုက်ကုန်၏။ ဣတိအယံ၊ ဤသည်ကား။ အတ္ထတာ·အတ္ထော၊ အနက်တည်း။

ဤသို့သော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ဤခြောက်ပါးသော တရားတို့သည် အပွဟီနဋ္ဌကြောင့် ထာမဂတဖြစ်ရကား အနုသယမည်ကုန်၏။

တေ ပန နိပ္ပရိယာယတော့ာ အနာဂတာ ကိလေသာ၊ အတီတပစ္စုပ္ပန္နာပိ တံသဘာဝတ္တာ တထာ ဝုစ္စန္တိ။ န ဟိ ကာလဘေဒေန ဓမ္မာနံ သဘာဝဘေဒေါ အတ္ထိ။ ဋီကာကျော်(နှာ-၂၂၀)

တေ ပန၊ ထိုအနုသယတို့သည်ကား။ နိပ္ပရိယာယတော၊ မုချအားဖြင့်။ အနာဂတာ ကိလေသာ၊ အနာဂတ်ကိလေသာတို့တည်း။ အတီတပစ္စုပ္ပန္နာပိ၊ အတိတ်,ပစ္စုပ္ပန်ကိလေသာတို့ကိုလည်း။ တံသဘာဝတ္တာ၊ ထိုသဘောရှိခြင်းကြောင့်။ တထာ၊ ထိုအတိုင်း။ ဝုစ္စန္တိ၊ ဆိုအပ်ကုန်၏။ ဟိ၊ ဆိုသင့်စွ။ ကာလဘေဒေန၊ ကာလပြားသဖြင့်။ ဓမ္မာနံ၊ ပရမတ္ထတရားတို့၏။ သဘာဝဘေဒေါ၊ သဘောထူးပြားခြင်းသည်။ န အတ္ထိ၊ မရှိ။

"ယဿ ကာမရာဂါနုသယော အနုသေတိ"စသည်ဖြင့် အနုသယယမိုက် ပါဠိတော်(ဒု၊နှာ-၅၆)၌ ပစ္စုပ္ပန်ကြိယာဖြင့် ဟောတော်မူသောကြောင့်ဂင်း၊ ဥပပဇ္ဇနလေးပါးတို့တွင် ဘူမိလဒ္ဓုပ္ပန္နဟူ၍ အဋ္ဌကထာ ဆိုသောကြောင့်ဂင်း၊ ထို

ကုက္ကုစ္စ ၂-ပါးကိုဂင်း။ ထိနမိဒ္ဓ၊ ထိန,မိဒ္ဓ ၂-ပါးကိုဂင်း။ ကေ၊ ကေန၊ နိဝရဏတပါး တည်းအဖြစ်ဖြင့်။ တာဒိနာ၊ တာဒိဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်။ ကတံ၊ ပြုတော်မူအပ်၏။

http://www.dhammadownload.com

အနုသယတို့ကို ပစ္စုပ္ပန်ဟူ၍သာ ဆိုသင့်၏၊ အနာဂတ်ဟုဆိုသော ဋီကာကို ဆင်ခြင်။ သဒ္ဒါကျမ်းတို့၌လည်း—

နိစ္စပ္ပဝတ္တိ သမီပေါ၊ ပဝတ္တုပရတော တထာ။
ပဝတ္တာဝိရတော စေတိ၊ ဝတ္တမာနော စတုဒ္ဓိဓော[1]။

ဟု ဝတ္တမာန်ဆိုသည်။

ပဝတ္တာဝိရတ ဝတ္တမာန်ကို ဤ၌ အနုသယဆိုသည်၊ ဝတ္တမာန်နှင့် ပစ္စုပ္ပန်ကား ပရိယာယ်။

စက်လှည့်သရွပ်ခဲ့ပုံ။ ။လောကီတရား၌သည် အနုသယိတမည်၏။ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ် စိတ်၌ မောဟကြဉ်သော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် အနုသယသမ္မယုတ် မည်၏ဟု မှတ်လျက် စက်လှည့်ဝေဖန်လေ။

၈-သံယောဇဉ် ၁၀-ပါး(တရားကိုယ် ၉-ပါး)

လောဘော,ဒေါသော,မာနော,ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ,စ ဥဒ္ဓစ္စံ။
မောဟော,ဣဿာ,မစ္ဆေရဏ္ဍိ၊သံယောဇနာနိ တေ ပန။
သံယောဇေန္တိ ဗန္ဓန္တိတိ၊ သံယောဇနာနိ ဝုစ္စရေ။

သံယောဇဉ်မည်ပုံ။ ။လောဘော၊ လောဘဇင်း။ပ။ မစ္ဆေရံ၊ မစ္ဆေရဇင်း။ ဣတိ ဣမေ၊ ဤကိုးပါးတို့သည်။ သံယောဇနာနိ၊ သံယောဇဉ်မည်ကုန်၏။ တေ ပန၊ ထိုသံယောဇဉ်တို့ကိုကား။ သံယောဇေန္တိ ဗန္ဓန္တိ၊ ဝဋ်ဂယက်မှ မထွက်နိုင်အောင် ဖွဲ့နှောင်တတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ သံယောဇနာနိ၊ သံယောဇဉ်တို့ဟူ၍။ ဝုစ္စရေ၊ ဆိုအပ်ကုန်၏။

မာန်ကိုးပါး။ ။ထိုကိုးပါးတို့တွင် သေယျ, သဒိသ, ဟီနဗဟုဂ္ဂိုလ် သုံးယောက်တို့၌ သုံးပါး, သုံးပါးစီ ဖြစ်သော "သေယျောဟမသ္မိတိ မာနော။ သဒိသောဟမသ္မိတိ မာနော။ ဟီနောဟမသ္မိတိ မာနော"[2]ဟူသော မာန်ကိုးပါးသည် မာနမည်၏။ ထိုတွင် ယာထာဝမာန်ကား သုံးပါး၊ အယာထာဝမာန်ကား ခြောက်ပါးတည်း[3]။

၁။ ဤဂါထာနှင့်ဆင်ဆင် ဝတ္တမာန်လေးမျိုး ကာရိကာ ဂါထာအမှတ် ၄၈၇-၌လည်း လာသည်။

၂-၃။ မဇ္ဈိမဂဏ္ဌိပါဠိတော်၊ နာ-၂၂၅။ အဋ္ဌသာလိနီ၊ ဂ္ဂ၊ ၄၀၃-၄၀၄။

(၁) သေယျ ပုဂ္ဂိုလ်၏ သေယျမာန်၊
(၂) သဒိသ ပုဂ္ဂိုလ်၏ သဒိသမာန်၊

http://www.dhammadownload.com

မစ္ဆေရငါးပါး။ ။အာဝါသော စ, ကုလံ, လာဘော, ဝဏ္ဏော, ဓမ္မောတိ မစ္ဆရာ။ ဟူသော ဝန်တိုခြင်း ငါးပါးသည် မစ္ဆေရမည်၏။ ထိုတွင် သရီရဝဏ္ဏ, ဂုဏဝဏ္ဏကို ဝန်တိုခြင်းသည် ဝဏ္ဏမစ္ဆေရမည်၏။ ပရိယတ္တိဓမ္မကို မသိစေလိုခြင်းသည် ဓမ္မမစ္ဆေရမည်၏။

ယော ပန ပုဂ္ဂလံ ဥပပရိက္ခိတ္တာ ဓမ္မာနုဂ္ဂဟေန, ဓမ္မံ ဝါ ဥပပရိက္ခိတ္တာ ပုဂ္ဂလာနုဂ္ဂဟေန နဒေတိ၊ ဒေယံ ဓမ္မမစ္ဆရီ နာမ နဟောတိ။ အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ(နှာ-၄၀၆)။

ယော ပန၊ အကြင်သူသည်ကား။ ပုဂ္ဂလံ၊ အဓမ္မဝါဒီ အလဋ္ဌိပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဥပပရိက္ခိတ္တာ၊ စုံစမ်းရှာ၍။ ဓမ္မာနုဂ္ဂဟေန၊ တရားကိုချီးမြှောက်သဖြင့်။ နဒေတိ၊ မပေး မချ။ ဓမ္မံ ဝါ၊ သိမ်မွေသောတရားကိုမူလည်း။ ဥပပရိက္ခိတ္တာ၊ စုံစမ်းရှာ၍။ ပုဂ္ဂလာနုဂ္ဂဟေန၊ လျှပ်ပေါ်လော်မှာ လူဝါကို ချီးမြှောက်သောအားဖြင့်။ နဒေတိ၊ မပေး မပို့။ အယံ၊ ဤသူသည်။ ဓမ္မမစ္ဆရီ နာမ၊ တရားကို ဝန်တိုသောသူမည်သည်။ နဟောတိ၊ မဖြစ်။

မစ္ဆေရငါးပါးတို့ အကျိုးပေးပုံ။ ။ယင်းမစ္ဆေရငါးပါးတို့၏ ဒိဋ္ဌဓမ္မိက, သမ္ပရာယိက အကျိုးထူးကား—

အာဝါသေန ယက္ခော ပေတော၊ သင်္ကာရံ ဂယှ သီရသာ။
ကုလေန ဝိရေစတိ သော၊ အန္တမ်ဖို ခဏ္ဍခဏ္ဍိကံ။

လာဘေန ယက္ခော ပေတော ဝါ၊ ဟောတိ အဇဂရော ဝါ။
ဝဏ္ဏေန ဒုဗ္ဘဏ္ဏော ဟောတိ၊ ဌေမ္မဂေါ စ ဓမ္မတော။

အပိ စ—

အာဝါသေန လောဟဂေဟေ၊ ကုလေန ဂူထနိရယေ။
လာဘေန အပ္ပလာဘော၀၊ ဝဏ္ဏေန တု အဝဏ္ဏကော။
ဓမ္မာ ကုက္ကုဠနိရယေ၊ ပစ္စတေ ပါပမာနသော။

အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ(နှာ-၄၀၆,၄၀၇-လာ စကားကို မှီသည့် သင်္ဂဟဂါထာများ)။

---

(၃) ဟီန ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဟီနမာန် ပေါင်း ၃-ပါးသည် မိမိ မိမိတို့၏ ဟုတ်မှန်တိုင်းသော မာန်ဖြစ်၍ ယာထာဝမာန်မည်၏။
သေယျပုဂ္ဂိုလ်၏ သဒိသမာန် ဟီနမာန် ၂-ပါး၊
သဒိသပုဂ္ဂိုလ်၏ သေယျမာန် ဟီနမာန် ၂-ပါး။
ဟီနပုဂ္ဂိုလ်၏ သေယျမာန် သဒိသမာန် ၂-ပါး ပေါင်း ၆-ပါးသည် မိမိ မိမိတို့၏ သန္တာန်၌ မဟုတ်မမှန် ဖြစ်ပေါ်သော မာန်ဖြစ်၍ အယာထာဝ မာန်မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

အာဝ၊သေန၊ အာဝါသမစ္ဆေရကြောင့်။ သင်္ကာရံ၊ တံမြက်ချေးစုကို။ သိရသာ၊ ဦးခေါင်းဖြင့်။ ဂယှ၊ ရွက်ရှ်။ ယကွော၊ ဘီလူးသည်ငှင်း။ ပေတော၊ ပြိတ္တာသည်ငှင်း။ ဟောတိ၊ ဖြစ်တတ်ချေ၏။

ကုလေန၊ ကုလမစ္ဆေရကြောင့်။ သော၊ ထိုဝန်တိုသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝိရေစတိ၊ သွေးပူပွက်ပွက် အံထွက်တတ်ချေ၏။ အန္တမ္ပိ၊ အူသိမ် အူမသည်လည်း။ ခဏ္ဍခဏ္ဍိကံ၊ အပိုင်းအပိုင်း ပြတ်တတ်ချေ၏။

လာဘေန၊ လာဘမစ္ဆေရကြောင့်။ ယကွော ဝါ၊ ဘီလူးသည်ငှင်း။ ပေတော ဝါ၊ ပြိတ္တာသည်ငှင်း။ အဇဂရောပိ ဝါ၊ မြွေ စပါးကြီးသည်သော်ငှင်း။ ဟောတိ၊ ဖြစ်တတ်ချေ၏။

ဝဏ္ဏေန၊ ဝဏ္ဏမစ္ဆေရကြောင့်။ ဒုဗ္ဗဏ္ဏော၊ ကိုယ်အဆင်း ဂုဏ်အဆင်းမလှသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်တတ်၏။

မေ္ဒတော၊ မေ္ဒမစ္ဆေရကြောင့်။ ငွေမူဂေါ၊ မပြီမသ ဆွံ့အသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

အပိ စ၊ အကျိုးထနည်းလည်း။

ပါပမာနသော၊ ယှုတ်မာဝန်တို မနာလိုသောစိတ်ရှိသော သတ္တဝါသည်။ အာဝါသေန၊ အာဝါသမစ္ဆေရကြောင့်။ လောဟဂေဟေ၊ သံပူငရဲ၌။ ပစ္စတေ၊ ကျက်ရတတ်ချေ၏။

ကုလေန၊ ကုလမစ္ဆေရကြောင့်။ ဂူထနိရယေ၊ ဘင်ပုပ်ငရဲ၌။ ပစ္စတေ၊ ကျက်ရတတ်ချေ၏။

လာဘေန၊ လာဘမစ္ဆေရကြောင့်။ အပ္ပလာဘောဝ၊ လာဘ်သပ်ပကာ ကွန်စွာရှားပါးသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ဝဏ္ဏေန တု၊ ဝဏ္ဏမစ္ဆေရကြောင့်ကား။ အဝဏ္ဏကော၊ ညှိုးမှိန်သိမ်ဖျင်း ဂုဏ်အဆင်းမရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

မေ္ဒာ၊ မေ္ဒမစ္ဆေရကြောင့်။ ကုက္ကုဋ္ဌနိရယေ၊ ပြာပူငရဲ၌။ ပစ္စတေ၊ ကျက်ရတတ်ချေ၏။

သက္ကပဉ္ဇသုတ် (ဒီ၊ ၎-၂၊နှာ-၃၁၁) အဋ္ဌကထာ, အဋ္ဌသာလိနီ (နှာ-၄၀၇) တို့၌ကား—

ကုလမစ္ဆရိယေန အပ္ပလာဘော ဟောတိ၊ လာဘမစ္ဆရိယေန ဂူထနိရယေ နိမ္မတ္ထတိ။

ဟု-ပြန်လျက်လာ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဥဒ္ဓစ္စသည် သုတ္တန်နည်း၌သာ ပါ၍ အဘိဓမ္မာနည်း၌ မပါ။ ဣဿာ မစ္ဆေရ နှစ်ပါးသည် အဘိဓမ္မာနည်း၌သာ ပါ၍ သုတ္တန်နည်း၌ မပါ။ လောဘ, ဒေါသ, မာန, ဒိဋ္ဌိ, ဝိစိကိစ္ဆာ, မောဟ ခြောက်ပါးတို့သည် နည်းနှစ်ပါးလုံး၌ ပါကုန်၏။ ကြွင်း စိတ္တုပ္ပါဒ်, ရှပ်, နိဗ္ဗာန်တို့သည် နည်း နှစ်ပါးလုံး၌ မပါကုန်။

လောကီတရားသည် သံယောဇနိယမည်၏။ အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် သံယောဇနသမ္ပယုတ် မည်၏ ဟု မှတ်လျက် စက်လှည့်ရမည်။

ဣဿာ, မစ္ဆေရကို သောတာပတ္တိမဂ် ပယ်သည်။

၉-ကိလေသာ ၁၀-ပါး

ကိလေသေန္တိ၂။' ပတာပေန္တိ၊ ဗာဓန္တီတိ ဝါ ကိလေသကာ။
လောဘော, ဒေါသော, မောဟော, မာနော၊ ဒိဋ္ဌိ, ဝိစိကိစ္ဆာ, ထိနံ။
ဥဒ္ဓစ္စံ, အဟိရိကဉ္စ၊ အနောတ္တပ္ပန္တိ တေ ဒသ။

ကိလေသာမည်ပုံ။ ။စိတ္တံ၊ စိတ်ကို။ ကိလေသေန္တိ ဥပတာ ပန္တိ၊ ပူပန်စေတတ်ကုန်၏။ ဝါ၊ တနည်းကား—ကိလေသေန္တိ ဗာဓန္တိ၊ နှိပ်စက်တတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ကိလေသကာ၊ ကိလေသာမည်ကုန်၏။ တေ၊ ထိုကိလေသာတို့သည်။ လောဘော၊ လောဘဋင်း။ပ။ အနောတ္တပ္ပံ၊ အနောတ္တပ္ပဋင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒသ၊ ဆယ်ပါးတို့တည်း။

စက်လှည့်သရုပ်ခွဲပုံ။ ။လောကီတရားသည် သံကိလေသိကမည်၏။ အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် သံကိလိဋ္ဌမည်၏။ ကိလေသသမ္ပယုတ္တ လည်းမည်၏ ဟု မှတ်လျက် စက်လှည့်ဝေဖန်ရမည်။

ကာမနှင့်ဘဝတို့၏တရားကိုယ်ကို တဏှာဟုယူပုံ

"ကာမဘဝနာမေန တဗ္ဗတ္ထုကာ တဏှာ အဓိပ္ပေတာ" ဟူရာဝယ် အဓိပ္ပါယ်ကား ဌာနအာရုံ၏အမည်ကို ဌာနီအာရမ္မဏိက တဏှာ၌ တင်စား၍ ဌာနူပစာရ အားဖြင့် ကာမာသဝေါ, ဘဝါသဝေါစသည်ဖြင့် ဆိုသည်ဟူလို။

"ကာမော ဧဝ အာသဝေါ၊ ဘဝေါ ဧဝ အာသဝေါ" ဟု-တုလျာဓိကရဏ ဝိဂ္ဂိုဟ်ပြု ဆိုလိုသည်။ ထိုတွင် ကာမအမည်ကား–"ကာမေတီတိ ကာမော" ဟု ကတ္တုသာဓ်ပြုက မုချလည်း ရသင့်သေး၏။ ဘဝဟူသောအမည်ကား မုချ မရနိုင်ချေ။ (နိသျ၌ အနက်ပေး ချတ်သည်၊ ဋီကာနှင့်လည်း မညီ၊ ယုတ္တိလည်း မရှိလေ)။

http://www.dhammadownload.com

"နာဓာ ဟိဟသင်္ဂဟော"ပုဒ်၏ အရဖြစ်သော—

အာ, ဩ, ယော, ဂန်, ဥ, နီ, မှန်, နှ, သံ, ကိ, ကိုးပါး။

ဤအမည်ကိုးပါးတို့ကို ရွေ့နောက်ရောစပ်လျက် မူလိ,မူလာဖက်၍ အကုသိုလ်စေတသိက်တဆယ့်လေးချက်တွင် ရွေ့ စက်လှည့်ရမည်။ လှည့်ဟန်ကား—

စက်လှည့် သရုပ်ခွဲပုံ။ ။ အာသဝသာမည်၍ ဩဃမမည်သောတရား မရှိ။ ဩဃသာမည်၍ အာသဝမမည်သော တရားလည်း မရှိ။ လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟသုံးပါးတို့သည် နှစ်ပါးစုံမည်ကုန်၏။ ကြင်း တဆယ့်တပါးတို့သည် နှစ်ပါးစုံမမည်ကုန်။ပ။အာသဝသာမည်၍ ကိလေသာမမည်သော တရား မရှိ။ ဒေါသ, မာန, ဝိစိကိစ္ဆာ, ထိန, ဥဒ္ဓစ္စ, အဟိရိက, အနောတ္တပ္ပ၊ ဤခုနစ်ပါးတို့သည် ကိလေသာ သာ မည်၍ အာသဝမမည်ကုန်။ လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟ သုံးပါးတို့သည် နှစ်ပါးစုံမည်ကုန်၏။ ဣဿာ, မစ္ဆေရ, ကုက္ကုစ္စ, မိဒ္ဓ၊ လေးပါးတို့သည် နှစ်ပါးစုံ မမည်ကုန်။ (ဤနည်းတူ ဩဃစသည်ကို မူတည်၍ လည်း လေးချက် လေးချက် လှည့်၍ စက်ဖွဲ့ရမည်)။

အာသဝနှင့်သာဇှဉ်၍ ဩဃနှင့် မယှဉ်သောစိတ် စေတသိက် မရှိ စသည်ဖြင့် စိတ် စေတသိက်တို့ကိုလည်း စက်ဖွဲ့လေဦး။ သမ္မယောဂ, သင်္ဂဟ, တဒုဘယ-မိဿက, ပကိဏ္ဏကသင်္ဂဟနည်းတို့ကို မြို၍ ဉာဏ်ကြီးသင့်ပြီ။

သင်္ဂဟကမျာ

လော ကိုးမည်ရှိ၊ ဒိဋ္ဌိ-ရှစ်မည်၊ ခုနစ်မည် မောဟ၊ ငါးဝ ဒေါသ၊ ကခ်ါ လေးထုတ်၊ မာန'ဒ္ဓစ္စ၊ သုံးမည်ရ၏၊ ထိန နှစ်မည်၊ ကြင်းသည် ခြောက်ဝ၊ တမည်ရ၊ ပေါင်းက စုဒ္ဓသာ။

အကုသလသင်္ဂဟ ပြီး၏။

မိဿကသင်္ဂဟ ၇-မျိုး

၁-ဟိတ်

ဟိတ် ၆-ပါး။ ။တရားကိုယ်ရသော ကုသလာဒိဓမ္မ'ကဒေသကို ပြုရာ မိဿက သင်္ဂဟ၌ လောဘစသော ခြောက်ပါးသော တရားတို့သည်—

"ဟိနောတိ ဝတ္ထတိ ဖလံ၊ ဧတေဟိ ဣတိ ဟေတဝေါ။
လဒ္ဓဟေတူဟိ တေ ထိရာ၊ ရုဋ္ဌမူလာဝ ပါဒပါ"။

ဟူသော ဝစနတ္ထကြောင့် 'ဟိတ်'မည်ကုန်၏။

၁။ ပဋ္ဌာန်းကြီး၏ ၆၊ နှာ-၃၄၄၊၃၄၅ နှင့် ဋီကာကျော်၊ နှာ-၁၂၄။

http://www.dhammadownload.com

ဟိတ်မည်ပုံ။ ။ဧတေဟိ၊ ထိုတရားတို့ဖြင့် ထိုတရားတို့ကြောင့်။ ဖလံ၊ အကျိုးသည်။ ဟိနောတိ ဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တေ ဓမ္မာ၊ ထိုတရားတို့သည်။ ဟေတဝေါ၊ ဟေတုမည်ကုန်၏။ ထိသစ္စံ၊ ဆိုသင့်စွ။ လဒ္ဓဟေတူ၊ ဟေတုပစ္စည်းကို ရကုန်သော။ တေ ဓမ္မာ၊ ထိုပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့သည်။ ရူပ္ပမူလာ၊ စည်ပင်သော အမြစ်ရှိကုန်သော။ ပါဒပါဣဝ၊ သစ်ပင်တို့ကဲ့သို့။ ထိရာ၊ ခိုင်ခံ့ကုန်၏။

စက်လှည့်သရုပ်ခဲ့ပုံ။ ။သဟိတ်စိတ် ကေသတ္တတိ, မောဟမူဒ္ဒေဋ္ဌ မောဟကြဉ် သော စေတသိက် ဒ္ဒေပညာသတ္တိသည် သဟေတုကမည်ကုန်၏။ ဟေတုသမ္မယုတ္တလည်း မည်ကုန်၏ဟု မှတ်လျက် ဟိတ်သာမည်၍ သဟေတုက မမည် စသည်ဖြင့် စက်လှည့်။

၂-ဈာန် ၇-ပါး

ဈာန်, ဈာနင်။ ။ဒ္ဒိပဉ္စဝိညာဏ်ကြဉ်သော စိတ်၌ယှဉ်သော ဝိတက်, ဝိစာရ, ပီတိ, ဝေဒနာ, ကေဂ္ဂတာ ဟူသော ငါးပါး, လေးပါး, သုံးပါး, နှစ်ပါး, နှစ်ပါး အပေါင်းသည်—

အာလမ္ဗမုပနိဇ္ဈာန်တိ၊ ဣတိ ဈာနာနိ ဝုစ္စရေ။
ဈာပေန္တိ ဝါ ပစ္စနီကေ၊ ဣတိပိ ဈာနသညိတာ[1]။

ဟူသော ဝစနတ္ထကြောင့် ဈာန်မည်ကုန်၏။

ဈာန်အဓိပ္ပါယ်။ ။ယေ ဓမ္မာ၊ အကြင်တရားတို့သည်။ အာလမ္ဗံ၊ ကသိဏ်းစသော အာရုံကို။ ဥပနိဇ္ဈာန်တိ၊ ကပ်၍ ရှုတတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တေ ဓမ္မာ၊ ထိုတရားတို့ကို။ ဈာနာနိ၊ ဈာန်တို့ဟူ၍။ ဝုစ္စရေ၊ ဆိုအပ်ကုန်၏။

ဝါ၊ တနည်းလည်း။ ပစ္စနီကေ၊ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ကုန်သော နိဝရဏ, ဝိတက်, ဝိစာရစသည်တို့ကို။ ဈာပေန္တိ၊ ဖုတ်ကြည်းရှိုမှိုက်တတ်ကုန်၏။ ဣတိပိ၊ ထို့ကြောင့်လည်း။ ဈာနသညိတာ၊ ဈာန်ဟု သမုတ်အပ်ကုန်၏။

ဈာနင််။ ။အစိတ် အစိတ်ကား သေနင််, ရထင််စသည်တို့ကဲ့သို့ ဈာနင််မည်၏။

စက်လှည့်သရုပ်ခဲ့ပုံ။ ။ဈာန်သာမည်၍ ဈာန်နှင့်မယှဉ်, ဈာန်နှင့်သာယှဉ်၍ ဈာန်မမည် စသည်ဖြင့် စက်လှည့်။

၁။ အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ၊ နှာ-၂၁၁ နှင့် ဋီကာကျော်၊ နှာ-၂၂၁-လာ စကားပြေကို ဂါထာစီကုံးထားခြင်း ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

သင်္ခတဇ္ဈာ သုခသဟဂုတ်စိတ် နှစ်ဆဲ့ကိုးခုတို့သည် ပဉ္စဒ္ဝါရဝီထိသုခဝေဒနာဓိပတိ ဈာနင်္ဂ မဂ္ဂင်္ဂ ဣန္ဒြေယျ ဗောဇ္ဈင်္ဂ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပ သမ္မာဝါယာမ သမ္မာသတိ သမ္မာသမာဓိ ဟေတု ဖဿ ဝေဒနာ သညာ စေတနာ ဧကဂ္ဂတာ ဇီဝိတိန္ဒြေယ မနသိကာရ ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ ဆန္ဒ အဓိမောက္ခ ဝီရိယ သတိ ကမ္မသကတ ဉာဏသမ္ပယုတ္တ ဟေတု ဈာန မဂ္ဂ သမ္ပယုတ္တ ဟေတု ဈာန မဂ္ဂ ဝိပ္ပယုတ္တ ဟေတု ဈာန မဂ္ဂ အတ္ထိ အဝိဂတ ပုရေဇာတ ပစ္ဆာဇာတ အာသေဝန ကမ္မ ဝိပါက အာဟာရ ဣန္ဒြေယျ ဇီဝိတိန္ဒြေယ ဈာနင်္ဂ မဂ္ဂင်္ဂ သမ္ပယုတ္တ သမ္ပယုတ္တ ဝိပ္ပယုတ္တ

http://www.dhammadownload.com

ဝိရတိယှဉ်သော မဟာကုသိုလ် သမ္ပယုတ်လေးခုတို့သည် ဆဋ္ဌင်္ဂိကမင်္ဂနှင့် ယှဉ်ကုန်၏။

ဝိရတိကင်းသော ယင်းသမ္ပယုတ်လေးခု၊ ဝိရတိယှဉ်သော ဝိပ္ပယုတ်လေးခု၊ မဟာဝိပါက် ကြိယာသမ္ပယုတ်ရှစ်ခု၊ ရူပဝဋ္ဌမစျာန် သုံးခု၊ ဤတဆယ့်ကိုးခုတို့သည် ပဉ္စင်္ဂိကမင်္ဂနှင့် ယှဉ်ကုန်၏။

ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်လေးခု၊ ဝိရတိကင်းသော မဟာကုသိုလ် ဝိပ္ပယုတ်လေးခု၊ မဟာဝိပါက်ကြိယာဝိပ္ပယုတ် ရှစ်ခု၊ ကြွင်းမဟဂ္ဂုတ် နှစ်ဆယ့်လေးခု၊ ဤလေးဆယ်သောစိတ်တို့သည် စတုရင်္ဂိကမင်္ဂနှင့် ယှဉ်ကုန်၏။

ဒိဋ္ဌိ,ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ်စိတ်ကြဉ်သော အကုသိုလ်စိတ်ခုနှစ်ခုတို့သည် တိဝင်္ဂိကမင်္ဂနှင့် ယှဉ်ကုန်၏။

ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်စိတ် တခုသည် ဒုဝင်္ဂိကမင်္ဂနှင့် ယှဉ်၏။

အဟိတ်စိတ်တဆယ့်ရှစ်ခုတို့သည် ယှဉ်သောမင် မရှိသောကြောင့် အမဂ္ဂိကစိတ် မည်ကုန်၏။ ပေါင်း စိတ်တခုယုတ်ကိုးဆယ် ဖြစ်၏။

ထင်္ဂဟကဗျာ

အဋ္ဌင်္ဂိက၊ ရှစ်ပါးရ၏၊ လေးဝ ဆဋ္ဌင်၊ ပဉ္စင် ဆယ့်ကိုး၊ လေးမျိုး လေးဆယ်၊ သုံးဝယ် သတ္တ၊ ဒုက တစ်ရှိ၊ အမဂ္ဂိ၊ မှတ်ထိ တဆယ့်ရှစ်။

၄-ဣန္ဒြေ ၂၂-ပါး (တရားကိုယ် ၁၆-ပါး)

စက္ခု,သောတ,ဃာန,ဇိဝှါ,ကာယ,ဣတ္ထိဘော,ပုမ္ဘော,ရူ[illegible]တ, နာမ်ဇီဝိတ, စိတ်, ဝေဒနာ, သဒ္ဓါ, ဝီရိယ, သဘိ, ဧကဂ္ဂဘာ, ပညာ၊ [illegible]ဆယ့်ခြောက်ပါး တို့သည်—

> ကမ္မံ လိင်္ဂေန္တိ သိဒ္ဓါ ဝါ၊ ဗုဒ္ဓဒိဋ္ဌာ ဝ ဒေသိတာ။
> ဇဋ္ဌာနိ ဝါပိ ဣန္ဒန္တိ၊ တသ္မေန္ဒြိယာနိ ဝုစ္စရေ[1]။

ဟူသော ဝစနတ္ထကြောင့် ဣန္ဒြေမည်ကုန်၏။

ဣန္ဒြေမည်ခြင်း။ ။ကမ္မံ၊ ဝိပါက်ကဋ္ဌတ္ထာရုပ်ကို အစိုးရသောကြောင့် ဣန္ဒ မည်သောကံကို။ လိင်္ဂေန္တိ၊ ပြတတ်ကုန်၏။ ဝါ၊ တနည်းကား။ ကမ္မေန၊ ကံကြောင့်။ သိဒ္ဓါ၊ ပြီးကုန်၏။ ဝါ၊ တနည်းကား။ ဗုဒ္ဓဒိဋ္ဌာ၊ ဘုံသုံးဝကို

၁။ သမ္မောဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာ၊ နှာ-၁၁၉ လာ အတ္ထဝိနိစ္ဆယစကားရပ်ကို ဂါထာစိကုံးထားခြင်းဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

အစိုးရသောကြောင့် ဣန္ဒမည်တော်မူသော ဘုရားရှင်သည် မြင်အပ်ကုန်၏။ ဝါ၊ တနည်းကား။ ဗုဒ္ဓဒေသိတာ၊ ဘုရားသည် ဟောကြားအပ်ကုန်၏။ ဝါ၊ တနည်းကား။ ဗုဒ္ဓဇုဋ္ဌာနိ၊ ဘုရားသည် ဂေါစရာသေဝနာ, ဘာဝနာသေဝနာအားဖြင့် ပူဇော်အပ်ကုန်၏။ အပိ၊ တနည်းလည်း။ ဣန္ဒန္ဆိ၊ မိမိတို့နိုင်ငံ ပစ္စယုပွန်ကို ဝေဖန်ပိုင်သ အစိုးရကုန်၏။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဣန္ဒြိယာနိ၊ ဣန္ဒြေတို့ဟူ၍။ ဝုစ္စရေ၊ ဆိုအပ်ကုန်၏။

ဣန္ဒြေတရားကိုယ်များ

သမာဓိန္ဒြေ။ ။ထိုတွင် ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်, ပဉ္စဝိညာဏ်, မနောဓာတ်, သန္ဆိရဏ၊ ဤတဆယ့်ခုနစ်ပါး ကြဉ်သော စိတ် ခုနစ်ဆယ့်နှစ်ပါး၌ရှိသော ဧကဂ္ဂတာသည် သမာဓိန္ဒြေမည်၏။

ပညိန္ဒြေ ၄-မျိုး။ ။ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် လေးဆယ့်ခုနစ်ခု၌ ရှိသော ပညာသည် ပညိန္ဒြေမည်၏။

ထိုတွင် သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်သည် အနညာတညဿာမီတိန္ဒြေမည်၏။
အထက်မဂ်, အောက်ဖိုလ်ဉာဏ်ခြောက်ခုသည် အညိန္ဒြေမည်၏။
အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်သည် အညာတာဝိန္ဒြေလည်းမည်၏။
ပညိန္ဒြေကို လောကီသာ မှတ်တတ်သည်။

နဝိန္ဒြိယာ သိယာ ဥပါဒိန္ဒုပါဒါနိယာ သိယာ အနုပါဒိန္ဒုပါဒါနိယာ သိယာ အနုပါဒိန္ဒအနုပါဒါနိယာ။ ။တီဏိန္ဒြိယာ သိယာ အသံကိလိဋ္ဌ-သံကိလေသိကာ သိယာ အသံကိလိဋ္ဌအသံကိလေသိကာ [၁]—

ဟူသော ဣန္ဒြိယဝိဘင်းပါဋ္ဌိတော် (နှာ-၁၃၂)

၁။ သိယာ၊ အချိုကုန်သော။ နဝိန္ဒြိယာ၊ မနိန္ဒြေ, ဇီဝိတိန္ဒြေ, သောမနဿိန္ဒြေ, ဥပေက္ခိန္ဒြေ, သဒ္ဓိန္ဒြေ, ဝိရိယိန္ဒြေ, သတိန္ဒြေ, သမာဓိန္ဒြေ, ပညိန္ဒြေဟူသော ဣန္ဒြေ ၉-ပါးတို့သည်။ ဥပါဒိန္ဒုပါ-ဒါနိယာ၊ အာရုံပြုသောအားဖြင့် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် လည်း ယူအပ်ကုန်၍ ဥပါဒါန်၏အာရုံလည်း ဖြစ်ကုန်၏။

သိယာ၊ အချိုကုန်သော မနိန္ဒြေ။ပ။ ပညိန္ဒြေဟူသော ဣန္ဒြေ ၉-ပါးတို့သည်။ အနုပါ-ဒိန္ဒုပါဒါနိယာ၊ အာရုံပြုသောအားဖြင့် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် မယူအပ်ကုန်မူ၍ ဥပါဒါန်၏အာရုံသာ ဖြစ်ကုန်၏။

သိယာ၊ အချိုကုန်သော မနိန္ဒြေ။ပ။ ပညိန္ဒြေဟူသော ဣန္ဒြေ ၉-ပါးတို့သည်။ အနုပါဒိန္ဒ-အနုပါဒါနိယာ၊ အာရုံပြုသောအားဖြင့် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့်လည်း မယူအပ်ကုန်မူ၍ ဥပါဒါန်၏အာရုံလည်း မဖြစ်ကုန်။

http://www.dhammadownload.com

"မနိန္ဒြိယ, ဇီဝိတိန္ဒြိယ, ဥပေက္ခိန္ဒြိယာနိ သဒ္ဓါ, ဝီရိယ, သတိ, သမာဓိ,-ပညိန္ဒြိယာနိ စ စတုဘူမိ ပရိယာပန္နာနိ"[၁]—

ဟူသော ၎င်းသမ္မောဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာ (နှာ-၁၂၀)တို့ကို ကြပ်ကြပ် သတိပြု။

ဣန္ဒြေအဆုံးအဖြတ်ငါးပါး။ ။ထိုဣန္ဒြေတို့၌—

ဣန္ဒြိယေသု ဘေဒါ'ဘေဒါ၊ ကမာ ကိစ္စာ စ ဘူမိတော။
တာဝတွတော စ ဝိညေယျော၊ ပဋ္ဌပ္ပကာရနိစ္ဆယော[၂]။

ဟူသော အဆုံးအဖြတ်ငါးပါးကို သိအပ်၏။

ဣန္ဒြိယေသု၊ ဣန္ဒြေတို့၌။ (၁) ဘေဒါဘေဒေါ၊ ပြား,မပြားအားဖြင့်၎င်း။ (၂) ကမာ၊ အစဉ်အားဖြင့်၎င်း။ (၃) ကိစ္စာ စ၊ ကိစ္စအားဖြင့်၎င်း။ (၄) ဘူမိတော၊ ဘုံအားဖြင့်၎င်း။ (၅) တာဝတွတော စ၊ ထိုနှစ်ဆယ့်နှစ်ပါး၏ အဖြစ်ဟူသော အပိုင်းအခြားအားဖြင့်၎င်း။ ပဋ္ဌပ္ပကာရနိစ္ဆယော၊ ငါးပါးအပြား ရှိသော အဆုံးအဖြတ်ကို။ ဝိညေယျော၊ သိအပ်၏။

ဘေဒါဘေဒ။ ။ထိုငါးပါးတို့တွင် ဘေဒါဘေဒ၌ ဇီဝိတိန္ဒြေတခုသာ ရှပ်,နာမ် နှစ်ပါး ကွဲပြားသည်။ အကြွင်း မပြား မှတ်။

အစီအစဉ် 'ကမ'။ ။ကမ၌—အဇျတ္တတရားကို ပိုင်းခြား၍သိမှ အရိယာ အဖြစ်သို့ ရောက်သောကြောင့် အတ္တဘာဝပရိယာပန္နဖြစ်သော စက္ခုစသည်ကို ရှေးဦးစွာ မိန့်သည်။

ထို့နောင် အတ္တဘော ထူးပြားကြောင်းဖြစ်၍ ဣတ္ထိ,ပုရိသကို မိန့်သည်။

ထို့နောင် အတ္တဘော ကြာမြင့်စွာ တည်ကြောင်း ဇီဝိတကို မိန့်သည်။

သိယာ၊ အချိုကုန်သော။ တိဏိန္ဒြိယာ၊ မနိန္ဒြေ, သောမနဿိန္ဒြေ, ဥပေက္ခိန္ဒြေဟူသော ၃-ပါးသော ဣန္ဒြေတို့သည်။ အသံကိလိဋ္ဌသံကိလေသိကာ၊ ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ်သည် မဟုတ်ကုန်မူ၍ ကိလေသာ၏ အာရုံဖြစ်ကုန်၏။

သိယာ၊အချိုကုန်သော မနိန္ဒြေ,သောမနဿိန္ဒြေ,ဥပေက္ခိန္ဒြေ ၃-ပါးတို့သည်။ အသံကိလိဋ္ဌ အသံကိလေသိကာ၊ ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ်သည်လည်း မဟုတ်ကုန်မူ၍ ကိလေသာ၏ အာရုံလည်းမဟုတ်ကုန်။

၁။ မနိန္ဒြိယ ဇီဝိတိန္ဒြိယ ဥပေက္ခိန္ဒြိယာနိ စ၊ မနိန္ဒြေ,ဇီဝိတိန္ဒြေ,ဥပေက္ခိန္ဒြေတို့သည်၎င်း။ သဒ္ဓါ ဝီရိယ သတိ သမာဓိ ပညိန္ဒြိယာနိ စ၊ သဒ္ဓိန္ဒြေ,ဝီရိယိန္ဒြေ,သတိန္ဒြေ,သမာဓိန္ဒြေ,ပညိန္ဒြေတို့သည်၎င်း။ စတုဘူမိပရိယာပန္နာနိ၊ ဘုံလေးပါး၌ အကျုံးဝင်ကုန်၏။

၂။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ၌၊ ၁၁၈-လာ ဂါထာကိုမှီ၍ တမျိုးစီထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

ထို့နောင် ဟည်နေသမျှပတ်လုံး ခံစားသော ညစ်ညူးကြောင်း သုခစသည်ကို မိန့်သည်။

ထို့နောင် ထိုတရားတို့ ချုပ်ပျောက်အောင် ပွါးဘို့ရာ သဒ္ဓါစသည်ကို မိန့်သည်။

ထို့နောင် ဤပဋိပတ်ကြောင့် ရအပ်သော အနညာတညဿာမီတိန္ဒြေကို မိန့်သည်။

ထို့နောင် အကျိုးလည်းဖြစ် အခြားမဲ့၌လည်း ပွါးအပ်သော အညိန္ဒြေကို မိန့်သည်။

ထို့နောင် အဆုံးစွန် ဘာဝနာဖလဖြစ်သော အညာတာဝိန္ဒြေကို မိန့်သည်။

ဤသင်္ဂြိုဟ်၌ကား နာမ်ချင်းပေါင်းလို၍ မနိန္ဒြေကို နောက်ထားသည်။

ကိစ္စ၌—

စက္ခာဒီနံ ဝိညာဏဿ၊ အတ္တာကာရာနုဂါမနံ။
မနသော သဟဇာတာနံ၊ အတ္တနော ဝသဂါမနံ။

ဘာဝါနံ လိင်္ဂန်မိတ္တ-ကုတ္တာ ကပ္ပဝိဓာနနံ။
အနုပါလနံ ဇီဝဿ၊ သုခါဒိ ထုလ္လပါပနံ။

ဥပေက္ခံ သန္တပဏီတ-မဇ္ဈတ္တာကာရပါပနံ။
သဒ္ဓါဒီနံ ဘိဘဝနံ၊ ပသာဒါဒိဥ္ဇ ပါပနံ။

တျန္တေသု အာဒိနော ဟာနံ၊ သဇာနံ တံမုခီကရံ။
မဇ္ဈဿ တနုကရဏံ၊ သဇာနံ ဝသဂါမနံ။

အန္တဿ သဗ္ဗကိစ္စေသု၊ ဥဿုက္ကဇဟနံ တထာ။
ကိစ္စံ အမတာဘိမုခ-ဘာဝပ္ပစ္စယတာပိ စ။

(အဋ္ဌကထာ သင်္ဂဟပါဋ်[၁])

စက္ခုဒေ္ဒြ စသည် ငါးပါး။ ။ဝိညာဏဿ၊ စက္ခုဝိညာဏ် စသော ငါးပါးကို။ အတ္တာကာရာနုဂါမနံ၊ မိမိ၏ ဗလဝ, ဒုဗ္ဗလ အခြင်းအရာသို့ လိုက်စေခြင်းသည်။ စက္ခာဒီနံ၊ စက္ခုန္ဒြေစသော ငါးပါးတို့၏။ ကိစ္စံ၊ ကိစ္စတည်း။

၁။ သမ္မောဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာ၊ ဣန္ဒြိယဝိဘင်္ဂ၊ နှာ-၁၁၈-မှ ၁၂၀ လာ စကားရပ်တို့ကို သင်္ဂဟပြုထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

မနိန္ဒေ။ ။သဟဇာတာနံ၊ သဟဇာတ်တရားတို့ကို။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ဝသဂါမနံ၊ အလိုသို့ လိုက်စေခြင်းသည်။ မနသော၊ မနိန္ဒေ၏။ ကိစ္စံ၊ ကိစ္စတည်း။

ဘာဝ ၂-ပါး။ ။လိင်္ဂ, နိမိတ္တ, ကုတ္တာ, ကပ္ပဝိဓာနနံ၊ သဏ္ဌာန်, သိကြောင်း, အမှု, သွင်ပြင်တို့ကို စီရင်ခြင်းသည်။ ဘာဝါနံ၊ ဘောတို့၏။ ကိစ္စံ၊ ကိစ္စတည်း။

ဇီဝိတိန္ဒေ။ ။အနုပါလနံ၊ သဟဇာတ်တို့ကို စောင့်ရှောက်ခြင်းသည်။ ဇီဝဿ၊ ဇီဝိတိန္ဒေ၏။ ကိစ္စံ၊ ကိစ္စတည်း။

သုခိန္ဒေ။ ။ထုလ္လပါပနံ၊ ရှန့်ရင်း ကြမ်းတမ်းခြင်းသို့ ရောက်စေခြင်းသည်။ သုခါဒိ၊ သုခစသော ဣန္ဒေလေးပါးတို့၏ ကိစ္စတည်း။

ဥပေက္ခိန္ဒေ။ ။သန္တပဏီတမဇ္ဈတ္တာကာရပါပနံ၊ သိမ်မွေ့, မှန်မြတ်, အလယ် အလတ် အခြင်းအရာသို့ ရောက်စေခြင်းသည်။ ဥပေက္ခံ၊ ဥပေက္ခာ၏ကိစ္စတည်း။

သဒ္ဓါစသည် ၅-ပါး။ ။အဘိဘဝနံ။ အသဒ္ဓိယစသည်ကို လွှမ်းမိုးခြင်းသည်ဌင်း။ ပသာဒါဒိ၊ ကြည်လင်ခြင်း အစရှိသည်သို့။ ပါပနံ၊ ရောက်စေခြင်းသည်ဌင်း။ သဒ္ဓါဒီနံ၊ သဒ္ဓါစသည်တို့၏။ ကိစ္စံ၊ ကိစ္စတည်း။

အနညာတညဿာမီတိန္ဒေ။ ။တျန္တေသု၊ အဆုံးသုံးပါးတို့တွင်။ အာဒိနော၊ အနညာတညဿာမီတိန္ဒေ၏။ ဟာနံ၊ သံယောဇဉ်သုံးပါးကို ပယ်ခြင်းသည်ဌင်း။ သဇာနံ၊ သမ္မယုတ်တရားတို့ကို။ တံမုခိကရံ၊ ထိုပယ်ခြင်းသို့ ရှေးရှုပြုခြင်းသည်ဌင်း။ ကိစ္စံ၊ ကိစ္စတည်း။

အညိန္ဒေ။ ။မဇ္ဈဿ၊ အညိန္ဒေ၏။ တနုကရဏံ၊ ကာမရာဂစသည်ကို ခေါင်းပါး အောင်ပြုခြင်းသည်ဌင်း။ သဇာနံ၊ သဟဇာတ်တို့ကို။ ဝသဂါမနံ၊ မိမိအလိုသို့ လိုက်စေခြင်းသည်ဌင်း။ ကိစ္စံ၊ ကိစ္စတည်း။

အညာတာဝိန္ဒေ။ ။အန္တဿ၊အညာတာဝိန္ဒေ၏။ သဗ္ဗကိစ္စေသု၊ကိစ္စအားလုံးတို့၌။ ဥဿုက္ကဇဟနံ၊ အားထုတ်ခြင်းကို ပယ်ရှင်းခြင်းသည်ဌင်း။ အမတာဘိမုခဘာဝပ္ပစ္စယတာပိ စ၊ သမ္မယုတ်တရားတို့၏ နိဗ္ဗာန်သို့ ရှေးရှုခြင်း၏ အကြောင်း၏ အဖြစ်သည်ဌင်း။ ကိစ္စံ၊ ကိစ္စတည်း။

ဘူမိ၌—ဆယ်ပါးကာမ၊ သုံးဝနုတ္တရာ၊ တစ်သုံးမှာ၊ ရှစ်ဖြာလေးဘုံဖြစ်။

တာဝတွဉ်—မိမိတို့၏ ကိစ္စအကျိုးတို့၌ အထူးအားဖြင့် အစိုးရကြခြင်း သဘောကြောင့် ဤနှစ်ဆယ့်နှစ်ပါးကိုသာ ဟောသည်။

http://www.dhammadownload.com

တနည်းလည်း—သတ္တပညတ်၏ မှီရာဖြစ်၍ အဇ္ဈတ္တဣန္ဒြေခြောက်ပါးကို ရှေးဦးထားသည်။

ထို့နောင် ထိုသတ္တဝါ အမည် သညာ ကွဲပြားကြောင်းဖြစ်၍ ဘာဝနှစ်ပါးကို ထားသည်။

ထို့နောင် ကြာရှည်တည်ကြောင်းဖြစ်၍ ဇီဝိတကို ထားသည်။

ထို့နောင် ထိုသတ္တဝါဟူသော 'ဓမ္မပုဋ္ဌ'၏ ညစ်ညူးကြောင်းဖြစ်၍ ဝေဒနာပဋ္ဌကကို ထားသည်။

ထို့နောင် ဖြူစင်ကြောင်းဖြစ်၍ သဒ္ဓါဒိပဋ္ဌကကို ထားသည်။

ထို့နောင် ဖြူစင်သော အဆုံးဖြစ်၍ နောက်သုံးပါးကို အစဉ်အတိုင်း ထားသည်။

တနည်းလည်း—အစခြောက်ပါးသည် သံသာရပုဝတ္တိ၏ မှီရာနိဿယတည်း။

ဘာဝနှစ်ပါးသည် ဖြစ်ကြောင်း သမုပ္ပါဒတည်း။

ဇီဝိတသည် တည်ကြောင်း ဌိတိတည်း။

ဝေဒနာပဋ္ဌကသည် အသုံးအဆောင် ဥပဘောဂတည်း။

ထို့အတူ သဒ္ဓါဒိပဋ္ဌကသည် သံသာရနိဝတ္တိ၏ မူလနိဿယတည်း။

နောက်သုံးပါးတို့သည် အစဉ်အတိုင်း ဥပ္ပါဒ, ဌိတိ, ဥပဘောဂမည်ကုန်၏။

ဤသို့ ပဝတ္တိ, နိဝတ္တိနှစ်ပါး၏ နှိဿယ, ဥပ္ပါဒ, ဌိတိ, ဥပဘောဂတို့ကို ပြခြင်းကိစ္စ ပြီးရကား ဤနှစ်ဆယ့်နှစ်ပါးကိုသာ ဟောသည်။

ဧဝံ ဟိ ဇာနန္တော[၁]—

သံဝေဂဗဟုလော ဘိက္ခု၊ ဌိတော ဣန္ဒြိယသံဝရေ။
ဣန္ဒြိယာနိ ပရိညာယ၊ ဒုက္ခဿန္တံ ကရိဿတိ[၂]။

ဟိ၊ အကျိုးကား။ ဧဝံ၊ ဤဆိုခဲ့ပြီးသောအပြားဖြင့်။ ဇာနန္တော၊ သိသည်ဖြစ်၍—

သံဝေဂဗဟုလော၊ ကြောက်ရွံ့တုန်လှုပ်ခြင်းများသော။ ဘိက္ခု၊ ဘေးကို ရှုလေ့ရှိသော အမျိုးကောင်းသားသည်။ ဣန္ဒြိယသံဝရေ၊ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ၌။ ဌိတော၊ တည်လျက်။ ဣန္ဒြိယာနိ၊ ဣန္ဒြေတို့ကို။ ပရိညာယ၊ ပိုင်းခြားတိတိ

၁။ ဝေဠိ ဝိဇာနန္တော (ဆဋ္ဌမူ)။ ၂။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ၄၊ နှာ-၁၂၀။

http://www.dhammadownload.com

ဝေဖန်သိ၍။ ဂါ၊ ဝေဖန်၍ သိခြင်းကြောင့်။ ဒုက္ခဿန္ဆံ၊ ဆင်းရဲ၏အဆုံးကို။ ကရိဿတိ၊ ပြုရလတ္တံ့။

၅-ဗိုလ် ၉-ပါး

ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်စိတ်၌ရှိသည့် ဧကဂ္ဂတာကြဉ်၍ ဝီရိယယှဉ်သည့် စိတ်ခုနစ်ဆဲ့သုံးခု၌ရှိသော သဒ္ဓါ, ဝီရိယ, သတိ, ဧကဂ္ဂတာ, ပညာ, ဟိရီ, ဩတ္တပ္ပ, အဟိရိက, အနောတ္တပ္ပ၊ ဤတရားကိုးပါးတို့သည်—

အသဒ္ဓိယာဒိဝိပက္ခ-ဓမ္မေဟိ ယေ နကမ္ပရေ။
တေ ဗလာနီတိ ဝုစ္စန္တိ၊ ယုတ္တေသု ထိရတာယ စ[၁]။

ဟူသော သဘာဝတ္ထကြောင့် ဗလမည်ကုန်၏။

ဗိုလ်မည်ပုံ။ ။ယေ ဓမ္မာ၊ အကြင်တရားတို့သည်။ အသဒ္ဓိယာဒိဝိပက္ခဓမ္မေဟိ၊ မယုံကြည်ခြင်းစသော ဆန့်ကျင်ဘက် တရားတို့ကြောင့်။ နကမ္ပရေ၊ မတုန်လှုပ်ကုန်။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တေ ဓမ္မာ၊ ထိုတရားတို့ကို။ ဗလာနီတိ၊ ဗိုလ်တို့ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ၊ ဆိုအပ်ကုန်၏။

စ၊ တနည်းလည်း။ ယုတ္တေသု၊ သမ္ပယုတ်တရားတို့၌။ ဝါ၊ သမ္ပယုတ်တရားတို့တွင်။ ထိရတာယ၊ မြဲမြံခိုင်ခံ့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဗလာနီတိ၊ ဗိုလ်တို့ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ၊ ဆိုအပ်ကုန်၏။

အဟိရိကာ'နောတ္တပ္ပဒွယံ ပန သမ္ပယုတ္တဓမ္မေသု ထိရဘာဝေနေဝ။
ဋီကာကျော်(နှာ-၂၂၃။)

အဟိရိကာနောတ္တပ္ပဒွယံ ပန၊ အဟိရိက, အနောတ္တပ္ပ နှစ်ပါးအပေါင်းသည်ကား။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေသု၊ သမ္ပယုတ်တရားတို့၌။ ထိရဘာဝေနေဝ၊ မြဲမြံခိုင်ခံ့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်သာ။ ဗလံ၊ ဗိုလ်မည်၏။

စက်လှည့်ပုံ။ ။ဗိုလ်သာမည်၍ ဗိုလ်နှင့်မယှဉ်၊ ဗိုလ်နှင့်သာ ယှဉ်၍ ဗိုလ်မမည်၊ စသည်ဖြင့် စက်လှည့်။

သင်္ဂဟကဗျာ

နှစ်ဗိုလ်စိတ် နှစ်၊ သုံးဗိုလ် တစ်တည်း၊ လေးဖြစ် ဧက်ဒသ်၊ ခြောက်ဒွါဒသ် မှတ်၊ ခွန်သဘ်စဘ္ဘာ၊ အဗလာကား ဆဲ့ခြောက်ပါး၊ ပေါင်းငြားရှစ်ဆဲ့ကိုးခုတည်း[၂]။

၁။ ဋီကာကျော်၊နှာ-၂၂၃ လာ စကားပြေတို့ကို ဂါထာစီဆားခြင်းဖြစ်ဗါသည်။

၂။ နောက်ဆက်တွဲကြည့်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၆-အဓိပတိ ၄-ပါး

ဒို့ဟိတ် တိဟိတ်ဇော ငါးဆဲ့နှစ်ခု၊ ထိုဇောစုတို့၌ရှိသော ဆန္ဒ, ဝီရိယ, (စိတ္တ), ပညာ၊ ဤလေးပါးတို့သည်—

ယေ အတ္တာဓိနဝုတ္ထိနံ၊ ပတိတျာဓိပတိ မတာ။
ဆန္ဒဝန္တဿ ကိန္နာမ၊ န သိဇ္ဈတိတိအာဒိနာ[၁]။

ဟူသော ဝစနတ္ထကြောင့် အဓိပတိမည်ကုန်၏။

အဓိပတိမည်ပုံ။ ။ယေ ဓမ္မာ၊ အကြင်တရားတို့သည်။ ဆန္ဒဝန္တဿ၊ ဆန္ဒရှိသော သူအား။ ကိန္နာမ နု သိဇ္ဈတိ၊ အဘယ်ဟာ မပြီးပဲ ရှိတုံ ရာအံ့နည်း။ ဤတိ အာဒိနာ၊ ဤသို့ အစရှိသော ပုဗ္ဗဘာဂိသခါရကြောင့်။ အတ္တာဓိနဝုတ္ထိနံ၊ မိမိနှင့်စပ်ကုန်သော သဟဇာတ်တရားတို့ကို။ ပတိ၊ အစိုးရကုန်၏။ ဝါ အတ္တာဓိနဝုတ္ထိနံ၊ မိမိနှင့်စပ်ကုန်သော သဟဇာတ်တရားတို့၏။ ပတိ၊ အရှင်တို့တည်း။ ဤတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တေ ဓမ္မာ၊ ထိုကရားတို့ကို။ အဓိပတိ၊ အဓိပတိတို့ဟူ၍။ မတာ၊ သိအပ်ကုန်၏။

အဓိပတိနှင့်ယှဉ်ခိုက် သာဓိပတိဇော ငါးဆဲ့နှစ်ခု၊ ဝိစိကိစ္ဆာနှင့်အဓိပတိတရားကိုယ် ကြဉ်သော စေတသိက် ကေပညာသတို့သည် 'သာဓိပတိ'မည်ကုန်၏။

သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်ကို သာဓိပတိဟု မှတ်မှားတတ်သည်၊ 'သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်' ဟူသကဲ့သို့ မှတ်ရမည်။

အညေသံ အဓိပတိဓမ္မာနံ အဓိပတိဘာဝနိဝါရဏဝသေန ဤဿရိယံ အဓိပတိတာ။ သန္တေသုပိ ဤန္ဒြိယန္တရေသု ကေဝလံ ဒဿနာဒီသု စက္ခုဝိညာဏာဒီဟိ အနုဝတ္တာပနမတ္တံ ဤန္ဒြိယတာတိ အဓိပတိ,န္ဒြိယာနံ ဝိသေသော။

အဓိပတိနှင့် ဤန္ဒြေအထူး။ ။အညေသံ၊ တပါးကုန်သော။ အဓိပတိဓမ္မာနံ၊ အဓိပတိတရားတို့၏။ အဓိပတိဘာဝနိဝါရဏဝသေန၊ အကြီးအကဲအဖြစ်ကို တားမြစ်သည်၏အစွမ်းဖြင့်။ ဤဿရိယံ၊ အစိုးရခြင်းသည်။ အဓိပတိတာ၊ အဓိပတိသဘောတည်း။

ဤန္ဒြိယန္တရေသု၊ တပါးသောဤန္ဒြေတို့သည်။ သန္တေသုပိ၊ ရှိကုန်ငြားသော်လည်း။ ဒဿနာဒီသု၊ ဒဿနကိစ္စ စသည်တို့၌။ စက္ခုဝိညာဏာဒီဟိ၊ စက္ခုဝိညာဏ်စသည်တို့ကို။ ကေဝလံ အနုဝတ္တာပနမတ္တံ၊ မိမိသို့ အစဉ်လိုက်စေခြင်းမျှသက်သက်သည်။ ဤန္ဒြိယတာ၊ ဤန္ဒြေတို့သဘောတည်း။ ဤတိ အယံ၊ ဤသည်

၁။ ဋီကာကျော်၊ နာ-၂၂၃၊ ၂၂၄ လာ စကားပြေတို့ကို ဂါထာစီကုံးထားခြင်းဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ကား။ အဓိပတိ, ဣန္ဒြိယာနံ၊ အဓိပတိနှင့် ဣန္ဒြေတို့၏။ ဝိသေသော၊ အထူးတည်း။

ဤသို့ ဋီကာကျော် (နှာ-၂၂၄-၌) လာသည်နှင့်အညီ တခုတည်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ တရားတခု အဓိပတိတပ်လျှင် အခြားတရား မတပ်နိုင်ပြီ၊ ဣန္ဒြေချင်း ချင်းကား တခုတည်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် ရှုပ်ကလာပ်တို့၌ အပြိုင် ရကောင်း၏။

သရုပ်ခွဲ စက်လှည့်ပုံ။ ။အပ္ပနာဇောဆဗ္ဘိသစိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည် အဓိပတိကို အမြဲ ရကုန်၏။

လောဘမူ, ဒေါသမူ, မဟာကုသိုလ်, မဟာကြိယာစိတ္တုပ္ပါဒ် နှစ်ဆဲ့ခြောက်ခု တို့သည် ရံခါသာ ရကုန်၏။

မောဟမူ, အဟိတ်, မဟာဝိပါက်, မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက် စိတ္တုပ္ပါဒ် သုံးဆဲ့ခုနစ်ခု တို့သည် အလျင်း မရကုန်— ဟူ၍ အသေအချာ မှတ်ပြီးလျှင် အဓိပတိတပ်ခိုက် အဓိပတိတရားကိုယ် လေးပါးတို့သည် အဓိပတိသာ မည်၍ သာဓိပတိ မမည်ကုန်။

သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်းကို ရခိုက် ရနေ အဓိပတိတရားကိုယ် ကြဉ်သော သာဓိပတိဇော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည် သာဓိပတိသာ မည်၍ အဓိပတိ မမည်ကုန်။ နှစ်ပါးစုံ မည် မရှိ။

သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်းကို မရခိုက် လောဘမူ, ဒေါသမူ, မဟာကုသိုလ်, မဟာကြိယာစိတ္တုပ္ပါဒ်၊ မရနေ မောဟမူ, အဟိတ်, မဟာဝိပါက်, မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက် စိတ္တုပ္ပါဒ်, ရုပ်, နိဗ္ဗာန်၊ ဤတရားတို့သည် နှစ်ပါးစုံ မမည်ကုန်ဟု လေးချက် လှည့်၍ စက်ဖွဲ့။ ဤစက် ကျေပွန်မူ ပဋ္ဌာန်း၌ ကျေးဇူးရှိလတ္တံ့။

၇-အာဟာရ ၄-ပါး

အာဟာရဝစနတ္ထ။ ။ဩဇာ, ဖဿ, စေတနာ, ဝိညာဏ် လေးပါးတို့သည်—

ဩဇဋ္ဌမကရူပံ ယော၊ ဝေဒနံ ပဋိသန္ဓိကံ။
နာမရူပံ အာဟရန္တိ၊ တသ္မာ ဟာရာတိ ဝုစ္စရေ [၁]။

ဟူသော ဝစနတ္ထကြောင့် အာဟာရ မည်ကုန်၏။

အာဟာရမည်ပုံ။ ။ယေ ဓမ္မာ၊ အကြင်တရားတို့သည်။ ဩဇဋ္ဌမကရူပံ၊ ဩဇာလျှင် ရှစ်ခုမြောက်ရှိသော အာဟာရဇအဋ္ဌကလာပ်ကို။ ဝေဒနံ၊ ဝေဒနာကို။ ပဋိသန္ဓိကံ၊ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်ကို။ နာမရူပံ၊ နာမ်ရုပ်ကို။

၁။ ဋီကာကျော်၊ နှာ-၂၂၄ လာ စကားပြေကို ဂါထာစီကုံးထားခြင်း ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

အာဟာရန္ဆိ၊ အသီးအသီး ဆောင်ကြကုန်၏။ တသွာ၊ ထို့ကြောင့်။ တေ ဓမ္မာ၊ ထိုတရားတို့ကို။ အာဟာရတိ၊ အာဟာရတို့ဟူ၍။ ဝုစ္စရေ၊ ဆိုအပ်ကုန်၏။

ကိဉ္စာပိ သကသကပစ္စယုပ္ပန္နေ အာဟရန္တာ အညေပိ အတ္ထိ၊ အဇ္ဈတ္တိကသန္တတိယာ ပန ဝိသေသပစ္စယတ္တာ ဣမေယေဝ စတ္တာရော အာဟာရာတိ ဝုတ္တာ။

သကသကပစ္စယုပ္ပန္နေ၊ မိမိ မိမိတို့၏ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ကို။ အာဟရန္တာ၊ ဆောင်တတ်ကုန်သော။ အညေပိ၊ တပါးသော တရားတို့သည်လည်း။ ကိဉ္စာပိ အတ္ထိ၊ အကယ်၍ကား ရှိကုန်၏။ ပန တထာပိ၊ ထိုသို့ တခြားရှိကုန်ငြားသော်လည်း။ အဇ္ဈတ္တိက သန္တတိယာ၊ အဇ္ဈတ္တိကသန္တာန်၏။ ဝိသေသပစ္စယတ္တာ၊ ထူးသော အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဣမေယေဝ၊ ဤတရားလေးပါးတို့ကို သာလျှင်။ စတ္တာရော အာဟာရာတိ၊ လေးပါးသော အာဟာရတို့ဟူ၍။ ဝုတ္တာ၊ **မိန့်အပ်ကုန်၏**။

ဤသို့ ဋီကာကျော်(နှာ-၂၂၄-၌) လာသည်နှင့်အညီ ဤမှတပါးသော တရားတို့ကား အာဟာရ မမည်ကုန်။

ဖဿာဒီနံ ဒုတိယာဒိဘာဝေါ ဒေသနာက္ကမတော၊ န ဥပ္ပတ္တိက္ကမတော။ ဋီကာကျော် နှာ-၂၂၄။

ဖဿာဒီနံ၊ ဖဿစသည်တို့၏။ ဒုတိယာဒိဘာဝေါ၊ ဒုတိယစသော အဖြစ်သည်။ ဒေသနာက္ကမတော၊ ဒေသနာအစဉ်အားဖြင့်သာတည်း။ န ဥပ္ပတ္တိက္ကမတော၊ ဖြစ်စဉ်အားဖြင့် မဟုတ်။

ဗျာန်ကိစ္စတပ်နိုင်သည့် အင်္ဂါနှင့် ဗျာန်ကိစ္စမတပ်နိုင်သော တရားများ

"ပဋ္ဌဝိညာဏေသု ဗျာနင်္ဂါနိ။ပ။ မဂ္ဂိ'န္ဒြိယ, ဗလဘာဝံ န ဂစ္ဆတိ" ဟူဆုဝယ် အဓိပ္ပါယ်ကား ဒုဗ္ဗဝိညာဏ်၌ ဝေဒနာ, ကေဂ္ဂတာတို့သည် ဝိတက်ကင်းသောကြောင့် အာရုံ၌ ရှေးရှုကျကာမျှ အာဘိနိပါတမတ္တဖြစ်ရကား ဗျာနင်္ဂကိစ္စ မတပ်နိုင်ကုန်။

ဓိုဏ်ကိစ္စတပ်နိုင်သော အင်္ဂါနှင့် ဓိုဏ်ကိစ္စမတပ်နိုင်သော တရားများ

ဒွေ ပဋ္ဌဝိညာဏ်, မနောဓာတ်, သန္တီရဏ၊ ဤ တဆဲ့ခြောက်ဆုတို့၌ ကေဂ္ဂတာသည် ဝိရိယကင်းသောကြောင့် အားနည်းရကား ဓိုလ်ကိစ္စ မတပ်နိုင်။

http://www.dhammadownload.com

မင်္ကိစ္စတပ်နိုင်သော အင်္ဂါနှင့်
မင်္ကိစ္စမတပ်နိုင်သော တရားများ

အဟိတ်စိတ်တို့၌ ဝိတက်၊ ဝိရိယ၊ ကေဂ္ဂတာ တို့သည် ဟိဘ်ကင်းသောကြောင့် ဒုဗ္ဗလ ဖြစ်ရကား မဂ္ဂင်္ကိစ္စ မတပ်နိုင်ကုန်။ ဝိစိ-ကိစ္ဆာသဟဂုတ်စိတ်၌ ကေဂ္ဂတာသည် အဓိမောက္ခကင်းသဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း မရှိသောကြောင့် မိစ္ဆာမဂ္ဂင်္, ဣန္ဒြေ, ဗိုလ်ကိစ္စ မတပ်နိုင်။

ဝိတက္ကပစ္စိမကံ စျာနင်္။
ဝိရိယပစ္စိမကံ ဗလံ။
ဟေတုပစ္စိမကံ မဂ္ဂင်္။
ဋီကာကျော်(နှာ-၂၂၅)။

စျာနင်္၊ စျာနင်သည်။ ဝိတက္ကပစ္စိမကံ၊ ဝိတက်လျင် အယုတ်ဆုံးရှိ၏။ ဗလံ၊ ဗိုလ်သည်။ ဝိရိယပစ္စိမကံ၊ ဝိရိယလျင် အောက်ထစ်ရှိ၏။ မဂ္ဂင်္၊ မဂ္ဂင်သည်။ ဟေတုပစ္စိမကံ၊ ဟိတ်လျင် နောက်ပိတ်ရှိ၏။

ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်မှာ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း, ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ် နှစ်ခု၌သာ "ပဋိန္ဒြိယာနိ ဟောန္တိ"ဟု လာသည်၊ ကြွင်း အဟိတ်စိတ် တဆဲ့ခြောက်ခုတို့၌ကား "တီဏိန္ဒြိယာနိ ဟောန္တိ"ဟူ၍ လာသည်။ ထို့ကြောင့် "တထာ ဝိစိ-ကိစ္ဆာစိတ္တေ ကေဂ္ဂတာ မဂ္ဂိ'န္ဒြိယ, ဗလဘာဝံ န ဂစ္ဆတိ"ဟူသော စကားသည် မပြည့်စုံသေး၊ "တထာ အဝိရိယေသု ကေဂ္ဂတာ ဣန္ဒြိယ, ဗလဘာဝံ န ဂစ္ဆတိ။ ဝိစိကိစ္ဆာစိတ္တေ ပန မဂ္ဂဘာဝမ်ိ"ဆိုမှ ပြည့်စုံအံ့ ထင်သည်။ ဆင်ခြင်။ ။ပဋ္ဌာန်း ပါဠိတော်၌ကား တမ်းဣန္ဒြေတို့နှင့် တွဲယှဉ်လျက်ဖြစ်၍ သာမညသာ လာသည်၊ ဓမ္မသင်္ဂဏီသာ အရင်းမှတ်။

ဟေ,စျာ,မဂ္ဂ၊ ဣန်,ဗလ၊ ဓိ,ဟ ခုနစ်မည်။
ဟူသော ခုနစ်မည်တို့တွင်—

သင်္ဟကဗျာ

ပညာ ငါးမည်၊ လေးမည် ဝီရိ၊ သမာဓိတည်း၊ သတိ စိတ္တ၊ မည်ရ သုံးဖြာ၊ ဝေဒနာနှင့်၊ သဒ္ဓါ ဝိတက်၊ နှစ်ချက်မည်ရ၊ ဝိစာရက၊ စသည် ကြွင်းရစ်၊ နှစ်ဆဲ့ခုစ်မှာ၊ တမည်သာတည်း၊ ပေါင်းခါ မုချ၊ ရှပ်က ကိုးတန်၊ နာမ် နှစ်ဆဲ့ခွန်၊ ဆတ္တိ မှန်၏၊ ပို့လွန် ကြွင်းထ၊ ဆဗ္ဗိသစေ၊ ရူပေ ဆဲ့ကိုး၊ တမျိုး နိဗ္ဗာန်၊ အမှန် လေးဆယ်၊ ခြောက်ခုကယ်မှာ၊ ခေါ်ဖွယ်နာမ၊ မည်မရသည်။ ။ရွေးမျှဆံချည် မတိမ်းတည်း။

စိတ်ကို တခုတည်းယူ၊ ဇဝိတကို နှစ်ပါးယူ။

http://www.dhammadownload.com

စက်လှည့် သရုပ်ခွဲပုံ။ ။ဤသို့ သေချာစွာမှတ်ပြီးလျှင် ဟိတ်သာမည်၌ စျာန်မမည်၊ စျာန်သာမည်၌ ဟိတ်မမည်-စသည်ဖြင့် အမည်ခုနစ်ချက်ကို မူလီ, မူလာဖက်၌ သွက်သွက်ခါ ချာချာလည် ကြုံစည်ခွဲဝေ စက်လှည့်လေ။

မိဿကသင်္ဃာ ပြီး၏။

ဗောဓိပက္ခိယသင်္ဃာ ၇-မျိုး

ဗောဓိပက္ခိယမည်ပုံ။ ။သစ္စာဘိ သမ္မောဓသခ်ါတဿ အရိယမဂ္ဂဿ ပက္ခေ ဘဝါနံ ဗောဓိပက္ခိယာနံ ဓမ္မာနံ သတိပဋ္ဌာနာဒိ-ဘေဒါနံ သဘာဂတ္တာဝသေန[1] သင်္ဃော ဗောဓိပက္ခိယသင်္ဃော။

သစ္စာဘိ သမ္မောဓသခ်ါတဿ၊ သစ္စာလေးပါးကို သိခြင်း သိတတ်သည်ဟု ဆိုအပ်သော။ အရိယမဂ္ဂဿ၊ အရိယမဂ်၏။ ပက္ခေ၊ အသင်းအပင်း၌။ ဘဝါနံ၊ ဖြစ်ကုန်ရကား။ ဗောဓိပက္ခိယာနံ၊ ဗောဓိပက္ခိယမည်ကုန်သော။ သတိပဋ္ဌာနာဒိဘေဒါနံ၊ သတိပဋ္ဌာန်စသည် အပြားရှိကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊ တရားတို့ကို။ သဘာဂတ္တာဝသေန၊ သဘောတူသည့်အဖြစ်၏အစွမ်းဖြင့်။ သင်္ဃော၊ သိမ်းယူရာ သိမ်းယူကြောင်း သိမ်းယူတတ်သော သဒ္ဒပဗန္ဓသည်။ ဗောဓိပက္ခိယ-သင်္ဃော၊ ဗောဓိပက္ခိယသင်္ဃာ မည်၏။

၁-သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါး

သတိပဋ္ဌာန်ဝစနတ္ထ။ ။ဤသို့ ဋီကာကျော် (နှာ ၂၁၇-၌) လာသည်နှင့် အညီ လောကုတ္တရမဂ္ဂသမ္မယုတ်ဖြစ်၍ငင်း, ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါဖြစ်၍ငင်း အရိယမဂ်၏အသင်းအပင်း၌ဖြစ်ကုန်သော သတိပဋ္ဌာန်စသည်တို့ကို သင်္ဂိုဟ်ရာ ဗောဓိပက္ခိယသင်္ဃာ၌ မဟာကုသိုလ်, မဟာကြိယာ, အပွနာဇော၊ ဤလေးဆဲ့နှစ်ခုတို့၌ရှိသော သတိစေတသိက်သည်—

သတိယေဝ ပဝိသိတ္ဝာ၊ ဂဟဏာ အသုဘာဒိနံ။
ဌာတိ ကာယာဒိအာလမ္ဗေ၊ သတိပဋ္ဌာန'မုစ္စတေ[2]။

ဟူသော ဝစနတ္ထကြောင့် 'သတိပဋ္ဌာန'မည်၏။

သတိ လေးပါးဖြစ်ပုံ။ ။သတိစေတသိက် တပါးတည်းဖြစ်လျက် အာရုံဖြစ်သော ကာယ, ဝေဒနာ, စိတ္တ, ဓမ္မ-တို့၌ အသုဘ, ဒုက္ခ, အနိစ္စ, အနတ္တအခြင်းအရာကို ယူ၍ သုဘ, သုခ, နိစ္စ, အတ္တ ဝိပလ္လာသကို ပယ်သောအားဖြင့် လေးပါးပြားသည်။

၁။ သဘာဂဝတ္တုဝသေန (ဆဋ္ဌမူ)။ ၂။ ဋီကာကျော် နှာ-၂၂၆။

http://www.dhammadownload.com

သတိယော၀၊ သတိသည်သာဇျင်။ အသုဘာဒီနံ၊ အသုဘစသည်တို့ကို။ ဂဟဏာ၊ ယူလျက်-ယူသဖြင့်။ ပဝိသိတ္ဝာ၊ ဝင်၍။ ကာယာဒိအာလမ္ဗေ၊ ကေသကာယ, လောမကာယစသော အာရုံ၌။ ဌာတိ၊ တည်တတ်၏။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ သတိပဋ္ဌာနံ၊ သတိပဋ္ဌာန်ဟူ၍။ ဥစ္စတေ၊ ဆိုအပ်၏။

၂-သမ္မပ္ပဓာန် ၄-ပါး

သမ္မပ္ပဓာန် ၄-ပါး။ ။ထိုစိတ်လေးဆဲ့နှစ်ခုတို့၌ရှိသော ဝီရိယဒေတသိက်သည်—

အသုဘာဒိမနက္ကာရ-ကမ္မဋ္ဌာနာနုယုဉ္ဇနာ။
သမ္မာ ပဒဟန္တေ့တေန၊ သမ္မပ္ပဓာန'မုစ္စတေ [1]။

ဟူသော ဝစနတ္ထကြောင့် သမ္မပ္ပဓာန် မည်၏။

ဝီရိယလေးပါးဖြစ်ပုံ။ ။ဝီရိယဧတေသိက်တပါးတည်းဖြစ်လျက် ဤဘဝ ရှေး ကာလ၌ဖြစ်ဘူးသော ဥပပန္နပါပနှင့်တူသော အနာဂတ်အကုသိုလ်ကို ပယ်ခြင်းစသော ကိစ္စအားဖြင့် လေးပါးပြားသည်။

တေန၊ ဤဝီရိယဖြင့်။ အသုဘာဒိမနက္ကာရကမ္မဋ္ဌာနာနုယုဉ္ဇနာ၊ အသုဘစသည်ကို နှလုံးပြုခြင်းဟူသော ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းအားထုတ်ခြင်းအားဖြင့်။ သမ္မာ၊ မဖောက်မပြန် ဖြောင့်မှန်စွာ။ ပဒဟန္တိ၊ အားထုတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ သမ္မပ္ပဓာနံ၊ သမ္မပ္ပဓာန်ဟူ၍။ ဥစ္စတေ၊ ဆိုအပ်၏။

၃-ဣဒ္ဓိပါဒ် ၄-ပါးနှင့် အဓိပ္ပါယ်

ယင်းစိတ်လေးဆဲ့နှစ်ခုတို့၌ပင်ရှိသော ဆန္ဒ, ဝီရိယ, စိတ္တ, ပညာ လေးပါးတို့သည်—

သယံ ဣဇ္ဈတိ သတ္တာ ၀ါ၊ ဣဇ္ဈန္တေ'တာယ ဣဒ္ဓိ သာ။
သာ၀ တဿာ ၀ါ ပါဒေါတိ၊ ဣဒ္ဓိပါဒေါတိ ဝုစ္စတိ [2]။

သယံ၊ မိမိသည်။ ဣဇ္ဈတိ၊ ပြီးပြည့်စုံ၏။ ၀ါ၊ တနည်းလည်း။ တောယ မမ္မေဟတိယာ၊ ဤတရားသဘောဖြင့်။ သတ္တာ၊ သတ္တ၀ါတို့သည်။ ဣဇ္ဈန္တိ၊ ပြည့်စုံပွါးမြောက် မြင့်မြတ်ခြင်းသို့ရောက်ကုန်၏။ သာ၊ ဓမ္မဇာတိ၊ ထိုတရားသဘောသည်။ ဣဒ္ဓိ၊ ဣဒ္ဓိမည်၏။ သာ၀၊ ထိုပြီးပြည့်စုံတတ်, ပြည့်စုံကြောင်းတရားသည် သာလျှင်။ ပါဒေါ၊ အာဘိအစုတည်း။ ၀ါ၊ တနည်းလည်း။ တဿာ၊ ထိုပြည့်စုံတတ်, ပြည့်စုံကြောင်းတရား၏။ ပါဒေါ၊ အခြေမူလ တည်ရာဌာနတည်း။ ဣတိ၊ ဤနှစ်ပါးသောသတ္တိကြောင့်။ ဣဒ္ဓိပါဒေါတိ၊ ဣဒ္ဓိပါဒဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၁-၂။ ဋီကာကျော် နှာ ၂၂၆-၇-နှင့် သဓမ္မာဟိဝနာဒနီအဋ္ဌကထာ၊ နှာ-၂၉၀။

http://www.dhammadownload.com

ဣန္ဒြိယ်ဒ့ ဣန္ဒြိယ်ဒ်း ။ဤသို့သော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ဣန္ဒြိ မည်၏။ ထိုဣန္ဒြိ၏ အဓိဋ္ဌာနပါဒကဖြစ်သော သမ္ဘယုတ် နာမ်ခန္ဓာလေးပါး **တရားအစုသည် ဣန္ဒြိယပါဒမည်၏**။

တနည်းလည်း—ချာန်, မဂ်, ဖိုလ်, အပ္ပနာစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဣန္ဒြိမည်၏။ ရှေး အဘို့ဖြစ်သော ဥပစာဝိယဿနာစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဣန္ဒြိပါဒ မည်၏။

ထနည်းလည်း—ပထမချာန်သည် ဣန္ဒြိပါဒ မည်၏။ ဒုတိယချာန်သည် ဣန္ဒြိမည်၏။ပ။ နေဝသညာနာသညာယတနချာန်သည် ဣန္ဒြိပါဒမည်၏။ သောတာပတ္တိမဂ်သည် ဣန္ဒြိမည်၏။ပ။ အနာဂါမိမဂ်သည် ဣန္ဒြိပါဒမည်၏။ အရဟတ္တမဂ်သည် ဣန္ဒြိ မည်၏။

တနည်းလည်း—ဥတ္တရစူဠဘာဇနီ၌ အခိုပတိတပ်သော ဆန္ဒ, ဝီရိယ, စိတ္တ, ဝီမံသ လေးပါးတရားသည် ဣန္ဒြိလည်း မည်၏၊ ဣန္ဒြိပါဒလည်း မည်၏ဟု ဟောတော်မူ၏[၁]။

လောကီအဘိညာ ဣန္ဒြိပါဒ် အရာဌ်ကား—

ဣဋ္ဌတေ အဓိဋ္ဌာနာဒိ၊ တောယိ'ဒ္ဓိဝိဓာယ'တိ။
ဣန္ဒြိ ဣန္ဒြိယာ ပါဒေါတိ၊ ဣန္ဒြိပါဒေါတိ ဝုစ္စတိ[၂]။

ဟူသော ဝစနတ္ထကြောင့် ဣန္ဒြိပါဒ်မည်ကုန်၏။

တောယ ဣဒ္ဓိဝိဓာယ၊ ဤဣဒ္ဓိဝိဓ အဘိညာပညာဖြင့်။ **အဓိဋ္ဌာနာဒိ**၊ ဆောက်တည်အပ်သော နိမ္မိတစသည်သည်။ **ဣဋ္ဌတေ**၊ ပြည့်စုံ၏။ **ဣတိ**၊ ထို့ကြောင့်။ **ဣန္ဒြိ**၊ **ဣန္ဒြိမည်၏**။ **ဣန္ဒြိယာ**၊ ပြည့်စုံကြောင်းပညာ၏။ **ပါဒေါ**၊ အခြေမူလတည်း။ **ဣတိ**၊ ထို့ကြောင့်။ **ဣန္ဒြိပါဒေါတိ**၊ **ဣန္ဒြိပါဒဟူ၍**။ **ဝုစ္စတိ**၊ ဆိုအပ်၏။

ဤဣန္ဒြိပါဒ်အဆုံးအဖြတ်အကျယ်ကား သမထခန်း၌ လာလတ္တံ့။

၄-၅။ ဣန္ဒြေ,ဗိုလ် လွယ်ပြီ။

၆-ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါး

ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါး။ ။ယခင်စိတ်တို့၌ရှိသော သတိ, ပညာ, ဝီရိယ, ပီတိ, ပဿဒ္ဓိ, သမာဓိ,တဏှာမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ ခုနစ်ပါးတို့သည်—

အာရဒ္ဓဝိပဿကဇာတာ၊ ယောဂီ ပဋ္ဌာယ ဗုဇ္ဈနာ။
ဗောဓိ ဓမ္မသာမဂ္ဂိပိ၊ ယာယ သစ္စာနိ ဗုဇ္ဈတိ။

၁။ သမ္မောဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာ၊ နှာ-၂၉၄။ ၂။ သမ္မောအဋ္ဌကထာ၊ နှာ-၂၉၀။

http://www.dhammadownload.com

ဝုဋ္ဌာတိ ဝါ ကြွေသနိဒ္ဓါယ၊ တထာ ဝိကသတိတိ ဝါ။
တဿ တဿာ ဝါ အင်္ဂါတိ၊ မောဇ္ဈင်္ဂါ တေန တေ မတာ[၁]။

ဟူသော ဝစနတ္ထကြောင့် မောဇ္ဈင်မည်ကုန်၏။

မောဓိအဓိပ္ပါယ်။ ။အာရဒ္ဓဝိယဿကတော၊ ဥဒယဗ္ဗယ ဉာဏ်ကို ရသည်မှ။ ပဋ္ဌာယ၊ စ၍။ ဗုဇ္ဈနာ၊ သိခြင်းကြောင့်။ ယောဂီ၊ ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ မောဓိ၊ မောဓိမည်၏။

ဓမ္မသာမဂ္ဂိပိ၊ ညီညွတ်သောတရားအပေါင်းသည်လည်း။ ယာယ သစ္စာနိ။ပ။ ဝိကသတိတိ ဝါတိ ဝစနတ္ထေန၊.... ဝါ ဟူသော ဝစနတ္ထကြောင့်။ မောဓိ၊ မောဓိမည်၏။

ယာယ ဓမ္မသာမဂ္ဂိယာ၊ အကြောင်ညီညွတ်သော တရားအပေါင်းဖြင့်။ ယောဂီ၊ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သစ္စာနိ၊ သစ္စာလေးပါးတို့ကို။ ဗုဇ္ဈတိ၊ သိ၏။

ဝါ၊ တနည်းကား။ ကြွေသနိဒ္ဓါယ၊ ကိလေသာဌေ အိပ်မွေခြင်းမှ။ ဝုဋ္ဌာတိ၊ ထ၏-နိုး၏။

ဝါ၊ တနည်းကား။ တထာ၊ ထိုနည်းတူပြီ သာမဂ္ဂီဖြင့် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝိကသတိ၊ ကိလေသာယို မတွန့်တိုပဲ မဂ်ဖိုလ်ယူလှမ်း ပွင့်လန်းတတ်၏။

ဣတိတသ္မာ၊ ထိုသို့ သိကြောင်း နိုးကြောင်း ပွင့်လန်းကြောင်း သတ္တိကြောင့်။ သာ ဓမ္မသာမဂ္ဂိပိ၊ ထိုအညီအညွတ်ဖြစ်သော တရားအပေါင်းသည်လည်း။ မောဓိ၊ မောဓိ မည်၏။

မောဇ္ဈင်္ဂမည်ပုံ။ ။တဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မောဓိ၏။ အင်္ဂါ၊ အကြောင်းတို့တည်း။ ဝါ၊ တနည်းကား၊ တဿာ၊ ထိုမောဓိသည် သာမဂ္ဂီ၏။ အင်္ဂါ၊ အကြောင်းတို့တည်း။ ဝါ၊ အစိတ်တို့တည်း။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ တေ ဓမ္မာ၊ ထိုတရားတို့ကို။ မောဇ္ဈင်္ဂါ၊ မောဇ္ဈင်တို့ဟူ၍။ မတာ၊ သိအပ်ကုန်၏။

၇-မဂ္ဂင် လွှယ်ပြီ။

ဤမောဓိပက္ခိယတရားတို့သည်—

တရားကိုယ်မျှား။ ။"သဟိ-သမ္မာ၊ဣဒ်-ဣန်-ဗ၊ မောဇ္ဈ-မဂ်-ခုနစ်"ဟူ၍ သဘာဝ-သင်္ဂဟအားဖြင့် ခုနစ်ပါးတည်း။ တရားကိုယ်အားဖြင့် ကား—"ဆန္ဒော စိတ္တမုပေက္ခာ စ။ပ။ စုဒ္ဓသေ'တေ သဘာဝတော" ဟူသည် နှင့်အညီ ဝိဝဋ္ဋနိဿိတဖြစ်သော မဟာကုသိုလ်, မဟာကြိယာ, အပ္ပနာဇော၊

၁။ ဋီကာကျော်၊ နှာ-၂၂၇ နှင့် သမ္မောဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာ၊ နှာ-၂၉၆ ရှိ အချက်အလက်များကို ဂါထာစီကုံးထားခြင်းဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ဤလေးဆယ့်နှစ်ခုဟူသော စိတ်တခု၊ ကေဂ္ဂတာ, ပကိဏ်းစေတသိက်လေးခု[၁], ကာယစိတ္တပဿဒ္ဓိ နှစ်ပါးကို တခုတည်းပြု၍ သောဘဏစေတသိက် ရှစ်ခု[၂]၊ ပေါင်း တဆယ့်လေးခုတည်း။ အစိတ်စိတ် အပြားအားဖြင့်ကား "သတ္တတိံ သပ္ပဘေဒေန" ဟူသည်နှင့်အညီ သတိပဋ္ဌာန်လေးပါး။ပ။ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတို့ကို ပေါင်း၍ သုံးဆယ့်ခုနစ်ပါးဖြစ်၏။

ဝိဝဋ္ဌနိဿိတမှတပါးသော လောကီစိတ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ ရှပ် အဋ္ဌဝီသ၊ နိဗ္ဗာန်တို့ကား ဗောဓိပက္ခိယအဖြစ်မှ လွတ်ကုန်၏။

ဌာနဖြင့် ဝေဖန်ခြင်း။ ။"သက်ပ္ပ,ပဿဒ္ဓိ စ ပီထု'ပေက္ခာ"စသော ဂါထာ၌ ကဗျာအကျဉ်းကား—

ကိုးမည် ဝီရိ၊ ရှစ် သတိနှင့်၊ မှတ်သိ ဉာဏ်ငါး၊ လေးပါး ကဂ္ဂတာ၊ ဒွေ သဒ္ဓါတည်း၊ ပေက္ခာ,သက်ပ်၊ ပဿဒ်,ပီတိ၊ ဝိရတိ,ဆန္ဒ၊ စိတ္တကိုးပါး၊ တမည်ငြားသည်။ ။ဌာန်ပြား သုံးဆယ့်ခုနစ်တည်း။

ဤ[၂] ကိုးမည်,ရှစ်မည်,ငါးမည်,လေးမည်,နှစ်မည်,တမည် ဟူ၍ ခြောက်စု သာ ရှိသောကြောင့် "သတ္တဓာ တတ္ထ သင်္ဂဟော"တိ ဝတ္ဌာ ပုန တံ ဒဿေတုံ "သက်ပ္ပ,ပဿဒ္ဓိ စာ"တိ အာဒိ ဝုတ္တံ"ဟူသော ဋီကာကျော်(နှာ-၂၂၈)အနုသန္ဓေ စကားကို မှားသည်ဟု ဆိုကြ၏။ "သတ္တတိံ သပ္ပဘေဒေနာ"တိ ဝတ္ဌာ တံ ဌာနဝသေန ဒဿေတုံ "သက်ပ္ပပဿဒ္ဓိ စာ"တိ အာဒိ ဝုတ္တံ" ဟု အနုသန္ဓေတက်မှ သင့်အံ့သည်။ 'သတ္တဓာ'၏ သရုပ်လည်း ယခင်ဆိုခဲ့ပြီးသော "သတိ,သမ္မ၊ ဣဒ်, ဣန်,ဗ၊ ဗောဇ္ဈ,မဂ်,ခုနစ်"ဟူသော သဘာဝသင်္ဂဟ ခုနစ်ပါးပင်တည်း။

ဆဗ္ဗိသုဒ္ဓိသရုပ်ကား သီလဝိသုဒ္ဓိ, စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ, ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ, ကခ်ါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ, မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ, ပဋိပဒါဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိအား ဖြင့် လောကီဝိသုဒ္ဓိ ခြောက်ပါးတည်း။

စက်လှည့်ပုံ။ ။သတိပဋ္ဌာန်သာ မည်၍ သမ္မပ္ပဓာန် မမည်၊ သမ္မပ္ပဓာန်သာ မည်၍ သတိပဋ္ဌာန် မမည် ဖေါ်ပြင့်ထည်။ အမည်ခုနစ်ချက် ကို စက်လှည့်၍ ခွဲ။

ဗောဓိပက္ခိယသင်္ဂဟ ပြီး၏။

၁။ ပကိဏ်းစေတသိက်လေးခု=ဝိတက်,ဝိရိယ,ပီတိ,ဆန္ဒ။

၂။ သောဘဏစေတသိက်ရှစ်=သဒ္ဓါ,သတိ,တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ, ပဿဒ္ဓိ,ဝိရတိ ၃-ပါး, အမောဟ။

http://www.dhammadownload.com

သမ္မသင်္ဃဟ ၅-မျိုး

၁-ခန္ဓာငါးပါး။　၂-ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး

ခန္ဓာငါးပါး။　။ခပ်သိမ်းဥဿုံ အလုံးစုံသော ပရမတ္ထတရား လေးပါးတို့ကို ပြဆိုသိမ်းယူရာ သမ္မသင်္ဃဟ၌ ရှိပ်, ဝေဒနာ, သညာ, သင်္ခါရ, ဝိညာဏ် ငါးပါးတို့သည်—

အတီတာနာဂတပစ္စု-ပ္ပန္နာဒိဘေဒဘိန္နကာ။
ကေဠဲ့ ရာသိအထွေန၊ ပဥ္စက္ခန္ဓာတိ ဘာသိတာ။

ဟူသော ပဒတ္ထကြောင့် ခန္ဓာ မည်ကုန်၏။

ခန္ဓာမည်ပုံ။　။အတီတာ။ပ။ ဘိန္နကာ၊ အတိက်, အနာဂတ်, ပစ္စုပ္ပန် စသော တဆယ့်တပါး အပြားအားဖြင့် ပြားကုန်သော တရားတို့ကို။ ကေဠဲ့၊ တပေါင်းတရုံး တလုံးတစုတည်း။ ရာသိအထွေန၊ အပေါင်းအစု ဟူသော အနက်ကြောင့်။ ပဥ္စက္ခန္ဓာတိ၊ ခန္ဓာငါးပါးတို့ဟူ၍။ ဘာသိတာ၊ ဆိုအပ်ကုန်၏။

ထိုငါးပါးတို့တွင် တပါးတပါး၌ ခန္ဓပညတ်ကိုကား—

ဝေဒနာဒီသုပေ'ကသ္မိံ၊ ခန္ဓသဒ္ဒေါ တု ရုဋ္ဌိယာ။
သမုဒ္ဒါဒေကဒေသေသု၊ သမုဒ္ဒါဒိရဝေါ ယထာ[1]။

သစ္စသံခိပ် (ဂါထာအမှတ် ၆-၅) လာသည့်အတိုင်း ရုဋ္ဌိဟု မှတ်အပ်၏။

တနည်းလည်း—

ခန္ဓာမည်ပုံ။　။ခဇ္ဇန္တိ နေကဒုက္ကေဟိ၊ တေဟိ ခညန္တိ ဇါ တထာ။
သုညာကာရံ ဝါ ခာရေန္တိ၊ ဣတိ ခန္ဓာတိ ဝုစ္စရေ[2]။

၁။ ဝေဒနာဒီသု၊ ဝေဒနာအစရှိသည်တို့တွင်။ ကေသ္မိံ၌၊ (အတိတ်စသည် မကွဲပြား) တပါးတည်း၌လည်း။ ခန္ဓသဒ္ဒေါ၊ ခန္ဓ-သဒ္ဒါသည်၊ ရုဋ္ဌိယာ၊ (အတင်) ရုဋ္ဌီအားဖြင့်း ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သမုဒ္ဒါဒိကေဒေသေသု၊ သမုဒြာစသည်တို့၏ အစိတ်အပိုင်းတို့၌။ သမုဒ္ဒါဒိရဝေါယထာ၊ သမုဒ္ဒ-စသော သဒ္ဒါမျိုးဖြစ်နိုင်သကဲ့သို့ပေတည်း။ (သမုဒ္ဒရာကိုမြင်၏ဟု ဆိုရာ၌ သမုဒ္ဒရာတခုလုံးကို မမြင်ရချေ၊ တစိတ်တဒေသကိုသာ မြင်ရကာမျှနှင့် သမုဒ္ဒရာကို မြင်သည်ဟု-ပြောဆိုရိုးရှိသကဲ့သို့တည်း။)

၂။ နေကဒုက္ကေဟိ၊ ဇာတိဇရာစသော တပါးမက များလှစွာသော ဒုက္ခတို့သည်။ (တတိယကတ္တား) ခဇ္ဇန္တိ၊ ခဲစားအပ်ကုန်၏။ ဝါ၊ တနည်းကား။ တေဟိ၊ ထိုဇာတိ ဇရာ စသော ဒုက္ခတို့သည်။ ခညန္တိ၊ တူးဖြိုအပ်ကုန်၏၊ ဝါ၊ တနည်းကား။ သုညာကာရံ၊ ဆိတ်သုဉ်း သည်းခြေင်းအရာကို။ ခာရေန္တိ၊ ဆောင်တတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ခန္ဓာတိ၊ ခန္ဓာတို့ဟူ၍။ ဝုစ္စရေ၊ ဆိုအပ်ကုန်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဟူသော၀စနတ္ထကြောင့် ခန္ဓာမည်ကုန်၏။ (အနက် လွယ်ပြီ) တတိယ ၀ိကပ်၌ ခံ-သဒ္ဒါ တုစ္ဆတ္ထ၀ါစက မှတ်။

ဤခန္ဓာဒါးပါးတို့၌—

အတီတာနာဂတံ ပစ္စု-ပ္ပန္နဏ္ဍတ္တံ ဗဟိဒ္ဓါဥ္စ။
ရိကံ၀ါ သုခုမံ ဟီနံ၊ ပဏီတံ ဒူရသန္တိကံ ၂။

ဟူသော တဆယ့်တပါးအပြားကို ပိုင်းခြားဝေဖန်ရမည်။

တဆယ့်တပါးကွဲပြားပုံ။ ။အတီတံ၊ ချုပ်ပြီး။ အနာဂတံ၊ မဉ္ဇပါဒ်သေး။ **ပစ္စုပ္ပန်၊** အကြောင်းကိုစွဲ၍ဖြစ်တုန်းဖြစ်ဆဲ။ အဇ္ဈတ္တံ၊ အတွင်း။ ဗဟိဒ္ဓါ၊ အပ။ သြဠာရိကံ၊ ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်း။ သုခုမံ၊ သိမ်မွေ့နူးညံ့။ ဟီနံ၊ အယုတ်။ ပဏီတံ၊ အမြတ်။ ဒူရ၊ အဝေး။ သန္တိကံ၊ အနီး။ ဣတိအယံ ပဘေဒေါ၊ ဤတဆယ့်တပါး အပြားကို။ ဝိဘာ၀ိနာ၊ ပညာရှိသည်။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သိသင့်သိထိုက် သိကောင်း၏၊ သိရမည်, သိလေ။

ကာဇအားဖြင့်ခွဲပုံ။ ။ထိုတဆယ့်တပါးတို့တွင် ရုပ်၌ ပစ္စုပ္ပန်, အတိတ်, အနာဂတ် အပြားကို အဒ္ဓါ, သန္ဆတိ, သမယ, ခဏ လေးပါးတို့ဖြင့် ခွဲအပ်၏။

ခွဲဟန်ကား—

ဤဘ၀အစ္ခန်း၊ သဘာဂ,ဥတု,အာဟာရ, ကေဝိထိ, ကေဇဝန, ကေသမာပတ္တိတို့ကြောင့် ဖြစ်သော ရုပ်အစဉ်၊ ကေမုဟုတ္တ, ပုဗ္ဗဏှ, သာယန္ဟ, ရတ္တိ, ဒိ၀ စသော သမယတခဏဖြစ်သော ရုပ်အစဉ်၊ 'ဥပါဒ်,ဋ္ဌိ,ဘင် ခဏအားဖြင့် ဖြစ်တုန်းဖြစ်ဆဲ ရုပ်တို့သည် ပစ္စုပ္ပန်မည်၏။ ထိုမှ ရှေးဖြစ်ပြီးရုပ်တို့သည် အတိတ်မည်ကုန်၏။ နောက် မဖြစ်သေးသော ရုပ်တို့သည် အနာဂတ် မည်ကုန်၏။

တနည်းလည်း—ဟေတုကိစ္စသာ ပြီး၍ ပစ္စယကိစ္စ မပြီးသေးသော ရုပ်သည် ပစ္စုပ္ပန်၊ ကိစ္စနှစ်ပါးလုံးပြီးမူ အတိတ်၊ နှစ်ပါးစုံသို့ မရောက်သေးမူ အနာဂတ် မည်၏။

တနည်းလည်း—ကက္ခဋ္ဌ,အာပန္နနစသော မိမိကိစ္စဖြစ်ဆဲခဏ၌ ပစ္စုပ္ပန်၊ ထိုမှရှေးကာလ၌ အနာဂတ်၊ နောက်ကာလ၌ အတိတ် ဖြစ်၏။

ထိုတွင် ခဏာဒိကထာသည်သာလျှင် မုချတည်း၊ အဒ္ဓါ, သန္ဆတိ, သမယတို့ကား ပရိယာယ်တည်း။

၁။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ဓာ၊ နှာ ၁၀၂-၁၀၆-လာ စကားရပ်များကို ဂါထာ စီကုံးထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

အဇ္ဈတ္တ,ဗဟိဒ္ဓ စသည် လွှယ်ပြီ။

နာမ် ခန္ဓာလေးပါးတို့၌ကား သန္တတိ ခဏကိစ္စတို့ဖြင့် ခွဲအပ်၏။ ထိုတွင် ကေဝီထိ,ကေဇဝန,ကေသမာပတ္တိပရိယာပန္ဒ နာမ်တရားတို့သည်၎င်း, တခုသော အာရုံ၌ ဖြစ်ကုန်သော နာမ်တရားတို့သည်၎င်း သန္တတိပစ္စုပ္ပန် မည်ကုန်၏။ ခဏကိစ္စတို့ကား ရှပ်နှင့် တူကုန်ပြီ။

ဩဋ္ဌာရိက, သုခုမ, ဟီန,ပဏီတတို့ကား—

နာမဿော,ဋ္ဌာရိကာဒီနိ၊ ဇာတိဿဘာဝပုဂ္ဂလာ။
လောကိယ လောကုတ္တရတော၊ ဇာနေယျ စတုဓာ ဓိမာ[1]။

ဤဂါထာအတိုင်း ခွဲအပ်၏။

နာမဿ၊ နာမ်ခန္ဓာလေးပါး၏။ ဩဋ္ဌာရိကာဒီနိ၊ ဩဋ္ဌာရိကအဖြစ် စသည် ဘို့ကို။ ဇာတိဿဘာဝပုဂ္ဂလာ၊ ဇာတ်,သဘော,ပုဂ္ဂိုလ်အားဖြင့်၎င်း။ လောကိယ လောကုတ္တရတော၊ လောကီ လောကုတ်အားဖြင့်၎င်း။ စတုဓာ၊ လေးပါးအား ဖြင့်။ ဓီမာ၊ ပညာရှိသည်။ ဇာနေယျ၊ သိရာ၏။

ကုသိုလ်, အကုသိုလ်, အဗျာကတဇာတ်၊ သုခ, ဒုက္ခ, ဥပေက္ခာသဘော၊ သမာပန္ဒ, အသမာပန္ဒပုဂ္ဂိုလ်၊ သာသဝ,အနာသဝ လေးပါးတို့ဖြင့် ခွဲရမည် ဟူလို။

"တတ္ထ ဇာတိအာဒိဝသေန သမ္ဘေဒေါ ပရိဟရိတဗ္ဗော"၊ ဝိသုဒ္ဓိမင် အဋ္ဌကထာ(ဒု-နှာ-၁၀၅)။

ထတ္ထ၊ ထိုသို့ခွဲရာ၌။ ဇာတိအာဒိဝသေန၊ ဇာတ်စသည်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့်။ သမ္ဘေဒေါ၊ ရောနှောယှက်တည်ခြင်းကို။ ပရိဟရိတဗ္ဗော၊ ရှောင်လွှဲအပ်၏။

(ရောနှောသည်ရှိသော် မင်္ဂစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကုသိုလ်ဖြစ်၍ ဩဋ္ဌာရိက,ဟီန၊ ပဉ္ဇဝိညာဏ်သည် အဗျာကတဖြစ်၍ သုခုမ,ပဏီတ ဖြစ်ခဲ့ရာ၏။ ဤသို့စသည်ဖြင့် မသင့်နိုင် သောကြောင့် မိမိတို့ ဇာတ်ချင်းချင်း, သဘောချင်းချင်း, ပုဂ္ဂိုလ် ချင်းချင်း, သာသဝါ'နာသဝချင်းချင်းသာ ခွဲရမည် ဟူလိုသည်။)

အဇ္ဈတ္တ, ဗဟိဒ္ဓ, ဒူရ, သန္ဆိက တို့ကား ထင်ရှားသိသာလှပြီ။

၁။ ဝိသုဒ္ဓိမင်၊ဋ္ဌ၊ဒု၊နှာ-၁၀၂-၁၀၆-လာ စကားရပ်များကို ဂါထာစီကုံးထားခြင်းဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို နည်းခြောက်ပါးဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ

ထိုမှတပါးလည်း—

ခန္ဓေသု ဉာဏဘေဒတ္ထံ၊ ကမတော စ ဝိသေသတော။
အနူနာဓိကာ သြပမ္မာ၊ ဒဋ္ဌပ္ပတော့ ဒ္ဝိခပိ စ။
အတ္ထသိဒ္ဓိတော စ ဥ ယျော၊ ဝိနိစ္ဆယနယော ဆဓာ[၁]။

ခန္ဓေသု၊ ခန္ဓာငါးပါးတို့၌။ ဉာဏဘေဒတ္ထံ၊ ဉာဏ်အထူး၏ ကွန်မြူးစည်ကားဖြစ်ပွါးခြင်းအကျိုးငှါ—

ကမတော စ၊ အစဉ်အားဖြင့်၎င်း။

ဝိသေသတော စ၊ အထူးအားဖြင့်၎င်း။

အနူနာဓိကာ၊ ငါးပါးအောက်, ထက် မယုတ်မလွန်သောအားဖြင့်၎င်း။

သြပမ္မာ၊ နှိုင်းယှဉ်ကြောင်း ဥပမာအားဖြင့်၎င်း။

ဒ္ဝိခာ၊ နည်းနှစ်ပါးဖြင့်။ ဒဋ္ဌပ္ပတောပိစ၊ ရှုဆင်ခြင်အပ်သောအားဖြင့်၎င်း။

အတ္ထသိဒ္ဓိတောစ၊ ရှုဆင်ခြင်၍ မြင်က အကျိုးစီးပွါး ပြီးသောအားဖြင့်၎င်း။ ဆဓာ၊ ခြောက်ပါးအပြားအားဖြင့်။ ဝိနိစ္ဆယနယော၊ အဆုံးအဖြတ်နည်းကို။ ဥ ယျော၊ သိအပ်၏။

ထိုခြောက်ပါးတို့တွင် ကမအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံကား—

ပဟာနံ ဘူမိ ဥပ္ပတ္တိ၊ မဋ္ဌိပတ္တိ စ ဒေသနာ။
ပဋ္ဌဝိဓော ကမော တတ္ထ၊ ပစ္ဆိမောဝိ'ဓ ယုဇ္ဇတိ[၂]။

အစီအစဉ်'ကမ'ငါးမျိုး။ ။ပဟာနံ၊ ပဟာနက္ကမဇင်း။ ဘူမိ၊ ဘူမိက္ကမဇင်း။ ဥပ္ပတ္တိ၊ ဥပ္ပတ္တိက္ကမဇင်း။ ပဋ္ဌိပတ္တိ စ၊ ပဋ္ဌိပတ္တိက္ကမဇင်း။ ဒေသနာ၊ ဒေသနာက္ကမဇင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ကမော၊ အစဉ်သည်။ ပဋ္ဌဝိဓော၊ ငါးပါးအပြားရှိ၏။ တတ္ထ၊ ထိုငါးပါးတို့တွင်။ ပစ္ဆိမောဝ၊ နောက်ဆုံးဒေသနာက္ကမသည်သာလျှင်။ ဣဓ၊ ဤခန္ဓာငါးပါး၌။ ယုဇ္ဇတိ၊ သင့်၏။

အဓိပ္ပါယ်ကား ခန္ဓာငါးပါး၌ တလုံးတခဲထဲ မကွဲမပြား "ကိုယ်"ဟူ၍ ယူမှားသော ဝေနေယျ သတ္တဝါအပေါင်းအား သမ္မုဟဃနကို ခွဲပြားသဖြင့် အသင့်

၁။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ဋ္ဌ၊ နှာ-၂၇၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ဋ္ဌ၊ ဒု၊ နှာ-၁၀၇ စသည်တို့၌လာသည့် ဂါထာကို နည်းမှီးကာ အတန်ငယ်ပြင်၍ စီထားခြင်းဖြစ်သည်။

၂။ သမ္မောဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာ၊ နှာ-၂၈-နှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ဋ္ဌ၊ ဒု၊ နှာ-၁၀၇ တို့၌ လာသော စကားပြေမျှားကို ဂါထာစီထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

ယူလွယ် မှတ်လွယ်စေခြင်းငှါ မျက်စိစသည်တို့၏ပင်လျှင် အာရုံဖြစ်၍ ရှန့်ရင်းထင်ရှား အများသိသာသော ရူပကွန္ဓာကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူသည်။

ထို့နောင် ဣဋ္ဌာ,နိဋ္ဌဖြစ်သော ရုပ်ကို ခံစားတတ်သော ဝေဒနာကို ဟောတော်မူသည်။

ထို့နောင် အာရုံ၏အခြင်းအရာကို ယူတတ် မှတ်တတ်သော ဝေဒနာပရိဝါရက ဖြစ်သော သညာကို ဟောတော်မူသည်။

ထို့နောင် သညာ၏အစွမ်းဖြင့် ပြုပြင်စီရင်တတ်သော စေတနာပမုခ သခ်ါရကို ဟောတော်မူသည်။

ထို့နောင် ထိုနာမ်ခန္ဓာသုံးပါးတို့၏ အဓိပတိ, နှိဿယ, ပုဗ္ဗင်္ဂမ, သေဋ္ဌ, ပဓာန ဖြစ်သော ဝိညာဏကွန္ဓာကို ဟောတော်မူသည် ဟူလို။

ဝိသေသအားဖြင့် အဆုံးအဖြတ်

ခန္ဓာနှင့်ဥပါဒါနကွန္ဓာ။ ။ခန္ဓာ, ဥပါဒါနကွန္ဓာ အထူးကို ဝိသေသဆိုသည်။ ထိုတွင်—

ခန္ဓ၊ ပါဒါနခန္ဓာနံ၊ ဝိသေသော တွ ဝိသေသတော။
ခန္ဓာ ဝုတ္တာ ဝိသေသေတွာ၊ ဣတရေ သာသဝါဒိနာ[၁]။

ဟူသော ဂါထာနှင့် အညီ သဗ္ဗသင်္ခတ သဘာဂဓမ္မကို ပြုခြင်းငှါ ခန္ဓာငါးပါးကို သာမန်အားဖြင့် ဟောတော်မူသည်။

ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အာရုံဖြစ်ရာ ဘုံကို ပြခြင်းငှါ သာသဝအစရှိသည်ဖြင့် အထူးပြု၍ ဥပါဒါနကွန္ဓာငါးပါးကို ဟောတော်မူသည်။

အနူနာဓိကအားဖြင့်ကား—

သဘာဂေကသင်္ဂဟတော၊ အတ္တာဒိဂ္ဂါဟဝတ္ထုနော။
တေပွရမတော'ညေသံ၊ တတ္ထာ'ဝရောဓတောပိ စ။
အနူနာဓိကာ ပဉ္ဇေဝ၊ ခန္ဓာ ဗုဒ္ဓေန ဒေသိတာ[၂]။

သဘာဂေကသင်္ဂဟတော၊ သဘောတူသမျှကို တလုံးတဝတည်း သိမ်းရုံးနိုင်သောကြောင့်ဝင်း။ အတ္တာဒိဂ္ဂါဟဝတ္ထုနော၊ 'ကိုယ်' စသောအားဖြင့် ယူမှား

၁-၂။ သမ္မောဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာ၊ နှာ-၂၈၊ ၂၉ နှင့် ဝိသုဒ္ဓိမင်၊ ၎၊ ဒု၊ နှာ ၁၀၈၊ ၁၀၉-တို့၌ လာသောစကားပြေများကို ဂါထာစီထားခြင်းဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ခြင်း၏ တည်ရာအကြောင်း၏။ တေပွဂရမတော၊ ဤငါးပါးသော အလွန်အပိုင်း အတိုင်းအရှည်ရှိသော ကြောင့်ငင်း။ အညေသံ၊ တပါးကုန်သော သီလကွန္ဓ, သမာဓိကွန္ဓ စသည်တို့၏။ တတ္ထ၊ ထိုခန္ဓာငါးပါးတို့၌။ အဝဇ္ဇတောပိ စ၊ မဆန့်မကျင် လျော်ရာ ဝင်သောကြောင့်ငင်း။ အနူနာဓိကာ၊ မယုတ် မလွန် ကုန်သော။ ပဇ္ဇော၊ ငါးပါးသာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ ခန္ဓာတို့ကို။ ဗုဒ္ဓေန၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဒေသိတာ၊ ဟောဖော်မူအပ်ကုန်၏။

နို့ငံးယှဉ်ကြောင်းဥပမာနှင့် ခန္ဓာငါးပါး။ ။ဩပမ္မာအားဖြင့်ကား—

သာလာ ဇောဂ သမုဋ္ဌာန-အသပွါယ အကလ္လကာ။
စာရကာရဏာ ပရာဓ - ကာရက အပရာဓိကာ။

ဘာဇနေ ဘောဇ္ဇ ဗျဉ္ဇန - ပရိဝေသက ဘုဉ္ဇကာ။
ယထာက္ကမံ တိဓာ ဝုတ္တာ၊ ပဉ္စက္ခန္ဓာနမုပမာ [၁]။

သာလာ ဇောဂ သမုဋ္ဌာန အသပွါယ အကလ္လကာ၊ စရပ်အို, အနာ, သလိပ် စသော အကြောင်းနီး, မသင့်သောအစာ စသော အကြောင်းဝေး, အနာရှိသည်တို့ဝင်း။ စာရ ကာရဏာ ပရာဓ ကာရက အပရာဓိကာ၊ နှောင်အိမ်, သခ်ံမုဏ္ဍ စသော ညှဉ်းဆဲခြင်း, ခိုးမှု စသော မင်းပြစ်, သူသတ်, ခိုးသူတို့ဝင်း။ ဘာဇန-ဘောဇ္ဇ ဗျဉ္ဇန ပရိဝေသက ဘုဉ္ဇကာ၊ စားခွက်, ထမင်း, ဟင်းလျာ, လုပ်ကျွေးသည်, စားသည်တို့ဝင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တိဓာ၊ သုံးပါးအပြားအားဖြင့်။ ပဉ္စက္ခန္ဓာနံ၊ ခန္ဓာငါးပါးတို့၏။ ယထာက္ကမံ၊ အစဉ်အတိုင်း။ ဥပမာ၊ နို့ငံးယှဉ် ကြောင်းဥပမာတို့ကို။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်၏။

ခန္ဓာငါးထပ်၊ စရပ်, ဇောဂါနီးစွာအကြောင်း၊ ဝေးသောကြောင်းဟူ၊ နာသူတကြိမ်။ ။ နှောင်အိမ်, ထိုးပစ်၊ မှုပြစ်, ထောင်စား၊ ခိုးသူ ငါးတည်း။ ။ စားခွက်, ထမင်း၊ ဟင်း, လုပ်ကျွေးသူ၊ စားသည်လူ၊ တူ၏မြဲမြဲမှတ်။

ဒဋ္ဌဗ္ဗတော ဒ္ဝိဓာ ဒ္ဝိ—

သခ်ဲပေန ပစ္စတ္ထိက-ဘာဝေဟိ ခါဒကာပိ စ။
အနိစ္စဒုက္ခာနတ္တတော၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ ဝဓ သခ်ံတာ [၂]။

၁-၂။ သမ္မော၊ ဋ္ဌ၊ နှာ ၂၉၊ ၃၀-နှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ဋီ၊ နှာ-၁၀၉ တို့၌လာသောစကားပြေ များကို ဂါထာစီထားခြင်းဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ဝိတ္ထာရတော ပန—

ဖေဏပိဏ္ဍော'ပမံ ရှုပ်၊ ဝေဒနာ ပုဗ္ဗဏ္ဏော'ပမာ။
မရီစိကူ'ပမာ သညာ၊ သင်္ခါရာ ကဒလူ'ပမာ။
မာယူပမာနံ ဝိညာဏံ၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ သာရဒဿိနာ [၁]။

ဤမေ ခန္ဓာ၊ ဤခန္ဓာတို့ကို။ သခ်ေပန၊ ငါးပါးလုံးကို ပေါင်းရုံး ချုံးချဉ်း အကျဉ်းအားဖြင့်၊ ပစ္စုတ္ထိက [၂]ဘာရေဟိ [၃]၊ ရန်သူ့လေးလံသော ဝန်တို့အားဖြင့် ၎င်း။ ခါဒကာပိစ [၄]၊ ထိုးဆွပ်ကိုက်ခဲတတ်သော အားဖြင့်၎င်း။ အနိစ္စ ဒုက္ခာနတ္တတော [၅]၊ အတည်မမြဲ ဆင်းရဲစွာလှ အစိုးမရသော အားဖြင့်၎င်း။ ဝဓသင်္ခါတာ [၆]၊ သူသတ်, အကြောင်းတို့ ပြုအပ်သောအားဖြင့်၎င်း။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ဝိပဿနာ ပညာစက္ခု ရှေးရှုပြု၍ ရှုအပ်ကုန်၏။

ရှုပ်-ရေမြှုပ်။ ။ဝိတ္ထာရတော ပန၊ အကျယ်အားဖြင့်ကား။ ရှုပ်၊ ဘူတရှုပ် လေးခု၊ စတုဝီသာ၊ ဥပါဒါ ဟု၊ အဋ္ဌဝီသ၊ ရှုပ်စုမျှလျှက်၊ ဂါဟစ္စဲငုပ်၊ ဤကိုယ်ပုပ်သည်။ ဖေဏပိဏ္ဍောပမံ၊ ပထဝီဆင်းချောင်း၊ ပျော်းအိအာပေါ်၊ တေဇော ချမ်းပူ၊ လူလူလွင့်ထ၊ ဝါယောမှ သည်၊ စ၍ များမြောင်၊ တောင်မျှ တရှိ၊ ကြီးဘိ တမူ၊ သုံးယူ မဖြစ်၊ အနှစ် မရှိ၊ အကာတိ သာ၊ ပစ်စရာသည်၊ ပမာ ရေမြှုပ်နှင့် တူ၏။

ဝေဒနာ-ရေပွက်။ ။ဝေဒနာ၊ မျက်စိအာရုံ၊ နားအာရုံနှင့်၊ အာရုံရသာ၊ ခံစားပါလည်း၊ အရာ မရောက်၊ ခါခါ ပျောက်သည့်၊ ခြောက်ပါးသော ဝေဒနာအစုသည်။ ပုဗ္ဗဏ္ဏောပမာ၊ ဆင်းရဲ, ချမ်းသာ၊ ရံခါ လျစ်လျူ၊ ဆူလည်း ရွတ်ရက်၊ လျင်စွာပျက်၍၊ သုံးကွက်သုံးရာ၊ မထင်လာသည်၊ ပမာရေပွက်နှင့် တူ၏။

သညာ-တံလျှပ်။ ။သညာ၊ ဤတို့, ပုရိသ၊ သတ္တဇီဝါ၊ ထင်မှတ်ပါလည်း၊ မှတ်ဆုမမြဲ၊ အထင်လွဲသောသညာအစုသည်။ မရီစိကူပမာ၊ ရေဟူထင်မှတ်၊ ကြိုးပမ်းလတ်၍၊ တမတ်မားမား၊ လိုက်လေငြားလည်း၊

၁။ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော်၊ နှာ-၁၁၆ လာ ဂါထာကို မှီ၍ ရေးစီထားခြင်းဖြစ်သည်။ ပဌမ-၄-ပါဒလုံး ပါဠိတော်အတိုင်းဖြစ်သည်။ (ဆဋ္ဌသံဂါယနာမူနှင့် အတန်ငယ်ကွဲသည်။) ပိဏ္ဍူပမံ, ပုဗ္ဗဏ္ဏူပမာ, မာယူပမဥ္စ (ဆဋ္ဌမူ)

၂။ ပစ္စတ္ထိက-သဋ္ဌာယတနသံယုတ်၊ အာသီဝိသောပမသုတ်၊ နှာ-၃၈၃။

၃။ ဘာရ-ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်၊ ဘာရသုတ်၊ နှာ-၂၁။

၄။ ခါဒက-ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်၊ ခဇ္ဇနီယသုတ်၊ နှာ-၇၂-၃။

၅။ အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အနတ္တ
၆။ ဝဓက, သင်္ခတ
} ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်၊ ယမကသုတ်၊ နှာ-၈၉-၉၄။

http://www.dhammadownload.com

တောသားသမင်၊ မောဟိုက်သွင်သို့၊ ဝိညာဉ်ဇီဝ၊ သတ္တဆိတ်ညံ့၊ ပဋ္ဌကံကို၊ အဟံ့မမ၊ ထင်မှားရအောင်၊ မျှားလူဘောင်ကို၊ ရုပ်ဆောင်လှည့်ပတ်၊ အတွေး ကပ်သည်၊ တံလျှပ်နှင့် ပမာတူ၏။

သခ်ါရ-ဒုက်ပျော်တုံး။ ။သခ်ါရာ၊ ဝိတက် ဝိစာရ၊ ဖဿမှသည်၊ စ၍ရေတွက်၊ နှစ် မဘက်သည့်၊ သခ်ါရက္ခန္ဓာ အပေါင်းတို့သည်။ ကဒလူပမာ၊ အနှစ်တွေ့နိုး၊ အားအန်ကြိုး၍၊ အကျိုးတလျော်က်၊ ထက်အောက် တွင်း ပြင်၊ ရှာသော်လျှင်လည်း၊ တပင်လုံးသာ၊ ကုန်လေပါသည်၊ အကာ လုံးလုံး၊ အနှစ်သုဉ်းသည့်၊ ဒုက်ပျော်တုံးနှင့် ပမာတူကုန်၏။

ဝိညာဏ-မျက်လှည့်။ ။ဝိညာဏ်၊ စက္ခု သောတ၊ ဃာန၊ ဇိဝှါ၊ ကာယာနလုံး၊ လက်ကသုံး၌၊ မှီအုံးခိုနေ၊ လူကိုမွေ့သည့်၊ ခြောက်ထွေ သော ဝိညာဏ်အစုသည်။ မာယူပမာနံ၊ ကျောက်အုင်္ဂဲခဲကို၊ ဖောက်လှဲ ပြုပြင်၊ ရွှေစင်မြသား၊ ပတ္တမြားအယောင်၊ ဟန်ဆောင် ပြုလုပ်အပ်သည့် မျက်လှည့် ရုပ်နှင့် ပမာတူ၏။

ဣတိ၊ ဤသို့။ သာရဒဿိနာ၊ အနှစ်ကို မြင်သိသောပညာရှိသည်။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ရှုအပ် ရှုသင့် ရှုထိုက်၏။

အသုဘရုပ်၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ သညာ သခ်ါရ၊ အနတ္တတည်း။
အနိစ္စဝိညာဏ်၊ ခွဲဝေပြန်၊ ဖန်ဖန်ရှုကုန်ကြ။

အတ္ထသိဒ္ဓိအားဖြင့်ကား—

သခ်ေပနေဝ ပဿန္တော၊ ခန္ဓေဟိ နု ဝိဟညတိ။
ဝိတ္ထာရတော တု ပဿန္တော၊ နာ'သာရေ သာရဒဿိကော [၁]။

သခ်ေပနေဝ၊ အကျဉ်းအားဖြင့်သာလျှင်။ ပဿန္တော၊ ကြည့်ရှုဆင်ခြင် မြင်သောယောဂီကို။ ခန္ဓေဟိ၊ ခန္ဓာငါးပါးတို့သည်။ နု ဝိဟညတိ၊ မနှိပ်စက် အပ်နိုင်။ ဝါ ပဿန္တော၊ ကြည့်ရှုဆင်ခြင် မြင်သောယောဂီသည်။ ခန္ဓေဟိ၊ ခန္ဓာငါးပါးတို့ကြောင့်။ နု ဝိဟညတိ၊ မပင်ပန်း။ ဝိတ္ထာရတော တု၊ အကျယ် အားဖြင့်ကား။ ပဿန္တော၊ ကြည့်ရှုဆင်ခြင် မြင်သောယောဂီသည်။ အသာရေ၊ **အနှစ်မဲ့သော** ခန္ဓာငါးပါး၌။ သာရဒဿိကော၊ အနှစ်ကို ရှုမြင်လေ့ရှိသည်။ နု ဟောတိ၊ မဖြစ်။

အသုဘာနှင့်၊ ဒုက္ခာ'နတ္တ၊ အနိစ္စဟု၊ ရှုသောသူအား၊ ပိုင်းခြားဟာရ၊
စွန့်ထ ဝိပလ်၊ လွန်ရန် ဩဃ၊ ယောဂ မယှဉ်၊ ကင်းကြဉ် အာသဝ၊

၁။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ဌ၊ နှာ ၃၂-နှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ဌ၊ ဒု၊ နှာ-၁၁၀-တို့၌ လာသော စကားရပ်တို့ကို ဂါထာစီထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

ထာက္ကမတည်း၊ ဘိဇ္ဇ, ဗျာပါ၊ သစ္စာ, သီလဗ်၊ လေးရပ် ဂန္ထ၊ ဖျက်ဆီး ရ၏၊ ကာမ, သီလဗ်၊ အတ္ထ, ဒိဋ္ဌ၊ စတုပါဒါန်း၊ မစ္ဆဲလမ်းသည်။ ။ တင်းကျမ်းပြည့်စုံ အကျိုးတည်း။

အဓိပ္ပါယ်ကား— ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ထိုက်သည်အားလျော်စွာ အသုဘ, ဒုက္ခ, အနတ္တ, အနိစ္စ ဟု ရှုသော ယောဂီအား ကာယာနုပဿနာ, ဝေဒနာနုပဿနာ, မွာနုပဿနာ, စိတ္တာနုပဿနာဟူသော သတိပဋ္ဌာန်လေးပါး ဖြစ်၏။ ယင်း သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးတို့သည် အာရုံဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါးတို့၌ ဝိပလ္လာသတရား လေးပါးကို ပယ်နိုင်ရကား အကြောင်းအာဟာရလေးပါး၌ တပ်ခြင်းကို စွန့်၏။ ယင်း အာဟာရလေးပါးကို သိမ်းဆည်း၏။ ယင်း အာဟာရလေးပါး၏ ဖြစ်ခြင်း, ပျက်ခြင်းကို ရှု၏။ ဤသည်လျှင် ပဟာနပရိညာ, ဉာတပရိညာ, တီရဏပရိညာ သုံးပါးတည်း။

ပရိညာသုံးပါးပြီးက ဝိပလ္လာသစသော အကုသိုလ်တရားတို့သည် ပယ်ရှားပျောက်လွင့်ကုန်တော့သည် ဟူလို။

ဝဓကာဒိဝသေနေ'ဝံ၊ ဒဿနံ ယံ မဟပ္ပလံ။
တသ္မာ ပဿေ ဓီရော ခန္ဓေ၊ ဝဓကာဒိဝသေနိ'ဓ [၁]။

ဤ၀၊ ဤသာသနာတော်၌။ ဝဓကာဒိဝသေန၊ သူသတ်ယောကျ်ားနှင့် တူပေသည်တကား စသောအစွမ်းအားဖြင့်။ ဧဝံဒဿနံ၊ ဤသို့ရှုခြင်းသည်။ ယံ ယသ္မာ၊ အကြောင်းကြောင့်။ ဧဝံမဟပ္ပလံ၊ ဤသို့စင် အကျိုးမျာ၏။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဓီရော၊ ပညာရှိသည်။ ခန္ဓေ၊ ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို။ ဝဓကာဒိဝသေန၊ သူသတ်ယောကျ်ားပမာ ရှုခြင်းစသောအစွမ်းအားဖြင့်။ ပဿေ၊ ရှုရာ၏။

ခန္ဓာ ပြီး၏။

၃-အာယတန ၁၂-ပါး

စက္ခု, ရူပါရုံစသော တဆယ့်နှစ်ပါးတို့သည်—

ထွော'ယတန္တိ အာယေ ဝါ၊ တနောန္တိ အာယတမ္ပိ ဝါ။
နေန္တိတိ ဝစနတ္ထေန၊ ဝုတ္တာ အာယတနာနိ'မေ။
အပိစေ'တေ နိဝါသတ္တာ၊ အာကရတ္တာ သမောသရာ။
သဏ္ဌာတိဒေသအတ္ထေန၊ ကာရဏတ္တာ စ ဝုစ္စရေ [၂]။

ဟူသော ဝစနတ္ထကြောင့် အာယတနမည်ကုန်၏။

၁။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ဌ၊ နှာ ၃၃-လာ ဂါထာကို နည်းမှီ စပ်ဆိုသည့်ဂါထာ။

၂။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ဌ၊ နှာ ၄၂-နှင့် ၄၃-လာ စကားပြေကိုမှီ၍ဂါထာစီထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

အာယတနမည်ပုံ။ ။ဧတ္ထ၊ ဤစက္ခု, ရူပစသည်တို့၌။ အာယတန္တိ၊ စိတ်, စေတသိက်တို့သည် မိမိတို့ကိစ္စဖြင့် အားထုတ်ကြကုန်၏။ ဝါ၊ တနည်းကား။ အာယေ၊ ခွန်တုတ်မသွေ လာဖြစ်လေကုန်သော စိတ်, စေတသိက်တို့ကို။ တနောန္တိ၊ ချဲထွင်တတ်ကုန်၏။ ဝါ၊ တနည်းကား။ အာယတံ၊ ရှည်ကြာမြင့်မြဲ သံသရာဆင်းရဲကို။ နေန္တိ၊ ဆောင်တတ် ဖြစ်စေတတ်ကုန်၏။ ဣတိ ဝစနတ္ထေန၊ ဤသို့သော ဝစနတ္ထကြောင့်။ ဣမေ ဓမ္မာ၊ ဤတရားတို့ကို။ အာယတနာနိ၊ အာယတနတို့ဟူ၍။ ဝုတ္တာ၊ ဆိုအပ်ကုန်၏။

အပိစ၊ ဝစနတ္ထမှတပါး ပဒတ္ထတနည်းကား။ ဧတေ၊ ဤစက္ခု, ရူပ စသည်တို့ကို။ နိဝါသတ္တာ၊ စိတ်, စေတသိက်တို့၏ နေရာဖြစ်သောကြောင့်၎င်း။ အာကရတ္တာ၊ ရောပြွမ်းမှီလှုံ အာရုံပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သမောသရာ၊ ပေါင်းဆုံစုဝေးရာ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သဉ္ဇာတိဒေသအတ္ထေန၊ ကောင်းစွာဖြစ်ပွါးရာ အရပ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၎င်း။ ကာရဏတ္တာ စ၊ စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၏ အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ အာယတနာနိ၊ အာယတနတို့ဟူ၍။ ဝုစ္စရေ၊ ဆိုအပ်ကုန်၏။

ဆုံးဖြတ်နည်း ငါးမျိုး

တတ္ထ တာဝတ္ဒတော စေဝ၊ ကမ,သခေ်ပ,ဝိတ္ထာရာ။
ဒဋ္ဌဗ္ဗတော စ ဝိညေယျော၊ ပဉ္ဇဓာ နိစ္ဆယော ဧသော [၁]။

တတ္ထ၊ ထိုအာယတနတို့၌။ တာဝတ္ဒတော စေဝ၊ ထိုမျှ တဆဲ့နှစ်ပါး အပိုင်းအခြား၏ အဖြစ်ဖြင့်၎င်း။ ကမ, သခေ်ပ, ဝိတ္ထာရာ၊ အစဉ်, အကျဉ်း, အကျယ် အားဖြင့်၎င်း။ ဒဋ္ဌဗ္ဗတော စ၊ ရှုအပ်သော အားဖြင့်၎င်း။ ပဉ္ဇဓာ၊ ငါးပါးအပြားရှိသော။ ဧသော နိစ္ဆယော၊ ဤအဆုံးအဖြတ်ကို။ ဝိညေယျော၊ သိအပ်၏။

မယုတ်မလွန် ပိုင်းခြားခြင်း 'တာဝတ္ဒ'အားဖြင့် ဟောကြားပုံ။ ။ထိုငါးပါးတို့တွင် တာဝတ္ဒ အားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ဟန်ကား— ဓမ္မာယတန ဟူ၍ချည်းသာ မဆိုမူ၍ ဆဝိညာဏကာယတို့၏ ဒွါရ, အာရုံကို ပိုင်းခြားသောအားဖြင့် တဆဲ့နှစ်ပါး မယုတ်မလွန် ဟောသည်၊ အနူနာဓိကကိုပင် 'တာဝတ္ဒ'ဆိုသည်။

အစီအစဉ် 'ကမ' အားဖြင့် ဟောကြားပုံ။ ။ကမ အားဖြင့်ကား — အဇ္ဈတ္တိကာယတနခြောက်ပါးတို့တွင်

၁။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ဌ၊နှာ-၄၂ စသည်တို့၌လာသော ဂါထာကိုမှီ၍ ဂါထာစီထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

ထင်ရှားယူလွယ်သည်ကို ရှေးဦး ထားသည်၊ တနည်းလည်း ဒဿနာနုတ္တရိယ[၁], သဝနာနုတ္တရိယ[၂] တို့၏ အကြောင်းဖြစ်၍ ကျေးဇူးမျှဝေသောကြောင့် စက္ခု၊ သောတ နှစ်ပါးကို ရှေးဦးဟောသည်။

တနည်းလည်း၊ မဟာဘုတ်ကို အာရုံပြုသော တရား နည်းပါး သောကြောင့် ကာယကို နောက်ထားသည်။

ငါးပါးလုံး၏ အာရုံကို ယူနိုင်သောကြောင့် မနကို နောက်ဆုံးထားသည်။

စက္ခုစသည်တို့၏ အာရုံဖြစ်သောကြောင့် ရူပစသည်ကို အခြားမဲ့ စပ်ကြား, စပ်ကြားဌ ညှပ်၍ ထားသည်။

တနည်းလည်း၊ "စက္ခုဠ ပဋိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ။ပ။ မနော-ဝိညာဏံ"[၃] ဟူသည်အတိုင်း ဝိညာဏုပ္ပတ္တိကာရဏကို ပိုင်းခြားသောအားဖြင့် ဤအစဉ်ကို ထားသည်။

ဤသို့ဂြိုဟ်ကျမ်းဌကား အဇ္ဈတ္တိကာယတန, ဗာဟိရာယတန နှစ်ပါးကို ပိုင်းခြားခြင်းငှါ အသီး အခြား ထားသည်။

သဓေ်ပ အားဖြင့်— အာယတန တဆဲ့နှစ်ပါးတို့သည် နာမ်, ရုပ် နှစ်ပါးမျှ သာတည်း။

ဝိတ္ထာရအားဖြင့်—

ပစ္စယာ ဂတိ, နိကာယ၊ ဝတ္ထုပ္ပဋိပဒါဟိ စ။
သဗ္ဗပတော သမုဋ္ဌာနာ၊ ဝိသဘာဂါ သဘာဝတော[၄]။

ဘူမိ, စက္ကဝါဠာ ဒီပါ၊ အာလမ္ဗနာ စ ပဂ္ဂလာ။
ဣစ္စာဒိနိ ပဘေဒေန၊ အနန္တာယတနာနိမေ။

၁။ ဒဿနအနုတ္တရိယ၊ မြင်ခြင်းဌ မိမိထက် အလွန်အကဲမရှိ မိမိသာ အမြင့်မြတ်ဆုံးဖြစ်ခြင်း။

၂။ သဝနအနုတ္တရိယ၊ ကြားခြင်းဌ မိမိထက် အလွန်အကဲမရှိ မိမိသာ အမြင့်မြတ်ဆုံးဖြစ်ခြင်း။

၃။ စက္ခုံစ၊ စက္ခုပသာဒ စက္ခုဝတ္ထုကိုဝင်း။ ရူပေ စ၊ ရူပါရုံတို့ကိုဝင်း။ ပဋိစ္စ၊ စဲ့၍။ စက္ခုဝိညာဏံ၊ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ပ။ မနောဝိညာဏံ၊ မနောဝိညာဏ်စိတ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။

ဥပရိပဏ္ဏာသ၊ ဆဆက္ကသုတ်၊ နှာ-၃၂၈။ နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ်၊ ဒုက္ခသုတ်၊ နှာ-၃၀၀-၁။

၄။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ၌၊ နှာ-၄၄ လာ စကားပြေကို ဂါထာစီထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

ပစ္စယာ၊ စက္ခုစသည်တို့၏ သဟဇာတစသော ပစ္စည်းအားဖြင့်၎င်း။ ဂတိနိ-ကာယာ၊ ဒေဝစသောဂတိ, ခတ္တိယ စသော အပေါင်းအားဖြင့်၎င်း။ ဝတ္ထုပ္ပဋိ-ပဒါဟိ စ၊ မနာယတန၏မှီရာဝတ္ထု,သုခစသော ပဋိပဒါတို့ဖြင့်၎င်း။ သရူပတော၊ သရုပ်အားဖြင့်၎င်း။ သမုဋ္ဌာနာ၊ ရူပါယတန စသည်တို့၏ သမုဋ္ဌာန်အားဖြင့်၎င်း။ ဝိသဘာဂါ၊ မတူသော အဘို့အားဖြင့်၎င်း။ သဘာဝတော၊ မျောယတန၏ အထူး ထူးသော သဘောအားဖြင့်၎င်း။ ဘူမိ စက္ကဝါဋ္ဌာ၊ အလုံးစုံတို့၏ဘုံ,စကြာဝဋ္ဌာ အားဖြင့်၎င်း။ ဒီပါ၊ ကျွန်းအားဖြင့်၎င်း။ အာလမ္ဗနာ စ၊ အာရုံအားဖြင့်၎င်း။ ပုဂ္ဂလာ စ၊ ပုဂ္ဂိုလ်အားဖြင့်၎င်း။ ဣစ္စာဒီနံ၊ ဤသို့စသည်တို့၏။ ပဘေဒေန၊ အပြားအားဖြင့်။ ဣမေ ဣမာနိ အာယတနာနိ၊ ဤ အာယတနတို့သည်။ အနန္တာ၊ အဆုံး မရှိကုန်။

ဒဋ္ဌဗ္ဗအားဖြင့်ကား—

သဗ္ဗာနိ အနာဂမနာ၊ အနိဂ္ဂမာ နိရီဟတော။
အဗျာပါရာ စ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ အဇ္ဈတ္တံ ဝါ ဆပါဏကာ။
တထေဝ သုညဂါမောတိ၊ ဗာဟိရာ ဂေါစရာ စုရာ [၁]။

သဗ္ဗာနိ၊ အလုံးစုံသော အာယတနတို့ကို။ အနာဂမနာ၊ အရပ်တပါးက မလာသော အားဖြင့်၎င်း။ အနိဂ္ဂမာ၊ အရပ်တပါး မသွား ချုပ်ပျောက်သော အားဖြင့်၎င်း။ နိရီဟတော၊ ဝိညာဏ် ဖြစ်အောင် အားမထုတ်တတ်သော အား ဖြင့်၎င်း။ အဗျာပါရာ စ၊ မကြောင့်ကြတတ်သော အားဖြင့်၎င်း။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ မှတ်အပ်ကုန်၏။

ဝါ၊ အပေါင်းမှတပါး အစိတ်တနည်းကား။ အဇ္ဈတ္တံ၊ အဇ္ဈတ္တိကာယတန ခြောက်ပါးကို။ ဆပါဏကာဝိယ[၂]၊ "အဟိ,သံသုမာရော,ပက္ခီ,သောန,သိင်္ဂါလ, မက္ကဋ္ဌာ" ဟူသော မြွေ, မိကျောင်း နှင့်, ငှက်ပေါင်း, အိမ်ခွေး, တောခွေး, မျောက်လှောင်-ပိုး ခြောက်ကောင်တို့ကိုကဲ့သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ အစဉ် အတိုင်း ရှုအပ်၏။

တထေဝ၊ ထို့အတူသာလျှင်။ သုညဂါမောတိ[၃]၊ မရှိနေလူ ဥစ္စာဖြူသည့် ရွာ ပျက်ဟူ၍။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ရှုအပ်၏။

၁။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ၎၊ နှာ-၄၄-၄၅-စသည်တို့၌ လာသည့် စကားရပ်များကို မှီ၍ ဂါထာ စီထားသည်။

၂။ ဆပါဏက—သဋ္ဌာယတနဝဂ္ဂသံယုတ်၊ ဆပ္ပါဏကောပမသုတ်၊ နှာ-၄၀၂-၃။

ဆပါဏက=သတ္တဝါခြောက်ကောင်–မြွေ, မိကျောင်း, ငှက်, အိမ်ခွေး, တောခွေး, မျောက်။

၃။ သုညဂါမ—သဋ္ဌာယတနဝဂ္ဂသံယုတ်၊ အာသီဝိသောပမသုတ်၊ နှာ-၃၈၃။

http://www.dhammadownload.com

ဗာဟိရာ၊ ဗာဟိရာယတန ခြောက်ပါးတို့ကို။ ဂေါစရာ၁၊ ပိုးကောင်ခြောက်တို့ ရောက်ပေါက်မြဲနေ အမှိုက်,ရေသွင်,ကောင်းကင်,ရွာတွင်း,သင်းချိုင်း, တောနက် စားကျက်နှင့်တူကုန်၏ ဟူ၍ငင်း။ စုရာ စောရာ၂၊ ရွာကိုဖျက်သည့် လူပျက်သူခိုးတို့ ဟူ၍ငင်း။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ရှုအပ်ကုန်၏။

အာယတန ပြီး၏။

၄-ခေတ် ၁၈-ပါး

ခေတ်မည်ပုံ။ ။စက္ခု, ရူပါရုံ, စက္ခုဝိညာဏ်။ပ။ မနော, ဓမ္မ, မနောဝိညာဏ် အားဖြင့် တဆဲ့ရှစ်ပါးတို့သည်—

ဝိဒဟန္တိ ဝိခာနံ ဝါ၊ တေဟိ ဝါ ဝိဓိယတိ။
ခာရီယန္တိ ထပီယတိ၊ တောသု ဝါတိ ခေတုယော။

ခာရေန္တိ ခေတူ ဝိယ ဝါ၊ သရီရာဝယဝါပိ ဝါ။
နိဇ္ဇီဝမတ္တဋ္ဌေနာပိ၊ ခေတုယောဇ္ဈတိ ဘာသိတာ[၃]။

ဟူသော အနက်ကြောင့် ခေတ်မည်ကုန်၏။

ယာ ဓမ္မဇာတိယော၊ အကြင်တရားသဘောတို့သည်။ ဝိဒဟန္တိ၊ ရွှေကို ပြုတတ် ရွှေကျောက်ခေတ်သို့ ရပ်ရပ်မျှားဖြင့် ဆင်းရဲအင်္ဂါကို စီရင်တတ်ကုန်၏။ ဝါ၊ တနည်းကား။ ဝိခာနံ၊ ဆင်းရဲကို စီရင်ခြင်းမျှသာတည်း။ ဝါ၊ တနည်းကား။ တေဟိ၊ ထိုစက္ခုစသည်တို့ဖြင့်။ ဝိဓိယတိ၊ သတ္တဝါတို့သည် သံသရာဆင်းရဲကို စီရင်အပ်၏။ ဝါ၊ တနည်းကား။ ခာရီယန္တိ၊ သတ္တဝါတို့သည် ဆောင်အပ်ကုန်၏။ ဝါ၊ တနည်းကား။ တောသု၊ ထိုစက္ခုစသည်တို့၌။ ထပီယတိ၊ သံသာရဒုက္ခကို ထားအပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသတ္တိငါးပါးကြောင့်။ ထာ ဓမ္မဇာတိယော၊ ထိုတရားသဘောတို့သည်။ ခေတုယော၊ ခေတ်မည်ကုန်၏။

ဝါ၊ တနည်းကား။ ခာရေန္တိ၊ မိမိသဘောကို ဆောင်တတ်ကုန်၏။ ဝါ၊ တနည်းကား။ ခေတူဝိယ၊ 'ခေဒယျာဝယဝ'ဖြစ်၍ 'သေလာဝယဝ' ဆေးဒါန်းမြင်းသီလာ စသော ကျောက်ခေတ်တို့ အလားတည်း။ ဝါ၊ တနည်းကား။

၁။ ဂေါစရ—သင်္ခေါယတနဝဂ္ဂသံယုတ်၊ ဆပ္ပါဏကောပမသုတ်၊ နှာ-၄၀၂-၃။

၂။ စောရ—သင်္ခေါယတနဝဂ္ဂသံယုတ်၊ အာသီဝိသောပမသုတ်၊ နှာ-၃၀၃။

၃။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ၌၊ နှာ-၂၂-စသည်တို့၌ လာသော ဝစနတ္ထများကို အမှီပြု၍ ဂါထာစီထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

သရီရာဝယဝါ၊ ကိုယ်အတ္တဘော၏ အစိတ်ဓာတ်တို့တည်း။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဓာတုယောဣတိ၊ ဓာတ်တို့ဟူ၍။ ဘာသိတာ၊ မိန့်ဆိုအပ်ကုန်၏။

နိဇ္ဇီဝမတ္တဋ္ဌေနာပိ၊ အသေမျှသာဖြစ်သော အနက်ကြောင့်လည်း။ ဓာတုယောဣတိ၊ ဓာတ်တို့ဟူ၍။ ဘာသိတာ၊ မိန့်ဆိုအပ်ကုန်၏။

ဆုံးဖြတ်ခြင်းငါးပါး

ဓာတူသု ကမ,တာဝတွာ၊ သခ်္ဂါတောပိ စ ပစ္စယာ။
ဒဋ္ဌဗ္ဗတော စ ဝိညေယျော၊ ပဋ္ဌပ္ပကာရနိစ္ဆယော[၁]။

ဓာတူသု၊ ဓာတ်တို့၌။ ကမ, တာဝတွာ၊ ရှေ့နောက် အစဉ်, တဆဲ့ရှစ်ပါး အပိုင်းအခြားအားဖြင့်၎င်း။ သခ်္ဂါတောပိ စ၊ အရေအတွက်အားဖြင့်၎င်း။ ပစ္စယာ၊ ပစ္စည်းအားဖြင့်၎င်း။ ဒဋ္ဌဗ္ဗတော စ၊ ရှုအပ်သောအားဖြင့်၎င်း။ ပဋ္ဌပ္ပကာရနိစ္ဆယော၊ ငါးပါးအပြားရှိသော အဆုံးအဖြတ်ကို။ ဝိညေယျော၊ သိအပ်၏။

အစီအစဉ် 'ကမ'။ ။ထို ငါးပါးတို့တွင် ကမအားဖြင့်—စက္ခု, ရူပ (အဆင်း) သည် အကြောင်း၊ စက္ခုဝိညာဏ်သည် အကျိုး၊ ဤသို့စသည် ဟေတု, ဖလ အစဉ်အတိုင်း ပိုင်းခြား၍ ဒေသနာက္ကမအားဖြင့် ထားတော်မူသည်။ ဤသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၌ကား အဇ္ဈတ္တ,ဗဟိဒ္ဓ၊ အာရုံ,အာရမ္မဏိက၊ နိဿယ, နိဿိတတို့ကို ပိုင်းခြားခွဲပြား၍ အစဉ်ထားသည်။

တာဝတွအားဖြင့်—

အာဘာဓာတ်၊ သုဘဓာတ်၊ အာကာသာနဉ္ဇာယတနဓာတ်။ပ။ နေဝသညာနာသညာယတနဓာတ်၊ သညာဝေဒယိတနိရောဓဓာတ်၊ ကာမ, ဗျာပါဒ, ဝိဟိံသာ, နေက္ခမ္မ, အဗျာပါဒ, အဝိဟိံသာ၊ သုခ, ဒုက္ခ, သောမနဿ, ဒေါမနဿ, ဥပေက္ခာ၊ အဝိဇ္ဇာ၊ အာရမ္ဘ, နိက္ကမ, ပရက္ကမ၊ ဟီန, မဇ္ဈိမ, ပဏီတ၊ ပထဝီ, အာပေါ, တေဇော, ဝါယော၊ အာကာသ, ဝိညာဏ၊ သခ်ံတဓာတ်, အသခ်ံတဓာတ်၊ အနေကဓာတ်, နာနာဓာတ် အစရှိသော ဓာတ်အများ ရှိသေးသော်လည်း ပရမတ္ထဓာတ်တို့သည် ဤဓာတ်တဆဲ့ရှစ်ပါးတို့၌ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ဝင်လေပြီဖြစ်၍ တဆဲ့ရှစ်ပါးသာ ဟောသည်[၂]။

ဤစကားသည် မှန်၏။ အာဘာဓာတ်ဟူသည် ရူပဓာတ် (အဆင်းအရောင်) ပင်။ သုဘဓာတ်ဟူသည် သုဘနိမိတ်ဖြစ်၍ ရူပါရုံ စသည်နှင့် စပ်၏။ တနည်း

၁။ သမ္မော၊ ၎၊ နှာ-၇၂။ ၂။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ၎၊ နှာ-၇၃-၇၄-တို့၌ ရှုပါ။

http://www.dhammadownload.com

လည်း – ကုသလဝိပါက်၏ အာရုံဖြစ်၍ ရူပဓာတ် စသည်ပင်ဖြစ်၏။ သညာ-ဝေဒယိတနိဇ္ဈောဓာတ်ကား ပရမတ္ထသဘောအားဖြင့် မရှိ။ ကာမဘဝိုသံယုတ္တ-ဝိတက်သည်၊ ဝါ-ကာမဘူမိက အဋ္ဌာရသဓာတ်သည် ကာမဓာတ် မည်၏။ "နေက္ခမ္မဓာတု ဓမ္မဓာတု ဝေ၊ မနောဝိညာဏဓာတုပိ ဝါ"[၁]။ အကုသိုလ်သည် ဟိန၊ ကြွင်းလောကီသည် မဇ္ဈိမ၊ လောကုတ္တရာသည် ပဏီတဓာတ် မည်၏။ ဝါ၊ အယုတ်, အလတ်, အမြတ် ဖြစ်သော အဋ္ဌာရသဓာတ်သည် ဟိန, မဇ္ဈိမ, ပဏီတဓာတ် မည်၏။ အဋ္ဌာရသဓာတုပဘေဒသည် အနေကဓာတု နာနာဓာတုလောက မည်၏။ ဤသို့ ဝင်သတည်း။

တနည်းလည်း—

ဝိညာဏော ဇီဝသညီနံ၊ နေကတံ ဟေတုဝုတ္တိတံ။
ဒဿေတွာ တံ သမ္မဟန္တုံ၊ အဋ္ဌာရသေဝ ဒေသိတာ[၂]။

ဝိညာဏော၊ ဝိညာဏ်၌၊ ဇီဝသညီနံ၊ အသက်ဟု ထင်မှားကုန်သော ဝေနေယျတို့အား။ နေကတံ၊ ဝိညာဏဓာတ် ခုနစ်ပါးဖြစ်၍ ဝိညာဏ်မျိုးသည့်အဖြစ်ကိုဝင်း။ ဟေတု ဝုတ္တိတံ၊ စက္ခု,ရူပစသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်၍ ဝိညာဏ်မြဲသည့်အဖြစ်ကိုဝင်း။ ဒဿေတွာ၊ ပြ၍။ တံ၊ ထိုဇီဝသညာကို။ သမ္မဟန္တုံ၊ ပယ်နုတ် ခွါလှစ် စွန့်ပစ်ခြင်းငှါ။ အဋ္ဌာရသေဝ၊ ၁၈-ပါးတို့ကိုသာလျှင်။ ဒေသိတာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်၏။

တနည်းလည်း—ဝေနေယျဇ္ဈာသယအားဖြင့် တဆဲ့ရှစ်ပါး မယုတ်မလွန် ဟော်တော်မူသည် ?။

ယထာ ယထာ ဟိ ဝေနေယျ—ဟဒယေ ဝိဂတော တမော။
တထာ တထေဝ သဒ္ဓမ္မံ၊ ဘာသိ သခေ်ပ,ဝိတ္ထတော။

ဟိသစ္စံ၊ မှန်၏။ယထာ ယထာ၊ အကြင်အကြင်အခြင်းအရာဖြင့်။ သဒ္ဓမ္မေ၊ သူတော်ကောင်း တရားကို။ ဘာသိတေ၊ ဟောတော်မူအပ်သည်ရှိသော်။ ဝေနေယျ ဟဒယေ၊ ဗောဓနေယျ သတ္တဝါ၏ နှလုံး၌။ တမော၊ အဝိဇ္ဇာအမိုက်သည်။ ဝိဂတော၊ ကင်းပျောက်၏။ တထာ တထာဝေ၊ ထိုထိုအခြင်းအရာဖြင့်

၁။ ဓမ္မဓာတုဝေ၊ ဓမ္မဓာတ်သည်သာလျှင်။ နေက္ခမ္မဓာတု၊ နေက္ခမ္မဓာတ်မည်၏။ ဝါ၊ တနည်းကား။ မနောဝိညာဏဓာတုပိ၊ ကုသိုလ်မနောဝိညာဏဓာတ်သည်လည်း။ နေက္ခမ္မ-ဓာတု၊ နေက္ခမ္မဓာတ်မည်၏။

၂။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ၌၊ နှာ-၇၄-စသည်၌ လာသည်ကို ဂ၊ထာစီထားသည်။

၃။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ။၌။ နှာ-၇၄-စသည်၌ ရှုပါ။

http://www.dhammadownload.com

သာလျှင်။ သခေ်ပ,ဝိတ္ထတော၊ အကျဉ်းအကျယ်အားဖြင့်။ သဒ္ဓမ္မံ၊ သူတော်ကောင်းတရားကို။ အဘာသိ၊ ဟောတော်မူပြီ။ ။အဋ္ဌကထာ သံခိပ်[၁]။

သခ်ျာအားဖြင့်ကား—

စက္ခု, သောတ, ရူပ, သဒ္ဒ-စသည်သည် ဇာတ်အားဖြင့် တပါးစီတည်း။

စက္ခုဝိညာဏ်-စသည်သည် နှစ်ပါးစီတည်း။

ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်, မနောဓာတ်တို့သည် သုံးပါးစီတည်း။

ဓမ္မဓာတ်သည် နှစ်ဆယ်တည်း။

မနောဝိညာဏဓာတ်သည် ခုနစ်ဆဲ့ခြောက်ပါးတည်း။

ပစ္စယအားဖြင့်ကား—

စက္ခုဓာတ်သည် စက္ခုဝိညာဏ်အား နိဿယ, ပုရေဇာတ, ဣန္ဒြိယ, ဝိပ္ပယုတ္တ, အတ္ထိ, အဝိဂတ ပစ္စယသတ္တိ ခြောက်ပါးဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ အချိုသော ဓမ္မဓာတ်, မနောဝိညာဏဓာတ်တို့အား အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိစသည်ဖြင့်လည်း ကျေးဇူးပြုသေး၏။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ရသမျှ ပစ္စယသတ္တိကို ရှာလေ၊ ပဋ္ဌာန်းကျေလျှင်မခဲ။

ဤမှတပါးလည်း စက္ခု, ရူပ, အာလောက, မနသိကာရ လေးပါးသည် စက္ခုဝိညာဏ်အား ကျေးဇူးပြုသေး၏။

သောတ, သဒ္ဒ, ဝိဝရ, မနသိကာရ လေးပါးသည် သောတဝိညာဏ်အား ကျေးဇူးပြုသေး၏။

ထို့အတူ ဝါယု ထည့်၍ လေးပါးသည် ဃာနဝိညာဏ်အား ကျေးဇူးပြုသေး၏။

အာပ ထည့်၍ လေးပါးသည် ဇိဝှါဝိညာဏ်အား ကျေးဇူးပြုသေး၏။

ပထဝီ ထည့်၍ လေးပါးသည် ကာယဝိညာဏ်အား ကျေးဇူးပြုသေး၏။

ဘဝင်စိတ်, ဓမ္မာရုံ, မနသိကာရ သုံးပါးသည် မနောဝိညာဏ်အား သင့်လျော်သော ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသေး၏။

ဒဋ္ဌဗ္ဗအားဖြင့်ကား—

ဒဋ္ဌဗ္ဗာ သခ်တာ ပုဗ္ဗာ-ပရန္တေသု ဝိဝိတ္တတော။
သုဘ,ဒ္ဓုဝ, သုခတ္တတ္ထ-သုညတော ဟေတုဝုတ္တိတော။
စက္ခာဒီ ဘေရီ, အာဒါသ-တိလာ'ဧရုရဏီ ယထာ။
ဒဏ္ဍာဒီ ဓိယ ရူပါဒီ၊ စိတ္တံ သဒ္ဒါဒယော ယထာ[၂]။

၁-၂။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ၄၊ နှာ-၇၅။

http://www.dhammadownload.com

သခ်တဓာတ်တို့ကို သာမညအားဖြင့် ရှုပုံ။ ။သခ်တာ၊ သခ်တဓာတ်တို့ကို။ ပုဗ္ဗာ'ပရန္တေသု၊ ဥပါဒ်မှရှေ့ ဘင်မှ နောက် အစွန်းနှစ်ဘက်တို့၌။ ဝိဝိတ္တတော၊ ကင်းဆိတ် ကွယ်ဘိ မရှိ လုံးလုံး သုဉ်းသောအားဖြင့်၎င်း။ သုဘဒ္ဓုဝ သုခတ္တတ္တ သုညတော၊ တင့်တယ် မြဲစွာ ချမ်းသာ စိုးရသောအဖြစ်, ဆိတ်သောအားဖြင့်၎င်း။ ဟေတုဝုတ္တိတော၊ အကြောင်းရှိမှ ဖြစ်ရသောအားဖြင့်၎င်း။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ရှုအပ်ကုန်၏။

သခ်တဓာတ်တို့ကို ဝိသေသအားဖြင့် ရှုပုံ။ ။စက္ခာဒီ၊ စက္ခုဓာတ်စသည်တို့ကို။ ဘေရီ, အာဒါသ, တိလ, အဓေ-ရဏီယထာ၊ စည်ကြီး, မှန်ပြင်, နှမ်းသွင်, ပွတ်ခုံတို့ကိုကဲ့သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ရှုအပ်ကုန်၏။

ရူပါဒီ၊ရူပဓာတ်(အဆင်း)စသည်တို့ကို။ဒဏ္ဍာဒီဝိယ၊ စည်လက်ခတ်, မျက်နှာ, ကျည်ပွေ့, ပွတ်ကျေတို့ကိုကဲ့သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ရှုအပ်ကုန်၏။

စိတ္တံ၊ ပဉ္ဇဝိညာဏဓာတ်ငါးပါးကို။ သဒ္ဒါဒယော ယထာ၊ စည်သံ, မျက်နှာ ရိပ်, ဆီ, မီးတို့ကိုကဲ့သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ရှုအပ်၏။ (ကြံဥပမာလည်း နှမ်းနှင့် နည်းတူ)။

သင်္ဂဟကဗျာ

မနောဓာတ်စသည်၌ ရှုပုံ။ ။မနောဓာတ်ကား၊ ယင်းငါးပါး၏၊ ရှေ့သွား နောက်လိုက်၊ ဓမ္မဌ်မှာ၊ ဝေဒနာ ကား၊ မြားငြောင့်, တံကျင်၊ သညာ, သခ်ါရ၊ အာတုရ[၁] တည်း။ ။ တနည်းမှတ်ရှင်၊ ပုထုဇဉ်တို့၊ သညာဟူက၊ ရိတ္တမုဋ္ဌိ[၂]၊ မိဂအသွင်[၃]၊ သခ်ါရမူ၊ မီးကျီးပူ၌၊ ပစ်သူမယွင်း၊ မင်းချင်းလိုက်ထ၊ စောရတူလွှေ၊ ဆိပ်စေ့ပမာ၊ ရှပ်မှာထက်မြက်၊ သင်တုန်းစက်တည်း၊ ငြိမ်သက်ခေမ၊ အမတမှန်၊ နိဗ္ဗာန်ကိုရှု၊ ဝိညာဏ်မနော၊ တောမျောက်, မြင်းညစ်၊ မြှောက်ပစ်တုတ်နှယ်၊ ကခြေသယ်သို့။ ။ဉာဏ်ဝယ်ထင်အောင် ရှုရမည်[၄]။

ဓာတ် ပြီး၏။

၁။ နာကျင်ခြင်း(ဇောဂါနှိပ်စက်ခံရသူ)။

၂။ ရိတ္တမုဋ္ဌိ=ရိတ္တ=အချည်းနှီးသော+မုဋ္ဌိ=လက်ဆုပ်။

၃။ မိဂ=ဝနမိဂ=တောသမင်။

၄။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ၎၊ နှာ-၇၆-၇၇-တို့၌လာသည်ကို ကဗျာဖြင့် စီထားသည်။ ၎င်း၌ အကျယ် ရှု။

http://www.dhammadownload.com

၅-သစ္စာ ၄-ပါး

အရိယသစ္စာမည်ပုံ။ ။ဒုက္ခ, သမုဒယ, နိရောဓ, မဂ္ဂလေးပါးတို့သည်—

ဒုက္ခံ ကုစ္ဆိတ တုစ္ဆတ္ထာ၊ သံယောဂေ ဒုက္ခဝုတ္ထိယာ။
သမူဒယော ကာရဏတ္ထာ၊ နိရောဓော နေ'တ္ထ စာရကော။

နိရုဇ္ဈတိ ဝါ ဧတေန၊ မဂ္ဂေါ မာရဏဂန္ဆုတာ။
အရိယာနံ ဗုဒ္ဓဿ ဝါ၊ သစ္စာနိ အရိယဟေတု ဝါ။
တထာနိ ဝါ သစ္စာနီတိ၊ အရိယသစ္စာနိ ဝုစ္စရေ[၁]။

ဟူသော ဝစနတ္ထကြောင့် အရိယသစ္စာ မည်ကုန်၏။

ဒုက္ခ။ ။ကုစ္ဆိတ တုစ္ဆတ္ထာ၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်ကြီး အချည်းနှီးအဖြစ်ကြောင့်။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခမည်၏။

သမုဒယ။ ။သံယောဂေ၊ အဝိဇ္ဇာစသော တပါးအကြောင်းနှင့် ပေါင်းယှဉ်မိလတ်သော်။ ဒုက္ခဝုတ္ထိယာ၊ ဒုက္ခသစ္စာဖြစ်ခြင်း၏။ ကာရဏတ္ထာ၊ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့်။ သမုဒယော၊ သမုဒယ မည်၏။

နိရောဓ။ ။တ္ထေ၊ ဤနိဗ္ဗာန်၌။ ဝါ၊ ဤနိဗ္ဗာန်ကို။ သမဓိဂတေ၊ ကောင်းစွာရအပ် ရောက်အပ်သည်ရှိသော်။ စာရကော၊ သံသရာ၌ဖြစ်တတ်သော ဒုက္ခဟူသော ရောဓသည်။ နှ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ နိရောဓော၊ နိရောဓ မည်၏။

ဝါ၊ တနည်းကား။ ဧတေန၊ ဤနိဗ္ဗာန်ဖြင့်။ ဝါ၊ ဤနိဗ္ဗာန်ကြောင့်။ နိရုဇ္ဈတိ၊ ဒုက္ခချုပ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ နိရောဓော၊ နိရောဓ မည်၏။

မဂ္ဂ။ ။မာရဏဂန္ဆုတာ မာရဏဂန္ဆုတာယ၊ ကိလေသာကို ဖြူခါသတ်လျက် နိဗ္ဗာန်သို့သွားတတ်သည့်အဖြစ်ကြောင့်။ မဂ္ဂေါ၊ မဂ္ဂ မည်၏။

အရိယာနံ၊ အရိယာတို့၏။ သစ္စာနိ၊ သိအပ်သောသစ္စာတို့တည်း။ ဝါ၊ တနည်းကား။ ဗုဒ္ဓဿ၊ ဘုရားရှင်၏။ သစ္စာနိ၊ ဟောအပ်သောသစ္စာတို့တည်း။ ဝါ၊ တနည်းကား။ အရိယဟေတူ၊ အရိယာဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော။ သစ္စာနိ၊ သစ္စာတို့တည်း။ ဝါ၊ တနည်းကား။ တထာနိ၊ မှန်ကန်ကုန်သော။ သစ္စာနိ၊ မချွတ်မယွင်းသော တရားတို့တည်း။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ အရိယသစ္စာနိ၊ အရိယသစ္စာတို့ဟူ၍။ ဝုစ္စရေ၊ ဆိုအပ်ကုန်၏။

၁။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ၄၂ နှာ-၇၈-၇၉ လာ စကားပြေများကို ဂါထာစီထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဆုံးဖြတ်ခြင်း ၁၄-ချက်။ ။ထိုသစ္စာလေးပါးတို့ကို—

ဝိဘာဂါ လက္ခဏာဒီဟိ၊ အတ္ထ'တ္ထုဒ္ဓါရတောပိ စ။
တာဝတ္ဆတော စ ကမတော၊ ဇာတျာဒိနိစ္ဆယာပိ စ။

ဉဏကိစ္စာ'နွှောဘေဒေါ'ပ-မာတော စတုက္ကသုညတော။
ကေဓာဒီဟိ သဘာဂ၊ ဝိသဘာဂါ စ နိစ္ဆယော[၁]။

ဤတဆယ့်လေးပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ဆုံးဖြတ်အပ်ကုန်၏။

ဝိဘာဂါ၊ သစ္စာအနက် ဆယ့်ခြောက်ချက်ကို ပြက်ပြက်ထင်လင်း ဝေဖန်ခြင်းဖြင့်ရင်း။

လက္ခဏာဒီဟိ၊ လက္ခဏာစသည်တို့ဖြင့်ရင်း။

အတ္ထ'တ္ထုဒ္ဓါရတောပိ စ၊ အတ္ထအတ္ထုဒ္ဓါရအားဖြင့်ရင်း။

တာဝတ္ဆတော စ၊ တာဝတ္ဆအားဖြင့်ရင်း။

ကမတော စ၊ အစဉ်အားဖြင့်ရင်း။

ဇာတျာဒိနိစ္ဆယာပိ စ၊ ဇာတိစသည်တို့ကို ဆုံးဖြတ်သောအားဖြင့်ရင်း။

ဉဏကိစ္စာ၊ သစ္စာဉဏ်၏ကိစ္စအားဖြင့်ရင်း။

အနွှောဘေဒါ၊ အနွှောဂတဘေဒအားဖြင့်ရင်း။

ဥပမာတော၊ ဥပမာအားဖြင့်ရင်း။

စတုက္ကသုညတော၊ စတုက္ကသုညအားဖြင့်ရင်း။

ကေဓာဒီဟိ၊ ကေဝိဓစသည်တို့ဖြင့်ရင်း။

သဘာဂ,ဝိသဘာဂါ စ၊ သဘောတူ,မတူအားဖြင့်ရင်း။ နိစ္ဆယော၊ တဆယ့်လေးပါးသော အဆုံးအဖြတ်ကို။ ဉတမ္ဗော၊ သိအပ်၏။

သစ္စာအနက်-၁၆။ ။ထိုတဆယ့်လေးပါးတို့တွင် **ဝိဘာဂအားဖြင့်**—

ဒုက္ခသစ္စာ၏ ပီဋ္ဌနဋ္ဌ, သင်္ခတဋ္ဌ, သန္တာပဋ္ဌ, ဝိပရိဏာမဋ္ဌ လေးနက်။

သမုဒယသစ္စာ၏ အာယူဟနဋ္ဌ,နိဒါနဋ္ဌ,သံယောဂဋ္ဌ,ပလိဗောဓဋ္ဌ လေးနက်။

နိရောဓသစ္စာ၏ နိဿရဏဋ္ဌ,ဝိဝေကဋ္ဌ,အသင်္ခတဋ္ဌ,အမတဋ္ဌ လေးနက်။

မဂ္ဂသစ္စာ၏ နိယျာနဋ္ဌ, ဟေတုဋ္ဌ, ဒဿနဋ္ဌ, အာဓိပတေယျဋ္ဌ လေးနက်။ ဤသည်လျှင် သစ္စာအနက် ဆယ့်ခြောက်ချက်တည်း။

၁။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ဋ္ဌ၊ ၇၈-လာ ဂါထာများကို တမျိုးချုံး၍စီထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

အာဝိဘဝနာကာရ ဖြစ်ပုံများ။ ။တ္ထေ စ ဒုက္ခဿ ပီဋ္ဌနဋ္ဌော သရသေန အာဝိဘဝနာကာရော၊ ဣတရေ ယထာက္ကမံ သမုဒယ,မဂ္ဂ,နိရောဓ ဒဿနေန။ သမုဒယာဒီနံ အာယူဟနဋ္ဌော သရသေန၊ ဣတရေ ဒုက္ခ,နိရောဓ,မဂ္ဂဒဿနေန။ နိဿရဏဋ္ဌော သဘာဝေန၊ ဣတရေ သမုဒယ,မဂ္ဂ,ဒုက္ခဒဿနေန။ နိယျာနဋ္ဌော သဘာဝေန၊ ဣတရေ သမုဒယ, နိရောဓ, ဒုက္ခဒဿနေန အာဝိဘဝနာကာရာ။ မူလဋီကာ၊ (နှာ၊ ၅၀[၁])။

ဒုက္ခသစ္စာ။ ။စ၊ ဆက်ဦးအံ့။ ဧတ္ထ၊ ဤလေးနက် လေးနက်တို့တွင်။ ဒုက္ခဿ၊ ဒုက္ခသစ္စာ၏။ပီဋ္ဌနဋ္ဌော၊နှိပ်စက်တတ်သည့်အဖြစ်သည်။သရသေန၊ မထောက်မဆ တိုက်ရိုက်ရသော မိမိသဘောအားဖြင့်။ အာဝိဘဝနာကာရော၊ ထင်ရှားဖြစ်သော အခြင်းအရာတည်း။ ဣတရေ၊ ပြုပြုင်အပ်, ပူပန်စေတတ်, ဖောက်ပြန်တတ်သည့်အဖြစ် သုံးပါးတို့သည်။ ယထာက္ကမံ၊ အစဉ်အတိုင်း။ သမုဒယ, မဂ္ဂ, နိရောဓဒဿနေန၊ သမုဒယ,နိရောဓ,မဂ္ဂ သစ္စာသုံးပါးကို မြော်မြင်ထောက်ဆသဖြင့်။ အာဝိဘဝနာကာရာ၊ ထင်စွာဖြစ်လာသော အခြင်းအရာတို့တည်း။

သမုဒယသစ္စာ။ ။သမုဒယာဒီနံ၊ သမုဒယသစ္စာ စသော သုံးပါးတို့၏။အာယူဟနဋ္ဌော၊ အားထုတ်သဲ့ယူခြင်းသဘောသည်။ သရသေန၊ မိမိသဘောအားဖြင့်။အာဝိဘဝနာကာရော၊ ထင်ရှားဖြစ်သော အခြင်းအရာတည်း။ ဣတရေ၊ အကြောင်း,ယှဉ်စေတတ်,နှောင့်ရှက်တတ်သည့်အဖြစ် သုံးပါးတို့သည်။ ဒုက္ခ, နိရောဓ, မဂ္ဂဒဿနေန၊ ဒုက္ခ, နိရောဓ, မဂ္ဂသစ္စာ သုံးပါးတို့ကို မြော်မြင်ထောက်ဆသဖြင့်။အာဝိဘဝနာကာရာ၊ထင်ရှားဖြစ်သောအခြင်းအရာတို့တည်း။

နိရောဓသစ္စာ။ ။နိဿရဏဋ္ဌော၊ ထွက်မြောက်ခြင်း သဘောသည်။ သဘာဝေန၊ မိမိသဘောဖြင့်။ အာဝိဘဝနာကာရော၊ ထင်ရှားဖြစ်သော အခြင်းအရာတည်း။ ဣတရေ၊ ဆိတ်ငြိမ်,မပြုပြင်အပ်, မသေတတ်သည်၏အဖြစ် သုံးပါးတို့သည်။ သမုဒယ, မဂ္ဂ, ဒုက္ခဒဿနေန၊ သမုဒယ, မဂ္ဂ, ဒုက္ခသစ္စာတို့ကို မြော်မြင်ထောက်ဆသဖြင့်။ အာဝိဘဝနာကာရာ၊ ထင်ရှားဖြစ်သော အခြင်းအရာတို့တည်း။

မဂ္ဂသစ္စာ။ ။နိယျာနဋ္ဌော၊ ထုတ်ဆောင်ခြင်းသဘောသည်။ သဘာဝေန၊ မိမိသဘောဖြင့်။ အာဝိဘဝနာကာရော၊ ထင်ရှားဖြစ်သော အခြင်းအရာတည်း။ ဣတရေ၊ အကြောင်း, မြင်ခြင်း, ကြီးစိုးခြင်းသဘော

၁။ မူလဋီကာဆဋ္ဌသံဂါယနာမူနှင့် သဒ္ဒါနေအားဖြင့် များစွာကွဲသော်လည်း ဆရာတော်ကြီး၏ မူအနေဖြင့်လည်း ရှိသင့် (လေးစားသင့်) သောကြောင့် မူအတိုင်းထားသည်။ (ထို့ပြင် ဋီကာမှ လိုရာစကားတို့ကိုသာ ထုတ်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်)

http://www.dhammadownload.com

သုံးပါးတို့သည်။ သမုဒယ,နိရောဓ,ဒုက္ခဒဿနေန၊ သမုဒယ, နိရောဓ, ဒုက္ခသစ္စာတို့ကို မြော်မြင်ထောက်ဆသဖြင့်။ အာဝိဘဝနာကာရာ၊ ထင်ရှားဖြစ်သော အခြင်းအရာတို့တည်း။

သစ္စာလေးပါးတို့၏ လက္ခဏ,ရသ,ပစ္စုပဋ္ဌာန်

လက္ခဏာဒီ အားဖြင့်ကား—

ဗာဓနံ ပဘဝေါ သန္တီ၊ နိယျာနံ လက္ခဏံ ထဝါ။
ပဝတ္တိ ပဝတ္တကဥ္ဇ၊ နိဝတ္တိ စ နိဝတ္တကံ။

အထ ဝါ သခ်တံ တဏှာ၊ အသခ်တဥ္ဇ ဒဿနံ။
ရသော တာပါ'နုစ္ဆေဒကာ'-စ္စုတိ ကွေသပ္ပဟာယနံ။

ပစ္စုပဋ္ဌာနံ ပဝတ္တိ၊ ပလိဗောဓာနိမိတ္တကံ။
ဝုဋ္ဌာနမီတိ သစ္စာနံ၊ စတုန္နမ္ပိ ယထာက္ကမံ[၁]။

လက္ခဏာ။ ။ဗာဓနံ၊ နှိပ်စက်ခြင်းသည်ဝင်း။ ပဘဝေါ၊ ဖြစ်ကြောင်းအမှန်သည်ဝင်း။ သန္တီ၊ ငြိမ်သက်ခြင်းသည်ဝင်း။ နိယျာနံ၊ ထုတ်ဆောင်ခြင်းသည်ဝင်း။ စတုန္နမ္ပိ သစ္စာနံ၊ လေးပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော သစ္စာတို့၏။ ယထာက္ကမံ၊ အစဉ်အတိုင်း။ လက္ခဏံ၊ မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာပေတည်း။

အထဝါ၊ တနည်းကား။ ပဝတ္တိ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်ဝင်း။ ပဝတ္တကဥ္ဇ၊ ဖြစ်စေခြင်းသည်ဝင်း။ နိဝတ္တိ စ၊ ဆုတ်နစ်ခြင်းသည်ဝင်း။ နိဝတ္တကံ၊ ဆုတ်နစ်စေခြင်းသည်ဝင်း။ စတုန္နမ္ပိ သစ္စာနံ၊ လေးပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော သစ္စာတို့၏။ ယထာက္ကမံ၊ အစဉ်အတိုင်း။ လက္ခဏံ၊ မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာပေတည်း။

အထဝါ၊ တနည်းကား။ သခ်တံ၊ ပြုပြင်အပ်ခြင်းသည်ဝင်း။ တဏှာ၊ ပူပန်တပ်မက်ခြင်းသည်ဝင်း။ အသခ်တဥ္ဇ၊ မပြုမပြင်အပ်ခြင်းသည်ဝင်း။ ဒဿနံ၊ နိဗ္ဗာန်ကို မြင်ခြင်းသည်ဝင်း။ စတုန္နမ္ပိ သစ္စာနံ၊ လေးပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော သစ္စာတို့၏။ ယထာက္ကမံ၊ အစဉ်အတိုင်း။ လက္ခဏံ၊ မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာပေတည်း။

ရသ=ကိစ္စ။ ။တာပေါ=သန္တာပနံ၊ ပြင်းထန်စွာ ပူပန်စေခြင်းသည်ဝင်း။ အနုစ္ဆေဒကော၊ ဒုက္ခအစဉ်ကို မပြတ်စေတတ်ခြင်းသည်ဝင်း။ အစ္စုတိ၊ မလျောမရှေ့ မစုတေ့ခြင်းသည်ဝင်း။ ကွေသပ္ပဟာယနံ၊ ကိလေသာကို

၁။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ၌၊နှာ-၇၉ ၌လာသော စကားပြေကို ဂါထာစီထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

ပယ်ခြင်းသည်ငှင်း။ စတုနှုမ္ပိ သစ္စာနံ၊ လေးပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော သစ္စာတို့၏။ ယထာက္ကမံ၊ အစဉ်အတိုင်း။ ရသော၊ ကိစ္စမည်၏။

ပစ္စုပဋ္ဌာန်။ ။ပဝတ္တိ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်ငှင်း။ ပလိဗောဓော၊ နှောင့်ရှက်ခြင်းသည်ငှင်း။ အနိမိတ္တကံ၊ လုံးလုံးလျောင်းလျောင်း ပေါင်း၍ တည်ဟန် သဏ္ဌာန် အကောင်အထည်ဟူသော သခ်ါရနိမိတ် ကင်းဆိတ်ခြင်းသည်ငှင်း။ ဝုဋ္ဌာနံ၊ ဗာဟိရ'ဇ္ဈတ္တဖြစ်သော နိမိတ္တ,ပဝတ္တနှစ်ပါးမှ ထမြောက်ခြင်းသည်ငှင်း။ ဣတိဣဒံ၊ ဤသည်ကား။ စတုနှုမ္ပိ သစ္စာနံ၊ လေးပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော သစ္စာတို့၏။ ယထာက္ကမံ၊ အစဉ်အတိုင်း။ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့ ဉာဏ်အား ထင်ရှားသော အခြင်းအရာမည်၏။

အတ္ထ အားဖြင့်ကား—

မီး၏ ဥဏှတ္တလက္ခဏာကဲ့သို့ငှင်း, လောက၏ ဇရာ,မရဏစသော ပကတိသဘောကဲ့သို့ငှင်း, မဖောက်မပြန် ဟုတ်မှန်မြဲစွာ အရိယာတို့၏ ကျက်စားရာ ဗာဓန, ပဘဝ, သန္တိ, နိယျာန အခြင်းအရာအားဖြင့် ပညာစက္ခုဖြင့် ရှုအပ်သော သဘောသည် "သစ္စဋ္ဌ"မည်၏။

တနည်းလည်း—

နာဗာဓကံ ယတော ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခာ အညံ န ဗာဓကံ။
ဗာဓကတ္တနိယာမေန၊ တတော သစ္စ'မိဒံ မတံ။

တံ ဝိနာ နာ'ညတော ဒုက္ခံ၊ န ဟောတိ န စ တံ တတော။
ဒုက္ခဟေတုနိယာမေန၊ ဣတိ သစ္စံ ဝိသတ္တိကာ။

နာ'ညာ နိဗ္ဗာနတော သန္တိ၊ သန္တံ န စ န တံ ယတော။
သန္တဘာဝနိယာမေန၊ တတော သစ္စမိဒံ မတံ။

မဂ္ဂါ အညံ န နိယျာနံ၊ အနိယျာနော န စာပိ သော။
တစ္ဆနိယျာနဘာဝတ္တာ၊ ဣတိ သော သစ္စသမ္မတော။

ဣတိ တစ္ဆာဝိပလ္လာသ၊ ဘူတဘာဝံ စတူသုပိ။
ဒုက္ခာဒီသုဝိသေသေန၊ "သစ္စဋ္ဌ"အာဟု ပဏ္ဍိတာ။

(သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ၎၊ နှာ-၈၀။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ၎၊ ဒု၊ နှာ-၁၂၇။)

ဒုက္ခသစ္စာ။ ။ယတော၊ အကြင်ကြောင့်။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခသည်။ န အဗာဓကံ၊ မနှိပ်စက်တတ်သည်မဟုတ်။ ဒုက္ခာ၊ ဒုက္ခမှ။ အညံ၊ တပါးသော တရားသည်။ န ဗာဓကံ၊ နှိပ်စက်တတ်သည် မရှိ။ တတော၊ ထို့ကြောင့်။ ဗာဓကတ္တနိယာမေန၊ ဒုက္ခသည်သာလျှင် နှိပ်စက်တတ်သည်သာလျှင်ဟု-နှစ်ပါး

http://www.dhammadownload.com

သော အခြင်းအရာဖြင့် နှိပ်စက်တတ်သောအဖြစ်၏ မြဲခြင်းကြောင့်။ ဣဒံ၊ ဤဒုက္ခကို။ သစ္စံ၊ သစ္စာဟူ၍။ မတံ၊ သိအပ်၏။

သမုဒယသစ္စာ။ ။တံ၊ ထိုတဏှာကို။ ဝိနာ၊ ကြဉ်၍။ အညတော၊ တပါး သောတရားကြောင့်။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခသည်။ နဟောတိ၊ မဖြစ်။ တံ၊ ထိုဒုက္ခသည်။ တတော၊ ထိုတဏှာကြောင့်။ နစနဟောတိ၊ မဖြစ်သည်လည်း မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒုက္ခဟေတုနိယာမေန၊ ဒုက္ခ၏ အကြောင်းမြဲသောကြောင့်။ ဝိသတ္တိကာ၊ အထူးထူးသောအာရုံ၌ ငြိကပ်တတ်သော တဏှာသည်။ သစ္စံ၊ သစ္စာမည်၏။

နိရောဓသစ္စာ။ ။ယတော၊ အကြောင်ကြောင့်။ နိဗ္ဗာနတော၊ နိဗ္ဗာန်မှ။ အညာ၊ တပါးသော။ သန္တိ၊ ငြိမ်သက်ခြင်းသည်။ နာ၊ မရှိ။ တံနိဗ္ဗာနံ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်သည်။ နစနသန္တံ၊ မငြိမ်သက်သည်လည်း မဟုတ်။ တတော၊ ထို့ကြောင့်။ သန္တဘာဝ နိယာမေန၊ ငြိမ်သက်သောအဖြစ်၏ မြဲခြင်းကြောင့်။ ဣဒံ၊ ဤနိဗ္ဗာန်ကို။ သစ္စံ၊ သစ္စာဟူ၍။ မတံ၊ သိအပ်၏။

မဂ္ဂသစ္စာ။ ။မဂ္ဂါ၊ မဂ်မှ။ အညံ၊ တပါးသော။ နိယျာနံ၊ ထုတ်ဆောင်တတ်သော တရားသည်။ နာ၊ မရှိ။ သော၊ ထိုမဂ်သည်။ နစာပိ အနိယျာနော၊ မထုတ်ဆောင်တတ်သည်လည်း မဟုတ် ထုတ်ဆောင်တတ်သည်သာတည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တစ္ဆနိယျာနဘာဝတ္တာ၊ မှန်သော ထုတ်ဆောင်ခြင်းသဘော ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ သော၊ ထိုမဂ်ကို။ သစ္စသမ္မတော၊ သစ္စာဟု သမုတ်အပ်၏။

ဣတိဧဝံ၊ ဤဆိုခဲ့တိုင်း။ ဒုက္ခာဒီသု၊ ဒုက္ခအစရှိကုန်သော။ စတူသုပိ၊ လေးပါးလုံးတို့၌လည်း။ အဝိသေသေန၊ သာမန်အားဖြင့်။ တစ္ဆ အဝိပလ္လာသ ဘူတဘာဝံ၊ မြဲစွဲမှန်ကန် မဖောက်ပြန်ခြင်း ထင်ရှားရှိသောအဖြစ်ကို။ သစ္စဋ္ဌံ၊ သစ္စအနက်'ဟူ၍။ ပဏ္ဍိတာ၊ ပညာရှိတို့သည်။ အာဟု၊ ဆိုမိန့်ကုန်ပြီ။

အတ္ထုဒ္ဒါရအားဖြင့်ကား—

သစ္စသဒ္ဒေါ ဝစီသစ္စေ၊ ဝိရမာယဿ ဒီဋ္ဌိယံ။
နိဗ္ဗာနေ စေဝ မဂ္ဂေ စ၁ ရိယသစ္စေ'စ ပဋ္ဌိမေ၁။

၁။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ဋ္ဌ၊ နာ-၈၀, ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ဋ္ဌ၊ ဒု၊ နာ-၁၂၇ စသည်တို့၌လာသော စကားပြေများကို အကျဉ်းချုံး၍ ဂါထာစီထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

သစ္စသဒ္ဒါ၊ သစ္စသဒ္ဒါသည်။ ဝစီသစ္စော၊ 'သစ္စံ ဘဏော နု ကုဇ္ဈေယျ'[၁] စသော ဝစီသစ္စာဘိဓာန်း။ ဝိရမာယဉ္စ၊ 'သစ္စေ ဌိတာ သမဏာပြာဟ္မဏာ'[၂] စသော ဝိရတိသစ္စာဘိဓာန်း။ ဒိဋ္ဌိယံ၊ 'ကသ္မာ နု သစ္စာနိ ဝဒန္တိ'[၃] စသော ဒိဋ္ဌိသစ္စာဘိဓာန်း။ နိဗ္ဗာနေ စေဝ မဂ္ဂေ စ၊ 'ဧကံ ဟိ သစ္စံ နု ဒုတိယမတ္ထိ'[၄] စသော ပရမတ္ထသစ္စာဟူသော နိဗ္ဗာန်, မဂ်ာဘိဓာန်း။ အရိယသစ္စေ၊ 'စတုန္နံ အရိယသစ္စာနံ ကတိ ကုသလာ'[၅] စသော အရိယသစ္စာဘိဓာန်း။ ဘဝေ၊ ဖြစ်၏။ ဣဓ၊ ဤသစ္စနိဒ္ဒေသဘ်ာကား။ ပစ္ဆိမေ၊ နောက်ဆုံးဖြစ်သော အရိယသစ္စာဘ်ာ။ ဘဝေ၊ ဖြစ်၏။

မယုတ်မလွန် ပိုင်းခြားရ၍ ဟောခြင်း 'တာဝတဂ်'။ ။တာဝတဂ်အားဖြင့်ကား—
ဤလေးပါးတွင် ပယ်ထား
စရာလည်း မရှိ၊ ဤမှတပါးလည်း သစ္စာမရှိသောကြောင့် လေးပါးသာ
ဟောသည်။

တနည်းလည်း—ပဝတ္တိ, နိဝတ္တိ, တဒုဘယဟေတု[၆] တို့သည် ဤမျှသာ ဖြစ်
ခြင်းကြောင့်။ ဝါ၊ ပရိညေယျ, ပဟာတဗ္ဗ, သစ္ဆိကာတဗ္ဗ, ဘာဝေတဗ္ဗ[၇] တို့၏

၁။ ဓမ္မပဒ၊ မောဂ္ဂလာနပဉ္စဝတ္ထု၊ နှာ-၄၆၊ (ဓမ္မပဒ၊၄၆။) (သစ္စံ၊ မှန်သောစကားကို။ ဘဏော၊ ပြောဆိုရာ၏။ နု ကုဇ္ဈေယျ၊ အမျက်မထွက်ရာ။)

၂။ အသီတိနိပါတ်၊ မဟာသုတသောမဇာတ်၊ နှာ-၁၄၀။(၈၁၊ ၂၊၁၄၀။) (သမဏ-ပြာဟ္မဏာ၊ ရဟန်းပုဏ္ဏားတို့သည်။ သစ္စေ၊ မုသာဝါဒမှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်း ဝိရတိသစ္စာဘ်ာ။ ဌိတာ၊ တည်ကုန်၏။)

၃-၄။ သုတ္တနိပါတ်၊ စူဠဝျူဟသုတ်၊ နှာ-၄၁၆။ (သုတ္တနိပါတ်၊ ၎၁၆။) (ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်။ သစ္စာနိ၊ အယူဝါဒဟူသော ဒိဋ္ဌိသစ္စာတို့ကို။ ဝဒန္တိနု၊ ဆိုကုန်ဘိသနည်း။)

(ဟိ၊ မှန်၏။ သစ္စံ၊ သဘောတရားကိုယ် ထင်ရှားရှိသော ပရမတ္ထသစ္စာသည်။ ဧကံ၊ တပါးသာတည်း။ ဒုတိယံ၊ နှစ်ခုမြောက်သော ပရမတ္ထသစ္စာသည်။ နု အတ္ထိ၊ မရှိ။)

၅။ ဝိဘင်း၊ သစ္စဝိဘင်္ဂ်၊ နှာ-၁၁၈။ (အဘိ၊ ၂၊ ၁၁၈။) (စတုန္နံ၊ လေးပါးကုန်သော။ အရိယသစ္စာနံ၊ မြတ်သော မဖောက်မပြန် ဟုတ်မှန်သော အရိယသစ္စာတို့တွင်။ ကုသလာ၊ ကုသိုလ်တို့သည်။ ကတိ၊ အဘယ်မျှရှိကုန်သနည်း။)

၆။ ပဝတ္တိ၊ မပြတ်မစဲ တလဲလဲဖြစ်သော သံသရာဝဋ်။
နိဝတ္တိ၊ သံသရာဝဋ်မှ ဆုတ်နစ်သော နိဗ္ဗာန။
တဒုဘယဟေတု၊ ထိုသံသရာဝဋ်, နိဗ္ဗာနနှစ်ပါးတို့၏ အကြောင်း။

၇။ ပရိညေယျ၊ ပိုင်းခြားရှိသိအပ်သောတရား။
ပဟာတဗ္ဗ၊ ပယ်အပ်သောတရား။
သစ္ဆိကာတဗ္ဗ၊ မျက်မှောက်ပြုအပ်သော တရား။
ဘာဝေတဗ္ဗ၊ ပွါးအပ်သောတရား။

http://www.dhammadownload.com

အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ တဏှာဝတ္ထု၊ တဏှာ၊ တဏှာနိရောဓ၊ တဏှာနိရောဓူပါယ [၁] တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ အာလယ၊ အာလယာရာမ၊ အာလယသမုဂ္ဃါတ၊ အာလယသမုဂ္ဃါတက [၂] တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် လေးပါးသော မယုတ်မလွန် ဟောသည် [၃]။ (သမ္မော၊ ဌ၊ နှာ-၈၁ စသည်၌ ရှုပါ။)

အစီအစဉ်'ကမ'။ ။ကမအားဖြင့်—ရှန်ရင်း ထင်ရှား အမျှားနှင့် ဆက်ဆံသောကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူသည်။ ဒုက္ခ၏ အကြောင်းဖြစ်၍ သမုဒယကို ဟောတော်မူသည်။ 'ဟေတုနိရောဓာ ဖလနိရောဓော' (အကြောင်း ချုပ်ခြင်းကြောင့် အကျိုး ချုပ်၏)ဟု ပြခြင်းငှါ နိရောဓကို ဟောတော်မူသည်။ ထိုနိရောဓကို ရကြောင်း ရောက်ကြောင်းဖြစ်၍ မဂ္ဂကို အစဉ်အတိုင်း ဟောတော်မူသည်။

တနည်းလည်း—ဘဝသုခကို သာယာကြသော ဝေနေယျတို့အား သံဝေဂဖြစ်စေခြင်းငှါ ဒုက္ခကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူသည်။ ယင်း၏အကြောင်းကို ပြခြင်းငှါ သမုဒယကို ဟောတော်မူသည်။ ယင်း၏ ထွက်မြောက်ကျတ်လွတ်ရာကို ပြခြင်းငှါ နိရောဓကို ဟောတော်မူသည်။ နိရောဓသို့ ရောက်စေခြင်းငှါ မဂ္ဂကို ဟောတော်မူသည်။ (သမ္မော၊ ဌ၊ နှာ-၈၁-ရှုပါ။)

ဇာတျာဒိနိစ္ဆယအားဖြင့်—

ဇာတိဒုက္ခ, ဇရာဒုက္ခ, မရဏ, သောက, ပရိဒေဝ, ဒုက္ခ, ဒေါမနဿ, ဥပါယာသ, အပ္ပိယေဟိ သမ္ပယောဂ, ပိယေဟိ ဝိပ္ပယောဂ, ဣစ္ဆိတာလာဘဒုက္ခ, သံခိတ္တေန ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓဒုက္ခ ဟူ၍ ဒုက္ခ တဆဲ့နှစ်ပါး။

ကာမတဏှာ, ဘဝတဏှာ, ဝိဘဝတဏှာဟူသော သမုဒယသုံးပါး။

၁။ တဏှာဝတ္ထု၊ တဏှာ၏တည်ရာ။
တဏှာ၊ တပ်မက်ခြင်းသဘော။
တဏှာနိရောဓ၊ တဏှာ၏ချုပ်ရာ။
တဏှာနိရောဓူပါယ၊ တဏှာ၏ချုပ်ရာနိရောဓသို့ ရောက်ကြောင်း။

၂။ အာလယ၊ ကပ်ငြိစွဲလမ်းအပ်သော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
အာလယာရာမ၊ အာလယ၌ မွေ့လျော်တတ်သောတဏှာ။
အာလယသမုဂ္ဃါတ၊ အာလယကို အကြွင်းမဲ့ နုတ်ဖျက်ခွါလှစ်ရာ။
အာလယသမုဂ္ဃါတက (ဆဋ္ဌမူ၌ အာလယသမုဂ္ဃါတုပါယ)၊ အာလယကို အကြွင်းမဲ့ နုတ်ဖျက်ခွါလှစ်ခြင်း၏ အကြောင်း။

၃။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ဌ၊ နှာ-၈၁၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ဌ၊ ဒု၊ နှာ-၁၂၈။

http://www.dhammadownload.com

"တဿာယေဝ တဏှာယ အသေသ ဝိရာဂ, နိရောဓ, စာဂ, ပဋိနိဿဂ္ဂ, မုတ္တိ, အနာလယ" အမည်ရသော တရားကိုယ်အားဖြင့် နိရောဓတပါး။

သမ္မာဒိဋ္ဌိ, သမ္မာသင်္ကပ္ပ။ပ။သမ္မာသမာဓိဟူ၍ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး။ ဤနှစ်ဆဲ့လေးပါးတို့ကို ပိုင်းခြားဝေဖန်၍ အကျန်အကြွင်း ချန်မချင်းပဲ တျင်းတျင်းကုန်စင်သ်မြင်အပ်၏။

ဒုက္ခသစ္စာ ၁၂-ပါး။ ။ထိုနှစ်ဆဲ့လေးပါးတို့တွင် ဒုက္ခသစ္စာတဆဲ့နှစ်ပါး၌—

ဇာတိအနက် ၉-ပါး။ ။ဇာတိ သာမညေ နိကာယ- ပသုတီသု ကုလေ ဘဝေ။
ဝိသေသေ သုမနာယဥ္ဇ၊ သန္ဓံ၊ သင်္ခတလက္ခဏေ[၁]။

ဟူသော အနက်ကိုးပါးတို့တွင် ဂဗ္ဘသေယျက သတ္တဝါတို့အား ဖွားသည်တိုင်အောင်, ဥပပါတ်နှင့် သံသေဒဇတို့မှာ ဖြစ်စ-ခန္ဓာငါးပါးဟူသော ပဋိသန္ဓေသည် 'ဇာတိ'မည်၏။ မုချကား ခန္ဓာတို့၏ ပဌမပါတုဘာဝတည်း။

ဇာတ်၏လက္ခဏာစသည်။ ။ထိုဇာတိသည် ပဌမာဘိနိဗ္ဗတ္ထိလက္ခဏာ[၂], နိယျာတနရသ[၃], ဥမ္မုဇ္ဇန ပစ္စုပဋ္ဌာန်[၄] ရှိ၏။ ဝါ= ဒုက္ခဝိစိတ္တတာ ပစ္စုပဋ္ဌာန်[၅]ရှိ၏။

ဒုက္ခဒုက္ခံ ဝိပရိဏာမံ၊ သင်္ခါရံ ပဋိဆန္ဒကံ။
အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒဥ္ဇ ပရိ-ယာယံ နိပ္ပရိယာယကံ[၆]။

၁။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ၎၊ နှာ-၈၉-စသည်၌ လာသောစကားပြေကို ဂါထာစီထားသည်။

၂။ ပဌမာဘိနိဗ္ဗတ္ထိလက္ခဏာ၊ ခန္ဓာအစဉ်၏ ရှေးဦးစွာ (လက်မွန်အသစ်) ဖြစ်ခြင်းလက္ခဏာ။

၃။ နိယျာတန ရသ၊ ခန္ဓာအစဉ်ကို သတ္တဝါအား ယူလှည့်ဟုပေးအပ် ဆောင်နှင်းသကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်းကိစ္စ။

၄။ ဥမ္မုဇ္ဇန ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ အနန္တရအတိတ်ဘဝမှ ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ခန္ဓာအစဉ်၏ပေါ်လာခြင်းလျှင် ဉာဏ်အားရှေးရှုထင်ခြင်း။

၅။ ဒုက္ခဝိစိတ္တတာ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ဒုက္ခအပေါင်း၏ဆန်းကြယ်သော အဖြစ်တည်းဟူသော ဒုက္ခအထူး ဒုက္ခအစိတ်ဟူ၍ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်ခြင်း။

၆။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ၎၊ နှာ-၈၈ စသည်၌လာသော စကားပြေကို ဂါထာစီထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဂဗ္ဘောက္ကန္တိမူလကဥ္စ၊ ဂဗ္ဘဟာရော ဝိပတ္တိစ။
ဝိဇာယနံ နိက္ခမနံ၊ အတ္တပ္ပရဥပက္ကမံ[၁]။
အာပါယိကန္တိ ဒုက္ခာနံ၊ မူလံ ဇာတိ တတော ဒုခါ။

ဤ ဒုက္ခဟူသမျှတို့၏ တည်ရာအကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ဒုက္ခမည်၏။

ဇာတိ၏ဒုက္ခဖြစ်ပုံ။ ။ဒုက္ခဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခဝေဒနာသုံးပါးငင်း။ ဝိပရိဏာမံ၊ သုခ-ဝေဒနာငင်း။ သခ်ါရံ၊ ဥဒယဗ္ဗယ ပဋိပီဋ္ဌိတ တေဘူမိက-သခ်ါရဒုက္ခငင်း။ ပဋိဆန္ဒကံ၊ နားကိုက်ခြင်း, သွားကိုက်ခြင်း, ရာဂဇ, ဒေါသဇ, ပူအိုက်ခြင်း စသော အပါကဋ္ဌဒုက္ခငင်း။ အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒဥ္စ၊ ပါကဋ္ဌဒုက္ခငင်း[၂]။ ပရိယာယံ၊ ဒုက္ခဒုက္ခမှအခြား တဆဲ့တပါးသော ပရိယာယ်ဒုက္ခငင်း။ နိပ္ပရိ-ယာယကံ၊ ဒုက္ခဒုက္ခဟူသော မုချဒုက္ခငင်း။

ဂဗ္ဘောက္ကန္တိမူလကဥ္စ၊ အမိဝမ်းသို့သက်ခြင်း အရင်းရှိသော ဒုက္ခငင်း။ ဂဗ္ဘ-ဟာရော၊ ကိုယ်ဝန်ကိုဆောင်ခြင်းအရင်းရှိသော ဂဗ္ဘပရိဟာရမူလက ဒုက္ခငင်း။ ဝိပတ္တိစ၊ ကိုယ်ဝန်ပျက်ခြင်းအရင်းရှိသော ဂဗ္ဘဝိပတ္တိမူလကဒုက္ခငင်း။ ဝိဇာယနံ၊ ဖွားခြင်း အရင်းရှိသော ဝိဇာယနမူလကဒုက္ခငင်း။ နိက္ခမနံ၊ ထွက်ခြင်း အရင်း ရှိသော ဒုက္ခငင်း။ အတ္တပ္ပရဥပက္ကမံ၊ အတ္တူပက္ကမ, ပရူပက္ကမ မူလက ဒုက္ခငင်း[၃]။ အာပါယိကံ၊ အပါယ်ဘုံ၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲငင်း။ ဇာတိ၊ ဇာတိသည်။ ဣတိ ဣမေသံ ဒုက္ခာနံ၊ ဤဒုက္ခတို့၏။ မူလံ၊ အကြောင်းရင်းတည်း။ တတော၊ ထို့ကြောင့်၊ ဒုခါ၊ ဒုက္ခမည်၏။

ထိုတွင် ဂဗ္ဘောက္ကန္တိမူလကဒုက္ခစသည်ကို ဤသို့ ဆင်ခြင်ရမည်။

စာသစ်,စာကျက်၊ အောက်,ထက် ဝန်းရံ၊ ပုပ်နံ ညှီလှောင်း၊ ကျဉ်း မြောင်းမဲမိုက်၊ မိဝမ်းတိုက်ဝယ်၊ ဘင်၌ လောက်လို၊ ကျောက်ကိုဝမ်းပြု၊ ဒုးနှစ်ခုကြား၊ ဦးခေါင်းထားလျက်၊ မေးကြားလက်ဆုပ်၊ သစ်ငုတ်တို မှာ၊ မျောက်အိုကုပ်သည့်နှယ်၊ မလှုပ်မယှက်၊ သေသောက်လက်ဝယ်၊

၁။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ၄၊ နှာ-၉၀၊ ၉၁ စသည်တို့၌ လာသည်ကို ဂါထာစီဆားသည်။

၂။ ပဋိစ္ဆန္ဒ၊ ဖုံးလွှမ်းသော (မေးမှ သိနိုင်သော)။
အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒ၊ မဖုံးလွှမ်းသော (မမေးမြန်းပဲ အလွယ်တကူသိမြင်နိုင်သော)။
ပါကဋ္ဌ၊ ထင်ရှားသော (သိလွယ်သော)။
အပါကဋ္ဌ၊ မထင်ရှားသော (မေးမှသာ သိနိုင်သော)။

၃။ အတ္တပ္ပရဥပက္ကမ = (အတ္တ+ပရ+ဥပက္ကမ) = မိမိ + သူတပါး + လှုံလပယောဂ။
အတ္တူပက္ကမ မူလကဒုက္ခ=မိမိ၏ လှုံလပယောဂလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသောဆင်းရဲ။
ပရူပက္ကမ မူလကဒုက္ခ=သူတပါး၏ လှုံလပယောဂလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော ဆင်းရဲ။

http://www.dhammadownload.com

ဆိတ်သူငယ်လို၊ အလမ္ပာယ်မိ၊ မြွေငယ်ချိသို့၊ အမိ စပ်, ခါး၊ ပူ, ဧးစား လည်း၊ ကိုယ်သားဆတ်ဆတ်၊ သက်ပြတ်တစေ၊ ဆယ်လနေ၍၊ လေ ကမ္မဇ၊ ဦးဆောက်ချသား၊ မဂ်ဝသို့ ရောက်၊ သံကောက်ပေါက်မှ၊ ဆွဲမြောက် ဆင်ပြောင်၊ သံတောင် ကြိတ်ချေ၊ ပုံ နေရယိက၊ ပြင်သို့ ကျလည်း၊ အပ်ဆွသည့်ဟန်၊ ကြီးပြန်ဒုက္ခ၊ များပြားလှသည်။ ။ လက်စ ဇာတိ မူရင်းတည်း [၁]။

အာပါယိကဒုက္ခ (အပါယ်ဘုံ၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲ) ကို ဤသို့ ဆင်ခြင်—

နိရယေ စ တိရစ္ဆာနေ၊ ယံ ပေတေ လောကအန္တရေ။
အဂ္ဂိဒစုာဒိ အသယှံ၊ သဗ္ဗံ တံ တတ္ထ ဇာတိယာ [၂]။

နိရယေ စ၊ ငရဲဘုံ၌ငင်း။ တိရစ္ဆာနေ၊ တိရစ္ဆာန်ဘုံ၌ငင်း။ ပေတေ၊ ပြိတ္တာဘုံ အသူရကာယ်ဘုံ၌ငင်း။ လောကအန္တရေ၊ လောကန္တရိက်ငရဲ၌ငင်း။ အဂ္ဂိဒစုာဒိ၊ ယူဇနာလောက် မျက်လုံးပေါက်အောင် ဆိပ်တောက်ထန်ပြင်း မီးလောင်ခြင်း၊ တုတ်တပြာဖြင့် ကျင်နာခါးစပ် ပုတ်ခတ်ခြင်း၊ စာရေတပေါက် မစားသောက်ရ ဟိုက်ဟောက် ထန်ပြင်း ဆာမွတ်ခြင်း၊ မိုက်မဲစွာလှ ပျက်ကျေမွအောင် ဧးမြ စိမ့်ကျင်ခြင်းအစရှိသော။ အသယှံ၊ နိုင်ထက်ဘိလွှမ်း မခံစွမ်းနိုင်သော။ ယံဒုက္ခံ၊ အကြင်ဒုက္ခသည်။ ဇာယတိ၊ ဖြစ်၏။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော။ တံ ဒုက္ခံ၊ ထိုဒုက္ခသည်။ တတ္ထ၊ ထိုငရဲပြည်စသည်၌။ ဇာတိယာ၊ ပဋိသန္ဓေနေခြင်းကြောင့်၊ ဇာယတိ၊ ဖြစ်၏။

ကိံ ဗဟုံ ပဘာသိတေန၊ လောကေ ယံကိဉ္စိ ဒုက္ခိတံ။
နတ္ထိ တံ ဇာတိဝိရဟေ၊ တေနာဟ သဗ္ဗပဌမံ။

ဗဟုံ၊ များစွာ။ ပဘာသိတေန၊ ပရမ်းပတာဆိုသဖြင့်။ ကိံ၊ အဘယ်အကျိုး ရှိတော့အံ့နည်း။ လောကေ၊ လူ့ရွာ၌။ ယံကိဉ္စိ၊ အလုံးစုံသော။ ဒုက္ခိတံ၊ ဆင်းရဲ ခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ဖြစ်၏။ တံ၊ ထိုဆင်းရဲခြင်းဟူသမျှသည်။ ဇာတိဝိရဟေ၊ ပဋိသန္ဓေနေခြင်းကင်းသည်ရှိသော်။ နတ္ထိ၊ မဖြစ်နိုင်ပြီ။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ သဗ္ဗ-ပဌမံ၊ ဒုက္ခခပ်သိမ်းတို့၏ ရှေးဦးစွာ။ အာဟ၊ ဇာတိဒုက္ခကို ဟောတော်မူပြီ။

၁။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ၌၊ နှာ-၉၀၊ ၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ၌၊ ဒု၊ နှာ-၁၃၀, ၁၃၁ စသည်တို့၌ လာသည်ကို မှီ၍ ကဗျာစီထားသည်။

၂။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ၌၊ နှာ-၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ၌၊ ဒု၊ နှာ-၁၃၁ စသည်တို့၌လာသည့် ဂါထာတို့ကို အကျဉ်းရုံး၍ စီထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဇရာ၏ဒုက္ခ မည်ပုံ။ ။ဇရာဒုက္ခ ၌— သခ်ံတလက္ခဏဇရာ, သန္တတိဇရာ နှစ်ပါး တို့တွင် ကေဘဝပရိယာပန္နဖြစ်သော ခန္ဓာ၏ ရင့်မာ အိုမင်း ဟောင်းမြင်းခြင်းဟူသော ပါကဋ္ဌ, ပဋိစ္ဆန္ဒ, သင်စိဖြစ်သော သန္တတိ ဇရာသည် ဤ၌ ဇရာမည်၏။

ဇရာ၏လက္ခဏာ စသည်။ ။ထိုဇရာသည် ခန္ဓပရိပါကလက္ခဏာ[၁], မရဏူပနယန-ကိစ္စ[၂], ယောဗ္ဗနဝိနာသ ပစ္စုပဋ္ဌာန်[၃] ရှိ၏။ သခ်ါရ ဒုက္ခ, ဒုက္ခဝတ္ထုဖြစ်သောကြောင့် ဒုက္ခမည်၏။

ဒုက္ခဝတ္ထုဖြစ်ပုံကား—

အင်္ဂါနံ သိထိလီဘာဝါ၊ ဣန္ဒြိယာနံ ဝိကာရတော။
ယောဗ္ဗနဿ ဝိနာသေန၊ ဗလဿ ဥပဃာတတော။

ဝိပ္ပဝါသာ သတာဒီနံ၊ ပုတ္တဒါရေဟိ အတ္တနော။
အပသာဒနီယတော စေဝ၊ ဘိယျော ဗာလတ္တပတ္တိယာ။

ပပ္ပေါတိ ဒုက္ခံ ယံ မစ္စော၊ ကာယိကံ မာနသံ တထာ။
သဗ္ဗမေ'တံ ဇရာဟေတု၊ ယသ္မာ တသ္မာ ဇရာ ဒုခါ[၄]။

အင်္ဂါနံ၊ ခြေ,လက်စသည်တို့၏။ သိထိလီဘာဝါ၊ မသန်မမာ လျော့လျည်းစွာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်ငင်း။ ဣန္ဒြိယာနံ၊ နား, မျက်စိစသည်တို့၏။ ဝိကာရတော၊ ထိုင်းသီရွှေချန် ဖောက်ပြန်ခြင်းကြောင့်ငင်း။ ယောဗ္ဗနဿ၊ ပျိုမျစ်တောင့်တင်းသော အရွယ်၏။ ဝိနာသေန၊ ပျက်စီးခြင်းကြောင့်ငင်း။ ဗလဿ၊ ခွန်အား၏။ ဥပဃာတတော၊ ပျက်စီး ယိုယွင်းခြင်းကြောင့်ငင်း။ သတာဒီနံ၊ သတိ, ပညာ တို့၏။ ဝိပ္ပဝါသာ၊ ပျောက်ကင်းခြင်းကြောင့်ငင်း။ အတ္တနော ပုတ္တဒါရေဟိ၊ မိမိ သားမယားတို့သည်။ အပသာဒနီယတော စေဝ၊ မကြည်မညို ရန်လိုဟိန်းဟဲ မောင်းမဲအပ်ခြင်းကြောင့်ငင်း။ ဘိယျော ဗာလတ္တပတ္တိယာ၊ လွန်စွာ တွေဝေ မိုက်မဲခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်ငင်း။ ကာယိကံ၊ ကိုယ်၌ဖြစ်သော။ တထာ၊ ထို့အတူ။ မာနသံ၊ စိတ်၌ ဖြစ်သော။ ယံ ဒုက္ခံ၊ အကြင်ဒုက္ခသို့။ မစ္စော၊ လူအိုသည်။ ပပ္ပေါတိ၊ ရောက်ရ၏။ ယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်။ ဧတံ သဗ္ဗံ၊ ဤ

၁။ ခန္ဓပရိပါက လက္ခဏာ၊ ခန္ဓာတို့၏ ရင့်ရော်ဟောင်းမြင်းခြင်းလက္ခဏာ။

၂။ မရဏူပနယန ကိစ္စ၊ သေခြင်းအနီးသို့ဆောင်ခြင်းကိစ္စ။

၃။ ယောဗ္ဗနဝိနာသ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ အဆင်းအရွယ်ကောင်းသည်၏အဖြစ်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော သဘောဟူ၍ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်ခြင်း။

၄။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ၎၊ နှာ-၉၄၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ၎၊ ဒု၊ နှာ-၁၃၃။

http://www.dhammadownload.com

အလုံးစုံသောဆင်းရဲသို့။ ဇရာဟေတု၊ ဇရာဟူသော-အကြောင်းကြောင့်သာ။ ပပ္ပေါတိ၊ ရောက်ရ၏။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဇရာ၊ ဇရာသည်။ ဒုခါ၊ ဒုက္ခမည်၏။

မရဏနှင့်အပျိုးအစဉ်း။ ။ မရဏဒုက္ခဋ္ဌ—ခဏိကမရဏ[၁] ဇီဝိတိန္ဒြိယုပစ္ဆေဒ-မရဏ[၂] နှစ်ပါးတို့တွင် ဇာတိပစ္စယ မရဏ, ဥပက္ကမ-မရဏ, သရသ မရဏ, အာယုက္ခယ မရဏ, ပုညက္ခယ မရဏ, သမ္မုတိ မရဏဟူ၍ ဆိုအပ်သော ဇီဝိတိန္ဒြိယုပစ္ဆေဒ မရဏသည် ဤဌဋ္ဌ မရဏမည်၏[၃]။

မရဏ၏လက္ခဏာစသည်။ ။ ထိုမရဏသည် စုတိလက္ခဏာ[၄], ဝိယောဂကိစ္စ[၅], ဂတိဝိပ္ပဝါသ ပစ္စုပဋ္ဌာန်[၆]ရှိ၏။ ဒုက္ခ၏ဝတ္ထုဖြစ်၍ ဒုက္ခမည်၏။ ဖြစ်ပုံကား—

ပါပဿ ပါပကမ္မာဒိ-နိမိတ္တမနုပဿတော၁။
ဘဒ္ဒဿာပသဟန္တဿ၊ ဝိယောဂံ ပိယဝတ္ထုကံ။

မိယမာနဿ ယံ ဒုက္ခံ၊ မာနသံ အဝိသေသတော၁။
သဗ္ဗေသဉ္စာပိ ယံ သန္ဓိ-ဗန္ဓနစ္ဆေဒနာဒိကံ။

ဝိတုဒ္ဒမာနမ္မာနံ၊ ဟောတိ ဒုက္ခံ သရီရဇံ။
အသယှမပ္ပဋိကာရံ၊ ဒုက္ခဿေတဿိဒံ ယတော၁။
မရဏံ ဝတ္ထု တေနေ တံ၊ ဒုက္ခမိစ္စေဝ ဘာသိတံ[၇]။

၁။ ခဏိက မရဏ=ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ ပျက်ခြင်း ဘင်။

၂။ ဇီဝိတိန္ဒြိယုပစ္ဆေဒ မရဏ=ဇီဝိတိန္ဒြေ၏ (အစဉ်) ပြတ်၍ သေခြင်း။

၃။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ဌ၊ နှာ-၉၅-နှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ဌ၊ ဒု၊ နှာ-၁၃၃-ကို မှီ၍ ရေးသည်။
ဇာတိပစ္စယ မရဏ=ဇာတိဟူသောအကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော သေခြင်း။
ဥပက္ကမ မရဏ=လုံ့လပယောဂဖြင့် သေခြင်း။
သရသ မရဏ=မိမိသဘောအားဖြင့် သေခြင်း။
အာယုက္ခယ မရဏ=အသက်ကုန်၍ သေခြင်း။
ပုညက္ခယမရဏ=ဘုန်းကံကုန်၍ သေခြင်း။
သမ္မုတိ မရဏ=တိဿ သေပြီ စသည်ဖြင့် လောကဋ္ဌ ခေါ်ဝေါ် သမုတ် ထားသော သေခြင်း။

၄။ စုတိ လက္ခဏာ=ခန္ဓာအစဉ်၏ ရွှေ့ လျားခြင်းလက္ခဏာ။

၅။ ဝိယောဂ ကိစ္စ=ပြည့်စုံသော ဘဝခန္ဓာထို့မှ ကင်းစေခြင်းကိစ္စ။

၆။ ဂတိဝိပ္ပဝါသ ပစ္စုပဋ္ဌာန်=ရောက်ဆဲ ဂတိမှ ကင်းကွာစေသည်၏ အစွမ်း အားဖြင့် ဉာဏ်အား ဖွေးမြှောင်ခြင်း။

၇။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ဌ၊ နှာ-၉၅၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ဌ၊ ဒု၊ နှာ-၁၃၃။

http://www.dhammadownload.com

မီယမာနဿ၊ သေလုဆဲဆဲဖြစ်၍။ ပါပကမ္မာဒိနိမိတ္တံ၊ မကောင်းသော ကမ္မစသော နိမိတ်ကို။ အနုပဿတော၊ အဖန်တလဲလဲမြင်ရသော။ ပါပဿ၊ သူယုတ်အားငုင်း။ ပိယဝတ္ထုကံ၊ ချစ်ခင်အပ်သော သက်ရှိ သက်မဲ့လျှင် အကြောင်းရှိသော။ ဝိယောဂံ၊ ကွေကွင်းခြင်းကို။ အပ သဟန္ဆဿ၊ သည်းမခံနိုင်သော။ ဘဒ္ဒဿ၊ သူကောင်းအားငုင်း။ မာနသံ၊ စိတ်၌ဖြစ်သော။ ယံ ဒုက္ခံ၊ အကြင်ဒုက္ခသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ အဝိသေသတော၊ သူယုတ် သူကောင်း အပေါင်းသာမန်အားဖြင့်။ ဝိတုဇ္ဇမာနမမ္မာနံ၊ လေထိုးကျင့်၍ နာကျင်ထန်ပြင်းသော အဆစ်အရင်းရှိကုန်သော (ထိုးကျင့်ခံရလျှင် သေစေနိုင်သည့် ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းတို့၌ နာကျင်နေသော)။ သဗ္ဗေသဉ္ဇာပိ၊ အရဟံလည်း မကျန်မကြွင်းခပင်းဥဿုံ လူမျိုးစုံတို့အားလည်း။ သန္ဓိဗန္ဓနစ္ဆေဒနာဒိကံ၊ အစပ်အဖွဲ့ပြတ်ခြင်းအစရှိသော။ သရီရဇံ၊ ကိုယ်၌ဖြစ်သော။ အသယှံ၊ မအောင့်အည်းနိုင်သော။ အပုဋ္ဌိကာရံ၊ ဆေးကုမရ လက်မှိုင်ချရသော။ ယံ ဒုက္ခံ၊ အကြင်ဆင်းရဲသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣဒံ မရဏံ၊ ဤမရဏဓမ္မသည်။ ဧတဿ ဒုက္ခဿ၊ ဤအလုံးစုံသော ဆင်းရဲ၏။ ဝတ္ထု၊ တည်ရာအကြောင်းသည်။ ယတော၊ အကြင်ကြောင့်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ ဧတံ၊ ဤမရဏကို။ ဒုက္ခံ ဣတိ ဧဝ၊ ဒုက္ခဟူ၍သာလျှင်။ ဘာသိတံ၊ ဟောတော်မူအပ်၏။

ဤ ဇာတိ, ဇရာ, မရဏသုံးပါးတို့သည် တောအုပ်သို့ ဆောင်တတ် အားနည်းအောင် ပုတ်ခတ်တတ် ဦးခေါင်းကိုဖြတ်တတ်သော သတ်ခွင့်ကို ရှာကြုံ ရန်သူသုံးယောက်နှင့် တူကုန်၏။ တနည်းလည်း— ခရီးခဲသို့ ဝင်ခြင်း, အစာကင်း၍ အားနည်းခြင်း, မသွားနိုင်၍ ဘီလူး သားရဲတို့ ကိုက်ခဲ စားဝါးခြင်းတို့နှင့် တူကုန်၏[၁]။

သောကဒုက္ခ၏ လက္ခဏာစသည်။ ။ သောကဒုက္ခ၌— အန္တောနိဇ္ဇာနလက္ခဏာ [၂], စေတောပရိနိဇ္ဇာယန ကိစ္စ [၃], အနုသောစနပစ္စုပဋ္ဌာန် [၄] ရှိသော ဒေါမနဿဝေဒနာသည် ဒုက္ခဒုက္ခ, ဒုက္ခဝတ္ထုဖြစ်သောကြောင့် သောကဒုက္ခမည်၏။

ဒုက္ခဝတ္ထု ဖြစ်ဟန်ကား—

ထတ္တာနံ ဟဒယံ သောကော၊ ဝိသ သလ္လံဝ တုဇ္ဇတိ။
အဂ္ဂိတတ္တောဝ နာရာစော၊ ဘုသံဝ ဒဟတေ ပုန။

၁။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ၎၊ နှာ ၉၆-၌ အကျယ်ရှုပါ။

၂။ အန္တောနိဇ္ဇာန လက္ခဏာ=အတွင်း၌သာလျှင် စိတ်ပူပန်ခြင်းလက္ခဏာ။

၃။ စေတောပရိနိဇ္ဇာယန ကိစ္စ=စိတ်ကို ထက်ဝန်းကျင်မှ လောင်ခြင်းကိစ္စ။

၄။ အနုသောစန ပစ္စုပဋ္ဌာန်=အဖန်တလဲလဲ စိုးရိမ်ခြင်းဟူ၍ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်ခြင်း။

http://www.dhammadownload.com

သမာဝဟတိ စ ဗျာဓိ-ဇရာမရဏဘေဒနံ။
ဒုက္ခမ္ပိ ဝိဝိဓံ ယသ္မာ၊ တသ္မာ ဒုက္ခောတိ ဝုစ္စတိ[၁]။

ယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်။ သောကော၊ စိုးရိမ်ခြင်းသည်။ သတ္တာနံ၊ သတ္တဝါတို့၏။ ဟဒယံ၊ နှလုံးကို။ ဝိသ သလ္လံဣဝ၊ ဆိပ်လူးမြားကဲ့သို့။ တုဇ္ဇတိ၊ ထိုးကျင်နှိပ်စက်တတ်ချေ၏။ အဂ္ဂိတတ္တော၊ မီးရဲရဲ လောင်သော။ နာရာစောဝ၊ သံမြားကဲ့သို့။ ပုန၊ အဖန်ဖန်။ ဘုသံ၊ ပြင်းပြစ္ဒာ။ အာဒဟတေ၊ ဝင်၍ လောင်တတ်ချေ၏။ ဗျာဓိ, ဇရာ, မရဏဘေဒနံ၊ နာခြင်း, အိုခြင်း, သေခြင်း အပြားရှိသော။ ဝိဝိဓမ္ပိ စ ဒုက္ခံ၊ အထူးထူး အပြားပြားသော ဆင်းရဲကိုလည်း။ သမာဝဟတိ၊ ကောင်းစွာ ဆောင်တတ်ချေ၏။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဒုက္ခောတိ၊ ဒုက္ခဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

ပရိဒေဝ၏ လက္ခဏာစသည်။ ။ပရိဒေဝဒုက္ခ၌—လာလပ္ပနလက္ခဏာ[၂], ဂုဏ-ဒေါသကိတ္တနကိစ္စ[၃], သမ္ဘမ ပစ္စုပဋ္ဌာန်[၄] ရှိသော ဝိပလ္လာသ စိတ္တဇသဒ္ဒသည် သခ်ါရဒုက္ခ, ဒုက္ခဝတ္ထု ဖြစ်သောကြောင့် ပရိဒေဝ-ဒုက္ခ မည်၏။

ဒုက္ခဝတ္ထုဖြစ်ပုံကား—

သောကသလ္လေန ရောဒန္တော၊ ကဏ္ဌော'ဋ္ဌတာလုသောသဇံ။
အသယှံ လဘတေ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခော သော တေန ဝုစ္စတိ[၅]။

သောက သလ္လေန၊ သောက ငြောင့်သည်။ ဝိဒ္ဓေါ၊ စူးဝင် အပ်ရ ကား။ ရောဒန္တော၊ ငိုကြွေးသောသူသည်။ ကဏ္ဌော'ဋ္ဌတာလုသောသဇံ၊ လည်, နှုတ်, အာစပ် ခြောက်တပ် ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော။ အသယှံ ဒုက္ခံ၊ မဝံ့ရဲတင်း ဆင်းရဲ

၁။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ၌၊ နှာ-၉၇၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ၌၊ ဒု၊ နှာ-၁၃၄။

၂။ လာလပ္ပနလက္ခဏာ = တောင်တောင် မြောက်မြောက် ဖောက်ဖောက် ပြန်ပြန် အဖန်ဖန် မြည်တမ်းခြင်း လက္ခဏာ။

၃။ ဂုဏ ဒေါသ ကိတ္တနကိစ္စ = ဂုဏ်ကျေးဇူးကိုငင်း, အပြစ်ကိုငင်း ပြောကြား၍ မြည်တမ်းခြင်းကိစ္စ။

၄။ သမ္ဘမ ပစ္စုပဋ္ဌာန်=အကျိုးရှိသည် မရှိသည်ကိုငင်း, ရှက်ကြောက်သင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုငင်း မစိစစ်နိုင်မူ၍ မထိန်းချုပ်နိုင်ပဲ မရပ်မတည် ချာချာလည်သော အဖြစ်ဟူ၍ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်ခြင်း။

၅။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ၌၊ နှာ-၉၈ နှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ၌၊ ဒု၊ နှာ-၁၃၄-လာ ဂါထာကို အကျဉ်းရုံး၍ တမျိုးစီထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

ခြင်းကို။ လဘတေ၊ ရချေ၏။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ သော၊ ထိုပရိဒေဝကို။ ဒုက္ခော၊ ဒုက္ခဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

ဒုက္ခ ဒေါမနဿ လွယ်ပြီ။

ဥပါယာသ၏ လက္ခဏာစသည်။ ။စိတ္တပရိဒဟနလက္ခဏာ[၁], နိတ္ထုနန ရသ[၂], ဝိသာဒ ပစ္စုပဋ္ဌာန်[၃] ရှိသော ဒေါသ သည် သခါရဒုက္ခ, စိတ္တပရိဒဟန ကြောင့် ဥပါယာသ ဒုက္ခမည်၏။

စိတ္တဿ ပရိဒဟနာ၊ ကာယဿ စ ဝိသာဒနာ။
ဇနေတိ ဝိဝိဓံ ဒုက္ခံ၊ တတော ယံ ဒုက္ခသမ္မတော[၄]။

အယံ၊ ဤဥပါယာသသည်။ စိတ္တဿ၊ စိတ်ကို။ ပရိဒဟနာ၊ ထက်ဝန်းကျင် ပူလောင်ခြင်းဖြင့်၎င်း။ ကာယဿ၊ ကိုယ်ကို။ ဝိသာဒနာ စ၊ ညှိုးမှိန်ပိန်ချုံးစေခြင်းဖြင့်၎င်း။ ဝိဝိဓံ ဒုက္ခံ၊ အထူးထူး အပြားပြားသော ဒုက္ခကို။ ဇနေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ တတော၊ ထို့ကြောင့်။ အယံ၊ ဤဥပါယာသကို။ ဒုက္ခသမ္မတော၊ ဒုက္ခဟု သမုတ်အပ်၏။

သောက, ပရိဒေဝ, ဥပါယာသ သုံးပါးတို့ အထူးကား—

ဘာဇနန္တော တေလပါကော၊ ဥတ္တရိတ္ဝာ စ နိက္ခမော။
သေသဿ ခယပါကောတိ၊ ဣမေဟေ တေ တယော သမာ[၅]။

ဘာဇနန္တော၊ ဆိအိုးအတွင်း၌။ တေလပါကော၊ ဆီ၏ဆူပွက် ကျက်ခြင်းဝင်း။ ဥတ္တရိတ္ဝာ၊ လျှံဝေ၍။ နိက္ခမော၊ ထွက်ခြင်းဝင်း၊ သေသဿ၊ မဝေလောက်ပြီ ကြွင်းကျန်ဆီ၏။ ခယပါကော၊ ခန်းခြောက်အောင် ကျက်ခြင်းဝင်း။ ဣတိ ဣမေဟိ၊ ဤသုံးပါးတို့နှင့်။ တေ တယော၊ ထိုသောက, ပရိဒေဝ, ဥပါယာသ သုံးပါးတို့သည်။ သမာ၊ တူကုန်၏။

၁။ စိတ္တပရိဒဟန လက္ခဏာ=စိတ်ကို ထက်ဝန်းကျင်မှ လောင်မြိုက်ခြင်းလက္ခဏာ။

၂။ နိတ္ထုနန ရသ=ရွှိက်ကြီး ငင်ကြီး ညည်းတွားခြင်းကို ပြုခြင်းကိစ္စ။

၃။ ဝိသာဒ ပစ္စုပဋ္ဌာန် = ကိုယ်စိတ်၏ ပင်ပန်းခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော တရားဟူ၍ ဉာဏ်အားလျှော့ရွဲထင်ခြင်း။

၄။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ဋ္ဌ၊ နှာ-၁၀၀ နှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ဋ္ဌ-ဒု၊ နှာ-၁၃၅-လာ ဂါထာကို တမျိုးပြင်၍ စီထားသည်။

၅။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ဋ္ဌ၊ နှာ-၁၀၀ လာ စကားပြေကို မှီ၍ ဂါထာစီထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

အပိုယသမ္ပယောဂဒုက္ခ၏ လက္ခဏာစသည်။ ။အနိဋ္ဌသမောဓာန လက္ခဏာ[၁], စိတ္တဝိဃာတက ရသ[၂], အနတ္ထ-ဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာန်[၃] ရှိသော အနိဋ္ဌသတ္တဝါ, သခ်ါရတို့နှင့် တက္ခ နီးကပ်ယှဉ်စပ် တွေ့ကြုံ စုဆုံ ရောယှက်ပေါင်းဖက်ရခြင်းသည် ဒုက္ခဝတ္ထုဖြစ်၍ အပိုယ သမ္ပယောဂ ဒုက္ခ မည်၏။

ဒိသ္ဒာန အပိုယေ ဒုက္ခံ၊ ပဌမံ ဟောတိ စေတသိ။
အထ ကာယေပိ တဇ္ဇာတံ၊ တတော'ယံ ဒုက္ခသမ္မတော[၄]။

အပိုယေ၊ မချစ်အမ်သသူတို့ကို။ ဒိသ္ဒာန၊ မြင်၍၊ ပဌမံ၊ ရှေးဦးစွာ။ စေတသိ၊ စိတ်၌။ ဒုက္ခံ၊ ဆင်းရဲသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ အထ၊ ထိုမှ နောက်၌။ ကာယေပိ၊ ကိုယ်၌လည်း။ တဇ္ဇာတံ၊ ထိုရန်သူကြောင့် ဖြစ်သော။ ဒုက္ခံ၊ ဆင်းရဲသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ တတော၊ ထို့ကြောင့်။ အယံ၊ ဤအပိုယသမ္ပယောဂကို။ ဒုက္ခသမ္မတော၊ ဒုက္ခဟု သမုတ်အပ်၏။

ပိယဝိပ္ပယောဂဒုက္ခ၏ လက္ခဏာစသည်။ ။ဣဋ္ဌဝတ္ထုဝိယောဂ လက္ခဏာ[၅], သောကုပ္ပါဒန ရသ[၆], ဗျသန ပစ္စုပဋ္ဌာန်[၇] ရှိသော ဣဋ္ဌသတ္တဝါ, သခ်ါရတို့နှင့် ပျောက်ပ ပယ်ရှင်း ကွေကွင်း ကင်းကွာ မလာ မပေါက် မဆောက် မကြုံ မဆုံ မယှဉ်ပဲ ကြဉ်ဖဲ လွဲချော် မပေါင်းဖော်ရခြင်းသည် ဒုက္ခဝတ္ထုဖြစ်၍ ပိယဝိပ္ပယောဂဒုက္ခ မည်၏။

ဉာတိဒ္ဓနာဒိဝိယောဂါ၊ သောကဿရသမပ္ပိတာ။
ဝိတုဇ္ဇန္တိ ယတော ဗာလာ၊ တတော'ယံ ဒုက္ခသမ္မတော[၈]။

၁။ အနိဋ္ဌသမောဓာန လက္ခဏာ=အနိဋ္ဌာရုံ နှင့် တွေ့ကြုံပေါင်းဆုံခြင်း လက္ခဏာ။

၂။ စိတ္ထဝိဃာတက ရသ=စိတ်၏ ပင်ပန်းဆင်းရဲခြင်းကို ပြုခြင်းကိစ္စ။
(ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ဒု၊ ဆဋ္ဌမူ၊ နှာ-၁၃၅-၌ စိတ္ထဝိဃာတ ကရဏ ရသ-ဟု ရှိ၏။)

၃။ အနတ္ထဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာန် = ကိုယ်၏ဆင်းရဲခြင်း, စိတ်၏ပင်ပန်းခြင်း အစရှိသော အကျိုးမဲ့တို့၏ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်လျှင် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်ခြင်း။

၄။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ဌ၊ နှာ-၁၀၁ နှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ဌ၊ ဒု၊ နှာ-၁၃၆ လာ ဂါထာတို့ကို တမျိုးပြင်၍ စီထားသည်။

၅။ ဣဋ္ဌဝတ္ထုဝိယောဂ လက္ခဏာ = ဣဋ္ဌဖြစ်သော ဝတ္ထုအာရုံ နှင့် ကွေကွင်းခြင်း လက္ခဏာ။

၆။ သောကုပ္ပါဒန ရသ=စိုးရိမ်ခြင်းကို ဖြစ်စေခြင်းကိစ္စ။

၇။ ဗျသန ပစ္စုပဋ္ဌာန်=ဆွေမျိုးတို့၏ ပျက်စီးခြင်းစသည်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်ခြင်း။

၈။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ဌ၊ နှာ-၁၀၁ နှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ဌ၊ ဒု၊ နှာ-၁၃၆ လာ ဂါထာကို တမျိုးပြင်၍ စီထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဉာတိဒုနာဒိဝိယောဂါ၊ ချစ်မြတ်နိုးသည့်ဆွေမျိုး ဥစ္စာစသည်တို့နှင့် ကင်းကွာခြင်းကြောင့်။ သောကဆရသမပွတာ၊ သောကများသည် ဆီးတား မတင်စူးဝင်အပ်ကုန်ရကား။ ဗာလာ၊ လူမလိမ္မာတို့သည်။ ယတော၊ အကြောင့်ကြောင့်။ ဝိတုဒ္ဓန္တိ၊ နာကျင်ကုန်၏။ တတော၊ ထို့ကြောင့်။ အယံ၊ ဤပိယဝိပွယောဂကို။ ဒုက္ခသမ္မတော၊ ဒုက္ခဟု သမုတ်အပ်၏။

ဣစ္ဆိတာလာဘဒုက္ခဋ္ဌ–အလဒ္ဓနေယျဝတ္ထုဣစ္ဆန လက္ခဏာ[1]၊ တပ္ပရိယေသနရသာ[2]၊ အပ္ပတ္တိ ပစ္စုပဋ္ဌာန်[3] ရှိသော တဏှာသည် ဒုက္ခဝတ္ထု ဖြစ်၍ ဣစ္ဆိတာလာဘဒုက္ခ မည်၏။

ယာယ ဣစ္ဆံ န လဘတိ၊ တံ ဒုက္ခဒ္ဌယကာရဏံ။
ယသ္မာ တသ္မာ ဇိနော ဒုက္ခံ၊ ဣစ္ဆိတာ'လာဘ'မဗြဝီ[4]။

ယာယ ပတ္ထနာယ၊ အကြောင်တောင့်တခြင်းတဏှာဖြင့်။ ဣစ္ဆံ ဣစ္ဆန္တော၊ လိုချင်တောင့်တသောသူသည်၊ ဣစ္ဆံ ဣစ္ဆိတံ၊ လိုအပ်သည်ကို။ န လဘတိ၊ မရ။ တံ ပတ္ထနာဇာတံ၊ ထိုမရနိုင်သည်ကို တောင့်တခြင်းသဘောသည်။ ဒုက္ခဒ္ဌယကာရဏံ၊ ကာယိက,စေတသိကဒုက္ခနှစ်ပါး၏ အကြောင်းသည်။ ယသ္မာဟောတိ၊ အကြောင့်ကြောင့်ဖြစ်၏။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဣစ္ဆိတာလာဘံ၊ မရနိုင်သည်ကို တောင့်တခြင်းတဏှာကို။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခဟူ၍။ ဇိနော၊ ငါးမာရ်အောင်မြင် ဘုရား ရှင်သည်။ အဗြဝီ၊ ဟောတော်မူ၏။

ဥပါဒါနက္ခန္ဓဒုက္ခဋ္ဌ—

သဗ္ဗံ ဇာတျာဒိကံ ဒုက္ခံ၊ ခန္ဓေ ဝိနာ န ဝိဇ္ဇတိ။
ယသ္မာ တသ္မာ ဣမေ ဒုက္ခာ၊ ဝုတ္တာ ဒုက္ခန္တဒဿိနာ။

ဂါဝံ ဝိယ ဟိ ဥံသာ တော၊ ဗာဓန္တာ ဇာတိအာဒယော။
ဘူမိယံဝ တိဏာဒီနိ၊ နိဗ္ဗတ္တာ ခန္ဓနိဿိတာ[5]။

၁။ အလဒ္ဓနေယျဝတ္ထုဣစ္ဆန လက္ခဏာ=မရအပ်သောဝတ္ထုကိုဝေါင့်တခြင်းလက္ခဏာ။

၂။ တပ္ပရိယေသန ရသ=ထိုမရအပ်သော ဝတ္ထုကို ရှာဖွေခြင်းကိစ္စ။

၃။ အပ္ပတ္တိ ပစ္စုပဋ္ဌာန်=(ထိုတောင့်တအပ်သော ဝတ္ထုသို့)မရောက်ခြင်း မရခြင်းလျှင် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်ခြင်း။

၄။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ဋီ၊ နှာ-၁၀၂-စသည်လာ ၂-ဂါထာကို ၁-ဂါထာတည်းဖြင့် ချုံး၍ စီထားသည်။

၅။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ဋီ၊ နှာ-၁၀၃-လာ ၂-ဂါထာနှင့် စကားပြေတို့ကို မှီ၍ ဂါထာ စီထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

သမ္မံ၊ အလုံးစုံသော။ ဇာတျာဒိကံ၊ ဇာတိအစရှိသော။ ဒုက္ခံ၊ ဆင်းရဲသည်။ ခန္ဓေ၊ ခန္ဓာတို့ကို။ ဝိနာ၊ ကြဉ်၍။ ယသ္မာ နု ဝိဇ္ဇတိ၊ အကြင့်ကြောင့် မရှိနိုင်။ တသ္မာ၊ ထိုကြောင့်။ ဒုက္ခန္တဒဿိနာ၊ ဆင်းရဲပျက်စင် နိဗ္ဗာန်လွင်ကို မြင်တော်မူတတ်သော ဘုရားသည်။ ဣမေ ခန္ဓာ၊ ဤခန္ဓာတို့ကို။ ဒုက္ခာ၊ ဒုက္ခတို့ဟူ၍။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်၏။

ဟိသဒ္ဒံ၊ ထိုစကားမှန်၏။ ဒုံသာ၊ ခြင်မှက်တို့သည်။ ဂါဝံ ဝိယ၊ နွားကို (နှိပ်စက်ကုန်သ)ကဲ့သို့။တေ ဇာတိ အာဒယော၊ထိုဇာတိစသောတရားတို့သည်။ တေ ခန္ဓေ၊ ထိုခန္ဓာတို့ကို။ ဗာဓန္တာ၊ နှိပ်စက်ကုန်လျက်။ ဘူမိယံ၊ မြေ၌။ တိဏာဒီနိ ဝိယ၊ မြက်စသည်တို့(သည် မှီကုန်သ)ကဲ့သို့။ ခန္ဓနိဿိတာ၊ ခန္ဓာကို မှီကုန်လျက်။ နိဗ္ဗတ္တာ၊ ဖြစ်ကြကုန်၏။ (ဒုက္ခ တဆဲနှစ်ပါး ပြီး၏)။

သမုဒယသုံးပါးဌ်—

ဒုက္ခဟေတုဝိသေသတ္တာ၊ တိဿော တဏှာ သမုဒယော။
အဝိဇ္ဇာဒိဓမ္မာ ပန၊ ပဋိစ္စာဒါဒိမတ္တကာ [၁]။

တဏှာသည်သာ သမုဒယဖြစ်ပုံ။ ။ဒုက္ခဟေတုဝိသေသတ္တာ၊ ဒုက္ခသစ္စာ၏ အကြောင်းထူးဖြစ်သောကြောင့်။ တိဿော တဏှာ၊(ကာမတဏှာ,ဘဝတဏှာ,ဝိဘဝတဏှာ) တဏှာသုံးပါးတို့သည်သာလျှင်။ သမုဒယော၊ သမုဒယသစ္စာ မည်၏။ အဝိဇ္ဇာဒိဓမ္မာ ပန၊ အဝိဇ္ဇာစသော တရားတို့သည်ကား။ ပဋိစ္စာဒါဒိမတ္တကာ၊ ဖုံးလွှမ်းခြင်း စသည်မျှတို့သာလျှင်တည်း။

ဤဂါထာနှင့်အညီ အဝိဇ္ဇာသည် ဘဝစသည်တို့၏ အပြစ်ကို ဖုံးလွှမ်းရုံသာ။
ဒိဋ္ဌိစသည်သည် တဏှာပွါးကြောင်းမျှသာ။
ဒေါသစသည်သည် ကံ၏ အကြောင်းမျှသာ။

တဏှာသည်သာလျှင် ထိုထိုဘဝ, ယောနို, ဂတိစသည်တို့၏ ဆန်းကြယ်ခြင်းကို တောင့်တစီမံတတ်သည်၊ ဆန်းကြယ်သော ကံ၏ မှီရာနိဿယ၊ ကံ၏ အဖော်သဟာယ ဖြစ်သည်၊ ဘဝါဒိဝိစိတ္တကို မှတ်တတ် ပိုင်းခြားတတ်သည်၊ ထို့ကြောင့် တဏှာသည်သာလျှင် ဒုက္ခ၏ ဝိသေသအကြောင်း ဖြစ်၍ သမုဒယသစ္စာ မည်၏ [၂]။

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ဒု၊ နှာ-၂၀၄လာ စကားပြေကို ဂါထာ စီထားသည်။

၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ဒု၊ နှာ-၂၀၄ ၌ပါ။

http://www.dhammadownload.com

နိဒ္ဒေသစ္စာမည်ပုံ။ ။**နိဒ္ဒေသစ္စာ**ဌ် — ထို ဆိုခဲ့ပြီးသော ဒုက္ခတို့ကို ၌ ကြောက်သော သူသည် ထိုဆိုခဲ့ပြီးသော အကြောင်းလောဘ သမုဒယကို ခြိုးခြံပယ်ဖျောက်ပါမှ အကျိုးဒုက္ခပျောက်၍ နိဗ္ဗာန်ရောက်ချေသည်။ ထမင်းဟင်းလျာ ချက်ပြုတ်ရာဌ် အောက်က ထင်းထိုးအားကြီး၍ မီးတောက်လေလေ အထက်မှာ ဆူဝေလျှံဖိတ်လေလေ ဖြစ်သကဲ့သို့ ဝတ္ထုကာမဂုဏ် အာရုံထင်းထိုးချက် များချေ၍ လောဘတဏှာ သမုဒယသစ္စာမီးအားကြီးလေလေ အကျိုးဒုက္ခ သစ္စာပွါးလေလေ ဖြစ်ချေသည်။ ရှုပ္ပသဒ္ဒစသည်အာရုံ ကာမဂုဏ်ထင်းထိုးကို ရပ်၍ လောဘတဏှာ သမုဒယသစ္စာမီးကို သတ်ပါမှ အကျိုးဒုက္ခ အစပြတ်၍ အသခ်ံတခတ် နိဗ္ဗာန်သို့ ကပ်နိုင် ရောက်နိုင်ချေသည်။ ထိုနိဗ္ဗာန်သည် ယခင် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဒုက္ခတဆဲ့နှစ်ပါးတို့၏ ချုပ်ပျောက်ပျက်စီးရာ ကေန်ဩမ်သက်သောသဘော မှန်သောကြောင့် 'နိဒ္ဒေသစ္စာ'မည်၏။

နိဒ္ဒေသ၏ လက္ခဏာ, ရသ စသည်။ ။ထိုနိဒ္ဒေသစ္စာသည်—

(၁) လေဆိတ်ငြိမ်ရာဌ် ရောက်သော ဆီမီးတောက်ပမာ တည်ကြည်ငြိမ်သက်ခြင်း သန္တိလက္ခဏာ ရှိ၏။

(၂) ကောင်းကင်ပညတ်တို့ကဲ့သို့ မပျက်စီး မစုတေခြင်း အစ္စုတိ ရသ၊ ဝါ၊ သတ်ဖြတ်မည်ကြံ ရန်သူဖမ်းဆီး၍ ချေးကြီးတဖြာ ကြောက်မူလန့်စာ ပြေးလာသောသူကို ဆီးယူကြိုဆိုသကဲ့သို့ ယင်းဒုက္ခတဆဲ့နှစ်ပါးကိုမြင်၍ သံသရာတွင် အလွန်လျင်ငြီးငွေ့ မပျော်မွေ့သော ယောဂီအပေါင်း သူတော်ကောင်းတို့ကို သက်သာချမ်းသာအောင်ပြုခြင်း အဿာသ[၁] ကရ ရသရှိ၏။

(၃) အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ဉာဏ်တွင် လုံးလုံး လျောင်းလျောင်း ပေါင်း၍ တည်ဟန် သဏ္ဌာန် အကောင်အထည် မရှိခြင်းလျင် ထင်သော အခြင်းအရာ **အနိမိတ္တပစ္စုပဋ္ဌာန်**။ ဝါ၊ ခန္ဓာ, အာယတန, ဓာတ်တို့၏ အစဉ်မပြတ်ဖြစ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ဆံသရာအစဉ်ကို ခွဲထွင်တတ်သော စာဏာ, မာန, ဒိဋ္ဌိဟူသော ဥပဒ္ဒတရားသုံးပါးတို့၏ ရှောင်ရှားလွှင့်ပြယ် ပျောက်ကွယ် ချုပ်ကင်း မရှိခြင်း **နိပ္ပပဉ္စပစ္စုပဋ္ဌာန်** ရှိ၏။

မြတ်စွာဘုရားကား—

ပုန ရွှဟတိ ဆိန္နော်ပိ၊ ယထာ မူလေ'နုပဒ္ဒဝေ။
တဏှာယော'မစ္ဆိန္နာယ၊ ဒုက္ခံ ဇာတံ ပုနပ္ပုနံ [၂]။

၁။ အဿာသ=မပင်ပန်းခြင်း၊ သက်သာခြင်း။ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ၌၊ ဈ၊ နှာ-၁၃၉)

၂။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ။၌။ နှာ ၁၀၅-လာ ဂါထာကြီးကို တမျိုးပြန်၍ စီထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဟု ပြခြင်းငှါ "ယော တဿာယေဝ တဏှာယ အသေသဝိရာဂနိရောဓော" စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူသည်။

သီဟသမာနဝုတ္တိနော ဟိ တထာဂတာ။ပ။ သုဝါနဝုတ္တိနော ပန အညတိတ္ထိယာ ။

မူလ၊ အမြစ်သည်။ အနုပဒဓေ၊ အနာ, အဆာ ကင်းသည်ရှိသော်။ ဆိန္နော်ပိ၊ ပင်စည်ခက်ရွက် ပြတ်ပြီးသော်လည်း။ ရုက္ခော၊ သစ်ပင်သည်။ ပုန ရုဟတိ ယထာ၊ ပေါက်ရောက်တဖန် စည်ကားပြန်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ တဏှာယ၊ တဏှာသည်။ အစ္ဆိန္နာယ၊ မပြတ်သည်ရှိသော်။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခသည်။ ပုနပ္ပုနံ၊ အဖန်တလဲလဲ။ ဇာတံ၊ ဖြစ်၍နေ၏။

နိဗ္ဗာန်ထင်ရှားရှိကြောင်း။ ။တောမီးရော၊ လောင်၍လာသော်၊ လောင်စာကို မရ၊ မြစ်ရေသို့ရောက်က၊ အေးမြငြိမ်းလေသကဲ့သို့ အနုမတဂ္ဂ က လောင်၍လာသော ခန္ဓာမီး၏ လောင်စာကို ထပ်ထည့်တတ်သော သမုဒယသစ္စာကို ဒါန, သီလစသော မဂ္ဂသစ္စာဖြင့်သတ်၍ ဘဝဇာတ် ခန္ဓာမီးငြိမ်း၍သေရာ မြစ်ရေနှင့်တူသော နိဗ္ဗာန် သန္တိတရားသည် ထင်ရှား ရှိ၏ ဟု မှတ်။

နိဗ္ဗာန်ထင်ရှားရှိသော်ထည်း မြင်နိုင်ရန် ခဲယဉ်းပုံ။ ။"ယုန်ချို့ လိပ်မွေး ပုဇွန် သွေး"ဟူသကဲ့သို့ နိဗ္ဗာန်ဟူသည် တစုံတခုမျှ မရှိဟု ပညာမျက်စိ မမြင်သော ပုထုဇဉ်တို့က ဆိုကြားအံ့။ ဗာလပုထုဇဉ်တို့ မမြင်မသိပင်လျှင် မရှိဟူ၍ မဆိုသာ၊ဥပမာကား အမိဝမ်းတွင်းကပင် မျက်စိနှစ်ဖက် ကန်းသောသူသည် အဖြူ, အနီ, အကြောင့်, အကျား စသော အဆင်းကို မမြင်စဘူးသောကြောင့် သူတထူးပြောသည်ကို မယုံကြည်မနာယူ၊ နီ, ဖြူ, ကြောင့်, ကျားမရှိ ဆိုကြားအံ့၊ ထိုသူကန်းစကား လွဲသည်။ ထိုကဲ့သို့ အဝိဇ္ဇာ မောဟ ဖိသဖြင့် မမြင်မသိသောကြောင့် နိဗ္ဗာန် မရှိဟူ၍ ဆိုသော ထိုဗာလ ပုထုဇဉ်စကားသာလျှင် ချွတ်လဲ့ တိမ်းပါး မှားလေသည်။

ဤလောကဌ် သေးသိမ်လှစွာသော'ပရမာဏုမြူ'ကို လူတို့မျက်စိဖြင့်မမြင်ရ။

ပရမာဏုမြူ သုံးဆဲ့ခြောက်ခုခန့်ရှိသော'အဏုမြူ'ကိုမှ သူငယ်တို့ မျက်စိဖြင့် မြင်ရသည်၊ ယင်းသုံးဆဲ့ခြောက်ခုရှိသော'တဇ္ဇာရီမြူ'ကိုမှ လူပျိုတို့ မြင်ရသည်၊

၁။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ။ဋ္ဌ။ နှာ ၁၀၅။

ဟိ၊ မှန်၏။ တထာဂတာ၊ ဘုရားရှင်တို့သည်။ သီဟသမာနဝုတ္တိနော၊ ခြင်္သေ့နှင့်တူသော အကျင့်ရှိကုန်၏။ပ။ အညတိတ္ထိယာ ပန၊ သာသနာတော်မှ တပါးသော တိတ္ထိတို့သည် မူကား။ သုဝါနဝုတ္တိနော၊ ခွေးနှင့်တူသောအကျင့်ရှိကုန်၏။

http://www.dhammadownload.com

တဇ္ဇာရီ သုံးဆဲ့ခြောက်ခုခန့်ရှိသော 'ရထရေဏုမြို့'ကိုမှ အတန်အိုသော သူအိုတို့ မြင်ရသည်၊ အလွန်အိုသောသူတို့ကား ထိုထက်ကြီးသော 'လိင်္ဂါမြို့'သန်းခေါင်း စပါးလုံးလောက်ရှိမှ မြင်ရတော့သည် [၁]။ မျက်စိကန်းသောသူကား တစုံတခုကိုမျှ မမြင်ရချေ။

ဤသို့ ပသာဒစက္ခုမှာ အနှံ့, အရင့် အဆင့်ဆင့်ရှိသကဲ့သို့ ပညာမျက်စိတွင်လည်း နှုတ်မှု, လက်မှု, စက်မှုအတတ်စသည်တို့၌ ဗဟုလုံးနားမထွင်း အချင်းခပ်သိမ်း မတတ်သသူလည်း ရှိသည်။ ထို့ထက် အတန်ငယ် နားလည်တတ်သိသသူ။ ထို့ထက် ထို့ထက် အတန် အတန် တတ်သိသသူ။ အပြီးတိုင်ကမ်းခပ်အောင် အလွန်အကျူး အထူး တတ်သိ လိမ္မာသသူလည်း ရှိရာသည်။ ဤသို့ အဆင့်အဆင့် ပညာ အနှံ့ အရင့် အနိမ့် အမြင့် ရှိသည်ကို ထောက်၍ အလုံးစုံကို အကုန်မကြွင်း သိမြင်ခြင်းငှါ တတ်စွမ်းနိုင်သသူလည်း ရှိရာသည်။ ထိုသူကိုပင် သဗ္ဗညူဘုရားဟူ၍ ဆိုအပ်သည်။

သူငယ်တို့မျက်စိဖြင့်သာ မြင်ရသည့် အဏုမြူကို လူအို လူကန်းတို့ မမြင်နိုင်သကဲ့သို့ သဗ္ဗညူဘုရားရှင်တို့သာ မုချဆတ်ဆတ် မြင်စအပ်သော နိဗ္ဗာန်ကို ဉာဏ်မျက်စိမယှဉ်သော အန္ဓဗာလပုထုဇဉ်တို့ မမြင်နိုင် မသိနိုင်ကာမျှဖြင့် မရှိဟူ၍ မဆိုသင့်။

ပုထုဇဉ်တို့သည် စိတ်, စေတသိက်တို့ကိုပင် မသိနိုင်။　　။မျက်စိ မမြင် ဉာဏ် မယှဉ်သည့် ပုထုဇဉ် ဗာလ အန္ဓစက္ခုတို့မည်သည် နိဗ္ဗာန်ကို မဆိုထားဘိ၊ အထင်အရှား အများသတ္တဝါတို့သန္တာန်တွင် အစဉ်မပြတ် ဖြစ်၍နေသော စိတ်, စေတသိက်ကိုမှ ဤကား ဝိညာဏ်, ဤကား ဖဿ, ဤကား ဝေဒနာ, ဤကား သညာ စသည်ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ မသိနိုင်ချေ၊ သဗ္ဗညူဘုရားတို့မှသာ ခွဲခြား၍ သိနိုင်ချေသည်။ ထို့ကြောင့် နာဂသိန်အမည်ရှိမသာ ရဟန္တာမထေရ်မြတ်သည်—

ဒုက္ကရံ မဟာဏုဇ ဘဂဝတာ ကတံ [၂]။

အစရှိသည်ဖြင့် မိလိန္ဒမင်းအား ဟောထားတော်မူသည်။

မဟာဏုဇ၊ မိလိန္ဒမင်းမြတ်။ ဘဂဝတာ၊ သဗ္ဗညူဘုရားမြတ်သည်။ ဒုက္ကရံ၊ စိတ်, စေတသိက်တို့ အထူးအပြား ပိုင်းခြားငေခွဲ ပြုနိုင်ခဲသောအမှုကို။ ကတံ၊ ပြုတော်မူအပ်၏။

၁။ ပရမာဏုမြို့။ပ။ လိင်္ဂါမြို့စသည်တို့၏ အနက် အဓိပ္ပါယ် အကျယ်ကို အဘိဓာနပပ္ပဒီပိကာ၊ ဂါထာ ၁၉၄-၁၉၅-တို့နှင့် ယင်းဋီကာစသည်တို့၌ ရှုပါ။

၂။ မိလိန္ဒပဉှာ ပါဠိတော်၊ နှာ-၉၄။

http://www.dhammadownload.com

ပုထုဇဉ်တို့သည် ရုပ်လက္ခဏာကိုပင် မသိမြင်နိုင်။ ။စိတ်, စေတသိက် နာမ်ကို လည်း မဆိုထားဘိဦး၊ ရုပ-ကွန္ဓာတရားကိုမှသော်လည်း ဤကား ကကွင်္ဌသဘောရှိသော ပထဝီဓာတ်၊ ဤကား အာပန္နနလက္ခဏာရှိသော အာပေါဓာတ်၊ ဤကား ဥဏှတ္တ, ဝိတ္ထမ္ဘန လက္ခဏာရှိသော တေဇောဓာတ်, ဝါယောဓာတ် စသည်ဖြင့် ပိုင်းခြားခွဲပြား၍ သိရမည့်အရာ အလွန်ခဲယဉ်းသည်။

ဘုရားရှင်၏ ဉာဏ်တော်ကို ခန့်မှန်းကြည်ညိုနိုင်ပုံ။ ။ထို့ကြောင့် ဆန်းကြယ် သိမ်မွေ့လှသော နာမ်စက် စသည်ကို မြင်သဖြင့် ၎င်းစက်ကို စိုရင်ပြူလုပ်သော 'အတတ်သည်ဆရာ'၏ ပညာ ဉာဏ်စွမ်းကို တမ်းမှန်းတွေးဆ သိရသကဲ့သို့ ဆန်းကြယ်ခက်ခဲ နှက်နဲသိမ်မွေ့လှစွာသော အဘိဓမ္မာပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော် စသည်များကို စဉ်းစားဆင်ခြင်၍ ဒေသနာရှင်ဖြစ်တော်မူသော သမ္ဗညုဘုရား၏ ဉာဏ်တော်စွမ်းကို တမ်းမှန်း ယုံကြည်၍ ဆမ္ဗညုဘုရားရှင်သည် ဟောတော်မူအပ်သော—

> ယော တဿာယေဝ တဏှာယ အသေသဝိရာဂနိရောဓော စာဂေါ ပဋိနိဿဂ္ဂေါ မုတ္တိ အနာလယော။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ဒုက္ခနိရောဓံ အရိယသစ္စံ [၁]။

ဟူသော ဒေသနာတော်လာသည့်အတိုင်း ယခင် ဒုက္ခသစ္စာ တဆယ့်နှစ်ပါး၏ အကြောင်းဖြစ်သော သမုဒယသစ္စာ တဏှာသုံးပါးကို သိလ, သမာဓိ, ပညာ ဟူသော အကျင့်ပဋိပတ်တရားဖြင့် ပယ်ရှားချိုးဖျက်သည်ရှိသော် အကြောင်း သမုဒယ ပြတ်ရကား အကျိုးဒုက္ခ လက်စသတ်၍ အသခ်တဓာတ်သို့ ရောက်နိုင်သည်။

မဂ္ဂသစ္စာမည်ခြင်း။ ။ယင်း သိလ, သမာဓိ, ပညာ ဟူသော အကျင့်ပဋိပတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ပါသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ,သမ္မာသင်္ကပ္ပ, သမ္မာဝါစာ, သမ္မာကမ္မန္တ, သမ္မာအာဇီဝ, သမ္မာဝါယာမ, သမ္မာသတိ, သမ္မာသမာဓိဟူသော

၁။ မဟာဝဂ္ဂ၊ သစ္စသံယုတ်၊ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနသုတ်၊ ခန္ဓသုတ်၊ အဋ္ဌကထာယတနသုတ်၊ နှာ-၃၆၉-၃၇၄။ ဝိဘင်း၊ သစ္စဝိဘင်း၊ နှာ-၁၀၈-၁၁၀။

တဿာယေဝ တဏှာယ၊ ထိုတဏှာ၏သာလျှင်။ ယော အသေသဝိရာဂနိရောဓော၊ အကြွင်းမဲ့ကင်းရာ ချုပ်ဆုံးဖြစ်သော အကြောင် နိဗ္ဗာန်သည်၎င်း။ ယော စာဂေါ၊ စွန့်အပ်ပြီး သော တဏှာရှိသော အကြောင် နိဗ္ဗာန်သည်၎င်း။ ယော ပဋိနိဿဂ္ဂေါ၊ ဝေးစွာ စွန့်ပစ်အပ်ပြီး သော တဏှာရှိသော အကြောင် နိဗ္ဗာန်သည်၎င်း။ ယော မုတ္တိ၊ တဏှာမှလွတ်ဆုံးဖြစ်သော အကြောင် နိဗ္ဗာန်သည်၎င်း။ ယော အနာလယော၊ ကပ်ငြိခြင်းကင်းရာ ဖြစ်သော အကြောင် နိဗ္ဗာန်သည်၎င်း။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣဒံ၊ ဤနိဗ္ဗာန်ကို။ ဒုက္ခနိရောဓံ၊ ဒုက္ခ၏ချုပ်ဆုံးဖြစ်သော အရိယသစ္စံ၊ အရိယာတို့၏အမြင်မှန်, အရိယသစ္စာဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

http://www.dhammadownload.com

မဂ္ဂင်တရားရှစ်ပါးသည် တရွှေရွှေ ရင့်သဖြင့် မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့်ယှဉ်သည့်အခါ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်း စင်စစ် မှန်သောကြောင့် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။

ဤလောက၌ အသီးအနှံကို လို၍ လယ်ယာဥယျာဉ် တီထွင်စိုက်ပျိုးခြင်းကို ပြုက ပြီးလျှင် အသီးအနှံဟူသော အကျိုး ရသည်။ အမြတ်အစွန်းကို လို၍ ဥက်ဖြင့်ဖယ်လှယ် ရောင်းဝယ်ဖောက်ကား ကုန်သွားကူးသန်းက ဆုံးကမ်းတိုင် မြောက်လျှင် လိုတိုင်းသော အကျိုးရောက်လာသည်၊ အပြီးမရောက်က လိုတိုင်း အကျိုး မရ။ ထို့ကြောင့်—

နိပ္ပန္နသောဘနော အတ္ထော[၁]။

ဟူ၍ ဟောတော်မူသည်။

အတ္ထော၊ လိုအပ်သောကိစ္စသည်။ နိပ္ပန္နသောဘနော၊ ပြီးစီးအောင်မြင်မှ တင့်တယ်၏။ အနိပ္ပန္နော၊ မပြီးမူ။ န သောဘနော၊ မတင့်တယ်။

ထိုနည်းတူသာလျှင် ဒေသနာတော်လာတိုင်း အခြံအရံနှင့် တကွသော လောဘတဏှာ သမုဒယသစ္စာတရားကို မပွါးများစေရ၊ ကိုယ်နှုတ်နှလုံးကို စောင့်သုံး ဖိယိ၍ သီလ,သမာဓိ,ပညာ ကျင့်ဝတ်တရားတို့ကို သက်တစ္ဆန့်ကြိုးစားလျက် ပွါးများကျင့်ကြံလျှင် ဧကန်မယိမ်း မတိမ်းမစောင်း ရောက်စကောင်း သောကြောင့် နိဗ္ဗာန် ဧကန်မုချရှိ၏ဟု မှတ်ရမည်။

မရှိခြင်း 'အဘာဝ'မျှကို နိဗ္ဗာန်ဟု မဆိုနိုင်ပုံ။ ။မီးလောင် ကျွမ်း၍ ကုန်ခန်း ခြောက်တပ်သော ဆီထောပက်တို့ကဲ့သို့ ခန္ဓာငါးရပ်တို့၏ ချုပ်ပျက်ကွယ်ကင်း မရှိခြင်း 'အဘာဝ'မျှကို နိဗ္ဗာန်ဆိုငြားအံ့၊ ချုပ်ပျက်ပြီးသော အတိတ်ခန္ဓာ, မဖြစ်သေးသော အနာဂတ်ခန္ဓာတို့၏ မရှိခြင်းသည် နိဗ္ဗာန်မည်ခဲ့ရာ၏။ အရိယမဂ်ဖြစ်ဆဲ ပစ္စုပ္ပန်အခါ မဂ်၏ မှီရာ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ ထင်လင်းရှိ၍ သောပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်မည်သည် မရှိခဲ့ရာ၊ ထိုအခါ ကိလေသာတည်းဟူသော ခန္ဓာတချို မရှိသောကြောင့် သောပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်ရှိ၏ဟု ဆိုပြန်လျှင်လည်း ရှေးအဘို့ကပင် ကိလေသာ မရှိရကား မဂ်ဖြစ်ကျိုး မနပ်ခဲ့ရာ[၂]။

ဘင်္ဂကွဏသည် နိဗ္ဗာန်မဟုတ်။ ။"ယောခေါ အာဝုသော ရာဂကွ္ခယော,ဒေါသကွ-ယော,မောဟကွ္ခယော။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ နိဗ္ဗာနံ[၃]"

၁။ သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ် (သက္ကသံယုတ်)၊ ဝေရောစန အသုရိန္ဒသုတ်၊ နှာ-၂၂၇။

၂။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ဌ၊ဒု၊ နှာ-၁၃၉ စသည်တို့၌လာသောစကားများကို မှီ၍ရေးသည်။

၃။ သဋ္ဌာယတနဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော်၊ နိဗ္ဗာနပဉ္ဍာသုတ်၊ နှာ-၄၄၇။

အို-ငါ့ရှင်။ အကြင်ရာဂကုန်ခြင်းသည်ငင်း, အကြင်ဒေါသကုန်ခြင်းသည်ငင်း, အကြင်မောဟကုန်ခြင်းသည်ငင်း ရှိပေ၏။ ယင်းကို နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုအပ်ပေ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဟူ၍ ကျမ်းဂန်လာသောကြောင့် ရာဂစသည်တို့၏ ခယ ဝယ ဘင်္ဂကွဏမျှကို နိဗ္ဗာန်ဆိုငြားအံ့၊ အရဟတ္တဖိုလ်ကိုလည်း ရာဂကွယော စသည်ဖြင့် ဟောသောကြောင့် အရဟတ္တဖိုလ်လည်း နိဗ္ဗာန် မည်ခဲ့ရာ၏။ နိဗ္ဗာန်သည် တိုသောကာလ ရှိရာ၏၊ သခ်တလကွဏာ ဖြစ်ရာ၏။ အားမထုတ်ပဲ အလိုလိုပင် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ ရာဂဂ္ဂိစသည်တို့ဖြင့် တညီးညီး တပြောင်ပြောင် လောင်သည်ဖြစ်၍ ဆင်းရဲဒုက္ခ ဖြစ်ရာ၏။ ရာဂ၏ကုန်ခြင်းတခု ဒေါသ၏ကုန်ခြင်းတခု မောဟ၏ကုန်ခြင်းတခု ဥပါဒါန်လေးပါး, နိဝရဏငါးပါး, တဏှာကာယခြောက်ပါး, အနုသယခုနစ်ပါး, မိစ္ဆတ္တရှစ်ပါး, တဏှာမူလကကိုးပါး, သံယောဇဉ်ဆယ်ပါး, တထောင့်ငါးရာ ကိလေသာတို့၏ ကုန်ခြင်းတည်းဟူသော နိဗ္ဗာန် ထောင့်ငါးရာ စသည်ဖြင့် နိဗ္ဗာန် လွန်စွာ များခဲ့ရာ၏။

'မေထုနသံဝါသ'စသည် အဆုံး၌ အန္ဓဗာလ, သောန, သိင်္ဂါလ, ဒီပိ, မက္ကဋ္ဌ[၁]တို့ပင် သိလွယ်လှသည်ဖြစ်၍ နိဗ္ဗာန် ရှန့်ရင်း ကြမ်းတမ်းလှစွာ၏။ ဂေါတြဘူအခိုက် မဂ်အခိုက်တို့၌ ကိလေသကွယ မရှိသောကြောင့် ဂေါတြဘူဉာဏ် မဂ်ဉာဏ်တို့ပင် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံမပြုနိုင်ခဲ့ရာ။

အဆုံးစွန်သော ကိလေသကွယသည် နိဗ္ဗာန်မဟုတ်။ ။အဆုံးစွန်သော ကိလေသကွယကို နိဗ္ဗာန်ဆိုငြားအံ့၊ မဂ်ဖိုလ်၏ အာရုံဖြစ်သော ထိုကဲ့သို့သော ခယ မရှိခဲ့၊ ရှိရာ ရှေးအဘို့[၂]မှာ ယူလျှင်လည်း မဂ်ဖိုလ်မရမီကပင် ထိုသူတို့ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ခဲ့ရာ၏။ ဣတ္ထရကာလ[၃], သခ်တ[၄]စသော ဆိုခဲ့ပြီးသော အပြစ်ဒေါသမှ မလွတ်ခဲ့ရာ။

သရက်,ပိန္နဲစသော သစ်ပင်တို့၏ ရေသောက်မြစ်ကို တူးဆွနှိပ်စက် ဖျက်ဆီးသည်ရှိသော် နှစ်တိုင်းပွင့်သီးနေကြ အပွင့်အသီးတို့သည် မပွင့်မသီးနိုင်ပဲ ပျက်စီးသကဲ့သို့ မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်တို့ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုရသည်ရှိသော် မဖြစ်သေးသော ကိလေသာတို့၏ မဖြစ်မပေါ်လာခြင်း 'အနုပ္ပါဒနိရောဓ'သည် ချုပ်လေပြီးသော အတိတ်ကိလေသာတို့နှင့် ကုန်ခြင်း, ပျက်ခြင်း, မရှိခြင်း တူရကား သဒိသူပစာရအားဖြင့် 'ခယ'ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ယင်း ခယလည်း နိဗ္ဗာန်မဟုတ်သေး။

၁။ သောန=ခွေး (အိမ်ခွေး)။ သိင်္ဂါလ=မြေခွေး။ ဒီပိ=သစ်။ မက္ကဋ္ဌ=မျောက်။

၂။ ရှိရာ ရှေးအဘို့=မဂ် ဖိုလ် မရမီ ရှေးယခင်ကာလက ရှိခဲ့သော လောဘ,ဒေါသစသည့် ကိလေသာတို့ ချုပ်ပျက်ဆဲ ဘင်္ဂကွဏ (ကိလေသကွယ အခိုက်အတန့်) ကို ဆိုလိုသည်။

၃။ ဣတ္ထရကာလ=တိုသောကာလ (နည်းသော တခဏကလေးသာ ဖြစ်သောကာလ)။

၄။ သခ်တ=သခ်တလကွဏာ။ပြုပြင်စီမံအပ်သော သခ်တတရားတို့၏ လကွဏာ။ (ပြုပြင်စီမံမှု မကင်းသောလကွဏာ)။

http://www.dhammadownload.com

ခယ၏အကြောင်းသာ နိဗ္ဗာန်မည်ပုံ။ ။ ယင်းခယ၏ အကြောင်း ဥပနိဿယ ဖြစ်သော တရားသည်သာလျှင် နိဗ္ဗာန်တည်း။ ထိုနိဗ္ဗာန်ကို အလွန်သိမ်မွေ့နက်နဲ သိနိုင် မြင်နိုင်ခဲရကား သရုပ်သကောင်အားဖြင့် မထုတ်ဆောင် မဖော်ပြမူ၍ ဖလူပစာရအားဖြင့် ဟောထားတော်မူအပ်၏။ အလွန် သိမ်မွေ့လှသောကြောင့်ပင် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ပညာစက္ခုဖြင့်သာ ရှုနိုင် မြင်နိုင်၏။ အန္ဓဗာလပုထုဇဉ်တို့ မသိနိုင် မမြင်နိုင်ချေ[၁]။ ထို့ကြောင့်ပင် ဘုရားဖြစ်တော်မူစက—

> ကိစ္ဆေန မေ အဓိဂတံ၊ ဟလံ ဒါနိ ပကာသိတုံ။
> ရာဂဒေါသ ပရေတေဟိ၊ နာ'ယံ ဓမ္မော သုသမ္မုဓော။
>
> ပဋိသောတဂါမိံ နိပုဏံ၊ ဂမ္ဘီရံ ဒုဒ္ဒသံ အဏုံ။
> ရာဂရတ္တာ န ဒက္ခန္တိ၊ တမောခန္ဓေန အာဝုဋ္ဌာ[၂]။

ဟူ၍ ဘုရားသဗ္ဗညူ ညည်းညူမှိုင်တွေ တရားမဟော နေတော်မူလေသည်။

မေ မယာ၊ ငါသည်။ ကိစ္ဆေန၊ သင်္ချေလေးထပ် တသိန်းကပ်စင် ငြိုငြင်စွာ ရှာဖွေဆည်းပူးပါမှ။ အဓိဂတံ၊ ရအပ်သော။ ဓမ္မံ၊ နိဗ္ဗာန်တရားကို။ ဒါနိ၊ ယခု။ ပကာသိတုံ၊ သုံးဘုံသူတို့အား ဟောထားပြသခြင်းငှါ။ ဟလံ၊ မသင့်လှပြီ။ ရာဂ,ဒေါသ ပရေတေဟိ၊ ရာဂ ဒေါသ နှိပ်စက်အပ်ကုန်သော သတ္တဝါတို့သည်။ အယံ ဓမ္မော၊ ဤတရားကို။ န သုသမ္မုဓော၊ အလွယ် တကူ မသိနိုင်ရာ။

ပဋိသောတဂါမိံ၊ ကိလေသာလျှံ ရေညာဆန်သော။ နိပုဏံ၊ သိမ်မွေ့စွာသော။ ဂမ္ဘီရံ၊ နက်နဲစွာသော။ ဒုဒ္ဒသံ၊ မြင်နိုင်ခဲသော။ အဏုံ၊ ပရမာဏုမြူအလား နိဗ္ဗာန်တရားကို။ ရာဂရတ္တာ၊ ရာဂဖြင့် တပ်ကုန်သော သတ္တဝါတို့သည်။ တမောခန္ဓေန၊ အဝိဇ္ဇာလုံး အမိုက်တုံးသည်။ အာဝုဋ္ဌာ၊ ပိတ်ဖုံးအပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍။ န ဒက္ခန္တိ၊ မမြင်နိုင်ကုန်လတ္တံ့။

ထိုနိဗ္ဗာန်သည် သတ္တဝါသန္တာန်နှင့် ဆက်ဆံ၍ ဆတ်ဆတ်မုချ ပရမတ္ထအားဖြင့် ရှိသော်လည်း မဂ္ဂသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့သာ ရောက်အပ်စကောင်းသောကြောင့် ပုထုဇဉ်တို့နှင့် မဆက်ဆံရကား လမ်းလေးခွတွင် သဘင်ပွဲကြီးပမာ သရုပ်သကောင်အားဖြင့် ထင်ရှားစွာပြခြင်းငှါ မတတ်ကောင်း။ 'ဤမည်သောဘုရားလက်ထက်ကဖြစ်သည်'ဟု ဇာတိဟူသော အစပဘဝ လည်း မရှိ၊ အစမရှိသောကြောင့် အလယ်,အဆုံးဟူသော ဇရာ,မရဏလည်း မရှိ၊ ဇာတိ, ဇရာ, မရဏ

၁။ ဤဆိုခဲ့သောစကားရပ်များကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ၎၊ ဒု၊ နှာ-၁၄၀၊ ယင်း ဋီကာ....စသည်တို့ကို မှီ၍ ရေးခြင်းဖြစ်သည်။

၂။ ဝိနယ၊ မဟာဝဂ္ဂ၊ နာ-၅ စသော များစွာသောပါဋိတော်များ၌ လာသည်။

http://www.dhammadownload.com

မရှိသောကြောင့် အမြဲနိစ္စတည်း။ ဖောက်ပြန် ထိပါးခြင်း၊ ကလာပ်အစုအဝေးဖြင့် ဖြစ်ခြင်း အရပ်ဒေသနှင့် စပ်ခြင်းဟူသော ရုပ်သဘောကို လွန်သောကြောင့် အရူပ မည်၏။ 'ဘယ်အရပ်မှာဟု ညွှန်ပြအပ်စရာ နေရာအရပ် မရှိ၊ မလျော့မပေါ့သော လုံ့လဝီရိယနှင့်ယှဉ်သော ဉာဏ်ပညာ အထူးဖြင့် ရောက်အပ်စကောင်းသောကြောင့်ဝင်း၊

အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ အဇာတံ အဘူတံ အကတံ အသင်္ခတံ [၁]။

ဟု သမ္မည်ဘုရား ဟောထားတော်မူသောကြောင့်ဝင်း၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသည် ကောန်ဆတ်ဆတ် ပရမတ်အားဖြင့် ထင်ရှားရှိ၏ ဟူ၍ မှတ်ရမည်။ ။အကျယ်လိုလျှင် ဝိသုဒ္ဓိမဂ် [၂] စသည်ကို ရှု။

မဂ္ဂသစ္စာကား လွယ်ပြီ။

ဤကား ဇာတျာဒိနိစ္စယတည်း။

ဉာဏကိစ္စ၌—

အနုဗောဓဉာဏ် [၃] ပဋိဝေဓဉာဏ် [၄] အားဖြင့် သစ္စာဉာဏ်နှစ်ပါးရှိသည်။

အနုဗောဓဉာဏ်။ ။ထို ၂-ပါးတို့တွင် အနုဗောဓမည်သော လောကီဉာဏ်သည် ဒုက္ခသစ္စာ, သမုဒယသစ္စာ နှစ်ပါးကို အာရုံပြုသော အားဖြင့် သိ၏။ နိရောဓ, မဂ္ဂသစ္စာနှစ်ပါးကိုကား အနုဿဝ [၅], အာကာရပရိဝိတက္က [၆], ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနခန္တိ [၇] စသောအားဖြင့် သိ၏။ ထိုအနုဗောဓဉာဏ်လေးပါး [၈] တို့သည် အစဉ်အတိုင်း သက္ကာယဒိဋ္ဌိ, ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ, သဿတဒိဋ္ဌိ, အကိရိယဒိဋ္ဌိတို့ကို ပယ်ကုန်၏။

၁။ ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ အဇာတံ၊ ဖြစ်ပေါ်မှုမရှိသော။ အဘူတံ၊ ထင်ရှားဖြစ်နေမှုမရှိသော။ အကတံ၊ ပြုလုပ်ထားမှုမရှိသော။ အသင်္ခတံ၊ စီရင်ထားမှုမရှိသော နိဗ္ဗာန်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဥဒါန်းပါဠိတော်၊ နှ၁-၁၇၀ စသည်။

၂။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ၌၊ ဒု-နှ၁-၁၃၉-စသည် ရှုပါ။

၃။ အနုဗောဓဉာဏ် = အဖန်တလဲလဲသိသောဉာဏ်၊ ဝါ=အနုဿဝ (တဆင့်ကြားစကား)စသည်သို့ အစဉ်လျှောက်၍ သိသောဉာဏ်။

၄။ ပဋိဝေဓဉာဏ် = ထိုးထွင်း၍သိသောဉာဏ်။

၅။ အနုဿဝ = တဆင့်ကြားရခြင်း။

၆။ အာကာရပရိဝိတက္က = အကြောင်းကို ကြံဆခြင်း။

၇။ ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနက္ခန္တိ = ကြံစည်နှစ်သက်၍ ယူထားသောအယူ။ (စကိသုတ်၊မ၊၂၊၃၇၅)

၈။ အနုဗောဓဉာဏ် ၄-ပါး (၁) ဒုက္ခဉာဏ် = ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းသည်လည်း ဆင်းရဲ၏ စသည်ဖြင့် တဆင့်စကား ကြားရသော (ဆဝန) အခါ, အနိစ္စ စသည်ဖြင့် သုံးသပ်သော (သမ္မသန) အခါ, ဆင်ခြင်သော (ပစ္စဝေက္ခဏ) အခါတို့၌ ဒုက္ခ၌ဖြစ်သော ဒုက္ခသစ္စာကို

http://www.dhammadownload.com

တနည်းလည်း—ဒုက္ခဉာဏ်သည် အကျိုးခန္ဓာတို့၌ ခုဇ္ဇနညာဏ်, သုခသညာဏ်, သုခသညာ, အတ္ထဘာဝသညာဟူသော ဝိပ္ပလ္လာသတို့ကို ပယ်သတ်သည်။

သမုဒယဉာဏ်သည် ဣဿရ[၂], ပဓာန[၃], ကာလ[၄], သဘာဝ[၅], နိယတိ[၆],

သိသောဉာဏ်။ (၂) ဒုက္ခသမုဒယဉာဏ်=သဝန, ပစ္စတ္တေကတ္တ အခါတို့၌ ဒုက္ခဖြစ်ခြင်းနှင့် ဖြစ်သော ဉာဏ်, ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်းကို သိသော ဉာဏ်။ (၃) ဒုက္ခနိရောဓဉာဏ် = သဝန, ပစ္စတ္တေကတ္တ အခါတို့၌ ဒုက္ခချုပ်ရာနှင့်ဖြစ်သော ဒုက္ခချုပ်ရာကိုသိသောဉာဏ်။ (၄) ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါဉာဏ်၊ ဝါ၊ မဂ္ဂဉာဏ် = သဝန, ပစ္စတ္တေကတ္တ အခါတို့၌ ဒုက္ခချုပ်ရာသို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့်၌ဖြစ်သော ဒုက္ခချုပ်ရာသို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့်ကို သိသောဉာဏ်။ (အဋ္ဌသာလိနီ၊ ၌၊ နှာ-၃၉၅)။

၁။ ဝိပ္ပလ္လာသတို့ = ဖောက်ပြန်မှားယွင်းသောအကျင့်။

၂။ ဣဿရ = အစိုးရသူ၊ (လောကကို ပရမိသွာ, ပြဟ္မာစသော အစိုးရသူက ဖန်ဆင်းတည်ထောင်သည်၊ ပရမိသွာ, ပြဟ္မာစသော ဣဿရကြောင့် လောကကြီးဖြစ်သည် ဟု ဣဿရဝါဒီတို့က ယူကြသည်။) (ဒီဃနိကာယ်၊ သီလက္ခန္ဓဝဂ်၊ ပြဟ္မဇာလသုတ်၊)

၃။ ပဓာန = တည်ရာ၊ ဝါ=ပကတိ၊ (ပကတိနှင့် ပဓာန အတူတူပင်၊ သုခ, ဒုက္ခ, မောဟ၊ တနည်း ရာဂဒေါသ, မောဟ ဟူသော သတ္တ, ရဇ, တမ ဂုဏ်တို့၏ ညီမျှသည်၏ဖြစ် အခိုက်အတန့်ကို ပဏတိ ခေါ်သည်၊ ၎င်းပကတိကိုပင် အလုံးစုံတို့၏ တည်ရာဖြစ်၍ ပဓာနဟုလည်း ခေါ်သည်၊ ၎င်းပကတိမှ ဝါ-ပဓာနမှ သက်ရှိ သက်မဲ့ တလောကလုံး ဖြစ်ပျက်သည်ဟု ပကတိဝါဒီ ပဓာနဝါဒီတို့က ယူကြသည်၊ ၎င်းပကတိကိုပင် အဗျတ္တ ဟု ခေါ်ကြသေးသည်၊)

၄။ ကာလ = အချိန်အခါကာလ၊ (ကာလသည်သာ သတ္တဝါကိုပြုသည်၊ ဆောင်သည်၊ နှိုးသည်၊ လောကသည် ကာလကို မလွန်ဆန်နိုင်ချေ၊ ကာလကြောင့် လောကကြီး ဖြစ်လာရသည်-ဟု ကာလဝါဒီ တိတ္ထိတို့က ယူကြသည်၊)

၅။ သဘာဝ = သဘော၊ (ဆူးစေ်ချွန်ထက်မှု, သီးသီး စသည်တို့၏ လုံးဝန်းမှုစသည်တို့သည် မည်သူကမှ မပြုလုပ်ပဲ (လက်သည် မရှိပဲ) သဘာဝ အလျောက် ဖြစ်ကြသကဲ့သို့၊ လောကသည်လည်း သဘာဝအတိုင်းသာ ဖြစ်သည်ဟု သဘာဝဝါဒီတို့က ယူကြသည်၊)

၆။ နိယတိ = မြဲခြင်း၊ (လောကကြီးသည် မပြတ်နိုင် မဖြတ်နိုင်သည့် ချည်ဖြင့် သီထားသော မကွဲနိုင်သည့်ပတ္တမြားလုံးပမာ အမြဲတည်၏၊ ဤသို့ လောကကြီးအမြဲတည်ရာ၌ မည်သူကမှ စီမံထားခြင်းမရှိ-ဟု နိယတိဝါဒီတို့က ယူကြသည်၊)

http://www.dhammadownload.com

ယဒိစ္ဆာဝါဒီ[၁] တိတ္ထိတို့ ကြံဆအပ်သော လောက၏အကြောင်း မဟုတ်သည်၌ အကြောင်းဟု ထင်မှတ်သော ဝိပွဋိပတ္တိကို ပယ်သည်။

နိရောဓဉာဏ်သည် အရှုပဘံုစသည်၌ နိဗ္ဗာန်ဟု ထင်မှားသော ဝိပွဋိပတ္တိကို ပယ်သည်။

မဂ္ဂဉာဏ်သည် မဇ္ဈိမပဋိပဒ်မှ တပါးသော ကာမသုခလွှဲကာနုယောဂ, အတ္တကိလမထာနုယောဂ အကျင့်တို့ကို "ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ"ဟု ယူသော ဥပါယေဝိပွဋိပတ္တိကို ပယ်သည်။

လောကေ စ ပဘေဒေ တဿာ၊ အတ္ထင်္ဂမေ စု'ပါယကေ။
သံမုယ္ဟတိ နရော တာဝ၊ ယာဝ သစ္စာ န နာယရေ[၂]။

ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက်ကာလပတ်လုံး။ သစ္စာ၊ သစ္စာတို့ကို။ န နာယရေ၊ မသိအပ်ကုန်သေး။ တာဝ၊ထိုမျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး။ နရော၊ သတ္တဝါသည်။ လောကေ စ၊ လောကဉ္စင်း။ တဿာ၊ ထိုလောက၏။ ပဘေဒေ စ၊ ဖြစ်ကြောင်းဉ္စင်း။ အတ္ထင်္ဂမေ စ၊လောက၏ ချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်ဉ္စင်း။ ဥပါယကေ၊ ချုပ်ကြောင်းဉ္စင်း။ သံမုယ္ဟတိ၊ တွေဝေ၏။

ပဋိဝေဓဉာဏ် သစ္စာ ၄-ပါးကို တပြိုင်နက်သိပုံ။ ။'ပဋိဝေဓ'မည်သော လောကုတ္တရာဉာဏ်သည် နိမိတ္တ, ပဝတ္တ[၃], နှစ်ပါးမှ ထသောကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြားခြင်း၊ ဒုက္ခဂတတဏှာကို ပယ်ခြင်း၊ နိရောဓကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း၊ နေသည် အရောင်နှင့်တကွ တက်ပွါးသကဲ့သို့ သက်ပွစသည်နှင့်တကွသော မဂ္ဂသစ္စာကို ပွါးစေခြင်းအားဖြင့် ကိစ္စလေးပါးကို ဆီမီးကဲ့သို့ တပြိုင်နက် ပြီးစေလျက် နိဗ္ဗာန်ကို(=နိရောဓသစ္စာကို)

၁။ ယဒိစ္ဆာ = အလိုအလျောက်၊(သတ္တဝါအပေါင်းသည် အလိုအလျောက်အားဖြင့် ဖြစ်သည်၊ သတ္တဝါအပေါင်းအား အလိုအလျောက်အားဖြင့် ဖြစ်မှု, ဆုတ်နစ်မှု, ချမ်းသာမှု, ဆင်းရဲမှု ဖြစ်သည်ဟု ယဒိစ္ဆာဝါဒီတို့က ယူကြသည်၊ ၎င်းတို့ကို အဓိစ္စသမုပ္ပတ္တိဝါဒီဟုလည်း ခေါ်ကြသေးသည်၊ ၎င်းဝါဒသည် သဘာဝဝါဒ၌ အကျုံးဝင်၏၊)

[ဝိဘင်း မူလဋ္ဌိကာ၊ နှာ-၅၅-၆။ ဝိဘင်း အနုဋ္ဌိကာ၊ နှာ-၆၃၊ ၆၄၊ ၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ဋီ၊ ဒု၊ နှာ-၂၁၆-၈၊ ၃၅၈။] (အကျယ်ကို နောက်ဆက်တွဲ ကြည့်ပါ။)

၂။ သမ္မောဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာ၊ နှာ ၈၂-၌လာသော ဂါထာကို အကျဉ်းထုံး၍ စီထားသော ဂါထာဖြစ်သည်။

၃။ နိမိတ္တ=သင်္ခါရနိမိတ်။

ပဝတ္တ=မပြတ်ဖြစ်သော ဥပါဒိန္နကက္ခန္ဓာ၊ဥပါဒိန္နကက္ခန္ဓာတို့၏မပြတ်ဖြစ်ခြင်း။

http://www.dhammadownload.com

အာရုံပြုသောအားဖြင့် သိ၏။ ကြွင်းသစ္စာသုံးပါးကို အသမ္မောဟအားဖြင့် သိ၏။

အန္တောဘေဒဋ္ဌ—

'အန္တောဂတဘေဒ'[၁] ဆိုလိုသည်၊ တဏှာနှင့် အာသဝေါတို့၏ အာရုံမဟုတ်သော လောကုတ္တရာတရားတို့မှ ကြွင်းသော လောကီဓမ္မသည် ဒုက္ခဋ္ဌ ဝင်၏။

အာယတနတဆဲ့နှစ်ပါးကို ကာမ, ဘဝ, ဝိဘဝတဏှာသုံးပါးနှင့် မြှောက်၍ သုံးဆဲ့ခြောက်ပါး၊ ၎င်းကို ကာလသုံးပါးနှင့် မြှောက်ပြန်၍ တရာ့ရှစ်ဖြာ တဏှာဝိစရိတ်သည် သမုဒယသစ္စာဋ္ဌ ဝင်၏[၂]။

နိရောဓကား တပါးတည်းသာ။

သမ္မာဒိဋ္ဌိဋ္ဌ ဝိမံသိဒ္ဓိပါဒ်, ပညိန္ဒြေ, ပညာဗိုလ်, ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင် ဝင်၏။ သမ္မာသင်္ကပ္ပ စသည်ဋ္ဌလည်း နည်းတူ စပ်ရာ လျော်ရာ ဝင်၏။ သမ္မာအာဇီဝဋ္ဌ အပ္ပိစ္ဆတာ[၃], သန္တုဋ္ဌိတာ[၄] ဝင်၏။ တနည်းလည်း — ဝိရတိသုံးပါးဋ္ဌ သဒ္ဓိန္ဒြေ, သဒ္ဓါဗိုလ်, ဆန္ဒိဒ္ဓိပါဒ်တို့လည်း ဝင်ကုန်သေး၏။ သမ္မာသမာဓိဋ္ဌ စိတ္တိဒ္ဓိပါဒ်, သမာဓိန္ဒြေ, သမာဓိဗိုလ်, ပီတိ, ပဿဒ္ဓိ, သမာဓိ, ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်တို့ ဝင်ကုန်၏။

သစ္စာလေးပါးကို ဥပမာအားဖြင့် ပြခြင်း။ ။ဥပမာအားဖြင့်—သစ္စာလေးပါးတို့သည် အစဉ်အတိုင်း ဘာရ, ဘာရာဒါန, ဘာရနိက္ခေပန, ဘာရနိက္ခေပနုပါယ[၁]။

ရောဂ, ရောဂနိဒါန, ရောဂူပသမ, ဘေသဇ္ဇ[၆]။

၁။ အန္တောဂတဘေဒ=အတွင်းဝင်(အကျုံးဝင်)သောတရားတို့၏အပြား။

၂။ ဝိဘင်း၊ နှာ-၄၁၄။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ၌၊ ဒု၊ နှာ-၂၀၉။ တဏှာဝိစရိတ်=တဏှာဖြစ်ခြင်း။

၃။ အပ္ပိစ္ဆတာ=နည်းသော အလိုရှိသည်၏အဖြစ် (အလိုနည်းသည့် အဖြစ်)။

၄။ သန္တုဋ္ဌိတာ=ရောင့်ရဲလွယ်သည့်အဖြစ်။

(ကျန်ဝေါဟာရတို့၏အနက်အဓိပ္ပါယ်များ ဤကျမ်းဦးပင် ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာ နေရာများ၌ အကျယ် ပါပြီး ပါလတ္တံ့ဖြစ်သည်။)

၅။ ဘာရ=ဝန်၊ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး။ ဘာရာဒါန=ဝန်ကိုဆောင်ယူခြင်း(ဝန်ကို ထမ်းဆောင်ခြင်း)။ ဘာရနိက္ခေပန=ဝန်ကို ပစ်ချလိုက်ခြင်း။ ဘာရနိက္ခေပနုပါယ=ဝန်ကို ပစ်ချခြင်း၏ အကြောင်းပယောဂ။ [သစ္စာလေးပါးနှင့် အစဉ်အတိုင်းဟပ်၍ ယူပါ]။

၆။ ရောဂ=အနာရောဂါ။ ရောဂနိဒါန=အနာရောဂါ၏ အကြောင်းရင်း။ ရောဂူပသမ=အနာရောဂါ၏ငြိမ်းပျောက်ခြင်း။ ဘေသဇ္ဇ= (ရောဂါပျောက်ကြောင်း)ဆေး။

http://www.dhammadownload.com

ဒုဇ္ဈိက္ခ, ဒုဗ္ဗဇ္ဇိ, သုဘိက္ခ, သုဝုဋ္ဌိ[1]။

ဩရိမတီရ, မဟောဃ, ပါရိမတီရ, တံသမ္မာပကဝါယာမ[2]။

ဝေရီ, ဝေရမူလဖြစ်သော ဗျာပါဒ, ဝေရသမုဋ္ဌါတ ဖြစ်သောမေတ္တာ, ဝေရသမုဋ္ဌါတူပါယဖြစ်သော သင်္ဃဝတ္ထု[3] တို့နှင့် တူကုန်၏။

စတုက္ကအားဖြင့်—

မဂ္ဂသမ္မယုတ် ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည် သခ်ါရဒုက္ခဖြစ်၍ ဒုက္ခသာ မည်ကုန်၏၊ သစ္စာ မမည်ကုန်။ နိဗ္ဗာန်သည် သစ္စာသာမည်၏၊ ဒုက္ခ မမည်။ တဏှာကြဉ်သော ဥပါဒါနက္ခန္ဓပဉ္စကသည် ဒုက္ခလည်း မည်၏၊ သစ္စာလည်းမည်၏။ မဂ္ဂသမ္မယုတ် ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည် မုချအားဖြင့် ဒုက္ခလည်း မမည်၊ သစ္စာလည်း မမည်ကုန်။ သမုဒယ, မဂ္ဂ နှစ်ပါးတို့ကား ပရိယာယ်အားဖြင့် အလယ်နှစ်ချက်၌ ဝင်ကုန်၏။

ထို့အတူ တဏှာကြဉ်သော ကိလေသာစသည်တို့သည် သမုဒယသာမည်၍ သစ္စာ မမည်ကုန်။ ဒုတိယအချက် ရှေးနည်းတူ။ တဏှာသည် နှစ်ပါးမည်၏။ စတုတ္ထချက် ရှေးနည်းတူ။ ဒုက္ခ မဂ္ဂ နှစ်ပါးတို့ကား အလယ်နှစ်ချက်၌ ဝင်ကုန်၏။

သခ်ါရနိရောဓ, နိရောဓသမာပတ်တို့သည် နိရောဓသာ မည်၍ သစ္စာ မမည်ကုန်။ တဏှာသည် သစ္စာသာ မည်၍ နိရောဓ မမည်။ နိဗ္ဗာန်သည် နှစ်ပါးမည်၏၊ စတုတ္ထချက် ရှေးနည်းတူ။ ဒုက္ခ, မဂ္ဂ နှစ်ပါးတို့ကား အလယ်နှစ်ချက်၌ ဝင်ကုန်၏။

အရိယမဂ်မှ တပါးသော မဂ္ဂင်တို့သည် မဂ္ဂသာ မည်၍ သစ္စာ မမည်ကုန်။ နိဗ္ဗာန်သည် သစ္စာသာ မည်၍ မဂ္ဂ မမည်။ နိရောဓဂါမိနီပဋိပဒါမဂ်သည် နှစ်ပါး

၁။ ဒုဇ္ဈိက္ခ=ရခဲသော ထမင်းအစာ (အစာ ငတ်မွတ် ရှားပါးခြင်း)။ ဒုဗ္ဗဇ္ဇိ=မကောင်းသောမိုး (မိုးခေါင်သောအခါ၊ မိုးအားကြီးလွန်းသောအခါ)။ သုဘိက္ခ=ရလွယ်သော ထမင်းအစာ (အစားအစာ ဝပြောသော ကာလ)။ သုဝုဋ္ဌိ=ကောင်းသောမိုး (အလုပ်အကိုင်နှင့်လျော်ညီအောင် ရွာသောမိုး)။

၂။ ဩရိမတီရ=ဤမှာဘက်ကမ်း။ မဟောဃ=ကြီးစွာသော ရေအယဉ်။ ပါရိမတီရ=ထိုမှာဘက်ကမ်း၊ တံ သမ္မာပကဝါယာမ=ထိုမှာတက်ကမ်းသို့ ရောက်စေတတ်သော လုံ့လ။

၃။ ဝေရီ=ရန်ရှိသူ။ ဝေရမူလ=ရန်၏ အမြစ်အရင်းဖြစ်သော (ဗျာပါဒ)။ ဝေရသမုဋ္ဌါတ=ရန်ကို အကြောင်းမဲ့သတ်ထု(ပယ်နုတ်ထုဖြစ်သော မေတ္တာ)။ ဝေရသမုဋ္ဌါတူပါယ=ရန်ကို အကြောင်းမဲ့သတ်ကြောင်း(ဖြစ်သော သင်္ဃဝတ္ထု)။ ဤပြဆိုခဲ့သော ဥပမာများကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ဋ္ဌ၊ ဒု၊ နှာ-၁၄၃ နှင့် သဓမ္မာ၊ ဋ္ဌ၊ နှာ-၈၃ တို့၌ ကြည့်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

မည်၏။ စတုတ္ထချက် ရှေးနည်းတူ။ ဒုက္ခ, သမုဒယ နှစ်ပါးတို့ကား အလယ် နှစ်ချက်၌ ဝင်ကုန်၏။

ဋ္ဌီကာသင်္ဃဂါထာ

သစ္စသဒ္ဒပရာ သဒ္ဒါ၊ ဝဒန္တိ ဒုက္ခအာဒယော။
ပရိညေယျာဒိဘာဝတ္ထံ၊ တေနေ'ကော ဒွီသု ဂယှတိ[၁]။

သစ္စသဒ္ဒပရာ၊ သစ္စသဒ္ဒါနှောင်းကုန်သော။ ဒုက္ခအာဒယော သဒ္ဒါ၊ ဒုက္ခ စသော သဒ္ဒါတို့သည်။ ပရိညေယျာဒိဘာဝတ္ထံ၊ ပရိညေယျ, ပဟာတဗ္ဗ, သစ္ဆိ-ကာတဗ္ဗ, ဘာဝေတဗ္ဗအဖြစ်တည်းဟူသော အနက်ကို။ ဝဒန္တိ၊ ဟောတတ် ကုန်၏။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ ကော၊ မဂ္ဂသမ္မယုတ် ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်စသော တရားတခုတခုကို။ ဒွီသု၊ ဒုတိယ,စတုတ္ထအချက်စသော နှစ်ဌာန နှစ်ဌာနတို့၌။ ဂယှတိ၊ ယူအပ်၏။

သုညအာဒြင့်ကား—

ဒုက္ခမေဝ'တ္ထိ နော ဒုက္ခီ၊ ကိရိယာဝ န ကာရကော။
နိဗ္ဗုတိ,ဝ နိဗ္ဗုတော န၊ မဂ္ဂေါဝ ဂမကော နိ'ဓ။

အတ္တာသုညံ ပဒံ မဂ္ဂေါ၊ ဓုဝ, သူဓ'တ္တာသုညတော။
ပုရိမာ တု ဒုဝေ သစ္စာ၊ သုဘတောပိ စ သုညတာ။

နိဏ္ဍောဓော သေသသုညော ဝါ၊ သေသာ နိဏ္ဍောဓသုညတာ။
ဖလသုညာ ဒုဝေ ဟေတူ၊ ဟေတုသုညံ ဖလဒ္ဒယံ[၂]။

ဤဓ၊ ဤသာသနာတော်အလို၌။ ဒုက္ခမေဝ၊ ဒုက္ခသည်သာလျှင်။ **အတ္ထိ** ရှိ၏။ ဒုက္ခီ၊ ဆင်းရဲခံရသော ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါသည်။ နော အတ္ထိ၊ မရှိ။ ကိရိယာဝ၊ ဆင်းရဲကို ပြုခြင်းအမူအရာ သမုဒယတရားသည်သာလျှင်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ကာရ-ကော၊ ပြုတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်, သတ္တဝါ, ငါ, သူတပါး, ယောကျ်ား, မိန်းမသည်။ နအတ္ထိ၊ မရှိ။ နိဗ္ဗုတိဝေ၊ ငြိမ်းခြင်းနိဗ္ဗာန်သည်သာလျှင်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ နိဗ္ဗုတော၊ ငြိမ်းတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်,သတ္တဝါ,ငါ,သူတပါး, ယောကျ်ား, မိန်းမသည်။ နအတ္ထိ၊

၁။ ဝိဘင်းမူလဋီကာ၊ နှာ ၅၇-နှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ဋီ၊ ဒု၊ နှာ ၂၂၀-လာ စကားရပ်များကို အကျဉ်းချုံး၍ ဂါထာစီထားသည်။

၂။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ဋ္ဌ၊ နှာ-၀၄ လာ ဂါထာများကို အကျဉ်းချုံးကာ တမျိုးပြင်၍ စီထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

မရှိ။ မဂ္ဂေါ၀၊ လမ်းသည်သာလျှင်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဂမကော၊ သွားသသူသည်။ နအတ္ထိ၊ မရှိ။

ပဒံ၊ နိဗ္ဗာန်သည်။ အတ္ထသုညံ၊ 'ကိုယ်'ဟူသည်မှ ဆိတ်၏။ မဂ္ဂေါ၊ မဂ်သည်။ ဓုဝ,သုခ'တ္ထ သုညတော၊ မြဲမြံ, ချမ်းမြ, အစိုးရခြင်းမှ ဆိတ်၏။ ပုရိမာ တု ဒုဝေ သစ္စာ၊ ဒုက္ခ,သမုဒယ သစ္စာနှစ်ပါးတို့သည်ကား။ သုဘတောပိ စ၊ တင့်တယ်ခြင်းမှလည်း။ သုညတာ၊ ဆိတ်ကုန်၏[၁]။

ဝါ၊ တနည်းကား။ နိရောဓော၊ နိရောဓသစ္စာသည်။ သေသသုညော၊ ကြွင်းသစ္စာသုံးပါးမှ ဆိတ်၏။ သေသာ၊ ဒုက္ခ,သမုဒယ,မဂ္ဂဟူသော အကြွင်းသုံးပါးတို့သည်။ နိရောဓသုညတာ၊ နိရောဓသစ္စာမှ ဆိတ်ကုန်၏။ ဒုဝေ ဟေတူ၊ သမုဒယ, မဂ္ဂနှစ်ပါးတို့သည်။ ဖလသုညာ၊ ဒုက္ခ,နိရောဓဟူသော အကျိုးမှ ဆိတ်ကုန်၏။ ဖလဒွယံ၊ ဒုက္ခ,နိရောဓဟူသော အကျိုး ၂-ပါးသည်။ ဟေတုသုညံ၊ အကြောင်း ၂-ပါးဖြစ်သော သမုဒယ,မဂ္ဂမှ ဆိတ်၏။

ကေဝိဓာဒိအားဖြင့်ကား—

ဒုက္ခသစ္စာသည် ပဝတ္တိ[၂] အားဖြင့် တပါး၊ နာမ်, ရုပ်အားဖြင့် နှစ်ပါး၊ ကာမ, ရူပါ, ရူပဟူသော ဥပပတ္တိအပြားအားဖြင့် သုံးပါး၊ အာဟာရအားဖြင့် လေးပါး[၃]၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာအားဖြင့် ငါးပါးတည်း။

သမုဒယသစ္စာသည် ပဝတ္တက[၄]အားဖြင့် တပါး၊ သမ္ပယုတ်, ဝိပ္ပယုတ်အားဖြင့် နှစ်ပါး၊ ကာမ,ဘဝ,ဝိဘဝတဏှာအားဖြင့် သုံးပါး၊ စတုမဂ္ဂပ္ပဟေယျ[၅] အားဖြင့် လေးပါး၊ ရူပတဏှာ,သဒ္ဒတဏှာစသည်ဖြင့် ငါးပါး၊ ဆတဏှာကာယအားဖြင့် ခြောက်ပါးတည်း။

၁။ သစ္စာလေးပါးကို ဓုဝ, သုဘ, သုခ, အတ္ထ အားဖြင့် ဝေဖန်ထားသည်။

၂။ ပဝတ္တိ=ပဝတ္တိဘာဝ၊ မပြတ်ဖြစ်ခြင်းသဘော။ (ဤ၌ ဘာဝသဒ္ဒါ-သဘောဟော)

၃။ ကဗဋ္ဌီကာရာဟာရ, ဖဿာဟာရ, မနောသဉ္ဇေတနာဟာရ, ဝိညာဏာဟာရဟူသော အာဟာရလေးပါးတို့ကို ဤကျမ်း မိဿကသင်္ဂဟ၌လည်း ပြခဲ့ပြီ။ ပစ္စည်းပိုင်း-ပစ္စယုဒ္ဒေသနိဿယ စသည်၌လည်း ပြဆိုလတ္တံ့။ (မူလပဏ္ဏာသပါဋ္ဌိတော်, အဋ္ဌကထာ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိသုတ် စသည်တို့၌ အကျယ်ရှုပါ။)

၄။ ပဝတ္တက=ပဝတ္တကဘာဝ၊ ဒုက္ခသစ္စာကို ဖြစ်စေတတ်သော သဘော။

၅။ စတုမဂ္ဂပ္ပဟေယျ=လေးပါးသော မဂ်တို့ဖြင့်ပယ်အပ်သည့် အဖြစ်။

http://www.dhammadownload.com

နိရောဓသစ္စာသည် အသင်္ခတအားဖြင့် တပါး၊ သောပါဒိသေသ[၁] နောပါဒိ-သေသ[၂] အားဖြင့် နှစ်ပါး။ ဘဝတ္တယူပသမ[၃] အားဖြင့် သုံးပါး၊ စတုမဂ္ဂါဓိဂမနီယ[၄] အားဖြင့် လေးပါး၊ ပဉ္ဇာဘိနန္ဒနဝူပသမ[၅] အားဖြင့် ငါးပါး၊ ဆတဏ္ဍာကာယကွယ[၆] အားဖြင့် ခြောက်ပါးတည်း။

မဂ္ဂသစ္စာသည် ဘာဝေတမ္မအားဖြင့် တပါး၊ ဒိဋ္ဌိ သင်္ကပ္ပဟူသော ဝိပဿနာ ဝိဇ္ဇာ[၇], ကြွင်းမဂ္ဂင် ခြောက်ပါးဟူသော သမထစရဏ[၈] အားဖြင့် (နှစ်ပါး)၊ ဝါ—သမထယာဉ်ဖြင့်ရသော သမထမဂ်, ဝိပဿနာယာဉ်ဖြင့်ရသော ဝိပဿနာ မဂ်အားဖြင့်ငင်း (နှစ်ပါး)၊ ဒဿန, ဘာဝနာအားဖြင့်ငင်း နှစ်ပါး[၉]၊ ဝိရတိ ဟူသော သီလကွန္ဓ အဓိသီလသိက္ခာ, ပန်းဆွတ်သူ အဖော် သုံးယောက်[၁၀] နှင့် တူသော ဝါယာမ, သတိ, သမာဓိဟူသော သမာဓိကွန္ဓ အဓိစိတ္တသိက္ခာ, ဒိဋ္ဌိ သင်္ကပ္ပဟူသော ပညာကွန္ဓ အဓိပညာသိက္ခာအားဖြင့် သုံးပါး၊ သောတာပတ္တိ မဂ်စသောအားဖြင့် လေးပါးတည်း။

၁။ သောပါဒိသေသ=သဥပါဒိသေသ၊ (ကိလေသာတို့ အကြွင်းမရှိမူ၍) ဥပါဒါနကွန္ဓာ အကြွင်းရှိသော ဥပါဒါနကွန္ဓာနှင့်တကွဖြစ်သော နိဗ္ဗာနဓာတ်။

၂။ နောပါဒိသေသ=နဥပါဒိသေသ (=အနုပါဒိသေသ)၊ ကိလေသာတို့နှင့် ဥပါဒါ-နကွန္ဓာအားလုံး အကြွင်းမရှိသော နိဗ္ဗာနဓာတ်။

၃။ ဘဝတ္တယူပသမ=(ဘဝ+တယ+ဥပသမ) ဘဝသုံးပါးအပေါင်း၏ ငြိမ်းရာ။

၄။ စတုမဂ္ဂါဓိဂမနီယ=လေးပါးသော မဂ်တို့က သိအပ်သည်၊ မဂ်လေးပါး တို့က အာရုံ ပြု၍ ရောက်အပ်သည်။

၅။ ပဉ္ဇာဘိနန္ဒနဝူပသမ= (ပဉ္ဇ+အဘိနန္ဒန+ဝူပသမ) ရှုပါရုံစသော အာရုံငါးပါးတို့၌ တပ်မက်နှစ်သက်ခြင်းတို့၏ ငြိမ်းရာ။

၆။ ဆတဏ္ဍာကာယကွယ=အာရုံခြောက်ပါး၌ တပ်မက်ခြင်းတည်းဟူသော တဏ္ဍာ ကာယတို့၏ ကုန်ရာ။

၇-၈။ မြင်နိုင်စွမ်းသည့် မျက်စိ, သွားနိုင်စွမ်းသည့် ခြေတို့နှင့် ပြည့်စုံသော ခရီးသည် ကဲ့သို့ အရိယမဂ်နှင့်ပြည့်စုံသူသည် မျက်စိနှင့်တူသော ဝိပဿနာ(ဝိဇ္ဇာ), ခြေနှင့် တူသော သမထ(စရဏ)တို့နှင့် ပြည့်စုံသည် ဟူလို။

၉။ ဒဿန = သောတာပတ္တိမဂ်။ ဘာဝနာ = အထက်မဂ်သုံးပါး (ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ၎၊ ဒု၊ နှာ၊၁၄၅) (သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ၎၊ နှာ၊ ၈၄၊ ၈၅)။

၁၀။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊၎၊နှာ-၈၅။ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊၎၊ဒု၊နှာ-၁၄၅-၆။(ဝါယာမ=အောက်က ကျောကုန်းနေသူ။ သမာဓိ=ကျောပေါ်တက်ပြီး ပန်းဆွတ်သူ။သတိ=ကျောပေါ် တက်သူယိမ်းယိုင်မသွားအောင်ပခုံးအကိုင်ခံသူ။)

http://www.dhammadownload.com

တနည်းလည်း—သစ္စာလေးပါးလုံးသည် တထ[၁] အဝိတထ[၂] အနညထ[၃] အဘိညေယျ[၄]အားဖြင့် တပါး၊ လောကီ,လောကုတ္တရာအားဖြင့်ငင်း သခ်ိတာ' သခ်ိတအားဖြင့်ငင်း နှစ်ပါး၊ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗ, ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗ, နေဝဒဿနေန နဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗအားဖြင့် သုံးပါး၊ ပရိညေယျ, ပဟာတဗ္ဗ, သစ္ဆိကာတဗ္ဗ, ဘာဝေတဗ္ဗအားဖြင့် လေးပါးတည်း။

သဘာဂ,ဝိသဘာဂအားဖြင့်ကား—

သစ္စာလေးပါးလုံးသည် တထ, အဝိတထ, အနညထ, အဘိညေယျ, အနတ္တ[၅] အားဖြင့်ငင်း၊ အစိတ်တရာ စိတ်အပ်သော သားမြီးကို မြားသွားဥ် တပ်လျက် တကောသအရပ်၌ ထားသော သားမြီးဖျားကို မှန်အောင် ပစ်နိုင်သည်ထက် သိခက် ခဲယဉ်း ထိုးထွင်းအပ်သော ဒုက္ကရပဋိဝေဓအားဖြင့်ငင်း သဘောတူ၏။ ဗာဓက, ဗာဘဝ, သန္တိ, နိယျာနအားဖြင့်ကား သဘော မတူ။

ဒုက္ခ, သမုဒယနှစ်ပါးသည် ယူခက်၍ နက်သောအားဖြင့်ငင်း, လောကီယ သာသဝအားဖြင့်ငင်း သဘောတူ၏၊ ဖလ ဟေတု, ပရိညေယျ ပဟာတဗ္ဗအား ဖြင့် မတူ။

နိရောဓ,မဂ္ဂနှစ်ပါးသည် နက်နဲ၍ ယူနိုင်ခဲသောအားဖြင့်ငင်း လောကုတ္တရ, အနာသဝအားဖြင့်ငင်း တူ၏၊ အာရုံ အာရမ္မဏိက, သစ္ဆိကာတဗ္ဗ ဘာဝေတဗ္ဗ အားဖြင့် မတူ။

ပထမ,တတိယသစ္စာသည် ဖလချင်း တူ၏၊ သခ်ိတာ'သခ်ိတ မတူ။ ဒုတိယ, စတုတ္ထသစ္စာသည် ဟေတုချင်း တူ၏၊ အကုသိုလ်,ကုသိုလ် မတူ။

ပထမ, စတုတ္ထသစ္စာသည် သခ်ိကချင်း တူ၏၊ လောကီ, လောကုတ် မတူ။ ဒုတိယ,တတိယသစ္စာသည် နေဝသေက္ခ နာသေက္ခအားဖြင့် တူ၏၊ သာရမ္မဏာ, နာရမ္မဏအားဖြင့် သဘော မတူ။

သစ္စာ ပြီး၏။

ဝေဒနာ, သညာတို့ကို ခန္ဓာသီးခြားဖွဲ့ရပုံ။ ။"ရူပဉ္စ ဝေဒနာ သညာ"ဟူ၍ ဝေဒနာ, သညာနှစ်ပါးကို စေတသိက်ချင်း တူပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ခန္ဓာသီး ပြုသနည်းဟူမူ—

၁။ တထ=အမှန်။ မှန်ကန်သည်။ (သံယုတ်၊ ၃၊ နှာ၊ ၃၇၇)

၂။ အဝိတထ=မဖောက်မပြန်မှန်သည်။ (မမှန်သည်-မဟုတ်။) မချုတ်မယွင်း။

၃။ အနညထ=တခြားအခြင်းအရာဖြင့် မဖြစ်။မဖောက်မပြန် မှန်သောသဘောရှိသည်။

၄။ အဘိညေယျ=ရှေးရှုမျက်မှောက်ပြုအပ်သည်၊ ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိအပ်သည်။

၅။ ဝိနည်း၊ ၅၊ နှာ၊ ၁၅၃။

http://www.dhammadownload.com

ဝဋ္ဋဓမ္မေသု အဿာဒံ၊ တဒဿာဒုပသေဝနံ။
ဝိနိဘုဇ္ဇ နိဒဿေတုံ၊ ခန္ဓဒ္ဒယမုဒါဟဋ္ဌံ။

နာမရူပပရိစ္ဆေဒ နှာ-၅၆ (ဂါထာ-၆၄၉)

ဝဋ္ဋဓမ္မေသု၊ ဝဋ်တရားတို့၌။ အဿာဒံ၊ သာယာခြင်းကိုဂုဏ်း။ တဒဿာဒုပသေဝနံ၊ ထိုသာယာခြင်းဝေဒနာ၏အဆောက်အဦကိုဂုဏ်း။ ဝိနိဘုဇ္ဇ၊ အသီးအခြားခွဲပြား၍။ နိဒဿေတုံ၊ ပြခြင်းငှါ။ ခန္ဓဒ္ဒယံ၊ ဝေဒနာ, သညာခန္ဓာနှစ်ခုကို။ ဥဒါဟဋ္ဌံ၊ အသီးထုတ်အပ်၏။

ဤဂါထာနှင့်အညီ သံသရာ၏ ပဓာနအကြောင်းဖြစ်၍ ခန္ဓာသီးပြုသည်။

ဘေဒါဘာဝေန၊ ပစ္ဆုပ္ပန်, အတိတ်, အနာဂတ်, အဇ္ဈတ္တ, ဗဟိဒ္ဓ, သြဠာရိက, သုခုမ,ဟီန, ပဏီတ, ဒူရ, သန္တိက အပြား တဆယ့်တပါးမရသဖြင့် ရာသဋ္ဌမရှိခြင်းကြောင့်။ အနက်ပေး။

သစ္စာဝိမုတ် စိစစ်ပြခြင်း။ ။"မဂ္ဂယုတ္တာ ဖလာ စေဝ၊ စတုသစ္စ ဝိနိဿဋ္ဌာ" ဟူရာ၌ မုချအားဖြင့်သာ (မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ကြဉ်သော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည်) သစ္စာမှ လွတ်သည်။ အညာတာဝိန္ဒြိယနိဒ္ဒေသ၌ (ဝိဘင်း၊ နှာ-၁၃၁) ပင် "မဂ္ဂင်္ဂံ မဂ္ဂပရိယာပန္နံ" ဟူ၍ ဟောတော်မူသော ပရိယာယ်အားဖြင့်ကား သမ္မာဒိဋ္ဌိစသော ဖလင်္ဂရှစ်ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။ကြွင်းသော မဂ္ဂ ဖလစိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည် သခါရဒုက္ခဖြစ်၍ ဒုက္ခသစ္စာမည်ကုန်၏။ သို့မှ "စတုသစ္စဝိနိမုတ္တော ဥ ယော်ဂနာမ နတ္ထိ" ဟူသော အဋ္ဌကထာ စကား သင့်မည်။

သဗ္ဗသင်္ဂဟ ပြီး၏။

ဤသမုစ္စယသင်္ဂဟလေးပါးကို ပေါင်းစု၍ တခုတခုသော တရားကို အာသဝ, ဩဃ။ပ။ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် သစ္စာဖွဲ့ရမည်၊ မရလျှင် မရ၊ ရလျှင် ရ၏ဟုခွဲလေ။ အလွန်ကျယ်ဝန်းသည်၊ မခဲယဉ်းပြီ။ ။အကုသလသင်္ဂဟဌာ ပါ၌ မိဿကသင်္ဂဟဌ် မပါသောတရား မည်မျှစသည်ဖြင့်လည်း လေးချက်လှည့်၍ခွဲလေဦး။

ဣတိ သမုစ္စယသင်္ဂဟနယော ဒုါဒသမော။

၁။ နေတ္တိအဋ္ဌကထာ၊ နှာ-၅၆။ (စတုသစ္စဝိနိမုတ္တော=သစ္စာလေးပါးမှ လွတ်သော။ ဥ ယော်ဂနာမ=သိအပ်သော တရားမည်သည်။ နတ္ထိ=မရှိ။)

http://www.dhammadownload.com

သမုဒ္ဒဉ်းပိုင်း သင်္ခယ်ခဲ့နည်း / အလွန်ခဲသည်၊ အားဆဲ၍ ဂဏန်း ပြည့်အောင် ထိုးနှိုင်မှ ကျေမည် တခြားကူး၍ထိုး	၁၉	၈	၇	၆	၅	၄	၃	၂	၁	၀	၉	၈	၇	၆	၅	၄	၃	၂	၁
အကုသိုလ်စိတ်		၁၂	၁၂		၁၂	၁၀		၁၂		၁	၄								
အဖိတ်စိတ်		၁၈			၁၈			၁၈			၁၈								
ကာမသောဘဏစိတ်		၂၄			၂၄			၂၄			၂၄								
ရူပစိတ်		၁၅			၁၅			၁၅			၁၅								
အရူပစိတ်		၁၂			၁၂			၁၂			၁၂								
ဇလောကုတ္တရာကျဉ်း										၈	၈								
ဇလောကုတ္တရာကျယ်										၄၀	၄၀								
စိတ်ကျဉ်း		၈၁	၁၂		၈၁	၁၀		၈၁	၄	၈	၈၁								
စိတ်ကျယ်		၈၁	၁၂		၈၁	၁၀		၈၁	၄၀	၈	၁၁၃								
သမ္မစိတ္တသာဓာရဏ		၂	၂		၂	၂		၂	၂	၂	၂								
ပကိဏ်းစေတသိက်		၆	၆		၆	၆		၆	၆	၆	၆								
အကုသိုလ်စေတသိက်	၃	၁၄	၁၄	၃	၁၄	၁၂	၂	၁၄		၉	၁၁	၈	၆	၉					
သောဘဏစေတသိက်		၂၅			၂၅			၂၅	၂၃		၂၅								
ပေါင်းစေတသိက်	၃	၂၅	၂၃	၃	၂၅	၂၅	၂	၂၅	၂၃	၉	၃၆	၈	၆	၉					
မဟာဘုတ်ရုပ်		၄			၄			၄			၄								
ဥပါဒါရုပ်		၂၄			၂၄			၂၄			၂၄								
ကမ္မဇရုပ်		၂၂			၂၂			၂၂			၂၂								
စိတ္တဇရုပ်		၁၉			၁၉			၁၉			၁၉								
ဥတုဇရုပ်		၁၇			၁၇			၁၇			၁၇								
အာဟာရဇရုပ်		၁၆			၁၆			၁၆			၁၆								
ရုပ်ပေါင်း		၂၀			၂၀			၂၀			၂၀								
နိဗ္ဗာန်									၁		၁								

http://www.dhammadownload.com

ကဏ္ဍနှင့်ပြည့်ထိုးနှိုင်းမှုကျေမည် / သမုဒ္ဒည်းပိုင်းသရုပ်ခွဲနည်း	၁	၂	၃	၄	၅	၆	၇	၈	၉	၁၀	၁၁	၁၂	၁၃	၁၄
	ဘဝန်းဇယ်ဆင်းသည်	ဘဝန်းဇယ်ဆင်းသည်ဖြစ်သည်	ဘဝန်းဇယ်ဆင်းသည်ဖြစ်သည်ဖြစ်သည်	ဘဝန်းဇယ်ဆင်းသည်ဖြစ်သည်ဖြစ်သည်	ဘဝန်းဇယ်ဆင်းသည်ဖြစ်သည်ဖြစ်သည်	ဘဝန်းဇယ်ဆင်းသည်ဖြစ်သည်ဖြစ်သည်	ဘဝန်းဇယ်ဆင်းသည်ဖြစ်သည်ဖြစ်သည်	ဘဝန်းဇယ်ဆင်းသည်ဖြစ်သည်ဖြစ်သည်	ဘဝန်းဇယ်ဆင်းသည်ဖြစ်သည်ဖြစ်သည်	ဘဝန်းဇယ်ဆင်းသည်ဖြစ်သည်ဖြစ်သည်	ဘဝန်းဇယ်ဆင်းသည်ဖြစ်သည်ဖြစ်သည်	ဘဝန်းဇယ်ဆင်းသည်ဖြစ်သည်ဖြစ်သည်	ဘဝန်းဇယ်ဆင်းသည်ဖြစ်သည်ဖြစ်သည်	ဘဝန်းဇယ်ဆင်းသည်ဖြစ်သည်ဖြစ်သည်
အကုသိုလ်စိတ်	၁၂	၁၂		၁၂				၁၂			၁၂		၁၂	
အဟိတ်စိတ်	၁၈				၁၈				၁၈		၁၀			၁၈
ကာမ-သော	၂၄				၂၄			၂၄			၂၄		၂၄	
ရူပစိတ်	၁၅				၁၅			၁၅			၁၅		၁၅	
အရူပစိတ်	၁၂				၁၂			၁၂			၁၂		၁၂	
လောကုတ် ကျဉ်း					၈			၈			၈		၈	
လောကုတ် ကျယ်					၄၀			၄၀			၄၀		၄၀	
စိတ်ကျဉ်း	၈၁	၁၂		၁၂	၂၂			၂၁	၁၈		၂၉	၁၀	၂၁	၁၉
စိတ်ကျယ်	၈၁	၁၂		၁၂	၁၀၉			၁၀၃	၁၈		၁၁၁	၁၀	၁၀၃	၁၉
သမ္ဗစိတ္တ	၂	၂		၂	၂			၂	၂	၂	၂	၂	၂	၂
ဟက်ဏ်း-စေ	၆	၆		၆	၆			၆	၅	၃	၆	၁	၆	၅
အကု-စေ	၁၄	၁၄	၁၀	၁၄		၁၄	၅	၁၄	၁		၁၄	၁	၁၄	
သော-စေ	၂၅				၂၅		၅	၂၅			၂၅	၁	၂၅	
ပေါင်း-စေ	၅၂	၂၃	၁၀	၂၃	၃၈	၁၄	၆	၅၂	၁၃	၅	၂၁	၉	၂၁	၁၂
မဟာဘုတ်ရုပ်	၄				၄			၄			၄			၄
ဥပါဒါရုပ်	၂၄				၂၄			၂၄			၂၄			၂၄
ကမ္မဇရုပ်	၂၂				၂၂			၂၂			၂၂			၂၂
စိတ္တဇရုပ်	၁၉				၁၉			၁၉			၁၉			၁၉
ဥတုဇရုပ်	၁၇				၁၇			၁၇			၁၇			၁၇
အာဟာရဇရုပ်	၁၆				၁၆			၁၆			၁၆			၁၆
ရုပ်ပေါင်း	၂၀				၂၀			၂၀			၂၀			၂၀
နိဗ္ဗာန်					၁			၁			၁			၁

http://www.dhammadownload.com

အားဆဲ၍ ဂဏန်းထိုးပါ / သမုစ္ဆည်းပိုင်း သင်္ခေပခဲ့နှုန်း	၁၆	—	—	၅	—	—	၅	—	၅	—	၅	—	၅	—	၁၆	၁
	ဥပ္ပါဒ်ကြီးထပ်ကိန်း	ဥပ္ပါဒ်ကြီးနှုန်းကိန်း	ဥပ္ပါဒ်ကြီးမှတ်ကိန်း	စဉ်ဆက်ကိန်း	စဉ်ဆက်နှုန်းကိန်း	ဥပ္ပါဒ်ကြီးမှတ်ကိန်း	ဥပ္ပါဒ်ကြီးထပ်ဆတိုးကိန်း	ဥပ္ပါဒ်ကြီးနှုန်းဆတိုးကိန်း	ဥပ္ပါဒ်ကြီးမှတ်ဆတိုးကိန်း	ဥပ္ပါဒ်ကြီးထပ်ဆတိုးကိန်း	ဥပ္ပါဒ်ကြီးနှုန်းကိန်း	ဥပ္ပါဒ်ကြီးမှတ်ကိန်း	ဥပ္ပါဒ်ကြီးထပ်ကိန်း	ဥပ္ပါဒ်ကြီးထပ်ဆတိုးနှုန်းကိန်း	
အကုသိုလ်စိတ်	၁၂	၁၂				၁၂		၁၀	၁၀	၁၂	၁၂	၁၂		၁၂		
အဟိတ်စိတ်	၁၈	၁၈				၆	၁၆			၁၈	၁၈	၁၈		၁၈		
ကာမသောဘဏ်စိတ်	၂၄	၂၄				၂၄		၂၄	၁၆	၂၄	၂၄	၂၄		၂၄		
ရူပစိတ်	၁၅	၁၅				၁၅		၁၅	၁၀	၅	၁၅	၁၅		၁၅		
အရူပစိတ်	၁၂	၁၂				၁၂		၁၂	၈	၄	၁၂	၁၂		၁၂		
လောကုတ်-ကျဉ်း	၈	၈				၈		၈	၈		၈	၈		၈		
လောကုတ်-ကျယ်	၄၀	၄၀				၄၀		၄၀	၄၀		၄၀	၄၀		၄၀		
စိတ်ကျဉ်း	၈၉	၈၉				၂၃	၁၆	၂၁	၅၂	၅၂	၈၉	၈၉		၈၉		
စိတ်ကျယ်	၁၂၁	၁၂၁				၁၀၅	၁၆	၁၀၃	၄၄	၅၃	၁၂၁	၁၂၁		၁၂၁		
သမ္မစိတ္တသာဓာရဏ	၁၃	၇		၁		၇			၇	၇		၇		၁၃		
ပကိဏ်းစေတသိက်	၁	၆		၁		၆			၆		၆	၆		၁၃		
အကု-စေတသိက်		၁၄				၁၄			၁၃	၁၄		၁၄		၆		
သောဘဏစေတသိက်	၃	၂၁				၂၁		၁	၂၁	၂၁		၂၁		၁၀	၁	
ပေါင်း—စေတသိက်	၇	၁၂		၉		၁၂	၁၂		၁၁	၁၂	၂	၁၂		၂၆	၁	
မဟာဘုတ်ရုပ်			၄				၄			၄			၄			
ဥပါဒါရုပ်	၈		၂၄				၂၄			၂၄	၁		၂၄	၉		
ကမ္မဇရုပ်	၈		၂၂				၂၂			၂၂	၁		၂၂	၉		
စိတ္တဇရုပ်			၁၉				၁၉			၁၉	၁		၁၉	၁		
ဥတုဇရုပ်			၁၇				၁၇			၁၇	၁		၁၇	၁		
အာဟာရဇရုပ်			၁၆				၁၆			၁၆	၁		၁၆	၁		
ရုပ်ပေါင်း	၈		၂၈				၂၈			၂၈	၁		၂၈	၉		
နိဗ္ဗာန်			၁			၁				၁			၁			

http://www.dhammadownload.com

| | | |

http://www.dhammadownload.com

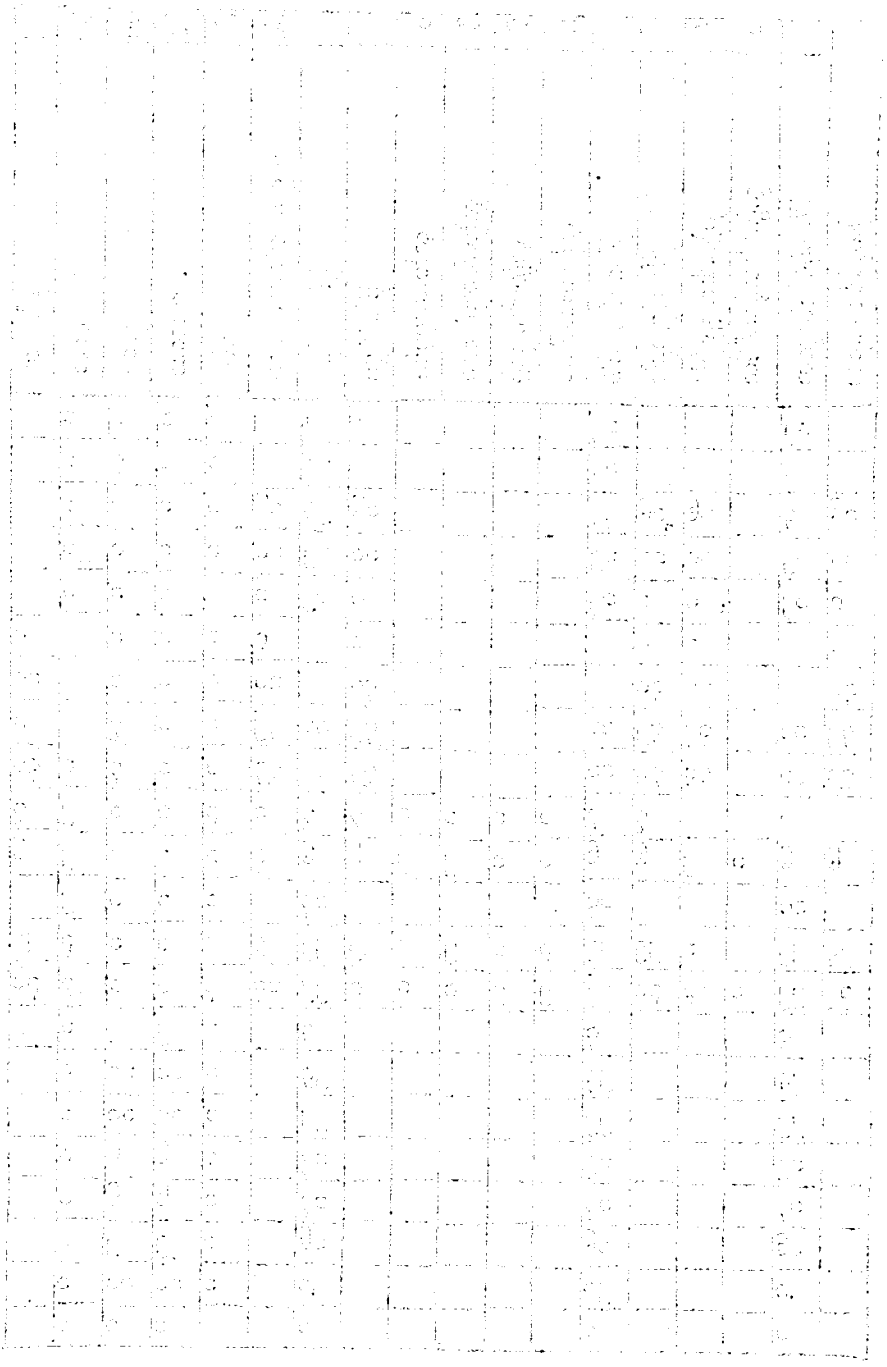

http://www.dhammadownload.com

၈-ပစ္စည်းပိုင်း

၁၃-ပစ္စယသင်္ဂဟနည်း

ဣဒါနိ ပစ္စယသင်္ဂဟနယော ဝုစ္စတေ။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်း

ယေသံ သခ််တမ္မောနံ၊ အကြင် သခ်ါရစသော ပစ္စယုပ္ပန်, ဟေတု သဟဇာတ်စသော ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့အား။ ယေ မ္မော၊ အကြင် အဝိဇ္ဇာစသော, ဟိတ်ခြောက်ပါးစသော ပစ္စည်းတရားတို့သည်။ ယထာ ယေန ပကာရေန၊ အကြင် 'တဗ္ဘာဝဘာဝီဘာဝါကာရ'[၁] အခြင်းအရာ၊ 'အာဟစ္စပစ္စယဋ္ဌိတာကာရ'[၂] အခြင်းအရာဖြင့်။ ပစ္စယာ၊ တည်ခြင်း, ဖြစ်ခြင်းငှါ ကျေးဇူးပြုကုန်၏။ တံ ဝိဘာဂံ၊ ထိုပစ္စယုပ္ပန် ထိုပစ္စည်း ထိုပစ္စယာကာရတို့၏ အပြားကို။ (ဤသို့ အနက်သမ္မန်မှ သင့်မည်။)

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပစ္စည်းနှင့် ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းအထူး။ ။ထိုပစ္စည်းသည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပစ္စည်း, ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းအားဖြင့် နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ။ထိုတွင် 'တဗ္ဘာဝဘာဝီဘာဝါကာရ။ပ။ ပဝုစ္စတိ'ဟူသည် နှင့်အညီ ဝိသေသကို မင့်ပဲ အကြောင်းသာမညကိုသာ ငဲ့၍ ခေါ်ဆိုအပ်သော အပေါင်းပစ္စည်းသည် 'ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပစ္စည်း'မည်၏။ ။အကြောင်းဝိသေသကို ငဲ့၍ အသေအချာ ဆိုအပ်သော အစိတ်ပစ္စည်းသည် 'ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း'မည်၏။ ။ ထိုတွင် ရှေ့နည်းသည် နောက်နည်း၌ နောက်နည်းသည်လည်း ရှေ့နည်း၌ အကျဉ်း, အကျယ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝင်၏။ ထို့ကြောင့် အဌကထာကြီးတို့၌ ပဋ္ဌာန်းနည်းကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တွင်းသို့ သွင်း၍ ဖွင့်တော်မူကြသည်။ အကျယ် အစိတ်ကို သိလျှင် အကျဉ်းအပေါင်း၌ သွင်းနိုင်လောက်ရကား အသီးအခြား ငါဆိုမည်ဟု ပြခြင်းငှါ 'ဥဘယံ ပန ဝေါမိဿိတွာ ပပဉ္ဇေန္တိ အာစရိယာ'ဟု (အဘိမ္မတ္ထသင်္ဂဟ နှာ ၁၃၀-၌) မိန့်သည်။

၁။ (တဗ္ဘာဝ+ဘာဝီ+ဘာဝ+အာကာရ) ထို အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်း တရားတို့ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်+ဖြစ်ပေါ် လေ့ရှိကုန်သော သခ်ါရစသော အကျိုးတရားတို့၏+ ဖြစ်ပုံ+အခြင်းအရာ (=ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်း)။

၂။ (အာဟစ္စ+ပစ္စယ+ဋ္ဌိတိ+အာကာရ) အထူး ပြု၍ ဖြစ်သော+ပစ္စည်း တရား ဟူသော+တည်တံ့မှု အခြင်းအရာ (=ပဋ္ဌာန်းနည်း)။

http://www.dhammadownload.com

'ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ' မည်ပုံ ဝစနတ္ထ လေးချက်။ ။ထိုနည်း နှစ်ပါးတို့တွင် ပဋိစ္စ-သမုပ္ပါဒ်နည်း၌ ပစ္စယလက္ခဏာ[၁], ဒုက္ခာနုပဿနာနုရသ[၂], ကုမ္မဂ္ဂပစ္စုပဋ္ဌာန်[၃] ရှိသော အဝိဇ္ဇာအစ ဇာတိအဆုံးရှိသော တဆယ့်တပါးသော တရားတို့သည်—

ပဇစ္စတမ္မော စ သော သဟ နု ဧကေကတော သမ္မာ စ နာဟေတုတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ စာတိ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ။ ပစ္စယသာမဂ္ဂိ ဝါ ပဋိစ္စ သဟ သမ္မာ စ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ။

ပစ္စေတမ္မော စ ယုံကြည်ထိုက်သည်လည်း ဟုတ်၏။ သော၊ ထိုယုံကြည်ထိုက်သော ဟူသည်။ သဟ၊ တပေါင်းတည်း။ နု ဧကေကတော၊ တခုတခုစီ မဟုတ်သောအားဖြင့်။ စ၊ တနည်းလည်း။ သမ္မာဟေတုတော၊ မဖောက်မပြန် သင့်တန်သော အကြောင်းကြောင့်။ နာဟေတုတော၊ အကြောင်းမရှိသည် မဟုတ်ပဲ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စ၊ ဖြစ်လည်း ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မည်၏။

ဝါ၊ တနည်းကား။ ပစ္စယသာမဂ္ဂိ၊ အကြောင်း၏ ညီညွတ်ခြင်းကို။ ပဋိစ္စ၊ စွဲ၍။ သဟ စ၊ တကွၔင်း။ သမ္မာ စ၊ မဖောက်မပြန်ၔင်း။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မည်၏။ သခ်ါရစသော အကျိုး ရ၏။ ။ဤသို့သော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ အကျိုး၏ အမည်ကို အကြောင်း၌ တင်စားသော ဖလူပစာအားဖြင့်ၔင်း။

အညမညံ ပဋိမုခံ ဣစ္စော ဂတော စ သော သဟိတေ အဝိနိဗ္ဘုတ္တဓမ္မေ ဥပ္ပါဒေတိ စာတိ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ။ အညမညံ ဂါ ပဋိစ္စ သမံ သဟ စ ဖလဓမ္မေ ဥပ္ပါဒေတီတိ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ။

အညမညံ၊ အကြောင်းချင်းချင်း။ ပဋိမုခံ၊ ရှေးရှု(ငဲ့၍)။ ဣစ္စော ဂတော စ၊ ဖြစ်လည်း ဖြစ်တတ်၏။ သဟိတေ၊ တကွဖြစ်ကုန်သော။ အဝိနိဗ္ဘုတ္တဓမ္မေ၊ မကွဲမပြားဖြစ်သော ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ကို။ ဥပ္ပါဒေတိ စ၊ ဖြစ်လည်း ဖြစ်စေတတ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မည်၏။

ဝါ၊ တနည်းကား။ အညမညံ၊ တပါးသည် တပါးကို။ ပဋိစ္စ၊ စွဲ၍။ သမံ၊ ညီညွတ်ပေါင်းဖက်၍ၔင်း။ သဟ စ၊ တကွနက် မရွေးမနှောင်းၔင်း။ ဖလဓမ္မေ၊

၁။ အကျိုးတရားတို့အား ကျေးဇူးပြုတတ်သည့်အဖြစ် ဟူသော သဘောလက္ခဏာ။

၂။ မပြတ်မစဲ ဖြစ်ခြင်းဟူသော ပဒတ္တိဒုက္ခသို့ အစဉ် လိုက်စေခြင်းကိစ္စ (ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ အစဉ်အမြဲ ပွဲနှောင်ခြင်းကိစ္စ)။

၃။ စက်ဆုပ်အပ်သော ဘံသရာဓရီးဟူ၍ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်ခြင်း။

http://www.dhammadownload.com

အကျိုးတရားတို့ကို။ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဖြစ်စေတတ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ပဋိစ္စ-သမုပ္ပါဒေါ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မည်၏။ ။ဤသို့သော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ မုချ အနွတ္ထ အားဖြင့်၎င်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မည်၏။

ပဋိစ္စသဒ္ဒါနှင့် သမုပ္ပါဒသဒ္ဒါတို့ ဖြင့် ပယ်သော ဝါဒများ

ဤ၌ 'ပဋိစ္စ'သဒ္ဒါဖြင့် သဿတ[၁], အဟေတုက[၂], ဝိသမဟေတုက[၃] ဝသဝတ္တိဝါဒ[၄]တို့ကို ပယ်သည်။ 'သမုပ္ပါဒ'သဒ္ဒါဖြင့် ဥစ္ဆေဒ[၅], နတ္ထိက[၆], အကိရိယဝါဒ[၇]တို့ကို ပယ်သည်။

ကာ ဟိ ပစ္စယသာမဂ္ဂိ၊ သဿတာ'ဟေတုအာဒိနံ။
ပုနပ္ပုနဥ္ဆု'ပ္ပနွေသု၊ ကုတော ဥစ္ဆေဒအာဒိကာ[၈]။

ဟိ သစ္စံ၊ မိစ္ဆာဝါဒတို့ကို ပယ်သည်ဆိုသောစကား မှန်၏။ သဿတာ-ဟေတုအာဒိနံ၊ သဿတ, အဟေတုက စသော ဒိဋ္ဌိတို့အား။ ပစ္စယသာမဂ္ဂိ၊ အကြောင်းညီညွတ်ခြင်းသည်။ ကာ၊ အဘယ်အကျိုးရှိတော့အံ့နည်း။ ပုနပ္ပုနံ၊ ကြောင်းကျိုးစပ်တွဲ၍ အဖန်တလဲလဲ။ ဥပ္ပနွေသု စ၊ ဖြစ်သော တရားတို့၌လည်း။ ဥစ္ဆေဒအာဒိကာ၊ ဥစ္ဆေဒ စသော ဒိဋ္ဌိသည်။ ကုတော၊ အတီမှာ ဖြစ်နိုင်တော့အံ့နည်း။

နှစ်ပုဒ်လုံးဖြင့်ကား "သော ကရောတိ သော ပဋိသံဝေဒေတိ၊ အညော ကရောတိ အညော ပဋိသံဝေဒေတိ"[၉]ဟူသော ဝါဒကို ပယ်၍ ဣတ္ထီ, ပုရိသ

၁။ သဿတ=မြဲ၏၊ လောကသည် မြဲ၏ ဟု ယူသော အယူမှားမှု။

၂။ အဟေတုက=အကြောင်းမရှိ၊ ယခုဘဝကောင်းကျိုး, မကောင်းကျိုးများသည် ဘာ့ကြောင့်မှဖြစ်သည်မဟုတ် အကြောင်းမရှိပဲဖြစ်သည်ဟူသော အယူမှား (အကြောင်းကို ပယ်သော ဝါဒ) ။

၃။ ဝိသမဟေတုက=မသင့် မမှန်သောအကြောင်း၊ လောကသည် သဘာဝအားဖြင့် ဖြစ်လာသည်ဟု စသည်ဖြင့် မသင့် မမှန်သောအကြောင်းတို့ဖြင့် စွဲယူသောဝါဒ။

၄။ ဝသဝတ္တိဝါဒ=အလိုသို့ လိုက်စေသောဝါဒ၊ လောကသည် တန်းခိုးရှင်၏ အလို အတိုင်း ဖြစ်ရသည်ဟု ယူသော ဣဿရနိမ္မာန ဝါဒ။

၅။ ဥစ္ဆေဒ=ပြတ်၏၊ ဘဝပြတ်၏ဟု ယူသောဝါဒ။

၆။ နတ္ထိက=အကျိုးမရှိ၊ ပေးလှူအပ်သော အလှူ၏အကျိုးမရှိ စသည်ဖြင့် ယူသော ဝါဒ (အကျိုးကို ပယ်သောဝါဒ)။

၇။ အကိရိယ=ပြုသည်မမည်၊ သတ္တဝါတို့ ကောင်းမှု မကောင်းမှု ပြုသော်လည်း ဘာအကျိုးမျှမဖြစ် ပြုသည်မမည်ဟု ယူသောဝါဒ (အကြောင်း, အကျိုး ၂-ပါးလုံးကို ပယ်သောဝါဒ)။

၈။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ၎၊ ဒု၊ နှာ-၁၅၃-လာ စကားပြေကို ဂါထာစီထားသည်။

၉။ ထိုသူသည် ပြု၏၊ ထိုသူသည် ခံစား၏၊ တပါးသောသူသည် ပြု၏၊ တပါးသော သူသည် ခံစား၏။

http://www.dhammadownload.com

စသော ဇနပဒနိဂ္ဂတ္တိ[၁] နာမပညတ္တိဌ် 'အနဘိနိဝေသ'ဟူသော 'လွန်စွာနှလုံးမသွင်းခြင်း'၊ သတ္တ,ဇီဝစသော အတ္ထပညတ်ဌ် 'အနတိဓာဝန'ဟူသော 'လွန်၍မပြေးခြင်း'၊ 'မင်္ဂိုမပဋိပဒ်'ဟူသော သင့်မြတ်သော 'ဉာယ'[၂]တို့ကို ပြသည်။

ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နမည်ပုံ။ ။'သခါရ'အစ 'ဇရာ,မရဏ'အဆုံးရှိသော တဆဲ့တပါး သော တရားတို့သည် ယခင် ဝစနတ္ထ လေးချက်တို့တွင် ရွေ့နှစ်ချက်ကြောင့် "ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နဲ" မည်ကုန်၏ (နှာ-၃၃၀-၍)။

မြင်နိုင်ခဲ့,ဟောနိုင်ခဲသည့်တရား လေးပါး

သစ္စံ့, သတ္ထော, ပဋိသန္ဓိ၊ ပစ္စယာကာရမေဝ စ။
ဒုဒ္ဒသာ စတုရော ဓမ္မာ၊ ဒေသေတုံ စ သုဒုက္ကရာ[၃]။

သစ္စံ့၊ သစ္စာလေးပါးငင်း။

သတ္ထော၊ သတ္ထသုညသခါရတို့ဌ် သတ္တဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်း, သတ္တကိစ္စ၏ ပြီးခြင်းငင်း။

ပဋိသန္ဓိ စ၊ ပဋိသန္ဓေငင်း။

ပစ္စယာကာရော ဧဝ စ၊ ပစ္စည်းတရားတို့၏ ကျေးဇူးပြုသော အဖြစ်ငင်း။ စတုရော ဓမ္မာ၊လေးပါးဒသာ တရားတို့ကို။ဒုဒ္ဒသာ၊ မြင်နိုင်ခဲကုန်၏။ဒေသေတုံ စ၊ ဟောခြင်းငှါကား။ သုဒုက္ကရာ၊ သာလွန်၍ ခဲယဉ်းကုန်၏။

ဤသို့ ခဲယဉ်းစွာသော ဣဒပ္စစ္စယတာ[၄] ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နဲ[၅] နှစ်ပါးတို့ဌ်—

ဝေဖန်ဆုံးဖြတ်နည်း ငါးမျိုး

ဒေသနာဘေဒတော ဧကော-ဝ်ဓာဒိတော စ အင်္ဂတော။
ဓမ္မာနံ ပစ္စယာနဉ္စ၊ သဗ္ဗပတော ဝိနိစ္ဆယော[၆]။

ဒေသနာဘေဒတော၊ ဒေသနာလေးပါး အပြားအားဖြင့်ငင်း။

ကေဝိဓာဒိတော စ၊ ကေဝိဓ (တပါး အပြားရှိခြင်း) စသောအားဖြင့်ငင်း။

အင်္ဂတော၊ အင်္ဂါအားဖြင့်ငင်း။

၁။ ဇနပဒနိဂ္ဂတ္တိ=မိန်းမ ဟောကျိုး စသော ဇနပုဒ်သူတို့၏ ဝေါဟာရပညတ်။

၂။ ဉာယ=နိဗ္ဗာန်သို့ သွားကြောင်းဖြစ်သော အရိယာမဂ်ခရီး။

၃။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ အဋ္ဌကထာ၊ နှာ-၁၂၃-စသည်ဌ် လာသော ဂါထာ။

၄။ ဣဒပ္စစ္စယတာ=ဤသခါရစသော အကျိုးတရားတို့၏ အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတရား။

၅။ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နဲ=ပစ္စည်းဖြစ်ထိုက်သော အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတရားတို့ကို စွဲမှီ၍ တကွသာလျှင် ဖြစ်သော သခါရစသော အကျိုးတရား။

၆။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ၌၊ နှာ-၁၂၄-စသည်တို့ဌ် လာသည့်စကားကို ဂါထာ စီထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဓမ္မာနုံ၊ တရားကိုယ်တို့၏။ သရူပတော စ၊ သရုပ်အားဖြင့်ငင်း။

ပစ္စယာနုံ၊ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပစ္စည်း, ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းတို့၏။ သရူပတော စ၊ သရုပ်အားဖြင့်ငင်း။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ငါးပါး အပြားအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်အပ်၏။

ဒေသနာဘေဒ။ ။ထို ငါးပါးတို့တွင့် ဒေသနာဘေဒအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ဟန် ကား— နှယ်နုတ်သော ယောက်ျားလေးယောက်ကဲ့သို့ "အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ။ပ။ ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ" ဟူ၍ငင်း။

"တဿ တံ ဝေဒနံ အဘိနန္ဒတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ နန္ဒီ။ ယာ ဝေဒနာသု နန္ဒီ၊ တဒုပါဒါနံ။ တဿုပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ၊ ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ၊ ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ"[၂] ဟူ၍ငင်း။

"ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ။ ဘဝပစ္စယာ။ပ။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ"[၃] ဟူ၍ငင်း။

"ဣမေ စတ္တာရော အာဟာရာ တဏှာနိဒါနာ။ပ။ တဏှာ ဝေဒနာနိဒါနာ။ပ။ သင်္ခါရာ အဝိဇ္ဇာနိဒါနာ"[၄] ဟူ၍ငင်း။

၁-၄။ သမ္မောဟ၊ ဌ၊ နှာ ၁၂၄-၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌ၊ ဒု၊ နှာ ၁၅၄-၅ ၌ အကျယ်ရှုပါ။

၂။ တံ ဝေဒနံ၊ ထိုဝေဒနာကို။ အဘိနန္ဒတော၊ အလွန်နှစ်သက်သော။ အဘိဝဒတော၊ ငါ့ငါ့ဥစ္စာ စသည်ဖြင့် အလွန်မြည်တမ်းပြောဆိုသော။ အဇ္ဈောသာယ၊ မျိုသွင်းသိမ်းပိုက်၍။ တိဋ္ဌတော၊ တည်သော။ တဿ၊ ထိုသူအား။ နန္ဒီ၊ (ဥပါဒါန်အဆင့်ရောက်) နှစ်သက်ခြင်းသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ ဝေဒနာသု၊ ဝေဒနာတို့၌။ ယာနန္ဒီ၊ အကြင်နှစ်သက်ခြင်း (နန္ဒီရာဂ) သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ တံ၊ ထိုနှစ်သက်ခြင်း (ဇလဝနန္ဒီရာဂ) သည်။ ဥပါဒါနံ၊ ဥပါဒါန်မည်၏။ တဿ၊ ထိုသူအား။ ဥပါဒါနပစ္စယာ၊ ဥပါဒါန်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ဘဝေါ၊ ကမ္မဘဝ ဥပပတ္တိဘဝသည်။ သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်၏။ ဘဝပစ္စယာ၊ ဘဝဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ဇာတိ၊ ပဋိသန္ဓေနေခြင်းဇာတိသည်။ သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်၏။ ဇာတိပစ္စယာ၊ ဇာတိဟူသောအကြောင်းကြောင့်။ ဇရာမရဏံ၊ ဇရာမရဏသည်။ သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်၏။ (အကျယ်ကို မူလပဏ္ဏာသ၊ မဟာတဏှာသင်္ခယသုတ်၊ နှာ-၃၃၃-နှင့်၊ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်၊ သမာဓိသုတ်၊ နှာ ၁၃-၌ ရှုပါ)

၃။ ဇာတိပစ္စယာ၊ ဇာတိဟူသောအကြောင်းကြောင့်။ ဇရာမရဏံ၊ ဇရာ မရဏသည်။ သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်၏။ ဘဝပစ္စယာ၊ ဘဝဟူသောအကြောင်းကြောင့်။ပ။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ၊ အဝိဇ္ဇာဟူသောအကြောင်းကြောင့်။ သင်္ခါရာ၊ သင်္ခါရတို့သည်၊ သမ္ဘဝန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ (အကျယ်ကို မူလပဏ္ဏာသ၊ မဟာတဏှာသင်္ခယသုတ်၊ နှာ-၃၂၈-၉-၌ ရှုပါ)

၄။ စတ္တာရော၊ ၄-ပါးကုန်သော။ ဣမေ အာဟာရာ၊ ဤအာဟာရတို့သည်။ တဏှာနိဒါနာ၊ တဏှာလျှင်အကြောင်းရှိကုန်၏ (တဏှာကြောင့် ဖြစ်ကုန်၏)။ပ။ တဏှာ၊ တဏှာသည်။ ဝေဒနာနိဒါနာ၊ ဝေဒနာလျှင် အကြောင်းရှိ၏ (ဝေဒနာကြောင့် ဖြစ်၏)။ပ။ သင်္ခါရာ၊ သင်္ခါရတို့သည်။ အဝိဇ္ဇာနိဒါနာ၊ အဝိဇ္ဇာလျှင် အကြောင်းရှိကုန်၏ (အဝိဇ္ဇာကြောင့် ဖြစ်ကုန်၏)။ (အကျယ်ကို မူလပဏ္ဏာသ၊ မဟာတဏှာသင်္ခယသုတ်၊ နှာ-၃၂၄-နှင့် နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ်၊ အာဟာရသုတ်၊ နှာ-၂၅၃-၌ ရှုပါ)

http://www.dhammadownload.com

(၁) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၏ သမန္တဘဒ္ဒက[1], ကိုယ်တော်မြတ်၏ ဒေသနာဝိလာသပ္ပတ္တ[2] ဖြစ်သောကြောင့် ဝေနေယျဇ္ဈာသယအားဖြင့် ယထာသက ကာရဏ[3]တို့ကြောင့် ဖြစ်သည်ကိုပြခြင်း ဥပပတ္တိက္ကမ[4]ကို ပြခြင်းငှါ အစမှ အဆုံးတိုင်အောင်–

(၂) ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းမှစ၍ အနာဂတ်အဓွန့်ကို ပြခြင်းငှါ အလယ်မှစ၍ အဆုံးတိုင်အောင်—

(၃) ကိစ္စာပန္နလောက[5]၏ ဒုက္ခုပ္ပတ္တိကာရဏ[6]ကို ပြခြင်းငှါ အဆုံးမှ အစ တိုင်အောင်—

(၄) အာဟာရနိဒါနဝဝတ္ထာန[7]ကို အစဉ် လျှောက်သဖြင့် အတိတ်အဓွန့်သို့ ဆောင်၍ တဖန် အတိတ်အဓွန့်မှစ၍ ဟေတု ဖလအစဉ်ကိုပြခြင်းငှါ အလယ်မှ အစတိုင်အောင်—

ဤသို့ လေးပါးသော အပြားအားဖြင့် ဟောတော်မူသည်။

အဝိဇ္ဇာကို အစထားပုံ။ ။ထိုလေးပါးတို့တွင် အနုလောမဒေသနာကို ဤသင်္ဂြိဟ်ကျမ်း၌ ထားသတည်း။ ထိုအနုလောမဒေသနာ၌ အဝိဇ္ဇာကို အစထားသည်ကား "ပကတိဝါဒ"စသည်တို့၏ "ပကတိ"စသည်ကဲ့သို့ အကြောင်း မရှိ။ အဝိဇ္ဇာသည် လောက၏ မူလကာရဏအကြောင်း လောဟူမူ "အာသဝသမုဒယာ အဝိဇ္ဇာသမုဒယော"[8] ဟူသည်နှင့် အညီ အကြောင်း ရှိ၏။ သို့သော်လည်း ဝဋ္ဋကထာ၌ ပဓာနဖြစ်၍ အစထားသည်။ အဝိဇ္ဇာသည် ဒုဂ္ဂတိဂါမိကံ၏ အကြောင်းတည်း။ တဏှာသည် သုဂတိဂါမိကံ၏

၁။ သမန္တဘဒ္ဒက=ထက်ဝန်းကျင် အလုံးစုံကောင်းခြင်း။

၂။ ဒေသနာဝိလာသပ္ပတ္တ=ဒေသနာတော်ကို တင့်တယ်စေတတ်, တန်းဆာဆင်တတ်သည့် ဉာဏ်အထူးသို့ ရောက်ခြင်း။

၃။ ယထာသက ကာရဏ= (ယထာ=လျော်စွာ, သက=မိမိဥစ္စာ, ကာရဏ=အကြောင်း)။ မိမိအကျိုးနှင့်လျော်သောအကြောင်း။

၄။ ဥပပတ္တိက္ကမ=ဖြစ်စဉ်။

၅။ ကိစ္စာပန္နလောက= (ကိစ္စ = ဆင်းရဲငြိုငြင် ပင်ပန်းခြင်းသို့ + အာပန္န = ရောက်သော + လောက=သတ္တဝါ) ဆင်းရဲ ငြိုငြင် ပင်ပန်းခြင်းသို့ရောက်သော သတ္တဝါ။

၆။ ဒုက္ခုပ္ပတ္တိ ကာရဏ=ဒုက္ခဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း။

၇။ အာဟာရနိဒါနဝဝတ္ထာန=အာဟာရ တည်းဟူသော အကြောင်းကို ပိုင်းခြား မှတ်သားခြင်း။

၈။ ပကတိဝါဒအကြောင်းကို ဤကျမ်း၊ နှာ ၃၁၅-နှင့် နောက်ဆက်တွဲကြည့်ပါ။

၉။ အာသဝသမုဒယာ=အာသဝဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ အဝိဇ္ဇာသမုဒယော=အဝိဇ္ဇာဖြစ်၏။ (မူဏပဏ္ဏာသ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိသုတ်၊ နှာ ၆၇။)

http://www.dhammadownload.com

အကြောင်းတည်း။ ဝဋ်စကားဌ် ဦးခေါင်းအလား ဤသီသတရားနှစ်ပါးတို့တွင် အဝိဇ္ဇာသည် တဏှာ၏လည်း အကြောင်းဖြစ်သေးရကား သာလွန်၍ ပဓာနဖြစ်သည် မှတ်ရမည်။

ကေဝိဓေးဗိအားဖြင့်ကား—

အဝိဇ္ဇာသည် အညာဏ, အဒဿန စသောအားဖြင့် တပါး၊ အပ္ပဋိပတ္တိ, မိစ္ဆာပဋိပတ္တိ[၁] ။ ဝါ၊ သသခ်ါရ, အသခ်ါရအားဖြင့် နှစ်ပါး၊ ဝေဒနာအားဖြင့် သုံးပါး၊ သစ္စစ္ဆာဒန[၂] အားဖြင့် လေးပါး၊ ဂတိငါးပါး၏ အပြစ်ကို ဖုံးလွှမ်းခြင်းအားဖြင့် ငါးပါး၊ ဒ္ဓါရ, အာရုံအားဖြင့် ခြောက်ပါး၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တရားတို့၏ ရသင့်တိုင်းသော အပြားကို ခွဲခြား ဝေဖန်ရမည်၊ ကျယ်ဝန်း များပြားလည်၊ ထင်ရှားသဖြင့် မခဲပြီ။

အင်္ဂါအားဖြင့်ကား—

သောက, ပရိဒေဝ, ဒုက္ခ, ဒေါမနဿု'ပါယာသ ငါးပါးတို့သည် မျက်မှောက် ထင်ထင် မြင်ကြရသော ယခုဘဝ၌ကဲ့သို့ပင် အနာဂတ်ဘဝ၌လည်း ဇာတိ ဖြစ်လျှင် ဖြစ်ကုန်၏။ ယင်းငါးပါးဖြစ်လျှင်လည်း အဝိဇ္ဇာသည် အကြောင်းလည်းဖြစ်, အကျိုးလည်းဖြစ်၍ ဖြစ်တော့သည်။ ဥပမာကား—စရင်း ပကတိမိုက်ရင်းရှိသောကြောင့် သေအရက်ကို သောက်မိသော သေသောက်ကြူးသည် ယစ်မူးတွေဝေသဖြင့် သာလွန်၍ မိုက်ပြန်လေသကဲ့သို့ ထို့အတူ အဝိဇ္ဇာ မကင်းသေးသော အသုတဝန် ပုထုဇန်အားသာ သောကစသည် ဖြစ်လာ၏၊ ယင်းဖြစ်ထုတွင် သေရာမသို သာလွန်၍ မိုက်မိပြန်လေသည်။ မိုက်လျှင် သခ်ါရစသည် ဆက်၍ ဘဝစက်မပြတ်နိုင်ပြီဟု ပြခြင်းငှါ ဟောတော်မူသည်။

အင်္ဂါ ၁၂-ပါးဖြစ်ပုံ။ ။ရှုပဘုံ စသည်၌ မရှိသောကြောင့်လည်း[၃] ဇာတိ၏ အကျိုးရင်း စင်စစ် မဟုတ်၊ အကျိုးဖျားမျှဖြစ်၍ အကျိုးရင်းဖြစ်သော ဇရာ, မရဏနှင့် တပေါင်းတည်း တအင်္ဂါတည်း ပြုလျက် အကြောင်းဆယ့်တခု၊အကျိုးဆယ့်ဘခုကို ပေါင်းစုသောအားဖြင့် အင်္ဂါတဆယ့်နှစ်ပါး ဖြစ်၏။

၁။ အပ္ပဋိပတ္တိ=သစ္စာလေးပါးတို့၌မသိခြင်း (မှန်သောအကျင့် ကင်းမဲ့ခြင်း)။ မိစ္ဆာပဋိပတ္တိ=အသုဘ စသည်၌ သုဘဝိပလ္လာသ စသည်အားဖြင့် ထင်မှားခြင်း (မှားယွင်းသော အကျင့်) (ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ဋီ၊ဒုတိယ-၂၅၄)

၂။ သစ္စစ္ဆာဒန=သစ္စာလေးပါးတရားကို ဖုံးလွှမ်းခြင်း။

၃။ ရှုပဘုံ အရူပဘုံတို့၌ သောက, ပရိဒေဝ, ကာယိကဒုက္ခ, ဒေါမနဿ, ဥပါယာသတို့ မရှိကြ၊ ထို့ကြောင့် ဤတရားငါးပါးတို့သည် ဇာတိ၏ အကျိုးရင်းမဟုတ်,အကျိုးဖျားမျှသာ ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

တနည်းလည်း—ဇရာ, မရဏကြောင့် သောကာဒိဖြစ်၏။ ဤသို့ဖြစ်လျှင် အကြောင်းအင်္ဂါ တဆယ့်နှစ်ပါး, အကျိုးအင်္ဂါတဆယ့်နှစ်ပါး ဖြစ်၏။ သို့သော်လည်း ဇရာ မရဏ ဒုက္ခကြောင့်သာ သောကစသည် ဖြစ်သည်မဟုတ်၊ တပါး သော ဒုက္ခကြောင့်လည်း သောကစသည် ဖြစ်သေးရကား မမြဲသောကြောင့် "ဇရာမရဏပစ္စယာ သောကာဒယော သမ္ဘဝန္တိ" ဟု မဟောမူ၍ "ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ သောကာဒယော စ သမ္ဘဝန္တိ" ဟူ၍ ဟောတော်မူသည်။

တနည်းလည်း—ဇရာ မရဏကို ယူသဖြင့် ဂုဏ္ဍောနဥပါဒိန္နခန္ဓာဟူသော ဥပပတ္တိဘဝကိုယူ၍ 'ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ'ဖြစ်လျှင် 'ဇရာမရဏပစ္စယာ ဇာတိ' ဟူ၍လည်း ဖြစ်တော့သည်။ ဖြစ်လျှင်လည်း အကြောင်းအင်္ဂါ တဆယ့်နှစ်ပါး, အကျိုးအင်္ဂါ တဆယ့်နှစ်ပါး ဖြစ်၏။

တနည်းလည်း—တခုတည်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်၌လာသော 'အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ၊ သင်္ခါရပစ္စယာပိ အဝိဇ္ဇာ။ပ။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ ဇရာမရဏံ။ ဇရာမရဏ-ပစ္စယာပိ အဝိဇ္ဇာ'အစရှိသော ဝိဘင်းနည်းဖြင့် ဒွါဒသအင်္ဂါ ဖြစ်သင့်၏၊ ကျယ်ဝန်းသည်၊ ဝိဘင်း ပါဠိတော်၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဝိဘင်း နှာ ၁၄၀-ကို၌။

ဓမ္မသင်္ဂဟ်, ပစ္စယသင်္ဂဟ်အားဖြင့်ကား—

အဝိဇ္ဇာ။ ။ရှေးဦးစွာသော 'အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရ'ပဒ-၌ သစ္စာလေးတန်, ပုဗ္ဗန္တ, အပရန္တ, ပုဗ္ဗန္တာပရန္တ, ဣဒပ္ပစ္စယတာ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နဓမ္မ၊ ဤ ရွှစ်ဌာနတို့၌ မသိခြင်းသည် 'အဝိဇ္ဇာ'မည်၏[1]။ (အာရုံပြုပါလျက်နှင့် တပ်မက်၍ ပြစ်မှားခြင်း ယုံမှားပဲ့လွှင့်၍ မမှီနိုင်၍ ဟုတ်မှန်တိုင်းသော သဘောကို မသိသည်ကိုသာ ယူရမည်။ အိပ်ပျော်သောအခါ အာရုံမပြုသောအခါ စသည်ကို မယူသင့်။)

သင်္ခါရအပြားနှင့် သင်္ခါရမည်ပုံ။ ။ဒါန, သီလ, ဘာဝနာမယ ကာယ, ဝစီ, မနောသင်္ခါရ ကာမာဝစရကုသိုလ် စေတနာ ရှစ်ခု၊ ဘာဝနာမယ မနောသင်္ခါရ ရူပကုသိုလ်စေတနာ ငါးခု၊ ဤစေတနာ တဆယ့်သုံးခုဟူသော ပုညာဘိသင်္ခါရ၊ ပါဏာတိပါတာဒိမယ ကာယ, ဝစီ, မနောသင်္ခါရ ဒွါဒသာ'ကုသလစေတနာဟူသော အပုညာဘိသင်္ခါရ၊ ဘာဝနာ-မယမနောသင်္ခါရ အရူပကုသိုလ်စေတနာ လေးခုဟူသော အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရ၊ ဤအဘိသင်္ခါရဏက သင်္ခါရသုံးပါးသည် သင်္ခါရ မည်၏။

မယူအပ်သော သင်္ခါရများ။ ။'အနိစ္စာ ဝတ သင်္ခါရာ'ဟူသော သင်္ခတသင်္ခါရ၊ ဝိပါက် ကဋတ္တာရူပ် ဟူသော အဘိသင်္ခတသင်္ခါရ၊ ကာယိက စေတသိက ဝီရိယဟူသော ပယောဂါဘိသင်္ခါရ၊ ယမိုက်ပါဠိ၌

၁။ ဓမ္မသင်္ဂဏီ, နှာ-၂၂၂။ (ပဒ-၁၁၀၆)

http://www.dhammadownload.com

လာသော အဿာသ ပဿာသဟူသော ကာယသခ်ါရ၊ ဝိတက်, ဝိစာရဟူသော ဝစီသခ်ါရ၊ သေသစေတသိကဟူသော စိတ္တသခ်ါရ၊ ဤသခ်ါရတို့ကို ဤဒွ်မယူအပ်။

ဤကား ဓမ္မသရုပ်တည်း။

ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပစ္စယသရုပ်

ဒုက္ခဒီသု အညာဏေန၊ အာရတော ဒုက္ခဟေတဝေါ။
နိရောဓဒီအညာဏေန၊ ယညာ'မရတပါဒိကေ [၁]။

အပိစ—

မရုပ္ပပါတံ ဒီပ'စ္စိ', မဓုလိတ္ထဿ လေဟနံ။
ဂူထကီဋ္ဌံ ဝိသံခါဒံ၊ ပိသာစနဂရံ ယထာ။

ဗာလော ကရောတိ သခ်ါရေ၊ တိဝိဓေ ဒုက္ခဟေတဝေါ။
တသ္မာ သတိ အဝိဇ္ဇာယ၊ ဘာဝတော ပစ္စယော မတော [၂]။

အဝိဇ္ဇာကြောင့် သခ်ါရဖြစ်ရခြင်းအကြောင်း။ ။ဒုက္ခဒီသု၊ ဒုက္ခ, သမုဒယ နှစ်ပါးတို့၌။ အညာဏေန၊ မသိခြင်းကြောင့်။ ဒုက္ခဟေတဝေါ၊ ဒုက္ခ၏အကြောင်းဇနက သခ်ါရသုံးပါးတို့ကို။ အာရတော၊ အားထုတ်၏။

နိရောဓဒီအညာဏေန၊ နိရောဓ,မဂ္ဂနှစ်ပါးတို့ကို မသိခြင်းကြောင့်။ ယညာ-မရ တပါဒိကေ၊ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း လမ်းကောင်းဟုမှတ်, များစွာသတဲ့၍ ယဇ်နတ်ပူဇော်ခြင်း၊ မသေဘို့ငှါ ခဲစွာကျင့်ခြင်း။ ဝါ၊ မသေတတ်သည့် နတ်ဖြစ်အောင်ကြဲ ခြိုးခြံစွာကျင့်ခြင်း။ ဝါ၊ သေလုပါးနီး အကြီးတကျယ် ကျင့်ခြင်း စသည်တို့ကို။ အာရတော၊ အားထုတ်၏။

အပိစ၊ တနည်းလည်း—

မရုပ္ပပါတံ၊ နတ်သို့မီးကို လိုရှိ ချောက်ကမ်းသို့ ခုန်ချခြင်းကို။ ဒီပစ္စိ', ဆီမီး လျှံသို့ ပိုးပရုဏ်ခြင်းကို။ မဓုလိတ္ထဿ လေဟနံ၊ ပျားရည်လူးထား သန်လျက် သွားကို လျင်လျားစုံမက် လျှာဖြင့်လျက်ခြင်းကို။ အာရတာတိယထာ၊ အားထုတ် သကဲ့သို့ငင်း။ ဂူထကီဋ္ဌံ၊ သူငယ်ညာဏ်မေ့ မစင်ပြောကို ကိုင်ဆောင်ကစားခြင်းကို။ ဝိသံ ခါဒံ၊ စိတ်ပျက်ငြင်ငြို့ သေချင်လိုရှိ အဆိပ်ကို စားခြင်းကို။ ပိသာစနဂရံ၊

၁-၂။ သဒ္ဓမ္မာဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာ၊ နှာ-၁၃၀-နှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ဋ္ဌ၊ ဒု၊ နှာ-၁၆၂-၃-၌လာ စကားပြေကိုယူ၍ ဂါထာစီထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

မျက်စိလှည့်ရှုပ် ဖန်ဆင်းလုပ်သည့် မြေဘုတ်မြို့လမ်းသို့ သွားခြင်းကို။ အာရဘတိ ယထာ၊ အားထုတ်သက့်သို့ငှင်း။ ဗာလော၊ မိုက်မည်းသည်းထန် ပုထုဇန်သည်။ ဒုက္ခဟေတဝေါ၊ ဒုက္ခ၏အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော။ တိဝိဓေ၊ သုံးပါး အပြားရှိကုန်သော။ သခ်ါရေ၊ သခ်ါရတို့ကို။ ကရောတိ၊ အားထုတ်ပြုပြင်၏။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ အဝိဇ္ဇာယ၊ အဝိဇ္ဇာသည်။ သတိ၊ လေးမင်ဉာဏ်ဖြင့် မလှန်မဝယ် သန္တာန်ဝယ် ရှိသေးလတ်သော်။ ဘာဝတော၊ သခ်ါရသုံးပါး ဖြစ်ပွါးခြင်းကြောင့်။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြု၏ ဟူ၍။ မတော၊ သိအပ်၏။

ဤကား ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပစ္စည်း သရုပ်တည်း။

အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သခ်ါရဥ် ရနိုင်သည့် ပစ္စည်းများ။ ။အဝိဇ္ဇာသည် ပုညာဘိ-သခ်ါရအား အာရမ္မဏ, ပကတူပနိဿယ သတ္တိနှစ်ပါးတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏၊ အပုညာဘိသခ်ါရအား ပုရေဇာတ, ပစ္ဆာဇာတ, ကမ္မ, ဝိပါက, အာဟာရ, ဣန္ဒြိယံ, စျာန, မဂ္ဂ, ဝိပ္ပယုတ္တ သတ္တိကိုးပါးတို့ကို ကြဉ်၍ ကြွင်းသော ပစ္စယသတ္တိ တဆယ့်ငါးပါးတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏၊ အာနေဥ္ဇာဘိသခ်ါရအား ပကတူပနိဿယ သတ္တိတပါးဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

သင်္ဂဟဂါထာ

အဝိဇ္ဇာ ဒုဝိဓာ ပဏ္ဏ-ရသဓာ ဧကဓာပိ စ။
ပစ္စယော ဟောတိ တိဏ္ဏန္ဒံ၊ သခ်ါရာနံ ယထာက္ကမံ[၁]။

အဝိဇ္ဇာ၊ အဝိဇ္ဇာသည်။ ဒုဝိဓာ စ၊ နှစ်ပါးသောအပြားအားဖြင့်ငှင်း။ ပန္ဒ-ရသဓာ စ၊ တဆယ့်ငါးပါးသော အပြားအားဖြင့်ငှင်း။ ဧကဓာ စ၊ တပါးသော အပြားအားဖြင့်ငှင်း။ တိဏ္ဏန္ဒံ၊ သုံးပါးကုန်သော။ သခ်ါရာနံ၊ သခ်ါရတို့အား။ ယထာက္ကမံ၊ အစဉ်အတိုင်း။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

အကြောင်းအများကြောင့် အကျိုးအများသာဖြစ်ပုံ။ ။ဤ 'အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သခ်ါရာ' ဟူရာ၌ အဝိဇ္ဇာမှတပါး အကြောင်းမရှိသောကြောင့် အဝိဇ္ဇာတခုတည်းကိုသာ ဟောသလောဟူမူ အကြောင်းတပါးကြောင့် အကျိုးတပါးဖြစ်ခြင်း, အကျိုးအများဖြစ်ခြင်း၊ အကြောင်းအများကြောင့် အကျိုးတပါးဖြစ်ခြင်းမရှိ၊ အကြောင်းအများကြောင့်အကျိုးအများ ဖြစ်ခြင်းသာ ရှိသည်။ သို့သော်လည်း ပဓာန-ပါကဋ္ဌ-အသာဓာရဏ ဖြစ်သောကြောင့် ဒေသနာဝိလာသ ဝေနေယျဋ္ဌာသယ အားဖြင့် ထိုထိုအရာ၌ အကြောင်းတပါး အကျိုးတပါးကိုသာ ပြတော်မူသည်။

၁။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ၎၊ နှာ-၁၃၉-လာ စကားပြေကို ဂါထာစီထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

ထိုတွင် 'ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ'ကား ပဓာနအကြောင်းတည်း။

'သေမှသမုဋ္ဌာနာ အာဟာရာ'ကား[1] ပါကဋ္ဌအကြောင်းတည်း။

ယေကေစိ ဘိက္ခဝေ အကုသလာ ဓမ္မာ၊ သဗ္ဗေ တေ အယောနိသောမနသိကာရ မူလကာ'[2]ကား အသာဓာရဏအကြောင်းတည်း။

ဤ၌လည်း သခါရဟေတုတဏှာ စသည်တို့၏လည်း အကြောင်းဖြစ်သော ကြောင့်ဝင်း၊ အဝိဇ္ဇာရှိသောသူသည်သာ သခါရတို့ကို ပြုသောကြောင့်ဝင်း၊ အဝိဇ္ဇာမကင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်၌သာ သခါရဖြစ်၍ ဝတ္ထု၊ အာရုံစသည်တို့ကဲ့သို့ မဆက်ဆံသောကြောင့်ဝင်း အဝိဇ္ဇာသည် သခါရတို့၏ ပဓာန, ပါကဋ္ဌ, အသာဓာရဏအကြောင်းတည်း။

အဝိဇ္ဇာက ကုသိုလ်ကို ကျေးဇူးပြုပုံ။ ။ထိုသို့ပင် ဖြစ်စေကာ ကေန္တာ'နိဋ္ဌဖလ သာဝဇ္ဇ သံကိလိဋ္ဌဖြစ်သော **အဝိဇ္ဇာ**၏ ပုညာနေဉ္ဇာဘိသခါရတို့အား ကျေးဇူးပြုသည်၏အဖြစ်သည် မသင့်ဟူငြားအံ့ –

ဝိရဒ္ဓေါ စာ'ဝိရဒ္ဓေါ စ၊ သဒိသာ'သဒိသော စိ'ဓ။
ဓမ္မာနံ ပစ္စယော သိဒ္ဓေါ၊ ဝိပါကာ ဇေ တေ စ နု[3]။

ဟူ၍ ဖြေအပ်၏။

ဣဓ လောကေ၊ ဤလောကဘွဲ့။ ဝိရုဒ္ဓေါ စ၊ ဆန့်ကျင်သည်လည်းဖြစ်သော။ အဝိရုဒ္ဓေါ စ၊ မဆန့်ကျင်သည်လည်းဖြစ်သော။ သဒိသော စ၊ တူသည်လည်းဖြစ်သော။ အသဒိသော စ၊ မတူသည်လည်းဖြစ်သော။ ဓမ္မာနံ၊ အကျိုးတရားတို့၏။ ပစ္စယော၊ အကြောင်းပစ္စည်းသည်။ သိဒ္ဓေါ၊ ပြီး၏-ထင်ရှား၏။ တေ စ၊ ထိုအကျိုးတို့သည်လည်း။ နု ဝိပါကာ ဇေ၊ အကျိုးရင်းတို့ချည်းသာ မဟုတ်ကုန်။

၁။ သလိပ်ကြောင့်ဖြစ်ကုန်သော အနာတို့သည်။ (မဟာနိဒ္ဒေသ၊ နှာ-၁၀။ အင်္ဂုတ္တိုရ်၊ တတိယ၊ နှာ-၃၄၃။)

၂။ ဘိက္ခဝေ၊ ချစ်သားရဟန်းတို့။ ယေကေစိ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ အကုသလာ၊ အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တရားတို့သည် သန္တာန်၊ ရှိကုန်၏။ သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ တေ၊ ထိုတရားတို့သည်။ အယောနိသောမနသိကာရ မူလကာ၊ မသင့်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းလျှင် အကြောင်းရင်းရှိကုန်၏။

အသာဓာရဏ=မဆက်ဆံသော။ (ဤအရာနှင့်သာ ဆက်စပ်သက်ဆိုင်၍ အခြား တပါးသော အရာတို့နှင့် မဆက်ဆံ မသက်ဆိုင်သော)

၃။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ဋ္ဌ၊ နှာ-၁၄၁ လာ ဂါထာကို အဘန်ငယ်ပြင်၍ စီထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဌာနဝိရုဒ္ဓစသည် ဖြစ်ပုံ။ ။ထိုတွင် ရှေ့စိတ်, ရှေ့သိပ္ပါဒိသိက္ခာတို့သည် နောက်စိတ် နောက်သိပ္ပါဒိ ကိရိယာတို့၏ ဌာနဝိရုဒ္ဓ အကြောင်း။

ဌာနဝိရုဒ္ဓေါတိ အတ္ထိတာဝိရုဒ္ဓေါ[၁]။ (ဝိဘင်း မူလဋီကာ နှာ-၁၀၀။)

ဌာနန္တိ ဓရမာနတာ အဓိပ္ပေတာ[၂]။ (ယင်းအနုဋ္ဌီကာ၊ နှာ-၁၁၀။)

သဘာဝ ဝိရုဒ္ဓ။ ။ကမ္မ(နာမ်), ခီရ(နို့ရည်)စသည်တို့သည် ရုပ်, နို့ဓမ်းစသည်တို့၏ သဘာဝဝိရုဒ္ဓ အကြောင်း။

ကိစ္စ ဝိရုဒ္ဓ။ ။အာလောက, ဂုဋ္ဌ (ထန်းလျက်) စသည်တို့သည် စက္ခုဝိညာဏ်, အရက် စသည်တို့၏ ကိစ္စ ဝိရုဒ္ဓ အကြောင်းတည်း။

အဝိရုဒ္ဓအကြောင်း ဖြစ်ပုံ။ ။စက္ခုရူပါဒိသည် စက္ခုဝိညာဏ် စသည်တို့၏ ဌာနအဝိရုဒ္ဓ အကြောင်း။

ရှေ့ဇော စသည်တို့သည် နောက်ဇောစသည်တို့၏ သဘာဝ ကိစ္စအဝိရုဒ္ဓ အကြောင်းတည်း။

သဒိသအကြောင်း ဖြစ်ပုံများ။ ။ဥတု အာဟာရတို့သည် ရုပ်၏, သာလဲဗဲဇာဒိ (သလေးစပါးမျိုးစေ့ စသည်တို့) သည် သာလိဖလ(သလေးစပါး)စသည်တို့၏ သဒိသအကြောင်း။

အသဒိသအကြောင်း ဖြစ်ပုံ။ ။ရုပ်သည် နာမ်၏, နာမ်သည် ရုပ်၏, နွားမွေးတို့သည် 'ဒုဗ္ဗာ'မည်သော နေဇာမြက်၏, သားချိုသည် အသံ၏, နို့ဓမ်း, နှမ်းညက်, တင်လဲတို့သည် ဘူတိဏကမည်သော မြက်နှံ့သာ၏, မှော်သည် ဟင်းဆန်ခွဲပင်၏, 'ခရဝဋ္ဌဝ'ဟူသော မြည်းမသည် အဿတိုရ်မြင်း၏ အသဒိသအကြောင်းတို့တည်း။

ဤယို့ လောက၌ ဝိရုဒ္ဓ, အဝိရုဒ္ဓ၊ သဒိသ, အသဒိသ အကြောင်းရှိသည်နှင့်သင့်၏ ဟူလိုသည်။

တနည်းလည်း—

စုတူပပါတေ သံသာရေ၊ သခ်ါရုနဥ္ဇ လက္ခဏေ။
ယော ပဋိစ္စသမုပ္ပန္ဒ-ဓမ္မေသု စ ဝိမုယှတိ။

၁။ ဌာနဝိရုဒ္ဓေါတိ၊ ဌာနဝိရုဒ္ဓေါ ဟူသည်ကား။ အတ္ထိဘာ ဝိရုဒ္ဓေါ၊ ထင်ရှားရှိနေခြင်းအားဖြင့် ဆန့်ကျင်ဘက်တည်း။

၂။ ဌာနန္တိ၊ ဌာနံ ဟူသည်ကား။ ဓရမာနတာ၊ ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ်ကို။ အဓိပ္ပေတာ၊ အလိုရှိအပ်၏။

http://www.dhammadownload.com

အဘိသခ်ၤရောတိ သော ဧတေ၊ သခ်ါရေ တိဝိဓေ ယတော။
အဝိဇ္ဇာ ပစ္စယော တေသံ၊ တိဝိဓာနံ အယံ တတော [1]။

စုတူ၁ပါတေ၊ စုတိ့ပဋိသန္ဓေ နှစ်ပါး၌ဂုဏ်း။
သံသာရေ၊ သံသရာ၌ဂုဏ်း။
သခ်ါရာနံ၊ သခ်ၤတတရားတို့၏။ လက္ခဏော စ၊ လက္ခဏာ၌ဂုဏ်း။
ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နဓမ္မေသု စ၊ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန် တရားတို့၌ဂုဏ်း—
ယော၊ အကြင်စကျွမသန် ပုထုဇန်သည်။ ဝိမုယ္ယတိ၊ အထူးထူး အပြားပြား တွေဝေ၏။ သော၊ ထိုစကျွမသန် ပုထုဇန်သည်။ ယတော၊ အကြင်ကြောင့်။ တိဝိဓေ၊ သုံးပါးအပြားရှိကုန်သော။ ဧတေ သခ်ါရေ၊ ယင်းသခ်ါရတို့ကို။ အဘိသခ်ၤရောတိ၊ ပြုပြင်စီမံ၏။ တတော၊ ထို့ကြောင့်။ အယံ အဝိဇ္ဇာ၊ ဤအဝိဇ္ဇာသည်။ တိဝိဓာနံ၊ သုံးပါးအပြားရှိကုန်သော။ တေသံ သခ်ါရာနံ၊ ထိုသခ်ါရတို့၏။ ပစ္စယော၊ အကြောင်းဖြစ်၏။

ဤသို့ အဋ္ဌကထာ လာသည်နှင့် အညီ ဤစုတ်စသော ငါးပါးတို့၌ တွေဝေသော အဝိဇ္ဇာကြောင့်—

ခန္ဓဘေဒေါဝ မရဏံ၊ ဇာတိ တပ္ပါတုဘာဝတာ။

ခန္ဓာနဉ္စ ပဋိပါဋိ၊ ဓာတု အာယတနာန စ။
အဗ္ဗောစ္ဆိန္နံ ဝတ္တမာနာ၊ သံသာရောတိ ပဝုစ္စတိ။

သာမညံ ဝါ သဘာဝေါ ဝါ၊ ဣဒံ သခ်ါရလက္ခဏံ။
သခ်ါရာဒယော ဝတ္တန္တိ၊ အဝိဇ္ဇာဒီဟိ ဟေတုဘိ [2]။

စုတိ့ပဋိသန္ဓေ။ ။ခန္ဓဘေဒေါဝ၊ ခန္ဓာတို့၏ အဆုံးစွန် ချုပ်ပျက်ခြင်းသည် သာလျှင်။ မရဏံ၊ သေခြင်းမည်၏။ တပ္ပါတုဘာဝတာ၊ ထိုခန္ဓာတို့၏ အစစွာ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာခြင်းသည်သာလျှင်။ ဇာတိ၊ ပဋိသန္ဓေ နေခြင်းမည်၏။

သံသရာ။ ။ခန္ဓာနဉ္စ၊ ခန္ဓာတို့၏ဂုဏ်း။ ဓာတုအာယတနာနံစ၊ ဓာတ်, အာယတနတို့၏ဂုဏ်း။ အဗ္ဗောစ္ဆိန္နံ၊ မပြတ်။ ဝတ္တမာနာ၊ ဖြစ်၍ နေသော။ ပဋိပါဋိ၊ အစဉ်ကို။ သံသာရောတိ၊ သံသရာဟူ၍။ ပဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၁။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ဋ္ဌ၊ နှာ-၁၄၁ စသည်တို့၌ လာသော ဂါထာများ။

၂။ အလည်ဂါထာသည် သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ဋ္ဌ၊ နှာ-၁၄၂ စသော များစွာသော အဋ္ဌကထာတို့၌ လာသောဂါထာဖြစ်၍ အစ ၂-ပါဒနှင့် အဆုံးဂါထာသည် ၎င်း၊ ဋ္ဌ၊ နှာ-၁၄၂ စသည်တို့၌ လာသော စကားပြေကို ဂါထာပါဒ စီကုံးထားခြင်းဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

သခ်ိရလကၡဏာ။ ။သာမည် ဝါ၊ အနိစ္စ, နမန, ရုပ္ပနစသော ဆက်ဆံသော သဘောသည်၎င်း။ သဘာဝေ၊ ဝါ၊ နမန, ရုပ္ပန, ဗုသန, ကက္ခဋစသော မိမိ၏သဘောသည်၎င်း။ ဣဒံ၊ ဤသာမည, ဝိသေသ သဘော သည်။ သခ်ိရလက္ခဏံ၊ သခ်တ တရားတို့၏ လက္ခဏာတည်း။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်။ ။အဝိဇ္ဇာဒီဟိ၊ အဝိဇ္ဇာအစရှိကုန်သော။ ဟေတုဘိ၊ အကြောင်း တို့ကြောင့်။ သခ်ါရာဒယော၊ သခ်ါရစသော အကျိုးတို့သည်။ ဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

မိစ္ဆာအယူဝါဒများ။ ။ဤသို့ ဟုတ်မှန်တိုင်း သာ ယူရပါမည်ကို မယူမူ၍—

သတ္တော မရတိ ဇာယတိ၊ သော ဂစ္ဆတိ ပရ'ပရံ။
အတ္တာ အတ္တနိယော ဓုဝေါ၊ ဝိကပ္ပေတိ သုဘော သုခေါ။
သာမီ,နိဝါသီ ကာရကော၊ အတ္တာ ဇာနာတိ နောတိ ဝါ။
သော၀ ကရောတိ ကာရေတိ၊ သန္ဓိယံ ဥပပဇ္ဇတိ။
ကလလာဒိဘာဝေန'ဿ၊ အဏ္ဍ,ဣဿရအာဒယော။
ဣန္ဒြိယာနိ သမ္မာဒေန္တိ၊ သရီရံ သဏ္ဌာပေန္တကာ။
သော ဗုဿတိ ဝေဒယတိ၊ တဏှိယတ္တု'ပဒီယတိ။
ပုနဗ္ဘ၀န္တရေ ဘောတိ၊ ဣတိဝါ'ယံ ဝိမည်တိ။
သဗ္ဗေ နိယတိ သင်္ဂတိ၊ ဘ၀ပ္ပရိဏာတာ ဇနာ။
ဣတိဝါယံ ဝိကပ္ပေတိ၊ အန္ဓိကတော အဝိဇ္ဇာယ[၁]။

(၁) သတ္တော၊ သာမီ'နိဝါသီ, ကာရက, ဝေဒက[၂]ဟူ၍ ဆိုလိုအပ်သော ကိုယ်ကောင်သတ္တ၀ါသည်။ မရတိ၊ သေ၏။ (၂) ဇာယတိ၊ ပဋိသန္ဓေနေ၏။ (၃) သော သတ္တော၊ ထိုသတ္တ၀ါကောင်သည်။ ပရာပရံ၊ ဘ၀အဆင့်ဆင့်သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ စွန့်ပစ်အိမ်ဟောင်း အိမ်သစ်ပေါင်း၍ ပြောင်းသွား၏။ (၄) အတ္တာ၊ အစိုးရသောကိုယ်ကောင်တည်း။ အတ္တနိယော၊ ကိုယ်ကောင်၏ဥစ္စာထည်း။ ဓုဝေါ၊ မြဲ၏။ သုဘော၊ တင့်တယ်၏။ သုခေါ၊ ချမ်းသာ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝိကပ္ပေတိ၊ မဟုတ်ပဲနှင့် အလွဲကြံဆ၏။

၁။ ဤဂါထာများသည် သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ဋ္ဌ၊ နှာ-၁၄၂-စသည်တို့၌ လာသော စက္ကိယ(စကားပြေ)များကို ဂါထာစီထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၂။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ၊ ဒု၊ နှာ-၂၉၃။

(ဤအယူဝါဒမှာ ဘုရားမပွင့်မီက ကပိလရသေ့ စသည်တို့ တီထွင်ခဲ့သည့် သင်္ချာဒဿနိကကျမ်း-Sankhya System; ဒျာယဒဿနိကကျမ်း-Nyaya System, သက္ကတကျမ်းတို့၌ လာသော ဝါဒများဖြစ်သည်။) (အဘယာရာမဆရာတော်၏ အဘိဓာန် နိဿယဆရာ၊ ဂါထာနံပါတ်-၉၂၊ နှာ-၃၆၊ မှတ်ချက်များကိုလည်း ကြည့်မှ။)

http://www.dhammadownload.com

(၅) သာမီ၊ အရှင်ဖြစ်သော။ နိဝါသီ၊ အလိုအတိုင်းနေနိုင်သော။ ကာရ-ကော-ကာရက,ဝေဒကော၊ အကြောင်းကိုပြုတတ်၊ အကျိုးကိုခံစားတတ်သော။ အတ္တာ၊ ပြားပြားလုံးလုံး လေးမြောင့် ရှစ်မြောင့် တဆဲ့ခြောက်မြောင့် စသော အားဖြင့် မျှားသောသဏ္ဌာန်ရှိသော ကိုယ်ကောင်သည်။ ဇာနာတိ၊ ကိုယ်တိုင် သိစွမ်းနိုင်၏။ ဣတိ ဝါ၊ ဤသို့ငှင်း[၁]။ နော ဇာနာတိ၊ ကိုယ်တိုင်မသိ ဗုဒ္ဓိဂုဏ်နှင့် ပေါင်းဆုံမိမှ သိနိုင်၏။ ဣတိ ဝါ၊ ဤသို့ငှင်း[၂]။

သောဝေ၊ ထိုအကျိုးကို ခံစားမည့် ကိုယ်သည်သာလျှင်။ ကရောတိ၊ အကြောင်း ကောင်းမှု, မကောင်းမှုကို ပြု၏။ ကာရေတိ၊ ပြုစေ၏။ သန္ဓိယံ၊ ပဋိသန္ဓေ၌။ ဥပပဇ္ဇတိ၊ ကပ်၍ဖြစ်၏။

အဏု,ဣသာရ အာဒယော၊ အဏု,ဣသာရစသည်တို့သည်။ အဿ၊ ထိုကိုယ်ကောင်၏။ ကလလာဒိဘာဝေန၊ ရေကြည်စသည်တို့၏အဖြစ်ဖြင့်။ သရီရံ၊ ခန္ဓာအိမ်ကို။ သဏ္ဌပေန္တကာ၊ ဒ္ဓိအဏုက,တိအဏုကစသည် ဖြစ်စေခြင်း[၃] ဖန်ဆင်းလိုခြင်းတို့၏ အစွမ်းဖြင့် ကောင်းစွာ ပြင်ဆင်ကုန်လျက်။ ဣန္ဒြိယာနိ၊ စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့ကို။ သမ္ပာဒေန္တိ၊ ပြည့်စုံစေကုန်၏[၄]။

သော၊ ထိုဣန္ဒြေပြည့်စုံပြီးသော ကိုယ်ကောင်သည်။ ဖုသတိ၊ တွေ့ထိ၏။ ဝေဒယတိ၊ ခံစား၏။ တဏ္ဍိယတိ၊ တပ်မက်၏။ ဥပါဒိယတိ၊ ပြင်းစွာစွဲလမ်း၏။ ပုန၊ တဖန်။ ဘဝန္တရေ၊ ဘဝတပါး၌။ ဘောတိ၊ ဖြစ်ပြန်၏။ ဣတိ ဝါ၊ ဤသို့လည်း။ အယံ၊ ဤစက္ခုမသန် ပုထုဇန်သည်။ ဝိမညတိ၊ မဟုတ်ပဲနှင့် အလွဲမှတ်ထင်၏။

သဗ္ဗေ၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော။ ဇနာ၊ သတ္တဝါတို့သည်။ နိယတိ သင်္ဂတိ ဘဝပ္ပရိဏတာ၊ ကြိုးဖြင့်သီကုံး ရွဲလုံး၏ပုံ နိယတုံ ဂတိ ပေါင်းဆုံခြင်းရှိကြ၍ ဘဝတို့၌ လူနတ်စသောအဖြစ်သို့ ရောက်ကြကုန်၏။ ဣတိ ဝါ၊ ဤသို့လည်း။ အယံ၊ ဤစက္ခုမမြင် ပုထုဇဉ်သည်။ အဝိဇ္ဇာယ၊ အဝိဇ္ဇာသည်။ အန္ဓီကတော၊ ကန်းအောင်ပြုအပ်သည်ဖြစ်၍။ ဝိကပ္ပေတိ၊ ကြံဆ၏။

သံသရာတွင် သူကန်း ခရီးသွားသကဲ့သို့ ကျင်လည်ရပုံ။　　။ဤသို့ မဟုတ်မလျား ကြံဆမှား၍ သူကန်း ခရီးသွားသကဲ့သို့ သခ်ါရသုံးပါးတို့ကို ပြုမိလေသည်။ ထို့ကြောင့်—

၁-၂-၃-၄။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ၊ ဒု၊ နှာ-၂၉၃-၂၉၄။ (ဤ အယူများမှာ ကဏာဒရသေ့ တီထွင်ခဲ့သည့် ဝိသေသိက ဒဿနိက သက္ကတကျမ်း-Vaisesika System စသည်တို့၌ လာသော ဝါဒများဖြစ်သည်။ ကဏာဒရသေ့၏ဝါဒကို 'အဏုမြူဝါဒ'-ထိုဝါဒ အယူရှိသူများကို 'ပရမာဏုမြူဝါဒီ'ဟု ခေါ်တွင်သည်။)

(အကျယ်ကို နောက်ဆက်တွဲကြည်ပါ)

http://www.dhammadownload.com

ယထာပိ နာမ ဇစ္စန္ဓော၊ နရော အပရိဏာယကော။
ကေဒါ ယာတိ မဂ္ဂေန၊ ကုမဂ္ဂေပိနာပိ[1] ကေဒါ။

သံသာရေ သံသရံ ဗာလော၊ တထာ အပရိဏာယကော။
ကဆ္ဆေတိ ကေဒါ ပုညံ၊ အပုညမပိ ကေဒါ။

ယဒါ စ ဥတ္တာ သော ဓမ္မံ၊ သစ္စာနိ အဘိသမေဿတိ၊
တဒါ အဝိဇ္ဇူပသမာ၊ ဥပသန္တော စရိဿတိ[2]။

ဟူ၍ မိန့်အပ်ပြီ။

ယထာပိ နာမ၊ ဥပမာမည်သည်ကား။ အပရိဏာယကော၊ ရွေ့ဆောင်တုတ်ဆွဲ ကင်းသော။ ဇစ္စန္ဓော နရော၊ ဝမ်းတွင်းကန်းသသူသည်။ ကေဒါ၊ တရံတခါ။ မဂ္ဂေန၊ လမ်းကောင်းဖြင့်။ ယာတိ၊ သွားမိ၏။ ကေဒါ၊ တရံတခါ။ ကုမဂ္ဂေနာပိ၊ လမ်းခရောင်းဖြင့်လည်း။ ယာတိ၊ သွားမိ၏။

တထာ၊ ထို့အတူ။ သံသာရေ၊ သံသရာ၌။ သံသရံ၊ ကျင်လည်ရသော။ အပရိဏာယကော၊ အရဟတ္တမဂ်ကို ပြီးစေနိုင်သော ဆွေ့ခင်ပွန်းကောင်း ကင်းသော။ ဝါ၊ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်တိုင်အောင် ရွေ့ဆောင်ဉာဏ် ကင်းသော။ ဗာလော၊ ပုထုဇဉ် သောက္ခ လူဗာလသည်။ ကေဒါ၊ ရံခါ။ ပုညံ၊ ကောင်းမှုကို။ ကဆ္ဆေတိ၊ ပြုမိ၏။ ကေဒါ၊ ရံခါ။ အပုညံအပိ၊ မကောင်းမှုကိုလည်း။ ကဆ္ဆေတိ၊ ပြုမိ၏။

ယဒါ စ၊ အကြောင်အခါ၌ကား။ သော၊ ထိုအမိုက်ကင်းဘိ ပညာရှိသည်။ ဓမ္မံ၊ သစ္စာလေးရပ် ထင်စွာပြတတ်သော ပါဠိတရားကို။ ဥတ္တာ၊ နာခံဆောင်ရွက်လေ့ကျက်ကြံသိ၍။ ဝါ၊ ဓမ္မံ၊ အထွဋ်အဖျား နိဗ္ဗာန်တရားကို။ ဥတ္တာ၊ မဂ်ဉာဏ်ဖြင့်သိ၍။ သစ္စာနိ၊ သစ္စာလေးပါးတို့ကို။ ဝါ၊ (ဒုက္ခ, သမုဒယ, မဂ္ဂသစ္စာ) သုံးပါးတို့ကို။ အဘိသမေဿတိ၊ ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့် သိရလတ္တံ့။ တဒါ၊ ထိုအခါ၌။ အဝိဇ္ဇူပသမာ၊ မကျွန်မကြွင်း အဝိဇ္ဇာ ငြိမ်းခြင်းကြောင့်။ ဥပသန္တော၊ သု'ပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်၌ တည်ရသဖြင့် ဇေးမြေ ငြိမ်းချမ်းသည်ဖြစ်၍။ စရိဿတိ၊ အနုပါဒိ နိဗ္ဗာန်ထိသား သူ့စီးပွါးကို များစွာဖြစ်စေ နေရလတ္တံ့။

အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရ ပဒ ပြီး၏။

၁။ ဥမ္မဂ္ဂေနာပိ(ဆဋ္ဌမူ)

၂။ သမ္မာဟတိနောဒနီ၊ ၌ နာ-၁၄၃-စသည်၌ လာဓာ ဂါထာများ။

http://www.dhammadownload.com

သစ်ါရပစ္စယာ ဝိညာဏ ပဒဋ္ဌာ—

သစ်ါရအရကောက်။ ။မင်္ဂပယ်အပ်သော အကုသိုလ်က **အဟောသိကံ**, ကုသိုလ်အဘိညာ, ပဋ္ဌိသန္ဓေအခါ၌ ဒဗ္ဗစ္စသဟဂုတ်[၁] ကြဉ်သော ယခင် စေတနာ နှစ်ဆဲ့ကိုးပါးကို သည် 'သစ်ါရ'မည်ကုန်၏။

ဝိညာဏ်အရကောက်။ ။သုတ္တန်နည်းအားဖြင့် ပဝတ္တိ, ပဋ္ဌိသန္ဓေ ဖြစ်သော လောကီဝိပါက် ဇာတ်[၂] သသည် (၀၊ ဓာတုကထာ၌ **လာသော အဘိဓမ္မာဘာဇနီယနည်းအားဖြင့် စိတ်တဒုယုတ် ကိုးဆယ်သည်**) **ဝိညာဏ် မည်၏။**

ဝိဘင်းအဋ္ဌကထာ(နှာ-၂၀၃)၌ကား—

ကိရိယဓမ္မာနံ ပန ယသ္မာ နေဝ အဝိဇ္ဇာ နာ ကုသလာ'ကုသလမူလာနိ ဥပနိဿယပစ္စယတ္တံ လဘန္တိ၊ တသ္မာ ကိရိယဝသေန ပစ္စယာကာရော နာ ဝုတ္တော[၃]။

ဟု ကိရိယာစိတ်စုကို ကြဉ်၏။

ဓာတုကထာ(နှာ-၉၀)၌လည်း ဆင်ခြင်ရန် ရှိ၏။ ကြိယာစိတ်လည်း ပဋ္ဌိစ္စ-သမုပ္ပန္နတရား ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ မဂ်စိတ်, ဖိုလ်စိတ်မျာ:ပါလျက်ပင်ရှိသော ကြောင့်၎င်း မကြဉ်သေ်လည်း အမှာ: မဆိုသင့်။ နောက်၌လည်း နည်းတူ၊

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်(၌၊ ဒု၊ နှာ-၁၇၇)၌ကား သုတ္တန္တဘာဇနီယနည်းသာ လာ၏။

၁။ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ် စေတနာသည် ပဋ္ဌိသန္ဓေအကျိုးကို မပေးနိုင်။ ပဝတ္တိအကျိုးကိုသာ ပေးသည်။ ထို့ကြောင့် ပဋ္ဌိသန္ဓေအခါ၌သာ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စေတနာကြဉ်သည်ဟု ဆိုထားခြင်းဖြစ်သည်။

၂။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ၌၊ နှာ-၁၄၃-စသည်၌ ပြဆိုချက်အတိုင်း ဖြစ်သည်။

၃။ အဝိဇ္ဇာ၊ အဝိဇ္ဇာသည်။ ကိရိယဓမ္မာနံ၊ ကြိယာတရားတို့၏။ ဥပနိဿယပစ္စယာတ်၊ ဥပနိဿယပစ္စည်း၏အဖြစ်ကို။ နေဝ လဘန္တိ၊ မရကုန်။

ကုသလာကုသလမူလာနိ၊ ကုသိုလ်မူလ, အကုသိုလ်မူလတို့သည်။ ကိရိယဓမ္မာနံ၊ ကြိယာတရားတို့၏။ ဥပနိဿယပစ္စယတ်၊ ဥပနိဿယပစ္စည်း၏အဖြစ်ကို။ နာ လဘန္တိ၊ မရကုန်။

တသ္မာ၊ ထိုသို့ အဝိဇ္ဇာနှင့် ကုသိုလ်မူလ, အကုသိုလ်မူလတို့၏ ကြိယာစိတ်၏ ဥပနိဿယပစ္စည်းအဖြစ်ကို မရသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ၀၊ အဝိဇ္ဇာနှင့် ကုသိုလ်မူလ, အကုသိုလ်မူလတို့သည် ကြိယာစိတ်အား ဥပနိဿယပစ္စယသတ္ထိဖြင့် ကျေးဇူးမပြုကြသောကြောင့်။ ကိရိယာ-ဝသေန၊ ကြိယာ၏အစွမ်းဖြင့်။ ပစ္စယာကာရော၊ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်းကို။ နာ ဝုတ္တော၊ ဘုရားရှင် ဟောတော်မမူအပ်။

http://www.dhammadownload.com

ဥပစိတကမ္မာ'ဘာဝေ၊ ဝိပါကဿ အဘာဝတော။
ကမ္မေန္ဒု'ပနိဿယေန၊ ပဝတ္တတ္တာ စ ပစ္စယော'။

ဥပစိတ ကမ္မဉ်ဘာဝေ၊ ဆည်းပူးအပ်သောကံ မရှိလတ်သော်။ ဝိပါကဿ၊ အကျိုးဝိပါက်၏။ အဘာဝတော၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ ပစ္စယော၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ ကမ္မေန၊ နာနာကွဏ်ကကမ္မသတ္တိကြောင့်။ ဥပနိဿယေန၊ ပကတူပနိဿယသတ္တိကြောင့်။ ပဝတ္တတ္တာ စ၊ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်လည်း။ ပစ္စယော၊ ပဋ္ဌာန်းနည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏ်အပြား။ ။ထိုပဋိသန္ဓေ, ပဝတ္တိဝိညာဏ် နှစ်ပါးတို့တွင် ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏ်သည် ရူပမိဿ, အမိဿအားဖြင့် နှစ်ပါး၊ ကာမ,ရူပ, အရူပဘဝအားဖြင့် သုံးပါး၊ အဏ္ဍဇ, ဇလာဗုဇ, သံသေဒဇ, ဩပပါတိကယောနိအားဖြင့် လေးပါး၊ ဒေဝ, မနုဿ, နိရယ, ပေတ, တိရစ္ဆာန ဂတိအားဖြင့် ငါးပါး၊ ဧကတ္တကာယ နာနတ္တသညီ-စသော ဝိညာဏဌိတိအားဖြင့် ခုနစ်ပါး၊ သတ္တဝါသအားဖြင့် ရှစ်ပါး အပြား ရှိ၏၂။

ရူပမိဿပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်။ ။ထိုထဉ် ရူပမိဿသည် သဘာဝက, အဘာဝက အားဖြင့် နှစ်ပါးတည်း။

ထိုတွင် သဘာဝကသည် ဣတ္ထိဘာဝသဟိတ, ပုမ္ဘာဝသဟိတအားဖြင့် နှစ်ပါးတည်း။

ရူပမိဿဝိညာဏ်နှင့်တကွ ဥပါဒ်သော ရုပ်ကလာပ်ကား အယုတ်အားဖြင့် ကာယဒသက, ဝတ္ထုဒသက နှစ်စည်း၊ ဘာဝဒသကထည့်လျှင် သုံးစည်းဖြစ်၏၊ ဣန္ဒြိကလာပ် နှစ်စည်း သုံးစည်းဟူသည်ကို ဂဗ္ဘသေယျကတို့၏အစွမ်းဖြင့် ဆိုအပ်၏။ သံသေဒဇ, ဥပပါတ်ယောနိတို့၌ကား ကလာပ်များစွာ ဖြစ်ကြောင်းကို—

အညတ္ထ ပန အနေကေ ကလာပါ သဟ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဗြဟ္မတ္တဘာဝေပိ ဟိ အနေကဂါဝုတပပ္ပမာဏေ အနေကေ ကလာပါ သဟ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ တိ'သတော အဓိကာနေဝ ရူပါနိ ဟောန္တိ။

ဟု ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ဋီကာ(ဒု၊ နှာ-၃၀၃၊ ဝိဘင်း-မူလဋီကာ၊ နှာ-၁၀၀-တို့၌) မိန့်၏။

အညတ္ထ ပန၊ သံသေဒဇ, ဥပပါတ်သတ္တဝါတို့၌ကား။ အနေကေ ကလာပါ၊ တပါးမက များလှသောကလာပ်တို့သည်။ သဟ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ အတူတကွဖြစ်ကုန်၏။ ဟိ သစ်၊ မှန်၏။ အနေက ဂါဝုတပပ္ပမာဏေ၊ ဂါဝုတ်များစွာ ပမာဏရှိသော။

၁။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ဋ္ဌ၊ နှာ-၁၄၃-စသည်တို့၌လာသော စုဏ္ဏိယများကိုမှီ၍ ဂါထာစီထားသည်။

၂။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ဋ္ဌ၊ နှာ-၁၅၂-စသည်၌ လာသည်။ (ဘုံပိုင်း၌အကျယ်၌။)

http://www.dhammadownload.com

ဗြဟ္မတ္တဘာဝေပိ၊ ဗြဟ္မကိုယ်၌လည်း။ အနေကေ ကလာပါ၊ တပါးမက များလှသော ကလာပ်တို့သည်။ သဟ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ တပြိုင်နက် အတူတက္ခ ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ရူပါနိ၊ ရူပမ်ဿဝိညာဏ်နှင့်တက္ခဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇ ရုပ်တို့သည်။ တိံသတော၊ သုံးဆယ်ထက်။ အဓိကာနိ ဧဝ၊ လွန်ကုန်သည်သာ လျှင်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

ကလလရေကြည် ပမာဏ။ ။ဤဋီကာတို့ အလိုအားဖြင့် ဆင်, မြင်းတို့ ပဋိသန္ဓေနှင့် မြေလှေး, ကမျင်းနီစသည်တို့ပဋိသန္ဓေ ကလလရေကြည်သည် ပမာဏ အတူတူပင် ဆိုလိုသည်။ ယင်းကလာပ်အစုသည် ထိုအဏ္ဍဇ, ဇလာဗုဇဟူသော ဂဗ္ဘသေယျကယောနိ နှစ်ပါးတို့၌ 'ဇာတိဥဏ္ဍ' တမျှင်ဖြင့် တို့၍ ဆယ်တင်အပ်သော ထောပတ်ကြည်ပေါက် ပမာဏ ရှိ၏။

ဋီကာသင်္ဟ

တဒဟုဇ္ဇာတေ'ဋ္ဌကဿ၊ ဟေမိဥ္ဇ ဇာတိမန္တိနော။
ဂဗ္ဘေ'ဋ္ဌကဿ စ လောမံ၊ ဇာတျုဏ္ဏာ ကေစိအာဒယော [၁]။

ဇာတိဥဏ္ဍအဓိပ္ပါယ်။ ။တဒဟုဇ္ဇာတဋ္ဌေကဿ၊ ထိုနေ့ မွေးစ သိုးငယ်၏။ လောမံ၊ အမွေးကိုဌင်း။ ဟေမိံ၊ ဆီးနှင်း ဝေမှောင် ဟေဝန်တောင်၌။ ဇာတိမန္တိနော၊ သိုးမြတ်မျိုး၏။ လောမံ စ၊ အမွေးကိုဌင်း။ ဂဗ္ဘေဋ္ဌကဿ၊ အမိဝမ်းထဲမှ ခွဲယူအပ်သော သိုးငယ်၏။ လောမံ စ၊ အမွေးကိုဌင်း။ ဇာတျုဏ္ဏာ၊ 'ဇာတိဥဏ္ဍာ'ဟူ၍။ ကေစိအာဒယော၊ ကေစိ, အပရေ, အညေဆရာတို့သည်။ ဝဒန္တိ၊ ဆိုကုန်၏။

ယောနိလေးပါးနှင့် ဂတိငါးပါး စပ်ဟပ်ယူပုံ။ ။ယင်းယောနိလေးရပ်ကို ဂတိငါးပါးနှင့်စပ်သော်ကား—

ဘုမ္မ ပယ်ဖြတ်၊ ကြွင်းနတ် နိဇ္ဇာ၊ ငရဲရွာ၊ တစ်သာဥပပတ်။
အကြွင်းဂတိ၊ လေး ယောနိ၊ ရဘိပုံသေမှစ်။

[ဤအနက်ကို အောက် ရူပပဝတ္တိက္ကမ (နှာ-၂၂၇-၂၂၈) ၌လည်း အကျယ်ပြခဲ့ပြီ]။ ဤအရာ၌—

ရူပီဗြဟ္မေသု တိံသ, နဝ စ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏေန သဟ ရူပါနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ရူပီဗြဟ္မေ ပန ဌပေတွာ အညေသု သံသေဒဇ, ဩပပါတိကေသု ဥက္ကံသတော စက္ခု, သောတ, ဃာန, ဇိဝှါ, ကာယ, ဝတ္ထု, ဘာဝဒသကာနံ ဝသေန သတ္တတိ။ တာနိ စ နိစ္စံ ဒေဝေသု။ အဝကံသတော ပန ဇစ္စန္ဓ,

---

၁။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ၌၊ နှာ-၂၀၊ ၂၁။ ၁၅၃။ ယင်းမူလဋီကာ၊ နှာ-၁၇၊ ၁၀၉။ ယင်း အနုဋီကာ၊ နှာ-၂၃၊ ၁၂၂။ ဋီကာကျော်၊ နှာ-၂၁၄-စသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဗဓိရ, အဃာနက, နပုံသကဿ ဇိဝှါ, ကာယ, ဝတ္ထုဒသကာနံ ဝသေန တိံသ ရူပါနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ[၁]။

ဟူသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ၊ ဒု၊ နှာ-၁၈၅ တွင် 'အဃာနက' ဟူသော စကားကို—

တံ ပနေ'တံ ပါဋ္ဌိယာ န သမေတိ။ န ဟိ ပါဋ္ဌိယံ ကာမာဝစရာနံ သံသေဒဇော'ပပါတိကာနံ အဃာနကာနံ ဥပပတ္တိ ဝုတ္တာ။

ဟု-ဋ္ဌီကာ[၂]ရှင် ပယ်တော်မူ၏။

ရူပီဗြဟ္မေသု၊ ရူပဗြဟ္မာတို့၌။ တိံသ,နဝ စ ရူပါနိ၊ သုံးဆယ့်ကိုးပါးသော ရုပ်တို့သည်။ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏေန၊ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်နှင့်။ သဟ၊တကွ။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ရူပီဗြဟ္မေ၊ ရူပဗြဟ္မာတို့ကို။ ဌပေတွာ ပန၊ ထား၍ကား။ အညေသု၊ တပါးကုန်သော။ သံသေဒဇောပပါတိကေသု၊ သံသေဒဇနှင့် ဥပပါတ်တို့၌။ ဥက္ကံသတော၊ အလွန်အားဖြင့်။ စက္ခု။ပ။ ဒသကာနံ၊ (စက္ခု, သောတ, ဃာန, ဇိဝှါ, ကာယ, ဝတ္ထု, ဘာဝဒသက) တို့၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ သတ္တတိ၊ ခုနစ်ဆယ်သော။ ရူပါနိ၊ ရုပ်တို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တာနိ စ၊ ထို ခုနစ်ဆယ်သော ရုပ်တို့သည်လည်း။ ဒေဝေသု၊ ဘုမ္မစိုးလှပ် ပြည်ကြီးခြောက်ထပ် နတ်တို့၌။ နိစ္စံ၊ အမြဲ။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ အဝကံသတော ပန၊ အယုတ် အားဖြင့်ကား။ ဇစ္စန္ဓ ဗဓိရ အဃာနက နပုံသကဿ၊ ဝမ်းတွင်းပါ မျက်စိ, နား, နှာ ချိုသော နပုန်းပဏ္ဍုက်အား။ ဇိဝှါကာယဝတ္ထုဒသကာနံ၊ ဇိဝှါ, ကာယ, ဝတ္ထု ဒသကတို့၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ တိံသရူပါနိ၊ သုံးဆယ်သော ရုပ်တို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

တံ ပနေတံ၊ ထို 'အဝကံသတော ပန'စသော အဋ္ဌကထာ စကားသည်ကား။ ပါဋ္ဌိယာ၊ ပါဋ္ဌိတော်နှင့်။ န သမေတိ၊ မညီ။ ဟိ၊ သင့်စွ။ ပါဋ္ဌိယံ၊ မေ္ဗဟဒယ ဝိဘင်းပါဋ္ဌိတော် (နှာ-၄၂၆-၄၂၇)၌။ ကာမာဝစရာနံ၊ ကာမဘုံ၌ဖြစ်ကုန်သော။ အဃာနကာနံ၊ ဃာနချိုကုန်သော။ သံသေဒဇောပပါတိကာနံ၊ သံသေဒဇနှင့် ဥပပါတ်သတ္တဝါတို့၏။ ဥပပတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေကို။ န ဝုတ္တာ၊ မဟောအပ်။

ဤ အဘိမေ္ဗတ္ထသင်္ဂဟအဋ္ဌကထာ၌လည်း—

ဩမကဝသေန ပန စက္ခု, သောတ, ဃာန, ဘာဝ ဒသကာနိ ကဒါစိပိ န လဗ္ဘန္တိ။ တသ္မာ တေသံ ဝသေန ကလာပဟာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဟု မိန့်၏။

၁။ ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင်မူနှင့် သဒ္ဒါနေ-အတန်ငယ်ကွဲသည်။ ထို့ပြင် အချိုစကားများကို မြုပ်ချန်၍ ကိုးထားခြင်းဖြစ်သည်။

၂။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မဟာဋ္ဌီကာ၊ ဒု၊ နှာ-၃၀၈။

http://www.dhammadownload.com

ယင်း အဋ္ဌကထာကြီး, အဋ္ဌကထာငယ် စကားသင့်ကြောင်း 'အဃာနကော ဩပပါတိကော နတ္ထိ' ဟု ယမိုက်အဋ္ဌကထာ (နှာ-၃၀၉)လာတိုင်း ယင်း ဝိဘင်း ပါဠိ၏ သန္ဓာယဘာသိတ ဖြစ်ကြောင်းများကို—

"သံသေဒဇာနံ ပန ဃာနာဘာဝေါ နာ သက္ကာ နိဝါရေတုံ" စသည်ဖြင့် ဋီကာကျော်အရှင် (နှာ-၂၁၃ ၌) ဆုံးဖြတ်တော်မူ၏၊ အောက် ရူပပဝတ္တိကွမ်၌ (နှာ-၂၁၇-၂၁၈)လည်း အာယတန ချို့ဟန်, မချို့ဟန်ကို ဝေဖန်ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပြီ။

စုတိနောင် ပဋိသန္ဓေဖြစ်ပုံ။ ။အတိတ်ဘာနန္တရစုတိနှင့် ယင်း ပဋိသန္ဓိကို ပူးယှဉ်၍ ခန္ဓာ, အာရုံ, ဘုံ, ဟိတ်, ဝေဒနာ, ပီတိ, ဝိတက်, ဝိစာရတို့ဖြင့် ထူး, မထူးသော အပြားကို ပိုင်းခြားဝေဖန်ရမည်။ ဝေဖန်ဟန်ကား—စတုခန္ဓစုတိနောင် စတုခန္ဓပဋိသန္ဓေ, ပဉ္စခန္ဓပဋိသန္ဓေ ဖြစ်၏။ ဤသို့စသည်ဖြင့် ဝေဖန်လေ။ ဆိုခဲ့ပြီးသော မရဏာသန္နဝီထိ ကျေလျှင် မခဲယဉ်းပြီ၊ ကျယ်ဝန်းသည်။ ဤ စုတိနောင် ပဋိသန္ဓေဖြစ်ရာ၌ ဤသို့ မှတ်ရမည်။

လဒ္ဓဟေတု ဓမ္မမတ္တံ၊ ဘဝင်္ဂရမ္မဏံ ပေတိတိ။
တဒေဝ နာမ သဟ သက်္ခိ၊ နာ စ ဟေဘုံ ဝိနာ တတော။

ယထာ ဒီပ,ပဋိစ္ဆောသ့, ဆာယာ,မုဒ္ဒါဒယော အထ။
သင်္ခာနဗန္ဓတော နတ္ထိ၊ ကေတာ နာပိ နာနတာ။

ယဇ္ဇေဝံ အညဟေတူဟိ၊ အညဿေဝ ဖလံ သိယာ။
ဘဉ္ဇကေ စာ'သင်္ခေ ကဿ၊ ဖလံ သိယာ'တိ စောဒနာ။

သင်္ခာနေ ယံ ဖလံ တေံ၊ နာ'ညဿ နာ စ အညတော။
ဗီဇာနမ'ဘိသခ်ိရော၊ ဝိဇ္ဇာသိပ္ပေါ'သဓာဒိဝ။

ဖလဿု'ပ္ပတ္တိယာ ဧဝ၊ သိဒ္ဓါ ဘဉ္ဇကသမ္ဘုတိ။
ဖလုပ္ပါဒေန ရုက္ခဿ၊ ယထာ ဖလတိ သမ္ဘုတိ။

ယဒိ သင်္ခာ တံခဏေဝ၊ ယဒျ'သင်္ခာ သဒါ သိယာ။
ကတတ္တာယေဝ ဝိညာဏံ၊ ပါဠိဘောဂါဒိကံ ယထာ'။

လဒ္ဓဟေတု၊ အဝိဇ္ဇာစသည် ခြံရုံ ကံဟူသောအကြောင်းကိုရသော။ ဓမ္မမတ္တံ၊ ရုပ်နာမ်တရားမျှကို။ ဘဝင်္ဂရုံ ဥပေတိ ဣတိ၊ ဘဝတဆွေပြောင်းလွှဲ၏ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ တဿ၊ ထိုပဋိသန္ဓေနာမ်ရုပ်၏။ ဘတော၊ ထိုလွှဲးဘဝမှ။

၁။ ဤဂါထာတို့သည် သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ဋီ၊ နှာ-၁၅၅-၁၅၆-၁၅၇ စသည်တို့၌ လာသော ဂါထာများကို ဇာတန်ငယ်ပြင်၍ စီထားခြင်းဖြစ်သည်။ ၅-ခုမြောက်ဂါထာကား မူရင်းအတိုင်းဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

သင်္ကန်း၌၊ ဤဘဝသို့ ပြောင်းလွှဲခြင်းသည်။ နှ၊ မဖြစ်။ တတော၊ ထိုလွှဲးဘဝမှ။ ဟေတု၊ ကံ,သခ်ါရ,တဏှာ,အာဝဇ္ဇံစသော အကြောင်းကို။ ဝိနာ၊ ကြဉ်၍။ နှ စ၊ ဖြစ်သည်လည်းမဟုတ်။

ယထာ၊ ဥပမာကား။ ဒီပ ပဋိသောသ ဆာယာ မုဒ္ဓါဒယော ယထာ၊ ဆီမီးလှို့, ပဲ့တင်သံ, မျက်နှာရိပ်, တံဆိပ်ရေးစသည်တို့ကဲ့သို့တည်း။ အထ၊ ဤသခ်ါရကြောင့် ဝိညာဏ်ဖြစ်ရာ၌။ သန္တာနဗန္ဓတော၊ အစဉ်မျှသာစပ်သောကြောင့်။ ကေတာ၊ စင်စစ်တခုတည်း အဖြစ်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ သန္တာနဗန္ဓ-တော၊ အစဉ်တစပ်တည်း ဖြစ်သောကြောင့်။ နာနတာပိ၊ စင်စစ်ကွဲပြား တခြား၏ အဖြစ်သည်လည်း။ နှ၊ မရှိ။

ယဇ္ဇေဝံ ယဒိဧဝံ၊ ယင်းသို့ ရှေးဟောင်း မပြောင်း အသစ် ဖြစ်လတ်သည် ရှိသော်။ အညဟေတူဟိ၊ တပါးအကြောင်းတို့ကြောင့်။ အညဿေဝ၊ တပါး သူအား သာလျှင်။ ဖလံ၊ အကျိုးဘည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ဘုဉ္ဇကေ စ၊ လဒ္ဓ-ပစ္စယဓမ္မမတ္တ ဖြစ်ရကား ခံစားသုံးဆောင်တတ်သူသည်လည်း။ အသန္တေ၊ မရှိခဲ့သော်။ ဂ. ဘ၊ အဘယ်သူအား။ ဖလံ၊ အကျိုးဘည်။ သိယာ၊ ဖြစ်တော့အံ့နည်း။ ဣတိစောဒနာ၊ ဤကား အပြစ်တင်ခြင်းတည်း။

သန္တာနေ၊ အကြောင်းဖြစ်ရာ ဓမ္မပုဒ္ဂလသန္တာန၌။ ယံ ဖလံ၊ အကြင်အကျိုး သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တေ၊ ဤအကျိုးသည်။ အညဿ၊ တပါးသော ဓမ္မပုဒ္ဂလ၏။ နှ ဖလံ၊ အကျိုးမဟုတ်။ အညတော စ၊ တပါးသူပြုသော အကြောင်းကြောင့်လည်း။ နှ၊ ဖြစ်သည်မဟုတ်။ ကော ဝိယ၊ အဘယ်ကဲ့သို့နည်းဟူမူ။ ဗီဇာနံ၊ သရက်စေ့ သလဲစေ့ စသည်တို့ကို။ အဘိသခ်ါရော ဣဝ၊ ပျားရည်စိမ်ခြင်း, ချိပ်ရည်သုတ်ခြင်းစသည်ဖြင့် ပြုပြင်ခြင်းကဲ့သို့ငင်း။ ဝိဇ္ဇာသိပ္ပါသဓာဒိ ဣဝ၊ သူငယ်ကိုယ်တွင် ယှဉ်စေအပ်သောပညာ အတတ် ဆေးစသည်ကဲ့သို့ငင်းတည်း။

(ဤ၌ ဗီဇနှင့်သတ္တပါ, အဘိသခ်ါရနှင့်ကံ, အကုံရာဒိပဗန္ဓနှင့် ပဋိသန္ဓိ ဝိညာဏာဒိပဗန္ဓ၊ ထိုအဘိသခ်ါရကြောင့် ထိုအသီး, ဝတ်ဆံတို့၏သာ ချိုမြိန်နီရဲခြင်းနှင့် ထိုကံကြောင့်သာ ထိုသတ္တဝါအားသာ အကျိုးဖြစ်ခြင်းတို့ကို စပ်၍ ယူ။ နောက် ဥပမာ သုံးခုလည်း နည်းတူ။)

ဖလုပ္ပါဒေန၊ အသီးဖြစ်လာသဖြင့်။ ရုက္ခဿ၊ သစ်ပင်၏။ ဖလတိ သမ္မုတိ ယထာ၊ သီးတတ်၏ဟု ခေါ်ဝေါ်ပညတ်ခြင်းကဲ့သို့။ ဖလဿ၊ သုခဒုက္ခတည်းဟူသော အကျိုး၏။ ဥပ္ပတ္တိယာ ဧဝ၊ သန္တာန်မှာ ဖြစ်လာခြင်းကြောင့်သာလျှင်။

၁။ လဒ္ဓ+ပစ္စယ+ဓမ္မ+မတ္တ=(ရအပ်သော+အဝိဇ္ဇာ, ကံစသောအကြောင်းရှိသော +ရုပ်နာမ်တရား+မျှ) (အဝိဇ္ဇာ,ကံ စသောအကြောင်းဘရားရှိသည့် ရုပ်, နာမ်တရား မျှသာ။)

http://www.dhammadownload.com

ဘုန္ဓကသမ္မုတိ၊ ခံစားတတ်သော သတ္တဝါဟူသော သမ္မုတိပညတ်သည်။ သီဒွါ၊ ပြီး၏။

သန္တာ၊ ကံထင်ရှားရှိစဉ် အကျိုးပေးကုန်သည်။ ယဒိသိယုံ၊ အကယ်၍ဖြစ်ကုန်အုံ့။ တံခဏေဝေ၊ ထိုကံဖြစ်ဆဲခဏ၌သာလျှင်။ ဝိပါကော၊ အကျိုးသည်။ သိယာ၊ ဖြစ်သင့်၏။ အသန္တာ၊ ကံထင်ရှားမရှိပဲ အကျိုးပေးကုန်သည်။ ယဒိသိယုံ၊ အကယ်၍ ဖြစ်ကုန်ငြားအုံ့။ သဒါ၊ ရွှေရော နောက်ပါ အခါခပ်သိမ်း။ ဝိပါကော၊ အကျိုးသည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ထု၏။ ဣတိ၊ ဤကား စောဒနာတည်း။

ကတတ္တာယေဝ၊ သခ်ါရတို့ကို ပြုအပ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်သာလျှင်။ ဝိညာဏံ၊ အကျိုးဝိညာဏ်သည်။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်လာ၏။ ကိမိဝ၊ အဘယ်ကဲ့သို့နည်း ဟူမူ။ ပါဠိဘောဂါဒိကံ ယထာ၊ အဘိုးအစား ပြန်ပါးအုံ့ငှါ, ဥစ္စာဝယ်ယူ, ချေးငှါးခြင်းကဲ့သို့တည်း။

မည်သည့် သခ်ါရကြောင့် မည်သည့် ဝိပါက်ဝိညာဏ်သည် ဥပပတ္တိ ပဋိသန္ဓေ အားဖြင့် မည်သည့် ဘဝ,ယောနိ,ဂတိ,ဝိညာဏ ဌိတိ, သတ္တဝါသတို့၌ ဖြစ်သည် ဟူ၍လည်း ခဲ့လေဦး၊ မခဲလှပြီ။

သခ်ါရပစ္စယာ ဝိညာဏ ပဒ ပြီး၏။

ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပ ပဒ၌—

ဝိညာဏ် အရကောက်။ ။လောကီကုသိုလ်, အကုသိုလ်စိတ်ဟူသော ကမ္မ-ဝိညာဏ်,လောကီဝိပါက်စိတ်ဟူသော သဟဇာတ[1] ဝိညာဏ်တို့သည် ဝိညာဏ်မည်၏။

နာမ်အရကောက်။ ။အရူပဘုံ၌ ဝိပါက်နှင့်ယှဉ်သောစေတသိက်၊ ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဝတ္တိအခါ ပဋ္ဌဝိညာဏ်နှင့်ယှဉ်သော စေတသိက်။

ရုပ် အရကောက်။ ။အသညသတ်ဘုံ၌ ကမ္မဇရုပ်၊ ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဝတ္တိအခါ ဝိပါက်ဖြစ်ခိုက် ထိုဝိပါက်ကို ဖြစ်စေတတ်သော ကံမှ တပါးသော ကံကြောင့်ဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်၊ ဝိပါက် မဖြစ်သောအခါ အလုံးစုံသော ကမ္မဇရုပ်။

နာမ်,ရုပ်အရကောက်။ ။ယင်း ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ တခုထည်းသော ကံကြောင့် ဖြစ်သောဝိပါက်စေတသိက် ကမ္မဇရုပ်၊ ဤနာမ်,ရုပ်, နာမ်ရုပ် သုံးပါးတို့သည် "နာမဉ္စ ရူပဉ္စ နာမရူပဉ္စ နာမရူပံ" ဟူသော ကေဒေသ သရူပေကသေသ[2] ဝစနတ္ထကြောင့် နာမ်ရုပ်မည်၏။

၁။ သဟဇာတ ဝိညာဏ်=နာမ်,ရုပ် နှင့်အတူဖြစ်သော ဝိညာဏ်။

၂။ (ကေဒေသ+သရူပ+ကေ+သေသ)=တစိတ်တူ ပုဒ်တခုကို ချန်ထားခြင်း။

http://www.dhammadownload.com

တနည်းလည်း—စိတ်တခုယုတ် ကိုးဆယ်သည် ဝိညာဏ်မည်၏။ စေတသိက်နာမ်, စတုသမုဋ္ဌာန်ရူပ်သည် နာမ်ချပ်မည်၏။ ထိုနာမ်,ရူပ်တို့၏ ယောနိ, ဂတိ, ဋ္ဌိတိ, နိဝါသတို့၌ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ပဝတ္တိ, ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် ဖြစ်ဟန်ကို ဝေဖန်ခဲ့စစ်လေဦး။ မခဲလှလွန်း ကျယ်ဝန်းသည်။

ဝိပါက်ဝိညာဏ်က နာမ်ရူပ်အား ကျေးဇူးပြုသည့် ပစ္စည်းမျှား ဝိပါက်ဝိညာဏ်သည် ယှဉ်ဘက် စေတသိက်အား သဟဇာတ, အညမည, နိဿယ, ဝိပါက, အာဟာရ, ဣန္ဒြိယ, သမ္ပယုတ္တ, အတ္ထိ, အဝိဂတ ကိုးပစ္စယသတ္ထိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ ပဋိသန္ဓေအခါ ဟဒယဝတ္ထုအား သမ္ပယုတ္တ နုတ်, ဝိပ္ပယုတ္တ ထည့်၍ ကိုးပစ္စယသတ္ထိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ ယင်းပဋိသန္ဓေအခါကြွင်း ကမ္မဇရူပ်အား အညမညနုတ်၍ ရှစ်ပစ္စယ သတ္ထိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ကမ္မဝိညာဏ်က နာမ်ရူပ်တို့အား ကျေးဇူးပြုသည့်ပစ္စည်းမျှား ကမ္မဝိညာဏ်သည် ကမ္မဇရူပ်အား သုတ္တန် နည်းအားဖြင့် ပကတူပနိဿယ သတ္ထိတပါး ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ဤမှတပါး ပထမဘဝင်စသော ဝိညာဏ်တို့၏ နာမ်ရူပ်အား ကျေးဇူးပြုဟန်မျှားသည် သုံးချက်စု, ဝိထိလက်ဆန်း ကျကျပွန်ပွန် ကဲ့လျှင် မခဲယဉ်းလှပြီ၊ ကျယ်ဝန်းသည်။

သင်္ဂဟဂါထာ

နာမဿ ဝတ္ထုရူပဿ၊ နဝဓာ ပါကမာနုသံ။
အဋ္ဌဓာ သေသရူပဿ၊ ရူပဿ ကမ္မမေ ကဓာ။
တဒုဿံ ပန ဝိညာဏံ၊ တဿ တဿ ယထာရဟံ [၁]။

ပါကမာနုသံ၊ ဝိပါက်ဝိညာဏ်သည်။ နာမဿ၊ ယှဉ်ဘက်စေတသိက် **နာမ်အား**ငင်း။ ဝတ္ထုရူပဿ၊ ပဋိသန္ဓေဟဒယဝတ္ထုရူပ်**အား**ငင်း။ နဝဓာ၊ **ကိုးပစ္စယသတ္ထိ**ဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြု၏။ သေသရူပဿ၊ ကြွင်းကမ္မဇရူပ်**အား**။ အဋ္ဌဓာ၊ ရှစ်ပစ္စယသတ္ထိဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြု၏။ ကမ္မံ၊ ကမ္မဝိညာဏ်သည်။ ရူပဿ၊ ကမ္မဇရူပ်အား။ ကေဓာ၊ ပကတူပနိဿယသတ္ထိတပါးဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြု၏။ တဒုဿံ ပန ဝိညာဏံ၊ ထိုမှတပါး ပထမဘဝင်စသော ဝိညာဏ်သည်ကား။ တဿ ကဿ၊ ထို ထို နာမ်ရူပ်အား။ ယထာရဟံ၊ ထိုက်သည့်အားလျော်စွာ။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြု၏။

ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပ ပဒ ပြီး၏။

၁။ သမ္မာဟတိနာဒီနံ၊ ဌ၊ နှာ-ဘဗိုဒ စသည်၌လာသော ဂါထာ ၂-ခုကို အကျဉ်းရုံး၍ ဖိထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

နာမရူပပစ္စယာ သဋ္ဌာယတန ပဒဋ္ဌ—

နာမ် ရှပ် အရကောက်။ ။စေတသိက်ခန္ဓာ, မဟာဘုတ်, ဆဝတ္ထုရှပ်, ဇီဝိတရှပ်, အာဟာရရှပ်တို့သည် "နာမဉ္ဇ ရူပဉ္ဇ နာမရူပဉ္ဇ နာမရူပံ" ဟူသော ယခင်နည်းတူ ကေဒေသ သရူပေကသေသ ဝစနတ္ထကြောင့် နာမ်ရှပ်မည်၏။ ရူပါရုံစသည်ကား တပြိုင်နက်လည်း မရ၊ သကသန္တတိ ပရိယာပန္ဒ ချည်းလည်း မဟုတ်သောကြောင့် ရှပ်ဟူ၍ မယူအပ်။

သဋ္ဌာယတန အရကောက်။ ။အဇ္ဈတ္တိကာယတန ခြောက်ပါးသည် "ဆဋ္ဌာ-ယတနဉ္ဇ သဋ္ဌာယတနဉ္ဇ သဋ္ဌာယတနံ" ဟူသော အတ္ထေကဒေသသရူပေကသေသ[1] ဝစနတ္ထကြောင့် သဋ္ဌာယတန မည်၏။

နာမ်သည် သဋ္ဌာယတနအား ကျေးဇူးပြုသည့် ပစ္စည်းများ ထိုတွင် နာမ်သည် မနာယတနအား သဟဇာတ, အညမည, နိဿယ, သမ္ပယုတ္တ, အတ္ထိ, အဝိဂတ ခြောက်ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ ဟေတု, အဓိပတိ, ဝိပါကာ'ဟာရစသည်တို့ကား အချိုဋ္ဌသာ ရ၏။ ၎င်းနာမ်သည် ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဝတ္တိအခါ ပသာဒရုပ်ငါးခုအား ပစ္ဆာဇာတ, ဝိပ္ပယုတ္တ, အတ္ထိ, အဝိဂတ လေးပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ရှပ်သည် သဋ္ဌာယတနအား ကျေးဇူးပြုသည့်ပစ္စည်းများ ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေအခါ ဟဒယဝတ္ထုရှပ်သည် မနာယတနအား သဟဇာတ, အညမည, နိဿယ, ဝိပ္ပယုတ္တ, အတ္ထိ, အဝိဂတ ခြောက်ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ ပဝတ္တိအခါ နိဿယ, ပုရေဇာတ, ဝိပ္ပယုတ္တ, အတ္ထိ, အဝိဂတ ပါးပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ ပဋ္ဌဝတ္ထုရှပ်သည် ဣန္ဒြိယထည့်၍ ခြောက်ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ အာဟာရသည် ပဋ္ဌာယတနအား အာဟာရ, အတ္ထိ, အဝိဂတ သုံးပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ ဇီဝိတသည် ပဋိသန္ဓေ, ပဝတ္တိတို့၌ ဣန္ဒြိယ, အတ္ထိ, အဝိဂတ သုံးပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ မဟာဘုတ်လေးပါးတို့သည် သဟဇာတ, နိဿယ, အတ္ထိ, အဝိဂတ လေးပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

နာမ်ရှပ်က မနာယတနအား ကျေးဇူးပြုပုံ။ ။ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ အခါ နာမ်, ဝတ္ထုရှပ် နှစ်ပါးစုံတို့သည် မနာယတနအား သဟဇာတ, အညမည, နိဿယ, ဝိပါက, သမ္ပယုတ္တ, ဝိပ္ပယုတ္တ, အတ္ထိ, အဝိဂတသတ္တိ စသည်တို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ ပဝတ္တိ၌လည်း ခဲ့လေ၊ မခဲပြီ။

၁။ (အတ္ထ+ကေဒေသ+သရူပ+ကေ+သေသ) =အနက်တစိတ်တူ ပုဒ်တခုကို ချန်ထားခြင်း။

http://www.dhammadownload.com

ရှုပအာရုံ၌ ရှုပါရုံစသည်ကိုလည်း ယူ၍ အလုံးစုံသော နာမ်ရုပ်တို့သည် မနာယတနအား အာရမ္မဏသတ္တိ စသည်တို့ဖြင့်လည်း ကျေးဇူးပြုသေး၏။

နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတန ပဒ ပြီး၏။

သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿ ပဒ၌—

သဠာယတနအာရုံကောက်။ ။မနာယတန, အဏ္ဏတ္တိကာယတန, ဗာဟိရာယတန-တို့သည် "ဆဠာယတနဉ္စ သဠာယတနဉ္စ သဠာယတနံ"ဟူသော အထွေကဒေသ သရူပေကသေသ၊ "သဠာယတနဉ္စ သဠာယတနဉ္စ သဠာယတနံ"ဟူသော သဒ္ဒသရူပေကသေသ [၁] ဝစနတ္ထကြောင့် သဠာယတနမည်၏။

ဖဿ အာရုံကောက်။ ။လောကီဝိပါက် ဗာတ္တိံသ၌ ရှိသော ဖဿသည် ဖဿမည်၏။

စက္ခုစသော ရူပ်အာယတနတို့က နာမ် ဖဿ ကျေးဇူးပြုသော ပစ္စည်းများ။ ။ ထိုတွင် စက္ခုစသော ပဉ္စာယတနသည် စက္ခုသမ္ဗဿစသော ဖဿ ငါးပါး အား နိဿယ, ပုရေဇာတ, ဣန္ဒြေယ, ဝိပ္ပယုတ္တ, အတ္ထိ, အဝိဂတ ခြောက်ပစ္စယ သတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

နာမ်အာယတနက ဖဿအား ကျေးဇူးပြုသော ပစ္စည်းများ။ ။ဝိပါက်မနာယတန သည် ဝိပါက်မနောသမ္ဗဿအား သဟဇာတ, အညမည, နိဿယ, ဝိပါက, အာဟာရ, ဣန္ဒြေယ, သမ္ပယုတ္တ, အတ္ထိ, အဝိဂတ ကိုးပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ရူပါယတနစသော (အာရုံ) ငါးပါးသည် စက္ခုသမ္ဗဿစသော ငါးပါးအား အာရမ္မဏ, ပုရေဇာတ, အတ္ထိ, အဝိဂတ လေးပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ ဗာဟိရာယတန ခြောက်ပါးတို့သည် မနာယတနအား အာရမ္မဏသတ္တိချည်းဖြင့်လည်း ကျေးဇူးပြု၏ [၂]။

သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿ ပဒ ပြီး၏။

ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ ပဒ၌—

ဖဿ, ဝေဒနာအာရုံကောက်။ ။ လောကီဝိပါက်နှင့်ယှဉ်သော ဖဿ, ဝေဒနာကို ယူအပ်၏။

၁။ (သဒ္ဒ + သရူပ + ကေ + သေသ) = သဒ္ဒါတ္ထတပုဒ်ကို ချန်ထားခြင်း။

၂။ သံယုတ်၊ နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ်၊ နှာ-၃၀၁ (လောကသုတ်။)

http://www.dhammadownload.com

ဖဿသည် ဝေဒနာအား ကျေးဇူးပြုသည့် ပစ္စည်းမျှား။ ။ထိုတွင် ဖဿသည် သဟဇာတ် ဝေဒနာအား သဟဇာတ, အညမည, နိဿယ, ဝိပါက, အာဟာရ, သမ္ပယုတ္တ, အတ္ထိ, အဝိဂတ ရှစ်ပစ္စယသတ္တိ၊ နောက်နောက်ဝေဒနာအား အနန္တရ, ပကတူပနိဿယ-သတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

အနုပါဒိန္နကိုလည်း ပစ္စည်းယူမှု အာဝဇ္ဇနဿမွယုတ္တ ဖဿစသော စိတ်တခု ယုတ်ကိုးဆယ်၌ရှိသော ဖဿကိုပင် ယူသင့်၏။

အဋ္ဌဓာ တတ္ထ ပဋ္ဌန်၊ ပဋ္ဌဒ္ဓါရမို့ ပစ္စယော။
သေသာနံ ကေဓာ ဖဿော၊ မနောဒ္ဓါရေပိ သော တထာ။

(သမ္မောဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာ နှာ-၁၇၀)

တတ္ထ၊ ထိုဖဿ,ဝေဒနာတို့တွင်။ ပဋ္ဌဒ္ဓါရမို့ ဖဿော၊ ပဋ္ဌဒ္ဓါရ၌ ဖဿသည်။ ပဋ္ဌန်း,ပဋ္ဌဝိညာဏ်ဝေဒနာငါးပါးတို့အား။ အဋ္ဌဓာ၊ ရှစ်ပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြု၏။ သေသာနံ၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းစသည်နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာတို့အား။ ကေဓာ၊ အနန္တရ ပကတူပနိဿယသတ္တိတပါးဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြု၏။ မနောဒ္ဓါရေပိ၊ မနောဒ္ဓါရ၌လည်း။ သော၊ ထိုဖဿသည်။ တထာ၊ ထိုပဋ္ဌဒ္ဓါရ နည်းအတိုင်းပင်တည်း။

ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ ပဒ ပြီး၏။

ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ ပဒ၌—

ဝေဒနာအရကောက်။ ။ယခင် ဝေဒနာဗဟုတ္တိသသည်။ ဝါ၊ လောကီဝေဒနာ ဧကာသိတိသည် ဝေဒနာမည်၏။

တဏှာ ၁၀၀-ပါး။ ။ရူပဘဝဏှာစသော ခြောက်ပါးကို ကာမ,ဘဝ,ဝိဘဝအခြင်း အရာ သုံးပါးနှင့် မြှောက်၊ တဆယ့်ရှစ်ပါး ဖြစ်၏။ ယင်း ကဆယ့်ရှစ်ပါးကို သန္တာန်နှစ်ပါးနှင့် မြှောက်ပြန်၊ သုံးဆယ့်ခြောက်ပါး ဖြစ်၏။ ၎င်းကို ကာလသုံးပါးနှင့် မြှောက်ပြန်၍ တရာ့ရှစ်ပါးသော ဆုဂသည် တဏှာ မည်၏။

သင်္ဂဟသံပေါက်

တဏှာခြောက်တန်၊ တည်ထားမှန်၊ အာ,ကာ,သန်နှင့် မြှောက်။

ဒုက္ခီ သုခံ ပတ္ထယတိ၊ သုခီ ဘိယ္ယောပိ ဣစ္ဆတိ။
ဥပေက္ခာ ပန သန္တတ္တာ၊ သုခမိစ္စေဝ ဘာသိတာ။
တဏှာယ ပစ္စယာ တသ္မာ၊ တိဿောပိ ဥပနိဿယာ။

http://www.dhammadownload.com

ဝေဒနာ ပစ္စယာ စာပိ၊ ယသ္မာ နာနုသယံ ဝိနာ။
ဟောတိ တသ္မာ န သာ ဟောတိ၊ ဗြာဟ္မဏာဿ ဝုသီမတော [၁]။

ဒုက္ခီ၊ ဆင်းရဲသဿူသည်။ သုခံ၊ ချမ်းသာကို။ ပတ္ထယတိ၊ တောင့်တ၏။ သုခီ၊ ချမ်းသာသဿူသည်။ ဘိယျောပိ၊ အလွန်လည်း။ ဣစ္ဆတိ၊ လိုချင်ပြန်၏။ ဥပေက္ခာ ပန၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာကိုကား။ သန္တတ္တာ၊ ငြိမ်သက်ခြင်းကြောင့်။ သုခံဣစ္စေဝ၊ သုခဟူ၍သာလျှင်။ ဘာသိတာ၊ ဟောအပ်၏။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ တိဿော ပိ၊ ဝေဒနာသုံးပါးလုံးတို့သည်လည်း။ ဥပနိဿယာ၊ ပကတူပနိဿယ သတ္တိတပါးဖြင့်။ တဏှာယ၊ တဏှာအား။ ပစ္စယာ၊ ကျေးဇူးပြုကုန်၏။

ဝေဒနာပစ္စယာ စာပိ၊ ဝေဒနာကြောင့် တဏှာဖြစ်သော်လည်း။ ယသ္မာ၊ အကြောင်ကြောင့်။ အနုသယံ၊ အနုသယကို။ ဝိနာ၊ ကြဉ်၍။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ သာ၊ ထိုတဏှာသည်။ ဝုသီမတော၊ ကျင့်သုံးနေပြီးသော မဂ်တည်းဟူသော အကျင့်ရှိသော။ ဗြာဟ္မဏာဿ၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်ပြီ။

ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ ပဒ ပြီး၏။

တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါန ပဒဒ္ဒ်—

တဏှာနှင့် ကာမုပါဒါန်အထူး။ ။ရွေးနှုတ်းတူ အားနည်းသော တဏှာတရာ့ ရှစ်ပါးသည် တဏှာမည်၏။ အကျဉ်းအား ဖြင့် တဏှာ ဒိဋ္ဌိနှစ်ပါးသည် ဥပါဒါန်မည်၏။ အကျယ်အားဖြင့်ကား အားကြီး သော ယခင် တဏှာ တရာ့ရှစ်ပါးသည် ကာမုပါဒါန် မည်၏။

ကေ စာ'ဟု တဏှု'ပါဒါနာ၊ အပ္ပတ္တပတ္တပတ္ထနာ။
အပ္ပိစ္ဆာတုဋ္ဌိဝိပက္ခာ၊ သေနာဝရက္ခမူလကာ။

တဏှုပါဒါနာ၊ တဏှာ,ကာမုပါဒါန်တို့ အထူးကား။ အပ္ပတ္တပတ္တပတ္ထနာ၊ မရောက်သေး,ရောက်ပြီး အာရုံကို တောင့်တခြင်းတို့သည်ငင်း၊ အပ္ပိစ္ဆာတုဋ္ဌိ-ဝိပက္ခာ၊ အပ္ပိစ္ဆာဂုဏ်,သန္တုဋ္ဌိဂုဏ်တို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်တို့သည်ငင်း။ သေနာဝရက္ခ-မူလကာ၊ ရှာရခြင်း,စောင့်ရှောက်ရခြင်း ဆင်းရဲ၏ အကြောင်းတို့သည်ငင်း။ တဏှုပါဒါနာ၊ တဏှာ,ကာမုပါဒါန် မည်ကုန်၏။ ဣဘိ၊ ဤသို့။ ကေစိ၊ အချို့ ဆရာတို့သည်။ အာဟု၊ ဆိုကုန်၏ဟု ဋီကာမိန့်၏[၂]။

၁။ 'တဏှာယ....' စသော ဂါထာတဝက်ကို ပြင်စီသည်မှအပ ကျန်ဂါထာများ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ဌာန-၁၇၁-၌ လာရင်းအတိုင်း-ဖြစ်သည်။

၂။ ဋီကာကျော်၊ နှာ-၂၃၆ နှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ၊ ဒု၊ နှာ-၃၂၈-ကို မှီ၍ ဂါထာ စီထားခြင်း ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ဥပါဒါန်မည်ပုံနှင့် အရကောက်။ ။'နတ္ထိ ဒိန္နံ၊ နတ္ထိ ယိဋ္ဌံ'စသော ဝတ္ထု ဆယ်ပါး ရှိသော ဒိဋ္ဌိသည် ဒိဋ္ဌုပါဒါန် မည်၏။

'ဂစ္ဆန္တော ဘက္ခတိ၊ တိဋ္ဌန္တော မုတ္တေတိ'(သွားနေစဉ် အစားအစာကို စား၏၊ ရပ်လျက် ကျင်ကြီး ကျင်ငယ် စွန့်၏)စသောအကျင့်ဖြင့် စင်ကြယ်၏ဟု စွဲလမ်းခြင်း ဒိဋ္ဌိသည် သီလဗ္ဗတုပါဒါန် မည်၏။

"ရူပံ အတ္တာ၊ ရူပ ဝါ အတ္တာ'စသော နှစ်ဆယ်သော ဝတ္ထုရှိသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် 'အတ္တာတိ ဝဒန်္တိ ဥပါဒိယန်္တိ စ တေန၊ အတ္တာတိ ဝဒန်မတ္တမေဝ ဝါ ဥပါဒိယန်္တိ တေနာတိ အတ္တဝါဒုပါဒါန်'[၂]ဟူသော ဝစနတ္ထကြောင့် အတ္တဝါဒုပါဒါန် မည်၏။

တဏှာသည် ဥပါဒါန်အား ကျေးဇူးပြုသည့် ပစ္စည်းမျှား

တဏှာ စ ပုရိမဿော'တ္ထာ၊ ကေဓာ ဟောတိ ပစ္စယော။
သတ္တဓာ အဋ္ဌဓာ ဝါပိ၊ ဟောတိ သေသတ္တယဿာ သာ [၂]။

စ၊ ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ဆိုဦးအံ့။ တော့၊ ဤဥပါဒါန်လေးပါးတို့တွင်။ တဏှာ၊ ကာမတဏှာသည်။ ပုရိမဿ၊ ကာမုပါဒါန်အား။ ကေဓာ၊ ဥပနိဿယသတ္တိတပါး ဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ (သဘောတူ သွင်းမူကား အာရမ္မဏ, အဓိပတိ, အနန္တရ, သမနန္တရ, အာသေဝန, နတ္ထိ, ဝိဂတ ခုနစ်ပစ္စယ သတ္တိလည်း ဝင်သေး၏။) သာ၊ ထိုတဏှာသည်။ သေသတ္တယဿ၊ ကြွင်း ဥပါဒါန်သုံးပါးအား။ သတ္တမာ ဝါ၊ ဟေတု, သဟဇာတ, အညမည, နိဿယ,

---

တဏှာ=အပ္ပတ္တ ပတ္ထနာ, ဆပ္ပိဋ္ဌာ ဝိပက္ခာ, သေနမူလက (မရောက်သေးသော အာရုံကို တောင့်တခြင်း၊ အလိုနည်းခြင်းသဘော၏ ဆန့်ကျင်ဘက်၊ ရှာရခြင်း ဆင်းရဲ၏ အကြောင်း)။

ဥပါဒါန်=ပတ္တ ပတ္ထနာ, သန္တဋ္ဌိ ဝိပက္ခာ, အာရက္ခ မူလက (ရောက်ပြီးအာရုံကို တောင့်တ ခြင်း၊ ရောင့်ရဲခြင်းသဘော၏ ဆန့်ကျင်ဘက်၊ စောင့်ရှောက်ရခြင်း ဆင်းရဲ၏ အကြောင်း)။

၁။ တေန၊ ဤတရားဖြင့်။ ဝါ၊ ဤမိစ္ဆာအယူဖြင့်။ အတ္တာတိ၊ ပုဂ္ဂိုလ်,သတ္တဝါ,ငါ-ဟူသော အတ္တဟူ၍။ ဝဒန်္တိ စ၊ သတ္တဝါတို့ စွပ်စွဲ၍ ပြောဆိုလည်း ပြောဆိုကြကုန်၏။ ဥပါဒိယန်္တိ စ၊ သတ္တဝါတို့ မြစ်စွဲလမ်း၍ ယူလည်း ယူကြကုန်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ အတ္တဝါဒုပါဒါန်၊ အတ္တဝါဒုပါဒါန်မည်၏။

ဝါ၊ တနည်းကား။ တေန၊ ဤတရားဖြင့်။ ဝါ၊ ဤမိစ္ဆာအယူဖြင့်။ ဝဒနမတ္တမေဝ၊ အတ္တဟူသော စကားမျှကိုသာလျှင်။ အတ္တာတိ၊ ပုဂ္ဂိုလ်,သတ္တဝါ,ငါ-ဟူသော အတ္တဟူ၍။ ဥပါဒိယန်္တိ၊ သတ္တဝါတို့ မြစ်စွဲယူကြကုန်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ အတ္တဝါဒုပါဒါန်၊ အတ္တဝါဒုပါဒါန်မည်၏။

၂။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ဋီကာ-၁၇၄-စသည်၌ လာသောဂါထာ။

http://www.dhammadownload.com

သမ္မယုတ္တ, အတ္ထိ, အဝိဂတ ခုနစ်ပစ္စယသတ္တိဖြင့်ဝင်း။ အဒ္ဓဓာဝါပိ၊ သဟဇာတ် မဟုတ်မဲ့ ဥပနိဿယသတ္တိသာ ရ၍ ယင်း ဥပနိဿယသတ္တိနှင့်တကွ ရှစ်ပစ္စယ သတ္တိဖြင့်ဝင်း။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါန ပဒ ပြီး၏။

ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ ပဒဌ်—

ဘဝအရကောက်။ ။စေတနာ, အဘိဇ္ဈာစသော ကမ္မဘဝ၊ဝိပါက်, ကမ္မဇရုပ်ဟု ဆိုအပ်သော ကာမ, ရူပ, အရူပ, ဘဝညီ, အသညီ, နေဝသညီ နာသညီ, ကေဝေါကာရ, စတုဝေါကာရ, ပဉ္စဝေါကာရအားဖြင့် ကိုးပါးသော ဥပပတ္တိဘဝ၊ ဤကမ္မဘဝ, ဥပပတ္တိဘဝနှစ်ပါးသည် ဘဝမည်၏။

သခ်ါရနှင့် ကမ္မဘဝ အထူးကား—

အတိတ်စေတနာသည် 'သခ်ါရ'၊ ပစ္စုပ္ပန် စေတနာသည် 'ဘဝ'။

တနည်းလည်း—စေတနာသက်သက်သည် 'သခ်ါရ'၊ စေတနာ, စေတနာ-သမ္မယုတ္တ ဘဝဂါမိက ဟူသမျှသည် 'ဘဝ'။

တနည်းလည်း—ဝိညာဏ်၏ သာ အကြောင်းသည် 'သခ်ါရ'၊ အသညာ ဘဝ၏လည်း အကြောင်းသည် 'ဘဝ'။

တနည်းလည်း—ကုသိုလ်, အကုသိုလ်သည် 'သခ်ါရ'၊ ကုသိုလ်, အကုသိုလ်, အဗျာကတသည် 'ဘဝ'သာမည မည်၏။

သင်္ဂဟသံပေါက်

ပစ္စုပ်တီတ၊ ယုတ္တစေတနာ၊ ရှပ်ဝိညာ အကြောင်း။
ဗျာကတာဗျာကတ၊ ထူးပြားကြ၊ ဘဝသခ်ါရာ။

ဘဝအပြား။ ။အကျိုးဖြစ်သော ဥပပတ္တိဘဝ ကိုးပါးဖြစ်၍ အကြောင်း ကမ္မဘဝလည်း ကိုးပါး၊ ပေါင်း တဆဲရှစ်ပါးဖြစ်၏။ ဥပါဒါန် တရားလေးပါးတွင် တပါးတပါးကြောင့် တဆယ့်ရှစ်ပါးစီ ဖြစ်ရကား ဘဝပေါင်း ခုနစ်ဆယ့်နှစ်ပါး ဖြစ်၏။

ဥပါဒါန်က ဘဝအား ကျေးဇူးပြုသည့်ပစ္စည်းများ ကာမုပါဒါန်သည် သမ္မယုတ်ဖြစ်သော ကမ္မဘဝ အား ဟေတု, သဟဇာတ, အညမည, နိဿယ, သမ္မယုတ္တ, အတ္ထိ, အဝိဂတ ခုနစ်ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏: ကြွင်း ဥပါဒါန်သုံးပါးတို့သည်လည်း သမ္မယုတ်ကမ္မဘဝအား ဟေတုနှင့် မဂ္ဂထည့် ခုနစ်ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏၊ ဥပါဒါန်လေးပါးလုံး

http://www.dhammadownload.com

သည် သမ္ပယုတ် မဟုတ်သော ကမ္မဘဝ ဥပပတ္တိဘဝအား ဥပနိဿယသတ္တိ တပါးဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ အာရမ္မဏ,အနန္တရစသည် ဥပနိဿယ၌ ဝင်လေပြီ။

ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ ပဒ ပြီး၏။

ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ ပဒ၌—

ဘဝအရကောက်။ ။ကမ္မဘဝတပါးကိုသာ ဘဝဟု ယူအပ်၏။တနည်းလည်း – ဇာတိစသည်သည် ဥပပတ္တိခန္ဓာတို့၏ ဂုဏ် ဖြစ်၍ ယင်း ဥပပတ္တိခန္ဓာတို့သည် ဇာတိစသည်တို့၏ ပဒဌာန် ဖြစ်ရကား ဥပပတ္တိဘဝကိုလည်း ယူသင့်၏။ ဝိဘင်းမူလဋီကာ၊ နှာ-၁၂၄။

(ဇာတိစသည်တို့၏ သရူပကို သစ္စနိဒ္ဒေသ နှာ-၂၉၆-၃၀၃ ၌ ပြခဲ့ပြီ။)

ဘဝသည် ဇာတိအား ကျေးဇူးပြုသောပစ္စည်း။ ။ဘဝသည် ဇာတိအား ကမ္မ, ပကတူပနိဿယသတ္တိ နှစ်ပါး ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ဇာတိသည် ဘဝကြောင့် ဖြစ်၏ဟု အဘယ့်ကြောင့် သိရသနည်းဟူမူ—

တုလျေပိ ဗဟိ ဟေတုမှိ၊ ယမကာနံပျ' တုလျတာ။
နစ'ညော ကမ္မတော တသ္မာ၊ ဥေယျော သော ဇာတိပစ္စယော[၁]။

ဗဟိ၊ အပ၌။ ဟေတုမှိ၊ မိဘသုက်သွေး, အာဟာရစသော အကြောင်း သည်။ တုလျေပိ၊ တူပါလျက်လည်း။ ယမကာနံပိ၊ အမှာမွေးတို့၏ သော် လည်း။ အတုလျတာ၊ မတူကွဲပြား ထူးခြားသောအဖြစ်သည်။ ဒိဿတိ၊ ထင်၏။ ကမ္မတော၊ ကံမှ။ နစ အညော၊ တပါးအကြောင်းလည်း မရှိခဲ့။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ သော၊ ထိုဘဝကို။ ဇာတိပစ္စယော၊ ဇာတိ၏အကြောင်းဟူ၍။ ဥေယျော၊ သိအပ်၏။

ဇာတိသည် ဇရာ မရဏစသည်တို့အား ကျေးဇူးပြုပုံ။ ။ဇာတိသည် ဇရာ,မရဏ စသည်တို့အား သုတ္တန် နည်းအားဖြင့် ပကတူပနိဿယသတ္တိတပါးဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ဇာတျာ သတိ ဇရာ,မစ္စု၊ တဒါယတ္တာ စ နာယတ္တာ။
ယသ္မာ သောကာဒယော ဟောန္တိ၊ တေသံ သာ ပစ္စယော တသ္မာ[၂]။

၁။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ၌၊နှာ-၁၇၈၊၁၇၉ စသည်၌ လာသောစကားပြေကိုမှီ၍ ဂါထာ စီထားသည်။

၂။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ၌၊နှာ-၁၇၉ စသည်၌လာသော စကားပြေ(စုဏ္ဏိယ) ကို မှီ၍ ဂါထာစီထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဇာတ်ဟု၊ ဇာတိသည်။ သတိ၊ ရှိသော်။ ဇရာစ၊ အိုခြင်းသည်၎င်း။ **မရဏ**စ၊ သေခြင်းသည်၎င်း။ တဒါယတ္တာ၊ ထိုဇရာ,မရဏနှင့် စပ်ကုန်သော။ **အနာယတ္တာ**စ၊ မစပ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ သောကာဒယော၊ သောကစသည်တို့သည်၎င်း။ ယသ္မာ၊ အကြောင်ကြောင့်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ သာ။ ထိုဇာတိသည်။ တေသံ၊ ထိုဇရာ,မရဏ,သောက,ပရိဒေဝ စသည်တို့အား။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြု၏။

ရှေး ဆိုခဲ့ပြီးသော နည်းဖြင့် သောကစသည် ဖြစ်လျှင် အဝိဇ္ဇာလည်း ပြီးရကား ယင်း ဇာတိသည် အဝိဇ္ဇာ၏လည်း အကြောင်း ဖြစ်၏။

တနည်းလည်း—

တ၁သာ စေ ကာမယာနဿ၊ ဆန္ဒဇာတဿ ဇန္တုနော။
တေ ကာမာ ပရိဟာယန္တိ၊ သလ္လဝိဒ္ဓေါ ရုပ္ပတိ [1]။

ကာမတော ဇာယတေ သောကော၊ ကာမတော ဇာယတေ ဘယံ။
ကာမတော ဝိပ္ပမုတ္တဿ၊ နတ္ထိ သောကော ကုတော ဘယံ [2]။

အဟံ မမာတိ ရုပံသ၊ ပရိယုဋ္ဌာနဋ္ဌာယိနော။
ရုပဝိပရိဏာမေန၊ ဝတ္တန္တိ သောကအာဒယော [3]။

ယေပိ ဒီဃာယုကာ ဒေဝါ၊ သုတ္ဝာ တေ သတ္ထုဒေဿနံ။
ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗနိမိတ္တာဝ၊ ဘာယန္တိ သန္တသန္တိ စ [4]။

သ ခေါ သော ဘိက္ခဝေ ဗာလော ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ တိဝိဓံ ဒုက္ခံ ဒေါမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ [5]။

ကာမယာနဿ၊ ဝတ္ထု ကာမံ အာရုံမငြိုး ယာဉ်ပျံစီးသော။ ဆန္ဒဇာတဿ၊ ဖြစ်သော ကိလေသ ကာမဆုဂရှိသော။ တဿ ဇန္တုနော၊ ထိုသတ္တဝါအား။ တေ ကာမာ၊ ထိုကာမဂုဏ်ငါးပါးတို့သည်။ စေ ပရိဟာယန္တိ၊ အကယ်မမြဲ ပြိုကွဲဆုတ်ယုတ်ခဲ့ကုန်အုံ့။ သလ္လဝိဒ္ဓေါ၊ မြားငြောင့်စူးဝင် တောသမင်ကဲ့သို့။ ရုပ္ပတိ၊ ဆွေဆွေခုန် တုန်လှုပ်၏။

ကာမတော၊ ကိလေသကာမကြောင့်။ သောကော၊ သောကသည်။ ဇာယတေ၊ ဖြစ်၏။ ကာမတော၊ ကိလေသကာမကြောင့်။ ဘယံ၊ ဘေးသည်။

၁။ ဓမ္မပဒ၊ နှာ-၃၉၉။ ၂။ ဓမ္မပဒ၊ နှာ-၄၅။

၃။ သံယုတ်ပါဠိတော်၊ နှာ-၂-၃ လာ စကားပြေကို ဂါထာစီထားခြင်းဖြစ်သည်။

၄။ အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်၊ပ၊ နှာ-၃၄၂ စသည်၌ ဟောကြားချက် စကားပြေကို ဂါထာစီထားသည်။

၅။ ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိတော်၊ နှာ-၂၀၂။

http://www.dhammadownload.com

ဒေယတေ၊ ဖြစ်၏။ ကာမတေဝ၊ ကိလေသာကာမမှ။ ဝိပ္ပမုတ္တဿ၊ လေးမဂ် ဉာဏ်ဖြင့် ပယ်လွှန်လွတ်မြောက်ပြီးသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား။ သောကော၊ သောကသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိပြီ။ ဘယံ၊ ဘေးသည်။ ကုတော၊ အဘယ်မှာရှိတော့မည်နည်း။

ရူပံ၊ ရူပ်သည်။ အဟံ၊ ငါတည်း။ မမ၊ ငါ၏ဥစ္စာတည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပရိယုဋ္ဌာနဒ္ဌာယိနော၊ ထိုးကျင်းသည်၏အဖြစ်ဖြင့် တည်လေ့ရှိသော။ အဿ၊ ထိုဒိဋ္ဌာသဝရှိသော ပုထုဇန်အား။ ရူပဝိပရိဏာမေန၊ ရူပ်၏ဖောက်ပြန်ယိုယွင်းပျက်စီးခြင်းကြောင့်။ သောက အာဒယော၊ သောကစသည်တို့သည်။ ဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

ဒီဃာယုကာ၊ အသက်ဂွယ်ကုန်သော။ ယေပိ ဒေဝါ၊ ဆင်းရောင်လှစွာချမ်းသာများလင့် နန်းဘုံမြင့်၌ စံတင့်ပျော်ပါး ဘဝါသဝများကုန်သော အကြင်နတ်တို့သည်။ သန္တိ၊ ရှိကုန်၏။ တေပိ၊ ထိုနတ်တို့သည်လည်း။ သတ္တု၊ ဘုရားမြတ်စွာ၏။ ဒေသနံ၊ အနိစ္စနှင့်စပ်သော တရားဒေသနာတော်ကို။ ယုတ္တာ၊ ကြားနာရသောကြောင့်။ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗ နိမိတ္တာဝ၊ ဆင်နားပန်းညှိုး၊ ပုဆိုးနွမ်းပါး၊ ကျိုင်းကြား ချွေးထွက်၊ ကိုယ်ရောင်ပျက်သား၊ နန်းထက်မမွေ့၊ စုတေကြောင်းဟိတ်၊ ငါးနိမိတ်မြင်၊ နတ်တို့သင့်သို့၊ ဘာယန္တိ၊ ကြောက်လည်း ကြောက်ကုန်၏။ သန္တသန္တိ စ၊ ထိတ်လည်း ထိတ်လန့်ကုန်၏။

ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ သ ခေါ သော ဗာလော၊ မောဟဆူလှိုက် ထိုသူမိုက်သည်။ ဒိဋ္ဌေဝဓမ္မေ၊ မျက်မှောက်၌ပင်လျှင်။ တိဝိဓံ၊ သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခအားဖြင့် သုံးပါးသော။ ဒုက္ခံ၊ ဆင်းရဲခြင်းကိုဝင်း။ ဇဒါမနသာ၊ စိတ်နှလုံးမသာယာခြင်းကိုဝင်း။ ပဋိသံဝေဒေတိ၊ ခံစားရ၏။

သောကစသည်ကို အဆုံးထား၍ ဟောကြောင်း။ ။ဤသို့ သင်္ဂဟဂါထာ ပါဠိလာ ရှိသည် နှင့် အညီ အာသဝ လေးပါးကြောင့် သောက စသည် ဖြစ်ရကား[၂] အကျိုး သောကစသည် ဖြစ်လျှင် မကင်းကောင်း၍ အကြောင်း အာသဝလေးပါး ပြီးတော့သည်။ ယင်း အာသဝပြီးလျှင် "အာသဝသမုဒယာ အဝိဇ္ဇာသမုဒယော"[၃] ဟူသည်နှင့်အညီ အဝိဇ္ဇာဖြစ်တော့သည်။ ယင်း အဝိဇ္ဇာဖြစ်က သခ်ါရစသည်အကျိုး အကြောင်း ဆက်၍ ဘဝစက် မပြတ်ပြီ။ ဤအနက်ကို ပြလို၍ သောကစသည်ကို အဆုံး၌ ဟောတော်မူသည်။

၁။ သမ္မောအဋ္ဌကထာ၊နှာ-၁၈၀ စသည်၌လာသည့်အတိုင်း(အနက်)ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်း ငါးပါး၏လာရင်းပါဠိတော်ကား-ဣတိဝုတ်ပါဠိတော်၊ နှာ-၂၄၇ စသည်တည်း။

၂။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ဋ၊ နှာ-၁၇၉။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ဋ၊ ဒု၊ နှာ-၂၁၁။

၃။ မူလပဏ္ဏာသ၊ နှာ-၆၈။

http://www.dhammadownload.com

အပေါင်းအားဖြင့် ခုနစ်ပုံ ခြောက်မျိုး။ ။ဤပစ္စယာကာရ တဆယ့်နှစ်ပါးဌ
အပေါင်းအားဖြင့် မှတ်ဖွယ်ကား –

အနာဒိ'ဒဲ ဘဝစက္ကံ၊ ဝိတကာရက,ဝေဒကံ။
သုဘ,နိစ္စ,သုခတ္တေဟိ၊ သုညံ ကိလိဋ္ဌတာဒိတော။
တိယဒ္ဓါ ဝိသတာကာရာ၊ တိသန္ဓီ စတုသင်္ဂဟာ။
တီဏိ ဝဋ္ဋာနိ ဒ္ဝေ မူလာ၊ ဧကုယျာ ဆာသာ သရူပတော [၁]။

ဣဒံ ဘဝစက္ကံ၊ ဤပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ် စက်ရဟတ်သည်။ အနာဒိ၊ အစမရှိ။ ဝိတကာရကဝေဒကံ၊ ပြုပြင်ဖန်ဆင်းတတ်သော သူ,ခံစားတတ်သောကိုယ်ကောင်ဟူသည်မှ ကင်း၏။ ကိလိဋ္ဌတာဒိတော၊ ညစ်ညူးသည်၏အဖြစ် အစရှိသော အကြောင်းကြောင့်။ ဝါ၊ သံကိလိဋ္ဌ သံကိလေသိက [၂]၊ ဥဒယဗ္ဗယဓမ္မက [၃]၊ ဥဒယဗ္ဗယ ပဋိပီဠိတ [၄]၊ ပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိ [၅] တို့၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သုဘ နိစ္စ သုခတ္တေဟိ၊ တင့်တယ်, မြဲစွာ, ချမ်းသာ,စိုးရခြင်းတို့မှ။ သုညံ၊ ဆိတ်၏။

အဿ၊ ထိုပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ် စက်ရဟတ်၏။ တိယဒ္ဓါ၊ အတိတ်ကာလသုံးပါးတို့ကို ဝင်း။ ဝိသတာကာရာ၊ အခြင်းအရာနှစ်ဆယ်တို့ကိုဝင်း။ တိသန္ဓိ၊ အစပ်သုံးပါးတို့ကိုဝင်း။ စတုသင်္ဂဟာ၊ အလွှာလေးထပ်တို့ကိုဝင်း။ တီဏိ ဝဋ္ဋာနိ၊ ဝဋ်သုံးပါးတို့ကိုဝင်း။ ဒ္ဝေ မူလာ၊ အမြစ်နှစ်ပါးတို့ကိုဝင်း။ ဆ၊ ဤခြောက်ပါးတို့ကို။ သရူပတော၊ သရုပ်အဘ်းဖြင့်။ ဧကုယျာ၊ သိအပ်ကုန်၏။

၁။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ဋ္ဌ၊ နှာ-၁၇၈ လာ ဂါထာ၊ ၁၈၂ လာ ဂါထာများနှင့် ၁၈၁-လာ စကားပြေများကိုမှီ၍ ဂါထာစီထားသည်။

၂။ သံကိလိဋ္ဌ=ပူပန်စေအပ် နှိပ်စက်အပ် ညစ်နွမ်းစေအပ်သော အဝိဇ္ဇာစသောတရား။
သံကိလေသိက=ကိလေသာကို ရခြင်းငှါထိုက်သော ကိလေသာ၏ အာရုံဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာစသောတရား။
(အဝိဇ္ဇာစသောတရားသည် ပူပန်စေအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်ရင်း, ကိလေသာ၏ အာရုံဖြစ်ခြင်းကြောင့်ရင်း တင့်တယ်ခြင်းမရှိ၊ မတင့်တယ်)။

၃။ ဥဒယဗ္ဗယဓမ္မက=ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်း သဘောရှိသော အဝိဇ္ဇာစသောတရား။
(အဝိဇ္ဇာစသော ဘဝစက်သည် ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်း သဘောရှိသောကြောင့် မမြဲ)။

၄။ ဥဒယဗ္ဗယ ပဋိပီဠိတ=ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းသည် အဖန်ဖန်နှိပ်စက်အပ်သော အဝိဇ္ဇာစသောတရား။
(အဝိဇ္ဇာစသော ဘဝစက်သည် ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းသည် အဖန်ဖန်နှိပ်စက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဆင်းရဲ၏)။

၅။ ပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိ=မိမိ၏အကြောင်းနှင့် စပ်၍ ဖြစ်ခြင်းရှိသော အဝိဇ္ဇာစသောတရား။
(အဝိဇ္ဇာစသော ဘဝစက်သည် အကြောင်းနှင့်စပ်၍ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အလိုအတိုင်းမဖြစ်၊ အစိုးမရ)။

http://www.dhammadownload.com

အဓွန့် ၃-ပါး။ ။ထိုခြောက်ပါးတို့တွင် 'တိယဒ္ဓါ'ဟူသည်ကား – အဝိဇ္ဇာ,သခ်ါရ နှစ်ပါးတို့သည် **အတိတ်ကာလမည်၏။** ဇာတိ,ဇရာ **မရဏ** နှစ်ပါးသည် **အနာဂတ်အဓွန့်မည်၏။** အလယ်ရှစ်ပါးတို့သည် **ပစ္စုပ္ပန်ကာလ** မည်၏။

ခြင်းရာ ၂၀။ ။'ဝီသတာကာရ'ဟူသည်ကား—

အတီတေ ဟေတဝေါ ပဋ္ဌ၊ ဣဒါနိ ဖလပဋ္ဌကံ။
ဣဒါနိ ဟေတဝေါ ပဋ္ဌ၊ အာယတိံ ဖလပဋ္ဌကံ။

ဟူသည်နှင့်အညီ—

အတိတ်အကြောင်း ၅-ပါး။ ။အတိတ်အဓွန့်၌ ရှိရင်း **အဝိဇ္ဇာ,သခ်ါရနှစ်ပါး။** "အဝိဒ္ဓါ ပရိတဿတိ၊ သော ဥပါဒိယတိ၊ **တဿု**'ပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ"[၁] ဟူရကား တနည်းလည်း—ဋီကာ[၂] အလိုအား ဖြင့် ကိလေသာချင်း ကံချင်း တူရကား သင်္ဂြိုဟ်သိမ်းယူအပ်သော **တဏှာ, ဥပါဒါန်, ကမ္မဘဝ** သုံးပါး၊ ဤငါးပါးတို့သည် ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးငါးပါးတို့၏ အကြောင်း မည်ကုန်၏။

ဤ၌ **သခ်ါရနှင့် ကမ္မဘဝ** အထူးကား—

သခ်ါရာ ပုရစေတနာ၊ ဘဝေါ တု မုဥ္ဇသတ္တမာ။
သဗ္ဗာ ဝါ စေတနာဘဝေါ၊ သခ်ါရာ သမ္ပယုတ္တကာ[၃]။

ပုရစေတနာ၊ ရှေဇောစေတနာတို့သည်။ သခ်ါရာ၊ သခ်ါရမည်ကုန်၏။ မုဥ္ဇသတ္တမာ၊ ပြုဆဲအခါဖြစ်သော စေတနာ, သတ္တမဇော စေတနာတို့သည်။ ဘဝေါ၊ ဘဝမည်၏။

ဝါ၊ တနည်းလည်း။ သဗ္ဗာ စေတနာ၊ စေတနာအားလုံးတို့သည်။ ဘဝေါ၊ ဘဝမည်၏။ သမ္ပယုတ္တကာ၊ စေတနာနှင့် ယှဉ်ဘက်တရားတို့သည်။ သခ်ါရာ၊ သခ်ါရမည်ကုန်၏။

အောက်၌လည်း သခ်ါရ,ဘဝတို့ အထူးကို ဆိုခဲ့ပြီ၊

၁။ အဝိဒ္ဓါ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်ကင်း၍ ဝတ္ထုကာမအပြစ်ကို မသိမမြင်သော ပုထုဇဉ်သည်။ **ပရိတဿတိ၊** ထိုထိုဝတ္ထုကာမကို သိမ်းဆည်းခြင်းကို ပြုသောအားဖြင့် တပ်မက်၏။ **သော၊** ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပရိတဿိတော၊ တပ်မက်သည်ဖြစ်၍။ ဥပါဒိယတိ၊ မြဲစွာစွဲလမ်း၏။ **တဿ၊** ထိုပုထုဇဉ်အား။ ဥပါဒါနပစ္စယာ၊ ဥပါဒါန်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ဘဝေါ၊ ဘဝသည်။ ဇာယတိ၊ ဖြစ်၏။

၂။ ဋီကာကျော်၊ နှာ-၂၃၉။

၃။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ၄၂၊ နှာ-၁၈၂ စသည်၌လာသော စကားပြေကို ဂါထာစီထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

အတိတ်အကြောင်း ၅-ပါး၏ ပစ္စုပ္ပန်အကျိုး ၅-ပါး။ ။ပစ္စုပ္ပန်အခွန့်၌ ဝိညာဏ်, နာမ်ရုပ်, သင်္ဠာယတန, ဖဿ, ဝေဒနာ၊ ဤငါးပါးတို့သည် အတိတ်အကြောင်းငါးပါး၏ အကျိုး မည်ကုန်၏။

ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်း ၅-ပါး။ ။ဂင်းပစ္စုပ္ပန်အခွန့်၌ ရှိရင်း တဏှာ, ဥပါဒါန်, ကမ္မ ဘဝသုံးပါး၊ ထိုသုံးပါးနှင့် သမွယုတ်ဖြစ်၍ဂင်း၊ ပုဗ္ဗဘာဂဖြစ်၍ဂင်း သိမ်းယူအပ်သော။ တနည်းလည်း—ဠီကာအလိုအားဖြင့် ကိလေသာချင်း ကံချင်း တူသောကြောင့် သိမ်းယူအပ်သော **အဝိဇ္ဇာ, သင်္ခါရ** နှစ်ပါး၊ ဤငါးပါးသည် အနာဂတ်အကျိုး ငါးပါး၏ အကြောင်းမည်၏။

အနာဂတ်အကျိုး ၅-ပါး။ ။အနာဂတ်အခွန့်၌ ဂုဏ်ဌာနီဖြစ်သော ဇာတိကို။ ဝါ။ဇာတိ,ဇရာ မရဏကို ယူသဖြင့် ဂုဏ်ဌာနဖြစ်၍ သိမ်းယူရာပါသော ဝိညာဏ်, နာမ်ရုပ်, သင်္ဠာယတန, ဖဿ, ဝေဒနာ၊ ဤငါးပါး သည် ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းငါးပါး၏ အကျိုးမည်၏။ ဤသည်လျှင် အခြင်းအရာ နှစ်ဆယ်တည်း။

အစပ် ၃-ပါး။ ။'တိသန္ဓိ' ဟူသည်ကား—သင်္ခါရနှင့် ဝိညာဏ်၏အကြောင်း ဟေတု-ဖလတစပ်၊ ဝေဒနာနှင့်တဏှာ၏အကြောင်း ဖလ-ဟေတုတစပ်၊ ဘဝနှင့်ဇာတိ၏အကြောင်း ဟေတု-ဖလတစပ်၊ ဤသည်လျှင် အစပ် သုံးပါးတည်း။

အလ္ဟာ ၄-ရပ်။ ။တိသန္ဓိ၏ အာဒိ,ပရိယောသာန လေးပါးတို့သည် အလ္ဟာ အကျဉ်းအဖို့ သခ်ေပလေးထပ် မည်ကုန်၏။

ဝဋ် ၃-ပါး။ ။အဝိဇ္ဇာ, တဏှာ, ဥပါဒါန်သုံးပါးသည် **ကိလေသဝဋ်** မည်၏။ သင်္ခါရ,ကမ္မဘဝနှစ်ပါးသည် **ကမ္မဝဋ်**မည်၏။ ဝိညာဏ်, နာမ်ရုပ်, သင်္ဠာယတန, ဖဿ, ဝေဒနာ, ဥပပတ္တိဘဝ ခြောက်ပါးတို့သည် **ဝိပါကဝဋ်** မည်၏။ ဤသည်လျှင် ဝဋ်သုံးပါးတည်း။

အကြောင်းမျိုးစေ့ချင်း တူသောကြောင့် ကိလေသဝဋ်ကို ကမ္မဝဋ်၌ သွင်းမူ "အတိတေ ဟေတဝေါ ပဉ္စ၊ ဣဒါနိ ဟေတဝေါ ပဉ္စ"၏အရ အကြောင်း ဆယ်ပါး[1]တို့သည် ကမ္မဝဋ်,ကမ္မပဝတ္တ,ကမ္မသန္ဓေပ,ကမ္မဘဝ,ကမ္မသန္ဓတိ,ကိရိယာ မည်၏။ အကျိုးဆယ်ပါး[2]တို့သည် ဝိပါကဝဋ်, ဝိပါကပဝတ္တ, ဝိပါကသန္ဓေပ, ဝိပါကဘဝ, ဝိပါကသန္ဓတိ, ကိရိယာဖလ မည်၏။

၁။ အတိတ်အကြောင်း ၅-ပါးနှင့် ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်း ၅-ပါး။

၂။ ပစ္စုပ္ပန်အကျိုး ၅-ပါးနှင့် အနာဂတ်အကျိုး ၅-ပါး။

http://www.dhammadownload.com

ဧဝံ သမုပ္ပန္နမိဒံ သဟေတုကံ၊
ဒုက္ခံ အနိစ္စံ စလမိတ္တရဒ္ဓုဝံ။
ဓမ္မေဟိ ဓမ္မာ ပဘဝန္တိ ဟေတုသော၊
န ဟေတ္ထ အတ္ထာ စ ပရော စ ဝိဇ္ဇတိ။

ဓမ္မာ ဓမ္မေ သဥ္ဇနေန္တိ၊ ဟေတုသမ္ဘာရပစ္စယာ။
ဟေတူနဥ္စ နိရောဓာယ၊ ဓမ္မော ဗုဒ္ဓေန ဒေသိတော။

ဟေတူသု ဥပရုဒ္ဓေသု၊ ဆိန္နံ ဝဋ္ဋံ န ဝဋ္ဋတိ။
ဧဝံ ဒုက္ခန္တကိရိယာယ၊ ဗြဟ္မစရိယံဓ ဝိဇ္ဇတိ။
သတ္တော စ နုပလဗ္ဘန္တေ၊ နေဝုစ္ဆေဒေါ န သဿတံ။

ဋ္ဌိကာ[1]။

ဧဝံ သမုပ္ပန္နံ၊ ဤသို့သော အခြင်းအရာဖြင့်ဖြစ်သော။ သဟေတုကံ၊ အကြောင်းနှင့်တကွသော။ ဣဒံ၊ ဤဘဝစက်သည်။ ဒုက္ခံ၊ ဆင်းရဲချေ၏။ အနိစ္စံ၊ ဥပါဒ်ပြီးလျှင်ပင် ပျက်စီးချုပ်စဲ မမြဲချေ။ စလံ၊ တုန်လှုပ်ဖောက်ပြန်ချေ၏။ ဣတ္တရံ၊ ကာလအရှည် မတည်တိုလျ နည်းပါးလှချေ၏။ အဒ္ဓုဝံ၊ အနှစ်မဲ့ကင်း ခိုင်ခံ့ခြင်း မရှိချေ။ ဟေတုသော၊ အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မေဟိ၊ အဝိဇ္ဇာစသော တရားတို့ကြောင့်။ ဝါ၊ တရားတို့မှ။ ဓမ္မာ၊ သင်္ခါရစသော အကျိုးတရားတို့သည်။ ပဘဝန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဟိသစ္ဒံ၊ မှန်၏။ ဤ၊ ဤဘဝစက်၌။ အတ္ထာ စ၊ ဖြစ်စေတတ် ဖြစ်တတ်သော မိမိသည်ငင်း။ ပရော စ၊ ဖြစ်စေတတ် ဖြစ်တတ်သော သူတပါးသည်ငင်း။ န ဝိဇ္ဇတိ၊ မရှိ။

ဟေတုသမ္ဘာရပစ္စယာ၊ ဟေတုဟူသော အဆောက်အဦ အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော။ ဝါ၊ အသာဓာရဏာ သာဓာရဏာပစ္စည်းဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မော၊ အဝိဇ္ဇာစသော တရားတို့သည်။ ဓမ္မေ၊ သင်္ခါရစသော အကျိုးတရားတို့ကို။ သဥ္ဇနေန္တိ၊ ကောင်းစွာဖြစ်စေကုန်၏။ ဟေတူနဥ္စ၊ ဒုက္ခ၏ အကြောင်းတို့၏လည်း။ နိရောဓာယ၊ ချုပ်ခြင်းငှါ။ ဗုဒ္ဓေန၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဓမ္မော၊ တရားတော်ကို။ ဒေသိတော၊ ဟောတော်မူအပ်၏။

ဟေတူသု၊ အကြောင်းတို့သည်။ ဥပရုဒ္ဓေသု၊ ချုပ်ကုန်လတ်သော်။ ဝဋ္ဋံ၊ ဝဋ်တရားသည်။ ဆိန္နံ၊ ပြတ်သည်ဖြစ်၍။ န ဝဋ္ဋတိ၊ မလည်မပတ် ရပ်တော့သည်သာတည်း။ ဧဝံ၊ ဤသို့ ဓမ္မမတ္တသမ္ဘဝ, ဓမ္မဒေသနာ, ဝဋ္ဋစ္ဆေဒ, အခြင်းအရာသုံးပါးရှိလတ်သော်။ ဣဓ၊ ဤသာသနာတော်၌။ ဒုက္ခန္တကိရိယာယ၊ ဆင်းရဲ၏အဆုံးကို ပြုခြင်းငှါ။ ဗြဟ္မစရိယံ၊ မဂ်တည်းဟူသော မြတ်သော အကျင့်သည်။ ဝိဇ္ဇတိ၊ ရှိ၏။ သတ္တော စ၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါကိုလည်း။ နုပလဗ္ဘန္တေ၊ မရအပ်သည်

၁။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မဟာဋီ၊ ဒု၊ နှာ-၃၉၉။ သဒ္ဓမ္မာဟဝိနောဒနီ၊ ဌ၊ နှာ-၁၈၄။

http://www.dhammadownload.com

ရှိသော်၊ ဥစ္စဒဒါ၊ ဥစ္စော်ဒဒိဋ္ဌိသည်။ နေဝ ဟောတိ၊ ဖြစ်ဖွယ်ရာ မရှိပြီ။ သဿတံ၊ သဿတ ဒိဋ္ဌိသည်လည်း။ နု ဟောတိ၊ မဖြစ်နိုင်ပြီ။

မူလ ၂-ပါး။ ။'ဒေ့ မူလာ' ဟူသည်ကား— မြေ၏ ဦးခေါင်းကို ကိုင်သော သူ၏ လက်မောင်းကို မြေ၏ကိုယ်က ရစ်ပတ်သကဲ့သို့ အဝိဇ္ဇာ, တဏှာမကင်းသေးသော သတ္တဝါအား ဝဋ်သုံးရပ် ဆက်စပ်၍ မပြတ်နိုင်သော ကြောင့် ယင်း အဝိဇ္ဇာ, တဏှာနှစ်ပါးသည် ဝဋ်သုံးပါး၏ ပဓာနအကြောင်း ဖြစ်ရကား မူလမည်၏။

အဝိဇ္ဇာသည် ပုဗ္ဗန္တမူလ မည်ပုံ။ ။ထို နှစ်ပါးတို့တွင် အဝိဇ္ဇာသည် ရှေးအဘို့မှ ပစ္စုပ္ပန်ဝိပါက်ကို ဆောင်တတ်သော ပုဗ္ဗန္တာ-ဟရဏသတ္တိကြောင့် ပုဗ္ဗန္တမူလမည်၏။ ထိုအဝိဇ္ဇာအမြစ်ရှိရကား ဝေဒနာတွင် ရှေ့ စက္ကေကဒေသ[1] ဖြစ်သောကြောင့်။ ဝါ၊ ဝေဒနာသည် တဏှာအဖော်သဟဲ ရှိသော အဝိဇ္ဇာ၏ အကြောင်းဖြစ်၍ 'ဝေဒနာပစ္စယာ အဝိဇ္ဇာ'ဟု လှည့်၍ ခေ့ပတ်သင့် သောကြောင့်။ ဝါ၊ အဝိဇ္ဇာဌ် တဏှာ, ဥပါဒါန်၊ သဒ်္ဓါရဌ် ဘဝ၊ ဝိညာဏ်စသည်ဌ် ၎ကတိစသည် ဝင်လေပြီ ဖြစ်သောကြောင့် အဝိဇ္ဇာမူလက ပုဗ္ဗန္တ ဘဝစက် တခု မည်၏။

တဏှာသည် အပရန္တ မူလမည်ပုံ။ ။ တဏှာသည် နောက် အနာဂတ် ဝိပါက်ကို စပ်ဆက် ခဲ့၍ ထွင် တတ်သော အပရန္တ သန္တာန သတ္တိကြောင့် အပရန္တမူလမည်၏။ ထိုတဏှာအမြစ် ရှိရကား တဏှာမှ စ၍ ဇရာရဏဏတွင်ရှေ့ ရှေးနည်းတူ တဏှာမူလက **အပရန္တ ဘဝစက်** တခု မည်၏။

ဤသို့လျှင် သတ္တဝါဘို့သည် ဘီးနှစ်ခုတတ်သော ရထားကဲ့သို့ မရပ်မနား မတ်စားပဲ ဘဝစက် နှစ်ပါးဖြင့် တသွားတည်း သွားကြရသည်။ ဆုံး,စ ပိုင်းခြား ကမ်းကလနား မရှိကြလေကုန်။

မူလနှစ်ပါးကို ဟောရခြင်း အကျိုး

မူလနှစ်ပါးကို ဟောရခြင်း၏ အကျိုးထူးကား—

ဒိဋ္ဌိစ္ဆရိတဝသေန၊ ဂဗ္ဘသေယျဝသေန ဝါ။
ဥစ္ဆေဒံ ဝါ ဝိဃာတာယ၊ မောဟံ မူလန္တိ ဘာသတိ။
တဏှာစရိတဝသေန၊ ဩပပါတိဝသေန ဝါ။
သဿတံ ဝါ ဝိဃာတာယ၊ တဏှံ မူလန္တိ ဘာသတိ[2]။

၁။ စက္ကေကဒေသ= (စက္က+ကေဒေသ) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်စက်၏ တစိတ်တပိုင်း။

၂။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ဋ္ဌ၊ နှာ· ၁၈၁-လာစကားပြေကို မှီ၍ ဂါထာစီထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဒိဋ္ဌိစရိတ ဝသေန၊ ဒိဋ္ဌိထူပြောသသူတို့ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ တနည်းကား။ ဂဇ္ဈသေယျဝသေန၊ ကလလရေကြည် စသည့် အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်ကုန်သော ဂဇ္ဈသေယျ သတ္တဝါတို့ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ တနည်းကား။ ဥစ္ဆေဒ၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိကို။ ဝိဃာတာယ၊ ပယ်ခွါ တွန်းဖြတ် သတ်ခြင်းငှါ။ မောဟံ၊ အဝိဇ္ဇာကို။ မူလန္တိ၊ အမြစ်ဟူ၍။ ဘာသတိ၊ ဟောတော်မူ၏။

တဏှာစရိဟဝသေန၊ တဏှာစရိုက်၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ တနည်း ကား။ ဩပပါတိကဝသေန၊ အာယတနတို့ တပြိုင်နက်ဖြစ်သော ဥပပါတ် သတ္တဝါတို့ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ တနည်းကား။ သဿတံ၊ သဿတဒိဋ္ဌိကို။ ဝိဃာတာယ၊ ပယ်ခွါတွန်းဖြတ် သတ်ခြင်းငှါ။ တဏှံ၊ တဏှာကို။ မူလန္တိ၊ အမြစ်ဟူ၍။ ဘာသတိ၊ ဟောတော်မူ၏။ (ဤကား ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ် စက်ရဟတ်၏ 'တိယဒ္ဓါ' စသော ခြောက်ပါး သရုပ်တည်း။)

ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ဝေဖန်နည်း ၆-မျိုး

တနည်းလည်း—

သစ္စပ္ပဘဝတော ကိစ္စာ၊ ဝါရဏာ ဥပမာဟိ စ။
ဂမ္ဘီရနယဘေဒါ စ၊ ဝိညာတမ္ဗမိဒံ ဆဓာ[1]။

သစ္စပ္ပဘဝတော၊ သစ္စာအမွန်ရှိခြင်းအားဖြင့်၎င်း။

ကိစ္စာ၊ ကိစ္စအားဖြင့်၎င်း။

ဝါရဏာ၊ မိစ္ဆာဒဿနကို မြစ်ပယ်သောအားဖြင့်၎င်း။

ဥပမာဟိ စ၊ ဥပမာတို့ဖြင့်၎င်း။

ဂမ္ဘီရနယ ဘေဒါ စ၊ ဂမ္ဘီရလေးပါး, နယလေးပါး အပြားအားဖြင့်၎င်း။ ဆဓာ၊ ဤခြောက်ပါးအပြားဖြင့်။ ဣဒံ၊ ဤဘဝစက်ကို။ ဝိညာတမ္ဗံ၊ သိအပ်၏။

သစ္စပ္ပဘဝအားဖြင့် ဝေဖန်နည်း။ ။ထိုခြောက်ပါးတို့တွင် သစ္စပ္ပဘဝအားဖြင့် လောကီကုသိုလ်, အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် သည် သာမညအားဖြင့် သမုဒယသစ္စာ မည်၏။ ကြင်းလောကီသည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏ဟု မှတ်ပြီးလျှင် 'အဝိဇ္ဇာပစ္စယသင်္ခါရ'သည် သမုဒယသစ္စာအမွန်ရှိသော သမုဒယသစ္စာ မည်၏ စသည်ဖြင့် ခွဲလေ၊ မခဲ။

၁။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ၌၊ နှာ ၁၇၅-လာ ဂါထာကို စတုတ္ထပါဒ၌ အတန်ငယ် ပြင်စီထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

ကိစ္စအားဖြင့်—

သမ္မောဟတိ သခ်ဳၤရောန္တိ၊ ဇာနာတိ ဥပထမ္ဘတိ။
ပဓတ္တတိ သဝိသယေ၊ ဖုသေ ဝေဒေတိ ရဇ္ဇတိ။

ဥပါဒိယတိ ခိပ္ပတိ၊ ခန္ဓေ ဇနေတိ ဘိန္ဒတိ။
ယထာသကံ ဖလဿ စ၊ ပါတုဘာဝါယ ပစ္စယာ [၁]။

အဝိဇ္ဇာဒယော၊ အဝိဇ္ဇာစသည်တို့သည်။ ယထာသကံ၊ မိမိကိစ္စအားလျော်စွာ။ သမ္မောဟေတိ၊ အဝိဇ္ဇာသည် သတ္တဝါတို့ကို အာရုံ၌ တွေဝေစေတတ်၏။

သခ်ဳၤရောန္တိ၊ သခ်ဳၤရတို့သည် သခ်ဳၤတကို ပြုပြင်တတ်ကုန်၏။

ဇာနာတိ၊ ဝိညာဏ်သည် အာရုံကို သိတတ်၏။

ဥပထမ္ဘတိ၊ (နာမ်, ရုပ်တို့သည်) **အချင်းချင်း** ထောက်ပံ့တတ်၏။

သဝိသယေ၊ (ဖဿ-ပါးသော သဠာယတနသည်) **မိမိတို့၏အာရုံ၌။ ပဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။**

ဖုသေ ဖုသတိ၊ (ဖဿသည်) **အာရုံကို** တွေ့တတ်၏။

ဝေဒေတိ၊ (ဝေဒနာသည်) **အာရုံ၏ အရသာကို** ခံစားတတ်၏။

ရဇ္ဇတိ၊ (တဏှာသည်) တပ်တတ်၏။

ဥပါဒိယတိ၊ (ဥပါဒါန်သည်) စွဲလမ်းတတ်၏။

ခိပ္ပတိ၊ (ကမ္မဘဝသည်) **အထူးထူးသော** ဂတိတို့၌ ပစ်ချတတ်၏။

ခန္ဓေ၊ ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို။ ဇနေတိ၊ ဇာတိသည် ဖြစ်စေတတ်၏။

ဘိန္ဒတိ၊ ဇရာ, မရဏသည် အိုခြင်း, သေခြင်းဖြင့် ဖျက်ဆီးတတ်၏။

အကြောင်းကိစ္စလည်း ဖြစ်ခြင်း။ ယထာသကံ၊ မိမိ မိမိဥစ္စာ ဖြစ်သော။ ဖလဿ၊ သခ်ဳၤရအစ ဇရာ မရဏ ဘဝန္တရ အဆုံးရှိသော အကျိုး၏။ ပါတုဘာဝါယ၊ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခြင်း၏။ ပစ္စယာ စ၊ အကြောင်းတို့သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

ဤဂါထာနှင့်အညီ နှစ်ကိစ္စစီ ရှိကြကုန်၏။

မိစ္ဆာအယူကို တားမြစ်ခြင်း 'ဝါရဏ'။ ။ဝါရဏအားဖြင့်—'အဝိဇ္ဇာ ပစ္စယာ သခ်ဳၤရာ' ဟူသော ဤပုဒ်သည် ကာရကဒဿန [၂] ကို ပယ်မြစ်တတ်၏။

၁။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ဥ၊ နှာ ၁၈၅။

၂။ ကာရကဒဿန=ပြုလုပ်ဖန်ဆင်းတတ်သူရှိသည်ဟူသော အမြင်မှား။

http://www.dhammadownload.com

ထို့အတူ 'သခ်ါရပစ္စယာ ဝိညာဏ်'စသော ပုဒ်တို့သည် အတ္တသက်နွှိ ဒဿန[၁] ဃနသညာ, အတ္တာ ပဿတိ။ပ။ ဝိဇာနာတိ, ဖုသတိ, ဝေဒယတိ, တဏှိယတိ, ဥပါဒိယတိ, ဘဝတိ, ဇာယတိ, ဇီယတိ, မီယတိ, သောစတိ, ပရိဒေဝတိ, ဒုက္ခိတော, ဒုမ္မနော, ဥပါယာသိတော[၂] ဟူသော မိစ္ဆာဒဿနတို့ကို မြစ်ပယ်တတ်ကုန်၏။

၁။ အတ္တသက်နွှိဒဿန=အတ္တသည် တဘဝမှ တဘဝသို့ ပြောင်းသွားသည် ဟူသော အမြင်မှား။

၂။ ဝိညာဏပစ္စယာ နာမ ရူပံ-ဟူသောပုဒ်သည် ဃနသညာ-ဟူသော မိစ္ဆာဒဿနကို ပယ်မြစ်၏။

နာမရူပပစ္စယာ သဋ္ဌာယတနံ-ဟူသောပုဒ်သည် အတ္တာ ပဿတိ, အတ္တာ သုဏာတိ, အတ္တာ ဃာယတိ, အတ္တာ သာယတိ, အတ္တာ ဖုသတိ, အတ္တာ ဝိဇာနာတိ-ဟူသော မိစ္ဆာ-ဒဿနကို ပယ်မြစ်၏။

သဋ္ဌာယတနပစ္စယာ ဖဿော-ဟူသော ပုဒ်သည် အတ္တာ ဖုသတိ-ဟူသော မိစ္ဆာဒဿနကို ပယ်မြစ်၏။

ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ-ဟူသောပုဒ်သည် အတ္တာ ဝေဒယတိ-ဟူသော မိစ္ဆာဒဿနကို ပယ်မြစ်၏။

ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ-ဟူသောပုဒ်သည် အတ္တာ တဏှိယတိ-ဟူသော မိစ္ဆာဒဿနကို ပယ်မြစ်၏။

တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနံ-ဟူသောပုဒ်သည် အတ္တာ ဥပါဒိယတိ-ဟူသော မိစ္ဆာဒဿနကို ပယ်မြစ်၏။

ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ-ဟူသောပုဒ်သည် အတ္တာ ဘဝတိ-ဟူသော မိစ္ဆာဒဿနကို ပယ်မြစ်၏။

ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ-ဟူသောပုဒ်သည် အတ္တာ ဇာယတိ-ဟူသော မိစ္ဆာဒဿနကို ပယ်မြစ်၏။

ဇာတိပစ္စယာ ဇရာ-ဟူသောပုဒ်သည် အတ္တာ ဇီယတိ-ဟူသော မိစ္ဆာဒဿနကို ပယ်မြစ်၏။

ဇာတိပစ္စယာ မရဏံ-ဟူသောပုဒ်သည် အတ္တာ မီယတိ-ဟူသော မိစ္ဆာဒဿနကို ပယ်မြစ်၏။

ဇာတိပစ္စယာ သောကော-ဟူသောပုဒ်သည် အတ္တာ သောစတိ-ဟူသော မိစ္ဆာဒဿနကို ပယ်မြစ်၏။

ဇာတိပစ္စယာ ပရိဒေဝေါ-ဟူသောပုဒ်သည် အတ္တာ ပရိဒေဝတိ-ဟူသော မိစ္ဆာဒဿနကို ပယ်မြစ်၏။

ဇာတိပစ္စယာ ဒုက္ခ-ဟူသောပုဒ်သည် အတ္တာ ဒုက္ခိတော-ဟူသော မိစ္ဆာဒဿနကို ပယ်မြစ်၏။

http://www.dhammadownload.com

နှိုင်းယှဉ်ခြင်း ဥပမာအားဖြင့် ဝေဖန်ပြခြင်း။ ။ဥပမာအားဖြင့်—အဝိဇ္ဇာစသည်တို့သည် သူကန်း, ချော်ခြင်း, လဲခြင်း, အလုံးအဖူးဆောင်ထခြင်း, ပြည်ဝ အလုံးငယ်ပေါ်လာခြင်း, အနာကိုခိုက်မိခြင်း, နာကျင်ခြင်း, ဆေးဝါးကုသလိုခြင်း, မသင့်သော ဆေးကိုယူခြင်း, လိမ်းသုတ်ခြင်း, အနာတိုးရှိပွခြင်း, ပြည်မှည့်ပေါက်ပြခြင်းတို့နှင့် အစဉ်အတိုင်း တူကုန်၏။

တနည်းလည်း—မျက်စိကို ဟိမ်သူလာလွှမ်းခြင်း, ပိုးကောင်ကို အအိမ် ရစ်ပတ်ခြင်း, သားကြီး စောင့်ထိန်းအပ်သော မင်းသားငယ်, ဖျက်လှည့်ရှပ်, မြေကောင်းဒ္ဒစိုက်အပ်သော တောခြုံသစ်ပင်, ပွတ်၍ရသောမီး, မီးလောင်၍ ပူပန်ခြင်း, ဆားငန်ရေကိုသောက်၍ ရေငတ်ခြင်း, ရေငတ်၍ ရေကို တောင့်တခြင်း, ငါးမျှားချိတ်ကို မျိုမိခြင်း, မျိုးစေ့မှ အညွန့်အညှောက် ပေါက်ခြင်း, ပေါက်ပွါးပြီးသော သစ်ပင်၏ လဲပြိုပျက်စီးခြင်းတို့နှင့် အစဉ်အတိုင်း တူကုန်၏။ ရှေးကား ကောဓိဌာန၊ ဤကား နာနာဓိဌာန ဥပမာတည်း။

ဂမ္ဘီရဘေဒအားဖြင့်—

နာ'ဝိဇ္ဇာတော နသခ်ါရာ၊ နာ'ညတော စာပိ ဟောန္တိ တေ။
ကဿ ဒုရနုဗောဓတ္တာ၊ ဂမ္ဘီရံ တာဝ အတ္ထတော။

ယေနာ'ကာရာ ယဒဝတ္ထာ၊ အဝိဇ္ဇာပစ္စယော ဘဝေ။
တဿ ဒုရနုဗောဓတ္တာ၊ ဂမ္ဘီရံ ဓမ္မတောပိ'ဒံ။

တေန တေန ဝိနေယျာနံ၊ ဗောဓာနုရူပတော တထာ။
ပဝတ္တေတဗ္ဗတော တေံ၊ ဂမ္ဘီရံ ဒေသနာယပိ။

ယော အဝိဇ္ဇာဒီနံ ယေန၊ သဘာဝေါ ပဋိဝေဓယော။
တဿ ဒုပ္ပရိယောဂါဟာ၊ ဂမ္ဘီရံ ပဋိဝေဓတော'။

ဤသို့ ဂမ္ဘီရလေးပါး အပြားကို သိအပ်၏။

ဇာတိပစ္စယာ ဒေါမနဿံ-ဟူသောပုဒ်သည် အတ္တာ ဒုမ္မနော-ဟူသော မိစ္ဆာဒဿနကို ပယ်မြစ်၏။

ဇာတိပစ္စယာ ဥပါယာသော-ဟူသောပုဒ်သည် အတ္တာ ဥပါယာသိတော-ဟူသော မိစ္ဆာဒဿနကို ပယ်မြစ်၏။

[အထက်ဒ္ဒပြဆိုသည့်အတိုင်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေသနာသည် သဿတဒိဋ္ဌိ, ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ, သက္ကာယဒိဋ္ဌိတို့ကို ပယ်သည်။]

၁။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ဌ၊နှာ-၁၇၇-၁၈၈။

http://www.dhammadownload.com

အတ္ထဂမ္ဘီရ။ ။အဝိဇ္ဇာတော၊ အဝိဇ္ဇာကြောင့်။ သခါရာ၊ သင်္ခါရတို့သည်။ နန ဟောန္တိ၊ မဖြစ်သည် မဟုတ်ကုန်။ ဟောန္တိ ဧဝ၊ ဖြစ်ကုန်သည်သာတည်း။ အညတော စာပိ၊ အဝိဇ္ဇာနှင့် သဟကာရီကာရဏာအကြောင်း[1]မှ တပါးသော အဝိဇ္ဇာ၏ ပဋိယောဂီအကြောင်း[2]ကြောင့်လည်း။ တေ၊ ထိုသင်္ခါရတို့သည်။ နန ဟောန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။ တဿ၊ ထိုအဝိဇ္ဇာပစ္စယသမ္ဘူတသမုဒါဂတတ္ထ၏။ ဝါ၊ အဝိဇ္ဇာဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်၍ အကြောင်းအားလျော်စွာ သင်္ခါရဟူသော အကျိုးတရား၏ အဆင့်ဆင့်အထက်၌လာခြင်း၏။ ဝါ၊ 'နာဝိဇ္ဇာတော နန သင်္ခါရာ။ နာညတော စာပိ ဟောန္တိ တေ'ဟူသော အဝိဇ္ဇာပစ္စယသမ္ဘူတ[3] အဝိတထ[4] အနညထ[5] အနက်၊ အဝိဇ္ဇာ၏ ကျေးဇူးပြုခြင်းအားလျော်စွာ သင်္ခါရတို့၏ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းဟူသော တထ[6]အနက်၏။ ဒုရနုဗောဓတ္တာ၊ ဝါလဝေဓိအတတ်ထက် သိနိုင်ခက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ တာဝ၊ ရှေးဦးစွာ။ ဣဒံ ဘဝစက္ကံ၊ ဤဘဝစက်သည်။ အတ္ထာတော၊ အကျိုးအားဖြင့်။ ဂမ္ဘီရံ၊ သမုဒ်ပင်လယ် ယုန်သဖွယ်သို့ ဉာဏ်ငယ်သိမ်ဖွဲ့ ထောက်နိုင်ခဲသည်ဖြစ်၍ နက်နဲစွာ၏။ (ဝိညာဏ် နာမ် ရူပ် စသည်လည်း ဤနည်းတူ)။

ဓမ္မဂမ္ဘီရ။ ။ယေနာကာရာ၊ အကြင်ဖြစ်ဟန် အခြင်းအရာဖြင့်။ ယဒဝတ္ထာ၊ အကြင် အခိုက်အတန့်အားဖြင့် တည်သည်ရှိသော်။ အဝိဇ္ဇာ၊ အဝိဇ္ဇာသည်။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုစွမ်းနိုင်၏။ တဿ၊ ထိုအခြင်းအရာ ထိုအခိုက်အတန့်၏။ ဒုရနုဗောဓတ္တာ၊ သိနိုင်ခက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဓမ္မတောပိ၊ အကြောင်းအားဖြင့်လည်း။ ဂမ္ဘီရံ၊ နက်နဲစွာ၏။

၁။ သဟကာရီကာရဏာ=ဖြစ်ဖော်ဖြစ်ဖက်အကြောင်း (အပုညာဘိသင်္ခါရ)။

၂။ ပဋိယောဂီကာရဏာ=ဆန့်ကျင်ဘက်အကြောင်း (ပဋိ=ဆန့်ကျင်ဘက်+ယောဂ=ယှဉ်ခြင်း+ကာရဏာ=အကြောင်း)။

၃။ အဝိဇ္ဇာ+ပစ္စယ + သမ္ဘူတ=အဝိဇ္ဇာဟူသော + အကြောင်းကြောင့်+ဖြစ်ခြင်း။

၄။ အဝိတထ=မချွတ်မယွင်း၊ အကြောင်းတရားညီညွတ်လျှင် ထိုအကြောင်းတရားကြောင့် အကျိုးတရား မချွတ်မယွင်း အမှန်တကယ်ဖြစ်ခြင်းသဘော၊ (မချွတ်မယွင်း မှန်ကန်သောအကျိုးဖြစ်ခြင်းသဘော)။ ဤ၌ အဝိဇ္ဇာဟူသောအကြောင်းကြောင့် သင်္ခါရဟူသော အကျိုး မချွတ်မယွင်းဖြစ်ခြင်းသည် အဝိတထ။

၅။ အနညထ=တပါးသော အကြောင်းကြောင့် မဖြစ်၊အကြောင်းက တခြား,အကျိုးက တခြားမဟုတ်ပဲ, ဖြစ်ပေါ်လာသော အကျိုး၏အကြောင်းမှာ တပါးသော အကြောင်းမဖြစ်မူ၍ ယင်း အကျိုး၏စစ်မှန်သော အကြောင်းဖြစ်ခြင်းသဘော (အကျိုး၏စစ်မှန်သော အကြောင်းဖြစ်ခြင်းသဘော)။ ဤ၌ အဝိဇ္ဇာကိုကြည့်၍ အဝိဇ္ဇာမှ တပါးသောအကြောင်းကြောင့် သင်္ခါရတို့မဖြစ်ခြင်းသည် အနညထ။

၆။ တထ=မှန်ကန်ခြင်း၊ မှန်ကန်သော အကြောင်းတရားကြောင့် မှန်ကန်သော အကျိုးတရားဖြစ်ခြင်းသဘော (အကြောင်းအားလျော်စွာအကျိုးဖြစ်မှု မှန်ခြင်းသဘော)။

http://www.dhammadownload.com

ဒေသနာဂမ္ဘီရ။ ။ဝိနေယျာနံ၊ ဝေနေယျသတ္တဝါတို့၏။ တေန တေန ဗောဓာနုရူပတော၊ ထိုထို သိခြင်းအား လျော်သော အကြောင်းကြောင့်။ တထာ၊ ထိုထို အနုလုံ ပဋိလုံစသော အခြင်းအရာဖြင့်။ ပဝတ္တေတဗ္ဗတော၊ ဟောအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဧတံ၊ ဤဘဝစက်သည်။ ဒေသနာယပိ၊ ဒေသနာအားဖြင့်လည်း။ ဂမ္ဘီရံ၊ နက်နဲစွာ၏။

ပဋိဝေဓဂမ္ဘီရ။ ။အဝိဇ္ဇာဒီနံ၊ အဝိဇ္ဇာစသည်တို့၏။ ယော သဘာဝေါ၊ အကြင် အညာဏ, အဒဿန, သစ္စ အသမ္ပဋိဝေဓ စသော သဘောကို။ ယေန ဉာဏေန၊ အကြင်ဉာဏ်ဖြင့်။ ပဋိဝေဓိယော၊ ထိုးထွင်း၍ သိအပ်၏။ တဿ၊ ထိုပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗ ပဋိဝိဇ္ဈနဟူသော အာရုံ, အာရမ္မဏိက ပဋိဝေဓနှစ်ပါး၏။ ဒုပ္ပရိ-ယောဂါဟာ၊ သမုဒ်ရေတွင် ယုန်ငယ်သွင်သို့ သက်ဝင်နိုင်ခဲသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပဋိဝေဓတော၊ ပဋိဝေဓအားဖြင့်လည်း။ ဂမ္ဘီရံ၊ နက်နဲစွာ၏။

နယဘေဒအားဖြင့်ကား—

ဧကတ္တနည်း, နာနတ္တနည်း, အဗျာပါရနည်း, ဝေဓမ္မတာ နည်းဟူသော အတ္ထနယ လေးပါး။

ဧကတ္တနည်း။ ။ထိုလေးပါးတို့တွင် မျိုးစေ့၏ အညွှန့်စသည် ဖြစ်၍ သစ်ပင် အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကဲ့သို့ အဝိဇ္ဇာ စသော အကြောင်း တရားတို့၏ သခ်ါရစသော အကျိုးတရားတို့နှင့် အစဉ်မပြတ် စပ်ခြင်းသည် 'ဧကတ္တနည်း' မည်၏။ဤနည်းကို ဟုတ်မှန်တိုင်းသိက ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ ပျောက်၏။ အသိချော်လျှင် သဿတဒိဋ္ဌိ ဖြစ်၏။

နာနတ္တနည်း။ ။အဝိဇ္ဇာ စသည်တို့၏သဘော အသီးအခြားသည် 'နာနတ္တ နည်း' မည်၏။ ဤနည်းကို ဟုတ်တိုင်းသိမူ သဿတဒိဋ္ဌိကို စွန့်၏။ အမှားသိမူ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိကို စွဲလမ်း၏။

အဗျာပါရနည်း။ ။သခ်ါရစသည်ကို ငါသည် ဖြစ်စေအပ် ဖြစ်စေသင့်၏ ဟု အဝိဇ္ဇာ စသည်တို့၏ ပယောဂဗျာပါရ မရှိခြင်းသည် 'အဗျာပါရနည်း' မည်၏။ ဤနည်းကို အမှန်သိလျှင် အတ္တဒိဋ္ဌိကို စွန့်၏။ အသိချွတ်မူ အကိရိယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်၏။

ဝေဓမ္မတာနည်း။ ။နို့ရည်စသည်မှ နို့ဓမ်းစသည်သာ ဖြစ်သကဲ့သို့ အဝိဇ္ဇာ စသည်ကြောင့် သခ်ါရ စသည်သာ ဖြစ်ခြင်းသည် 'ဝေ-ဓမ္မတာနည်း' မည်၏။ ဤနည်းကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိလျှင် အဟေတုကဒိဋ္ဌိ, အကိရိယဒိဋ္ဌိကို စွန့်၏။ အမှားသိမူ အဟေတုကဒိဋ္ဌိ, နိယတိဝါဒိကို စွဲလမ်း၏။

၁။ ဝိဘင်းအနုဋ္ဌီကာ၊ နှာ-၆၄,၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိမဟာဋ္ဌီကာ၊ ဒု၊ နှာ-၂၁၈,၃၄၈။ (ဘေဒနီ၊ နှာ-၃၁၅ ကိုလည်းရှု)။

http://www.dhammadownload.com

ဤသည်လျှင် သစ္စပ္ပဘဝစသော ခြောက်ပါးတည်း။

အဌကထာဆရာ ညည်းညူပုံ။ ။ဤသို့လျှင် ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ် စက်ရဟတ်သည် အလွန် ခဲမြတ်စွာ၏။ ထို့ကြောင့် အဌကထာ ဆရာပင်—

ဝတ္တုကာမော အဟံ အဇ္ဇ၊ ပစ္စယာကာရဝဏ္ဏနံ။
ပတိဋ္ဌံ နာဓိဂစ္ဆာမိ၊ အဇ္ဇျောဂါဋ္ဌောဝ သာဂရံ[1]။

ဟူ၍ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ဖွင့်ခါနီးတွင် ညည်းညူတော်မူရသည်။

အဟံ၊ ငါသည်။ အဇ္ဇ၊ ယခု။ ပစ္စယာကာရဝဏ္ဏနံ၊ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာ အဌကထာကို။ ပတ္တုကာမော၊ ဖွင့်ဆိုလိုပါလျက်။ သာဂရံ၊ ရှစ်သောင်းလေးထောင် နက်ဝှမ်းဆောင်သည့် တောင်ခွေပတ်ချုပ် ရေသမုဒ်သို့။ အဇ္ဇျောဂါဋ္ဌောဏ္ဍဝ၊ ကူးဆင်းသက်ဝင် ယုန်ငယ်သွင်သို့။ ပတိဋ္ဌံ၊ ထောက်တည်မှီရာ သံဝဏ္ဏနာနည်းကို။ နာဓိဂစ္ဆာမိ၊ မရနိုင်ပါတကား။

ဣဒမိ စာ'ပဒါလေတွာ၊ နတ္ထိ ကောစိ ဘယာတိတော။
အသနိံဝ နိမ္မထနံ၊ အပိ သူပိနမန္တရေ[2]။

ဣဒံ၊ ဤလွန်စွာခဲခက် ဘဝစက်ကို။ အပဒါလေတွာပိ စ၊ မဖောက်မခွဲမူ၍ လည်း။ အသနိံဣဝ၊ မိုးကြိုးစက်ကဲ့သို့။ နိမ္မထနံ၊ ယူရာမရ သုံးမကျအောင် မွမွကြေပျောက် မွေနှောက်ဘိစီး ဖျက်ဆီးနှိပ်စက်တတ်သော။ ဘယံ၊ သံသရာဘေးကို။ အတိတော၊ စားစားသောက်သောက် လွန်မြောက်နိုင်သော။ ကောစိ၊ တစုံတယောက်သောသူသည်။ သုပိနအန္တရေအပိ၊ အိပ်မက်တွင်း၌ သော်လည်း။ နတ္ထိ၊ မရှိချေ။

ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်၏ နက်နဲပုံ။ ။ထို့ကြောင့်—

ဂမ္ဘီရော စာယံ အာနန္ဒ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒေါ ဂမ္ဘီရာဝဘာသော စ၊ တေဿ စာ'နန္ဒ မမ္မဿ အညာဏာ အနနုဗောဓာ ဧဝမယံ ပဇာ တန္တာကုလက-ဇာထာ ဂုဏီ ဂုဏ္ဍိကဇာတာ မုဥ္ဇပဗ္ဗဇဘူတာ အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ သံသာရံ နာတိဝတ္တတိ[3]။

ဟူ၍ ဟောတော်မူသည်။

၁။ ဝိသုဒ္ဓိမက်၊ ၌၊ ဒု၊ နှာ-၁၅၄။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ၌၊ နှာ-၁၂၃ စသည်။

၂။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ၌၊ နှာ-၁၈၉။ ဝိသုဒ္ဓိမက်၊ ၌၊ ဒု၊ နှာ-၂၂၁။

၃။ သုတ်မဟာဝါ ပါဋ္ဌိတော်၊ နှာ-၄၇ စသည်။ (ပါဋ္ဌိတော်၌ 'ကုလဂဏ္ဍိကဇာတာ'ဟု ရှိသည်။)

http://www.dhammadownload.com

အာနန္ဒ၊ ချစ်သားအာနန္ဒာ။ အယံ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ၊ ဣဒ်ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သည်။ **ဂမ္ဘီရော စ၊ နက်လည်း နက်၏။ ဂမ္ဘီရာဝဘာသော စ၊ နက်ရောင်လည်း ထင်၏။** (မဏိဂဂ်ါရေကဲ့သို့ နက်သာ နက်၍ တိမ်ရောင်ထင်သည်လည်း မဟုတ်၊ သစ်ရွက်ပုပ်ရည်ကဲ့သို့ နက်ရောင်သာ ထင်၍ တိမ်သည်လည်း မဟုတ်၊ အိုးခွက်၌ ရေကဲ့သို့ တိမ်လည်း တိမ်၊ တိမ်ရောင်လည်း ထင်သည် မဟုတ်၊ မဟာသမုဒ္ဒရာရေကဲ့သို့ နက်လည်း နက်၏၊ နက်ရောင်လည်း ထင်၏၊ ဟူလိုသည်) အာနန္ဒ၊ ချစ်သားအာနန္ဒာ။ တေဿ စ ဓမ္မဿ၊ ယင်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားကိုလည်း။ အညာဏာ၊ မသိခြင်းကြောင့်။ အနနုဗောဓာ၊ လျော်စွာ မမြင်ခြင်းကြောင့်။ ဧဝံ၊ ဤသို့သော အခြင်းအရာဖြင့်။ အယံ ပဇာ၊ ဤ သတ္တဝါအပေါင်းသည်။ တန္တာကုလက ဇာတာ၊ မြိတ်ဆာ ချည်ထွေးကဲ့သို့ ဖြစ်၍။ ဂုဏိဂုဏ္ဌိကဇာတာ၊ ဂုဏီမည်သော ငှက်မ၏ အသိုက်သဖွယ် ဖြစ်၍။ မုဉ္ဇပဗ္ဗဇဘူတာ၊ ဖြူဆန်မြက် ပြိတ်မြက်ကဲ့သို့ ဖြစ်၍။ **အပါယံ၊ ပျိုးစီးခြင်းလည်း** မရှိသော။ ဒုဂ္ဂတိ၊ ဒုက္ခ၏ ဖြစ်ရာလည်း ဖြစ်သော။ ဝိနိပါတံ၊ ချမ်းသာ အပေါင်းမှလည်း ဖရိုဖရဲကျသော အပါယ်လေးပါးကိုဂင်း။ သံသာရံ၊ **ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့၏ အစဉ်မပြတ်ဖြစ်ခြင်းဟု** ဆိုအပ်သော သံသရာကိုဂင်း။ ဝါ၊ ဝိနိပါတံ၊ ချမ်းသာအပေါင်းမှ ဖရိုဖရဲကျသော။ သံသာရံ၊ သံသရာကို။ နာတိဝတ္တတိ၊ မလွန်မြောက်နိုင်ကြချေ။

ထိုက်တွန်းသတိပေးလက်ာ။ ။သို့စင်နက်နဲ၊ နည်းကဲ့ ကဲ့ဖြင့်၊ ခက်ခဲ နှိုင်းချိန်၊ စက်မဟိန်ကို၊ ဝရဇိန်မဂ်၊ ဉာဏ်သန်လျက်ဖြင့်၊ ခွဲဖျက်မနိုင်၊ မထွက်ပိုင်ခဲ့၊ ခုတိုင်နဏ္ဍ၊ လောင်မီး ကျသို့၊ သံသာရဘေး၊ ရေထေးမှာ၊ ရစ်မြွေးချုပ်ခြာ၊ လွတ်ကည့်ရာဘို့၊ ဗဟိကိစ္စ၊ ပယ်ပစ်ချ၍၊ ဘဝစက်ပ၊ သမုပ္ပါဒ်၌၊ ထောက်ရပ်ကာရာ၊ ရပိမ့်ငါဟု၊ အာသာထန်သဲ၊ အံကြိတ်ခဲ၍၊ လွန်ကဲအား**သစ်ကြစေကုန်** သတည်း[၁]။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပစ္စည်း ပြီး၏။

၁။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ဋ္ဌ၊ နှာ-၁၀၉။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ဋ္ဌ၊ ဒု၊နှာ-၂၂၁။

http://www.dhammadownload.com

မဇ္ဈာန်းနည်း

ပဌာန်းခေါ်တွင်ပုံ

နာနပွကာရာ ပစ္စယာ၊ နာနာဝိဘင်္ဂနာနိ ဝါ။
နာနာဂမနာ ဝါ ထွေ၊ ပဌာန် ဘေန ဝုစ္စတိ ၁။

ထွေ၊ ဤနှစ်ဆယ့်လေးနည်း ပစ္စည်းသမူဟ အနန္တနယ သမန္တပဌာန်း ကျမ်းကြီး၌။ နာနပွကာရာ၊ ဟေတုစသား များပြားကုန်သော။ ပစ္စယာ၊ အကြောင်းဟူးတို့သည်။ သန္တိ၊ ရှိကုန်၏။ ဝါ၊ တနည်းကား။ ထွေ၊ ဤပဌာန်းကျမ်း၌။ နာနာဝိဘင်္ဂနာနိ၊ ကုသိုလ်စသော တရားတို့ကို ဟေတုစသော အားဖြင့် အထူးထူးအပြားပြား ဝေဖန်တတ်ကုန်သော ပစ္စည်းတို့သည်၊ သန္တိ၊ ရှိကုန်၏။ ဝါ၊ တနည်းကား။ ထွေ၊ ဤပဌာန်းကျမ်း၌။ နာနာဂမနာ၊ ထူးလည်ထွေလာ လိုလွန်စွာလျင် အနာဝရဏ ဉာဏဂေါစရာ ကျက်စားရာ ဖစ္စည်းတို့သည်။ သန္တိ၊ ရှိကုန်၏။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ တံပကရဏံ၊ ထိုနှစ်ဆယ့်လေးနည်း ပစ္စည်းသမူဟ အနန္တနယ သမန္တပဌာန်းကျမ်းကြီးကို။ ပဌာန်၊ ပဌာန်းဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

ပစ္စယုဒ္ဒေသအနက်

ဤအဋ္ဌကထာသင်္ဂဟ ဝိဂြိုဟ်ပြဂါထာနှင့်ညီစွာ ပဌာန်းကျမ်းကြီး၌လာသော ပဌာန်းပစ္စည်း၌ ရှေးဦးစွာ ဥပမာ, ပစ္စယုပ္ပန်, သဘာဂသခ်္ခါ, ပစ္စယသတ္တိ, ပစ္စည်းသရုပ်တို့နှင့် ပြည့်စုံသော ပစ္စယုဒ္ဒေသအနက်ကို နှုတ်ရလေ့ကျက် ဆောင် ရွက်မှတ်သား စဉ်းစားကြံစည်ရမည်။

(၁) ဟေတုပစ္စယော၊ ရေသောက်မြစ်လျင်၊ ယင်းသစ်ပင်ကို၊ စိမ်းရွှင် ညွှန့်ဝေ၊ စည်ပင်စေထ၊ ထောက်ပံ့မည်။ သဟဇာတံ၊ ရုပ်နှင့်နာမ်ကို၊ သန္ဓေ, ပဝတ်၊ မလွတ်စေရ။ သဘာဂတာ၊ ဆယ့်နှစ်ဖြာတွင်။ ကောင်းစွာခိုင်ကျည်၊ တည်သည်၏အဖြစ်ကို ပြီးစေတတ်သော ဟေတုသတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော ဟိတ်ခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရားငင်း။

(၂) အာရမ္မဏပစ္စယော၊ တောင်ဝှေးကြိုးတန်း၊ သူမစွမ်းကို၊ မပမ်းရလေ၊ ထိုင့်ထစေသို့။ စိတ်, စေ လေးတန်၊ နာမကွန်ကို။ ဖြစ်ဟန်တူစွာ၊ ရှစ်သဘာတွင်။ ဆွဲငင်ထောက်ရာ အာရုံ၏ အဖြစ်တည်းဟူသော အာရမ္မဏ သတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်းလက္ခဏာရှိသော အာရုံခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရားငင်း။

၁။ ပဋ္ဌပကြိုဏ်၊ ဋ္ဌ၊ နာ-၃၄၅ (အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃၊)။

http://www.dhammadownload.com

(၃) **အဓိပတိပစ္စယော**၊ စကြာဘုန်းငူ၊ များဗိုလ်လူကို၊ ပြိုင်သူမရှိ၊ စိုးအုပ်ဘိသို့။ ဟသိ, မောဟ၊ ကြင်ပသည့်ဇော၊ လောဘမူလ၊ အင်္ဂပုညာ၊ ကြီယာသမွယုတ်၊ လောကုတ်ရှစ်အား၊ ဆယ့်ခြောက်ပါးတွင်။ ကြီးမားလှမ်းမိုး၊ အစိုးရခြင်းဟူသော အဓိပတိသတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော ဆန္ဒ, ဝီရိယ, စိတ္တ, ဝီမံသဟူသော သဟဇာတာဓိပတိ လေးပါး, ဒုက္ခသဟ၊ မောဟကြင်စိတ်၊ ဣဋ္ဌနိပ္ဖန်၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော အာရမ္မဏာဓိပတိ ခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရားငင်း။

(၄) **အနန္တရပစ္စယော**၊ ပျော်စံနတ်ရွာ၊ စကြာမင်းဖျား၊ သားကြီးအား သို့။ အခြားမဲ့နေ၊ စိတ်နှင့်စေကို။ မကွေတူစွာ၊ ခုနစ်ဖြာတွင်၊ သမာနဇာတ်။ ခြားမပြတ်ပဲ၊ ဖြစ်စေတတ်သော အနန္တရ သတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော ဌေးရွေးသော နာမ် ခန္ဓာလေးပါး အနန္တရပစ္စည်းတရားငင်း။

(၅) **သမနန္တရပစ္စယော**၊ စည်းစိမ်မမက်၊ တောကြီးထွက်သည့်၊ စက္ကဝတ်မင်းဖျား၊ သားကြီးအားသို့။ အခြားမဲ့နေ၊ စိတ်နှင့်စေကို။ မကွေပြိုင်ဘက်၊ ခုနစ်ချက်တွင်။ အောက်ထက်ယာဝဲ၊ ဝေခွဲမရှိ၊ မိမိတမူ၊ တူသည့်အဖြစ်၊ ဆောင်လစ်ပမာ၊ ကောင်းမွန်စွာလျှင်၊ သမာနဇာတ်၊ ခြားမပြတ်ပဲ၊ ဖြစ်စေတတ်သော သမနန္တရသတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော ရွေးရွေးသော နာမ်ခန္ဓာလေးပါး သမနန္တရပစ္စည်းတရားငင်း။ (ဤနှစ်ပစ္စည်းတို့၌ ဥပမာကား ကျမ်းဂန်မလာ၊ ဆရာကြီးတို့ ဆောင်ကြသောပုံတည်း။ ယင်းပုံလည်း ရှေ့ နောက်ပြန်ရလျှင် သာလွန်၍ သင့်အံ့သည်)။

(၆) **သဟဇာတပစ္စယော**၊ အလင်းဖြစ်မှု၊ ဆီမီးပြုသည်၊ တန္တုပမာ။ သဟဇာတ၊ နာမနှင့်ရုပ်၊ ဘူတပွါဒါ၊ သန္ဓေခါလည်း၊ ဝိပါဝတ္ထု၊ ယင်းခြောက်ခုအား။ တူငြားအင်္ဂ၊ သဘာဂတွင်။ တကွမကွေ ဖြစ်စေခြင်းဟူသော သဟဇာတသတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော နာမ်,မဟာဘု၊ ဝတ္ထု,ပါက၊ သဟဇာတခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရားငင်း။

(၇) **အညမညပစ္စယော**၊ သစ်သားသုံးခွ၊ ချင်းချင်းမသို့။ ဥပကာရ၊ ထောက်ပံ့လာသော၊ နာမ် မဟာဘု၊ ဝတ္ထု,နာမ်အား။ တူရှစ်ပါးတွင်။ ထောက်ထားလှန်ပင်း၊ အချင်းချင်းဟူသော အညမညသတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော နာမ်,မဟာဘု၊ ဝတ္ထု,ပါက၊ အညမညသုံးပါး ပစ္စည်းတရားငင်း။

(၈) **နိဿယပစ္စယော**၊ သစ်ပင်အားမြေ၊ ထောက်ပံ့ပေသို့၊ နှစ်ထွေရုပ်,နာမ်၊ **သဟဇံအားငင်း**။ စိတ္တကမ္မ၊ ပဋ္ဌပုံဟန်၊ သတ်ဝိညာဏ်အားငင်း။ တူမှန်သဘာ၊ ဆဲသုံးဖြာတွင်။ တည်ရာမှီရာဟူသော အဓိဋ္ဌာနာကာရ, နိဿယာကာရ သတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော နာမ်,မဟာဘု၊ ဝတ္ထု,

http://www.dhammadownload.com

ပါကဟူသော သဟဇာတနိဿယခြောက်ပါး၊ ပဝတ္တိစု၊ ဆဝတ္ထုဟူသော ပုရေ-ဇာတနိဿယခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရားငင်း။

(၉) **ဥပနိဿယပစ္စယော၊** မိုးနှင့်မကင်း၊ စုံခပင်းကို၊ မိုးတွင်းခြိမ့်အုန်း၊ ထစ်ချုန်းမြည်ကျိုး၊ ရွာသည့်မိုးသို့။ သုံးမျိုးပြားလတ်၊ စိတ္တုပ္ပါဒ်အား။ ဆဲ့လေးပါးတွင်။ အားကြီးသော မှီရာအကြောင်း၏ အဖြစ်တည်းဟူသော ဥပနိဿယသတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော ဒုက္ခသဟ၊ မောဟကြဉ်စိတ်၊ ဣဋ္ဌနိပ္ဖန်၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော အာရမ္မဏူပနိဿယ၊ ရှေးရှေးသော နာမက္ခန်ဟူသော အနန္တရူပနိဿယ၊ ဗလဝရုပ် စိတ္တုပ်ပညတ်ဟူသော ပကတူပနိဿယသုံးပါး ပစ္စည်းတရားငင်း။ (ဤဥပမာလည်း အဋ္ဌကထာမရှိ)

(၁၀) **ပုရေဇာတပစ္စယော၊** အလင်းမှီနေ၊ များဗိုလ်ခြေကို၊ ကပွေ စစ္စာ၊ ပေါ်လာထွန်းပ၊ နေနှင့်လသို့။ နောက်မှဖြစ်လေ၊ စိတ်နှင့်စေ အား။ တူကိုးပါးတွင်။ ရှေးဖျားဖြစ်၍၊ ပစ္စုပ္ပန္နေ၊ ပုရေဇာတသတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော ဆဝတ္ထုဟူသော ဝတ္ထုပုရေဇာတ၊ နိပ္ပန္နရုပ်ဟူသော အာရမ္မဏပုရေဇာတ နှစ်ပါး ပစ္စည်းတရားငင်း။ (ဤလည်း အဋ္ဌကထာမလာ)

(၁၁) **ပစ္ဆာဇာတပစ္စယော၊** ဂိဇ္ဈပေါတက[၁]၊ သရီရအား၊ အာဟာရဝယ်၊ တာတွယ်အာသာ၊ စေတနာသို့။ ပုထုဇာတ၊ ရုပ်ဓမ္မအား။ မျိုးလေးပါးတွင်။ နောက်ပါး၌ဖြစ်သဖြင့်၊ ထောက်ပံ့ခိုင်မာ၊ ပစ္ဆာဇာတသတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်းလက္ခဏာရှိသော နောက်နောက် ပဋ္ဌဝေါကာ နာမ်ခန္ဓာလေးပါး ပစ္စည်းတရားငင်း။

(၁၂) **အာသေဝနပစ္စယော၊** နောက်နောက်မှန်လေး၊ သာလွန်မှေးအောင်၊ ရှေးရှေးထုံထား၊ နှံသာလားသို့။ မခြားမပြတ်၊ မျိုးဇာတ်တူစွာ၊ ကုသလာ ကုသလ၊ ကြိယသဘော၊ နောက်နောက်ဇောအား။ တူခြောက်ပါးတွင်။ ခွန်အားဟုန်ပြင်း၊ ယူစေလျင်း၍၊ ထုံခြင်းဟူသော အာသေဝနသတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော ရှေးရှေးသော လောကီဇောသတ္တ-စတ္တာလီသ၊ အာသေဝနသုံးပါး၊ ပစ္စည်းတရားငင်း။

(၁၃) **ကမ္မပစ္စယော၊** သစ်ပင်တို့အား၊ မျိုးစေ့လားသို့။ ကြွင်းကြား တူလတ်၊ သဟဇာတ်နှင့်၊ ကဋတ္တာဝိပါက်၊ ဤနှစ်ချက်အား။ တဆင့်ငါးတွင်။ အားပါးထုတ်ထ၊ လုံ့လသည်းစွာ၊ အမူအရာဟူသော ကမ္မသတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော သဟဇာတ်စေတနာဟူသော သဟဇာတကမ္မ၊ အတိတ်ကုသိုလ် အကုသိုလ်စေတနာဟူသော နာနာက္ခဏိကကမ္မ နှစ်ပါး ပစ္စည်းတရားငင်း။

၁။ လင်းတငယ်။

http://www.dhammadownload.com

(၁၄) **ဝိပါကပစ္စယော၊** ချမ်းရိပ်နားနေ၊ သွန်းလေပြေသို့။ မကွေ ဖြစ်လတ်၊ သဟဇာတ်အား။ မျိုးရှစ်ပါးတွင်။ အင်အားချည့်ပမ်း၊ ငြိမ်းချမ်း စေလျက်၊ ငြိမ်သက်ခြင်းဟူသော ဝိပါကသတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာ ရှိသော ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာဟူသော ဝိပါကပစ္စည်းတရားငင်း။

(၁၅) **အာဟာရပစ္စယော၊** မယိမ်းမယိုင်၊ ခိုင်စေသောအား၊ ထောက် သည့်ကျားသို့။ နှစ်ပါးသဟဇံ ရုပ်နှင့်နာမ်အားငင်း, လေးတန်သန္တတိ သမုဋ္ဌာနိကရုပ်အားငင်း။ ယထာက္ကမ၊ ဒွါဒသမျိုးတူတွင်၊ ဆောင်ယူထောက်ပံ့ ခြင်းဟူသော အာဟာရသတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော ဖဿ, စေတနာ, ဝိညာဏ်ဟူသော နာမ်အာဟာရသုံးပါး၊ အဇ္ဈတ်ဗဟိ၊ စတု-သမုဋ္ဌာနိကသြဇာဟူသော ရုပ်အာဟာရပစ္စည်းတရားငင်း။

(၁၆) **ဣန္ဒြိယပစ္စယော၊** တပြည်တွင်း၌၊ ချင်းချင်းမဟန့်၊ သီးမသန့်ပဲ၊ ခွဲခန့်ပိုင်စား၊ မင်းအများသို့။ သုံးပါးပြားလတ်၊ သဟဇာတ်နှင့်၊ ဓာတ်-ပဋ္ဌဝိညာဏ၊ ကမ္မဇရုပ်အား။ တူဆဲ့ငါးတွင်။ အခြားမသွေ၊ မိမိသို့လိုက်စေခြင်း ဟူသော ဣန္ဒြိယသတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်းလက္ခဏာရှိသော နာမ်ဣန္ဒြေ တရားကိုယ်ရှစ်ပါးဟူသော သဟဇာတိန္ဒြိယ၊ မဇ္ဈိမာယုက၊ ပသာဒရုပ်ငါးခု ဟူသော ပုရေဇာတိန္ဒြိယ၊ ဇီဝိတရုပ်ဟူသော ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ သုံးပါး ပစ္စည်း တရားငင်း။

(၁၇) **ဈာနပစ္စယော၊** သစ်ပင်တောင်ငူ၊ တက်သသူသည်၊ အောက်လူ တို့အား၊ ပြောသည့်လားသို့။ နှစ်ပါးရုပ်နာမ်၊ သဟဇံအား။ ဆဲ့တပါးတွင်။ ထင်ရှားတပ်ထပ်၊ ကပ်၍ ရှုခြင်းဟူသော အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန သတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော ပဋ္ဌဝိည်ကြဉ် စိတ်မှာယှဉ်သည့် ဈာနင်ခုနစ်ပါး ပစ္စည်းတရားငင်း။

(၁၈) **မဂ္ဂပစ္စယော၊** ထိုဤမှာသို့၊ ဆောင်ယူပို့သည့်၊ ကူးတို့မသွေ။ သဟေတုကတ်၊ သဟဇာတ်အား။ ဆဲ့သုံးပါးတွင်။ ဖြူစင်မည်းညစ်၊ ဤအဖြစ်မှ၊ ပြန်လစ်ဆူလှယ်၊ ထုတ်ဆယ်ဆောင်ယူ၊ ထွက်မြောက်ကြောင်းဟူသော မဂ္ဂ-သတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်းလက္ခဏာရှိသော သဟိတ်မှာယှဉ် မဂ္ဂင်ဆဲ့နှစ်ပါး ပစ္စည်းတရားငင်း။

(၁၉) **သမ္ပယုတ္တပစ္စယော၊** စတုမဓူ၊ ရောသည့်တူသို့။ လေးဆူနာမ်အား။ ခုနစ်ပါးတွင်။ လေးပါးအင်္ဂါ၊ မကွာချင်းချင်း၊ ယှဉ်ကြခြင်းဟူသော၊ သမ္ပယုတ္တ-သတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော နာမ်ခန္ဓာလေးပါး သမ္ပယုတ္တ ပစ္စည်းတရားငင်း။

http://www.dhammadownload.com

(၂၀) **ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယော**၊ ခြောက်ထွေရသာ၊ ပေါင်းရောပါသို့။ သဟဇာ ရုပ်၊ ဝတ္ထုပ်, သန္ဓေ၊ အစထွေသား၊ သုံးမျိုးအား၊ ကို။ တူငြားသဘာ၊ ဆဲ့သုံး ဖြာတွင်။ နာနာဘာဝ၊ မယှဉ်ကြခြင်းဟူသော၊ ဝိပ္ပယုတ္တသတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူး ပြုခြင်းလက္ခဏာရှိသော၊ ပဋိဂေါကာရ၊ ရူပသမုဋ္ဌာနိက စိတ်စေ၊ သန္ဓေ,ဟဒယ စသော သဟဇာတဝိပ္ပယုတ်, ပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ်, ပစ္ဆာဇာတဝိပ္ပယုတ်သုံးပါး ပစ္စည်းတရားငုံး။ (အာဒိသဒ္ဒါနှစ်ခုဖြင့် အစဉ်အတိုင်း ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယ, ပစ္ဆာဇာတ နှစ်ပါးတို့၏ ပစ္စယုပ္ပန်နှင့် ပစ္စည်းကို ညွှန်းသည်)

(၂၁) **အတ္ထိပစ္စယော**၊ မြေမြင်းမိုရ်သည်၊ ထိုထိုစိမ်းရှင်၊ မြက်သစ်ပင်အား၊ ထင်ရှားရှိနေ၊ ထောက်ပံ့ပေသို့။ တုက်ရောကုံထံ၊ ရုပ်နှင့်နာမ်အား။ ဆဲ့ငါးပါးတွင်။ ထင်ရှားရှိခိုက်၊ အထိုက်လျော်ထ၊ ဥပတ္ထမ္ဘကသတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော ထိုထိုရုပ်နာမ်ဟူသော သဟဇာတတို့, ပုရေဇာတတို့, ပစ္ဆာ-ဇာတတို့, အာဟာရတို့, ဣန္ဒြိယတို့-ငါးပါး ပစ္စည်းတရားငုံး။ (ဤအတို့ငါးပါး သည် အစဉ်အတိုင်း သဟဇာတ, ပုရေဇာတ, ပစ္ဆာဇာတ, ရုပ်အာဟာရ, ရူပ-ဇီဝိတိန္ဒြိယ ငါးပါးတို့နှင့် တူ၏။ ထို့ကြောင့် အကျဉ်းမျှသာ အနက်သမ္မန်လိုက် သည်။)

(၂၂) **နတ္ထိပစ္စယော**၊ မိုက်မှောင်ဖြစ်စေ၊ ငြိမ်းသေလေပြီး၊ ဆီမီးပုံသွေး၊ ဖြစ်ခဲ့ငုံးပေး၍၊ ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော နတ္ထိပစ္စည်းတရားငုံး။ (အနန္တရ နည်းတူ)

(၂၃) **ဝိဂတပစ္စယော**၊ နေရောင်ပျောက်ကင်း၊ လရောင်လင်းသို့၊ ချုပ်ကင်းသောအဖြစ်ဖြင့်၊ ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော ဝိဂတပစ္စည်းတရား ငုံး။ (အနန္တရ နည်းတူ)

(၂၄) **အဝိဂတပစ္စယော**၊ ငါးတို့ပျော်ရာ၊ မဟာသမုဒ်၊ ရေအစုတ်သို့၊ မချုပ်တင်းလင်း၊ မကင်းသောအဖြစ်ဖြင့်၊ ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော အဝိဂတပစ္စည်းတရားငုံး။ (အတ္ထိ နည်းတူ)

(ကမ္မပစ္စည်းမှ စ၍ ဥပမာစုလည်း အဋ္ဌကထာမရှိ)။

ဤတိုကျသို့။စတုဝီသတိပစ္စယာ,နှစ်ဆယ့်လေးပါး အကြောင်းတရားတို့သည်။ မဟာပကရဏော၊ အနန္တနယ သမန္တပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီး၌။ ငြိတာ၊ တည်ကုန်၏။

ဤမိနာနန္တဌာနမှိ၊ ဆေကော ဘဝေမိ သဗ္ဗဒိ။
သိတ္တာ နာဝါဝ နိဗ္ဗာနံ၊ လောကေ ကုဟိဉ္ဆိနာလယံ။

အဟံ၊ ငါသည်။ ဤမိနာ ပုညကမ္မေန၊ ဤပစ္စယုဒ္ဒေသ နိဿယကို ရရှိနှုတ်တက် ဆောင်ရွက်ကျက်မှတ် ရွတ်ဘတ်ဖွေနည် ကြံစည်မြဲမြံ ကုသိုလ်ကံကြောင့်။ သဗ္ဗဒိ-

http://www.dhammadownload.com

ဘဝေ၊ ဘဝတိုင်း၌။ သဗ္ဗဓိအနန္တဋ္ဌာနမှိ၊ ကြွင်းမဲ့ကုန်စင် မထင်ဆုံးကမ်း ပဋ္ဌာန်းကျမ်း၌။ ဆေကော၊ တတ်ပွန်သိမြင် ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသည်။ ဧမိ၊ ဖြစ်ရလိုဏ်။ သိတ္တာ၊ လေးသည့်ရေဝန် ပက်သွန်ပြီးသော။ နာဝါ၊ လှေသည်။ တိတ္ထံ၊ လိုရာဆိပ်ကမ်းသို့။ ဧတိဣဝ၊ မတွယ်မတာ လျင်စွာ ထုတ်လျှောက် ရောက်သကဲ့သို့။ ကုဟိဠို လောကေ၊ ရူပ သဒ္ဒ စသည့်အာရုံ တစုံတခုသော လောက၌။ အနာလယံ၊ မတွယ်မတာ ဆိတ်စာမထောင့်သည်ဖြစ်၍။ နိဗ္ဗာနံ၊ အမတမွန် ငြိမ်းရာမှန်သည် နိဗ္ဗာပြည်နန်းသို့။ ဧမိ၊ လျင်စွာ ထုတ်ချောက် ရောက်ရလိုဏ်။

ပစ္စယုဒ္ဒေသအနက် ပြီး၏။

သုံးချက်စုအကျဉ်း

(၁) **ဟေတုပစ္စယော** ဟူသော ပစ္စယုဒ္ဒေသ၌ သရုပ်တို့သည်— ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်အားဖြင့် သုံးပါးအပြားရှိကုန်၏။

ပစ္စည်း။ ။ထိုသုံးဖါးတို့တွင် ဟိတ်ခြောက်ပါး၊ ဤတရားတို့တည် ဟေတုပစ္စည်း တပ်သော တရား မည်ကုန်၏။

ပစ္စယုပ္ပန်။ ။မောဟမူဒွေ၌ မောဟကြဉ်သော သဟိတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ သဟိတ် စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်၊ ဤတရားတို့သည် ဟေတု-ပစ္စည်း၏ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်သော တရား မည်ကုန်၏။

ပစ္စနိက်။ ။အဟိတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ မောဟမူဒွေ၌ မောဟ၊ အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်၊ ဤတရားတို့သည် ဟေတုပစ္စည်း၏ အကျိုးမဟုတ် ဆန့်ကျင်ဘက် ပစ္စနိက်ဖြစ်သော တရားမည်ကုန်၏။

(နောက်နောက် ပစ္စည်းတို့၌လည်း ဤနည်းချည်းဆို။)

(၂) **အာရမ္မဏပစ္စယော** ဟူသော ပစ္စယုဒ္ဒေသ၌ သရုပ်တို့သည်။ ပ ။ အလုံးစုံသော စိတ္တုပ္ပါဒ်,ရုပ်,နိဗ္ဗာန်,ပညတ်တို့သည် ပစ္စည်း။ ။စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည် ပစ္စယုပ္ပန်။ ။စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အသညသတ် ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်တို့သည် ပစ္စနိက်။

(၃) **အဓိပတိပစ္စယော**ဟူသော ပစ္စယုဒ္ဒေသ၌ အဓိပတိသည် အာရမ္မဏာ-ဓိပတိ, သဟဇာတာဓိပတိအားဖြင့် နှစ်ပါး အပြားရှိ၏။

ထို နှစ်ပါးတို့တွင် **အာရမ္မဏာဓိပတိ**၌ သရုပ်တို့သည် ။ ပ ။ဒေါသမူ, မောဟမူ, ဒုက္ခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဏ် ကြဉ်သော လေးမြတ်အပ်သော စိတ်ရှစ်ဆဲ့လေးခု၊

http://www.dhammadownload.com

စေတသိက် လေးဆဲ့ခုနစ်ခု[၁]၊ ဣဋ္ဌနိပ္ပန္နရှပ် အဋ္ဌာရသ၊နိဗ္ဗာန်တို့သည် ပစ္စည်း။ ။ လေးမြတ်တတ်သော လောဘမူ၊ မဟာကုသိုလ်၊ မဟာကြိယာသမ္ပယုတ်၊ လောကုတ္တရာစိတ်၊ စေတသိက်လေးဆဲ့ငါးခု[၂] တို့သည်ပစ္စယုပ္ပန်။ ။အလေး အမြတ် မပြုတတ်ခိုက်, မပြုတတ်နေ လောကိစိတ္တုပ္ပါဒ်၊ စိတ္တဇရှပ်။ ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဇ ရှပ်တို့သည် ပစ္စနိက်။

သဟဇာတာဓိပတိ၌ သရှပ်တို့သည်။ ပ ။ အဓိပတိတရားကိုယ် သုံးပါး, လေးပါးတို့တွင် တပါးပါးသည် ပစ္စည်း။ ။အဓိပတိပစ္စည်းကို ရခိုက်, ရနေ၊ အဓိပတိ တရားကိုယ်ကြဉ်သော သာဓိပတိဇော ငါးဆဲ့နှစ်ခု၊ စေတသိက် ဧကပညာသ၊ သာဓိပတိစိတ္တဇရှပ်တို့သည် ပစ္စယုပ္ပန်။ ။အဓိပတိ ပစ္စည်းကို မရခိုက်, မရနေ ကာမစိတ်, မဟဂ္ဂုတ် ဝိပါက် စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ အဓိပတိတပ်ခိုက် အဓိပတိတရားကိုယ်သုံးပါး လေးပါးတို့တွင် တပါးပါး၊ နိရာဓိပတိစိတ္တဇရှပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရှပ်။ ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဇရှပ်တို့သည် ပစ္စနိက်။

(၄) အနန္တရပစ္စယော ဟူသော ပစ္စယုဒ္ဒေသ၌ သရှပ်တို့သည်။ ပ ။ ရဟန္တာ တို့၏ စုတိကြဉ်သော ရှေးရှေးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည် ပစ္စည်း။ ။နောက် နောက် စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည် ပစ္စယုပ္ပန်။ ။ရှပ်သည် ပစ္စနိက်။

(၅) သမနန္တရသည် အနန္တရနည်းတူ။

(၆) သဟဇာတ ပစ္စယော ဟူသော ပစ္စယုဒ္ဒေသ၌ သရှပ်တို့သည် ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်အားဖြင့် နှစ်ပါး အပြားရှိကုန်၏။ ထိုနှစ်ပါး တို့တွင် အချင်းချင်းအား ၎င်း၊ အချင်းချင်း နာမက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရှပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရှပ်အား၎င်း တပ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ အချင်းချင်းအားတပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ဟဒယ ဝတ္ထု၊ အချင်းချင်းအား၎င်း, ဥပါဒါရှပ်အား၎င်း တပ်သော စိတ္တဇ။ ပ ။ ပဝတ္တိ-ကမ္မဇ မဟာဘုတ်တို့သည် ပစ္စည်း။ ။စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ-ဟဒယဝတ္ထု၊ ဥပါဒါရှပ်နှင့် တကွသော မဟာဘုတ်တို့သည် ပစ္စယုပ္ပန်။ ။ပစ္စနိက် မရှိ။

(၇) အညမညပစ္စယော ဟူသော ပစ္စယုဒ္ဒေသ၌ သရှပ်တို့သည်။ ပ ။ အချင်းချင်းအားတပ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ဟဒယ-ဝတ္ထု၊ စိတ္တဇ ။ ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဇ မဟာဘုတ်တို့သည် ပစ္စည်း။ ။အချင်းချင်းမှ ထောက်အပ်သော ၎င်းတရားတို့သည် ပစ္စယုပ္ပန်။ ။နာမက္ခန္ဓာမှ ထောက်အပ်

၁။ ဒေါသ, ဣဿာ, မစ္ဆရိယ ကုက္ကုစ္စ, ဝိစိကိစ္ဆာ ကြဉ်သော စေတသိက် ၄၇-ပါး။

၂။ ဒေါသ, ဣဿာ, မစ္ဆရိယ, ကုက္ကုစ္စ, ဝိစိကိစ္ဆာ, အပွမညာဒွေကြဉ်သော စေတသိက် ၄၅-ပါး။

http://www.dhammadownload.com

သော ဟဒယဝတ္ထုမှလည်း တပါးသော စိတ္တဇ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ မဟာဘုတ်မှ ထောက်အပ်သော စိတ္တဇ ဥပါဒါ။ ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဇဥပါဒါရုပ်တို့သည် ပစ္စနိုက်။

(၈) နိဿယသည် သဟဇာတနိဿယ, ပုရေဇာတနိဿယ နှစ်ပါးတည်း။

ထိုတွင် သဟဇာတနိဿယသည် သဟဇာတနှင့် တူ၏။

ပုရေဇာတနိဿယသည် ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယ, ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတနိဿယနှစ်ပါးတည်း။

ထိုတွင် ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယ၌ သရုပ်တို့သည်။ ပ ။ ပဝတ္တိအခါ ဆဝတ္ထု၊ ဝါ၊မဇ္ဈိမာယုက ပဥ္စပသာဒဝတ္ထု၊ ရွှေးရွှေးစိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ နိရောဓသမာပတ်မှ, ထသောအခါ ရွှေးဖြစ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ မရဏာသန္နအခါ စုတိစိတ္တော ပရိသတ္တရသမ[၁] စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုတို့သည် ပစ္စည်း။ ။ ပဥ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်ခိုက်ဖြစ်နေ အရူပ ဝိပါက်ကြဉ်သော ပဝတ္တိအခါ သတ္တဝိညာဏဓာတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည် ပစ္စယုပ္ပန်။ ။ အရူပဘုံ၌ ဖြစ်ခိုက်ဖြစ်နေ စိတ် လေးဆဲ့ခြောက်ခု၊ စေတသိက် လေးဆဲ့ခြောက်ခု၊ ပဥ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓေ စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ စိတ္တဇ ရုပ်။ ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဇဖြစ်တို့သည် ပစ္စနိုက်။

ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတ နိဿယ၌ သရုပ်တို့သည်။ ပ ။ မရဏာသန္နအခါ 'စုတိစိတ္တော ပရိသတ္တရသမ'စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုတို့သည် ပစ္စည်း။ ။ မနောဒ္ဓါတုဝဇ္ဇန်း၊ ကာမဇော၊ တဒါရုံ စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည် ပစ္စယုပ္ပန်။ ။ ၎င်း ပစ္စယုပ္ပန် မဖြစ်ခိုက်မဖြစ်နေ စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ရုပ်တို့သည် ပစ္စနိုက်။

(၉) ဥပနိဿယသည် အာရမ္မဏူပနိဿယ, အနန္တရူပနိဿယ, ပကတူပနိဿယ သုံးပါးတည်း။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် အာရမ္မဏူပနိဿယသည် အာရမ္မဏာဓိပတိနှင့် တူ၏။

အနန္တရူပနိဿယသည် အနန္တရနှင့်တူ၏။

ပကတူပနိဿယ၌ သရုပ်တို့သည်။ပ။ ဗလဝဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်, ရုပ်၊ ထိုပစ္စည်းထို့ကဲ့သော အခြားသော ပညတ်တို့သည် ပစ္စည်း။ ။စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည် ပစ္စယုပ္ပန်။ ။ရုပ်သည် ပစ္စနိုက်။

(၁၀) ပုရေဇာတသည် ဝတ္ထုပုရေဇာတ, အာရမ္မဏပုရေဇာတ နှစ်ပါးကည်း။

၁။ စုတိစိတ္တ ဥပရိ = စုတိစိတ်မှအထက်ပြန်၍ ရေတွက်သည်ရှိသော်။ သတ္တရသမ= ၁၇-ချက်မြောက် ဖြစ်သော (စိတ်)။

http://www.dhammadownload.com

ထိုတွင် ဝတ္ထုပုရေဇာတသည် ပုရေဇာတနိဿယနှင့် တူ၏။

အာရမ္မဏပုရေဇာတ၌ သရုပ်တို့သည်။ပ။ ပစ္စုပ္ပန်နိဗ္ဗန္ဓရုပ်တို့သည် ပစ္စည်း။ ။ ကာမအဘိညာစိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည် ပစ္စယုပ္ပန်။ ။ဂင်း ပစ္စယုပ္ပန် မဖြစ်ခိုက်,မဖြစ်နေ ပဋ္ဌဝိညာဏ် မနောဓာတ်ကြဉ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ရုပ်တို့သည် ပစ္စနိက်။

(၁၁) ပစ္ဆာဇာတပစ္စယောဟူသော ပစ္စယုဒ္ဒေသ၌ သရုပ်တို့သည်။ ပ ။ ပဋ္ဌဝေါကာရ ဘုံ၌ ဖြစ်ခိုက် ဖြစ်နေ နောက်နောက်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည် ပစ္စည်း။ ။ရှေးရှေးသော စိတ်နှင့် အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဌိသို့ဆောက်သော ဧကဇ,ဒ္ဒိဇ,တိဇ,စတုဇကာယတို့သည် ပစ္စယုပ္ပန်။ ။စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ နောက်နောက်သော စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ရုပ်တို့သည် ပစ္စနိက်။

(၁၂) အာသေဝနပစ္စယောဟူသော ပစ္စယုဒ္ဒေသ၌ သရုပ်တို့သည်။ ပ ။ ရှေးရှေးသော လောကီဇော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည် ပစ္စည်း။ ။ဖိုလ်ဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော ဇောစိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည် ပစ္စယုပ္ပန်။ ။ကာမပထမဇော, အာဝဇ္ဇန်း,ဝိပါက် စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ရုပ်တို့သည် ပစ္စနိက်။

(၁၃) ကမ္မသည် သဟဇာတကမ္မ, နာနာက္ခဏိကကမ္မ နှစ်ပါးတည်း။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် သဟဇာတကမ္မ၌ သရုပ်တို့သည်။ ပ ။ စေတနာတခု ယုတ်ကိုးဆယ်သည် ပစ္စည်း။ ။စေတနာကြဉ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်၊စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋ္ဌိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်တို့သည် ပစ္စယုပ္ပန်။ ။စေတနာ၊ ဗာဟိရရုပ်။ ပ ။ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်တို့သည် ပစ္စနိက်။

နာနာက္ခဏိကကမ္မ၌ သရုပ်တို့သည်။ ပ ။ အတိတ်ကုသိုလ်, အကုသိုလ် စေတနာသည် ပစ္စည်း။ ။ဝိပါက်,ကဋ္ဌတ္တာရုပ်သည် ပစ္စယုပ္ပန်။ ။ဝိပါက်မှ ကြွင်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်တို့သည် ပစ္စနိက်။

(၁၄) ဝိပါကပစ္စယောဟူသော ပစ္စယုဒ္ဒေသ၌ သရုပ်တို့သည် ။ ပ ။ ဝိပါက် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ပစ္စည်း။ ။ဝိပါက်စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ဝိပါက်စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋ္ဌိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်တို့သည် ပစ္စယုပ္ပန်။ ။ကြွင်းစိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ၎င်းတို့ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊ ဗာဟိရရုပ်။ ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်တို့သည် ပစ္စနိက်။

(၁၅) အာဟာရသည် နာမ်အာဟာရ, ရုပ်အာဟာရ နှစ်ပါးတည်း။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် နာမ်အာဟာရ၌ သရုပ်တို့သည်။ပ။ ဖဿ, စေတနာ, ဝိညာဏ်သုံးပါးတို့သည် ပစ္စည်း။ ။စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋ္ဌိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့သည် ပစ္စယုပ္ပန်။ ။ဗာဟိရရုပ်။ပ။ ပဝတ္တိကမ္မဇရပ်တို့သည် ပစ္စနိက်။

http://www.dhammadownload.com

ရူပ်အာဟာရ၌ သရုပ်တို့သည်။ ပ ။ ဗဟိဒ္ဓါဩဇာသည် ပစ္စည်း။ ။ အာဟာရဇရုပ်သည် ပစ္စယုပ္ပန်။ ။စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ အာဟာရဇမှကြွင်းသော ရူပ်သည် ပစ္စနိက်။ ။ထနည်းလည်း—အဇ္ဈတ္တ စတုသမုဋ္ဌာနိကဩဇာသည် ပစ္စည်း။ ။ကလာပ်တူ ဩဇာကြွင်သော စတုသမုဋ္ဌာနိကရူပ်သည် ပစ္စယုပ္ပန်။ ။ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ပစ္စနိက်။

(၁၆) ဇီဝိတိန္ဒြိယသည် သဟဇာတိန္ဒြိယ, ပုရေဇာတိန္ဒြိယ, ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ သုံးပါးတည်း။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် သဟဇာတိန္ဒြိယ၌ သရုပ်တို့သည်။ပ။ ဇီဝိတ, စိတ်, ဥဒနာ, သဒ္ဓါ, ဝီရိယ, သတိ, ကေဂ္ဂတာ, ပညာ ရှစ်ပါးတို့သည် ပစ္စည်း။ ။စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့သည် ပစ္စယုပ္ပန်။ ။ဗာဟိရရုပ်။ပ။ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်တို့သည် ပစ္စနိက်။

ပုရေဇာတိန္ဒြိယ၌ သရုပ်တို့သည်။ ပ ။ မဇ္ဈိမာယုက ပဋ္ဌဝတ္ထုတို့သည် ပစ္စည်း။ ။ပဋ္ဌဝိညာဏ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ပစ္စယုပ္ပန်။ ။ကြွင်းစိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ရူပ်တို့သည် ပစ္စနိက်။

ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ၌ သရုပ်တို့သည်။ ပ ။ ရူပ်ဇီဝိတိန္ဒြေသည် ပစ္စည်း။ ။ကြွင်းသော ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်တို့သည် ပစ္စယုပ္ပန်။ ။စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ ကမ္မဇကလာပ်သုံးစည်း၌ရှိသော ရူပ်ဇီဝိတိန္ဒြေသည် ပစ္စနိက်။

(၁၇) ဈာနပစ္စယောဟူသော ပစ္စယုဒ္ဒေသ၌ သရုပ်တို့သည်။ ပ ။ ပဋ္ဌဝိညာဏ်ကြွင်းသောစိတ်၌ရှိသော ဈာနင်္တရားကိုယ်ငါးပါးသည် ပစ္စည်း။ ။ ဈာနသဟဇာတ် နာမ်ရုပ်သည် ပစ္စယုပ္ပန်။ ။ပဋ္ဌဝိညာဏ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ဗာဟိရရုပ်။ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်တို့သည် ပစ္စနိက်။

(၁၈) မဂ္ဂပစ္စယောဟူသော ပစ္စယုဒ္ဒေသ၌ သရုပ်တို့သည်။ပ ။ သဟိတ်စိတ်၌ရှိသော မဂ္ဂင်တရားကိုယ်ကိုးပါးသည် ပစ္စည်း။ ။မဂ္ဂသဟဇာတ် နာမ်ရုပ်သည် ပစ္စယုပ္ပန်။ ။အဟိတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ဗာဟိရရုပ်။ပ။ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်တို့သည် ပစ္စနိက်။

(၁၉) သမ္မယုတ္တပစ္စယောဟူသော ပစ္စယုဒ္ဒေသ၌ သရုပ်တို့သည်။ ပ ။ စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည် ပစ္စည်း။ ။ဌင်း စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည် ပစ္စယုပ္ပန်။ ။ရူပ်သည် ပစ္စနိက်။

(၂၀) ဝိပ္ပယုတ္တသည် သဟဇာတဝိပ္ပယုတ်, ပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ်, ပစ္ဆာဇာတဝိပ္ပယုတ် သုံးပါးတည်း။

http://www.dhammadownload.com

ထိုသုံးပါးတို့တွင် သဟဇာတဝိပ္ပယုတ်၌ သရုပ်တို့သည်။ ပ ။ ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်ခိုက်, ဖြစ်နေ ရူပသမုဋ္ဌာနိကစိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေ နာမကွန္ဓာ-ဟဒယဝတ္ထုတို့သည် ပစ္စည်း။ ။စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်၊ ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမကွန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထုတို့သည် ပစ္စယုပ္ပန်။ ။ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဝတ္တိ စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ အရူပဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေ, ပဝတ္တိစိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ဗာဟိရ-ရုပ်။ ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဇ-ရုပ်တို့သည် ပစ္စနိက်။

ပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ်သည် ဝတ္ထုပုရေဇာတနှင့် တူ၏။

ပစ္ဆာဇာတဝိပ္ပယုတ်သည် ပစ္ဆာဇာတနှင့် တူ၏။

(၂၁) အတ္ထိသည် သဟဇာတတ္ထိ, ပုရေဇာတတ္ထိ, ပစ္ဆာဇာတတ္ထိ, ရုပ်-အာဟာရတ္ထိ, ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယတ္ထိ ငါးပါးတည်း။ ။ထိုအတ္ထိငါးပါးတို့သည် အစဉ်အတိုင်း သဟဇာတ, ပုရေဇာတ, ပစ္ဆာဇာတ, ရုပ်အာဟာရ, ရူပဇီဝိထိန္ဒြိယတို့နှင့် တူကုန်၏။

(၂၂) နတ္ထိ (၂၃) ဝိဂတတို့သည် အနန္တရနှင့် တူကုန်၏။

(၂၄) အဝိဂတသည် အတ္ထိနှင့် တူ၏။

သုံးချက်စု ကျဉ်း ပြီး၏။

လေးချက်စု သရုပ်ခွဲ

လေးချက်စု စက်လှည့်ပုံ။ ။ဤသုံးချက်စု ကျေပွန်ခြင်း အကျိုးငှါ မောဟမူ-ဒ္ဒေ၌မောဟသည် ဟေတုပစ္စည်းသာဖြစ်၍ ဟေတု-ပစ္စယုပ္ပန် မဖြစ်။ ။ဟိတ်ခြောက်ပါးကြဉ်သော သဟိတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်, သဟိတ်စိတ္တဇ-ရုပ်, သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့သည် ဟေတုပစ္စယုပ္ပန်သာဖြစ်၍ ဟေတုပစ္စည်း မဖြစ်ကုန်။ ။မောဟမူဒ္ဒေ၌ မောဟကြဉ်သော ဟိတ်ခြောက်ပါးတို့သည် ဟေတုပစ္စည်းလည်းဖြစ်, ဟေတုပစ္စယုပ္ပန်လည်း ဖြစ်ကုန်၏။ ။အဟိတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်, အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်, အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်, ဗာဟိရရုပ်, အာဟာရဇရုပ်, ဥတုဇရုပ်, အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်, ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်တို့သည် ဟေတုပစ္စည်းလည်း မဖြစ်၊ ဟေတုပစ္စယုပ္ပန်လည်း မဖြစ်ကုန်။

ဤသို့ စသည်ဖြင့် အဝိဂတပစ္စည်း တိုင်အောင် လေးချက်စုကို ကြံစည်ခွဲစိတ်ရမည်။

http://www.dhammadownload.com

သုံးချက်စုကျပွန်လျှင် ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်မှာ အလွန် ကျေးဇူးများသည်။ သို့မှလည်း "အနန္တရနိဂ္ဂဒါ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ"အစရှိသော ဤသင်္ဂြိဟ် နိဒ္ဒေသ၌ နားကျနိုင်ချေမည်။ သို့မှလည်း သဒ္ဒအရာ နေရာတကျ ဓာတ်ရ, ပစ္စည်းရ, အကြောင်း, အကျိုး, ဉာဿကောက်မျိုးတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိမြင်နိုင်ချေမည်။

၂၄-ပစ္စည်းကို ပစ္စည်းကြီး ၄-မျိုး ပစ္စည်းကြီး၈-မျိုးတို့၌ သွင်းယူပြပုံ

(ဋ္ဌိကာကျော်ဆရာနည်း-ပစ္စည်းကြီး ၄-မျိုး၌ သွင်းယူပုံ)

ပစ္စည်းကြီး လေးမျိုး၌ အကျုံးဝင်ပုံ။ ။"အာရမ္မဏူ'ပနိဿယ, ကမ္မ'တ္ထိပစ္စယေသု စ သဗ္ဗေပိ ပစ္စယာ သမောဒဓန် ဂစ္ဆန္တိ"ဟူထုတ်ဝေယ် အဓိပ္ပါယ်ကား—ခပ်သိမ်းသော ပရမတ်, ပညတ်တရားဟူသမျှသည် စိတ်, စေတသိက်တို့၏ အာရုံချည်းတည်း။

သကသကပစ္စယုပ္ပန်၏ မှီရာ ဥပနိဿယသဘောချည်းတည်း။

ကံသာလျှင် အကြောင်းရင်း ရှိကြသောကြောင့် အကြောင်းကံ၏အမည်ကို အကျိုး၌တင်စား၍ ကာရကူပစာအားဖြင့် ကမ္မသဘောချည်းတည်း။

ပရမတ္ထ, သမ္မုတိ အစုံမ်းအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသောကြောင့် အတ္ထိသဘောချည်းတည်း။

ထို့ကြောင့် အလုံးစုံသောပစ္စည်းတို့သည် အာရမ္မဏ, ဥပနိဿယ, ကမ္မ,အတ္ထိပစ္စည်းလေးပါးတို့၌ ဝင်ကုန်၏ဟူလို။ (ဋ္ဌိကာကျော်၊ နှာ ၂၅၂-အဆို။)

ရှေးဆရာကြီးများနည်း-ပစ္စည်းကြီး ၈-အမျိုး၌ သွင်းယူပုံ

(၁) အာရမ္မဏမျိုး ၈-ပါး။ ။ရှေး ဆရာကြီးတို့ကား အာရမ္မဏာဓိပတိ, ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတနိဿယ, အာရမ္မဏူပနိဿယ, အာရမ္မဏပုရေဇာတ, ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ်, အာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ, အာရမ္မဏပုရေဇာတအဝိဂတ၊ ဤခုနစ်ပစ္စည်းတို့သည် အာရမ္မဏပစ္စည်း၌ ဝင်ကုန်၏။ ဤကား **အာရမ္မဏမျိုး** ရှစ်ပါးတည်း။

(၂) ဥပနိဿယမျိုး ၇-ပါး။ ။အနန္တရ, သမနန္တရ, အာသေဝန, မဂ္ဂါနန္တရ ဖိုလ်လေးခုအားတပ်သော နာနာက္ခဏိကကမ္မ, နတ္ထိ, ဝိဂတ၊ ဤခြောက်ပစ္စည်းတို့သည် အနန္တရူပနိဿယ၌ ဝင်ကုန်၏။ ဝိပါက်ဆတ္တိ သ အားတပ်သော ဗလဝနာနာက္ခဏိကကမ္မသည် ပကတူပနိဿယ၌ ဝင်ကုန်၏၊ ဤကား ဥပနိဿယမျိုး ခုနစ်ပါးတည်း။

http://www.dhammadownload.com

(၃) နာနာက္ခဏိက ကမ္မမျိုး ၁-ပါး။ ။ကာမဝိပါက်အားတပ်သော ဒုဗ္ဗလ-
ကမ္မ၊ ကရုတ္တာရုပ် အားတပ်သော
ဗလဝကမ္မ, ဒုဗ္ဗလကမ္မ၊ ဤကား နာနာက္ခဏိက ကမ္မမျိုး တပါးတည်း။

(၄) သဟဇာတတ္ထိမျိုး ၁၅-ပါး။ ။ဟေတု, သဟဇာတာဓိပတိ, သဟ-
ဇာတ, အညမည, သဟဇာတနိဿယ,
သဟဇာတကမ္မ, ဝိပါက, နာမ်အာဟာရ, သဟဇာတိန္ဒြိယ, ဈာန, မဂ္ဂ,
သမ္ပယုတ္တ, သဟဇာတဝိပ္ပယုတ္တ, သဟဇာတ အဝိဂတ၊ ဤတဆဲ့လေးပစ္စည်းတို့
သည် သဟဇာတတ္ထိ၌ ဝင်ကုန်၏။ ဤကား သဟဇာတတ္ထိမျိုး တဆဲ့ငါးပါး
တည်း။

(၅) ဝတ္ထုပုရေဇာတတ္ထိမျိုး ၆-ပါး။ ။ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယ, ဝတ္ထုပုရေ-
ဇာတ, ပုရေဇာတိန္ဒြိယ, ပုရေဇာတ
ဝိပ္ပယုတ်, ပုရေဇာတအဝိဂတ၊ ဤ ငါးပစ္စည်းတို့သည် ဝတ္ထုပုရေဇာတတ္ထိ၌
ဝင်ကုန်၏။ ဤကား ဝတ္ထုပုရေဇာတတ္ထိမျိုး ခြောက်ပါးတည်း။

(၆) ပစ္ဆာဇာတတ္ထိမျိုး ၄-ပါး။ ။ပစ္ဆာဇာတ, ပစ္ဆာဇာတဝိပ္ပယုတ်, ပစ္ဆာ-
ဇာတအဝိဂတ၊ ဤ သုံးပစ္စည်းတို့သည်
ပစ္ဆာဇာတတ္ထိ၌ ဝင်ကုန်၏။ ဤကား ပစ္ဆာဇာတတ္ထိမျိုး လေးပါးတည်း။

(၇) ရုပ်အာဟာရတ္ထိမျိုး ၃-ပါး။ ။ရုပ်အာဟာရ, ရူပါဟာရအဝိဂတ၊ ဤ
နှစ်ပစ္စည်းတို့သည် ရုပ်အာဟာရတ္ထိ၌
ဝင်ကုန်၏။ ဤကား ရုပ်အာဟာရတ္ထိမျိုး သုံးပါးတည်း။

(၈) ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယတ္ထိမျိုး ၃-ပါး။ ။ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ, ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယအဝိဂတ၊
ဤ နှစ်ပစ္စည်းတို့သည် ရူပဇီဝိတိန္ဒြိ-
ယတ္ထိ၌ ဝင်ကုန်၏။ ဤကား ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယတ္ထိမျိုး သုံးပါးတည်း။

ဤသို့လျှင် အကျယ်အားဖြင့် နှစ်ဆဲ့လေးပါးသော ပစ္စည်းတို့သည် မကျဉ်း
မကျယ်အားဖြင့် ရှစ်ပါး၊ အကျဉ်းအားဖြင့် လေးပါးဖြစ်ကုန်၏။ ဤသို့ ပြော
ဆိုရိုး ပြုကြကုန်၏။ ယင်းစကားသည် "ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ
ဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော, သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော, ဥပနိဿယ-
ပစ္စယေန ပစ္စယော" အစရှိသော ပဋ္ဌာန်း ပစ္စယုဒ္ဓါရပါဠိ အဌကထာတို့နှင့်
သင့်တင့်ညီလျော်လှပေသည်၊ ရှေးဆရာကြီးတို့ ဉာဏ်ကြီးပေစွ၊ ဌီကာကျော်
စင်လျက် လမ်းယောင် လမ်းမှား ဖွင့်ပြထားသည်ကို မမှားမစောင်း သတိ
ကောင်းသဖြင့် လမ်းကောင်း လမ်းမှန်ကို သိတတ်ပေစွ၊ ဆရာမြတ်တို့၏ ကျေးဇူးပုံ
သည် သိနေရုံအလားသို့ ကြီးမားပေစွ။

http://www.dhammadownload.com

အာဒိံ ကတ္ဘာနု'ပဏ္ဍာယံ၊ မေရှဿမဂုဏာကရံ။
သိရသာ'ဟံ နမဿာမိ၊ ပုဗ္ဗာ'စေရပရံပရံ[၁]။

အနက်လွယ်ပြီ။

ပစ္စည်းသွင်းပုံကား အဌကထာကြီးနှင့် စဉ်းငယ် ထူး၏။ ဝတ္ထာရမ္မဏ ပစ္စည်းဟူ၍လည်း အဌကထာကြီး၌ မလာ။ ဤဋီကာကျော်ရှင်ကား ပစ္စယုဒ္ဓါရ-ဝါရကို သတိရတော်မူဟန် မရှိ။ မဏိမဉ္ဇူလည်း အမြွက်မျှ မဖွင့်ခဲ့။

တနည်းလည်း သုံးချက်စုကျေပွန်အောင် အဌကထာနည်းဖြင့် ပစ္စည်းတို့ကို သရှပ်ခဲ့ရမည်၊ ခဲ့ဟန်ကား—

မြောတော ပစ္စယုပ္ပန္ဒာ၊ ပစ္စနီကဝသေန စ။
ကာလတော နာနပ္ပကာရာ၊ ပဉ္ဇဓာ နိစ္ဆယော မတော[၂]။

တတ္ထ ကာလတောတိ—

ပစ္စုပ္ပန္ဒာဝ တိပဉ္ဇ၊ အတီတာ ပဉ္ဇ တေ'သ္ဒိကော။
တယော တေကာလိကာ ကာလ၊ မုတ္တာ စာတိ စတုဗ္ဗိဓာ[၃]။

နာနပ္ပကာရာတိ—

ဧကနေ'ကာ စ နေ'ကေကာ၊ ဧကပစ္စယနေကတော။
သဘာဂါ'သဘာဂါ ယုဂါ၊ ဇနကာ သဗ္ဗဌာနိကာ။

နာမံ နာမဿ ဣစ္စာဒိ၊ ဝိကပ္ပါ ဘဝအာဒိတော။
ဣစ္စေဝံ ဒသဓာ ဥေယျော၊ နာနပ္ပကာရနိစ္ဆယော။

ဧတ္ထ စ သဘာဂါတိ—

ဂေါစရံ သဟဇံ ဥပံ၊ ဝတ္ထုပူရေဇပစ္ဆိမံ။
နာနာကွဏံ ရူပါဟာရံ၊ ရူပဇီဝိတမ'ဌဓာ။

ယုဂါတိ ယုဂဋ္ဌာ အတ္ထ၊ သဒ္ဒသာရိကွတာယ စ။
ကာလ'ညော'ညပဋိပကွာ၊ ဟေတုပ္ပလေန ပဉ္ဇဓာ။

၁။ အဟံ၊ ငါသည်။ မေရှဿမဂုဏာကရံ၊ မြင်းမိုရ်တောင်နှင့်တူသော ဂုဏ်ကျေးဇူး၏ တည်ရာဖြစ်သော။ ဥပဏ္ဍာယံ၊ ထက်ကြပ်မကွာ ကြည့်ရှုသည့်ဆရာကို။ အာဒိံကတ္ဘာန၊ အစပြု၍။ ပုဗ္ဗာစေရပရံပရံ၊ ရှေးဆရာအဆက်ဆက်ကို။ သိရသာ၊ ဦးခေါင်းဖြင့်။ နမဿာမိ၊ ရှိခိုးပါ၏။

၂။ ပဌာန်း၊ ဌ၊ နှာ-၃၅၂ လာ ဂါထာကို အကျဦးချုံး၍စီထားသည်။

၃။ ပဌာန်း၊ ဌ၊ နှာ-၃၅၃ လာ ဂါထာကို ချုံး၍စီထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဇနကာ သတ္တဓာ ဟောန္တိ၊ ကောဝ ဥပထမ္ဘကော။
သေသာ ဌာရသ ဝိညေယျာ၊ ဇနကာစု ပထမ္ဘကာ။
သမ္ဗဌာနိကာ စတုရော၊ သေသာ အသမ္ဗဌာနိကာ။

နာမံ နာမဿ ဣစ္စာဒိဝိကပ္ပါတိ—

ဆဓာ နာမန္တု နာမဿ၊ ပဋ္ဌာ နာမဗ္ဗပိနုံ။
ကေဓာ ပုန ဗ္ဗဟဿ၊ ဗ္ဗဟံ နာမဿ စေ ကဓာ။

ပညတ္တိနာမဗ္ဗဟိနိ၊ နာမဿ ဒုဝိဓာ ဒ္ဗယံ။
ဒ္ဗယဿ နဝဓာ စေတိ၊ ဆဗ္ဗိဓာ ပစ္စယာ မတာ။ (ကိုးဂါထာပါဠိ။)

အဆုံးအဖြတ် ၅-မျိုး။ ။ဓမ္မတော၊ ပစ္စည်းတရားကိုယ်အားဖြင့်ဂုဏ်း။
ပစ္စယုပ္ပန္နာ၊ ပစ္စည်း၏ အကျိုးအားဖြင့်ဂုဏ်း။
ပစ္စနီကဝသေန စ၊ ပစ္စည်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့်ဂုဏ်း။
ကာလတော၊ ကာလအားဖြင့်ဂုဏ်း။
နာနပ္ပကာရာ၊ ထူးလည်ထွေပြား များသော အဆုံးအဖြတ်အားဖြင့်ဂုဏ်း။

ဣတိ၊ ဣတ္ထိသို့။ ပဋ္ဌာ၊ ငါးပါးအပြားအားဖြင့်။ နိစ္ဆယော၊ အဆုံးအဖြတ်ကို။ မတော၊ သိအပ်၏။ (ဓမ္မ,ပစ္စယုပ္ပန္န,ပစ္စနီက သုံးပါးတို့သည် အောက်သုံးချက် စုကျဉ်း၌ ပါလေပြီ)။

ကာလအားဖြင့် ဝေဖန်ဆုံးဖြတ်ခြင်း။ ။တတ္ထ၊ ထိုငါးပါးတို့တွင်။ ကာလတောတိ၊ ကာလအားဖြင့် ဟူသည်

ကား—

ကေကာလိတ္တာ။ ။တိပဉ္စ၊ ဟေတုစသား တဆယ့်ငါးပစ္စည်းတို့သည်။ ပစ္ဆုပ္ပန္နာဝ၊ ပစ္ဆုပ္ပန်ကာလနှင့်သာ ယှဉ်ကုန်၏။

ပဉ္စ၊ အနန္တရ, သမနန္တရ, အာသေဝန, နတ္ထိ, ဝိဂတ ငါးပစ္စည်းတို့သည်။ အတီတာ၊ အတိတ်ကာလနှင့်သာယှဉ်ကုန်၏။

ဒ္ဝိကာလိက။ ။ကောဝ၊ ကမ္မပစ္စည်းတပါးသည်။ တေသု၊ ထိုပစ္ဆုပ်, တိတကာလနှစ်ပါးတို့၌။ ဘဝေ၊ ဖြစ်၏။

ထိကာလိကနှင့် ကာလဝိမုတ်။ ။တယော၊ အာဂရမ္မဏ, အဓိပတိ, ဥပနိဿယသုံးပါးတို့သည်။ တေကာလိကာ စ၊ သခ်ိတဖြစ်၍ အချို့ကာလသုံးပါးနှင့် ယှဉ်ကုန်၏။ ။ကာလမုတ္တာ စ၊ နိဗ္ဗာန်,ပညတ်ဟူသော အသခ်ိတဖြစ်၍ အချို့လည်း ကာလသုံးပါးမှ လွတ်ကုန်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဣတိ၊ ဤသို့။ ပစ္စယာ၊ ပစ္စည်းတို့သည်။ စတုဗ္ဗိဓာ၊ **ကာလအားဖြင့်** လေးပါးအပြား ရှိကုန်၏။

နာနပ္ပကာရအားဖြင့် ဝေဖန် ဆုံးဖြတ်ခြင်း။ ။နာနပ္ပကာရာတိ၊ ထူးလည်ထွေပြား များသော **အဆုံး**အဖြတ်အားဖြင့် ဟူသည်ကား—

ကေနေကာ စ၊ လောဘစသော တရားတခု၏ ဟေတု, အာရမ္မဏ စသော ပစ္စည်းအများဖြစ်သောအားဖြင့်ငင်း။ နေကေကာ၊ ဟိတ်ခြောက်ပါး**စသော** တရား**အများ**၏ ဟေတု စသော တစ်ပစ္စည်းဖြစ်သောအားဖြင့်ငင်း။ **ဧက**-ပစ္စယနေကတော၊ဟိတ်ခြောက်ပါးစသော ပစ္စည်းတခု၏ဟေတုသတ္တိစသော မိမိသဘောကို မစွန့်မူ၍ အဓိပတိ, သဟဇာတ, အညမည, နိဿယ စသော ပစ္စည်းအများဖြစ်သောအားဖြင့်ငင်း။ သဘာဂါ၊ သဘောတူပစ္စည်းအားဖြင့်ငင်း။

အသဘာဂါ၊ ပုရေဇာတနှင့် ပစ္ဆာဇာတ, သမ္မယုတ္တနှင့်ဝိပ္ပယုတ္တ, အတ္ထိနှင့် နတ္ထိ, ဝိဂတနှင့်အဝိဂတ ဟူသော ပစ္စယဝိသဘာဂအားဖြင့်ငင်း။

ယုဂါ၊ အစုံအားဖြင့်ငင်း။ ဧနကာ၊ ဧနက, ဥပတ္ထမ္ဘက, ဧနကောပတ္ထမ္ဘက **အား**ဖြင့်ငင်း။

သမ္မဒ္ဓာနိကာ၊ သမ္မဒ္ဓာနိက, အသမ္မဒ္ဓာနိကအားဖြင့်ငင်း။

နာမံ၊ နာမ်သည်။ နာမဿ၊ နာမ်ချင်းချင်းအား။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြု၏။ ဣစ္စာဒိဝိဂပ္ပါ၊ ဤသို့စသည် ခြောက်မည်ဝေဖန် အထူးကြဲသောအားဖြင့်ငင်း။

ဘဝအာဒိတော၊ ကေဝေါကာရ, စတုဝေါကာရ, ပဉ္စဝေါကာရဘဝ**စသော** အားဖြင့်ငင်း။ ဝါ၊ ကာမ,ရူပ,အရူပ,လောကုတ္တရာဘူမိဝိမုတ် စသော အားဖြင့်ငင်း။ (**အာဒိသဒ္ဒါ**ဖြင့် ကုသိုလ်, အကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာ, ရူပ်, နိဗ္ဗာန်,ပညတ် ဟူသော ဇာတိဘေဒခုနစ်ပါး၊ ရူပါရုံ။ပ။ မွှာရုံဟူသော ကောဋ္ဌာသဘေဒ ခြောက်ပါးတို့ကို ယူ။)

ဣစ္စေဝံ၊ ဤသို့။ ဒသဓာ၊ ဆယ်ပါး**အပြား**အားဖြင့်။ နာနပ္ပကာရနိစ္ဆယော၊ ထူးလည်ထွေပြား များသော အဆုံးအဖြတ်ကို။ ဧ ယျော၊ သိအပ်၏။

စ၊ တဆင့်တက်၍ ဆက်ဦးအံ့။ ဣတ္ထေ၊ ဤ ဆယ်ပါးတို့တွင်—

သဘာဂပစ္စည်းအစု ဂ-ခု။ ။သဘာဂါတိ၊ သဘောတူပစ္စည်း**အား**ဖြင့် ဟူသည်ကား—

ဂေါစရံ၊ အာရမ္မဏမျိုး ရှစ်ပါးငင်း။

သဟဇံ၊ သဟဇာတမျိုး တဆယ့်ငါးပါးငင်း။

http://www.dhammadownload.com

ဥပံ၊ အနန္တရူ,ပကတူဟူသော ဥပနိဿယမျိုး ခုနစ်ပါးရင်း။
ဝတ္ထုပုရေဇံ၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတမျိုး ခြောက်ပါးရင်း။
ပစ္ဆိမံ၊ ပစ္ဆာဇာတမျိုးလေးပါးရင်း။
နာနာက္ခဏံ၊ နာနာက္ခဏိကကမ္မမျိုး တပါးရင်း။
ရူပါဟာရံ၊ ရုပ်အာဟာရမျိုးသုံးပါးရင်း။
ရူပဇီဝိတံ၊ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယမျိုး သုံးပါးရင်း။

ဣတိ၊ ဤသို့။ပစ္စယဇာတံ။ ဇာတ်သဘောတူ ပစ္စည်းမျိုးသည်။ အဋ္ဌဓာ၊ မကျဉ်းမကျယ်အားဖြင့် ရှစ်ပါးအပြား ရှိ၏။

အဋ္ဌကထာ[၁]၌ကား "အနန္တရ,သမနန္တရ,အနန္တရူပနိဿယ,အာသေဝန,နတ္ထိ, ဝိဂတာ သဘာဂါ။ တထာ အာရမ္မဏ, အာရမ္မဏာဓိပတိ, အာရမ္မဏူပ-နိဿယာတိ ဣမိနာ ဥပါယေနေ'တ္ထ ပစ္စယသဘာဂတောပိ ဝိညာတဗ္ဗော ဝိနိစ္ဆယော"ဟူ၍ အမြွက်မျှသာ လာ၏။ အနက် လွယ်၏။

အစုံအစုံ'ယုဂ'ငါးမျိုး။ ။ယုဂါတိ ဧတ္ထ၊ ယုဂါဟူသော ဤပုဒ်၌။ ယုဂဋ္ဌာ၊ အစုံတို့သည်။ အတ္ထသဒ္ဒသရိက္ခတာယ စ၊ အနန္တရ, သမနန္တရ ဟူသော အနက်တူအစုံ၊ နိဿယ, ဥပနိဿယဟူသော သဒ္ဒါတူ အစုံ အားဖြင့်ရင်း။ ကာလညောညပဋိပက္ခာ၊ ပုရေဇာတ, ပစ္ဆာဇာတဟူသော ကာလ ဆန့်ကျင်ဘက်အစုံ၊ သမ္ပယုတ္တ နှင့် ဝိပ္ပယုတ္တ, အတ္ထိ နှင့် နတ္ထိ, ဝိဂတ နှင့် အဝိ-ဂတဟူသော အညမည ဆန့်ကျင်ဘက် အစုံအားဖြင့်ရင်း။ ဟေတုဖလေန၊ ကမ္မ, ဝိပါကဟူသော အကြောင်း အကျိုး အစုံအားဖြင့်ရင်း။ ပဋ္ဌဓာ၊ ငါးပါး အပြားရှိကုန်၏။

ဇနကပစ္စည်း ၇-မျိုး။ ။ဇနကာ၊ ဇနကပစ္စည်းတို့သည်။ သတ္တဓာ၊ အနန္တရ, သမနန္တရ, အနန္တရူ ပကတူ ဟူသော ဥပနိဿယ, အာသေဝန, နာနာက္ခဏိကကမ္မ, နတ္ထိ, ဝိဂတအားဖြင့် ခုနစ်ပါးအပြားရှိကုန် သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

ဥပတ္ထမ္ဘကပစ္စည်း ၁-မျိုး။ ။ဥပတ္ထမ္ဘကော၊ ဥပတ္ထမ္ဘကပစ္စည်းသည်။ ဧကောဝ၊ ပစ္ဆာဇာတ တပါးသာတည်း။

ဇနက, ဥပတ္ထမ္ဘကနှစ်မျိုးရပစ္စည်း ၁၈။ ။သေသာဋ္ဌာရသ၊ ကြွင်းတဆယ့်ရှစ် ပစ္စည်းတို့ကို။ ဇနကာ စ၊ ဇနကတို့ ဟူ၍ရင်း။ ဥပတ္ထမ္ဘကာ စ၊ ဥပတ္ထမ္ဘကတို့ဟူ၍ရင်း။ ဝိညေယျာ၊ သိအပ်ကုန်၏။

၁။ ပဋ္ဌပကြိုဏ်၊ ၎၊ နှာ ၃၉၂။

http://www.dhammadownload.com

သဗ္ဗဌာနိကပစ္စည်း ၄-မျိုး။ ။သဗ္ဗဌာနိကာ၊ အလုံးစုံသော သခ်ၢတတရားတို့၏ အကြောင်း ဖြစ်ကုန်သောပစ္စည်းတို့သည်။ စတုရော၊ သဟဇာတ,နိဿယ,အတ္ထိ, အဝိဂတအားဖြင့် လေးပါးတို့တည်း။

အသဗ္ဗဌာနိကပစ္စည်းမျိုး ၂၀။ ။သေသာ၊ ကြွင်းနှစ်ဆယ်တို့သည်။ အသဗ္ဗဌာနိကာ၊ သဗ္ဗသခ်ၢတမမ္မတို့၏ ဌာနမဟုတ်ကုန်။ ဝါ၊ ဓာစိတ်သော သခ်ၢတတရားတို့၏သာ အကြောင်းဖြစ်ကုန်၏။

ဝိကပ္ပနည်း ၆-မျိုး။ ။နာမံ နာမဿ ဣစ္စာဒိဝိကပ္ပါတိ။....ဟူသည်ကား—

နာမ်သည် နာမ်, နာမ်-ရုပ်, ရုပ်တို့အား ကျေးဇူးပြုပုံ နာမံ၊ နာမ်သည်။ နာမဿ၊ နာမ်အား။ ဆဓာ၊ အနန္တရ, သမနန္တရ, အာသေဝန, သမ္ပယုတ္တ, နတ္ထိ, ဝိဂတ ခြောက်ပစ္စယ သတ္တိအပြားဖြင့်။ ပစ္စယော။ ကျေးဇူးပြု၏။ နာမရူပီနံ၊ နာမ်,ရုပ်တို့အား။ ပဥ္ဆဓာ၊ ဟေတု, ကမ္မ, ဝိပါက, ဈာန, မဂ္ဂ ငါးပစ္စယ သတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြု၏။ ပုန၊ တဖန်။ ရူပဿ၊ ရုပ်အား။ ဧကဓာ၊ ပစ္ဆာဇာတ တပါးဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြု၏။

ရုပ်သည် နာမ်အား ကျေးဇူးပြုပုံ။ ။စ၊ နာမ်ပစ္စည်း တပ်သည်မှတပါး ရုပ်ပစ္စည်း တပ်သည်ကို ဆိုအံ့။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ နာမဿ၊ နာမ်အား။ ဧကဓာ၊ ပုရေဇာတ တပါးဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြု၏။

ပညတ် နာမ် ရုပ်တို့က နာမ်အား ကျေးဇူးပြုပုံ။ ။ပညတ္တိနာမရူပါနိ၊ ပညတ်, နာမ်,ရုပ်တို့သည်။ နာမဿ၊ နာမ်အား။ ဒုဝိဓာ၊ အာရမ္မဏ, ဥပနိဿယ နှစ်ပါးဖြင့်။ ပစ္စယာ၊ ကျေးဇူးပြုကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

နာမ်ရုပ်နှစ်ပါးသည် နာမ် ရုပ် ၂-ပါးကို ကျေးဇူးပြုပုံ ဒွယံ၊ နာမ်ရုပ် နှစ်ပါးသည်။ ဒွယဿ၊ နာမ်ရုပ် နှစ်ပါးအား။ နဝဓာ၊ အဓိပတိ, သဟဇာတ, အညမည, နိဿယ, အာဟာရ, ဣန္ဒြိယ, ဝိပ္ပယုတ္တ, အတ္ထိ, အဝိဂတ သတ္တိကိုးပါးဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြု၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပစ္စယာ၊ ပစ္စည်းတို့ကို။ ဆဗ္ဗိဓာ၊ ၆-ပါးအပြားရှိကုန်၏ဟူ၍။ မတာ၊ သိအပ်ကုန်၏။

သုံးချက်စု သရုပ်ခွဲ ပြီး၏။

ပစ္စည်းပြိုင် (အကျဉ်း)

တနည်းလည်း—ပါဠိတော်နည်းဖြင့် ပစ္စည်းတို့၏ သတ္တိပြိုင်ဟန်ကို ဝေဖန်ပေါင်းစုရမည်။ ပေါင်းစုဟန်ကား—

http://www.dhammadownload.com

ဆယ့်တစ် ဟေ့ ဟာ၊ ခွန်အား သဟ၊ အည ဝိပါက်၊ မှတ်ချက်တခြား၊ ဆယ့်ငါး ဓိပတိ၊ ခြောက်ရှိ နန့်နန်၊ ကေန်စဲ့မှတ်၊ သမ်, နတ်, ဝိဖြစ်၊ ဆယ့်နှစ် နို့မင်္ဂ၊ ဝိပွ စွက်ဖုံး၊ ဆဲ့သုံး ဥယူ၊ ရှစ်ပူ သုံးပ၊ ပဋ္ဌ အာသေး၊ ဆဲ့လေး ဣန္ဒြိ၊ ကမ်္ဘ အတ္ထိတည်း၊ အဝိစွက်ပါ၊ ဈာန်မှာ တဆယ်၊ မှတ်ဘို့ ခြယ်သည်။ ။ပြိုင်ဖွယ်ပစ္စယ သဘာဂ။

ရှေးဦးစွာ ဤကဗျာကို နှုတ်မှာရွရွ ရစေ၍ ဃဋ္ဌနာသဘာဂ[1] ပစ္စည်းတို့ကို ကျေကျေမွမ့ သဘောကျအောင် ကြံစည်ရမည်။

ဟေတုဃဋ္ဌနာ ၂၄-ချက်။ ။ထိုတွင် "**ဆဲ့တစ် ဟေဟာ**"[2]အရ အဓိပတိ, သဟဇာတ, အညမည, နိဿယ, ဝိပါက, ဣန္ဒြိယ, မဂ္ဂ, သမ္မယုတ္တ, ဝိပ္ပယုတ္တ, အတ္ထိ, အဝိဂတ၊ ဤဟေတုသဘာဂ တဆဲ့တပါးတို့ကို စဉ်းစားတိုက်ဆိုင်၍ ဟေတုပစ္စည်းပြိုင်ကို ကြံရမည်၊ သို့မှ သဘောကျနိုင်မည်။

အဝိပါကဟေတု ဃဋ္ဌနာ ၄-ချက်။ ။ဤဟေတုပစ္စည်းအတိုင်း ဖြစ်အံ့ သဟ, နိဿယ, အတ္ထိ, အဝိဂတ၊ ဤလေးပစ္စယ သတ္တိတို့သည် ဟေတုသတ္တိနှင့် ပြိုင်ကုန်၏။ ။ဤနည်းချည်းဆို။

နာမက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထုအား တပ်သော ဟိတ်ဖြစ်အံ့ အညမညထည့်၍ ငါး။ ။နာမက္ခန္ဓာအားသာ တပ်သော ဟိတ်ဖြစ်အံ့ အည, သမ္ပ-ထည့်၍ ခြောက်။ ။ရုပ်အားသာ တပ်သော ဟိတ်ဖြစ်အံ့ ဝိပ္ပ ထည့်၍ ငါး။ ။ဤကား အဝိပါက လေးချက်။

ဃဝိပါကဟေတု ဃဋ္ဌနာ ၅-ချက်။ ။ဟေတုအတိုင်း ဝိပါက်ဟိတ် ဖြစ်အံ့ ဝိပါက ထည့်၍ ငါး။ ။နောက်သုံးချက် အဝိပါကနှင့် နည်းတူ။

ဟဒယဝတ္ထုအား တပ်သော ဟိတ်ဖြစ်အံ့ အည, ဝိပ္ပ ထည့်၍ ခုနစ်။ ။ဤကား ဃဝိပါက ငါးချက်။ ။ပေါင်း ဃမညဃဋ္ဌနာ ကိုးချက်။

ဟေတုအတိုင်း အမောဟဖြစ်အံ့ ဣန္ဒြိယ, မဂ္ဂ ဃည့်၍ ခြောက်။ ။အဝိပါက လေး၊ ဃဝိပါက ငါး။ ရှေးနည်းကို မှီ၍ဆို။ ။ဤကား **ဃဣန္ဒြိယ မဂ္ဂဃဋ္ဌနာ ကိုးချက်**။

ဟေတုအတိုင်း ဝိမံသာဓိပတိ ဖြစ်အံ့ အဓိပတိ, ဣန္ဒြိယ, မဂ္ဂ ထည့်၍ ခုနစ်။ ။နောက် နှစ်ချက် ဝတ္ထု မပါ။ ရှေး အဝိပါကနည်းဆို။ ။ဃဝိပါက

၁။ ဃဋ္ဌနာ=အစုအပေါင်း။ သဘာဂ=တူခြင်း။

၂။ ဟေတုပစ္စည်း, အာဟာရပစ္စည်းတို့နှင့် မျိုးတူ သဘောတူသော ပစ္စည်း ၁၁-ပါး (ဃဟဇာတမျိုး)။

http://www.dhammadownload.com

သုံးချက်လည်း ဖိုလ်လေးခုကို ဆို။ ဤကား **သာဓိပတိန္ဒြိယမဂ္ဂင်္ဃနာ** ခြောက်ချက်။ ။ပေါင်း ဟေတုဃဋနာ နှစ်ဆဲ့လေးချက် ပြီး၏။

အာရမ္မဏဃဋနာ ၅-ချက်။ ။"ခန္ဓ် အာ, သဟ၊ အည, ဝိပါက်" အရ **အာရမ္မဏာဓိပတိ** စသော **အာရမ္မဏသဘာဂ** ခုနစ်ပါးတို့ကို စဉ်းစားတိုက်ဆိုင်၍ **အာရမ္မဏပစ္စည်း**ပြိုင်ကို ကြံရမည်။

အာရမ္မဏာဓိပတိအတိုင်း ဖြစ်အံ့ အဓိပတိ, ဥပနိဿယ နှစ်။

အာရမ္မဏ ပုရေဇာတအတိုင်း ဖြစ်အံ့ ပုရေဇာတ, အတ္ထိ, အဝိဂတ သုံး။ ။ **ဝတ္ထာရမ္မဏ** ပုရေဇာတနိဿယအတိုင်း ဖြစ်အံ့ နိဿယ, ဝိပ္ပ ထည့်၍-ငါး။ ။ **အဓိပတိတပ်သော အာရမ္မဏပုရေဇာတ** ဖြစ်အံ့ **အဓိပတိ**, ဥပနိဿယ ထည့်၍ ငါး။ ။**အဓိပတိတပ်သော ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတနိဿယ** ဖြစ်အံ့ **အဓိပတိ**, နိဿယ, ဥပ, ဝိပ္ပ ထည့်၍-ခုနစ်။ ။ပေါင်း **အာရမ္မဏဃဋနာ** ငါးချက် ပြီး၏။

အဓိပတိဃဋနာ ၃၀-ချက်။ ။"ဆဲ့ငါး **အဓိပတိ**"[၂] အရ ဟေတု, **အာရမ္မဏ**, သဟ, အည, နိဿယ, ဥပ, ပုရေ, **ဝိပါက**, **အာဟာရ**, ဣန္ဒြိယ, မဂ္ဂ, သမ္ပ, ဝိပ္ပ, **အတ္ထိ**, **အဝိ**, ဤ **အဓိပတိသဘာဂ** ထဆဲ့ငါးတို့ကို စဉ်းစားတိုက်ဆိုင်၍ **အဓိပတိပစ္စည်း**ပြိုင်ကို ကြံရမည်။

သဟဇာတာဓိပတိ၊ နိပ္ပန္နာရမ္မဏာဓိပတိ ဖြစ်အံ့ **အတ္ထိ**, **အဝိ**၊ နှစ်။ ။ **သဟဇာတာဓိပတိ**, **ဝတ္ထာရမ္မဏာဓိပတိ** ဖြစ်အံ့ နိဿယ ထည့်၍-သုံး။ ။**ရုပ်အားတပ်သော သဟဇာတာဓိပတိ, ဝတ္ထာရမ္မဏာဓိပတိ** ဖြစ်အံ့ နိဿယ, ဝိပ္ပ ထည့်၍-လေး။ ။ဤကား မိဿကသုံးချက်။

အာရမ္မဏာဓိပတိအတိုင်း ဖြစ်အံ့ **အာရမ္မဏ**, ဥပနိဿယ နှစ်။ ။**နိပ္ပန္နာရမ္မဏာဓိပတိ** ဖြစ်အံ့ ပုရေ, **အတ္ထိ**, **အဝိ** ထည့်၍-ငါး။ ။**ဝတ္ထာရမ္မဏာဓိပတိ** ဖြစ်အံ့ နိဿယ, ပုရေ, ဝိပ္ပ, **အတ္ထိ**, **အဝိ** ထည့်၍-ခုနစ်။ ။ဤကား ပကိဏ်းသုံးချက်။

ဆန္ဒာဓိပတိအတိုင်း ဖြစ်အံ့ သဟ, နိဿယ, **အတ္ထိ**, **အဝိ**၊ လေး။ **နာမ်အားတပ်သော ဆန္ဒာဓိပတိ** ဖြစ်အံ့ **အည**, သမ္ပ ထည့်၍-ခြောက်။ ။ **ရုပ်အားတပ်သော ဆန္ဒာဓိပတိ** ဖြစ်အံ့ ဝိပ္ပ ထည့်၍-ငါး။ ။ဤကား **အဝိပါက** သုံးချက်။

၁။ **အာရမ္မဏ, သဟဇာတ, အညမည, ဝိပါက** ပစ္စည်းတို့နှင့် မျိုးတူ သဘောတူ ပစ္စည်း ၇-ပါး(**အာရမ္မဏမျိုး**)။

၂။ **အဓိပတိ**နှင့် မျိုးတူ သဘောတူ ပစ္စည်း ၁၅-ပါး(**အာရမ္မဏမျိုး၊ သဟဇာတမျိုး**)။

http://www.dhammadownload.com

သဝိပါကသုံးချက်လည်း ဖိုလ်ဌ်ရှိသောဆန္ဒကို ဆို။ ။ဤကား ဆန္ဒာ-ဓိပတိဃဋ္ဌနာ ခြောက်ချက်။

ဝီရိယာဓိပတိအတိုင်း ဖြစ်အံ့ သဟ, နိဿယ, ဣန္ဒြိယ, မဂ္ဂ, အတ္ထိ, အဝိ၊ ခြောက်။ ။အကြွင်း ဆန္ဒနည်းတူ။ ။ဝီရိယာဓိပတိဃဋ္ဌနာ ခြောက်ချက်။

စိတ္တာဓိပတိအတိုင်း ဖြစ်အံ့ သဟ, နိဿယ, အာဟာရ, ဣန္ဒြိယ, အတ္ထိ, အဝိ၊ ခြောက်။ ။အကြွင်း ဆန္ဒနည်းတူ။ ။စိတ္တာဓိပတိဃဋ္ဌနာ ခြောက်ချက်။

ဝီမံသာဓိပတိအတိုင်း ဖြစ်အံ့ ဟေတု, သဟ, နိဿယ, ဣန္ဒြိယ, မဂ္ဂ, အတ္ထိ, အဝိ၊ ခုနစ်။ ။အကြွင်း ဆန္ဒနည်းတူ။ ။ဝီမံသာဓိပတိဃဋ္ဌနာ ခြောက်ချက်။ ။ပေါင်း အဓိပတိဃဋ္ဌနာ သုံးဆယ် ပြီး၏။

အနန္တရနှင့် သမနန္တရဃဋ္ဌနာ ၃-ချက်စီ။ ။"ခြောက်ရှိ နန်, နန်၊ ကေန်စွဲမှတ်၊ သမ်,နတ်,ဝိဖြစ်"[၁] အရ သမနန္တရ, ဥပ, အာသေဝန, ကမ္မ, နတ္ထိ, ဝိဂတ၊ ဤအနန္တရသဘာဂ ခြောက်ပါးတို့ကို စဉ်းစားတိုက်ဆိုင်၍ အနန္တရပစ္စည်းပြိုင်, သမနန္တရပစ္စည်းပြိုင်တို့ကို ကြံရမည်။

ဤအနန္တရအတိုင်း ဖြစ်အံ့ သမနန္တရ, ဥပ, နတ္ထိ, ဝိဂတ၊ လေး။ ။ အာသေဝနအတိုင်း ဖြစ်အံ့ အာသေဝန ထည့်၍-ငါး။ ။မဂ္ဂါနန္တရဖိုလ်အား တပ်သော မဂ်စေတနာ ဖြစ်အံ့ ကမ္မ ထည့်၍-ငါး။ ။အနန္တရဃဋ္ဌနာသုံးချက် ပြီး၏။

သမနန္တရလည်း နည်းတူ။

သဟဇာတဃဋ္ဌနာ ၁၀-ချက်။ ။"ခွန် အာ,သဟ၊ အည,ဝိပါက်"[၂] အရ အည, နိဿယ, ဝိပါက, သမ္ပ, ဝိပ္ပ, အတ္ထိ, အဝိ၊ ဤ သဟဇာတ သဘာဂ ခုနစ်ပါးတို့ကို စဉ်းစားတိုက်ဆိုင်၍ သဟဇာတ ပစ္စည်း ပြိုင်ကို ကြံရမည်။

ဤသဟဇာတအတိုင်း ဖြစ်အံ့ နိဿယ, အတ္ထိ, အဝိ၊ သုံး။ ။အညမည အတိုင်း ဖြစ်အံ့ အည ထည့်၍-လေး။ ။သမ္ပယုတ္တ အတိုင်း ဖြစ်အံ့ အည,သမ္ပ ထည့်၍-ငါး။ ။သဟဇာတ-ဝိပ္ပယုတ်အတိုင်း ဖြစ်အံ့ ဝိပ္ပ ထည့်၍ – လေး။ ။ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထု ဖြစ်အံ့ အည, ဝိပ္ပ ထည့်၍-ငါး။ ။ဤကား အဝိပါက ငါးချက်။

၁။ အနန္တရ, သမနန္တရ, သမ္ပယုတ္တ,နတ္ထိ, ဝိဂတတို့နှင့် မျိုးတူ သဘောတူ ပစ္စည်း ၆-ပါး (အနန္တရမျိုး)။

၂။ အာရမ္ပဏ, သဟဇာတ, အညမည, ဝိပါကတို့နှင့် မျိုးတူ သဘောတူ ပစ္စည်း ၇-ပါး (သဟဇာတမျိုး)။

http://www.dhammadownload.com

သဝိပါကငါးချက်လည်း နည်းတူ။ ဝိပါက်ရအောင် ဆို။ ။ဘဟဇာတ-ဃဋနာ ဆယ်ချက် ပြီး၏။

အညမညဃဋနာ ၆-ချက်။ ။အညမညသဘာဝကား သဟဇာတနှင့် တူ၏။

ဤ အညမညအတိုင်း ဖြစ်အံ့ သဟ, နိဿယ, အတ္ထိ, အဝိ၊ လေး။ ။ သမ္မယုတ္တအတိုင်း ဖြစ်အံ့ သမ္မထည့်၍-ငါး။ ။ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာနှင့် ဟဒယ ဝတ္ထု၊ ဖြစ်အံ့ ဝိပ္ပ ထည့်၍-ငါး။ ။ဤကား အဝိပါက သုံးချက်။

သဝိပါကသုံးချက်ကိုလည်း နည်းမှီ၍ ဆို။ ။အညမညဃဋနာ ခြောက်ချက် ပြီး၏။

နိဿယဃဋနာ ၂၀-ချက်။ ။"ဆယ့်နှစ် နိ မဂ်"[1] အရ အာရမ္မဏ, အဓိ, သဟ, အာဉ, ဥပ, ပုရေ, ဝိပါက, ဣန္ဒြိယ, သမ္မ, ဝိပ္ပ, အတ္ထိ, အဝိ၊ ဤနိဿယသဘာဝ ကဆယ့်နှစ်ပါးတို့ကို စဉ်းစားတိုက်ဆိုင်၍ နိဿယပစ္စည်းပြိုင်ကို ကြဲရမည်။

ဤနိဿယအတိုင်း ဖြစ်အံ့ အတ္ထိ, အဝိ၊ နှစ်။ ။သဟဇာတဝတ္ထာ-ရမ္မဏာဓိပတိ ဖြစ်အံ့ အဓိ ထည့်၍-သုံး။ ။သဟဇာတိန္ဒြိယ၊ ပုရေဇာတိန္ဒြိယ အတိုင်း ဖြစ်အံ့ ဣန္ဒြိယ ထည့်၍-သုံး။ ။သဟဇာတဝိပ္ပယုတ်၊ ပုရေဇာတ-ဝိပ္ပယုတ်အတိုင်း ဖြစ်အံ့ ဝိပ္ပ ထည့်၍-သုံး။ ။ဝိပ္ပယုတ်ရသော ဒုတိယအချက် (သဟဇာတ ဝတ္ထာရမ္မဏာဓိပတိ) ဖြစ်အံ့ အဓိ, ဝိပ္ပ ထည့်၍-လေး။ ။ ၎င်းရသော တတိယအချက် (သဟဇာတိန္ဒြိယ,ပုရေဇာတိန္ဒြိယ)ဖြစ်အံ့ ဣန္ဒြိယ, ဝိပ္ပ ထည့်၍-လေး။ ။ဤကား မိဿက ခြောက်ချက်။

ပုရေဇာတနိဿယအတိုင်း ဖြစ်အံ့ ပုရေ, ဝိပ္ပ, အတ္ထိ, အဝိ၊ လေး။ ။ ဝတ္ထာရမ္မဏ ဖြစ်အံ့ အာရမ္မဏ ထည့်၍-ငါး။ ။ဝတ္ထာရမ္မဏာဓိပတိ ဖြစ်အံ့ အာရမ္မဏ, အဓိ, ဥပ ထည့်၍-ခုနစ်။ ။ပုရေဇာတိန္ဒြိယအတိုင်း ဖြစ်အံ့ ဣန္ဒြိယ ထည့်၍-ငါး။ ။ဤကား ပဂိဏ်း လေးချက်။

သဟဇာတနီဿယ ဆယ်ချက်မှာ သဟဇာတ နည်းတူ။ ။နိဿယဃဋနာ နှစ်ဆယ် ပြီး၏။

ဥပနိဿယ ဃဋနာ-၇ချက်။ ။"ဆယ့်သုံး ဥယူ"[2] အရ အာရမ္မဏ,အဓိ,အနန္တရ, သမနန္တရ, နိဿယ, ပုရေ, အာသေဝန, ကမ္မ,ဝိပ္ပ, အတ္ထိ, နတ္ထိ, ဝိဂတ, အဝိ၊ ဤဥပနိဿယ သဘာဝ တဆယ့်သုံးပါးတို့ကို စဉ်းစား တိုက်ဆိုင်၍ ဥပနိဿယပစ္စည်းပြိုင်ကို ကြဲရမည်။

၁။ နိဿယ,မဂ္ဂင်္ဂနှင့် မျိုးတူ သဘောတူ ပစ္စည်း ၁၂-မျိုး။
၂။ ဥပနိဿယနှင့် မျိုးတူ သဘောတူ ၁၃-ပါး။

http://www.dhammadownload.com

အာရမ္မဏာဓိပတိ နည်းတူ သုံးချက်။ ။အနန္တရ နည်းတူ သုံးချက်။ ။ ဝိပါက်အားတပ်သော မလဝနာနာကွထိက ကမ္မ ဖြစ်အံ့ ကမ္မသတ္တိတပါးသာ ပြိုင်သော ပကတူပနိဿယ ဆဋ္ဌနာ တချက်။ ။ပေါင်း ဥပနိဿယစတ္ထနာ ခုနစ်ချက် ပြီး၏။

ပုရေဇာတဆဋ္ဌနာ ၇-ချက်။ ။"ရှစ် ပူ"[1]အရ အာရမ္မဏ, အဓိ, နိဿယ, ဥပ, ဣန္ဒြိယ, ဝိပ္ပ, အတ္ထိ, အဝိ, ဤပုရေဇာတ သဘာဝ ရှစ်ပါးတို့ကို စဉ်းစားတိုက်ဆိုင်၍ ပုရေဇာတပစ္စည်းပြိုင်ကို ကြဲရမည်။

ဤပုရေဇာတအတိုင်း ဖြစ်အံ့ အတ္ထိ, အဝိ-နှစ်။ ။ဝတ္ထုပုရေဇာတ အတိုင်း ဖြစ်အံ့ နိဿယ, ဝိပ္ပ ထည့်၍-လေး။ ။အာရမ္မဏပုရေဇာတအတိုင်း ဖြစ်အံ့ အာရမ္မဏ ထည့်၍-သုံး။ ။ဝတ္ထာရမ္မဏ ဖြစ်အံ့ သုံးပါးလုံး ထည့်၍-ငါး။ ။ နိဗ္ဗန္နာရမ္မဏာဓိပတိ ဖြစ်အံ့ အာရမ္မဏ, အဓိ, ဥပ ထည့်၍-ငါး။ ။ဝတ္ထာရမ္မဏာ-ဓိပတိ ဖြစ်အံ့ ငါးပါးလုံး ထည့်၍-ခုနစ်။ ။ပုရေဇာတိန်အတိုင်းဖြစ်အံ့ နိဿယ, ဣန္ဒြိယ, ဝိပ္ပ ထည့်၍-ငါး။ ။ပုရေဇာတဆဋ္ဌနာ ခုနစ်ချက် ပြီး၏။

ပစ္ဆာဇာတ ဆဋ္ဌနာ ၁-ချက်။ ။"သုံး ပ"[2]အရ ဤပစ္ဆာဇာတအတိုင်း ဖြစ်၍ ဝိပ္ပ, အတ္ထိ, အဝိ၊ သတ္တိသုံးပါးပြိုင်သော ဆဋ္ဌနာ တချက်သာ။

အာသေဝန ဆဋ္ဌနာ ၁-ချက်။ ။"ပဌ အာသေး"အရ ဤ အာသေဝနအတိုင်း ဖြစ်၍ အနန္တရ, သမနန္တရ, ဥပ, နတ္ထိ, ဝိဂတ၊ သတ္တိငါးပါးပြိုင်သော ဆဋ္ဌနာ တချက်သာ။

ကမ္မ ဆဋ္ဌနာ ၁၁-ချက်။ ။"ဆယ့်လေး ဣန္ဒြိ၊ ကမ် အတ္ထိတည်း" အရ အနန္တ, သမနန္တ, သဟ, အည, နိဿယ, ဥပ, ဝိပ္ပ, အာဟာရ, သမ္ပ, ဝိပ္ပ, အတ္ထိ, နတ္ထိ, ဝိဂတ, အဝိဂတ၊ ဤကမ္မ သဘာဝ တဆယ့်လေးပါးတို့ကို စဉ်းစား တိုက်ဆိုင်၍ ကမ္မပစ္စည်းပြိုင်ကို ကြဲရမည်။

ဝိပါက်အားတပ်သော မလဝနာနာကွထိကကမ္မ ဖြစ်အံ့ ဥပနိဿယတပါး။ ။ မဂ္ဂါနန္တရဖိုလ်အား တပ်သော မဂ်စေတနာ ဖြစ်အံ့ အနန္တ, သမနန္တ, ဥပ, နတ္ထိ, ဝိဂတ၊ ငါး။ ။ဤကား ဟိတ်းနှစ်ချက်။

သဟဇာတကမ္မအတိုင်း ဖြစ်အံ့ သဟ, နိဿယ, အာဟာရ, အတ္ထိ, အဝိ၊ ငါး။ ။ယောတုကို နည်းမှီ၍ဆို။ အဝိပါက-လေး၊ သဝိပါက-ငါး။ ။ကမ္မဆဋ္ဌနာ ထဆယ့်တချက် ပြီး၏။

၁။ ပုရေဇာထနှင့် မျိုးတူ သဘောတူ ပစ္စည်း ဂ-ပါး။
၂။ ပစ္ဆာဇာထနှင့် မျိုးတူ သဘောတူ ပစ္စည်း ၃-ပါး။

http://www.dhammadownload.com

ဝိပါကသဘာဂ ဃဋ္ဌနာတို့ကား သဟဇာတ သဝိပါက ငါးချက်အတိုင်း တည်း။

အာဟာရ ဃဋ္ဌနာ ၃၄-ချက်။ ။"ဆယ့်တစ် ဟေ, ဟာ"[၁] အရ အဓိ, သဟ, အညဲ, နိဿယ, ကမ္မ, ဝိပါက, ဣန္ဒြိယ, သမ္ပ, ဝိပ္ပ, အတ္ထိ, အဝိ၊ ဤ အာဟာရသဘာဂ တဆယ့်တပါးတို့ကို စဉ်းစားတိုက်ဆိုင်၍ အာဟာရပစ္စည်းပြိုင်ကို ကြံရမည်။

ဤ အာဟာရအတိုင်း ဖြစ်အံ့ အတ္ထိ, အဝိ၊ နှစ်။ ။ဤကား မိဿက တချက်။

နာမ်အာဟာရ အဝိပါက-လေး။ ။သဝိပါက-ငါး တို့ကို ဟေတုနည်း ဆို။ ဤကား သာမညဃဋ္ဌနာ ကိုးချက်။

ထို့အတူ စေတနာဟာရ၌ ကမ္မ ထည့်၍ သကမ္မဃဋ္ဌနာ ကိုးချက်။

ဝိညာဏာဟာရ၌လည်း ဣန္ဒြိယ ထည့်၍ သဣန္ဒြိယဃဋ္ဌနာ ကိုးချက်။

စိတ္တာဓိပတိတပ်မူ အဝိပါက-သုံး၊ သဝိပါက-သုံး၊ ပေါင်း သာဓိပတိန္ဒြိယ-ဃဋ္ဌနာ ခြောက်။ ။အာဟာရဃဋ္ဌနာ သုံးဆယ့်လေးချက် ပြီး၏။

ဣန္ဒြိယ ဃဋ္ဌနာ ၇၆-ချက်။ ။"ဆယ့်ဆေး ဣန္ဒြိ"[၂] အရ ဟေတု, အဓိ, သဟ, အညဲ, နိဿယ, ပုရေ, ဝိပါက, အာဟာရ, ဈာန, မဂ္ဂ, သမ္ပ, ဝိပ္ပ, အတ္ထိ, အဝိ၊ ဤ ဣန္ဒြိယ သဘာဂ တဆယ့်လေးပါးတို့ကို စဉ်းစား တိုက်ဆိုင်၍ ဣန္ဒြိယပစ္စည်းပြိုင်ကို ကြံရမည်။

ဤ ဣန္ဒြိယသုံးပါးလုံးအတိုင်း ဖြစ်အံ့ အတ္ထိ, အဝိ၊ နှစ်။ ။သဟဇာတိန်၊ ပုရေဇာတိန်အတိုင်း ဖြစ်အံ့ နိဿယ ထည့်၍-သုံး။ ။ရှပ်အားတပ်သော သဟ ဇာတိန်၊ ပုရေဇာတိန်အတိုင်း ဖြစ်အံ့ နိဿယ, ဝိပ္ပ ထည့်၍-လေး။ ဤကား မိဿက သုံးချက်။

ပုရေဇာတိန်အတိုင်း ဖြစ်အံ့ နိဿယ, ပုရေ, ဝိပ္ပ, အတ္ထိ, အဝိ၊ ငါး။ ဤကား ပကိဏ်းတချက်။

သဟဇာတိန် ရှစ်ပါးလုံး ဖြစ်အံ့ သာမညဃဋ္ဌနာ ကိုးချက်။ ။ ဝိရိယ, သတိ, ကေဂ္ဂတာ, ပညာ ဖြစ်အံ့ သမဂ္ဂဃဋ္ဌနာ ကိုးချက်။ ။ဝေဒနာ, ကေဂ္ဂတာ ဖြစ်အံ့ သဈာန ကိုးချက်။ ။ကေဂ္ဂတာ ဖြစ်အံ့ သဈာနမဂ္ဂ ကိုးချက်။ ။စိတ် ဖြစ်အံ့ သာဟာရ ကိုးချက်။ ။ စိတ္တာဓိပတိ ဖြစ်အံ့ သာဓိပတျာဟာရ

၁။ ဟေတု, အာဟာရတို့နှင့် မျိုးတူသဘောတူ ပစ္စည်း ၁၁-ပါး။

၂။ ဣန္ဒြိယနှင့် မျိုးတူသဘောတူ ပစ္စည်း ၁၄-ပါး။

http://www.dhammadownload.com

ခြောက်ချက်။ ။ ဝိရိယာဓိပတိ, ဝီမံသာဓိပတိ ဖြစ်အံ့ သာဓိပတိ မဂ္ဂ ခြောက်ချက်။ ။ပညာ ဖြစ်အံ့ သဟေတုမဂ္ဂ ကိုးချက်။ ။ဝီမံသာဓိပတိ ဖြစ်အံ့ သဟေတုဝီမတိ မဂ္ဂဃဋ္ဌနာ ခြောက်ချက်။ ။ (ဟေတုပစ္စည်းကို နည်းမှီ၍ ချည်းဆို။)ဣန္ဒြိယဃဋ္ဌနာ ခုနစ်ဆယ့်ခြောက်ချက် ပြီး၏။

စျာန ဃဋ္ဌနာ ခဖ-ချက်။ ။"စျာန်မှာ တဆယ်"[၁] အရ သဟ, အည, နိဿယ, ဝိပါက, ဣန္ဒြိယ, မဂ္ဂ, သမ္ပ, ဝိပ္ပ, အတ္ထိ, အဝိ၊ ဤ စျာနသဘာဂ ဆယ်ပါးတို့ကို စဉ်းစား တိုက်ဆိုင်၍ စျာနပစ္စည်းပြိုင်ကို ကြံရမည်။

စျာနင်ငါးပါးလုံး ဖြစ်အံ့ သာမညဃဋ္ဌနာ ကိုးချက်။ ။သဣန္ဒြိယဃဋ္ဌနာ ကိုးချက်။ ။သမဂ္ဂဃဋ္ဌနာ ကိုးချက်။ ။သဣန္ဒြိယမဂ္ဂဃဋ္ဌနာ ကိုးချက်။ ။ပေါင်း စျာနဃဋ္ဌနာ သုံးဆယ့်ခြောက်ချက် ပြီး၏။

မဂ္ဂ ဃဋ္ဌနာ ၅၇-ချက်။ ။"ဆယ့်နှစ် နိမဂ်"[၂] အရ ဟေတု, အဓိ, သဟ, အည, နိဿယ, ဝိပါက, ဣန္ဒြိယ, စျာန, သမ္ပ, ဝိပ္ပ, အတ္ထိ, အဝိ၊ ဤ မဂ္ဂသဘာဂ တဆယ့်နှစ်ပါးတို့ကို စဉ်းစားတိုက်ဆိုင်၍ မဂ္ဂပစ္စည်းပြိုင်ကို ကြံရမည်။

သာမညဃဋ္ဌနာ ကိုး။ ။သဣန္ဒြိယဃဋ္ဌနာ ကိုး။ ။သစျာန ကိုး။ ။ သိန္ဒြိယစျာန ကိုး။ ။သာဓိပတိန္ဒြိယ ခြောက်။ သဟေတိန္ဒြိယ ကိုး။ ။ သဟေတာဓိပတိန္ဒြိယ ခြောက်။ ။ပေါင်း မဂ္ဂဃဋ္ဌနာ ငါးဆယ့်ခုနစ်ချက် ပြီး၏။

သမ္ပယုတ္တ ဃဋ္ဌနာ ၂-ချက်။ ။"ခြောက်ရှိ နှန်,နှန်၊ ကေန်စဲ့မှတ်၊ သမ်, နှတ်, ဝိဖြစ်"[၃] အရ သဟ, အည, နိဿယ, ဝိပါက, အတ္ထိ, အဝိ၊ ဤ သမ္ပယုတ္တသဘာဂ ခြောက်ပါးတို့ကို စဉ်းစားတိုက်ဆိုင်၍ သမ္ပယုတ္တ ပစ္စည်းပြိုင်ကို ကြံရမည်။

အဝိပါက တချက်။ ။သဝိပါက တချက်။ ။ပေါင်း သမ္ပယုတ္တဃဋ္ဌနာ နှစ်ချက်။

ဝိပ္ပယုတ္တ ဃဋ္ဌနာ ၁၃-ချက်။ ။"ဆယ့်နှစ် နိမဂ်၊ ဝိပ္ပ စုက်ဖုံး"[၄] အရ အာဂမ္မက, အဓိ, သဟ, အည, နိဿယ, ဥပ, ပုရေ, ပစ္ဆာ, ဝိပါက, ဣန္ဒြိယ, အတ္ထိ, အဝိ၊ ဤ ဝိပ္ပယုတ္တသဘာဂ တဆယ့်နှစ်ပါးတို့ကို စဉ်းစား တိုက်ဆိုင်၍ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းပြိုင်ကို ကြံရမည်။

၁။ စျာနနှင့်မျိုးတူ သဘောတူပစ္စည်း ၁၀-ပါး။
၂။ နိဿယ,မဂ္ဂတို့နှင့် မျိုးတူ သဘောတူ ပစ္စည်း ၁၂-ပါး။
၃။ အနန္တရ,သမနန္တရ,သမ္ပယုတ္တ,နတ္ထိ,ဝိဂတအသီးသီးတို့နှင့် မျိုးတူ သဘောတူ ၆-ပါး။
၄။ နိဿယ,မဂ္ဂ,ဝိပ္ပယုတ္တတို့နှင့် မျိုးတူ သဘောတူ ပစ္စည်း ၁၂-ပါး။

http://www.dhammadownload.com

ဤဝိပ္ပယုတ်သုံးပါး[၁] အတိုင်း ဖြစ်အံ့ အတ္ထိ, အဝိ, နှစ်။ ။ဧကဝိပ္ပယုတ် နှစ်ပါးအတိုင်း ဖြစ်အံ့ နိဿယ ထည့်၍-သုံး။ ။ရုပ်အာဒေါတပ်သော သဟဇာတာဓိပတိ၊ ဝတ္ထာရမ္မဏာဓိပတိ ဖြစ်အံ့ အဓိ, နိဿယ ထည့်၍ လေး။ ။ ရုပ်အာဒေါတပ်သော သဟဇာတိန်, ပုရေဇာတိန် ဖြစ်အံ့ နိဿယ, ဣန္ဒြိယ ထည့်၍-လေး။ ။ဤကား မိဿက-လေးချက်။

ပစ္ဆာဇာတဝိပ္ပယုတ် ဖြစ်အံ့ မစ္ဆာ ထည့်၍-သုံး။ ။ပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ် ဖြစ်အံ့ နိဿယ, ပုရေ ထည့်၍-လေး။ ။ဝတ္ထာရမ္မဏ ဖြစ်အံ့ အာရမ္မဏ, နိဿယ, ပုရေ ထည့်၍-ငါး။ ။ဝတ္ထာရမ္မဏာ ဓိပတိ ဖြစ်အံ့ အဓိ, ဥပ ထည့်ပြန်၍-ခုနစ်။ ။ပုရေဇာတိန်အတိုင်း ဖြစ်အံ့ နိဿယ, ပုရေ, ဣန္ဒြိယထည့်၍ ငါး။ ။ဤကား ပကိဏ်း ငါးချက်။

သဟဇာတဝိပ္ပယုတ် ဖြစ်အံ့ အဝိပါက နှစ်ချက်။ ။သဝိပါက နှစ်ချက်။ ။ သဟဇာတ ဆယ်ချက်တွင် စတုတ္ထ, ပဉ္စမ, နဝမ, ဒသမပင်တည်း။ ။ဝိပ္ပယုတ္တ-ဃဋနာ တဆယ့်သုံးချက် ပြီး၏။

အတ္ထိ ဃဋနာ ၂၉-ချက်။ ။"ဆယ့်လေး ဣန္ဒြိ၊ ကမ် အတ္ထိတည်း"[၂] အစရှိ အာရမ္မဏ, အဓိ, သဟ, အဉ, နိဿယ, ဥပ, ပုရေ, ပစ္ဆာ, ဝိပါက, အာဟာရ, ဣန္ဒြိယ, သမ္ပ, ဝိပ္ပ, အဝိ၊ ဤအတ္ထိသဘာဂ တဆယ့်လေးပါးတို့ကို စဉ်းစားတိုက်ဆိုင်၍ အတ္ထိပစ္စည်းပြိုင်ကို ကြံရမည်။

ဤ အတ္ထိငါးပါးအတိုင်း ဖြစ်အံ့ အဝိဂတ တပါး။ ။ သဟဇာတတ္ထိ၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတတ္ထိ ဖြစ်အံ့ နိဿယထည့်၍-နှစ်။ ။အဓိပတိ ပဏမ, ဒုတိယ။ ။ အာဟာရမိဿက။ ။ဣန္ဒြိယ ပဏမ, ဒုတိယ။ ။ဝိပ္ပယုတ္တ မိဿက-လေး။ ။ ဤ ကိုးချက်ကိုလည်း အစဉ်အတိုင်း ဆို။ ။ဤကား မိဿကဃဋနာ တဆယ့် တချက်။

ပုရေဇာတတ္ထိမှာ ပုရေဇာတအတိုင်း ခုနစ်ချက်။ ။ပစ္ဆာဇာတတ္ထိမှာ ပစ္ဆာဇာတအတိုင်း တချက်။ ။ဤကား ပကိဏ္ဏကဃဋနာ ခုနစ်ချက်။

သဟဇာတတ္ထိမှာ သဟဇာတအတိုင်း ဆယ်ချက်။ ။ပေါင်း အတ္ထိဃဋနာ နှစ်ဆယ့်ကိုးချက် ပြီး၏။

နတ္ထိ, ဝိဂတမှာ အနုလ္လောမနည်းတူ။

အဝိဂတမှာ အတ္ထိနည်းတူ။

၁။ သဟဇာတဝိပ္ပယုတ်၊ ပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ်၊ ပစ္ဆာဇာတဝိပ္ပယုတ်။

၂။ ဣန္ဒြိယ,ကမ္မ,အတ္ထိထို့နှင့် မျိုးတူ သဘောတူ ပစ္စည်း ၁၄-ပါး။

http://www.dhammadownload.com

နည်းတူဟူ၍ မှာသမျှ၌ ပစ္စည်းချင်း လဲလှယ်၍ လဲလှယ်၍ ပြိုင်လေ။
အားလုံးပေါင်းသော် ဃဋ္ဋနာပေါင်း လေးရာ့တဆယ့်ငါး ဖြစ်၏။

သင်္ဂဟဂါထာ

ဃဋ္ဋနာနိ ကမာ တေသု၊ ဝရံ မံ စ အလံ လံ လံ။
နကံ တံ စ နခံ သံ သံ၊ ကံ ကံ ပါပံ စ မံ ဝလံ။

တသံ တလံ သမံ ခံ စ၊ လ္ကံ စျခံ လံ စ လံ စျခံ။
ဧဝံ စတုဿတံ ပဉ္စ၊ ဒသာဓိကံ ပဘေဒတော။

တေသု၊ ထိုနှစ်ဆယ့်လေးပစ္စည်းတို့၌။ ဝါ၊ နှစ်ဆယ့်လေးပစ္စည်းတို့တွင်။ ဃဋ္ဋနာနိ၊ အစိတ်အစိတ် ဓမ္မတို့၌ ပေါင်းဆုံစုပြိုင်ကြသော သဘာဂပစ္စယသတ္တိ အပေါင်းတို့သည်။ ကမာ၊ ဟေတုစသား အစဉ်အားဖြင့်။ ဝရံ၊ ဟေတုပစ္စည်း၌ နှစ်ဆယ့်လေးစု။ မံ၊ အာရုံမှကပစ္စည်း၌ ငါးစု။ အလံ၊ အဓိပတိပစ္စည်း၌ သုံးဆယ်။ လံ၊ အနန္တရပစ္စည်း၌ သုံးစု။ လံ၊ သမနန္တရပစ္စည်း၌ သုံးစု။ နကံ၊ သဟဇာတပစ္စည်း၌ တဆယ်။ တံ၊ အညမညပစ္စည်း၌ ခြောက်စု။ နခံ၊ နိဿယပစ္စည်း၌ နှစ်ဆယ်။ သံ၊ ဥပနိဿယ၌ ခုနစ်စု။ သံ၊ ပုရေဇာတပစ္စည်း၌ ခုနစ်စု။ ကံ၊ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း၌ တစု။ ကံ၊ အာသေဝနပစ္စည်း၌ တစု။ ပါပံ၊ ကမ္မပစ္စည်း၌ တဆယ့်တစု။ မံ၊ ဝိပါကပစ္စည်း၌ ငါးစု။ ဝလံ၊ အာဟာရပစ္စည်း၌ သုံးဆယ့်လေးစု။

တသံ၊ ဣန္ဒြိယပစ္စည်း၌ ခုနစ်ဆယ့်ခြောက်စု။ တလံ၊ စျာနပစ္စည်း၌ သုံးဆယ့်ခြောက်စု။ သမံ၊ မဂ္ဂပစ္စည်း၌ ငါးဆယ့်ခုနစ်စု။ ခံ၊ သမ္မယုတ္တပစ္စည်း၌ နှစ်စု။ လ္ကံ၊ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း၌ တဆယ့်သုံးစု။ စျခံ၊ အတ္ထိပစ္စည်း၌ နှစ်ဆယ့်ကိုးစု။ လံ၊ နတ္ထိပစ္စည်း၌ သုံးစု။ လံ၊ ဝိဂတပစ္စည်း၌ သုံးစု။ စျခံ၊ အဝိဂတပစ္စည်း၌ နှစ်ဆယ့်ကိုးစု။ ဧဝံ ဤသို့။ ပဘေဒတော၊ အပြားအားဖြင့်။ ပဉ္စဒသာဓိကံ၊ တဆယ့်ငါးစု အလွန်ရှိသော။ စတုဿတံ၊ အစု လေးရာသည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

ပစ္စည်းပြိုင် အကျဉ်း ပြီး၏။

ပညတ် အပြား

ပညတ္တိနာမဏ္ဍပါနံ၊ ဝသေန တိဝိဓာ ဒ္ဋိတာ။
ပစ္စယာ နာမ ပဌာနေ၊ စတုဝီသတိ သဗ္ဗထာ။

ဂါထာနှင့်အညီ နှစ်ဆယ့်လေးနည်း ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းသည့် အကျဉ်းအားဖြင့် ပညတ်, နာမ်, ရုပ်ဟူ၍ သုံးပါးတည်း။ ထိုတွင် ပညတ်သည်—

http://www.dhammadownload.com

ပညတ် ၂-မျိုး

တတော အဝသေသာ ပညတ္တိ ပန ပညာပိယတ္ထာ ပညတ္တိ, ပညာ-
ပနတော ပညတ္တိတိ စ ဒုဝိဓာ ဟောတိ။ ကထံ—

အစရှိသော ပါဠိနှင့် အညီ အတ္ထပညတ်, သဒ္ဒပညတ် ဟူ၍ နှစ်ပါးတည်း။

အတ္ထပညတ်။ ။ ထိုတွင် ဘူမိ, ပဗ္ဗတ, ရုက္ခစသော သန္တာနပညတ်။

ဂေဟ, ရထ, သကဋ, ဂါမ, ဆဋ္ဌ, ပဋ္ဌစသော သမူဟပညတ်။

ပုရိသ, ပုဂ္ဂလစသော သတ္တပညတ်။

ပုရတ္ထိမ, ပုဗ္ဗဏှ, ဝိသာခမာသ (ကဆုန်လ) စသော ဒိသာပညတ်, ကာလ
ပညတ်, မာသာဒိပညတ်။

ကူပ, ဂုဟာ, ဆိဒ္ဒစသော အာကာသပညတ်။

ကသိဏ်း, အသုဘ စသော နိမိတ္တပညတ်။

ကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသပညတ်။

နိဒ္ဒေကသိဏ ပညတ် အစရှိသော, ဒြဗ်အကောင်အထည် အားဖြင့်
ထင်ရှားရှိမရှိသော, သဘောဆတ်ဆတ် ပရမတ်ကို စွဲမြောင်၍ အရိပ်အရောင်
မျှဖြင့် ခေါ်ဝေါ်သမုတ်ရသော, ရူပါဒိမွေတို့၏ သမူဟသန္တာနာဒိအဝတ္ထာ
ဝိသေသအစရှိသည်ဖြင့် ပြားသော, သမုတိသစ္စာ ဥပါဒါပညတ်ဟု ဆိုအပ်သော
အနက်သည်—

"နာမပညတ္တိယာ ပညာပိယတိတိ ပညတ္တိ" ဟူသော ဝစနတ္ထကြောင့် အတ္ထ
ပညတ်မည်၏။

သဒ္ဒပညတ်။ ။ နာမ, နာမကမ္မ, နာမဓေယ္ယ, နာမနိရုတ္တိ, နာမဗျဉ္ဇန, နာမာ-
ဘိလာပ အမည်ခြေခက်ဝတ္ထိဖြင့် ပြအပ်သော အနတ္ထ, ရူဋ္ဌိ,
အားဖြင့် နှစ်ပါး။

ကေကွရ, အနေကကွရ, အနေကပဒအားဖြင့် သုံးပါး။

သာမည, ဂုဏ, ကိရိယာ, ယဒိစ္ဆာ[၃] စသောအားဖြင့် လေးပါး။

၁။ သာမည=တူသည်၏အဖြစ် 'ဇာတ်' အားဖြင့် ခေါ်သော အမည် (ဥပမာ—နွား,
မြင်းစသည်)။

ဂုဏ=ဂုဏ်ကိုစွဲ၍ ခေါ်သော အမည် (ဥပမာ—ကျောင်းဆရာ,ခရိုင်ဝန်, ပါမောက္ခ
စသည်)။

ကိရိယာ = အလုပ်အကိုင်ကို စွဲ၍ ခေါ်သောအမည် (ဥပမာ–လက်သမား လယ်
သမား, ထမင်းချက်စသည်)။

http://www.dhammadownload.com

ဒဗ္ဗ, ဂုဏ, ကြိယာ, နာမ, ဇာတိအားဖြင့် ငါးပါး။
ဝိဇ္ဇမာန, အဝိဇ္ဇမာန စသောအားဖြင့် ခြောက်ပါး။
ဥပါဒါ, ဥပနိဓာ စသောအားဖြင့် တနည်း ခြောက်ပါး။
ကိစ္စ, သဏ္ဌာန, လိင်္ဂ, ဘူမိ, ပစ္စတ္တ, အသင်္ခတအားဖြင့် တနည်း ခြောက်ပါး။

လူမျိုးအားဖြင့် တရာ့တပါး ပြားသော နာမည်ဝေါဟာရ သဒ္ဒဂတ အက္ခရ-သန္နိဝေသ အစဉ်သည် "ပညာပေတိ ပညာယတိ ဝါ အတ္ထော ဧတာယာတိ ပညတ္တိ" ဟူသော ဝစနတ္ထကြောင့် သဒ္ဒပညတ်မည်၏။

ပြောဆိုသည့် ဝဒန္ထပုဂ္ဂိုလ်၌ ကျသော ဝီထိ ၃-မျိုး။ ။ "ဝစီဃောသာနုသာ-ရေန" အစရှိသော နှစ်ဂါထာဝယ် အဓိပ္ပါယ်ကား— အကြင်အခါ ဝဒန္ထပုဂ္ဂိုလ်သည် တစုံတခုသော အခြင်းအရာဖြင့် ရှေးဦးစွာ နွားဒြဗ်ကို အာရုံပြုမိ၏၊ ထိုအခါ အတ္ထပညတ် ဒြဗ် အနက်ကို အာရုံပြု၍ မနောဒ္ဒါရိကဝီထိစိတ် ဖြစ်၏။

ထို့နောက် ဒြဗ်မှ အစဉ်လျှောက်၍ ဝါစကသဒ္ဒါ နာမပညတ်ကို အောက်မေ့ ဆင်ခြင်သည်ရှိသော် 'သင်္ကေတေန ဝဝတ္ထိတ' အင်္ဂါတပါးရှိသဖြင့် 'သဒ္ဒသန္ထတိ-ယံ သဒ္ဒေါ၊ ကာသာဒိဝမကာရိယော' ဟု လာသော 'ဂေါ' ဟူသော နိစ္စသဒ္ဒါ နာမညတ်ကို သိသော မနောဒ္ဒါရိကဝီထိစိတ် ဖြစ်၏။

မနောဒ္ဒါရ၏သာ အာရုံဖြစ်သော ဝစီဘေဒအဖြစ်သို့ မရောက်နိုင်သော, ထိုဂေါသဒ္ဒါ နာမပညတ်ဖြင့် ထိုနွားဒြဗ်တည်းဟူသော အနက်ကို သုဏန္တ ပုဂ္ဂိုလ်အား ပြောဆိုလို သိစေလိုသည် ဖြစ်အံ့၊ ဝစီဘေဒ ဥဒါဟာရ သဒ္ဒါ၏ အကြောင်း ဖြစ်သော ဂေါသဒ္ဒါနာမပညတ်နှင့် မတိမ်းမစောင်း မလွဲမလည်း တထပ်တည်း ကျသောကြောင့် အကုပ္ပဌာနာရဟ, ကာရဏာရဟ ဟူ၍ ဆိုအပ်သော ဂေါ-ဟူသော ဥဒါဟာရ ဝစီဘေဒစိတ္တဇပရမတ္ထသဒ္ဒါကို ရွတ်ဆို၏။ ထိုအခါ ထိုသဒ္ဒါကို ဖြစ်စေတတ်သော မနောဒ္ဒါရိက ဝီထိစိတ်ဖြစ်၏။ ဤကား ဝဒန္ထပုဂ္ဂိုလ်၌ ကျသော ဝီထိသုံးမျိုးတည်း။

ပညတ် ၇-မျိုးနှင့် ဝဒန္ထ ပုဂ္ဂိုလ်၌ဖြစ်သောဝီထိ ၇-ပါး။ ။ ဤစကားသည် စာသင်ငယ်တို့ မှတ်လွယ်စသာ အကြမ်းသာတည်း။ ဉာဏ်ကြီးပေသော ပညာရှင်တို့ကား—

ယဒိစ္ဆာ = (ယာ ယာ+ဣစ္ဆာ) အထက်သုံးပါးမှ တပါး မိမိအလိုသဘောကို စွဲ၍ အကြောင်းကိုမစွဲမူ၍ ခေါ်သော အမည် (ဥပမာ—ဦးတိဿ,ဦးဉာဏ် စသည်။)

http://www.dhammadownload.com

တဇ္ဇော'ပါဒါ, သမူဟဉ္စ၊ သန္တတိ ံ အတ္ထသကေ်တံ။
သဒ္ဒပညတ္တိမာလမ္ဗ၊ ဝဒန္တေ ဝတ္ထတေ စိတ္တံ။

တဇ္ဇောပါဒါသမူဟဉ္စ၊ ရူပ္ပန္, နမနလက္ခဏာဟူသော တဇ္ဇာပညတ်။
ယင်းလက္ခဏာကို စွဲ၍ ရူပ, နာမဟူ၍ သမုတ်အပ်သော ဥပါဒါပညတ်။
ထို ရူပ်နာမ် ခန္ဓာ ငါးပါး အပေါင်းတည်းဟူသော သမူဟပညတ်ကိုဂုင်း။

သန္တတိ ံ၊ ထို ရူပ်နာမ်ခန္ဓာတို့၏ အစီအစဉ်တည်းဟူသော သန္တတိပညတ်ကိုဂုင်း။

အတ္ထသကေ်တံ၊ ထိုသန္တတိ ပညတ်သည်ပင်လျှင် သဒ္ဒါ၏ အနက် ဖြစ်သော အတ္ထပညတ်။

ထိုအတ္ထပညတ်ကို မှတ်သားကြောင်း ဖြစ်သော လောကသမုတိ ဟူသော သကေ်တ ပညတ်ကိုဂုင်း။

သဒ္ဒပညတ္တိ ံ၊ ယင်း သကေ်တကို ပြုတတ်သော သုဏန္တတို့၏ ဉာဏ်အား အတ္ထဝါစကတပ်ရာ၌ ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သော မနသာ-ဝဝတ္ထာပိတ သဒ္ဒပညတ်ကိုဂုင်း။

အာလမ္ဗ၊ ဤ ပညတ်ခုနစ်ပါးကို အာရုံပြု၍။ ဝဒန္တေ၊ ရွတ်ဆိုတတ်သော ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်၌။ စိတ္တံ၊ ဝိထိစိတ်သည်။ ဝတ္ထတေ၊ မရွတ်ဆိုမီ အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်၏။

ဤသို့ 'စက္ကိန္ဒာဘိ' အမည်ရှိသော အုဋ္ဌကျောင်းဆရာတော် [၁] မိန့်မှာတော် မူသည့်အတိုင်း အနုစိတ်ဖြာ၍ ကြံစည်ကြပါလေကုန်။

အနက်၌ ညွတ်ပုံ သဘော။ ။ယင်း ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်၌ကျသော ဝိထိစိတ်အစဉ်ကိုလည်း 'အတ္ထေ နမတီတိ နာမံ' ဟူသော ဝစနတ္ထအရ နာမပညတ်၌ ရအပ်၏။ အဘယ်သို့ ရအပ်သနည်း ဟူမူ—ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်သည် ဒိဋ္ဌသမ္မန္န, သုတသမ္မန္န, အာကာရပရိဝိတက္က, ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနခန္တိ [၂] စသော တစုံတခုသော အခြင်းအရာဖြင့် မနောဒ္ဓါရတွင် နွားဖြစ် တည်းဟူသော အနက်ထင်လာ၍ အစဉ်အတိုင်းလျောက်၍ အောက်မေ့သောအခါ ဝါစကသဒ္ဒါ နာမ

၁။ အုတ်ကျောင်း ဆရာတော် ဦးဗုဒ္ဓရေးသော ဝိထိစိတ္တပကာသနီကျမ်း၌ ပါမည်ဟု ယူဆရသည်။

၂။ ဒိဋ္ဌသမ္မန္န=မြင်ဘူးသည်နှင့် စပ်လျဉ်း ဆက်သွယ်သော အကြောင်း အခြင်းအရာ။
သုတသမ္မန္န= ကြားဘူးသည်နှင့် စပ်လျဉ်းဆက်သွယ်သော အကြောင်းအရာ။
အာကာရပရိဝိတက္က=မိမိစိတ်၌ တွေးတော၊ ကြံစည်ဘူးသော အခြင်းအရာ။
ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနခန္တိ=မိမိကြံစည် နှစ်သက်၍ ယူထားသည့် အယူ။

http://www.dhammadownload.com

ပညတ်သည် ထိုနှားခြံမ်ကို ဟောခြင်းငှါ ဝဒန္တဉာဏ်တွင် ထင်လာ ပေါ်လာ ညွတ်၍ လာ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုနာမပညတ်ကို "အတ္ထေ နမတီတိ နာမံ"ဟု ဝိဂြိုဟ် ပြုအပ်၏။ ယံ ပဒံ၊ အကြောင်း ပုဒ်သည်။ အတ္ထေ၊ အနက်၌။ ဝါ၊ အနက်တို့သို့။ နမတိ၊ ညွတ်လာတတ်၏။ ဣတိ၊ ဤသုဒ္ဓကတ္တုသတ်ကြောင့်။ တံ ပဒံ၊ ထို ပုဒ်သည်။ နာမံ၊ နာမ်မည်၏။

အဋ္ဌကျောင်းဆရာတော် ဘုရားကား ဝဒန္တ၏ နာမပညတ်ကို "အတ္တနိ အတ္ထေ နာမေတီတိ နာမံ"ဟု ဟေတုကတ္တုသာဓ်ပြုတော်မူ၏။ ပြောဆိုရိုးလည်း မကျ သဘောယုတ္တိလည်း မရလေ။

ကြားသူ သုဏန္တဋ္ဌ ကျသော ဝီထိ-၄။ ။ ထိုသို့ ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ် ရွတ်ဆိုသော အခါ သုဏန္တပုဂ္ဂိုလ်အား—

သဒ္ဒံ ပထမစိတ္တေန၊ တီတံ ဒုတိယစေတသာ။
နာမံ တတိယစိတ္တေန၊ အတ္ထံ စတုတ္ထစေတသာ [၁]။

သဒ္ဒံ၊ ရွတ်ဆဲ ပစ္စုပ္ပန်သဒ္ဒ (အသံ) ကို။ ပထမစိတ္တေန၊ ရှေးဦးစွာသော သောတဒွါရိကဝီထိစိတ်ဖြင့်။ ဇာနာတိ၊ သိ၏။

အတီတံ၊ ချုပ်လေပြီးသော အသံကို။ ဒုတိယစေတသာ၊ နှစ်ဆင့်မြောက် တဒနုဝတ္တက မနောဒွါရိက ဝီထိစိတ်ဖြင့်။ ဇာနာတိ၊ သိ၏။

နာမံ၊ အစစ်သဒ္ဒါ နာမပညတ်ကို။ တတိယစိတ္တေန၊ သုံးဆင့်မြောက် သုဒ္ဓမနောဒွါရိကဝီထိစိတ်ဖြင့်။ ဇာနာတိ၊ သိ၏။

အတ္ထံ၊ ဘာဝတ္ထကို။ ဝါ၊ ဝေါဟာရတ္ထကို။ စတုတ္ထစေတသာ၊ လေးဆင့်မြောက် သုဒ္ဓမနောဒွါရိက ဝီထိစိတ်ဖြင့်။ ဇာနာတိ၊ သိ၏။

(၁) ဤဂါထာနှင့်ညီစွာ ရွတ်ဆဲပစ္စုပ္ပန် 'ဂေါ' သဒ္ဒါ (အသံ) ကို အာရုံပြု၍ သောတဒွါရဝီထိ ဖြစ်၏။

(၂) ထို့နောင် အတိတ် 'ဂေါ' သဒ္ဒါ (အသံ) ကို အာရုံပြု၍ တဒနုဝတ္တက မနောဒွါရဝီထိ ဖြစ်၏။

(၃) ထို့နောင် ထိုပရမတ္ထသဒ္ဒကို လွတ်၍ ဝဒန္တ၏ ဒုတိယဝီထိ၏ အာရုံ ဖြစ်သော အစစ် 'ဂေါ' သဒ္ဒါ နာမပညတ်ကို အာရုံပြု၍ သုဒ္ဓမနောဒွါရ ဝီထိ ဖြစ်၏။

၁။ မဏိသာရမဉ္ဇူသာ၊ ဒု၊ ၄၇၂။ (ဤကျမ်း၊ နှာ-၅၆ ၌လည်း ဤ ဂါထာကို တကြိမ် ပြခဲ့ဘူးပြီ ။)

http://www.dhammadownload.com

(၄) ထိုနာမပညတ်မှ အစဉ်လျောက်၍ အနက်ကို အောက်မေ့ ဆင်ခြင်သည်ရှိသော် သောတာလမ္ဗဏမာပန္နာ, သင်္ကေတေန ဝဝတ္ထိတာ[1] အင်္ဂါနှစ်ပါး ပြည့်စုံသဖြင့် နွားခြေမ တည်းဟူသော ဘာဝတ္ထုကို အာရုံပြု၍ သုဒ္ဓမနောဒ္ဓါရဝီထိ ဖြစ်၏။ ဤသို့ လေးဝီထိကျမှ ဒြေမ်အနက်ကို သိရသည်။ ။ ဤကား သုဏန္တဋ္ဌ ကျသော ဝီထိလေးမျိုးတည်း။ ဝီထိသရုပ်ကား များစွာ၏။

အက္ခရာနှစ်လုံးရှိသော ဒုက္ခရ သဒ္ဒါ၌ ထို့အတူ ဃဋ္ဋပဋ္ဌစသော ဒုက္ခရသဒ္ဒါတို့၌ ခုနှစ်ဝီထိကျမှ ဘာဝတ္ထုကို သိပုံ

လည်း 'ဃ'၌ နှစ်ဝီထိ၊ 'ဋ္ဌ'၌ နှစ်ဝီထိ၊ ပေါင်းခုဟန် သမူဟာကာရပညတ်၌ တဝီထိ၊ နာမပညတ်၌ တဝီထိ၊ ဒြေမ်အနက်ကို အာရုံပြု၍ တဝီထိ၊ ဤသို့ ခုနှစ်ဝီထိကျမှ အနက်ကို သိရသည်။

တျက္ခရ, စတုက္ခရသဒ္ဒါ စသည်၌ ဝီထိကျပုံမျှား။ ။'ပုရိသ' စသော တျက္ခရသဒ္ဒါ, 'အင်္ဂီရသ' စသော စတုက္ခရသဒ္ဒါ, 'ဒ္ဝိပဒုတ္တမ' စသော ပဉ္စက္ခရသဒ္ဒါတို့၌လည်း ထို့အတူ နှစ်ဝီထိ နှစ်ဝီထိတို့၍ ကိုးဝီထိ၊ တဆဲ့တဝီထိ၊ တဆဲ့သုံးဝီထိကျမှ ဘာဝတ္ထုကို သိရသည်။ ဤဒ္ဝိကာကျော်၌ကား သမူဟာကာရပညတ်ကို အာရုံပြု၍ ကျသော မနောဒ္ဓါရဝီထိ မလာ၊ သာရတ္ထဒီပနီဒ္ဝိကာကျမ်း၌လာသည်။ ။ဤစကားလည်း အကြမ်းသာတည်း။

အနုစိတ်ဖြာမူကား—

တဇ္ဇောပါဒါသမူဟဉ္စ၊ သန္တတိ အတ္ထသင်္ကေတံ။
နာမပညတ္တိမာလမ္ဗ၊ သုဏန္တေ ပဋိလောမတော။

ဟူသော ရစနာဂါထာနှင့် အညီ ယခင် ဝဒန္တဋ္ဌ ပြခဲ့သော အစဉ်အတိုင်း သုဏန္တဋ္ဌ ပဋိလုံပြန်၍ ဝီထိချရမည်ဟု အဋ္ဌကျောင်း ဆရာတော် မိန့်မှာ၏။

သုဏန္တပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ဒုက္ခရသဒ္ဒါ၏ ဘာဝတ္ထုကို သိစေအောင် ၇-ဝီထိကျပုံ

တဇ္ဇောပါဒါသမူဟဉ္စ၊ ရူပွန, နမန-လက္ခဏာ ဟူသော တဇ္ဇာပညတ်၊ ယင်း လက္ခဏာကို စွဲ၍ ရူပ, နာမဟူ၍ သမုတ် အပ်သော ဥပါဒါပညတ်၊ ထိုရုပ်နာမ် ခန္ဓာငါးပါး တည်းဟူသော သမူဟပညတ်ကိုဋ္ဌင်း။ သန္တတိ၊ ထိုရုပ်နာမ် ခန္ဓာတို့၏ အစီအစဉ် တည်းဟူသော သန္တတိပညတ်ကိုဋ္ဌင်း။ အတ္ထသင်္ကေတံ၊ ထိုသန္တတိပညတ်သည်ပင်လျှင် သဒ္ဒါ၏အနက် ဖြစ်သော အတ္ထပညတ်၊ ထိုအတ္ထပညတ်ကို မှတ်သားကြောင်း ဖြစ်သော လောကသမုတိဟူသော သင်္ကေတပညတ်ကိုဋ္ဌင်း။ နာမပညတ္တိ၊ သောတဒ္ဓါရတွင် အစဉ်

၁။ သောတာလမ္ဗဏမာပန္နော၊ သင်္ကေတေန ဝဝတ္ထိတော။ (ဘေဒဓိန္ဓာ၊ ဂါထာ-၁၁)

http://www.dhammadownload.com

အတိုင်း ကြားလာသော နာမပညတ်ကိုဂင်း။ အာလမ္ဗ၊ ဤပညတ် ခုနစ်ပါးကို အာရုံပြု၍။ သုဏန္တေ၊ ကြားတတ်သော သုဏန္တပုဂ္ဂိုလ်၌။ စိတ္တံ၊ ဝီထိစိတ်သည်။ ပဋိလောမတော၊ နောက်ဆုတ်ပြန်သော ပဋိလုံအားဖြင့်။ ဝတ္တတေ၊ အစဉ် အတိုင်းဖြစ်၏။

ယင်း သုဏန္တ၌ ကျသော ဝီထိစိတ်အစဉ်ကိုလည်း 'အတ္တနိ အတ္ထေ နာမေ-တီတိ နာမံ' ဟူသော ဟေတု ကတ္တုသာဓ် ဝစနတ်အရ နာမပညတ်၌ ရအပ်၏။ ရပုံကား – 'ဂေါ' သဒ္ဒါကို ကြားသောအခါ နိစ္စသဒ္ဒါ နာမ ပညတ်၌ ဉာဏ် သက်၍ အနက် ဒြပ် ဉာဏ်တွင် ထင်လာ ပေါ်လာ၏။ ထိုအနက်ကို နာမပညတ် ပင် ညွှတ်စေသည် မည်၏။ ထို့ကြောင့်—

'အတ္ထာ ယဿာ' နုသာရေန၊ ဝိညာယန္တီ တတော ပရံ။

ဟု သင်္ဂြိဟ်၌ မိန့်အပ်၏။

အုဒ္ဓကျောင်း ဆရာတော်ကား 'အတ္ထေ နမတီတိ နာမံ' ဟု သုဒ္ဓကတ္တုရုပ် လုပ်တော်မူ၏။

ဘာသန္တရ ဝေါဟာရကို ကြားရာ၌ သိပုံအစဉ်။ ။ ဤအလုံးစုံကို မာဂဓစကား ကို မာဂဓ လူမျိုးတို့ ကြား သည်ကို ရည်၍ ဆိုသည်။ မာဂဓစကားကို မြန်မာလူမျိုးတို့ ကြားရာ၌ကား 'နာမံ တတိယ စိတ္တေန' ဟူသော ပါဒ၏ အရ နာမ ပညတ်ကို အာရုံပြုသော တတိယ,ဆဋ္ဌ, အဋ္ဌမ စသော သုဒ္ဓမနောဒ္ဒါရ ဝီထိတို့၏ အခြားမဲ့၌ 'နွဲး'ဟူသော၊ 'ပ'ဟူသော, 'ဆိုး'ဟူသော, 'ပဆိုး'ဟူသော၊ 'ယောက်'ဟူသော, 'ကျား' ဟူသော, 'ယောကျ်ား'ဟူသော မြန်မာဝေါဟာရတွ နာမပညတ် အနက်ကို သိပြီးမှ ဘာဝတွ ပိဏ္ဍဒြပ်အနက်ကို သိရသည်။ ။တရုပ်, ကုလား, ယိုးဒယား စသော လူမျိုးတို့ ကြားရာ၌လည်း နည်းတူပင်။ ။မြန်မာဘာသာ စသည်ကို မာဂဓ လူမျိုး စသည်တို့ ကြားရာ၌လည်း နည်းတူ။

မလေ့လာသော ကိုယ့်ဘာသာ ဝေါဟာရကို ကြားရာ၌ သိပုံ အစဉ်

မာဂဓ စကားကို မာဂဓ လူမျိုးတို့ ကြားရာ၌လည်း သင်္ကေတပညတ်ကို မှတ်ဘူးရုံမျှ ဖြစ်၍ မလေ့လာသော သဒ္ဒကို ကြားရာ၌ ထိုနည်းတူ ဝေါဟာရတွ, ဘာဝတွ နှစ်ပါး ရသင့်သေး၏။ ရပုံကား – ဟယ, လုလာယ, ကောတ္ထု, ဗမ္မု[1] အစရှိသော သဒ္ဒါတို့ကို ကြားသော အခါ လေ့လာနေကျ ဖြစ်သော အဿ, မဟိံသ, သိင်္ဂါလ, ဗိဠာရ စသော

၁။ ဟယ=အဿ=မြင်း၊ လုလာယ=မဟိံသ=ကျွဲ၊ ကောတ္ထု=သိင်္ဂါလ=မြေခွေး။ ဗမ္မု=ဗိဠာရ=ကြောင်။

http://www.dhammadownload.com

ပရိယာယ် သဒ္ဒါ ဝေါဟာရတ္ထသို့ ဉာဏ်သက်ပြီးမှ မြင်းခြံမ်, ကျဲခြံမ်, ခွေးခြံမ်, ကြောင်ခြံမ် စသော ဘာဝတ္ထကို သိရသည်။

ထို့ကြောင့်—

ဝေါဟာရတ္ထော၁ သဒ္ဒတ္ထော၊ ဘာဝတ္ထော တေန ဒီပိတော၊။

ဟု သဒ္ဒါငယ်[၁] တို့၌ မိန့်သည်။

ဝေါဟာရတ္ထော ဇေ၊ ဝေဒုစ်ပရိယာယ် သဒ္ဒါ ဘာသာတရာ့တပါး စကား မျိုး သည်သာလျှင်။ သဒ္ဒတ္ထော၊ မာဂဓသဒ္ဒါ၏ အနက်တည်း။ ဝါ၊ သံဝဏ္ဏေတမ္မ တရာ့တပါး စကားမျိုး ဝေါဟာရ ဘာသာသဒ္ဒ၏ အနက်တည်း။ ဘာဝတ္ထော၊ ဖြစ်ဖြစ်သော အနက်ကိုကား။ တေန၊ ထိုဝေါဟာရတ္ထဖြင့်။ ဒီပိတော၊ ဆင့်၍ တဖန် ဖွင့်ပြန်အပ်၏။

အတ္ထပညတ် ပျက်စီးတတ်၍ နာမပညတ်သာ မြဲမုံ အစဉ် "လောကသင်္ကေတနိမ္မိတာ" ဟူ၍ ဆိုသော် လည်း နိစ္စသဒ္ဒါ နာမပညတ်ကို ပြုပြင်၍ ဖြစ်သည်ဟု မမှတ်အပ်။ ကမ္မာအဆက်ဆက် အနေမတုံမှ အစဉ်မပျက် ဆင်းသက်၍ လာခဲ့သော နိစ္စသဒ္ဒါ နာမပညတ်ကို အနက်ဖြစ်၌ တင်၍ ထင်ရှားရုံမျှသာ ကမ္မာဦးသူ လူပညာရှိတို့ ဗျူပုတ္တိနှင့် နှိုင်း ညီဖော်ထုတ် သမုတ်ပညတ်အပ်သည်၊ ပန်းသီချည်, ပန်းသီတံ၌ ပန်းပွင့်ညှိုးနွမ်း ခြောက်သွေ့ ပြန်ရင်း ပန်းဟောင်းကို ချုတ်ပစ်၍ ပန်းသစ် သီကုံးပြန်ရင်းကဲ့သို့ တိဿ, ဒတ္တ, ရေဝတ, ဂေါ့ မဟိ သ စသော နာမပညတ်ကို ဖြတ်တခု သေ ပျောက် ပျက်စီးပြန်ရင်း ဖြတ်တခုမှာ တပ်၍ ပညတ်သစ်ကဲ့သို့ တင်လျက် ထင် ရှားအောင် သမုတ်ပြန်ရင်း ဖြစ်၍ အတ္ထပညတ် ဖြတ်သာ ပျက်စီး ဖို့ကွဲ၍ သဒ္ဒ-ဝေါဟာ နာမပညတ်ကား မြဲ၏ ဟု မှတ်ရမည်။

ထို့ကြောင့် — 'ကိ ဇီရတိ, ကိ နု ဇီရတိ' ဟု[၂] နတ်သား မေးလျှောက် ရာတွင် 'ရူပံ ဇီရတိ မစ္စာနံ၊ နာမဂေါတ္တံ နု ဇီရတိ' ဟု ဘုရား သဗ္ဗညု ဟောတော် မူသည်။

မစ္စာနံ၊ သတ္တဝါတို့၏။ ရူပံ၊ ရုပ်ကောင် ဖြစ်သည်။ ဇီရတိ၊ ဆွေးမြည့်အိုမင်း ယိုယွင်း ပျက်စီး၏။ နာမဂေါတ္တံ၊ အမည်အနွယ်သည်ကား။ နု ဇီရတိ၊ မအို မမင်း မယိုယွင်းနိုင်။

ဣတိ ပစ္စယသင်္ဂဟနယော တေရသမော။

၁။ သဒ္ဒတ္ထ သောဒစီန္ဒာ၊ ဂါထာ အမှတ်-၃၉၄-စသည်။

၂။ သင်္ဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ် ပါဠိတော်၊ နှာ—၄၀။

http://www.dhammadownload.com

နောက်ဆက်တွဲ

(သိမှတ်ဖွယ်ရာ ခက်ဆစ် ရှင်းချက်များ)

'ပဥ္ဇဝီ ကာမ' အစချီသော လင်္ကာ၏ အဖြေ (နှာ-၃၅)

ကေန်အာရုံပြုသောစိတ်များ

ပဥ္ဇဝီ ကာမ=ကာမတရားကိုသာ ကေန်အာရုံပြုသောစိတ် ၂၅-ပါး။ ။ ကာမဝိပါက် ၂၃၊ ပဥ္ဇဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်၊ ဤစိတ် ၂၅-ပါးတို့သည် ကာမစိတ် ၅၄၊ စေတသိက် ၅၂၊ ရုပ် ၂၈-ပါးဟူသော ကာမတရားကိုသာ ကေန်အမြဲ အာရုံပြုကုန်၏။

ဆ မဟဂ္ဂါ=မဟဂ္ဂုတ်တရားကိုသာ ကေန်အာရုံပြုသောစိတ် ၆-ပါး။ ။ ဝိညာဏဥ္ဇာယတနစိတ် ၃-ပါးသည် အာကာသာနဥ္ဇာယတနကုသိုလ် ကြိယာ ဟူသော မဟဂ္ဂုတ်တရားကို ကေန်အမြဲ အာရုံပြု၏။ ။နေဝသညာနာသညာ-ယတနစိတ် ၃-ပါးသည် အာကိဥ္ဇညာယတနကုသိုလ် ကြိယာဟူသော မဟဂ္ဂုတ်တရားကို ကေန်အမြဲ အာရုံပြု၏။ ဤစိတ် ၆-ပါးသည် မဟဂ္ဂုတ်တရားကို ကေန် အမြဲ အာရုံပြု၏။ (နှာ-၃၁-ကြည့်)

ရှစ်ဖြာ နိဗ္ဗာန်=နိဗ္ဗာန်ကိုသာ ကေန်အမြဲ အာရုံပြုသောစိတ် ၈-ပါး။ ။ လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ပါးသည် နိဗ္ဗာန်ကို ကေန်အမြဲ အာရုံပြု၏။

နာမ် တဆယ့်လေး=နာမ်တရားကိုသာ ကေန် အာရုံပြုသောစိတ် ၁၄-ပါး။ ။ ဝိညာဏဥ္ဇာယတနစိတ် ၃-ပါးသည် အာကာသာနဥ္ဇာယတန ကုသိုလ် ကြိယာ ဟူသော နာမ်တရားကို ကေန်အမြဲအာရုံပြု၏။ ။နေဝသညာနာသညာယတန စိတ် ၃-ပါးသည် အာကိဥ္ဇညာယတန ကုသိုလ် ကြိယာ ဟူသော နာမ်တရားကို ကေန် အမြဲ အာရုံပြု၏။ လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ပါးသည် နိဗ္ဗာန် ဟူသော နာမ်တရားကို ကေန်အမြဲ အာရုံပြု၏။ ဤစိတ် ၁၄-ပါးတို့သည် မဟဂ္ဂုတ်, နိဗ္ဗာန် ဟူသော နာမ်တရားကို ကေန်အမြဲ အာရုံပြုကြသည်။

တေရသ ရုပ်=ရုပ်ကိုသာ ကေန်အာရုံပြုသောစိတ် ၁၃-ပါး။ ။ဒွေပဥ္ဇ-ဝိညာဏ် ၁၀-သည် ရူပါရုံ သဒ္ဒါရုံ ဂန္ဓာရုံ ရသာရုံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံဟူသော ရုပ်တရားကို အသီး အသီး ကေန်အမြဲ အာရုံပြု၏။ မနောဓာတ် ၃-ပါးသည် ပစ္စုပ္ပန် ပဥ္ဇာရုံ ဟူသော ရုပ်တရားကို ကေန်အမြဲ အာရုံပြု၏။ ဤစိတ် ၁၃-ပါးတို့သည် ရုပ်တရားကိုသာ အာရုံပြုကြသည်။

http://www.dhammadownload.com

ပစ္စုပ်ံ ထို့တူ=ပစ္စုပ္ပန် တရားကိုသာ ကောန် အာရုံပြုသောစိတ် ၁၃-ပါး။ ။ ရှုပ်ကို ကောန် အာရုံပြုသောစိတ် ၁၃-ပါးတို့သည်ပင် ပစ္စုပ္ပန်တရားကို ကောန်အမြဲ အာရုံပြုကြသည်။

တိတ်မူ ဆမှတ်=အတိတ်တရားကိုသာ ကောန် အာရုံပြုသောစိတ် ၆-ပါး။ ။ ဝိညာဏဉ္စာယတနစိတ် ၃-ပါးတို့သည် အတိတ်ဖြစ်သော အာကာသာနဉ္စာယတနစိတ်ကိုသာ အာရုံပြုကြသည်။ နေဝသညာနာသညာယတနစိတ် ၃-ပါးတို့သည် အတိတ်ဖြစ်သော အာကိဉ္စညာယတနစိတ်ကိုသာ အာရုံပြုကြသည်။ ဤစိတ် ၆-ပါးတို့သည် အတိတ်တရားကိုသာ ကောန် အမြဲ အာရုံပြုကုန်၏။(နှာ-၃၁ကြည့်)

နာဂတ် မရှိ=အနာဂတ်တရားကို အမြဲအာရုံပြုသောစိတ် မရှိ။

ဝိမုတ် နှစ်ဆယ့်ကိုး=ပညတ် နိဗ္ဗာန် တည်းဟူသော ကာလဝိမုတ် တရားကိုသာ ကောန် အာရုံပြုသောစိတ် ၂၉-ပါး။ ။ရှုပါဝစရစိတ် ၁၅-ပါးသည် ကသိုဏ်း ၁၀-ပါး, အသုဘ ၁၀-ပါး, ကာယဂတာသတိ၏ အာရုံဖြစ်သော ဆံ အစရှိသော ကောဋ္ဌာသပညတ်, အာနာပါနဿတိ၏ အာရုံဖြစ်သော ထွက်သက် ဝင်သက် ပညတ်, ဗြဟ္မဝိဟာရတရား ၄-ပါး၏ အာရုံဖြစ်သော အတိုင်းမသိသော သတ္တဝါ-ပညတ် ၄-ပါး၊ ဤ ၂၆-ပါးသော ပညတ် ဟူသော ကာလဝိမုတ်တရားကို ကောန် အမြဲ အာရုံပြု၏။ ။အာကာသာနဉ္စာယတနစိတ် ၃-ပါးသည် ကောင်းကင် ပညတ်ဟူသော ကာလဝိမုတ်တရားကို ကောန်အမြဲ အာရုံပြု၏။ ။အာကိဉ္စ-ညာယတနစိတ် ၃-ပါးသည် နတ္ထိဘောပညတ် ဟူသော ကာလဝိမုတ်တရားကို ကောန်အမြဲ အာရုံပြု၏။ ။လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ပါးသည် နိဗ္ဗာန်ဟူသော ကာလဝိမုတ်တရားကို ကောန်အမြဲ အာရုံပြု၏။ ။ဤ ၂၉-ပါးသော စိတ်တို့သည် ပညတ်နိဗ္ဗာန်ဟူသော ကာလဝိမုတ်တရားကို ကောန်အမြဲ အာရုံပြုကြသည်။

ကေဝိ ပညတ်=ပညတ်ကိုသာ ကောန်အာရုံပြုသောစိတ် ၂၁-ပါး။ ။ရှုပါဝစရ စိတ် ၁၅-ပါး၊ အာကာသာနဉ္စာယတနစိတ် ၃-ပါး၊ အာကိဉ္စညာယတနစိတ် ၃-ပါး၊ ဤ ၂၁-ပါးသော စိတ်တို့သည် ပညတ်တရားကို ကောန် အမြဲ အာရုံပြုကုန်၏။ (‘ဝိမုတ် နှစ်ဆယ့်ကိုး’-ကို ကြည့်ပါ။)

ပရမတ္ထ နဝတိ သာ=ပရမတ္ထ တရားကိုသာ ကောန် အာရုံပြုသော စိတ် ၃၉-ပါး။ ။ကာမဝိပါက် ၂၃၊ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်၊ ဤ ၂၅-ပါးသော စိတ်တို့သည် ကာမစိတ် ၅၄၊ စေတသိက် ၁၂၊ ရှုပ် ၂၈-ပါး ဟူသော ပရမတ္ထ တရားကို ကောန်အမြဲ အာရုံပြုကြသည်။ ။ဝိညာဏဉ္စာယတနစိတ် ၃-ပါးတို့သည် အာကာသာနဉ္စာယတန ကုသိုလ် ကြိယာဟူသော ပရမတ္ထတရားကို ကောန် အမြဲ အာရုံပြုကြသည်။ ။နေဝသညာ နာသညာယတနစိတ် ၃-ပါးသည် အာကိဉ္စ-ညာယတန ကုသိုလ် ကြိယာဟူသော ပရမတ္ထတရားကို ကောန် အမြဲ အာရုံ ပြုကြ

http://www.dhammadownload.com

သည်။ ။လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ပါးသည် နိဗ္ဗာန်ဟူသော ပရမတ္ထတရားကို ကေန် အမြဲ အာရုံ ပြုကြသည်။ ။ဤ စိတ် ၃၉-ပါးတို့သည် ပရမတ္ထ တရားကို ကေန်အာရုံ ပြုကြသည်။

ဆဓာ အဇ္ဈတ်=အဇ္ဈတ္တတရားကို ကေန် အာရုံ ပြုသော စိတ် ၆-ပါး။ ။ ဝိညာဏဥ္ဇာယတန စိတ် ၃-ပါး၊ နေဝသညာ နာသညာယတန စိတ် ၃-ပါး၊ ဤ ၆-ပါးသော စိတ်တို့သည် အာကာသာနဥ္ဇာယတန ကုသိုလ်,ကြိယာ၊ ဝိညာ-ဏဥ္ဇာယတန ကုသိုလ်,ကြိယာ ဟူသော အဇ္ဈတ္တတရားကို အသီး အသီး ကေန် အမြဲ အာရုံ ပြုကြသည်။

ဗာဟျတ် ဆဗ္ဗီ=ပညတ် နိဗ္ဗာန်ဟူသော ဗာဟိရတရားကို ကေန်အာရုံပြုသော စိတ် ၂၆-ပါး။ ။ရူပစိတ် ၁၅-ပါးသည် ကသိုဏ်း ၁၀-ပါး, အသုဘ ၁၀-ပါး, ကာယဂတာသတိ၏ အာရုံဖြစ်သော ဆံအစရှိသော ကောဋ္ဌာသပညတ်,အာနာ ပါနဿတိ၏ အာရုံဖြစ်သော ထွက်သက် ဝင်သက် ပညတ်, ဗြဟ္မဝိဟာရတရား ၄-ပါး အသီးသီးတို့၏ အာရုံဖြစ်သော အတိုင်းမသိသော သတ္တဝါပညတ် ၄-ပါး၊ ဤ ၂၆-ပါးသော ပညတ်ဟူသော ဗဟိဒ္ဓတရားကို ကေန်အမြဲ အာရုံ ပြု၏။ ။ အာကာသာနဥ္ဇာယတနစိတ် ၃-ပါးသည် ကောင်းကင်ပညတ် ဟူသော ဗဟိဒ္ဓ တရားကို ကေန်အမြဲ အာရုံပြု၏။ ။လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ပါးသည် နိဗ္ဗာန်ဟူသော ဗဟိဒ္ဓ တရားကို ကေန် အမြဲ အာရုံပြု၏။ ။ဤစိတ် ၂၆-ပါးတို့သည် ပညတ်, နိဗ္ဗာန် ဟူသော ဗဟိဒ္ဓ တရားကို ကေန် အမြဲ အာရုံ ပြုကြသည်။

နှစ်စီ ပဥ္ဇ=စက္ခုဝိညာဏ် ဒွေသည် ရူပါရုံကို ကေန် အမြဲ အာရုံပြု၏။ ။ သောတဝိညာဏ် ဒွေသည် သဒ္ဒါရုံကို ကေန် အမြဲ အာရုံပြု၏။ ။ဃာနဝိညာဏ် ဒွေသည် ဂန္ဓာရုံကို ကေန်အမြဲ အာရုံပြု၏။ ။ဇိဝှါဝိညာဏ် ဒွေသည် ရသာရုံကို ကေန်အမြဲ အာရုံပြု၏။ ။ကာယဝိညာဏ် ဒွေသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို ကေန်အမြဲ အာရုံပြု၏။

ဓမ္မ သုံးဆယ်ငါး=မဟဂ္ဂုတ်စိတ် ၂၇-ပါးတို့သည် ထိုက်သင့်သည်အားလျော်စွာ ပညတ်နှင့် စိတ်တို့ကို အာရုံ ပြုကြသည်။ လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ပါးတို့သည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံ ပြုကြသည်။ ဤ စိတ် ၃၅-ပါးတို့သည် ပညတ်, စိတ်, နိဗ္ဗာန် ဟူသော ဓမ္မာရုံကို ကေန် အမြဲ အာရုံပြုကုန်၏။

စိတ်အသီးသီးတို့က ယူနိုင်သည့် အာရုံများ

တပါး ဌဝီ=အာရုံတခုကိုသာ ကေန်အာရုံပြုသော စိတ် ၂၈-ပါး။ ။စက္ခုဝိညာဏ် ဒွေသည် ရူပါရုံတခုကိုသာ ကေန်အမြဲ အာရုံပြု၏။ ။သောတဝိညာဏ် ဒွေသည် သဒ္ဒါရုံတခုကိုသာ ကေန်အမြဲ အာရုံပြု၏။ ။ဃာနဝိညာဏ် ဒွေသည်

http://www.dhammadownload.com

ဂန္ဓာရုံ တခုကိုသာ ကေန်အမြဲ အာရုံပြု၏။ ။ဇိဂျိဝိညာဏ် ဒွေသည် ရသာရုံ တခုကိုသာ ကေန် အမြဲ အာရုံပြု၏။ ။ကာယဝိညာဏ် ဒွေသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ တခုကိုသာ ကေန်အမြဲ အာရုံပြု၏။ ။အာကာသာနဉ္စာယတနစိတ် ၃-ပါးသည် ကောင်းကင်ပညတ် တခုကိုသာ ကေန်အမြဲ အာရုံပြု၏။ ။အာကိဉ္စညာယတန စိတ် ၃-ပါးသည် နတ္ထိဘောပညတ် တခုကိုသာ ကေန် အမြဲ အာရုံပြု၏။ ။ဝိညာဏဉ္စာယတနကုသိုလ် ဝိပါက်သည် အာကာသာနဉ္စာယတနကုသိုလ် တခုကိုသာ ကေန် အမြဲ အာရုံပြု၏။ ။နေဝသညာ နာသညာယတန ကုသိုလ် ဝိပါက်သည် အာကိဉ္စညာယတနကုသိုလ် တခုကိုသာ ကေန်အမြဲ အာရုံပြု၏။ ။ လောကုတ္တရာစိတ် ဂ-ပါးသည် နိဗ္ဗာန်တခုကိုသာ ကေန် အမြဲ အာရုံပြု၏။ ။ ထို့ကြောင့် ဒွေ ပဉ္စဝိညာဏ် ၁၀၊ အာကာသာနဉ္စာယတနစိတ် ၃-ပါး၊ အာကိဉ္စညာယတနစိတ် ၃-ပါး၊ ဝိညာဏဉ္စာယတန ကုသိုလ်, ဝိပါက်၊ နေဝသညာ နာသညာယတန ကုသိုလ်, ဝိပါက်၊ လောကုတ္တရာစိတ် ဂ-ပါး၊ ဤ ၂၇ ပါးသော စိတ်တို့သည် မိမိတို့ဆိုင်ရာ အသီး အသီး အာရုံ ၁-ပါးတည်းကိုသာ ကေန် အမြဲ အာရုံပြုကုန်၏။

ဒွေ နှစ်လိတည်း=အာရုံနှစ်ပါးကိုသာ အာရုံပြုသောစိတ် ၂-ခု။ ။ဝိညာဏဉ္စာယတန ကြိယာသည် အာကာသာနဉ္စာယတန ကုသိုလ်,ကြိယာ ဟူသော တရား ၂-ပါးကိုသာ ကေန်အမြဲ အာရုံပြု၏။ ။နေဝသညာ နာသညာ ယတန ကြိယာသည် အာကိဉ္စညာယတန ကုသိုလ်,ကြိယာ ဟူသော တရားနှစ်ပါးကိုသာ ကေန်အမြဲ အာရုံပြု၏။

ငါးလိမှာ သုံး=အာရုံ ငါးပါးကို အာရုံပြုသော စိတ် ၃-ခု။ ။မနောဓာတ် ၃-ပါးသည် ပဉ္စာရုံကို ကေန်အမြဲ အာရုံပြု၏။

ဆယ့်နှစ် သုံးပင် = အာရုံ ၁၂-ပါးကို အာရုံပြုသော စိတ် ၃-ခု။ ။ ရူပ ပဋိဘာဂနိမိတ် ၃-ပါးသည် ကသိုဏ်း ၁၀-ပါး, အာနာပါနဿတိ၏ အာရုံ ဖြစ်သော ထွက်သက် ဝင်သက် ပညတ် ၁-ပါး, ဥပေက္ခာ၏ အာရုံဖြစ်သော အတိုင်းမသိသော သတ္တဝါပညတ် ၁-ပါး၊ ဤ ၁၂-ပါးသော တရားကို ကေန်အမြဲ အာရုံပြု၏။

ဆယ့်လေး ကိုးလီ = အာရုံ ၁၄-ပါးကို အာရုံပြုသော စိတ် ၉-ခု။ ။ ရူပ-ဒုတိယဈာန် ၃-ပါး, တတိယဈာန် ၃-ပါး, စတုတ္ထဈာန် ၃-ပါး၊ ဤ ၉-ပါးသော စိတ်တို့သည် ကသိုဏ်း ၁၀-ပါး, **အာနာပါနဿတိ၏** အာရုံဖြစ်သော ထွက်သက် ဝင်သက် ပညတ် ၁-ပါး, မေတ္တာ,ကရုဏာ,မုဒိတာအသီးသီးတို့၏ အာရုံဖြစ်သော **အတိုင်းမသိသော** သတ္တဝါပညတ် ၃-ပါး၊ ဤ ၁၄-ပါးသော တရားကို ကေန် အမြဲအာရုံပြုကုန်၏။

http://www.dhammadownload.com

ပဋ္ဌဝီ သုံးတန်=အာရုံ ၂၅-ပါးကို အာရုံပြုသော စိတ် ၃-ခု။ ။ရူပ ပထမ ဈာန် ၃-ပါးသည် ကသိုဏ်း ၁၀-ပါး၊ အသုဘ ၁၀-ပါး၊ ကာယဂတာသတိ၏ အာရုံဖြစ်သော ဆံပင် စသော ကောဋ္ဌာသ ပညတ် ၁-ပါး၊ အာနာပါနဿတိ၏ အာရုံဖြစ်သော ထွက်သက် ဝင်သက် ပညတ် ၁-ပါး၊ မေတ္တာ, ကရုဏာ, မုဒိတာ အသီးသီး၏ အာရုံဖြစ်သော အတိုင်းမသိသော သတ္တဝါ ပညတ် ၃-ပါး၊ ဤ ၂၅-ပါးသော တရားတို့ကို ဧကန်အမြဲ အာရုံပြု၏။

'မဓဲစေရန်' အစချီသော 'အနေကန်အာရုံပြု' လက်ာ၏ အဖြေ (နှာ-၃၆)

ကာမ, မဟဂ္ဂုတ်၊ ဝိမုတ်, ပညတ်၊ ပရမတ်ဟု၊ ငါးရပ်တူလစ်၊ သုံးဆယ့်တစ်စိစီ= ဟသိတုပ္ပါဒ်ကြဉ်သော ကာမဇော ၂၈-ပါး, မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း, အဘိညာဏ်ဒွေ၊ ဤ ၃၁-ပါးသော စိတ်တို့သည် ကာမ, မဟဂ္ဂုတ်, ကာလဝိမုတ်, ပညတ်, ပရမတ် တရားတို့ကို အနေကန် ရံခါ အာရုံပြုကြ၏။

အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါးသည် မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်သောအခါ, သာယာနှစ်သက်သောအခါ, နှလုံးမသာယာသောအခါ, အာရုံကို မဆုံးဖြတ် နိုင်သောအခါ, ပျံ့လွင့်မငြိမ်သက်သော အခါစသည်တို့၌ ကာမစိတ် ၅၄-ပါး၊ စေတသိက် ၅၂-ပါး၊ ရုပ် ၂၈-ပါးဟူသော ကာမတရားဖြစ်သော ပရမတ်တရား တို့ကို အနေကန် ရံခါ အာရုံပြု၏။

လောဘမူစိတ်သည် ရပြီးဈာန်ကို သာယာမှုဖြစ်သောအခါ ထိုဈာန်တည်း ဟူသော မဟဂ္ဂုတ်တရားကို အနေကန် ရံခါ အာရုံပြု၏။

ဒေါသမူစိတ် ၂-ပါးသည် ရပြီးဈာန်မှ လျော်ကျ၍ နှလုံးမသာယာဖြစ်သော အခါ၌ ထိုဈာန်တည်းဟူသော မဟဂ္ဂုတ်တရားကို အနေကန် ရံခါ အာရုံပြု၏။

မောဟမူစိတ်သည် ရပြီးဈာန်တို့ကို တွေးတောလျက် ပျံ့လွင့်သည့်အခါ မဆုံး ဖြတ်နိုင်သည့်အခါတို့၌ ထိုဈာန်တည်းဟူသော မဟဂ္ဂုတ်တရားကို အနေကန် ရံခါ အာရုံပြု၏။

အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါးတို့သည် ပညတ်တရားကို အကြောင်းပြု၍ သာယာမှု စသည်ဖြစ်သော အခါတို့၌ ကာလဝိမုတ်ဖြစ်သော ပညတ်တရားတို့ကို အနေကန် ရံခါ အာရုံပြု၏။

သေက္ခနှင့် ပုထုဇဉ်တို့၏ မဟာကုသိုလ်ဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါးသည် ဉာဏ် မယှဉ်မူ၍ လှူဒါန်းသောအခါ, တရားနာသောအခါ စသည်တို့၌ ကာမစိတ် ၁၄-ပါး၊ စေတသိက် ၁၂-ပါး၊ ရုပ် ၂၈-ပါးဟူသော ကာမတရား ပရမတ် တရားတို့ကို အနေကန် ရံခါ အာရုံပြု၏။ ဈာန်ကို ဆင်ခြင်သောအခါ မဟဂ္ဂုတ် စိတ် ၂၇-ပါး၊ စေတသိက် ၃၅-ပါးဟူသော မဟဂ္ဂုတ်တရား ပရမတ်တရားတို့ကို

http://www.dhammadownload.com

အနေကန် ရံခါ အာရုံပြု၏။ ကသိုဏ်းနိမိတ်စသည်၌ ပရိကံမှုပြု၍ အားထုတ်သောအခါ, ပညတ်တရားကို ဆင်ခြင်သောအခါတို့၌ ကာလဝိမုတ်ဖြစ်သော ပညတ်တရားကို အနေကန် ရံခါ အာရုံပြု၏။

ရဟန္တာ၏ မဟာကြီယာ ဉာဏဝိပွယုတ်စိတ် ၄-ပါးသည် ဉာဏ်မယှဉ်မူ၍ လှူဒါန်းမှုစသော ကောင်းမှုများပြုသောအခါတို့၌ ကာမတရားဖြစ်သော ပရမတ်တရားတို့ကို အနေကန် ရံခါ အာရုံပြု၏။ လေ့လာပွါးများပြီးသော စျာန်ကို ဆင်ခြင်သောအခါ မဟဂ္ဂုတ်တရားတည်းဟူသော ပရမတ်တရားတို့ကို အနေကန် ရံခါအာရုံပြု၏။ ကသိုဏ်းနိမိတ်စသည်တို့၌ ပရိကံပြုသောအခါ ပညတ်တရားကို ဆင်ခြင်သောအခါတို့၌ ကာလဝိမုတ်ဖြစ်သော ပညတ်တရားကို အနေကန် ရံခါ အာရုံပြု၏။

သေက္ခနှင့် ပုထုဇဉ်တို့၏ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါးသည် ဉာဏ်ယှဉ်၍လှူဒါန်းသောအခါ, တရားနာသောအခါ, သဒ္ဓါရတို့ကို သုံးသပ်သောအခါတို့၌ ကာမတရားဖြစ်သော ပရမတ်တရားတို့ကို အနေကန် ရံခါအာရုံပြု၏။ ရပြီးစျာန်ကို ဆင်ခြင်သောအခါ, ရပြီးစျာန်ကို သုံးသပ်သောအခါတို့၌ မဟဂ္ဂုတ်တရားတည်းဟူသော, ပရမတ်တရားတို့ကို အနေကန် ရံခါအာရုံပြု၏။ ကသိုဏ်းပရိကံ ပြုသောအခါစသည်တို့၌ ကာလဝိမုတ်ဖြစ်သော ပညတ်တရားတို့ကို အနေကန် ရံခါအာရုံပြု၏။ ဂေါတြဘူ ဝေါဒါန်ကိစ္စတပ်သော အခါတို့၌ နိဗ္ဗာန်ဟူသော ကာလဝိမုတ် ပရမတ်တရားကို အနေကန် ရံခါအာရုံပြု၏။

သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့အား မိမိတို့ အသီးသီးရပြီးသော မဂ် ဖိုလ်ကို ဆင်ခြင်သောအခါ အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကြဉ်သော လောကုတ္တရာ အောက်မဂ် အောက်ဖိုလ်ဟူသော ပရမတ်တရားကို အနေကန် ရံခါအာရုံပြု၏။

မဟာကြီယာ ဉာဏသမ္ပယုစိတ် ၄-ပါးသည် အနာဝရဏဉာဏ်နှင့် သမန္တစက္ခုဟုခေါ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်စသည်ဖြစ်သောအခါ စိတ် ၁၉-ပါး စေတသိက် ၅၂-ပါး၊ ရူပ ၂၈-ပါး၊ နိဗ္ဗာန် ပညတ်ဟူသော ကာမ, မဟဂ္ဂုတ်, ကာလဝိမုတ်, ပညတ်, ပရမတ်တရားတို့ကို အနေကန် ရံခါ အာရုံပြု၏။

ပုထုဇဉ်တို့၏ ကုသိုလ်အဘိညာဏ်သည် ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်စသည်ဖြင့် ရူပါရုံစသည်တို့ကိုသိသောအခါတို့၌ ကာမစိတ် ၅၄-ပါး၊ မဟဂ္ဂုတ်စိတ် ၂၇-ပါး၊ ရူပ ၂၈-ပါး၊ ပညတ်ဟူသော ကာမ, မဟဂ္ဂုတ်, ကာလဝိမုတ်, ပညတ်, ပရမတ်တရားတို့ကို အနေကန် ရံခါ အာရုံပြု၏။

သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်သည် မိမိရရှိပြီး မျက်မှောက်ပြုပြီးဖြစ်သည့် မဂ်, ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ပရမတ်တရားတို့ကို အနေကန် ရံခါ အာရုံပြု၏။ သူတပါး သန္တာန်၌ ဖြစ်သော မဂ်စိတ်, ဖိုလ်စိတ် တည်းဟူသော

http://www.dhammadownload.com

ပရမတ်တရားတို့ကို စေတောပရိယကုသိုလ် အဘိညာဏ်စိတ်ဖြင့် အနေကန် ရုံခါ အာရုံပြု၏။

ကြီယာ အဘိညာဏ်သည် ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်, အနာဂတံသဉာဏ် စသည်ဖြစ်သောအခါ စိတ် ၈၉-ပါး၊ စေတသိက် ၅၂-ပါး၊ ရုပ် ၂၈-ပါး၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပညတ်-ဟူသော ကာမ, မဟဂ္ဂုတ်, ကာလဝိမုတ်, ပညတ်, ပရမတ် တရားတို့ကို အနေကန် ရုံခါ အာရုံပြု၏။

မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်သည် အနာဝရဏဉာဏ်ဟုဆိုအပ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ် စသည်တို့၏ ရှေ့သွားဖြစ်သောအခါ စိတ် ၈၉-ပါး၊ စေတသိက် ၅၂-ပါး၊ ရုပ် ၂၈-ပါး၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပညတ်ဟူသော ကာမ, မဟဂ္ဂုတ်, ကာလဝိမုတ်, ပညတ်, ပရမတ်တရားတို့ကို အနေကန် ရုံခါ အာရုံပြု၏။

ထို့ကြောင့် ၃၁-ပါးသော စိတ်တို့သည် ထိုက်သည် အားလျော်စွာ ကာမ, မဟဂ္ဂုတ်, ကာလဝိမုတ်, ပညတ်, ပရမတ် တရားတို့ကို အနေကန် ရုံခါ အာရုံပြုကြ၏။

ပစ္စုပ်တိတ၊ နာဂတနှင့်၊ ဓမ္မ,ရုပ်,နာမ်၊ ခြောက်တန်ပေါင်းရုံး၊ လေးဆယ့် ၊ သုံးစီ=တဒါရုံ ၁၁-ပါး၊ ကာမဇော ၂၉-ပါး၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ အဘိညာဏ် ဒွေ၊ ဤ ၄၃-ပါးသော စိတ်တို့သည် ပစ္စုပ္ပန်, အတိတ်, အနာဂတ်, ဓမ္မာရုံ, ရုပ်, နာမ်တရားတို့ကို အနေကန် ရုံခါအာရုံပြုကြ၏။

သောမနဿသန္တီရဏစိတ်သည် ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန် သန္တီရဏ, တဒါရုံကိစ္စတပ်သော အခါ ပစ္စုပ္ပန်, ပဉ္စာရုံကို အနေကန် ရုံခါအာရုံပြု၏၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန် တဒါရုံကိစ္စ တပ်သောအခါ ကာမစိတ် ၅၄-ပါး၊ စေတသိက် ၅၂-ပါး၊ ရုပ် ၂၈-ပါး ဟူသော ပစ္စုပ္ပန်, အတိတ်, အနာဂတ်, ဓမ္မာရုံ, ရုပ်, နာမ်တရားတို့ အနေကန် ရုံခါ အာရုံပြု၏။

ဥပေက္ခာသန္တီရဏ ၂-ပါး၊ မဟာဝိပါက် ၈-ပါး၊ ဤ ၁၀-ပါးသော စိတ်တို့သည် ကံကို အာရုံပြု၍ ပဋိသန္ဓေ, ဘဝင်, စုတိကိစ္စတပ်သောအခါ အတိတ်ဖြစ်သော ဓမ္မာရုံဖြစ်သည့် နာမ်တရားကို အနေကန် အာရုံပြုသည်။ ကမ္မနိမိတ်ကို အာရုံပြုသောအခါ အတိတ်, ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ရုပ်တရားကို အနေကန် အာရုံပြုသည်။ ဂတိနိမိတ်ကို အာရုံပြု၍ ပဋိသန္ဓေ, ဘဝင်, စုတိကိစ္စတပ်သောအခါ ပစ္စုပ္ပန်ကို အနေကန် အာရုံပြုသည်။

ဥပေက္ခာသန္တီရဏ ၂-ပါးသည် ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန် သန္တီရဏကိစ္စ, တဒါရုံကိစ္စတပ်သော အခါ ပစ္စုပ္ပန် ရုပ်တရားကိုငင်း၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန် တဒါရုံကိစ္စတပ်သောအခါ ကာမ စိတ် ၅၄-ပါး၊ စေတသိက် ၅၂-ပါး၊ ရုပ် ၂၈-ပါးဟူသော ပစ္စုပ္ပန်, အတိတ်, အနာဂတ်, ဓမ္မာရုံ, ရုပ်, နာမ်တရားတို့ကိုငင်း အနေကန် ရုံခါအာရုံပြု၏။

http://www.dhammadownload.com

မဟာဝိပါက်စိတ် ဂ-ပါးသည် ပဋိဋ္ဌဂါရ, မနောဒ္ဓါရအသီးသီးတို့၌ တဒါရုံကိစ္စ တပ်သောအခါ ပစ္စုပ္ပန် ပဋိသန္ဓေ၊ အတိတ်, အနာဂတ်, ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ဓမ္မာရုံ, ရုပ်, နာမ်, တရားတို့ကို အနေကန် ရံခါအာရုံပြုသည်။

ဟသိတုပဋိဒိစိတ်သည် ပဋိဋ္ဌဂါရ၌ ရှုပါရုံစသော အာရုံငါးပါးကို အာရုံပြု၍ ပြုံးရွှင်သောအခါ အာရုံငါးပါး ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်တရားကို အနေကန် အာရုံပြုသည်၊ မနောဒ္ဓါရ၌ အတိတ်, အနာဂတ်, ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော အာရုံ ၆-ပါးကိုအာရုံပြု၍ ပြုံးရွှင်သောအခါ ကာမစိတ် ၅၄-ပါး၊ စေတသိက် ၅၂-ပါး၊ ရုပ် ၂၈-ပါးဟူသော ပစ္စုပ္ပန်, အတိတ်, အနာဂတ်, ဓမ္မာရုံ, ရုပ်, နာမ်တရားတို့ကို အနေကန် ရံခါ အာရုံပြုသည်။

အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါး၊ မဟာကုသိုလ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါး၊ မဟာ ကြိယာဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါး၊ ဤ ၂၀-သော စိတ်တို့သည် လောကီစိတ် ၃၁-ပါး၊ စေတသိက် ၅၂-ပါး၊ ရုပ် ၂၈-ပါး၊ ပညတ် ဟူသော ဓမ္မာရုံ, ရုပ်, နာမ်တရား တို့ကို အနေကန် ရံခါ အာရုံပြုကြ၏၊ ထိုအာရုံတို့တွင် ရုပ်, နာမ်တရားတို့မှာ ပစ္စုပ္ပန်, အတိတ်, အနာဂတ်အာရုံများဖြစ်၍ ပညတ်မှာ ကာလဝိမုတ် ဖြစ်သည်။

မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါး၊ ကုသိုလ် အဘိဉာဏ်၊ ဤငါးပါး သောစိတ်တို့သည် အရဟတ္တမဂ်, အရဟတ္တဖိုလ်ကြဉ်သော စိတ် ၁၇-ပါး၊ စေတသိက် ၅၂-ပါး၊ ရုပ် ၂၈-ပါး၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပညတ် ဟူသော ဓမ္မာရုံ, ရုပ်, နာမ် တရားတို့ကို အနေကန် ရံခါ အာရုံပြုကြသည်၊ ထိုအာရုံတို့တွင် ရုပ်, နာမ် တို့မှာ ပစ္စုပ္ပန်, အတိတ်, အနာဂတ်အာရုံများဖြစ်၍ ပညတ်နှင့် နိဗ္ဗာန်မှာ ကာလ-ဝိမုတ်ဖြစ်သည်။

မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါး၊ ကြိယာအဘိဉာဏ်၊ မနောဒ္ဓါရာ-ဝဇ္ဇန်း၊ ဤ ၆-ပါးသောစိတ်တို့သည့် စိတ် ၁၉-ပါး၊ စေတသိက် ၅၂-ပါး၊ ရုပ် ၂၈-ပါး၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပညတ်တို့ကို အနေကန် ရံခါ အာရုံပြုကြ၏။ ထိုအာရုံတို့တွင် ရုပ်, နာမ်တို့မှာ ပစ္စုပ္ပန်, အတိတ်, အနာဂတ် အာရုံများဖြစ်၍ နိဗ္ဗာန်နှင့် ပညတ်မှာ ကာလဝိမုတ် ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် ဤ ၄၃-ပါးသော စိတ်တို့သည် ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ပစ္စုပ္ပန် အတိတ်, အနာဂတ်, ဓမ္မာရုံ, ရုပ်, နာမ်ဟူသော ခြောက်မျိုးသော အာရုံကို အနေကန် ရံခါ အာရုံပြုကြ၏။

သုံးလီအဋ္ဌတ်၊ စွဲလတ်ပီရောက်၊ ငါးဆယ့်ခြောက်မှန်=ကာမစိတ် ၅၄-ပါး၊ အဘိညာဏ်ဒွေ၊ ဤ ၅၆-ပါးသောစိတ်တို့သည် အဋ္ဌတ္တ, မဟိဒ္ဓ, အဋ္ဌတ္တ မဟိဒ္ဓ တရားတို့ကို အနေကန် ရံခါ အာရုံပြုကြ၏။

http://www.dhammadownload.com

မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်သော စိတ်, စေတသိက်, ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓရုပ်သည် အဇ္ဈတ္တတရား မည်၏။ သူတပါးသန္တာန်၌ဖြစ်သော စိတ် စေတသိက် ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓရုပ်, အနိန္ဒြိယ ဗဒ္ဓရုပ်, နိဗ္ဗာန်, ပညတ်သည် ဗဟိဒ္ဓတရား မည်၏။ မိမိသန္တာန်, သူတပါး သန္တာန်၌ဖြစ်သော စိတ်, စေတသိက်, ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓရုပ်သည် အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ တရား မည်၏။

နိဗ္ဗာန်ကို အနေကန် အာရုံပြုသော စိတ်များ

နိဗ္ဗာန် စကၡသ=မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါး၊ မဟာကြိယာ-ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါး၊ မနောဒ္ဓါတုဝဇ္ဇန်း၊ အဘိညာဏ်ဒွေ့၊ ဤ ၁၁-ပါးသော စိတ်တို့သည် နိဗ္ဗာန်ကို အနေကန် ရံခါ အာရုံပြုကြ၏။

မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါးသည် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို ဆင်ခြင်သောအခါ, ဂေါတြဘူ ဝေါဒါန်ကိစ္စတပ်သောအခါတို့၌ နိဗ္ဗာန်ကို အနေကန် ရံခါ အာရုံပြု၏။

မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါးသည် ဘုရားရဟန္တာတို့ ပစ္စဝေက္ခဏာ ဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို ဆင်ခြင်သောအခါ, သဗ္ဗညုတဉာဏကိစ္စတပ်သောအခါတို့၌ နိဗ္ဗာန်ကို အနေကန် ရံခါ အာရုံပြု၏။

မနောဒ္ဓါတုဝဇ္ဇန်းသည် နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြုသော သဗ္ဗညုတဉာဏ်, ပုဗ္ဗေနိဝါ-သာနုဿတိဉာဏ် စသည်တို့၏ ရှေသွားဖြစ်သောအခါ နိဗ္ဗာန်ကို အနေကန် ရံခါ အာရုံပြု၏။

သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ကုသိုလ်အဘိညာဏ်သည် ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ, အနာဂ-တံသ အဘိညာဏ်စိတ်တို့ဖြစ်၍ နိဗ္ဗာန်ကို ဆင်ခြင်သောအခါ နိဗ္ဗာန်ကို အနေကန် ရံခါ အာရုံပြု၏။

ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့၏ ကြိယာအဘိညာဏ်သည် ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ, အနာဂတံသ အဘိညာဏ်စိတ်တို့ဖြစ်၍ နိဗ္ဗာန်ကို ဆင်ခြင်သောအခါ နိဗ္ဗာန်ကို အနေကန် ရံခါ အာရုံပြု၏။

ဤ ၁၁-ပါးသော စိတ်တို့သည် နိဗ္ဗာန်ကို အနေကန် ရံခါ အာရုံပြုကြ၏။

ပဥ္ဉတ္တိကို အနေကန် အာရုံပြုသော စိတ်များ

ပဥ္ဉတ္တိဝယ်၊ လေးဆယ်နှင့်ခြောက် = မနောဓာတ် ၃-ပါး၊ တဒါရုံ ၁၁-ပါး၊ ကာမဇော ၂၉-ပါး၊ မနောဒ္ဓါတုဝဇ္ဇန်း၊ အဘိညာဏ်ဒွေ့၊ ဤ ၄၆-ပါးသော စိတ်တို့သည် ပဥ္ဉတ္တိကို အနေကန် ရံခါ အာရုံပြုကြ၏။

http://www.dhammadownload.com

ပဋ္ဌဒ္ဓါရဌ် မနောဓာတ် ၃-ပါးသည် အာဝဇ္ဇန်း, သမ္ပဋိစ္ဆိုန်းကိစ္စ အသီးသီး တပ်သောအခါ ပစ္စုပ္ပန်ပဋ္ဌာရုံကို အနေကန် ရံခါ အာရုံပြုသည်။

တဒါရုံ ၁၁-ပါးတို့တွင် သန္ဆီရဏ ၃-ပါးသည် သန္ဆီရဏနှင့် တဒါရုံကိစ္စ တပ်သောအခါ ပစ္စုပ္ပန်ပဋ္ဌာရုံကို အနေကန် ရံခါ အာရုံပြုသည်။

မဟာဝိပါက်စိတ် ၈-ပါးသည် တဒါရုံကိစ္စတပ်သောအခါ ပဋ္ဌာရုံကို အနေကန် ရံခါ အာရုံပြုသည်။

ကာမဇော ၂၉-ပါး၊ မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းတို့သည် ဆဒ္ဓါရဝီထိဌ်ဖြစ်သောအခါ, အဘိညာဉ်ဒွေသည် မနောဒ္ဓါရဝီထိဌ်ဖြစ်သောအခါ ပဋ္ဌာရုံကို အနေကန် ရံခါ အာရုံပြုကြသည်။

ဤ ၄၆-ပါးသော စိတ်တို့သည် ပဋ္ဌာရုံကို အနေကန် ရံခါအာရုံပြုကြသည်။

'စေတသိက်ယှဉ်၊ ဆင်ခြင်ဖွယ်ရာ'အစချီသော လက်ာ၏အဖြေ (နှာ-၃၆)

ဣဿာ,ပမဉ်၊ ပယ်ကြဉ် အဏ္ဍတ် = ဣဿာ, အပ္ပမညာစေတသိက်တို့သည် အဏ္ဍတ္တကို အာရုံမပြုကြကုန်၊ ဗဟိဒ္ဓဖြစ်သော သူတပါး၏ စည်းစိမ်, သုခိတ ဒုက္ခိတသတ္တဝါပညတ်တို့ကိုသာ အသီးသီးအာရုံပြုကုန်၏။

ဗာဟျတ် မစ္ဆေ၊ မပြုလေဘူး = မစ္ဆရိယစေတသိက်သည် ဗဟိဒ္ဓကို အာရုံ မပြု၊ အဏ္ဍတ္တဖြစ်သော မိမိစည်းစိမ်ကိုသာ အာရုံပြု၏။

သုံးထွေဝိရတိ၊ ဝိရမိတဗ္ဗ။ ပ။ စွဲမှီကပ်၏ = ဝိရတိစေတသိက် ၃-ပါးတို့သည် ရှောင်ကြဉ်အပ်သည့် ဝိရမိတဗ္ဗဝတ္ထုဖြစ်သော ကာမ, နာမ်, ရုပ်, ပစ္စုပ္ပန်, အနာဂတ်တရားတို့ကို အာရုံပြုကုန်၏။

ပညတ်ပမညာ၊ ဝိမုတ္တာလည်း = အပ္ပမညာစေတသိက်သည် ကာလဝိမုတ် ဖြစ်သော ပညတ်ကို အာရုံပြု၏။ ကရုဏာ စေတသိက်သည် ဒုက္ခိတသတ္တဝါ ပညတ်ကို အာရုံပြုသည်။ မုဒိတာစေတသိက်သည် သုခိတသတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံပြုသည်။

စိတ်တို့ကို ဝေဒနာ,ဟိတ်,ကိစ္စ,ဒ္ဓါရ,အာရုံ,ဝတ္ထုအားဖြင့် ခွဲဝေပုံ ပကိဏ္ဏကသင်္ဂဟမိဿကနည်း (နှာ-၃၉)

လောဘမူစိတ် ၈-ပါးသည် သောမနဿ, ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ ၂-ပါးနှင့် ယှဉ်၏၊ လောဘ,မောဟ ဟိတ် ၂-ပါးရှိ၏၊ ဇောကိစ္စတပ်၏၊ ခြောက်ဒ္ဓါရဌ်

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်၏၊ လောကီတရားကို အာရုံပြု၏၊ ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ဟဒယဝတ္ထုကို မှီ၏၊ စတုဝေါကာရဘုံ(အရူပဘုံ)၌ဖြစ်သောအခါ မှီရာဝတ္ထုရုပ် မရှိ။

ဒေါသမူဒွေသည် ဒေါမနဿဝေဒနာနှင့် ယှဉ်၏၊ ဒေါသမူမောဟ ဟိတ် ၂-ပါး ရှိ၏၊ ဇောကိစ္စတပ်၏၊ ခြောက်ဒွါရ၌ဖြစ်၏၊ လောကီတရားကို အာရုံပြု၏၊ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၏၊ (ကာမဘုံ၌သာ ဖြစ်၏။)

မောဟမူဒွေသည် ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ယှဉ်၏၊ မောဟ ဟိတ် ၁-ပါးသာ ရှိ၏၊ ဇောကိစ္စတပ်၏၊ ခြောက်ဒွါရ၌ဖြစ်၏၊ လောကီတရားကို အာရုံပြု၏၊ ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်ခိုက် ဟဒယဝတ္ထုကို မှီ၏၊ စတုဝေါကာရဘုံ (အရူပဘုံ)၌ ဖြစ်ခိုက် မှီရာဝတ္ထုရုပ် မရှိ။

စက္ခုဝိညာဏ်ဒွေသည် ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ယှဉ်၏၊ ဟိတ် မရှိ၊ ဒဿနကိစ္စတပ်၏၊ စက္ခုဒွါရ၌ဖြစ်၏၊ ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံကို အာရုံပြု၏၊ စက္ခုဝတ္ထုကို မှီ၏။

သောတဝိညာဏ်ဒွေသည် ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ယှဉ်၏၊ ဟိတ် မရှိ၊ သဝနကိစ္စတပ်၏၊ သောတဒွါရ၌ ဖြစ်၏၊ ပစ္စုပ္ပန်သဒ္ဒါရုံကို အာရုံပြု၏၊ သောတဝတ္ထုကို မှီ၏။

ဃာနဝိညာဏ်ဒွေသည် ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ယှဉ်၏၊ ဟိတ် မရှိ၊ ဃာယနကိစ္စတပ်၏၊ ဃာနဒွါရ၌ဖြစ်၏၊ ပစ္စုပ္ပန်ဂန္ဓာရုံကို အာရုံပြု၏၊ ဃာနဝတ္ထုကို မှီ၏။

ဇိဝှါဝိညာဏ်ဒွေသည် ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ယှဉ်၏၊ ဟိတ် မရှိ၊ သာယနကိစ္စတပ်၏၊ ဇိဝှါဒွါရ၌ဖြစ်၏၊ ပစ္စုပ္ပန်ရသာရုံကို အာရုံပြု၏၊ ဇိဝှါဝတ္ထုကို မှီ၏။

ကာယဝိညာဏ်ဒွေသည် သုခဝေဒနာ, ဒုက္ခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်၏၊ ဟိတ် မရှိ၊ ဖုသနကိစ္စတပ်၏၊ ကာယဒွါရ၌ဖြစ်၏၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို အာရုံပြု၏၊ ကာယဝတ္ထုကို မှီ၏။

သမ္ပဋိစ္ဆိန်းဒွေသည် ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ယှဉ်၏၊ ဟိတ် မရှိ၊ သမ္ပဋိစ္ဆိန်းကိစ္စတပ်၏၊ ပဉ္စဒွါရ၌ဖြစ်၏၊ ပစ္စုပ္ပန်ပဉ္စာရုံကို အာရုံပြု၏၊ ဟဒယဝတ္ထုကို မှီ၏။

သောမနဿ သန္တီရဏသည် သောမနဿဝေဒနာနှင့် ယှဉ်၏၊ ဟိတ် မရှိ၊ သန္တီရဏ, တဒါရုံအားဖြင့် ၂-ကိစ္စတပ်၏၊ သန္တီရဏကိစ္စတပ်ခိုက် ငါးဒွါရ၌ဖြစ်၏၊ တဒါရုံကိစ္စတပ်ခိုက် ခြောက်ဒွါရ၌ ဖြစ်၏၊ ကာမတရားကို အာရုံပြု၏၊ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၏။

ဥပေက္ခာသန္တီရဏ ၂-ပါးသည် ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ယှဉ်၏၊ ဟိတ် မရှိ၊ ပဋိသန္ဓေ, ဘဝင်, စုတိ, သန္တီရဏ, တဒါရုံအားဖြင့် ၅-ကိစ္စတပ်၏၊ ပဋိသန္ဓေ, ဘဝင်, စုတိကိစ္စတပ်ခိုက် ခြောက်ဒွါရမှ လွတ်၏၊ သန္တီရဏ ကိစ္စတပ်ခိုက်

http://www.dhammadownload.com

ငါးဒွါရဥ်ဖြစ်၏၊ တဒါရုံကိစ္စတပ်ခိုက် ခြောက်ဒွါရဥ်ဖြစ်၏၊ ကာမတရားကို အာရုံပြု၏၊ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၏။

ပဋ္ဌဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်သည် ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ယှဉ်၏၊ ဟိတ် မရှိ၊ အာဝဇ္ဇန်းကိစ္စတပ်၏၊ ပဋ္ဌဒွါရဥ်ဖြစ်၏၊ ပစ္စုပ္ပန်ပဋ္ဌာရုံကို အာရုံပြု၏၊ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကိုမှီ၏။

မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း စိတ်သည် ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ယှဉ်၏၊ ဟိတ် မရှိ၊ အာဝဇ္ဇန်း, ဝုဋ္ဌောအားဖြင့် ၂-ကိစ္စ တပ်၏၊ ဝုဋ္ဌောကိစ္စတပ်သောအခါ ငါးဒွါရဥ်ဖြစ်၏၊ အာဝဇ္ဇန်းကိစ္စတပ်သောအခါ မနောဒွါရဥ် ဖြစ်၏။ ပေါင်း ခြောက်ဒွါရဥ်ဖြစ်၏၊ အလုံးစုံသောတရားကို အာရုံပြု၏၊ ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံဥ်ဖြစ်သောအခါ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၏၊ စတုဝေါကာရဘုံဥ်ဖြစ်သောအခါ မှီရာဝတ္ထုရုပ် မရှိ။

ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်သည် သောမနဿဝေဒနာနှင့် ယှဉ်၏၊ ဟိတ် မရှိ၊ ဇောကိစ္စတပ်၏၊ ခြောက်ဒွါရဥ်ဖြစ်၏၊ ကာမတရားကို အာရုံပြု၏၊ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၏။

မဟာကုသိုလ်ဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါးသည် သောမနဿ, ဥပေက္ခာဝေဒနာ ၂-ပါးနှင့် ယှဉ်၏၊ အလောဘ, အဒေါသ ဟိတ် ၂-ပါးရှိ၏၊ ဇောကိစ္စတပ်၏၊ ခြောက်ဒွါရဥ်ဖြစ်၏၊ လောကီတရားကို အာရုံပြု၏၊ ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံဥ်ဖြစ်သောအခါ ဟဒယဝတ္ထုကို မှီ၏၊ စတုဝေါကာရဘုံ (အရူပဘုံ)ဥ်ဖြစ်သောအခါ မှီရာဝတ္ထုရုပ် မရှိ။

မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ် ၄-ပါးသည် သောမနဿ,ဥပေက္ခာဝေဒနာ ၂-ပါးနှင့်ယှဉ်၏၊ အလောဘ,အဒေါသ,အမောဟ ဟိတ် ၃-ပါးရှိ၏၊ ဇောကိစ္စတပ်၏၊ ခြောက်ဒွါရဥ်ဖြစ်၏၊ အရဟတ္တမဂ်,အရဟတ္တဖိုလ်ကြဉ်သော အလုံးစုံသောတရားကို အာရုံပြု၏၊ ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံဥ်ဖြစ်သောအခါ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၏၊ စတုဝေါကာရဘုံ (အရူပဘုံ)ဥ်ဖြစ်သောအခါ မှီရာဝတ္ထုရုပ် မရှိ။

မဟာဝိပါက်ဉာဏဝိပ္ပယုတ် စိတ် ၄-ပါးသည် သောမနဿ, ဥပေက္ခာဝေဒနာ ၂-ပါးနှင့်ယှဉ်၏၊ အလောဘ, အဒေါသ ဟိတ် ၂-ပါးရှိ၏၊ ပဋိသန္ဓေ, ဘဝင်, စုတိ, တဒါရုံအားဖြင့် ၄-ကိစ္စတပ်၏၊ ပဋိသန္ဓေ, ဘဝင်, စုတိကိစ္စတပ်ခိုက် ခြောက်ဒွါရမှ လွှတ်၏၊ တဒါရုံကိစ္စတပ်ခိုက် ခြောက်ဒွါရဥ်ဖြစ်၏၊ ကာမတရားကို အာရုံပြု၏၊ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၏။

မဟာဝိပါက် ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ် ၄-ပါးသည် သောမနဿ, ဥပေက္ခာဝေဒနာ ၂-ပါးနှင့် ယှဉ်၏၊ အလောဘ, အဒေါသ,အမောဟ ဟိတ် ၃-ပါးရှိ၏၊ ပဋိသန္ဓေ, ဘဝင်,စုတိ,တဒါရုံအားဖြင့် ၄-ကိစ္စတပ်၏၊ ပဋိသန္ဓေ, ဘဝင်, စုတိကိစ္စတပ်ခိုက် ခြောက်ဒွါရမှ လွှတ်၏၊ တဒါရုံကိစ္စတပ်ခိုက် ခြောက်ဒွါရဥ်ဖြစ်၏၊ ကာမတရားကို အာရုံပြု၏၊ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၏။

http://www.dhammadownload.com

မဟာကြီယာဉ္စာဏဝိပွယုတ်စိတ် ၄-ပါးသည် သောမနဿဉ္စပေက္ခာ ဝေဒနာ ၂-ပါးနှင့် ယှဉ်၏၊ အလောဘ, အဒေါသ ဟိတ် ၂-ပါးရှိ၏၊ ဇောကိစ္စတပ်၏၊ ခြောက်ဒွါရ၌ ဖြစ်၏၊ လောကီတရားကို အာရုံပြု၏၊ ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သော အခါ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၏၊ စတုဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ မှီရာဝတ္ထုရုပ် မရှိ။

မဟာကြီယာဉ္စာသမ္မယုတ်စိတ် ၄-ပါးသည် သောမနဿဉ္စပေက္ခာ ဝေဒနာ ၂-ပါးနှင့် ယှဉ်၏။ အလောဘ, အဒေါသ, အမောဟ ဟိတ် ၃-ပါးရှိ၏၊ ဇောကိစ္စတပ်၏၊ ခြောက်ဒွါရ၌ ဖြစ်၏၊ အလုံးစုံသော အာရုံကို အာရုံပြု၏၊ ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၏၊ စတုဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ မှီရာဝတ္ထုရုပ် မရှိ။

ရူပကုသိုလ်စိတ် ၅-ပါးသည် သောမနဿဉ္စပေက္ခာဝေဒနာ ၂-ပါးနှင့် ယှဉ်၏၊ အလောဘ, အဒေါသ, အမောဟ ဟိတ် ၃-ပါး ရှိ၏၊ ဇောကိစ္စတပ်၏၊ မနောဒွါရ၌ ဖြစ်၏၊ ပညတ်တရားကို အာရုံပြု၏၊ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၏။

ရူပပဋ္ဌမဈာန်ကုသိုလ်အဘိညာဉ်သည် ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ယှဉ်၏၊ အလောဘ, အဒေါသ, အမောဟ ဟိတ် ၃-ပါး ရှိ၏၊ ဇောကိစ္စတပ်၏၊ မနောဒွါရ၌ ဖြစ်၏၊ အရဟတ္တမဂ်, အရဟတ္တဖိုလ်ကြဉ်သော အလုံးစုံသော တရားကို အာရုံပြု၏၊ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၏။

ရူပဝိပါက်စိတ် ၅-ပါးသည် သောမနဿဉ္စပေက္ခာဝေဒနာ ၂-ပါးနှင့် ယှဉ်၏၊ အလောဘ, အဒေါသ, အမောဟ ဟိတ် ၃-ပါး·ရှိ၏၊ ပဋိသန္ဓေ,ဘဝင်,စုတိအား ဖြင့် ၃-ကိစ္စတပ်၏၊ ခြောက်ဒွါရမှ လွတ်၏၊ ပညတ်တရားကို အာရုံပြု၏၊ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၏။

ရူပကြီယာစိတ် ၅-ပါးသည် သောမနဿဉ္စပေက္ခာဝေဒနာ ၂-ပါးနှင့် ယှဉ်၏၊ အလောဘ, အဒေါသ, အမောဟ ဟိတ် ၃-ပါး ရှိ၏၊ ဇောကိစ္စတပ်၏၊ မနောဒွါရ၌ ဖြစ်၏၊ ပညတ်တရားကို အာရုံပြု၏၊ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၏။

ရူပပဋ္ဌမဈာန်ကြီယာအဘိညာဏ်သည် ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ယှဉ်၏၊ အလောဘ, အဒေါသ, အမောဟ ဟိတ် ၃-ပါး ရှိ၏၊ ဇောကိစ္စတပ်၏၊ မနောဒွါရ၌ ဖြစ်၏၊ အလုံးစုံသော တရားကို အာရုံပြု၏၊ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၏။

အရူပကုသိုလ်စိတ် ၄-ပါးသည် ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ယှဉ်၏၊ အလောဘ, အဒေါသ, အမောဟ ဟိတ် ၃-ပါး ရှိ၏၊ ဇောကိစ္စတပ်၏၊ မနောဒွါရ၌ ဖြစ်၏၊ မဟဂ္ဂတ်,ပညတ်တရားကို အာရုံပြု၏၊ ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၏၊ စတုဝေါကာရဘုံ(အရူပဘုံ)၌ ဖြစ်သောအခါ မှီရာဝတ္ထုရုပ် မရှိ။

http://www.dhammadownload.com

အင်္ဂဟပဝိပါက်စိတ် ၄-ပါးသည် ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ယှဉ်၏၊ အလောဘ, အဒေါသ, အမောဟ ဟိတ် ၃-ပါး ရှိ၏၊ ပဋိသန္ဓေ, ဘဝင်, စုတိအားဖြင့် ၃-ကိစ္စ တပ်၏၊ ခြောက်ဒွါရမှ လွတ်၏၊ မဟဂ္ဂုတ်,ပညတ်တရားကို အာရုံပြု၏၊ မှီရာ ဝတ္ထုရုပ် မရှိ။

အင်္ဂဟကြိယာစိတ် ၄-ပါးသည် အင်္ဂဟကုသိုလ်စိတ်နှင့် တူ၏။

သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်သည် သောမနဿ,ဥပေက္ခာဝေဒနာ ၂-ပါးနှင့် ယှဉ်၏၊ အလောဘ, အဒေါသ, အမောဟ ဟိတ် ၃-ပါး ရှိ၏၊ ဇောကိစ္စတပ်၏၊ မနောဒွါရ၌ ဖြစ်၏၊ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၏၊ ယဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၏။

အထက်မဂ်စိတ် ၃-ပါး,ဖိုလ်စိတ် ၄-ပါးတို့သည် သောမနဿ, ဥပေက္ခာဝေဒနာ ၂-ပါးနှင့် ယှဉ်၏၊ အလောဘ, အဒေါသ, အမောဟ ဟိတ် ၃-ပါး ရှိ၏၊ ဇောကိစ္စတပ်၏၊ မနောဒွါရ၌ ဖြစ်၏၊ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၏၊ ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်ခိုက် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၏၊ စတုဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်ခိုက် မှီရာဝတ္ထုရုပ် မရှိ။

စေတသိက်တို့ကို ဝေဒနာ,ဟိတ်,ကိစ္စ,ဒွါရ,အာရုံ,ဝတ္ထုအားဖြင့် ခွဲဝေပုံ

(စာမျက်နှာ ၄၀)

သမ္ပဓိတ္ထသာဓာရဏစေတသိက်(၇)ပါးကို ဝေဒနာစသည်အားဖြင့် ခွဲဝေပုံ

ဖဿသည် ဝေဒနာ ၅-ပါးလုံးနှင့် ယှဉ်၏၊ အဟိတ်စိတ်၌ ယှဉ်ခိုက် ဟိတ် မရှိ၊ သဟိတ်စိတ်၌ယှဉ်ခိုက် ဟိတ် ၆-ပါးရှိ၏။ ၁၄-ကိစ္စတပ်၏၊ ပဋိသန္ဓေ,ဘဝင်, စုတိကိစ္စတပ်ခိုက် ခြောက်ဒွါရမှ လွတ်၏၊ ကျန်ကိစ္စ ၁၁-ပါးတပ်ခိုက် ခြောက်ဒွါရ၌ ထိုက်သင့်သည်အားလျော်စွာ ဖြစ်၏၊ အလုံးစုံသောတရားကို အာရုံပြု၏၊ ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် ဆဝတ္ထုကို မှီ၏၊ စတုဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် မှီရာဝတ္ထုရုပ် မရှိ။

ဝေဒနာသည် မည်သည့်ဝေဒနာနှင့်မှ မယှဉ်၊ ဟိတ်စသည် ဖဿနှင့်တူ၏။

သညာ, ဓမ္မတနှာ, ကေဂ္ဂတာ, ဇီဝိတိန္ဒြေ, မနသိကာရ စေတသိက်တို့သည် ဖဿနှင့် အလုံးစုံ တူကုန်၏။

ပကိဏ်းစေတသိက်တို့ကို ဝေဒနာစသည်အားဖြင့် ခွဲဝေပုံ

ဝိတက်သည် သောမနဿ, ဒေါမနဿ, ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ ၃-ပါးနှင့် ယှဉ်၏၊ အဟိတ်စိတ်၌ယှဉ်ခိုက် ဟိတ်မရှိ၊ သဟိတ်စိတ်၌ယှဉ်ခိုက် ဟိတ် ၆-ပါးရှိ၏၊ ပဋိသန္ဓေ, ဘဝင်, စုတိ, အာဝဇ္ဇန်း, သမ္ပဋိစ္ဆိန်း, သန္တီရဏ, ဝုဋ္ဌော, ဇော, တဒါလံ

http://www.dhammadownload.com

အားဖြင့် ၉-ကိစ္စတပ်၏၊ ပဋိသန္ဓေ, ဘဝင်, စုတိကိစ္စတပ်ခိုက် ခြောက်ဒွါရမှ လွတ်၏၊ ကျန်ကိစ္စ ဖြ-ပါးတပ်ခိုက် ခြောက်ဒွါရ၌ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ဖြစ်၏၊ အလုံးစုံသောတရားကို အာရုံပြု၏၊ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၏၊ စတုဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် မှီရာဝတ္ထုရုပ် မရှိ။

ဝိစာရ, အဓိမောက္ခတို့သည် ဝိတက်နှင့် တူကုန်၏။

ဝီရိယသည် သောမနဿ, ဒေါမနဿ, ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ ၃-ပါးနှင့်ယှဉ်၏၊ အဟိတ်စိတ်၌ယှဉ်ခိုက် ဟိတ်မရှိ၊ သဟိတ်စိတ်၌ယှဉ်ခိုက် ဟိတ် ဖြ-ပါးရှိ၏၊ ပဋိသန္ဓေ, ဘဝင်, စုတိ, အာဝဇ္ဇန်း, ဥဒ္ဓေါ, ဇော, တဒါရုံအားဖြင့် ၇-ကိစ္စတပ်၏၊ ပဋိသန္ဓေ, ဘဝင်, စုတိ ကိစ္စတပ်ခိုက် ခြောက်ဒွါရမှ လွတ်၏၊ ကျန် ၄-ကိစ္စတပ်ခိုက် ခြောက်ဒွါရ၌ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ဖြစ်၏၊ အလုံးစုံသောတရားကို အာရုံပြု၏၊ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၏၊ စတုဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် မှီရာဝတ္ထုရုပ် မရှိ။

ပီတိသည် သောမနဿဝေဒနာနှင့် ယှဉ်၏၊ ဒေါသကြဉ်သော ဟိတ် ၅-ပါးနှင့် ယှဉ်၏၊ ပဋိသန္ဓေ, ဘဝင်, စုတိ, သန္တီရဏ, ဇော, တဒါရုံအားဖြင့် ဖြ-ကိစ္စတပ်၏၊ ပဋိသန္ဓေ, ဘဝင်, စုတိကိစ္စတပ်ခိုက် ဖြ-ဒွါရမှ လွတ်၏၊ ကျန် ၃-ကိစ္စတပ်ခိုက် ဖြ-ဒွါရ၌ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ဖြစ်၏၊ အလုံးစုံသောတရားကို အာရုံပြု၏၊ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၏၊ စတုဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် မှီရာ ဝတ္ထုရုပ် မရှိ။

ဆန္ဒသည် သောမနဿ, ဒေါမနဿ, ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ ၃-ပါးနှင့် ယှဉ်၏၊ ဟိတ် ဖြ-ပါး ရှိ၏၊ ပဋိသန္ဓေ, ဘဝင်, စုတိ, ဇော, တဒါရုံအားဖြင့် ၅-ကိစ္စ တပ်၏၊ ပဋိသန္ဓေ, ဘဝင်, စုတိ ကိစ္စတပ်ခိုက် ဖြ-ဒွါရမှ လွတ်၏၊ ဇော, တဒါရုံကိစ္စတပ်ခိုက် ဖြ-ဒွါရ၌ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ဖြစ်၏၊ အလုံးစုံသောတရားကို အာရုံပြု၏၊ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၏၊ စတုဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် မှီရာဝတ္ထုရုပ် မရှိ။

အကုသိုလ်စေတသိက်တို့ကို ဝေဒနာ စသည်အားဖြင့် ခွဲဝေပုံ

မောဟ, အဟိရိက, အနောတ္တပ္ပ, ဥဒ္ဓစ္စစေတသိက်တို့သည် သောမနဿ, ဒေါမနဿ, ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ ၃-ပါးနှင့် ယှဉ်ကုန်၏၊ မောဟသည် လောဘ ဒေါသ ဟိတ် ၂-ပါး ရှိ၏၊ ကြွင်း ၃-ပါးတို့သည် အကုသိုလ်ဟိတ် ၃-ပါ ရှိကုန်၏၊ ဇောကိစ္စ တပ်ကုန်၏၊ ခြောက်ဒွါရ၌ ဖြစ်ကုန်၏၊ လောကီတရားကို အာရုံပြုကုန်၏၊ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီကုန်၏၊ စတုဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် မှီရာဝတ္ထုရုပ် မရှိကုန်။

http://www.dhammadownload.com

လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မာန စေတသိက်တို့သည် သောမနဿ, ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ ၂-ပါးနှင့် ယှဉ်ကုန်၏၊ လောဘသည် မောဟဟိတ် ၁-ပါးသာ ရှိ၏၊ ကြွင်း ၂-ပါးသည် လောဘ, မောဟ ဟိတ် ၂-ပါး ရှိကုန်၏၊ ဇောကိစ္စ တပ်ကုန်၏၊ ခြောက်ဒွါရ၌ ဖြစ်ကုန်၏၊ လောကီတရားကို အာရုံပြုကုန်၏၊ ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်ခိုက် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီကုန်၏၊ စတုဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် မှီရာဝတ္ထုရုပ် မရှိကုန်။

ဒေါသ, ဣဿာ, မစ္ဆရိယ, ကုက္ကုစ္စ စေတသိက်တို့သည် ဒေါမနဿဝေဒနာ နှင့် ယှဉ်ကုန်၏၊ ဒေါသသည် မောဟဟိတ် ၁-ပါးသာ ရှိ၏၊ ကြွင်း ၃-ပါးတို့ သည် ဒေါသ, မောဟ ဟိတ် ၂-ပါး ရှိကုန်၏၊ ဇောကိစ္စ တပ်ကုန်၏၊ ခြောက်ဒွါရ၌ ဖြစ်ကုန်၏၊ လောကီတရားကို အာရုံပြုကုန်၏၊ ကာမဘုံ၌သာ ဖြစ်၏၊ ဟဒယ ဝတ္ထုရုပ်ကို မှီကုန်၏။

ထိန, မိဒ္ဓ စေတသိက်တို့သည် သောမနဿ, ဒေါမနဿ, ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ ၃-ပါးနှင့် ယှဉ်ကုန်၏၊ အကုသိုလ် ဟိတ် ၃-ပါး ရှိကုန်၏၊ ဇောကိစ္စ တပ်ကုန်၏၊ ခြောက်ဒွါရ၌ ဖြစ်ကုန်၏၊ လောကီတရားကို အာရုံပြုကုန်၏၊ ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်ခိုက် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီကုန်၏၊ စတုဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် မှီရာဝတ္ထုရုပ် မရှိကုန်။

ဝိစိကိစ္ဆာစေတသိက်သည် ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ယှဉ်၏၊ မောဟ ဟိတ် ရှိ၏၊ ဇောကိစ္စ တပ်၏၊ ခြောက်ဒွါရ၌ ဖြစ်၏၊ လောကီတရားကို အာရုံပြု၏၊ ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၏၊ စတုဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် မှီရာဝတ္ထုရုပ် မရှိ။

သောဘနစေတသိက်တို့ကို ဝေဒနာစသည်အားဖြင့် ခွဲဝေပုံ

သဒ္ဓါ-စသော သောဘနသာဓာရဏ စေတသိက် ၁၉-ပါးတို့သည် သောမနဿ, ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ ၂-ပါးနှင့် ယှဉ်ကုန်၏၊ ထိုတွင် အလောဘသည် အဒေါသ, အမောဟ ဟိတ် ၂-ပါးရှိ၏၊ အဒေါသသည် အလောဘ, အမောဟ ဟိတ် ၂-ပါး ရှိ၏။ ကြွင်း ၁၇-ပါးသည် အလောဘ, အဒေါသ, အမောဟ ဟိတ် ၃-ပါး ရှိကုန်၏၊ ပဋိသန္ဓေ, ဘဝင်, စုတိ, ဇော, တဒါရုံအားဖြင့် ၅-ကိစ္စတပ်ကုန်၏၊ ပဋိသန္ဓေ, ဘဝင်, စုတိကိစ္စတပ်ခိုက် ခြောက်ဒွါရမှ လွတ်ကုန်၏၊ ဇော, တဒါရုံကိစ္စတပ်ခိုက် ခြောက်ဒွါရ၌ ဖြစ်ကုန်၏၊ အလုံးစုံသောတရားကို အာရုံပြုကုန်၏၊ ပဋ္ဌဝေါကာရ ဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီကုန်၏၊ စတုဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် မှီရာဝတ္ထုရုပ် မရှိ။

ဝိရတီစေတသိက် ၃-ပါးတို့သည် သောမနဿ, ဥပေက္ခာဝေဒနာ ၂-ပါးနှင့် ယှဉ်ကုန်၏၊ ကုသိုလ် ဟိတ် ၃-ပါးရှိကုန်၏၊ ဇောကိစ္စတပ်ကုန်၏၊ ခြောက်ဒွါရ၌

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်ကုန်၏၊ ဝိရမိတမ္ဘဝတ္ထုဖြစ်သော ကာမ, နာမ်, ရူပ်, ပစ္စုပ္ပန်, အနာဂတ်တရားတို့ကို အာရုံပြုကုန်၏၊ လောကုတ္တရာစိတ်နှင့်ယှဉ်ခိုက် ဝိရတီစေတသိက်သည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၏၊ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီကုန်၏၊ စတုဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် မှီရာဝတ္ထုရုပ် မရှိ။

ကရုဏာ, မုဒိတာတည်းဟူသော အပ္ပမညာစေတသိက်တို့သည် သောမနဿ, ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ ၂-ပါးနှင့်ယှဉ်ကုန်၏၊ ကုသိုလ် ဟိတ် ၃-ပါးရှိကုန်၏၊ ပဋိသန္ဓေ, ဘဝင်, စုတိ, ဒေါကိစ္စတပ်ကုန်၏၊ ပဋိသန္ဓေ, ဘဝင်, စုတိ ကိစ္စတပ်ခိုက် ခြောက်ဒွါရမှလွတ်ကုန်၏၊ ဒေါကိစ္စတပ်ခိုက် ခြောက်ဒွါရ၌ ဖြစ်ကုန်၏၊ သတ္တဝါဟူသော ပညတ်တရားကို အာရုံပြုကုန်၏၊ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် ဟဒယဝတ္ထုကို မှီကုန်၏၊ စတုဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် မှီရာဝတ္ထုရုပ် မရှိကုန်။

ပညာစေတသိက်သည် သောမနဿ, ဥပေက္ခာဝေဒနာ ၂-ပါးနှင့် ယှဉ်၏၊ အလောဘ, အဒေါသ ကုသိုလ် ဟိတ် ၂-ပါးရှိ၏၊ ပဋိသန္ဓေ, ဘဝင်, စုတိ, ဒေါအားဖြင့် ၄-ကိစ္စတပ်၏၊ ပဋိသန္ဓေ,ဘဝင်,စုတိ ကိစ္စတပ်ခိုက် ခြောက်ဒွါရမှ လွတ်၏၊ဒေါကိစ္စတပ်ခိုက် ခြောက်ဒွါရ၌ဖြစ်၏၊ အလုံးစုံသော တရားကို အာရုံပြု၏၊ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၏၊ စတုဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် မှီရာဝတ္ထုရုပ် မရှိ။

ဝိထိစိတ်ဖြစ်ပုံ ဥပမာ ၅-မျိုး(စာမျက်နှာ-၅၇)

၁-ကြံကြိတ် ကြံချက်သမားဥပမာ

၁၁-ယောက်သော ကြံချက်သမားတို့သည် ကြံခင်းပိုင်ရှင်ထံသို့သွား၍ ငါတို့သည် ကြံချက်သမားတို့ပေတည်းဟု ပြောကြလေရာ ကြံခင်းပိုင်ရှင်သည် ကြံချက်သမား ၁၁-ယောက်တို့ကို ခေါ်၍ ကြံချက်စက်ရုံသို့ သွား၏၊ ကြံခင်းပိုင်ရှင်နှင့် ကြံချက်သမား ၁၁-ယောက်တို့သည် ကြံကြိတ်ခြင်းစသော ပြုဖွယ်ကိစ္စတို့ကို ပြုကြပြီးနောက် ကြံချက်သမား ၁၁-ယောက်တို့သည် ကြံချက်စက်ရုံကို ကြံခင်းပိုင်ရှင်ဖြစ်သော စက်ရုံပိုင်ရှင်အား ပြန်အပ်၍ ရသင့်ရထိုက်သော အဘို့အစု အသီးသီးတို့ကို ယူကြပြီးလျှင် ပြန်သွားကြသည်။

ထိုစကားရပ်၌ စကွဒွါရဝီထိတွင် စကွုပသာဒသည် ကြံချက်စက်ရုံနှင့်တူ၏။

ရူပါရုံသည် ကြံခင်းနှင့်တူ၏။

ကုသလဝိပါက်သမ္ပဋိစ္ဆိန်း, သန္တီရဏဒွေ, မဟာဝိပါက် ဂ-ပါး၊ ပေါင်း ၁၁-ပါးသော ဝိပါက်စိတ်တို့သည် ကြံချက်သမား ၁၁-ယောက်တို့နှင့် တူကုန်၏။

စကွုဝိညာဏ်သည် ကြံချက်စက်ရုံပိုင်ရှင်နှင့် တူ၏။

http://www.dhammadownload.com

စက္ခုပသာဒ စက္ခုဒ္ဒါရ၌ စက္ခုဝိညာဏ်နှင့်အတူတက္ခ ၁၁-ပါးသော ဝိပါက်စိတ်တို့၏ ရူပါရုံကိုမြင်ခြင်း, လက်ခံခြင်း, စုံစမ်းခြင်းစသော အသီးသီးသော မိမိတို့၏ကိစ္စကို ပြုခြင်းသည် ကြံချက်စက်ရုံပိုင်ရှင်နှင့်အတူတက္ခ ကြံချက်သမား ၁၁-ယောက်တို့ ပြုဖွယ်ကိစ္စတို့ကို ပြုခြင်းနှင့် တူ၏။

ထို့နောက် ကြံချက်သမား ၁၁-ယောက်တို့သည် မိမိတို့၏ အဖို့အစု အသီးသီးတို့ကို ယူ၍ ပြန်သွားကြခြင်းသည် ဝိပါက်စိတ် ၁၁-ပါးတို့ စက္ခုပသာဒ၌ အတည်အမြဲ မမှီမူ၍ ရံခါ ကြုံကြိုက်သည့်အခါ၌သာ မှီပြီးလျှင် တခြားဒ္ဒါရသို့ အခါအားလျော်စွာ ပြောင်းသွားသည်နှင့် တူသည်။

စက္ခုဒ္ဒါရမှ တပါးသော ဒ္ဒါရသို့ စက္ခုဝိညာဏ်၏ မပြောင်းရွှေ့ခြင်းသည် ကြံချက်သမား ၁၁-ယောက်တို့ ပြန်အပ်နှံသော ကြံချက်စက်ရုံကို ကြံချက်စက်ရုံပိုင်ရှင်၏ ပြန်လည်လက်ခံခြင်းနှင့် တူသည်။

ဤဥပမာ၌ ဆိုလိုရင်းမှာ—စက္ခုဝိညာဏ်သည် စက္ခုဒ္ဒါရကိုသာ အမြဲကေန်မှီ၍ ရူပါရုံကိုသာ ကေန်အမြဲ အာရုံပြုသည်။ စက္ခုဒ္ဒါရမှတပါး တခြားသော ဒ္ဒါရသို့ ပြောင်းရွှေ့သွားခြင်းမရှိ၊ ထိုနည်းတူ သောတဝိညာဏ်တို့ကိုလည်း သိရာသည်။

သမ္ပဋိစ္ဆိုန်းစသော ဝိပါက်စိတ် ၁၁-ပါးတို့မှာ စက္ခုဒ္ဒါရစသည်တို့ကို အမြဲမမှီမူ၍ အခါအားလျော်စွာသာ ထိုဒ္ဒါရတို့ကို မှီပြီးလျှင် သက်ဆိုင်ရာ ပဋ္ဌာရုံတို့ကို အာရုံပြုကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုဝိပါက်စိတ် ၁၁-ပါးတို့မှာ ဒ္ဒါရတခုတည်းကိုသာ စွဲမှီ၍ တည်မနေကြောင်း၊ အခါအားလျော်စွာ ဒ္ဒါရတခုမှ တခုသို့ ပြောင်းရွှေ့၍ ဖြစ်ပေါ် ကြောင်းကို ပြလိုခြင်းဖြစ်သည်။

(အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ၊ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၊နှာ ၃၁၄-၅)

၂-တံခါးစောင့်ဥပမာ-ဝီထိစိတ်ဖြစ်ပုံ

မင်းတပါးသည် သလွန်ညောင်စောင်း၌ အိပ်စက်နေ၏၊ အလုပ် အကျွေးငယ်ကျွန်သည် မင်း၏ခြေရင်း၌ နေ၏၊ နားလေးသော တံခါးစောင့်သည် တံခါးနား၌ ရပ်တည်နေ၏၊ မင်း၏ အစောင့်အရှောက် ကိုယ်ရံတော် ၃-ယောက်တို့သည် အစဉ်အတိုင်း ရပ်တည်နေကြသည်။

ထိုအခါ ရွာစွန်ရွာဖျား၌နေသော လူတယောက်သည် လက်ဆောင်ပဏ္ဏာ ယူလာပြီးလျှင် နန်းတော်တံခါးကို ခေါက်၏၊ တံခါးခေါက်သံကို အလုပ်အကျွေးငယ်ကျွန်ကြား၍ နားလေးသော တံခါးစောင့်အား, အချက်ပြကာ အသိပေး၏၊ ထိုအချက်ပြဖြင့် နားလေးသော တံခါးစောင့်သည် တံခါးကို ဖွင့်ကြည့်၏၊ ရွာစွန်

http://www.dhammadownload.com

ရွှာဖျားဦးနေသောသူ ပေးသော လက်ဆောင်ပဏ္ဏာကို မင်း၏ ပဌမ အစောင့်အရှောက် ကိုယ်ရံတော်က ယူ၍ ဒုတိယအစောင့်အရှောက် ကိုယ်ရံတော်အား ပေး၏၊ ဒုတိယအစောင့်အရှောက် ကိုယ်ရံတော်က တတိယအစောင့်အရှောက် ကိုယ်ရံတော်အား ပေး၏၊ တတိယအစောင့်အရှောက် ကိုယ်ရံတော်က မင်းအား လက်ဆောင်ပဏ္ဏာကို ဆက်သ၏၊ မင်းသည် ထိုလက်ဆောင်ပဏ္ဏာကို သုံးဆောင်၏။

ထိုစကားရပ်၌ စက္ခုပသာဒရုပ်၌ ရှုပါရုံ၏ ထိခိုက်ခြင်းသည် လက်ဆောင်ပဏ္ဏာယူလာသော ရွှာစွန်ရွှာဖျားဦးနေသော သူ၏ တံခါးခေါက်ခြင်းနှင့် တူ၏။

ဘဝင်ပြတ်ပြီးနောက် အာဝဇ္ဇန်းက စိတ်အစဉ်ကို ပဝတ္တိဘဝ ပစ္စုပ္ပန်အာရုံသို့ ဦးလှည့်၍ ဆင်ခြင်စေခြင်းသည် မင်း၏ အလုပ်အကျေး ငယ်ကျွန်က နားလေးသော တံခါးစောင့်အား အချက်ပြ အသိပေးခြင်းနှင့် တူ၏။

ရှုပါရုံကို စက္ခုဝိညာဏ်၏ မြင်ခြင်းသည် နားလေးသော တံခါးစောင့်၏ တံခါးဖွင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် တူ၏။

သမ္ပဋိစ္ဆိန်းက အာရုံကို ခံယူခြင်းသည် မင်း၏ ပဌမ အစောင့်အရှောက် ကိုယ်ရံတော်က ရွှာစွန်ရွှာဖျားဦးနေသောသူ ပေးသော လက်ဆောင်ပဏ္ဏာကို လှမ်းယူခြင်းနှင့် တူ၏။

သန္တီရဏက အာရုံကို စုံစမ်း စစ်ဆေးခြင်းသည် ပဌမအစောင့်အရှောက် ကိုယ်ရံတော်က ဒုတိယအစောင့်အရှောက် ကိုယ်ရံတော်အား လက်ဆောင်ပဏ္ဏာကို တဆင့်ပေးလိုက်သည့်အခါ ဒုတိယကိုယ်ရံတော်ကစစ်ဆေးခြင်းနှင့်တူ၏။

ဝုဋ္ဌေဘက အာရုံကိုပိုင်းခြား မှတ်သားခြင်းသည် ဒုတိယ အစောင့်အရှောက် ကိုယ်ရံတော်က တတိယ အစောင့်အရှောက် ကိုယ်ရံတော်အား လက်ဆောင်ပဏ္ဏာကို ထပ်ဆင့်ပေးကမ်းလိုက်သည့်အခါ တတိယ ကိုယ်ရံတော်က ပိုင်းခြားမှတ်သားခြင်းနှင့်တူ၏။

အာရုံကို ဇောထံသို့ ဝုဋ္ဌေဘက ပို့ခြင်းသည် တတိယ အစောင့်အရှောက် ကိုယ်ရံတော်က မင်းအား လက်ဆောင်ပဏ္ဏာ ဆက်သခြင်းနှင့်တူ၏။

အာရုံ၏အရသာကို ဇောက ခံစားခြင်းသည် လက်ဆောင်ပဏ္ဏာကို မင်းသုံးဆောင်ခြင်းနှင့် တူ၏။

ဤဥပမာ၌ ဆိုလိုရင်းအချက်မှာ—ပဥ္စဒ္ဝါရာဝဇ္ဇန်း, ပဥ္စဝိညာဉ်, သမ္ပဋိစ္ဆိန်း, သန္တီရဏ, ဝုဋ္ဌေတို့သည် အာရုံ၏အရသာကို မခံစားနိုင်ကြ၊ ဇောကသာ အာရုံ၏အရသာကို ခံစားနိုင်ကြောင်းကို ပြခြင်းဖြစ်သည်။

(အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ၊ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၊ နှာ-၃၁၉)

http://www.dhammadownload.com

ခ-ပဉ္စုပမာ-ဝီထိစိတ်ဖြစ်ပုံ

ပိုးကောင်စသော သတ္တဝါကို လမ်းဦးစောင့်ဖမ်း၍ စားသောက်သော ပဉ္စုကူတကောင်သည် တခုသောအရပ်၌ ပဉ္စုကူချည်ကိုဖြန့်၍ ပဉ္စုကူအိမ် ကွန်ရက်ပြုလုပ်ပြီးလျှင် ပဉ္စုကူအိမ် ကွန်ရက်အလယ်၌ အိပ်နေလေ၏။

ထိုအခါ ဖြန့်ထားအပ်သော ပဉ္စုကူချည်ကို ပိုး, နှံ, ယင်ကောင်တို့ တိုးမိ, ထိမိ, တိုက်မိလေသော် ပဉ္စုကူသည် အိပ်နေရာမှ လူပ်လှုပ်ရှား ထွက်လာကာ ပဉ္စုကူချည်သို့ အစဉ်လျှောက်သွားပြီးလျှင် ပိုး, နှံ, ယင်ကောင်တို့ကို ဖမ်းယူစားပြီးနောက် မိမိနေရာ ပဉ္စုကူအိမ် ကွန်ရက်အလယ်သို့ ပြန်အိပ်လေ၏။

ထိုစကားရပ်၌—

စက္ခုပသာဒသည် တခုသောအရပ်၌ ဖြန့်ထားအပ်သော ပဉ္စုကူအိမ်နှင့်တူ၏။

စက္ခုဝိညာဏ်သည် ပဉ္စုကူအိမ်ကွန်ရက်အလယ်၌ အိပ်သော ပဉ္စုကူနှင့်တူ၏။

အာရုံနှင့် ပသာဒရုပ်တို့ ထိခိုက်ခြင်းသည် ပိုး, နှံ, ယင်ကောင်တို့ ပဉ္စုကူချည်ကို ထိမိ တိုးမိ တိုက်မိခြင်းနှင့် တူ၏။

ဘဝင်စိတ် အစဉ်၏ (အတိတ်ဘဝ မရဏာသန္နဇော၏ အာရုံကို ယူနေရာမှ) ပြတ်ခြင်းသည် ပဉ္စုကူ၏ အိပ်ပျော်ရာမှ နိုးခြင်းနှင့် တူ၏။

ဘဝင်စိတ်အစဉ်ပြတ်ပြီးနောက် ထိုစိတ်အစဉ်ကို ယခုပဝတ္တိဘဝပစ္စုပ္ပန်အာရုံသို့ ရှေးရှု လည်စေသော အာဝဇ္ဇန်းစိတ်ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းသည် ပဉ္စုကူအိမ် အလယ်၌ အိပ်နေသော ပဉ္စုကူ၏ လူပ်ရှားခြင်းနှင့် တူသည်။

အာဝဇ္ဇန်းစသော ဝီထိစိတ်တို့ဖြစ်ခြင်းသည် ပဉ္စုကူ၏ ပဉ္စုကူချည်သို့ အစဉ်အတိုင်း လျှောက်သွားခြင်းနှင့် တူ၏။

အာရုံ၏ အရသာကို ဇောက ခံစားခြင်းသည် ပဉ္စုကူ၏ ပိုး, နှံ, ယင်ကောင်ကို ဖမ်းယူစားခြင်းနှင့် တူ၏။

တဖန်ဘဝင်စိတ်ဖြစ်ခြင်းသည် ပဉ္စုကူအိမ်ကွန်ရက်အလယ်သို့ ပဉ္စုကူ ပြန်အိပ်ခြင်းနှင့် တူ၏။

ဤဥပမာ၌ ဆိုလိုရင်းအချက်နှစ်ခုမှာ—အာရုံနှင့် ပသာဒရုပ်တို့ ထိခိုက်သဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ဝီထိစိတ်အစဉ်တွင် ပသာဒရုပ်ပေါ်၌ မှီ၍ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ပဉ္စဝိညာဉ်စိတ် မဖြစ်ပေါ်လာမီ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်၌ မှီ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော (ပဉ္စဒ္ဝါရာဝဇ္ဇန်း)စိတ်က ရှေးဦးစွာ ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်းကို ပြခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် တခုတခုသော အာရုံသည် ပသာဒရုပ်ပေါ်၌ ထင်လာလျှင်

http://www.dhammadownload.com

ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ပေါ် ၌လည်း ထင်လာကြောင်းကို ပြသည်။ တခုတခုသော ပဋ္ဌာန်းသည် နှစ်ခုသောဝတ္ထုရုပ်ပေါ် ၌ ထင်လာကြောင်းကို ပြဆိုခြင်းဖြစ်သည်။

(အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ၊ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၊ နှာ-၃၁၈-၉)

၄-သရက်သီးဥပမာ-ဝီထိစိတ်ဖြစ်ပုံ

ယောကျ်ားတယောက်သည် အသီး သီးသော သရက်ပင်အရင်း၌ ဦးခေါင်းခွံလျက် အိပ်နေ၏၊ ထိုအခါ သရက်သီးအမှည့် တလုံးသည် ထိုယောကျ်ားအနီး၌ ကြွေကျလာ၏။ ထိုယောကျ်ားသည် သရက်သီးကြွေကျသော အသံဖြင့် အိပ်ပျော်ရာမှ လန့်နိုးရ၍ မျက်စိဖွင့်ပြီး ကြည့်ရှုလေရာ သရက်သီးကို မြင်ရသဖြင့် ကောက်ယူပြီးသော် မှည့်မမှည့် လက်ဖြင့် နှိပ်စမ်းရှုနမ်းပြီးနောက် မှည့်မှန်းသိ၍ ထိုသရက်သီးကို သုံးဆောင်၏၊ ထိုနောက် သရက်ပင်အရင်း၌ပင် ပြန်အိပ်လေ၏။

ထိုစကားရပ်၌—

ဘဝင်ကျနေခြင်းသည် သရက်ပင်ရင်း၌ ထိုယောကျ်ား၏ အိပ်ပျော်ခြင်းနှင့် တူ၏။

ပဿာဒရုပ်၌ အာရုံ၏ ထိခိုက်ခြင်းသည် သရက်သီး ကြွေကျခြင်းနှင့်တူ၏။

ဘဝင်လှုပ်ခြင်းသည် သရက်သီး ကြွေကျသံကြောင့် အိပ်ပျော်ရာမှ လန့်နိုးခြင်းနှင့် တူ၏။

ရုပါရုံကို စက္ခုဝိညာဏ်၏ မြင်ခြင်းသည် မျက်စိဖွင့်၍ ကြည့်ရှုခြင်းနှင့်တူ၏။

အာရုံကို သမ္ပဋိစ္ဆိန်း ခံယူခြင်းသည် သရက်သီးကို ကောက်ယူခြင်းနှင့်တူ၏။

အာရုံကို သန္တီရဏစိတ်က စုံစမ်းခြင်းသည် သရက်သီး မှည့် မမှည့် လက်ဖြင့် နှိပ်၍ စုံစမ်းခြင်းနှင့် တူ၏။

အာရုံကို ဝုဋ္ဌောက ပိုင်းခြားမှတ်သားခြင်းသည် သရက်သီးကို နမ်းရှုခြင်းနှင့် တူ၏။

အာရုံဟူသော အရသာကို ဇော၏ခံစားခြင်းသည် သရက်သီးကို သုံးဆောင်စားမျိုခြင်းနှင့် တူ၏။

တဖန်ဘဝင်ကျခြင်းသည် သရက်ပင်အရင်း၌ ပြန်အိပ်ခြင်းနှင့် တူ၏။

(အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ၊ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၊ နှာ-၃၁၁)

http://www.dhammadownload.com

'သတ်မနောဒ္ဒါ....ဒ္ဒိဟလွတ်ကင်း ရှင်းလေတည်း'ဟူသော လက်ာ(နှာ-၅၈)

ကာမဇောဝီထိ ၉-ဝီထိ[1] အနက် စိတ္တက္ခဏ အသက် ၁၇-ချက်အသက်ပြည့်သော (ဝိညတ်ဒွေ, လက္ခဏရုပ် ၄-ခုကြဉ်သည့်)ရုပ် ၂၂-ပါးကို အာရုံပြုသော ဝိဘူတာရုံ ၅-ဝီထိ, အဝိဘူတာရုံ ၂-ဝီထိတို့ကို သတ္တရသာယုကာရမ္မဏဝီထိ ဟုခေါ်သည်။ ဤ ၇-ဝီထိတို့၌ဖြစ်သော ဝီထိစိတ်တို့သည် သရုပ်အားဖြင့် ဒွေပဉ္ဇ ဝိညာဏ် ၁၀, မနောဓာတ် ၃-ပါးကြဉ်သော ကာမစိတ် ၄၁-ပါးတို့ဖြစ်ကြသည်။

အာရုံအားဖြင့် ရှေ့နောက်ဘဝင်စိတ်တို့သည် မိမိ၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့် ဘူမိ, ဇာတိ, သမ္ပယုတ္တမ္မေ, သခါရ, အာရုံတူ၏၊ အတီတာနန္တရဘဝ၌ ဆဒ္ဒါရိက မရဏာသန္ဒဇောသည် ယူအပ်သော ကံ, ကမ္မနိမိတ်, ဂတိနိမိတ် ၃-ပါးတို့တွင် တပါးပါးကို အာရုံပြုကုန်၏။

ဘဝင်စိတ်မှကြွင်းသော ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ၄၁-ပါးသော ကာမစိတ်တို့သည် စိတ္တက္ခဏအသက် ၁၇-ချက်ပြည့်သော (ဝိညတ်ဒွေ, လက္ခဏရုပ် ၄-ခုကြဉ်သော) ပစ္စုပ္ပန်ရုပ် ၂၂-ပါးကို အာရုံပြုကြသည်။

မှီရာအားဖြင့် ဤ ၇-ဝီထိ၌ အလုံးစုံသော ဘဝင်စိတ် ဝီထိစိတ်တို့သည် ပဉ္ဇဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် မိမိတို့၏ ရှေးရှေးသော အနန္တရ(အခြားမဲ့)စိတ်နှင့် အတူ ဥပါဒ်ပြိုင်သော ဟဒယဝတ္ထုကိုချည်း မှီကုန်၏၊ အဝိဘူတာရုံ ၂-ဝီထိ၌ ဖြစ်သော စိတ်တို့သည် စတုဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် မှီရာဝတ္ထုရုပ် မရှိကုန် ဟူလို။

'လွတ်ကင်းဒ္ဒိဟ....ဝီထိဖြစ်သည်'ဟူသော လက်ာ၏ အဓိပ္ပါယ်ကား—

ဘုံအားဖြင့် ဤသတ္တရသာယုကာရမ္မဏ ၇-ဝီထိတို့တွင် ဝိဘူတာရုံ ၅-ဝီထိတို့သည် တဒါရမ္မဏဝါရဖြစ်၍ ကာမ ၁၁-ဘုံ၌သာ ဖြစ်ကြသည်။ အဝိဘူတာရုံ ၂-ဝီထိတို့သည် အသညသတ်ကြဉ်သော ဘုံ ၃၀-၌ ဖြစ်ကုန်၏။

ပုဂ္ဂိုလ်အားဖြင့် ထို ၇-ဝီထိတို့သည် ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်, ဖလဋ္ဌာန်-ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက် ဤပုဂ္ဂိုလ် ၈-ယောက်တို့၌ ဖြစ်ကုန်၏ဟူလို။

'စိစစ်ဘဝင် သွင်းလေတည်း'ဟူသည်၌ကား—

ကာမဘုံ၌ဖြစ်သော ဝီထိဖြစ်လျှင် ကာမဘဝင် ၁၀-ကို ချအပ်၏၊ ထို ၁၀-ပါးသော ကာမဘဝင်စိတ်တို့တွင် ဒုဂ္ဂတိအဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်၌ဖြစ်သော ဝီထိဖြစ်လျှင် အကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသဟဂုတ် သန္တီရဏဘဝင်စိတ်ကို ချအပ်၏၊ သုဂတိအဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်၌ဖြစ်သော ဝီထိဖြစ်လျှင် ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသဟဂုတ်

၁။ ကာမဇောဝီထိ၌ ဝိဘူတာရုံဝီထိ, အဝိဘူတာရုံဝီထိဟုခွဲခြားထားခြင်းမှာ၊ ဝိဘူတာရုံ ဝီထိ၌ တဒါရုံကျ၍ အဝိဘူတာတရုံ ဝီထိ၌ တဒါရုံမကျခြင်းကြောင့်တည်း။

http://www.dhammadownload.com

သန္ဓိရဏာဘဝင်စိတ်ကို ချအပ်၏၊ ဒို့ဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်၌ဖြစ်သော ဝီထိဖြစ်လျှင် မဟာဝိပါက်ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ဘဝင်စိတ် ၄-ပါးကို ချအပ်၏၊ တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်, ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ဖြစ်သော ဝီထိဖြစ်လျှင် မဟာဝိပါက် ဉာဏသမ္ပယုတ်ဘဝင်စိတ် ၄-ပါးကို ချအပ်၏။

အသညသတ်ကြဉ်သော ရူပဘုံဝယ် တိဟိတ်ပုထုဇဉ်, ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်တို့၏သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဝီထိဖြစ်လျှင် ရူပဝိပါက်ဘဝင်စိတ် ၅-ပါးကို ချအပ်၏။

အရူပဘုံဝယ် တိဟိတ်ပုထုဇဉ်, ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်တို့၏သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဝီထိဖြစ်လျှင် အရူပဝိပါက်ဘဝင်စိတ် ၄-ပါးကို ချအပ်၏ဟူလို။

'ဒို့မနော၌....ဒို့ဟထုတ်ကင်း ရှင်းလေတည်း'ဟူသောလက်ာ (နာ-၅၉)

ကာမဓောဝီထိ-၉-ဝီထိတို့တွင် စိတ္တက္ခဏ ၁၇-ချက်အောက် အသက်ရှိသည့် အာရုံ 'ဥိနသတ္တရသာဃုကာရမ္မဏ' ကို အာရုံပြုသော ဝိဘူတာရုံတဝီထိ, အဝိဘူတာရုံတဝီထိ၊ ဤ ၂-ဝီထိတို့၌ဖြစ်သော ဝီထိစိတ်တို့သည် သရုပ်အားဖြင့် ဒွေ ပဉ္စဝိညာဏ် ၁၀, မနောဓာတ် ၃-ပါးကြဉ်သော ကာမစိတ် ၄၁-ပါးတို့ဖြစ်ကြသည်။

ရှေနောက်ဘဝင်စိတ်တို့သည် အာရုံအားဖြင့် မိမိ၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့် ဘူမိ, ဇာတိ, သမ္ပယုတ္တဓမ္မ, သခ်ါရ, အာရုံတူသည်၊ အတီတာနန္တရဘဝဋ္ဌ မရဏာသန္နဇော သည် ယူအပ်သော ကံ, ကမ္မနိမိတ်, ဂတိနိမိတ် ၃-ပါးတို့တွင် တပါးပါးကို အာရုံပြုကြသည်။

ဘဝင်စိတ်မှကြွင်းသော ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ၄၁-ပါးသော ကာမစိတ်တို့သည် ဝိဘူတာရုံဝီထိဖြစ်လျှင် ကာလ ၃-ပါးဖြစ်သော ကာမစိတ်-၅၄, စေတသိက်-၅၂, ဝိညတ်ဒွေ, လက္ခဏရုပ် ၄-ပါး, အတိတ် အနာဂတ်ဖြစ်သော ကြွင်းရုပ် ၂၂-ပါးကို အာရုံပြုကြသည်။

အဝိဘူတာရုံဝီထိဖြစ်လျှင် ကာလ ၃-ပါးဖြစ်သော စိတ်-၈၉, စေတသိက်-၅၂, ဝိညတ်ဒွေ, လက္ခဏရုပ် ၄-ပါး, အတိတ် အနာဂတ်ဖြစ်သော ကြွင်းရုပ် ၂၂-ပါး, ကာလဝိမုတ်ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန် ပညတ်တို့ကို အာရုံပြုကြသည်။

မှီရာအားဖြင့် ဤ ၂ ဝီထိ၌ အလုံးစုံသော ဘဝင်စိတ် ဝီထိစိတ်တို့သည် ပဋိဓေါကာရဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် မိမိတို့၏ ရှေးရှေးသော အနန္တရ (အခြားမဲ့) စိတ်နှင့် အတူ ဥပါဒ်ပြိုင်သော ဟဒယဝတ္ထုကိုချည်း မှီကုန်၏၊ စုတုဓေါကာရဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် မှီရာဝတ္ထုရုပ် မရှိကုန်ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

'ထွက်ကင်းဒွိဟ....စိစစ်ဘဝင်သွင်းလေတည်း' ဟူသောလက်ာ (နှာ-၅၉)

ဦနသတ္တရသာယုကာရမ္မဏဖြစ်သော ဝိဘူတာရုံဝီထိသည် တဒါရမ္မဏဝီထိမျိုးဖြစ်၍ ဘုံအားဖြင့် ကာမ ၁၁-ဘုံ၌သာဖြစ်၏၊ ပုဂ္ဂိုလ်အားဖြင့် ပုထုဇဉ် ၄-ယောက်, ဖလဋ္ဌာန် ၄-ယောက်တို့၌ ဖြစ်၏။

ထိုတွင် ဒုဂ္ဂတိအဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ဖြစ်သော ဝီထိဖြစ်လျှင် အကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသဟဂုတ်သန္တီရဏဘဝင်စိတ်ကို ချအပ်၏၊ သုဂတိအဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်၌ ဖြစ်သော ဝီထိဖြစ်လျှင် ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာ သဟဂုတ် သန္တီရဏဘဝင်စိတ်ကို ချအပ်၏၊ ဒွိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်၌ဖြစ်သော ဝီထိဖြစ်လျှင် မဟာဝိပါက်ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ဘဝင်စိတ် ၄-ပါးကို ချအပ်၏၊ တိဟိတ်ပုထုဇဉ်,ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်တို့၌ဖြစ်သော ဝီထိဖြစ်လျှင် မဟာဝိပါက်ဉာဏသမ္ပယုတ်ဘဝင်စိတ် ၄-ပါးကို ချအပ်၏။

အဝိဘူတာရုံဝီထိသည် ဘုံအားဖြင့် အသညသတ်ကြဉ်သော ဘုံ ၃၀-၌ဖြစ်၏၊ ပုဂ္ဂိုလ်အားဖြင့် ပုထုဇဉ် ၄-ယောက်, ဖလဋ္ဌာန် ၄-ယောက်တို့၌ ဖြစ်၏။

ထိုတွင် ကာမဘုံ၌ဖြစ်လျှင် ကာမဘဝင် ၁၀-ပါးကို ချအပ်၏၊ ထို ၁၀-ပါးသော ကာမဘဝင်စိတ်တို့တွင် ဒုဂ္ဂတိအဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်၌ဖြစ်သော ဝီထိဖြစ်လျှင် အကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသဟဂုတ် သန္တီရဏဘဝင်စိတ်ကို ချအပ်၏၊ သုဂတိအဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်၌ဖြစ်သော ဝီထိဖြစ်လျှင် ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသဟဂုတ် သန္တီရဏဘဝင်စိတ်ကို ချအပ်၏။

ဒွိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်၌ဖြစ်သော ဝီထိဖြစ်လျှင် မဟာဝိပါက်ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ဘဝင်စိတ် ၄-ပါးကို ချအပ်၏၊ တိဟိတ်ပုထုဇဉ်, ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်တို့၌ဖြစ်သော ဝီထိဖြစ်လျှင် မဟာဝိပါက်ဉာဏသမ္ပယုတ်ဘဝင်စိတ် ၄-ပါးကို ချအပ်၏။

ရူပဘုံဝယ် တိဟိတ်ပုထုဇဉ်, ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်တို့၌ဖြစ်သော ဝီထိဖြစ်လျှင် ရူပဝိပါက် ဘဝင် စိတ် ၅-ပါးကို ချအပ်၏။

အရူပဘုံဝယ် တိဟိတ်ပုထုဇဉ်, ဖလဋ္ဌာန် ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်တို့၌ဖြစ်သော ဝီထိဖြစ်လျှင် အရူပဝိပါက် ဘဝင် စိတ် ၄-ပါးကို ချအပ်၏ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

ပဉ္ဇဝိကပထမစျာန်မဂ်, ပါဒကစျာန်, သမ္မသိတစျာန်, ပုဂ္ဂလဋ္ဌာသယစျာန်များ
(စာမျက်နှာ ၉၁၊၉၂)

ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာ=ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိအပိုင်းတွင် အကျုံးဝင်သော သခ်ါရုပေက္ခာဉာဏ်, အနုလောမဉာဏ်, ဂေါတြဘူဉာဏ်တို့သည် မဂ်သို့ စင်စစ် ရောက်စေနိုင်သည်ဖြစ်၍ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာဉာဏ်ဟု ခေါ်တွင်သည်။

ဝုဋ္ဌာန=ကိလေသာတို့မှ ထရာ ထွက်မြောက်ရာ၊ ကိလေသာတို့မှ ထွက်မြောက်လွတ်မြောက်သည့် မဂ်တရား။

ဂါမိနီ=ရောက်ခြင်း၊ ရောက်စေခြင်း။

ဝုဋ္ဌာန+ ဂါမိနီ+ ဝိပဿနာ= မဂ်သို့+ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော+ဝိပဿနာ၊ မဂ်၏ရှေး ဂေါတြဘူတိုင်အောင်ဖြစ်သော ဇောစိတ်တို့သည် မဂ်သို့ ရောက်ကြောင်း ကာမဘုံမှ ထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာမည်၏။

ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာ+နိယမ=ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ ဝိပဿနာ+မှတ်အပ်သောနည်း။

လောကီစျာန်တို့၌ ဝိတက်ကို စက်ဆုတ်သဖြင့် ပွါးများအပ်သော 'ဝိတက္ကဝိရာဂဘာဝနာ'ဖြစ်သည့် ဥပစာရဘာဝနာ၏ သတ္တိအစွမ်းအားဖြင့် ဝိတက်မှ ကင်းသော ဒုတိယစျာန် ဖြစ်ရသည်၊ ဝိစာရကို စက်ဆုတ်သဖြင့် ပွါးများအပ်သော 'ဝိစာရ ဝိရာဂဘာဝနာ'ဖြစ်သည့် ဥပစာရဘာဝနာ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဝိစာရမှကင်းသော တတိယစျာန် ဖြစ်ရသည်၊ စတုတ္ထ ပဉ္စမစျာန်တို့ကိုလည်း ဤနည်းအတိုင်း သိပါလေ။

ထို့အတူ လောကုတ္တရာစျာန်၌လည်း မဂ်၏ ဥပစာဖြစ်သော ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာသည် အချို့ကား 'ဝိတက္က ဝိရာဂ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာ' ဖြစ်၏၊ အချို့ကား 'ဝိစာရ ဝိရာဂဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာ'စသည် ဖြစ်၏။

ထိုဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာ၏ သတ္တိအမျိုးမျိုးအတွက်ကြောင့် ထို ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာနောက်မှ ဖြစ်ပေါ်လာရသော မဂ်သည်လည်း ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာက အမှတ်ပေးသည့်အတိုင်း (ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာနိယမနည်းအတိုင်း) ဒုတိယစျာန်စသော စျာန်အမျိုးမျိုးနှင့် ယှဉ်ရသည်၊ ဒုတိယစျာန်မဂ်စသည် ဖြစ်ရသည်။

ဂင်းနည်းကို ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာနည်းဟု ခေါ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

မဂ်လေးတန်' အစရှိသော လက်ာ(နှာ-၉၁)

ပဋ္ဌာဂိကပထမဈာန်မဂ် ၄-မျိုး

(ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာနည်းအားဖြင့် ရသော ပထမဈာန်မဂ်များ)

၁-သုက္ခဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ်၏ မဂ်,ဖိုလ်ရပုံ

ဈာန်မရသော ဈာန်အစေးခြောက်သော သုက္ခဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ်သည် တေဘူမကသခ်ါရတရားတို့ကို လက္ခဏာရေးသုံးပါးတင်၍ သုံးသပ်သောအခါ သခ်ါရပေက္ခာဉာဏ်,အနုလောမဉာဏ်ဟု ဆိုအပ်သော ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာ ဉာဏ် ရင့်သန်လာပြီးလျှင် ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိဟု ခေါ်သော မဂ်ကို ရသည်၊ ထိုမဂ်သည် ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာနည်းအားဖြင့် ဝိတက်, ဝိစာရ, ပီတိ, သုခ, ဧကဂ္ဂတာတည်းဟူသော ဈာန်အင်္ဂါငါးပါးနှင့်တူသည့် အင်္ဂါငါးပါးတို့ ပါဝင်သဖြင့် ပဋ္ဌာဂိကပထမဈာန်မဂ်ဟု ခေါ်သည်၊ ဖိုလ်ကိုလည်း ပဋ္ဌာဂိကပထမဈာန် ဖိုလ်ဟု ခေါ်သည်။

၂-ဈာနလာဘီပုဂ္ဂိုလ်သည် ဈာန်မဝင်စား၊ ရပြီးဈာန်ကိုလည်း မသုံးသပ်ပဲ ရသော ပထမဈာန်မဂ်, ဖိုလ်

ဈာန်ရသော ဈာနလာဘီပုဂ္ဂိုလ်သည် ဈာန်ကို ဝင်လည်း မဝင်စား သုံးလည်း မသုံးသပ်ပဲ တခြား ရုပ်နာမ်မေ္မသခ်ါရကိုသာ သုံးသပ်၍ မဂ်ရသည်၊ ဈာန်ရသော်လည်း တခြားသခ်ါရကို သုံးသပ်၍ရသော မဂ်ဖြစ်သောကြောင့် ထိုမဂ်ကို ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာနိယမအားဖြင့် ပထမဈာန်ဒ္ဒရှိသည့် အင်္ဂါငါးပါးနှင့် တူစွာသော အင်္ဂါငါးပါးရှိသဖြင့် ပဋ္ဌာဂိကပထမဈာန်မဂ်ဟု ခေါ်သည်။

၃-ဝင်စားသောဈာန်ကို မသုံးသပ်ပဲ တခြားတေဘူမကသခ်ါရ တရားကိုသုံးသပ်၍ရသော ပထမဈာန်မဂ်, ဖိုလ်

ဈာန်ရသော ဈာနလာဘီပုဂ္ဂိုလ်သည် ပထမဈာန်ကိုဝင်စား၍ ဈာန်မှထပြီးနောက် ထိုဝင်စားသောဈာန်ကို မသုံးသပ်ပဲ အခြားသခ်ါရတရားကိုသုံးသပ်၍ မဂ်ရသည်၊ ထိုသို့အခြားသခ်ါရတရားကို သုံးသပ်၍ ရသည့်မဂ်ဖြစ်သောကြောင့် ထိုမဂ်ကို ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာ နိယမအားဖြင့် ပထမဈာန်နှင့်တူစွာသော အင်္ဂါငါးပါးရှိသဖြင့် ပဋ္ဌာဂိကပထမဈာန်မဂ်ဟုခေါ်သည်။ (အဘိ၊ ၂။ ၁။ ၂၇၂)

၄-ဝင်စားသောဈာန်ကိုသုံးသပ်၍ ရသောပဋ္ဌာဂိက ပထမဈာန်မဂ်, ဖိုလ်

ဈာန်ရသော ဈာလာဘီပုဂ္ဂိုလ်သည် ပထမဈာန်ကိုဝင်စား၍ ဈာန်မှထပြီးနောက် ထိုဝင်စားသောဈာန်ကို သုံးသပ်၍ မဂ်ရသည်၊ ထိုသို့ဝင်စားသည့်

http://www.dhammadownload.com

ပထမဗျာန်ကို သုံးသပ်၍ ရသည့်မဂ်ဖြစ်သောကြောင့် ထိုမဂ်ကို ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ-ဝိပဿနာ နိယမအားဖြင့်ပထမဗျာန်နှင့်တူစွာသောအင်္ဂါငါးပါးရှိသဖြင့် ပဋိဂိုက ပထမဗျာန်မဂ်ဟုခေါ်သည်။ (မူလဋီကာ၊နှာ – ၁၁၆)

ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ ဝိပဿနာနည်းဖြင့် ရသောမဂ်,ဖိုလ်များ

ဗျာန် ၉-ပါးလုံးကိုရသော ဗျာနလာဘီပုဂ္ဂိုလ်သည် အကြင်ဗျာန်ကိုဝင်စား၍ ဗျာန်မှထပြီးနောက် ထိုဝင်စားသောဗျာန်ကို သုံးသပ်၍ မဂ်ရသည်၊ ထိုဗျာန်ကို သုံးသပ်၍ ရသောမဂ်သည် ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ ဝိပဿနာ နိယမအားဖြင့် ထိုဗျာန်နှင့်တူစွာသော အင်္ဂါရှိသည့် မဂ်သာဖြစ်ရမည်။ ဒုတိယဗျာန်ကိုဝင်စားပြီး ထိုဗျာန်ကိုသုံးသပ်လျှင် ဒုတိယဗျာန်မဂ်ဖြစ်ရသည်၊ တတိယဗျာန်စသည် တို့ကိုလည်း ဤနည်းအတိုင်းပင် ယူပါလေ။

ပါဒကဗျာန်စသည် ၃-မျိုး

ပါဒကဗျာန်။ ။ရူပါဝစရ ကုသိုလ်ဗျာန် ၅-ပါး, အရူပါဝစရ ကုသိုလ်ဗျာန် ၄-ပါးအားဖြင့် လောကီဗျာန် ကိုးပါးကို အကုန်ရပြီးသော ဗျာနလာဘီ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် လောကုတ္တရာ အပွနာဘုံသို့ ဆိုက်ရောက်ရန် ရရှိရန် ပထမဗျာန်စသောဗျာန်တို့တွင် အကြင် အကြင်ဗျာန်ကို ဝင်စား၍ ထိုထိုဗျာန်မှထပြီးနောက် သင်္ခါရတရားကို သုံးသပ်သော ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ ဝိပဿနာသည် ဖြစ်၏။ ထိုဗျာန်သည် ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ ဝိပဿနာ၏ နီးစွာသောအခြေခံအကြောင်းဖြစ်၍ ပါဒကဗျာန်မည်၏။

သမ္မသိတဗျာန်။ ။အကြင်အကြင် ပဌမဗျာန်စသည်ကို ဝင်စားသည်ဖြစ်စေ, မဝင်စားသည်ဖြစ်စေ ထိုဗျာန်ကို သုံးသပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်အား ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာသည် ဖြစ်၏။ ထိုသုံးသပ်အပ်သော ဗျာန်သည် ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ ဝိပဿနာဖြစ်ကြောင်းဖြစ်၍ သမ္မသိတဗျာန်မည်၏။ (သံ+မသ+ဏ=အာဂုံ+တပစ္စည်း။ ကောင်းစွာ သုံးသပ်အပ်သော)

ပုဂ္ဂလဏ္ဌာသယ။ ။ငါ့အား ပထမဗျာန်နှင့်တူသော အင်္ဂါ ၅-ပါးရှိသော ပဋိဂိုက မဂ်ဖြစ်လျှင် ကောင်းလေစွဟူ၍ငင်း၊ ဒုတိယဗျာန် တတိယဗျာန်စသည် တို့တွင် တပါးပါးနှင့်တူသော ဗျာန်အင်္ဂါ ၄-ပါးရှိသော စတုရင်္ဂကမဂ်, ဗျာန်အင်္ဂါ ၃-ပါးရှိသော တိဝင်္ဂကမဂ် စသည် ဖြစ်ပါမူကား ကောင်းလေစွဟူ၍ငင်း ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား ဖြစ်သော အလိုဆန္ဒသည် ပုဂ္ဂလဏ္ဌာသယမည်၏။

ပုဂ္ဂလဏ္ဌာသယမရှိလျှင် အထက်ဗျာန်နှင့်တူသောမဂ်ဖြစ်ရခြင်း

အောက်အောက်သောဗျာန်ကို ပါဒကပြု ဝင်စားပြီးနောက် အထက်အထက်ဖြစ်သော ဗျာန်ကို သုံးသပ်သောအခါ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်က ငါ့အား အဘယ်

http://www.dhammadownload.com

စျာန်နှင့်တူသော မဂ်ဖြစ်ပါစေဟူသော အလိုဆန္ဒ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယ မရှိခဲ့လျှင် သုံးသပ်အပ်သော အထက်ဖြစ်သော စျာန်နှင့်တူသည့် မဂ်ဖြစ်ပေါ် လာ၏။

အထက်ဖြစ်သောစျာန်ကို ပါဒကပြုဝင်စား၍ စျာန်မှထပြီးနောက် အောက် အောက်သောစျာန်ကို သုံးသပ်သောအခါ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်က ငါ့အား အဘယ် စျာန်နှင့်တူသော မဂ်ဖြစ်ပါစေဟု အလိုဆန္ဒ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယမရှိလျှင် ပင်စား သော အထက်အထက်ဖြစ်သော စျာန်နှင့်တူသည့်မဂ် ဖြစ်ပေါ် လာ၏။

အကြောင်းကား အထက်အထက်ဖြစ်သောစျာန်သည် အောက် ၎အောက် သော စျာန်ထက် အားကြီးသောကြောင့်တည်း။ (ဋ္ဌကာကျော် ၁၀၁၊၁၀၂)

ပါဒကစျာန်နှင့်တူသော မဂ်ဖြစ်ပုံ

ပထမစျာန်စသည်တို့တွင် တပါးပါးသောစျာန်ကို ဝင်စား၍ ထိုစျာန်မှ ထပြီးနောက် တခြား သခါရတရားကိုသုံးသပ်၍ ဖြစ်ပေါ် လာသောမဂ်သည် ဝင်စားသော ပါဒကစျာန်နှင့်တူစွာဖြစ်ရကား ပါဒကဇ္ဈာနသဒိသမဂ် မည်၏။

သမ္မသိတစျာန်နှင့်တူသော မဂ်ဖြစ်ပုံ

စျာန်ကိုမဝင်စားပဲ တပါးပါးသောစျာန်ကို သုံးသပ်၍ ဖြစ်ပေါ် လာသော မဂ်သည် သုံးသပ်အပ်သောစျာန်နှင့်တူစွာဖြစ်ပေါ် လာလျှင် သမ္မသိတဇ္ဈာန-သဒိသမဂ် မည်၏၊ အကယ်၍ သုံးသပ်အပ်သောစျာန်သည် ပထမစျာန်ဖြစ်လျှင် ထိုစျာန်နှင့်တူသည့် အင်္ဂါ ၅-ပါးရှိသော ပထမစျာန် သမ္မသိတပထမစျာန-သဒိသမဂ် ဖြစ်ပေါ် လာ၏၊ ဤနည်းနှင်နှင် သိပါလေ။

ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယအတိုင်း မဂ်ဖြစ်ရခြင်း

အကြင်စျာန်ကိုဝင်စား၍ ထိုဝင်စားသောစျာန်မှထပြီးနောက် ဝင်စား သောစျာန်ကို မသုံးသပ်ပဲ တခြားစျာန်စသည်ကို သုံးသပ်၍ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ် အလိုဆန္ဒရှိပါမူ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ် လိုလားတောင့်တသော စျာန်နှင့်တူသည့် မဂ် ဖြစ်ပေါ် လာရ၏၊ ထိုမဂ်ကို ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယမဂ်ဟု ခေါ်၏၊ (ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်က မိမိဝင်စားသော ပါဒကစျာန်ကို အလိုရှိလျှင် ပါဒကစျာန်နှင့်တူသည့်မဂ် ဖြစ် ပေါ် လာ၏၊ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်က မိမိသုံးသပ်သောစျာန်ကို အလိုရှိလျှင် ထိုသုံးသပ် အပ်သော သမ္မသိတစျာန်နှင့်တူသည့်မဂ် ဖြစ်ပေါ် လာ၏)။

စာမျက်နှာ ၉၃-ရှိ သင်္ဘာကဗျာအဖြေ

ဂေါတြဘူ၊ နောက်မူစံထုံး၊ နှစ်ဆယ့်သုံးမှန်=စျာနဝိထိဌ် ဂေါတြဘူ နောင် မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ၉-ပါး၊ မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာ ၉-ပါး၊ ဤ ၁၈-ပါးသော

http://www.dhammadownload.com

အပွနာဇောတို့ ဖြစ်ကုန်၏၊ မဂ္ဂဝီထိ၌ ဂေါတြဘူနောင် အကျယ်နည်းအားဖြင့် သောတာပတ္တိမဂ်စိတ် ၅-ပါးဟူသော အပွနာဇော ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ဂေါတြဘူနောင် ၂၃-ပါးသော အပွနာဇောတို့ ဖြစ်ကုန်စောကုန်၏။

ဝေါဒါန်နောက်ပါး၊ ဆယ်ငါးကြိုက်ကြုံ=မဂ္ဂဝီထိ၌ ဝေါဒါန်နောင် အကျယ်နည်းအားဖြင့် သကဒါဂါမိမဂ်စိတ် ၅-ပါး၊ အနာဂါမိမဂ်စိတ် ၅-ပါး၊ အရဟတ္တမဂ်စိတ် ၅-ပါး၊ ဤ ၁၅-ပါးသော အပွနာဇောတို့ ဖြစ်ကုန်၏။

အနုလုံနောက်၊ ရောက်သည်နှစ်ဆယ်=ဖလသမာပတ္တိဝီထိ၌ အနုလုံနောင် အကျယ်နည်းအားဖြင့် ဖိုလ်စိတ် ၂၀-ဟူသော အပွနာဇောတို့ ဖြစ်ကုန်၏။

အကျယ်ရွေးစစ်၊ ငါးဆယ့်ရှစ်လီ၊ ဆဗ္ဗီခေပါ၊ အပွနာသည်၊ သန်ျာပေါင်းစုအခွဲတည်း=၂၆-ပါးသော အပွနာဇောတို့သည် အကျယ်နည်းအားဖြင့်-

ဂေါတြဘူ နောင်	၂၃-ပါး
ဝေါဒါန် နောင်	၁၅-ပါး
အနုလုံ နောင်	၂၀-ပါးအားဖြင့် ၅၈-ပါးဖြစ်၏။

စာမျက်နှာ ၉၄-ရှိ သင်္ဂဟကဗျာအဖြေ

ဒုဝေသတ၊ တာလီသ၊ လောကဥတ္တရာ=သောတာပတ္တိမဂ္ဂဝီထိသည် ပထမစျာန်စသော စျာန် ၅-ပါးနှင့်မြှောက်သော် ၅-ပါးဖြစ်၏၊ ၎င်းကို တိက္ခ, မန္ဒ ပုဂ္ဂိုလ် ၂-ပါးနှင့် မြှောက်ပြန်သော် ၁၀-ပါး ဖြစ်၏၊ ၎င်းကို ပါဒက စျာန်, သမ္မသိတစျာန်, ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယစျာန် ၃-ပါးနှင့်မြှောက်ပြန်သော် သောတာပတ္တိမဂ္ဂဝီထိ ၃၀-ဖြစ်၏၊ ထို့အတူ သကဒါဂါမိမဂ္ဂဝီထိ ၃၀၊ အနာဂါမိမဂ္ဂဝီထိ ၃၀၊ အရဟတ္တမဂ္ဂဝီထိ ၃၀-အားဖြင့် မဂ္ဂဝီထိပေါင်း ၁၂၀-ဖြစ်၏။

မဂ္ဂဝီထိနည်းတူ ဖလသမာပတ္တိဝီထိပေါင်း ၁၂၀-ဖြစ်၏။

ဤသို့အားဖြင့် မဂ္ဂဝီထိ ၁၂၀-နှင့် ဖလသမာပတ္တိဝီထိ ၁၂၀-ပေါင်းသော် လောကုတ္တရာဝီထိပေါင်း ၂၄၀-ဖြစ်၏။ (ဒုဝေသတ=၂၀၀။ တာလီသ=၄၀)။

တြိသတ၊ ဒွါဒသ၊ ပေါင်းက အပွနာ=လောကုတ္တရာဝီထိ ၂၄၀-နှင့် စျာနဝီထိ ၇၂၊ ပေါင်းသော် အပွနာဝီထိပေါင်း ၃၁၂-ဝီထိ ဖြစ်၏။ (တြိသတ=၃၀၀။ ဒွါဒသ=၁၂)

http://www.dhammadownload.com

စတုသတ၊ တိဦန၊ ဈေထ သဗ္ဗကာ=အပွနာဝီထိ ၃၁၂-နှင့် ကာမဝီထိ ၈၅၊ ပေါင်းသော် ဝီထိပေါင်း ၃၉၇-ဝီထိ ဖြစ်၏။ (စတုသတ=၄၀၀။ တိဦန=၃-ခုလျှော့)

(စာမျက်နှာ ၉၈)

တကြိမ်ဖြစ်သော စိတ် ၅၈-ပါး

ဒွေပဉ္ဇဝိညာဏ် ၁၀-ပါး (ပဉ္ဇဝိညာဏ်ကိစ္စတပ်ခိုက်)
မနောဓာတ် ၃-ပါး (အာဝဇ္ဇန်းကိစ္စ သမ္ပဋိစ္ဆိုန်းကိစ္စတပ်ခိုက်)
သောမနဿ သန္တီရဏ ၁-ပါး (သန္တီရဏကိစ္စတပ်ခိုက်)
မနောဒ္ဓါဈဝဇ္ဇန်း ၁-ပါး (အာဝဇ္ဇန်းကိစ္စတပ်ခိုက်)
ကာမပဋိသန္ဓေ ၁၀-ပါး (ပဋိသန္ဓေ စုတိကိစ္စတပ်ခိုက်)
မဟဂ္ဂုတ်စိတ် ၂၇-ပါး (အာဒိကမ္မိကဝီထိ၌ ဈာန်ကိစ္စတပ်ခိုက်)
မဂ်စိတ် ၄-ပါး (မဂ္ဂဝီထိ၌ မဂ်ကိစ္စတပ်ခိုက်)
အနာဂါမိဖိုလ် ၁-ပါး (နိဈေဓသမာပတ်မှထခိုက်)
အရဟတ္တဖိုလ် ၁-ပါး (

ဤ ၅၈-ပါးသော စိတ်တို့သည် တကြိမ်ဖြစ်ကုန်၏။

၂-ကြိမ်ဖြစ်သော စိတ် ၁၈-ပါး

သောမနဿသန္တီရဏ ၁-ပါး (တဒါရုံကိစ္စတပ်ခိုက်)
မနောဒ္ဓါဈဝဇ္ဇန်း ၁-ပါး (ပရိတ္တာရုံဝီထိ၌ ဝုဋ္ဌောကိစ္စတပ်ခိုက်)
ကာမပဋိသန္ဓေ ၁၀-ပါး (တဒါရုံကိစ္စတပ်ခိုက်)
နေဝသညာနာသညာယတနကုသိုလ်နှင့် ကြိယာ ၂-ပါး (နိဈေဓသမာပတ်ဝင်စားသည့်အခါ)
ဖိုလ်စိတ် ၄-ပါး (မန္ဒပုဂ္ဂိုလ်၏ မဂ္ဂဝီထိဖြစ်သောအခါ)

ဤ ၁၈-ပါးသော စိတ်တို့သည် ၂-ကြိမ် ဖြစ်ကုန်၏။

၃-ကြိမ်ဖြစ်သော စိတ် ၁၃-ပါး

မနောဒ္ဓါဈဝဇ္ဇန်း ၁-ပါး (ပရိတ္တာရုံဝီထိ၌ ဝုဋ္ဌောကိစ္စတပ်ခိုက်)
မဟာကုသိုလ်ကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် ၈-ပါး (တိက္ခပုဂ္ဂိုလ်၏ အပွနာဝီထိ ဖြစ်သောအခါ ဥပစာ, အနုလုံ, ဂေါတြဘူဇောအဖြစ်)

http://www.dhammadownload.com

ဖိုလ်စိတ် ၄-ပါး(တိကွဓပုဂ္ဂိုလ်၏ မဂ္ဂဝီထိဖြစ်သောအခါ)

ဤ ၁၃-ပါးသော စိတ်တို့သည် ၃-ကြိမ် ဖြစ်ကုန်၏။

၄-ကြိမ်ဖြစ်သော စိတ် ဂ-ပါး

မဟာကုသိုလ် ကြိယာဉာဏသမ္မယုတ်စိတ် ဂ-ပါးသည် မန္ဒပုဂ္ဂိုလ်၏ အပ္ပနာဝီထိဖြစ်သောအခါ ပရိကံ,ဥပစာ,အနုလုံ,ဂေါတြဘူဇောအဖြစ်ဖြင့် ၄-ကြိမ်ဖြစ်၏။ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္မယုတ်စိတ် ၄-ပါးသည် မြတ်စွာဘုရား ယမိုက်ပြာရှိ-ဟာကို ပြသောအခါ ၄-ကြိမ်ဖြစ်၏။

၅-၆-၇-ကြိမ်ဖြစ်သော စိတ် ၂၉-ပါး

အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါး၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်၊ မဟာကုသိုလ် ဂ-ပါး၊ မဟာကြိယာ ဂ-ပါး၊ ဤ ၂၉-ပါးသောစိတ်တို့သည် (ပစ္စဝေက္ခဏာ ဝီထိ,မရဏာသန္နဝီထိတို့၌ ဇောကိစ္စတပ်ခိုက်) ၅-ကြိမ်၊ (ပကတိအခါ ဇောကိစ္စတပ်ခိုက်) ၆-ကြိမ်, ၇-ကြိမ် ဖြစ်ကုန်၏။

အကြိမ်များစွာဖြစ်နိုင်သော စိတ် ၄၁-ပါး

ကာမပဋိသန္ဓေ	၁၀-ပါး(ဘဝင်ကိစ္စတပ်ခိုက်)
မဟဂ္ဂုတ်စိတ်	၂၇-ပါး(ဘဝင်ကိစ္စနှင့် သမာပဇ္ဇနဝီထိဖြစ်ခိုက်)
ဖိုလ်စိတ်	၄-ပါး(ဖလသမာပတ္တိဝီထိဖြစ်ခိုက်)

ဤ ၄၁-ပါးသောစိတ်တို့သည် အကြိမ်များစွာ ဖြစ်ကုန်၏။

(စာမျက်နှာ ၉၉)

ဘုံအားဖြင့် အကုသိုလ်ဇောနောင် ဖြစ်နိုင်သော စိတ်များ

၁။ ကာမ, ရူပ, အရူပဘုံ၌ အကုသိုလ်ဇောနောင် အကုသိုလ်စိတ်သည် ကာမဝီထိ, မရဏာသန္နဝီထိတို့၌ ဒုတိယ, တတိယစသည်၌ ဇောအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

၂။ ကာမဘုံ၌ အကုသိုလ်ဇောနောင် ကာမဝိပါက်စိတ်သည် ကာမဝီထိ မရဏာသန္နဝီထိတို့၌ တဒါရုံ, ဘဝင်, စုတိအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

၃။ ရူပဘုံ၌ ပဝတ္တိအခါ အကုသိုလ်ဇောနောင် ရူပဝိပါက်စိတ်သည် စက္ခု ဒွါရဝီထိ, သောတဒွါရဝီထိ, မနောဒွါရဝီထိ၌ ဘဝင်အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏၊ ပဋိသန္ဓေ

http://www.dhammadownload.com

အခါ ပဋိသန္ဓိဝီထိ၌ ဘဝနိကန္တိကလောဘဇော(အကုသိုလ်ဇော)နောင် ဘဝင် အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

၄။ အရူပဘုံ၌ အကုသိုလ်ဇောနောင် အရူပဝိပါက်စိတ်သည် မနောဒွါရ ပဋိသန္ဓေဝီထိတို့၌ ဘဝင်အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ဤသို့လျှင် အကုသိုလ်ဇောနောင် ၄-မျိုးသောစိတ် ဖြစ်၏။

ကာမကုသိုလ်ဇောနောင် ဖြစ်နိုင်သော စိတ်များ

၁။ ကာမ,ရူပ,အရူပဘုံ၌သာ ကာမကုသိုလ်ဇောနောင် ကာမကုသိုလ်စိတ်သည် ကာမဝီထိ,အပွနာဝီထိတို့၌ ဇောအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

၂။ ကာမ,ရူပဘုံ၌ ကာမကုသိုလ်ဇောနောင် ရူပကုသိုလ်စိတ်သည် ရူပစျာနဝီထိ၌ စျာန်ဇောအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

၃။ ကာမ, ရူပ, အရူပဘုံ၌ ကာမကုသိုလ်ဇောနောင် အရူပကုသိုလ်စိတ်သည် အရူပစျာနဝီထိ၌ စျာန်ဇောအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

၄။ အဝတ္ထာဘုံ၌ ကာမကုသိုလ်ဇောနောင် လောကုတ္တရာကုသိုလ်စိတ် (မဂ်စိတ်)သည် မဂ္ဂဝီထိ၌ မဂ်ဇောအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

၅။ ကာမဘုံ၌ ကာမကုသိုလ်ဇောနောင် ကာမဝိပါက်စိတ်သည် ကာမဝီထိ, မရဏာသန္နဝီထိစသည်တို့၌ တဒါရုံ, ဘဝင်, စုတိအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

၆။ ရူပဘုံ၌ ကာမကုသိုလ်ဇောနောင် ရူပဝိပါက်စိတ်သည် ပစ္စဝေက္ခဏာဝီထိ,မရဏာသန္နဝီထိတို့၌ ဘဝင်,စုတိအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

၇။ အရူပဘုံ၌ ကာမကုသိုလ်ဇောနောင် အရူပဝိပါက်စိတ်သည် ပစ္စဝေက္ခဏာဝီထိ,မရဏာသန္နဝီထိတို့၌ ဘဝင်,စုတိအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

၈။ အဝတ္ထာဘုံ၌ ကာမကုသိုလ်ဇောနောင် လောကုတ္တရာဝိပါက် (ဖိုလ်) စိတ်သည် ဖလသမာပတ္တိဝီထိ၌ ဖိုလ်အမည်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ဤသို့လျှင် ကာမကုသိုလ်ဇောနောင် ၈-မျိုးသောစိတ် ဖြစ်၏။

ကာမဝိပါက်နောင် ဖြစ်နိုင်သောစိတ်များ

၁။ ကာမဘုံ၌ ကာမဝိပါက်စိတ် ၂၃-ခုနောင် ဒွေပဥ္ဇဝိညာဉ် တဆယ်ကြဉ်သော ကာမဝိပါက်စိတ် ၁၃-ပါးတို့သည် ကာမဝီထိ မရဏာသန္နဝီထိ, ပဋိသန္ဓေဝီထိတို့၌ သမ္ပဋိစ္ဆိုန်း, သန္တီရဏ, တဒါရုံ, ဘဝင်, စုတိ, ပဋိသန္ဓေ အဖြစ်ဖြင့် ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ဖြစ်၏။

http://www.dhammadownload.com

ရူပဘုံ၌ ကာမဝိပါက်စိတ်နှောင် စက္ခုဒ္ဒါရဝီထိ, သောတဒ္ဒါရဝီထိတို့၌ ကာမဝိပါက်စိတ်ဖြစ်သော သမ္ပဋိစ္ဆိန်း ဒွေနှင့် သန္တီရဏသုံးခုတို့ ဖြစ်ကုန်သည်။

၂။ ရူပဘုံ၌ ကာမဝိပါက်စိတ်နှောင် ရူပဝိပါက်စိတ်သည် ကာမဘုံမှ စုတေပြီး ရူပဘုံသို့ သွားသူအား ပဋိသန္ဓေဝီထို၌ ပဋိသန္ဓေအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

၃။ အရူပဘုံ၌ ကာမဝိပါက်စိတ်နှောင် အရူပဝိပါက်စိတ်သည် ကာမဘုံမှ စုတေပြီး အရူပဘုံသို့ သွားသူအား ပဋိသန္ဓေဝီထို၌ ပဋိသန္ဓေအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

၄။ ကာမဝိပါက်စိတ်နှောင် ကာမကြိယာဟူသော ပဉ္စဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်သည် ပဉ္စဒ္ဒါရဝီထို၌ အာဝဇ္ဇန်းအဖြစ်ဖြင့်ငင်း, မနောဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်သည် ပဉ္စဒ္ဒါရဝီထို၌ ဝုဋ္ဌောအဖြစ်ဖြင့်ငင်း, မနောဒ္ဒါရဝီထို၌ အာဝဇ္ဇန်းအဖြစ်ဖြင့်ငင်း ဖြစ်၏။

ဤသို့လျှင် ကာမဝိပါက်နှောင် ၄-မျိုးသောစိတ် ဖြစ်၏။

ကာမကြိယာနှောင် ဖြစ်နိုင်သောစိတ်များ

၁။ ကာမကြိယာဟူသော မနောဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်းနှောင် အကုသိုလ်စိတ်သည် ကာမဝီထို, မရဏာသန္နဝီထို၌ ဇောအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

၂။ ကာမကြိယာဟူသော မနောဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်းနှောင် မဟာကုသိုလ်စိတ်သည် ကာမဝီထို, အပ္ပနာဝီထို, ပစ္စဝေက္ခဏာဝီထို, မရဏာသန္နဝီထိတို့၌ ဇောအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

၃။ ကာမကြိယာနှောင် ကာမဝိပါက်စိတ်သည် ကာမဝီထို, ပစ္စဝေက္ခဏာဝီထို, မရဏာသန္နဝီထိတို့၌ ပဋိဉာဏ်, တဒါရုံ, ဘဝင်, စုတိအဖြစ်ဖြင့် ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ဖြစ်၏။

(ကာမကြိယာဟူသော ပဉ္စဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်းနှောင် ကာမဝိပါက်စိတ်သည် ကာမဝီထို, မရဏာသန္နဝီထိတို့၌ ပဋိဉာဏ်အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ကာမကြိယာ ဟူသော မနောဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်းနှောင် ကာမဝိပါက်စိတ်သည် ကာမပရိတ္တာရုံဝီထို၌ ဘဝင်အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

မဟာကြိယာဇောနှင့် ဟသိတုပ္ပါဒ်ဇောနှောင် ကာမဝိပါက်စိတ်သည် ကာမဝီထို,ပစ္စဝေက္ခဏာဝီထိ,မရဏာသန္နဝီထိတို့၌ တဒါရုံ, ဘဝင်, စုတိအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။)

၄။ မဟာကြိယာဇော နှောင် ရူပဝိပါက်စိတ်သည် ရူပရဟန္တာ၏ကာမဝီထို, ပစ္စဝေက္ခဏာဝီထို,တောဘူမကသခ်ါရကို အာရုံပြုသော မရဏာသန္နဇောဝီထိတို့၌ ဘဝင်,စုတိအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

http://www.dhammadownload.com

၅။ မဟာကြိယာဇောနောင် အင်္ဂပဝိပါက် စိတ်သည် အင်္ဂပရဟန္တာ၏ မနောဒွါရဝိထိ, ပစ္စဝေက္ခဏာဝိထိ, တောဘူမကသခ်ါရကို အာရုံပြုသော မရဏာသန္နဇောဝိထိတို့၌ ဘဝင်, စုတိအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

၆။ မဟာကြိယာဇောနောင် လောကုတ္တရာဝိပါက်စိတ်သည် ရဟန္တာ၏ ဖလသမာပတ္တိဝီထိ၌ ဖိုလ်ဇောအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

၇။ ကာမကြိယာဖြစ်သော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနောင် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းသည် ပရိတ္တာရုံဝီထို၌ ဝုဋ္ဌောအဖြစ်ဖြင့်ငင်း, ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းကြဉ်သော ကာမကြိယာနောင် မဟာကြိယာ ၈-ပါးတို့သည် ရဟန္တာ၏ အတိမဟန္တာရုံ, မဟန္တာရုံ, အပ္ပနာ, ပစ္စဝေက္ခဏာ, မရဏာသန္န မနောဒွါရဝီထိတို့၌ ဇောအဖြစ်ဖြင့်ငင်း ဖြစ်၏။

၈။ ကာမ, ရူပဘုံ၌ မဟာကြိယာဇောနောင် ရူပကြိယာစိတ်သည် ရူပစျာန ဝီထို၌ စျာန်ဇောအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

၉။ ကာမ, ရူပ, အရူပဘုံ၌ မဟာကြိယာဇောနောင် အရူပကြိယာစိတ်သည် အရူပစျာနဝီထို၌ စျာန်ဇောအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ဤသို့လျှင် ကာမကြိယာဇောနောင် ၉-မျိုးသောစိတ် ဖြစ်၏။

ရူပကုသိုလ်နောင် ဖြစ်နိုင်သောစိတ်များ

၁။ ရူပကုသိုလ်ဇောနောင် ရူပကုသိုလ်သည် သမာပဇ္ဇနဝီထို၌ ဇောအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

၂။ ရူပကုသိုလ်ဇောနောင် ကာမဝိပါက်စိတ်သည် ကာမဘုံသား၏ စျာနဝီထို၌ ဘဝင်အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

၃။ ရူပကုသိုလ်ဇောနောင် ရူပဝိပါက်စိတ်သည် ရူပဟုဂ္ဂိုလ်၏ စျာနဝီထို၌ ဘဝင်အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ဤသို့လျှင် ရူပကုသိုလ်နောင် ၃-မျိုးသော စိတ်ဖြစ်၏။

ရူပဝိပါက် နောင် ဖြစ်နိုင်သောစိတ်များ

၁။ ရူပဝိပါက်နောင် ကာမဝိပါက်စိတ်သည် ရူပဘဝင်ကျ၍ ရူပဘုံမှစုတေခဲ့ပြီးလျှင် ကာမဘုံသို့လာသူ၏ ပဋိသန္ဓေဝီထို၌ ပဋိသန္ဓေစိတ်အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

၂။ ရူပဝိပါက် နောင် ရူပဝိပါက်စိတ်သည် အပ္ပနာ, ပစ္စဝေက္ခဏာ, မရဏာသန္န, ပဋိသန္ဓေဝီထို၌ ပဋိသန္ဓေ, ဘဝင်, စုတိစိတ် အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

http://www.dhammadownload.com

၃။ ရှုပဝိပါက် နောင် အရှုပဝိပါက်စိတ်သည် ရှုပဘုံမှ အရှုပဘုံသို့ လှားသွားပဋိသန္ဓေဝိထိ၌ ပဋိသန္ဓေစိတ် အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

၄။ ရှုပဝိပါက် နောင် အဟိတ်ကာမကြိယာစိတ် ၂-ပါးသည် ရှုပပြဟ္မာတို့၏ စက္ခုဒွါရဝီထိ, သောတဒွါရဝီထိ, မနောဒွါရဝီထိတို့၌ အာဝဇ္ဇန်းကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ဤသို့လျှင် ရှုပဝိပါက် နောင် ၄-မျိုးသော စိတ်ဖြစ်၏။

ရှုပကြိယာနောင် ဖြစ်နိုင်သော စိတ်များ

၁။ ရှုပကြိယာ နောင် ရှုပကြိယာစိတ်သည် ရှုပဘုံသား ရဟန္တာ၏ သမာပဇ္ဇနဝီထိ၌ ဇောအဖြစ်ဖြင့် ကြိမ်ဖန်များစွာ ဖြစ်၏။

၂။ ရှုပကြိယာနောင် ကာမဝိပါက်စိတ်သည် ကာမဘုံသား ရဟန္တာ၏ စျာနဝီထိ၌ ဘဝင်အဖြစ်ဖြင့်၎င်း, မရဏာသန္နဝီထိ၌ စုတိအဖြစ်ဖြင့်၎င်း ဖြစ်၏။ (ဒီ၊မဟာဝဂ္ဂ၊ ၌၊ နှာ-၁၈၆) (ဥဒါန၊၌၊နှာ-၃၈၉)

၃။ ရှုပကြိယာ နောင် ရှုပဝိပါက်စိတ်သည် ရှုပဘုံသား ရဟန္တာ၏စျာနဝီထိ၌ ဘဝင်အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ဤသို့လျှင် ရှုပကြိယာနောင် ၃-မျိုးသောစိတ် ဖြစ်၏။

အရှုပကုသိုလ်နောင် ဖြစ်နိုင်သော စိတ်များ

၁။ အရှုပကုသိုလ် နောင် အရှုပကုသိုလ်စိတ်သည် အရှုပစျာနသမာပဇ္ဇနဝီထိ၌ ဇောအဖြစ်ဖြင့် ကြိမ်ဖန်များစွာ ဖြစ်၏။

၂။ အရှုပကုသိုလ် နောင် ကာမဝိပါက်စိတ်သည် ကာမဘုံသား၏ အရှုပစျာနဝီထိ၌ ဘဝင်အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

၃။ အရှုပကုသိုလ် နောင် ရှုပဝိပါက်စိတ်သည် ရှုပဘုံသား၏ အရှုပ စျာနဝီထိ၌ ဘဝင်အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

၄။ အရှုပကုသိုလ် နောင် အရှုပဝိပါက်စိတ်သည် အရှုပဘုံသား၏ စျာနဝီထိ၌ ဘဝင်အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

၅။ နေဝသညာ နာသညာယတန အရှုပကုသိုလ်နောင် လောကုတ္တရာဝိပါက်ဟူသော အနာဂါမိဖိုလ်စိတ်သည် နိရောဓသမာပတ်မှ ထသော အခါ နိရောဓဝီထိ၌ ဖိုလ်အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ဤသို့လျှင် အရှုပကုသိုလ် နောင် ၅-မျိုးသော စိတ်ဖြစ်၏။

http://www.dhammadownload.com

အရူပဝိပါက် နောင် ဖြစ်နိုင်သော စိတ်များ

၁။ အရူပဝိပါက် နောင် ကာမဝိပါက်စိတ်သည် အရူပဘုံမှ စုတေခဲ့၍ ကာမဘုံသို့ လားသူအား ပဋိသန္ဓေဝီထိ၌ ပဋိသန္ဓေစိတ်အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

၂။ အရူပဘုံ၌ အရူပဝိပါက်စိတ် နောင် အရူပဝိပါက်စိတ်သည် အပ္ပနာ, ပစ္စဝေက္ခဏာ, မရဏာသန္ဒ, ပဋိသန္ဓေဝီထိတို့၌ ပဋိသန္ဓေ, ဘဝင်, စုတိစိတ် အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

၃။ အရူပဘုံ၌ အရူပဝိပါက် နောင် ကာမကြိယာဖြစ်သော မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်သည် မနောဒ္ဓါရဝီထိ၌ အာဝဇ္ဇန်းကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ဤသို့လျှင် အရူပဝိပါက် နောင် ၃-မျိုးသော စိတ်ဖြစ်၏။

အရူပကြိယာ နောင် ဖြစ်နိုင်သော စိတ်များ

၁။ အရူပကြိယာ နောင် ကာမဝိပါက်စိတ်သည် ကာမဘုံသားစျာနလာဘီ ရဟန္တာ၏ စျာနဝီထိ၌ ဘဝင်အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

၂။ အရူပကြိယာ နောင် ရူပဝိပါက်စိတ်သည် ရူပဘုံသား ရဟန္တာ၏ စျာနဝီထိ၌ ဘဝင်အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

၃။ အရူပကြိယာ နောင် အရူပဝိပါက်စိတ်သည် အရူပဘုံသား ရဟန္တာ၏ စျာနဝီထိ၌ ဘဝင်အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

၄။ နေဝသညာ နာသညာယတန အရူပကြိယာနောင် လောကုတ္တရာ ဝိပါက်ဟူသော အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်သည် နိရောဓသမာပတ်မှ ထသောအခါ နိရောဓဝီထိ၌ ဖိုလ် အမည်ဖြင့် ဖြစ်၏။

၅။ အရူပကြိယာနောင် အရူပကြိယာစိတ်သည် ရဟန္တာ၏ အရူပသမာ-ပဇ္ဇနဝီထိ၌ ဇောအဖြစ်ဖြင့် စျာန်စိတ်များစွာဖြစ်၏။

ဤသို့လျှင် အရူပကြိယာ နောင် ၅-မျိုးသော စိတ်ဖြစ်၏။

လောကုတ္တရာကုသိုလ် နောင် ဖြစ်နိုင်သော စိတ်များ

၁။ လောကုတ္တရာကုသိုလ် နောင် လောကုတ္တရာဝိပါက်စိတ်သည် မဂ္ဂဝီထိ၌ ဖိုလ်အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ဤသို့လျှင် လောကုတ္တရာကုသိုလ် နောင် ၁-မျိုးသောစိတ် ဖြစ်၏။

http://www.dhammadownload.com

လောကုတ္တရာဝိပါက် နောင် ဖြစ်နိုင်သော စိတ်များ

၁။ လောကုတ္တရာဝိပါက် (ဖိုလ်စိတ်) နောင် ကာမဝိပါက်စိတ်သည် ကာမဘုံသား၏ မဂ္ဂဝီထိ, ဖလသမာပတ္တိဝီထိ, နိရောဓသမာပတ္တိဝီထိ၌ ဘဝင်အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

၂။ လောကုတ္တရာဝိပါက် နောင် ရူပဝိပါက်စိတ်သည် ရူပဘုံသား၏ မဂ္ဂဝီထိ, ဖလသမာပတ္တိဝီထိ, နိရောဓသမာပတ္တိဝီထိ၌ ဘဝင်အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

၃။ လောကုတ္တရာဝိပါက် နောင် အရူပဝိပါက်စိတ်သည် အရူပဘုံသား၏ မဂ္ဂဝီထိ, ဖလသမာပတ္တိဝီထိ၌ ဘဝင်အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

၄။ လောကုတ္တရာဝိပါက် နောင် လောကုတ္တရာဝိပါက်စိတ်သည် မဂ္ဂဝီထိ၌ ကြိမ် နစ်ကြိမ်ရင်း, ဖလသမာပတ္တိဝီထိ၌ ကြိမ်ဖန်များစွာရင်း ဖိုလ်အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ဤသို့လျှင် လောကုတ္တရာဝိပါက် နောင် ၄-မျိုးသော စိတ်ဖြစ်၏။

စာမျက်နှာ ၁၀၀ နောက်ဆက်တွဲ

လောဘမူစိတ်နောင် ဖြစ်နိုင်သော စိတ်များ

လောဘမူစိတ် ၈-ခုနောင် လောဘမူစိတ် ၈-ခုသည် ကာမဝီထိ မရဏာသန္နဝီထိတို့၌ ဇောကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

လောဘမူစိတ် ၈-ခုနောင် သန္တီရဏစိတ် ၃-ခုသည် ကာမဝီထိ, မရဏာသန္နဝီထိတို့၌ တဒါရုံ, ဘဝင်, စုတိကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

လောဘမူစိတ် ၈-ခုနောင် မဟာဝိပါက်စိတ် ၈-ခုသည့် ကာမဝီထိ, မရဏာသန္နဝီထိတို့၌ တဒါရုံ, ဘဝင်, စုတိကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

လောဘမူစိတ် ၈-ခုနောင် မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက်စိတ် ၉-ခုသည် ရူပ အရူပဘုံသား ဗြဟ္မာထို့အား ပဋိသန္ဓေဝီထိ (ဘဝနိကန္တိကဇောနောင်)၌ ဘဝင် အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏၊ ပဝတ္တိကာလ၌လည်း တပ်မက်သည့်အခါ ကာမဇောဝီထိ၌ ဘဝင် အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ဤသို့လျှင် လောဘမူစိတ်နောင် ၂၈-ခုသောစိတ် ဖြစ်၏။

ဒေါသမူစိတ်နောင် ဖြစ်နိုင်သော စိတ်များ

ဒေါသမူစိတ် နောင် ဒေါသမူစိတ် ၂-ခုသည် ကာမဝီထိ, မရဏာသန္နဝီထိတို့၌ ဇောကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဒေါသမူစိတ် နှောင် ဥပေက္ခာသန္တီရဏစိတ် ၂-ခုသည် ကာမဝီထိ, မရဏာသန္နဝီထိတို့၌ တဒါရုံ, ဘဝင်, စုတိကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ဒေါသမူစိတ် နှောင် မဟာဝိပါက် ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၎-ခုသည် ကာမဝီထိ, မရဏာသန္နဝီထိတို့၌ တဒါရုံ, ဘဝင်, စုတိကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ဤသို့လျှင် ဒေါသမူစိတ်နှောင် ဂ-ခုသောစိတ် ဖြစ်၏။

မောဟမူစိတ်နှောင် ဖြစ်နိုင်သောစိတ်များ

မောဟမူစိတ် နှောင် မောဟမူစိတ် ၂-ခုသည် ကာမဝီထိ, မရဏာသန္နဝီထိတို့၌ ဇောကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

မောဟမူစိတ်နှောင် သန္တီရဏစိတ် ၃-ခု, မဟာဝိပါက်စိတ် ဂ-ခုတို့သည် ကာမဝီထိ, မရဏာသန္နဝီထိတို့၌ တဒါရုံ, ဘဝင်, စုတိကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

မောဟမူစိတ် နှောင် မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက်စိတ် ၉-ခုသည် ရူပပြဟ္မာ အရူပပြဟ္မာတို့ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ကာမဝီထိ၌ ဘဝင်အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ဤသို့လျှင် မောဟမူစိတ်နှောင် ၂၂-ခုသောစိတ် ဖြစ်၏။

ကာမကုသိုလ်(မဟာကုသိုလ်)နှောင် ဖြစ်နိုင်သောစိတ်များ

ကာမကုသိုလ် နှောင် သန္တီရဏစိတ် ၃-ခုသည် ကာမဝီထိ, မရဏာသန္နဝီထိတို့၌ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ တဒါရုံ, ဘဝင်, စုတိကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ကာမကုသိုလ်နှောင် မဟာကုသိုလ်စိတ် ဂ-ခုသည် ကာမဝီထိ, အပ္ပနာဝီထိ, မရဏာသန္နဝီထိတို့၌ ဇော, ဥပစာ, အနုလုံ, ဂေါတြဘူ, ဝေါဒါန်ကိစ္စ အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ကာမကုသိုလ်နှောင် မဟာဝိပါက်စိတ် ဂ-ခုသည် ကာမဝီထိ, ပစ္စဝေက္ခဏာဝီထိ, မရဏာသန္နဝီထိတို့၌ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ တဒါရုံ, ဘဝင်, စုတိကိစ္စ အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ကာမကုသိုလ်နှောင် ရူပ အရူပ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်စိတ် ၉-ခုသည် ဈာန်ဝီထိ၌ ဈာန်ဇောအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ကာမကုသိုလ်နှောင် ရူပ အရူပ မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက်စိတ် ၉-ခုသည် ရူပဘုံသား, အရူပဘုံသားတို့၏ ကာမဝီထိ, ပစ္စဝေက္ခဏာဝီထိ, မရဏာသန္နဝီထိတို့၌ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ဘဝင်, စုတိအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ကာမကုသိုလ်နှောင် မဂ်စိတ် ၂၀-သည် မဂ္ဂဝီထို၌ ဇောအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

http://www.dhammadownload.com

ကာမကုသိုလ်နောင် အောက်ဖိုလ် ၁၅-ခုသည် ဖလသမာပတ္တိဝီထိ၌ ဇော (ဖိုလ်)အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ဤသို့လျှင် ကာမကုသိုလ်နောင် ၇၂-ခုသောစိတ် ဖြစ်၏။

ကာမဝိပါက်နောင် ဖြစ်နိုင်သောစိတ်များ

ကာမဝိပါက်စိတ်နောင် အာဝဇ္ဇန်းဒွေသည် ပဉ္စဒ္ဝါရဝီထိတို့၌ အာဝဇ္ဇန်းကိစ္စ, ဝုဋ္ဌေါကိစ္စ အဖြစ်ဖြင့် အသီးသီးဖြစ်၏၊ မနောဒ္ဝါရဝီထို၌ မနောဒ္ဝါဇဝဇ္ဇန်းသည် အာဝဇ္ဇန်းကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ကာမဝိပါက်စိတ်နောင် ဒွေပဉ္စဝိညာဏ် ၁၀-ကြဉ်သော ကာမဝိပါက်စိတ် ၁၃-ခုသည် ကာမဝီထိ, မရဏာသန္နဝီထိ, ပဋိသန္ဓေဝီထိတို့၌ သမ္ပဋိစ္ဆိန်း, သန္တီရဏ, တဒါရုံ, ဘဝင်, စုတိ, ပဋိသန္ဓေကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

မဟာဝိပါက်ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခုနောင် မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက်စိတ် ၉-ခုတို့သည် ကာမဘုံမှ စုတေခဲ့၍ ရူပဘုံ အရူပဘုံသို့ လားသော ပြဟ္မာတို့၏ မဟဂ္ဂုတ်ပဋိသန္ဓေဝီထို၌ ပဋိသန္ဓေအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ဤသို့လျှင် ကာမဝိပါက်စိတ် နောင် ၂၄-ခုသောစိတ် ဖြစ်၏။

ကာမကြိယာ နောင် ဖြစ်နိုင်သောစိတ်များ

ကာမကြိယာ ဟူသော မနောဒ္ဝါဇဝဇ္ဇန်းနောင် အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ခုသည် ပဉ္စဒ္ဝါရဝီထိ, မနောဒ္ဝါရဝီထိတို့၌ ဇောကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ကာမကြိယာ ဟူသော မနောဒ္ဝါဇဝဇ္ဇန်းနောင် မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈-ခုသည် ပဉ္စဒ္ဝါရဝီထိ, မနောဒ္ဝါရဝီထိတို့၌ ဇောကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ကာမကြိယာ ဟူသော ပဉ္စဒ္ဝါဇဝဇ္ဇန်း နောင် ဒွေပဉ္စဝိညာဏ် ၁၀-သည် ပဉ္စဒ္ဝါရဝီထို၌ ပဉ္စဝိညာဏ်ကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ကာမကြိယာ ဟူသော မနောဒ္ဝါဇဝဇ္ဇန်း (ဝုဋ္ဌော) နောင် မဟာဝိပါက် ၈-ပါးနှင့် ဥပေက္ခာသန္တီရဏ ဒွေတည်းဟူသော ကာမဝိပါက်စိတ် ၁၀-ပါးသည် ပရိတ္တာရုံဝီထို၌ ဘဝင်ကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ကာမကြိယာဇောနောင် တဒါရုံ ၁၁-ခုဟူသော ကာမဝိပါက်သည် အတိမဟန္တာရုံဝီထိ ကာမဝိဘူတာရုံဝီထိတို့၌ တဒါရုံကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

(စိတ်တူပေါင်းလျှင် ကာမကြိယာ နောင် သမ္ပဋိစ္ဆိန်းဒွေကြဉ်သော ကာမဝိပါက် ၂၁-ခုဖြစ်၏)။

http://www.dhammadownload.com

ကာမကြီယာဇော (မဟာကြီယာဇောနှင့် ဟသိတုပ္ပါဒ်) ဟူသော ကာမကြီယာ နောင် ရှုပ,အရှုပ မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက် ၉-ခုသည် ရှုပ,အရှုပ ရဟန္တာ၏ ကာမဝီထိ, ပစ္စဝေက္ခဏာဝီထိတို့၌ ဘဝင်ကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ထိုက်သည်အား လျော်စွာ ဖြစ်၏။

ကာမကြီယာဟူသော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း (ဝုဋ္ဌော) နောင် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းသည် ပရိတ္တာရုံဝီထိ၌ ဝုဋ္ဌောအဖြစ်ဖြင့်ငင်း, ဟသိတုပ္ပါဒ် မဟာကြီယာဟူသော ကာမကြီယာစိတ် ၉-ခုသည် ရဟန္တာ၏ မနောဒွါရဝီထိ၌ ဇောကိစ္စအဖြစ်ဖြင့်ငင်း ဖြစ်၏။

မဟာကြီယာဇောဟူသော ကာမကြီယာဇောနောင် ရှုပ,အရှုပ မဟဂ္ဂုတ် ကြီယာစိတ် ၉-ခုသည် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ ဘျာနဝီထို၌ ဘျာန်ဇောအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

မဟာကြီယာဇော ဟူသော ကာမကြီယာ နောင် အရဟတ္တဖိုလ် ၅-ခုသည် ရဟန္တာ၏ဖလသမာပတ္တိဝီထို၌ ဇော(ဖိုလ်)ကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ဤသို့လျှင် ကာမကြီယာ နောင် ၇၄-ခုသောစိတ် ဖြစ်၏။

ရှုပကုသိုလ် နောင် ဖြစ်နိုင်သောစိတ်များ

ရှုပကုသိုလ်စိတ် နောင် ရှုပကုသိုလ်စိတ် ၅-ခုသည် သမာပဇ္ဇနဝီထို၌ ဇောကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ရှုပကုသိုလ် နောင် တိဟိတ် ကာမဝိပါက်စိတ် ၎-ခုသည် ကာမဘုံသား၏ ဘျာနဝီထို၌ ဘဝင်ကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ရှုပကုသိုလ် နောင် ရှုပဝိပါက်စိတ် ၅-ခုသည် ရှုပပုဂ္ဂိုလ်၏ ဘျာနဝီထို၌ ဘဝင်ကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ဤသို့လျှင် ရှုပကုသိုလ် နောင် ၁၄-ခုသောစိတ် ဖြစ်၏။

ရှုပဝိပါက် နောင် ဖြစ်နိုင်သောစိတ်များ

ရှုပဝိပါက် နောင် အာဝဇ္ဇန်းဒွေသည် ပဉ္စဒွါရဝီထို, မနောဒွါရဝီထိတို့၌ အာဝဇ္ဇန်းကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ရှုပဝိပါက် နောင် မဟာဝိပါက်စိတ် ဂ-ခုသည် ရှုပဘုံမှ စုတေခဲ့ပြီးနောက် ကာမဘုံသို့လားသူအား ကာမပဋိသန္ဓေဝီထို၌ ပဋိသန္ဓေစိတ်အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ရှုပဝိပါက် နောင် ရှုပဝိပါက်စိတ် ၅-ခုသည် ရှုပဘျာနဝီထို, မရဏာသန္နဝီထို, ပဋိသန္ဓေဝီထိတို့၌ ပဋိသန္ဓေ, ဘဝင်, စုတိကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

http://www.dhammadownload.com

ရှုပဝိပါက် နောင် အရှုပဝိပါက်စိတ် ၄-ခုသည် ရှုပဘုံမှ အရှုပဘုံသို့ လားသူအား ပဋိသန္ဓေဝိထိ၌ ပဋိသန္ဓေအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ဤသို့လျှင် ရှုပဝိပါက် နောင် ၁၉-ခုသောစိတ် ဖြစ်၏။

ရှုပကြိယာ နောင် ဖြစ်နိုင်သောစိတ်များ

ရှုပကြိယာ နောင် ရှုပကြိယာစိတ် ၅-ခုသည် ရဟန္တာ၏ သမာပဇ္ဇနဝိထိ၌ ဇောကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ရှုပကြိယာနောင် တိဟိတ် ကာမဝိပါက်စိတ် ၎-ခုသည် ကာမဘုံသား ရဟန္တာ၏ ဘျာနဝိထိ၌ ဘဝင်ကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ရှုပကြိယာ နောင် ရှုပဝိပါက် ၅-ခုသည် ရှုပရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ ဘျာနဝိထိ၌ ဘဝင်ကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ဤသို့လျှင် ရှုပကြိယာ နောင် ၁၄-ခုသောစိတ် ဖြစ်၏။

အရှုပကုသိုလ်နောင် ဖြစ်နိုင်သောစိတ်များ

အရှုပကုသိုလ်နောင် အရှုပကုသိုလ်စိတ် ၄-ခုသည် သမာပဇ္ဇနဝိထိ၌ ဇောကိစ္စ အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

အရှုပကုသိုလ်နောင် တိဟိတ်ကာမ ဘဝင် ၄-ခုသည် ကာမဘုံသား၏ အရှုပ ဘျာနဝိထိ၌ ဘဝင်ကိစ္စ အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

အရှုပကုသိုလ်နောင် ရှုပဘဝင် ၅-ခုသည် ရှုပဘုံသား၏ အရှုပဘျာနဝိထိ၌ ဘဝင်ကိစ္စ အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

အရှုပကုသိုလ်နောင် အရှုပဝိပါက်စိတ် ၄-ခုသည် အရှုပပုဂ္ဂိုလ်၏ ဘျာနဝိထိ၌ ဘဝင်ကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

နေဝသညာ နာသညာယတန အရှုပကုသိုလ်နောင် အနာဂါမိဖိုလ်စိတ်သည် နိရောဓသမာပတ်မှ ထသောအခါ ဇော (ဖိုလ်)ကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ဤသို့လျှင် အရှုပကုသိုလ်နောင် ၁၀-ခုသောစိတ် ဖြစ်၏။

အရှုပဝိပါက်နောင် ဖြစ်နိုင်သောစိတ်များ

အရှုပဝိပါက် (ဘဝင်) နောင် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်သည် မနောဒွါရဝိထိ၌ အာဝဇ္ဇန်းကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

http://www.dhammadownload.com

အင်္ဂပဝိပါက်နောင် မဟာဝိပါက်ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခုသည် အင်္ဂပဘုံမှ စုတေခဲ့၍ ကာမဘုံသို့ လားသူအား ကာမပဋိသန္ဓေဝိထိ၌ ပဋိသန္ဓေစိတ် အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

အင်္ဂပဝိပါက်နောင် အမှုမဝိပါက်စိတ် ၄-ခုသည် မရဏာသန္နဝိထိ, ပဋိသန္ဓေဝိထိတို့၌ ပဋိသန္ဓေ, ဘဝင်, စုတိကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ဤသို့လျှင် အင်္ဂပဝိပါက်နောင် ၉-ခုသောစိတ်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

အင်္ဂပကြိယာနောင် ဖြစ်နိုင်သောစိတ်များ

အင်္ဂပကြိယာနောင် အင်္ဂပကြိယာ ၄-ခုသည် ကာမ, ရူပ, အင်္ဂပဘုံသား ရဟန္တာ၏ သမာပဇ္ဇနဝိထို၌ ဧောကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

အင်္ဂပကြိယာနောင် ကာမတိဟိတ် ဘဝင်စိတ် ၄-ခုသည် ကာမဘုံသား ရဟန္တာ၏ အင်္ဂပစျာနဝိထို၌ ဘဝင်ကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

အင်္ဂပကြိယာနောင် ရူပဘဝင် ၅-ခုသည် ရူပဘုံသား ရဟန္တာ၏ အင်္ဂပစျာန ဝိထို၌ ဘဝင်ကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

အင်္ဂပကြိယာနောင် အင်္ဂပဘဝင် ၄-ခုသည် အင်္ဂပဘုံသားရဟန္တာ၏ စျာန ဝိထို၌ ဘဝင်ကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

နေဝသညာ နာသညာယတန အင်္ဂပကြိယာနောင် အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်သည် နိဏ္ဍောသမာပတ်မှ ထသောအခါ ဧော (ဖိုလ်)ကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ဤသို့လျှင် အင်္ဂပကြိယာနောင် ၁၀-ခုသောစိတ်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။

မဂ်စိတ်နောင် ဖြစ်နိုင်သောစိတ်များ

မဂ်စိတ် ၄-ခုနောင် ဖိုလ်စိတ် ၄-ခုသည် မဂ္ဂဝိထို၌ ဧော (ဖိုလ်) ကိစ္စအဖြစ် ဖြင့် ဖြစ်၏။

ဖိုလ်စိတ်နောင် ဖြစ်နိုင်သောစိတ်များ

ဖိုလ်စိတ် ၄-ခုနောင် ဖိုလ်စိတ် ၄-ခုသည် မဂ္ဂဝိထို, ဖလသမာပတ္တိဝိထို၌ ဖိုလ် အမည်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ဖိုလ်စိတ်နောင် တိဟိတ်ကာမဘဝင် ၄-ခုသည် ကာမဘုံသား၏ မဂ္ဂဝိထို, ဖလသမာပတ္တိဝိထိတို့၌ ဘဝင်ကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဖိုလ်စိတ်နောင် ရူပဘဝင် ၅-ခု၊ အရူပဘဝင် ၄-ခုသည် ရူပဘုံသား၊ အရူပဘုံသားတို့၏ မဂ္ဂဝီထိ၊ ဖလသမာပတ္တိဝီထိ အသီးသီးတို့၌ ဘဝင်ကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

နိဒ္ဒောသမာပတ္တိဝီထိမှ ထသည့်အခါ ဖြစ်ပေါ်လာသော အနာဂါမိဖိုလ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်တို့နောင် တိဟိတ်ကာမဝိပါက် ၄-ပါးနှင့် ရူပဝိပါက် ၅-ပါးတို့သည် ဘဝင်ကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ဤသို့လျှင် ဖိုလ်စိတ်နောင် ၁၇-ခုသော စိတ်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌက်က အကျိုးပေးရာ၌ ပါဝင်သောဟိတ် ၈-ပါး

ဇနကဟိတ် ၃-ပါး။ ။တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌက်သည်သာလျှင် တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို ပေးသည်၊ တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေသော အတိတ်ဘဝက ပြုလုပ်ခဲ့သည့် တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌက်နှင့် သမ္မယုတ်ဖြစ်သော အလောဘ, အဒေါသ, အမောဟ ဟူသော ကုသိုလ်ဟိတ် ၃-ပါးသည် ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့် ဇနကဟိတ်ဟု ခေါ်သည်။

ပရိဏာမနဟိတ် ၂-ပါး။ ။မရဏာသန္နအခါ၌ ဘဝသို့ ညွှတ်စေတတ်သော နိကန္တိတဏှာကို ပရိဏာမနတဏှာဟု ခေါ်သည်၊ ဤ နိကန္တိကတဏှာ-ဇောဋ္ဌရှိသော လောဘ, မောဟ ဟူသော အကုသိုလ်ဟိတ် ၂-ပါးကို ပရိဏာမနဟိတ်ဟု ခေါ်သည်။ (ပရိဏာမန=ညွှတ်ခြင်း။ ပရိဏာမန=ညွှတ်စေခြင်း) (ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်၊ ၌၊ ဒု၊ နှာ ၁၇၁)

သမ္မယုတ်ဟိတ် ၃-ပါး။ ။ပဋိသန္ဓေအခါ၌ တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့်ယှဉ်သော အလောဘ, အဒေါသ, အမောဟ ဟူသော သမ္မယုတ်ဟိတ် ၃-ပါး၊ ပေါင်း ဟိတ် ၈-ပါးရှိ၏။

ပဝတ္တိအခါ၌လည်း ဟိတ် ၈-ပါးရှိ၏။

တိဟိတ်ဩမကက်အကျိုးပေးရာ၌ ပါဝင်သောဟိတ် ၇-ပါး

ဇနကဟိတ် ၃-ပါး။ ။တိဟိတ်ဩမကက်သည် ဒွိဟိတ်ပဋိသန္ဓေအကျိုးကိုသာ ပေးသည်၊ ဒွိဟိတ်ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေသော အတိတ်ဘဝက ပြုလုပ်ခဲ့သည့် တိဟိတ်ဩမကက်နှင့် သမ္မယုတ်ဖြစ်သော အလောဘ, အဒေါသ, အမောဟဟိတ် ၃-ပါးတို့ကို ကုသိုလ်ဇနကဟိတ် ၃-ပါးဟု ခေါ်သည်။

ပရိဏာမနဟိတ် ၂-ပါး။ ။မရဏာသန္နအခါ၌ ဘဝသို့ ညွှတ်စေတတ်သော နိကန္တိတဏှာ၌ လောဘ, မောဟ ဟူသော အကုသိုလ်ပရိဏာမနဟိတ် ၂-ပါးရှိသည်။

http://www.dhammadownload.com

သမ္မယုတ်ဟိတ် ၂-ပါး။ ။ပဋိသန္ဓေအခါ၌ ဒွိဟိတ်ပဋိသန္ဓေနှင့် ယှဉ်သော အလောဘ, အဒေါသ ဟူသော သမ္မယုတ်ဟိတ် ၂-ပါးရှိသည်။ ပေါင်း ဟိတ် ၇-ပါးရှိ၏။

ပဝတ္တိအခါ၌လည်း ဟိတ် ၇-ပါးရ၏။

ဒွိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌက်အကျိုးပေးရာ၌ ပါဝင်သောဟိတ် ၆-ပါး

ဇနကဟိတ် ၂-ပါး။ ။ဒွိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌကံသည် ဒွိဟိတ်ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို ပေးသည်၊ ဒွိဟိတ်ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေသော အတိတ်ဘဝက ပြုလုပ်ခဲ့သည့် ဒွိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌကံ၌ အလောဘ, အဒေါသ ဟူသော ကုသိုလ်ဇနကဟိတ် ၂-ပါးရှိ၏။

ပရိဏာမနဟိတ် ၂-ပါး။ ။မရဏာသန္နအခါ၌ ဘဝသို့ ညွတ်စေတတ်သော နိကန္တိတဏှာ၌ လောဘ, မောဟ ဟူသော အကုသိုလ်ပရိဏာမနဟိတ် ၂-ပါးရှိသည်။

သမ္မယုတ်ဟိတ် ၂-ပါး။ ။ပဋိသန္ဓေအခါ၌ ဒွိဟိတ်ပဋိသန္ဓေနှင့် ယှဉ်သော အလောဘ, အဒေါသ ဟူသော သမ္မယုတ်ဟိတ် ၂-ပါးရှိသည်။ ပေါင်း ဟိတ် ၆-ပါးရှိ၏။

ပဝတ္တိအခါ၌လည်း ဟိတ် ၆-ပါးရ၏။

ဒွိဟိတ်ဩမကက်အကျိုးပေးရာ၌ ပါဝင်သောဟိတ် ၄-ပါး

ဇနကဟိတ် ၂-ပါး။ ။ဒွိဟိတ်ဩမကက်သည် အဟိတ်ပဋိသန္ဓေအကျိုးကိုသာ ပေးသည်၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေသော အတိတ်ဘဝက ပြုလုပ်ခဲ့သည့် ဒွိဟိတ်ဩမကက်၌ အလောဘ, အဒေါသ ဟူသော ကုသိုလ်ဇနကဟိတ် ၂-ပါးရှိသည်။

ပရိဏာမနဟိတ် ၂-ပါး။ ။မရဏာသန္နအခါ၌ ဘဝသို့ ညွတ်စေတတ်သော နိကန္တိတဏှာ၌ လောဘ, မောဟ ဟူသော အကုသိုလ်ပရိဏာမနဟိတ် ၂-ပါးရှိသည်။ ပေါင်း ဟိတ် ၄-ပါးရှိ၏။

သမ္မယောဂဟိတ်။ ။ပဋိသန္ဓေစိတ်မှာ အဟိတ်ဖြစ်သောကြောင့် သမ္မယုတ် ဟိတ် မရှိ။

ပဝတ္တိအခါ၌လည်း ဟိတ် ၄-ပါးရ၏။

(ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်၊ နှာ-၂၆၆-၂၇၀၊ ၎င်း ဋ္ဌ၊ ဒု၊ နှာ-၁၆၉-၁၇၄။ ဋီကာကျော်၊ နှာ- ၁၈၃-၄။ မဏိသာရမဉ္ဇူသာ၊ ဒု၊ နှာ-၆၉-၇၁။)

http://www.dhammadownload.com

'အစတစ်မှာ၊ ရုပ်ကိုသာ ကိုယ်'အစချိသော လကၤာ(နှာ-၂၄၄, ၂၄၅)

ရုပ်ကို အတ္ထဟု စွဲယူစု တဋ္ဌာန

၁။ အကြားအမြင်ကင်းမဲ့၍ အရိယာတစုံး၌ မထင်မမြင်သော ပုထုဇဉ်သည် 'ရူပံ အတ္ထတော သမနုပဿတိ' ရုပ်ကို အတ္ထဟု ရှုမြင်ဆင်ခြင်သောအခါ ရုပ်ကို အတ္ထဟု စွဲယူသည်မည်၏၊ ဝါ-ရုပ်သည် အတ္ထဖြစ်၏ဟု စွဲယူသည်မည်၏။

နာမ်ကို အတ္ထဟု စွဲယူစု ၇-ဋ္ဌာန

၁။ အကြားအမြင်ကင်းမဲ့၍ အရိယာတစုံး၌ မထင်မမြင်သော ပုထုဇဉ်သည် 'ရူပဝန္တံ အတ္ထာနံ သမနုပဿတိ' အတ္တကို ရုပ်ရှိ၏ဟု ရှုမြင်ဆင်ခြင်သောအခါ—

၂။ 'အတ္တနိ ရူပံ သမနုပဿတိ' အတ္တ၌ ရုပ်တည်ရှိ၏ဟု ရှုမြင်ဆင်ခြင်သောအခါ—

၃။ 'ရူပသ္မိ' အတ္ထာနံ သမနုပဿတိ' ရုပ်၌ အတ္တတည်ရှိ၏ဟု ရှုမြင်ဆင်ခြင်သောအခါ—

၄။ 'ဝေဒနံ အတ္ထတော သမနုပဿတိ' ဝေဒနာကို အတ္တ ဟု ရှုမြင်ဆင်ခြင်သောအခါ—

၅။ 'သညံ အတ္ထတော သမနုပဿတိ' သညာကို အတ္တ ဟု ရှုမြင်ဆင်ခြင်သောအခါ—

၆။ 'သင်္ခါရေ အတ္ထတော သမနုပဿတိ' သင်္ခါရတို့ကို အတ္တ ဟု ရှုမြင်ဆင်ခြင်သောအခါ—

၇။ 'ဝိညာဏံ အတ္ထတော သမနုပဿတိ' ဝိညာဏ်ကို အတ္တ ဟု ရှုမြင်ဆင်ခြင်သောအခါ နာမ်သည် အတ္တဖြစ်၏ဟု စွဲယူသည်မည်၏။

(မှတ်ချက်။ ။ဤနေရာ၌ နာမ်ခန္ဓာ လေးပါးကို အတ္တ ဟု စွဲယူထားခြင်းဖြစ်သည်)

ရုပ်နာမ်တို့ကို အတ္တဟု စွဲယူစု ၁၂-ဋ္ဌာန

ဝေဒနာ၌ ၃-ပါး ၁။ အကြားအမြင် ကင်းမဲ့၍ အရိယာတစုံး၌ မထင်မမြင်သော ပုထုဇဉ်သည် 'ဝေဒနာဝန္တံ အတ္တာနံ သမနုပဿတိ' အတ္တကို ဝေဒနာရှိ၏ ဟု ရှုမြင်ဆင်ခြင်သောအခါ—

http://www.dhammadownload.com

၂။ 'အတ္တနိ ဝေဒနံ သမနုပဿတိ' အတ္တဥ္ဍ ဝေဒနာ တည်ရှိ၏ ဟု ဤမြင်ဆင်ခြင်သောအခါ---

၃။ 'ဝေဒနာယ အတ္တာနံ သမနုပဿတိ' ဝေဒနာဥ္ဍ အတ္တ တည်ရှိ၏ ဟု ဤမြင်ဆင်ခြင်သောအခါ ရှုပ်, နာမ် ၂-ပါးသည် အတ္တဖြစ်၏ဟုစွဲယူသည် မည်၏။

သညာဥ္ဍ ၃-ပါး ၄။ အကြားအမြင် ကင်းမဲ့၍ အရိယာတရားဥ္ဍ မထင်မမြင်သော ပုထုဇဉ်သည် 'သညာဝန္တံ အတ္တာနံ သမနုပဿတိ' အတ္တကို သညာရှိ၏ ဟု ဤမြင်ဆင်ခြင်သောအခါ—

၅။ 'အတ္တနိ သညံ သမနုပဿတိ' အတ္တဥ္ဍ သညာတည်ရှိ၏ ဟု ဤမြင်ဆင်ခြင်သောအခါ—

၆။ 'သညာယ အတ္တာနံ သမနုပဿတိ' သညာဥ္ဍ အတ္တ တည်ရှိ၏ ဟု ဤမြင်ဆင်ခြင်သောအခါ ရှုပ်, နာမ် ၂-ပါးသည် အတ္တဖြစ်၏ ဟု စွဲယူသည်မည်၏။

သင်္ခါရဥ္ဍ ၃-ပါး ၇။ အကြားအမြင် ကင်းမဲ့၍ အရိယာတရားဥ္ဍ မထင်မမြင်သော ပုထုဇဉ်သည် 'သင်္ခါရဝန္တံ အတ္တာနံ သမနုပဿတိ' အတ္တကို သင်္ခါရရှိ၏ ဟု ဤမြင်ဆင်ခြင်သောအခါ—

၈။ 'အတ္တနိ သင်္ခါရေ သမနုပဿတိ' အတ္တဥ္ဍ သင်္ခါရတည်ရှိကုန်၏ ဟု ဤမြင်ဆင်ခြင်သောအခါ—

၉။ 'သင်္ခါရေသု အတ္တာနံ သမနုပဿတိ' သင်္ခါရတို့ဥ္ဍ အတ္တတည်ရှိ၏ ဟု ဤမြင်ဆင်ခြင်သောအခါ ရှုပ်,နာမ် ၂-ပါးသည် အတ္တဖြစ်၏ ဟု စွဲယူသည်မည်၏။

ဝိညာဏ်ဥ္ဍ ၃-ပါး ၁၀။ အကြားအမြင် ကင်းမဲ့၍ အရိယာတရားဥ္ဍ မထင်မမြင်သောပုထုဇဉ်သည် 'ဝိညာဏဝန္တံ အတ္တာနံ သမနုပဿတိ' အတ္တကို ဝိညာဏ်ရှိ၏ ဟု ဤမြင်ဆင်ခြင်သောအခါ—

၁၁။ 'အတ္တနိ ဝိညာဏံ သမနုပဿတိ' အတ္တဥ္ဍ ဝိညာဏ်တည်ရှိ၏ ဟု ဤမြင်ဆင်ခြင်သောအခါ—

၁၂။ 'ဝိညာဏသ္မိ' အတ္တာနံ သမနုပဿတိ' ဝိညာဏ်ဥ္ဍ အတ္တတည်ရှိ၏ ဟု ဤမြင်ဆင်ခြင်သောအခါ ရှုပ်,နာမ် ၂-ပါးသည် အတ္တဖြစ်၏ဟု စွဲယူသည်မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိနှင့် ဝိဘဝဒိဋ္ဌိ ၅-ပါး

၁။ ရုပ်ကို အတ္တဟု ရှုမြင်ဆင်ခြင်ခြင်းသည်၎င်း။
၂။ ဝေဒနာကို အတ္တဟု ရှုမြင်ဆင်ခြင်ခြင်းသည်၎င်း။
၃။ သညာကို အတ္တဟု ရှုမြင်ဆင်ခြင်ခြင်းသည်၎င်း။
၄။ သင်္ခါရတို့ကို အတ္တဟု ရှုမြင်ဆင်ခြင်ခြင်းသည်၎င်း။
၅။ ဝိညာဏ်ကို အတ္တဟု ရှုမြင်ဆင်ခြင်ခြင်းသည်၎င်း။

ဘဝပြတ်၏ ဟု အယူရှိမှု 'ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ' နှင့် ဘဝကင်း၏ ဟု အယူရှိမှု 'ဝိဘဝဒိဋ္ဌိ' မည်၏။

သဿတဒိဋ္ဌိနှင့်ဘဝဒိဋ္ဌိမည်ပုံ

၁။ အတ္တကို ရုပ်ရှိ၏ဟု ရှုမြင်ဆင်ခြင်ခြင်းသည်၎င်း။
၂။ အတ္တ၌ ရုပ်တည်ရှိ၏ဟု ရှုမြင်ဆင်ခြင်ခြင်းသည်၎င်း။
၃။ ရုပ်၌ အတ္တတည်ရှိ၏ဟု ရှုမြင်ဆင်ခြင်ခြင်းသည်၎င်း။
(ရုပ်၌ ၃-ပါး)
၄။ အတ္တကို ဝေဒနာရှိ၏ဟု ရှုမြင်ခြင်းသည်၎င်း။
၅။ အတ္တ၌ ဝေဒနာတည်ရှိ၏ဟု ရှုမြင်ဆင်ခြင်ခြင်းသည်၎င်း။
၆။ ဝေဒနာ၌ အတ္တတည်ရှိ၏ဟု ရှုမြင်ဆင်ခြင်ခြင်းသည်၎င်း။
(ဝေဒနာ၌ ၃-ပါး)
၇။ အတ္တကို သညာရှိ၏ဟု ရှုမြင်ဆင်ခြင်ခြင်းသည်၎င်း။
၈။ အတ္တ၌ သညာတည်ရှိ၏ဟု ရှုမြင်ဆင်ခြင်ခြင်းသည်၎င်း။
၉။ သညာ၌ အတ္တတည်ရှိ၏ဟု ရှုမြင်ဆင်ခြင်ခြင်းသည်၎င်း။
(သညာ၌ ၃-ပါး)
၁၀။ အတ္တကို သင်္ခါရရှိကုန်၏ဟု ရှုမြင်ဆင်ခြင်ခြင်းသည်၎င်း။
၁၁။ အတ္တ၌ သင်္ခါရတည်ရှိကုန်၏ဟု ရှုမြင်ဆင်ခြင်ခြင်းသည်၎င်း။
၁၂။ သင်္ခါရတို့၌ အတ္တတည်ရှိ၏ဟု ရှုမြင်ဆင်ခြင်ခြင်းသည်၎င်း။
(သင်္ခါရ၌ ၃-ပါး)

http://www.dhammadownload.com

၁၃။ အတ္တကို ဝိညာဏ်ရှိ၏ဟု ရှုမြင်ဆင်ခြင်ခြင်းသည်၎င်း။
၁၄။ အတ္တ၌ ဝိညာဏ်တည်ရှိ၏ဟု ရှုမြင်ဆင်ခြင်ခြင်းသည်၎င်း။
၁၅။ ဝိညာဏ်၌ အတ္တတည်ရှိ၏ဟု ရှုမြင်ဆင်ခြင်ခြင်းသည်၎င်း။
(ဝိညာဏ်၌ ၃-ပါး)

အတ္တ, လောက, ဘဝမြဲ၏ဟု အယူရှိမှု 'သဿတဒိဋ္ဌိ'နှင့် ဘဝရှိ၏ဟု အယူရှိမှု 'ဘဝဒိဋ္ဌိ'မည်၏။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၀-သည် နတ်ပြည်ဖြတ်ပွဲ၊ပြည့်စသည့် သုဂတိဘုံသို့ လားခြင်းကို မတားနိုင်

ဆိုခဲ့ပြီးသော သဿတဒိဋ္ဌိ=ဘဝဒိဋ္ဌိ ၁၅-ပါးနှင့် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ=ဝိဘဝဒိဋ္ဌိ ၅-ပါး၊ ပေါင်း ၂၀-သော သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် နတ်ပြည် ဖြတ်ပွဲ၊ပြည့်မရောက်ရန် မတားမြစ်နိုင်၊ မင်္ဂုဖိုလ်,နိဗ္ဗာန်ကိုသာ တားမြစ်နိုင်၏။

[ဓမ္မသင်္ဂဏီ၊ နှာ-၂၀၈။ (အဘိ၊ ၁၊ ၂၀၈။)။ အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ၊ နိက္ခေပကဏ္ဍ၊ နှာ-၄၀၈။ (အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၊၃၀၈။)]

စာမျက်နှာ-၂၅၉ ဘူမိအဆုံးအဖြတ် လက်ဝဲ ကာမဘုံ၌ဖြစ်သော ဣန္ဒြေ ၁၀-ပါး

၁။ စက္ခုန္ဒြေ
၂။ သောတိန္ဒြေ
၃။ ဃာနိန္ဒြေ
၄။ ဇိဝှိန္ဒြေ
၅။ ကာယိန္ဒြေ
၆။ ဣတ္ထိန္ဒြေ
၇။ ပုရိသိန္ဒြေ
၈။ သုခိန္ဒြေ
၉။ ဒုက္ခိန္ဒြေ
၁၀။ ဒေါမနဿိန္ဒြေ

ဟူသော ဣန္ဒြေ ၁၀-ပါးတို့သည် ကာမဘုံ၌သာ (ကာမာဝစရတရားသာ) ဖြစ်ကုန်၏။

လောကုတ္တရာ(အဝတ္ထာဘုံ)၌ဖြစ်သော ဣန္ဒြေ ၃-ပါး

၁။ အနညာတညဿာမီတိန္ဒြေ(=သောတာပတ္တိမဂ်နှင့်ယှဉ်သော ပညာ)။
၂။ ပညိန္ဒြေ(=လောကုတ္တရာအလယ်စိတ် ၆-ပါး၌ရှိသော ပညာ)။
၃။ အညာတာဝိန္ဒြေ(=အရဟတ္တဖိုလ်၌ရှိသော ပညာ)။

ဟူသော ဣန္ဒြေ ၃-ပါးတို့သည် လောကုတ္တရာ၌သာ ဖြစ်ကုန်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဘုံ ၃-ပါးဥ်ဖြစ်သော ဣန္ဒြေ ၁-ပါး

၁။ သောမနဿိန္ဒြေသည် ကာမ, ရူပ, လောကုတ္တရာဟူသော ဘုံ ၃-ပါးဥ် ဖြစ်၏။

ဘုံ ၄-ပါးဥ်ဖြစ်သော ဣန္ဒြေ ၈-ပါး

၁။ မနိန္ဒြေ	၅။ ဝီရိယိန္ဒြေ
၂။ ဇီဝိတိန္ဒြေ	၆။ သတိန္ဒြေ
၃။ ဥပေက္ခိန္ဒြေ	၇။ သမာဓိန္ဒြေ
၄။ သဒ္ဓိန္ဒြေ	၈။ ပညိန္ဒြေ

ဟူသော ဣန္ဒြေ ၈-ပါးတို့သည် ကာမ, ရူပ, အရူပ, လောကုတ္တရာဟူသော ဘုံ ၄-ပါးဥ် ဖြစ်ကုန်၏။

(သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ၌၊ နှာ-၁၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ၌၊ ဒု၊ နှာ-၁၂၄)။

စာမျက်နှာ ၂၆၁-ရှိ သင်္ဘာကမျာ

နှစ်ဗိုလ်စိတ်နှစ်=မနောဒ္ဓါတုဝဇ္ဇန်း, ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်တို့သည် ဝီရိယဗိုလ်, သမာဓိဗိုလ် ၂-ပါးတို့နှင့် ယှဉ်ကုန်၏။

သုံးဗိုလ်တစ်တည်း=ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်စိတ်သည် ဝီရိယ, အဟိရိက, အနောတ္တပ္ပဗိုလ်ဟူသော ဗိုလ် ၃-ပါးနှင့် ယှဉ်၏။

လေးဖြစ်ကော်ဒသ်=ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်စိတ်ကြဉ်သော အကုသိုလ်စိတ် ၁၁-ပါးတို့သည် ဝီရိယ, သမာဓိ, အဟိရိက, အနောတ္တပ္ပဗိုလ်ဟူသော ဗိုလ် ၄-ပါးတို့နှင့် ယှဉ်ကုန်၏။

ခြောက်ဒုါဒသ်မှတ်=မဟာကုသိုလ်, မဟာဝိပါက်, မဟာကြိယာဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၁၂-ပါးတို့သည် ပညာဗိုလ်ကြဉ်သော ဗိုလ် ၆-ပါးတို့နှင့် ယှဉ်ကုန်၏။

ခွန်သတ်စတ္တာ=မဟာကုသိုလ်, မဟာဝိပါက်, မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် ၁၂-ပါး, မဟဂ္ဂုတ်စိတ် ၂၇-ပါး, လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ပါး၊ ပေါင်း ၄၇-ပါးသော စိတ်တို့သည် ဝီရိယ, သမာဓိ, ဟိရီ, ဩတ္တပ္ပ, သဒ္ဓါ, သတိ, ပညာဗိုလ် ၇ ပါးတို့နှင့် ယှဉ်ကုန်၏။

http://www.dhammadownload.com

အဗလာကာဒး၊ ဆယ့်ခြောက်ပါး=ဒွေပဉ္စဝိညာဏ် ၁၀,မနောဓာတ် ၃-ခု, သန္တီရဏ ၃-ခု ပေါင်း ၁၆-ပါးသော စိတ်တို့သည် မည်သည့်ဗိုလ်နှင့်မျှ မယှဉ်ကုန်။

ပေါင်းခြင်း ရှစ်ဆယ့်ကိုးခုတည်း=ဗိုလ်ယှဉ်သောစိတ် ၇၃-ပါးနှင့် ဗိုလ်မယှဉ်သောစိတ် ၁၆-ပါး ပေါင်းသော် စိတ် ၈၉-ပါး ဖြစ်၏။

(မှတ်ချက်။ ။သမာဓိစသော တရားတို့သည် ဝီရိယနှင့် ယှဉ်မှသာ ဗိုလ်ကိစ္စ တပ်နိုင်ကြသည်၊ အားရှိသည်၊ ထို့ကြောင့် ဒွေပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀,မနောဓာတ် ၃-ပါး,သန္တီရဏ ၃-ပါးတို့၌ရှိသော ကေဂ္ဂတာ သမာဓိသည် ဝီရိယနှင့် မယှဉ်သဖြင့် ဗိုလ်ကိစ္စ မတပ်နိုင်)။

မိစ္ဆာဝါဒများ (နှာ-၃၄၂-၃၄၃)

မိစ္ဆာအယူကိုပြုတွင် ဦးစွာပထမ စုတိ,ပဋိသန္ဓေ,သံသရာ,သခ်ံတ လက္ခဏာ, ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်, ဤငါးပါးတို့၏ အဓိပ္ပါယ်သဘာဝကို ရှေးဦးစွာ ရှင်းလင်း ဖော်ပြရမည်ဖြစ်ပါသည်။

စုတိ = တခုသောဘဝ၌ဖြစ်သော ခန္ဓာတို့၏ အဆုံးစွန် ပျက်စီးခြင်းသဘော

ပဋိသန္ဓေ= တခုသောဘဝ၌ ခန္ဓာတို့၏ ရှေးဦးစွာ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာခြင်းသဘော

သံသရာ = ခန္ဓာ,အာယတန,ဓာတ် တို့၏ အဆက်မပြတ် အစဉ်မပြတ် ဒလစပ်ဖြစ်ခြင်းသဘော

သခ်ံတလက္ခဏာ=(၁) နာမ်တရား၏ ညှတ်ခြင်း ညှတ်စေခြင်းသဘော, ရုပ်တရား၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘော, နာမ်ရုပ်တရားတို့၏ မမြဲခြင်းစသော သဘော (သာမညလက္ခဏာ)

(၂) စိတ်၏အာရုံကို သိခြင်းသဘော, ဖဿ၏ တွေ့ထိခြင်းသဘော, ပထဝီ၏ ကြမ်းတမ်း ခက်မာခြင်းသဘော စသည် (ဝိသေသလက္ခဏာ)

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်=အဝိဇ္ဇာ စသော အကြောင်းတရားတို့ကြောင့် သခ်ါရ စသော အကျိုးတရားတို့၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း သဘော (အကြောင်းတရားတို့ ညှိညှတ်မှု အကျိုးတရားများ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းသဘော)

ဤငါးပါးတို့၏ သဘောသဘာဝကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင်သိထားရပေမည်။

http://www.dhammadownload.com

မိစ္ဆာအယူဝါဒ

၁။ မိစ္ဆာဝါဒီများက "ထိုထိုဘဝ စသည်တို့ဝယ် တခုသောဘဝ၌ ခန္ဓာတို့၏ အဆုံးစွန်ပျက်စီးခြင်းသည် 'စုတိ' ဟု ကောင်းစွာမသိ မှန်မှန်ကန်ကန်မသိသည်ဖြစ်၍" အတ္တသည် သေ၏၊ ပျက်စီး၏၊ ထင်ရှားသော အတ္တသည် တပါးသော ကိုယ်သို့ပြောင်းရွှေသွားသည် ဟု ဖောက်လွဲဖောက်ပြန်ယူကြသည်။

၂။ "ထိုထိုဘဝ စသည်တို့ဝယ် တခုသောဘဝ၌ ခန္ဓာတို့၏ ရှေးဦးစွာ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာခြင်းကို 'ပဋိသန္ဓေ' ဟု ကောင်းစွာမသိ မှန်မှန်ကန်ကန်မသိသည်ဖြစ်၍" အတ္တသည် ပဋိသန္ဓေနေ၏၊ အတ္တအား ခန္ဓာကိုယ်အသစ် ထင်ရှားဖြစ်လာသည် ဟု ဖောက်လွဲဖောက်ပြန်ယူကြသည်။

၃။ "ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့၏ အစဉ်မပြတ် အဆက်မပြတ် ဒလစပ်ဖြစ်ခြင်းကို 'သံသရာ' ဟု ကောင်းစွာမသိ မှန်မှန်ကန်ကန်မသိသည်ဖြစ်၍" ထင်ရှားသော အတ္တသည် ဤဘဝမှ ထိုဘဝသို့ပြောင်းသွားသည်၊ ထိုဘဝမှ ဤဘဝသို့ လာသည် ဟု ဖောက်လွဲဖောက်ပြန်ယူကြသည်။

၄။ သင်္ခတတရားတို့၏ ညွှတ်ခြင်း ညွှတ်စေခြင်း (နမန), ဖောက်ပြန်ခြင်း (ရုပ္ပန), မမြဲခြင်း (အနိစ္စ) စသော သဘောတည်းဟူသော သာမညလက္ခဏာ၊ စိတ်၏အာရုံကို သိခြင်း, ဖဿ၏အာရုံကို တွေ့ထိခြင်း, ပထဝီ၏ကြမ်းတမ်းခက်မာခြင်း စသော သဘောတည်းဟူသော ဝိသေသလက္ခဏာတို့ကို ကောင်းစွာမသိ မှန်မှန်ကန်ကန်မသိသည်ဖြစ်၍ သင်္ခတတရားတို့ကိုပင် ငါ, ငါ့ဥစ္စာ ဟူ၍၎င်း, ငါမြဲ၏၊ ငါချမ်းသာ၏၊ ငါတင့်တယ်၏၊ ငါတွေ့ထိ၏ ဟူ၍၎င်း ဖောက်လွဲဖောက်ပြန်ယူကြသည်။

၅။ အဝိဇ္ဇာ စသော အကြောင်းတရားကြောင့် သင်္ခါရ စသော အကျိုးတရားဖြစ်ပေါ်လာခြင်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ကောင်းစွာမသိ မှန်မှန်ကန်ကန်မသိသည်ဖြစ်၍—

၁။ "အတ္တသည် အကြောင်းအကျိုးကို ကိုယ်တိုင်သိသည်။ (သင်္ချာဒဿနကျမ်းဆရာ ကပိလရသေ့ စသည်တို့၏ဝါဒ)

၂။ အတ္တသည် အကြောင်းအကျိုးကို သူ့ဘာသာမသိ ဗုဒ္ဓိ ဟူသော ပညာဂုဏ်နှင့် ပေါင်းဆုံမှသိသည်။ (ဝိသေသိကဒဿနကျမ်းဆရာ ကဏာဒရသေ့ စသည်တို့၏ ဝါဒ) (ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မဟာဋီကာ၊ ဒု၊ နှာ-၂၉၃)

၃။ အခြားသောဘဝ၌ ချမ်းသာဆင်းရဲကို ခံစားသော အတ္တသည်ပင် ကောင်းမှု မကောင်းမှုကို ကိုယ်တိုင်ပြုသည်၊ သူတပါးကိုလည်း ပြုစေသည်၊ ထိုအတ္တသည် ပဋိသန္ဓေအခါ၌ ဖြစ်၏၊ ထိုအတ္တသည် အဏုမြူမှ

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်ပေါ် လာသည်၊ ပရမေသွာ့ ဗြဟ္မာ စသော ဣဿရတို့က ဖန်ဆင်း ပြုလုပ်၍ ဖြစ်ပေါ် လာသည်၊ ထိုအတ္တသည် စက္ခု၊ သောတ စသော ဣန္ဒြေ ၈ နှင့် ပြည့်စုံလာကြပေသည်၊ ထို စက္ခု၊ သောတ စသော ဣန္ဒြေတို့နှင့် ပြည့်စုံသော အတ္တသည် တော့ထိ၏၊ ခံစား၏၊ တပ်မက်၏၊ စဲ့လမ်း၏၊ စေ့ဆော်၏၊ ထိုအတ္တသည်ပင် တဖန်ဘဝသစ် ဘဝတပါး၌ ဖြစ်ပြန်၏။

၄။ အတ္တသည် မပြတ်သော ခိုင်ခံ့သော ကြိုးဖြင့်သီထားအပ်သည့် ရွှဲလုံး ပုတီးလုံးပမာ ရွှေနောက်ပိုင်းခြား မှတ်သားခြင်း ရွှေနောက်ဖြစ်ခြင်း စုရုံးပေါင်းယှဉ်ခြင်းအားဖြင့် လူ၊ နတ်၊ ဌက် စသော ဘဝအထူးဆို ရောက်ရသည်"—

ဟု ဖောက်လဲ့ဖောက်ပြန်ယူကြသည်။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ၌၊ ဒု၊ နှာ-၁၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ၊ ဒု၊ နှာ-၂၉၃-၄)

အတ္တအဓိပ္ပါယ်နှင့် ပမာဏ

အတ္တသည် ပရမတ္ထအားဖြင့် တစုံတရာ ဘာမျှမရှိချေ၊ မိစ္ဆာဝါဒီ တိတ္ထိတို့က "အတ္တသည် သတ္တဝါတို့၏ ခန္ဓာကိုယ်ကိုငင်း တလောကလုံးကိုငင်း အစိုးရလျက် မပျက်မစီး အမြဲတည်နေသော အနှစ်သာရ ဆမာခံသဘောတရား" ဟု ကြံဆ သည့်အရာမျှသာတည်း။

အတ္တပရိယာယ်(မိစ္ဆဝါဒများ)

ထိုအတ္တကိုပင် လောကီကျမ်းဆရာတို့က သာမီ, နိဝါသီ, ကာရက, ဝေဒက, သယံဝသီ, အဓိဋ္ဌာယက စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံခေါ်ကြသေးသည်။

သာမီ = (ဣဿရ) သရီရ, ဣန္ဒြိယ စသည်တို့ကို အစိုးရသူ ခန္ဓာအိမ်အရှင် (ဝိသေသိကဒဿန, ဣာယဒဿနကျမ်းဆရာတို့အလို)။

နိဝါသီ = ခန္ဓာအိမ်ပျက်စီးသော်လည်း ဘယ်တော့မှ မပျက်စီးပဲ အမြဲ တည်နေသော အကောင် (ကျမ်းဆရာအားလုံး)။

ကာရက = ခန္ဓာအိမ်၌တည်၍ မြင်ခြင်း၊ ကြားခြင်း စသော ထိုထိုကိစ္စကို ပြုတတ် ပြီးစေတတ်သော အကောင် (မီမံသာကျမ်းဆရာတို့ အလို)။

ဝေဒက = ခန္ဓာအိမ်၌တည်၍ ချမ်းသာ ဆင်းရဲကို ခံစားတတ်သောသူ အကောင် (မီမံသာ, သချာကျမ်းဆရာတို့အလို)။

http://www.dhammadownload.com

သယံဝသိ= စက္ခုစသော အင်္ဂါကြီးငယ်တို့ကို မိမိအလိုသို့ လိုက်စေ၍ မိမိကမူ တစုံတခု၏ အလိုသို့မလိုက်သော အကောင် (ကျမ်းဆရာအားလုံး)။

အဓိဋ္ဌာယက = ခန္ဓာအိမ်၏ အကြီးအကဲ ခန္ဓာအိမ်ကို စီမံခန့်ခွဲတတ်သူဟု အမျိုးမျိုးဆိုကြသည် (ကျမ်းဆရာအားလုံး)။

အတ္ထ ၂-မျိုး

သာမိ,နိဝါသိ စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံ ခေါ်ဆိုအပ်သော ထိုအတ္တသည် –

၁။ ဇီဝအတ္တ

၂။ ပရမအတ္တ ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသည်ဟု ဝိသေသဒဿနိက ကျမ်းပြုဆရာ ကဏာဒရသေ့ကဆိုခဲ့သည်။

ထိုတွင် ဇီဝအတ္တဆိုသည်မှာ မိစ္ဆာဝါဒီတို့အလိုအားဖြင့် ခန္ဓာအိမ်တိုင်း၌ အသီးသီး တည်ရှိသော အကောင် အတ္တတည်း၊ သေလျှင် ထွက်သွားသည်ဟု ထင်မှတ်ပြောဆိုအပ်သော အသက်, ဝိညာဏ်, လိပ်ပြာ အကောင်ဟု ဆိုလိုသည်။

ပရမအတ္တဆိုသည်မှာ ကပ်ကမ္ဘာ လောကကြီးနှင့်တကွ သတ္တဝါတွေကို ဖန်ဆင်းစီမံနိုင် ပြုပြင်နိုင် အစိုးရနိုင် အဏုခပ်သိမ်းကို သိမြင်နိုင်၍ မအိုမသေ အမြဲတည်နေသည်၊ ပြိုင်ဘက်ကင်းဖြစ်၏၊ သတ္တဝါတို့ခံစားရစမြဲ ဖြစ်သော ချမ်းသာ ဆင်းရဲမှု လွတ်၏၊ ဗြဟ္မာကြီး, တန်းခိုးကြီးသောနတ်ကြီး, ထာဝရ ဘုရားသခင်ကြီး စသည်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုသည်။

ၚ်း ပရမအတ္တကို သက္ကတဘာသာ, ဟိန္ဒီဘာသာအားဖြင့် ဤရှရ,ပရမေရှရ, ပရမာတ္မာ ဟူ၍ ခေါ်ဆိုသည်၊ ပါဠိဘာသာအားဖြင့် ဣဿရ, ပရမိဿရ, ပရမတ္တာ ဟူ၍ ခေါ်ဆိုသည်။

ထိုအတ္တနှစ်ပါးသည် အလုံးစုံကို နှံ့၍တည်၏၊ အစိုးရ၏၊ ဇီဝအတ္တသည် သတ္တဝါအားလုံးကို နှံ့၍ တည်၏၊ မိမိတည်ရာ သရီရ,ဣန္ဒြိယတို့ကို အစိုးရ၏။

ပရမအတ္တသည် တလောကလုံးကိုနှံ့၍တည်၏၊ အလုံးစုံသော လောကကို အစိုးရ၏၊ မအိုမသေ အမြဲတည်နေ၏ ဟု ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ယူဆကြသည်။

တိတ္ထိတို့၏ အတ္တဝါဒကား များပြားလှသည်၊ စုတိ, ပဋိသန္ဓေ, သံသရာ, သခ်ံတလက္ခဏာ, ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတို့နှင့် ပရမတ္ထတရားတို့ကို အတိအကျမသိကြသဖြင့် မှန်းဆသော အတွေးအခေါ်သာ ဖြစ်သဖြင့် "အတ္တဝါဒ" ဟူ၍ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ယုံမှားရှာကြပေသည်၊ အတ္တဝါဒ၏ မူမမှန်ပုံကို အချုပ်အားဖြင့် ဒီဃနိကာယ် သီလက္ခန္ဓဝဂ်ကိုလည်း ကြည့်ရှုလေ့လာကြပါလေ။

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com

ပရမတ္ထသင်္ဂဟပဒေသနိက္ခန်း

မဟာသားမွေးမယ် အကွေ့ရာဇာစဉ်

အကွေ့ထုစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အအေးအပူစသော ဆန့်ကျင်ဖက် ကြောင့် ရုပ်ဖောက်ပြန်ပုံ	၂၀၄
အကန်ဋ္ဌ စုတိနောင် ချအပ်သော ပဋိသန္ဓေ	၆၂
အကန်ဋ္ဌဘုံမည်ပုံ	၁၃၀
အကာလမရဏခုနစ်ပါး	၁၉၀
အကာလမရဏရှစ်ပါး	၁၉၀
အကိရိယဒိဋ္ဌိ (ကို အနုပေါဂညက် ပယ်ပုံ)	၃၁၄
အကိရိယဝါဒ=ပြုသည်မမည် (အကြောင်း အကျိုး ၂-ပါး လုံးကို ပယ်သောဝါဒ)	၃၃၁
အကိရိယသမုဋ္ဌာန်ကုသိုလ်ကံ	၁၆၈
အကုသလကမ္မပထ ၁၀-ပါးတို့၏ အင်္ဂါ,ပယောဂ	၁၆၈
အကုသလကမ္မပထကို မမှီ စသော အားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	၁၇၂၊၁၈၆
အကုသလသင်္ဂဟ ၉-မျိုး	၂၃၃
'အကုသလာ' အစရှိသော လင်္ကာ	၁၀၀
အကုသိုလ်ကံ	၁၅၄၊၁၆၄
အကုသိုလ်စိတ်တို့၏ အနေကန်အာရုံ	၃၂
အကုသိုလ်စိတ် တဆယ့်နှစ်ခု	၅
အကုသိုလ်ဇော (အတိအနိဋ္ဌာရုံ၌ ပင် သောမနဿနှင့် တည်နေ နိုင်ရန်အကြောင်း မျှားပြားပုံ)	၆၉၊၇၁
အကုသိုလ်ဇော (အတိဂ္ဂဋ္ဌာရုံ၌ပင် ဥပေက္ခာနှင့် တည်နေနိုင်ရန် အကြောင်းမျှားပြားပုံ)	၆၉၊၇၁

အကွေ့ထုစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အကုသိုလ်ဇောနောက် အကုသိုလ် ဇောဖြစ်ခြင်း	၉၉
အကုသိုလ်ဇောနောက် အရှုပ ဝိပါက်ဖြစ်ခြင်း	၉၉
အကုသိုလ်ဇောနောက် ကာမ ဝိပါက်ဖြစ်ခြင်း	၉၉
အကုသိုလ်ဇောနောက် ရှုပဝိပါက် ဖြစ်ခြင်း	၉၉
အကုသိုလ် ဇောနောင် အဟိတ် တဒါရုံကို ချအပ်ခြင်း	၆၆
အကုသိုလ်မူလသည် ကြိယာစိတ်၏ ဥပနိဿယပစ္စည်းအဖြစ် မရ	၃၄၅
အကွေ့ထုတလုံးအတွက်နာမဝိထိဖြစ်ပုံ	၂၀၁
အကွေ့ထုတလုံး၌ လေးဝိထိဖြစ်ပုံ	၂၀၁
အကွေ့ထုတလုံးကိုကြားရာ၌ ဝိထိစိတ် အစဉ် ၁၀-မျိုးဖြစ်ပုံသင်္ဂဟဝါဒ	၂၀၂
အကျိုးပေးအလှည့်အစဉ်ဖြင့်ကံ ၄-ပါး	၁၅၄
အကျိုးပေးရာ ကာလအားဖြင့် ကံ ၄-ပါး(ပါဂဇ္ဇာန)	၁၅၄
အကျိုးပေးရာဆုံအားဖြင့် ကံ ၄-ပါး(ပါကဋ္ဌာန)	၁၅၄
အကြိမ်များစွာဖြစ်ကောင်းသောစိတ်	၉၉
အကြောင်းအကျိုးဆန့်ကျင်တော်အရိုးခြောင်	
အကြောင်းအများကြောင့် အကျိုး အများသာဖြစ်ပုံ	၃၃၈
အကြောင်းကိစ္စလည်းဖြစ်ပုံ	၃၆၈
အခြေခံ ဝိထိ ၃-ခုတို့ မျှားစွာဖြစ်ပုံ	၂၀၀
အဂမနီယဝတ္ထု ၂၀-ပါး	၁၇၀
အင်္ဂဟိတင်္ဂဟာဏာ ကမျာဆောင်ပုံ	၂၅

http://www.dhammadownload.com

အကွရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အင်္ဂဝတ္ထာပန (=ဈာန်အင်္ဂါကို ပိုင်းခြားခြင်း)	၁၁၅
အင်္ဂသင်္ဂန္တိက (=ဈာန်အင်္ဂါပြောင်း ရွှေ့ခြင်း)	၁၁၂
အင်္ဂါအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံအကျယ်	၃၃၅
အင်္ဂါ ၁၂-ပါးဖြစ်ပုံ	၃၃၅
အင်္ဂါရမ္မဏသင်္ဂန္တိက (=ဈာန်အင်္ဂါ, ကသိုဏ်းအာရုံ နှစ်မျိုးလုံးကို ပြောင်းရွှေ့၍ ကြိမ်ဖန်များစွာ ဈာန်ဝင်စားမှု)	၁၁၅
'အစတစ်မှာ'အစချီသောလင်္ကာ	၂၄၅
အစီအစဉ်'ကမ'အားဖြင့် ဟော ကြားပုံ	၂၈၀၊၂၈၄၊၂၉၅
အစီအစဉ်'ကမ'ငါးမျိုး	၂၇၄
အစီအစဉ် ၁၅-ပါးပြ သင်္ဂဟဂါထာ	၄
အစပ် ၃-ပါး	၃၆၂၊၃၆၄
အစုံအစုံ'ယုဂ'ငါးမျိုး	၃၉၁
'အစွန်းတရာ'အစချီသောသံပေါက်	၉၃
အဆုံးအဖြတ်ငါးမျိုး	၃၈၉
အဆုံးစွန်သောကိလေသကွယသည် နိုဗ္ဗာန်မဟုတ်(ပုံအကြောင်း)	၃၁၂
အချာနိကစိတ်မည်ပုံ(အကြောင်း)	၂၅၄
အဗျာသယ(အကြောင်း)	၁၆၁
အဗျတ္တကို အနေကန်အာရုံပြုသောစိတ်	၃၅
အဗျတ္တကို ကေန်အာရုံပြုသောစိတ်	၃၅
အဗျတ္တဗဟိဒ္ဓကို အနေကန် အာရုံ ပြုသောစိတ်	၃၅
အဗျတ္တိကာယတနကို ပိုးခြောက် ကောင်ကဲ့သို့ ရှုအပ်ပုံ	၂၈၂
အညမညဃဋ္ဌနာ ၆-ချက်	၃၉၆
အညမညဆန့်ကျင်ဘက်အစုံ	၃၉၁
အညမညပစ္စယောအနက်	၃၇၆
အညမညပစ္စယော၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	၃၈၁၊၃၈၂
အညာဏ (=မသိခြင်း)	၃၃၅

အကွရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အညာတာဝိန္ဒေ	၂၅၉
အညာတာဝိန္ဒေမည်ပုံ	၂၅၆
အညိန္ဒေ	၂၅၉
အညိန္ဒေမည်ပုံ	၂၅၆
အဌာနကောပ (=အကြောင်းမဟုတ် သည်၌ ဖြစ်သောဒေါသ)	၂၄၂
အဌကထာကို အထွတ်အမြတ်လေး စားအပ်ကြောင်း(အကြောင်းပြ)	၇၅
အဌကထာဆရာ ညည်းညူပုံ (အကြောင်းပြ)	၃၇၃
'အဌင်္ဂိက'အစချီသော သင်္ဂဟကဗျာ	၂၅၅
'အဌင်္ဂိက'အစချီသော သင်္ဂဟဂါထာ	၉၃
'အဌင်္ဂိက'မင်္ဂစိတ် (၈-ပါး)	၂၅၄
အဏုမြူကိုမှ သူငယ်တို့ မျက်စိဖြင့် မြင်ရပုံ	၃၀၈
အတပ္ပါဘုံမည်ပုံ	၁၃၀
အတိဇ္ဇာရုံ၌ ချအပ်သော ဝိပါက် တဒါရုံ	၆၅
အတိပရိတ္တာရုံ ၆-ဝိထိ	၅၅၊၅၆
အတိပရိတ္တာရုံ ဝိထိမည်ပုံ	၅၆
အတိမဟန္တာရုံ၌ တဒါရုံကိုချအပ်ခြင်း	၆၆
အတိမဟန္တာရုံ တဝိထိ	၅၅
အတိမဟန္တာရုံ ဝိထိဖြစ်ပုံ	၅၅
အတီတဘဝင် (ဝစနတ္ထ)	၈၂
အတီတဘဝင် စသည်မည်ပုံ	၈၂၊၈၃
အတိတ်အကြောင်း ၅-ပါး	၃၆၃
အတိတ်ကာလ	၃၆၃
အတိတ်ကိုအာရုံပြုသောစိတ်	၃၃
အတိတ်, ပစ္စုပ္ပန် ကိလေသာတို့ကို အနုသယဟု ဆိုရခြင်းအကြောင်း	၂၄၇
အတ္တကိလမထာနုယောဂ	၃၁၆
အတ္တဘာဝသညာ	၃၁၅
အတ္တဝါဒုပါဒါန်	၂၄၄
အတ္တဝါဒုပါဒါန်မည်ပုံ	၃၅၇

http://www.dhammadownload.com

အကွေ့ထုစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အထက်ဆုံး အရိယာ ၃-ယောက် ဖြစ်ထုံ	၁၄၂
အထက်နတ်ပြည်ငါးထပ်၌ ခုအပ် သောပုဂ္ဂိုလ်	၁၄၁
အထက် လောကုတ္တရာစိတ် ၃-ခု တို့၏ ဖြစ်ထုံ	၁၄၅
အတ္ထအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	၂၈၉၊ ၂၉၂
အတ္ထဂမ္ဘီရ	၃၇၁
အတ္ထနယလေးပါး	၃၇၂
အတ္ထပညတ်	၄၀၂၊၄၀၄
အတ္ထပညတ် ပျက်စီးတတ်၍ နာမ ပညတ်သာ မြဲပုံ	၄၀၈
အတ္ထဝိထိ ၂-မျိုး	၂၀၂
အတ္ထသာဓိကစေတနာ (=အကျိုးကို ပြီးစေနိုင်သော သတ္တမဇော စေတနာ)	၁၆၂၊ ၁၆၃
အတ္ထသိဒ္ဓိ (=အကျိုးစီးပွါး ပြီးသော အားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ)	၂၃၄
အတ္ထိဃဋ္ဌနာ ၂၉-ချက်	၄၀၀
အတ္ထိ ၅-ပါး	၃၈၅
အတ္ထိပစ္စယောအနက်	၃၇၉
အတ္ထုဒ္ဓါရအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	၂၈၉
အတ္ထုဒ္ဓါရအဆုံးအဖြတ်အကျယ်	၂၉၃
အတ္ထေကဒေသ သရူပေကဒေသ	၃၅၃
အန္တရကပ်မည်ပုံ	၁၃၈
အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီ အနာဂါမ်မည်ပုံ	၁၂၁
အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီ ၃-ယောက်နှင့် အဓိပ္ပါယ်	၁၂၀
အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီ (ဝစနတ္ထ)	၁၂၁
အန္တောဘေဒ (အန္တောဂတဘေဒ အကျယ်)	၃၁၇
အန္တောဂတဘေဒအား ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	၂၈၉
အဒဿန (=မမြင်ခြင်း)	၃၃၅
အဒိန္နာဒါန်	၁၆၄

အကွေ့ထုစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အဒိန္နာဒါန် အင်္ဂါ ၅-ပါး	၁၆၉
အဓိဋ္ဌာန်ဟူသည် အဘိညာဉ်မည်ပုံ	၁၁၃
အဓိဋ္ဌာန ဝသိတာနာမ (အဓိဋ္ဌာန်-ဝသီဘော်မည်ပုံ)	၁၁၁
အဓိပတိအပြား ၂-ပါး	၃၈၀
အဓိပတိဃဋ္ဌနာ ၃၀-ချက်	၃၉၄
အဓိပတိနှင့် ဗျည်္ဇနအထူး	၂၆၂
အဓိပတိပစ္စယောအနက်	၃၇၆
အဓိပတိမည်ပုံ	၂၆၂
အဓိပတိ ၄-ပါး	၂၆၂
အဓိပတိ(ဝစနတ္ထ)	၂၆၂
အဓိပ္ပါယဂဟဏစတုတ္ထဝိထိ	၁၉၈
အဓိပ္ပါယဂဟဏဝိထိ (ဖြစ်ပုံ)	၂၀၂
အဓိပ္ပါယညူဝိထိ	၂၀၂
အဓိမောက္ခနှင့်ယှဉ်သောစေတသိက်	၁၆
အဓွန်ကာလသုံးပါး	၃၂၆၊၃၆၃
အနုညထ (အဓိပ္ပါယ်)	၃၇၁
အနုညထ(=တခြားအခြင်းအရာဖြင့် မဖြစ်ပုံ)	၃၂၂
အနုညာတညဏာမိတိန္ဒြေ	၂၅၉
အနုညာပတညဏာမိတိန္ဒြေမည်ပုံ	၂၅၆
အနန္တရဃဋ္ဌနာ ၃-ချက်	၃၉၅
အနန္တရပစ္စယောအနက်	၃၇၆
အနန္တရပစ္စယော၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	၃၈၁
အနန္တရိယကံ	၁၆၁
အနာဂတ်သအဘိညာဝိထိ	၉၄
အနာဂတ်သအဘိညာဉ်၌ အဓိဋ္ဌာန်ပုံ	၉၅
အနာဂတံသ (အဘိညာဉ်အာရုံပြုပုံ)	၉၅
အနာဂတ်အကျိုး ၅-ပါး	၃၆၄
အနာဂတ်အဓွန်	၃၆၃
အနာဂတ်ကိလေသာ (အနုသယ မည်ခြင်းအကြောင်း)	၂၄၃
အနာဂတ်တရားကို အနေကန် အာရုံပြုသောစိတ်	၃၄

http://www.dhammadownload.com

အကၡရာစဥ်	စာမ်က္နာ
[အ]	
အနာဂါမိဖလဋ္ဌ ပုဂၢိဳလ္ရသေဘိတ်	၁၄၆
အနာဂါမိမဂ္ဂဝီထိ	၉၀
အနာဂါမ်အလေးပြဳသောအာရုံ	၃၇
အနာဂါမ် ၄ဂ-ယောက်	၁၂၀
အနာဂါမ်ငါးမျိုးအဖွင့်	၁၂၁
'အနိဋ္ဌာကို' အစချီသောလက်၁	၇၇
အနိဋ္ဌာရုံ၌ ချမ်းသောဝိပါက်	၆၅
အနိဋ္ဌာရုံ၌ ဥပေက္ခာကြီယာဇော ၄-ခုနောင် ချဏ်းသောတဒါရုံ	၆၆
အနိမ္မန္ရပ်	၂၀၄
အနုဗောဓာဂ်ာဏ်လေးပါး	၇၁၃၄
အနုဘဝနဘေဒနည်း	၂၅
အနုမာနဝီထိ	၁၉၉
အနုသယ ၇-ပါး (တရားကိုယ် ၆-ပါး)	၂၄၇
အနုလုံ(ဖလသမာပတ္တိဝီထိ၌အာရုံ ပြုပုံ)	၉၃
အနုသယတို့ကို ပစ္စုပ္ပန် (ကိလေသာ) ဟူ၍သာ ဆိုသင့်ခြင်း အကြောင်း	၂၄၇၊၂၄၈
အနုသယမည်ပုံ	၂၄၇
အနုသယ (ဝစနတ္ထ)	၂၄၇
အနုဿဝ(တဆင့်ကြားရခြင်း)	၃၁၄
အနုသာသနီ ဌာနကတသံဝေဂဂါထာ	၁၂၅
အနုသာသနီဂါထာ	၂၃၁
အန္ဓနာဓိက(=မယုတ်မလွန်အားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ)	၂၇၄
အနေကဓာတ်	၂၀၄
အနေကပဒ	၄၀၂
အနေကန်အာရုံပြု အာရမ္မဏာသင်္ဂဟ သရုပ်ခွဲနည်း (ဇယား)	၅၁၊၅၂
အနေကန်အာရုံပြုလက်၁	၃၆
အနေကန်အာရုံပြုသောစိတ်	၃၄
အနေကကွရ(သဒ္ဒပညတ်)	၄၀၂
အနက်၌ ညွတ်ပုံသဘော	၄၀၄
အနက်တူအစုံ	၃၉၁

အကၡရာစဥ်	စာမ်က္နာ
[အ]	
အန္ဒတ္ထ (=အနက်နှင့်ညီထည့်) သဒ္ဒပညတ်	၄၈၂
အပစာယနမည်ပုံ	၁၇၉
အပစာယန, ဝေယျာဝစ္စ ၂-ပါး သီလ၌ဝင်ခြင်းအကြောင်း	၁၈၀
အပရာပရိယဝေဒနီယကံ	၁၆၃
အပရာပရိယာယဝေဒနီယကံ	၁၅၄
အပါယ်ဥပပါတ်အား ရအပ်သော ကလာပ်စည်း	၂၈၇
အပါယ် (ဝစနတ္ထ)	၁၂၆
အပါယ်ဆိုင်ရာ အဖွင့်ဝစနတ္ထများ	၁၂၅
'အပါယ် ဒုရ' အစချီသောလက်၁	၁၄၁
အပါယ်ဘုံမည်ပုံ	၁၂၈
အပါယ် (လားစေသော အဝိဇ္ဇာ, တဏှာကံသဘော)	၁၀၅
အပါယ်လေးဘုံ	၁၂၁၊၁၂၂
အပါယ်လေးဘုံ၌ ရအပ်သော စိတ်များ	၁၄၃
အပါယ်လေးဘုံ၌ ရအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်	၁၄၁
အပါယ်သံသေဒအား ရအပ်သော ကလာပ်စည်း	၂၁၇
အပုညာဘိသင်္ခါရ	၃၃၆
အပေါင်းအားဖြင့် ခွဲဝေပုံ ၆-မျိုး	၃၆၂
အပ္ပဋိပတ္တိ (=မှန်သောအကျင့် ကင်းမဲ့ခြင်း)	၃၃၅
အပ္ပတ္တပတ္ထနာ (=မရောက်သေးသော အာရုံကို တောင့်တခြင်း)	၃၅၆
အပ္ပနာစိတ်စုကို သသင်္ခါရိက ဆိုရပုံ	၇
အပ္ပနာဇောဝီထိ	၅၈
အပ္ပနာဈာန်ကို ရနိုင်သော ပညတ် ၂၈-ပါး	၃၂
အပ္ပနာမည်ခြင်း	၁၁၀
အပ္ပနာဝီထိ ၅-ပါး	၈၈
အပ္ပမညာ(=ဈာန် ၄-ပါး၌ဖြစ်ခြင်း အကြောင်း)	၁၀၉
အပ္ပမာဏာဘာဝမည်ပုံ	၅၉

http://www.dhammadownload.com

အကွရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အပိုစ္ဆာဝိပက္ခာ (=အပိုစ္ဆာဂုဏ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်)	၃၅၆
အပိုယသမ္ပယောဂဒုက္ခ	၂၉၅
အပိုယသမ္ပယောဂဒုက္ခ၏ လက္ခဏာစသည်	၄၀၄
အမြောဟာရိက(မည်ပုံ)	၁၉၄
အဗျာကတအဝိဘူတာရုံဝီထိကို မချမဆိုခြင်းအကြောင်း	၆၀
အဗျာကတအဝိဘူတာရုံဝီထိဖြစ်ပုံ	၅၉
အဗျာကတဝီထိ၌ ဘဝင်အကုန် ဘုံအကုန်ချရာဝယ် ပဋ္ဌာန်း အဋ္ဌကထာနှင့်မညီပုံ	၆၀
အဗျာပါဒဇာတ်	၂၈၄
အဗျာပါရနည်း	၃၇၂
အဘိဇ္ဈာ	၁၆၄
အဘိဇ္ဈာအင်္ဂါ ၂-ပါး	၁၇၅
အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထ	၂၄၁
အဘိညာဝီထိ	၈၈
အဘိညာဉ်အရာ၌ စိတ်ကိုဆုံးမ ကြောင်း အခြင်းအရာ ၁၄-ပါး	၁၁၄
အဘိညာဉ်၏အခြေဖြစ်သော ပါဒကစျာနဝီထိ	၉၄
အဘိညာဉ်ကုသိုလ် အကျိုးမပေး နိုင်ခြင်းအကြောင်း	၁၈၃
အဘိညာဉ် ၇-ပါး(ယူပုံ)	၉၅-၆
အဘိညာဉ် ၆-ပါး(ယူပုံ)	၉၆
အဘိညာဉ် ၅-ပါး(ယူပုံ)	၉၅
အဘိညာဉ်ဝီထိ ၇-ပါး	၉၄
အဘိညာဉ်ဝီထိဆိုင်ရာ ကျက်မှတ် ဖွယ်များ	၁၁၃
အဘိညာဉ်တို့၏အာရုံများ	၉၅
အဘိညာဉ်သည် ပဋိသန္ဓေအကျိုး မပေးခြင်း	၁၈၄
အဘိညေယျ(ရှေးရှုမျက်မှောက်ပြု အပ်သည်)	၃၂၂

အကွရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အဘိဓမ္မာအလို ဘုရားရဟန္တာတို့၏ ကာမကြိယာဇောများသည် ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရုံနှင့်အနိဋ္ဌာရုံများ၌ ဥပေက္ခာမြဲခြင်း(အကြောင်း)	၆၈
အဘိဓမ္မာအလို ဘုရားရဟန္တာတို့၏ (ဝိပါက်ဇောဖြစ်ဟန်)	၆၈
အဘိဓမ္မာအလို ဘုရားရဟန္တာတို့၏ ကာမကြိယာဇောများသည် အတိဣဋ္ဌာရုံ၌ သောမနဿ မြဲခြင်း(အကြောင်း)	၆၈
အဘိဓမ္မာကျမ်းဂန်တို့ကို သုတ္တန်ပါဠိ တော်စသည်တို့နှင့် မဆန့်ကျင် အောင် နှီးနှောပုံ	၇၆
အဘိဓမ္မာနည်း၌သာ ပါသော (သံယောဇဉ်)	၂၅၁
အဘိသခ်တသခ်ါရ(ဝိပါက်ကရဏ္ဍာ ရုပ်ကောက်)	၃၃၆
အမဂ္ဂိကစိတ် ၁၈-ပါး	
အမန္ဒာယုကပသာဒ(၂၅)	၈၆၊၈၇
အမန္ဒာယုက(မည်ပုံ)	၈၆
အမန္ဒာယုက(ဝစနတ္ထ)	၈၆
အမိဝမ်း၌ ဂဗ္ဘသေယျကသတ္တဝါတို့၏ ရုပ်ဖြစ်ဟန်	၂၁၉
အမျှပေးဝေသော ထုံးဥပဒေ(သာ ရှိပုံ)	၁၅၈
အမြုစ် ၂-ပါး	၃၆၂
အမြှုပ်ဖြစ်ရာအခါနှင့်ဖြစ်ပုံ	၂၁၉၊၂၂၀
အယာထာဝမာန်ခြောက်ပါး	၂၄၈၊၂၄၉
အရဟတ္တဖိုလ် ဈာန်စိတ်တို့၌ ယှဉ် သော စေတသိက်	၁၄
အရဟတ္တမဂ် ပထမဈာန်စိတ်၌ ယှဉ်သော စေတသိက်	၁၄
အရဟတ္တမဂ္ဂဝီထိ	၉၀
အရိယာ၏တိဟိတ်ကာမစုတိနောင် ချအပ်သော တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေ	၆၂

http://www.dhammadownload.com

အကွရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အရိယာ ၉၆-(ယောက်ရေတွက်ပုံ)	၁၁၉၊၁၂၀
အရိယသစ္စာမည်ပုံ(ဝစနတ္ထ)	၂၈၈
အရူပအရိယစုတိနောင် ချအပ်သော ပဋိသန္ဓေ	၆၃
အရူပအောက်ဖလင်္ဌံ သုံးယောက်ရသောစိတ်	၁၄၇
အရူပကုသိုလ်နောက် (ဖြစ်သောစိတ် ၁၈-ပါး)	၁၀၁
အရူပကြိယာနောက် (ဖြစ်သောစိတ် ၁၈-ပါး)	၁၀၁
အရူပစိတ် တဆယ့်နှစ်ခု	၅
အရူပတိဟိတ် ပုထုဇဉ် ရသောစိတ်	၁၄၇
အရူပပုထုဇဉ်စုတိနောင် ချအပ်သော ပဋိသန္ဓေ	၆၃
အရူပပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ရအပ်သောစိတ်များ	၁၄၇
အရူပဗြဟ္မာတို့အား အရူပ,ကာမတိဟိတ်ပဋိသန္ဓေဖြစ်ရခြင်းအကြောင်း	၁၀၆
အရူပဘဝ	၃၅၈
အရူပဘုံမည်ပုံ	၁၃၀
အရူပလေးဘုံ	၁၂၃၊၁၃၀
အရူပလေးဘုံ၏ ဝစနတ္ထ	၁၂၇
အရူပလေးဘုံသက်တမ်း	၁၄၀
အရူပလေးဘုံ၌ ရအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်	၁၄၁
အရူပဝိပါက်နောက် (ဖြစ်သောစိတ် ၉)	၁၀၁
အရူပဝိပါက်လေးခု၏ ဖြစ်ရာဘုံ	၁၄၅
အရူပရဟန္ဆာပုဂ္ဂိုလ်၌ ရသောစိတ်	၁၄၇
အရူပါဝစရကုသိုလ်ကံ	၁၅၄
အရူးမ,ခွေးစသည်တို့၌ မိစ္ဆာစာရအဆုံးအဖြတ်	၁၇၁
အရှင်ဗုဒ္ဓဒတ်ဆရာ(အလို) ဥဒ္ဓစ္စစေတနာအကျိုးပေးပုံ	၁၈၁
အလေးအမြတ်ပြုသောစိတ်	၃၆

အကွရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော အာရုံ	၃၆
အလွှာလေးထပ်	၃၆၂၊၃၆၄
အလယ်အရိယာပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်ဖြစ်ရာဘုံ	၁၄၂
အလယ်ဇော ၅-ချက်စေတနာ (အကျိုးပေးပုံ)	၁၆၃
အလယ်လောကုတ္တရာစိတ် ၄-ခုတို့၏ ဖြစ်ရာဘုံ	၁၄၅
အလိုမရှိ(မူ)အထက်ဈာန်ကို ရနိုင်ပုံ (အဓိပ္ပါယ်)	၁၁၂
အဝိဂတဃဋ္ဌနာ	၄၀၀
အဝိဂတပစ္စယောအနက်	၃၇၉
အဝိဇ္ဇာ(အာရုံပြုပါလျက် ဟုတ်မှန်တိုင်း မသိသည်ကို ယူပုံ)	၂၈၄၊၃၃၆
အဝိဇ္ဇာက ကုသိုလ်ကို ကျေးဇူးပြုပုံ	၃၃၉
အဝိဇ္ဇာကြောင့် သခ်ါရဖြစ်ခြင်းအကြောင်း	၃၃၇
အဝိဇ္ဇာကို အစထားပုံ	၃၃၄
အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သခ်ါရ၌ ရနိုင်သည့် ပစ္စည်းများ	၃၃၈
အဝိဇ္ဇာသဝ	၂၃၉
အဝိဇ္ဇာသည် အပုညာဘိသခ်ါရအား ကျေးဇူးပြုသည့် ပစ္စည်းများ	၃၃၈
အဝိဇ္ဇာသည် အာနေဥ္ဇာဘိသခ်ါရအား ကျေးဇူးပြုသည့် ပစ္စည်းများ	၃၃၈
အဝိဇ္ဇာသည် ကြိယာစိတ်၏ ဥပနိဿယပစ္စည်းအဖြစ် မရနိုင်ပုံ	၃၄၅
အဝိဇ္ဇာသည် ပုညာဘိသခ်ါရအား ကျေးဇူးပြုသည့် ပစ္စည်းများ	၃၃၈
အဝိဇ္ဇာသည် ပုဗ္ဗန္တမူလမည်ပုံ	၃၆၆
အဝိဇ္ဇာသည် သခ်ါရတို့၏အကြောင်းဖြစ်ခြင်း(ကို တနည်းအားဖြင့်ပြခြင်း)	၃၄၀၊၃၄၁
အဝိဇ္ဇာသည် သခ်ါရတို့၏ ပဓာန,ပါကဋ္ဌအသာဓာရဏဖြစ်ခြင်းအကြောင်း	၃၃၉

http://www.dhammadownload.com

အကွေ့ထုစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အဝိဇ္ဇာသည် သတ္တဝါတို့ကို တွေဝေစေတတ်ပုံ	၃၆၈
အဝိပါကဃဋ္ဋနာ ၄-ချက်	၃၉၃
အဝိတထ(အဓိပ္ပါယ်)	၃၇၁
အဝိတထ(=မဖောက်မပြန် မချွတ်မယွင်း မှန်သည်)	၃၂၂
'အ,ဝိ,မ,ဉ္ဇက်'အစချီသော သံပေါက်	၉၆
အဝိဂ္ဂဒအကြောင်းဖြစ်ပုံ	၃၄၀
အဝိသေသဝိဒူပဂ္ဂိုလ်(=ရွှေစိတ် နောက် စိတ်ကို မသိနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်)	၂၀၀
အဝိဟာမည်ပုံ	၁၃၀
အဝိဟိ သာဓာတ်	၂၀၄
အဝီစိ(၏ ဝစနတ္ထ)	၁၂၆
အဝီစိမည်ပုံ	၁၂၀
အဝီစိမှ အသုရာပြည်သို့ (အကွာအဝေး)	၁၃၃
အဝီစိမှ နေသညာဘုံသို့ (အကွာအဝေး)	၁၃၃
အဝီစိမှ လူ့ပြည်သို့ (အကွာအဝေး)	၁၃၃
အဝီစိမှ ဝသဝတ္တီသို့(အကွာအဝေး)	၁၃၃
အသံတိုရှည်(အဓိပ္ပါယ်)	၂၀၀
အသခ်တဓာတ်	၂၀၄
အသခ်္ခါရ	၃၃၅
အသခ်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ	၁၂၀
အသခ်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီအနာဂါမ်မည်ပုံ	၁၂၁
အသင်္ခေျယျကပ်	၁၃၀
အသင်္ခေျယျကပ် (ဇရ-ကေစိဝါဒပြုပုံ)	၁၄၀
အသင်္ခေျယျလေးကပ်နှင့် မဟာကပ်	၁၃၉
အသညသတ်စုတိနောင်ချအပ်သော ကာမတိဟိတ်ပဋိသန္ဓေ	၅
အသညသတ်စုတိနောင် ချအပ်သော ဒွိဟိတ်ပဋိသန္ဓေ	၅
အသညသတ်မည်ပုံ	၁၃၀
အသညသတ်ဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေ အဓါ ရသော ကလာပ်စည်း	၂၃၁

အကွေ့ထုစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အသညသတ်ဘုံ၌ ပဝတ္တိအခါ ရအပ်သော ကလာပ်စည်း	၂၃၁
အသညသတ်ဘုံသက်တမ်း	၁၄၀
အသညသတ်ဘုံမှ စုတေသော သတ္တဝါ၏ ကာမပဋိသန္ဓေ အားရုံထင်ပုံ	၁၀၆
အသညသတ်ဘုံ၌ဖြစ်ပုံ(အကြောင်း)	၁၀၅
အသညသတ်ဘုံ၌ မရအပ်သော ရုပ်ကလာပ်	၂၃၁
အသညသတ်ဘုံ၌ ရအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်	၁၄၁
အသညသတ်ဘုံ၌ ရအပ်သော ရုပ်များ	၂၃၁
အသညီဘဝ	၃၅၀
အသဒ္ဓိသအကြောင်းဖြစ်ပုံ	၃၄၀
အသမ္ဘဋ္ဌာနိကအားဖြင့်ဆုံးဖြတ်ပုံ	၃၉၀
အသမ္ဘဋ္ဌာနိက ပစ္စည်း ၂၀	၃၉၂
အသဘာဂ(=သဘောမတူ အဆုံးအဖြတ်)	၃၉၀
အသာဓာရဏအကြောင်း	၃၃၉
အသုဘအာရုံ၌ ပထမဈာန်သာ ဖြစ်ခြင်း	၁၀၉
အသုရကာယ်မည်ပုံ	၁၂၀
အသုရာ(၏ ဝစနတ္ထနှင့်အရ)	၁၂၆
အသုရာပြည်မှ လူ့ပြည် (အကွာအဝေး)	၁၃၁
အသောဘနစိတ်သုံးဆယ်	၆
အသက်အပိုင်းအခြား မရှိသောဘုံများ	၁၃၅
အဟိရိကနှင့်ယှဉ်သော စေတသိက်	၁၇
အဟေတုက=အကြောင်းမရှိ (အကြောင်းကိုပယ်သော၀ါဒ)	၃၃၃
အဟောသိကံ	၁၅၄၊ ၁၆၃
အဟိတ်စုတိ နောင် ချအပ်သော ကာမပဋိသန္ဓေ	၆၂

http://www.dhammadownload.com

အကွရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အဟိတ်စေတသိက် (ဂဟိတဂ္ဂဟဏနည်း)	၂၆
အဟိတ်စိတ်ကို အသခ်ါရိကယူပုံ	၇
အဟိတ်စိတ်ကို ဝိပ္ပယုတ်ယူပုံ	၆
အဟိတ်စိတ်တဆယ့်ရှစ်ခု	၅
အဟိတ်စိတ် မဂ္ဂင်ကိစ္စ မတတ်နိုင်ပုံ	၂၆၅
'အဟိတ်တေရသ' အစချီသော လက်ဘောင်ပုဒ်	၂၆
အိပ်ပျော်သောအခါ(စသည်တို့၌ မသိသည်ကို အဝိဇ္ဇာဟု မယူသင့်ပုံ)	၃၃၆
အောက်ဖလင္ဒံ ပုဂ္ဂိုလ် ၂-ယောက် ရသောစိတ်	၁၄၆
[အာ]	
အာကာရပရိဝိတက္က(=အကြောင်းကို ကြံဆခြင်း)	၃၁၄၊၄၀၄
အာကာသကုသိုလ်,ကြိယာတို့၏ ဖြစ်ရာဘုံ	၁၄၅
အာကာသပညတ်	၄၀၂
အာကာသာနဉ္ဇာယတနဓာတ်	၂၈၄
အာကာသာနဉ္ဇာယတနစိတ် သုံးခုတို့၏အာရုံ	၃၂
အာကာသာနဉ္ဇာယတနဘုံ၌ ရအပ်သောစိတ်များ	၁၄၃
အာကာသာနဉ္ဇာယတနမည်ပုံ	၁၃၀
အာကိဉ္ဇညာစိတ်သုံးခုတို့၏အာရုံ	၃၂
အာကိဉ္ဇညကုသိုလ်,ကြိယာတို့၏ ဖြစ်ရာဘုံ	၁၄၅
အာကိဉ္ဇညာယတနဘုံ၌ ရအပ်သောစိတ်များ	၁၄၃
အာဂန္ဆုကဘဝင်ကျခြင်း	၆၆
အာစိဏ္ဏကံ	၁၅၄၊၁၅၉
အာဒီကမ္မိကဝိထိ	၈၈
အာဒီကမ္မိကဝိထိဖြစ်ဟန်	၈၀
အာဒီနပဒဿန	၇၁
[အာ]	
အာနေဉ္ဇာဘိသခ်ါရ	၃၃၆
အာပါယိကဒုက္ခကိုဆင်ခြင်ပုံ	၂၉၈
အာပေါ	၂၈၄
အာဘဿရာမည်ပုံ	၁၂၉၊၁၃၀
အာဘာဓာတ်	၂၈၄
အာယတန ၁၂-ပါး	၂၇၉
အာယတနဒုက် ၁၀-ပါး	၂၀၉
အာယတနတို့ကို (အရပ်တပါးက မလာသောအားဖြင့်ရှုအပ်ပုံ)	၂၈၂
အာယတနတို့ကို(အရပ်တပါး မသွားချုပ်ပျောက်သော အားဖြင့်ရှုအပ်ပုံ)	၂၈၂
အာယတနတို့ကို(မကြောင့်ကြ တတ်သောအားဖြင့်ရှုအပ်ပုံ)	၂၈၂
အာယတနတို့ကို(ဝိညာဏ်ဖြစ်အောင် အားမထုတ်တတ်သောအားဖြင့် ရှုအပ်ပုံ)	၂၈၂
အာယတန(မည်ပုံဝစနတ္ထ)	၂၈၀
အာယုကပ်မည်ပုံ	၁၃၈
အာယုဂ္ဂယမရဏ	၃၀၀
အာရုံ,အာရမ္မဏိက(အကြောင်း)	၃၂၂
အာရုံအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ	၁၇၆၊၁၇၇
အာရုံအားဖြင့် ပဉ္ဇဒ္ဒါရဝိထိစိတ် တို့ကိုဝေဖန်ပုံ	၅၇
အာရုံအားဖြင့်(မရဏာသန္ဒဝိထိကို) ဝေဖန်ပုံ	၆၁
အာရုံအားလျော်စွာ လိုက်လျော, မလိုက်လျောခြင်းအကြောင်းများ	၇၁
အာရုပြုပါလျက် အမှန်မသိခြင်း ကိုသာ အဝိဇ္ဇာဟု ယူပုံ	၃၃၆
အာရက္ခမူလဏာ(=စောင့်ရှောက် ရခြင်း ဆင်းရဲ၏အကြောင်း)	၃၅၆
အာရမ္ဘဓာတ်	၂၈၄
အာရမ္မဏသဋ္ဌနာ ၅-ချက	၃၉၄
အာရမ္မဏမျိုး ၈-ပါး	၃၈၆၊၃၉၀
အာရမ္မဏဒုက် ၂၅-ပါး ရေတွက်ပုံ	၂၀၈

http://www.dhammadownload.com

အကွရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အာ]	
အာရမ္မဏပစ္စယောအနက်	၃၇၅
အာရမ္မဏပစ္စယော၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	၃၈၀
အာရမ္မဏပုရေဇာတ၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	၃၈၃
အာရမ္မဏသင်္ဂဏိက(=ကသိုဏ်းအာရုံ ပြောင်းရွှေ့၍ ကြိမ်ဖန်များစွာ ချာန်ဝင်စားမှု)	၁၁၅
အာရမ္မဏသင်္ဂဟ	၃၁
အာရမ္မဏသင်္ဂဟသရုပ်ခွဲနည်း ဇယား	၄၉၊၅၁
အာရမ္မဏဝဝတ္ထာပန(=ကသိုဏ်း အာရုံကို ပိုင်းခြားမှတ်သားမှု)	၁၁၅
အာရမ္မဏာဓိပတိ၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန် ပစ္စနိက်	၃၆၊၃၈၀၊၃၈၁
အာရမ္မဏာနုဘဝနဘေဒနည်း	၂၅
'အာရုပ္ပစုတိယာ'အစချီသောဂါထာ	၆၃
အာလယ	၂၉၅
အာလယသမုဂ္ဂါတ	၂၉၅
အာလယသမုဂ္ဂါတက	၂၉၅
အာလယာရာမ	၂၉၅
အာဝဇ္ဇနဝသီတာနာမ(အာဝဇ္ဇန ဝသီဘော်မည်ပုံ)	၁၁၁
အာဝဇ္ဇန်းကိစ္စတပ်သော စေတသိက် ၁၁-ခု	၂၉
အာဝဇ္ဇန်းကင်းလျက်(စိတ်ဖြစ်ပုံ)	၆၆၊၆၇
အာဝါသမစ္ဆေရကြောင့်ဖြစ်သော (အကျိုး)	၂၄၉၊၂၅၀
အာသန္နက်	၁၅၄၊၁၅၉
အာသဝအဓိပ္ပါယ်	၂၃၇၊၃၉၇
အာသဝအမျိုးမျိုး	၂၃၈
အာသဝစိစဉ်ဟောကြားပုံ	၂၃၉
အာသဝ(ဝစနတ္ထ)	၂၃၇
အာသဝသမ္ပယုတ္ထ	၂၃၉
အာသဝသမုဒယာအဝိဇ္ဇာသမုဒယော	၃၃၄
အာသီသပုဗ္ဗကဂန္ဆာရမ္ဘ	၁

အကွရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အာ]	
အာသေဝနဃဋ္ဌနာ ၁-ချက်	၃၉၇
အာသေဝနပစ္စယောအနက်	၃၇၇
အာသေဝနပစ္စယော၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	၃၈၃
အာဟာရ က အာဟာရဇရုပ်ကို ဖြစ်စေသည့်အချိန်	၂၁၄
အာဟာရ ၂-ပါး	၃၈၃
အာဟာရ ၄-ပါး	၂၆၃
အာဟာရဃဋ္ဌနာ ၃၄-ချက်	၃၉၈
အာဟာရနိဒါနဝဝတ္ထာန (=အာဟာရ တည်းဟူသောအကြောင်းကို ပိုင်းခြားမှတ်သားခြင်း)	၃၃၄
အာဟစ္စပစ္စယာဌိတာကာရ(ပဋ္ဌာန်း နည်း မည်ပုံ)	၃၂၉
အာဟာရပစ္စယောအနက်	၃၇၈
အာဟာရမည်ပုံ	၂၆၃
အာဟာရရုပ်	၂၀၅
အာဟာရ(ဝစနတ္ထ)	၂၆၃
[ဣ]	
ဣစ္ဆိတာလာဘဒုက္ခ	၂၉၅
ဣစ္ဆိတာလာဘဒုက္ခအကျယ်	၃၀၅
ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရုံ၌ ဥပေက္ခာကြိယာဇော လေးခုနောင်ချအပ်သောတဒါရုံ	၆၅-၆
ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရုံ၌ ချအပ်သောဝိပါက်	၆၅
ဣဋ္ဌာရုံ,အနိဋ္ဌာရုံ အဆုံးအဖြတ်	၁၀၅
ဣတ္ထရကာလ(=တိုသောကာလ)	၃၁၂
ဣတ္ထိ, ပုရိသသဏ္ဌာန်(နိုင်ငံနှင့် တူပုံ ဥပမာ)	၂၀၆
ဣဒံ သစ္စာဘိနိဝေသကာယဂန္ဆ	၂၄၂
ဣဒ္ဓိနှင့် ဣဒ္ဓိပါဒ်မည်ပုံ	၂၆၈
ဣဒ္ဓိပါဒ်(ဝစနတ္ထ)	၂၆၇
ဣဒ္ဓိပါဒ် ၄-ပါးနှင့် အဓိပ္ပါယ်	၂၆၇
'ဣဒ္ဓိဝိဓ်'အစချီသော သုတဝန္ဒနာ ဂါထာ	၉၆
ဣဒ္ဓိဝိဓ (အဘိညာဉ်၏ အာရုံပြုပုံ)	၉၅

http://www.dhammadownload.com

အကွရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဋ]	
ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဏ်၌ ယူအပ်သော (တန်းခိုးသုံးပါး)	၉၆
ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဏ်၌ အဓိဋ္ဌာန်ပုံ	၉၅
ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဉ်ဝိထိ	၉၄
'ဣဒ္ဓိဝိဓာ'အစချီသောသံပေါက်	၉၆
ဣန္ဒြိယဃဋ္ဌနာ ၇၆-ချက်	၃၉၈
ဣန္ဒြိယ ၃-ပါး	၃၈၄
ဣန္ဒြိယဒုက် ၈-ပါး	၂၀၉
ဣန္ဒြိယပစ္စယောအနက်	၃၇၈
ဣန္ဒြိယပစ္စည်းတပ်နိုင်သောအင်္ဂါများ	၂၀၅
ဣန္ဒြိယဘေဒနည်း	၅၅
ဣန္ဒြိယရုပ်ဖြစ်သော်လည်း ဣန္ဒြိယ-ပစ္စည်း မရနိုင်ပုံ(အကြောင်း)	၂၀၆
ဣန္ဒြိယ (ဝစနတ္ထ)	၂၅၅
ဣန္ဒေအဆုံးအဖြတ် ၅-ပါး	၂၅၇
ဣန္ဒေတရားကိုယ်များ	၂၅၆
ဣန္ဒေ ၂၂-ပါး (တရားကိုယ် ၁၆-ပါး)	၂၅၅
ဣန္ဒေ ၂၂-ပါးသာ ဟောပုံ အကြောင်း	၂၆၀
ဣန္ဒေမည်ခြင်း	၂၅၅၊၂၅၆၊၂၆၈
ဣဿရ (=အစိုးရသူ)	၃၁၅
ဣဿာနှင့်ယှဉ်သော စေတသိက်	၁၇
ဣဿာ,မစ္ဆေရကို သောတာပတ္တိမက် ပယ်ခြင်း	၂၅၁
'ဤဝယ်သနစ်' အစချီသောလင်္ကာ	၆၆
[ဥ]	
ဥက္ကဋ္ဌကုသိုလ်ကံ	၁၈၁
ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ	၃၁၄
ဥစ္ဆေဒ(ဘဝပြတ်၏ဟု ယူသောဝါဒ)	၃၃၁
ဥတု၏မြဲခြင်း၌ သက်သေပြပုံ	၁၀၄
ဥတ္တရစူဋ္ဌဘာဇနီ(ကျမ်းအဆို)	၂၆၈
ဥဒယဗ္ဗယမေ္ဗက (=ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်း သဘောရှိသော အဝိဇ္ဇာစသော ရား)	၃၆၂
[ဥ]	
ဥဒယဗ္ဗယပဋိပီဋိတ(=ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းသည် အဖန်ဖန်နှိပ်စက်အပ်သော အဝိဇ္ဇာစသော တရား)	၃၆၂
ဥဒယဗ္ဗယဝိပဿနာဉာဏ်	၂၀၀
ဥဒ္ဓံသောတ အကနိဋ္ဌအနာဂါမ်မည်ပုံ	၁၂၁
ဥဒ္ဓံသောတ အကနိဋ္ဌဂါမီ(ဝိဂြိုဟ်)	၁၂၁
ဥဒ္ဓံသောတ အကနိဋ္ဌဂါမီတယောက်	၁၂၀
ဥဒ္ဓစ္စစေတနာဆိုင်ရာအကျိုးပေးပုံ အဆုံးအဖြတ်	၁၈၁
ဥဒ္ဓစ္စစေတနာမှ ဂတိ (ပဝတ္တိအကျိုး) ကို ပေးခြင်း	၁၈၁
ဥဒ္ဓစ္စနှင့် ကုက္ကုစ္စတို့ကို နိဝရဏတခုတည်း ပေါင်း၍ ဆိုရာ၌အကြောင်း	၂၄၆
ဥဒ္ဓစ္စသမ္မယုတ်စိတ်ဖြစ်ရာဘုံ	၁၄၄
ဥပက္ကမ မရဏ (=လုံ့လပယောဂဖြင့် သေခြင်း)	၃၀၀
ဥပဃာတကကံ	၁၅၄၊၁၅၅၊၁၅၇၊၁၅၈
ဥပစယ,သန္တတိ ၂-ပါးကို စတုဇရုပ်၌ သွင်းခြင်းအကြောင်း	၂၁၅
ဥပစာရစျာန်ကိုသာ ရနိုင်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းဆယ်ပါး	၃၂
ဥပစ္ဆေဒကမရဏအဆုံးအဖြတ်	၁၈၈
ဥပတ္ထမ္ဘကကံ	၁၅၄၊၁၅၅၊၁၅၇၊၁၅၈
ဥပတ္ထမ္ဘကပစ္စည်း ၁-မျိုး	၃၉၁
ဥပနိဿယဃဋ္ဌနာ ၇-ချက်	၃၉၆
ဥပနိဿယပစ္စယောအနက်	၃၇၇
ဥပနိဿယမျိုး ၇-ပါး	၃၈၆၊၃၉၁
ဥပနိဿယ ၃-ပါး	၃၈၂
ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယကံ(ပါကကာလ)	၁၅၄၊၁၆၂
ဥပပတ္တိဘဝ	၃၅၈
ဥပပီဋ္ဌကကံ	၁၅၄၊၁၅၅၊၁၅၇၊၁၅၈
ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယီအနာဂါမ်မည်ပုံ	၁၂၁
ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယီတယောက်	၀၂၀
ဥပ္ပတ္တိက္ကမ	၉၉၊၂၇၄
ဥပ္ပတ္တိက္ကမဖြစ်စဉ်	၃၃၄
ဥပါဒါနက္ခန္ဓဒုက္ခအကျယ်	၃၀၅

http://www.dhammadownload.com

အကွက်ဆုစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဥ]	
ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ၅-ပါး	၂၇၁
ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါဟ	၃၅၈
ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါပုဒ်က ပယ်မြစ်သော မိစ္ဆာဒဿန	၃၆၉
ဥပါဒါပညတ်	၄၁၂၊၄၀၄
ဥပါဒါမည်ပုံနှင့် အရကောက်	၃၅၇
ဥပါဒါနိုက ဘဝအား ကျေးဇူးပြုသည့် ပစ္စည်းများ	၃၅၈
ဥပါဒါရုပ်	၂၀၄
ဥပါဒါန်သည် စွဲလမ်းတတ်ပုံ	၃၆၈
ဥပါဒါန်မည်ပုံ	၂၄၃
ဥပါဒါန်လေးပါး	၂၄၃
ဥပါဒ်ခဏ၌ စိတ်က အားကောင်း၍ ဌီခဏ၌ ရုပ်အားရှိပုံ	၂၂၉
ဥပါယာသဒုက္ခ	၂၉၅
ဥပါယာသဇာလက္ခဏာစသည်	၃၀၃
ဥပါယာသဒုက္ခမည်ပုံအကျယ်	၃၀၃
ဥပေက္ခာအပ္ပမညာပဉ္စမစျာန်၌ ဖြစ်ရခြင်းအကြောင်း	၁၀၉
ဥပေက္ခာဝေဒနာကို သုခ၌ရေတွက်ပုံ	၃၅၆
ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၅၅-ပါး	၆
ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ်, စေတသိက်	၂၅
ဥပေက္ခာသဟဂုတ်မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် ၎ာ ၂-ခု နောက်၌ ဖြစ်သောအပ္ပနာ (၇)	၉၃
ဥပေက္ခိန္ဒြေ	၂၅၉
ဥဿဒရဲငယ် ၁၆-လုံး	၁၂၂
ဥဿဒရဲငယ် ၁၂၀-လုံး	၁၂၂
ဥဿဒရဲငယ် ၂၅၆-လုံး	၁၂၂
ဥဿဒရဲငယ်လေးလုံး	၁၂၂
[ဧ]	
ကေကာလိက အဆုံးအဖြတ်	၃၀၉
ကေတ္တကာယ ကေတ္တသညီဘုံမည်ပုံ	၁၂၃
ကေတ္တကာယနာနာတ္တသညီဘုံမည်ပုံ	၁၂၃
ကေတ္တနည်း	၃၇၂
[ဝ]	
ကေဇရုပ်စသည်ဖြင့် ခွဲဝေခြင်း	၂၁၅
ကေဒေသသရူပေကသေသ	၃၅၃
ကေဗီဇ (ဝစနတ္ထ)	၁၂၀
ကေဗီဇသောတာပန်မည်ပုံ	၁၂၀
ကေဗီဇသောတာပန်	၁၁၉
ကေဝိဓ စသောအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်နည်း	၂၀၉၊၃၃၂၊၃၃၅
ကေဝိဓဒိအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်နည်း	၃၂၀
ကေဝေါကာရ	၃၅၀
ကေဝေါကာရဘုံမည်ပုံ	၁၂၃
ကေဟိတ်စေတသိက်(အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏနည်း)	၂၃
ကေဟိတ်စေတသိက် (ဂဟိတဂ္ဂဟဏနည်း)	၂၆
ကေဟိတ်စေတသိက်များ	၂၃
ကောဒသမသတ္တာဟ၌ တပြိုင်နက် ဖြစ်သော အာယတန	၂၂၆
ကောဓိဋ္ဌာန ဥပမာအားဖြင့် ဝေဖန်ပြခြင်း	၃၇၀
ကေန်အာရုံပြု အာရမ္မဏသင်္ဂဟ သရုပ်ခွဲနည်းဇယား	၄၉၊၅၀
ကေန်အာရုံပြုစိတ်များ	၃၁၊၃၄
ကေန်အာရုံပြုလက်ံာ	၃၅
ဧဝံ ဓမ္မတာနည်း	၃၇၂
သေနာမူလကာ(=ရှာရခြင်း ဆင်းရဲ၏ အကြောင်း)	၃၅၆
[ဩ]	
ဩဃအဓိပ္ပါယ်	၂၄၁
ဩဃ(ဝစနတ္ထ)	၂၄၀
ဩဒပတ္တကိန် (ရေခွက်၌လက်ဆုံချ၍ ပေါင်းသောမယား)	၁၇၀
ဩပမ္မ (ဥပမာအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ)	၂၇၄
ဩဘာတစုမ္ဘတာ(ခေါင်းခုဝန်ကုပ်ကို ချ၍နေသောမယား)	၁၇၀
ဩမကကုသိုလ်ကံ	၁၀၂

http://www.dhammadownload.com

အကွရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[က]	
ဩရိမတီရ (=ဤမှာသက်ကမ်း)	၃၁၈
ကံ(အာရှ,ကာလ,ဒွါရဖြင့် ပိုင်းခြားပုံ)	၃၃
ကံ(အာရုံပြုပုံ)	၁၆၀
ကံ၏ မြဲခြင်း၌ သက်သေပြပုံ	၁၀၄
ကံ၏ မြေး (တေဇောဓာတ်က ရုပ်ကလာပ်ကို ဖြစ်စေပုံ)	၂၂၈
ကံ၏သား(တေဇောဓာတ်က ရုပ်ကလာပ်ကို ဖြစ်စေပုံ)	၂၂၈
ကံကို အာရုံပြုသောစိတ်	၃၃
ကံ,စိတ်,ဥတု,အာဟာရ (နိုင်ငံသား နှင့် တူပုံ ဥပမာ)	၂၀၆
ကံဖြင့် ဒွါရကိုမှတ်ခြင်း	၁၆၄
ကံမရှိလတ်သော် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်း ပဋာန်းနည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ	၃၄၆
ကကုသန်ဘုရားပွင့်တော်မူရာကပ်နှင့် သက်တမ်း	၁၃၈
ကဋ္ဌတ္တာကံ(ပါကဒါန)	၁၅၄၊၁၅၉
ကမ (အစဉ်အားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ)	၂၇၄
ကမအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	၂၅၇၊ ၂၈၀၊၂၈၄၊၂၈၉
ကမေန(အစဉ်ဖြစ်ပုံ)	၂၂၅
ကပ်အမျိုးမျိုးနှင့် ဘုရားပွင့်ရာ ကာလများ	၁၃၈
ကမ္မနှစ်ပါး	၃၈၃
ကမ္မကာရီဘရိယာ(အမှုလုပ်ဆောင် ရင်း ယူသောမယား)	၁၇၀
ကမ္မဃဋ္ဌနာ ၁၁-ချက်	၃၉၇
ကမ္မစတုက္ကအကျဉ်း	၁၅၄
ကမ္မစတုက္ကလေးရပ် ရောစပ်ပုံနှင့် စက်လှည့်ပုံ	၁၈၆၊၁၈၇
ကမ္မဇဘုတ်	၂၀၀
ကမ္မဇရုပ်သည် စုတိစိတ်၏ ဘင် ခဏတွင် အစပြတ်ပုံ	၂၃၀
ကမ္မနိမိတ် (အာရုံပြုပုံ)	၁၆၀
ကမ္မနိမိတ်(အာရုံ,ကာလ,ဒွါရဖြင့် ပိုင်းခြားပုံ)	၃၃
ကမ္မနိမိတ်ကို အာရုံပြုသောစိတ်	၃၃
ကမ္မနိမိတ်(ပစ္စုပ္ပန်)ရကောင်းသော ဝီထိ ၂-ခု	၃၃
ကမ္မနိမိတ်(ပစ္စုပ္ပန်)ဝီထိအဆုံး အဖြတ်	၃၃၊၃၄
ကမ္မပစ္စယောအနက်	၃၃၇
ကမ္မပထမမြောက်သောကုသိုလ်မရှိပုံ	၁၆၇
ကမ္မပထမမြောက်သောကုသိုလ်များ ရှိပုံ(ပဋ္ဌဒွါရိကကုသိုလ်,မရဏာ-သန္ဓကုသိုလ်,သုပိနန္ဆကုသိုလ်)	၁၆၈
ကမ္မပထလည်းမည် မူလလည်းမည် သော ကုသလကမ္မပထ	၁၇၇
ကမ္မပထသာမည်သော ကုသလ ကမ္မပထ	၁၇၇
ကမ္မပဝတ္တ(အကြောင်း ၁၀-ပါးယူပုံ)	၃၆၄
ကမ္မဘဝ(အကြောင်း ၁၀-ပါးယူပုံ)	၃၅၈၊၃၆၄
ကမ္မဘဝသည် ဂတိဘုံ၌ ပစ်ချတတ်ပုံ	၃၆၈
ကမ္မဝဋ္ဌ(မည်ပုံ)	၃၆၄
ကမ္မဝိညာဏ်က နာမ်ရုပ်အား ကျေးဇူးပြုသည့် ပစ္စည်းများ	၃၅၂
ကမ္မသခေါ်ပ(အကြောင်း ၁၀-ပါးယူ)	၃၆၄
ကမ္မသန္ဆတိ(အကြောင်း ၁၀-ပါးယူ)	၃၆၄
ကမ္မေနနှင့်ကမေနအဆုံးအဖြတ်	၂၂၃၊၂၂၄
ကမ္ဘာပျက်ပုံ	၁၂၄
ကရုဏာနှင့်ယှဉ်သော စေတသိက်	၁၇
ကလလရေကြည်ပမာဏ	၃၄၇
ကလာပ်အားဖြင့် စက်လှည့်သရုပ်ခွဲပုံ	၂၁၆
ကလာပ်သုံးစည်းမှသည့်သတ္တဝါ	၂၁၈
ကသိဏပဋိလောမ	၁၁၄
ကသိဏာနုလောမ	၁၁၄
ကသိဏာနုလောမ,ပဋိလောမ	၁၁၄
ကသိဏုက္ကန္ဆိက(=ကသိုဏ်းအစဉ်ကို ခုန်ကျော်၍ ကြိမ်ဖန်များစွာ စျာန်ဝင်စားမှု)	၁၁၄
ကသိဏုဂ္ဆါဋိမာကာသပညတ်	၄၀၂

http://www.dhammadownload.com

အကွရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[က]	
ကသည်းမတို့၏ မေတ္တာကရုဏာ	၁၅၈
ကဿပဘုရားပွင့်တော်မူရာ ကပ်ကာလနှင့်သက်တမ်း	၁၃၈
ကာမဥပပါတ်ပုဂ္ဂိုလ်အား ရအပ်သော ကလာပ်စည်း	၂၁၇
ကာမကုသိုလ်ကံ	၁၆၄
ကာမကုသိုလ်ဇောနောက် ဖြစ်နိုင်သည့်စိတ်ပေါင်း -၇၂	၉၉
ကာမကြိယာနောက် ဖြစ်နိုင်သည့်စိတ်ပေါင်း-၇၄	၁၀၁
ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏ	၂၄၆
ကာမဇောဝီထိ ၉-ပါး	၅၈
ကာမတဆယ့်တဘုံ	၁၂၁၊၁၂၂
ကာမတရားကို ကေန်အာရုံပြုသောစိတ်	၃၄
ကာမတရားကို ရံခါအာရုံပြုသောစိတ်	၃၄
ကာမတရားကိုသာ အာရုံပြုသောစိတ်	၃၁
ကာမဓာတ်	၂၈၄
ကာမနှင့်ဘဝတို့၏ တရားကိုယ်ကို တဏှာဟုယူပုံ	၂၅၁
ကာမပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ရသောစိတ်များ	၁၄၆
ကာမဘဝ	၃၅၈
ကာမဘုံ၌ ခုနစ်ရက်သာ(နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားခြင်းအကြောင်း)	၁၁၆
ကာမဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေအခါ ဇီဝိတနဝက ကလာပ်သီးခြားမရခြင်းအကြောင်း	၂၃၂
ကာမဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေအခါ(ပုဂ္ဂိုလ်အလိုက်)ဖြစ်သော အာယတနများ	၂၇၊၂၂၂
ကာမဘုံ၌ ရုပ်ဖြစ်စဉ်	၂၁၇
ကာမဘုံ၌သာ (တဒါရုံ)ဖြစ်ခြင်းအကြောင်း	၁၈၅
'ကာမ ရူပ'အစချီသော လက်ာ	၁၁၉

အကွရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[က]	
ကာမဝိပါက်နောက် အရူပဝိပါက် ဖြစ်ခြင်း	၁၀၀
ကာမဝိပါက်နောက် ကာမကြိယာဖြစ်ခြင်း	၁၀၀
ကာမဝိပါက်နောက် ကာမဝိပါက်ဖြစ်ခြင်း	၁၀၀
ကာမဝိပါက်နောက် (ဖြစ်သောစိတ် ၂၄)	၁၀၁
ကာမဝိပါက်နောက် ရူပဝိပါက် ဖြစ်ခြင်း	၁၀၀
ကာမဝီထိဆိုင်ရာ ကျက်မှတ်ဖွယ်များ	၁၀၂
ကာမသံသေဒဇ ပုဂ္ဂိုလ်အား ရအပ်သော ကလာပ်စည်း	၂၁၇
ကာမသုခလွှိကာနုယောဂ	၃၁၆
ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ	၁၂၂၊၁၂၈
ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံဆိုင်ရာ အဖွင့်ဝစနတ္ထများ	၁၂၆
ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ၌ ရအပ်သောစိတ်များ	၁၄၃
ကာမသောဘနစိတ် ၂၄-ခု	၅
ကာမာဝစရကုသိုလ်ကံ	၁၅၄
ကာမာသဝ	၂၃၉
ကာမုပါဒါန်	၂၄၃
ကာမုပါဒါန်မည်ပုံ	၃၅၆
ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ	၁၆၄
ကာမေသုမိစ္ဆာစာရအင်္ဂါ ၄-ပါး	၁၆၉
ကာမေသုမိစ္ဆာစာရကံထိုက်သော မိန်းမ ၁၂-ယောက်	၁၇၀
ကာမေသုမိစ္ဆာစာရကံ မထိုက်သော မိန်းမ ၈-ယောက်	၁၇၀
ကာယကံ ၃-ပါး	၁၆၄
ကာယကမ္မ(ကိုယ်ဖြင့် ပြုအပ်သော ကာယကံအမှု)	၁၆၆
ကာယဂန္ဓမည်ပုံ	၂၄၁
ကာယဒုစရိုက်ဖြစ်ပုံ	၁၆၇
ကာယဒွါရ	၁၆၄

http://www.dhammadownload.com

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[က]	
ကာယဒ္ဒါရဒ္ဒ် ဖြစ်သောစိတ် ၄၆-ပါး	၃၀
ကာယဒ္ဒါရ(မရဏာသန္ဒ)ဝီထိချဟန်	၆၁
ကာယဒ္ဒါရဝီထိ ၁၅-ဝီထိ	၅၆
ကာယမည်ပုံ	၈၄
ကာယ(ဝစနတ္ထ)	
ကာယဝတ္ထုကိုသာ မှီ၍ဖြစ်သောစိတ်	၃၈
ကာယဝိညတ်အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေသော ဝီထိ ၉-ပါး	၁၉၉
ကာယဝိညတ်ကို ၅-ဝီထိအားဖြင့် သိခြင်း	၁၉၆
ကာယဝိညတ်ဖြစ်ပုံကို သိသော ဝီထိ ၃-မျိုး	၁၉၇
ကာယဝိညတ်ဖြစ်ပုံ ဝီထိ ၃-ဆင့်	၁၉၃
ကာယဝိညတ်ဝီထိများ ဖြစ်ပုံ	၁၉၅
ကာရကဒဿန(ပြုလုပ်ဖန်ဆင်းတတ် သူရှိသည်ဟူသော အမြင်မှား)	၃၆၈
ကာလ(=အချိန်ကာလ)	၃၁၅
ကာလအားဖြင့် ခွဲပုံ	၂၇၂
ကာလအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ	၃၈၉
ကာလစတုက္ကကံ လေးပါး	၁၆၁
ကာလဆန့်ကျင်ဘက်အစုံ	၃၉၁
ကာလပညတ်	၄၀၂
ကာလဝိမုတ်ကို အနေကန်အာရုံ ပြုသောစိတ်	၃၄
ကာလဝိမုတ်ကို ဧကန်အာရုံ ပြုသောစိတ်	၃၄
ကာလသုတ်(၎ရဲ)မည်ပုံ	၁၂၇
ကာလသုတ္တ(၏ ဝစနတ္ထ)	၁၂၅
ကိစ္စအဝိရုဒ္ဓအကြောင်း	၃၄၀
ကိစ္စအားဖြင့် ကံ ၄-ပါး	၁၅၄
ကိစ္စအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ	၂၅၈
ကိစ္စအားဖြင့် ဝေဖန်နည်း	၃၆၈
ကိစ္စစတုက္ကကံအဓိပ္ပါယ်များ	၁၅၄
ကိစ္စစတုက္ကကံ ၄-ပါး	၁၅၄
ကိစ္စစတုက္ကရှင်းလင်းချက်	၁၅၇
ကိစ္စတပ်သော စေတသိက်များ	၂၉

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[က]	
ကိစ္စဝိရုဒ္ဓအကြောင်း	၃၄၁
ကိစ္စသင်္ဂဟ	၂၇
ကိစ္စသုံးပါးတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ	၂၀၅
ကိစ္ဆာပန္နလောက (ဆင်းရဲငြိုငြင် ပင်ပန်းခြင်းသို့ရောက်သောသတ္တဝါ)	၃၃၄
ကိရိယသမုဋ္ဌာန်ကုသိုလ်ကံ	၁၆၈
ကိရိယာ(အလုပ်အကိုင်ကို စွဲ၍ ခေါ်သောအမည်)	၄၀၂
ကိရိယာ	၃၆၄
ကိရိယာဖလ	၃၆၄
ကိလေသာ ၁၀-ပါး	၂၅၁
ကိလေသာ(မည်ပုံ)	၂၅၁၊၃၆၄
ကုက္ကုစ္စနှင့်ယှဉ်သောစေတသိက်	၁၇
ကုစားရန်ဆေးမရှိသောကံများ	၁၆၁
ကုလမစ္ဆေရကြောင့်ဖြစ်သော (အကျိုး)	၂၄၉၊ ၂၅၀
ကုသလကမ္မပထ တရား ၁၀-ပါး	၁၇၆
ကုသလကမ္မပထ ၁၀-ပါးကို ဒါန,သီလ,ဘာဝနာအားဖြင့် ဝေဖန်ပြပုံ	၁၇၈
ကုသိုလ် အဘိညာဉ်၏ အနေကန်အာရုံ	၃၂
ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝိသ(၂၁-ပါး)	၅
ကုသိုလ်ကံအကျိုးပေးရာ၌ ပါဝင်သော ဟိတ်များ	၁၈၂
ကုသိုလ်ဇော၏ အတိဇ္ဇာရုံ၌ပင် ဥပေက္ခာနှင့် တည်နေနိုင်ရန် အကြောင်းများပုံ	၆၉၊ ၇၁
ကုသိုလ်ဇော၏ အတိအနိဋ္ဌာရုံ၌ပင် သောမနဿနှင့် တည်နေနိုင်ရန် အကြောင်းများပုံ	၆၉၊ ၇၁
ကုသိုလ်ဇောတို့၏ (ဝေဒနာ) မလိုက်လျှောခြင်းမှာ အာဒီနဝ, အာနိသံသ ဒဿနအတွက်ရှိပုံ	၇၁

http://www.dhammadownload.com

အကွဲထုစဉ် စာမျက်နှာ

[က]

ကုသိုလ်ဇောတို့၏ (ဝေဒနာ) လိုက်လျောခြင်းမှာ အာဗီနဝ, အာနိသံသ ဒဿနအတွက်ရှိပုံ ၇၁
ကုသိုလ်ဇောတို့၏ (ဝေဒနာ) လိုက်လျော, မလိုက်လျောခြင်းမှာ အနုဗောဓဉာဏ်, ပဋိဝေဓဉာဏ် အတွက်ရှိပုံ ၇၁
ကုသိုလ်ဇောတို့၏ (ဝေဒနာ) လိုက်လျော, မလိုက်လျောခြင်းမှာ ဝိပလ္လာသအတွက်ရှိပုံ ၇၁
ကုသိုလ်ဇောနောင် အဟိတ် တဒါရုံကို ချအပ်ခြင်း ၆၆
ကုသိုလ်မူလသည် ကြိယာစိတ်၏ ဥပနိဿယ ပစ္စည်းအဖြစ်မရ ၃၄၅
ကေသဋ္ဌိဒေဝါနံ (အရှန့် အဆုံး အဖြတ်) ၁၀၇၊ ၁၀၉
ကောဋ္ဌသအား ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ ၁၇၆
ကောဋ္ဌသဘေဒ ၆-ပါး ၃၉၁
ကောဏာဂုဏ်ဘုရား ပွင့်တော်မူရာ ကပ်ကာလနှင့် သက်တမ်း
ကောလံကောလ (ဝစနတ္ထ) ၁၂၀
ကောလံကောလ သောတာပန် ၁၁၉
ကောလံကောလ သောတာပန် မည်ပုံ ၁၂၀
ကောင်းကင်ပညတ် အဆုံးမရှိခြင်းအကြောင်း ၁၁၀
ကောင်းကင် ပညတ်ကို အာရုံပြုပုံ ၃၂
ကိုးကိစ္စတပ်သောစေတသိက် ၂၉
ကိုယ်မှာအစာထိလျှင်ပင် အာဟာရဇရုပ်ဖြစ်ခြင်း ၂၁၄
ကိုယ်ဝန်ပျက်ခြင်းသုံးပါး ၁၉၀
ကျမ်းအစီအစဉ် ၁၅-ပါး ၃
'ကြံချက်သမား' အစချီသော လင်္ကာ ၅၇၊၄၂၅

အကွဲထုစဉ် စာမျက်နှာ

[က]

ကြားသူ သုဏန္တဋ္ဌကျသော ၄-ထီထိ ၄၀၅
ကြိယာအဘိညာဉ်၏ အနေကန်အာရုံ ၃၂
ကြိယာဇော၏ အတိက္ကဋ္ဌာရုံပင် ဥပေက္ခာနှင့် တည်နေနိုင်ရန် အကြောင်းများပြားပုံ ၆၉၊ ၇၁
ကြိယာဇော၏ အတိအနိဋ္ဌာရုံဥပင် သောမနဿနှင့် တည်နေနိုင်ရန် အကြောင်းများပြားပုံ ၆၉၊ ၇၁
ကြိယာဇောတို့၏ (ဝေဒနာ) လိုက်လျော, မလိုက်လျောခြင်း အကြောင်း ၃၂
ကြိယာဇော နောင် တဒါရုံကျပုံ အဆုံးအဖြတ်များ ၃၃၊ ၃၅
ကြိယာဇော်၌ (ဝိပါက်အမှန်, ဇောအမှန်ဖြစ်ခြင်း အကြောင်း) ၆၇
ကြိယာစိတ်ဝိသ (၂၀-ပါး) ၅
ကြွင်းသောအဟိတ်စိတ်တို့ ဖြစ်ထုံ ၁၄၄

[ခ]

ခံ-သဒ္ဒါ(တုစ္ဆတ္ထဝါစကဟောပုံ) ၂၃၂
ခဏိကမရဏ ၃၀၀
ခဏ္ဍစက် ၁၆
ခန္ဓာငါးပါး ၂၇
ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို နည်း ၆-ပါးဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ ၂၇၄
ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို သူသတ်ပမာ ရှုခြင်း ၂၇၉
ခန္ဓာတို့ကို ဇာတိသည် ဖြစ်စေတတ်ပုံ ၃၆၈
ခန္ဓာနှင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ၂၅၅
ခန္ဓာမည်ပုံ (ဝစနတ္ထ) ၂၇၁
ခယအကြောင်းသာ နိဗ္ဗာန်မည်ပုံ ၃၁၃

http://www.dhammadownload.com

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ခ]	
ခုနစ်ကိစ္စတပ်သော စေတသိက်	၂၉
ခုနစ်ကြိမ်ဖြစ်ကောင်းသောစိတ်	၉၉
ခုနစ်ဆယ့်ငါးဝီထိဖြစ်ပုံ	၅၆
ခုနစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးသော စိတ်၌ယှဉ်သော စေတသိက်တခု	၁၅
ခုနစ်ဆယ့်သုံးပါးသော စိတ်၌ ယှဉ်သောစေတသိက်တခု	၁၅
ခုနစ်ပါးအပြားဖြင့် ရေတွက်ပုံ	၂၇၀
ခုနစ်ဘုံ၌ဖြစ်သောစိတ်	၁၄၅
ခေတ္တ(အကြောင်း)	၁၆၁
ခက်မငါးပြာ ဖြစ်ရာအခါနှင့် ဖြစ်ပုံ	၂၁၉၊၂၂၀
ခြင်းရာ ၂၀	၃၆၂၊၃၆၃
ခြောက်ကိစ္စတပ်သော စေတသိက်	၂၉
ခြောက်ကြိမ်(ဖြစ်ကောင်းသောစိတ်)	၉၉
ခြောက်ကြိမ် ခုနစ်ကြိမ်မြောက်၌ အပ္ပနာမဖြစ်ခြင်းအကြောင်း	၁၀၈
ခြောက်ဆယ့်ကိုးပါးသောစိတ်၌ ယှဉ်သော စေတသိက်တခု	၁၅
ခြောက်ဆယ့်ခြောက်ပါးသောစိတ်၌ ယှဉ်သောစေတသိက်တခု	၁၅
ခြောက်ဒွါရမှ အခါခပ်သိမ်းလွတ်သော စိတ် ၉-ပါး	၃၀
ခြောက်ဒွါရမှ ရုံခါလွတ်သောစိတ်	၃၀
ခြောက်ဘုံ၌ဖြစ်သောစိတ်	၁၄၅
[ဂ]	
ဂတိငါးပါး	၃၃၅
ဂတိနိမိတ်(အာရုံ,ကာလ,ဒွါရဖြင့် ပိုင်းခြားပုံ)	၃၃
ဂတိနိမိတ် (အာရုံပြုပုံ)	၁၆၀
ဂန္ဆလေးပါး	၂၄၁
ဂန္ဆဝစနတ္ထ	၂၄၁
ဂန္ဆာရမ္ဆကထာ	၁
ဂဗ္ဗသေယျကဒ္ဒ် ကလာပ်သုံးစည်းသာ ဖြစ်ခြင်း	၃၄၆
[ဂ]	
ဂဗ္ဗသေယျကဒ္ဒ် ဇီဝှါယတန မချိုစကောင်း	၂၂၈
ဂဗ္ဗသေယျကသတ္တဝါတို့အား ခုနစ်ဆယ့်ခုနစ်ရက်မြောက်၌ ဖြစ်သော အာယတန	၂၂၁
ဂဗ္ဗသေယျကသတ္တဝါတို့အား ပဋိသန္ဓေ ခဏ၌ဖြစ်သောအာယတန	၂၂၁
ဂဧဗ္ဘာက္ကန္ဓိမူလကဒုက္ခစသည်ကို ဆင်ခြင်ပုံ	၂၉၇
ဂမ္ဘီရဘေဒအားဖြင့်(ဝေဖန်ပြခြင်း)	၃၇၀
ဂမ္ဘီရလေးပါး	၃၇၀
ဂရုက်	၁၅၄၊၁၅၉
ဂုဏ (ဂုဏ်ကိုစွဲ၍ခေါ်သောအမည်)	၄၀၂
ဂေါစရရုပ်	၂၀၅
ဂေါတမဘုရားပွင့်ရာ ကပ်ကာလနှင့် သက်တမ်း	၁၃၈
ဂေါတ္တရက္ခိတာ(=အနွယ်စောင့် ရှောက်သော မိန်းမ)	၁၇၀
ဂေါတြဘူကျသော ဂေါ-ဝါရသုံးဆယ်	၉၁
'ဂေါတြဘူ'အစချီသောသင်္ဂဟကဗျာ	၉၃
ဂေါတြဘူ,ဝေါဒါန်,မဂ်,ဖိုလ်တို့ (၏ မဂ္ဂဝီထိ၌)အာရုံပြုပုံ	၉၂
[ဃ]	
ဃဋ္ဌနာသဘာဂပစ္စည်းများ	၃၉၃
'ဃဋ္ဌိတေ'အစချီသော သင်္ဂဟဂါထာ	၈၅
ဃာနမည်ပုံ	၈၄
ဃာန (ဝစနတ္ထ)	၈၃
ဃာနဒွါရ (မရဏာသန္ဓ)ဝီထိချဟန်	၆၁
ဃာနဒွါရ၌ဖြစ်သောစိတ် ၄၆-ပါး	၃၀
ဃာနဒွါရဝီထိ	၅၅
ဃာနဒွါရဝီထိတဆယ့်ငါးဝီထိ	၅၆
ဃာနာဒိဆက္က(စိတ်)ဖြစ်ရာဘုံ	၁၄၄
'ဃာနာဒိတျ'အစချီသောလင်္ကာ	၂၃၁

http://www.dhammadownload.com

အကွဲထုစဉ် စာမျက်နှာ

[ဇ]

ဇရဲကြီးရွှစ်ထပ် ၁၂၁
ဇရဲကြီးရွှစ်ထပ် (ဝစနတ္ထ) ၁၂၅
ဇရဲကြီးရွှစ်ထပ်နှင့် အပါယ် ၄-ဘုံ ၁၂၇
ဇရဲကြီးရွှစ်ထပ်သက်တမ်း ၁၃၅
ဇရဲငယ်များ ၁၂၁
ငါးကိုစွတပ်သောစေတသိက် ၂၉
ငါးကြိမ်,ခြောက်ကြိမ်,ခုနစ်ကြိမ် ဖြစ်သောစိတ် ၉၈
ငါးကြိမ်(ဖြစ်ကောင်းသောစိတ်) ၉၉
ငါးဆယ်ကိုးပါးသောစိတ်၌ (ယှဉ်သော စေတသိက်)တဆယ့်ကိုးခု ၁၅
ငါးဆယ့်ငါးပါးသော စိတ်၌ ယှဉ်သော စေတသိက်တခု ၁၅
ငါးဆယ့်တပါးသောစိတ်၌ယှဉ်သော စေတသိက်တခု ၁၅
ငါးပါးသောစိတ်၌ယှဉ်သော စေတသိက် ၂-ခု ၁၅
ငါးပါးသေဒနိယာမ ၁၀၄
ငါးပါးကေန်အာရုံပြုသောစိတ် ၃၅

[ဈ]

စတုက္က အဆုံးအဖြတ် ၁၅၄၊၃၁၈
စတုက္ကအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း ၂၀၉
စတုက္ကပေါင်း နှစ်ဆယ့်နှစ်ပါး ၂၀၉
စတုဇရုပ် ၁၁-ပါး ယူပုံ ၂၁၅
စတုဇရုပ် ၁၃-ပါး ယူပုံ ၂၁၅
စတုတ္ထစျာန်ခုနစ်ဘုံ ၁၂၃
စတုတ္ထစျာန်ဘုံများ (၏ ဝစနတ္ထ) ၁၂၇
စတုတ္ထစျာန် ဝိပါက်၏ ဖြစ်ထုံးဘုံ ၁၄၅
စတုတ္ထ မနောဒွါရဝီထိ (ဖြစ်ပုံ) ၁၉၅၊၁၉၆
'စတုဓာ သုခပုဉ္ဇမှာ' အစချီသော ဂါထာ ၉၀
စတုမဟာပဗ္ဗတေယျ (=လေးပါးသော မင်္ဂလာဖြင့် ပယ်အပ်သည်၏အဖြစ်) ၃၂၀

အကွဲထုစဉ် စာမျက်နှာ

[ဓ]

စတုမဟာဘူတိကမနီယ (=လေးပါးသော မင်္ဂလာသို့က သိအပ်သည်) ၃၂၁
စတုမဟာရာဇ် ၁၂၆
စတုမဟာရာဇ်နတ်သက် ၁၃၆
စတုမဟာရာဇ်နတ်သက်ကို အထက် နတ်တို့အရေအတွက်ဖြင့် ရေတွက်ပုံ ၁၃၇
စတုမဟာရာဇ်ဘုံ၌ ရှိအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ် ၁၄၁
စတုမဟာရာဇ်မည်ပုံ ၁၂၉
စတုရင်္ဂိကစျာနိကမည်ပုံ ၂၅၄
စတုဝေါကာရဘဝ ၃၅၈
စတုဝေါကာရဘုံမည်ပုံ ၁၂၃
'စတုသတ' အစချီသော သံပေါက် ၉၄
စတုက္ခရသဒ္ဒါစသည်၌ ဝိထိကျပုံ ၄၀၆
'စ,သော,ဏ္ဍ,ပ'အစချီသော သင်္ဂဟ သံပေါက် ၉၆
'စိစစ်ဘဝင် သွင်းလေတည်း' ဟူရာဝယ် အဓိပ္ပါယ် ၅၇
စုတိစိတ်အာရုံပြုပုံ ၃၄
စုတိနောင် ပဋိသန္ဓေဖြစ်ပုံ ၃၄၉
စုတိနောင် ပဋိသန္ဓေဖြစ်ရာ၌ (မှတ်ဖွယ်များ) ၃၄၉၊၃၅၁
စုတိ,ပဋိသန္ဓိ,ဂတိသုံးပါးလုံးကို ပေးသောအကုသိုလ်စေတနာ ၁၈၁
စုတိ,ပဋိသန္ဓေ ၃၄၁
စေတနာဓမ္မ (ကာယကံ ၃-ပါး ဝစီကံ ၄-ပါး) ၁၇၆
စေတနာ (တနည်း စေတနာ သမ္မယုတ္တ ဘဝဂါမိကကောက်) ၃၅၈
စေတနာသမ္မယုတ္တစေတသိကဓမ္မ (မနောကံ ၃-ပါးကောက်) ၁၇၆
စေတသိကသင်္ဂဟပဝိဘာဂနည်း ၁၃
စေတသိက် အာရုံပြုလက်ဝဲ ၃၆၊၃၈
စေတသိက် ၅၂-မျိုး ၁၃

http://www.dhammadownload.com

အကွရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[စ]	
စေတသိက်တို့ကို ဝတ္ထုသင်္ဂဟဖြင့် ခွဲပုံလင်္ကာ	၃၉
စေတသိက်ပိုင်း	၁၃
စေတသိက်မည်ပုံ	၁၃
စေတသိက်သရုပ်ခွဲနည်းဇယား	၁၉၊၂၁
စေတောပရိယာယအဘိညာဉ်	၂၀၀
စောပနကာယ	၁၆၄
စောပနဝါစာ	၁၆၄
စက်လှည့်ပုံ (အနုသယိတမည်၍ အနုသယ သမ္မယုတ် မမည်သောတရား)	၂၄၈
စက်လှည့်ပုံ (အာသဝမည်၍ ဩဃ မမည်သောတရား)	၂၅၂
စက်လှည့်ပုံ(အာသဝမည်၍ သာသဝ မမည်သောတရား)	၂၄၀
စက်လှည့်သရုပ်ခွဲပုံ (ဥပါဒါနိယ မည်၍ ဥပါဒါနသမ္မယုတ် မမည်သောတရား)	၂၄၅
စက်လှည့်သရုပ်ခွဲပုံ (ကာမဘုံ၌ရ၍ ရူပဘုံ၌မရသောရုပ်)	၂၃၂
စက်လှည့်ပုံ (ကံကြောင့်သာဖြစ်၍ စိတ်ကြောင့်မဖြစ်သော ရုပ်)	၂၁၆
စက်လှည့်ပုံ (ဂန္ဓသာမည်၍ ဂန္ဓနိယ မမည်သောတရား)	၂၄၃
စက်လှည့်ပုံ (ဈာန်မည်၍ ဈာန်နှင့် မယှဉ်သောတရား)	၂၅၃
စက်လှည့်ပုံ (နိဝရဏိယမည်၍ နိဝရဏ သမ္မယုတ်မမည်သောတရား)	၂၄၇
စက်လှည့်ပုံ(ဗိုလ်မည်၍ ဗိုလ်နှင့် မယှဉ်သောတရား)	၂၆၁
စက်လှည့်ပုံ(မင်္ဂသာမည်၍ မင်္ဂနှင့် မယှဉ်သောတရား)	၂၅၄
စက်လှည့်ပုံ(ရုပ်ကိုသာဖြစ်စေ၍ ဣရိယာပုထ်ကို မဖြစ်စေ နိုင်သောတရား)	၂၁၄
စက်လှည့်ပုံ (သံကိလေသိကမည်၍ သံကိလိဋ္ဌမမည်သောတရား)	၁၅၂
စက်လှည့်ပုံ(သတိပဋ္ဌာန်သာမည်၍ သမ္မပ္ပဓာန်မမည်သောတရား)	၂၇၀
စက်လှည့်ပုံ (သဟေတုကမည်၍ ဟေတုသမ္မယုတ်မမည်သော တရား)	၂၅၃
စက်လှည့်ပုံ (ဟိတ်မည်၍ ဈာန် မမည်သော တရား)	၂၆၆
စက္ခုစသောရုပ်တို့ကနာမ်ဖဿအား ကျေးဇူးပြုသည့် ပစ္စည်းများ	၃၅၄
စက္ခု (ဝစနတ္ထ)	၈၃
စက္ခုဒ္ဓါရ၌ဖြစ်သောစိတ် ၄၆-ပါး	၃၀
စက္ခုဒ္ဓါရမရဏာသန္နဝီထိချဟန်	၆၁
စက္ခုဒ္ဓါရဝီထိ ၁၅	၅၅၊၅၆
စက္ခုဒ္ဓါရိကမရဏာသန္နဇော ဝီထိ ၄-ပါး	၆၁
စက္ခုနှင့်သောတ အသမ္မတ္တဖြစ်ပုံ	၂၁၁
စက္ခုနြေ့စသည် ၅-ပါး	၂၅၈
စက္ခုပသာဒစသည်နှင့်ရူပါရုံ စသည်ကို မမှီသော ဓာတ် ၂-ပါးတို့၏အကြောင်း	၂၀၇
စက္ခုမည်ပုံ	၈၄
စက္ခုဝတ္ထုရုပ်ကိုမှီ၍သာ ဖြစ်သော စိတ်	၃၈
စက္ခုဝိညာဏ်စသည်(မည်ပုံ)	၈၄
စက္ခုဝိညာဏ(ဝစနတ္ထ)	၈၃
စက္ခုဝိညာဏဝီထိ	၁၉၆
စက္ခုဝိညာဏဝီထိကျပုံ	၁၉၅
'စက္ခုသောတ'အစချီသောလင်္ကာ	၂၂၇
စိတ္တသရူပဝိဘာဂနည်း	၅
စိတ်အကျယ် ၁၂၁-ပါးခွဲပုံ	၇
စိတ်(အလုံးအခဲရကောင်းလျှင် လှည်းအရာအထောင်မက တိုက် သော စပါးပုံထက်ပင် ကြီးမားပုံ)	၂၀၀

http://www.dhammadownload.com

အကွာရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[စ]	
စိတ်၏မြဲခြင်း၌သက်သေပြပုံ	၁၀၄
စိတ် ၉-ခုတို့သည် ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်တို့၌ဖြစ်ပုံ	၁၄၈
စိတ် ၅-ခုတို့သည် ပုထုဇဉ်လေးယောက်တို့၌ဖြစ်ပုံ	၁၄၈
စိတ်တခုယုတ်ကိုးဆယ်၌ယှဉ်သော စေတသိက် ၇-ခု	၁၅
စိတ်တခု ယုတ် ၉၀-ရေတွက်ပုံ	၅
စိတ် ၁၆-ခုတို့၌ ဗိုလ်ကိစ္စမတတ်နိုင်ပုံ	၂၆၄
စိတ် ၁၇-ခုတို့သည် ပုဂ္ဂိုလ် ၈-ယောက်တို့၌ဖြစ်ပုံ	၁၄၈
'စိတ်တဆယ့်ရှစ်' အစချီသောကဗျာ	၁၄၈
စိတ် ၁၈-ခုတို့သည် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၌ဖြစ်ပုံ	၁၄၈
စိတ် ၁၃-ခုတို့သည် ပုဂ္ဂိုလ် ၇-ယောက်တို့၌ ဖြစ်ပုံ	၁၄၈
စိတ် ၁၃-ခုတို့သည် ပုဂ္ဂိုလ် ၅-ယောက်တို့၌ ဖြစ်ပုံ	၁၄၈
စိတ်တပါး၌သာယှဉ်သော စေတသိက်တခု	၁၅
စိတ်တောင့်တခြင်း (ရှိက အကျိုးပြီးနိုင်ပုံ)	၁၆၁
စိတ်တို့၏ တကြိမ်ဖြစ်ခြင်းစသော နည်းဖြင့် သရုပ်ခွဲခြင်း	၉၃
စိတ်နှစ်ပါး၌သာ ယှဉ်သော စေတသိက် ၄-ခု	၁၅
စိတ်နှစ်ခုတို့သည် ပုဂ္ဂိုလ် ၆-ယောက်တို့၌ ဖြစ်ပုံ	၁၄၈
စိတ်ပိုင်း	၅
စိတ်ဖြစ်ပုံ ဥပမာဖြင့်ပြခြင်း	၁၀၄၊၁၀၅
စိတ်မည်ပုံ	၅
စိတ်ရှစ်ခုတို့သည် ပုဂ္ဂိုလ် ၆-ယောက်တို့၌ဖြစ်ပုံ	၁၄၈
စိတ်လေးခုတို့သည် ပုဂ္ဂိုလ် ၇-ယောက်တို့၌ ဖြစ်ပုံ	၁၄၈

အကွာရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[စ]	
စိတ်သရုပ် အာရုံပြုစသော အားဖြင့် ဝေဖန်ပုံ	၅၆
စိတ်သရုပ်အားဖြင့် ဝေဖန်ပုံ	၅၈၊၆၁
စိတ်သရုပ်ခွဲနည်း ဇယားကွက်	၉၊၁၂
စိတ်သည် ပုဂ္ဂိုလ်၌ဖြစ် (ပုဂ္ဂလစိတ္တနည်း)	၁၄၈
စိတ်သည် ဘုံ၌ဖြစ် (ဘူမိစိတ္တနည်း)	၁၄၄
စောင့်ရှောက်အပ်သော မိန်းမတကျိပ်	၁၇၀
[ဆ]	
ဆတဏှာကာယဂန္ထိယ (=အာရုံ ၆-ပါး၌ တပ်မက်ခြင်း ဟဏှာကာယတို့၏ကုန်ရာ)	၃၂၁
ဆဒ္ဒါရိကစေတသိက်	၃၀
ဆဒ္ဒါရဂ္ဂဟိတံ၌ (အဓိပ္ပါယ်)	၁၉၂
ဆဋ္ဌိကမဂ်စိတ် (၄-ပါး)	၂၅၅
ဆန္ဒနှင့်ယှဉ်သော စေတသိက်	၁၇
ဆန္ဒဝါသိနီ (အလိုတူသောမယား)	၁၇၀
ဆဗ္ဗီသုဒ္ဓိသရုပ်များ	၂၇၀
ဆဝတ္ထုကိုမှီသော စေတသိက်များ	၃၉
ဆဟိတ် (ဟိတ် ၆-ပါးလုံးနှင့် ယှဉ်သော စေတသိက်)	၂၇
ဆုတောင်း	၃၇၉
ဆန့်ကျင်ဘက်ဆိုရခြင်းသည် လွယ်ကူပုံ	၈၂
'ဆယ့်တစ်ဟေဟာ' အစချီသော လင်္ကာ	၃၉၃
ဆယ့်လေးကိစ္စတတ်သောစေတသိက်	၂၉
ဆောင်ပုဒ် (နတ်သက်)	၁၃၆၊၁၃၇
ဆုံးကမ်းတိုင်မြောက်ကာ လိုရင်း အကျိုးရပုံ	၃၁၁
ဆုံးဖြတ်ခြင်းငါးမျိုး	၂၈၁၊၂၈၂
ဆုံးဖြတ်ခြင်း ၁၄-ချက်	၂၈၉

http://www.dhammadownload.com

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[၈]	
ဇစ္စန္ဓ,ဇစ္စဗဓိရ,ဇစ္စဃာနက ပုဂ္ဂိုလ်များ	၂၂၇
ဇနက,ဥပတ္ထမ္ဘက ၂-မျိုးရပစ္စည်း	၁၈၊၃၉၁
ဇနကကံ	၁၅၄၊၁၅၅၊၁၅၇၊၁၅၈
ဇနကစသည်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ	၃၉၀
ဇနကနှင့် ဥပဃာတက ထူးခြားပုံ	၁၅၅
ဇနကပစ္စည်း ၇-မျိုး	၃၉၁
ဇနပဒနိရုတ္တိ	၃၃၂
ဇရတာ,အနိစ္စတာ ၂-ပါးကို စတုဇရုပ်၌ သွင်းခြင်းအကြောင်း	၂၁၅
ဇရာ၏ ဒုက္ခမည်ပုံ	၂၉၅၊၂၉၉
ဇရာ၏ ဒုက္ခဝတ္ထုဖြစ်ပုံအကျယ်	၂၉၉
ဇရာ၏ လက္ခဏာစသည်	၂၉၉
ဇရာမရဏသည် အိုခြင်း,သေခြင်းဖြင့် ဖျက်ဆီးတတ်ပုံ	၃၆၈
ဇဝန(ဝစနတ္ထ)	၈၃
ဇာတျာဒိနိစ္ဆယအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	၂၈၉
ဇာတိအနက် ကိုးပါး	၂၉၆
ဇာတိ၏ ဒုက္ခဖြစ်ပုံ	၂၉၅၊၂၉၇
ဇာတိ၏ လက္ခဏာစသည်	၂၉၆
ဇာတိဥဏ္ဏအဓိပ္ပါယ်	၃၄၇
ဇာတိ,ဇရာ,မရဏ ရန်သူ သုံးယောက်နှင့် တူပုံ	၃၀၁
ဇာတိဒုက္ခကို ရှေးဦးစွာ ဟောရပုံ	၂၉၈
ဇာတိပစ္စယာမရဏ(အဓိပ္ပါယ်)	၃၀၀
ဇာတိပစ္စယာဥပါယာသောပုဒ်က ပယ်မြစ်သော မိစ္ဆာဒဿန	၃၇၀
ဇာတိပစ္စယာ မရဏံပုဒ်က ပယ်မြစ်သော မိစ္ဆာဒဿန	၃၆၉
ဇာတိပစ္စယာ ဒုက္ခံပုဒ်က ပယ်မြစ်သော မိစ္ဆာဒဿန	၃၆၉
ဇာတိပစ္စယာ ဒေါမနဿံပုဒ်က ပယ်မြစ်သော မိစ္ဆာဒဿန	၃၇၀
ဇာတိပစ္စယာ ပရိဒေဝေါပုဒ်က ပယ်မြစ်သော မိစ္ဆာဒဿန	၃၆၉
ဇာတိပစ္စယာ သောကောပုဒ်က ပယ်မြစ်သော မိစ္ဆာဒဿန	၃၆၉
ဇာတိဘေဒ ခုနစ်ပါး	၃၉၀
ဇာတိသည် ဇရာ မရဏစသည် တို့အား ကျေးဇူးပြုပုံ	၃၅၉
ဇာတိသည် ဘဝကြောင့်ဖြစ်ပုံ (အဓိပ္ပါယ်)	၃၅၉
ဇိဝှါဒ္ဓါရဒ္ဓ်ဖြစ်သောစိတ် ၄၆-ပါး	၃၀
ဇိဝှါဒ္ဓါရဝီထိ	၅၅
ဇိဝှါဒ္ဓါရ ၁၅-ဝီထိ	၅၆
ဇိဝှါဒ္ဓါရ(မရဏာသန္ဓ)ဝီထိချဟန်	၆၁
ဇိဝှါမည်ပုံ	၈၄
ဇိဝှါ (ဝစနတ္ထ)	၈၃
ဇီဝိတရုပ်	၂၀၅
ဇီဝိတရုပ်နှင့် ဘာဝရုပ် ၂-ပါးကို မမှီသောဓာတ် ၂-ပါးတို့၏ အကြောင်း	၂၀၇
ဇီဝိတိန္ဒြိယုပစ္ဆေဒမရဏ	၃၀၀
ဇီဝိတိန္ဒြေ	၂၅၉
ဇောချဟန်	၆၇
ဇောနောင် စုတိကျသော စက္ခုဒ္ဓါရဝီထိ	၆၁
ဇောဘဝင်နောင် စုတိကျသော စက္ခုဒ္ဓါရဝီထိ	၆၁
ဇောနောင် စုတိကျသော မနောဒ္ဓါရ မရဏာသန္ဓဝီထိ	၆၂
ဇောဘဝင်နောင် စုတိကျသော မနောဒ္ဓါရမရဏာသန္ဓဝီထိ	၆၂
ဇောမည်ပုံ	၈၅
ဇာတ်အားဖြင့် အကျယ် ၁၂၁-ပါး ခွဲပုံ	၈
ဇာတ်ပြားသော ဇောအား အာသေဝနပစ္စည်း မရှိခြင်း	၁၁၂
ဇာတ်သဘောတူ ပစ္စည်းမျိုး ၈-ပါး	၃၉၁

http://www.dhammadownload.com

အကွရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ချ]	
ချာနကသိဏုက္ကဆ္ဆိက (=ချာန်အစဉ် ကသိုဏ်းအစဉ်နှစ်မျိုးလုံးကို ကျော်၍ အကြိမ်များစွာ ချာန်ဝင်စားမှု)	၁၁၅
ချာနဂ်မည်ပုံ	၂၅၃
ချာန်ကိစ္စတပ်နိုင်သည့် အင်္ဂါနှင့် ချာန်ကိစ္စ မတပ်နိုင်သော တရားများ	၂၆၄
ချာနစလ္ဌနာ ၃၆-ချက်	၃၉၉
ချာနပစ္စယောအနက်	၃၇၈
ချာနပစ္စယော၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	၃၈၄
ချာနပဋိလောမ	၁၁၄
ချာနဝိထိ၌ဖြစ်သော စိတ်သရုပ် အာရုံစသည် လင်္ကာ	၈၉
ချာနဝိထိ ၂-ပါး	၈၈
ချာနဝိထိပေါင်း ၇၂-ပါး	၈၈
ချာနဝိထိဆိုင်ရာ ကျက်မှတ် ဖွယ်များ	၁၀၆၊၁၀၇
ချာနာနုလောမ	၁၁၄
ချာနာနုလောမ,ပဋိလောမ	၁၁၄
ချာနုက္ကဆ္ဆိက (=ချာန်အစဉ်ကို ခုန်ကျော်၍ အကြိမ်များစွာ ချာန်ဝင်စားမှု)	၁၁၄
ချာန်အကျိုးပေး အမြတ်,အလဘ်, အညံ့ ကွဲပြားပုံ	၁၈၂
ချာန်အရနှင့် ချာန်မည်ပုံ	၂၅၃
'ချာန်ကိုးခုကို'အစချီသောကဗျာ	၈၉
ချာန်ရပုထုဇဉ် စသည်တို့ မိမိတို့ဖြစ် လိုရာဘုံ၌ ဖြစ်နိုင်ခြင်း	၁၈၅၊၁၈၆
ချာန်ရမိန်းမတို့မှာ မိမိတို့လားရာ ပဌမချာန် စသည်တို့တွင် အနိမ့် ဆုံးဘုံ၌သာ ဖြစ်ရခြင်း	၁၈၆
ချာန် ၇-ပါး	၂၆၃

အကွရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ချ-ဥ]	
'ချာန်မရသည်'အစချီသောကဗျာ	၁၄၈
ချာန်မည်ပုံ	၁၀၈၊၂၅၃
ချာနင်သည် ဝိတက်လျှင် အယုတ်ဆုံး ရှိပုံ	၂၆၅
ဉာဏကိစ္စအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	၃၁၄
ဉာဏသမ္မယုတ် ဇောနောင် သမ္မယုတ် တဒါရုံကိုချအပ်ခြင်း	၆၆
ဉာတပရိညာ	၂၇၉
ဉာတိရက္ခိတာ(=ဆွေမျိုးစောင့် ရှောက်အပ်သော မိန်းမ)	၁၇၀
ဉာယ(=နိဗ္ဗာန်သို့သွားကြောင်း ဖြစ်သော အရိယာမဂ်)	၃၃၂
ညိညွတ်ရေးဆိုရခြင်းသည် ပြုနိုင်ခဲပုံ	၇၂
[ဋ-ဌ]	
ဋီကာကျော်ဆရာ၏အယူအဖွင့် မှားပုံ	၂၂၄၊၂၂၆
ဌာနအပြား(သာမည,ဝိသေသ)	၂၇
ဌာနအဝိရုဒ္ဓအကြောင်း	၃၄၀
ဌာနအပြား နှစ်ဆယ့်ငါးပါး	၂၈
ဌာနအပြား သုံးဆယ့်ခုနစ်ပါး	၂၇၀
ဌာနအားဖြင့် ဝေဖန်ခြင်း	၂၇၀
ဌာနဝိရုဒ္ဓအကြောင်း	၃၄၀
ဌာနဝိရုဒ္ဓစသည်ဖြစ်ပုံ	၃၄၀
ဌိတိကာလ	၂၂၉
[တ]	
တံသမ္မာပကဝါယာမ(=ထိုမှာဘက် ကမ်းသို့ ရောက်စေတတ်သော လှုံလ)	၃၁၈
တကိစ္စ တဌာနတပ်သောစိတ် ခြောက်ဆယ့်ရှစ်ခု	၇၂
တကိစ္စတပ်သောစေတသိက်	၂၉
'တကိစ္စဖြစ်'အစချီသောဆောင်ပုဒ်	၂၉
တကြိမ်နှစ်ကြိမ်စသည်ဖြစ်သောစိတ်	၉၈
'တကြိမ်သာဖြစ်'အစချီသောလင်္ကာ	၉၈

http://www.dhammadownload.com

အကွက်စဉ်	စာမျက်နှာ
[တ]	
တဆယ့်ခုနစ်ဘုံ၌ဖြစ်သောစိတ်	၁၄၅
တဆယ့်ခြောက်ပါးသောစိတ်၌ ယှဉ်သော စေတသိက်သုံးခု	၁၅
တဆယ့်တပါးကဲ့ပြားပုံ	၂၇၂
တဆယ့်တဘုံ၌ဖြစ်သောစိတ်	၁၄၅
တဆယ့်နှစ်ပါးကို ကေန်အာရုံပြုသောစိတ်	၂၅
တဆယ့်နှစ်ပါးသောစိတ်၌ယှဉ်သော စေတသိက်	၁၅
တဆယ့်နှစ်ပါးကို ကေန်အာရုံပြုသောစိတ်	၂၅
တင်္ဒဝုပညတ်	၄၀၄
တင်္ဒဝရီမြို့ကိုသာ လူပျိုထိုးမြင်ရပုံ	၃၀၈
တဏှာ ၁၀၈-ပါး	၃၅၅
တဏှာကြိုးချည်နှောင်ခံရ၍ သံသရာမှ မကျော်နိုင်ပုံ	၂၉
'တဏှာခြောက်တန်' အစချိသော သံပေါက်	၃၅၅
တဏှာနိရောဓ	၂၉၅
တဏှာနိရောဓုပါယ	၂၉၅
တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနံပဒ	၃၅၆
တဏှာပစ္စယာဥပါဒါနံပုစ်က ပယ်မြစ်သော မိစ္ဆာဒဿန	၃၆၉
တဏှာဝတ္ထု	၂၉၅
တဏှာသုံးပါး သမုဒယမည်ပုံ	၃၀၆
တဏှာသည် အပရဏ္ဏမူလမည်ပုံ	၃၆၆
တဏှာနှင့်ကာမုပါဒါန်အထူး	၃၅၆
တဏှာသည် ဥပါဒါန်အား ကျေးဇူးပြုသည့် ပစ္စည်းများ	၃၅၇
တဏှာသည် ထပ်တတ်ပုံ	၃၆၈
တတိယဈာန်သုံးဆဲ့	၁၂၃
တတိယဈာန်သုံးဆဲ့၏ (ဘစ္စင်္ဂ)	၁၂၂
တတိယဈာန်သုံးဆဲ့၌ ရအပ်ဖြစ်သော စိတ်များ	၁၄၃
တတိယဈာန်သုံးတို့ (သုက်ဆေးရည်)	၁၄၆

အကွက်စဉ်	စာမျက်နှာ
[တ]	
တတ္တိကမိဿက ၃-ပါးပေါင်း၍ ပြသောနည်း	၁၈
တထ (အဓိပ္ပါယ်)	၃၇၁
တထ (=အမှန်, မှန်ကန်သည်)	၃၃၂
တဒနုဝတ္တိကမနောဒွါရဝီထိကျပုံ	၁၉၅
တဒနုဝတ္တိကဝီထိ	၃၉၆
တဒနုဝတ္တကမနောဒွါရဝီထိ ၅၆၊ ၂၀၂၊ ၄၀၅	
တဒါရမ္မဏ (ဝစနတ္ထ)	၈၃
တဒါရုံ၏ (ရဟန္တာ၏မရဏာသန္နဝီထိ ဖြစ်ခိုက်) အာရုံပြုပုံ	၆၄
တဒါရုံကျခြင်း အင်္ဂါ ၃-ပါး	၆၆
တဒါရုံနောင် စုတိကျသော စက္ခု ဒွါရဝီထိ	၆၁
တဒါရုံမည်ပုံ	၈၅
တဒါရုံဘဝင်နောင် စုတိကျသော် စက္ခုဒွါရဝီထိ	၆၁
တဒါရုံသည် ကာမကုသိုလ်, အကုသိုလ်, ကာမကြိယာဧေသို့သော အစဉ် လိုက်ခြင်း	၁၀၅
တဒုဘယမိဿကနည်း (ဇယား)	၁၆၊၁၇၊ ၁၉၊၂၂၊ ၂၃
တဒုဘယဟေတု	၂၉၄
တဒ္ဓါရဟ်သာဖြစ်သောစိတ် ၃၆-ခု	၃၀
တန္တိနည်း ရန်ပြိုး ၉-ပါး (ဒေါသ ၉-ပါး)	၂၄၂
တနည်း ၃၁-ဘုံ ရေတွက်ပုံ	၁၂၃
တပါး ကေန်အာရုံပြုသောစိတ်	၂၅၅
တဖန်ဈာန်ဝင်စားခြင်းအကျိုး	၁၁၃
တပြင်တည်း တည်သောသုံးများ	၁၃၁
တဗ္ဘာဝဘာဝီသာဝါဟာရ (ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်း)	၃၂၉
တဘုံ၌သာဖြစ်သောစိတ်	၁၄၅
'တဘုံလေးသဒ' အစချိသောကဗျာ	၁၄၅
'တယောက်ငါးတို့' အစချိသော ကဗျာအချပ်	၁၄၂
တရားစ်မြင်ခြင်း၌သက်သေပြပုံ	၁၈၄

http://www.dhammadownload.com

အကွရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[တ]	
တရာ့နှစ်ဆယ့်တပါးသောစိတ်တို့၌ ယှဉ်သောစေတသိက် ၇-ခု	၁၅
တရားလေးပါးတို့ကိုသာ အာဟာရဟု ခေါ်ရကြောင်း	၂၆၄
တသတ္တာဟစီ(ဖြစ်သောအရာဝတ္ထု)	၂၂၆
တာပန(ငရဲ)မည်ပုံ	၁၂၈
တာပန(၏ ဝစနတ္ထ)	၁၂၅
တာဝတိံသာ(ဝစနတ္ထ)	၁၂၆
တာဝတွအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	၂၅၉၊ ၂၈၀၊ ၂၈၄၊ ၂၈၉
တာဝတိံသာနတ်သက်	၁၃၆
တာဝတိံသာဘုံမည်ပုံ	၁၂၉
တိကာလိကနှင့်ကာလဝိမုတ် အဆုံးအဖြတ်	၃၈၉
တိရစ္ဆာန်(တိရစ္ဆာန်၏ဝစနတ္ထ)	၁၂၆
တိရစ္ဆာန်မည်ပုံ	၁၂၈
တိဝဂ်ိကမဂ်စိတ် ၇-ပါး	၂၅၅
တိဝဂ်ိကစျာနိကမည်ပုံ	၂၅၄
တိဟိတ်စေတသိက်	၂၇
တိဟိတ်စေတသိက်(အဂ္ဂဟိ တဂ္ဂဟဏနည်း)	၂၇
တိဟိတ်စေတသိက်(ဂဟိတဂ္ဂ-ဟဏနည်း)	၂၆
တိဟိတ်ပုထုဇဉ်ဖြစ်ရာဘုံ	၁၄၂
တိဟိတ်ပုထုဇန်ရသောစိတ်	၁၄၆
တီရဏပရိညာ	၂၇၉
တုဋ္ဌိဝိဝက္ခာ (=သန္တုဋ္ဌိဂုဏ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်)	၃၅၆
တုသိတာ(၏ ဝစနတ္ထ)	၁၂၆
တုသိတာနတ်သက်	၁၃၆
တုသိတာမည်ပုံ	၁၂၉
တေဇော	၂၈၄
တေဇောသည် ဌိသို့ရောက်မှ ဥတုဇရုပ်ကိုဖြစ်စေခြင်း	၂၁၄

အကွရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[တ-ထ]	
'တေဝိသတိ မန္ဒာယုကာ'စသော သင်္ဂဟဂါထာ	၈၇
တန်းခိုးဆယ်ဝါး	၉၆
တျက္ခရသဒ္ဒါ၌ ဝိထိကျပုံ	၄၀၆
'တြိသတ'အစချီသောသံပေါက်	၉၄
တိုက်ဝွန်းသတိပေးလင်္ကာ	၃၇၄
'ထက်ချာန်မှာလည်း'အစချီသော လင်္ကာ	၈၉
ထိနနှင့်မိဒ္ဓတို့ကို နီဝရဏတခုတည်း၌ ဆိုရခြင်းအကြောင်း	၂၄၆
ထိနနှင့်ယှဉ်သောစေတသိက်	၁၇
[ဒ]	
ဒဋ္ဌဗ္ဗအားဖြင့် ဟောကြားပုံ	၂၈၂၊ ၂၈၆
ဒဋ္ဌဗ္ဗ(ရှုဆင်ခြင်သောအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ)	၂၇၄၊ ၂၈၀၊ ၂၈၄
ဒသမမနောဒွါရဝီထိ(ဖြစ်ပုံ)	၂၀၁
ဒဿနကိစ္စတပ်သော စေတသိက် ၇-ခု	၂၉
ဒဿန(သောတာပတ္တိမဂ်မည်ပုံ)	၃၂၁
ဒဿနာနုတ္တရိယ	၂၈၁
ဒါနမည်ပုံ	၁၇၈
ဒါနဌ်ဝင်သော(ပုညကိရိယာဝတ္ထု)	၁၈၀
'ဒါနသီလာ'အစချီသောလင်္ကာ	၁၈၀
ဒါသီဘရိယာ (=ကျွန်ခံမယား)	၁၇၀
ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယကံ	၁၅၄၊ ၁၆၁
ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယမတ္ထကံ (=ခုနစ်ရက် လွန်မှ အကျိုးပေးသောကံ)	၁၆၂
ဒိဋ္ဌသမ္ဓန္ဓ(=မြင်ဘူးသည်နှင့်စပ်လျဉ်း သောအခြင်းအရာ)	၄၀၄
ဒိဋ္ဌာသဝ	၂၃၉
ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်စိတ်ဖြစ်ရာဘုံ	၁၄၄
ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မမည်ပုံ	၁၈၀
ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မသည် အလုံးစုံ(ဒါန,သီလ, ဘာဝနာ)၌ အကျုံးဝင်ပုံ	၁၈၀
ဒိဋ္ဌိနိဗ္ဗာနက္ခန္တိ (=ကြံစည်နှစ်သက်၍ ယူထားသောအယူ)	၃၁၄၊ ၄၀၄

http://www.dhammadownload.com

အကွရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဒ]	
ဒိဋ္ဌိနှင့်ယှဉ်သောစေတသိက်	၁၇
ဒိဋ္ဌိ,ဝိစိကိစ္ဆာသမ္မယုတ်စိတ်ဖြစ်ရာဘုံ	၁၄၄
ဒိဋ္ဌုပါဒါန်	၂၄၃
ဒိဋ္ဌုပါဒါန်မည်ပုံ	၃၅၇
ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ဝီထိ	၉၄
ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ဝီထိဖြစ်ဟန်	၉၄
ဒိဗ္ဗသောတအဘိညာဏ်ဝီထိ	၉၄
ဒိဗ္ဗသောတအဘိညာဉ်၌ အဓိဋ္ဌာန်ပုံ	၉၅
ဒိဗ္ဗသောတ (အဘိညာဉ်၏အာရုံပြုပုံ)	၉၅
ဒိသာပညတ်	၄၀၂
ဒုက္ကရပဋိဝေဓ	၃၂၂
ဒုက္ခ	၂၈၄၊၃၀၃
ဒုက္ခဒုက္ခ	၂၉၅
ဒုက္ခ,နိရောဓ(အကျိုး ၂-ပါးတို့သည် သမုဒယ,မဂ္ဂဟူသောအကြောင်း ၂-ပါးမှဆိတ်ပုံ)	၃၂၀
ဒုက္ခမည်ပုံ	၂၈၈
ဒုက္ခ(မုချအားဖြင့်)မမည် သစ္စာ မမည်သောတရား(အကောက်)	၃၁၈
ဒုက္ခသစ္စာ (အဓိပ္ပါယ်)	၂၉၂
ဒုက္ခသစ္စာ	၂၉၀
ဒုက္ခသစ္စာ၏အနက်လေးပါး	၂၈၉
ဒုက္ခ,သစ္စာ နှစ်ပါးစုံမည်သောတရား	၃၁၈
ဒုက္ခသစ္စာကို တပါး,နှစ်ပါးစသည်ဖြင့် ဝေဖန်ပုံ	၃၂၀
ဒုက္ခသစ္စာ၌ လောကီတရားများဝင်ပုံ	၃၁၇
ဒုက္ခသစ္စာ ဆယ့်နှစ်ပါး	၂၉၆
ဒုက္ခသမုဒယ နှစ်ပါးတို့သည် သုဘမှ ဆိတ်ပုံ	၃၂၀
ဒုက္ခ,သမုဒယ,မဂ္ဂသုံးပါးတို့သည် နိရောဓသစ္စာမှဆိတ်ပုံ	၃၂၀
ဒုက္ခသဟဂုတ်စိတ်သုံးပါး	၆
ဒုက္ခသဟဂုတ်စိတ်,စေတသိက်	၂၅
ဒုက္ခမည်၍ သစ္စာမေည်သောတရား	၃၁၈
ဒုက္ခသာရှိ၍ ဆင်းရဲခံရသောပုဂ္ဂိုလ်, သတ္တဝါမရှိပုံ	၃၁၉
ဒုက္ခုပ္ပတ္တိကာရဏ (=ဒုက္ခဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း)	၃၃၄
ဒုဂ္ဂတိအဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ရာဘုံ	၁၄၂
ဒုဂ္ဂတိအဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်ရသောစိတ်	၁၄၆
ဒုဂ္ဂတိဥပပါတ်အား စက္ခု, သောတ ဘာဝချိခြင်း(အကြောင်း)	၂၁၈
ဒုဂ္ဂတိသံသေဒဇအား စက္ခု,သောတ, ဃာန,ဘာဝချိခြင်း (အကြောင်း)	၂၁၈
ဒုတိယဈာန်သုံးဘုံ	၁၂၃
ဒုတိယဈာန်သုံးဘုံသက်တမ်း	၁၄၀
ဒုတိယဈာန်သုံးဘုံ၏(ဝစနတ္ထ)	၁၂၇
ဒုတိယတဒနုဝတ္တိက ဝိနိစ္ဆယ မနောဒ္ဒါရဝိထိကျပုံ	၁၉၅
ဒုတိယ,တတိယဈာန်ဝိပါက် ၂-ခု တို့၏ ဖြစ်ရာဘုံ	၁၄၅
ဒုတိယဈာန်သုံးဘုံ၌ရအပ်သော စိတ်များ	၁၄၃
ဒုဗ္ဗုဋ္ဌိ (=မကောင်းသောမိုး)	၃၁၈
ဒုဗ္ဘိက္ခ (=ရခဲသောထမင်းအစာ)	၃၁၈
ဒုဝဏ်ကဈာနိကမည်ပုံ	၂၅၄
ဒုဝဏ်ကမဂ်စိတ်(၁-ပါး)	၂၅၅
'ဒုဝေသတ'အစချီသောသံပေါက်	၉၄
ဒေသနာက္ကမ	၂၇၄၊၂၈၄
ဒေသနာဂမ္ဆီရ	၃၇၂
ဒေသနာဘေဒအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်နည်း အကျယ်	၃၃၂၊၃၃၃
ဒေသနာဝိလာသပ္ပတ္တ (=ဒေသနာတော်ကို တင့်တယ်စေတတ်,ထန်းဆာ ဆင်တတ်သည့်ဥက်အထူးသို့ ရောက်ခြင်း)	၃၃၄
ဒေသနာသည် ဒါနဉ်အကျုံးမဝင်ပုံ	၁၈၀
ဒေါမနဿ	၂၈၄၊၃၀၃
ဒေါမနဿ ဒုက္ခ	၂၉၅

http://www.dhammadownload.com

အကွဲထုစဉ် စာမျက်နှာ

[ဒ]

ဒေါမနဿသဟဂုတ်စိတ်,စေတသိက် ၂၅
ဒေါသဇော နောက်၌ ချအပ်သော ဘဝင်,တဒါရုံ ၆၆
ဒေါသနှင့်ယှဉ်သောစေတသိက် ၁၇
ဒေါသ ၁၉-ပါးသရုပ်များ ၂၄၂
ဒေါသမူဒွေဖြစ်ရာဘုံ ၁၄၄
ဒေါသမူနောက်(ဖြစ်သောစိတ် ၈-ခု) ၁၀၀
ဒေါသမူစိတ်၌ယှဉ်သောစေတသိက် ၁၄
ဒုက္ခရသဒ္ဒါ၌ ဝိထိကျုံ ၄၀၆
ဒွါရ,အာရုံအားဖြင့် ၆-ပါး ၃၃၅
ဒွါရဖြင့် ကံကိုမှတ်ခြင်း ၁၆၄
ဒွါရဝိမုတ်အာရုံ (ကံ,ကမ္မနိမိတ်, ဂတိနိမိတ်) ၃၄
ဒွါရဝိမုတ်စေတသိက် ၃၀
ဒွါရဝိမုတ်စိတ်တို့၏အာရုံ ၃၂၊၃၃
ဒွါရသင်္ဂဟ ၃၀
ဒွါရသင်္ဂဟသရုပ်ခွဲနည်းဇယား ၄၇၊၄၈
ဒို့ကာလိကဟစ္စည်း ၃၀၉
ဒို့ဓာ (နည်း ၂-ပါးဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ) ၂၇၄
ဒို့ပဋ္ဌဝိညာဏ်၌ စျာနင်္ဂကိစ္စမတပ်နိုင်ပုံ ၂၆၄
ဒို့ပဋ္ဌဝိညာဏ် ၁၀-တို့၏ မှီရာဝတ္ထု ၆၁
'ဒို့မနောဒွါ'အစချိသောသင်္ဂဟ ၅၉
ဒို့ဟိတ်စုတိနောင်ချအပ်သော ကာမပဋိသန္ဓေ ၆၂
ဒို့ဟိတ်စေတသိက်များ ၂၇
ဒို့ဟိတ်စေတသိက် (အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏ နည်း) ၂၇
ဒို့ဟိတ်စေတသိက် (ဂဟိဘဂ္ဂဟဏ နည်း) ၂၆
ဒို့ဟိတ်ပဋိသန္ဓေရသဘုံ ၁၄၂
ဒွေပဋ္ဌဝိညာဏ် ၁၀-၌ယှဉ်သော စေတသိက် ၁၄

[ဓ]

ဓာဟတာ (=သုံ့ရမယား) ၁၇၀
ဓနုက္ကဋ္ဌတာ (=ဥစ္စာဖြင့်ဝယ်သော မယား) ၁၇၀
ဓမ္မအားဖြင့်ဆုံးဖြတ်နည်း ၁၇၇၊၃၃၂၊၃၀၉
ဓမ္မဂမ္ဘီရ ၃၇၁
ဓမ္မဒေသနာ ၃၆၅
ဓမ္မဒေသနာမည်ပုံ ၁၇၉
ဓမ္မမစ္ဆရီ(တရားကို ဝန်တိုသောဘူ) မမည်ခြင်းအကြောင်း ၂၄၉
ဓမ္မမစ္ဆေရကြောင့်ဖြစ်သော အကျိုး ၂၄၉၊၂၅၀
ဓမ္မမစ္ဆေရမည်ပုံ ၂၄၉
ဓမ္မဒက္ခိတာ (=တရားစောင့်သော မယား) ၁၇၀
ဓမ္မသံဝေဂစိတ် ၁၅၉
ဓမ္မသင်္ဂဏီ၌ ဟဒယဝတ္ထုကို မဟော ခြင်းအကြောင်း ၂၁၇
ဓမ္မသရုပ်အားဖြင့်ဆုံးဖြတ်ပုံအကျယ် ၃၁၆
ဓမ္မဿဝနမည်ပုံ ၁၇၉
ဓမ္မာဒ္ဓံကိုကေန်အာရုံပြုသောစိတ် ၃၅
ဓမ္မာရုံကိုအနေကန်အာရုံပြုသောစိတ် ၃၅
ဓာတုဒုက် ၁၀-ပါး ၂၀၉
ဓာတ် ၁၈-ပါး ၂၈၃
ဓာတ်မည်ပုံ (ဝစနတ္ထ) ၂၈၃
ဓုဝဿဒ္ဓာ ၃၁၅

[န]

နဂါး,ဂဠုန်စသည်တို့လည်း မိန္ဓာစာရ ဖြစ်သင့်ပုံ ၁၇၁
နတ်တို့နိမိတ်ငါးပါးထင်ပုံ ၃၆၁
နတ်သက်ကို လူသက်ဖြင့် ပြပုံနှင့် လေးဆတက်ပုံ ၁၃၆
နတ္ထိကဝါဒ(=အကျိုးမရှိ အကျိုး ကိုသာ ယယ်သောဝါဒ) ၃၃၁
နတ္ထိဿဒ္ဓနာ ၄၀၀
နတ္ထိဘောဟညတ်ကို အာရုံပြုပုံ ၃၂

http://www.dhammadownload.com

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[နာ]	
နတ္ထိပစ္စယောအနက်	၃၇၉
နပုံးပဏ္ဍုက်တို့အား (ကလာပ်) နှစ်စည်းသာ ရပုံ	၂၁၈
နယဘေဒအားဖြင့် ဝေဖန်ပြခြင်း	၃၇၂
နဝဓာ ပါပသင်္ဂဟော ပုဒ်အရ (ကောက်ပြပုံ)	၂၅၂
နာနပွကာရအားဖြင့်ဆုံးဖြတ်ပုံ	၃၈၉၊၃၉၀
နာနာကွဏိက ကမ္မဌ် ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	၃၈၃
နာနာကွဏိက ကမ္မမျိုးတပါး	၃၈၇၊၃၉၁
နာနာတ္တကာယ ကေတ္တသညီဘုံမည်ပုံ	၁၂၃
နာနာတ္တကာယ နာနာတ္တသညီဘုံ မည်ပုံ	၁၂၃
နာနာတ္တနည်း	၃၇၂
နာနာဓာတ်	၂၈၄
နာနာဓိဋ္ဌာန ဥပမာ(အားဖြင့် ဝေဖန်ပြခြင်း)	၃၇၁
နာမ	၄၀၂
နာမကမ္မ	၄၀၂
နာမဖေယျ	၄၀၂
နာမနိရုတ္တိ	၄၀၂
နာမပညတ်	၄၀၄
နာမပညတ္တိဝိထိ	၂၀၂
နာမဗျဉ္ဇန	၄၀၂
နာမရူပ် (ဝစနတ္ထ)	၃၅၁
နာမရူပပစ္စယာ သင္ဌာယတနံပုဒ်က ပယ်မြစ်သော မိစ္ဆာဒဿန	၃၆၉
နာမရူပပစ္စယာ သင္ဌာယတနပဒ (အဓိပ္ပါယ်)	၃၅၃
နာမာဘိလာပ	၄၀၂
နာမ်အရကောက်	၃၅၁
နာမ်အာယတနက ဗထအား ကျေးဇူးပြုသည့် ပစ္စည်းများ	၃၅၄
နာမ်အာဟာရဌ် ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	၃၈၃

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[နာ]	
နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့ကို လေးပါး အပြားဖြင့် ခွဲပုံ	၂၇၃
နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့ကို ကိစ္စတို့ဖြင့် ခွဲပုံ	၂၇၃
နာမ်တရားကို အနေကန် အာရုံပြုသောစိတ်	၃၄
နာမ်တရားကို ကေန်အာရုံပြုသောစိတ်	၃၄
နာမ်ပုဒ်ကို ဟေတုကတ္တုသာဓ်ပြုပုံ	၄၀၅
နာမ်ပုဒ်ကို သုဒ္ဓကတ္တုသာဓ်ပြုပုံ	၄၀၅
နာမ်, ရုပ် အရကောက်	၃၅၁-၂၊ ၃၅၃
နာမ်,ရုပ်က မနာယတနအား ကျေးဇူးပြုပုံ	၃၅၃
နာမ်ရုပ်တို့သည် အချင်းချင်း ထောက်ပံ့တတ်ပုံ	၃၆၈
နာမ်,ရုပ် ၂-ပါးသည် နာမ်,ရုပ် ၂-ပါးအား ကျေးဇူးပြုပုံ	၃၉၂
နာမ်သည် ရုပ်အား ကျေးဇူးပြုပုံ	၃၉၂
နာမ်သည်နာမ်ရုပ်တို့အားကျေးဇူးပြုပုံ	၃၉၂
နာမ်သည် နာမ်အား ကျေးဇူးပြုပုံ	၃၉၂
နာမ်သည် နာမ်ချင်းချင်းအား ကျေးဇူးပြုပုံ	၃၉၀
နာမ်သည် သင္ဌာယတနအား ကျေးဇူးပြုသည့် ပစ္စည်းများ	၃၅၃
နိက္ထမဓာတ်	၂၈၄
နိစ္ဆယဝိထိ	၂၀၂
နိပ္ပန္နဥပါဒါရုပ်ကိုမှီသော ဓာတ် ၂-ပါး	၂၀၇
နိပ္ပန္နရုပ်	၂၀၄
နိမ္မာနရတိ(၏ဝစနတ္ထ)	၁၂၆
နိဗ္ဗာန်ကို အနေကန် အာရုံပြုသောစိတ်	၃၄
နိဗ္ဗာန်ကို အလေးပြုသောစိတ်များ	၃၇
နိဗ္ဗာန်ကို ကေန်အာရုံပြုသောစိတ်	၃၄
နိဗ္ဗာန်ကို ပညာစက္ခုဖြင့်သာ ရှုမြင်နိုင်ပုံ	၃၁၃

http://www.dhammadownload.com

အကွရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[နှ]	
နိဗ္ဗာန်ထင်ရှားရှိကြောင်း (အဆုံးအဖြတ်)	၃၀၈
နိဗ္ဗာန်ထင်ရှားရှိသော်လည်း မြင်နိုင်ခဲပုံ	၃၀၈
နိဗ္ဗာန်သည် အတ္တမှဆိတ်ပုံ	၃၂၀
နိဗ္ဗာန်သာရှိ၍ ငြိမ်းတက်သော ပုဂ္ဂိုလ်, သတ္တဝါစသည် မရှိပုံ	၃၁၉
နိဗ္ဗာန်သည် ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိပုံ	၃၁၃
နိဗ္ဗာန်သည် သရှပ်သကောင်အား ဖြင့် မပြနိုင်ပုံ	၃၁၃
နိမ္မာနရတိမည်ပုံ	၁၂၉
နိမ္မာနရတိနတ်သက်	၁၃၆
နိမိတ္တပညတ်	၄၀၂
နိမိတ်ဘာဝနာစသည် သုံးပါးစီ	၉၀
နိမိတ်သုံးပါး	၉၀
နိယတမိစ္ဆာ ဒိဋ္ဌိကံသုံးပါး	၁၅၉၊၁၇၅
နိယတိ	၃၁၅
နိယျာန	၃၂၂
နိရယမည်ပုံ	၁၂၈
'နိရာဝင့် ကထံ စိတ္တံ' အစချီသော ဂါထာ	၆၆
နိရောဓ၏ လက္ခဏ,ရသစသည်	၃၀၇
နိရောဓကသိဏပညတ်	၄၀၂
နိရောဓမည်ပုံ	၂၈၈
နိရောဓလည်းမည် သစ္စာလည်း မည်သောတရား(အကောက်)	၃၁၈
နိရောဓလည်းမမည် သစ္စာလည်း မမည်သောတရား(အကောက်)	၃၁၈
နိရောဓသစ္စ-သဒ္ဒါ သစ္ဆိကာတမ္ဗ အနက်ဟောပုံ	၃၁၉
နိရောဓသစ္စာ (အဓိပ္ပါယ်)	၂၉၀
နိရောဓသစ္စာ	၂၉၃
နိရောဓသစ္စာ၏အနက်လေးနက်	၂၈၉
နိရောဓသစ္စာကို ၁-ပါး ၂-ပါး စသည်ဖြင့် ဝေဖန်ပုံ	၃၂၁

အကွရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[နှ]	
နိရောဓသစ္စာမည်ပုံ	၃၀၇
နိရောဓသစ္စာသည် ကြွင်းသစ္စာ သုံးပါးမှ ဆိတ်ပုံ	၃၂၀
နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားရာ (၌ နှလုံးသွင်းပုံ)	၁၁၆
နိရောဓသမာပတ္တိဝီထိဆိုင်ရာ ကျက်မှတ်ဖွယ်များ	၁၁၅
နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားခြင်း အကြောင်း	၁၁၆
နိရောဓသမာပတ္တိဝီထိ	၈၈၊၉၆
နိရောဓသမာပတ္တိဝီထိဖြစ်ဟန်	၉၆၊၉၇
နိရောဓဝီထိအပြား ရှစ်ပါး	၉၇
နိရောဓမည်၍ သစ္စာမမည်သော တရား(အကောက်)	၃၁၈
နိရောဓသစ္စာကား တပါးတည်း သာ ဖြစ်ပုံ	၃၁၇
နိဝတ္ထိ	၂၉၄
နိဿယပစ္စည်း ၂-ပါး	၃၈၂
နိဿယပစ္စယောအနက်	၃၇၆
နိဿယစဋ္ဌနာ ၂၀-ချက်	၃၉၆
နိဝရဏအဓိပ္ပါယ်	၂၄၈
နိဝရဏ ၆-ပါး(တရားကိုယ် ၈-ပါး)	၂၄၅
နိဝရဏငါးပါးကို ဈာန်အင်္ဂါ ငါးပါးဖြင့် ပယ်ပုံ	၁၀၈၊၁၀၉
နိဝရဏ(ဝစနတ္ထ)	၂၄၆
နေကွမ္မဓာတ်	၂၈၄
နေဝသညာကုသိုလ်,ကြိယာတို့၏ ဖြစ်ရာဘုံ	၀၄၅
နေဝသညာနာသညာယတနဈာန် အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ကို အာရုံပြုခြင်းအကြောင်း	၁၁၀
နေဝသညာနာသညာယတနဓာတ်	၂၈၄
နေဝသညာစိတ် သုံးခုတို့၏ အာရုံ	၃၁၈
နေဝသညာဘုံ၌ ရအပ်သောစိတ်များ	၁၄၄
နေဝသညီနာသညီဘဝ	၃၅၈

http://www.dhammadownload.com

အကၡရာစဥ်	စာမ်က်နွာ
[ခ]	
ခေါပါဒီသေသ (=ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ အကြြင်းမရှိသော နိဗ္ဗာန်ဓာတ်)	၃၂၁
ခုည်း ၂-ပါးလုံး၌ ပါသော (သံယောဇဉ်)	၂၅၁
ခေါက်(ပုညကိရိယာဝတ္ထု)သုံးပါး ဘာဝနာ၌ ဝင်ခြင်းအကြောင်း	၁၈၀
ခေါက်ဘဝသစ်၌ (ပဋိသန္ဓေမှ) ကြွင်းသော စိတ်တို့၏ မှီရာဝတ္ထု	၆၂
ခွစ်ကြိမ်,သုံးကြိမ် အကြိမ်များစွာ ဖြစ်သောစိတ်	၉၈
ခွစ်ဆယ့်ခြောက်ဘုံ၌ ဖြစ်သောစိတ်	၁၄၅
ခွစ်ဆယ့်ငါးပါး ကေန်အာရုံ ပြုသောစိတ်	၃၅
ခွစ်ဆယ့်ငါးဆုံး၌ဖြစ်သောစိတ်	၁၄၅
ခွစ်ဆယ့်တစ်ဘုံ၌ဖြစ်သောစိတ်	၁၄၅
ခွစ်ဆယ့်ခွစ်ဘုံ၌ ဖြစ်သောစိတ်	၁၄၅
ခွစ်ဆယ့်ရွစ်ပါးသောစိတ်၌ ယှဉ်သော စေတသိက် ၂-ခု	၁၅
ခွစ်ဆယ့်လေးပစ္စည်းကို ပစ္စည်းကြီး ၈-မျိုး၌ သွင်းယူပုံ	၃၀၆
ခွစ်ဆယ့်လေးပစ္စည်းကို ပစ္စည်းကြီး လေးမျိုး၌ သွင်းယူပုံ	၃၀၆
ခွစ်ဆယ့်လေးဆုံး၌ ဖြစ်သောစိတ်	၁၄၅
ခွစ်ဆယ့်သုံးဆုံး၌ ဖြစ်သောစိတ်	၁၄၅
ခွစ်ပါးကေန် အာရုံပြုသောစိတ်	၃၅
'ခွစ်ဗိုလ်စိတ်ခွစ်' အစချီသော သင်္ဂဟကျမ်	၂၆၁
ခွစ်ထာသီစု စေတသိက် ၅၂-ပါး ဖြစ်ပုံ	၁၃
ခွိုင်းယှဉ်ကြောင်း ဥပမာခွင့် ခန္ဓာငါးပါး	၂၇၆
ခွိုင်းယှဉ်ခြင်း ဥပမာအားဖြင့် ဝေဒနာပြခြင်း	၃၇၀

အကၡရာစဥ်	စာမ်က်နွာ
[ပ]	
ပကတူပ နိဿယဒွ် ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်,ပစ္စနိက်	၁၀၂
ပကိဏ်းပိုင်း	၂၅
ပကိဏ္ဏကဒုက် ၁၄-ပါးရေတွက်ပုံ	၂၀၈
ပကိဏ္ဏကသင်္ဂဟနည်း	၂၅
ပကိဏ္ဏကသင်္ဂဟမိဿကနည်း	၃၉
ပဉ္စဉ်းကြီး ၄-မျိုး၌ အကျုံးဝင်ပုံ	၃၀၆
ပစ္စည်းပိုင်း	၃၂၉
ပစ္စည်းပြိုင် (အကျဉ်း)	၃၉၂
ပစ္စနိက်အားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ	၃၀၉
ပစ္စယအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	၂၀၄
ပစ္စယအားဖြင့် ဟောပုံ	၂၀၆
ပစ္စယသင်္ဂဟနည်း	၃၂၉
ပစ္စယသမ္ပယုတ်အားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ,အကျယ်	၃၃၆
ပစ္စယာကာရ (=ပစ္စည်းတရားတို့၏ ကျေးဇူးပြုသောအဖြစ်)	၃၃၂
ပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိ(=အကြောင်းနှင့် စပ်၍ ဖြစ်ခြင်းရှိသော အဝိဇ္ဇာ စသောတရား)	၃၆၂
ပစ္စယုဒ္ဒေသအနက်	၃၂၅
ပစ္စယုပ္ပန်အားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ	၃၀၉
ပစ္စဝေက္ခဏဝသီတာ (ပစ္စဝေက္ခဏ ဝသီဘော်မည်ပုံ)	၁၁၁
'ပစ္စဝေက္ခဏာ' အစချီသောလင်္ကာ	၉၈
ပစ္စဝေက္ခဏာဇောတ္ထိသည် (ပစ္စဝေက္ခဏာဝီထိ၌)ငါးပါးကို အာရုံပြုကြခြင်း	၉၂
ပစ္စဝေက္ခဏာဝီထိအကျဉ်း တရုယုတ်နှစ်ဆယ်	၉၁
ပစ္စဝေက္ခဏာဝီထိအကျယ် ငါးရာခုနှစ်ဆယ်	၉၁
ပစ္စဝေက္ခဏာဝီထိငါးမျိုး	၉၁
ပစ္စဝေက္ခဏာဝီထိ ၁၉-ပါး	၈၈

http://www.dhammadownload.com

အကွဲရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ပ]	
ပစ္စဝေကွဏာဝီထိ၌ မဂ်,ဖိုလ်,နိုဗ္ဗာန်ကို ဆင်ခြင်ရာ၌ ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇော ကိုသာချအပ်ခြင်း	၉၂
ပစ္စဝေကွဏာဝီထိဖြစ်ဟန်	၈၈၊၉၁
ပစ္စဝေကွဏာဝီထိ မနောဒွါရ၌ဝင်ပုံ	၆၀
ပစ္စုပ္ပဋ္ဌာန်မည်ပုံ	၂၉၂
'ပစ္စုပ်တီတ' အစချီသော သင်္ဂဟ သံပေါက်	၃၅၈
ပစ္စုပ္ပန်အကျိုး ၅-ပါး	၃၆၄
ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်း ၅-ပါး	၃၆၄
ပစ္စုပ္ပန်ကာလ	၃၆၃
ပစ္စုပ္ပန်ကိုအနေကန်အာရုံပြုသောစိတ်	၃၄
ပစ္စုပ္ပန်တရားကိုအာရုံပြုသောစိတ်	၃၃
ပစ္စုပ္ပန်တရားကို ကေန်အာရုံပြုသော စိတ်	၃၄
ပစ္ဆာဇာတဃဋ္ဌနာ ၁-ချက်	၃၉၇
ပစ္ဆာဇာတတ္ထိ	၃၈၅
ပစ္ဆာဇာတတ္ထိမျိုး ၄-ပါး	၃၈၇
ပစ္ဆာဇာတပစ္စယောအနက်	၃၇၇
ပစ္ဆာဇာတပစ္စယော၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	၃၈၃
ပစ္ဆာဇာတမျိုးလေးပါး	၃၉၁
ပစ္ဆာဇာတဝိပ္ပယုတ်	၃၈၅
'ပဉ်သတ္တရိ' အစချီသောလင်္ကာ	၅၆
'ပဉ်သတ္တရိ' အစချီသောကဗျာ	၅၇
'ပဋ္ဌာဂိက' အစချီသော သင်္ဂဟကဗျာ	၂၅၄
ပဋ္ဌာဂိကဗျာနိကမည်ပုံ	၂၅၄
ပဋ္ဌာဂိကမဂ်စိတ်(၁၉-ခု)	၂၅၅
ပဋ္ဌဒွါရ၌ကဲ့သို့ မနောဒွါရ၌လည်းမောဃ ဝါရ ဖြစ်သင့်ခြင်းအကြောင်း	၆၀
ပဋ္ဌဒွါရ၌ ပဋ္ဌိသန္ဓေအခါ ပစ္စုပ္ပန် ကမ္မနိမိတ်ရပုံ	၃၃
ပဋ္ဌဒွါရ၌ရှိသော ဇဿသည် ပဋ္ဌ ဝိညာဏ် ဝေဒနာအား ကျေးဇူးပြုသည့် ပစ္စည်းများ	၃၅၅
[ပ]	
ပဋ္ဌဒွါရဝီထိချင်း ဆက်၍ မကျကောင်းပုံ	၁၉၅
ပဋ္ဌဒွါရ ဝီထိ ၅-ပါး	၅၅
ပဋ္ဌဒွါရဝီထိ၌ မရဏာသန္နဝီထိ-၂၀	၆၀
ပဋ္ဌဒွါရာဝဇ္ဇန (ဝစနတ္ထ)	၈၃
ပဋ္ဌဒွါရာဝဇ္ဇန်း (မည်ပုံ)	၈၄
ပဋ္ဌဒွါရာဝဇ္ဇန်းစသောရှေးဘဝ ဝီထိစိတ်တို့၏အာရုံပြုပုံ	၆၁
ပဋ္ဌမဈာန်ကုသိုလ်တပါးတည်း ဖြစ်လျက် သုဒ္ဓါဝါသဘုံ၌ အသီးအသီးဖြစ်ရခြင်း အကြောင်း	၁၈၅
ပဋ္ဌမ မနောဒွါရဝီထိ	၁၉၆
ပဋ္ဌဝတ္ထုကိုမှီသောစိတ်များ	၆၁
ပဋ္ဌဝေါကာရဘဝ	၃၅၈
ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံမည်ပုံ	၁၂၃
ပဋ္ဌဟိတ်(ဟိတ် ၅-ပါးနှင့်ယှဉ်သော) စေတသိက်(အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏ နည်း)	၂၇
ပဋ္ဌာနန္ဆရိယကံ	၁၉၉
ပဋ္ဌာဘိနန္ဒနဝူပသမ(=အာရုံငါးပါး တို့၌ တပ်မက်နှစ်သက်ခြင်းတို့၏ ငြိမ်းရာ)	၃၂၁
'ပညာငါးမည်' အစချီသောသင်္ဂဟ ကဗျာ	၂၆၅
ပညတ်အပြား	၄၀၁
ပညတ်ကို အနေကန်အာရုံပြုသောစိတ်	၃၄
ပညတ်ကို ကေန်အာရုံပြုသောစိတ်	၃၄
ပညတ် ၇-မျိုးနှင့် ဝီထိ ၇-ပါး	၄၀၃
ပညတ်တဆယ့်နှစ်ပါးကို အာရုံ ပြုသောစိတ်	၃၁
ပညတ်တဆယ့်လေးပါးကို အာရုံပြု သော စိတ်	၃၁
ပညတ်,နာမ်,ရူပ်တို့က နာမ်အား ကျေးဇူးပြုပုံ	၃၉၂

http://www.dhammadownload.com

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ပ]	
ပညတ်နှစ်ဆယ့်ငါးပါးကို အာရုံပြု သော စိတ်	၃၁
ပညတ် ၂-မျိုး	၄၀၂
ပညာကွန္ဓ	၃၂၁
ပညာနှင့်ယှဉ်သော စေတသိက်	၁၇
ပညိန္ဒြေမည်ပုံ	၂၅၆
ပညိန္ဒြေ ၄-မျိုး	၂၅၆
ပဋ္ဌဝါသိနီ (=အဝတ်အထည်ကို မြေဝ်မြင်ရှိနေသော မယား)	၁၇၀
ပဋ္ဌိစ္စသဒ္ဒါဖြင့် ပယ်သောဝါဒများ	၃၃၁
ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်၏နက်နဲပုံ	၃၇၃၊၃၇၄
ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကိုဝေဖန်ရာ နည်း ၆-မျိုး	၃၆၇
ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်း	၃၂၉
ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပစ္စယသရုပ်	၃၃၇
ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပစ္စည်းနှင့် ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း အထူး	၃၂၉
ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်မည်ပုံ ဝစနတ္ထ ၄-ချက်	၃၃၀
ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပန္နမည်ပုံ	၃၃၂၊၃၄၂
ပဋ္ဌိဝေဓဉာဏ်	၇၁၊၃၁၄
ပဋ္ဌိဝေဓဂမ္ဘီရ	၃၇၂
ပဋ္ဌိဝေဓဉာဏ် သစ္စာ ၄-ပါးကို တပြိုင်နက် သိပုံ	၃၁၆
'ပဋ္ဌိသန္ဓိဘဝင်္ဂ' စသော စကားကို ယေဘုယျမှတ်အပ်ပုံ	၆၇
ပဋ္ဌိသန္ဓေအခါ ဝိပါက်,ကမ္မဇရုပ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော အကုသိုလ် စေတနာ	၁၈၁
ပဋ္ဌိသန္ဓေကိစ္စတပ်သောစေတသိက် ၃၅-ပါး	၂၉
ပဋ္ဌိသန္ဓေစိတ်အာရုံပြုပုံ	၃၄
ပဋ္ဌိသန္ဓေဝိညာဏ်အပြား	၃၄၆
ပဋ္ဌိသန္ဓေသစ်၏မိုရာဝတ္ထု	၆၂
ပဋ္ဌာန်းခေါ်တွင်ပုံနှင့် ပဋ္ဌာန်းနည်း	၃၇၅
ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းကို ပညတ်,နာမ်,ရုပ်၌ သွင်းပုံ	၄၀၁
ပဏာမပုဗ္ဗကဂန္ထာရမ္ဘ	၂
ပဏီတ	၂၈၄
ပဏီတစျာန်	၁၈၃
ပတ္တပတ္တနာ (=ရောက်ပြီးအာရုံကို တောင့်တခြင်း)	၃၅၆
ပတ္ထာနုမောဒနမည်ပုံ	၁၇၉
ပတ္ထိဒါနမည်ပုံ	၁၇၉
ပတ္ထိဒါန,ပတ္ထာနုမောဒနာ ၂-ပါး (ဒါန၌ဝင်ခြင်းအကြောင်း)	၁၈၀
ပထမဇောစေတနာ	၁၆၂
'ပထမစျာန်'အစချီသောလက်ာ	၈၉
ပထမစျာန်ဝိပါက်ဖြစ်ရာဘုံ	၁၄၄
ပထမစျာန်သုံးဘုံ	၁၂၂
ပထမစျာန် ၃-ဘုံ၏ဝစနတ္ထ	၁၂၆
ပထမစျာန် ၃-ဘုံ၌ ရအပ်သော စိတ်များ	၁၄၃
ပထမစျာန် ၃-ဘုံ (သက်တမ်း)	၁၄၀
ပထမစျာန်ဝိထိဖြစ်ဟန်	၉၁
ပထမမင်္ဂ၏ဖြစ်ရာဘုံ	၁၄၅
ပထမမဂ္ဂဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ရာဘုံ	၁၄၂
ပထဝီဓာတွာဓိကစိတ္ထဇဘုတ်	၂၀၀
ပဓာနအကြောင်း	၃၃၉
ပဓာန (တည်ရာ-ဝါ၊ ပကတိ)	၃၁၅
ပဘဝ	၃၃၂
ပရက္ကမဓာတ်	၂၈၄
ပရစိတ္ထဝိဇာနနအဘိညာဝိထိ	၉၄
ပရစိတ္ထဝိဇာနန (အဘိညာဉ်အာရုံပြုပုံ)	၉၅
ပရစိတ္ထဝိဇာနနအဘိညာဉ်၌ အဓိဋ္ဌာန်ပုံ	၉၅
ပရနိမ္မိတဝသဝတ္ထိ (၏ ဝစနတ္ထ)	၁၂၆
ပရနိမ္မိတဝသဝတ္ထိမည်ပုံ	၁၂၉
ပရမာဏုမြူကို လူတို့မျက်စိဖြင့် မမြင်ရပုံ	၃၀၈
ပရမတ်ကိုအနေကန်အာရုံပြုသောစိတ်	၃၅
ပရမတ်ကို ကေန်အာရုံပြုသောစိတ်	၃၅
ပရိကံ,ဥပစာ,အနုလုံတို့ (မဂ္ဂဝိထိ၌) အာရုံပြုပုံ	၉၂

http://www.dhammadownload.com

အကွရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ပ]	
ပရိကံ၏ အခြေဖြစ်သော ပါဒက ဈာနဝီထိ	၉၄
ပရိကံစသော အမည်ထိုကို ရခြင်း အကြောင်း	၁၀၈
ပရိကံစိတ်နှင့်အဘိညာဉ်စိတ် အထူး	၁၁၃၊၁၁၄
ပရိကမ္မဝီထိ	၉၄
ပရိကမ္မဝီထိ (မနောဒ္ဒါရဝီထိ၌ ဝင်ပုံ)	၆၀
ပရိစ္ဆေဒရုပ်	၂၀၅
ပရိညေယျ	၂၉၄၊ ၃၂၂
ပရိညေယျ, ပဟာတဗ္ဗ	၃၂၂
ပရိတ္တဈာန်	၁၈၃
ပရိတ္တာဘာမည်ပုံ	၁၂၉
ပရိတ္တာရုံခြောက်ဝီထိ	၅၅၊၅၆
ပရိတ္တာရုံ၌ မဏိမဥ္ဇူအလို မန္ဒာယုကစသည်ယူပုံ	၈၇
ပရိတ္တာရုံဝီထိမည်ပုံ	၅၆
ပရိဒေဝ၏ လက္ခဏာ စသည်	၃၀၂
ပရိဒေဝဒုက္ခ	၂၉၅
ပရိပက္ကဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယကံ (=ခုနှစ်ရက် အတွင်းအကျိုးပေးသောကံ)	၁၆၂
ပဝတ္တက ပဝတ္တကဘာဝ (=ဒုက္ခသစ္စာ ကို ဖြစ်စေတတ်သော သဘော)	၃၂၀
ပဝတ္တာဝိရတဝတ္တမာန်ကို အနုသယ ဆိုခြင်း	၂၄၈
ပဝတ္တိ (=မပြတ်မစဲ တလဲလဲ ဖြစ်သော သံသရာဝဋ်)	၂၉၄
ပဝတ္တိအခါ ဝိပါက်, ကမ္မဇရုပ်ကိုဖြစ်စေ သော အကုသိုလ်စေတနာ	၁၈၁
ပဝတ္တိကာလေ (အရယူပုံ)	၂၂၅
ပဝတ္တိ-ပဝတ္တိဘာဝ (=မပြတ်ဖြစ်ခြင်း သဘော)	၃၂၀
ပသာဒရုပ်	၂၀၅
ပသာဒရုပ်တို့ ၁၁-သတ္တာဟသို့ ရောက်မှ ပေါ်လာခြင်း (နှင့် အခိပ္ပါယ်)	၂၂၁၊၂၂၃
ပသာဒရုပ်တို့ ဝိညာဏ်၏ မှီရာဖြစ်ခြင်း အကြောင်း	၁၀၃
ပဟာတဗ္ဗ	၂၉၄၊၃၂၂
ပဟာနက္ကမ	၂၇၄
ပဟာနပရိညာ	၂၇၉
ပဟောဂါဘိသခ်ါရ	၃၃၆
ပါကကာလစတုက္ကကံလေးပါး	၁၅၄
ပါကဋ္ဌအကြောင်း	၃၃၉
ပါကဌာနစတုက္ကကံလေးပါး	၁၅၄
ပါကဒါနပရိယာယစတုက္ကကံ လေးပါး	၁၅၄၊၁၅၉
ပါဏာတိပါတ	၁၆၄
ပါဏာတိပါတအင်္ဂါ ၅-ပါး	၁၆၈
ပါဏာတိပါတ ပယောဂ ၆-ပါး	၁၆၈
ပါဒကဈာန်မည်ပုံ	၁၀၂
ပါဒက သမ္မသိတ မပြုသော ဈာန လာဘီပုဂ္ဂိုလ်(မင်္ဂ,ဖိုလ် ရပုံ)	၉၁၊၉၂
ပါရိမတီရ (=ထိုမှာဘက်ကမ်း)	၃၁၈
ပိဋကသဒ္ဒါဝယူနည်း	၁၃၄
ပိဋကသဒ္ဒါ-သင်္ဂဟဂါထာ	၄၀၁
ပိတုရက္ခိတာ (=အဖစောင့်ရှောက် သော မိန်းမ)	၁၇၀
ပိသုဏဝါစာ	၁၆၄
ပိသုဏဝါစာအင်္ဂါလေးပါး	၁၇၄
ပိသုဏဝါစာစသည်တို့၏အင်္ဂါများ	၁၇၄
ပိယဝိပ္ပယောဂဒုက္ခ	၂၉၅
ပိယဝိပ္ပယောဂဒုက္ခ၏လက္ခဏာစသည်	၃၀၄
ပီတိနှင့်ယှဉ်ထောစေတသိက်	၁၆
ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယမရှိခဲ့လျှင် အထက် ဈာန်နှင့်တူစွာ မင်္ဂ,ဖိုလ်ရခြင်း	၉၂
ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယမည်ပုံ	၁၁၂
ပုဂ္ဂိုလ်အားဖြင့် ပဉ္စဒ္ဒါရဝီထိစိတ်ကို ဝေဖန်ပုံ	၅၇
ပုဂ္ဂိုလ် ၁၂-ယောက်	၁၁၉
'ပုဂ္ဂိုလ်တယောက' အစချီသောကဗျာ	၁၄၉
ပုဂ္ဂိုလ်၌ စိတ်ဖြစ် (ပုဂ္ဂလစိတ္တနည်း)	၁၄၆

http://www.dhammadownload.com

အကွရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ပ]	
ပုဂ္ဂိုလ်၌ စိတ်ဖြစ် သရပ်ခွဲနည်း ဇယား	၁၅၂၊၁၅၃
'ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ဟန်' အစချီသောလင်္ကာ ဆောင်ပုဒ်	၆၅
ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဘုံ၌ဖြစ်ပုံ	၁၄၂
ပုညကွယမရဏ(အဓိပ္ပါယ်)	၃၀၀
ပုညကိရိယာဝတ္ထု ၁၀-ပါး	၁၇၈
ပုညကိရိယာဝတ္ထုတို့ကို ဒါန,သီလ, ဘာဝနာ၌ သွင်းယူပုံ	၁၈၀
ပုညာဘိသခ်ါရ	၃၃၆
ပုထုဇဉ်အလေးပြုသောအာရုံ	၃၇
ပုထုဇဉ်၏ တိဟိတ် ကာမစုတိနောင် ချအပ်သော ပဋိသန္ဓေ	၆၂
ပုထုဇဉ်၏ ဇောစိတ်သည် ဣဋ္ဌအနိဋ္ဌ ရသတွင်း၌သာ နစ်မျောကုန်ခမ်းပုံ	၆၉
ပုထုဇဉ်တို့ စိတ်စေတသိက်ကိုပင် မသိနိုင်ပုံ	၃၀၉
ပုထုဇဉ်များ နေဝသညာတုံဇရောက် သော်လည်း အပါယ်သို့လားရ ပြန်ခြင်းအကြောင်း	၁၄၀
ပုထုဇဉ်တို့ ပြုံးရယ်သောစိတ်	၂၁၃
ပုထုဇဉ်တို့ ရုပ်လက္ခဏာကိုပင် မသိမြင်နိုင်ပုံ	၃၁၀
ပုထုဇဉ်သေကွသန္တာန်၌ အယောနိ-သောမနသိကာရရှိမူ အကူသိုလ် ဇောကို ချအပ်ခြင်းအကြောင်း	၆၇
ပုထုဇဉ်သေကွသန္တာန်၌ ယောနိသော မနသိကာရရှိမူ ကုသိုလ်ဇောကို ချအပ်ခြင်းအကြောင်း	၆၇
ပုဗ္ဗကိစ္စလေးပါး	၉၇
ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိအဘိညာဉ်၏ အာရုံပြုပုံ	၉၅
ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိအဘိညာဉ်၌ အဓိဋ္ဌာန်ပုံ	၉၅
ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိအဘိညာဝိထိ	၉၄

အကွရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ပ]	
ပုရိသကမ္မ (=ယောကျ်ားအမှု)	၁၆၆
ပုရေဇာတဃဋ္ဌနာ ၇-ချက်	၃၉၇
ပုရေဇာတ ၂-ပါး	၃၈၂
ပုရေဇာတတ္ထိ	၃၈၅
ပုရေဇာတနိဿယ	၃၈၂
ပုရေဇာတပစ္စယောအနက်	၃၇၇
ပုရေဇာတိန္ဒြိယ၌ ပစ္စည်း,ပစ္စယုပွန်, ပစ္စနိက်	၃၈၄
ပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ်	၃၈၅
ပြိတ္တာ (ပေတာ၏ဝစနတ္ထ)	၁၂၆
ပြိတ္တာမည်ပုံ	၁၂၈
ပြောဆိုသည့်ပုဂ္ဂိုလ်၌ကျသော ဝိထိ ၃-မျိုး	၄၀၃
ပြုံးရယ်ခြင်းစသည်သည် နိမိတ်မည်ပုံ	၂၀၆
[ဖ]	
ဖန္ဒမာနဝဏ္ဏာယတန(ခေါ်ပုံ)	၁၉၆
ဖရုသဝါစာ	၁၆၄
ဖရုသဝါစာအင်္ဂါ ၃-ပါး	၁၇၄
ဖလသမာပတ္တိဝိထိ	၈၈၊၉၃
ဖလ,ဟေတု	၃၂၂
ဖဿအရကောက်	၃၅၄
ဖဿကို (ဝေဒနာ,ဟိတ်,ကိစ္စ,ဒွါရ, အာရုံ,ဝတ္ထုတို့ဖြင့် ဝေဖန်ပုံ)	၄၀
ဖဿပစ္စယာဝေဒနာပဒ (အဓိပ္ပါယ်)	၃၅၄
ဖဿပစ္စယာဝေဒနာပုဒ်က ပယ်မြစ်သော မိစ္ဆာဒဿန	၃၆၉
ဖဿနှင့်ယှဉ်သော စေတသိက်	၁၆
ဖဿ,ဝေဒနာအရကောက်	၃၅၄
ဖဿသည် အာရုံကိုတွေထိတတ်ပုံ	၃၆၈
ဖဿသည် ဝေဒနာအား ကျေးဇူး ပြုသည့်ပစ္စည်းများ	၃၅၅
ဖိုလ်ကိုအလေးပြုသောစိတ်များ	၃၇
ဖိုလ်ဇောတို့သည် နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြုပုံ	၉၃
ဖိုလ်နောင်(ဖြစ်သောစိတ် ၁၇)	၁၀၁

http://www.dhammadownload.com

အကွရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဗ]	
ဗဒွစက်	၁၆
ဗဟိဒ္ဓကိုအနေကန်အာရုံပြုသောစိတ်	၃၅
ဗဟိဒ္ဓကိုကေန်အာရုံပြုသောစိတ်	၃၅
ဗုဒ္ဓါနုဿတိ စသော ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့၌ ဥပစာရသာဖြစ်၍ အပွနာမဖြစ်ခြင်းအကြောင်း	၁၀၉
'ဗုဒ္ဓေန ဓမ္မော' စသော အဋ္ဌကထာ သင်္ဂဟဂါထာ	၇၅
ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါး	၂၆၈
ဗောဇ္ဈင်တရားကိုယ်များ	၂၆၉
ဗောဇ္ဈင်မည်ပုံ	၂၆၉
ဗောဇ္ဈင် (ဝစနတ္ထ)	၂၆၈
ဗောဓိအဝိပ္ပါယ်	၂၆၉
ဗောဓိပက္ခိယမည်ပုံ	၂၆၆
ဗောဓိပက္ခိယမှလွှတ်သောတရားများ	၂၇၀
ဗောဓိပက္ခိယသင်္ဂဟ ၇-မျိုး	၂၆၆
ဗိုလ်ကိစ္စတပ်နိုင်သော အင်္ဂါများ	၂၆၄
ဗိုလ်ကိစ္စမတပ်နိုင်သောတရားများ	၂၆၄
ဗိုလ် ၉-ပါး	၂၆၁
ဗိုလ်မည်ပုံ	၂၆၁၊၂၆၈
ဗိုလ်(ဝစနတ္ထ)	၂၆၁
ဗိုလ်သည် ဝိရိယလျှင် အောက်ထစ်ရှိပုံ	၂၆၅
ဗျာပါဒ	၁၆၄
ဗျာပါဒအင်္ဂါ ၂-ပါး	၁၇၅
ဗျာပါဒကာယဂန္ထ	၂၄၁
ဗျာပါဒဇာတ်	၂၈၄
ဗြာဟွဏဂါမ (=ပုဏ္ဏားရွာ)	၁၆၆
ဗြဟ္ဟပါရိသဇွမည်ပုံ	၁၂၉၊၁၃၂
ဗြဟ္ဟပုရောဟိတာမည်ပုံ	၁၂၉
ဗြဟ္ဟာ ၂၀	၁၂၂၊၁၂၃
ဗြဟ္ဟာတို့၏သက်တမ်းများ	၁၄၀
ဗြဟ္ဟာဘုံဆိုင်ရာအဖွင့်ဝစနတ္ထများ	၁၂၆
ဗြဟ္ဟာမည်ပုံ	၁၂၉

အကွရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဘ]	
ဘင်္ဂကွဏသည် နိဗ္ဗာန်မဟုတ်	၃၁၁
ဘဂိနီရက္ခိတာ(အစ်မစောင့်ရှောက်သောမိန်းမ)	၁၇၀
ဘဒ္ဒကပ်	၁၃၉
ဘဝအပြား	၃၅၈
ဘဝအရကောက်	၃၅၈၊၃၅၉
ဘဝင်္ဂစလန(မည်ပုံ)	၈၃
ဘဝင်္ဂုပစ္ဆေဒ (မည်ပုံ)	၈၄
ဘဝစသည်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ	၃၉၀
ဘဝတ္တယူပသမ(=ဘဝသုံးပါးအပေါင်းတို့၏ငြိမ်းရာ)	၃၂၁
ဘဝပစ္စယာဇာတိပဒ	၃၅၉
ဘဝပစ္စယာဇာတိပုဒ်က ပယ်မြစ်သောမိစ္ဆာဒဿန	၃၆၉
ဘဝပစ္စုပ္ပန်စေတနာကောက်	၃၅၈
ဘဝပေါင်း ၇၂-ပါးအကျယ်	၃၅၈
ဘဝသစ်၌ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း, ဘဝနိကန္တိဇောတို့ဖြစ်၏ အာရုံပြုပုံ	၆၁
ဘဝသည် ဇာတိအားကျေးဇူးပြုသောပစ္စည်း	၃၅၉
ဘဝါသဝ	၂၃၉
ဘဝင်ကိစ္စတပ်သော စေတသိက် ၃၅-ပါး	၂၉
ဘဝင်္ဂစလန (ဝစနတ္ထ)	၈၃
ဘဝင်္ဂုပစ္ဆေဒ (ဝစနတ္ထ)	၈၃
ဘဝင်စိတ်အာရုံပြုပုံ	၃၄
ဘဝင် ၂-ကြိမ် ၃-ကြိမ်ဖြစ်ခြင်း၌ (ဥပမာ)	၁၀၄
ဘဝင်လှုပ်ခြင်း (အဝိပ္ပါယ်ကို ဥပမာဖြင့်ပြခြင်း)	၈၅
ဘာတုရက္ခိတာ(=မောင်စောင့်ရှောက်သောမိန်းမ)	၇၀
ဘာရ (=ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး)	၃၁၇
ဘာရနိက္ခေပန (=ဝန်ကိုပစ်ချလိုက်ခြင်း)	၃၁၇

http://www.dhammadownload.com

အကွဲထုစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဘ]	
ဘာရနိကျေပနုပါယ (=ဝန်ကိုပစ်ချခြင်း၏အကြောင်းပယောဂ)	၃၁၇
ဘာရာဒါန (=ဝန်ကိုဆောင်ယူခြင်း)	၃၁၇
ဘာဝ ၂-ပါး	၂၅၉
ဘာဝင်္ဂကိုအာရုံပြုသော ဝီထိတမျိုး	၂၀၂
ဘာဝနာ (=အထက် မဂ် ၃-ပါး)	၃၂၁
ဘာဝနာဒွိဝင်္ဂသော (ပညာကိရိယာ (ဝတ္ထု)	၁၈၀
ဘာဝနာမည်ပုံ	၁၇၈
ဘာဝနာသုံးပါး	၉၀
ဘာဝရုပ်နှင့် ဂုဏ်ဒြယပစ္စည်း (အထူး)	၂၀၅
ဘာဝရုပ် ၂-ပါး (ပရမတ်မဟုတ် ပညတ်မျှဖြစ်သောကြောင့် ဂုဏ်ဒြယပစ္စည်းမထိုက်ပုံ)	၂၀၆
ဘာဝရုပ် ၂-ပါး (မင်းနှင့်တူပုံ)	၂၀၆
ဘာဝရုပ် ၂-ပါး (ဂုဏ်ဒြယပစ္စည်းမတပ်နိုင်ပုံ)	၂၀၅
ဘာဝေတမ္မ	၂၉၄၊၃၂၂
ဘာသန္တရကြားရာဌ သိပုံအစဉ်	၄၀၇
ဘုံအကွာအဝေးဆောင်ပုံဗျား	၁၃၃၊၁၃၄
ဘုံအသီးအခြားမရှိသောဘုံများ	၁၃၁
ဘုံအားဖြင့်စိတ်အကျယ် ၃၂-ပါးခွဲပုံ	၈
ဘုံအားဖြင့်စိတ်ကို ဝေနေပြခြင်း	၃၉
ဘုံအားဖြင့် ပဋ္ဌာန်ဂဝိထိစိတ်တို့ကို ဝေနေပုံ	၅၇
ဘုံဥစိတ်ဖြစ် သရုပ်ခဲနည်းဇယား	၁၅၀
ဘုံဥစိတ်ဖြစ် (ဘူမိစိတ္တနည်း)	၁၄၃
ဘုံဥစိတ်ဖြစ်သရုပ်ခဲနည်းဇယား	၁၅၁
ဘုံဥပ္ပဇ္ဇိလ်ဖြစ် (ဘူမိပုဂ္ဂလနည်း)	၁၄၁
ဘုံဥပ္ပဇ္ဇိလ်ဖြစ်သရုပ်ခဲနည်းဇယား	၁၅၀
ဘုံပေါင်း သုံးဆယ့်တစ်ဘုံ	၈၂၃
ဘုံလေးပါးဥ အကျုံးဝင်ဆောင်ပုံမြင်ပြ ၈-ပါး	၂၅၇
ဘုံတို့၏အကွာအဝေး	၁၃၁
ဘုံပိုင်း	၁၁၉
ဘုံပေါင်း သုံးဆယ့်ဥဖြစ်လေ့ရှိကြောင်း	၁၄၅

အကွဲထုစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဘ]	
ဘုံသွားနှင့်မြွောက်ပွါးဆုဥ (မရဏာသန္နဝီထိအပြား)	၆၅
ဘုမ္မဇိုးကြဉ်ကြွင်းနတ်တို့ဥ အလွန်ဆုံး ရှပ် ၇၀ (ပဋိသန္ဓေအခါ) ဖြစ်ခြင်း	၃၄၀
ဘုရားရဟန္တာများနှင့် ဂုဥ အနိဥ သဘော အဆုံးအဖြတ်	၆၇
ဘုရားရဟန္တာတို့သည် ဂုဥဘုံကို အနိဥဘုံပြု၍ ရှုနိုင်ခြင်း	၆၈
ဘုရားရဟန္တာတို့သည် ဂုဥဘုံ အနိဥဘုံကိုပင် မဂ္ဂင်္ဂဘုံပြု၍ ရှုနိုင်ခြင်း	၆၈
ဘုရားရဟန္တာတို့သည် အနိဥဘုံကို ဂုဥဘုံပြု၍ ရှုနိုင်ခြင်း	၆၈
ဘုရားရှင်ဉာဏ်တော်ကို ခန့်မှန်းကြည်ညိုနိုင်ပုံ (အကြောင်း)	၃၁၀
ဘူတရုပ်	၂၀၄၊၂၀၅
ဘူမိအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ	၂၅၉
ဘူမိကွမ	၂၂၄
ဘူမိဇာတိဘေဒ	၉၉
ဘူမိပုဂ္ဂလပုဒ်ကို ဝိဂြိုဟ်ပြုပုံ	၁၄၃
ဘေဒါဘေဒအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ	၂၅၇
ဘေသဇ္ဇ (=ဆေးကြောင်းဆေး)	၃၇
ဘောဂဝါသိနီ (=စည်းစိမ်စောင့်ရှောက်သော မိန်းမ)	၈၇၀
[မ]	
မဂ်ကိစ္စတပ်နိုင်သော အင်္ဂါနှင့် မဂ်ကိစ္စမတပ်နိုင်သော အင်္ဂါများ	၂၆၅
မဂ္ဂင်္ဂ ၃၇-ချက်	၃၉၉
မဂ္ဂင်္ဂဘုံကိုလ်လေးယောက်ရသောစိတ်	၁၄၆
မဂ္ဂပစ္စယောအနက်	၃၇၈
ဓမ္မပစ္စယောဘဝဥ် ဖစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန် သဖွယ်	၃၈၄

http://www.dhammadownload.com

အကွေ့ထုစဉ်	စာမျက်နှာ
[မ]	
မဂ္ဂဖလဝိထိဆိုင်ရာ ကျက်မှတ်ဖွယ်များ	၁၁၂
မဂ္ဂမည်ပုံ	၈၈
မဂ္ဂလည်းမည် သစ္စာလည်းမည်သော တရား(အကောက်)	၃၁၉
မဂ္ဂဝီထိ ၄-ပါး	၈၈၊၉၀
မဂ္ဂဝီထိ၌ စိတ်သရုပ်စသည်	၉၂
မဂ္ဂဝီထိတရာ့နှစ်ဆယ်	၉၁
မဂ္ဂဝီထိ ဖလသမာပတ္တိဝီထိ(တို့၌သာ ဝီထိစိတ်တို့၏ အာရုံပြားပုံ)	၁၀၄
မဂ္ဂမည်၍ သစ္စာမမည်သောတရား	၃၁၈
မဂ္ဂသစ္စ-သဒ္ဒါဘာဝေတမ္ဗအနက် ဟောပုံ	၃၁၉
မဂ္ဂသစ္စာကို တပါး,နှစ်ပါးစသည်ဖြင့် ဝေဖန်ပုံ	၃၂၁
မဂ္ဂသစ္စာ(အဓိပ္ပါယ်)	၂၉၃
မဂ္ဂသစ္စာ၏ အနက်လေးချက်	၂၀၉
မဂ္ဂသစ္စာ၌ဝင်ပုံ အကျယ်	၃၁၇
မဂ္ဂသစ္စာမည်ခြင်း	၂၉၀၊၃၁၀
မဂ္ဂင် ၁၂-ပါး(တရားကိုယ် ၉-ပါး)	၂၅၄
မဂ္ဂင်မည်ခြင်း	၂၅၄
မဂ္ဂင်သည် ဟိတ်လျှင်နောက်ပိတ်ရှိပုံ	၂၆၅
မင်္ဂကိုအလေးပြုသော စိတ်များ	၃၇
မင်္ဂနောင် ဖိုလ်လေးခုဖြစ်ခြင်း	၁၀၁
'မင်္ဂလေးတန်ကို'အစချီသောသံပေါက်	၉၁
မင်္ဂသည် ဓဝ,သုခ,အတ္တမှ ဆိတ်ပုံ	၃၂၀
မစ္ဆရိယနှင့်ယှဉ်သော စေတသိက်	၁၇
မစ္ဆေရငါးပါး	၂၄၉
မစ္ဆေရငါးပါးတို့၏အကျိုးပေးပုံ	၂၄၉၊၂၅၀
မဇ္ဈိမ	၂၀၄
မဇ္ဈိမစျာန်	၁၀၃
မဇ္ဈိမာယုကပသာဒ	၈၆၊၀၇.
မဇ္ဈိမာယုကမည်ပုံ	၈၆
မဇ္ဈိမာယုက(ဝစနတ္ထ)	၈၆
မဏ္ဍကပ်	၁၃၉
မန္ဒာယုကပသာဒ(၂၃)	၈၆၊၀၇

အကွေ့ထုစဉ်	စာမျက်နှာ
[မ]	
မန္ဒာယုကစသော ပသာဒသုံးမျိုးနှင့် ပဋိဝိညာဏ်မိုရာ ပသာဒ	၈၆
မန္ဒာယုက ပသာဒမည်ပုံ	၈၆
မန္ဒာယုက(ဝစနတ္ထ)	၈၆
မနိန္ဒြေ	၂၅၉
မနုဿလူ့ဘုံ	၁၂၆
မနောကံသုံးပါး	၁၆၄
မနောကမ္မ(မနောကံ)	၁၆၆
မနောဒွါရဖွင့်ဟသော ဒွါရ	၁၆၇
မနောဒွါရ၌ဖြစ်သော စိတ် ၆၇-ပါး	၃၀
မနောဒွါရ၌သာ ဖြစ်သော စေတသိက်	၃၀
မနောဒွါရမရဏာသန္နဝီထိ ၄-ပါး	၆၂
မနောဒွါရဝိနိစ္ဆယဝီထိ	၁၉၇
မနောဒွါရဝီထိ ၂-ပါး	၅၅၊၅၈
မနောဒွါရသင်္ကေတဝီထိ	၁၉၇
မနောဒွါရသမ္မန္နဝီထိ	၁၉၇
မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း (ရဟန္တာ၏ မရဏာသန္နဝီထိဖြစ်ခိုက်) အာရုံပြုပုံ	၆၄
မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းသည်(ပစ္စေကဗုဒ္ဓာဝီထိ၌)ငါးပါးကို အာရုံပြုခြင်း	၉၂
မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း(ဖလသမာပတ္တိဝီထိ၌)အာရုံပြုပုံ	၉၃
မနောဒွါရာဝဇ္ဇန(ဝစနတ္ထ)	၈၃
မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းဖြစ်ရာဘုံ	၁၄၄
မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းမည်ပုံ	၈၄
မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း (မဂ္ဂဝီထိ၌) အာရုံပြုပုံ	၉၂
'မနောဓာတ်ကား'အစချီသော သင်္ဂဟကဗျာ	၂၀၇
မနောဓာတ်စသည်၌ ရှုပုံ	၂၀၇
မယားတကျိပ်(ရေတွက်ပုံ)	၁၇၀
မယုတ်မလွန် ပိုင်းခြားချဟောခြင်း(၁၁၀တွဲ)	၂၀၀၊၂၉၄

http://www.dhammadownload.com

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[မ]	
မယူအပ်သော သခ်ါရများ အကြောင်း	၃၃၆
မရဏ၏ လက္ခဏာစသည်	၃၀၀
ပရဏဒုက္ခဝဟ္ထုဖြစ်ပုံအကျယ်	၂၉၅၊၃၀၀
မရဏနှင့် အမျိုးအစား	၃၀၀
မရဏာယန္ဒဇော	၁၅၉
မရဏာသန္ဒဇော ၅-ကြိမ် ဖြစ်ရခြင်းအကြောင်း	၁၀၅
မရဏာသန္ဒနှစ်ဆယ့်လေးဝီထိ	၆၅
မရဏာသန္ဒဝီထိ	၆၀
မရဏာသန္ဒဝီထိအပြား ၆-ပါး	၆၀
မရဏာသန္ဒဝီထိ၏ အာရုံ	၁၉၂
မရဏာသန္ဒဝီထိ ကာမာဝစရဝီထိ တို့၌ ဝင်ပုံ	၆၀
မရဏာသန္ဒဝီထိကို စိတ်,သရုပ် စသည်ဖြင့် ဝေဖန်၍ပြခြင်း	၆၁
မရဏာသန္ဒဝီထိနှင့် ပဋိသန္ဓေစိတ်	၁၉၁
မရှိခြင်း'အဘာဝ'မျှကို နိဗ္ဗာန်ဟု မဆိုနိုင်ပုံ	၃၁၁
မလေ့လာသည်ကို ကြားရာ၌ သိပုံ အစဉ်	၄၀၇
မင်စားလို(မှုသည်)လွန်ခြင်းဖြစ်ပုံ	၁၁၀
မသိ၍ မိုဝဲရာ၌ မိစ္ဆာစာရကံထိုက်ပုံ	၁၇၁
မဟာကုသိုလ်ကြိယာဝိပွယုတ် ၈-ပါးတို့၏ အနေကန်အာရုံ	၃၂
မဟာကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်ရာဘုံ	၁၄၄
မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈-ခု အလေး ပြုသောအာရုံ	၃၇
မဟာကုသိုလ်သမ္ပယုတ် အလေးပြု သောအာရုံ	၃၇
မဟာကုသိုလ်သမ္ပယုတ်လေးခုတို့၏ အနေကန်အာရုံ	၃၂
မဟာကပ်၏ ပမာဏ	၁၃၉
မဟာကပ် ၆-မျိုး	၁၃၉
မဟာကမ္ပဝိဘင်ဉာဏ်	၁၆၁

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[မ]	
မဟာကြိယာတိဟိတ်ဥပေက္ခာဇော ၂-ခုနောက်၌ ဖြစ်သော အပွနာ(၁)	၉၃
မဟာကြိယာတိဟိတ်သောမနဿ ဇော ၂-ခုနောက်၌ဖြစ်သော အပွနာ(၄)	၉၃
မဟာကြိယာစိတ် ၈ ခုတို့ ဖြစ်ရာဘုံ	၁၄၄
မဟာကြိယာသမ္ပယုတ်စိတ် အလေး ပြုသောအာရုံ	၃၇
မဟာကြိယာသမ္ပယုတ်စိတ် လေးခု တို့၏ အနေကန်အာရုံ	၃၂
မဟာဒတ္တတ္ထေရဝါဒကို ဥပမာနှင့်တက္ခ ဆို၍ မူလဋီကာက ပယ်ပုံ	၇၃
မဟာတာပန(ငရဲ)မည်ပုံ	၁၂၈
မဟာတာပန(၏ ဝစနတ္ထ)	၁၂၆
မဟာဝိပါက် ၈-ခုတို့ ဖြစ်ရာဘုံ	၁၄၄
မဟာရောရုဝ(၏ ဝစနတ္ထ)	၁၂၇
မဟာရောရုဝငရဲမည်ပုံ	၁၂၇
မဟဂ္ဂုတ် ကံ ၉-ပါး	၁၅၉
မဟဂ္ဂုတ်ကို အနေကန်အာရုံ ပြုသောစိတ်	၃၄
မဟဂ္ဂုတ်ကို ဧကန်အာရုံပြုသောစိတ်	၃၄
မဟဂ္ဂုတ်ဂရုကံလည်း မမြဲပုံ	၁၆၁
မဟဂ္ဂုတ်,လောကုတ္တရာစျာန် တရားတို့ကို အပွနာဆိုအပ်ခြင်း အကြောင်း	၁၁၁
မဟန္တာရုံစသည်၌ (တဒါရုံ) မဖြစ်ခြင်းအကြောင်း	၁၀၄
မဟန္တာရုံ ၂-ဝီထိ	၅၅
မဟန္တာရုံ ၂-ဝီထိမည်ပုံ	၅၅
မဟန္တာရုံဝီထိ၌ မဏိမဥ္ဇူအလို မန္ဒာယုက စသည်ယူပုံ	၈၇
မဟောဃ(ကြီးစွာသော ရေအယဉ်)	၃၁၈
မာတာပိတုရက္ခိတာ(=အမိ, အဖ စောင့်ရှောက်သောမိန်းမ)	၁၇၀
မာနနှင့်ယှဉ်သောစေတသိက်	၁၇

http://www.dhammadownload.com

အကွရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[မ]	
မာနုဿ(လူ့ဘုံ)မည်ပုံ	၁၂၈
မာန် ၉-ပါး	၂၄၈
မာမာခက်ခက် အခဲဖြစ်ရာအခါနှင့် ဖြစ်ပုံ(အကြောင်း)	၂၁၉၊၂၂၀
မာသာဒိပညတ်	၄၀၂
မိစ္ဆာအယူဝါဒများ	၃၄၂၊၃၄၃
မိစ္ဆာအယူကိုတားမြစ်ခြင်း'ဝါရဏ'	၃၆၈
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအင်္ဂါ ၂-ပါး	၁၇၅
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ	၁၆၁၊၁၆၄
မိစ္ဆာပဋိပတ္တိ	၃၃၅
မိစ္ဆတ္တနိယတ	၁၆၁
မိဒ္ဓနှင့်ယှဉ်သော စေတသိက်	၁၇
မိဿကသင်္ဂဟ ၇-မျိုး	၂၅၂
မီးဖြင့် ကျေပျက်သောဘုံ	၁၂၄၊၁၂၅
မုဒိတာနှင့်ယှဉ်သော စေတသိက်	၁၇
မုဟုတ္တိကာ (=တခဏမျှ ပေါင်းဖော်ရသော မယား)	၁၇၀
မုသာဝါဒ	၁၆၄
မုသာဝါဒအင်္ဂါလေးပါး	၁၇၃
မုသာဝါဒကို တိရစ္ဆာန်တို့၌ပင်ရထိုက်ကြောင်း	၁၇၃
မုသာဝါဒသည် သူ့အကျိုးပျက်မှကံထိုက်ပုံ	၁၇၃
မူလအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	၁၇၆၊၁၇၇
မူလဋီကာဆရာ၏အဆို	၆၀
မူလ ၂-ပါးကို ဟောရခြင်းအကျိုး	၃၆၆
မောဟနှင့်ယှဉ်သော စေတသိက်	၁၇
မောဟမူ၌ယှဉ်သော စေတသိက်	၁၄
မောဟမူနောက်(ဖြစ်သောစိတ် ၂၂)၁၀၀	
မှီရာအားဖြင့် ပဋ္ဌဒ္ဓါရဝိထိစိတ်တို့ကို ဝေဖန်ပုံ	၅၇
မှီရာအားဖြင့် မရဏာသန္နဝိထိကို ဝေဖန်ပုံ	၆၁
မှီရာဝတ္ထုမရှိသော(စေတသိက်များ)	၃၉
မန်းဆန်ကောစသည်ဖြင့် ကစားခြင်းသည် ကုတ္တမည်ပုံ	၂၀၆
မင်းယောကျ်ားတို့ တင်လျောက်သော မုသာဝါဒသည် သီလမပျက်ပုံ (ဝဒန္တိဝါဒ)	၁၇၄
မိန်းမတယောက်တည်းဖြစ်သော်လည်း ဣဋ္ဌ,အနိဋ္ဌ ၂-ပါး ကွဲပြား၍ အာရမှဏိက စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂-ပါး ဖြစ်သည်ကို ဥပမာဖြင့် ပြပုံ	၇၉၊၈၀
မိန်းမတို့အလုပ်အကျွေး ဗြဟ္မာငယ်တို့၌သာ ဖြစ်ရခြင်းအကြောင်း	၁၃၃
မျက်စိတမှိတ် ကုဋ္ဌေတသိန်းခန့် စိတ်ဖြစ်ပုံ	၁၉၅
မျက်စိ, နား,နှာ ချိုသော နပုံး ပဏ္ဍုက်အား ပဋိသန္ဓေအခါရုပ် ၃၀-ဖြစ်ပုံ	၃၄၈
မျိုးစေ့၏ မြဲခြင်း၌ သက်သေပြပုံ	၁၀၄
မြင်နိုင်ခဲ, ဟောနိုင်ခဲသည့် တရား ၄-ပါး	၃၃၂
[ယ]	
'ယံ ပဿတိ'အစချီသောဂါထာ	၇၈
ယထာကမ္မုပဂ(အဘိညာဉ်အာရုံပြုပုံ)	၉၅
ယထာကမ္မုပဂအဘိညာဉ်၌ အဓိဋ္ဌာန်ပုံ	၉၅
ယထာကမ္မုပဂအဘိညာဉ်ဝိထိ	၉၄
ယထာသကကရဏ(မိမိအကျိုးနှင့် လျော်သောအကြောင်း)	၃၃၄
ယဒိစ္ဆာ(=အကြောင်းကို မစဲ့မူ၍ ခေါ်သောအမည်)	၄၀၂
ယဒိစ္ဆာဝါဒီ(အလိုအလျောက်)	၃၁၆
ယာထာဝမာန်သုံးပါး	၂၄၈၊၂၄၉
ယာမာ၏(ဝစနတ္ထ)	၁၂၆
ယာမာနတ်သက်	၁၃၆
ယာမာမည်ပုံ	၁၂၉
ယုဂအစုံအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ	၃၉၀
ယေဘုယျအားဖြင့်(ဇောနောင်တဒါရုံကျပုံ)	၆၆
ယောဂအဓိပ္ပါယ်	၂၄၁

http://www.dhammadownload.com

အကွရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ယ]	
ယောဂ(ဝစနတ္ထ)	၂၄၀
ယောဂီပုဂ္ဂိုလ် ကသိုဏ်းရှပ်ကိုလည်း ကြောက်ပုံဥပမာနှင့် ပြခြင်း	၁၁၀
ယောနိ ၄-ပါးနှင့် ဂတိ ၅-ပါး စပ်ဟပ်ယူပုံ	၂၂၇၊၃၄၇
ယောနိလေးရပ်	၂၂၇
[ရ]	
ရထရေဏုမြူကိုမှ အတန်အိုသူတို့ မြင်ရပုံ (ဥပမာ)	၃၀၉
ရသ(ကိစ္စမည်ပုံ)	၂၉၁
ရဟန္တာအလေးပြုသောအာရုံ	၃၇
ရဟန္တာ ၁၂-ယောက်	၁၂၀
ရဟန္တာ၏ အတိဏ္ဍဌာရုံ၌ သောမနဿ ကြိယာဇောင်းခုနောင် ချအပ်သော တဒါရုံ	၆၆
ရဟန္တာ၏ မရဏာသန္နဇောအာရုံပြုပုံ	၆၄
ရဟန္တာ၏မရဏာသန္နဝီထိ	၆၄
ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ ပြုံးရယ်သောစိတ်	၂၁၄
ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် ရသောစိတ်	၁၄၆
ရဟန္တာသန္တာန်၌ဖြစ်မူ ချအပ်သော ဇော(အကြောင်း)	၆၇
ရဟန္တာတို့၏ဇောစိတ်သည် မိကျောင်းမင်းနှင့်တူပုံ	၆၉
ရဟန္တာတို့သည် အလိုရှိရာရသကို ယူ၍ အလိုရှိရာဝေဒနာနှင့် နေနိုင်ခြင်း(အကြောင်း)	၆၉
ရဟန်းတို့မှာ မှသာဝါဒအင်္ဂါနှစ်ပါး ပြည့်စုံလျှင် သီလပျက်ပုံ	၁၇၄
ရူပအရူပဘုံတို့၌ တိဟိတ်ပုထုဇဉ်များ ချာန်မရသည် ရှိသေးပုံ(ဝါဒ တနည်း)	၁၄၇
ရူပအသညသတ်ဘုံတို့၌ ဇီဝိတနှဝက ကလာပ်ရခြင်းအကြောင်း	၂၃၂
ရူပအောက်ဇလင္ဒံ ၃-ဟောက်၌ ရသောစိတ်	၁၄၇
[ရ]	
ရူပကလာပ	၂၁၆
ရူပကုသိုလ်ဖြစ်ရာဘုံ	၁၄၄
ရူပကြိယာနောက်(ဖြစ်နိုင်သော စိတ်-၁၄)	၁၀၁
ရူပကြိယာဖြစ်ရာဘုံ	၁၄၄
ရူပစတုတ္ထချာန်စိတ် ၃-ခုတို့၏ ဖြစ်ရာဘုံ	၃၁
ရူပစိတ် ၁၅-ခု	၅
ရူပတဆယ့်ခြောက်ဘုံ	၁၂၂၊၁၂၃၊၁၃၀
ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	၃၈၄
ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယတ္ထိ	၃၈၅
ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယမျိုး ၃-ပါး	၃၉၁
ရူပတတိယချာန်စိတ် ၃-ခုတို့၏အာရုံ	၃၁
ရူပတိဟိတ်ပုထုဇဉ်၌ရသောစိတ်	၁၄၇
ရူပဒုတိယချာန်စိတ် ၃-ခုတို့၏အာရုံ	၃၁
ရူပတဆယ့်ငါးဘုံ၌မရသော(ဝတ္ထုရှပ်)	၃၈
ရူပပဋ္ဌမချာန်အသိညာဝီထိ	၉၄
ရူပပဋ္ဌမချာန်ဝိပါက်၏ဖြစ်ရာဘုံ	၁၄၅
ရူပပဋ္ဌမချာန်သုံးခုတို့၏အာရုံ	၃၁
ရူပပဝတ္ထိက္ကမ	၂၁၇
ရူပပထမချာန်စိတ်သုံးခုတို့၏အာရုံ	၃၁
ရူပဗြဟ္မာတို့၌ရအပ်သောစိတ်များ	၁၄၇
ရူပဗြဟ္မာတို့၌ ရှပ် ၃၉-ပါး ပရိသန္ဓေ ဝိညာဏ်နှင့်တကွဖြစ်ခြင်း	၃၄၈
ရူပဘဝ	၃၅၈
ရူပဘုံ၌ အဟိတ်, ဒွိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ် မရှိပုံ	၁၄၇
ရူပဘုံ၌ ဃာန, ဇိဝှါ, ကာယ, ဘာဝ, အာဟာရဇရှပ်ကိုမရအပ်ကြောင်း	၂၃၁
ရူပဘုံ၌ ချာန်မရသည့် ပုဂ္ဂိုလ်မရှိပုံ	၁၄၇
ရူပဘုံ၌ ပရိသန္ဓေအခါရသော ကလာပ်စည်း	၂၃၁
ရူပဘုံ၌ ပဝတ္ထိအခါ ရသော ကလာပ်စည်း	၂၃၁
ရူပဘုံ၌ ရှပ်ဖြစ်စဉ်	၂၃၁

http://www.dhammadownload.com

အကွဲရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ရ]	
ရူပမိဿပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်	၃၄၆
ရူပရဟန္တာဌ်ရသောစိတ်	၁၄၇
ရူပဝိပါက်နောက် (ဖြစ်နိုင်သော စိတ် ၂၉)	၁၀၁
ရူပဝိဘာဂ	၂၀၈
ရူပသမုဌာန	၂၁၂
ရူပသမုဒ္ဒေသ	၂၀၄
ရူပသရူပဝိဘာဂနည်း	၂၀၄
ရူပါရုံကိုအနေကန်အာရုံပြုသောစိတ်	၃၅
ရူပါရုံကို ကေန်အာရုံပြုသောစိတ်	၃၅
ရူပါရုံ သဒ္ဒါရုံတို့ ထင်လာပုံ	၁၀၃
ရူပါဝစရကုသိုလ်ကံ	၁၅၄
ရူဋ္ဌီ (အကြောင်း)	၄၀၂
ရေကြည်ဖြစ်ရာအခါနှင့်ဖြစ်ပုံ	၂၁၉၊၂၂၀
ရေဖြင့်ကျေပျက်သောဘုံ	၁၂၄၊၁၂၅
ရောဂ (=အနာရောဂါ)	၃၁၇
ရောဂနိဒါန (=အနာရောဂါ၏ အကြောင်းရင်း)	၃၁၇
ရောဂဝူပသမ (=အနာရောဂါ၏ ငြိမ်းပျောက်ခြင်း)	၃၁၇
ရောရဝ(ငရဲ)မည်ပုံ	၁၂၇
ရောရဝ (၏ဝစနတ္ထ)	၁၂၅
'~ရှုချင်းနှစ်တစ်'အစချီသောသံပေါက်	၉၀
ရှေဘဝ(ပဋ္ဌဝိညာဏ်မှ)ကြွင်းသော စိတ်တို့၏မှီရာဝတ္ထု	၆၁
ရှေဘဝ ဘဝင်, စုတိတို့၏အာရုံပြုပုံ	၆၁
ရှေးဦးစွာ စျာန်ဝင်စားခြင်းအကျိုး	၁၁၃
ရှေးဆရာကြီးများနည်း ပစ္စည်းကြီး ၈-မျိုး၌သွင်းယူပုံ	၃၈၆
ရန်ငြိုး ၉-ပါး (ဒေါသ ၉-ပါး)	၂၄၂
ရယ်ရှင်ရုပ်စသည်တို့ကိုဖြစ်စေသည့် စိတ်များ	၂၁၃
ရုပ်အာဟာရတ္ထိ	၃၈၅
ရုပ်အာဟာရတ္ထိမျိုး ၃-ပါး	၃၈၇
ရုပ်အာဟာရမျိုး ၃-ပါး	၃၉၁
ရုပ်အပြား	၂၀၄

အကွဲရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ရ]	
ရုပ်အမျိုးဇာတ် ၁၁-ပါး	၂၀၅
ရုပ်အရကောက်	၃၅၁
ရုပ်အာဟာရ၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိုက်	၃၈၄
ရုပ်၏ဘဝသံသရာလယ်ပုံ	၂၃၀၊၂၃၁
ရုပ်ကလာပ်လက္ခဏာ ၄-ပါး	၂၁၆
ရုပ်ကလာပ်လက္ခဏာ ၄-ပါးကို ယေဘုယျဆိုရခြင်းအကြောင်း	၂၁၆
ရုပ်က ရုပ်ကိုဖြစ်စေနိုင်သောဌီခဏ	၂၂၉
ရုပ်ကို အနေကန်အာရုံပြုသောစိတ်	၃၄
ရုပ်ကို ကေန်အာရုံပြုသောစိတ်	၃၄
ရုပ်ကို ပိုင်းခြားပုံကေကနည်း ၄၃-ပါးရေတွက်ပုံ	၂၀၈
ရုပ်ကိုဖြစ်စေသည့်အကြောင်းတရား လေးပါး	၂၁၂
ရုပ်ကို ဖြစ်စေသည့်ကံစေတနာများ	၂၁၂
ရုပ်တို့ကို ဖြစ်စေသည့်စိတ်များ	၂၁၂
ရုပ် ၂၈-ပါး(ရေတွက်ပုံ)	၂၀၅
ရုပ်ပရမတ်ဖြစ်ပုံ	၂၀၄
ရုပ်ပိုင်းသရုပ်ခွဲနည်း	၂၃၃၊၂၃၆
ရုပ်မည်ပုံ	၂၀၄
ရုပ်ရေမြှုပ်နှင့် တူပုံဥပမာ	၂၇၇
ရုပ်လေးပါးတို့ အသီးအသီး စတင် ဖြစ်ပေါ်လာပုံအစဉ်	၂၂၈
ရုပ်လေးပါးတို့ နောက်ဆုံးချုပ်ပုံ အစဉ်	၂၃၀
ရုပ်သည် နာမ်အား ကျေးဇူးပြုပုံ	၃၉၂
ရှစ်ပါးသောစိတ်၌ယှဉ်သော စေတသိက်တခု	၁၅
'ရှစ်ပုထုဇန်'အစချီသောလက်ာ	၂၁၃
[လ]	
လက္ခဏရုပ်	၂၀၅
လက္ခဏရုပ်လေးပါးသည် နကုတောစိ သမုဌာနမုချသာ (မည်ပုံ)	၂၁၅၊၂၁၆

http://www.dhammadownload.com

အကွဲထုစဉ် စာမျက်နှာ

[လ]

လက္ခဏာစသည်တို့ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း (အကြောင်း) ၂၈၉
လက္ခဏာမည်ပုံ ၂၉၁
လာဘမစ္ဆေရကြောင့်ဖြစ်သော အကျိုး ၂၄၉၊၂၅၀
လိင်္ဂါမြူကို အလွန်အိုသူတို့ မြင်ရပုံ (အကြောင်း) ၃၀၉
လိင်္ဂ်, နိမိတ္တ, ကုတ္တ, အာကပ္ပတို့အထူး ၂၀၆
လူတို့မှာ မုသာဝါဒကမ္မပထမြောက်မှ သီလပျက်ပုံ ၁၇၄
လူ့ပြည်မှ နတ်ပြည်ခြောက်ထပ် (အကွာအဝေး) ၁၃၁
လူ့ပြည်မှ နေဝသညာဘုံသို့ (အကွာအဝေး) ၁၃၃
လူ့ပြည်မှ ဝသဝတ္တိဘုံသို့ (အကွာအဝေး) ၁၃၃
လူ့ဘုံ၌ရအပ်သောပုဂ္ဂိုလ် ၁၄၁
လေဖြင့်ကျေပျက်သောဘုံ ၁၂၄၊၁၂၅
လေးကိစ္စတပ်သောစေတသိက် ၂၉
လေးကြိမ်(ဖြစ်ကောင်းသောစိတ်) ၉၈
လေးချက်စု စက်လှည့်ပုံ ၃၈၅
လေးချက်ဖုသရုပ်ခဲ့ ၃၈၅
လေးဆယ့်ခုနစ်ပါးသောစိတ်၌ ယှဉ်သောစေတသိက်တခု ၁၅
လေးဆယ့်နှစ်သတ္တဘာမြောက်၌ ဆံ-အမွေးစသည်တို့ ဖြစ်ခြင်း ၂၂၀၊၂၂၁၊၂၂၇
လေးပါးသောစိတ်၌(ယှဉ်သော စေတသိက်) ၂-ခု ၁၅
လက်စသောသဏ္ဌာန်သည် လိင်္ဂ် မည်ပုံ ၂၀၆
လက်ဖျစ်တစ္ခက်ခဏ၌ စိတ်ကုဋေ တသိန်းဖြစ်ပုံ ၂၀၀
လက်ယပ်၍ခေါ်ငင်ရာ၌ ကာယ ဝိညတ်ဖြစ်ပုံ ၁၉၅

အကွဲထုစဉ် စာမျက်နှာ

[လ]

လမ်းသာရှိ၍ သွားသာသူ မရှိဆုံး (ရှုပုံအကြောင်း) ၃၂၀
'လှုတ်ကင်းဒို့ဟ' အစချီသောလင်္ကာ ၉၂
လောကီယသမ္မတဖြစ်သောကူဋဉာနိဋ္ဌ သဘောသည် မြစ်ကြီးရေလျှံနှင့် တူပုံ (အကြောင်း) ၆၉
လောကီကုသိုလ်ကို အလေးပြုတတ်သောစိတ် ၃၇
လောကီစျာန်ကိုမရသော သူကွ ဝိပဿကယုဂ်ရိုလ်(မဂ်,ဖိုလ်ရပုံ) ၉၁၊၉၂
လောကုတ္တရာကုသိုလ်နောက် လောကုတ္တရာဝိပါက်တမျိုးသာ ဖြစ်ခြင်း ၁၀၀
လောကုတ္တရာစိတ်ကို စျာန်အင်္ဂါ ၅နှင့်ခွဲပုံ ၇
လောကုတ္တရာစိတ်၌စုခု ၅
လောကုတ္တရာဝိပါက်နောက် ဖြစ်နိုင်သောစိတ် ၁၀၀
လောကုတ္တရာစိတ်အား အင်္ဂလေး ပြုသောအာရုံ ၃၇
'လော ကိုးမည်ရှိ'အစချီသောကဗျာ ၂၅၂
'လောနှောက်နှစ်ဆယ့်ရှစ်' အစချီသောလင်္ကာ ၁၀၁
လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟသုံးပါး တို့သာ (အာသဝ မည်ခြင်း အကြောင်း ၂၃၇၊၂၃၈
လောဘနှင့်ယှဉ်သောစေတသိက် ၁၇
လောဘမူစိတ် အလေးအမြတ် ပြုသောအာရုံ ၃၆၊၃၇
လောဘမူစိတ်ရှစ်ခုကို ဝေဒနာ, ဟိတ်, ကိစ္စ, ဒွါရ, အာရုံတို့ဖြင့်ဝေဖန်ပုံ ၃၉
လောဘမူနောက်(ဖြစ်သောစိတ် ၂၀)၁၀၀
လောဘမူ၌ယှဉ်သောစေတသိက် ၁၄
'လောဘမူသည်'အစချီသောလင်္ကာ ၃၇

http://www.dhammadownload.com

အကွဲရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဝ]	
ဝစီဒုစ္စရိုက်သာဖြစ်ပုံ	၁၆၇
ဝစီဘေဒစိတ္တဇပရမတ္ထသဒ္ဒါ (အကြောင်း)	၄၀၃
ဝစီဝိညတ်ဝီထိများ	၁၉၉
ဝစ္စမင်,မုခမင်တို့၌လည်း ကံထိုက်ပုံ	၁၇၁
ဝဋ္ဌသုံးပါး	၃၆၂၊၃၆၄
ဝဋ္ဌစ္ဆေဒ(=ဝဋ္ဌမြစ်ပြတ်ခြင်း)	၃၆၅
ဝဏ္ဏမစ္ဆေရကြောင့်ဖြစ်သော အကျိုး	၂၉၄၊၂၅၀
ဝဏ္ဏမစ္ဆေရမည်ပုံ	၂၄၉
ဝတ္ထမာန်လေးမျိုး	၂၄၈
ဝနစရက(=တောမုဆိုး)	၁၆၆
ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတနိဿယ၌ ပစ္စည်း,ပစ္စယုပ္ပန်,ပစ္စနိက်	၃၈၂
ဝတ္ထုဒုက် ၂၅-ပါးရေတွက်ပုံ	၂၀၈
ဝတ္ထုပုရေဇာတတ္ထိမျိုး ၆-ပါး	၃၈၇
ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယ၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်,ပစ္စနိက်	၃၈၂
ဝတ္ထုပုရေဇာတမျိုး ၆-ပါး	၃၉၁
ဝတ္ထုရုပ်ကို မမှီသောစိတ်များ	၃၈
ဝတ္ထုရုပ်ကို မှီသောစိတ်များ	၃၈
ဝတ္ထုရုပ်ကို ရံခါမှီ ရံခါမမှီသော စိတ်များ	၃၈
ဝတ္ထုသင်္ဂဟ	၃၈
ဝတ္ထုသင်္ဂဟ သရုပ်ခွဲနည်းဇယား	၅၃၊၅၄
ဝရကပ်	၁၃၉
ဝသဝတ္တိဝါဒ(=အလိုသို့လိုက်စေသော ဝါဒ)	၃၃၁
ဝသဝတ္တိဘုံမှ နေဝသညာဘုံသို့ (အကွာအဝေး)	၁၃၃
ဝသဝတ္တိနတ်ပြည်မှ ဗြဟ္မာပြည် နှစ်ဆယ်(အကွာအဝေး)	၁၃၀
ဝသဝတ္တိနတ်သက်	၁၃၆
ဝသဝတ္တိနတ်သက်ကို အောက်နတ်တို့ အရေအတွက်ဖြင့် ရေတွက်ပုံ	၁၃၇

အကွဲရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဝ]	
ဝသီဘော်ကိုကြဉ်၍ အထက်ဈာန်၌ အဘိညာဉ်ကို (မရနိုင်ပုံ)	၁၁၄၊၁၁၅
ဝသီဘော် ၅-ပါး	၁၁၁
ဝါစာကမ္မ (=နှုတ်မြွက်မှု ဝစီကံ)	၁၆၆
ဝါယော	၂၈၄
ဝါယောဓာတွာဓိကစိတ္တဇဘုတ်	၁၉၃
ဝါရဘေဒ	၉၈
ဝါသိကမ္မ (=ပဲကွပ်အမှု)	၁၆၅
ဝိကပ္ပနည်း ၆-မျိုး	၃၉၂
ဝိကာရရုပ်	၂၀၅
ဝိဂတပစ္စယောအနက်	၃၇၉
ဝိဂတဃဋ္ဌနာ	၄၀၀
ဝိစာရ၌ယှဉ်သောစိတ် ၆၆-ပါး	၁၃
ဝိစိကိစ္ဆာ၌ မိစ္ဆာမဂ္ဂင်, ဣန္ဒြေ, ဗိုလ်ကိစ္စ မတတ်နိုင်ပုံ	၂၆၅
ဝိစိကိစ္ဆာနီဝရဏ	၂၄၆
ဝိစိကိစ္ဆာနှင့် ယှဉ်သောစေတသိက်	၁၇
ဝိညတ်အဓိပ္ပါယ်	၁၉၄
ဝိညတ်ရုပ်	၂၀၅
ဝိညတ္တိဂ္ဂဟဏဝီထိ	၁၉၆
ဝိညတ္တိဂ္ဂဟဏဝီထိသဘောအကျယ်	၁၉၂
ဝိညတ်အရကောက်	၃၄၅၊ ၃၅၁၊ ၃၅၂
ဝိညာဏ်သည် အာရုံကိုသိတတ်ပုံ	၃၆၈
ဝိညာဏ	၂၈၄
ဝိညာဏဥကုသိုလ်, ကြိယာတို့၏ ဖြစ်ရာဘုံ	၁၄၅
ဝိညာဏဥာယတနကုသိုလ်၏အာရုံ	၃၁
ဝိညာဏဥာယတနကြိယာ၏အာရုံ	၃၁
ဝိညာဏဥာယတနဘုံ၌ ရအပ်သော စိတ်များ	၁၄၃
ဝိညာဏဥာယတနဝိပါက်၏အာရုံ	၃၁
ဝိညာဏဌိတိ ၇-ဘုံ	၁၂၃
ဝိညာဏဌိတိဘုံသို့ မဝင်သောဘုံများ	၁၂၃
ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပပဒ၌ (အဓိပ္ပါယ်)	၃၅၁
ဝိညာဏ (မျက်လှည့်နှင့်တူပုံ ဥပမာ)	၂၇၈

http://www.dhammadownload.com

အကွရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[၀]	
ဝိတက်စသောငါးပါးတို့ကို ဈာန်ဟု မှတ်အပ်ခြင်းအကြောင်း	၁၀၈
ဝိတက်ယှဉ်သောစိတ် ၅၅-ပါး	၁၃
ဝိတ္ထာရအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	၂၈၀-၁
ဝိနိစ္ဆယတဒနုဝတ္တိကမနောဒွါရဝီထိ	၂၀၂
ဝိနိစ္ဆယဝီထိ	၁၉၆၊ ၁၉၈
ဝိပလ္လာသစိတ္တဇသဒ္ဒ	၃၀၂
ဝိပလ္လာသတဆယ့်နှစ်ပါး	၇၆
ဝိပလ္လာသရှိကြသောသူတို့၏ ဇောစိတ်များသည် ဗူးသီး ဗူးနှင့်တူပုံ	၆၉
ဝိပလ္လာသလေးပါး	၇၆
ဝိပလ္လာသသုံးပါး	၇၆
ဝိပဿနာဝိဇ္ဇာ	၃၂၁
ဝိပါကပစ္စယောအနက်	၃၇၈
ဝိပါကပစ္စယောဌ် ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	၃၈၃
ဝိပါကပဝတ္တ (အကျိုး ၁၀-ပါးယူ)	၃၆၄
ဝိပါကဘဝ	၃၆၄
ဝိပါကဝဋ် (အကျိုး ၁၀-ပါးယူ)	၃၆၄
ဝိပါကသင်္ခေပ	၃၆၄
ဝိပါကသန္တတိ (အကျိုး ၁၀-ပါးယူ)	၃၆၄
ဝိပါက်ကိုအမှန် ဇောကိုအပြန် ဆိုသော စကားကို ကုသိုလ်, အကုသိုလ် ဇောဌ်သာ မှတ်အပ်ခြင်း	၆၇
ဝိပါက်ချဟန် ဇောချဟန်များ	၆၅
ဝိပါက် ဆတ္တိံသ (၃၆-ပါး)	၅
ဝိပါက်ဝိညာဏ်က နာမ်, ရုပ်အား ကျေးဇူးပြုသည့်ပစ္စည်းများ	၃၅၂
ဝိပ္ပဋိပတ္တိ (=ဖောက်ပြန် မှား ယွင်းသောအကျင့်)	၃၁၅
ဝိပ္ပယုတ်ဇောနောင် ဝိပ္ပယုတ် တဒါရုံကို ချအပ်ခြင်း	၆၆
ဝိပ္ပယုတ်ဆဋ္ဌနာ ၁၃-ချက်	၃၉၉
ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယောအနက်	၃၇၉
ဝိပ္ပယုတ်သုံးပါး	၃၈၄

အကွရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[၀]	
ဝိဘာဂအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	၂၈၉
ဝိဘူတာရုံ၌သာ တဒါရုံကိုချအပ်ခြင်း	၆၆
ဝိဘူတာရုံ ၅-ဝီထိ (သတ္တရသာယုရစကောင်းသောဝီထိ)	၅၈
ဝိရတီ (လောကုတ္တရာ) ၏အာရုံ	၃၈
ဝိဝဋ္ဌအသင်္ချေယျကပ်မည်ပုံ	၁၃၉
ဝိဝဋ္ဌကပ်	၁၃၉
ဝိဝဋ္ဌဌာယီအသင်္ချေယျကပ်မည်ပုံ	၃၃၈-၉
ဝိဝဋ္ဌဌာယီကပ်	၁၃၉
ဝိသမဟေတုက (=မသင့်မမှန်သော အကြောင်း)	၃၃၁
ဝိသေသ အဆုံးအဖြတ်	၂၇၅
ဝိသေသ အထူးအားဖြင့်ဆုံးဖြတ်ပုံ	၂၇၄
ဝိသေသအားဖြင့် ဌာနပြားပုံ	၂၇
ဝိဟိံသာဓာတ်	၂၈၄
ဝီထိအချုပ် ၂-မျိုး	၅၅
ဝီထိအစဉ် ၁၀-ဆင့်ဖြင့် အသံတခု အဓိပ္ပါယ်ကိုသိပုံ	၂၀၂
ဝီထိအစဉ် ၄-ဆင့် ၅-ဆင့်ယူပုံ	၂၀၂
ဝီထိချနည်း	၅၅
ဝီထိပိုင်း	၅၅
ဝီထိပိုင်းဆိုင်ရာ ကျက်မှတ်ဖွယ်များ	၁၀၂
ဝီထိပိုင်း သရုပ်ခွဲနည်း	၁၁၇၊ ၁၁၈
'ဝီထိဘိညာ' အစချီသော သံပေါက်	၉၆
ဝီထိမည်ပုံ	၅၅
ဝီထိများကို အနုစိတ်သိရာ၌ အမှာ	၂၀၃
ဝီရိယနှင့်ယှဉ်သောစေတသိက်	၁၆
ဝီရိယလေးပါးဖြစ်ပုံ	၂၆၇
ဝုဋ္ဌာနအရ (ယူပုံ)	၇၄
ဝုဋ္ဌာနဝသိတာနာမ (=ဝုဋ္ဌာန ဝသီဘော် မည်ပုံ)	၁၁၁
ဝုဋ္ဌော၏ အနေကန်အာရုံ	၃၂
ဝုဋ္ဌောမည်ပုံ	၈၅
ဝေဒနာအရကောက်	၃၅၅
ဝေဒနာအရ စိတ်သရုပ်ပြပုံ	၆
ဝေဒနာအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ	၁၇၆-၇

http://www.dhammadownload.com

အကွေ့ရုပ်စဉ်	စာမျက်နှာ
[ဝ]	
ဝေဒနာအားဖြင့် ၃-ပါး(ပြားပုံ)	၃၃၅
ဝေဒနာ ၅-ပါးနှင့်ယှဉ်သော စေတသိက် ၆-ပါး	၂၆
ဝေဒနာစသည်နှင့်ယှဉ်သော စေတသိက် ၁၆-ပါး.	၁၆
'ဝေဒနာတစ်' အစချီသော လက်ံဆောင်ပုဒ်	၂၅
ဝေဒနာတပါးနှင့်ယှဉ်သော စေတသိက် ၆-ပါး	၂၅
ဝေဒနာနှစ်ပါးနှင့်ယှဉ်သော စေတသိက် ၂၀-ပါး	၂၆
ဝေဒနာနှင့်မယှဉ်သော စေတသိက် ၁-ပါး	၂၆
ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာပုဒ်က ပယ်မြစ်သောမိစ္ဆာဒဿန	၃၆၉
ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာပဒ	၃၅၅
ဝေဒနာပြားသောဇောအား အာသေဝနပစ္စည်းမရှိပုံ	၁၁၂
ဝေဒနာ-ရေပွက်နှင့်တူပုံဥပမာ	၂၂၃
ဝေဒနာသင်္ဃာ	၂၅
ဝေဒနာသင်္ဃာသရုပ်ခွဲနည်းဇယား	၄၁၄၂
ဝေဒနာ့သညာတို့ကို ခန္ဓာသီးခြားဖွဲ့ရပုံ	၃၂၂
ဝေဒနာသည် အာရုံကိုခံစားတတ်ပုံ	၃၆၈
ဝေဒနာသုံးပါးနှင့်ယှဉ်သော စေတသိက် ၁၁-ပါး	၂၆
ဝေနေယျဇ္ဈာသယအားဖြင့် ဓာတ် ၁၈-ပါး မယုတ်မလွန်ဟောပုံ	၂၀၅
ဝေပစိတ္တိအသုရာသည် တာဝတိံသာနတ်တို့၌အကျုံးဝင်ပုံ	၁၂၀
ဝေဖန်ဆုံးဖြတ်နည်း ၅-မျိုး	၃၂၂
ဝေယျာဝစ္စမည်ပုံ	၁၇၉
ဝေရမူလ (=ရန်၏အမြစ်အရင်း ရှိသော ဗျာပါဒ)	၃၁၈

အကွေ့ရုပ်စဉ်	စာမျက်နှာ
[ဝ]	
ဝေရသမုဋ္ဌါတက (=ရန်ကို အကြောင်းမဲ့သတ်ရာ မေတ္တာ)	၃၁၀
ဝေရသမုဋ္ဌါတူပါယ (=ရန်ကို အကြောင်းမဲ့သတ်ကြောင်း ဖြစ်သောသင်္ဃဝတ္ထု)	၃၀၀
ဝေရီ (=ရန်ရှိသူ)	၃၁၀
'ဝေဟပ္ဖလေ'အစချီသောဂါထာ	၆၃
ဝေဟပ္ဖိုလ်တိုင်အောင် ရှုပဆယ်ဘုံ၌ ရအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်	၁၄၁
ဝေဟပ္ဖိုလ်တိုင်ရှုပဆယ်ဘုံ၌ ပုထုဇဉ်စုတိနောင်ချအပ်သော ပဋိသန္ဓေ	၆၂
ဝေဟပ္ဖိုလ်ဘုံ၌ အရိယစုတိနောင် ချအပ်သောပဋိသန္ဓေ	၆၂
ဝေဟပ္ဖိုလ်ဘုံ၌ ရအပ်သောစိတ်များ	၁၄၃
ဝေဟပ္ဖိုလ်ဘုံ (သက်တမ်း)	၁၄၀
ဝေဟပ္ဖိုလ်(မည်ပုံ)	၁၃၀
ဝေဠုဗ္ဘန(ဝစနတ္ထ)	၈၃
ဝေါဒါန်ကျသော ဝေါ-ဝါရသုံးဆယ်	၉၁
ဝေါဟာရတ္ထကိုအာရုံပြုသော ဝီထိတမျိုး	၂၀၂
[သ]	
သံကိလိဋ္ဌ (=ပူပန်စေအပ်,နှိပ်စက်အပ်, ညစ်နွမ်းစေအပ်သောအဝိဇ္ဇာ စသောတရား)	၃၆၂
သံကိလေသိက(=ကိလေသာ၏ အာရုံဖြစ်သောအဝိဇ္ဇာ စသောတရား)	၃၆၂
သံကိလေသိကမည်၍ သံကိလိဋ္ဌ မမည်သောတရား (စက်လှည့် သရုပ်ခွဲပုံ)	၂၅၁
သံခိတ္တေန ပဋ္ဌပါဒါနကမ္မနဒုက္ခ	၂၉၅
သံသာတရဲမည်ပုံ	၁၂၇
သံယောဇဉ် ၁၀-ပါး (တရားကိုယ် ၉-ပါး)	၂၄၈

http://www.dhammadownload.com

အကွရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[သ]	
သံယောဇဉ်မည်ပုံ	၂၄၈
သံဝဋ္ဌအသချေယျကပ်	၁၃၉
သံဝဋ္ဌဌာယီကပ်	၁၃၉
သံဝဋ္ဌဌာယီအသချေယျကပ်မည်ပုံ	၁၃၉
သံဝရတရားကိုယ် ၅-ပါး	၁၆၈
သံဝရဒွါရရှစ်ပါး	၁၆၈
သံသရာ	၃၄၁
သံသရာတွင် သူကန်းခရီးသွားကဲ့သို့ ကျင်လည်ရပုံ	၃၄၃၊ ၃၄၄
သံသေဒဇဥပပါတ်တို့၌ကလာပ် များစွာဖြစ်ခြင်း	၃၄၆
သံသေဒဇဥပပါတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ အလွန်ဆုံးရပ် ၇၀ (ပဋိသန္ဓေ အခါ) ဖြစ်ခြင်း	၃၄၈
သကဒါဂါမ်အလေးပြုသောအာရုံ	၃၇
သကဒါဂါမိမဂ္ဂဝီထိ	၉၀
သကဒါဂါမ် ၁၂-ယောက်	၁၁၉၊၁၂၀
သကသန္ဆတိ ပရိယာပန္ဓ	၃၅၃
သက္ကာယဒိဋ္ဌိ (၂၀)	၂၄၄၊၂၄၅၊၃၁၄
သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် မင်ကိုသာ တားမြစ်ခြင်း	၂၄၅
သင်္ကေတပညတ်	၄၀၄
သင်္ကေတပညတ္တိဝီထိ	၂၀၂
သင်္ကေတဝီထိ	၁၉၈
သင်္ခတ	၃၁၂
သင်္ခတဓာတ်	၂၈၄
သင်္ခတဓာတ်တို့ကို ဝိသေသ အားဖြင့်ရှုပုံ	၂၈၇
သင်္ခတဓာတ်တို့ကို သာမည အားဖြင့်ရှုပုံ	၂၈၇
သင်္ခတလက္ခဏာဇရာ	၂၉၉
သင်္ခတသင်္ခါရ	၃၃၆
သင်္ခါရ (အတိတ်စေတနာကောက်)	၃၅၈
သင်္ခါရအပြားနှင့်သင်္ခါရမည်ပုံ	၃၃၆
သင်္ခါရအရကောက်	၃၄၅
သင်္ခါရအရ(ယူပုံ)	၁၉၁

အကွရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[သ]	
သင်္ခါရအားဖြင့် စိတ်သရပ်ပြပုံ	၇
သင်္ခါရနှင့်ကမ္မဇအထူး	၃၅၈
သင်္ခါရ(၄က်ပြောတုံးနှင့်တူပုံ ဥပမာ)	၂၇၈
သင်္ခါရ (တနည်းစေတနာ သက်သက်ကောက်)	၃၅၈
သင်္ခါရတို့သည် သင်္ခတကို ပြုပြင် စီရင်တတ်ပုံ	၃၆၈
သင်္ခါရ(သင်္ခတ)လက္ခဏာ	၃၄၂
သင်္ခါရပစ္စယာဝိညာဏံပုဒ်က ပယ်မြစ်သောမိစ္ဆာဒဿန	၃၆၉
သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏပဒ၌ အဓိပ္ပါယ်	၃၄၅၊၃၅၈
သင်္ခေပအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	၂၈၀
သင်္ခေပအားဖြင့် ဟောကြားပုံ	၂၈၁
သင်္ခေပဝဏ္ဏနာအလို မန္ဒာယုက စသည်ယူပုံနှင့်အဓိပ္ပါယ်	၈၇
သင်္ချာအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	၂၈၄
သင်္ချာအားဖြင့် ဟောပုံ	၂၈၆
သင်္ဂဟနည်း	၁၄
သင်္ဂဟနည်းမည်ပုံ	၁၇
သစ္စစ္ဆာဒန (=သစ္စာလေးပါး တရားကို ဖုံးလွှမ်းခြင်း)	၃၃၅
သစ္စပ္ပဘဝအားဖြင့် ဝေဖန်နည်း	၃၆၇
သစ္စ-သဒ္ဒါနှောင်းသော ဒုက္ခသဒ္ဒါသည် ပရိညေယျ အနက်ကိုဟောပုံ	၃၁၉
သစ္စာအနက် ၁၆-ချက်	၂၈၉
သစ္စာဉာဏ်ကိစ္စအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	၂၈၉
သစ္စာလေးတန်စသော ၈-ဌာန တို့၌မသိခြင်းသည်အဝိဇ္ဇာမည်ပုံ	၃၃၆
သစ္စာလေးပါး	၂၈၈၊၃၃၂
သစ္စာလေးပါးကို ဥပမာဖြင့် ပြခြင်း	၃၁၇

http://www.dhammadownload.com

အကွက်ထုစဉ်	စာမျက်နှာ
[သ]	
သစ္စာလေးပါးကို မသိသောသူ လောကဘဲ တွေ့ဝေပုံ	၃၁၆
သစ္စာလေးပါးတို့၏လက္ခဏာ, ရသ, ပစ္စုပဋ္ဌာန်	၂၉၁
သစ္စာလေးပါးမှလွတ်သော တရားမရှိပုံ	၃၂၃
သစ္စာလေးပါးလုံးကို တပါးနှစ်ပါး စသည်ဖြင့်ဝေဖန်ပုံ	၃၂၂
သစ္စာမည် မဂ္ဂမည်သောတရား (အရကောက်)	၃၁၈
သစ္စာဝိမုတ် စီစစ်ပြခြင်း	၃၂၃
သစ္စာမည်၍မဂ္ဂမမည်သောတရား (အရကောက်)	၃၁၈
သစ္စာမည်၍ဒုက္ခမမည်သောတရား (အရကောက်)	၃၁၈
သစ္စာမည်၍ နိဗ္ဗောဓမမည်သော တရား (အရကောက်)	၃၁၈
သစ္ဆိကာတမ္ဗတရား	၂၉၄၊၃၂၂
သဉ္ဇီဝ (ဇီဝစနတ္တ)	၁၂၅
သဠိဝ်(ငရဲ) မည်ပုံ	၁၂၇
သညာ (တံလျှပ် ဥပမာနှင့် တူပုံ)	၂၇၇
သညာဝေဒယိတနိရောဓဓာတ်	၂၀၄
သညီဘဝ	၃၅၀
'သတံ ဝီသတိ' အစချီသောသံပေါက်	၉၂
သတိပဋ္ဌာန်လေးပါး	၂၆၆
သတိပဋ္ဌာန်ဝစနတ္ထ	၂၆၆
သတိလေးပါးဖြစ်ပုံ	၂၆၆
သတ္တဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်း, သတ္တကိစ္စ၏ပြီးခြင်း	၃၃၂
သတ္တဝါသဘုံကိုးဝ	၁၂၄
သတ္တက္ခတ္တုပရမ(ဝစနတ္ထ)	၁၂၀
သတ္တက္ခတ္တုပရမ(သောတာပန်)	၁၁၉
သတ္တက္ခတ္တုပရမသောတာပန်မည်ပုံ	၁၂၁
'သတ္တတိ' သ'အစချီသောဂါထာ	၈၆
သတ္တရသာယုက မရစကောင်းသော အဝိဘူတာရုံဝီထိမည်ပုံ	၅၉

အကွက်ထုစဉ်	စာမျက်နှာ
[သ]	
သတ္တရသာယုက မရစကောင်းသော ဝိဘူတာရုံဝီထိမည်ပုံ	၅၉
သတ္တရသာယုက မရစကောင်းသော ဝိဘူတာရုံ, အဝိဘူတာရုံ ၂-ဝီထိ ဖြစ်ဟန်	၅၉
သတ္တရသာယုက စေ့သော အဝိဘူတာရုံ ၂-ဝီထိ	၅၈
သတ္တရသာယုက စေ့သော ဝိဘူတာရုံမည်ပုံ	၅၈
သတ္တရသာယုက မရစကောင်းသော အဝိဘူတာရုံတဝီထိ	၅၈
သတ္တရသာယုက ရစကောင်းသော ဝိဘူတာရုံတဝီထိ	၅၈
သတ္တရသာယုက ရစကောင်းသော အဝိဘူတာရုံ ၂-ဝီထိ	၅၈
သတ္တရသာယုက ရစကောင်းသော ဝိဘူတာရုံ ၅-ဝီထိ	၅၈
သတိစသည်(သောဘဏသာဓာရဏ စေတသိက်)နှင့်ယှဉ်သော စေတသိက်	၁၇
သတ္တဓာ၏သရုပ်	၂၇၀
သတ္တပညတ်	၄၀၂
သတ္တဝါတို့၏သက်တမ်း	၁၃၅
'သတ်မနောဒ္ဓါ' အစချီသောလက်ဝ	၅၈
'သဗ္ဗံ ပထမစိတ္တေန'စသောဂါထာ	၅၆
သဒိသအကြောင်းဖြစ်ပုံမျှား	၃၄၀
သဒ္ဒပညတ်	၄၀၂၊၄၀၄
သဒ္ဒါတူအစုံ	၃၉၁
သဒ္ဒသဠပေကသေသ	၃၅၄
သဒ္ဓါစသည် ၅-ပါး	၂၅၉
သဒ္ဓါနှင့်ယှဉ်သောစေတသိက်	၁၇
သန္တတီဇရာ	၂၆၉
သန္တတိပညတ်	၄၀၄
သန္တာနပညတ်	၄၀၂
သန္ဓိ (အားဖြင့် သစ္စာ ၄-ပါးယူပုံ)	၃၂၂
သန္ဓိရဏ(မည်ပုံ)	၈၅

http://www.dhammadownload.com

အကွရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[သ]	
သန္ဆိရဏ (ဝစနတ္ထ)	၈၃
'သဒန္ဓဘဝင်' အစချီသောလက်ာ	၉၉
သန္ဓိဌာပကသတ္တမဇော စေတနာ	၁၆၂၊၁၆၄
သပရိဒဏ္ဍာ (=ဒဏ်ထား အပ်သောမိန်းမ)	၁၇၀
သမ္ဗဌာနိကအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ	၃၉၀
သမ္ဗဌာနိကပစ္စည်း ၄-မျိုး	၃၉၂
သမ္ဗသင်္ဂဟ ၅-မျိုး	၂၇၁
သဘာဂဓမ္မကိုပြခြင်းငှါ ခန္ဓာ၅-ပါးကိုဟောပုံ	၂၇၅
သဘာဂပစ္စည်း ၈-ခု	၃၉၀
သဘာဂ,ဝိသဘာဂအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	၃၂၂
သဘောတူ အဆုံးအဖြတ်	၃၉၀
သဘာဝအဝိရုဒ္ဓအကြောင်း	၃၄၀
သဘာဝဓမ္မ ၇၂-ပါး	၂၃၇
သဘာဝဝိရုဒ္ဓအကြောင်း	၃၄၀
သဘာဝသဘော (သဘာဝဝါဒီ ယူဆပုံ)	၃၁၅
သဘောတူ, မတူအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း	၂၈၉
သမန္ဆဘဒ္ဒက (=ထက်ဝန်းကျင် အလုံးစုံ ကောင်းခြင်း)	၃၃၄
သမထကမ္မဌာန်းလေးဆယ်	၃၂၀
သမထစရဏ	၃၂၁
သမနန္တရဃဋ္ဌနာ ၃-ချက်	၃၉၅
သမနန္တရပစ္စယောအနက်	၃၇၆
သမာဓိကွန္ဓ	၃၂၁
သမာဓိန္ဒြေမည်ပုံ	၂၅၆
သမာဓိ ၃-ပါး	၉၀
သမာနဝါဒ (ကလလစသည် အဆုံးအဖြတ်)	၂၂၆
သမာပဇ္ဇနဝိထိ	၈၈
သမာပဇ္ဇနဝသိတာနာမ (=သမာ-ပဇ္ဇနဝသီဘော်မည်ပုံ)	၁၁၁
သမာပဇ္ဇနဝိထိဖြစ်ဟန်	၈၈
သမ္ပဋိစ္ဆနမည်ပုံ	၈၅
သမ္ပဋိစ္ဆန (ဝစနတ္ထ)	၈၃
သမ္ပယုတ်အမည်ကိုပေးသည့် ဒိဋ္ဌိစသည်	၆
သမ္ပယုတ်အရ စိတ်သရုပ်ပြပုံ	၆
သမ္ပယုတ်အမည်ပေးသည့် ဒိဋ္ဌိ-ဉာဏ, ပဋိဃ	၇
သမ္ပယုတ္တဃဋ္ဌနာ ၂-ချက်	၃၉၉
သမ္ပယုတ္တပစ္စယောအနက်	၃၇၈
သမ္ပယုတ္တပစ္စယော၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	၃၈၄
သမ္ပယောဂနည်းမည်ပုံ	၁၃၊ ၁၇
သမ္ပယောဂနှင့် သင်္ဂဟ ရောပြွမ်း၍ပြသောနည်း	၁၆
သမ္ပပ္ပလာပ	၁၆၄
သမ္ပပ္ပလာပဝါစာ အင်္ဂါ ၂-ပါး	၁၇၅
သမ္ဗန္ဓဝိထိ	၁၉၈၊ ၂၀၂
သမ္မတ္တနိယာမမဂ်	၁၆၁
သမ္မပ္ပဓာန်လေးပါး	၂၆၇
သမ္မပ္ပဓာန် ဝစနတ္ထ	၂၆၇
သမ္မသိတစျာန်မည်ပုံ	၁၁၂
သမ္မာအာဇီဝနှင့်ယှဉ်သော စေတသိက်	၁၇
သမ္မာကမ္မန္တနှင့်ယှဉ်သော စေတသိက်	၁၇
သမ္မာဝါစာနှင့်ယှဉ်သော စေတသိက်	၁၇
သမုစ္စယသင်္ဂဟနည်း	၂၃၇
သမုစ္စယသင်္ဂဟလေးပါး	၂၃၇
သမုစ္စည်းပိုင်း	၂၃၇
သမုစ္စည်းပိုင်း သရုပ်ခွဲနည်း ဇယား	၃၂၄၊၃၂၅၊၃၂၆၊၃၂၇
သမုစ္ဆေဒဝိရတိ၏အာရုံ	၃၈
သမုဒယသစ္စသဒ္ဒါ ပဟာတမ္ဗ အနက်ဟောပုံ	၃၁၉

http://www.dhammadownload.com

အကွရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[သ]	
သမုဒယတဏှာသာရှိ၍ ပြုတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်,သတ္တဝါစသည် မရှိပုံ	၃၁၉
သမုဒယ, မဂ္ဂ ၂-ပါးတို့သည် ဒုက္ခ နိရောဓဟူသောအကျိုးမှ ဆိတ်ပုံ	၃၂၀
သမုဒယမည်ပုံ	၂၈၈
သမုဒယသစ္စာ	၂၉၀
သမုဒယသစ္စာ (အဓိပ္ပါယ်)	၂၉၃
သမုဒယသစ္စာ၏ အနက် ၄-ချက်	၂၈၉
သမုဒယသစ္စာ၌ တဏှာဝိစရိတ်ဝင်ပုံ	၃၁၇
သမုဒယသစ္စာကို တပါး, နှစ်ပါး စသည်ဖြင့် ဝေဖန်ပုံ	၃၂၀
သမုဒယသာမည်၍ သစ္စာ မမည်သောတရား	၃၁၈
သမုပ္ပါဒ-သဒ္ဒါဖြင့် ပယ်သောဝါဒများ	၃၃၁
သမူဟကဂီထိ	၁၉၈
သမူဟကာရက နဝမမနောဒ္ဓါရ ဂီထိ (ဖြစ်ပုံ)	၂၀၁
သမူဟာကာရဂ္ဂဟဏဂီထိ	၁၉၆
သမူဟာကာရပညတ်	၁၉၆
သမူဟာကာရပညတ်ဝီထိနှင့် နာမပညတ်ဝီထိ	၂၀၁
သမူဟပညတ်	၄၀၂၊ ၄၀၄
သမ္မုတိမရဏ	၃၀၀
သရသမရဏ	၃၀၀
သရူပဘေဒ (အားဖြင့် ဝီထိစိတ် ဖြစ်ပုံ)	၁၀၀
သရှပ်အားဖြင့် ဆုံးဖြတ်နည်း	၃၃၂
သရှပ်ခွဲ (စက်လှည့်ပုံ)	၂၁၀၊ ၂၆၃
သဝနာနုတ္တရိယ	၂၈၁
သဝိပါကဟေတုစဋ္ဌနာ ၅-ချက်	၃၉၃
သသက်ဝိနိစ္ဆယ	၁၉၂
သသခ်ါရပရိနိဗ္ဗာယီ	၁၂၀
သဿတဒိဋ္ဌိ	၃၁၄
သဿတ (လောကသည် မြဲ၏ ဟူသောအယူမှားမှု)	၃၃၁
သဟဇာတကမ္မ၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	၃၈၃
သဟဇာဟစဋ္ဌနာ ၁၉-ချက်	၃၉၅
သဟဇာတပစ္စယောအနက်	၃၇၆
သဟဇာတပစ္စယော၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်	၃၈၁
သဟဇာတတ္ထိ	၃၈၅
သဟဇာတတ္ထိမျိုး ၁၅-ပါး	၃၈၇
သဟဇာတမျိုး ၁၅-ပါး	၃၉၀
သဟဇာတဝိပ္ပယုတ်	၃၈၅
သဟဇာတဝိပ္ပယုတ် ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	၃၈၅
သဟဇာတာဓိပတိ၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	၃၈၁
သဟဇာတိန္ဒြိယ၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	၃၈၄
သဋ္ဌာယတနအရကောက်	၃၅၃-၄
သဋ္ဌာယတပစ္စယာ ဖဿပဒ၌ (အဓိပ္ပါယ်)	၃၅၄
သဋ္ဌာယတနပစ္စယာ ဖဿောပုဒ်က ပယ်မြစ်သောမိစ္ဆာဒဿန	၃၆၉
သဋ္ဌာယတနသည် မိမိတို့အာရုံ၌ ဖြစ်တတ်ပုံ	၃၆၈
သာဓိပတိစိတ္တဇရှပ်ကို သာဓိပတိဟု မှတ်မှားတတ်ပုံ	၂၆၂
'သာဗျာကတ' အစချီသောလက်ာ	၈၇
သာမည (=ဇာတ်အားဖြင့် ခေါ်သောအမည်)	၄၀၂
သာရက္ခာ (=အစောင့်အရှောက် အရှင်ရှိသောမိန်းမ)	၁၇၀
သာရကပ်	၁၃၉
သာရမဏ္ဍကပ်	၁၃၉
သာသဝစသည်ဖြင့် အထူးပြု၍ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာကို ဟောပုံ	၂၇၅
သားတစ်ဖြစ်ရာအခါနှင့်ဖြစ်ပုံ	၂၁၉၊ ၂၂၀
သိင်္ဂါလ (=မြေခွေး)	၃၁၂

http://www.dhammadownload.com

အကွာထုစဉ် စာမျက်နှာ

[သ]

သီလဒ္ဌဝင်္ဂသောပုဉ္ဇကြီယာဝတ္ထု ၁၈၀
သီလမဿတပရာမာသကာယဂန္ထ ၂၄၂
သီလမ္ဗတုပါဒါနိမည်ပုံ ၂၄၄၊၃၅၇
သီလမည်ပုံ ၁၇၈
သုခသညာ ၃၁၅
သုခသဟဂုတ်စိတ်, စေတသိက် ၂၅
သုခိန္ဒြေ ၂၅၉
သုခသဟဂုတ်သုံးဆယ့်ကိုး ၆
သုခုမရူပဒုက်တဆယ့်နှစ်ပါး ၂၀၉
သုခေါပေက္ခာနှစ်ပါးသင့်သောစိတ် ၆
သုဂတိဥပပါတ်ပဋိဂ္ဂါဟ်ဒဋ္ဌဗ္ဗမရှိ့တဲ့စကောင်း ၂၁၀
သုဂတိဥပပါတ်မှာ ကပ်ဦးအခါဒဋ္ဌသာ ဘာဝရှိ့တဲ့ပုံ ၂၁၀
သုဂတိအဟိတ်, ဒွိဟိတ်နှစ်ယောက် ရသောစိတ် ၁၄၆
သုဂတိလားစေသော အဝိဇ္ဇာတဏှာကံသဟော ၁၀၅
သုဂတိသံဆေဒဇပဋိဂ္ဂါဟ်ဒဋ္ဌ စက္ခု, သောတ, ဃာန, ဘာဝ ရှိ့တဲ့နိုင်ခြင်း ၂၁၀
သုညအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ ၂၀၉၊ ၃၁၉
သုညကပ် ၁၃၉
သုတသမ္မန္ဓ ၄၀၄
သုတ္တန်ပါဠိတော်များ (အလို ဘုရား ရဟန္တာတို့၏အာရုံပြုပုံ) ၆၀
သုတ္တန်နည်းဒဋ္ဌပါသောသံယောဇဉ် ၂၅၁
သုဒဿာဘုံမည်ပုံ ၁၃၀
သုဒဿီဘုံမည်ပုံ ၁၃၀
သုဒ္ဓမနောဒွါရဝီထိ ၅၆၊ ၂၀၂
သုဒ္ဓမနောဒွါရဝီထိစိတ် ၄၀၅
သုဒ္ဓါဝါသအောက်လေးဘုံစုတိနောင် ချဏပ်သော်ပဋိသန္ဓေ ၆၂
သုဒ္ဓါဝါသ ၅-ဘုံ၏ ဝေနေယျ ၁၂၇

အကွာထုစဉ် စာမျက်နှာ

[သ]

သုဒ္ဓါဝါသ ၅-ဘုံ (ဝိညာဏဉ္စာယတနဘုံနှင့် သတ္တဝါသဘုံသို့ မဝင်ခြင်း အကြောင်း ကေစိဝါဒ) ၁၂၄
သုဒ္ဓါဝါသ ၅-ဘုံ၌ ရဏပ်သောပုဂ္ဂိုလ် ၁၄၁
သုဒ္ဓါဝါသ ၅-ဘုံ ၁၃၀
သုဒ္ဓါဝါသ ၅-ဘုံ သက်တမ်း ၁၄၀
သုဒ္ဓါဝါသ ၅-ဘုံ၌ ရဏပ်သော စိတ်များ ၁၄၃
'သုဒ္ဓါဝါသ ဘူးမရ' စသောကဗျာ ၆၃
သုဘကိဏ္ဏာဘုံ ၁၃၀
သုဘကိဏ်တိုင် ရူပအောက် ၉-ဘုံ၌ အရိယစုတိနောင် ချဏပ်သော ပဋိသန္ဓေ ၆၂
သုဘိက္ခု (=ရလွယ်သောထမင်း) ၃၁၈
သုဘဓာတ် ၂၀၄
သုဘသညာ ၃၁၅
သုဝုဋ္ဌိ (=ကောင်းသောမိုး) ၃၁၈
သူစိကမ္မ (=အပ်ချုပ်မှု) ၁၆၅
သေကွပုဂ္ဂိုလ်တို့ ပြုံးရယ်သောစိတ် ၂၁၄
သေခါနီးဒဋ္ဌ သူနာပြုရန် ခဲယဉ်းပုံ (အကြောင်း) ၁၅၉
သေချိန်ကာလမဟုတ်ပဲ သေခြင်း ၇-ပါး ၈-ပါး ၁၉၀၊ ၁၉၁
သခြင်းဖြစ်ပုံ ၂၃၀
သေခြင်း ၈-ပါးကို မရဏုပ္ပတ္တိဒဋ္ဌ သွင်းပုံ ၁၈၉၊ ၁၉၀
သေဇံ-စသောဂါထာ ၃၆
သေရည်ကို ဟင်းလျာဒဋ္ဌထည့်က အာပတ်မသင့်ပုံ ၁၂၂
သေရည်သောက်ခြင်းကို မိစ္ဆာဇီဝရဒဋ္ဌ သွင်းယူပုံ ၁၂၂
သေရည်သောက်ခြင်း၏အပြစ် အဆုံးအဖြတ် ၁၂၂
သောကဒုက္ခဝတ္ထုမည်ပုံ အကျယ် ၃၀၁
ဆောက်၏လက္ခဏာစသည် ၃၀၁

http://www.dhammadownload.com

အကွက်ရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[သ]	
သောကစသည်ကို အဆုံးထား၍ ဟောကြောင်း (အဓိပ္ပါယ်)	၃၆၁
သောကဒုက္ခ	၂၉၅
သောက,ပရိဒေဝ,ဥပါယာသ အထူး	၃၀၃
သောတမည်ပုံ	၈၄
သောတ (၀စနတ္ထ)	၈၃
သောတဒ္ဓါရ (မရဏာသန္နဝီထိချဟန်)	၆၁
သောတဒ္ဓါရဝီထိ	၅၅
သောတဒ္ဓါရဝဇ္ဇဖြစ်သောစိတ် ၄၆-ပါး	၃၀
သောတဒ္ဓါရဝီထိ ၁၅-ပါး	၅၆
သောတဒ္ဓါရိကစိတ်	၄၀၅
သောတဝိညာဏဝီထိ	၂၀၂
သောတာပတ္တိမဂ္ဂစျာနဝီထိ ၅-ပါး	၉၀
သောတာပန် အလေးပြုသောအာရုံ	၃၇
သောတာပန် ၂၄ (ယောက်)	၁၁၉
သောတာပန် ၃-မျိုးအဖွင့်	၁၂၀
'သောတာမဂ္ဂ' အစချီသောလင်္ကာ	၉၂
သောပါဒိသေသ (=ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ အကြွင်းရှိသော နိဗ္ဗာန၁ာတ်)	၃၂၁
သောဘဏစိတ်, တခုယုတ်ခြောက်ဆယ်	၆
သောမနဿ ဉာဏသမ္မယုတ် မဟာကုသိုလ်၀ေ ၂-ခုနောက်၌ ဖြစ်သော အပွနာ (၂၀)	၉၃
သောမနဿသဟဂုတ်စိတ်, စေတသိက်	၂၅
'သုံး ကေဟိတ်' အစချီသောလင်္ကာ	၂၇
သုံးကြိမ်ဖြစ်ကောင်းသောစိတ်	၉၀
သုံးကြိမ်မြောက်၌ အပွနာမဖြစ်ခြင်း အကြောင်း	၁၀၀
သုံးကြိမ်, လေးကြိမ်, ငါးကြိမ်, ခြောက်ကြိမ်, ခုနစ်ကြိမ် ဖြစ်သောစိတ်	၉၀
သုံးချက်စုအကျဉ်း	၃၀၀

အကွက်ရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[သ]	
သုံးနည်းခြောက်ချက် (အဓိပ္ပါယ်)	၁၄၉
'သုံးဆယ့်ခုနစ်' အစချီသောကဗျာ	၁၄၄
'သုံးဆယ့်တဘုံ' အစချီသောကဗျာ	၁၁၉
သုံးဆယ့်တဘုံ ရေတွက်ပုံ	၁၂၁
'သုံး,လေး,ခုနစ်' အစချီသောကဗျာ	၁၄၂
သုံးဘုံ၌ဖြစ်သောစိတ်	၁၄၅
သုံးရာသီပေါင်း စေတသိက် ၅၂-ပါးဖြစ်ပုံ	၁၃
သက်တမ်း ဆုတ်ယုတ်ပုံ တက်ပုံ	၁၃၇၊ ၁၃၀
သွားခြင်းစသည်သည် ဇာကပွမည်ပုံ	၂၀၆
[ဟ]	
ဟဒယ၀တ္ထုကို မှီသောစိတ်များ	၆၁၊ ၆၂
ဟဒယ၀တ္ထုကိုသာ အမြဲမှီ(သော စေတသိက်များ)	၃၉
ဟဒယ၀တ္ထုကိုသာ ရံခါမှီသော (သော စေတသိက်များ)	၄၉
ဟဒယ၀တ္ထုရုပ်	၂၀၅၊ ၂၀၆
ဟသိတုပ္ပါဒ်ဖြစ်ရာဘုံ	၁၄၄
ဟသိတုပ္ပါဒ်ဖြစ်ပုံ	၈၁
ဟိန	၂၀၄
ဟေတုဃဋ္ဋနာ ၂၄-ချက်	၃၉၃
ဟေတုပစ္စယောအနက်	၃၂၅
ဟေတုပစ္စယော၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စနိက်	၃၀၀
ဟေတု (၀စနတ္ထ)	၂၅၂
ဟေတုသင်္ဂဟ	၂၆
ဟောပုံအစဉ် (ဥပါဒါန်လေးပါး)	၂၄၅
ဟောပုံအစဉ် (ဂန္ထလေးပါး)	၂၄၃
ဟိတ် ၆-ပါး	၂၅၂
ဟိတ်မည်ပုံ	၂၅၃

http://www.dhammadownload.com

ပရမတ္ထသစ္စုပဆေဒနီကျမ်း

ဂါထာသူစီ

ဂါထာသူစီ	စာမျက်နှာ
[အ]	
အဂ္ဂိနာဘဿရာ ဟေဋ္ဌာ	၁၂၄
အဂ်ါန် သိထိလီဘာဝါ	၂၉၉
အဋ္ဌခာ တတ္ထ ပဉ္ဇန်	၃၅၅
အဋ္ဌဝိသ သုခပုညမှာ	၉၃
အတ္တသည် ပဒံ မဂ္ဂေါ	၃၁၉
အတိထာနာဂတံ ပစ္စု-	၂၇၂
အတိတာနာဂတပစ္စု-	၂၇၁
အတိတေ ဟေတဝေါ ပဋ္ဌ	၃၆၃
အန္ဓဿ သဗ္ဗကိစ္စေသု	၂၅၈
အထဝါ သခ်တိ တဏှာ	၂၉၁
အနညဝိသယံ ဓမ္မံ	၂
အနာဂတံသဉ္ဉာဏဋ္ဌ	၉၆
အနာဒိဒံ ဘဝစက္ကံ	၃၆၂
အပိစေဟေ နိဝါသတ္တာ	၂၇၉
အပုနာဘိသခ်ါရပ္ပာ	၁၀၆
အပုဟိနေဟိ သေသာနံ	၁၀၃၊၁၉၁
အဘိသခ်ရောတိ သော ဧတေ	၃၄၁
အလဒ္ဓါ သေဝနံ စိတ္တံ	၁၀၆
အဝိဇ္ဇာ တဏှာ သခ်ါရ-	၁၀၃၊၁၉၁
အဝိဇ္ဇာ ဒုဝိခာ ပဏ္ဍ-	၃၃၈
အသခ်ါရံ သသခ်ါရ-	၁၈၂
အသဒ္ဓိယာဒိဝိပကွ-	၂၆၁
အသုဘာဒိမနက္ကာရ-	၂၆၇
အသုဘာယ စိတ္တံ ဘာဝေဟိ	၇၈
အဟံ မမာတိ ရှုပ်သ	၃၆၀
[အာ]	
အာဒိ ကတ္ဌာ နုပဋ္ဌာယံ	၃၈၈
အာယု ဥသ္ဌာ စ ဝိညာဏံ	၂၃၀
အာရဒ္ဓဝိပဿကတော	၂၆၈
အာရုပ္ပစုတိယာ ဟောန္တိ	၆၃
[အာ-ဋ]	
အာလမ္ဗဏံ ကရောတေဝ	၁၀၇
အာလမ္ဗမုပနိဗ္ဗေန္တိ	၂၅၃
အာဝါသေန ယက္ခော ပေတော	၂၄၉
အာဝါသေန လောဟဂေဟေ	၂၄၉
အာဟာရမုပဇီဝိနံ	၁၁၆
ဋ္ဌစ္စေတေ အဋ္ဌနိရယာ	၁၂၂
ဋ္ဌဋ္ဌာနိဋ္ဌာနိမဋ္ဌဿ	၁၀၃
ဋ္ဌတိ တစ္ဆာဝိပလ္လာသ	၂၉၂
ဋ္ဌဒ္ဓိဝိခံ ဒိဗ္ဗသောတံ	၉၆
ဋ္ဌန္ဓိယေသု ဘေဒါဘေဒါ	၂၅၇
ဋ္ဌမိနာ နန္ဓဋ္ဌာနမ္ဂိ	၃၇၈
[ဥ]	
ဥတုဗီဇနိယာမော စ	၁၀၂
ဥဒယဗ္ဗယသခ်ါရေ	၁၁၅
ဥပစိတကမ္မာဘာဝေ	၃၄၆
ဥပနိဋ္ဌာနကိစ္စတ္တာ	၁၀၆
ဥပရှုပရိ အာရုပ္ပါ	၁၀၃
ဥပါဒါနာနိ ဝုစ္စန္တိ	၂၄၃
ဥပေက္ခံ သန္ဓပဏိတ-	၂၅၈
[ဧ-ဩ]	
ဧကမတ္ထော ဘဝေ ရဿော	၀၉၉
ဧကေကံ သင်္ဂဟော ပုန	၈
ဧကေနေကာ စ နေကေကာ	၃၈၈
ဧတ္ထောယတန္တိ အာယေဝါ	၂၇၉
ဧဝံ မေ အရဝါ နိစ္စာ	၊၂၅၊၂၃၁
ဧဝံ သမုပ္ပန္နမိဒံ သဟေတုကံ	၃၆၅
ဩဇဋ္ဌမကရှုပံ ယေ	၂၆၃
ဩတ္ထရိတ္ဌာန မာရေန္ဓိ	၂၄၀

http://www.dhammadownload.com

ဂါထာသူစိ	စာမျက်နှာ
[က-ခ]	
ကမ္မံ လိင်္ဂံ္ဆိ သိဒ္ဓါ ဝါ	၂၅၅
ကလလာဒိဘာဝေနဿ	၃၄၂
ကာဒီ ဋ္ဌာဒီ ယကာရာဒီ	၁၃၄
ကာမတော ဇာယတေ သောကော	၃၆၀
ကာမရာဂေန ဒယ္ဟာမိ	၇၇
ကာမေ ဇဝနသတ္တာလ-	၆၅
ကာယေန စေ ကတံ ကမ္မံ	၁၆၅
ကာ ဟိ ပစ္စယသာမဂ္ဂီ	၃၃၁
ကိံ ဗဟုံ ပဘာသိတေန	၂၉၈
ကိစ္စာဟာရဝိဟက္ခာနံ	၂၄၆
ကိဉ္စေန မေ အဓိဂတံ	၃၁၃
ကိလေသေန္တိုပတာပေန္တိ	၂၅၁
ကေ စာဟု တဏှုပါဒါနာ	၃၅၆
ခဇ္ဇန္တိ နေကဒုက္ခေဟိ	၂၇၁
ခန္ဓဘေဒေါ မရဏံ	၃၄၁
ခန္ဓာနဉ္စ ပဋိပါဋိ	၃၄၁
ခန္ဓုပါဒါနက္ခန္ဓာနံ	၂၅၅
ခဇန္ဓသု ဉာဏဘာဒတ္ထံ	၂၂၄
[ဂ-ဃ]	
ဂန္ဓာ ဂိဏယဒေသံ တံ	၂၁၁
ဂမ္ဘောဂန္ဓိမူလကဋ္ဌ	၂၉၇
ဂါဝံ ဝိယ ဟိ ဒုံသာ တေ	၃၀၅
ဂေါစရံ သဟဇံ ညဝံ	၃၀၈
ဃဋ္ဋနာနိ ကမာ တေသု	၄၀၁
ဃဋ္ဋိတေ အညဝတ္ထုမှိ	၈၅
[စ]	
စက္ခာဒိ နိဿိတာ နေတာ	၂၀၆
စက္ခာဒီနံ ဝိညာဏဿ	၂၅၈
စက္ခာဒီ ဘေရိ အာဒါသ-	၂၀၆
စက္ခာလမ္ဗဏမာပန္နော	၁၉၇
စက္ခုဝိညာဏံ တဒန္-	၁၉၈
စက္ခုသောတံ ပနေတေသု	၂၁၁
စတုဓာ သုခပုညမှာ	၉၀
စိတ္တံ စေဘသိက် ယောဂံ	၄

ဂါထာသူစိ	စာမျက်နှာ
[စ-ဆ-ဇ]	
စိတ္တဿ ပရိဒဟနာ	၃၀၃
စိရပါရိဝါသိယာဝ	၂၃၇
စုတူပပါတေ သံသာရေ	၃၄၀
ဆဓာ နာမန္တု နာမဿာ	၃၀၉
ဇဋ္ဌာနံ ဆ ဇ-ဘ, ဇ-စုန္တိရံ	၂၈
ဇနကံ တံသမာနံ ဝါ	၁၀၂
ဇနကာ သတ္တဓာ ဟောန္တိ	၃၀၉
ဇနယိတ္ဝာန သမ္မန္နံ	၁၉၇
ဇာတျာ သတိ ဇရာ, မစ္စု	၃၅၉
ဇိဃစ္ဆာယ ပိပါသာယ	၁၉၀
[ဈ-ဉ-ဋ]	
ဈာနာဒိကံ နိသေဝေန္တိ	၂၄၆
ဉာဏကိစ္စာန္တောဘောဒေါ' ပ-	၂၀၉
ဉာတိဒ္ဓနာဒိဝိယောဂါ	၃၀၄
ဋာပေတ္ဝာ ဋ္ဌစ္ဆိတံ စိတ္တံ	၆
[တ]	
တံ ဝိနာ နာညတော ဒုက္ခံ	၂၉၂
တဇ္ဇောပါဒါသမူဟဋ္ဌ	၁၉၇၊၄၀၄၊၄၀၆
တဏှာ စ ပုရိမသ္မောတ္ထ	၃၅၇
တဏှာစရိတဝသေန	၃၆၆
တတော ပရံ ပဝတ္တိမှိ	၂၂၃
တတ္ထ တာဝတ္တတော စေဝ	၂၀၀
တတြာယမာဒိ ဘဝတိ	၂၂၆
တဒဟုဇ္ဇာတေဋ္ဌကဿ	၃၄၇
(တသံ တလံ သမံ ခံ စ)	၄၀၁
တံသဓာ တဒညံ ဝတ္ထု တံ	၂၀၇
တဿ စေ ကာမယာနဿ	၃၆၀
တိယဒ္ဓါ ဝိသတာကာရာ	၃၆၂
တီဏာနေကံ ဒုဝေါဠာနံ	၂၈
တုလျော ဗဟိ ဟေတုမှိ	၃၅၉
တေန တေန ဝေနေယျာနံ	၃၇၀
တေဝိသတိ မန္ဒာယုကာ	၈၇
တျန္တေသု ဇာဒိနော ဟာနံ	၂၅၈

http://www.dhammadownload.com

ဂါထာသူစိ	စာမျက်နှာ
[ဒ-ဓ]	
ဒဋ္ဌမ္ဘာ သခ်တာ ပုဗ္ဗာ	၂၈၆
ဒိဋ္ဌိစ္စရိတဝသေန	၃၆၆
ဒိဋ္ဌိယာ ဒုဝေ သမ္ဘာရာ	၁၇၄
ဒိသာဒေသဝဝတ္ထာန်	၁၀၂၊ ၂၁၁
ဒိသ္ဟာန အပ္ပိယေ ဒုက္ခံ	၃၀၄
ဒုက္ခံ ကုစ္ဆိတ တုစ္ဆတ္တာ	၂၈၈
ဒုက္ခဒုက္ခံ ဝိပရိဏာမံ	၂၉၆
ဒုက္ခမေဝတ္ထိ နော ဒုက္ခီ	၃၁၉
ဒုက္ခဟေတု ဝိသေသတ္ထာ	၃၀၆
ဒုက္ခာဒီသု အညာဏေန	၃၃၇
ဒုက္ခီ သုခံ ပတ္ထယတိ	၃၅၅
ဒေသနာဘေဒတော ဧက-	၃၃၂
ဒ္ဒါဒသာကုသလာနေဝံ	၈
ဒ္ဒါရေ စရန္တိ ကမ္မာနိ	၁၆၅
ဒ္ဒိဝါရတ္တာ နိရုဒ္ဓတ္တာ	၁၀၂
ဒ္ဒေ ဘိဇ္ဇာယ ပရဘဏ္ဍံ	၁၇၄
ဓမ္မတော စေဝ ကောဋ္ဌာသာ	၁၇၅
ဓမ္မာတော ပစ္စယုပ္ပန္နာ	၃၈၈
ဓမ္မာ ဓမ္မေ သဋ္ဌနေန္တိ	၃၆၅
ဓာတူသု ကမ တာဝတ္ဒာ	၂၈၄
ဓာရေန္တိ ဓာတူဝိယ ဝါ	၂၈၃
[န]	
န စာပိ ဇီဝိကံ တဿ	၂၀၇
န တေသံ ဂေါစရာ ဟောန္တိ	၂၁၁
နာညာ နိဗ္ဗာနတော သန္တိ	၂၉၂
နာနပ္ပကာရာ ပစ္စယာ	၃၇၅
နာဗာဓကံ ယတော ဒုက္ခံ	၂၉၂
နာမံ နာမဿ ဣစ္စာဒိ	၃၈၈
နာမကာယေန ရူပံ ဝါ	၂၄၁
နာမဿ ဝတ္ထုရူပဿ	၃၅၂
နာမဿောဋ္ဌာရိကာဒီနိ	၂၇၃
နာဝါ အရိတ္တဗလေန	၁၀၇
နာဝိဇ္ဇတော နှ သခ်ါရာ	၃၇၀
နိစ္စပ္ပဝတ္တိ သမိပေါ	၂၄၈
နိပ္ပန္နဘူတိကာဓာရာ	၂၀၆

ဂါထာသူစိ	စာမျက်နှာ
[န-ပ-ဖ]	
နိရယေ စ တိရစ္ဆာနေ	၂၉၈
နိရာဝဇ္ဇံ ကထံ စိတ္တံ	၆၆
နိရုဇ္ဇတိ ဝါ ဧတေန	၂၈၈
နိရောဓော သေသသုညော ဝါ	၃၁၉
ပစ္စယာ ဂတိ နိကာယ	၂၈၁
ပစ္စုပဋ္ဌာနံ ပဝတ္တိ	၂၉၁
ပစ္စုပ္ပန္နာဝ တိပဋ္ဌ	၃၈၈
ပညတ္တိနာမရူပါနံ	၄၀၁
ပညတ္တိနာမရူပါနိ	၃၈၉
ပဋိသန္ဓိ ဘဝင်္ဂဋ္ဌ	၆၇
ပဋိသောတဂါမိံ နိပုဏံ	၃၁၃
ပဋမံ ကလလံ ဟောတိ	၂၁၉
ပပါတာဘိမုခေါ ဓာဝံ	၁၀၆
ပပ္ပေါတိ ဒုက္ခံ ယံ မစ္စော	၂၉၉
ပရဿ သံ တထာသညီ	၁၆၉
ပသာဒါပိ စ ဧကာပိ	၁၀၂
ပဟာနံ ဘူမိ ဥပ္ပတ္ထိ	၂၇၄
ပါဋ္ဌေ ကုတောစိ ဇာတတ္တံ	၂၁၆
ပါဏော စ ပါဏသညိတာ	၁၆၈
ပါပဿ ပါပကမ္မာနိ	၃၀၀
ပိသုဏာယ ဟသန္တေတ္ထ	၂၁၃
ပုန ရူဟတိ ဆိန္နောပိ	၃၀၇
ပုပ္ပါဒိဓာရဏံ တုလျ-	၁၀၂
ပုရိသေန စေ ကတံ ကမ္မံ	၁၆၅
ဖရုသာယကြောသိတမ္ဘော	၈၇၄
ဖလဿုပ္ပတ္ထိယာ ဝေ	၃၄၉
ဖေဏပိဏ္ဍောပမံ ရူပံ	၂၇၇
[ဗ-ဘ]	
ဗာဓနံ ပဘဝေါ သန္တိ	၂၉၁
ဗာလော ကရောတိ သခ်ါရေ	၃၃၇
ဗုဒ္ဓေန ဓမ္မော ဝိနယော စ	၇၅
ဘဝံ ကန္တော ဘဝေ ယောဂေါ	၁
ဘဝန္တရကတံ ကမ္မံ	၁၀၃
ဘ-ဝိ, ဘ-ဇန္တရံယေဝ	၂၈
ဘာဇနန္တော တေလပါကော	၃၀၃

http://www.dhammadownload.com

ဂါထာသူစိ	စာမျက်နှာ
[ဘ-မ]	
ဘာဝါနံ လိဂ်နိမိတ္တ-	၂၅၈
ဘူတပုဗန္ဓတော သော စေ	၂၁၁
ဘူမိစက္ကဝါဋ္ဌာ ဒီပါ	၂၈၁
မဂ္ဂံ ဖလဉ္ဍ နိဗ္ဗာနံ	၉၂
မဂ္ဂါ အည် န နိယျာနံ	၂၉၂
မဇ္ဈတ္တဝေဒနာ.ယောဂါ	၁၀၇
မဏိန္ဓနာတပေ အဂ္ဂိ	၁၀၂
မနသာ စေ ကတံ ကမ္မံ	၁၆၅
မရုပ္ပပါတံ ဒီပစ္စိံ	၃၃၇
မဟာနေရုသမံ မူလ-	၂၀၃
မိယမာနဿ ယံ ဒုက္ခံ	၃၀၀
မုသာယ အတတံ ဝတ္ထု	၁၇၃
[ယ-ရ]	
ယံ ပဿတိ န တံ ဒိဋ္ဌံ	၇၈
ယဇ္ဇေဝံ အညဟေတူဟိ	၃၄၉
ယထာဒီပ ပရိဃောသ-	၃၄၉
ယထာပိ နာမ ဇစ္စန္ဓော	၃၄၄
ယထာ ပိသာစဘီရုကော	၁၀၇
ယထာ ဘိန္နဇာတိကဿ	၁၁၂
ယထာ ယထာ ဟိ ဝေနေယျ-	၂၈၅
ယထာ ဝေဂေန ဓာဝန္တော	၁၀၂
ယဒါ စ ဥ တ္ဒာ သော ဓမ္မံ	၃၄၄
ယဒိ စေတံ ဒွယံ အတ္တ-	၁၀၂၊ ၂၁၁
ယဒီ သန္တာ တံခဏေဝ	၃၄၉
ယာနိ ပညာသဝဿာနိ	၁၃၆
ယာယ ဣစ္ဆံ န လဘတိ	၃၀၅
ယုဂါတိ ယုဂဋ္ဌာ အတ္ထ-	၃၈၈
ယေ အတ္တာဒီနဝုတ္တိနံ	၂၆၂
ယေနာကာရာ ယဒဝတ္ထာ	၃၇၀
ယေပိ ဒီဃာယုကာ ဒေဝါ	၃၆၀
ယော အဝိဇ္ဇာဒီနံ ယေန	၃၇၀
ရဇောဟာရောမှိ ထေရာနံ	၇၂
ရူပံ သမုစ္စယံ ပစ္စယံ	၄
ရူပသဒ္ဒါ အနေကာဝ	၁၀၂
ရူပါဝစရစုတိယာ	၆၃

ဂါထာသူစိ	စာမျက်နှ
[လ-ဝ]	
လက္ခဏာကာပျပ္ပမညာ	၁၀၇
လဒ္ဓဟေတု ဓမ္မမတ္တံ	၃၄၂
လာဘေန ယက္ခော ပေတော ဝါ	၂၄၉
လိဂ်ံ ဟတ္ထာဒိသဏ္ဌာနံ	၂၀၆
လောကေ စ ပဘဝေ တဿ	၃၁၆
လောဘော ဒေါသော ထိနံ မိဒ္ဓံ	၂၄၅
လောဘောဒေါသော မာနော ဒိဋ္ဌိ	၂၄၇-၈
ဝဋ္ဌဓမ္မေသု အဿာဒံ	၃၂၃
ဝတ္ထုကာမော အဟံ အဇ္ဇ	၃၇၃
ဝတ္ထုံ အဂမနိယဉ္ဍ	၁၆၉
ဝတ္ထုကာယဒသကာနိ	၂၂၄
ဝဓကာဒိဝသေနေဝံ	၂၇၉
ဝါစာယ စေ ကတံ ကမ္မံ	၁၆၅
ဝါတပိတ္တေဟိ သေမှေန	၁၉၀
ဝါသိယာ စေ ကတံ ကမ္မံ	၁၆၅
ဝိညာဏေ ဇီဝသညိနံ	၂၀၅
ဝိတက္ကော ထိနမိဒ္ဓဿ	၁၀၆
ဝိတုဇ္ဇမာနမမ္မာနံ	၃၀၀
ဝိဒဟန္ဆိ ဝိဓာနံ ဝါ	၂၀၃
ဝိပ္ပဝါသာ သတာဒီနံ	၂၉၉
ဝိဘာဂါ လက္ခဏာဒီဟိ	၂၀၉
ဝိရဒ္ဓေါ စာဝိရဒ္ဓေါ စ	၃၃၉
ဝုဋ္ဌာတိ ဝါ ကွေသနိဒ္ဓါယ	၂၆၉
ဝေဒနာဒီသု ပေကသ္မိံ	၂၇၁
ဝေဒနာနိယမော တ္ထေ	၁၁၂
ဝေဒနာပစ္စယာ စာပိ	၃၅၆
ဝေဟပ္ပလေ အကနိဋ္ဌေ	၆၃
[သ]	
သံဝေဂဗဟုလော ဘိက္ခု	၂၆၀
သံသာရေ သံသရံ ဗာလော	၃၄၄
သခ်ါရာ ပုရစေတနာ	၃၆၃
သခ်ေပေန ပစ္စတ္ထိက-	၂၇၆
သခ်ေပေနေဝ ပဿန္တော	၂၇၈
သစ္စပဘဝတော ကိစ္စာ-	၃၆၇
သစ္စသဒ္ဒပရာ သဒ္ဒါ	၃၁၉

http://www.dhammadownload.com

ဂါထာသူစိ	စာမျက်နှာ
[သ]	
သစ္စံ သတ္တော ပဋိသန္ဓိ	၃၃၂
သစ္စသဒ္ဒေါ ဝစီသစ္စေ	၂၉၃
သညာယ ဝိပရိယေလာ	၇၈
သတ္တသတ္တဂ္ဂိနာ ဝါရာ	၁၂၄
သတ္တတိ သ မန္ဒာယုကာ	၈၆
သတ္တာနံ ဟဒယံ သောကော	၃၀၁
သတ္တာဟံ အဗျဒံ ဟောတိ	၂၁၉
သတ္တာဟံ ကလလံ ဟောတိ	၂၁၉
သတိယေဝ ပဝိသိတ္တာ	၂၆၆
သတ္တေ ဘဝန္တရာဒီဟိ	၂၄၀
သတ္တော မရတိ ဇာယတိ	၃၄၂
သဒ္ဒံ ပဌမစိတ္တေနာ-	၅၆၊၁၉၅၊၄၀၅
သန္တာနေ ယံ ဖလံ တေံ	၃၄၉
သန္ဓိ ကေံ ဆ ဘဝင်ံ	၂၇
သန္ဓိဌာနံ စု-ဘန္တရံ	၂၈
သဗ္ဗံ ဇာတျာဒိကံ ဒုက္ခံ	၃၀၅
သဗ္ဗာနိ အနာဂမနာ	၂၈၂
သဗ္ဗေ နိယတိ သင်္ဂတိ	၃၄၂
သဘာဂေကသင်္ဂဟတော	၂၇၅
သဘာဝတ္တာ စ နေကတ္တာ	၁၀၆
သမာဓိ ကာမစ္ဆန္ဒဿ	၁၀၆
သမာဓိ ပရိဗန္ဓဿ	၁၁၅

ဂါထာသူစိ	စာမျက်နှာ
[သ-ဟ]	
သမာနာသေဝနေ လဒ္ဓေ	၁၈၃
သမာပဇ္ဇိယ ယံ စျာနံ	၁၁၂
သမာဝဟတိ စ ဗျာဓိ-	၃၀၂
သမ္ဘဝတ္တာ စ ဗီဇဿ	၁၀၂
သမ္ဘာရာ စတုရော ဟောန္တိ	၁၇၃
သမ္မသန္တဿ ယံ စျာနံ	၁၁၂
သမ္မောဟေတိ သခ်ရောန္တိ	၃၆၈
သယံ ဣဇ္ဇတိ သတ္တာ ဝါ	၁၆၇
သာမည် ဝါ သဘာဝေါ ဝါ	၃၄၁
သာမီ နိဝါသီ ကာရကော	၃၄၂
သာလာရောဂသမုဋ္ဌာနာ	၂၇၆
သာဟတ္ထိကော အာဏတ္ထိကော	၁၆၈
သုဂတျာ စ ဒုဂ္ဂတျာ စ	၂၅၄
သူစိယာ စေ ကတံ ကမ္မံ	၁၆၅
သေဇံ တိပါကံ ကိရိယံ	၃၆
သောကသလ္လေန ရောဒန္တော	၃၀၂
သောတဝိညာဏံ တဒနု-	၁၀၂
သောတာလမ္ဗန မာပန္နော	၁၉၇
သော ဖုဿတိ ဝေဒယတိ	၁၄၂
ဟိနောတိ ဝတ္တတိ ဖလံ	၂၅၂
ဟေတူသု ဥပရုဒ္ဓေသု	၃၆၅

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com